

جلد سیوم

از

مآثر الامیرا

تالیف

فواب مصمصام الدوله شاه نواز خان

بتصحیح

جناب مولوی مرزا اشرف علی

دام الافاضه

مدرس مدرسه عالیہ کابل

از طرف ایشیاٹک سوسائٹی بنگالہ

در مطبع اردو گاہک

واقع

کاکتہ

حایہ طبع پوشیدن

سنہ ۱۳۰۹ ھ

فہرست مضامین مآثر الامرا جلد سوم

صفحہ	اذکار			
۱	روح خان مہتر	ہکائی
۳	فتح خان پسر ملک	عزیز حبشی
۱۰	فدائی خان	میر ظریف
۱۲	فدائی خان	میرزا ہدایت اللہ
۱۸	فاضل خان	آقا افضل امفہانی
۲۱	فیروز خان	خواجہ سرا
۲۲	فتح جنگ خان	روہیہ	..	:
۲۶	فاخر خان	پسر باقر خان	نجم ثانی	..
۲۸	فیض اللہ خان
۳۰	فتح جنگ خان	میدانہ حسین خان	نام	..
۳۲	فاضل خان	شیخ مخدوم صدر
۳۳	فدائی خان	محمد صالح و	مقدور خان	محمد جمال الدین
۳۴	فاضل خان	برہان الدین
۳۸	فضائل خان	میر ہادی
۴۰	فتح اللہ خان	بہادر عالمگیر شاہی	محمد صادق	نام

مفکات	انکار			
۴۸	قرا بهادر خان
۵۰	قاسم محمد خان نیشاپوری
۵۲	قتلق قدم خان قراول
۵۳	قمر خان
۵۴	قیما خان کزک
۵۶	قطب الدین خان
۵۹	قاسم علی خان
۶۱	قریش سلطان کاشغری
۶۲	قاسم خان میر بحر
۶۶	قطب الدین خان شیخ خوبن
۶۹	قلیچ خان اندجانی
۷۴	قلیچ خان میر ابوالقاسم نمکین
۷۸	قاسم خان پسر میر عمران جویندی
۸۲	قبچاق خان امان بیگ شقارول
۸۵	قرلباش خان افشار
۸۸	قزاق خان باقی بیگ اریزبک
۸۹	قاضی محمد اسلم
۹۲	قلیچ خان تورانی
۹۵	قاسم خان محمد قاسم نیپیر قاسم خان میر بحر			

مفحات					انکار
۹۹	قباد خان میر آخور
۱۰۲		قطب الدین خان خویشگی
۱۰۹		قوام الدین خان اصفهانی
۱۱۵	قلعه دار خان مرحوم
۱۲۰		قلیچ خان خواجه عابد
۱۲۳	قسم خان کرمانی
۱۲۶	..				قطب الدین خان خویشگی عرف بایزید
۱۳۰	..				قطب الملک سید عبدالله خان حسن علی
۱۴۰			قادر دان خان بهادر شیخ نور الله
۱۴۱			قطب الدوله محمد انور خان بهادر
۱۴۴	کمال خان ککهر
۱۴۸	کاکر علی خان
۱۴۹	کنور جگت سنگه
۱۵۰	کشن سنگه (آه‌ور)
۱۵۲		کاکر خان عرف خانجهان کاکر
۱۵۳	کار طلب خان
۱۵۵		کنج علی خان عبد الله بیگ
۱۵۶	کیرت سنگه
۱۵۹	کامگار خان

صفحات	اذکار
۱۶۱	لشکر خان محمد حمید
۱۶۳	لشکر خان ابو الحسن مشہدی
۱۶۸	لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۷۱	لطف اللہ خان
۱۷۷	لطف اللہ خان صادق
۱۷۹	مصاحب بیگ
۱۸۲	ملا پیر محمد خان شروانی
۱۸۶	میر شاہ ابو المعالی
۱۹۲	محمد سلطان میرزا
۱۹۹	مہدی قاسم خان
۲۰۲	محمد قاسم خان بدخشی
۲۰۴	محمد قلی خان توقبائی
۲۰۴	محمد قلی خان برلاس
۲۰۷	مجنون خان قاقشال
۲۱۱	میر محمد خان مشہور بہ خان کلان
۲۱۶	معین الدین احمد خان فرنخودی
۲۱۷	مہر علی خان سلدوز
۲۱۸	میرزا میرک رضوی

صفحات	انکار
۲۲۱ ..	مظفر خان تربتي خواجه مظفر علي نام
۲۲۷	مير معز الملک اکبري
۲۳۱	مير علي اکبر موسوي
۲۳۲	ميرزا شرف حسين احراري
۲۳۸	محب علي خان
۲۴۶	معصوم خان فرخودي
۲۴۹	مير گيسوي خراساني
۲۵۲	مخدوم المالك ملا عبد الله انصاري
۲۵۷	ميرزاده علي خان
۲۵۸	ميرزا ورلان بولاس
۲۶۴	ميرزا سليم خان حاکم بندخشان
۲۷۷	محب علي خان زرخشي
۲۸۵	مير شريف امامي
۲۹۰	مير مرتضى سبزياري
۲۹۲ :	معصوم خان کابلي
۲۹۶	ميرزا مظفر حسين مغوي
۳۰۲	ميرزا جاني بيگ ازغون حاکم تهرته
۳۱۴	ميرزا يوسف خان رضوي
۳۲۱	مادهو سنگهه کچهواهه

صفحات	اذکار			
۱۶۱	لشکر خان محمد حمین
۱۶۳		لشکر خان ابو الحسن مشہدی
۱۶۸		لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۷۱	لطف اللہ خان
۱۷۷	لطف اللہ خان صادق
۱۷۹	مصاحب بیدگ
۱۸۲	ملا پیر محمد خان شروانی
۱۸۶	میر شاہ ابو المعالی
۱۹۲	محمد سلطان مہرزا
۱۹۹	مہدی قاسم خان
۲۰۲	محمد قاسم خان بدخشی
۲۰۴	محمد قلی خان توقبائی
۲۰۴	محمد قلی خان برلاس
۲۰۷	مجنون خان قاقشال
۲۱۱		میر محمد خان مشہور بہ خان کلان
۲۱۶		معین الدین احمد خان فرنخودی
۲۱۷	مہر علی خان سلدوز
۲۱۸	مہرزا میرک رضوی
۲۱۹	محمد مراد خان

صفحات	انکار
۲۲۱ ..	مظفر خان قربتي خواجه مظفر علي نام
۲۲۷	مير معز الملک اکبري
۲۳۱	مير علي اکبر موسوي
۲۳۲	ميرزا شرف حسين احراري
۲۳۸	محب علي خان
۲۴۶	معصوم خان فرنخودي
۲۴۹	مير گيسوي خراساني
۲۵۲	مخدوم الملک ملا عبد الله انصاري
۲۵۷	ميرزاده علي خان
۲۵۸	ميرزا ورلان بولاس
۲۶۴	ميرزا سليم خان حاکم بدخشان
۲۷۷	محب علي خان زمينداري
۲۸۵	مير شريف آبي
۲۹۰	مير مرتضي سبزياري
۲۹۲ :	معصوم خان کابلي
۲۹۶	ميرزا مظفر حسين مغوي
۳۰۲	ميرزا جاني بيگ ارغون حاکم تپه
۳۱۴	ميرزا يوسف خان رضوي
۳۲۱	مادهو سنگهه کچرواهه

مفحات

انکار

۳۲۳	میر حسام الدین بدخشانی
۳۲۴	مخصوص خان چغتای
۳۲۶	معصوم بهکری - نامی تخلص
۳۲۹	میرزا شاهرخ
۳۳۵	میر خلیل الله یزدی
۳۴۲	محمد قلی ترکمان
۳۴۴	مہتر خان انیس نام
۳۴۵	میرزا غازی بیگ
۳۴۸	میران صدر جهان بهانی
۳۵۱	میرزا چین قلیچ
۳۵۴	میرزا فریدون خان برلاس
۳۵۵	محدثم خان شیخ قاسم فتحپوری
۳۵۵	میرزا عای بیگ اکبر شاہی
۳۵۸	میر جمال الدین انجو
۳۶۰	میرزا راجہ بہادر سنگھ
۳۶۱	میر فضل الله بخاری
۳۶۵	معظم خان شیخ باہزید
۳۶۶	محمد تقی سیم ساز مخاطب بہ شاہ قلی خان
۳۶۹	ملا محمد تہتہ

معدلات					اذکار
۳۷۲	محمد خان نیازی
۳۷۶	مظفر خان میر عبد الرزاق معموری
۳۷۹	مقرب خان شیخ حسن معروف به حسو
۳۸۲	مروتی خان حسام الدین انجور
۳۸۴	مصطفی بیگ ترکمان خان
۳۸۵	مہابت خان خانان سپہ سالار
۴۰۹	مختار خان سبزواری
۴۱۳	میر محمد امین میر جملہ شہرستانی
۴۱۹	محلدار خان پسر محلدار خان چوکس
۴۲۱	مرشد قلی خان ترکمان معروف به مروت خان
۴۲۸	مخلص خان
۴۳۱	معتمد خان محمد شریف
۴۳۴	میرزا رستم مقوی
۴۴۱	موسی خان مدر
۴۴۲	مبارز خان دوهیلہ
۴۴۵	مہیس داس راتھور
۴۴۷	میر سین جلال مدر
۴۵۲	محمد زمان طہرانی
۴۵۳	مادھو سنگھ ہادا

مفحات	اذکار				
۴۵۶	میرزا والی
۴۶۰	مکرمات خان
۴۶۲		کیفیت بادشاهجهان آباد
۴۷۷	میرزا حسن صفوی
۴۷۹	مرقزی خان سید نظام
۴۸۲		معتقد خان میرزا مکی
۴۸۵	میرزا عیسی قورخان
۴۸۸			محمد علی خان محمد علی بیگ
۴۹۰		مغل خان پسر زین خان کوکه
۴۹۲	میر شمس
۴۹۳		مرشد قلی خان خراسانی
۵۰۰	ملکت خان
۵۰۳			معمور خان میر ابو الفضل معموری
۵۰۹	مکذن سنگه
۵۱۰			معمد خان محمد صالح خوافی
۵۱۱	مبارک خان فیازی
۵۱۳	میرزا ابو سعید
۵۱۶	مصطفی خان خوافی
۵۱۸	میرک شیخ هروی

ملاحظات

اذکار

۵۲۰	مالو جي و پرسوجي
۵۲۴	ملا علاء الملک تونبي مخاطب به فاضل خان
	مير محمد سعيد مير جمله مخاطب به معظم خان
۵۳۰	خانخانان سپه سالار
۵۵۵	ميرزا نور صفوي
۵۵۷	ميرزا ابو المعالي
۵۶۰	محمد صالح تر خان
۵۶۲	ملا احمد نايه
۵۶۶	مخلص خان قاضي نظاما کرهردوي
۵۶۸	ميرزا راجه جيه سنگهه کچهراهه
۵۷۷	محمد قلبي خان نو مسلم
۵۸۱	ميرزا سلطان صفوي
۵۸۳	ميرزا مکرم خان صفوي
۵۸۶	ميرزا خان منوچهر
۵۹۰	مهابت خان ميرزا لهر اسپ
۵۹۵	مبارز خان ميرکل
۵۹۷	مرتضي خان سيد شاه محمد
۵۹۹	مهاراجه جسونت سنگهه راتهور
۶۰۴	مير سيد محمد حشائي قنوجي

مفحات				انکار
۶۱۱	ماتقوت خان میرزا ابراهیم حسین
۶۱۳	محمد امین خان میرزا محمد امین
۶۲۰	مختار خان میرزا شمس الدین
۶۲۳	مغل خان عرب شیخ
۶۲۵	محمد عای خان خانسانمان
۶۲۷	مهابت خان حیدر آبادی
۶۳۳	موسوی خان میرزا معز
۶۳۶	محمد بدیع سلطان
۶۳۷	مصطفی خان کاشی
۶۴۱	مخاص خان
۶۴۴	مرتضی خان سید مبارک خان
۶۴۶	مکشم خان میرزا ابراهیم
۶۵۰	مطلب خان میرزا مطالب
۶۵۳	میرزا مغوی خان علی نقی
۶۵۴	منذر خان شیخ میران
۶۵۵	مختار خان قمر الدین
۶۶۲	میر احمد خان
۶۶۶	محمد اسلام خان
۶۶۷	منعم خان خانخانان بهادر شاهي

صفحات

اذکار

۶۷۷	میرزا محمد هاشم
۶۸۲	محمد مراد خان
۶۹۲	میرزا شاهنواز خان مغوی
۶۹۵	مکرم خان میرواسحق
۷۰۱	میر ویس غازی
۷۰۶	محمد یار خان
۷۱۱	میر جملة خانخانان
۷۱۳	مرحمت خان بهادر غضنفر جنگ
۷۱۵	مرحوم میرزا محمد کاظم خان مغفور
۷۲۹	مبارز خان عمان الملک
۷۳۶	معز الدوله حیدر قلی خان
۷۵۱	مؤتمن الملک جعفر خان
۷۵۵	مہاراجہ اجیت سنگھ راتھور
۷۶۰	میر احمد خان ثانی
۷۶۵	معز الدوله حامد خان بهادر ملائک جنگ
۷۶۹	محمد غیاث خان بهادر
۷۷۱	محمد خان بنگش
۷۷۴	مؤتمن الدوله اسحاق خان
۷۷۶	مہرور خان بهادر خویشگی رحمت خان نام

مذخعات	انکار
۷۹۳	محدثم خان بهادر میر محمد خان
۷۹۶	مقرب خان
۸۰۱	مجاز الماک سر بلند خان بهادر دلاور جنگ
۸۰۷	محمد الدوله عبدالاحد خان
۸۰۹	نیاپت خان عرب نام
۸۱۱	نور قلیچ پسر التون قلیچ خان
۸۱۲	نقیم خان میر غیاث الدین علی
۸۱۷	نور الدین قلی
۸۱۸	نظر بهادر خویشگی
۸۲۱	نجاپت خان میرزا شجاع
۸۲۸	نوازش خان میرزا عبد الکافی
۸۳۰	نامدار خان
۸۳۳	ناصر خان محمد امان
۸۳۵	نصیر الدوله ملاپت جنگ
۸۳۷	نظام الماک آصف جاہ طاب ثراہ
۸۴۸	نظام الدوله بهادر ناصر جنگ شہید رحمہ اللہ تعالیٰ
۸۶۳	نجیب الدوله شیخ علی خان بهادر
۸۶۵	نجیب الدوله نجیب خان
۸۶۸	نظام الملک نظام الدوله آصف جاہ

منفحات

اذکار

۸۷۵	...	نواب آصف‌آباد غفران پناه المتخاص به آصف
		بیان آنکه دولت آباد در چه وقت و بجهت نهج بتصرف			
۹۱۱	اسلام‌پان آمده بود
۹۲۸	وزیر جمیل
۹۲۹	وزیر خان هرردی
۹۳۲	وزیر خان مقیم نام
۹۳۳	وزیر خان حکیم علیم الدین
۹۳۶	وزیر خان محمد طاهر خراسانی
۹۴۰	هاشم خان
۹۴۱	هادی داد خان
۹۴۳	هوشدار خان میر هوشدار
۹۴۶	هزدر خان خلف آله وردی خان
۹۴۶	همت خان میر عیسی
۹۴۹	همت خان محمد حسن و سپه دار خان محمد مکسن
۹۵۲	یوسف محمد خان کولتاش
۹۵۴	یوسف خان کشمیری
۹۵۷	یوسف خان ولد حسین خان تگوریه
۹۵۸	یعقوب خان بدخشی
۹۵۸	یاقوت خان هدشی

مفادات

اذکار

۹۶۳	یوسف محمد خان تاشکندی
۹۶۸	یکه تاز خان عبد الله بیگ
۹۷۱	یلنگتوش خان بهادر
۹۷۳	خاتمه
۹۸۰	تاریخ طبع . آثار الامرا

* حرف الفاء *

(۲)

* فرحت خان *

مہتر سکائی نام از مردم خامہ خیل جنت آشیانی بود -
در جنگ میرزا کامران چون اُمراءِ نفاق سرشک شیوہ تزییر
بکار بردہ باو پیوستند و بیک بابای کولائی از عقب آمدہ شمشیر
بر جنت آشیانی انداخت اگرچہ خطا کرد اما فرحت خان
خود را رسانیدہ بیک حملہ او را گریزانید - و در اوانیکہ
جنت آشیانی از لاهور بازادہ جنگ سکندر سور بجانب سہرند
فہضت نمود او بشقدارمی لاهور سرفراز گردید - چون شاه
ابوالمعالی بدان صوبہ تعین شد او را بے حکم تغیر دادہ کھان خود
را بران کار مقرر ساخت - پس ازانکہ شاہزادہ محمد اکبر
بدین صوبہ رخصت یافت خان مذکور خود را بخدمت
ولی نعمت زادہ رسانیدہ مورد تحسین گشت - و در ایام سلطنت

(۲) نسخہ [ب] پانزدہ امیر (۳) نسخہ [ب] کولائی (۴) نسخہ [ب]

عرش آشیانی باطاع دارمی قصبه کوراه عزت اندرخت - و حین
 معارفت سلطانی از دیار شرقی ضیافت در منظور نظر والا
 گردیده خانه او را بعز قدوم فیض لزوم رشک گلستان ساخت -
 و در جنگ محمد حسین میرزا که متصل احمدآباد در داده
 مصدر نیکوخدمتی گردید - چون میرزا دستگیر شده آب برای
 خوردن طلبید فرحت خان از کمال دلسوختگی هر دو دست بر
 سر میرزا زد و گفت که در کدام آئین روست که بچنین
 نادانست خواهی آب داده شود - پادشاه بر اعتراض فرموده آب
 خاصه طلبیده بخورد میرزا داد - و در سال نوزدهم با جمع
 بتسخیر قلعه رهتاس (که قلعه ایست در انضباط و استحکام
 بی نظیر - دیه چند بر فراز آن آبادان و چشمه های شیرین فراوان -
 آنقدر آذوقه بهم رسد که بمحافظان آنجا کفایت نماید) نامزد
 شد - ^(۲) و چون بمحاصره پرداخت روزی چند گذشته بود که
 فرمان پادشاهی بنام مظفر خان (که درین مهم بذاب و غرور شکنی
 او تعینات فرحت خان شده بود) مشتمل بر تذبیه افغانان فتنه جو
 (که در صوبه بهار هنگامه آرائی داشتند) سایه مکرمست گسترد -
 و در جنگ مظفر خان با افغانه آن دیار فرحت خان سردارمی
 جرانغار داشت - و چون ^(۳) کچیتی راجه ^(۴) بحوالی قصبه آره (که

(۲) نسخه [۱] نامزد شده (۳) نسخه [ب] کسختی (۴) نسخه [ب]

در جاگیر او بود) غبار شورش برداشت از ستیز را مناسب
ندانسته شیوه تحصن گزید - فرهنگ خان پسر او باستماع
خبر محصورئی پدر بآهنگ کمک متوجه شد - در عرصه گاه نبرد
شمشیر بازان چابک دست اسب او را پی کردند - او پیاده دان
مردانگی داده پا بسرحد عدم گذاشت - فرحت خان ازین
واقعۀ دلگداز آگاه گردیده محبت پدری در خاطرش جوش
زد - از قلعه برآمده برسم یکجهتتان جان خود را در باخت -
(۲)
و این واقعه در سال بست و یکم جلوس مطابق سنه (۹۸۴)
نهمصد و هشتاد و چهار هجری رو داد *

* فتح خان *

پسر ملک عنبر حبشی مشهور است - در زندگی پدر
بمردانگی و شجاعت و جود و سخاوت اشتهار یافت - بعد
فوتش صاحب رتق و فتق خاندان نظام شاهیه گشته اختیاری
بمرتضی نظام شاه ثانی نگذاشت - او ناچار باغرا و تحریک
مردم غدری بکار برده فتح خان را مقید ساخته بجنیر فرستاد -
گویند بدستیاری زن چورنگر بسوهان زنجیر پا بر آورده
بدایمردی همت برآمد - و با فوج خون پیوسته سمع احمدنگر
شدافت - نظام شاه لشکر تعیین کرد - اتفاقاً در جنگ زخم
خورده اسیر گشت - و در دولت آباد محبوس گردید - نظام شاه

پس از چندے دریافت که مقرب خان غلام ترک (که میر شمشیر و سر لشکر بجای او شده بود) و حمید خان حبشی وکیل السلطنة هر دو از عهده سرانجام مهم چنانچه باید بر نمی آید فتح خان را بدستور سابق وکیل و سه ساله نمود - گویند درین مرتبه فتح خان بواسطت همشیرگ خود که مادر نظام شاه بود رهائی یافته بوضع سپاهیان می گذرانید - بعد فوت حمید خان مدار مهمات بوی باز گردید *

(۲)

بالجملة او از احوال پیشین انتباء برگرفته بتدریست حبشیان عنبری پرداخت - و با خود یار و یارز گردانید - و چون دریافت که سنگاری از قید اضطراری بود (هرگاه خاطر آن غدار فراهم شود باز محبوس خواهد ساخت) پیشدستی نموده در (۱۰۴۱) هزار و چهل و یک خلل دماغ بنظام شاه شهرت داده بدستورے (که پدرش را نظر بند میداشت) مقید گردانید - و اول روز بیست و پنج امرای معتبر قدیمی را از هم گذرانید - و باعلی حضرت عرضه داشت نمود - که چون نظام شاه از کوتاه بینی و بدسگای مخالفت ملازمان می درزید او را مقید ساخته ام - در جواب فرمان رفت - که اگر این گفتار فرغی از راستی دارد جهان را از وجود لے سود او پاک گردانند - فتح خان او را خفیه نموده آرازه انداخت که باجل طبیعی در گذشت - و حسین نام

(۳)

پسر ده ساله او را جانشین ساخت - چون بار دیگر از حقیقت حال انبا نمود اعلیٰ حضرت اذیال و نفایس جواهر و مرصع آلات نظام شاه را طاب فرمود - او با وصف انقیاد و اطاعت در فرستادن پیشکش تعلل ورزید - لهذا در سال پنجم از بهرانیور وزیر خان بتسخیر دولت آباد رخصت یافت - فتح خان بر سبیل استعجال عبدالرسول پسر کلان خود را با جواهر و فیل (که قیمت مجموع هشت لک درپیه می شد) برسم پیشکش روانه نمود - جعفر خان او را استقبال نموده بملازمت آوردن - و بدان جهت از سخط و غضب پادشاهی محفوظ ماند - و چون فتح خان در همان مهمات حکومت بے شریک و سهم استقلال بهم رسانید عادل شاه بیجاپوری خواست که او را از میان برداشته دولت آباد را متصرف شود - فرهاد خان را با لشکر سنگین تعیین کرد - فتح خان بمهابت خان ناظم دکن نوشت که وصیت پدرم اینست - که خاکروبی درگاه سلاطین قیموریه بهتر است از دولت عظیمه بیجاپور - پیش از وصول عادل شاهیه خود را برسانند - چنانچه در احوال مهابت خان مفصل بتحریر آمده - که بعد رسیدن خان مزبور از بهرانیور فتح خان (که قول و فعلش شایان اعتماد نبود) بلابه گری سرداران بیجاپور از جا رفته محصور گشت - و چون آذوقه را باسراف صرف می نمود در کمتر زمانی بهجز گرایده بهمد و پیمان

قلعه تسلیم کرد - و با نظام الماک طفل مع توابع آن دودمان
 (که یکصد و چهل و پنج سال حکومت آن دیار بآنها تعلق
 داشت) همراه مهابت خان راهی شد - خان مزبور بے حجت
 ظاهر نقض عهد کرده در ظفرنگر فتح خان را محبوس ساخت -
 و اسباب و اشیای او را بضبط در آورد - و حسب الحکم اسلام خان
 (که از موبه داری کجرات تغیر شده بود) ببرهانپور آمده آن
 خان و مان برباد داده ها را بحضور رسانید - نظام الملک در گوالیار
 محبوس شد - و فتح خان مورد نوازش گردید - هنوز تجویز
 بمنصب عمده در میان بود شاید بنابر زخمی (که بر سوش
 رسیده خلل در دماغ پیدا شده) اداهای نامناسب بعمل آورده
 از نظر افتاد - اما اموالش مسترد فرموده دو لک روپیه
 سالیانه مقرر گردید - در لاهور منزوی گشته مدتی بفرغت و
 آسودگی بسر می برد - تا باجل طبیعی در گذشت ^(۳) - گویند با
 مردم عرب بسیار محشور بود - و زرها میداد - برادرش چنگیز
 پیش از در سال دوم بملازمت رسیده بمنصب دو هزار
 و پانصدی هزار سوار و خطاب منصور خان چهارگ کامیابی
 افروخت - و از خویشان و اقربای او اکثر بمنصب مناسب
 سرفرازی یافتند - چون ملک عزیز نوکری پادشاهی اختیار
 نکرده برآسه درینجا مذکور نشد - لیکن از آنجا که از ابطال

(جال و خوبان روزگار بود ضمناً مجمل از احوالش ناگزیر خامه
وقائع طراز است *)

(۲)
در غلام بیجا پوری ست با چند حبشی مردانه شجاع در
جرکه ملازمان نظام شاهیه آمده بجزهر شجاعت و کاردانی
امتیاز می بهم رسانید - چون (۳) ملکه چاند سلطان در سنه
(۱۰۰۹) هزار و نه بتیغ کین بعضی دکنیان کوتاه اندیش
مقتول گردید - و قلعه احمد نگر جبراً و قهراً بتصرف عرش آشیانی
در آمد - و بهادر نظام شاه دستگیر گشته محبوس قلعه
گوالیار گشت (در احوال سلطنت نظام شاهیه) که از وقت
برهان شاه خلل پذیرفته بود (ضعف تمام راه یافت - که
از امرای صاحب داعیه دران دولتخانه نماند - ملک عنبر
و راجو میان دکنی علم استقلال افراشتند - از سرحد قلنگ
تا چهار گروهی احمد نگر و هشت گروهی دولت آباد بتصرف
نخستین در آمد - و شمالی دولت آباد تا سرحد گجرات و
جنوبی تا شش گروهی احمد نگر درمیان بضبط خون آرد -
و برترضی نظام شاه ثانی ولد شاه علی قلعه اوسه و چند دیه
جهت اخراجات رهگذر داشتند - و چون هر یک ازین دو سردار
میخواست مالک دیگر (۴) انتزاع نمایند پیوسته درمیان یکدیگر
نائره جدال و قتال ملتهم بود - در سال (۱۰۱۰) هزار و دهم

در حوالی ناندیر میان ملک عذیر و میرزا ایرج پسر خانخانان^(۲) عبدالرحیم جنگی صعب اتفاق افتاد - ملک عذیر را زخمی از معرکه برداشته بردند - خانخانان (که از عزمهای او واقف بود) فرجه دیده طرح آشتی افکند - ملک عذیر نیز مغتنم پنداشته ملاقات نمود - و عهد و پیمان یکجبهتی موکد گردانید - چون اکثر غلبه جانب راجو می بود درینولا ملک عذیر باعانت خانخانان او را منہزم گردانیده مرتضی نظامشاه را با اختیار خود آورده در جذیر نگاهداشت - و پس ازان فوجی بر سر راجو تعیین کرده دستگیر ساخت - و ملک او را نیز برگرفت - و چون در هندوستان هنگامی چند از فروکش کردن شاهزاده سلطان سلیم و ارتحال عرش آشیانی و بغی و زیدن سلطان خسرو باندک فاصله از هم برپا شد - ملک عذیر بخاطر آسوده در اعداد مواد شوکت و استیلا مساعی فراوان بکار برد و سپاه بهیاری فراهم آورد - و پیشتر محالات پادشاهی را نیز متصرف گردید - خانخانان باقتضای وقت بخودداری می گردانید - چون سلطنت جنت مکانی استقلال بهم رسانید مکرر افواج قاهره تعیین گشت - ملک عذیر (که غالب و گاه مغلوب بود) مقابل را از دست نمیداد - پس ازان (که شاهزاده ولیعهد شاهجهان دو مرتبه دستوری دکن یافت - و جمیع دنیاداران آن مملکت سر بزدگی و عقیدت در ربه انقیاد و فرمانبرداری گذاشتند) ملک عذیر

(۲) نسخه (ج) نادیر •

نیز محال متغلبه را مع شی زاید بتصرف وکلای پادشاهی گذاشته تا آخر بر جاده اطاعت ثابت و راسخ بود - همیشه با عادل شاهیه و قطب شاهیه بتنازع مالکی اشتغال داشته مکرر علم برتری و چیرگی بر افراشت - و برسم نعلبندی زرها میگرفت - در سنه (۱۰۳۵) هزار و سی و پنج هجری در هشتاد سالگی باجل طبیعی درگذشت ^(۲) - و در روضه دولت آباد مابین درگاه شاه منتجب الدین زربخش و شاه راجوی قتال مدفون گشت - گنبد عالی و محفوظه دارد - با این همه انقلابات تا حال دیه در انعام بحال است - که صرف روغن چراغ مزارش زر آنجااست - در فنون سپاهگری و سرداری و قواعد درست اذیشی و کارگذاری یگانه و یکتا بود - راه و روش قزاقی را (که باصطلاح دکن برگی گری نامند) خوب فرا گرفته خیره سران و اوباشان آن ملک را از قرار واقع سر حساب نگاه می داشت - و در رفاه رعایا و آبادی ملک جدی فرادان می نمود - و با این همه فساد و هنگامه (که پیوسته با فوج مغل و لشکر دکن زد و خورد داشته) موضع کهرکی پنج کردهی دولت آباد را (که الحال به خجسته بنیان اورنگ آباد موسوم است) باحداث تالاب و طرح باغ و عمارات عالییه معموره عظیم ساخت . گویند در اشاعت خیرات و مبرات و بسط عدالت و دادرسی مله وفار

دستیه قوی داشت - و بشعار تقوی و صلاح کما ینبغی قیام
ی نمود - شاعری در مدح او گفته *
* بیت *

* در خدمت رسول خدا یک بلال بود *

* بعد از هزار سال ملک عذیر آمده *

فدائی خان

میر ظریف از ملازمان خدمت گذار اعلیٰ حضرت بود - چون
ساحبقران ثانی را توجه بفراهم آوردن اسبان بیشتر بود مشارالیه
را بهمراهی ایماچی ایران بابتیاع اسبان عراقی رخصت فرمود -
و چون اسب (که پسند طبع مشکل پسند افتد) نیارزد بتلافی
آن التماس نمود که اگر بصوب بنر عرب و مضافات روم دستوری
یابد اسبان سوارنی خاصه خریده خود را ازین خجالت بر آرد -
لاجرم نامه دوستی و ولا با کمر مرصع گران بها بقیصر مصحوب
او ارسال یافت - که اگر احیاناً او را رجوع بسطان روم افتد
بدین دست آویز کارسازی خود نماید - در سال دهم از بغداد
(۲) لاهری براه دریا بحجاز شتافت - و پس از ادراک زیارت
حرمین شریفین بمصر رفت - و ازانجا بموصل آمد - و سلطان
مراد خان را (که متوجه تسخیر بغداد بود) دید - سلطان
باعزاز نامه گرفته بترکی زبان پرسید که سبب طی این
مسافت دور و دراز چیست - مومنی الیه بعد اظهار سبب کمر

(۲) نسخه [ب] لاری (۳) در [بعضی نسخه] نامه را گرفته *

مرصع بنظر در آورد - سلطان خوشوقت شده گفت - درین وقت رسیدن ایلاچی و کمر مرصع از پادشاه عظیم الشان شکون فتح و فیروززی ست - درز دیگر میر ظریف هزار پارچه از جانب خود پیشکش کرد - سلطان از سلاح هندوستان پرسید - او سپر قیمتی همراه داشت - گفت تیر و تفنگ ازین نمی گذرد - قیصر تعجب نموده تیر بقت تمام بر سپر زن که از میان نگذشت - ده هزار قروش که بیست هزار روبیه باشد بار داده گفت که بعد از مهم بغداد (خصمت خواهم کرد - بالفعل بموصل رفته بخیرد اشیای مطلوبه پردازد - پس ازان) که سلطان مراد جبراً و قهراً قلعه بغداد را از دست قزلباش انتزاع نموده بموصل برگشت (میر ظریف را (خصمت داده جواب نامه مصحوب ارسال آقا با یک اسب عربی خوش رفتار با زین مرصع الماس و عیائی مرادید درز طرح دم بطریق ارمنان ارسال داشت - میر ظریف با اتفاق ایلاچی مذکور از بصره سوار جهاز شده به تهنه فرود آمد *

و چون سال سیزدهم بلاهور رسید جریده بجانب کشمیر (که مطرح الوبه پادشاهی بود) راهی گشته باستلام آستان خلافت چهره برافروخت - و پنجاه و دو اسب (که دران دیار اتباع نموده) با دو اسب (که سله دار پادشاه از عده های

دوم بار تکلیف کرده بود) از نظر پادشاهی گذرانید و به نیکو بندگی مورد گوناگون تحسین و آفرین شده بمنصب هزارتی در صد سوار و خطاب فدائی خان سرافرازی یافت - و بخدومت آخته بیگی از تغیر تربیت خان اختصاص گرفت - و در همین ایام بحکومت لاهری بذر تعیین گشت - و هنوز باولین پایۀ دولت برآمده بود که زمانۀ بزم شوالیۀ ناکامی بکامش فروریخت - سال چهاردهم آغاز سال (۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک پیمانۀ زندگانش پر شد *

* فدائی خان *

میرزا هدایت الله چهار برادر بودند که هر یک بوزر قابایت و نیروی پرورانی در زمان دولت جهانگیری صاحب ثروت و مکنیت گردیده بدرجۀ اعتبار برآمد - نخستین میرزا محمد تقی که در سر آغاز جلوس جنت مکانی به مرافقت مهابت خان بمهم رانا امر سنگه تعیین گشت - چون سرش آگذه نخوت و پندار بود و زبانش آشنا بدشنام (که اشاعه نامت است) با اهل رساله بدسلوکیها سرکرد - آنها یکتائی گزیده در مقام پور ماندل سر دیوان گشتند - دوم میرزا هدایت الله که بکاروانی و معامه فهمی مشهور وقت بود و در فن سیاق بے نظیر - بدیوانی سلطان پریز فائز گشته

(۲) کارها را بضبط و ربط تمام سرانجام داد و دستگاه شوکت و علو شان بهم رسانید - اما از سخت گیريها عالمی را از خود آزاده ساخت - و از استغنامزاجي سر بکسی فرود نمی آورد - آخر کار ازان رتبه و خدمت افتاد (۳) گویند چون وقت موعودش در رسید بخدمت سلطان رفته عفو تقصیر خود و سفارش اولاد نمود - چون بخانه آمد جان بسپرد - سیومین میرزا (روح الله جوانی نمایان خوش صورت در چوگان بازی گوی مسابقمت می ربود - و در فن صید و شکار سر آمد میر شکاران توان گفت - در خدمت جنت مکانی طرفه قرب و منزلت داشت - از غریب اتفاقات آنکه هنگامی (که قاعه ماند و مهبط الریه جهانگیری گردید) او را با فوجی جرار بمالش مفسدان اطراف و جوانب تعیین فرمود - چون بحیثیت پور رسید راجه آنجا پذیره گشته بیرون شهر زیر درختی فرود آورد - و سامان ضیافتی طلبید - ناگاه مارت سیاه از حوالی آن درخت پیدا شد - از زبان میرزا بر آمد که مار مار - یکی از همدراهمان پنداشت که بقتل راجه امر می نماید - زخمی بر راجه رساند - راجه از مشاهده این حالت چستی و چالاکي کرده بیک زخم میرزا را بیکه و خبازه ساخت (۴) لشکر بے سردار در بفرار

(۲) نسخه [ج] سرانجام داده (۳) نسخه - [ب] رتبه خدمت و

(۴) نسخه [ب ج] یکدو خبازه

نهاد - (اجه اموال و اشیای او را متصرف گشته خود را
 بکوهستان کشید - و پستور^(۲) ملکش نیز بی سپهر عساکر پادشاهی
 گشته مالش بسزا یافت - چهارمین میرزا هدایت الله است
 که خردتر از همه بود - در بدایت حال میر بحر نواره شد -
 و دوکالت مهابت خان مشهور گشته بدوام حضور و حاضر باشی
 شایسته عواطف خسروانی شد - و در پیشگاه خلافت قرب و
 منزلتی بهم رسانید *

چون مهابت خان در مقام تربیت او بود در کمتر فرصتی
 درجه پیمای امارت گردید - لیکن در شورش مهابت خان
 باقتضای نمک خوارگی و فدویت در سرافشانی و جان نثاری
 تقصیر نکرد - بیانش آنکه (چون کنار آب بهت مخیم
 جهانگیری گردید - و امرا از غفلت و خامکاری با همگی اردو
 از پل گذشته جز دولتخانه پادشاهی آن طرف آب نماند)^(۳)
 مهابت خان که در انتظار قابو بود از شورش طایبی بے محابا
 دولتخانه را فرد گرفت - فدائی خان از فتنه پردازان زمانه
 آگهی یافته (چون پل را آتش زده بودند) فدائیان خود را
 معاذی دولتخانه بر آب زد - لختی از همراهنش بموج خیز
 فنا رفتند - و برخی از محاذات پایان رویه افتاده نیم جان^(۴)
 بساهل سلامت بردند - خود با هفت سوار بر آمده

تلاشهای مردانه نمود - چهار کس از رفقایش بکار آمدند -
 دید کارے پیش نهیروند - و بسبب هجوم مخالف
 نمی تواند بخدومت جنت مگانی رسید - چون پارچه سنگی
 (که بدیوار آهنی خورده بر گردد) بهمان چستی و
 چالاکي عذاب گردانیده از آب گذشت - (روز دوم) که امرا
 باتفاق نور جهان بیگم باران دفع آن شور افزا خود را بآب زده
 بکملهای راجهوتیه او پیش نبرده پستر نشستند (فدائی خان
 از روی همیت و غیرت با جمعی یک تیر انداز پایان تر از آب
 گذشته فوج مقابل را برداشت - و بخانه سلطان شهزیار
 (که بادشاه همانجا بود) خود را رسانید - چون درون سرا پرده
 ازدحام سوار و پیاده بود بر سر دروازه ایستاده بتیر اندازی
 پرداخت - چنانچه نزدیک تخت پادشاهی تیرش میرسید -
 مخلص خان پیش روی جنت مگانی ایستاده خود را سپر تیر
 قضا ساخت - تا آنکه فدائی خان زمانه دراز توندها نموده
 عطاء الله خویش را با دو سه ^(۲) مذبذدار روشناس بکشتن داد
 و نترانست پادشاه پیوست - بروهتاس شتافته اهل و عیال
 خود را برگرفته بگرجهاک ^(۳) بزد (که متصل کوه کانگره است)
 رخت عافیت کشید - و چون بزربخش جنوه زمیندار برگشته
 مذکور ربط اخلاص داشت متعلقان را درانجا گذاشته جریده

راه هندوستان سر کرد *

و چون در سال بیست و دوم مکرّم خان حاکم بنگاله سفینه سوار
بآب فرو رفت فدائی خان بایالت آن دیار سرفرازی یافت -
و مقرر شد که پنج لک روپیه برسم پیشکش پادشاهی و پنج
لک روپیه نذر بیگم مجموع ده لک روپیه بخزانۀ عامرۀ داخل
سازد - و ازان وقت پیشکش حکام بنگاله معمول گردید - و
پس از جلوس فردوس آشفانی بمنصب چهار هزار و سی هزار
سوار سر برافراخت - و در سال پنجم بمرحمت علم و نقاره
نوازش یافت - و در همین سال به تیولدارئی جونپور کامیاب
عزت گردید - و پستتر بفوجداری گورکھ پور مامور گشت -
چون عبداللہ خان صوبہ دار بہار باستیصال پرتاب اُجینہ ہمت
برگماشت فدائی خان از روی کارپزویی بے آنکہ بار حکمہ رسد
بکومک شدافت - و در تسخیر بہوجپور کہ حاکم نشین آن سر
زمین است بسعی و تلاش شریک و سہیم گردید - گویند سپاہ
درست بود - افاغنه نوکر داشت - و از نخوت و استغنا (کہ لازمہ
طینت این برادران بود) خالی نبود - گویند چون از بنگاله
تغیر شدہ بحضور رسید عالمی نالشی شد - کہ از انہا زر خطیر
بحق و ناحق در دنبال داشت - چون استغاثہ بدرگاہ پادشاهی
نمودند متصدیان پیغام کردند - کہ بدارالعدالۃ رجوع شدہ

جواب گوید - او جمدهر بدست گرفته گفت جواب آنها بر
 نوک این جمدهر است - و آمدن من آنجا خیال من محال -
 (۲)
 زنهار در خاطر نیارند - چون بعرض رسید اعلیٰ حضرت اغماض
 (۳)
 نظر فرموده زیاده بر سابق الطاف افزود - سال سیزدهم چون
 ظریف بخطاب فدائی خان سربلند گردید او بخطاب جان نثار
 (۴)
 خان سرفرازی یافت - سال چهاردهم در فیل از اقطاع خود
 بحضور فرستاد - و چون دران سال ظریف فدائی خان فوت شد
 او بخطاب قدیم خود سرافتخار بر افراخت - سال پانزدهم
 از جاگیر آمده ملازمت نمود - و در همین سال با دارا شکوه
 (که باحتمال آمدن والی ایوان بر قندهار بکابل تعیین
 شده بود) شتافت - و پس از مراجعت رخصت بجایگزین خود
 گورکھپور یافت - سال نوزدهم باز آمده ملازمت نمود - و چون
 بعد فوت راجه جگمت سنگه بمشرد قلی در باب متصرف
 شدن قلعه تارا گده ایمان شده بود فدائی خان نیز بایلغار
 (۲) نسخه [ج] نیارید (۳) نسخه [ج] آخر الامر باجل طبیعی درگذشت -
 تاریخ فوتش بنظر نیامده - در عمل صالح (که مشتمل بر صواب و عهده دولت
 فردوس آسمانیست) تا سال دوازدهم جانجا ذکرش ثبت گردید - در سال سیزدهم
 (که میر ظریف بخطاب فدائی خان نامی گشت) نوشته که هدایت اله پیش از
 خطاب جانباز خان باین خطاب مخاطب بود - و در سال چهاردهم (چون میر ظریف
 مذکور درگذشت) بقلم داده که هدایت اله بخطاب قدیم خود فدائی خان
 ناموری اندوخت * (۴) نسخه [ج] جانباز خان

برای انصرام این کار تعیین گردید - اگرچه مرشد قلی پیش از رسیدن فدائی خان قلعه مزبور را بتصرف آورده بود بعد از رسیدن فدائی خان باو حواله نمود - و پس از رسیدن عرضداشت فدائی خان بحضور قلعه به بهادر کذبو حواله شد -
 از بعد چند سال در همین سال رخت هستی بر بست *

* فاضل خان *

آقا افضل اصفهانی از ولایت بدیاری هژن دارن گردید - و با شیخ فرید مرتضی خان مربوط گشت - شیخ بقدر دانش و فهمید او بر قدر و منزلتش افزود - و لک رویه سالیانه او مقرر نمود - بلی شیخ (که دریای همت و کرم و منبع قدر شناسی بود) باکثرت لک رویه و هشتاد هزار رویه سالیانه داد - چنانچه بامیر بیگ برادر فاضل خان مذکور هشتاد هزار رویه میداد - چون نظم صوبه پنجاب از پیشگاه جنت مکانی بشیخ تفویض یافت نیابت صوبه داری لاهور (۲)
 یاقا افضل ارزانی داشت - مشارالیه از کارشناسی و معامله فهمی بامور نظامت می پرداخت - پس از فوت شیخ آن صوبه در قبول اعتماد الدوله قرار گرفت - او نیز نیابت را بدستور سابق بعهده موسی الیه را گذاشته بیش از بیش بر (۳)
 اعتبارش افزود - و بعد از بدیوانی شاهزاده سلطان پرویز
 (۳) نسخه [ج] آقا فاضل افضل (۳) نسخه (ب) پیش *

چهره افتخار افروخت - و پستور از بارگاه خلافت و جهانبانی
 بمنصب مناسب و خطاب فاضل خانى سرعت برافراخت -
 و هنگامی (که سلطان پرویز باقالیقى مهابت خان بتعاقب
 شاهزاده ولي عهد تعیین گشت) بخشىگري و واقعه نویسى آن
 عسکر بمشار الیه نامزد گردید - و در سال بیستم بمنصب
 هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار و عطای اسم و فیل
 کامیاب مباحثات شد - و بدیوانی دکن نامور گشت - و از
 زمانه سازی باخانجهان لودي صاحب صوبه آنجا خیل معشور^(۲)
 و مخلوط شده در مشورتهاى مالی و ملکى شریک و سهیم
 گردید - چون جنت مکانى سفر آخرت برگزید اعلیٰ حضرت^(۳)
 (که دران هنگام در جنیر دکن اقامت داشت) جان نثار
 خان را با فرمان بحالی صوبه دارى دکن بخانجهان فرستاده^(۴)
 اظهار بآمدن خود ازان راه سرکرد - فاضل خان (که برادرش
 نوکر سلطان شهریار بود) راى خانجهان را دزدیده گفت که
 امرای حضور دار بخش را بر تخت نشانده اند - و شهریار
 در لاهور کوس سلطنت می نوازد - و زر بسى سپاه را میدهد
 بیشتر نویزان عظام بصاحبقران ثانى متوهم (که مبادا بعد
 جلوس بتلافی پردازد) شما صاحب الوس و جمعیت و خلاصه

(۲) نسخه [ب] صاحب قرانى - (۳) نسخه [ب] برگزیده - (۴) نسخه

لشکر پادشاهی اید - همراه هرکه بر سر بر فرمانروائی هندوستان
 برآمد نوکر او هستید - مع هذا فردوس آشیانی حقوق چندین
 ساله خدمت شما را کأن لم یکن انکاشته دیروز که مهابت خان
 بآن کوه کوه جرایم بخدمت ایشان پیوست فوراً خطاب
 سه ساله شما را تغییر کرده بوی بخشیدند - این حرف بر خاطر
 افغان (باوجود دانش و سنجیده مزاجی) خورده جان نثار خان
 را بے آنکه جواب فرمان بقلم آرد رخصت نمود - اعلیٰ حضرت
 راه برهانپور موقوف نموده از راه گجرات بآگره رخصت
 فرمود - بعد از استقلال سلطنت و تنفیذ احکام و تنسیق مهام
 بتقدیم اهم بر مهم فرمان طلب حضور بنام خانجهان و فاضل
 خان صدر یافت - فاضل خان از گذر هندیّه نوبدا جدا شده
 پیشتر راهی گشت - دران ایام افواج پادشاهی بر سر ججهار
 سنگه بندیلہ تعین شده بود - و اعلیٰ حضرت نیز تا قلعه گوالیار
 بطریق سیر ارغای عنان فرمود - چون خان مذکور به نرد
 رسید حسب الحکم او را محبوس نموده کارخانجات او هم
 بضبط درآمده چندے در قید شدید گذرانید - دران
 زمان (که خانجهان هم باریاب حضور بود) استخلاص او
 بخش لک رویه بالمقطع قرار یافت - اکثر امرا بقدر حال
 اعانتہ کردند - خانجهان نیز یک لک رویه داد - مدتی معاتب

مانده و از منصب و عزت افتاده بود - پس ازان بتبئولدارى
بروده صوبه گجرات سرفرازي يافت - در سال نهم هنگام
معاودت اعلى حضرت از دولت آباد بدار الخلافه فرمان طلب
بنام مشارالیه پيوایه صدر يافت - او از صوبه گجرات بر
جناح استعجال روانه شده در خطه برهانپور شرف تقبيل
آستان خلافت در يافت - او را مجدداً مورد تفضل خسرواني
ساخته بخطاب اعتماد خان و ديوانى دکن مفتخر و مباهي
گردانيد - و در سال پانزدهم بدیوانى بنگاله و سرکار شاهزاده
محمد شجاع ناظم آنجا امتياز پذيرفت - و همان جا در سال
بيست و يكم باجل موعود در گذشت - هزار و پانصدمى شصت
سوار منصب داشت - پسرش ميرزا داراب صاحب هوش
شده بود - و همواره بخدمت پادشاهي اشتغال داشت *

* فيروز خان خواجه سرا *

از معتمدان جنم مكاني بود - پس از خرامش آن
پادشاه بدار آخرت چون آصف خان ابوالحسن بلاقي پسر
خسرو را بسلطنت برداشته با شهریار جنگ نمود - و شهریار
هواس باخته بدار السلطنه در آمده درون محل سرا خزید)
او باشاره خان مذکور درون محلات شتافته او را بتلاش بر آورده
بآصف خان سپرد - و سال اول جلوس فردوس آشياني بملازمت
برداخته بمنصب در هزاری پانصد سوار که از سابق داشت

سرفروزي پذيرفت - سال چهارم باضافه سه صد سوار کامياب
گشت - سال هشتم از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى هزار سوار
چهارم عزت برافروخت - سال دوازدهم از اصل و اضافه بمنصب
در هزار و پانصدي هزار و دويست سوار ناميه بخت
نورآگين گردانيد - و سال سيزدهم باضافه پانصدي سر رشته
بلند پايجي بدست آرد - سال هژدهم در جشن صحت بيگم
صاحبه صبيه كلان پادشاه (كه بذابر رسيدن شعله شمع بدامن
اطراف بدن سوخته چنده بر بستر بيماري افتاده بود) از
اصل و اضافه بمنصب سه هزارى هزار و پانصد سوار درجه
اعتلا پيمود - سال بيستم و يكم هژدهم رمضان مطابق سنه (۱۰۵۷)
هزار و پنجاه و هفت هجري آن جهاني شد - نظارت مشكوي
پادشاهي بار متعلق بود - و اعتماد و خصوصيت در خدمت
اعلى حضرت داشت - باغ بنا نهاد او در کنار درياى بهت
بخوبي و آراستگي مشهور است *

* فتم جنگ خان روهيله *

پدرش زكريا خان برادر عثمان خان روهيله است - كه از
مدتها در كمپيان دكن انتظام داشت - و با كم منصبي رقوم اعزاز
و اعتبار خویش در دلها مي نگاشت - در عشره ثائمه فرمانروايى
فردرس آشياني بفرجدارى خاندیس سر سوزي افراخت - و
دزان امر باحداث ضوابط پسندیده و نگاهداشت جمعيت روهيله

زیاده از ضابطه نام خود بر صفحه روزگار روشن داشت - در سال سیام باجل طبیعی درگذشت - هزارى هشت صد سوار منصب داشت - زکریا خان نیز بشجاعت و پردایى از ناموران وقت بود - فتح خان از پدر و عم درگذرانیده بدستیارى جهد و پایمردى سعى در عهد اعلیٰ حضرت هم منصب عم خود گشت - و در سال بیست و ششم بخدمت فوجدارى تونداپور مضاف خاندیس (که دهنة بالاگهات است) تعیین شد - و پس ازان بفوجدارى چوپره از توابع صوبه مذکور سرافرازی یافت - و بمنصب هزارى هشت صد سوار درجه اعتبار پیدمود - گویند مشارالیه بسیار خوش وضع و باوجود منصب قلیل دستگاه امرائى می چید - و ساز و سامان توڑک زیاده از قدر خود بکار می برد - و مرد گشادپیشانی بود - و دست داد و دهش می گشود - هرچند خالی از فراست و دانائی نبود اما ملایمت و تواضع را بجائے رسانید که اگر پیاپی رجوع از می افتاد بخانه اش رفته آنقدر تملق و چاپلوسی میکرد که بدیگران حیرت می افزود - در قبیله پروری بے نظیر و در تمن داری مشهور بود - بار مئونت برادر و برادر زادهای جوان (که هر یک بمردمی و مردانگی گوی سبقت می (بود) بر دوش همت می کشید - و در جذاب پانزدهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر ناظم دکن مراتب عقیدت و نیکو پرستاری بتقدیم می رسانید -

در یهاتمی (که قلعه بدو کلیان مستخر ادلیای دولت شد)
(۲) شاهزاده او را با اتفاق میر ملک حسین کوکه بر سر فیلقه

تعیین نمود - آنرا سر سواری بحیر و قهر بدست آورد -
و هنگامی (که شاهزاده بقصد انتزاع سلطنت عزیمت هندوستان

تصمیم فرمود) مهارالیه با برادران و خویشان کمر جانفشانی
بنطاق همت بسته ملتزم رکاب نصرت انتساب گردید -

و پس از عبور از برهانپور بخطاب خانای ناموری اندوخت -
و بعد از محاربه مهاراجه جسونت بخطاب فتح جنگ خان

و مرحمت علم و نقاره و منصب دو هزار و پانصدی دو هزار
و پانصد سوار سرافرازی یافت - و درین معارک و مهالک

(که با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) با برادران مصدر
تقریرات شایان گشمت - و پس از جنگ کهچوه بهمراهی

معظم خان خانخانان در تعاتب شجاع متعین شد - و بهراولی
آن سه سال کارهای دسنت بسته و دستبردهای شایسته

نمود - و در آخر سال جلوس خانخانان از اکبرنگر بجانب
هولی (که چهارده کوره جهانگیرنگر واقع است) شتافت -

و زمره از دلداران جیش منصور را با مردم نامی در کشتیها
نشانده آنطرف آب که مورچال مخالف بود روانه نمود -

برخی فرود آمده بودند که جنگ در پیوست - و چند کوسه

جنگي از نواره اعادي هجوم آورده بروی آب آتش بيگار افروخت - بسيارے دست بکار ناپرده برگشتند - برادرش حيات مخاطب بزبردست خان (که با جمعه از رفقای خود در کشتي بود) بسيارے را قتل و جريم ساخت - و یک زخم تفنگ و دو زخم تير برداشته جنگ کزان از کوسها اعادي را برآورد - ^(۲) شهباز و شريف برادران خان موسی اليه و رستم و رسول برادرزادها با جمعه از اقربا و قابيانش در کشتي ديگر بودند - هنوز بالتمام فرود نيامده بودند که اعدا بمدافعه پرداختند - شهباز از صدمه فیل از هم گذشت - و رستم و رسول با جمعه در آديخته جان در باختند - و ديگران بجراحات از تلاش باز مانده دستگير گشتند - و پس ازان (که خانانان مخلص خان را بفوجداري اکبرنگر مقرر نمود) او را با زبردست خان همراه خان مذکور گذاشت - بعد انصوام مهم شجاع از هنگامه بحضور آمد - چون دل ده تعيذاتی دکن بود کومکي آن ديار گويد - در يهاق بيجاپور بهمراهي ميرزا راجه جی سنگه بسرداري جنود طرح چپ چهره افروز جلالت بود - چون به حوالي بيجاپور پيوست شروزه خان مهدي و سیدی مسعود بولايت پادشاهي درآمده غبار شورش برانگيختند - اتفاقاً دران هنگام اسکندر مخاطب بصلابت خان برادر خان مذکور بعزم

لشکر راجه در چار گروهی پیونده فزون آمده بود - شرزه خان
 با شش هزار سوار بر سر او ریخت - مومی الیه را حفظ ناموس
 سپاه گری روی بر تافتن ازان گرده تجویز نکرد - با چهل سوار
 تابین خویش بهربازی رتبه سرافرازی اندوخت - هر یک از^(۲)
 برادرانش با پیروزی و مهابت ظاهری و دلیری و دلادری
 یکتا بوده - برگشته جامیزه^(۳) خاندیس در جاگیر داشت - و مقدمی
 اکثر دیهات آنجا گرفته موضع پیری را (که هشت گروهی
 فرداپور سر راه بهرانپور است) وطن قرار داده در آبادی
 کوشید^(۴) - اولادش دران مکان استقرار دارد - تا آخر عهد
 عالمگیری پسرش تاج خان زنده بود - وقایع داشت - و پس
 از امتیاز برخاست - از بچشدی قریب ده سال است که
 آن موضع از جاگیر آنها برآمده - مگر بعنوان زمینداری دخلی
 دارند - خویش او الهداد خان در قصبه منگلور شاه بدالدین
 سکونت ورزیده دروازه حویلی را بسیار بعظمت ساخته - اولادش
 در انجا است *

فاخر خان

پسر باقر خان نجم ثانی است - سال سیوم جلوس
 فردوس آشیانی در آران (که دکن مضرب خیام سلطانی

(۲) نسخه [ج] یافت - (۳) نسخه [ج] جامنیا (۴) نسخه [ب - ج]

بود) باپرداله مرصع و قدرے جواهر پیشکش پدر خود (که
 بحکومت اوریسه می پرداخت) آمده به آستاندوس سده
 سنیہ فائز گشت - و بمذنب در غور مورد نوازش گردید - و
 پس از فوت پدر باضافہ سربلند گردیده بدایہ در ہزاری
 ہزار سوار مرتقی شدہ - چندہ بنابر تقصیرے بے مذنب و
 جاگیر بود - سال بیست و یکم بد بحالی مذنب سابق و خطاب
 خانی و میرتوزکی از تغیر نوازش خان سر بر افراخت -
 و بنابر صدور بعضی امور غیر مرضی چندہ دیگر از
 کورنش محروم ماند - سال بیست و ہفتم حسب التماس
 سلطان دارا شکوہ باز بیفتن مذنب قدیم آب رفتہ بچو
 آورد - سال بیست و نہم باضافہ پانصدی سرمایہ شادکامی
 اندوخت - در جنگ سموکر سردار میسرہ دارا شکوہ بود -
 عرصہ پیدہای وادی گریز شدہ جانب لاهور رفت - پس از

(۲)
 رونق افزا شدن رایات عالمگیری در نواح اکبرآباد خان مزور
 احرار ملازمت نمود - و از مذنب معزول شدہ بتقرر وظیفہ
 در دار الخلافہ نشست - و تا سال بیست و سیوم جلوس
 بقید حیات بود - پس ازان بوقت موعود بدار بقا خوامش
 نمود - پور از افتخار نام تا سال سیام شاہجہانی ہفتصدی

(۲) نسخہ [۱] چون او عرصہ پیدہای - (۳) نسخہ [ب] مذکور (۴) نسخہ
 [ب] ہفتصدی .

مد و بیست سوار بمنصب داشت - و پس از آن (که اوزنگ
سلطنت بجلوس عالمگیر پادشاه زینت پذیرفت سال پنجم
بخطاب مغاخر خان نامور گشت - و سال نهم بمنصب هزارچی
چهار مد و پنجاه سوار سرفرازی یافته - با اسد خان نسبت
خوبی داشت *

* فیض الله خان *

بهر زاهد خان کوکه است - هنگام وفات پدر ده ساله بود
اعلیٰ حضرت از روی پایه شناسی و قدردانی او را بمنصب
هزارچی چهار مد سوار سرفراز فرمود - اگرچه بظاهر جدۀ اش
هوری خانم متعهد تربیت او بود اما حقیقۀ به مراعات
خاطر نواب بیگم صاحب عاطف و حموری تکفل احوال اش
می نمود - در سال بیست و چهارم بخطاب خانی جبهۀ ناموری
افروخت - و باضافهای متواتر بمنصب دو هزارچی هزار سوار
کامیاب عزت گردید - و در سال بیست و هشتم ازدواج او با
دختر امیرالامرا اتفاق افتاد - پادشاه از راه بنده پردی و کرم
گستری به جملة الملکی سعد الله خان فرمود که سهره لائی^(۲)
بر سوش بگردد - و در سال سی و یکم از تغیر سر بلند خان
آخته بیگی گشت - پس از هزیمت دارا شکوه به تلثیم عتبه
عالمگیری استسعاد یافته باضافۀ هزارچی پانصد سوار پایۀ عزت

بوافراخت - و در همین ایام از تغییر نوازش خان بخدمت
 قراول بیگي ممتاز گشت - و بافزونی پانصدی پانصد سوار مشمول
 مرحام خسروانی شد - و در سال هفتم بمنصب چهار هزارى
 دو هزار سوار لوی اعتبار افراشت - و در سال نهم استعفاى
 منصب نموده گوشه انزوا برگزید - پس ازان بتازگی جبهه
 ارادت ببندگی درگاه والا نور آگین ساخته بخدمت قوش بیگي
 امتیاز یافت - و در سال سیزدهم بفرجدارى سنبل مراد آباد^(۲)
 اختصاص گرفت - و مدتها بدان کار می پرداخت - و هر سال
 بحضور می آمد و گرانبار نوازش خسروانی گشته باجازه
 پادشاهی رخصت تعلقه می یافت - خلد مکان را نیز باهوال
 او (قطع نظر از توجه خانه زان پروری) عنایت خاص و
 التفات مخصوص بود - او هم طرفه نسبت تقرب در جناب
 خلافت مآب و در خدمت بیگم صاحب داشت - آخرها که
 فیل پا شد فیل او را بر میداشت - هرگاه بحضور می آمد بدربار
 نمیتوانست رفت - سرسواری سواره مجرا میکرد - در سال بیست
 و چهارم سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و دو هجری از مراد آباد هستی
 بمراد برخاست - مرد با خیره آزاد شده بود - باصور دنیا^(۳)
 املا نمی پرداخت - و بهیچ کس سر نیاز فرود نمی آورد -
 صحبت او جز باصناف دراب و سیاح و رهوش و طیور و سوام

و هوام نادر (که از اقصای امصار و بغادر برای او می آوردند)
 نمی ساخت - گویند کم جانورے بود از وحشی و انسی و متعارف
 و غیر متعارف که در سرکارش فراهم نیامد - حتی کیک و پشه
 و سوس و شپش را در ادائی چوبی و مسی نگاهداشته
 و پرورش میدادے - و با این حالت - بارباب استحقاق رعایت
 میکرد - از اولادش کسی رشید بر نیامد *

فتح جنگ خان میانه

حسین خان نام از امرای صاحب نام و نشان عادل شاهیه
 است - هرچند با بهلول خان میانه مشهور قرابت قریبه
 ندارد - لیکن به بزرگ فرزادی و والا حمی از مشاهیر
 بیجاپور است - چون نوکران خانوادۀ عادل شاهیه از پادشاه
 خویش حساب بر نگرفته سرخودسری برافراشتند و کمر همت
 بکین تیزی یکدیگر چست بستند کارهای سلطنت از رونق افتاد
 و دشمن کامیبا افزود - عالمگیر پادشاه (که از دیرباز بر کندن
 رگ و ریشۀ قطب شاهیه و عادل شاهیه نصب العین عزیمت
 داشت) رفته (که باقتضای دراعی مرز و بوم دکن مضرب
 خیم پادشاهی گردید) دیرین اراده بیش از پیش تصمیم
 یافت - مشارالیه از مال اندیشی و عاقبت طلبی برهمونی
 بخت و بدرقۀ توفیق احرام آستان خلافت بسته در سال

بیست و ششم در ارک اورنگ آباد سعادت ملازمت دریافت -
 بامر پادشاهی آتش خان روز بهانی تا دروازه غسلخانه پذیره
 شده و اشرف خان میربخشی تا چبوتره رفته آوردن - و بسرافرازی
 منصب پنجهازای پنج هزار سوار و علم و نقاره و خطاب
 فتح جنگ خان و انعام چهل هزار (دیده محسود اقران
 گردید - برادران^(۲) و اقربایش هر یک بخلعت و منصب درخور
 پایۀ نوازش یافتند *

و در همان ایام اتفاق غریب افتاد - شاهزاده محمد اعظم
 شاه (که بسمت بیجاپور رخصت یافته بود) از مقام کنار
 دریای نیرا طلب حضور شد - (وزرے) (که بحوالی شهر رسید)
 اسب سوراخ می آمد ناکه فیل خان مذکور از شور مستی
 بر سر فوج دویده نزدیک بشاه رسید - تیرے حواله او نمود -
 نزدیکتر آمد - اسب سوار بیبتابی کرد - شاهزاده از اسب
 فروز آمده مقابل شد - و شمشیر بر خرطوم فیل رسانید - درین
 اثنا مردم رکاب (که پریشان شده بودند) بزخمهای منکر فیل
 را کشتند - و چون شاهزاده مذکور به یساق بیجاپور تعیین شد
 مومنی الیه نیز در سلک متعینه منتظم گشت - و در جنگ
 مورچال آنجا بذات خود مصدر قزودات شده بگلگونه زخم
 پیوایه چهره جلالت نمود - و پس ازان بقلعه دارمی راهیری

مامور شد - و مدعی درانجا ماند - و دران نواحی با
اشقیای مکرر دستبرد شایان نمود - یکبار در جنگ دستگیر شد -
(۲)
سنبها باعزاز پیش آمد و او را براهیویی رسانید - همانجا
در گذشت - مرد صالح متعبد مشغول باراد و وظائف بود -
از پسرانش (که اکثری در ایام حیات او رخت بملک بقا
کشیدند) قدرت الله خان فوجدار تالیکوته بود - [در سال
پنجاهم تالیکوته ضمیمه صوبه دارمی بیجاپور بحسین قلیخان
بهادر تفویض یافت - خان مزبور بفوجدارمی مهگر بالاکهات
(۳)
برار تعیین یافت - و در عمل او غنیمت بر سر فصبه ریخته
تاراج کرد -] از برادرانش یسین خان تهانده دار کرر بود - و
فوجداریه دران ضلع داشت - در عهد خلد منزل از تغیر
او بر دل خان افغان آمد - بر سر عمل بینهما بمنازعت کشیده
بجنگ انجامید - یسین خان دران میان کشته گردید *

فاضل خان شیخ مخدوم صدر

اصل ری از تهته است - ابتدا بمنشی گوی محمد اعظم
شاه پیرایه نشو و نما پوشیده - سال بیست و سیوم جلوس
خلد مکان (چون قابل خان میرومنشی برادر ابوالفتح قابل خان
والا شاهي بوجه مورد عتاب گردید) او بعطای خدمت
(۲) نسخه [ب - ج] درانجا (۳) نسخه [ج] مذکور (۴) نسخه [ج] در
صل او - (۵) نسخه [۱] تهته .

دار الانشای پادشاهی و منصوب پانصدوی سی سوار و عنایت ده ده چیره و کمربند و جامه کمخاب لباس بلند طالعی در بر کرد - و پس از انتقال شریف خان سال بیست و ششم بانضمام مدوات کل نشه ترقی را دوبالا ساخت - سال بیست و هشتم ب خطاب فاضل خان نامور گردیده بعنایت دوات سنگ یشم از همگان تفوق جهت - سال بیست و نهم از تغیر خدمت خان خدمت داروغگی عرائض نیز ضمیمه یافت - و سال سی و دوم مطابق سنه (۱۰۹۹) هزار و نود و نه هجری باثر وبا (که در لشکر پادشاهی عالمگیر شده بود رخت از سرای فانی بربست *

فدائی خان محمد صالح

و صفدر خان محمد جمال الدین پسران اعظم خان کوه - سال بیست و یکم جلوس خلد مکن چون اعظم خان از نظم بنگاله معزول شده بعد وصول بدهاکه به آخرت سرا پیوست پادشاه برای هریک از پسران او خلعت تعزیت فرستاد - اولین در حین حیات پدر بمنصب درخور و خطاب خانی سربلند گردیده - سال بیست و سیوم از تغیر صلاحیت خان داروغه فیلخانه شد - و سال بیست و ششم به بخشیدگری احدیان از تغیر شهاب الدین خان مامور گردید - و سال بیست و هشتم به فوجداری و دیوانی بریلی مفتخر گشت - پستتر

فوجداری گوالیار داشت - سال سی و هشتم بخطاب سابق پدر خود فدائی خان مخاطب گشته از انتقال شایسته خان بفوجداری اکبر آباد نامزد گردید - پس ازان چندت نظم صوبه بهار می برداخت - سال چهل و چهارم فوجداری ترمک و درهنگه یافته از اصل و اضافه بمنصب سه هزار (۲) در هزار و پانصد سوار چهره عزت بر فروخت - درمین (که بدامادی خانجهان بهادر کولتاش اختصاص داشت) ابتدا بمنصب شایان و خطاب خانی امتیاز برگرفته سال بیست و هفتم بخطاب صفدر خان سرمایه ناموری اندوخت - و بعد ازان بفوجداری گوالیار دستوری پذیرفته سال سی و سیوم (که بر گدهی ازان تعلقه تاخته بود) تیر بندوق اجل او را از تورد باز داشت *

فاضل خان برهان الدین

برادرزاده فاضل خان ملا علاءالملک تونی ست - در قرب ایام فوت عم بزرگوار خود تازه از ایران زمین آمده بود - پس ازان (که پیمانه حیات فاضل خان لبریز گردید) چون لاولد بود خلد مکان (که قدردان گوهر اخلاص و قیمت سنگ جوهر عبودیت بود) مشارالیه را مورد نوازش ساخته بغنایت خلعت از لباس سوگواری برآورد - و بمنصب هشتصدی صد و پنجاه

سوار سر بلند فرمود - او باکثر کمالات نفسانی متدبای و بسیار
موقر و مهذب و مستقیم الاحوال بوده - بکار دانی و معامله فهمی
اتصاف داشت - و بدیانت و امانت متصف - پادشاه پایه شناس
در کمتر فرمتی باضافه مغصب و خطاب قابل خان مطرح انظار
عاطفت نمود - و در سال هژدهم (چون محمد شریف مشعی
داروغه دیک و دارالانشا برادر ابوالفتح قابل خان مشعی
قدیمی والا شاهي بمحافظ مناسبتها بقابل خانی سرفرازی یافت)
برهان الدین مخاطب باعتماد خان گردید - و در سال بیست و
دوم مرتبه ثانی (که عزیمت اجمیر پیش نهاد همت پادشاهی
گشت) او بدیوانی دار الخلافه شاهجهان آباد رخصت یافت -
و پس ازان بخاعت دیوانی تن قامت قابلیت بیاراست - و
در سال سی و دوم بخدمت خانسامانی سرکار والا از تغیر
کامگار خان و باضافه پانصدی صد سوار دوهزاری چهار صد سوار
و عطای کلگی یشم ممتاز شد - و در همین سال بخطاب فاضل خانی
ناموری اندوخت - پس ازان پانصدی صد سوار دیگر بر
منصبش افزودند - و در سال چهل و یکم از خدمت خانسامانی
مستعفی شده از تغیر ابونصور خان پسر شایسته خان امیر الامراء
بنظم صوبه کشمیر لوای افتخار افراخت - و در سال چهل و چهارم
از بارگاه سلطنت مامور شده که بنیابت شاهزاده محمد معظم

بظلم و نسق لاهور پردازد - مشار اليه قبول نکرده درخواست آمدن حضور نمود - حسب الطلب در اثنای قطع راه چون بیرهانپور (۲)

رسید در سال مذکور سنه (۱۱۱۲) یکهزار و یکصد و دوازده هجری رخت زندگی بر بست *

عبد الرحیم پسرش پس از فوت پدر بدار الخلافه باسلام آستان خلافت رسیده در سال چهل و هفتم بخدمت بیوتاتی حضور و مرحمت خانی و اضافه منصب مورد اعزاز گشت - و بر زبان پادشاه قدرشذاس گذشت که فاضل خان علماءالملک و فاضل خان برهان الدین را حقوق خدمت در جذاب ما بسیار است - این خانه زد را مطرح فوازش و تربیت (۳)

میفرمایم - و فی الحقیقه آن جوان قابلیت و استعداد داشت - اگر حیات مستعار فرصت میدان ترقی عظیم میکرد - اما در (۴)

چند روز آن بیچاره جوانی و زندگانی را وداع گفت - چون ازین سلسله بجز ضیاء الدین برادرزاده و خویش فاضل خان برهان الدین کسی نماند از او از دیوانی الکة چینا پتن طلب حضور نموده باضافه منصب و افزایش خانی و خدمت بیوتاتی سرافرازی بخشیدند - حقا که نیکو خدمتیهای نیاگان در پیشگاه ولی نعمتان قدردان اخلاص گزین در حق اخلاف

(۲) نسخه [ج] هزار (۳) نسخه [ج] میفرمایم - (۴) نسخه [ا - ب]

کم از کیمیا نیست - خان مذکور در عهد خلد منزل نیز
چندسے بخدمت بیواتائی حضور نامور بود - پس ازان
بدیوانی بنگاله شتافت *

چون در عهد محمد فرخ سیر میر حسین علی خان
امیر الامرا صاحب صوبه دکن از پیشگاه خلافت بعزل و نصب
خدمات آن مملکت مجاز و ماذون گردید و بعد از رسیدن
دکن هر جا دستش رسید متوسلان خود را بر پایه داشته از
حضور هر که کارے گرفته می آمد دخل نمی یافت (در ازمین
جهت زیاده بر گران سرئی پادشاه افزود) بعد الله خان
قطب الملک گله این معنی در میان آوردند - او در مقام
اعتذار در آمده انکار نمود - آخر الامر قرار یافت که دیوان
و بخشی (که عمده اهل خدمات اند) از حضور تعیین
شوند - بذابریں ضیاء الدین خان از تغیر دیانت خان نبیره
امانت خان مرحوم دیوان دکن گشت - و بخشیدگری از انتقال
عبد الرحمن خان پسر عبد الرحیم خان بن اسلام خان
مشهدی نامزد فضل الله خان برادر متوفای مزبور گردید -
هر دو باتفاق بارزنگ آباد آمدند - امیر الامرا بذابریں رفع بدنامی
و زبان زد شهرت (که بنصب کردهای حضور عمل نمیدهد)
ضیاء الدین خان را (که با قطب الملک نیز بطه داشت و
برای او بمبالغه نوشته بود) دخیل کار نمود - و بدومین (که

خالي از شوریده سوي نبود ملتفت نگشت - و پس ازان خان مذکور بهمراهی امیرالامرا بدهلي رفت - پس از خاع فرخ سير از سلطنت ظاهر شد که او هم نوشتم و خواند بهادشاه داشت - از اعتبار افتاده در همان ایام درگذشت *

فضائل خان میرهادي

پسر کلان وزیر خان میر حاجي دیوان پادشاهزاده محمد اعظم شاه است - مشارالیه بلند استعداد درست حیثیت بود - فضائل و کمالات را از خدمت شیخ عبدالعزیز اکبرآبادي اکتساب نمود - و در جذب شاهزاده تقرب و مغازات از اقران و همسران برتر گذرانید - در سر آغاز سال بیستم و هفتم (چون شاهزاده محمد اعظم اولین بار بیساق بیدچار و رخصت یافت) مزاج پادشاهي از میر مذکور بذابر وجه انحراف پذیرفت - و آتشخان روزبهاني تعیین شد که بلاشکر شاهزاده رفته مشارالیه را بحضور آرند - نخست حواله روح الله خان شد و ثانیاً بصلاحیت خان سپردند - و بیستم و پنجم رمضان سال مزبور برطبق حکم در قلعه دولت آباد محبوس گردید - و بعد ازان بر وفق یرلیغ پادشاهي باکبرآباد شتافته در گوشه انزوا بافاده قلامده و افاضه طلبه بسر می برد - تا آنکه نقش مرادش از کعبتین طالع بر تخته آرزو افتاد بخت خفته بیدار گردید - روزگار آشفته سازگاري نمود - نظر بر

قابلیت و جامعیت او طلب حضور شده به تلثیم ساحت
 خلافت فوق اعتبار بر افراخت - و بخلعت میرمنشیگری و
 داروغگی کتابخانه سرکار والا قامت امتیاز بیاراست - و در
 سال چهل و چهارم از تغیر خدا بنده خان بخدمت بیوتائی
 حضور بانضمام منشیگری سرمایه جمعیت اندوخت - و پس
 از آن ضمیمه خدمات مذکوره به نیابت خانسامانی چهره
 بخدمندی برافروخت - و ششم ذی القعدة سال چهل و هفتم
 سنه (۱۱۱۴) هزار و یکصد و چهارده هجری زندگانی را
 وداع نمود *

برسائی طبع و شگرفی معلومات ذوقون روزگار و یکتای زمانه
 بود - در حق خود می گفت - مرد حاضر کو کار - و پادشاه در حق
 او می فرمود - که نیابت خانسامانی چنان سربراه نمود که
 گويا خانه را روشن کرد - هنگامی (که دارالانشا بدو
 تفویض یافت) (وزی بعرض رسانید که در زبان هندی
 و رسم الخط آن آخر هیچ کلمه حرف ها نیامده - و الف خود
 اگرچه در آن حروف محسوب است) که درین زبان قطعاً
 متبرک اند) مگر عوض آن و عین و همزه که حرفی دارند در
 اول کلمه می آرند وسط و آخر - اما از جمله دوازده اعراب
 (که وضع کرده اند) مدار ترکیب معروف بران گذاشته یکی را
 باسم کانا نامند و آخر لفظ آرند - آن بصورت و مخرج الف

است - ابتدای اسلام از باب ترجمه و فارسی نویسان از روی سه و
الف کذائی را ها کرده مثل بنگالا و مالوا را بنگاله می نویسند -
پادشاه همدان (که بهندی آشنا بود) پسندیده باهل دفاتر
حکم شد که امثال این الفاظ را بالف می نوشتند باشند *

نواسه خان مزبور میر مرتضی خان جوان سنجیده
سپاهی منش یادگار آن سلسله بود - چنده در رفاقت مبارز
(۲)
خان ناظم حیدر آباد بفوجداری میدک مضاف صوبه مذکور
گزارانید - پس ازان در خدمت نواب آصف جاه پیوست - و
به عامای سرکار ایاکندل مامور شده بر سرزمیندار شمسی
(که مشهور بکلاپهار است) فوج کشید - و خود تیزجلوی
بکار برده آنها نزدیک کدهی (۳) رفت - آنگاه بسینه اش
خورد - یکه و خبازه گردید - گویند چون زر سرکار بسیار در
(۴)
تصرف آورده بود بقصد خود را بکشتن داد *

* فتح الله خان بهادر عالمگیر شاهي

محمد صادق نام از سادات خوست است (که قصه
ایست از مضافات بدخشان) مشارالیه از کهنه سپاهیان
مملکت و سرآمد بهادران شمشیرزن بود - ابتدا بهمراهی
خان فیروز جنگ بمنصب پادشاهی سرانرازی یافت - و

(۲) نسخه [ج] مسطور - (۳) نسخه [ج] گدهی - (۴) نسخه [ج]

بدلادری و یکم تازی (که آیه بود در جهنم و جلادت)
 (۲) از ناموران روزگار گردید - در سال بیستم و هفتم (که خان
 فیروز جنگ در جلدوی ناخته های مکرر و آریزشهای سخت
 با غنیم از شهاب الدین خان به غازی الدین خان بهادر
 مخاطب گشت) مومنی الیه (که دران معارک کارنامها
 بر ساخت) بخطاب صادق خان نامی گردید - و مدتی
 به تعیناتی خان فیروز جنگ گذرانیده مصدر ترددات شایان
 گشت - و بخطاب فتح الله خان رایت اشتهار افراخت -
 و پستور از رفاقت خان مذکور برآمده مطرح انظار خسروانی
 گشته بسری و سردازی چهره ناموری افروخت - و همواره
 بگشت ملکی و مالش اشقیا مامور میشد - در سال چهل
 و سیوم پس از اقامت چهار ساله در اسلام پوری موکب
 پادشاهی به تسخیر قلاع سنها توجه نمود - خان مذکور در
 تقدیم مراسم قلعه گیری از مورچال دوانی و نقب زنی
 تیزدستیها بکار برده از اقران و امثال پیش قدمی می نمود - در
 محاصره قلعه ستارا (که بر پشت کوه واقع شده و سرش
 بشوئیا برده و بیخش از ثری در گذشته) بباسلیقی (۴) روح الله خان
 ثانی مورچال از محاذی دروازه قلعه روان نمود - و بجدکاری
 و جلادت نزدیک بدر حصار رسانیده (۵) میخواست که بیک ضرب

(۲) نسخه [ج] و در سال - (۳) نسخه [ج] از ثریا گذشته - (۴) نسخه
 [ب] باسلیقی [ج] باسلیقی (۵) نسخه [۱ - ب] رسالیه

پنجه آهنی دروازه را برکند از رعب و هراس مورچالهای دیگر (که قریب رسیده بودند) قلعه مفتوح گردید - و در تسخیر قلعه برای (که در مسافت و رفعت قریب بستاراست) شریک غالب بود - چون عزم ملوکانه از کشایش ستارا و پرداخت خان مذکور را برسم مقلّا بگرد گرفتن برای تعیین فرمود - و خود نیز در سه روز آن مسافت را قطع نموده ساخت پیش روی دروازه قلعه مضرب خیام ساخت - خان مذکور از رزانت و رصانت آن حصار حصای برداشته در مورچال بودن و توپها بر پشته سرکوبش برآوردن کارستانی بر روی کار آورد که آنچه سالها در سرانجامش سرآمده در روزها سامان داد - تا آنکه مورچال را زیر سنگی بسیار عریض و طویل سرازیر (که محاذی دریچه قلعه واقع است) رسانید - اما برآمدن برین سنگ بسیار دشوار - و اگر این سنگ بدست آید^(۲) گرفتن قلعه بسیار آسان - خان جلالت نشان به دستگیری پردلی و جلالت با جمعی از جرأت منشان بر سنگ برآمد - و اعادی را دران میدان (که تا دریچه قلعه بود) زیر شمشیر گرفت - آنها تاب مصادمت نیارزده بسر دریچه دویدند - و مغلان پاشنه کوب رسیدند - چون مرکوز خاطر خان مذکور نبود که در قلعه

درآید میخواست که بران سنگ بر آید و مردم را قائم کند
و توپ بالا برآورده دیوار براندازد - کفار در پیچه را مضبوط
ساخته از بالای دیوار طوفان بندوق زنی و حقه یزی
برانگیختند - و برای چنین (دز) باز (۲) را (که در راه در آمد
قلعه تعبیه کرده بودند) آتش زدند - فقیرالله خان پسرزاده
خان مشارالیه با شصت و هفت کس دیگر جان داد - بسبب
بے پناهی بران سنگ نتوانستند ایستاد - فرون آمده جای
قدیم را قائم کردند - لیکن از دبدبه این دستبرد آتش
بجان کفار افتاد و دزد از نهان شان برآمد - فریان الامان
برآوردند - در عرض یک و نیم ماه سال چهل و چهارم قلعه مفتوح
گردید - وَ هَذَا فَصَّرَ اللَّهُ تَارِيخَ بَيْتِكُوْرٍ رَسِيْدٍ - و بمناسبت آن
(که از مستحدثات ابراهیم عادل شاهست که در سنه (۱۰۳۵)
(۳) هزار و سی و پنج اساس گذاشته - و او بر هر چیز نو ساخته
لفظ نورس اطلاق می کرد) بنورس تارا موسوم گشت - و
خان مذکور بافزونگی منصب امتیاز یافته برای جبر شکستهای
همراهان رخصت خجسته بنیان یافت - و در ایام محاصره
پرناله بحضور رسیده مامور شد که از یک جانب تربیت خان
میر آتش سرگرم مورچال درانیست از جانب دیگر او بسرکردگی
شاهزاده بیدار بخت و همدستی منعم خان سیده دوم دران

نماید - آن فرمان‌پذیر در عرض یک ماه زمین سنگ آکین را سهل‌تر از خاک بریده کوچکه بپای دیوار رساند (که عقل کوچکه بند تحیر میشد) - محصوران مغلوب رعب و هراس گشته بزهار جوئی درآمدند - خان موسی‌الیه بخطاب بهادری کردن اعتبار برافراخت .

و چون مرکب پادشاهی از ساخت پرناله کوچ نموده بجانب کهتاون (که سیر علف و بسیار آذوقه است) باراده چهارنی توجه نمود آن جلالت آئین را بگرفتند و دانگده (که در کردهی موضع مذکور است) پیشتر روانه نمود - حصاریان از دبدبه دستبرد از قلعه را خالی گذاشته جان بدر بردن غنیمت دانستند - آن قلعه بمذاسبت اسمی خان بهادر به صادق گده مسمی شد - و از کهتاون بهر کردگی بخشی الملک بهره مند خان بتسخیر ناندگیر و چندن و مذن دستوری یافت - در کم فرصتی محصوران هرسه حصار غیر از زهار جوئی و گریز پائی چاره نیافتند - اولین بزم گیر دوم بمفتاح و سیم بمفتوح نامی گردید - و در سال چهل و پنجم (ایات پادشاهی از ظاهر حصار صادق گده بجانب قلعه کهیلنه (که سراسر آن کوهسار و بیشه‌های دشوار گذار و جنگل انبوه خاردار دارد) باهتزاز آمد - و در قطع مسافت

چند روزه ساحمت آن نواحی مضرب خیام گردید - بسبب
 حواجر و عقبات و کثرت چرو و مغاک مسالحه بود عسیر العبور -
 خصوص چهار گروه مسافت (که آرازی دشواری آن معبر
 خلأئق را در مغاک تهلمه انداخته بود) بسعی و اهتمام آن
 خان سراپا تلاش و دستکاری تبرداران و سنگتراشان و خاراخرایشان^(۲)
 معمولتها همه باسانی گرائید - خان مزبور بعنایت ترکش خاصه
 مورد تفضل خسروانی گشت - و بسرکردگی امیرالامرای
 جملة الملک و زناقت حمید الدین خان و منعم خان و راجه
 جے سنگه بجبهت محاصره تعیین شد - آن خان سراپا جرأت همان
 روز پشتة سرکوب قلعه را از دست اعادی گرفته باجبار قائم
 ساخت - و روز دوم پشتة دیگر بدست آرد - توپهای آتشین دم
 بران برآورد - و دست و بازوی سعی به پیش بردن مورچال
 و سیبه برگشاد - و به فرهاد کاری بران کوه دهاها بسته تا
 کمر برج رسانید - و کوچها از اطراف درانید - تمام روز زر
 می باشد - و با مزدوران بدست خود کار میکرد - و چون
 از قلعه بتواتر و توالی متواله صد منی و دو صد منی
 می ریخت ناگاه سنگه بر تختة عریض می رسد و میشکند - خان
 از صدمه آن (که بر سرش می خورد) می غلطد و بجانب غار
 عمیق غلطان غلطان می رود - و به کجاره که افتاده بود بند

می‌شود - طرئه شور و غوغا از مردم مرحله برخاست - و گرد
 یاس بر چهره همه نشست - بیهوش بر آردند - بعد دیر
 بفاقه آمد - سر و کمر آنقدر خسته شد که یکماه صاحب
 فراش بود - باز بر سر کار رفته دین فکر شد که غلط انداز از
 طرف برج یورش نماید - درینوا بسعی شاهزاده بیدار بخت
 تسخیر قاعه صورت پذیرفت - خان بهادر بانعام جیغه
 مرصع و افزایش عالمگیر شاهی بخطابش امتیاز یافت *

هرچند کار پردازها و نیکو خدمتیا (که در فتح فلاع و
 استیصال غنیم ازان خان بهادر سرزد) از دیگرے به ظهور
 نمیرسید - اما از پیشگاه سلطنت باقتضای مصلحت سنجی
 و مال اندیشی در خور آن افزایش مرتبه و افرونی منصب
 می‌یافت - پادشاه او را با سپاهگوری و پردلی و بیدکی سردار
 مدبر صاحب داعیه دیدانست - روزے بعرض رسید که او تعهد
 میدهد که اگر پنج هزار سوار همراه دهند نام و نشان مرهقه
 از دکن بر میدارم - فرمودند که اول مثل او سردار دیگر با
 پنج هزار سوار مستعد باید نمود بعد ازان بار سرداری پنج هزار
 سوار باید داد - از همین جهتها خان مذکور دل ده بودن حضور
 نبود - مکرر بتعیناتی کابل (که جوار وطن است) التماسی
 شد - در سال چهل و هفتم از اصل و اضافه بمنصب سه هزار

هزار سوار اعزاز اندوخته بجانب کابل رخصت یافت - و در سال چهل و نهم از اغیر الکیار خان تهنه دارمی لوه گده مضاف صوبه مذکور باضافه دو صد سوار بوي مفوض گردید - پس از سانحه ناگزیر خلد مکان (چون پادشاهزاده بهار شاه با سائر امرای کومکمی آنصوبه از پیشاور کوچ فرمود) بنام خان مزبور (که دران وقت بوطن شتافته بود) حکم طلب رفت - در نزدیکی لاهور بعرض رسید که فتح الله خان باوصف صدور حکم خود را دزدیده از رفاقت پهلوتپی نمود - فرمودند جان نثار خان (که در شجاعت کم از فتح الله خان نیست) با جمعیت بسیار در آگره (سیده) خواهد بود - گو خان مشار الیه نیامد - در مبادی جلوس بهادر شاهي و دیعت حیات سپرد - سپاهی بخت و بسیط بود - بے محابا و درشت گو - (وزرے بذابر امرے خلاف موضعی خلد مکان برخه پیغام سرزنش آمیز مصحوب خواجه سرا بار رسید - در جواب گفت که انسان کامل العقل چون به هشتاد می رسد عقل و هوش می بازد - من خود سپاهی صد فرسخ دور از خدا و رن خلق شده ام - بیهوده درین مرحله جان می کنم - خواجه سرای مذکور بقبیح کلامش متذبه ساخته بجواب خضوع و عجز آمیز

* حرف القاف *

قرا بهادر خان

عمزاده میرزا حیدر گورگانست (که از نسل سلاطین کاشغری بود) - پدرش محمد حسین خاله زاده فردوس مکانی میشد - او از کاشغر برای بدخشان لاهور رسید - و چون مرزا کامران جهت استخلاص قندهار (که از دست خواجه کلان بیگ بتصوف پادشاه ایران رفته بود) عزیمت نمود میرزا حیدر را بنیابت خود در لاهور گذاشت - ^(۲) پستور در ایامی (که مرزا کامران باگرة آمده) او نیز رسیده ملازمت جناب آستانى نمود - و پس از جنگ دوم با شیرخان سور (چون شکست بر فوج پادشاهی افتاد و جنت آستانى بمقتضای وقت متوجه لاهور شد) از آنجا (که میرزا حیدر در وقت سلطان ابو سعید خان کاشغری همواره پسر او بکشمیر رفته ^(۳) از احوال آنجا اطلاع و با مردم آنجا شناسائی داشت و نوشتجات سکذک آن حدود متواتر در باب استقامت آمدن آنجا میرسید و او پیوسته بجنت آستانى نوشتهای مزبوره نموده ترغیب عزیمت آن دیار می نمود) از لاهور او را مردمی چند همراه داده روانه

کشمیر ساخت . چون در دارالملک بغا بر نبودن حاکم مستقل انواع هرج و مرج و داده بود میرزا بے جنگ و جدل کشمیر را بتصرف آردن - و ده سال حکومت باستقلال کرد - و آخرها خطبه و سکه بنام جنت آستانی نمود - تا آنکه مردم آنجا بحکر و خدع (که جیلای مردم آن مرز بوم است) پیش آمده در سنه (۹۵۸) فصد و پنجاه و هشت شبخون زده مرزا را بقتل آردند - قاریخ رشیدی تالیف اوست - که بغام عبدالرشید پسر ابو سعید خان مزبور نوشته - و طبع موزون هم داشت - این رباعی بنام او مشهور است *

* رباعی *

* عاشق شده را اسپر غم باید بود *

* محنت کش و در داد ستم باید بود *

* یا از سرکوی یار باید برخاست *

* یا از سگ کوی یار کم باید بود *

نام پدر قرا بهادر خان مرزا محمود است - عرش آشیانی نظربوین (که خان مذکور همراه مرزا حیدر دران ضاع بوده از واقف کاران آن حدود است) سال پنجم جلوس جمعی کثیر همراه او داده بتسخیر کشمیر تعیین فرمود - چون در روانگی مکث طویل واقع شد و در شدت گرما بر اچوری رسید غازی خان حاکم آنجا طرق و تخیها را مستحکم ساخت - متصل

(۲) نسخه [ب] را چوری - نسخه [۱] و متصل *

راجوری بعد از محاربه چند روزه خان مذکور شکست یافته برگشت - و سال نهم (که پادشاه بصوبه مالوه تا مذکور رفته مراجعت بدارالخلافه نمود) او را بحکومت مندو مقرر ساخت - روز موعود بمرگ طبیعی بمقر اصانی شتافت - هفصدي (۲) منصب داشت *

قاسم محمد خان نیشاپوري .

(۴) از اعظم نیشاپوري سم - چون دران ضلع هنگامه اوزبکيه شورش افزای خواطر گردید خان مزبور از وطن چشم بردوخته برفاقت بیرام خان پیوست - و در جنگی (که با سکندر خان سور رز داده) بهمراهی بیرام خان مجرای نیکو خدمتی بظهور آورد - و سال اول اکبري در جنگ هیمو بهراری علی قلی خانزمان مأمور گردیده مصدر گوناگون کردن شد - در همین سال باتفاق جمعی جهت تنبیه حاجی خان غلام شیر خان افغان (که بمزید شجاعت و هوشمندی ممتاز بود - و دران ایام با رانا اودے سنگه زمیندار میوار جنگ کرده اجهیر و ناگور را بتصرف خود آورده بود) تعیین گردید - مردم حاجی خان از طنطه لشکر پادشاهی متفرق گردیده هر کدام بجائے شتافت - و حاجی خان بکجرات رفت - خان مزبور باجهیر

(۲) نسخه [ب] طبعی - (۳) نسخه [ب] هفصدي - (۴) نسخه [ج] اعظم - (۵) نسخه [ب] و در سال *

رفته متکفل از نظام آن حدود شد *

و چون سال پنجم زمانه نقش بے دولتی بیرام خان بر روی کار آوردن خان مزبور از خانخانان جدا شده ملتزم رکاب پادشاهی گشت - و در همین سال بهمرازی شمس الدین محمد خان انگه بمقابله بیرام خان تعیین گردیده - روز جنگ سرداری برانغار تعلق بار داشت - پس از ظهور عطیه فتح در ملتان جاگیر یافته (خصت آن نواحی پذیرفت - سال نهم (که تقدیمه عبدالله خان اوزبک پیش نهاد خاطر پادشاهی گردید) تقریب شکار فیلان نموده متوجه مالوه شده چون بحدود سارنگ پور موکمب خسروانی رسید خان مذکور (که در آن وقت بحکومت آن نواح سرفراز بود پا از سر ساخته بنعمت استقبال فائز گشت - و از پادشاه التماس قدم بمنزل خود کرده بمراسم نیاز و ایثار پرداخت - و قریب هفت صد اسب و استر از خون و ملازمان خود بنظر معلی در آورده آنرا بامرا و ملازمان لشکر والا (که در یلغار فتح آثار بتدریج میرسیدند) قسمت نموده سرشته نیکنامی بدست آورد - چون عبدالله خان اوزبک بدریافت توجه عرش آشیانی از ماندو راه فرار اختیار کرد پادشاه خان مذکور و چندی دیگر را بیشتر گسیل فرموده - تا جلد رفته سر راه آن بے راه برگزیند - و پس ازان [که در اثنای راه عبدالله خان بغارت

را بر ملا انداخته بجنگ پیش آمد و آخر بوزیر پادشاه (که پاشنه کوب رسید) (۱) سپهر دادی گریز گردید [خان مزبور با چند نفر دیگر بتعاقب او مرخص شد - چسب و چالاک رفته نزدیک گریوه (که چاپانیر از انجا نمایان بود) بر اردوی عبد الله خان ریخت - و چون عبد الله خان با پسر خود بدر رفت تمامی بزه و بار او را گرد آورده در انجا متوقف شد - تا آنکه پادشاه بدان منزل رسیده او را مشمول نوازش و مکتسب (۲) سعادت گردانید - تتمه احوالش بملاحظه نیامده *

* قتل قدم خان قراول *

ابتدا ملازم مرزا کامران بود - پستر خود را به فتوال دولت جنت آستانی بست - و در عهد عرش آشیانی بمعدگی رسید - سال نوزدهم بهمراهی منعم بیگ خانخانان بهمهم بنگاله تعین شده در انجا بکارهای پادشاهی میپرداخت - بمنصب هزاری ترقی نموده بوقت موعود در گذشت - پسرش اسد خان همراه شاهزاده سلطان مراد بیساق دکن دستوری پذیرفته سال چهل و ششم (که شیخ ابوالفضل متصل حوض قتلخ رفته توقف نمود) او همراه بود - درین ضمن گروهی توپ از قلعه دولت آباد بدر خورد - و شکمش آنچنان درید که رده بدر افتاد - او سر رشته خود داری از دست نداده

نیم شب با بکنج نیستی کشید *

* قمر خان *

پدر میر عبد اللطیف قزوینی ست - در سال هجدهم
 جلوس (که عرش اشیانی بدیاز شرقی متوجه شده) موسی الیه
 از منتظمان رکاب بود - و سال نوزدهم (که خانخانان منعم بیک
 بتسخیر بنگاله رخصت یافت) او را در همراهیانش برنوشتهاند -
 خانخانان او را باتفاق محمد قلی خان برلاس بجانب سائگام
 فرستاد - او دران صوبه در تگ و تاز مصدر نیکو بندگی گشت -
 در سال بیست و دوم باعانت شهاب الدین احمد خان (که
 از مالوه بایالت گجرات دستوری یافته بود) رخصت پذیرفت -
 در سال بیست و چهارم بهمرای (اجه توردرمل) که بتادیب
 ناسپاسان صوبه پنهان مغرور گردیده بود (متعین شد) و چون^(۲)
 امرای پادشاهی (از فزونی سرقابان نافرجام و کمی دولت خواهان)
 حصاری شدند مخالفان نواره خود را در پائی ساخته بستن
 طریق آمد شد آذوق اندیشیدند - او را با جمعی آن طرف
 آب گذرانیده و جمعی از دریا و جمعی ازین طرف فرستادند -
 چنانچه قریب سیصد نواره ادبار پژوهان بدست مردم^(۳)
 پادشاهی آمد - بعد ازان احوالش بنظر نیامده - کوکب پسرش

(۲) نسخه [ب] تعین شد (۳) نسخه [ج] سه صد (اما رسم الخط

در عهد جهانگیری مصدر تقصیر شده که پادشاه رو برو
طلبیده شلاق رسا نموده محبوس فرمود *

قیان خان کنک

از امرای جنت آشیانی ست - در آخر عهد آن پادشاه
عالمگیر در کول جلالی و آن حدود لوازم خدمت بجای آورد -
چون هنگامه هیمو تفرقه پرداز دور و نزدیک گردید بدلهلی
رفته بتندی بیگ خان پیوست - در جنگ در هراولی
جلادتها بتقدیم رسانید - چون خامه تقدیر نقش ناکامی بر لوحه
احوال کشیده بود گذشت آنچه گذشت - پس ازان (که آن
مدبر تیره بخت بتیغ اقبال اکبری بیاسا رسید) قیا خان از
پیشگاه سلطنت بانتظام دار الخلافه آکره و آن حدود نامزد
گشته بمصاعد منصب پنجهزاری ارتقا نمود - و چون درگنا
نواح گوالیار در جاگیرش بود از کارطلبی و مردانگی ساز و سرانجام
که میباید ازانجا فراهم آورده در سال دوم قلعه گوالیار
(۲)
را (که از قلاع مشهوره هندوستان است) سلیم شاه مستقر
سلطنت خود ساخته بود) محاصره نمود - بهیل خان نامی
از غلامان سلیم شاه (که بصیانت آن قاعه قیام می نمود)
دانست که بارجون قرب جوار پادشاه مستقل نگاهداشتن
قلعه از ممتنع است - بر اجه رام ساه (که از نسل راجه

(مآثر الامرا) [۵۵] (باب القاف)

مانسنگه بود که ^(۲) در زمان قدیم حکومت این قلعه داشته (پیغام کرد که این مکان موردی نیست بعوض قالیای بتو وا میگذارم - رام ساه لطیفه غیر مترقب پذیرفته روز بدین حدود آورد - قیا خان (زین آگهی) ^(۳) باویش شتافته اودا آوارا دشت فرار ساخت - و رام ساه بولایت رانا در خزین ^(۴) - سال سیوم سانه (۹۶۶) نهند و شصت و شش (که ساخت دار الخلافه آگره بقدم عرش آشیانی رونق تازه پذیرفت) مجدداً فوج بکومک تعیین شد - بهیل ناچار باختیار بزدگی و تسلیم قلعه ملتجی باریاب مهمات سلطنت گردید - حاجی محمد خان سیستانی بر طبق التماس او بقلعه شتافته بهیل را بحضور آورد - و چون در سال دهم عرش آشیانی باطفاى شورش خانزمان متوجه دیار شرقیه شد در منزل قنوج قیا خان (که در زمرة عامیان در آمده بود) باستشفاع خانخانان منعم به بساط بوس رسید - پادشاه جراند جرائم او را بگرداب عفو انداخته مورد نوازش فرمود - و بعد کشایش مملکت بنگاله بضبط اردیسه می برداخت - چون عرصه دلکشی بنگاله غبار آلود شورش فتنه باغیه گردید (اگرچه او را همت یاروی نگون که از اسباب تسکین شورش شود) لیکن با برخه بهادران یکجهت

(۲) نسخه [ج] بوده - (۳) در [بعضی نسخه] آگهی یافته - (۴) نسخه [ب] در خزیده •

دران دیار روزگار گذرانیدسه - و آن سرزمین را از گرد خلاف
رفت و ربه میداد - چون در سنه بیست و پنجم آن ملک
از افواج پادشاهی خالی شد قتلوی لوهانی سر بفساد برداشته
به بسیاری آریزش نموده چیره دستی یافت - و بر اودیسه
نیو قاضی بود - قبا خان مراسم کارزار بجا آورده حصار
شد - از امتداد پیگار و جدائی همراهان بے حقیقت به تنگدای
ناکامی نشست - و آخر با برخ ناموس دوست در سنه
(۹۸۹) نهصد و هشتاد و نهم نقد زندگانی باخته نیکنامی
جارید اندوخت *

قطب الدین خان

برادر شمس الدین خان اتکه^(۲) و از امرای بزرگ اکبریت
بمنصب پنجهزاری اختصاص داشت - در ایام تیولداری
پنجاب در باره فاخره لاهور بقاع خیر (که از اسباب ابقا
و ذکر جمیل است) اساس گذاشته - و در سال نهم بطریق^(۳)
کمک میرزا محمد حکیم بدارالملک کابل شتافت - و بغزین
(که وطن مانوس او بود) رفته بتمام اقوام و احباب دور^(۴)
و نزدیک تفقادات کریمانه نمود - و طرح منزل و باغ انداخته
برگشت - و چون پنجاب از اتکه خیل برگرفتند سوکار مالوه

(۲) نسخه [ج] از ~~مآثر الامراء~~ - (۳) در [بعضی نسخه] ابقاء ذکر جمیل -

(۴) نسخه [ب] اوس او بوده .

بخان مذکور مکرمت شد - و بعد فتح گجرات بجاگیرداری
 سرکار بهرونچ (که جنوبی احمدآباد است - و قلعه دارد که
 آب نویدا از پایان او گذشته بدریای شور در شود - و آنرا یکم
 از بغداد آنصوبه می‌شموند) نامزد گردید - و پس ازان
 بحضور رسیده بمنصب والای پنجهراری امتیاز یافت - و
 چون آثار بزرگی و کارشناسی از ناصیه خالش لمعه ظهور
 میداد در سال بیست و چهارم بخدمت اتالیقی شاهزاده
 سلطان سلیم سر برافراخت - و بخدمت گرانمایه راقو (که
 در سلسله تیموریه پس پایه سترگ دارد) و خطاب بیکار بیگی
 (که از اعظم القاب این دودمان است) سر افتخار بپوش برین
 رسانید - و او بسپاس گزاری این مهین بخشش جشن
 عالی ترتیب داد - و استدعای مقدم پادشاهی نمود -
 عرش آشیانی دران بزم شادمانی شاهزاده را بر دوش او گذاشته
 قرین مجد و سعادت گردانیدند - و بعد چندے بذوبست
 سرکار بهرونچ تا نذر بار بدو تفویض یافته دستوری تعلقه
 گرفت - و در سال بیست و هشتم سنه (۹۹۱) نهصد و نود
 و یک سلطان مظفر عرصه گجرات را غبار آمای شورش ساخت
 او با همه درست اندیشی و عاقبت بینی از برگشته روزگاری
 بغفلت در شده به چاره گری نیفتاد - هر چند امرای پتن

نوشتند که کم گزایان بر سر جاگیر و منصب با هم آریزه دارند
 بچستی و چالاکي روانه باید شد تا هنگامه آنها پراگنده
 گردن - گران پائي نمود و توفیق شایسته کاری نیافت - چون
 از حضور سرزنشها رفت فوجی بر سر غنیم روانه کرد - آنها
 هزیمت خورده برگشتند - درین وقت بی آن که قلعه بهرونیج
 را گزین سامان نمایند (خود برآمد - خیر سالان گفتند که
 شورش بزرگ آسان برگرفتن چرا و به سپاه نپرداختن
 چیست - ناگزیر وقت زر دهن است و دلها بدست آردن -
 گوش نکرد - چون سلطان مظفر نزدیک رسید و از هر دو سو
 فوج برآراستند بسیاری از مردم بمخالف پیوستند - ناچار
 قطب الدین خان با خاصه خیلان خود را بدیوار بند برده
 کشید - آنها او را فرو گرفتند - قطب الدین خان از خواسته پرستی
 و جان دوستی همت جانفشانی نیافته خیال آشتی در سر
 گرفت - زین الدین کنیز را فرستاده رخصت حجاز را با اندوخته
 طلبگار آمد - و ندانست که خواسته اندوژی جهت پاسبانی
 آبروست - و گزین زندگانی همانست که در سر ناموس
 شود - جاردانی عار بر سر خود پسندیده بغراران لایه عهدنامه
 بدست آورده پیش سلطان مظفر رفت - او از بدگوهري
 نقض عهد نموده بجان گزایان سپرد که از هم گذرانیدن *

گویند غدر و بدعهدی . سلطان بر قطب الدین خان پیدا بود اما دیده بصیرتش را اجل موعود مکشوف ساخت که به اعتماد حرف چنین سمت پیمان جان خون بیجا در باخت *

* اجل چون بخونش بدازید دست *

* قضا چشم باریک بیدش به بست *

پسرانش یکی نورنگ خان که چندی در حضور بوده پستور در صوبه مالوه جاگیر یافته - آخرها از اقطاع داران صوبه گجرات گردید - و دران صوبه مصدر کارهای پسندیده شد - سال سی و نهم بدرد شکم رخت هستی بریست - درمیان گوجر خان - نیول او نیز در صوبه گجرات مقرر شده باتفاق خان اعظم کوکه بخدمات آنصوبه می پرداخت *

* قاسم علی خان *

در سال دهم که عرش آشیانی بر سر علی قلی خان خانزمان یاغار فرمود او بر سر غازی پور تعیین گردید - و سان هفدهم (چون پادشاه بعد از فتح گجرات بتسخیر قاعه سورت متوجه شده بمحاصره کار بر متحصنان تنگ تر ساخته - و آنها اسان طلبیدند) پادشاه خان مذکور را (که بقرب منزلت از اقوان خود ممتاز بود) روانه گردانید - و سال هیجدهم باتفاق

خان عالم و غیره به کمک منعم. خان خانانان جهت تسخیر
 پتغه دستوری یافت - و باز بتقریب بحضور آمد - ^(۲) در همین سال
 شجاعت خان محمد مقیم را (که غایبانه منعم خان حرف
 ناشایسته در حق او گفته بود - و یاس مجلس خسروانی از
 دست داده) همراه خان مذکور نزد خانخانان فرستادند - و
 در سال دیگر هنگامی (که نزدیکی آله آباد معسکر فوج پادشاهی
 بود) بحضور رسیده دوام آستاندوس حاصل نمود - و ^(۳) سال
 بیست و دوم همراه صادق خان به تنبیه مدیکر بذلیلہ رخصت
 پذیرفته - و سال بیست و پنجم همراه خان اعظم کوکه بشرقی دیار
 مامور گشت - و سال بیست و ششم برای تسلی و دلانمایی
 منسوبان حاجی بیگم طغای زاده والدہ جنم آستانی (که با
 پادشاه مهر و شفقت بسیار داشت - و پادشاه را هم از خرد سالی
 با وی انس و مالمیت بیشتر بود - و پس از سفر حجاز آمده
 در مقبره جنم آستانی میگذرانید - و دران ایام بملک بقا
 شتافته بود) نامزد شد - و در سال سی و یکم (چون پادشاه
 برای حفاظت هر صوبه در امیر را تجویز فرمود) صوبه اوده
 بشوکت فتح خان تعلق باو گرفت - و در سال سی و پنجم از
 خیرآباد بحضور آمده باستلام عتبه خلافت سرمایہ کامیابی
 اندوخت - و آخر همین سال بکالپی (که در اقطاع او بود)

رخصت یافت - مآل کارش بکجا انجامید معلوم نشد *

قریش سلطان کاشغری

کاشغر ولایتیست از اقلیم ششم در غایت نصارت

شمالی آن کوههای مغلستان است - و آن حدی به شاش داده

و حدی از طرفان گذشته بزمین قلماق در می آید - و از

(۲)

شاش تا طرفان سه ماهه راه است - غریبی او هم کوهیست

طولانی که کوههای مغلستان ازان منشعب می شود - و شرقی

و جنوبی او صحرائیست بیابان و پشتهای ریگ (دان -

نسب مشارالیه بآنان بزرگ میرسد - بدین طور - قریش

سلطان بن عبدالرشید خان بن سلطان ابوسعید خان بن

سلطان احمد خان المشتهر بالابچه خان بن یونس خان بن

اویس خان بن شیرعلی اغلان بن خضر خواجه خان بن

(۳)

تغلقمور خان بن السانوقا خان بن دوا خان - بن براق خان بن

(۴)

بیسون خان توا بن موئگان بن چغتایی خلی بن چنگیز خان

قتلغ - نگار خانم مادر فردوس مکانی دختر یونس خان بود -

چون عبدالرشید خان فوت نمود حکومت کاشغر بعبدالکریم خان

بوادر کلان قریش سلطان باز گردید - او با دیگر برادران

برطبق وصیت پدر و بحکم نیکوگوهری شیوه خیر اندیشی

(۲) نسخه [ب] و غربی - (۳) نسخه [ب] روا خان - (۴) نسخه [ب]

داشته - درین ضمن میان خدا بنده پسر قریش سلطان و عم او محمد خان آویزش شد - خدا بنده بغرغر شتافته بامداد آنها (۲) طرفان و نواحی آن بر گرفت - خان از متوهم شده قریش سلطان را رخصت حجاز داد - او با زن و فرزندان خود بدخشان آمد - از آنجا ببانج براند - و بر رخصت عبدالله خان متوجه هندوستان گردیده سال سی و چهارم ملازمت عرش اشدانی دریافت - و بعد از آن خسروانی کامیاب گردیده سال سی و هفتم مطابق سنه (۱۰۰۰) هزار هجری در حاجی پور بدر شکم و دیعت حیات سپرد - به منصب هفتم صدی رسیده بود - پس ازان پسرانش بقدر حال روزگار داشتند *

قاسم خان میر بحر

براستی و کامرانی و دلآزری و مهم ساری از ناموران زمانه بود - خواهر زاده دوست میرزا است (که به دیرین دوستاری این عالی دردمان اختصاص داشت - چون در سنه (۹۵۴) نهصد و پنجاه و چهار مرزا کامران در قلعه کابل تحصن ورزید و جنّت آستدانی بر کوه عقابین (که بقلعه اشراقی دارد) نزول اجلال نموده توپ و ضرب زنها نصب فرمود قاسم خان با برادر خود خواجگی محمد حسین بدستیار می

بخت بیدار از برجی (که میان دروازه آهنین و برج قاسم برلاس است) خود را انداخته پیاپی گواهی استسعاد یافت - و ازان روز پیوسته محارح اشعه التفتت پادشاهی بود - پس از سرور آرائی عرش آشیانی بهرور و قدریج ببلند پایۀ امارت مرقی گشته بمنصب سه هزار چهره کامیابی افروخت - قلعه رفعت اساس آگه (که برصانعت و مقننات (۲) تمذیل و نظیرش مساحان ربع مسکون نشان نداده اند) بحسن اهتمام قاسم خان در عرض هشت سال بصرف هفت کزر تنگه (که سی و پنج لک روپیه باشد) صورت اتمام و نقش اختتام گرفته - در سال دهم سنه (۹۷۲) نهصد و هفتاد و دو در ساحل دریای جون در سمت شرقی شهر بجای قلعه پیشین (که بواسطه توالی نوایب زمان و تصادم حوادث روزگار ارکان آن بانحلال انجامید) طرح این حصن حصین کشیدند - عرض جدار سی گز و ارتفاع از اساس تا کنگره شصت گز - سنگهای سرخ تراشیده چنان باهم وصل یافته که سرموئی را در درز آن راه نیست - و همه جا بنیادش را بآب رسانیده - بمزید اختیاط سنگها را با حلقهای آهنین گزانه بر یک دیگر نشانند - در سال بیست و سیوم قاسم خان بایالت دارالخلافه آگه سرفرازی یافت - و در اوائل شعبان سال سی و دوم

سنه (۹۹۵) نهصد و نود و پنج بتسخیر ملک کشمیر مامور
گردید

این ملکی است که از دشواری راه و صعوبت گریوها
پیشین فرسان دهان دل بگرفتگی آن نهاده اند - هر چهار طرف
او کوهها سر بآسمان افراخته پاسبانی کند - اگرچه شش
هفت راه دارد و ازان به راه لشکر گران تواند شتافت
لیکن در هر یکی ازینها اگر پیر زالی چند بلغشاندن سنگها
نشیند مردان ازان گذاره نتوانند کوه - قاسم خان از کارشناسی
و پردای بکشاده پیشانی پذیرای این خدمت گشت - یعقوب
خان ولد یوسف خان چک (که دران ایام بحکومت کشمیر
سر نخوت می افراخت) با جمعیت تمام آهنگ نبرد پذیرا
شد - در کتل کمزیر تنگی دره را استحکام داده نشست -
چون مردم آن دیار از سردازی او دل تنگ و ملول بودند
لختن جدا شده به اسم خان پیوستند - و برخه در سری نگر
لوی میخواستند افراشتند - ناگزیر یعقوب خان باطفای نائره
(که در خانه سر کشیده بود) متوجه شد - قاسم خان بے مانع
و مزاحم بدان مملکت درآمد - از تاب مقاومت در خون
ندیده بکوهستان درخزید - پس ازان مکرر جمعیت فراهم
آرد بکارزار پیوست - اما طرفه نیست - ناگزیر راه ایلی و
اطاعت پیمود - و داخل بندهای پادشاهی گردید - از آنجا

(مآثر الامراء) [۶۵] (باب القاف)

(که طینت قطان آن مرز و بوم قاطبةً بشرارت و بدخوئی سرشته اند) روزی نبود که فتنه سر نمیزد - و ماهی نه که فساد بر نمی خاست *

قاسم خان از بسیاری آویز و ستیز بهتوه آمده استغای حکومت آنجا نمود - و در سال سی و چهارم بمرزبانی دارالملک کابل تعیین شد - و مدتی فراهم آرد اشتات آن دیار بود - اندجانی پسر در بدخشان خود را پور شاهرخ میوزا نامیده چندی بکمرانی کام فراخ برزد - پس ازان (که توران شاه برو چیره دستی یافت) بوالیلی هزاره دوستی انداخت - در هنگامی (که قاسم خان بحضور شتافت) او بآهنگ آن (که بدان الوس پیوند) با معدود بدان دیار در آمد - و براه داران چنان را نمود که بدربار پادشاهی میروم - هاشم بیگ پسر قاسم خان (که بنیابت پدر رائق و فائق مهمات آنصوبه بود) جمعی پیش روانه کرد که بدرقه شده ادرا آردند - آن (۲)
تجه سگال چون از پنجشیر گذشت به بنگاه هزاره شتاب آردند - هاشم بیگ نیز به تیزروی درآمد - بلخته آویزش او را پایبند بکابل آردند - پس ازان (که قاسم خان معارفت نمود) از ساده لوحی او را نزد خود جا داده پاسداری را آسان بر شمرد - و همراهان او را بفوکوی برگزید - هرچند هوا خواهان خیر اندیش

(۲) در بعضی [نسخه] پنجشیر *

عذر سنجی برگزاردند سودمند نیامد - آن بدسروشت با پانصد
بدخشی هم داستان شده بکمین جان شکری نشست - دران
هنگام (که او را بحکم پادشاهی روانه حضور میکردند) نیم روزی
با تنه چند سر زده به خوابگاه قاسم خان (که جز بوسقار
چند نزدیک نبود) درآمد - او مردانه نقد زندگی سپرده -
سروش برفیزه کردند - هاشم بیگ ازین خبر زر بارک نهاده
در و بند بر شکست - و هنگامه تیر و بندوق برآراسته بمسیر را
به نیستی سرا فرستاد - و دران میان فتنه آرا نیز پیداش
کردار رسید - این واقعه در سال سی و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار
و دو هجری رو داد

قطب الدین خان شیخ خوبین

دخترزاده شیخ سلیم فتحپور بیعت - پدرش از شیخزادهای
بدآور است - نهبت کوکلتاشی بجنّت مکانی داشت - هنگامه
(که ایشان در ایام شاهزادگی بآباد شتافته از خود سرب
و بیراه روی بضبط ملک پرداختند) او را بخطاب قطب الدین
خان برخواخته بصوبه دارى بهار نامزد کردند - و پس از
سربر آرائی بمصوب پنجهزاری و صاحب صوبگی بنگاله بلند رتبه
گشت - چون شورش طلبی و فتنه جوئی شیراکن خان
استحاج (که بر دران بنگاله در قبول داشت) مکرر بعرض

رسیده بود یا بسبب زوجة او مهرنسا بیگم (که ذخیره خاطر پادشاهی بود - چنانچه در احوال شیرافکن خان بتفصیل مرقوم خامه گردیده) وقت رخصت بقطب الدین خان اشاره رفت که اگر او را بر جاده اطاعت و سداد ثابت قدم یابد و اگذارد و الا روانه حضور نماید - و اگر در آمدن تعلل و زدن بسزا رساند - چون قطب الدین خان بدان دیار رسید از طرز سلوک و معاش او نیز بدمطلبه گشته هر چند نزد خود طلب داشت شیرافکن خان (که از نوشته وکیل بر سرگذشت آگاهی یافته بود) عذرهای دور از کار پیش آورد - قطب الدین خان بر سپیل ایلغار متوجه بودند و شد - و شیخ غیاثا خواهرزاده خود را بیشتر فرستاد که مافی الضمیر او دریابد و بگوید که ما بتحصیل پیشکش زمینداران این ضلع آمده ایم - شما هم رفیق باشید - غیاثا چندان لابیگی و چاپلوسی نمود که شیرافکن خان را یقین شد که غدری در میان نیست - جریده برسم استقبال راهی گشت - چون از آمدنش قطب الدین خان مطلع شد به جماعه داران معتبر گفت که هرگاه من تازیانه بردارم شما او را از هم بگذرانید - شیرافکن خان با دو کس آمده بتواضع ملاقات نمود - مردم از اطراف هجوم کردند - او گفت که این چه روش توזک است - قطب الدین خان مردم را منع گشته تنها با او چند قدمی

همراه شده گرم سخن گودید - شیرافکن خان از چهره حال نقش
 غدری استنباط نموده پیشدستی نمود - گویند قطب الدین خان
 ازین ملاقات بوضع آدمیانه او اراده غدر از خاطر برآورد - چون
 دست بمنع هجوم برداشت آنها اشاره معین پنداشته گرم و گیرا
 شدند - ناچار شیرافکن خان شمشیر کشیده بر شکم قطب الدین
 خان (که بسیار مرطوبی بود) چنان زد که امعا و احشا بیرون
 افتاد - قطب الدین خان بهر در دست شکم را گرفته باز
 بلند گفت که این حرام نمک را نگذارند که بدر رود - ایبه
 خان کشمیری (که از عمدها بود و از شجاعت و جلالت بهره
 تمام داشت) اسب برانگیخته زخم شمشیر بر فرق او زد -
 شیرافکن خان شمشیر بر ساخته به ایبه خان زده کارش تمام
 ساخت - درینولا ملازمان قطب الدین خان از هر جانب غلو
 کرده بتبع انتقام در گذرانیدند - قطب الدین خان اسب سواره
 چندان ایستاد که خبر کشته شدن او رسید - احوالش متغیر شد -
 و غیاثا را بضبط اموال و آردن قبائل او بیرون رخصت
 کرد - و خود پالکی سواره روانه گودید - نختی راه نور دیده بود
 که در گذشت - نعلش او را به فتحپور سیکری نقل کردند

در سنه (۱۰۱۶) یک هزار و شانزده هجری سال درم جهانگیری

این ساندحه واقع شد *

سلطان مظفر گجراتی در دیار گجرات برخاست - و شکست
 فاحش بر شهاب الدین احمد خان و اعتماد خان افتاد (از
 پیشگاه خلافت میرزا خان و قلیچ خان تعیین گشتند بقرار آن
 که نخستین از راه راسب رفته بمالش فتنه پردازان پردازند - و
 در مین تیراندازان مالوه را گرفته در آن مملکت فسیحه درآین -
 چنانچه قلیچ خان مدتها در بندوبست آن الکة وسیع بسر
 برد - و در سال سی و چهارم سرکار سنبهل بجائیز از مقرر
 گشت - و هنگام نهضت کشمیر بهمرای راجه بهکونت داس
 و راجه تودرمل دستوری اقامت دار السلطنة لاهور یافت که
 باستصواب همدیگر مهمات ملکی سرانجام دهند - و پس از
 در گذشتن راجه تودرمل مدتی بسرانجام دیوانی علم استقلال
 می افراشت - و در سال سی و نهم سنه (۱۰۰۲) هزار و دو
 هجری (که قاسم خان مرزبان کابل کشته گردید) قلیچ خان
 بایالت آن ملک سر بر فراخت - و چون رؤشانیان از ممر
 کشته شدن موته دار سرتابی پیش گرفته بودند قلیچ خان
 به تیراه در آمد - اما از کم آزدگی زود بکابل برگردید - و
 ازین جهت (که زبلی ملک را بشایستگی و برای نکرد) معزول
 شد - و در سال چهل و دوم سنه (۱۰۰۵) هزار و پنج شاهزاده
 سلطان دانیال را بمذصب هفت هزاری هفت هزار سوار بر نواخته
 باقطاع موته آله آباد رخصت کردند - قلیچ خان (که دخت

او بشرف ازدواج شاهزاده سعادت افروخت (به منصب چهار هزار و پانصدی سر برافراخته بانالیقی شاهزاده چهارم افتخار افروخت - و در سال چهل و سیوم از خدمت شاهزاده سرگرا شده بحضور رسید *)

و در سال چهل و چهارم چون رایات پادشاهی به خدمت خاندیس بهائزاد آمد پاسداری دار الخلافه آگره بدو تفویض یافت - و پس از مراجعت عرش آشیانی از آسیر سال چهل و ششم (چون در پنجاب بزرگ امیر نبود) قلیچ خان بداری آن دیار بخصمت یافت - او مرزبان کابل نیز درخواست - پذیرفته آمد - و در سر آغاز جلوس جهانگیری بصوبه داری گجرات مامور گشت - و در سال دوم سنه (۱۰۱۶) هزار و شانزده باز بصوبه داری پنجاب اختصاص گرفت - و در سال ششم چون لاهور بتیول مرتضی خان شیخ فرید قرار یافت قلیچ خان بحضور رسید - و از تغیر خاندوران بنظم کابل و استیصال اعداد روشانی و ضبط افغانستان تعیین گردید - سنه فوقش از تعداد حروف $اَلْمَوْتُ جَسْرٌ یُوصَلُ الْحَبِیْبُ اِلَیْهِ الْحَبِیْبُ$ ظاهر می شود - قلیچ خان صلاح و تقوی بسیار داشت و در تسنن متعصب بود - و همیشه بدرس علوم و افادۀ طلاب اشتغال می نمود - گویند در موبه داری لاهور یکپاس بدرس فقه و تفسیر و حدیث در مدرسه قیام می ورزید - و باقصی غایت در

ترویج علوم شرعیه می‌کوشید . مردم آنجا با مید (روشناسی و
انجاح مطالب غامضی تام بتحصیل علم کردند - قلیچ خان طبع
موزون داشت - القتی تخلص می‌کرد - این رباعی از دست
* رباعی *

* عاشق هوس وصال در سر دارد *

* صوفی زرقه ز خرقه در بر دارد *

* من بند آنگسم که فارغ ز همه *

* دائم دل گره دی - ده تر دارد *
(۲)

گویند آخوها (که حسب الطلب عرش آشیانی در شش
روز از لاهور با گره (سید) دران هنگام ابتدای پیش آمدن خواجه
ابوالحسن تربیتی بود - (روزی خواجه عرض کرد که دامن جامه
حضرت از دو سوی صاف می‌شود و دامن جامه من از یک و
چه قدر گشاد و کلان است - قلیچ خان گفت خواجه زیر دامن
تو چند کل و کور اند و زیر دامن حضرت عالمی ست - دامن
دولت ایشان گشاد باد - سهل کفایتی ست *

در ذخیره الخوانین آورده که از محمد سعید پسر میرم قلیچ
برادرزاده قلیچ خان (که در صدق و صلاح و راستی و درستی
به همتای روزگار بود - و از قصصی اتقا و غایت اهتمام
بترویج دین متین مجتهد وقتش می‌شمردند) شنیدم که

میگفت در سال هزارم (که جوانپور در جاگیر قلیچ خان مقرر شد) خان مذکور عمارتی طرح انداخت - اتفاقاً در حفر بنیاد کاسه گنبدی از کج ظاهر شد - بحضور من قلیچ خان تا ده روز از صبح تا شام با جمیع اشراف و اعیان آن باده در آنجا می گذرانید تا گنبد درست نمایان گردید - قفل یک منی (که بر دروازه آهنی او زده بودند) قلیچ خان شکسته با جم غفیر بگنبد درآمد - شخصی چال ریش گندم گون مستقبل قبله بطور جوگیان آسن زده نشسته - از صدای فتح الباب و شور مردم سر برداشته بزبان هندی پرسید - که اوتار راجه رامچند شد - گفتند شد - گفت سیتا را (که زاون برده) بدست رامچند افتاد - گفتند افتاد - گفت اوتار کشن در منهر واقع شد - گفتند چهار هزار سال است که آمد و گذشت - گفت ظهور محمد خاتم انبیا در عرب شد - گفتند هزار سال است که از عالم رحلت کرده و بدین او جمیع ادیان باطل گشته گفت آب گنگ جاری ست - گفتند آبرو بخش عالم است گفت مرا بر آرید - قلیچ خان هفت خرگاه متصل هم برپا کرد و هر روز در یکم نقل مکان می نمود - روز هشتم بیرون برآمد - بروش اهل اسلام نماز می گذارد - و در خواب و خور برنگ مردم دیگر بود - شش ماه زیست - تکلم با کسی نکرد - اگرچه در قدرت آباد الهی اتمال این حکایات و زیاده بران مستبعد

نیست - بلکه او سبحانه بر ایقاع نوادر قادر است اما این نقل نه از منکالات عادی است که کسی آن را نسبت بنذرت دهد بل از مستدعات عقلی است - اما چون زادی خالی از وثوق نبود ثبت افتاد - قلیچ خان صاحب قبیلہ بود - اکثرے بمرتبہ امارت رسیدند - از پسرانش میرزا سیف اللہ و میرزا چین قلیچ در عهد عرش آشیانی بمغاصب مناسب امتیاز داشتند احوال میرزا چین قلیچ علیحدہ بقلم آمد *

* قاسم خان میر ابو القاسم نمکین *

از سادات حسینی هرویست - ابتدا نوکر میرزا محمد حکیم بود - بیداری طالع در ملازمان عرش آشیانی انضلاک گرفت - چون در بهیوہ و خوشآب جاگیر یافت بنابر قرب نمکسار رکابی و پیالہ از نمک طیار کردہ پیشکش فرستاد - بہ نمکین ملقب گردید - [نمکسار کوہے سمت بدرازی بیست کردہ مضاف صوبہ پنجاب در درآبہ سندہ ساگر (کہ مابین بہت و سندہ بدین نام موسوم است) - ازان پارچہای نمک بریدہ جدا سازند و برداشته بکفار آرند - و آنچه حاصل شود سه حصہ از کفندگان و یک حصہ دستمزد برآرندگان - سوداگر از نیم دام تا دو دام منی خریدہ بدور دستها برد - و در ہفدہ من یک روپیہ بسوکار دہد -] ہنر پیشگان ازان سنگ طبق و سرپوش و اقسام ظروف بر تراشند - میر در پیشگاه اکبری قرب و منزلت داشت (۲) - در جنگ داؤد

خان کورانی زنجیر طلائی فیل از خانه اش برآمد - در رتبه انحطاطی واقع شد *

سال سی و دوم (که افغانان سواد و بحدور و تیراه با اهل و عیال خود بحضور آمدند عرش آشیانی میز را کردی و فوجدار آنجا کرده نصف سرداران آن قوم را در رکاب نگاهداشته دیگران را بهمراهی میز رخصت فرمود - تا سال چهارم بمنصب هفصدی رسیده - سال چهارم و سیوم سنه (۱۰۰۷) هزار و هفت به حکومت بهکر سر برافراخته دستوری تعلقه یافت - مسجد عالی قصبه (۳) سکر اساس گذاشته است - چون با رعایا و سکنه آنجا بدسلوکی و ناهنجاری پیش گرفت باستغاثه آنها معزل گردید - گویند چون بحضور رسید ستم کشان بقاضی عبدالحی قاضی اردو بیداد برداد - او طلب عدالتخانه نمود - میز حاضر نشد - قاضی بعرض آشیانی و نمود که میز اطاعت حکم شروع و فرمان برداری حضرت نکرد - حکم شد که بپای فیل بسته قشیر نمایند - میز آگهی یافته باستصواب شیخ معروف صدر بهکر (که حاضر بود) جمیع داد خواهان را بزر راضی ساخته همان روز روانه بهکر نمود - و بگاه بدربار شتافته بعرض رسانید که قاضی خلاف واقع ظاهر کرد - نه کسی از مردم بهکر فریاد یست و نه مرا بعدالتخانه طالب کرده اند - چون از قاضی استفسار شد او هرچند باحضار

ستم رسیدگان دست و پائے زد کسی پیدا نگشت - ازان (درز قرار) یافت که قاضی چهره مستغنیث نوشته به پیشگاه پادشاهی ایستاده نماید - و پس ازان میر باضافه منصب و خطاب خانی سرفرازی یافته به تیولدارمی گجرات مامور شد *

چون سال اول جهانگیری سلطان خسرو بغی (رزیده از شیخ فرید بخاری شکست خورد بحال قباة سرگردان بادیة حیرت و هیدمان شد که بکدام جانب رخت ادبار کشد - جمعی از افغانان (که رفیق طریق عصیان شده بودند) گفتند که از ولایت میان درآب تاخمت و تاراج کذاں سرے بدارالخلافة باید کشید اگر کارے از پیش رفت بهتر و الا بدیار شرقیه باید شتافت که ملکه وسیع است - حسن بیگ بدخشی گفت که این کنگاش غلط است - شما را بجانب کابل باید رفت - چون خسرو عذاں اختیار بدست او داده بود صوابدید او مرجع پنداشته یکران عزمیت بدان طرف راند - از انجا (که فرامین به ممالک رفته بود که تیولداران و کردویان از حدود متعلقه خویش خبردار باشند - هر جا او ظاهر شود درگرفتن او سعی بکار برند - لاجرم در گذرها احتیاط بسیار میشد - خسرو با حسن بیگ و چند کس دیگر خواست از دریای چناب بگذرد - بگذر سودهره رفته وقت شب بتفحص کشتی

میگشت - یک کشتی بے ملاح بدست افتاد - ناگاه کشتی دیگر بر هیمة و کاه هم (سید) - حسن بیگ ملاحان آن کشتی را خواست بزر کشیده بر کشتی خالی آورد - شور و غوغا برخاست - چودهری سودهره مطلع شده بکنار آب رفت - و ملاحان را از گذراندن مانع آمد تا آنکه سپیده صبح دمید - میر ابوالقاسم نمکین از گجرات با منصبداران (که در انحدود بودند) رفته آن غریق بحر بے راه روی را بقصبه آورده نظربند نمود - و این حسن خدمت در پیشگاه خلافت باعث مجری گشته از اصل و اضافه به منصب سه هزار ترقی نمود - و بار دیگر بایالت بهکر نامزد شد - میر آنرا وطن قرار داده بر کوهچہ (که مشرف قلعه بهکر است جنوب رویه جانب قصبه لوهري متصل دریای پنجاب مشهور به هارمانري گورخانه خود ساخته ضعه صفا نام گذاشت -) در شبهای ماهتاب بے نظیر عالم است) و همانجا مدفون گشت - گویند اشتها بسیار داشت (هزار انبه و هزار سیب شکری و دو خربزه یک یک منی می خورد - کثیرالاولاد بود - بیست و دو پسر داشت - ازان جمله میر ابوالبقای امیر خان جدا مذکور گشته - و میرزا کشمیری در فترات سلطان خسرو آلت جولیت او را حسب الحکم بریدند - و میرزا حسام الدین

ترقي کرده در جواني در گذشت - و ميرزا يدالله مذهب
نداشت - نوکر خانجهان اودي بود *

* قاسم خان *

پسر مير مراد جويني است - در سالف ايام جوين
داخل ولايت بيهق بود (که بلده آن سبزوار است) و
اکنون الکه است سر خود بکثرت اشجار و انهار ممتاز - و
مردم نیک از انجا بسيار بر خاسته اند - مثل شيخ سعدالدين
حموي و امام الحرمین ابوالمعالي و خواجه شمس الدين
صاحب ديوان - مير مراد نيز از اکابر سادات آنجا است -
در دکن بسيار مانده بدکني شهرت گرفت - بمزيت شجاعت
و پرداي امتياز داشته - در فنون تير اندازي او را صاحب
قبضه مي دانستند - ^(۲) عرش آشيافي بجهت تعليم سلطان خرم
مقرر فرمود - سال چهل و ششم اکبري در بخشگيري لاهور
در گذشت *

قاسم خان شعر را متين مي گفت - و عبارت مربوط
مي نوشت - ابتدا در بنگاله در صوبه دارمي اسلام خان چشتي
وازقي خزانچي آنصوبه بود - ^(۳) اسلام خان در تربيت او و
برادرش هاشم خان توجه تام مبذول داشته - بيمن دستگيري
امير کریم الشيم (شده بهم رسانيد) - پس ازان که منيجه بيگم
^(۴)

(۲) نسخه [ب] ميداشتند - (۳) نسخه [ب] شده (۴) نسخه [ب ج]

همشیره نور جهان بار منسوب شد ترقی کرده بوالا پایه امارت
بر آمد - و صاحب طبل و علم گردید - ظرفای دربار قاسم خان
منیجه می گفتند - در خدمت جنت مکانی طرف مصاحبت
نیز پیدا کرد - (روزه پادشاه آب خاصه طابید بسکه پیاله
گلی نازک بود - تاب حرکت آب نیاورد) شکست - پادشاه
بقاسم خان نگاه کرده فرمود *

* کاسه نازک بود آب آرام نتوانست کرد *

از فوراً پیش مصروع رساند * ع *

* دید حال را و چشمش ضبط اشک خود نکرد *

در اواخر عهد آن پادشاه عالیجاه بنظم صوبه آگره و میانیت
قلعه و خزاین آنجا می پرداخت - هنگامی که جنت مکانی
شنقار شد و شاهجهان برای جلوس از جنیر دکن عازم
دار الخلافه گشت و ساخت باغ دهرة (که بانتساب نورالدین
محمد جهانگیر بنور منزل موسوم است) مخیم اقبال گردید [
قاسم خان احراز ملازمت نموده مطرح عنایات پادشاهی شد - و
در سال اول بمنصب پنجهازای پنجهاز سوار اختصاص یافته
از تغیر فدائی خان بنظم صوبه بنگاله سر افتخار برافراخت -
اعلی حضرت قبل از جلوس بدان دیار نهضت فرموده از
شقاوت پڑهی فرنگیان بذکر هوئی آگهی یافته بود که برگذات

اطراف را اجازه گرفته رعایای آن موضع را بعنف و ستم و
 جمع را بتطبیع نصرانی ساخته بفرنگ می فرستند - بلکه در
 پیرگات غیر اجازه نیز این عمل شنیع می نمایند [و آن بندر
 است نواحیات - خور از دریای شور جدا شده قریب بیست
 کره برآب محل آمده - و آب گداز از راج محل پیش گذشته
 بآن می پیوندد - و از مکان اتصال جانب راست بمسافت ربع
 کره بر کنار خلیج گنگ بندر ساگانون واقع است - در زمان
 سلاطین سابق بنگاله جمع از سوداگران فرنگ (که سکن
 سرندیپ بودند) بدانجا آمد و شد داشته بیک گروهی بندر
 مذکور بر کنار خور بهانه آن (که جائی جهت بیع و شرا
 ضرور است) بدستور بنگالیان خانه چند ساختند - و بهرور ایام از
 بهر دائی حکام آن ولایت فرنگی بسیار فراهم آمده معموره عظیم
 بروی کار آمد - یک جانب دریای شور و سه طرف دیگر را
 خندق کنده آب خور انداختند و بتوپ و تفنگ استحکام داده
 به بندر هوگلی نامزد کردند - و آمد و شد جهازات فرنگ بدانجا
 قرار یافت - و بندر ساگانون (و بکساد نهاد) لهذا وقت
 بخصمت بقاسم خان اشاره رفت که از دیرباز هدم معابد ضلالت
 معاهد نصاری این بندر مکنون ضمیر است - پس از نظم مهم
 ضروری آن صوبه در بر افکندن بنیان این طائفه قیاء کیش
 مساعی جمیله بکار برد - قاسم خان در سال چهارم عذایمت الله

پسر خود را با آله یار خان (که در حقیقت سردار او بود)
و جمعی از منصبداران بدان صوب رخصت نمود - ^(۲) مبادا آن
گروه خیر یافته و بکشتی در آمده ازین مهلکه بدرزند - شهرت
داد که بتاخت و تاراج هجلی میروند - و برخی را با نواره
تعیین کرد که سر راه آنها را به بندند - فرستاده ها یک دفعه
بیلغار شتافته هوگلی را محاصره نمودند - و قریب سه و نیم ^(۳)
ماه کشید - فرنگیان گاهی بجنگ و جدال میپرداختند و گاهی
بانتظار کمک فرنگ در صلح زده بلیت و لعل می گذرانیدند -
مجاهدان در پیش خندق کلیسیا ^(۴) (که عوض و عمق کم داشته)
چرها زده آب دزدیدند - و نقب ببارت انباشته آتش زدند -
آن عمارت با بسیاری از ضلالت کیشان با آسمان پیوند - بهادران ^(۵)
یورش نموده مفتوح ساختند - از آغاز تا انجام ده هزار مرد
و زن فرنگی بقتل رسید - و چهار هزار و چهار صد کس اسیر
گردید - و قریب ده هزار کس از رعایا (که در قید آنها بودند)
رهائی یافتند - و هزار کس از اهل اسلام بدرجۀ شهادت رسیدند - ^(۶)
و پس ازین فتح سه روز گذشته بود که قاسم خان در سنه
(۱۰۴۱) یک هزار و چهل و یک هجری باجل طبیعی بساط

(۲) نسخه (ب) که مبادا بران گروه - (۳) نسخه [ج] قریب سه و نیم ماه

(۴) نسخه [ب] کلیان - (۵) نسخه [ج] دو هزار - (۶) نسخه [ج]

ده هزار از رعایا - (۷) نسخه [ب] رسید *

هستی در نوردید - ماحب دیوان و منشآت است - کریم الطبع

و شعرا درست بودن - این دو بیت مشهور ازوست * قطعه *

* بعد ازین در عوض اشک دل آید بیرون *

* آب چون کم شود از چشمه گل آید بیرون *

* عشقت آمد پی دل بردن و در سینه نیافت *

* دزد از خانه مفلس خجل آید بیرون *

مسجد جامع آگره در بازار اتکه خان بغای آن مرحوم است *

* قبحاق خان امان بیگ شقاول *

ریش سفید الوس قبحاق حوالی بلخ بوده - چون سال

بیستم شاهجهانی آن بلده مضرب عساکر هخوردستان گردید

و دالی آنجا نذر محمد خان از کم فکری و کوتاه نظری توهم^(۲)

بخود راه داده آوارگی دشت غربت برگزید بمشار ایله از جده

شده میان چیچکندو و ماروچاق^(۳) رحل اقامت انداخته روزگار

می گذرانید - بهادر خان رهیل و امالت خان میر بخشی (که

کار فرمائی آن ناحیه از پدشاه سلطنت برای زین آنها تفویض

یافته بود) بارشاد پادشاهی استمالت نامه بمشار ایله فرستاده

در اختیار دولت خواهی ترغیب نمودند - از به اقتضای

درست اندیشی و سعادت منشی پذیرای انقیاد گردیده خون

را ببلاخ رسانید - کارپردازان بعطای شصت هزار شاهی از سرکار

والا و تجویز منصب دو هزار و سوار خوشدل و خورسند
 ساختند - مومی الیه متعلقان را در باغ گذاشته برخصمت
 (۲) سرداران بصوب گذران شتافت - تا اویماق خود را فراهم آورده
 بعضی احشام دیگر را (که سر بفساد برداشته اند) امیدوار
 عواطف خسروانی نموده با خود متفق گرداند - از حضور نیز
 بنوازش منصب تجویزی مورد التفات گشته خطاب قبچاق
 خانی ضمیمه آن گردید - و اختی از محال جیجکتو و میمنه و
 غرجستان و گذران و خاریاب و خیراب در قبول او تن شد - پس
 (۳) ازان (که ولایات بلخ و بدخشان بنذر محمد خان وا گذاشتند)
 رستم خان صاحب صوبه اندخود براه درساج (که از توابع گذران
 است) روانه هندوستان شد - او با خان مذکور پیوسته براه
 یکه اولنگ چون چند منزله نوردید کدخدایان اویماق او از عقب
 رسیده ظاهر ساختند که ما همه دل از اوزبکیه برداشته کمر
 همت به خواهي و خدمت گذاری این دولت بسته ایم - اما
 چندی توقف بجهت سامان سفر ضرور است - چون بر رستم
 خان ظاهر شد که الوس خان مذکور را سامان آن نیست که
 در زمستان همراهی نماید و توقف او تا اوائل بهار لازم است
 پنج هزار روپیه بطریق مدد خرج از سرکار والا بوی داده
 مرخص ساخت - او زمستان را در چارعد که بحدود قندهار

پیوسته است گذرانیده بعد از انقضای آن در سال بیست و دوم
 (۲)
 براه خواجه ارچین بقندهار رسید - و از بارگاه خلافت بارسال
 منشور طاب و انعام پنجاه هزار روپیه نقد از خزانه قندهار
 مفتخر و مباحی گردید - چون دران ایام خبر آمدن شاه عباس
 ثانی بر سر قندهار محقق بود او از کار طلبی بقلعه دار ظاهر
 ساخت که تا انجام این کار شریک اولیای دولت قاهره باشم -
 او مغتنم دانسته بصد دل منت پذیر گردید - هنوز یک ماه
 نگذشته بود که شاه ایران بقندهار آمده محاصره نمود - (۳)
 طرفین آتش قتال مشتعل گردید - تا آنکه شادی خان اوزبک
 (که از تعییناتیدان قاهره بود و درین هنگامه محافظت دروازه
 ویس قرن بعهده اش واگذاشته بودند) از غردلی و بیجگری
 با غنیم همداستان شده قبچاق خان را (که امارات^(۴) اخلاص او
 پیدا بود و خواهش دریافت سعادت آستان بوس پادشاهی
 بسیار داشت) از راه برد - اگرچه بطیب خاطر دل نهاد این کار
 نکرهیده نبود - اما رفقای او (که عیال همراه داشتند) از بیم
 تلف مال و جان و ناموس اظهار آسیمه سری نموده او را بوضع او
 نگذاشتند - ناگزیر بآن نمک حرام اتفاق نمود - چنانچه در احوال
 شاد یخان (تمزده خامه سوانح طراز شده که دروازه ویس قرن را

(۲) نسخه [ج] اوچین * (۳) نسخه [ا ب] و از طرفین - (۴) نسخه

[ب ج] امارت *

بقزلباش باز گذاشته با قبیچاق خان نزد شاه ایران رفته ملازمت نمود - چون روی بازگشت به هندوستان نداشت همانجا ماند -
مآل حال او معلوم نیست که بکجا انجامید *

قزلباش خان افشار

پور طهماسب بیگ بن قادر آقاسی که چند سال وکالت شاه اسمعیل صفوی دارای ایران داشت - او براه دریا عزیمت هندوستان نموده وارد بیجاپور گردید - ابراهیم عادل خان او را با عثمانيان خان مخاطب گردانیده سردار فوج ساخت - سال پنجم جلوس فردوس آشدانی دولت ملازمت دریافته بمنصب در هزاری هزار سوار و خطاب قزلباش خان و انعام بیست هزار روبیه نقد سرعزت برافراخت - و سال ششم همراه شاهزاده شجاع بتسخیر پرندها مضاف دکن دستوری پذیرفت - و پس از وصول بنواحی برهانپور (چون شاهزاده خانزمان را بطریق مقله روانه ساخته خود نیز نهضت بسمت مقصود نمود) او را با هزار سوار در شاه گدده بنابر حفاظت راه گذاشت - و پس ازان (۴۵ سال نهم ملک دکن مضرب خیام خسروی شد و سه فوج بسوکردگی سه عمده بنابر گوشمال ساهو بهونسله و تخریب ملک عادلخانیه تعیین یافت) او از اصل و اصفه بمنصب در هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سر مبيعات افراشته به همراهی خاندوران مخصوص گشت - و سال دهم از اصل

اضافه بمنصب سه هزارى دو هزار سوار كام دل برگرفته به
 نهانه دارى پاتهرى مضاف برار افتخار پذيرفت . و سال سيزدهم
 باضافه هزار سوار و حراست قلعه احمدينگر از تغير سيد مرتضى
 خان اختصاص گرفت . و سال پانزدهم بعنايت نقاره بلند آوازه
 گشت . و سال هجدهم بالتماس خان دوران پانصد سوار از
 قابيلان ار در اسپه سه اسپه مقرر شد . و سال بيست و دوم
 مطابق سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجرى در احمدينگر
 لباس زندگى را برگذد . صاحب ملايك ظاهرى بود . با
 ستوده منشى و نيكوباطنى از سائى دانش و امور دنيا بسيار
 ميرسيد . بى رهنمونى ديگرى كارها را حسن انجام ميداد . در
 ارضاع معاش تكلف بكار مى بود . وفور طعام بسيار داشت . بيشتر
 نوكرانش اهل ايران بودند . همه بيش قرار . از بجهت مداخلش
 بخرج او وفا نمى كرد . صديون مى بود . پس از فوت او
 خلف ارشدش ايرج خان دوش زمه پدر را از گرانبار قرض
 سبك گردانيد . پسر كلانش ميرزا نجف على ولايت را بود .
 نازة از ايران رسیده . چون پدر در گذشت از اصل و اضافه
 بمنصب هزارى ذات و سوار و فوجدارى بالاپور برار سر برافراخت
 و در سال بيست و دهم در قلعه دارى ظنرنگر بلاگهات برار
 ايام زندگاني بانجام رسانيد . و ايرج خان (كه سرآمد اخلاف
 قزلباش خان است) با چهار برادر ديگر هندوستان را اند . از

یک بطن خان مذکور - پس از فوت پدر بمنصب هزار و پانصدی
 ذات و خطاب خانگی سر برافراخته بحفاظت احمد نگر بجای
 پدر مقرر گشت - و میرزا (ستم بقوجدارئی سنگمیدر فائز^(۲۱)
 شد - در عهد عالمگیری بخطاب غضنفر خان سرفراز شد -
 و میرزا بهرام پنهان داری دیوانگنون مضاف بالاگهات بوار
 مقرر بود - بپمن رفاقت عالمگیری بخطاب پدر سر برافراخت
 دیگر میرزا هاشم که از علم و حسن خط بهره داشت - و
 دیگر محمد رضا است که خرد سال بود - و از خویشان
 قزلباش خان یکم میرزا سکندر بیگ است وند سلطان بایمذقر
 (که پسر عم خان مذکور میشد) - از جانب شاه عباس صفوی
 قلعه دار مقازیرو بود (که در سرحد ایران واقع شده) -
 در عهد شاه صفی بساخت با درمیان تهمت زده گردید -
 و ناحق خونس ریخته شد - پسر کلانش (که باسیوی روم
 رفته بود) در سالک ملازمان خوندکار منساک گشت - و سکندر
 بیگ بدیار دکن افتاده بمنصب پادشاهی رسید - دیگر
 مرزا ویس بیگ است که در تعیناتیان دکن منتظم بود - چون
 این خانواده مدتها در دیار دکن صاحب نام و نشان بوده اند
 لختی حالات بجای خویش نیز تحریر یافته *

* قزاق خان باقی بیگ اوزبک *

برادر خسرو ولی اوزبک است که از امرای جهانگیری بود -
 چون او در مهم رانا باجل طبیعی در گذشت باقی بیگ
 ترک نوکری و منصب نموده عزیمت حجاز وجه همت
 ساخت - جنت مکانی بر منصب و اعتبارش افزوده بالطف
 پادشاهانه ازان غم و اندوه برآورد - و مدتها در تیولداری
 جالور گذرانید - و دران ناحیه بمردانگی و جرأت نام برآورد -
 و در آبادکاری و عمل گذاری صاحب سلیقه بود - در سال ^{هم}
 شاه جهانی بهمراهی خان دوران بهادر در تعاقب چهار سنگه
 بندیه نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و از پیشگاه خلافت و
 جهانبنایی بخطاب قزاق خان و از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدی ذات هشتصد سوار نوازش یافت - و پستو بفوجداری
 سیوستان شتافته درانجا با قوم هیمچه و غیره سرکشان
 آویزشهای شگرف و نبردهای سترگ نموده دران سرزمین علم
 تسلط و استیلا برافراشت - و بمنصب دو هزار و سوار
 رسید - و در صاحب مویگی محمد اوزنگ زیب بهادر تعیین
 گجرات گردید - چون اخراجانش بسیار افزوده بود و حاصل
 جاگیر کمتر از دسمت سپاه تعبها کشید - و در حکومت
 اسلام خان مشهیدی تعیین دکن شد - و به تهنه داری و

جاگیرداری پتھری مامور گشت - و آن پرگنه را از قرار واقع آباد ساخت - و بقدرے رفاه و آسودگی بحالش در آورد -
 همواره آرزوی حج برگذارده - در سال بیست و چهارم سنه (۱۰۶۱) هزار و شصت و یکم هجری باجل موعود (۲) در گذشت - و در پتھری مدفون گشت - گویند بسیار خوش نقل بود و اہلیت و مروتی ہم داشت - در پسر خرد سال گذاشته - از سرکار پادشاهی یومیہ بآنها مقرر شدہ بود - گویند والدہ او بسن صد و بیست سالگی ایستادہ نماز می خواند - و خوراکش یخنی بود - بمرتبہ پسر محبت داشت کہ ہرگاہ بدربار میرفت بے تاب و بے شعور می گشت - پس از فوتش از سخت جانی چند سال دیگر زندہ ماند *

قاضی محمد اسلم

از اولاد مولانا خواجہ کوهی ست - مولدش بلدہ فاخرہ ہرات و در دارالملک کابل قوطن گزید - در مبادی سلطنت جنت مکانی بدار السلطنت لاہور آمدہ در خدمت شیخ بہلول (کہ از مشاہیر علمای آفجاست) تلمذ نمود - و پس از اکتساب علوم (رسمی) باکبر آباد رفتہ باریاب ملازمت جنت مکانی گردید - و نسبت قرابتی (کہ بمولانا میوکلان محدث داشت) مطرح عواطف خسروانی گشتہ بمخصب قضای کابل امتیاز یافت -

(باب القاف) [۹۰] (مآثر الامرا)

مولانای مذکور نواسه مولانا خواجه کوهی سم - علم حدیث را از خدمت سید میرک شاه ولد میر جمال الدین محدث سند نمود - چون وارد هندوستان گشت عرش آشیانی را با او اعتقاد (۲) و اخلاص بهم رسید - بتعلیم جنت مکانی اختیار فرمود - و مردم بسیاری از علم حدیث فرا گرفتند - در آگزه برحمت حق دیوست *

(۳) و چون قاضی محمد اسلام مدتها بخدمت ماموره قیام نمود و بتدین و توزع اشتهار یافت بطلب جهانگیری بحضور رسیده بقضای اردوی معلی مامور گشت - و اعلی حضرت پس از جلوس خویش آن کار عظیم القدر را برو یدال داشته از کمال الطاف بمنصب هزاری برنواخت - و در سال شانزدهم او را بزر کشیده شش هزار و پانصد روپیه همسنگش بوی مرحمت گردید - و او قریب سی سال بدین امر پرداخت - و در سال بیست و چهارم سنه (۱۰۶۰) هزار و شصت هجری روزی در اثنای گذشتن اسبان معتاد از نظر پادشاهی ریاضی اسب بجولان در آرد - چون بقاضی نزدیک رسید از استیلائی واهمه پایش بدر زنت و بر زمین افتاد - چنانچه قریب چهار ماه ماضی فراش بود - پس ازان (که آزارش تخفیف یافت از

(۲) نسخه [ب] اخلاص - (۳) نسخه [ج] قاضی اسلام و نسخه [ب]

پیشگاه خلافت بر رفتن مکه و بردن متاع باب عرب و قسمت آن در حرمین شریفین مکلف گردید . توفیق احراز این سعادت نیافت و بعد از لنگ تمسک جسته التماس رخصت کابل نمود . دستوری یافت . و سیورغال کابل و جز آن (که زیاده بر ده هزار روپیه حامل دارد و باوجود منصب بطریق انعام داشت) بدستور سابق بر وی مسلم ماند . و در اینجا در آغاز سغه

(۱۰۶۱) هزار و شصت و یک در گذشت *

(۲)

گویند در مذهب خود سخت تعصب و تصلب داشت چنان شهرت دارد که او در کابل نسخه کلینی را (که از کتب اربعه حدیث مذهب امامیه است در آتش انداخته بود - خلف ارشد او میر محمد زاهد - مشهور است که در اکثر علوم سیما در کلام و حکمت از همسران گذرانیده سرآمد علمای وقت گردید - حواشی مفیده بر شرح مواقف و دیگر کتب درسیه تحریر نموده - افکار صحیح و خیالات بلندش ازان نسخه بر اهل فطرت و ذکا ظاهر می گردد - و بسیاری از طلبه بمیان صحبت و تربیت او از حاضیض شاگردی باوج استادی معبود نمودند - در سال بیستم و هشتم شاهجهانی بخدمت واقع نویسی کابل نوازش یافت - و در سال هشتم عالمگیری از انتقال قادر خان بخدمت احتصاب اردوی پادشاهی امر از

اندوخت - و پس از آن بخدمت مدارت کابل (که وطن مالوف
ارست) مرخص گردید - پسرش محمد اسلام خان است که
پایه دولت از پدر و جد برتر افرخته صاحب امارت گردید -
احوالش علیحدہ مرقوم خامه اخبار طراز شده *

قلیچ خان قرانی

در عنفوان حال ملازم عبد الله خان زخمی و داخل
دنکل نشینان او بود - پس از آن بیداری طالع در ایام شاهزادگی
ملازم پادشاهزاده ولی عهد شاهجهان گردید - و هنگام انتہاض
الویه شاهی بقصد بنگالہ در مرز بوم تلنگانہ برادر کلانش^(۲)
خان قای بہادر (کہ در منصب و رتبه عمدہ تر ازو بود) در
جنگ میرزا محمد پسر افضل خان (کہ از رکاب شاهی جدائی
گزیده بہ بیجاپور میرفت) مراتب جانفشانی و جانستدانی^(۳)
بجا آورد - و خود را با حریف بشہرستان عدم رسانید - قلیچ^(۴)
خان در جمیع یساق و معارک متمسک فتراک دولت بود -
در سر آغاز جلوس بمنصب دو ہزار و پانصدی دو ہزار
سوار امنیاز یافت - و از تغیر مختار خان بصوبہ داری دہلی
مامور گشت - و سال دوم بحکومت آلہ آباد رخصت
یافت - و در سال پنجم بنظم صوبہ ملتان اختصاص گرفت -

چون در سال یازدهم علی مردان خان زیگ با شاه ایران راه کورنمکی سپرده قلعه قندهار را پیشکش اعلیٰ حضرت نمود قلیچ خان از پیشگاه سلطنت بمنصب عمده پنجهزاری سر (۲) برافراخته باایالت آن الکه سرحدی نامزد گردید - و مدتها برتق و فتق مهمات آن ولایت پرداخته نظم و نسق شایسته داد - و قلاع و حصون آن دیار را بدست آورده در قلع و قمع سرکشان و مخالفان دقیقه فرونگذاشت *

آورده اند که چون قلیچ خان بعد از تسخیر زمین دارد بتسخیر قاعه بسمت توجه گماشت محراب خان (که از غلامان شاه و بجسارت و جلالت سرآمد آنها بود) لوازم قلعه داری کما ینبغي مرعی داشته بانداختن توپ و تفنگ و استعمال آلات آتشبازی مجال درنگ نمیداد قلیچ خان بزور بازوی پردلی و راد مردی یوش نموده پیش از همه خود بقلعه درآمد - و هرکس از قزلباش پای حمیت بچنگ افشوده بقتل رسید - محراب خان با معدودے بارک رفته متحصن گشت - و چون نقبها بشیرحاجی زده راه پیدا شد محراب خان امان خواسته برآمد - قلیچ خان از مروت و مردمی بر وفق خواهش او رخصت ایران ارزانی داشت - و در سال سیزدهم (که ملک حمزه حاکم سیستان باغوا و اغرای عیدل

زمیندار قندهار جوته فرستاده ساخت آن دیار را غبار آمای
 شورش ساخت (تلیخ خان جمعه را تعیین نمود که بتعاقب
 آنها شتافته بدمه (که مدار آبادی ولایت سیستان بود)
 شکسته برگشتند - و عیدل را بچنگ آورده بیاسا رسانید - و^(۴)
 چون سال چهاردهم از قندهار بحضور رسید مجدداً حکومت
 ملتان یافت - و در سال هفدهم از تغیر سعید خان ظفر جنگ
 بصاحب مریگی پنجاب چهره بلند رنگی افرخت - و در ۲۴م
 بلخ و بدخشان مصدر نیکو خدمتیا گشت - و چون شاهزاده
 مراد بخش بکابل برگشت حراست ولایت بدخشان بتجویز
 مدار المهای سعدالله خان باو نامزد گردید - مکرر در تنبیه
 آلمانان تردهای نمایان بکار برد - و در سال بیست و سیوم
 بهمرامی شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر بیساق قندهار تعیین
 شد - و باتفاق رستم خان دکنی در نیون تزلشایه از شجاعت^(۲)
 و شهامت کارنامها بر عالمیان ظاهر ساخت - و از بارگاه خلافت
 از اصل و اضافه بمنصب پنجهازری پنجهازار سوار دو اسبه
 سه اسبه و نظم دار الملک کابل لوای بلند نامی برافراخت -
 و در سال بیست و هفتم سنه (۱۰۶۴) یکهاز و شصت و چهار
 هجری در تبول خود بهره متعلقه دوآبه سنده ساگر بساط
 هستی در پیچید - بضر نداشت - خنجر خان دامادش را از اصل

و اضافه بمنصب هزار و پانصدی ذات و سوار سرافراز ساختند - و
 بیازماندها درخورد حال یومیه مقرر شد - گویند هزار سوار اوزبک
 قم قرقه دار همیشه نوکرش بود - و چنانچه نماز و روزه در
 لشکرش بسیار بود قمار و لواطت و شرب و زنا نیز بافراط - لولیه
 در اردوی او مدامی بودند - از لاهور تا ملتان سراها بنا کرد - و
 روضه منوره شیخ الاسلام شیخ بهاء الدین زکریا را (که بسیار
 تنگ بود) خانهای اطراف از مردم خریده جای وسیع و
 مطبوع ساخت - گویند در بیش مناصبی و دولتمت همچنانچه
 باید ادب عبدالله خان را مراعات میکرد - و بے مد عرضداشت
 نمی نوشت *

قاسم خان

محمد قاسم نام نبدیر قاسم خان میربحر است - او
 بمیرآبی مشهور و این بمیر آتشی معروف - پدرش هاشم
 خان نیز در زمان جنم مکانی صاحب صوبه کشمیر بود -
 مشارالیه باعتبار خانه زادی بدولت روشناسی اعلیٰ حضرت فایز
 گردید - و در سال هژدهم از اصل و اضافه بمنصب هزار
 پانصد سوار و داروغگی توپخانه و کوتوالی اردوی پادشاهی
 چهره عزت برافروخت - و در بهاق بلخ (که آثار کار طلبی
 از رجفات احوالش پرتو ظهور داد) بتجويز سعد الله خان
 بهمراهی ستم خان فیروز جنگ باند خود شتافت - و بتقدیم

خدمات سرگرمیها نموده بخطاب معتمد خان مخاطب شد - و چون بتقبیل آستان سلطنت ناصیه بخت نور آگین ساخت در سال بیست و یکم بمنصب دو هزارى سوار سرفرازي یافته آخته بیگی گردید - و در سال بیست و دوم باضافه پانصدی بمنصب سه هزارى و خطاب قاسم خانى بلند پایه گشت - و در رکاب شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر با توپخانه رعب افزا بمحاصره قندهار - نامزد گردید - و در سال بیست و پنجم باضافه سواران منصب و عطای نقاره امتیاز گرفت - و در سال بیست و هشتم باضافه پانصدی بمنصب چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار نوازش یافت - و در سال بیست و نهم بانتزاع قلعه سانتور (که مرزبان سري نگر بترازی بترمیم آن پرداخته و جمعی از اهل قسا در آنجا نگاهداشته بنهب و غارت مواضع مضافات آن می پرداخت) با چهار هزار سوار جلالت آثار تعین گشت - و بسرعت هرچه تمامتر خود را بدانجا رسانیده در مدد محاصره بود که مخازیل ثبات نورزیده باسیمه سري خانها را آتش زده ره سپر فرار شدند - قاسم خان قلعه را خراب گردانیده رهگرای معادلت گشت *

چون در اواخر زمان فردوس آشیانی بالکلیه کارفرمائی و حکمرانی سلطنت بدارا شکوه باز گردید برادران دیگر را عذر خود سري بدست آمده هر یک بترویج امر خود پرداخت -

مراد بخش عجل از شتاب زندگی خود را قهامت زده سلطنت ساخته در گجرات سرپر آرائی فرمود - اعلیٰ حضرت بتجویز داراشکوه قاسم خان را در مبنای سی و دوم سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری به منصب پنجزاری پنج هزار سوار در اسپه سه اسپه و عطای یک لک روپیه نقد و صوبه داری احمد آباد گجرات برنواخته باتفاق مهاراجه جسونت (که در همان ایام بصوبه داری مالوه تعیین شده بود) رخصت نمود - و قرار یافت که هر دو سردار در حوالی اوجین اقامت ورزیده بترهیب و اندرز مراد بخش پردازند - بر تقدیر (۲) که او بعدرهای نامسموع متمسک گشته بر وفق حکم حضور دست از گجرات برنداشته بتیولداری برار سر فرود نیارد و در مقام استبداد و سرکشی ایستد) خان مزبور بے اہمال و درنگ با مهاراجه بر سرش شتافته در اخراج او و استخلاص آن ولایت سعی موفور بجا آرد - و اگر مصلحت وقت اقتضا نماید کومک مهاراجه بوده بہر مہمے (کہ رو دهد) قیام ورزد - پس از وصول بقراگاہ معہود و استماع روانہ شدن مراد بخش از گجرات بصوبہ مالوہ قاسم خان با مهاراجه بآہنگ محاربه براہ بانس برلہ راہی گشت - چون سه کرده کھچرود رسید شاهزادہ از ہژدہ کردہی راہ (۳)

برگردانده در هفت گروهی ادجین به برادر کلان خود محمد
 اورنگ زیب بهادر (که از دکن عازم حضور گشته) پیوست -
 مهاراجه ازین آگهی (که اصلاً گمان آمدن محمد اورنگ زیب
 نداشت) بحیرت در شده ناچار صف آرائی بخود قرار
 داد - قاسم خان با ده هزار سوار بهرادی میدان (زم) پیمود -
 و پس ازان (که کار کشش و کوشش بالا گرفت) جمعی از
 متهوران راجپوتیه یکبار جلو انداخته بجنگ و ستیز از
 توپخانه عالمگیری گذشته بر هراولش تاختند - ازان جانب
 قول اول بهراول پیوسته با طرح و التمش حمله آور گشت -
 نبرد عظیم اتفاق افتاد - سرداران معتبر لشکر پادشاهی سر در
 جیب عدم کشیدند - راجه جسونت ننگ گریز بر خود
 پسندیده راه وطن پیش گرفت - قاسم خان و سایر سپاه برآوردن
 نقد حیات ازان مهاله غنیمت شمرده بکام ناکامی^(۴) راه فرار
 سپردند - ر در نخستین جنگ دارا شکوه خان مذکور در
 فوج جرنجار او انتظام داشت *

و (چون بوارق فتح و فیروزی از پرچم لوائی ظفر پیرای
 عالمگیری لمعان داد - و باغ نور منزل مطرح خیام ظفر از تمام
 گشت) قاسم خان بادراک ملازمت مباهات اندرخته از یادری

طالع مسعود بتیواداری سنبهل و مراد آباد [که محال عمده و
 زور طلب مفسد خیز است - و قبل ازین باقطاع رستم خان
 دکنی (که درین جنگ نقد هستی در باخته) تعلق داشت]
 اختصاص گرفته بدان صوب رخصت یافت - در همان ایام
 سلیمان شکوه بکوهستان سری نگر در خزیده بود - خان مذکور
 مامور شد که آئین حزم و هوشیاری مرعی داشته اگر او سرے
 بیرون کوهسار کشد با فوجداران قریب مستعد گشته او را بدست
 آورد - و در سال سیوم بنظم مهمات چکله متعین یافت -
 در اثنای ره نوردی مقصد سنه (۱۰۷۱) هزار و هفتاد و یکم
 هجری یکم از برادرانش (که مجهول شوریده دماغ بود - و همانا
 غبار نقاضه از در خاطر داشت) بجہالت ذاتی و نشه جنون
 عارضی او را بزخم جمدهر از هم گذرانید - و آن بدکیش نیز
 بحکم پادشاهی بیاسا رسید *

قباد خان میر آخور

(۳)
 میر آخور نذر محمد خان رابعی بلخ و بدخشانست - و در
 اواخر دولت خانای بجراسمت و حکومت قلعه غوری میپرداخت -
 (چون سال نوزدهم شاهجهانی شاهزاده مراد بخش بقصد تسخیر
 بدخشانات و بلخ از کابل رهگرای عزیمت گشته دران ولایت درآمد)

قلیج خان و خلیل الله خان را بگشایش قلعه کهمرد و غوری (۲) که پیوسته بخدود کابل است) تعیین فرمود - مشار الیهما جمعی را پیش از خون بر سر غوری فرستادند - قباد این مردم را فرجه از هزارجات دانسته با سیصد سوار از قلعه برآمده صف آرا گردید - و باندک آریزه خود را بحصار رسانیده بمدافعه پرداخت - چون سرداران بحوالی قلعه پیوستند و زیاده بر پانصد کس همراه قباد نبود - و امید کمک از طرفی نداشت پناه بارک برد - و آخر الامر امان خواسته برآمد - قلیج خان او را با چهار پسر و سایر اهل و عیال مصحوب ابراهیم حسین ترکمان روانه درگاه پادشاهی نمود - در کابل بسعدات زمین بوس فایز گشمت - و بمنصب هزارتی پانصد سوار و انعام بیست هزار روپیه ابواب بهبودی بر روی درزگار خود گشود - و در سال بیست و یکم از قبول خود بحضور آمده بخدومت قوش بیگی و اضافه پانصدی سرفرازی یافت - و در سال بیست و دوم اراده شکار سفیدون بر مرآة خاطر پادشاهی برتو افکند - نخست بشکارگاه کاندوه موسوم بخاص شکار (که از دارالخلافه شش و نیم کوه است و در حوالی آن عمارات دلنشین ساخته شده) تشریف آورده بشکارگاه نیله کار مسرت اندوخت - و از اینجا برای گذار نهر بهشت (۳) متوجه سفیدون گشته همه جا نشاط کزان شکار افکنان برابر موضع

(۲)

چهارانه (که سه گروهی سفیدون است) رسیده عذرا معاودت منعطف ساخت - قباد خان را بعلاقه خدمت مذکور باضافه پانصدی برنواختند - و در جنگ (ستم خان دکنی و قلیچ خان) که با قزلباشیه در حوالی قندهار اتفاق افتاد) مصدر تردد نمایان گردید - و بافروزی پانصدی مورد التفات خسروانه گشت - تا آخر سال دهم از دور سیوم سلطنت اعلیٰ حضرت بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار (سیده بود - و در نخستین جنگ دارا شکوه باتفاق طاهر خان و سایر تورانیان بهمراهی خلیل خان در فوج ارانغار منظم بود - و بعد هزیمت (۳) دارا شکوه کامیاب دولت آستان بوس عالمگیری گردید .

و (چون الویة ظفر طراز پادشاهی در تعاقب دارا شکوه بحوالی ملتان پرتو ورد افکند) خان مذکور بهمراهی شیخ میر بتگامشی دارا شکوه (خصمت یافت - و پس ازان) که آن بادیه نورد بے دولتی از دریای تهته عبور کرده بصوب گجرات روانه گشت) شیخ میر خان مذکور را (که از حضور صوبه داری تهته نامزد ار شده بود) آنجا گذاشته خود عذرا معاودت برتافت - و منصب خان مزبور چار هزار و سه هزار سوار قرار یافت - و از مرآة العالم ظاهر میشود در سال

(۲) نسخه [۱] چهارانه (۳) نسخه [ب - ج] بعد هزیمت - (۴) نسخه

[ب] میر خان مذکور را (۵) نسخه [ج] مذکور .

سیوم تغیر شده لشکر خان بجایش تعیین گشت - و در عالمگیرنامه آورده که در سال هفتم از حکومت تهنه معزول شده غضنفر خان منصوب گردید - ظاهراً در مرتبه بنظم آن دیار مامور شده باشد - پس از رسیدن حضور تعیین یساق دکن گردید *

چون مرزا راجه جے سنگھ خود متوجه تسخیر قلاع سیوا بود او را از انتقال احتشام خان با برخی از منصب داران متعین بتهانه داری پونه برگماشت - و او از کارطابی ابوالقاسم و عبدالله پسران خود را بمالش اشقیای اطراف گسیل می نمود و سالم و غانم معارفت می کردند - و پس از رجوع سیوا و اختیار دولت خواهی پادشاهی راجه ازان مهم را پرداخته تاخست و تاراج زلایم بیجاپور را وجه همت گردانید - و خان مذکور را با مغلان بقراولی نامزد ساخت - مکرر کارهای نمایان بظهور آورد - در سال نهم حسب الطلب بحضور رسید - و در سال دهم (که محمد امین خان میربخشی بتادیب افغانان یوسف زئی مرخص گشت) خان مذکور نیز در کومکها انسلاک یافت - و چنین مسموع افتاده که پستور بحکومت اردیسه شتافته درانجا ودیعت حیات سپرد *

قطب الدین خان خورشیدی

(۲)

پسر درم نظر بهادر است - چون در فوجداری جوانگذا

سورتهه (که بمشارکت برادر کلان خود شمس الدین خان داشت) باهم مذاذعت نمودند اعلیٰ حضرت شمس الدین خان را تعین دکن فرمود - و از را بغوجداري و تیوالداري پتن گجرات سرفرازي بخشید - (چون در مبادی سنوح عارضه اعلیٰ حضرت شاهزاده مراد بخش صاحب صوبه گجرات از تنگ ظرفي و بیحوصلگی رایت استقلال برافراخته بر تخت شاهي برآمد) تیوالداران و اقطاع داران آن صوبه کام نا کام بربقه اطاعت و بندگی او سر در آوردند - مشارالیه نیز بملازمت او گرائیده مرافقت او برگزید - و در جنگ جسونت و رزم دارا شکوه بهمرائی او مصدر گردید - و پس ازان (که آن آشفته دماغ نابخرد بغریب کاریهای عالمگیری چهارم شوال در منزل متھرا اسیر و دستگیر گردید) روز دوم این واقعہ خان مذکور احوال دولت ملازمت پادشاهی نموده خلعت سرفرازي^(۲) یافته بغوجداري سورتهه دستوري یافت - و بهنگامی که آراہ داشت فرار دارا شکوه سرے به تہتہ کشید و ازانجا بعزیمت ولایت گجرات [که از وجود لشکر و سرداری (که با او مقاربت و مدافعت تواند نمود) خالی دانسته] قدم در راه چول و بیابان گذاشت - و برھنمائی برخ از راه کنار دریای

(۲) نسخه (ج) خلعت سرفرازي پوشیده و باضافه ده بست بمنصب

شور (که طریق است غیر مساوک و راه ست معب و دشوار گذار)
بدان دیار در آمد - و دیگر باره هواے خود سوي نموده
شورش انگیزت [متصدیان و سایر کمکیان آن ناحیه بدو
گرايیدند - خان مذکور بمقتضای پیش بینی و کار آگهی
سر رشته بندگی و دولت خواهی عالمگیری را دران آشوب
از کف نگذاشته بدار شکوه نگروید - پس از جنگ اجمیر (که
بار دیگر دارا شکوه بی سپر دشت فرار گردید) مشارالیه باضافه
منصب و خطاب خانی مورد عنایت خسروانی گشت *

و [چون رای سنگه متغلب برادر ریمل زمیندار ولایت^(۲)
جام (که باج گذار و فرمان پذیر پادشاهی بود - و پس از
فوتش زمینداری آن ناحیه از پیشگاه خلافت به پسر او سترسال
تفویض یافت) رایت خود سوي برافراخته برادرزاده را
مقید ساخت و ولایتش را متصرف شده بجای او نشست
و بد معارفت یتماجي زمیندار کچه مستظهر گشته کسان
قطب الدین خان را (که جهت تحصیل پیشکش آن ولایت
معین شده بودند) از همه جا برخیزانید] خان مذکور با قریب
هشت هزار سوار و پیاده بسیار در سال پنجم از جونا گده^(۳)
درانه گشت - چون بحوالی شهر جام رسید آن نافر جام نیز چار
کردهی استقبال نموده مورچاله پیش رو بر بست - تا دو ماه^(۴)

(۲) نسخه [ب] ایمل - (۳) نسخه [ج] جونا گده و [در بعضی نسخه]

جونه گده - (۴) نسخه [ج] ده ماه

جنگ تورپ و تفنگ در میان بود - تا آنکه (روزے خان مزبور
 ترتیب افواج داده بر کفار حمله برد - و دست کشش و کوشش
 برگشاد - رای سنگه (که در بروی خان مذکور بود) با یک پسر
 و عم و اقربا و خواص و عمدها (که همگی سیصد تن بودند) یکجا
 سر بگریبان عدم فرو برد - و هر طرف کفار علف تیغ گشته
 بقية السیف راه گریز سپردند - شهر جام باسلام نگر موسوم
 گشت - و خان مذکور مشمول عواطف پادشاهانه گردید - و پس
 ازان موسی الیه بیساق دکن تعیین شد - و بهمراهی میوزا راجه
 جے سنگه بسرداری هفت هزار سوار در تاخت و تاراج ولایت
 سیوا فراوان سعی بکار بود - و بعد از فرمان پذیرای سیوا
 (چون میوزا راجه متوجه ولایت عادل شاهیه گردید) خان
 مذکور را بچند اولی برگزید - مکرر در آریز و ستیز با اعدای
 دست بردهای نمایان نمود - و در سال نهم طایب حضور گشته
 بتقبیل سده خلافت استسعاد یافت - و باضافه پانصدی
 تارک افتخار برافراخت - و در سال دهم بهمراهی محمد امین
 خان میر بخشی بمالش افغانان یوسف زئی متعین گشت -
 و بعد ازان بار دیگر رخصت بساق دکن یافت - و تا آخر
 عمر خویش دران دیار گذرانید *

و (چون کهنه عمله آن ولایت شده بود) با صوبه داران آنها

به کج دار و مرئز بسر می برد - خصوص خان جهان بهادر که نهایت از کینه بدگی داشت و هر کدام شکوای دیگر بحضور می نوشت - و در سال بیستم سنه (۱۰۸۸) هزار و هشتاد و هشتم هجری (که در همان ایام تمشیت مهم صوبه دارایی دکن از عزل خان جهان بصوابدید دلیور خان تفویض یافته بود - و خان مذکور با اتفاق ناظم جدید با بیجاپوریه مشغول زد و خورده بود) که اجل موعود در (سید - برهمنوی آن بادیه فنا پیمود - نعلش او را بقصبه قصور پنجاب (که وطن اوست) نقل کردند - سردارے بود مدبر دانا - تدبیرش با تزیین آمیخته - خان جهان بهادر ازو حساب بر میداشت *

گویند آخرها ضعف بصارتی طاری شده بود - خان جهان بذابر ناخوشیها بحضور نوشت که قطب الدین خان را پیری دریافته و عمی عارض گشته - خان مذکور از حزم و هوشیاری (که داشت) همان وقت آگاه شده فوراً با فیلدان دخترے تعشق بهم رسانیده بنگلج خود در آردن - و نوعی باعلان آن پرداخت که داخل سوانح شده نوشته خان جهان محمول بر عداوت گردید - چهار پسر و دو دختر داشت - پسر کلانش محمد خان (۳) شیدتر بود - بعد از فوت پدر در همان ایام در جنگ مل کھیر

(۲) نسخه [ج] نوشته خان محمول بر - (۳) نسخه [ب] بل کھیر - و در

[بعضی نسخه [مکھیر] *

بكار آمد - و دیگر مصطفی خان که ترک منصب نموده
درویشی بر گزید - ازین هر دو اولاد مانده - و دوی دیگر
نظام الدین و فتح الدین - ازینها اعقاب نماند *

قطب پوره (که از پوره های مشاهیر ادرنگ آباد است)
بنام اوست - گویند این پوره را کیرت سنگه پسر راجه
جه سنگه داشت - عمارت و حوض کلانی که دارد ساخته
اوست - قطب خان در زمان اقتدار خود بدعوی ارث (که
نظر بهادر پدرش در ایام محاصره دولت آباد درین سرزمین
غریب آمده و احداث پوره نموده) مدعی شد - و خواست که
از راجه مذکور انتزاع نماید - بمذاحمت کشید - مرافعه پیداشاه
رفت - از حضور فرمان انعام آن زمین بنام قطب خان صادر
شد - خان مذکور زر عمارت بر راجه حواله نمود - تا امروز (که
هیچ کدام از اولادش نشده بهم نرسانید) بمحصول پوره معیشت
دارند - مگر نواسهایش بتلاش معاش کوشیده فی الجملة
نامی بر آورده اند - از آنها دوست محمد نام نواسه او (که مرد
است و فقیر مشرب و فقیر دوست بود) - مدتها تانکلی برار
در جاکیر داشت - چنانچه آن پرگنه بنام او زبانزد خلق است -
پس ازو پسرش خطاب پدر یافته آن پرگنه را داشت - از
صاحب همتان روزگار بود - سال چند پیش ازین در گذشت *

درینفلا برادرزاده اش خویشگی خان فام آن محال را
بطریق ارث یافته - و اکثر قطب پوره هم با عمارت قدیم
ارثاً و ابتیاعاً در تصرف اوست - قطر بر احوال ورثه می بایست
که این پوره از درجه اشتها ساقط می شد - اما بسبب اینکه
مرحومی مغفوری متهور خان بهادر خویشگی (که از امرای
عمده نیشان و بحسن اخلاق و خوبیها شهره و یکتای روزگار
بود) چون به همراهی امیر الامراء حسین علی خان وارد دکن
گردید باعتبار هم قومی و رشتۀ دور و درازی بطریق خوشباش
در اینجا فرود آمد - و قریب سی سال گذرانید - ازین جهت
هر روز بر آبادیش افزوده انجام او حسن آغاز گرفت - رحلت
متهور خان مرحوم غره^(۲) ربیع الآخر سنه (۱۱۵۶) هزار و صد
و پنجاه و شش واقع شد - و در همین قطب پوره قریب خانۀ
خود مدفون گردید - (چون نام اصلی او رحمت خان است)
میر غلام علی آزاد بلگرامی باسندعلی راقم تاریخ انتقال او^(۳)
بمناسبت نام چنان در سلک نظم کشید *

* قطعه *

وعدۀ آمد متهور خان را * گشتن بستان بقا منزل او^(۴)
گفت تاریخ وفاتش هاتف * رحمت ایزد حق شامل او

(۲) نسخۀ [ج] واقع شده در همین - (۳) نسخۀ [۱] میر غلام
آزاد - (۴) نسخۀ [ج] سرا *

قوام الدین خان اصفهانی

برادر خلیفه سلطان مشهور وزیر اعظم ایران - این سلسله
 مازندارانی الاصل است از نژاد میر قوام الدین مشهور به
 میر بزرگ از سادات مرعشیه (که در (۷۶۰) هفتصد و شصت
 بحکومت مازندران و طبرستان (رسیده -) پس از تصاریف ایام
 یکی از احفاد میر مذکور امیر نظام الدین نامی از حوادث
 دوران بصفاهان آمده در محله گلبار سکونت اختیار کرد - و
 بتدریج صاحب ملک و رقبه گردید - و پس از آن چون نوبت
 بخلیفه سید علی (که از نبأثر امیر مذکور است) رسید [
 (و او را خلیفه سلطان می گفتند) ازین جهت بین الجمهور این
 طبقه بسادات خلیفه مشهور گشت - و برای برانند که شاه
 طهماسب صفوی او را بخطاب خلیفه سلطانی مخاطب ساخته
 صاحب طبل و علم گردانید - بعد ازو خلف ارشدش میر
 شجاع الدین محمد نبیه خلیفه اسدالله است - از مشاهیر
 سادات صفاهان صاحب این (بائی مشهور *
 * رباعی *

* شمع که بسوختن جان غم پروردم *

* تا گفت که پروانه خویشتم کردم *

* مي ميرم اگر - نميردم نزد يكش *

* مي سوزم اگر بگردد او ميگردد *

مير شجاع الدين محمد بفضل و دانش و عظم قدر
اشتهار يافته - و به سبب املاک (که اَبَا عَنْ جَدِّ بَار رسیده بود)
بزرگانه روزگار مي گذرانيد - پسرش مير رفيع الدين محمد (که
از علوم معقول و منقول بهره داشت) منظور نظر شاه عباس^(۲)

ماضي گرديد - و در (۱۰۲۶) هزار و بيست و شش هجري
سال سي و يكم جلوس شاهي از انتقال قاضي سلطان
موسوي تربتي (که از تغير فاضي خان سيفي حسيني هشت^(۳)
روز صدر ايران شده به بيماري در گذشت) بمنصب مدارت
فائز شد - و او دران امر کمال ديانت ورزيد - و در سنه
(۱۰۳۴) هزار و سي و چهار بجوار رحمت پيوست - خلف
ارجمندش خليفه سلطان نعش او را بکربلاي معلی نقل نموده
در روضه مقدسه سيد الشهدا خامس آل عبا عليهم السلام
مدفون گردانيد - (و چون خليفه سلطان بشرف مصاهرت شاه
عباس ماضي و وزارت قلمرو ايران درکان دستگاه بزرگي فرائر
پرچيد) برادرش مير قوام الدين بمنصب مدارت ايران (که
عمده ترين خدمات آن ديارست) چهره افتخار بر افروخت -
و پس از فوت برادر و انقلاب سلطنت و بے استعلاي پادشاه

(۲) نسخه [ج] از علوم معقول بهره داشت = (۳) نسخه [ج] حسني •

وقت دل از مسکن و ما را برکنده روانه هندوستان گردید -
 و در سر آغاز سال هفدهم عالمگیری جبهه امانی بر آستان^(۲)
 خلافت سوده باشرافات الطاف سلطانی نورانی ساخت - و
 بمرحمت خلعت خامه و جمدهر مرصع با بهر اکتازه و علامه
 مروراید و شمشیر با ساز طلا و سپر با گل مرصع و عطای
 کلکی یشم و ده هزار روپیه نقد و بمنصب سه هزاری هزار و
 پانصد سوار و خطاب خانگی سرمایه اندوز مباحات گشت -
 سابق هم ازین سلسله بنام خویشی خلیفه سلطان درین دوامت
 خداداد روی ارادت آورده بقدر رتبه کامیاب گشته اند -
 مل میر جعفر همشیره زاده او در سال بیست و هشتم
 شاه جهانی (که هنوز خلیفه سلطان در قید حیات بود - و در
 همان سال درگذشت) وارد بغداد سورت گردید - و بانعام
 شش هزار روپیه نقد از خزانه آنجا سرافراز گشت - و پس
 از تلمیم سده پادشاهی بمنصب هزار و پانصدی پانصد
 سوار و عطای ده هزار روپیه نقد برنواخته شد - و در سال
 سی و یکم اضافه پانصدی پانصد سوار و فوجداري و تیولداري
 حسین پور مضاف صوبه بهار یافت - و در سال سیوم
 عالمگیری میر عمادالدین خویش مشار الیه سعادت ملازمت
 دریافت - و بتدریج بخطاب (هممت خان و دیوانی بیوتات

فرق مباحثات برافراخت - و در سال ششم سید صدر جهان
از خویشان مومی ایله بعزم بندگی آمد - و بمنصب درخور
سرافراز شد *

اکنون خامه به تتمیم بیان قوام الدین خان می پردازم
خان مذکور در همان ایام اضافه پانصدی یافته در سال
نوزدهم بعد مراجعت پادشاهی از حسن ابدال^(۳) بدارالسلطه
لاهور بنظم کشمیر دستوری یافت - و در سال بیست و یکم
ازانجا تغیر شده بحضور رسید - و بصاحب صوبگی لاهور
اختصاص گرفت - و پس ازان فوجداری جمو نیز ضمیمه
گردید - اتفاقاً دران ایام قضای بلاد و قصبات را (که
بنابر صرف همت پادشاهی باجرای احکام شرعیه پاس این
مردم باقصی الغایه موعی می شد) کار بجائی رسیده بود
که با حکام و صوبه داران دم مسارات میزدند - خصوص
سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی لاهور که بنابر دیانت و
جدت و صلاحیت (که در طبع او مخمر بود) سر نیاز بکس
فرد نمی اردن - قوام الدین خان (که با فضل و کمال و بزرگی
حسب و نسب دماغ عمدگی ولایت در سر داشت - اندازه
عونت او که تواند گرفت) بمجرد وصول لاهور احوال قاضی
دریافت - و در اول وهام صحبت بروهم زد - و رفته رفته^(۴)

(۲) نسخه [ج] یافت - (۳) در [بعضی نسخه] بابا حسن ابدال -

(۴) نسخه [ج] اوایل *

بناخوشیها کشید - قضا را سید فاضل نام همشیره زاده قاضی
 (که مرد دست دراز و بد زبان بود) و کوتوال از دست و زبان او
 بجان آمده در پی جان او افتاد - و کار بجائی رسید که ناظم
 کوتوال را (که نظام الدین نام عرف میوزا بیگ بود) با جمعی
 فرستاد که قاضی را گرفته بیاورند - قاضی باستحکام در ر دیوار
 خانه خود پرداخته مدای زد و خورد بلند ساخت - دران
 دار و گیر قاضی و همشیره زاده اش بخفت و رسوائی جان
 سپردند - و پسر او (خمی شد - از آن) که مردم لاهور در امثال
 این مقدمات اظهار دیدداری و حمیت اسلام برانگه طلب اند)
 اهل سوق و ارباب حرف (که حرفه چند خوانده خود را علما
 نامند - و از جهلا کمتر اند) هزاران هزار واهم یکتائی و زینده
 بلوای عام نمودند - ناظم و کوتوال در خانها بسته مستعد
 جنگ نشستند - و مدتی این هنگامه در شهر برپا بود -
 مردم نمی توانستند در رستگ بازار تردد نمود - تا آنکه
 از حضور هر دو از منصب و خدمت برطرف گشته
 صوبه داری بزم پادشاهزاده محمد اعظم شاه قرار یافت - و
 نیابت بلطف الله خان مقرر شد - و تا رسیدن خان
 مذکور ببرانرس حفظ الله خان (که فوجدار چنوت پنجاب
 بود) حکم رسید که خود را بر جناح استعجال بلاهور (سائیده
 کوتوال را حواله درگه قاضی نماید - و صوبه دار را روانه حضور

سازد - مشار الیه کاربند حکم گردید - نظام الدین در لاهور بیاسا رسید - و بسبب هجوم و انبوه اهل عذاب بسلامت آمدن قوام الدین خان متعذر می نمود - ناچار باخفا در پالکی پرده دار نشانده تا سر دریا (که پایان شهر است) آورده ازان جا کشتی سواره روانه نمودند - در سال بیست و سیوم در اجمیر بحضور رسید - پسر قاضی با جم غفیر نیز حاضر شده مدعی خون پدر گردید - پادشاه فرمود که بشرع رجوع نماید - خان مذکور در محکمه شرعیه خفتها کشید - (چون قاضی شیخ الاسلام از نیک نفهی حکم بابت خون نمی نمود) مدتی این مقدمه در کشاکش بود - خان مذکور از غم و غصه گرفتار امراض جسمانی و روحانی گردید - مدعیان نمی گذاشتند و جد داشتند که وکیل او برای جواب در محکمه بیاید - بلکه خودش هم پالکی سواره بیاید - و چون ازین قسم (سوائی زیاده بحالش عائد شد بشفاعت و ضعیف نالی اعز دربار پسر سید علی اکبر بر پیرانه سرش بخشوده از سر قصاص طلبی در گذشت - خان مشار الیه هم در همان نزدیکی رحمه بحال تباه خود نموده جهان فانی را وا گذاشت - در پسر داشت - یکم صدر الدین (که همراه پدر از ولایت آمده بود) احوال او جدا بقلم آمده - دیگر محمد شجاع (که در سال نوزدهم از ایران رسیده بمنصب هزاری سرافرازی

یافت - و چون برادرش از شجاعت خانی به صف شکن خانی^(۲) مورد عنایت پادشاه زمان گشت او بدان خطاب سر عزت بر افراخت - و بهمراهی برادر در محاصره گواکندة زخم بر داشته بنوازش پادشاهی بهی یافت *

قلعه دار خان مرحوم

نامش میرزا علی عرب خلف ارجمند عرب خان مغفور است - در ادب کده تربیت والد بزرگوار خویش نشو و نما یافته نخل فطرتش بسجیات حمیده و شیم پسندیده بالید و نهال رشادت او در چارچمن روزگار ریشه ترقی دوانید - از پیشگاه اعلیٰ حضرت صاحب قران ثانی بمنصب پانصدمی دو صد و پنجاه سوار چهارم ناموزی بر افراخت - و در سال بیست و چهارم باجارت والد خود از دکن بدارالخلافه شتافته بتلثیم ساحمت خلافت فرق طالع بر افراخت - و در خور رتبه مشمول اعطاف خسروانی گشت - و مصحوب او خلعت و نقاره پیدرش از روی عنایت ارسال یافت - و پس از سانحه ناگزیر عرب خان منزوی در سال بیست و نهم حسب الائتماس پادشاهزاده فتح نصیب محمد ادرنگ زیب صاحب صوبه دکن بتهانہ داری تربنگ و هریس (که هر دو قلعه ایست متصل هم راقع - و از معظم حصون و قلاع سنگمنیر است)^(۳) امتیاز گرفت - و پس

از نخستین جلوس عالمگیری طریق عقیدت پدای اخلاص پیموده
 خود را برکاب نصرت انتساب شاهنشاهی رسانید - و در
 جنگ شجاع در مورچال اجمیر کمر جانفشانی بر میان
 همت بسته در سالک بهادران جلالت منش طرح دست چپ
 منتظم گردید - پس ازان (چون مشار الیه بارضاع ملکی دکن
 شناسا و برسم و (ویۀ آنجا آشنا بود) کومکی آن دیار گشته
 تا انجام حیات مستعار دران مملکت گذرانید - و بافزایش
 منصب و خطاب قلعدار خانی مرقعی مدارج اعتبار گشت - و
 چندے بحر اسمت و فوجداری اورنگ آباد پرداخت - پستتر
 قلعه داری فتح آباد دهار در بوی تفویض یافت - و در
 سال بیست و پنجم ایامی (که رایت ظفر آیات عالمگیری از
 دارالخیر اجمیر بدار لسرور برهانپور پرتو نزل افکند - و
 سه چهار ماهی تا آخر صفر سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و
 سیوم هجری باقامت ابادشاهی رونق آگین بود) خان وزیر
 در دهار در بجوار رحمت ایزدی پیوست - و بقرب مرفد والد
 خویش آسود *

والدۀ ماجده اش سیدۀ ایسمت صبیۀ میر سید شریف
 ولد میر سید ابراهیم ساکن یزد - (چون آن عقیقه داعی حق

(۲) نسخۀ [ج] قلعه دار خان - (۳) نسخۀ [ب] نود و سه هجری -

(۴) نسخۀ [ب - ج] آسوده

را لبیک اجابت گفت) عرب خان مرحوم دختر میرزا جمشید
 بیگ یزدی قزلباش را بعقد ازدواج خویش در آورد - [این
 میرزا جمشید بیگ داماد میر معصوم بدسگالی ست - مادرش
 یکی از بذات شاهزادگان صفویه است - و پدرش میر معین
 پسر میر ملاست (که در زمان شاه طهماسب صفوی
 وزارت استرآباد داشت) و والد او خلیفه میر (که از
 جذاب شاه اسماعیل ماضی بخلیفه مخاطب شده) فرزند
 بلا واسطه ملا معین مشهور واعظ خراسان صاحب معارج الغبوة
 است - [صبیۀ دوم میرزا جمشید بیگ مرحوم را به پسر خویش
 قلعدارخان مرحوم عقد بدوگانی بست - آن عفت سرشت
 چهار دختر ستوده سیر (که یکی ازان عفاف گرامی نژاد
 جدۀ حقیقی (اتم این سطور است غفرالله لها) و یک
 پسر میرزا داراب آورد - ^(۲) مشار الیه بمیامن ادب آموزی پدر
 والا گهر بغنون قابلیت و مردانگی سرآمد همسران گردید - و
 در نوبت خویش بمنصب مناسب امتیاز یافته سرگرم تقدیم
 خدمات پادشاهی بود - چندی بخشیگری فوج شاهزاده محمد
 اعظم شاه و بعد ازان بخشیگری کرناٹک و بخشیگری فوج
 ذوالفقار خان نصرت جنگ پرداخت - و بقلعداری دهادر و
 کالنه و قندهار مره بعد اولی نامور شد - و نخست بخطاب

عرب خان و ثانیاً بنور محمد خان مخاطب گردید - و در
 هنگام قلعه‌داری قندهار موسوی خان میرزا معز (که دران
 وقت دیوان دکن بود) خطی متضمن فرمایشی نوشته از
 سهل انگاری یا مراتب نشناسی بالتاب دفتری معنون ساخت -
 خان مذکور از غیرت و حمیت عرب (که نور پیدایش^۱ اصالتش
 بود) همان القاب را در جواب نوشت - موسوی خان آنرا
 دستاریز جنون خان موسی‌الیه ساخته پادشاه عرض نمود -
 و پای عزل بمیان آمد - خان مسطور بحضور رفته خواست
 با موسوی خان سروسازی خانه جنگی نماید - از مردم عمده
 را واسطه ساخت - و در پیشگاه خلافت هم اصل کیفیت
 پیرایه انکشاف یافت - بتازگی مشغول عذایم خسروانی
 گردید *

بعد واقعه حضرت خلد مکان در اورنگ آباد طرح
 سکونت ریخته روزگاری مهذا داشت که ماه فلک شیشه باز
 بر شیشه خانه جمعیتش سنگ تفرقه انداخت - دران وقت
 نواب آصف جاه باتفاق محمد امین خان بهادر از همراهی
 محمد اعظم شاه تقاعد جسته سرے بدان بلده کشیده فروکش
 نمودند - و باقتضای ایام هرج و مرج بهرکه گمان زرداری
 بهم رسید بشکنجه مواخذه در آوردند - خان مذکور را (که
 بتمول و اندوخته‌های پدر و جد شهرت داشت) از خانه آورده

مباغی مصادره نمودند - ازان روز خان مذکور ترک روزگار
نموده بگوشه انزوا در ساخت - و ازین به اندامی (که
عبرت سرشتانرا کشنده تر از مرگ است) سودائی بر دماغش
ریخته جوهر خود را تیره گردانید - اما جنون غریبه
بهم رسانیده بود که یک روز بخواب و خاموشی می گذشت
و نمی گذاشت که کسی بحضور او بیاید - و روز دوم با مردم
می جوشید و سرگرم انواع محبت می شد - مدتی مدتی
بدین حالت بسر برد - تا باجل موعود در گذشت - پسرش
میرزا رضا علی بشعر و انشا کمال مهاس دارد *

عبرت

هر دوری از ادوار فلکی مقتضی توفیر و تردیم شیئه است
و موجب کمی و فقدان شیئی دیگر - گویا ایام سابقه زمان
دولت و ثروت بود - آنچه از وفور مکنات و قدرت و کثرت
ساز و سامان عرب خان مرحوم و قلعه دار خان مغفور با منصبهای
معلوم بگوش خورده باستعداد پنجهزاری و هفت هزارمی
(۲)
آردان خویش می سنجیم عقل از قبول آن می ایستد - و افسانه
می شمارد *

موسوی خان میر هاشم جرأت تخلص قلعه دار خان
است - موسوی خان از ۷۵ سال در رکاب نواب آصف جاه

است - عنوان ظاهرش میر منشیگری و رتبه قرب که مافوق
 نداد - و آن امیر کبیر در حق مشارالیه در ابتدای تفویض
 وزارت بخسرو زمان عرض کرد که سرآمد نعمای الهی (که
 شامل حال شده) فاقت این مرد است که سید و فاضل و حکیم
 و منشی و شاعر و مصاحب و مشیر رازدار است - اگرچه هنوز
 سپاهگری بامتحان نیامده - اما جرأت از نامش پیدا - الحاصل
 اصل نشو و نمای او از قلعه دار خان است - جدش سید علی
 گیلانی مدتها در نوکری آن خان مغفرت نشان گذرانید - حقا که
 خان مزبور مجموعه کمالات است - باین جامعیت درین وقت
 بدیار دکن نظیر خویش ندارد - این شعر دلچسپ ازوست

* بیت *

* لذت همه در مناسبتهاست *

* از شیر دل شکر گشاید *

اما از اخلاق بهره ندارد - خدایش روزی کند *

قلیم خان خواجه عابد

پور عالم شیخ که از اعظم افاضل و اکابر سمرقند پور

(۲)
 الهداد بن عبدالرحمن شیخ عزیزان است - که در معموره مذکور

بر وساده ارشاد تکیه زده بتربیت اهل ارادت می پرداخت -

(۳)
 گویند نمیش بشیخ شهاب الدین سهروردی رحمه الله علیه

میروسد - خان مذکور در سمرقند تحصیل علوم نموده به بخارا
 شتافت - و ابتدا منصب قضائی آنجا و پستتر شیخ الاسلامی یافت
 سال بیست و نهم جلوس فردرس آشیانی عزیمت زیارت
 حرمین شریفین نموده بکابل و از آنجا بهندوستان وارد شده
 نعمت ملازمت پادشاهی اندرخت - و بعدایت خلعت و شش
 هزار روپیه نقد نوازش پذیرفته مرخص گشت - و پس از
 طواف از آنجا برگردید *
 (۲)

در ایامی (که خلد مکان بعیادت پدر والا منزلت از دکن
 عازم هندوستان شد) بمنصب سه هزاره پانصد سوار و
 خطاب خانیه چهره عزت برافراخت - و پس از جنگ
 مهاراجه جسونت سنگه از اصل و اضافه بمنصب چهار هزاره
 هفت مد سوار سر مباحات برافراخت - سال چهارم بتغویض
 خدمت صدارت کل کام دل برگرفت - سال هفتم از اصل
 و اضافه بمنصب چهار هزاره و پانصد سوار تکیه بر
 چار بالاش امارت زد - سال دهم از خدمت مذکور معزول
 شده بصوبه داری اجمیر و عطای خلعت و فیل رایم
 سربلندی برافراشت - و سال چهاردهم بتقرر نظم صوبه ملتان
 سرمایه کامیابی اندرخت - سال هزدهم از آنجا تغیر شده
 بحضور آمد - و میرحاج قافله مکّه معظمه مقرر شده

بدان صوب شتافت . و سال بیست و سیوم غائبانه بخطاب
 قلیچ خان ناموری پذیرفت . پستتر بحضور رسیده سال بیست
 و چهارم همراه شاه عالم بهادر بتعاقب سلطان محمد اکبر
 (که آثار بغی بظهور آورده فرار گردیده بود) کمر هم
 بست . (چون بخصمت پادشاهزاده برخاسته بحضور آمد)
 چندی مورد عتاب بود . پس از صفح جرمه در همان سال
 بخدمت صدارت کل از انتقال رضوی خان بار دوم ادج پیم
 گردید . سال بیست و پنجم بیساق دکن مامور شده وقت
 رخصت بعبای نقاره بلند آرازه گشت . پستتر (که درود
 موکب پادشاهی در الکة دکن صورت بست) در سال بیست
 و نهم بصوبه دارمی ظفرآباد بیدر مامور گردید *

و در ایامی (که خلد مکان از شولا پور باران تسخیر
 بیجاپور عنان عزیمت بدان صوب یافت) نامبرده بحضور
 رسیده نعمت بار اندوخت . و پس از وصول بنواحی بیجاپور
 بعزیمت ترکش و کمان افتخار یافته تعیین مورچال گشت
 و قلعه مذکور بصلح مفتوح شد . سال سی ام مطابق سنه
 (۱۰۹۷) هزار و نود و هفت هجری [که خلد مکان
 جانب حیدرآباد لوی توجه برافراشته بعد رسیدن متصل
 قلعه گولکنده بمردم حکم شد توابع محصورین را (که بیرون
 دیوار قلعه فرود آمده اند) بر دارند [خان مذکور از غایت

کار طلبی دران دار و گیر یورش نموده قریب قلعه رسید -
 درین ضمن گولہ زنبورک قضا بر شانه اش خورده دست را جدا
 ساخت - در ازانجا اصعب سواره باستقلال تمام بدائره خود
 آمد - جملة الملک اسد خان (که نظر بدلاجویی بعیادت
 مامور شده) رفت دران وقت جراحان از شانه او ریزهای
 استخوان می چیدند - و او باستقامت زانو زده بے چین جبین
 با حاضران سرگرم سخن بود - و از دست درم قهوه می خورد
 و می گفت که بخیه روز خوبے بدست آمده - هر چند در
 معالجه سعی بکار رفت اما بصورت پنجه اجل دست از کارگاه
 دنیا برداشت - پسر کلانش غازی الدین خان بهادر
 فیروز جنگ است (که احوالش و ترجمه در برادرش معزالدوله
 حمید خان بهادر و نصیرالدوله عبدالرحیم خان بهادر جدا
 جدا سمت ترقیم پذیرفته) - و یکے از پسرانش مجاهد خان
 خواجه محمد عارف است (که با فیروز جنگ مذکور می بود)
 بمنصب مناسب مرتقی گشته - و یکے محامد خان است که
 چندان ترقی نکرده - هر دو زود در گذشتند *

قاسم خان گرماني

مرد دلایست را بود - بطالع یاری و بختوری در ملک
 بندهای خلد مکانی منتظم گشت - و (چون خالی از جلالت
 (۲)

و کارطلبی نبود) پای پیش آمد در عرصه روزگار گذاشت -
و بتقریض خدمات حضور پادشاهی مورد التفات شد - و در
سال سیام بعد فتح بیجاپور از تغیر کامگار خان به میرتوزکی
اول سر عزت بر افراخت - و در همین سال بجانب
بیمروایتن بمالش مفسدان خیره سر تعین یافت - و پس ازان
بفوجداری سرا (که الکه ایست وسیع و کرناتک بیجاپوری
عبارت از است) لوی حکومت افراشت - و دران ناحیه
بجدکاری و تلاش مذبی (که ناشی از حسن جرأت و جسارت
بود) رعب افزای سرکشان و سرنایان گردیده - حتی که
بومی چیتل درک و راه درک (که هر یک از دیگره در
سرشخی و تبه رائی یکسر و گردن می افزود) از دست قاسم
خان خس بدندان بودند - و خان مذکور از کار پڑهی
دمه نمی آسود - و چوبک زنان دائر و سائر می بود - در سال
سی و نهم سنه (۱۱۰۷) هزار و یکصد و هفت هجری بتقریب
(۲)
قریب بادرونی رسیده بود که حکم پادشاهی عزمدر یافت که
تفاق خانه زاد خان و غیره امرای حضور (که دران نواحی
سیدند) بگوشمال سختای شقی (که بگشت و واگشت آن
م سرشت ملک پادشاهی می سپر نهی و تاراج گشته -
هرکه از افواج پادشاهی بمقابش شتافت دستخوش غارت

گردید (پردازن - خان مذکور در شش گروهی از راه
 (که معبر غنیم بود) بفوج حضور پیوست - خواست که امرا
 را زیافت خاطر خواه کند - (چون اسباب نما نما از خیم
 کورناگی به استعمال در نیامده - و ظروف طلا و نقره و
 چینی هر نوع در ادربی گذاشته بود) از اینجا بر آورده روز
 دهم پیش خانۀ خود را بماملۀ سه گروه فرستاد - غنیم (ازان
 آگهی یافته جمعیت خود را بر سه توپ قسمت کرده جوقه
 را بر پیش خانۀ فرستاد - و گروهی را بمقابلۀ لشکر و
 جمعی علمده مرتب داشت - آن جماعه بیکبر بر پیشخانۀ
 ریخته بسپارت را کشتند و خستند - و آنچه بود بردند - ناگاه
 این خبر بقاسم خان رسید - خانۀ زاد خان را از خواب
 بیدار نموده بمقابلۀ تلخت - یک گروه نفرته بود که فوج
 غنیم نمودار گردید - خانۀ زاد خان (که از خواب بیدار می گردن
 و این خبر می شنود) بهیر و بنگاه و احوال و ائفال
 همانجا گذاشته جلد می شنید - محاربه عظیم در پیوست -
 و دستبردهای مردانه در میان آمد - پای ثبات طرفین از
 جا نمیروفت - در عین گرمی قتال خبر رسید که جوقه (که
 غنیم علمده داشته بود) بر بنگاه ریخته همه بتاراج داد -
 بهمتها لغزشه راه یافت - جنگ کتان بیک گروهی (که
 قلعچۀ دندیری بود) خود را رسانیدند - و بر سر تالاب^(۳)

(که در اینجا بود) فرود آمدند - غنیم گرد ایشان را در گرفت
 قاسم روز نمودار می شد و جنگ نمی کرد - و اینجا جز آب
 تالاب خوردن کسی نام خوردن نمی شنید - (روز چهارم کاله پیاده
 چون مور و ملخ هجوم آورد - تفنگ چون تگرگ بارش
 داشت - مصالح توپخانه این طرف بتاراج رفت - ناچار ساعتی
 چند تگنگ یا نموده (چون از چار طرف راه بیرون شدن بر
 خود بسته دیدند) بار چون ممانعت مردم قلعه بزر داخل آن
 شدند - غنیم از اطراف محاصره کرده نشست - (روز اول نان جوار
 و باجری از ذخیره آن قلعه بمحصوران رسید - و کاله چهارم
 و کهنه بدراب - و روز دوم ازین چیزها نام و نشان نیافتند -
 (چون خان مذکور تریاک می مغرط بود و زندگیش بدان متعلق)
 فقدان تریاک موجب هلاک او گردید - (روز سیوم جان بسپرد و
 از دست غنیم جانے بدر بود - و برخی برآند که خون را
 مسموم ساخت *

قطب الدین خان خرویشکی

(۲)
 عرف بازید - پدرش سلطان احمد خلف زئی نواسه نظر
 بهادر مشهور و خرویش جانباز خان خرویشکی سم - در نوکری
 پادشاهزاده محمد اعظم شاه شهرت و اعتبار داشت - بتقریب
 دسست از روزگار برداشته رخت اقامت بوطن مالوف کشید -

و آخرها طامپ حضور شده نطق همت بامتثال امر لازم الانقياد
پادشاهي بر بعت - در عرض راه سپاه جنون بر جمعيت آباد
مزاجش تاخت - و دران ميان متاع زندگي او بدست برد
اجل بغارت رفت - چهار پسر داشت - حصين خان كه احوالش
بشرح و بسط تحرير يافت - و بازيد خان و پير خان و علي
خان - سيومين ترقى نكرد - و در ميان در عهد بهادر شاه منصبه
عمده يافته زود در گذشت - پسرش نور خان بشمس خان
(۲)
مخاطب گشته بفوجداری در آبه بهته جالذهر مامور شد *

دران هنگام (كه گرده خلالت پڑه سكهان از لاهور تا قريم
دهلي معمورها بباد نهب و نالان داده رطب و يابس را بآتش
بيداد سوختند - و مثل وزير خان فوجدار صاحب جمعيت
سرهند را از پا در آورده قصبه را متصرف گشتند) چون
نوبت بمشار اليه رسيد خان مزبور با پنجهزار سوار و انبوه از
شرفا و اصناف محترفه اهل اسلام (كه بنيت جهاد و غزا
و آرزوي شهادت فراهم آمده در جنگ كفار بر يكديگر سبق
مي جستند) استقبال نمود - و نزديك راهون (كه هفت
كروهي سلطان پور است) معركه كارزار بپاراست - و پس از
شلكهاي متواليه و سنگ باران فلاخن اندازان كفار بهيئت
مجموعي بر قلمپ آنها تاخته بمياري را علف تيغ گردانيدند -

اشقیا مرهوب و مرعوب بحصار راهون در آمده و بتحصن چند روزه دست و پای لایق زده آزاره دشت فرار گشتند - و بهتر بفرط جلادت و جسارت بل بعون اقبال خدا داد در بیست و دو جنگ لوای فیروزی برافراخت - و دران وقت (که محمد امین خان چین بهادر بطریق متغلا از حضور تعین گردیده) چون بهرهند رسید خان مذکور از نخوت و خود داری اعتذا بشان او ناکرده بخود سری مراسم تذبیه اشقیا و تسخیر قلعه سهرهند بکار می برد - بهادر مزبور بحضور نوشه که شمس خان با نقش جمعیت^(۲) که دارد سوش بداعیه های دور از کار آگنده شده ایمن نتوان بود - کار پردازان سلطنت حق شناسی بر طاق نهیان گذاشته او را (که در خور تردد چشم روی التفات داشت) پیای عزل در آوردند *

اما بازید خان مرد دنیا تلاش زمانه ساز بود - در قلیل منصبی هم فوجداری را برآه می کرد - زمانه (که بهادر شاه متوجه جنگ محمد اعظم شاه شد) بملازمت استعداد یافته رفاقت برگزید - بعد از فتح بمنصب عمده و خطاب قطب الدین خان اختصاص گرفت - و پس ازان بشاهزاده عظیم الشان توسل پیدا کرده کامروای فوجداری جمو گردید *

[چون گرو (که مقتدا و سرغنۀ سکهان بوده) از لوه گده

بکوه برفی در آمده از قوس فوج پادشاهی نتوانست اقامت
 ورزید [گریوه و مغاک بسیار پیموده سر از نواحی رای دور
 بهرام دور بر آرد - قطب الدین خان شانزده گروهی
 رایپور غربی مائل بشمال بود - و از نوادر اتفاقات برادر زاده اش
 شمس خان از دوآبه تغیر شده بجهت رخصت بخدمت
 عم خویش رسیده - ازین آگهی شهادت خان یزنه شمس خان
 را با هزار و پانصد سوار بسرعت هرچه نامتر بحفاظت رایپور
 گسیل نمود - و خود باتفاق شمس خان با نهصد سوار بر آمده
 نیمه راه قطع کرده بشکار اشتغال داشت که خبر قرب آن
 سرگروه شقاوت کیشان رسید - صواب دید خان مذکور آنکه
 برایپور شتافته با تمام فوج بر سوش بآزد - شمس خان (که
 آنها را بسرچنگ مستوفی بکرات مالش بسزا داده بود)
 حسابی بر نگرفته بدان سو عطف عنان نمود - و مفید
 بتویخانه نشده جلوریز تاخت - همین که دوچار شد و نام
 او بگوش آنها رسید غیر از جان بدر بردن سود خود
 نه پنداشته رو بفرار گذاشتند - شمس خان بدنبال افتاد -
 هرچند قطب الدین خان گفت که این فتح غیبی را مغنم
 دانسته جمعیتی فراهم باید آرد و باستیصال پوداخت - از
 مستوفی جوانی و غرور تهور عنان باز نکشید - آن بدطیقتان بکمی

مردم پی برده برگشتند - و بکوته یراق پیوستند - زن و خورده سخت و کارزار سے قوی بمیدان آمد - و آخر کار کار بجائے رسید که دست از کارها باز ماند - و از طرفین شمشیر از دست انداخته باهم بتلاش در افتادند - و یکدیگر را بدنشان میگرفتند تا آنکه شمس خان شهادت رسید - و قطب الدین خان بزخمهای گران از هوش رفت - افغانه چند با فیلان هر دو سردار مانده بودند - کفار هر دو فیل را گله کشیده می بردند و باز افغانان حمله کرده از دست آنها بر می آوردند - درین اثنا شهادت خان (که از راپور موسم استقبال در آمده بود و این هنگامه شنیده) سبک عنان گشت - و بسر وقت بقیة السیف در رسید - آن تباہ سالان خیال کردند که شمس خان الحال آمده - چون بغات الغش منتشر گشتند - و سر خود گرفته بدر زدند - شهادت خان صلاح وقت در معارفت دانسته بر راپور برگشت - بعد از سه روز قطب الدین خان هم در گذشت - نعلش هر دو را بوطن برده مدفون ساختند - این شهادت خان درین عهد ترقی عظیم کرده - احوال او بتحریر در آمده - قطب الدین خان پسر فدا داشت *

قطب الملک سید عبداللہ خان

حسن علی نام داشت - وزیر اعظم محمد فرخ سیر پادشاه بود - و برادرش سید حسین علی خان منصب

امیرالامرائی داشت . و ترجمه از گذشت - قَـطَبُ الْمَلِك در عهد خلد مکان بخطاب خانی و فوجداری ندر بار (۲) و سلطان پور (از توابع بکلانه) سرفرازی یافت . بعد ازان به حراست اورنگ آباد سر بلند گردید *

و (چون شاهزاده محمد معزالدين بن شاه عالم از پیشگاه خلد مکان بصوبه دارى ملتان مامور شد) حسن علي خان بهمرایى رکاب شاهزاده دستوري یافت . صحبت او با شاهزاده کوک نشد . و آزرده خاطر بلاهور برگشت . و قتل (که خلد مکان علم بملک جاودانی زن - و ریات شاه عالم از پشاور بلاهور خرامید) حسن علي خان را بمذنب سه هزارى و عطای نقاره و بخشىگرى فوج جدید سرفراز ساخت . و در جنگ محمد اعظم شاه بهراوى فوج محمد معزالدين (که هراول مجموع عساکر شاه عالمی بود) مقرر گردید . و قتل (که جنگ ترازو شد) حسن علي خان و حسین علي خان و نورالدين علي خان برادر سیوم برسم قهور پیشگان هند خون را از فیل انداختند و با جمعیت سادات باره پای جلالت افشوده بجنگ کوتاه یراق پیوستند . نورالدين علي خان نقد زندگانی در باخت . و دیگر برادران زخمهای نمایان برداشتند . و سرخروئى فتح

(۲) نسخه [۱ - ج] نذر بار - (۳) نسخه [۲ - ج] آزرده خاطر - (۴) نسخه

[ج] فوج محمد معزالدين . (۵) نسخه [ج] شاه عالم *

(باب القاف) [۱۳۲] (مآثر الامرا)

و ظفر حامل کردند - حسن علي خان بمنصب چار هزارى و صوبه دارى اجمير مباحي گشت - و بعد ازان بصوبه دارى آلہ آباد امتياز پذيرفت *

(چون نوبت سلطنت به محمد معزالدين (سيد) حکومت آلہ آباد از عزل او بغام راجي خان مقرر شد - و سيد عبدالغفار از احفاد سيد صدر جهان صدر الصدور پھانوي بنيابت راجي خان متوجه آلہ آباد شد - سيد حسن علي خان فوج بتقابل بر آردن - و در سواد آلہ آباد جنگ افتاد - سيد عبدالغفار بعد غالب شدن مغلوب گرديده عذاب عطف ساخت محمد معزالدين باقتضای غفلت و عياشي دست از تدارک برداشته باستمالت سيد حسن علي خان افتاد - و بارسال فرمان بحالى آلہ آباد و اضافه منصب سرفراز نمود - اما برادرش سيد حسين علي خان ناظم عظيم آباد پتہ (که بمزيد شجاعت و وقار و متانت نامور (وزگار بود) با محمد فرخ سير پيمان رفاقت مرکب ساخت - چنانچه در ترجمه او نگارش يافت - (۳) و بحسن علي خان برادر کلان نيز ترغييب رفاقت نمود - حسن علي خان بچاپلوسى محمد معزالدين (که از وقت صوبه دارى ملتان کم التفاتى او ميدانست) اعتذا

(۲) نسخه [ب] در سواد - (۳) نسخه [ا - ب] رفت - (۴) نسخه [ب]

اعتبار *

نکرده از ته دل به محمد فرخ سیر گردید - و درخواست
قدوم آله آباد نمود - محمد فرخ سیر در چنین هنگام اتفاق
این دو برادر بهادر صاحب فوج از امارات اقبال خود دانسته
از بلده پتغه باله آباد در رسید^(۲) - و با حسن عالی خان مشافهه
بتجدید عهد پرداخته امیدوار مزید عنایات ساخت - و بهرادرایی
فوج مقرر فرمود - و عازم پیش گشت *

عزالدین پسر کلان محمد معزالدین باذالیقی خواجه حسین
مخاطب به خان دوران از دار الخلافه شاهجهان آباد بتقابل
محمد فرخ سیر مرخص گردید - و در حوالی کهجوه (از
توابع آله آباد) در رسیده انتظار حریف می کشید - بمجرد
تقارب فوج محمد فرخ سیر عزالدین بے استعمال ادوات
حرب نیم شبیه راه گریز گرفت - فوج محمد فرخ سیر (که
در کمال عسرت و بے سامانی بود) از غارت بغلکه عزالدین
تقویت بهم رسانید - و روانه پیشتر شده در نواحی اکبر آباد
خرامش نمود - محمد معزالدین نیز از دار الخلافه کوچ کرده
باکبر آباد آمد - و در فکر عبور دریای جون بود که حسن^(۳)
علی خان پیشقدمی نموده از متصل سرای رزبهانی چهار
کردهی اکبر آباد دریای جون^(۳) را عبور کرد - و در عقب او
محمد فرخ سیر نیز از دریا گذشت - اکثر مردم محمد فرخ سیر

از عسرت و کم مایگی رو بپراگندگی آورده بودند - معدود
همراه رکاب رسیدند - سیزدهم ذی الحجه سنه (۱۱۲۳) ثاب
و عشرين و مائة و الب تلاقي فریقین دست داد . نسیم
غیروزی بر الویه محمد فرخ سیر وزید - و محمد معزالدین
بتغیر راضع راه دهلی گرفت - درین کارزار از هردو برادر
تدریجاً نمایان بظهور رسید - حسین علی خان برادر خرد
زخمهای کاری برداشته در میدان افتاد - بعد جلوه افروزی
شاهد فتح حسن علی خان برادر کلان بر جناح استعجال
درانه دارالخلافه گشت - و پادشاه نیز بتغذات یک هفته
سایه وصول بر ساحل دهلی انداخت - حسن علی خان
بمغصب هفت هزاره هفت هزار سوار و خطاب سید عبدالله
خان قطب المملک بهادر یار وفادار ظنرجنگ و تفویض وزارت
اعالی بلند پایه گشت *

چون عروج رتبه این هردو برادر از حد گذشت ناتوان بینان
در مدد شکست افتادند - و بتسویلات راهی مزاج پادشاه را
شورانیدند - فویت بجائز رسید که هردو برادر خانه نشین
گشتند - و بترا تیمب مورچال و استعداد اسباب پرخاش پرداختند -
والده پادشاه (که با هردو اظهار دوستی می نمود - و از قدیم
واسطه اصلاح بود) بخانه قطب المملک آمده مجدداً عهد و

پیمان استوار ساخت - هردو برادر بملازمت رسیده شکوهای
 محبت آمیز در میان آمد - و چند روز زمانه بآرامش گزائید -
 غرض گویان باز مزاج پادشاه را برهم زدند - هر روز محبت
 بیمزه تر می گشت - و ماده نفاق (که خانه برانداز کهنه
 در آنهاست) می افزود - تا آنکه امیر الامرا بصوبه داری
 دکن مرخص گشت - و قطب الملک بعیش و عشرت مشغول
 گشته عنان وزارت بدست راجه رتن چند سپرد - اعتقاد خان
 کشمیری همراز و دمساز پادشاه گردید - و کنگایش قلع و قمع
 سادات اعلان گرفت - قطب الملک بامیر الامرا نوشت که کار
 از دست رفته است - پیش ازان (که چشم زخمی بآبرو و جان
 رسد) خود را باید رسانید - امیر الامرا با کمال تسلط و جبروت
 از دکن روانه شده سواد دهلوی را معسکر ساخت - و پادشاه را
 پیغام کرد که تا بندر بیست قلعه باختیار ما نباشد در ملازمت
 وسواس دارم - پادشاه خدمات قلعه را بمتوسلان امیر الامرا
 سپرد - بعد استحکام قلعه امیر الامرا بملازمت پادشاه رسید -
 و هشتم ربیع الآخر بارادۀ ملاقات ثانی فوجها آراسته داخل
 شهر شد - و در حویلی شایسته خان فرود آمد - قطب الملک
 و مهاراجه اجیت سنگه در قلعه رفته بدستور روز اول به
 بندر بیست قلعه پرداختند - و کلید دروازه بدست آوردند - آن

روز و شب بهمین مغوال گذشت - مردم شهر واقف نشدند که شب در قلعه چه واقع شد - چون صبح دمید قتل قطب الملک شهرت داده افواج پادشاهی از هرجانب مرتب شده بر سر امیرالامرا خواستند هجوم آرند - امیرالامرا بقطب الملک گفته فرستاد که چه جای توقف است - زود از میان باید برداشت لاعلاج قطب الملک نهم (ربیع الآخر سنه (۱۱۲۱) احدى و ثلثین و مائة و الف پادشاه را مقید ساخت - ربیع الدرجات بن رفیع الشان بن شاه عالم را از حبس برآورده بر تخت نشاند - و صدای نقره جلوس او آشوب را (که در شهر برپا شده بود) فرونشاند - رفیع الدرجات در حالت حبس بمرض تمب دق مبتلا بود - چون سلطنت میسر شد لوازم احتیاط مزاج از دست داد - و بعد سه ماه و چند روز روزگار او همی گشت - مطابق وصیت او برادر کلانش رفیع الدوله را بر سر سلطنت جا دادند - و به شاهجهان ثانی ملقب ساختند - بعد ایامه نیکو سیر در قلعه آگره خروج کرد - امیرالامرا با پادشاه بسرعت خود را رسانده قلعه را مفتوح ساخت - نگاه فتنه دیگر گل کرد و جی سنگه سوانی طبل مخالفت کوفت - قطب الملک در رکاب شاه جهان ثانی برای دفع جی سنگه بفتح پور سیکری شتافت - و با جی سنگه صورت مصالحه در میان آمد - شاهجهان ثانی نیز بعد سه ماه و

چند روز بمرض اسهال در گذشت - ناگزیر روشن اختر بن جهانشاه بن شاه عالم را از دار الخلافه طلبیده پانزدهم ذیقعدة سنة (۱۱۳۱) احدی و ثلثین و مائة و الف بر درنگ فرمانروائی اجلاس دادند - و به محمد شاه ملقب ساختند *

سپهسالار الله هر چند سادات خود دعوی سلطنت نکردند و اولاد تیموریه را بر تخت نشانزدند - اما حرکتی (که با محمد فرخ سیر کردند - مبارک نیامد - دمه به آسایش نگذرانیدند و نفس بطمانینت نکشیدند - دریاهاى فتنة از هر چهار طرف بتلاطم در آمد - و اسباب زوال دوام آماده گشت - خبر رسید که غرة رجب سنة (۱۱۳۲) اثنین و ثلثین و مائة و الف نواب نظام الملک ناظم مالوه از دریای نرپدا گذشته قلعه آسیر و شهر برهانپور را متصرف گشت - امیر الامرا سید دالور خان بخشی خود را با فوج سنگین جانب نواب نظام الملک فرستاد - دالور خان بعد محاربه بقتل رسید - سید عالم علی خان نائب صوبه دارى دکن (که نوجوان قهرور منش بود) کارزار نموده مردانه نقد هستی باخت - امیر الامرا با پادشاه قصد دکن کرد - و قطب الملک با چندی از امرا نوزدهم ذی القعدة (۳) از چهار گروهی اکبر آباد فتح پور ریه رخصت دار الخلافه دهلي شد - و هنوز فرسیده بود که هفتم ذی حجه

(۲) نسخه [ج] نائب صوبه دار - (۳) نسخه [ج] ذیقعدة .

خبر کشته شدن امیرالامرا طاعت ربا گشت . قطب الملک
 برادر مغیر اعیانی خود سید نجم الدین علی خان را (که
 بهرامت دهلی قیام داشت) نوشت که یکی از شاهزاده ها را
 بر آورده بر تخت نشاند . پانزدهم ذی الحجه سنة (۱۱۳۲)
 اثابن و ثلثین و مائة و الف سلطان ابراهیم بن رفیع الشان بن
 شاه عالم را بر تخت دهلی اجلاس دادند . بتغاریت دو روز
 قطب الملک نیز رسید . و باستقامت امرای قدیم و جدید
 پرداخت . و فوج علی العموم نگاهداشت . و آنچه در ایام
 وزارت اندوخته بود از نقد و جنس (که احصای آن جز
 علم الهی مقدر که نیست) همه را صرف سپاه دیاران و
 دوستان کرد . و گفت اگر زنده ایم باز بهم می رسانیم . و
 اگر خواهش حق نوع دیگر است چرا در دست غیر افتد .
 هفدهم ماه مذکور بعزم مقابله از دار الخلافه برآمد . سیزدهم
 محرم سنة (۱۱۳۳) ثلث و ثلثین و مائة و الف بموضع
 حسن پور رسید . چهاردهم جنگ واقع شد . توپخانه محمد شاهي
 باهتمام حیدر قلی خان میر آتش بیهم درکار بود . مردم
 باره سینه را سپر ساخته در مقابل توپخانه مکرر حملها
 نمودند . از برگشتگی ایام فائده نه بخشید . چون شب شد از
 بارش گواهی توپ و زنبورک و شترنال (که آنی فرست
 نمیداد) فوج قطب الملک پراکنده گشت . و تا دمیدن صبح

معدودے همراه قطب الملک ماندند - همین که آفتاب از دریاچه مشرق سر برآورد فوج محمد شاهي يورش کرد - و جنگ معب واقع گشت - بسيارے از سادات بکسل شدند - و سيد نجم الدين علي خان زخمهای کاري برداشت - قطب الملک خود را از فيل انداخت - زخم تير بر پيشاني و زخم شمشير بر دست رسيد - حيدرقلي خان با جمع بر سر وقت قطب الملک رسیده او را بر فيل خود گرفت - و نزد پادشاه آورد - پادشاه جان بخشي نموده حواله حيدرقلي خان فرمود - قطب الملک در قيد پادشاهي روزے بشب و شب روز سياه مي آورد - آخر مسمومش کردند - اول مرتبه خدمتگار او زهرمهره را سائیده خوراند - باستفراغ بسيار سميمت دفع شد - روز دوم باز خواجه سراي پادشاهي حب زهر هلاهل آورد - قطب الملک تجديد وضو کرده مستقبل قبله نشست - و گفت الهي تو ميداني که اين شيع حرام را باختيار خود نمي خورم - همین که از حلق فرو رفت حالت متغير گشت - و جان بجهان آفرين (۴)

سپرد - و اين واقعه سانح ذي الحجه سنة (۱۱۳۵) خمس و ثلثين و مائة و الف واقع شد - قبرش در شاه جهان آباد زيارنگاه

(۲) نسخه [ب] انداخته - (۳) نسخه [ب] خورانيده - (۴) نسخه

[ب] بجهان آفرين - (۵) نسخه [ج] سنة (۱۱۵۳) هزار و يكصد و

خلأق است - از آثار اوست نهر پت پرگنج واقع شاه جهان آباد

(که از بے آبی حکم کر بلا داشت) قطب الملک در سنه (۱۱۲۷)

سبع و عشرين و مائة و الف نهرے از اصل نهر شاه جهاني

بریده آورد - و آن خطه را بوفور آب احیا نمود - علامه

مرحوم میر عبدالجلیل باکرامی گوید *

• قطعه •

• بهر چود و فیض قطب الملک عبد الله خان *

• نهر خیرے کرد جاری آن وزیر محتشم *

• بهر آن عبدالجلیل واسطی تاریخ گفت *

• نهر قطب الملک مد بحر احسان و کرم *

و نیز علامه مرحوم در مثنوی به مدح او می پردازد

• بیت *

• ارسطو فطرے کآصف نشان است •

• یهین الدوله عبدالله خان است •

• بدیوان چون نشیذد نو بهار است •

• بمیدان چون در آید ذوالفقار است •

قادر داد خان بهادر

شیخ نورالله نام پور قادر داد خان بن رشید خان انصاری

شاه جهاني است (که احوالش علیحدہ نوکریز خامه و قائع نگار

گشته) - نامبرده در عهد خلد مکان بمقصوب چار مدی و قلعداری

یکم از قلاع دکن سرفرازی داشت - و در عهد خلد منزل از
اصل و اضافه بمنصب یکهزاری و خطاب پدر خود نامور گشته
بفوجداری جامود موبه خاندیس امتیاز اندوخت - و در وقت
محمد فرخ سیر (چون نظام الملک آصف جاه موبه دار دکن مقرر
شده) دار آن الکه گردید - او (که از جانب والدۀ آن امیر
قرابت قریبه داشت) به ملاقات آمده مرافقت گزید - و در
جنگ سید دلاور علی خان و عالم علی خان ترددات نمایان
بظهور رسانیده از اصل و اضافه بمنصب سه هزار در هزار
سوار و خطاب بهادر و عطای علم و نقاره کوس شادمانی
بر نواخت - و در مصاف مبارز خان سرکردگی فوج هراول
تعلق بار داشت - پس از انصرام جنگ (که نسیم فتح
بر رایات آصف جاهی وزید) او از اصل و اضافه بمنصب
پنجهزاری چهار هزار سوار درجه بلندرتگی پیمود - پس
ازان بدغا در دست نوکره مقتول گردید - چون لاول بود
آصف جاه قصبه جاتی گانون موبه خجسته بنیاد و موضع اباره
موبه خاندیس منجمله محال اقطاعش بطریق انعام بقام
متعلقان او مقرر ساخت - تا حالت تحریر هم باره ازان
بتصرف آنهاست *

قطب الدوله محمد انور خان بهادر

از نسله های شاه عیسی جندالله است (که مرید شاه لشکر

(باب الفانف) [۱۴۲] (مائث الامرا)

محمد عارف بود - و درون بلده برهانپور مقبره دارد (۲)
لشکر محمد دست ارادت بشاه محمد غوث گوالیاری داده - و
بیردن بلده مزبور مرقد دارد - موسی الیه ابتدا منظور نظر
شاه نور الله درویش (که قطب الملک و حسین علی خان
را با وی اخلاص و اتحاد متحقق بود) گردید - و بسفارش
درویش مزبور سادات مذکور دستگیری نموده در عهد محمد
فرخ سیر پادشاه بنوکرمی پادشاهی^(۲) رسانیدند - او بمذنب شایسته
و خطاب خانی سر بلند گردید - در ایامی (که عالم علی
خان به نیابت اردنگ آباد قیام داشت) او به بخشیدگری دکن
و بذایب صوبه داری برهانپور می پرداخت - پسر خاله اش محمد
انور الله خان (که دیوان انصوبه بود) از جانب او حراست
بلده مزبور نیز سرانجام می کرد *

چون خبر عبور نظام الملک فتح جنگ بهادر از نویدا بر
زبانها افتاد عالم علی خان او را بانفاق سنکرا ملهار نامی
برهمانے برای خبر داری برهانپور فرستاد - او پس از وصول
بهادر مزبور بنواحی بلده مزبور بر آمده ملاقات نمود - ازان بعد
بهمراهی بهادر مسطور می گذرانید - در عمل ناصر جنگ شهید
به بخشیدگری دکن سرمایه عزت اندوخت - و در عمل صلاحیت

(۲) نسخه [ب] - مقبره اوست - (۳) نسخه [ب] پادشاه - (۴) نسخه

[ج] و نیابت صوبه داری برهانپور

جنگ بخطاب قطب الدوله باذن رتبه گودید - پستّر در بلده
 مزبور مطابق سنه (۱۱۷۱) یکهزر و یکصد و هشتاد و یک
 هجری بمالم اخروی شتافت - خلیق بود و بعبادات یومیه
 موظف - اما در زمانه ساری یکتائی داشت - از اولاد
 نمانده - خاله زاده اش محمد انوراله خان مدتی بدیوانی نواب
 آصف جاه می پرداخت - خالی از راستی نبود - و بوضع
 تدبیر شهرت گرفته - از دیگر برادرانش اولاد باقیست •

* حرف الکاف *

کمال خان ککهر

پسر سلطان سازنگ است (که برادر خود سلطان آدم
 بود) - ککهران را طوایف بسیار است - در مابین بهت و
 سنده در شعاب جبال و اطلال و افوار قوطن دارند - در
 زمان سلطان زین الدین کشمیری ملک کد نامی از امرای
 غزنین (که بحاکم کابل نسبتی داشت) آمده بزر این جا را
 از تصرف کشمیریان گرفت - و از کنار نیلاب تا دامن کوه
 سواک و حد کشمیر تمام این عرصه بمردر ایام در حیز تصرف
 در آردن - اگرچه فرق دیگر مانند کهنر و جانوتهه و ایوان
 و چترنیه و بهوکیان و جهیه و باریه و میکوال نیز متوطن
 درین ناحیه اند - اما مطیع و منقاد ککهران بوده اند - چون
 ملک کد در گذشت پسرش ملک کلان جانشین شد - و پس
 ازو نبیر نام پسر ار کلانی الوس خود یافت - و بعد ازو

(۲) نسخه [ب - ج] جانوتهه - (۳) نسخه [ج] جهترنیه - (۴) نسخه

[ج] بادیه - (۵) نسخه [ج] پورا •

تتار ناظم قبیله خود گردید - و در زمان تسخیر هندوستان در ملازمت فردوس مکانی خدمات شایسته بتقدیم رسانید - عالی‌الخصوص در جنگ رانا سانگا^(۲) جانفشانیها نمود - او را در پسر بود - سلطان سازنگ و سلطان آدم - ریاست به نخستین بازگردید - او را با شیر شاه و سلیم شاه منازعت عظیم در داد - نبردهای مردانه کرد - و افغانان بهیاری را به بندی گرفته بفروخت آورد - شیر شاه بارانگ تذبیه این قوم قلعه روهتاس را متصل ولایت این طائفه اساس نهاد - و آخر بمقتضای سرنوشت آسمانی او را بدست آورده بقتل رسانید - و پسرش کمال خان را بقلعه گوالیار محبوس ساخت - و باوجود چنین فقرات ملک اینها را بدست نتوانست آورد - حکومت الوس گهران بسلطان آدم برادر سلطان سازنگ رسید - سلیم شاه نیز در گرفتن این ملک سعیهای بلیغ نمود - سودمند نیامد *

گویند نوپتر سلیم شاه زندانیان قلعه گوالیار را حکم سیاست عام کرد - که زندانخانه را کاراک کرده و پر از داری تفنگ ساخته^(۳) آتش زدند - قوت آتش و باروت زور آورده خانه را از جای کنده با زندانیان بهوا برد - جزو جزو عضو عضو آنها را پراکنده ساخت - کمال خان دران میان بود - قادر پر کمال او را ازین

(۲) در [بعضی نسخه] رانا سانگا - (۳) نسخه [ج] کرده - (۴) نسخه

[ب] که زندان خانه را

آسیب محفوظ داشت - و در گوشه خانه (که او بود) دود
ازان آتش فرسید - و چون سلیم شاه برین حراست ایزدی
آگاه شد عهد گرفته او را رهائی داد - کمال خان بوطن رفت -
و چون عم او سلطان آدم استیلاى مطلق یافته بود با برادر
خود سعید خان روزگارے بناکامی می گذرانید - و متابعت
بنفاق میکرد - در سر آغاز جلوس عرش آشیانی در منزل
جالدهر بوسیله دولت خواهی قدیم آمده ملازمت دریافت -
و در جرگه امرا منساک گشت - و در جنگ هیمو و مانکوت^(۳)
خدمات شایسته نموده مشمول عوطف سلطانی گردید - و در
سال سیوم بتایبه افغانان میانه (که در حدود سرونج مضاف
صوبه مالوه سر بفساد و فتنه برداشته آهنگ آشوب و شورش
داشتند) تعیین شد - او بجمعیت لائق بر سر آنها رفته نبرد
مرد آزما نمود - و مظفر و منصور بر گشت - عرش آشیانی
قصه کره و فتح پور هندسوه و بعضی محال دیگر بجایگزید او
مکرمت فرمود - و در سال ششم هنگام محاربه پسر مبارز
خان عدای (که او را افغانان بهری برداشته بودند) کمال
خان جمعیت شایسته برده با خان زمان شیبانی شریک خدمت
شد - و دران جنگ مرد آزما از کارنامها بظهور آمد - عرش آشیانی
از اجتماع رادمردی و فدویت او فرمود - که کمال خان خدمت

(۲) نسخه [ا - ب] داده - (۳) نسخه [ب] و در منزل جنگ *

خون بجای آورد - اکنون وقت عاطفت ماست - بهر مطلبی (که داشته باشد) کامیاب خواهد شد - چون بحضور رسید در سال هشتم سنه (۹۷۰) نهم و هفتاد هجری بوسائل بارزبان خلافت معروض داشت که بمقتضای حب وطن آمید ولایت پدر خون دارم - تا قضیه ناکامی مرا در پیش آمد ملک موردی عم من متصرف است - عرش آشیانی بخان کلان و دیگر امرای پنجاب برنوشت که ولایت گهران (آنچه سلطان سارنگ در تصرف خود داشته - و اکنون سلطان آدم دارد) دو بخش ساخته یکی باو مسلم دارند - و بر دیگر کمال خان متصرف گردد - و اگر سلطان آدم ازین حکم را ایستد سزای نافرمانی در کنارش نهاد - چون گزارش این حکم به سلطان آدم نمودند او و پسرش لشکری نام (که رائق و فائق مهمات پدر بود) سر از اطاعت پیچیدند - افواج پنجاب با کمال خان ولایت گهران در آمده در حوالی قصبه هیلان جنگ عظیم در پیوست - و قتال سخت دست داد - سلطان آدم دست گیر شد - و لشکری پسرش گریخته بکوهستان کشمیر رفت - او را نیز اسیر ساخته آوردند - و تمامی ولایت گهران (که بتسخیر هیچ یکی از فرمانروایان هندوستان نیامده بود) مسخر نموده کمال خان را باستقلال

متمکن ساخته سلطان آدم و پسرش را بار سپردند - کمال
خان لشکری را رهگرایی فنا ساخت - و سلطان آدم را مقید

نگاه می داشت - تا حیات طبیعی سپری کرد *
(۲)

در طبقات اکبری آورده که کمال خان در سلک امرای
پنج هزاری انتظام داشته - و بشیوه مرضیه شجاعت و پهلوی و
بصفت ستوده سخاوت و کرم گستری ممتاز ابتدای روزگار بود -
(۳)

و گفته که در سنه (۹۷۰) نهصد و هفتاد پیمانه هستی او
(۴)

لبریز گردید - و این همان سال کامیابی اوسمن - والله اعلم *

کاگر علی خان

از یکه های همایون پادشاه است - ساله (که جنم آشیانی
بگشایش هندوستان را بت عزیمت افراشت) او در رکاب
پادشاهی وارد هندوستان گردیده - در عهد عرش آشیانی
بمنصب دو هزاری رسیده - سال یازدهم (چون مهدی
فاسم خان تعلقه دار گدهه بے اجازت پادشاهی عازم حجاز
گردید) عرش آشیانی او را با جمعه دیگر بآن حدود تعیین
فرمود - و در جنگ ابراهیم حسین میرزا (که متصل قصبه
سرنال از مضافات صوبه احمد آباد واقع شد) از ملتزمان

(۴) نسخه [ب] طبعی - (۳) نسخه [ج] بصنعت - (۴) نسخه [ج]

و الله اعلم بالصواب - (۵) نسخه [ب] فردوس آشیانی - (۶) نسخه [ب]

گدهی *

رکاب پادشاهی بود - یستر همراه منعم بیگ خان خانان بهم
شرقی دیار تعین یافته - در ایامی (که فوج پادشاهی بمحاصره
پتند اشتغال داشت) روزی باتفاق پسر خود بر سر غنیم
ناخته کارنامه رستمی بظهور رسانید - و کار جمعی بشمشیر
جلادت تمام ساخته مطابق سنه (۹۸۰) نهصد و هشتاد
هجری خود نیز پیمانه هستی لبریز گردانید *

کنور چگت سنگه

پسر کلان و خلف الصدق راجه مانسنگه کچهواکه است
در عهد عرش آشیانی بهری و سوکردگی ناموری داشت - و
گزین خدمات بجا آورد - و در سال چهل و دوم بکومک میرزا
جعفر آصف خان (که بمالش راجه باسو زمیندار مؤ و پتهان
مامور بود - و از ناسازی امرا کار پیش نمیرفت) تعین شد -
و نیکو پرستاریها بتقدیم رسانید - و در سال چهل و چهارم
سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری ریایات پادشاهی بعزیمت
دکن جانب مالوه برافراخته شد - و شاهزاده سلطان سلیم
باصتیصال رانا امر سنگه رخصت یافت - راجه مانسنگه
(که از نظم و نسق بنگاله خاطر واپرداخته بحضور دولت
بار اندوخته بود) بهمراهی شاهزاده تعین گشت - و پاسبانی
آن مملکت وسیع بخیابت پدر بنام چگت سنگه قرار گرفته
دستوری یافت - هنوز نزد دارالخلافه آگره در تهیه سامان راه

بود که بافراط می گساری در عین شباب ناگهانی واپسین خواب در ربود - و الوس کچه واهه را بدر از نای غم انداخت - عرش آشیانی از خسروانی نوازش مها سنگه پور خود سال از را بر نواخته بجایش فرستاد - و چمن زار امید جهانے شاداب گردید - فتنه سگان آشفته رای آندیار و برخه افغانان (که پیوسته پرستاری نمودند) از آن خود سال حسابے بر نگرفته سر بشویش برداشتند - مها سنگه از نا تجربگی چاره آن آسان بر شمرده بآهنگ آویزش بر آمد - در قصبه بهدرک سال چهل و پنجم هذگمه نبرد گرمی پذیرفت - و چشم زخمی بفوج پادشاهی رسید - اهل خلاف برخه جاها بر گرفتند - راجه مانسنگه از شاهزاده جدائی گزیده به بنگاله گام سرعت برگرفت - و در قلائی آن شکست کارنامها بر ساخت - مها سنگه در سر آغاز شباب بطریقه شغیعہ پدر شیفته شراب خان ومان خراب گشت - و جان شیرین بدان تابخ آبه جگر سوز در باخت *

کشن سنگه رانهور

(۲)

برادر علائی راجه سورج سنگه مشهور و بوادر اعیانی والدہ قدسیه فردوس آشیانی سمت - بیمن این گرامی نسبت در عهد جنمت مکانی بهدارج قرب و دولت مرتقی گشت - و

با برادر کلان (که از اعیان سلطنت و سردار با سامان و جمعیت
(۲)

بود) بنفاق و کینه می گذرانید - اتفاقاً گویند داس بهائی

(که دکیل مطلق و مدار دولت راجه سورج سنگه بود)

گویند داس برادرزاده راجه را بجهت نزاع بقتل آورد -

چون راجه او را بسیار می خواست به باز خواست خون

نیفتاد - کشتن سنگه مذکور ازین اغماض بر آشفته باندقام

برادرزاده در کمین فرصت نشست - و انتهاز قابو می جست -

در سال دهم جهانگیری سنه (۱۰۲۴) هزار و بیست و چهار

هجری (که سواد دارالخیر اجمیر معسکر پادشاهی بود)

دران روز (که جنم مکافی بسیر تالاب بهکر نهضت فرمود)

کشتن سنگه پیش از صبح بعزم قصاص سوار شده در فضائی

(که راجه سورج سنگه فرود آمده بود) رسید - و برخه

مردم آزموده کار دلار خود را پیاده ساخته بر سر خانه گویند

داس فرستاد - آنها جمع را (که برسم حراست و حفاظت
(۳)

اطراف خانه اش بودند) بشمشیر گرفتند - درین زد و خورد

و شور و غلب گویند داس بیدار شده ب سابقه خبر

از یکطرف خانه برآمد - تا بر کیفیت حال آگهی یابد -

مردم کشتن سنگه (که بجست و جوی او سراسیمه بودند) همین

که دیدند بقتلش پرداختند - کشتن سنگه (چون هنوز

ازین ماجرا آگهی نداشتند (بشدت خشم و اضطراب خود نیز پیاده شده درون حویلی در آمد)^(۲) - هر چند مردم مانع آمدند ملتفت نشد - درین وقت راجه سورج سنگهه نیز بیدار شده شمشیر در دست از خانه بر آمد - و مردم خود را بمدافعه برگماشت - در آن هجوم کشتن سنگهه با دختر همراهمان کشته شد - و بقیه السیف خود را باسبان رسانیده برآمدند - مردم راجه دنبال گرفتند - پیش جهروکه پادشاهی هنگامه سررانی و جان ستانی گرمی پذیرفت - شمشیرهای آبدار بفرق هر که می نشست تا کمر می رسید و تیغهای فولاد هندی نژاد بکمر هر که می خورد دو حصه عدل می ساخت - شصت و هشت راجپوت از طرفین دران معرکه مرد آزما چهره مردانگی را بملگونه جانفشانی برآراستند - گویند ازان روز شمشیر سروهی اعتبار بهم رسانید - و مردم دیگر نیز خواهش نمودند - جانت مکانی بعد ازین سانحه منصبش را به پسران تقدیم نموده کشتن گده وطن او را بآنها بحال داشت *

کاگر خان عرف خان جهان کاگر

از والا شاهیان فردوس آشیانی ست - پس ازان (که تخت سلطنت بوجود فایز الجود آن پادشاه رونق تازه پذیرفت) او بمنصب هزاری چهار صد سوار و انعام شش

هزار رزمیه مالامال نشاط گشت - و سال سیوم هنگامه (که اَلکة
(۲) دکن مخیم سرادق پادشاهی بود) در افواج متعینند جهت
تذبیله خانجهران لودی و تخریب تعلقه نظام الماک دکنی
بهمراهی راجه گچ سنگه اختصاص یافت - سال هشتم با سید
خان جهان باره برای مالش چهار سنگه بنذریه تعیین
(۳) شد - سال دهم باضافه پانصدی شش صد سوار ازج ترقی
پیمود - سال سیزدهم از اصل و اضافه بمنصب دو هزاره
هزار سوار و خطاب کاکر خان عز ناموری اندیخت - بهتر
تعیینات قلعه قندهار گردید - مدتها درانجا ماند - (چون
سال بیست و دوم شاه ایران آمده قلعه را بزور برگرفت) او
باتفاق خواص خان قلعه دار آنجا رفته شاه را دین - و رخصت
هندوستان حاصل نموده برگردید - همراه سلطان اورنگ زیب
بهار (که نوبت دوم بیساق آنجا نامزد شده بود) تعیینات
گشت - و سال بیست و ششم برکاب سلطان دارا شکوه بدان
(۴) مهم شتافت - پس ازان احوالش بنظر نرسیده *

کار طلب خان

اصلش از قوم مرهته است - بسوزنت راو نام داشت - در عهد
جنت مکانی در سالک ملازمان پادشاهی و تعییناتیان دکن

(۲) نسخه [ب] متعینند پادشاهی (۳) نسخه [ب] چهار سنگه -

(۴) نسخه [ا] نرسیده

انتظام یافته - و بمنصب در وزارت هزار سوار فائز گردیده - پس
ازان (که برهقه اسلام در آمد) بخطاب کار طلب خان مخاطب
گشت - و سال سیوم جلوس فردوس آشنایی هنگامی (که حدود
دکن مطرح الویه فیروزی اثر بود) از اصل و اضافه بمنصب
سه هزارمی در هزار سوار امتیاز اندوخت - سال نهم (که
پادشاه بار دوم بدکن رسیده افواج به تنبیه ساهو بهونسله
و پامال ساختن ملک متعلقه عادل خان تعیین فرمود) او
بهمراهی خان زمان اختصاص گرفت - پس ازان همواره
با ناظران دکن بودی - سال سی ام در رکاب پادشاهزاده
محمد اورنگ زیب بهادر بر سر قطب الملک شتافت - و
پس از انفصال مقدمه^(۲) او همراه کیسر سنگه زمیندار دیوگده
جهت تحصیل زر^(۳) (که ذمه موسی الیه قرار یافته بود)
از پادشاه زاده مرخص گردید - و پس ازان (که کار فرمایان
قضا توطیه دیگر برانگیختند و پادشاه زاده بتقریب عیادت
پدر والاقدر از دکن عازم هندوستان گردید) او را مستمال
ساخته همواره گرفت - و در محاربه با مهاراجه جسونت سنگه
و مقابله دارا شکوه ملنزم رکاب بود - در ایام موعود روزگار
زندگیش بسرآمد *

کنج علي خان عبد الله بيگ

دسر کلان علي مردان خان امير الامرا ست - سال بيست
 د ششم جلوس فردوس آشياني به منصب هزارى پانصد
 سوار و سال بيست و هشتم باضافه پانصدى ذات و سال
 بيست و نهم باضافه يكصد سوار كام دل برگرفت - سال
 سي ام از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدى هشت صد سوار
 طبل شادماني برخواست - و (چون سال سي و يكم پدرش
 بعالم بقا خراميد) از اصل و اضافه بمنصب در هزار و پانصدى
 هزار و پانصد سوار مرتقي گشته گرد ملال از چهره قالم زده
 برافشاند - بهتر همراه سليمان شكوه بر سر محمد شجاع تعين
 شده - (چون زمانه نيزنگ كار رنگ ديگر ريخت - و فلک شعبده باز
 نقش عالمگيري بر روی کار آورد) او خود را مبارزه
 سلطنت رسانيده بحصول ملازمت پرداخت - و سال اول
 بعتای نقاره کوس شادماني زده همراه خليل الله خان بتعقيب
 دارا شكوه مامور گرديد - بهتر ب خطاب کنج علي خان مخاطب
 گشته در جنگ شجاع و نبرد درم دارا شكوه همراه بود - سال
 نهم از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى در هزار سوار سرفراز
 گشته در سلک کومکيان دارالملک کابل انتظام يافت - و
 در جنگ افغانه خيبر شريك ترود مبارزان گرديد - پستتر
 حالات او بنظر نرسیده *

کیرت سنگهه

(۲)

بهر دوم میرزا راجه جے سنگهه - (چون میوان فساد پیشه
 کاما بهاری و کهوه مجاهد مابین مستقر الخلافه اکبر آباد و
 دار الخلافه شاه جهان آباد خار راه گشته مترددین و سکان آن
 فواحی را ایذا و آزار می رسانیدند - و پرگنات از دست انداز
 ایغان و بویرانی نهاد - و تیولداران آن محال ازین
 رهگذر خسارت می کشیدند) در آخر سال بیست و سیوم
 شاه جهانی از پیشگاه خلافت و جهان بانی کیرت سنگهه
 بمنصب هشتصدی هشت صد سوار سرافرازی یافتند محال
 مذکور بطریق وطن در تیولش موصحت گردید - و بمیرزا راجه
 حکم شد که آن گروه واجب الدفع لازم الاستیصال را از بیخ
 و بن برکنده در قلع و قمع آنها دقتی نامرعی نگذارند - و آن
 سرزمین را از خار و خس مفسدان تبه کار به پیرایند - و بجای
 ایغان مردم خود را آورده آباد سازند - راجه بوطن شتافته با چهار
 هزار سوار و شش هزار تغنگچی و تیردار بمحال مذکور آمده
 بقطع جنگل پرداخت - و بسیاری از فتنه پڑوهان را علف
 تیغ گردانید - و گروهی را ماسور ساخت - و فرادان مواشی
 بدست آورد - و بقیة السیف را مستاصل نمود - هزار سوار از
 منصب راجه دو اسپه سه اسپه گشته برگشته حال کلیان (که

جمعش هشتاد یک دام است) در طلب این اضافه مرحمت شد . و کیرت سنگه هم باضافه منصب و فوجداری میوات سر برافراخت *

و (چون سرور فطرتش بوسته جویبار میرزا راجه بود - و نهال شعورش تربیت یافته بوستان سرای دانش آن بلند فکرت) در کمتر زمانه معامله فهمی و کاردانی خود را خاطر نشین بادشاه ساخت - و در سال بیست و هشتم هنگامه (که الوبه جهانبانی بجانب دارالخیر اجمیر باهتزاز آمد) او را از سابق و لاحق بمنصب هزارمی نهصد سوار ممتاز نموده بحراست شهر دارالخلافه رخصت فرمود - و [چون آخر سال سیوم عمارات فیض آباد معروف به مخلص پور از مضافات پرگنه مظفر آباد سرکار سهارن پور بر کنار دریای جون متصل کوه دامن شمالی (که یکوه سرور نزدیک است) قریب باختتام رسید - و نهضت پادشاهی بسیر آن مکان دل نشین (که از دارالخلافه چهار و هفت کرده جریبی ست) اتفاق افتاد (۳) کیرت سنگه بحفاظت بیرون شاه جهان آباد دستوری یافت - و (چون پدرش از مرافقت سلیمان شکوه جدائی اختیار نموده عازم آستان عالمگیری گردید) کیرت سنگه (که بعد از جنگ دارشکوه بوطن رفته بود) پددر ملحق شده همراه

(۲) نسخه [ج] سارنگ پور - (۳) نسخه [ب] افتاده *

او استدعا ملازمت نمود - و بعطای عام مشمول نوازش
گشت - و بجهت تنذیه و فسادان میوات مرخص گردید - و
چندے بفوجداری نواح دارالخلافه پرداخت - پستر بهمراهی
پدر در تسخیر ولایت سیوا تردد های نمایان نمود - و با سه
هزار کس دربروی قلعه بودندهر ملچار بر ساخت *
(۲)

(چون سیوا رهکرای اطاعت و انقیاد گردید و جمیع
عمده های آن جیش بالطاف پادشاهانه کامیاب گشتند) کیرت
سنگه بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار سوار سر بلندی
یافت - بعد آزان (چون میرزا راجه بتاخت ولایت بیجاپور
لوی عزیمت برافراخت و فوج التمش را بشهامت کیرت
سنگه انتظام بخشید) او دران معارک هیجا با مبارزان عساکر
بیجاپور نبردهای مرد آزما نمود - و (چون میرزا راجه در
برهانپور باجل طبیعی در گذشت) او دولت اندوز حضور
گشته بعنایت نزاره و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و
هزار و پانصد سوار پایه اعتبار برتر افراخت - و باز کومک
دکن گشته مدتی دران ولایت بسر برد - در سال شانزدهم
سنه (۱۰۸۴) یک هزار و هشتاد و چهار هجری بذهان خان
نیستی فرو رفت *

کامکار خان

پسر دوم جعفر خان است - در ابتدای سلطنت خلد مکان
 بمنصب درخور سر بلندی یافته - سال هفتم از اصل و اضافه
 بمنصب وزارتى دو صد سوار و خطاب خانى کامیاب گشته -
 سال دهم از تغیر لطف الله خان بخدمت بخشىگرى احدیان
 اعتبار برگرفت - سال دوازدهم بداروغى جواهر بازار تقاضا
 جست - سال نوزدهم بوجه از منصب برطرف گشت - سال
 بیست و یکم مورد عاطفت گشته از تغیر رحمت خان بخدمت
 بیوتائی مباحثات افروخت - سال بیست و دوم (که پادشاه
 از دار الخلافه عزیمت اجمیر فرمود) او بقلعه دارى دار الخلافه
 مامور شد - سال بیست و چهارم از تغیر اشرف خان
 واقعه خوانی و سال بیست و پنجم از انتقال عبد الرحیم
 خان بخشى سپرد و سال بیست و هفتم بعزل مغل خان
 آخته بیگی و سال بیست و هشتم داروغى جلو و سال
 سی ام عرض بهره مند خان داروغه غسل خانه و آخر همین سال
 پس از انتقال محمد علی خان خانسانان شد - پستر از
 تعلقه مذکور معزول شده سال سی و سیوم با جماعه مامور
 گردید که مردم محل محمد معظم را بشاه جهان آباد برساند -
 سال چهل و سیوم از اصل و اضافه بمنصب سه وزارتى
 دایت بلند پایى افراخت - چذد قاعه دارى اکبر آباد

هم داشت - ساده لوحیهای او زبان زد است - و با
 بے کمالی نظر بعلو خاندان بسیار برخورد می پیچید - و سر
 بهیچ کس فرد نمی آرد *

گریزند روزی پادشاه پیغامی بامیر خان قهتّه فرمود که
 بکامگار خان برساند - او مصحوب معتمدی ازین ماجرا خان
 مذکور را مطلع ساخته استدعای آمدنش بخانه خود کرد - خان
 مذکور بدر تجاهل زده پرسید که کدام امیر خان - امیر خان
 خود بذنی عم ما بود - واسطه گفت که امیر خان عبدالکریم
 قهتّه - گفت یعنی عبدالکریم فراش - بگرفتید که ما بخانه فراشان
 نمی آئیم - و باین حرف تلمیح بدان کرد که امیر عبدالکریم مدتی
 دارد غریبی جا نماز خانه پادشاهی داشت - چون امیر خان
 این نقل پیش پادشاه کرد فرمود که آخر پسر جعفر خانست
 در خانه نجایستی طلب داشت - قطعاً نعمت خان عالی که
 بیعت اویش اینست *

* کتخددا شد بزر دیگر خان عالی منزلت *

* با کمال عز و تمکین و وقار و زیب و زین *

در حق اوست *

حرف اللام

لشکر خان

محمد حسین نام خراسانی در عهد عرش آشیانی بمنصب
دو هزار و خدمت والای میر بخشیکری و میر عرضی اختصاص
داشت - در سال یازدهم بسعایت مظفر خان قزوینی معزول
گردید - و در سال شانزدهم از بے خردی و دولت نخوتی
روز روشن مست شراب بدربار آمده عریده ناکي نمود -
چون بعرض پادشاهی رسید با وصف عمدگی و تفویض مناصب
عظیم الشان او را بدم اسب بسته گردانیدند - و چندے محبوس
داشتند و گذاشتند - و در تسخیر بهار و بنگاله بهمراهی
خان خاندان منعم خان تعیین بود - (۲) در جنگ دارون کرانی
(۳)
(که دعوی وراثت آن مملکت می نمود) در فوج قول
برفاقیت سپهسالار پای ثبات افشرد زخمهای عذیف برداشتند -
اگرچه زخمها به شد لیکن از بے پروائی و سهل انگاری

(۲) نسخه [۱ - ب] خان خاندان منعم تعیین بود (۳) نسخه [ج] کرانی *

ایام نقاهت در نهم و هشتاد و دو در بنگاله قالب تهری

کرد . صاحب جمعیت بود . هزار سوار نوکر خود داشت *

اگرچه این افراط تعذیب (۲) که از جانب پادشاه در باره

او سرزد (بظاهر استیلائی قوت غضبی ظاهر می کند - چه

در عرف و عادت سلاطین دانش آئین (که سیاست و تهدید را

ناگزیر انتظام نشاء ظاهر دانند) تعزیر بشخص بر می گیرد -

یکم را بزهر چشم و چین پیشانی و دیگر را بدشتی و

سخت زبانی بعضی را سیلی و مشمت کوب و برخی را بکره و

چرب سزا دهند - خوش گفت کسی که گفت *

* رباعی *

* تادیبی اگر ضرورت افتد بهوس *

* یکدست خطا ست گوشمال همه کس (۳) *

* ای مطرب قانون بساط انصاف *

* دف را بطپانچه کوب و نی را بانفس *

اما نظر بر شخصیت این مرد جاه پرست بموقع واقع شد -

که با وصف این همه عمدگی متحمل چندین خواری و

خفت گشته از ذلالت نفس و دنائت همه دست از

نوکری و ملازم پیشگی بر نداشت - و الا بسا کم رتبان که

بکجی ابرو و حرف پهلودار جان بیاس آبرو سپرده اند - و

عزت و نیکنامی جاوید اندوخته *

تنبیه

چون شخصیت هر کس قطع نظر ازان شخص بمفهوم غیر مختلف است احکام شرعی (که اشمَل و انفع دارد شده) بشخص برنمیگردد بل بر فعل مترتب است - و بقدر آن مزد و اخذ قرار یافته *

* ع *

* هر عمل اجرے و هر کرده جزائے دارد *

لشکر خان ابرالحسن مشهدي

ابتدا دیوان شاهزاده سلطان مراد بود - پس از فوتش از دکن آمده در خدمت شاهزاده سلطان سلیم بزدگی اندوخت و حسن پرستاری را سرمایه دولت ساخت - بعد فرمانروایی یخطاب لشکر خانی و منصب عمده سر بر افراخت - و مدتی بدیوانی و بخشیدگری مویله کابل می پرداخت - چون خان دوران ناظم آنجا نرد مخالفت می باخت طلب حضور شد - و پس ازان به تنبیه افغانان (که سنگ راه مترو دین هندوستان و کابل بودند) مامور گشت - و مهمّا امکن در زن و بستن رهنان و قطاع الطريق سعی بلیغ بکار برد - تا بوجه نیک امن طریق صورت گرفت - و در سال چهاردهم (۲) که اول مرتبه سیر گلگشت کشمیر منظور جنت مکانی گردید (او را بعزایت عالم و نقاره مفتخر ساخته بکراسمت دار الخلافه

آگوه گذاشتند - و (چون افواج پادشاهی بهمرامی شاهزاده
 پرویز بسپه سالاری مهابت خان در تعاقب شاهزاده شاهجهان
 تعیین شد) لشکر خان نیز کمکی گردید - بعد (سیدن برهانپور
) چون عادل شاه والی بیجاپور بر زغم ملک عنبر با مهابت
 خان طرح دوستی انداخته ملا محمد لاری سپه سالار خود را
 با پنج هزار سوار گزیده به برهانپور فرستاد (مهابت خان
 راز رتن سر بلند رای را بکراسهت بلده گذاشته لشکر خان را با
 جمعی از امرا همراه ساخت - و تمشیت مهم آنجا بملا محمد
 تقویض نمود - و خود با شاهزاده پرویز بجانب آله آباد شتافت -
 ملک عنبر (که منتظر فرصت بود) به بیجاپور رفته محاصره
 نمود - عادل شاه باستحکام برج و باره پرداخته مسرعان
 بطلب ملا محمد روانه کرد - و بمهابت خان نوشت که
 در ازای هواخواهی پادشاهی چشم اعانت دارم - و سه لک
 هون (که قریب درازده لک روپیه باشد) برسم مدد خرج
 سپاه نیز حواله نمود - چنانچه حسب الرقم مهابت خان
 سر بلند رای با معدودے در شهر اقامت گزیده لشکر خان را
 با فوج دکن در رفاقت ملا محمد باستیصال ملک عنبر راهی
 ساخت - ملک عنبر آگهی یافته بلشکر خان نوشت که نسبت
 بملازمان پادشاهی گستاخی سر نزده - بچه قریب واجب التخریب
 شده ام - چون با عادل شاه از قدیم الایام بر سر حدردن ملکی

نزاع است مرا با مدعی بگذارید - تا هر چه مقدر است بظهور
آید - اصلاً التقات بحرف او نکرده بحوالی بیجاپور رسیدند -
ناگزیر ملک عذیر دست از محاصره برداشته راه دیار خود
گرفت - ملا محمد سر در دنبالش گذاشت - هر چند او سپهراندازی
و مدارا می نمود ملا محمد حمل بر عجز و زبونی کرده شدت
و غلظت می افزود - چون کار بر تو تنگ شد - و اضطراب ^(۲) دامن گیر
گشت (ناگزیر در منزل بهاتوری پنج کردهی احمدنگر قرار
بجنگ داده رزم طلب گردید - اتفاقاً ملا محمد الری کشته
شد - و سر رشته انتظام فوج عادل شاهیه گسیخت - جادو
رای و اردا رام از امرای پادشاهی دست بکار جنگ نابرده
راه فرار سپردند - اخلاص خان و غیره بیست و پنج نفر از
سرداران بیجاپور (که مدار دولت عادل شاهیه بر اینها ^(۳) بود)
گرفتار شدند - ازان میان فرهاد خان را (که تشنه خون او
بود) از سرچشمه تیغ سیراب ساخت - و از امرای پادشاهی
لشکر خان با میرزا منوچهر و عقیدت خان و غیره چهل منصبدار
بقید ملک عذیر در آمدند - و چندے بمقتضای سر نوشت
آسمانی در قلعه دولت آباد محبوس و مسلسل بودند - پس
از فوت سلطان پرویز (که مهمات دکن بخان جهان لودی
بالاصالة باز گردید) لشکر خان با دیگر امرا رهائی یافته

ببرهانپور آمد - پس از سرپر آرائی فردوس آشیانی نظر بر
 سوابق خدمات او (که در ایام شاهزادگی بضرورت وقت ده
 لک روپیه بطریق قرض داده بود) مبلغ مذکور بار مرحمت
 فرمودند - و باضافه دو هزارى ذات و سوار بمذنب پنجهزاري
 چهار هزار سوار بلند پایه گويد - و بصوبه دارى کابل از تغیر
 خواجه ابوالحسن تربيتي اختصاص گرفت - اتفاقاً پیش از
 وصول منصوب نذر محمد خان والى بلخ و بدخشان از
 کوتاه بيني و قابو طلبی وقوع حادثه جنت مکاني را موجب فوز
 مطلب پنداشته بهوس تسخیر کابل گران لشکر کشیده
 بحوالی آن بلده شورش افزا گشت - لشکر خان بانظار
 کومک حضور (که مهابت خان سپه سالار مامور شده بود)
 در راه متوقف نگشته بلا اجمال گام سرعت برداشت - چون
 به باریک آب (که دوازده کرهه شهر است) رسید نذر محمد
 خان از گرد قلعه برخاسته باراده دستبرد پیش آمد - لشکر
 خان از ناموس جوئی و کار طلبی بقصد پیگار باستعجال روان
 شد - نذر محمد خان دید که لشکر خان به نهایت دلیری
 و چیرگی می آید و نوکران ماهواره خویش (که در روز
 بد همپائی نمایند) قلیل - سود این تجارت نارنج دانسته
 نهم محرم الحرام سنه هزار و سی و هشت هجری عطف عغان
 نمود - و نشیب و فراز مسافتی (که در یکماه قطع کرده بود)

چهار روز نور دیده ببلخ رسید - لشکر خان داخل نزهتگاه
 کابل گشته باستمالت و ترفیقه ساکنه شهر و (عایای نواحی
) که غارت زده و ستیم (سیده) اوزبکان تهیدست بودند (پرداخت
 و هر جا مناسب دید فوج فرستاده متمدنان را برانداخت -
 اما [چون قطان صوبه کابل (که از طائفه سنی سنی حنفیه
 اند) از سلوک لشکر خان بسبب مخالفت مذهب راضی
 نبودند] در سال چهارم معزول گشت - و در سال پنجم
 از تغیر مهابت خان بحر است دهلی نامزد گردید - و
 (چون از کبر سن خدمات مرجوعه ازو متمشی نمی شد) در سال
 ششم داخل لشکر دعا گردانیدند - و با یسوان بآستان دوس
 سر برافراخت *

اگرچه در پادشاه نامه علت انزوا غیر از پیری بیان
 نموده - اما بقرائن حال تفرس میورد که پیری چندان در
 نیافته بود که از نوکری معاف دارند - مگر بوجه
 از جانب او انحراف بمزج پادشاهی رو داده باشد - گویند
 پس از استعفا نوکری عازم حج گشت - و بعد تحصیل
 زیارت عتبات علیات و مرقد زرهی گران دران مشاهده
 قدسیه بوطن مالوف رفت - و بجا از بکشی آستان ملائک
 یاسبان (ضمیمه) عالی ساکنه الثناء والتحبیه) فائز گردید - و درایه
 هلدۀ سرا و رباط اساس نهاد - و املاک بسیار خرید - و

همان جا زخم هستی بر بسمت - اولاد او در هندوستان ماندند - خلف رشیدش سزارار خان است (که احوال او درین اوراق سمیت تحریر یافته - و پسر دیگر میرزا لطف الله است - مذهب سفت و جماعت اختیار کرده بخشی دکن شده بود - شبی وقت کوچ در پالکی نشسته بود که ناگاه شخصی بر سوش رسیده بخنجر بیدان هلال ساخت - و بدر رفت - و هیچ ظاهر نشد که بون - و بابا میرک خویش او در عهد جنت مکانی ترقی کرده کارهای نمایان در دامن کوه کانگره نمود - هنگامی (که شاهزاده شاهجهان محامره برهانپور فرمود) همراه (او) تن بود - روزی (که شاه قلی خان بشهر در آمد) او جنگ کرده کشته گردید - پسرش لطیف میرک در قاعه دارمی انکی تنگی دکن بسر می برد - بیرون باری باغچه طرح انداخته گور خانه خود ساخته بود - همانجا مدفون گردید *

لشکر خان عرف جان نثار خان

یادگار بیگ نام پسر زبردست خان والا شاهی اعلیٰ حضرت است - در حیات پدر بدولت روشناسی و تقدیم خدمات عمده پادشاهی فایز گردید - و در سال نوزدهم از اصل و اضافه بمنصب ^(۲) هزارمی ذات دو صد سوار و دادرگمی گرز برداران و منصبداران

(۲) نسخه [ج] و دادرگمی

نقدي مفاخرت اندوخت - و در همين سال باضافه پانصدي
 (۲)
 سيصد سوار فرق عزت بر افراخت - و بخطاب جان نثار خان
 چهاره ناموري افروخت - و (چون همواره فيما بين سلاطين
 والا دودمان تيموريه و خواقين عاليشان صفويه ابواب اتحاد و
 يگانگي مفتوح و از جانبيدين ارسال نامه و پيام و اهداي هدايا
 مسلوک بود) شاه صفي در آخر فرمانرادي خود بر سر مقدمه
 قندهار برخه انديشها (که مورث زنجش بود) بخود راه داده
 سلسله گسل محبتهاي ديرين گرديد - چون او از بين جهان
 گذران در گذشت فردوس آشياني نپسنديد که موالات قديم
 يکباره انقطاع پذيرد - در همين سال جان نثار خان را (که
 شايدان سفارت بود) بعتاي طلب دو ساله او و همراهانش نقد از
 خزانه بر نواخته بارميان سه لک و پنجاه هزار روپيه و نامه
 معنون بتعزيز شاه صفي و تهذيب جلوس شاه عباس ثاني (که
 پسر جانشين اوست) و مشعر بر معذرت آمدن علي مردان
 خان بهادر بهند (که نه بحسب جاه و آرزوي نوکري بوده
 بل بشراعت محمد پيشگان کثارة گزيده) روانه ايران ديار فرمود
 و خان مذکور در آخر سال بيستم و يکم از هجابت برگشته
 تقبيل سده خلافت نمود - و بمنصب در هزاري هفصد سوار
 و خدمت آخته بيگي سراقرازي يافت - و در سال بيستم و

هیوم بمیر توزکی درجه اعزاز پیمود - و در سال بیست
 و چهارم بخدمت بخشیکری دوم از تغیر سیادت خان پایه
 اعتبارش افزود - و سال بیست و پنجم اضافه پانصدی
 هیصد سوار یافته بخطاب لشکر خان نامور گردید - و سال
 بیست و ششم بمنصب سه هزار سوار فایز شده به
 بخشیکری فوج متعین شاهزاده دارا شکوه بیساق قندهار مامور
 گشت - و در سال بیست و هفتم از ملتان حسب الحکم
 بدرگاه پادشاهی سعادت تلثیم عتبه اقبال اندوخته بدستور
 پیش بخدمت بخشیکری دوم از تغیر ارادت خان سر بلند
 گردید - و در سال بیست و نهم امری چند (که دلالت
 بر عدم تدین داشت) بر روی (وز افتاد - و ظاهر شد که
 در بخشیکری دهم طمع گشوده و ذیل دیانت خود بلوث
 خیانت آلوده - او را از خدمت باز داشته بکمی پانصدی معاتب
 کردند - و پس ازان بمالش فتنه پڑوهان حوالی حصار و بیکانیر
 تعین شد - و در سال هی و یکم از انتقال علی مردان خان
 امیرالامرا بصوبه داری کشمیر و اضافه پانصد سوار سرافرازی
 یافت - و بعد از نخستین جلوس عالمگیری با ارسال خلعت
 و اضافه پانصدی پانصد سوار بمنصب سه هزار سوار
 و پانصد سوار مورد عنایت گشت - و بتفویض صوبه داری

ملتان معزز شد - و در سال سیوم از تغیر قباد خان بصوبه داری
تهته مامور گشت - و پس ازان بنظم صوبه بهار رخس
عزیمت راند - و در سال یازدهم از بهار معزول شده بخدمت
صوبه داری ملتان از تغیر طاهر خان سرفراز گردید - و در سال
سیزدهم از ملتان بحضور رسیده از انتقال دانش مند خان
• بدربخشی بخدمت بخشیکری اول و بافزایش هزاری هزار سوار
بمذنب پنج هزاری سه هزار سوار بلند مرتبه گشت - و در آخر
همین سال سنه (۱۰۸۱) یک هزار و هشتاد و یکم هجری رخت
هستی بر بست - از پسرانش کسی ترقی نکرد - صبیحه او
بحباله نکاح لطف الله خان بن سعد الله خان مرحوم بود *

لطف الله خان

همین خلف جسله الماک سعد الله خان است که نقوش
فضائل و رقوم کمالات او بر صفائح السنه تا مرور دهور جلوه گر
خواهد بود - (چون آن مربع نشین مسند وزارت در مبادی
سال سی ام جلوس اعلیٰ حضرت ازین سپنجی سرا انتقال
نمود) لطف الله خان در سن یازده سالگی بود - بمذنب
(۳)
هفصدی صد سوار مشمول نوازش خسروانی گشت - پس
ازان (که عذر فرمانروائی هذوستان بدست اقتدار عالمگیری

(۲) نسخه [ج] در آخر همین سال سنه هزار و هشتاد و یک هجری -

(۳) نسخه [ج] هفت مدی •

در آمد) از اینجا (که پدر مرحومش نسبت بسایر شاهزادگان در خدمت پادشاه زاده محمد اردنگ زیب بهادر ربط دلی و اخلاص از صمیم قلب داشت) از را مورد گوناگون التفات فرموده بمنصب هزاری چهار صد سوار سر باند گردانید - و همواره مورد تربیت داشته بافزایش منصب و تفویض خدمات حضور بر نواختند - کمتر داروغگی بود از داروغگیهای عمده حضور که خان مذکور سرانجام نکرد - و در سال دوازدهم از تغیر عاقل خان بخدمت داک چوکی مباحی شد - و سال سیزدهم از تغیر حاجی احمد سعید خان داروغگی عرض مکرر یافت - و در سال چهاردهم بخلمت کتخدائی با صبیۀ لشکر خان میربخشی (که پیش ازان در گذشته بود) مخلع گردید - و در نوزدهم سال بعد مراجعت از حسن ابدال بلاهور از تغیر فیض الله خان بداروغگی فیل خانه اختصاص گرفت - و در سال بیست و یکم از انتقال شیخ عبدالعزیز اکبرآبادی بتازگی قامت امتیاز بخلمت عرض مکرر بر آراست - و در همین سال باعزاز خسروانی (که خان مشارالیه در قلعه پالکی سواره می آمده باشد) در سائر همچشمان معزز گشت - و در سال بیست و سیوم صوبه داری لاهور از تغیر قوام الدین خان بپادشاهزاده محمد اعظم مفوض گردید - خان مزبور بنیابت شاهزاده اعتبار اندرخته رخصت یافت - و سال دیگر بحضور رسیده از

تغیر عبد الرحیم خان به داروغگی غسلخانه فوق عزت برافراخت -
 و در سال بیست و پنجم از تغیر کامگار خان بواقع خوانی
 فایز شد - و سال دیگر بداروغگی جلو خاص و چوکی خاص
 مخصوص اطفاف گشت *

(چون قابلیت و کمال خان مذکور شهر آفاق بود و جودت
 طبع و صفاتی ذهن و (سائی فکر بکمال داشت) در محاسره
 گولکنده جوهر شجاعت و مردانگی خود را دل نشین همگان
 ساخته مصدر ترددات نمایان گردید - خصوص دران نیم
 شب [که محصوران بر دمدمه پادشاهی (که بکنگره قلعه
 رسیده بود) ریخته توپ را بیکار کردند - و سید عزت خان
 میر آتش را با سربراه خان چیله جلال نام بسته بردند]
 لطف الله خان که با جماعه چوکی خاص بمحافظت آن تعیین
 شده بود تا سه روز در میان دریا (که پای قلعه است) بپردلی
 و دلاری استقامت ورزید - تا جمعیت دیگر رسیده غنیم را
 برداشتند - و دمدمه قائم کردند - خان مذکور باضافه
 پانصدی مفتخر شد - و (چون نقد بهادری از بدار العیار
 امتحان سره برآمد) در سال سی و چهارم سمت تھانه
 کهتارن بمالشی اشقیا رخصت یافت - و در سال دیگر از
 تغیر ملابت خان مجدداً بداروغگی چوکی خاص مورد لطف

(۲) نسخه [ج] خود را نیز •

گردید . و در همین سال بصدر زلتی بسلب منصب
 معاتب شد . و پس از چند روزی ببحالی نوکری آب رفته
 بجویش باز آمد . و در سال سی و نهم از تغیر صف شکن خان
 بخدمت آخته بیکگی و از تغیر خانه زاد خان بداروغگی خاص
 چوکی سرافرازی یافت . و در سال چهل و سیوم از اصل
 و اضافه بمنصب سد هزاری دو هزار سوار و بعطای نقاره
 بلند آوازه گشت . و بصوبه داری بیجاپور مامور شد . و سال
 چهل و پنجم ازانجا معزول گشته بافرزنی پانصد سوار بحراست
 اورنگ آباد تعین گردید . و در سال چهل ششم پس از فتح
 قلعه کپیلا صوبه داری مذکور به شاهزاده بیدار بخت مغوض
 شد . و خان فیروز جنگ از برار به محافظت بگاه پادشاه
 مامور گشت . و صوبه داری آنجا بنیابت بلطف الله خان (۳) که
 خسروپوره خان فیروز جنگ میشد (قرار یافت . خان مذکور بتعلقه
 نرسیده در سنه (۱۱۱۴) یک هزار و یکصد و چهارده رخت هستی
 بوست . با فضل و کمال بشجاعت و کارطلبی اتصاف داشت .
 و مکرر مصدر کارهای نمایان شده بایستای بیش ازین ترقی می کرد
 و پایت دولت را به منتهای مراتب امارت می افراشت شاید
 لختی سبکیهای وضع و برده تکلفهای بیجا (که در مزاجش
 بود) مانع شده .

(۲) نسخه [ج] بنیابت لطف الله خان . - (۳) نسخه [ج] بقلعه نرسیده .

(۲)

مشهور است که روزی پادشاه عرضی که (که بعض

مقدمات مخفیہ مند (ج بود) می خواند - اتفاقاً هنوز آن
مقدمات بر زبان پادشاه نگذشته که از جانبی بعرض (سید - و
تفحص شد که چگونه افشای این امور شد - آخر الامر پادشاه
بحدت دست فرمود که سوائے لطف الله خان کار دیگری
نیست - پستتر معلوم شد (که خان مذکور از پشت آن
عرضی همه مطلب دریافته بمردم اظهار نمود - لهذا روزی
چند از باریابی خلوت ممنوع گردید - محاوره و مکالمه
بالفاظ غیر مانوس (که محتاج بفهنگ و قاموس بود - و
آن دور از سلامت و روانی ست) بسیار داشت - عبارتهای
ساخته و تراکیب به تکلف تراشیده وی زبان زن مردم
است - پسرش محمد خلیل عنایت خان (که چندی بعمر است
برهانپور قیام داشت) سپاهی وضع میرزا منش بود - در
نعمات هندی خالی از کمال نبود - در جنگ جاجو (که
میان شاه عالم و محمد اعظم شاه بر سر سلطنت هندوستان
صف آرائی بمیان آمد) خان مذکور در فوج جهاندار
شاه معزالدين بود - چون سادات بارهه (که هراول بودند)
با معدودے گرم عنان گشته بجنگ در پیوستند عنایت خان
نیز خود را بکمک رسانید - چون غلبه مخالف مشاهده

نمود از فیل فرود آمد - و نورالدین علی خان برادر حسن
 علی خان و حسین علی خان آنرا دیده به برادران خود گفت
 که حیف این شیخزاده گوی از میدان برد - بمجرد این
 حرف آنها نیز از فیلان فرود آمدند - و در مقابل امان الله خان
 و سید ارتان محمد و ابراهیم بیگ بسری و دیگر نوکران قدیم
 محمد اعظم شاه بودند (که از سالها بشجاعت و مردانگی نام
 برآوردند) باهم در آویختند - و طرفه گیر و داره و غریب کارزاره
 واقع شد - که ترک خون آشام بهرام را از نظاره آن کند آدری
 دود حیرت بسر برآمد - عزایت خان زخمهای کاری برداشته در
 میدان افتاد - رمقه از جان داشت - بعد از ساعتی در گذشت
 خلد منزل او را ملقب بعزایت خان شهید فرمود - و به
 پسرانش (که خرد سال بودند) رعایت نمود - در عهد
 فردوس آرامگاه هکامه (که نواب آصف جاه نظام الملک از
 دکن بدار الخلافه شتافته) از انتقال محمد امین خان وزیر الملک
 مسند آرای وزارت گردید - دختر خان شهید را (که
 طغای زاده آن نویسنده بالغد اقبال بود) بعقد ازدواج در آورده
 موسوم بصاحب بیگم نمود - و بدین انتساب جدید پسران
 او را امتیاز و اعتبار دیگر بهم رسید - حفیظ الدین و محمد سعید
 خان (که برادر امینانی بودند) برفاقت آصف جاه بدکن
 آمدند - و بعد جنگ مبارز خان هر یک فوجدار می عمده

یافته صاحب طبل و حشم گردید - و پس از حفیظ الدین
 خان بهادر بنیابمت صوبه دارمی درهاندور سرفرازی یافت - و
 چون در سال (۱۱۵۰) هزار و صد و پنجاهم ^(۲) هجری بار دیگر
 آصف جاه لوای عزیمت دار الخلافه برافراخت هر دو برادر
 با قامت دکن نگرانیده همراهی گزیدند - و اینها را (که سکونت
 شاه جهان آباد مرغوب طبع بود) با آصف جاه معاودت
 دکن نموده در رکاب پادشاهی ماندند - و بشرف این قرابت
 در پیشگاه خلافت عزت و احترام دارند - و هر دو بخوش وضعی
 و رنگینی موصوف اند - خصوص محمد سعید خان بهادر
 امیرزاده واقعی است - اگرچه در پیش منصبی از پدر و جد
 در گذرانیدند اما آن حالت و دستگاه بالفعل ندارند - و
 برادر دیگر ^(۳) محیی الدین قلی خان و دوم معین الدین قلی
 خان (که در دهلی بودند) در قتل عام نادر شاه کشته شدند *

لطف الله خان صادق

از شیخ زادهای انصاری - وطنش پانی پت است - و ^(۵) وقت
 خلد منزل در دربار پادشاهی آمد و رفت نموده از کم رتبیگی
 بپایه عمدگی رسید - و در عهد جهاندار شاه بپایه عتاب
 درآمده خانه اش ضبط شد - ازین جهت با محمد فرخ سیر

(۲) نسخه [ج] پنجاه هجری - (۳) نسخه [ج] ۲ و برادر دیگر محیی الدین

قلی خان - (۴) نسخه [ج] کشته شد - (۵) نسخه [ب] و وطنش

توسل جسته پس ازان (که شاهد سلطنت هندوستان بهشت
 نشان در آغوش او در آمد) بعد فتح یافتن بر جهاندار شاه
 باتفاق سید عبد الله خان به بزدویست دار الخلافه تعیین شده -
 قطب الملک دیوانی خالصه بنام او تجویز نمود - و پادشاه
 این تعلقه بنام ^(۲) جهیله رام ناگر مقرر کرده بود - بدین تقریب
 مابین پادشاه و وزیر کدورت واقع شد - قطب الملک گفت
 که هرگاه تجویز اول وزیر پذیرا نشود استقلال او معلوم -
 آخر تعلقه مزبور بنام خان مسطور قرار یافت - و در عهد
 فردوس آرامگاه بخدمت خانسامانی و منصب شش هزاری
 و خطاب شمس الدوله بهادر ^(۳) متهور جنگ کامیاب گردید - بعد
 آمدن نادر شاه (چون از حرکات خلاف مرضی بظهور آمد) بدایه
 عتاب در آمد - در عهد احمد شاه در گذشت - در لقب
 او (که لفظ صادق افزود شده) وجه آن زبان زد عوام است
 دلیر دل خان برادر او است - که همراه امیرالامرا می بود -
 و بمنصب سه هزاری رسیده - و برادر هیوم او شیرافکن
 خان است - که بفوجداری کره مضاف آله آباد هرفراز شده -
 از پهرانش عنایت خان راسخ و شاکر خان بقدر ترقی کردند *

حرف المیم

* مصاحب بیگ *

وُرد خواجه کلان بیگ که پدرش مولانا محمد صدرا از
اعاظم ارکان دولت میرزا عمر شیخ بود - و شش پسر او در
فیکو خدمتی فردرس مکانی خود را نثار کردند - خواجه با
این همه حقوق بفرط رشادت و فراست و سنجیدگی اطوار و
شایستگی فضائل مفضول نظر بابری شده سرآمد امرای بزرگ
گردید - برادر دیگرش کوچک خواجه مهرداد و معتمد خاص
بود - پس از فتح هندوستان (که روز جمعه بیستم رجب
سنه (۹۳۲) نهمصد و سی و دوم هجری واقع شد - و آگره مخیم
سراقات فردرس مکانی گردید) سپاه چغتای را قلمت مجانست
علت عدم موافقت با اهل هند شد - و افراط گرمی هوا
و شائبه سموم و وبا ضمیمه گشت - درین اثنا از ناروائی راهها
و دیررسی سودا (که تنگی معیشت و فقدان اجناس پدید
آمد) امرا قاطبه قرار بر معادرت داده بسیاری یکه جوانان

بے رخصت بکابل رفتند - خواجه کلان بیدگ را (که در جمیع معارف و مراتب خصوص درین یوزش سخنان مردانه عالی همتانه میگفت) نیز رای برگشت - فردوس مکانی (که دل نهاد اقامت این دیار بود) فرمود که این چنین ملکی (که بچندین سعی و اهتمام بدست آمده) باندک تعبیه و کلفتیه (که در دهد) از دست دادن رسم جهانگیران هوشمند نیست - اما بهاس خاطر خواجه (که در بازگشت اصرار داشت) تیولاری^(۲) غزنین و گردیز بغام ری مقرر فرموده بدان جانب رخصت فرمود - در واقعات بابری مرفوم خامه راستی رقم آن پادشاه است که تمشیر هندوستان بمساعی جمیله خواجه میسر شده - در نصائح جنت آشیانی بحسن سلوک با خواجه و صفح گستاخیهای او وصیت فرموده - پس از ارتحال فردوس مکانی^(۳) خواجه رفاقت میرزا کامران اختیار نموده از جانب او بحکومت قندهار می پرداخت - در (۹۴۲) نصد و چهل و دو سام میرزا برادر شاه طهماسب صفوی بر سر قندهار آمده آنرا محاصره نمود - تا هشت ماه نگاهداشت - چون مرتبه درم شاه خود آمد ناچار قلعه سپرده در لاهور بمیرزا کامران پیوست - و بعد سنوح قضیه چوسا خواجه همراهی جنت آشیانی^(۴)

(۲) نسخه [۱] گردید - (۳) نسخه [ب] پس ارتحال - (۴) در [بعضی

نسخه [چوسا - (۵) نسخه [ب] جنت آسقانی *

قرار داد - چون آن پادشاه از ناسازگاری^(۲) زمانه متوجه شده شد خواجه از سیالکوٹ رفته باز بمیرزا کامران ملحق گشت *

و چون خواجه در گذشت پسر او مصاحب بیگ بوسیله شایسته خدمتیهای نیاکان خود بقرب و اعتبار اختصاص گرفت -

اما^(۳) (چون سرشت او بخبت و خبائثت آماده بود - و مزاج او بشرارت و بدکاری مجبول) مکرر حرکات ناپسندیده ازو بظهور می آمد - چنانچه جنت آشیانی او را مصاحب مذاق می گفت - پس ازان (که نوبت سلطنت بعرش آشیانی رسید) او از تبه رائی و بیخردی شطری اوقات خود را در صحبت شاه ابوالمعالي ترمذی گذرانید - و لختی بعدود شرقیه بسر برده از مصاحبان خان زمان بود - در سال سیوم باندیشه ناصواب بدهلی آمد - بیرام خان او را مقید ساخته روانه حجاز نمود - ناصرالملک باهتمام تمام بیرام خان را بران داشت که در قرعه قرطاس بریکم اسم قتل و بر دیگره نقش نجات نوشته انداخته شود - تا هر نقشی (که از پرده غیب بر رو افتد) آنرا بکار برند - اتفاقاً تقدیر موافق تدبیر آمد - همان ساعت مردم فرستاده او را بباسا رسانیدند - گویند ازین واقعه همه امرا و امرازادهای چغتائی از بیرام خان هراسان گشته سر حساب شدند *

(۲) نسخه [ج] ناسازی - (۳) نسخه [ب] چون سرشت او *

ملا پیر محمد خان شروانی

از امرای پنج هزاره اکبری ست - صاحب فضل و کمال بود - ابتدا در قندهار ملازم بیрам خان شده - بعد سرور آرائی عرش آشیانی بوسیله خان مزبور برتبه امارت و سرداری رسیده بوکالت از جانب خان مشارالیه مقرر شد - و بعد فتح هیمو (که در جنگ مصدر قودات گردید) بخطاب ناصرالملکی سرافرازی یافت - و رفته رفته قسمی استقلالش افزود (که جمیع مهمات مالی و ملکی را بالاصالة انفصال میداد - گویا خود وکیل سلطنت بود - و جیروت و شوکت او بجائی رسید) که اعیان سلطنت و امرای الوس چغتای بدر خانه او رفته اکثر بار نیافته بر میگشتند - و او از راستی و درستی خود حساب کسی بر نمیداشت - بل از درشتی و تشدد او دیگران در حساب بودند - و (چون اعتدای بشان هیچ یک نمیکرد) حسد آلودگان ناتوان بدین بستوه آمده خاطر بیرام خان را بحرفهای نا مناسب از متغیر ساختند - اتفاقاً سال چهارم نامرالملک روزی چند بیمار شد - خان خانان بعیادت رفت - غلام ترک (که دربان بود) از نادانستگی گفت باشید - خبر کنیم - خان خانان متغیر شد - ملا پیر محمد ازین واقعه واقف شده از خانه برآمده بهزاران تواضع و خجالت در مقام معذرت استاد - و گفت این غلام نواب را نشاخت

خان خانان گفت که شما چه قدر ما را شگافته اید که او بشناسد.
 باوصف این بیروم خان (که اندرون رفت) بسبب شدت اهتمام
 از همراهان کمتر توانستند رفت - خان خانان زمانی چین
 در ابر بود - غرض گویان واقعه طلب فرصت یافته زیاده از
 سابق او را بشورش آوردند - چنانچه پیغام فرستاد که ما ترا
 از ملائی بامارت آوردیم - چون تفک حوصله بودی بیک ساغر
 از دست رفتی - الحال مصلحت اینست که منزوی شوی -
 ملا (چون آزاده مرد بود) ازین بشارت بشگفتگی خاطر گوشه
 گرفت - بعد چند (رز بسعی شیخ گدائی کنور دیگر بداندیشان
 بیروم خان ملا را بقلعه بیانه فرستاده محبوس ساخت -
 و باز رخصت سفر حجاز داد - ملا روانه گجرات بود که در راه
 نوشته ادهم خان و غیره امرا رسید - که هر جا که رسیده باشد
 توقف نموده انتظار اطیفة غیبی برند - مشار الیه در نواحی
 رنتنبهور اقامت برگزید - چون به بیروم خان آگهی شد جمعه
 را فرستاد که او را دستگیر کرده بیازند - ملا بعد ازان (که
 زد و خورد در میان آمد) اسباب و اشیا گذاشته با معدودے
 بدر رفت - فی الحقیقة بیروم خان باغوامی کوه اندیشان
 حسدپیشه چنین مخلص کاردان را از خون دور ساخت - و
 بدمت خود تیشه بپای اقبال نمود زد - سنوح این قضیه
 در خاطر عرش آشیانی بسیار ناپسند آمد - و هنوز ملا

به کجرات نه رسیده بود که برهم زدگی دولت بیروم خان
شدید - و برهم استعجال بزمین بوس رسیده بخطاب خانی
و عنایت علم و نقاره بلند پایه گشت - و پس ازان باتفاق
ادهم خان به تسخیر مالوه تعیین شد - چون سال ششم ادهم
خان کوکه حضور طلب شد حکومت مالوه باستقلال بملا قرار
گرفت - باز بهادر حمای از بر نداشته در سال هفتم در حدود
اباس جمعیتی فراهم آورده عرصه خسروی آراست - پیر محمد
خان نهجی ترتیب داده بر سرش شتافت - و باندک تلاشی او
را اداره شست هزیمت ساخت - و بتسخیر قلعه بیجاگده
همت گماشته آنرا بجبر و قهر از دست اعتماد خان (که
از جانب باز بهادر باستحکام آن می پرداخت) گرفته داخل
ممالک محروسه ساخت - و (چون والی خاندیس میران
محمد شاه فاروقی در اعانت باز بهادر جدت داشت) بنا برین
پیر محمد خان هزار جوان کار طلب همراه گرفته بطریق
ایلغار چهل کوزه در یک شب رانده (چون او در قلعه آسیر
بود) بپرهان نیز درآمده به نهب و غارت پرداخت - و حکم
قتل عام نموده بهیارے از سادات و علما را بحضور خود
کردن زد - و با فراوان غنائم معاودت کرده شنید که باز بهادر
از راه قریب تر است - مستعد پیگار گردید - از باب خبرت
صلاح جنگ نداده رفتن بهندیه اولی شمردند - پیر محمد

خان (که تهور بر عقل و تدبير غالب داشت) گوش برين
 حرفها نکرده دل در جنگ بست - همراهان لوازم رفاقت بجا
 نياورده باندک تلاش از جا رفتند - بعضی هواخواهان جلو اسب
 او گرفته از جنگ برآوردند - چون بگذار نريدا رسيد شام
 بود - مردم گفتند که غنيم دور است - اسب اينجا توقف بايد
 کرد - نشييده سواره خود را بآب انداخت - اتفاقاً قطار اشترى
 نيز درميان آب مبي گذشت - باسب خان پهلو زد - او از اسب
 جدا شد - همراهان قريب از بد دروني ببر آوردن دست و پايم
 فزوند - غريق گشت *

* بيت *

(۲)

* چو در آردن درز در تيروي *

* دو چشم جهان بين کذب خيرگي *

(۳)

* خون ناهق بيگذاهان برهانه پور کار خود کرد *

* بيت *

* خون ناهق مکن چو يابي دست *

* کز مکافات آن نشايد دست *

(۴)

اين سانه در سنه (۹۶۹) نهصد و شصت و نه واقع شد
 عرش آشياني از رفتن چنين نوکر درمست اخلاص کاردان جوانمرد
 عالي همک قرين تاسف بسيار گشت - گویند پير محمد
 خان کورت و سرانجام بمرتبه بهم رسانيده بود (که هر روز

(۲) نسخه [چ] چو روز آورد - (۳) نسخه [ج] کرده - (۴) نسخه [ا ب]

در نهصد و شصت و نه *

هزار قاب طعام می کشیدند) - و با تجبر و نخوت کریم وضع بود - مکرر در یک روز پانصد اسم بمردم بخشید - اما هر چه بود آیه قهر بود - غرور سپاهگری بعصیت ملایم فراهم آمده دولت و جاه سرباری شد - دیگر چه توان گفت - در هنگامی (که مدارالمهام خلافت بود) از پیشگاه سلطنت بخان زمان شیبانی تهدید رفت - که شاه ساردان پسر را (که بمعشوقی برگزیده) پادشاهم پادشاهم می گردید - بحضور فرستد یا از پیش خود دور سازد - خان زمان بوج علی فوکر معتمد خود را بحکم تسکین غضب سلطانی و مهم سازی دربار روانه نمود - او بمنزل پیر محمد خان آمده گزارش لحن پیغام کرد - ملا بغضب رفته او را ته چوب گرفت - و از برج قاعه انداخت - و قهقهه زنان گفت اکنون این شخص مظهر اسم خود گردید *

میر شاه ابراهیم

از سادات نرمن است - در آوان شباب سنه (۹۵۸) نهصد و پنجاه و هشت در کابل بوسيلة خواجه محمد سمیع بمجلس جنم آشیانی راه یافت - (چون بحسن صورت و زیبایی مظهر خالی از قبول نبود) مملطور نظر پادشاهی گردیده (۴)

(۲) نسخه [ب] پادشاهم میگردد (۳) نسخه [ج] گفت این شخص -

(۴) نسخه [ج] قبول

بشمول تربیت و عنایت بدرجۀ امارت رسید - و بخطابه
 فرزندی اختصاص گرفت - و در یساق هندوستان مصدر
 قردادات و مردانگیها شده بعد فتح با برخی امراء عمدها بصوبه
 پنجاب دستوری یافت - تا سکندر خان سور واهی هند
 (که از جنگ بدر رفته و خود را بدامن کوهستان کشیده)
 اگر برآمده دست اندازی نماید بتدارک آن پردازد - و جمیع
 مهمات آن ولایت برای او مغرض شد - اما بامتنعالی و
 نخوت او با امراء باعث آن گردید (که شاهزاده اکبر را باالیقعی
 بیرام خان بدان مملکت مرخص فرموده حکومت سرکار حصار
 بنام او قرار گرفت -) چون بر کنار آب بیاه ملازمت شاهزاده
 نمود (نظر بر الطاف جنم آشیانی اشاره به نشستن در مجلس
 فرموده مورد مزاحم بیکران ساخت - آن مرتبه نشناس بمنزل
 خود رفته پیغام بشاهزاده فرستاد که نسبت من بپادشاه بر همه
 روشن است خصوص بر ایشان - که فلان روز با پادشاه در
 یک ظرف خوردم - و شما الوش عنایت کردند - پس با این
 نسبت من (که بتخانۀ شما آمدم چرا تکیه و نمد برای من
 جدا انداختند - شاهزاده باوجود حدائث من جواب داد
 که تو را سلطنت دیگر است و قانون عشق دیگر - آن نسبت
) (که پادشاه را با شما بود) مرا نیست - عجب که در میان

این هردو نسبت تفرقه نگوده گاه کردند - پس ازان (که
 عرش آشیانی سرپر آرای هندوستان شد) بیرام خان نقوش
 فتنه و فساد از سیمای احوال او بر خواننده روز سیوم جلوس
 در محفل حضور مقید ساخته بلاهور فرستاد - و به پهلوان
 گل گر عهس آنجا سپردند - روزی از بی برائی محافظان از
 زندان فرار نموده بولایت گهران در آمد - کمال خان گکهر
 مقید ساخت - از آنجا هم گریخته می خواست بکابل سرے
 کشد [(۲) چون منعم خان حاکم آنجا باستماع فرار او میر هاشم
 برادرش را (که غوربند و غیره جاگیر داشت) بلطائف الحیل
 مقید ساخته بود] بدان جانب هم نشسته در نوشهره بکشمیریان
 (که از حاکم خود غازی خان ستم رسیده بودند) پیوست -
 و بلاه و مکر آنها را با خود متفق ساخته بحاکم کشمیر جنگ
 نمود - و هزیمت خورد - و بعضی نوشته اند که چون بکمال خان
 پیوست دران وقت آن ولایت بدست عم او آدم گکهر بود -
 کمال خان میر را اعتبار نموده فوجی فراهم آردن - و باثفاق
 یکدیگر متوجه کشمیر شد - و پس از شکست عذرخواهی نمود -
 میر بپرگنه دیبال پور (که در جاگیر بهادر شیبانی بود) مخفی
 رفته در خانه میرزا تولک لازم خان مزبور (که سابق نوکر میر
 بود) پنهان شد - اتقانا روزی تولک بزوج خود جنگ کرده

اذیت بسیار بدو رسانید - او نزد بهادر خان رفته صورت واقعه
ظاهر نمود - و گفت قتل خان مصمم کرده اند - بهادر خان
همان ساعت سوار شده توپک را بقتل رسانید و میر ابوالمعالي
را محبوس ساخته نزد بیرام خان فرستاد - او حواله ولی بیگ
نمود که به بهکر راهی سازد - او درانه گجرات کرد - که از آنجا
به حجاز رود - در گجرات خونه نالحق ریخته نزد خان زمان
گریخت - او باز محبب الطالب نزد بیرام خان فرستاد - درین
نوبت خان چند روز او را باعزاز نگاهداشته آخر الامر در قلعه
بیانه زندانی گردانید - و در ایام تنزل خود از ایلور شاه
ابوالمعالي را بندگسل ساخته با امرای دیگر درانه حضور نمود -
در قصبه جهجهر همه امرا ملازمت یافتند - شاه نیز رسیده
سواره سلام کرد - بادشاه را بد آمد - باز زنجیر فرموده
بشهاب الدین احمد خان سپردند - که بصفوحجاز راهی سازد -
و پس از دو سال در سال هشتم از اماکن شریفه برگشته بخیا
فسان انگیزی از گجرات در جالور به میرزا شرف الدین حسین
احمدی (که بغی ورزیده بود) ملاقات کرد - او جمعی را
همراهش ساخت که رفته در حوالی آگره و دهلی غبار فساد
برانگیزد - آن بے باک اول بذارنول شتافته قلیله خزانة
پادشاهی متصرف گشت - و به جهنجهنون آمده از آنجا بحصار
فیدرزه رفت - دید که کار پیش رفت نمی شود - و افواج

یادشاهی از اطراف و جوانب در تعاقب است - روانه کابل
گشت - و بماه جوجک بیگم والدۀ میرزا محمد حکیم (که رتق
و فتق کابل برای (زین او تمشیت می یافت) احوال خون
نوشته باین بیت معاون نمود *

* ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده ایم *

* از بد حادثه اینجا به پناه آمده ایم *

بیگم بهخندان مردم (که شاه ابوالمعالی جوانی ست بنجابی
و شجاعت متصف - ^(۲) جنت آشیانی صبیۀ کلان شما را نامزد
او فرمود - اگر او را تربیت فرمایند - مفید کارما ست) فریب
خورده در جواب نوشت *

* ع *

* کرم نما و فرود آ که خانه خانۀ تسم *

و باعزاز بکابل آورده فخرالها بیگم همشیره میرزا محمد حکیم
را بازواج او در آردن - (چون فی الجمله بوسیله این نصبت
صاحب اختیار گشت) از بدسورشی خود و زشت آموزی لختی
فتنه پورهان (که تا بیگم زنده است استقلال تو صورت نخواهد

بست) - اواسط شعبان سال نهم سنه (۹۷۱) نهصد و هفتاد و یک

با در کس از بے سعادتان بخانۀ بیگم در آمده آن مظلومه را

بشهادت رسانید - و اکثر عمدها را که از انجمله حیدر قاسم ^(۳)

کوه بر است (که پدر بو پدر درین دودمان عالی از امرای

بزرگ بوده - و درين ولا منصب وکالت داشت (بقتل
در آورده در کار مستقل گردید - ميرزا سليمان (که همواره
در آرزوی کابل بود) باستدعای پنهانی ميرزا محمد حکيم
و درخواست برخه اهل کابل از بدخشان روانه شد - شاه
ابوالمعالي ميرزا محمد حکيم را همراه گرفته بمقابله برآمد
نزدیک آب غوربند تلاقی فریقین رو داد - چون جنگ ترازو
شد برخه دولت خواهان ميرزا را جلو ریز نزد ميرزا سليمان
آوردند - و کابلیان تمام پراکنده گشتند - شاه ابوالمعالي
سراسیمه رو بفرار آورد - بدخشیان تعاقب کرده در موضع
چاري کاران دستگیر ساختند - و در کابل روز عید فطراين سال
بحکم ميرزا از حلق پرکشیده بقصاص رسانیدند *

* ابیات *

* چشم خویش دیدم در گذرگاه *

* که زن مرغی به آن مورچه راه *

* هنوز از میدان منقارش نپرداخت *

* که مرغ دیگر آمد کار او ساخت *

* چو بد کردی به اش ایمن ز آنات *

* که واجب شد طایعیت را مکانات *

شاه ابوالمعالي خوش طبع و سلیقه بشعر موافق داشت

شهیدی تخلص می کرد *

محمد سلطان میرزا

پسر ویس میرزا ست بن بایقرا بن منصور بن بایقرا - در زمان دولت سلطان حسین میرزای بایقرا که جد مادری او میشد مکرم و معزز بوده - بعد واقعه ناکزیر آن پادشاه (که تفرقه عظیم بخوارسان (و دان) بملازمهت بابر پادشاه پیوسته منظور عنایت و رعایت شد - و بدستور در زمان جنیت آشیانی مشمول مراحم بود - با آن (که مکرر آثار عصیان بظهور آمد) جنیت آشیانی از کمال مردت بعد از قدرت انتقام هم در مقام عفو شد - دو پسر داشت - الغ میرزا و شاه میرزا - اینها نیز مکرر با جنیت آشیانی مصدر خلاف و طغیان گشته در ظل عاطفت در می آمدند تا آنکه الغ میرزا در قلاخ هزاره کشته شد و شاه میرزا باجل طبیعی درگذشت - از الغ میرزا دو پسر ماند - سکندر و محمود سلطان - جنیت آشیانی اول را الغ میرزا و دوم را شاه میرزا خطاب دادند - چون نوبت بعرض آشیانی رسید محمد سلطان میرزا را با نیاثر و عشائر بعزایات مخصوص ساخت - و بنابر کبر سن از تکلیف نوکری معاف داشته برگشته اعظم پور سرکار سنبل جهت خرج عنایت فرمود - در آنجا میرزا را در پیری چند پسر شد - ابراهیم حسین میرزا محمد حسین میرزا مسعود حسین میرزا عاقل حسین میرزا - و همه اینها منظور نظر پادشاهی بوده در سرکار سنبل جاگیرهای خوب داشتند

سال یازدهم عرش آشیانی بغا بر دفع میرزا محمد حکیم (که از کابل آمده لاهور را محاصره داشت) متوجه شدند - الغ میرزا و شاه میرزا با اتفاق ابراهیم حسین و محمد حسین علم بغی افراشته دست بغارت و تاراج بردردند - و از آنجا نزد خان زمان بهونپور شتافتند - چون محبت با او در گرفت تاراج گنان بعدد دهلی رسیدند - و از آنجا بمالوه (که به محمد تلی خان برلاس تعلق داشت - و او در حضور میبود) رفته متصرف گشتند - بنا برین محمد سلطان در قلعه بیانیه محبوس شده دران محبس فوت کرد - و در سال دوازدهم عرش آشیانی پس از استیصال خان زمان بهتسخیر قلعه چتور متوجه شدند - و شهاب الدین احمد خان را بریاست مالوه و مالش میرزایان تعیین فرمودند - درین وقت الغ میرزا در ماندو زندگی بهپرد - دیگران قاب مقارعت نیارده نزد چنگیز خان غلام سلطان محمود گجراتی (که بعد ازو بر بعضی بلاد آن ملک استیلا یافته بود) شتافتند - او درین هنگام بهجنگ اعتماد خان گجراتی (که احمد آباد در تصرف داشت) متوجه بود - مقدم میرزایان مغتنم دانست - و چون دران جنگ کارهای نمایان بظهور آوردند (چنگیز خان بهرنج را بجاکیر میرزایان مقرر کرد - اما چون ناف آنها بفتنه بریده بودند) دران ضلع هم رفته بهنواع ظلم و تعدی کار بجائے رسانیدند که ناچار چنگیز

خان فوج تعیین کرد - اگرچه آن مردم را بر شکستند لیکن
مقابلۀ چنگیز خان را فوق طاقت خودها دیده به خاندیس
شتافتند - و از اینجا باز بمالوه آمده غبار شورش برانگیختند -
آشرف خان و صادق خان و غیره امرا (که بتسخیر زنتبهور تعیین
شده بودند) سال سیزدهم بموجب حکم تعاقب کردند - میرزایان
سراسیمه فرار نموده خود را بآب نریدا زدند - اکثر از همراهان
فرار رفتند - و (چون معلوم کردند که چنگیز خان بقدر^(۲)
جهتار خان حبشی کشته شد - و ملک گجرات از حاکم مستقل
خالی ست) باز بدان دیار شتافته قلعه جانپانیر و بهرونج^(۳) و
سورت بے جنگ و بجنگ متصرف شدند *

و (چون در سال هفدهم احمدآباد ضمیمۀ ملک پادشاهی
شد - و الویۀ عرش آشیانی ظلال انکس آن مملکت گشت)
در جمعیت میرزایان سنگ تفرقه افتاد - ابراهیم حسین از
بهرونج برآمده از هشت گروهی اردوی پادشاهی میگذشت -
(چون امرا یک روز پیشتر بدفع محمد حسین میرزا به جانب
سورت (خصمت یافته بودند) ازین خبر عرش آشیانی شهباز خان
را به بر گردانیدن امرا فرستاده خود ایلغار نمود - چون^(۴)
بکنار مهذری (که متصل قصبۀ سرنال است) رسید - مجموع
چهل سوار بود (که اکثر جیبۀ نداشت) - آنقدر توقف شد که

(۲) نصحۀ [ج] معلوم شد - (۳) نصحۀ [ب - ج] بهرونج - (۴) نصحۀ
[ج] ایلغار •

چند جیبۀ خاصه تقسیم یافت - درین اثنا امرا نیز رسیدند
 (که مجموع دریسمت کس بود) . و دران قصبه محاربه سخت
 رد داد - ابراهیم حسین گریخته آگره سر بدر رفت - و
 زنش کارخ بیگم دختر میرزا کامران با مظفر حسین پسر
 خود از سورت بدکن شتافت - عرش آشیانی دران سال
 متوجه تسخیر سورت شده میرزا عزیز کوکه را در احمد آباد
 گذاشت - و قطب الدین خان وغیره امرا را از مالوه طلب
 داشته کومکي گردانید - محمد حسین میرزا و شاه میرزا
 (که در نواحی پتن بودند) با شیرخان فولادی اتفاق کرده
 آن قصبه را گرد گرفتند - میرزا کوکه بعزم پیگار روانه
 شد - جنگی بکمال معونت رد داد - (چون مآل کار ناسپاسان
 ناکامی سم) سورت فتح میرزایان نمودار شده بود که شکست
 افتاد - محمد حسین میرزا بدکن گریخت - و ابراهیم حسین
 میرزا با معود حسین میرزا (که در ناگور شورش افزا
 گشته مالشے بسزا یافته بود) رد به پنجاب گذاشت - دران
 هنگام حسین قلی خان حاکم آنجا محاصره نگرکوت داشت -
 صلح گونه با راجه کرده بتعاقب از شتاب آورد - مسعود
 حسین میرزا در جنگ دستگیر شد - و ابراهیم حسین بملتان
 بدر زده بدست بلوچان زخمی گشته گرفتار گردید - سعید
 خان چغته مویه دار ملتان آگهی یافته بدست آورد - بهمان

زخم در گذشت - و محمد حسین میرزا (پس از معادیت
پادشاهی از گجرات باگره) از حدود دولت آباد دکن برگشته
برخی محالات گجرات را مجدداً متصرف شد - و متصل
کنایات (۲) از نوزنگ خان پسر قطب الدین و غیره امرای پادشاهی
شکست خورده باختیار الملک و پسران شیر خان فولادی (که
سر بفساد برداشته بودند) پیوست - و بهیئت مجموعی
در احمدآباد میرزا عزیز کوکه را محاصره نمود - عمرش آشیانی
باستماع این خبر از آگره در نه روز (که اکثر بجمازهای
تیز در سوار می شد) ایلغار نموده پنجم جمادی الاولی سال
(۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک سه گروهی احمدآباد با کمتر
از هزار سوار رسید - و با محمد حسین میرزا (که اختیاری الملک
را گرد شهر گذاشته خود مستعد جنگ شد) محاربه سخت
نمود - پادشاه خود با صد سوار طرح شده بنفس نفیس
تقدم می فرمود - محمد حسین میرزا زخمی راه گریز پیش
گرفت - ناکاه پای اسبش بخار بست زقوم رسیده بر زمین
آمد - دو کس از مردم پادشاهی بصر و قتلش رسیده سوار
(۳)
اسب کرده بحضور آوردند - و هر یک بتلاش جلد و نصبت
ایمی خدمت بخود می کردند - (آجه) بیربر بموجب حکم
(۴)

(۲) نسخه [ج] کنایات - و در [بعضی نسخه] کنایات - (۳) نسخه
[ج] افتاد - (۴) نسخه [ج] بیربر .

ز میرزا پرسید که کدام کس گرفته - گفت مرا نمک پادشاه
 گرفت - و الا اینها چه قدرت دارند - پس ازین هنگامه
 مردم بتاراج متفرق شدند - با پادشاه اقبالمند چندی کس
 همراه مانده بود که اختیارالملک با پنج هزار کس دستگیر
 شدن میرزا شنیده گریزان میرفت - (چون قیاس مقتضی مقابله
 بود) شورش غریب برخاست - از دهشت نقارچیان را
 دست از کار رفته گاهی بعنف و گاهی بلطف بنقاره نواختن
 باز میداشتند - لیکن مخالفان نوعی سراسیمه می رفتند که
 بهادران لشکر پادشاهی رفته تیرهای ترکش آنها بیرون آورده
 بسیاری را طعمه تیغ ساختند - اختیارالملک از فوج جدا
 شده بزقوم زار رسید - خواست اسب بجهد - بزمین
 افتاد - سهراب ترکمان (که دنبالش داشت) سرش بریده
 آورد - دران وقت حیص و بیص محمد حسین میرزا را
 رای سنگه (که محافظ او بود) از هم گذرانید - و شاه
 میرزا از مبادی جنگ گریخته اداره شد *

پس ازین در سال بیست و دوم مظفر حسین (که
 والد اش بدکن برده بود) بهعی جوته بد نهادن بکجرات
 رسیده شورش افزا گشت - چون راجه تودرمل پیش ازان
 بدارمی وزیر خان بانتظام مهمات آن دیار رسیده بود باتفاق
 خان مذکور بر سرش شتافته شکست فاحش داد - میرزا

بسمت جرنه کده رهگرا شد - و چون راجه احرام حضور
بسمت باز میرزا باحمد آباد آمده وزیر خان را محاصره نمود -
و با مردم او ساخته در صدد در آمدن شهر شد - که ناگاه
بمهر علی کولابی (که میرزای خرد سال را دست مایه^(۲)
فساد ساخته چنین هنگامها می آراست) تفنگی رسیده
در گذشت - میرزا از مشاهده این حال در عین چیره دستی
از جا رفته بسمت نذر بار (دی گریز نهاد - چون بخاندیس
رسید راجه علی خان والی آن ولایت مقید ساخته نزد
عرش آشیانی فرستاد - چندی زندانی بود -) چون ندامت
و در سخت اخلاصی از حال میرزا ظاهر میشد (مورد عنایت
فرموده بر نواختند - و در سال سی و هشتم عرش آشیانی
خانم سلطان دختر کلان خود را بمیرزا پیوند بیوگانی بسمت -
و هرکار قنوج در تیول او مقرر کرد - چون باده پیمائی مفرط
و خیالات فاسد موردی او بعرض رسید - از تیول طلب داشته
زندانی ساختند - و در سال چهل و پنجم سنه (۱۰۰۸) هزار و
هشتاد در ایام محاصره آسیر میرزا را با فوج بتسخیر قلعه^(۳)
لنگ گسیل نمود - میرزا از پیشین لغزشها شمارے بر نگرفته
از بدسرشتی و باده مستی با خواجگی فتح الله در آویخت -
(۲) در [بعضی نسخه] مهر علی خان سالدوز کولابی - (۳) در [بعضی
نسخه] لنگ .

و روزی قابو دیده گجرات رویه گام فراخ برزد - همراهان
جدایی گزیدند - آن ناکام میان سورت و بکلانه بوارستگی^(۲)
پوشش در شد - درین سراسیمگی خواجه دیسی (که
به پژوهش شتافته بود) سیده دستگیر ساخته بحضور آورد -
پادشاه بر کم بیفتی او بخشوده بزندانی دبستان برنشانده - در
چهل و ششم بتازگی از زندان بر آورده بر نواخت - پس
ازان باجل طبیعی در گذشت - همشیره میرزا نورالینسا بیگم
بشاهزاده سلطان سلیم منسوب بود - گویند گلرخ بیگم (که
خوشدامن جنت مکانی میشد) در اجمیر سنه (۱۰۲۳) یکپوار
و بیست و سه بیمار بود - جهانگیر پادشاه بعیادت بخانه اش
رفت - بیگم خلعتی پیش گذاشت - پادشاه حفظ توره بر پاس
سلطنت مقدم داشته تسلیم کرده سراپا گرفت *

* مهدی قاصم خان *

ابتدا در ملازمان میرزا عسکری سیومین خلف فردوس مکانی
انسلک داشت - و صاحب اعتبار و اعزاز بود - بلکه به نسبت
رضاعت میرزا امتیاز می اندوخت - برادرش غضنفر کوکه
هنگامه (که جنت آستانی فتح گجرات فرموده احمدآباد^(۳)
بمیرزا عسکری غذایت نموده بماندو عطف عذاب فرمود) میرزا^(۴)

(۲) نسخه [ج] ناکام میان سورت - (۳) نسخه [ب - ج] جنت آشهانی -
(۴) نسخه [ب] فرموده *

روزه در مجلس شراب از روی مستی بر زبان راند که
ما پادشاه و ظل الله ایم - غضنفر آهسته گفت که مستی و
با خویشتن نیستی - همشیزان خنده کردند - میرزا در غضب
رفته غضنفر را مقید ساخت - چون دهائی یافت پدش سلطان
بهادر دالی گجرات (که به بغدر دیپ خورده بود) رفته گفت
که من از منصوبه مغل واقفم (که مستعد فرار اند) - و چندان
توغیب رفتن به احمد آباد نمود که سلطان جمعیت فراهم آورده
(۲)
مجدداً آن دیار را متصرف گردید *

مجملاً مهدی قاسم خان پس از آن (که بملازمیت
جنت آستانی اختصاص گرفته) مصدر خدمات شایسته
(۳)
(۴) گشت - و در زمان عرش آشیانی بمراتب عمده امارت
تصاعد نموده بمذصب چهار هزاره سرافراز برافراخت - و
در سال دهم آصف خان عبدالمجید (که بتعاقب خان زمان
مامور بود) توهم بخود راه داده وقت کار سالک مسالک
به حقیقتی شد - و بولایت گدھے و کتکه (که ایالت آنجا
(۲)
داشت) فرار نمود - عرش آشیانی در مبادی سال یازدهم
سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سه هجری پس از معاودت
جوانپور با گره مهدی قاسم خان را بحکومت آن ولایت تعیین

(۲) نسخه [ج] گشت - (۳) نسخه [ب - ج] جنت آشیانی - (۴)
نسخه [ج] گردید - (۵) نسخه [ج] در زمان - (۶) نسخه [ج] کنگه *

فرمود - که بانتظام آن ملک پرداخته آصف خان را (که مرتکب چنین تقصیر عظیم گشته) بدست آرد - خان مذکور کمزور و بی‌همت چمت بسته بآئین شایسته قدم همت در راه اطاعت نهاد - آصف خان پیش از وصول عساکر پادشاهی بهزاران تحسیر و تاسف دل ازان ولایت برکنده اراده صحرای بی‌دولتی شد - مهدی قاسم خان بدان ملک در آمده بدنبال آصف خان تگتگ پا نمود - چون او از تبارائی بخان زمان پیوست خان مذکور عنان باز کشیده ناظم اشتات آن ملک گردید - با وصف آن (که بی ارتکاب تعجب و منت سعی آن ولایت بدست افتاده)^(۲) از وسعت مملکت و خرابی آن نتوانست سامان نمود - بمالمت و ستوه در شده در واسط همین سال وحشته بر مزاجش غالب آمد و شورش دماغی بهم رسید - بی استوضای پادشاهی برخاسته از سرحد دکن متوجه سفر حجاز گشت - و از آنجا از راه عراق بقندهار آمد و آخر سال سیزدهم در ایام محاصره قلعه رنننبور تشویر زده و ندامت کشیده بر آستان خلافت جبهه سا گردید - و اسبان عراقی و نفائس امتعه بنظر در آرد - (چون طغرای دیرین خدمت و قدم بندگی زیب صفعه اعتبارش بود) عرش آشیانی از راه مررت بتفقدات فرادان برنواخته بتفویض همان مرتبه

(۲) نسخه [۱] افتاده - (۳) نسخه [ج] آمده شورش دماغی *

امارت و تئولدارئی سرکار لکه‌نؤ و آن حدود سر مباحاتش بقلک
 بوین رسانید - بهتر احوالش بنظر نیامده *

محمد قاسم خان بدخشی

موجی تخلص خویش میر محمد جاله بان اسمت - در
 بدخشان خدمت جاله بانی داشته - در آن ایام (که جنت آستانی^(۲)
 حسب الامر پدر جلیل القدر از هندوستان بدخشان شتافته
 (وزرے چند گذرانید) پرتو عنایت بر رجفات احوالش یافت -
 او پرستاری دایمی آن عالی جاه را سرمایه سود و بهبود خود
 دانسته همواره بخدمتگاری قیام می نمود - و برخی آورده اند که
 او در صغر سن در بندگی فردوس مکانی رسیده از آران صبی تا
 زمان نشو و نما در ملازمت جنت آستانی بسر بوده - ^(۳) بالجمله در
 سفر عراق هم (که از بیمه‌ری روزگار و بدمددی سپهر دوار با
 کمال ناکامی و بی سرانجامی پیش آمد - و امتحان درست عیاران
 اخلاص بود) ملتزم فتراک دولت بوده از رکاب پادشاهی تغلف
 نوزید - و پس از معادوت عراق و تسخیر کابل در سنه (۱۲۹۴)
 نهصد و پنجاه و چهارم جنت آستانی باقتضای مصالح ملکی
 بدخشان متوقف گردید - میرزا کامران (که منتظر فرصت
 بود) غیبت همایونی را مغنم دانسته بفته بکابل در آمده

مصرف گشت . جذت آستانی بعجلت برگشته محاصره نمود .
 مبرز از کوتاه خردی همت ناقص خود را بتعذیب طفلان
 بے گناه و آلودگی پاک دامنان مصرف نموده از غایت
 بیرحمی و سخت دلی شاهزاده محمد اکبر را (که در سن چهار
 سالگی در قلعه کابل بود) در برابر توپ نگاه میداشت . و
 از صیانت ایزدی (که متکفل حراست او بود) محفوظ
 ماند . روزی زن قاسم خان موجی را پستان بسته آویخت .
 خاطر فدویت مآثر او از فرط یکجہتی و یکوڑی ازین حرکت
 شذیعہ ہم بقذبذب نگراید . و پایہ درست اخلاصی خود را
 بلند تر افراشت . و پس ازان در عهد مرش آشیانی بمذاسبت
 کار قدیمش جالہ بانی بمیر بحرئی ہندوستان سر بر افراشت .
 و در دارا الخلافہ بر کنار آب جون منزلی داکشا ترتیب
 دادہ . در آخرها استعفاۃ ملازم پیشگی نمود . و همانجا انزوا
 برگزید . و در آخر شہور سنہ (۹۷۹) فہصد و ہفتاد و نہ
 سفینہ عمر بساحل فنا رسانید . نسخہ در تتبع یوسف زلیخا
 بیش ہزار بیت درست ساختہ . این در بیت از انجا سمع

* بیت *

* نہ - وہ دست صغش از تفنن *

* ہلال و بدر در یک روی ناخن *

* میانش برتر از حد بیان است *

* که اینجا نازکیها در میان است *

* بیت *

و این نیز شعراست *

* ساقیا ناک ز دوران شرح بد حالی کنم *

(۲)

* شیشه پرکن تا که یک ساعت دای خالی کنم *

(۳)

محمد قلی خان قرقبائی

از امرای هزاری عهد عرش اشیانی ست - آواخر سال
پنجم همراه ادهم خان کوکه بتسخیر مالوه تعیین شد - و
سال هشتم بکمک حسین قلی خان (که بعد گریختن میوزا
اشرف الدین حسین بجاکیش سرفروزی یافته بود) نامزد
گردید - سال هفدهم همراه میر محمد خان کلان با فوج
مؤتلا جانب گجرات رخصت یافته - و در سفر ایغار گجرات^(۴)
از پیش فرستاده بود - پستتر همراه خان خانان منعم بیگ
به یماق مریه بنگاه راهی شد - مآل ادوایش بملاحظه
در نیامده *

محمد قلی خان برلاس

از نژاد برنتقی است - طبقه جلیله او همیشه در سلاطین چغتای

(۲) در [اکثر نسخه] شیشه پرکن که یک ساعت - (۳) نسخه [۱ - ب]

محمد قلی قرقبائی - (۴) نسخه [ج] ایغار *

صاحب اعتبار و عاليشان بوده اند - جد کلان ار امير جاکوي
برلاس از اعظم امرای امير تيمور صاحبقران بود - خان مذکور
فاضل نیکو رای پسندیده اطوار و در شجاعت و سوداري
سرآمد امرای روزگار بود - و بقدم خدمت و ديرين پرستاري
در عهد جنت آستاني ترقی نموده بپايه امارت عمده بر آمد
و ملتان جاکير يافت - و در آغاز جلوس عرش آشياني
باتفاق شمس الدين خان انکه باوردن بيگمات و اهل و عيال
امرا و سائر ملارمان (که از بے خانماني و مفارقت اهل و
عيال بے دايها داشتند - شايد بدان سبب دل نهاد اقامت
هندستان گشته از اندیشه رفتن کابل باز ماندند) روانه آن
ديار شد - پس ازان بتيولداري ناکور و آن حدود اختصاص
گرفت - و روزی چند بحکومت مالوه نيز نامزد گرديد *
(چون خود در حضور سعادت بار مي اندوخت) خواجه
هادي مشهور بخواجه کلان دامادش بنيابت سر برآه کار آن
ولايت بود - ميرزايان باغيه بر سرش ريخته (اگرچه بملاحظه
بزرگ زادگي بخواجه زحمت جاني نرسانيدند) اما از قرار
دافع تاراج کردند - و در سال دوازدهم بوسر اسکندر خان
اربيک (که در او دهه بنحوت آرائي علم خود سري مي افراشت)
تعين گشت - چون در همان ايام خان زمان و بهادر خان
شيباني (که سرگروه ارباب طغيان بودند) بمکافات اعمال

(باب المیم) [۲۰۶] (مآثر الامرا)

گرفتار آمدند اسکندر خان فرار اختیار نموده سرگردان تیه
ادبار شد - سرکار اوده بهجاکیر محمد قلی خان مقرر گردید -
و در تسخیر بهار و بنگاله بهمراهی خان خانان منعم مصاعی
جمیاه بتقدیم رسانید - چون بتائید سماری در سال نوزدهم
معموره بنگاله مفتوح گشت و دادن کرانی بجانب ساگانون و
اردیسه روان شد خان خانان باتفاق راجه تودرمل در تانده
(که دارالملک آن ناحیه است) رحل اقامت انداخته
بنظم مهمان ملکی و مالی پرداختن گرفت - و جمیع امرا
را بسرکردگی محمد قلی خان بولاس بجانب ساگانون
فرستاد - که دادن را فرصت سامان نداده بدست آرد -
چون خان مذکور بیست کردهی ساگانون رسید او را پای
نجات بلغزش درآمده بسوی اردیسه پی سپر راه گریز گشت -
اعیان این لشکر خواستند که بانتظام پراکندگیهای این
حدود پردازند که راجه تودرمل به محمد قلی خان پیوست
و در راهی شدن بصوب اردیسه و استیصال دادن مرغبات
انگیخته رهنمون گردید - در قصه مندل پور در شهر رمضان
سنه (۹۸۲) نهصد و هشتاد و دو هجری محمد قلی خان
را روزگار سوزی گردید - غیر آن (که زمان افطار نان خورد
و هراتی بر دی غلبه کرد) سببی دیگر ظاهر نشد - بوخی
از دربینان عرصه آگهی این را از نتایج بداندیشگی از

غلامان خواجه سرا فرا گرفتند . محمد قلي خان از امرای
 پنجهازاري صاحب جاه و جمعيت آن عهد بود - مدتانت و
 سنجيده روزگارتي او شهره آفاق - پسرش فریدون خان برلاس
 است که احوال او رقم پذیر خامه گردیده *

معجون خان قاقشال

از امرای عمده و ثمن دار بود - در عهد جنيت آستاني
 بتيولداري نازنول اختصاص گرفت - چون واقعه ناگزير آن پادشاه
 درميان آمد حاجي خان (که از غلامان عمده شيرشاهي
 بود) با جمعيتي فرادان قلعه را محاصره نموده کار بر معجون
 خان تنگ ساخت - راجه بهارامل کچهوايه (که دران وقت
 همراه حاجي خان بود) مردوت و مردمي بکار برده بصلح
 معجون خان را باعزاز از قلعه برآورده بدلهي گسيل نمود -
 چون نوبت فرمانروائي به عرش آشياني رسيد مانکپور در
 جاگير يافت - و در هنگامه (که خان زمان و برادرش علم
 مخالفت و خود سري بر افراشتند) او در مقابله آنها
 ثبات قدم ورزیده سرچشمه اخلاص را بخار و خس هودادزي
 مخالفان انپاشته ساخت - و در جنگي (که خان زمان با
 برادر خود بقتل رسيد) معجون خان در (کاب پادشاهي
 مصدر ترددات شايسته گردید - و در سال چهاردهم بموجب
 حکم بمحاصره قلعه کالنجر (که از مشاهير قلاع هندوستان

(باب المیم) [۲۰۸] (مآثر الاسرا)

است) پرداخت - این قلعه را راجه رامچند مرزبان تپته در زمان ادبار افغانان بمقدّم گرانمند از بجلی خان پسر خوانده بهار خان بدست آورده در تصرف داشت - چون میّت تسخیر چتور و رنندهور باطراف پیچید راجه قلعه را بمجنون خان سپرده کلید آنرا بیست و نهم صفر سنه (۹۷۷) نصد و هفتاد و هفت ارسال حضور نمود - حراست آن حصن حصین نیز از پیشگاه خلافت و جهانپانی بخان مشار الیه قرار گرفت - و در سال هفدهم بهمراهی خان خانان منعم باستخلاص گورکهور در آردن *

اتفاقاً دران سال در آغاز یورش گجرات بابا خان قاقشال در رکاب پادشاهی با شهباز خان میر توزک بسبب اهتمام گفتگو کرده ادب یافته بود - ژاژ خایان دروغ ساز در لشکر خان خانان ارجوفه انداختند که بابا خان و جبّاری و میرزا محمد و دیگر قاقشالان شهباز خان را کشته بمیرزایان باغیه پیوستند - و پادشاه نوشته که مجنون خان را مقید نمایند - خان مذکور در اثنای راه با سایر قاقشالان از لشکر خان خانان جدا شد - هرچند سیه سالار بدلاسا پرداخت (که این خبر فرورغ از راستی ندارد) سودمند نیفتاد - بعد ازان (که نوشتها از حضور رسید که بابا خان و جبّاری پاداش نیکو خدمتیها مشمول الطاف عرش آشیانی اند) مجنون خان

از کار خود خجاست زده و قتل (که خان خانان فتح گورکھپور کرده معارفت نموده بود) پیوست - و پس ازان بهمراهی سده سالار در تسخیر بنگ و بهار خدمات پسندیده بتقدیم رسانید - و در سده (۹۸۲) نهصد و هشتاد و دو بحسن سریع خان خانان معموره بنگاله مفتوح گشت - و داؤد خان کرانی بجانب اردبیشه و کالاهار و سلیمان و بابوی منکلی بجانب گهواره گهاٹ شتافتند - خان خانان بتانده (که دارالملک آن ناحیه بود) محل اقامت انداخته افواج نصرت قرین را در اطراف و حواشی تعیین نمود - تا یکبارگی ساحمت آن ولایت از خس و خاشاک مخالف رفت و ربه پذیرد مجنون خان با جمعی دیگر بجانب گهواره گهاٹ رخصت یافت - قاشالان دران حدود کارزار کرده جوهر مردانگی بعیار رسانیدند - و غنائم فراوان اندوختند - سلیمان منکلی (که دم حکومت گهواره گهاٹ میزد) بعدم آباد شتافت - و زه و زاد افغانان اسیر و دستگیر گشته آن ملک آباد بتصرف درآمد *

مجنون خان دختر سلیمان خان منکلی را با پور خود جباری بیگ پیوند بیوگانی بهست - و آن ولایت را میان قاشالان تقسیم نمود - و در همین سال (که بیستم سال آلهی بود) خان خابان بمالش داؤد بجانب گنگ شتافت

(باب المیم) [۲۱۰] (مآثر الامراء)

بآبروی منکلی و کالا پهار (که بجانب کوچ فرار نموده بودند)
باتفاق اولاد جلال الدین سوز بتازگی گرد شورش برانگیخته
در سر قاقشالان ریختند - آنها آبروی حمیت و هیا را بخاک
بے ناموسی انباشته هیچ جا پای همت نیفشوده بحوالی
قائمه عزان کشیدند - همچون خان بمرافقت معین خان در
قائده بانتظار خان خانان چندی گذرانید - سپه سالار پس از
مصالحه داود کواری بصرعت معاودت نمود - و دیگر بار فوجی
بسرکردگی همچون خان بگهرزه گهاک فرستاد - او از سر نو
آن ولایت را مستخلص ساخته انتظام شایسته داد - و در
همان ایام در گذشت - سه هزاری منصوب داشت - صاحب
طبقات پنج هزاری بقلم داده و گفته که پنج هزار سوار نوکر
خود داشته - پس از فوت وی جباری پسرش ساء چند بمواسم
نوکری و کارگذاری سرگرم بود - تا آن (که هنگامه داغ
بمیان آمد و گروه قاقشالیه متوحش شده آثار بغی بظهور
آوردند) او نیز شریک این کار بوده - پس از قتل مظفر
خان توربتی (که چندی ایام بکام شد - و برای هر یک لقبی
تعیین یافت) خطاب خان جهانی بنام او بستند - چون
این گروه از معصوم خان گایلی جدائی گزیده زنهار می شدند
(پس از ملازمت) عرش آشیانی نامبرده را مدتی بزندان ادب

بر نشانند - سال سی و نهم نقوش ندامت از سیمای او
خوانده بر حال او بخشود *

میر محمد خان مشهور بخان کلان

برادر بزرگ شمس الدین محمد خان انگه است - در
شاهامت و پردلی یگانه وقت بود - بهمراهی میرزا کامران و در
وکاب جغت^(۲) آشتانی کارهای نمایان کرده در دور اکبری مصدر
خدمات عمده گردیده - مدتها صاحب صوبه مملکت پنجاب
بود - و اکثر محالات آن صوبه بجاگیر انگه خیل (که عبارت
از برادران و پسران و اقربای انگه خان مذکور است)
اختصاص داشت - در تهمذیر ولایت گکهر و استیصال^(۳)
سلطان آدم و بر نشاندن کمال خان به حکومت آن دیار خان
کلان مساعی جمیله بکار برد - و باتفاق برادران آثار مردانگی و
شجاعت بظهور آورد - و چنین فتحه (که سلاطین سابقه دهلی
را در [روزی آن بهر آمد] باقبال اکبری نصیب از گشت -
و در سال نهم میرزا محمد حکیم برادر علاقی عرش آشتیانی
مرزبان کابل از ستم شریکه و بے انصافی میرزا سلیمان حاکم
بدخشان بهتوه [مده روی التجا] بعرض آشتیانی آورده بدرخواست
کمک از نیلاب گذشت - پادشاه خان کلان را با امرای پنجاب
بهمراهی میرزا نامزد فرمود - و مقور ساخت که امرا دست

(۲) نسخه [ب - ج] جنت آشتیانی - (۳) نسخه [ا] و در تهمذیر .

تصرف میرزا سلیمان را از پیرامون مملکت کابل کوتاه ساخته
 میرزا محمد حکیم را باثالیقی قطب الدین خان برادر خرد
 خان کلان دران دیار مستقل کرده بمکانهای خود معاودت
 نمایند. پس ازان (که خان کلان با عساکر پنجاب برفاقت میرزا
 قریب کابل رسید) میرزا سلیمان دست از محاصره برداشته راه
 بدخشان پیش گرفت. میرزا محمد حکیم قرین کامیابی و
 مقصود در پی با امرای پادشاهی داخل کابل گردید. خان کلان
 وکالت میرزا و سرانجام مهمات آن ولایت بخود مناسب تر
 دیده توقف گزید. و قطب الدین خان را با دیگر امرا روانه
 هندوستان نمود. و چون میرزا بسبب حدائث سن از
 عقل معامله رس بهره وافر نداشت همواره کلمات راهی
 مفتنان کابل را (که به متضای بد خوئی در مقام فتنه اندوزی
 بودند) گوش داشت. خان کلان (که بدرستی اخلاص به حدت
 مزاج موصوف بود) براه مدارا نمیرفت. و باندک چیزه
 طبیعتش متغیر میشد. و کار بشدت میروسانید. بذابران او را
 با میرزا و کابلیان نقش سازگاری نه نشست. اگرچه میرزا
 محمد حکیم اظهار تبعیت گونه می کرد اما بسیار از
 مهمات بزرگ بے استصواب خان کلان سرانجام میداد. تا آنکه
 بخواجه حسن نقشبندی (که در کابل بسر می برد) همشیره
 خود را (که سابقاً در عقد ازدواج شاه ابوالمعالي بود)

بے مصلحت خان کلان نسبت کرد - و از بچنین نسبت عالی
افتخار اندوخته مهمات میوزا را از پیش خود سرانجام نمودن
گرفت - خان کلان که با وجود شورش طبع مردے مزاجدان
دقیقه سنج و باریک غور بود (دانست که عاقبت بناخوشي
خواهد کشید - از پیش بیذیها شبے بے آن (که کھے وقوف
یابد) از کابل کوچ کرده شاهراه هندوستان سپرد - و بلاهر
رسیده دم آسایش و استقلال برکشید *

چون نخل بندان معنی و دانشوران باستانی پادشاهی
را بباغبانی نسبت داده اند - چنانکه باغبان آرایش باغ را
به پیرایش درخت برداشتن از جائے و نشانیدن بجای دیگر
و ناپسندیدن انبوه و شاداب داشتن بقدر اعتدال و کوشیدن
بنشو و نما بمقدار صالح و استیصال اشجار بد سرشت و
قطع اغصان ناراست و تفریق دروخت عظیمه و پیوند کردن
بعضی به بعضی و تمتع گرفتن بمیوهای گوناگون و گلهای رنگارنگ
و استظلال نمودن در ایام حاجت و امثال آنها (که در علم
فلاحیت مقرر شده) انتظام می بخشد - همچنان پادشاهان
دور بین بتهدیب و تادیب و سیاست مراعات احوال ملازمان
فرموده چراغ حکمت - می افروزند - و لوی هدایت
می افروزند - هرگاه جمعی باشند یکدل و یک زبان بوده
فراهم آیند و کثرت هجوم و وفور ازدحام ظاهر شود اولاً

بجهت اصلاح احوال خودشان و ثانیاً بجهت رفاهیت عموم
 سامنه ملک آن اجتماع را متفرق می سازند هرچند امری
 فاملائم ازان کثرت معلوم و مظنون نباشد - و این تفرقه
 را سرمایه جمعیت پندارند - چه از آشوب باد مردم افکن
 دنیا و بد مستی تنگ شرابان این خمخانه هوش را ایمن
 فتوان نشست - خصوصاً وقتی (که فتنه اندوزان و سخن سازان
 و تبه کاران فراوان باشند - و غفلت در نهاد بشریت مرکوز -
 بذابین امرای اخلاص منش آنکه خیل را (که مدتی مدید
 در پنجاب فراهم آمده انتظام بخش آن حدود بودند) در
 سال سیزدهم معزول فرموده طاب حضور نمودند - و در
 سنه (۹۷۶) نهد و هفتاد و شش در دار الخلافه آگوه
 بسعادت زمین پوس کامیاب شدند - و هر یک بجایگزیر سیر حاصل
 جید بهره مند گشت - سرکار سنبهل (که بهترین ممالک
 هندوستان است) بجایگزیر میر محمد خان اختصاص گرفت
 و حسین قلی خان ذوالقدر تیولدار سرکار ناکور بایالت پنجاب
 امتیاز یافت - و آن الکه وسیع بخان کلان قرار گرفت - و در
 سال هفدهم دارالخیر اجمیر مضروب خیام فلک احتشام
 پادشاهی گردید - و عزیمت تسخیر گجرات تصمیم یافت -
 خان کلان با بسیاری از امرای عمده برسم منقلا بدان صوب
 رخصت یافت - وقتی (که خان مزبور بقصبة بهادران (که

نزدیک سروهي سست) (سيد) ای مانسنگه دیوهره که کلان تر
 آنجا بود) در مقام گردزي درآمده چنده از (اجپوتان را
 برسم (سالم) فرستاده در اطاعت زد - چون این آمدها خان
 کلان را دریافتند هنگام وداع خان برسم رسالت هذوستان
 هریکه را طلب داشته پان میداد و رخصت می کرد - یکم
 ازان متهوران پائین ترقوه خان کلان چنان جمدهر زد که مقدار
 سه انگشت زیر شانه سر بیرون کرد - مردم دیگر آن را چپوت
 را با رفقای او از هم گذرانیدند - هرچند زخمی سخت بود اما
 بمحض فضل ایذی در عرض پانزده روز بهی گرفت *

چون مملکت گجرات در همین سال بهیز تسخیر
 عرش آشیانی در آمد خان کلان بموزانیج سوکار پتن (که
 شهرست قدیم به نهرواله موسوم - و نخست پای تخت
 این ولایت بوده) سر برافراخت - و در سال بیستم
 سنه (۹۸۳) نهضد و هشتاد و سه تعلق روح از کالبد خاکی
 گسیخت - مرد صاحب کمال بود - بتورکی و فارسی شعر
 می گفت - دیوانه مرتب دارد مشتمل بر قصائد و غزلیات
 غزنوی تخلص میکرد - و در موسیقی نیز مهارت داشت -
 گویند هیچگاه مجلس او خالی از فضلا شعرا نبوده - پیوسته
 بمخندان رنگین و نغمات دلغشین هلاوت بخش و شرب افزای
 اهل ذوق بود - ازوست *

* در جوانی حامل عموم بژادانی گذشت *

* آنچه باقی بود آن هم در پیشمانی گذشت *

* فرد *

* کس آب بجز مردم چشم ندهد *

* جز آه سحر هم نفس نیهت مرا *

فاضل خان پسرش کوکه هزاری منصب داشته - در ایام
محصور شدن میرزا عزیز [که در احمد آباد (که هر روز
جوانان کارطلب بیرون برآمده داد سارزت میدادند) مراتب
جانفشانی بجا آورده] در گذشت - پسر دوم فرخ خان است که
تا سال چهارم اکبری بمنصب پانصدی رسیده *

معین الدین احمد خان فرلخودی

سال (که جفت آستانی از کابل متوجه تسخیر هندوستان
گردید) او در سایه عزایت سلطانی همراه رکاب بود - سال
ششم جلوس اکبری (چون پادشاه بجانب ممالک شرقی
لوائی نهضت بر افراشت) او را بحراسم آگره گذاشت -
سال هفتم (که عبدالله خان اوزبک بتسخیر مالوه مامور
گردید) او را (که برشد و کاردانی در وزرای بیوتات
امتیاز داشت) بخطاب خانی برنواخته (خصم داد که بعد
فتح بدلاسی وضع و شریف آنجا پرداخته و محال خالصه
و اقطاع امرا (که دران مهم تعیین شده بودند) مناسبت

حال هریک قرار داده بحضور بیاید - او رفته بآئین شایسته
کار بند گردیده معارفت نمود - و مورد مزید عنایت گشت -
سال هجدهم پیش منعم خان (که بر طبق حکم محکم تاحمد
گرفتن پتقه بود) دستوری یافت - و پس ازان همراه خان
مذکور بمساق بنگاله رفته سال بیستم (که در بلاد جنت آباد
کور چهارونی شد و بنابر زبونی هوا وبای عام رو داد) او
نیز مطابق سنه (۹۸۳) نهمصد و هشتاد و سه هجری داعی
حق را لبیک اجابت گفت *

* مهر علی خان سلدوز *

از امرای هزاری سم - اواخر سال پنجم اکبری همراه
ادهم خان بتسخیر مالوه تعیین شده در جنگ باز بهادر
مصدر ترددات گردید - سال هجدهم باتفاق میر محمد خان
کلان در فوج منقلا بجانب گجرات گام همت برزد - در
جنگ محمد حسین میرزا از سرداران هراتی بود - پس ازان
با قطب الدین محمد خان بتعاقب میرزای مذکور شتافت -
سال بیست و دوم (که عرش آشیانی بعزیمت شکار متوجه
حوالی حصار شده بران معموره سایه اقبال گسترده) منزل او
را بورود تدوم میمنت لزوم رشک افزای گلستان ارم ساختم -
سال بیست و سوم همراه سکینه بانو بیگم (که باندوز کوئی
میرزا حکیم رخصت کابل یافته بود) شرف دستوری

پذیرفت . سال بیستم و چهارم با اتفاق راجه تودرمل بذایر
تنبیه عرب (که جانب شرقی دیار مصدر هنگامه بود)
کمر خدمت بر بست . و بتقدیم مراسم نیکو بزدگی چهره
عزت افرودخت . مال حالش معلوم نیست *

• میرزا میروگ رضوی •

از سادات رضوی مشهدی ست . ابتدا در زفاقت علی قلی
خان زمان بود . سال دهم جلوس عرش آشیانی از جانب
او بمعذرت گزاری بموکب پادشاهی پیوست . و عفو جرائم
خان زمان صورت گرفت . سال دوازدهم (چون خبر بغی
خان زمان بعرض والا رسید) میرزا را گرفته بخان باقی خان
سپرده . میرزا در کمین غفلت بوده از حبس فرار نمود . و
پس از کشته شدن خان زمان گرفتار گشت . بحکم پادشاه
او را هر روز پیش فیل مهم می انداختند . اما به فیلبان
اشاره بود بقدر مالش بدهد . روز پنجم بشفاعت مقربان نوید
جان بخشی یافت . و پس از چند روز عواطف خسروانی
گشته بعطای منضمب شایان و خطاب رضوی خان چهره ناموری
افروخت . سال نوزدهم بدیوانی جوهرور تعیین گردید . سال
بیستم و چهارم بخشیکری بنگاله نیز ضمیمه شد . سال بیستم
و پنجم (که شورش جاگیرداران بنگاله برپا شد . و آنطرف درباری
ننگ مجمع ساختند) او همراه مظفر خان سوئه دار آنجا

این طرف آب گدگ بود - چون جواب و سوال آنها بصلح گرائید خان مذکور و رای پتزداس را با یک دو کس برای فهمایش آنها فرستاد - کسان همراهی رای مزبور سگالش کشتن باغیان باز گفتند - او از ساده لوحی این راز را با خان مذکور ظاهر نمود - از آنجا (که دورویی و شترولی مجبول طبع خان مزبور بود) اندیشه این مردم را برمز و اشارت خاطر نشین اهل بغی ساخت - آنها از آن انجمن کفاره گردیده غبار فتنه را بلند ساختند - و او را در پناه خود گرفتند - بعد ازین احوالش معلوم نیست که بکجا انجامید *

* محمد مراد خان *

پسر امیر بیگ مغل از امرای سه هزارگی اکبری سن - سال نهم باتفاق آصف خان عبدالمجید به تهنیت ملک گد و کنگه تعیین گردیده - سال دوازدهم در صوبه مالوه جاگیر یافته باتفاق شهاب الدین احمد خان بدفع فتنه ابراهیم حسین میرزا و محمد حسین میرزا (خصمت یافته - و پس از آن (که میرزایان از هیبت فوج پادشاهی هوش و حواس بالخته راه گجرات گرفتند - و امرای متعینه هریک بجاکیر خود متوقف گردید) خان مزبور نیز در اوچین (که در جاگیر او متعلق بود) سکونت ورزید - سال سیزدهم (چون باز میرزایان از جانب خاندیس بملک مالوه در آمد نموده در حوالی اوچین بهط

شورش گسترده (خان مزبور باتفاق میر عزیز الله دیوان صوبه
مالوه در روز پیش ازان بر فساد اندیشیهایی (۲) ارباب فتنه مطلع
شده در تعمیر و تاسیس قلعه اوجین اهتمام بکار برده قدم
ثبات را محکم کرد - تا آنکه این خبر بعرض خسروانی رسید و
فوج بسرداری قلیچ خان شرف ارتخاص پذیرفت - میرزایان
از طغاطه لشکر فیروزی سراسیمه شده مذکور رویه شتافتند -
خان مزبور نیز باتفاق امرا بتعاقب شتافت - میرزایان از نبرده
عبور نموده سال هفدهم (که فتنه میرزایان در صوبه گجرات در
داد - و جاگیرداران مالوه محاسب الحکم نزد خان اعظم میرزا
عزیز کوکه رسیدند) از نیز آمده در جنگ در فوج جرانغار
بود - پس ازان (که فوج مخالف غلبه نموده افواج هر دو باز
را متفرق ساختند) از یک طرف شده تماشا میکرد - پستور
بر طبق حکم همراه قطب الدین محمد خان آنکه بتعاقب
مظفر روانه شد - بعد ازان بهمراهی منعم خان خانان
بتسخیر بنگاله مامور گردیده - در سال نوزدهم خان خانان او را
بجانب فتح آباد و بکلانه فرستاد که آن ضلع امن پذیرد - و
(چون خانخانان رخت هستی بعست و دارن و غیره فتنه اندوزان
آن مالک بر سر هنگامه آمدند) خان مزبور از شهر جلیسر
(۳) بالعزیمت گردیده بتانده آمد - سال بیست و پنجم مطابق

سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت هجری بهمان ضلع
باجل طبیعی در گذشت *

* مظفر خان قرینتی *

خواجه مظفر علی نام دیوان بیرام خان بود - هنگام فقرته
(چون خان از بیکانیر متوجه پنجاب شد) میرزا عبدالرحیم
را (که سد ساله بود) با عیال و اموال در قلعه ترهنده محال
جاگیر شیر محمد دیوانه (که نوکر قدیم و تربیت کرده او
بود) گذاشته پیش (اهی گشت - آن ناحق شناس اموال
را متصرف گشته انواع امانت بمتعلقان خان رسانید - بیرام
خان خواجه را از دیبال پور بدلاسا و استمالت او فرستاد -
آن بے آزر مرید دشمن خواجه را مقید ساخته روانه حضور
نمود - هر چند بعضی اعیان سلطنت در نابود ساختن او بدلائل^(۲)
و وجوه شتی اهتمام داشتند عرش اشیانی از مجرم نوازی
و جوهر شناسی جان بخشی فرموده - چند گاه بعملداری پرکنه
پرسور مامور بود - از حسن کفایت بدیوانی بیوثات امتیاز
یافت *

چون کلاردانی و بلند استعدادی وی ذهن نشین پادشاه
شد به والا منصب دیوانی و خطاب مظفر خانی سر بلند
گردید - سال یازدهم خان مشارالیه جمیع (قمی قلمرو را) که

در زمان بیرام خان بواسطه کثرت مردم و قلمت ولایت بزام
افزوده برای مزید اعتبار تنخواه میدادند (از دفتر برآورده
حال حاصلی بزم خود و اظهار قانون گویان ممالک محروسه
تخمین کرده جمعی دیگر قرار داد - اگرچه نفس الامر حاصل نبود
اما نسبت بجمع پیش اگر حال حاصل نامزد دور نیست -
(چون هوزر آئین داغ اسپان قرار نیافته بود) مظفر خان
بامرا و ملازمان پادشاهی تعیین نوکر مقرر گردانید که هر کدام^(۲)
چند کس نگاه دارد - و عوام سپاهی (که بامرا مقرر شده)
سه قسم بود - اول را ساله چهل و هشت هزار دام دوم را
سی و دو سیوم را بیست و چهار - و در سال دوازدهم
پادشاه ظاهر شد که مظفر خان بساده ردئی قطب خان نام
علاقه خاطر بهمرسانیده - (چون این حرکت شنیع نهایت بمزاج
عرش آشیانی ناپسند بود) فرمودند او را از مظفر خان جدا
ساخته نگاهدارند - خان از کوته حوصلگی لباس فقر پوشیده راه
محرا پیش گرفت - پادشاه از کمال التفات و تفقد (که بحال
او مبذول بود) مطلوبش بدو باز گردانیدند - و در سال هفدهم^(۳)
روزه در حضور پادشاهی بازی چوبدر درمیان بود - مظفر^(۴)
خان از بسیار بای دادن تنگ حوصلگی کرده مصدر حرکات
(۲) نسخه [ب] گردانیده - (۳) نسخه [ب] بازگردانید - (۴) نسخه
[۱ - ب] و مظفر خان •

روستایانه شد . - عرش آشیانی از پایه اعتبار اذخسته رخصت
 کعبه فرمود . - چه سلاطین دانش آئین در لباس لعب و هزل
 کار جد کرده شناسای جوهر طبقات مردم میگردند . و بظاهر
 بازار بازی گرم داشته در معنی عیار طوایف انام می گیرند .
 شایان باریابان قرب آنست که در جد و هزل سر رشته ادب
 و بندگی از دسمت خدمت پرست نهند . و مرعات مزاج
 این طبقه عالی نهاد را (که بسلامه درنچند) بر همه مقدم
 شناسند *

بالجملة عرش آشیانی نظر به نیکو خدمتیهای او داشته
 از عرض راه طلب فرمود . - در وقتی (که پادشاه بمحاصره
 قلعه سورت اشتغال داشت) ملازمت نمود . - و سال هزدهم
 از حویلی احمد آباد بحکومت سازنگپور مالوه رخصت یافت .
 و در همین سال سنه (۹۸۱) نهصد و هشتاد و یک
 بطلب سلطانی شرف اندوز حضور گشته بمضمب والی وکالت
 و خطاب جملة الملکی اعتبارش افزود . - و زمام حل و عقد
 امور چهار دانگ هندوستان بید اقتدارش تفویض یافت .
 اما باز در بعضی کارها مخالفت مزاج پادشاهی ورزید . لهذا
 از مرتبه افتاد . هنگام مراجعت ظل الهی از پتفه (که
 فوج به تسخیر هتاس تعین یافته بود) بے آن (که او باریاب
 معجزا شود) بطریق کمک مامور شد . دران دیار بهوش افزائی

و دل دهی خواجه شمس الدین خان خوافی (که نیز تعیین بود) کارهای نمایان بظهور آورد - و سرتایان و فتنه سازان آن ناحیه را بکرات و مرات مالش داده حاجی پور را (که افغانان متصرف شده بودند) بتازگی استخلاص نمود - نظر برین خدمات پهنانیده در سال بیستم از پیشگاه خلافت حراست (۲)
آن ملک از گذر چوسا تا گدهی بدر تفویض یافت *

گویند بعد فتح حاجی پور (که حالش بلندی گرفت) خبر آوردند که آن طرف نویده گندهک ^(۳) افغانان سرکش فراهم آمده اندیشه شورش دارند - مظفر خان بدفع آن گروه همک بسته حوالی آن رده معسکر ساخت - و خود با تنه چند جهت تشخیص عمق آب و جای گذر برآمد که ناکه آنطرف قریب چهل سوار مخالف نمودار گشت - خواجه شمس الدین و عرب بهادر ره اشاره نمود که دورتر از آب عبور نموده این غفلت اندرزان را سزا دهند - آنها ازین خبر آگاهی یافته در طلب کومک شدند - اما بمجرد مشاهده خواجه عنان تاب به یورت خود گشتند - مظفر خان از شتاب زدگی خود هم از آب گذشته بخواجه ملحق شد - که ناکه کومک آنها رسید - و یکباره برگشتند - مردم معدود (که همراه خان بودند) پراکنده شده خون را بآب زده بگرداب

فنا درآمدند - نزدیک بود که مظفر خان هم دران موج خیز
در آید که خواجه شمس الدین عزان گرفته بجانب کوهستان
ران شد - و تیزر و رسته بارو فرستاد که شاید کسی بفربان
رسد - و خواجه و عرب بهادر به تیرهای بازگشت در
تعجیل غنیم (که دنبال نمی گذاشتند) فتور می انداختند
تا آنکه کار بر مظفر خان تنگ شد *

چون در لشکر کشته شدن مظفر خان شهرت یافت هر یک
بفکر بدر زدن بود که درین اثنا آن تیزر و بطلب کومک
رسید - خدا داد برلاس و غیره با سیصد جوان بهادر دریا
نور دیده رسیدند - چون مخالف را هم از بسیاری تردن طاقت
طاق شده بود از آمد آمد این مردم دل بای داده رو بگریز
نهادند - مظفر خان جان تازه یافته بتعاقب پرداخت - و روز
دیگر به نگاه آنها ریخته غنائم موفور بدست آورد - و در سال
بیست و دوم ناصیه سالی حضور گشته در مهمات سلطنت
دخیل گردید - راجه تودرمل و خواجه شاه منصور وزیر
باستصواب او سرانجام امور مالی و ملکی میدادند - چون
خان جهان مویه دار بنگاله در گذشت مظفر خان باایالت آن
مملکت وسیع دستوری یافت - و در سال بیست و پنجم
خواجه شاه منصور از سخت گیری و کفایت اندرزی باز یافتی
شاقه بر ذمه امرای بهار و بنگاله بر آورده در پی تحصیل

آن شد - معصوم خان کابلی و غیره اقطاع داران بهار بدان
 صیب لوای طغیان برافراختند - مظفر خان (که سرداری را
 به عملداری ضم کرده بود) با آن (که شورش افزائی بهار
 می شنید) در بنگاه نیز آن زواید بے حساب را از جاگیر
 مردم باز یافت نمود - و محصلان گماشته کار تنگ گرفت - امراء
 ازین سخت گیری و نا تیمارداری او متنفر شدند - بابا خان
 قاقشال با دیگر جاگیرداران بنگاه اتفاق کرده سرشورش
 برداشتند - و مکرر بکارزار برخاسته هر مرتبه هزیمت و ناکامی
 نصیب آنها بود - آخر هرچند بعضی و زنهار گرانیدند مظفر
 خان باستکبار میزد - تا آنکه ناسپاسان بهار نیز پیوسته بهیبت
 مجموعی از سواران گرد فساد برانگیختند - و در مقابله مظفر
 خان آمده نشستند - هر روز جنگ و جدال می شد و مردم
 پادشاهی لوای فتح و فیروزی می افراشتند - ناچار تنگ
 آمده خواستند که جانب اردیسه رخت ادبار کشند - درین
 اثنا بعضی ارباشان بیروفا از فوج پادشاهی جدا شده بآنها
 پیوستند - ازین حرکت سر رشته تدبیر مظفر خان گسیخته
 گردید - هرچند گفتند که ازین جمع پویشان حساب برداشته
 ده آرا باید گشت که غلبه ما ست (چون دل بای داده بود)
 گوش نکود - هرگاه کارفرما را دل از جا رود بر فرمانپذیران

چه گرفت و گیر - مردم جدا شدن گرفتند - و غریب تر آنکه غنیم
را پای همت از جا رفته (که آیا با مظفر خان نبرد چگونه
بود) که ناگاه خان سپه سالار زندگانی تباه را بر فرد شدن
مردانه گزیده بشهر بند گانده در آمد - آنها دایر گشته پیغام
جان بخشی و دستوری جواز بوا گذاشتن سیوم بخش اموال
در میان آوردند - درین ^(۲) میانه میرزا شرف الدین حسین از
قید گریخته از سراسیمگی مظفر خان بمخالفان آگهی داد - آنها
خیره تر شده بر فراز قلعه بر آمدند - و مظفر خان را (که
با غلامان خود آماده جان سپاری بود) بدست آورده در شهر
ربیع الاول سال مذکور سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت
هجری از هم گذرانیدند - مسجد جامع آگره نزدیک کترة
میدان رفیق بذای مظفر خان است *

* میر معزالملک اکبری *

از سادات موسوی و از اکابر مشهد مقدس است - در
عهد عرش آشیانی در سالک امرای سه هزاره انتظام داشته
بسربراهی ^(۳) خدمات پادشاهی بین الاقربان لوای امتیاز می افراشت
در سال دهم سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سه عرش آشیانی
به تنبیه خان زمان متوجه جوناپور شد - از برادر خویش
بهادر خان را با سکندر خان اوزبک از خود جدا ساخته بولایت

(۲) نسخه [ج] میان - (۳) نسخه [ب] سربراهی خدمات بین الاقربان *

سرار فرستاد که بتاخت و تاراج آن حدود غبار انگیز فساد
گردند - از پیشگاه سلطنت جمع امرا بسوداری میر معزالملک
بمالش آنها تعیین یافت - فتنه گریان از آمد آمد این فوج^(۲)
دست و پا کم کرده در مکر و تزییر زدند - و پیغام کردند
که چه صورت دارد که در مقابل عساکر پادشاهی آماده جنگ
شویم - استدعا آنست که واسطه مغفرت زلات شوند - فیلان
نامی (که بدست آورده ایم) روانه حضور میکنیم - هرگاه^(۳)
از دریای مکرم جراثیم ما بزال عفو پاک شود بدربار شتافته
سجده ریز عذرخواهی خواهیم شد - میر در جواب نوشت
که رقایم آثام شما ازان قبیل نیست که جز باب شمشیر^(۴) از
جریده روزگار معفو توان ساخت - بهادر خان با وصف این همه
سماجت بکار برد که اگر تجویز نمایند یک دیگر را دریافته
حرف چند مناسب وقت بمشافه گفته شود - میر با معدودے
از اردو برآمد - بهادر خان ازان جانب با چندے پیش
آمد - و مقدمات بسیار از جانبین مذکور شد *^(۵)

چون آثار ناراستی در پیشانی معاندان ظاهر بود صورت
ملح قرار نگرفت - عرش آشیانی از امغای این ماجرا لشکر
خان و راجه تودرمل را نیز ضمیمه عساکر فرمود که آنچه

(۲) نسخه [ب] از آمد آمد فوج - (۳) نسخه [ب - ج] می کنم -

(۴) نسخه [ج] جز آب شمشیر - (۵) نسخه [ب] مقدمات بسیار -

از صاحب و جنگ مصلحت وقت دانند بعمل آرند - آنها به
 مير معز الملک پيوسته بشورش بژوهان پيغام فرستادند که آنچه
 از حرف عقيدت و اخلاص بر زبان شما مي رود اگر از لوازم
 مدق ضيائے دارد بخاطر مطمئن متوجه استان بوس شوند - و
 الا جنگ را آماده باشند - چون اطمینان نداشتند براه نيامدند -
 مير (که در جنگ مبالغه ابرام داشت و از غايت غرور تصور
 نعلش در آتش بود) با آن (که ميشنيد که خان زمان وسائل
 انکيخته مجدداً عفو جرائم او ميشود) بترتيب صفوف پرداخته
 در نواحی خير آباد با مخالفان در آريخت - محمد يار
 برادرزاده سکندر خان اربک (که مقدمه الجيش فذة باغيه
 بود) بحمله عساکر پادشاهي بر خاک هلاک افتاد - سکندر
 خان (که با فوج گزيده از دنبال او آماده جنگ بود)
 پشت بمعركه داده در بهزيهت آورد - سپاه ظفر مآثر فرار
 اسکندر را انفصال کارزار دانسته بقصد غارت و تاراج پراکنده
 شدند - بهادر خان (که با جمعی در کمين بود) درين زد و گير
 بفرج جرانغار رسیده - جنگ در پيوست - شاه بداغ خان از
 اسب جدا شده بقيد مخالف در آمد - و جرقه خاک
 بے حقيقتي بر فرق روزگار خود ريخته بغنيم پيوستند - بهادر
 خان اين فوج را بر داشته بجانب غول توجه گماشت - آنها

بے جنگ سرور شدہ نبرد را از دست داده عار فرار اختیار
 نمودند - و برخیز از روی نفاق و حرام نمکبی خود را بکنار
 کشیدند - بشومعی اهل نفاق بل بشامت ابرام و غرور سردار
 لشکر فتح کرده را شکست افتاد - هر چند راجه تودرمل با
 دیگر امرا جمع شده در میدان استاد اما (چون لشکر برهم
 خورده بود) کارے سرانجام نشد - پس ازان (چون صوغه
 بهار بتصرف پادشاهی در آمد) ^(۲) پرگنه آرب و حوالی آن در
 جاگیر میر مقرر گشت - و در سال بیست و چهارم امراے
 بهار (که سر فله آنها معصوم خان کابای تبولدار پتنه بود)
 از تباہ سرشتی و تیور خردی کردن مخالفت برافراشتند
 و میر معزالملک را با میر علی اکبر برادر خردش بچرب زبانی
 و حرف سرانی از راه برده شورش انزل گشتند - اما
 هر دو برادر چنده راه مرافقت با آن سرتایان پیموده
 جدا شدند - میر معزالملک بچونپور شتافته علم خود سری
 برافراخت - و بهیارے واقعہ جوان کوتاہ بین را فراهم آورد -
 بنابراین در سال بیست و پنجم سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد
 و هشت از پیشگاه سلطنت یاسد خان ترکمان جاگیردار
 مانکپور اشاره رفت که بدان حدود شتافته آن تباہ رای را با
 دیگر بدگورهاں (که با او یکتائی گزیده اند) بحضور آرند - او

کاربند فرمان گشته آنها را بدست آورده براه دریا روانه حضور ساخت - در حدود قصبه اتره کشتی میر در موج خیز دریای جون فرو شد *

* میر علی اکبر مروری *

برادر خرد میر معز الملک مشهیدی ست - از نیز در عهد عرش آشیانی بمنصب سه هزاره اختصاص داشته در تقدیم خدمات پادشاهی با برادر بزرگ خود شریک و سهیم بود - در سال بیست و دوم میر مولود نامه عرش آشیانی بخط قاضی غیاث الدین جامی (که بنصائل و مکارم متحلی بود و چندی بمنصب مدارت جنم آشیانی امتیاز داشت) بظفر پادشاه در آورد - متضمن آن (که در شب تولد آن پادشاه جم جاه جنم آشیانی در عالم رؤیا معاینه نمود) که ایزد یگانه او را فرزند کرامت فرموده - به جلال الدین محمد اکبر موسوم فرمودند - عرش آشیانی بمشاهدت آن بشاشت عظیم ظاهر کرده بصله و جائزه آن مولود نامه میرزا را مشمول عواطف خسروانه گردانیده پرگنه ندیه در وجه انعام مرحمت فرمود - و چون برادرش در صوبه بهار جاگیر یافت او را نیز با برادر شریک گردانیدند - و در سال بیست و چهارم (که اکثر امرای بهار از بدگوهری راه عصیان و کافر نعمتی سپردند) نخست این در برادر با آن شورش گرایان یکتائی گزیدند - لیکن از دراندیشی

زود افتراق جسته میر معزالملک به جوانپور رفت - و او در
زمانیه (که شش کروی غازی پور است) فروکش نمود -
بعدها همواره به پیغام گزاری و هرزه سرانی افروزنده آتش
فته می شد - چون در سال بیست و پنجم کشتی برادرش
در دریای جون بگرداب فدا فرو رفت حکمی از درگاه پادشاهی
بنام خان اعظم (که بانظام صوبه بنگ و بهار مامور شده بود)
پیرایه صدور یافت که او را مقید و مسلسل روانه نماید -
وی با کوشش در مقام لایه و حیل افدزی در آمد - از آنجا
(که معامل دیده در بود) دستان فروشی او سر نهاد نیامد
محصلان حضور بهارگاه خلافت حاضر ساختند - رأفت پادشاهی
(۲)
دست از سیاست باز کشیده در دبستان زندان فرستاد *

* میرزا شرف الدین حسین اهوری *

پسر خواجه معین ولد خواجه خاوند محمود است - و او
پسر خواجه کلان مشهور به خواجهان خواجه پسر بزرگ خواجه
ناصرالدین عبیدالله اهرار است (قدس سره) - خواجه کلان آراسته
بود بعلم ظاهر و باطن - بحکم پدر بزرگوار در موضع دربین
(که محله ایست از سمرقند) طرح اقامت ریخت - و در
ایام تسلط شاهي بیگ خان به اندجان هجرت نمود - در
سنه (۹۰۵) نهصد و پنجم در گذشت - نعش او را بتاشکند

نقل كوده بهاموی مرقد والده اش مدفون ساختند - ادا
از صبیۀ سید نقی الدین محمد کرمانی سه پسر متولد شد -
خواجه نظام الدین عبدالهادی و خواجه خاوند محمود و خواجه
عبدالخالق - و بعد از فوت آن عقیقه دختر خواجه محمد
نظام برادر شیخ الاسلام خواجه عصام الدین را (که بچهار واسطه
بمولانا بهمان الدین علی صاحب هدایۀ فقه می رسد) بعقد
خود در آورد - از نیز سه پسر بهم رسید - خواجه عبد العلیم^(۲)
و خواجه عبد الشہید و خواجه ابوالغض - و از ترکیۀ خامه نیز
پسری داشت خواجه محمد یوسف نام - بالجلال خواجه
خاوند محمود پس از سالک طریقۀ^(۳) درویشی بمساعادت حم
فائز شد - و بعراق و فارس شتافت - و مدتی نزد مولانا
جلال الدین محمد استفادہ نمود - و از مولانا عماد الدین
محمود طبیب علم طب یاد گرفت - و بنابر استعداد ذاتی
باقصی مراتب کمال رسید - و بمسرفند مراجعت کرد - و بافادہ^(۴)
مشغول گشت - چون به ہند آمد جنت آشیانی تبجیل و
تعظیم بسیار بجا آورد - و ازادت بهم رسانید - و باز بنابر
وجہ بکابل شتافتہ فوت کرد - خواجه معین در حیات بدر
بکاشغر رفتہ نزد عبداللہ خان والی آنجا اعتبار تمام پیدا کرد

(۲) نسخہ [ب] خواجه عبد الحليم - (۳) نسخہ [ب] طریق - (۴) نسخہ

[۱ - ب] باقصای

و حامل رون خانم يشب بدر تفويض يافت - خواجه زاده
(چون علم معاش نيکو مي دانست) ضبط آن نوعي کرد که کسی
يشب در خواب نمي ديد - مردم بگران ارز ميگرفتند - ازین
جهت تمول تمام بهم رسانيد - اما بر طبع او بخل و امساک
غالب بود - ميرزا شرف الدين از پدر آزرده خاطر ميزيست *

چون جنم آشياني هنگام يورش هندوستان خواجه عبدالباري
قبيله خواجه عبدالهادي را نزد عبد الرشيد خان والي کاشغر
(که هميشه سلسله جنبان قرب و قرابت صوري و معنوي
بود) فرستاده بودند باین مناسبت خان کاشغر ميرزا را همراه
داد که مراسم تعزيت جنم آشياني و لوازم تهنييت جلوس
عروش آشياني بتقدیم رساند - در سال اول اکبري ادراک
ملازمت نموده به معي ماهم انگه و ادهم خان در اندک مدتی
برتب امارت و منصب پنج هزاري متصاعد گشته به نيولداري
اجمير و ناگور لوی اعتبار برانداخت - و به نيروي شجاعت
و کارداني مصدر ترددات شده سرتابان و متمدان آن ضلع
را برانداخت *

چون والده ميرزا کچک بيگم^(۳) دختر مير علاؤ الملک
ترمذي من از بطن فخر جهان بيگم مبيده سلطان ابوسعيد

(۲) نسخه [ج] فرستاد - و باین مناسبت خان کاشغري که ميرزا را همراه
داد - (۳) نسخه [ج] کچک بيگم .

میرزا لهذا عرش آشیانی در سال پنجم بخشی بانو بیگم همشیره خود را بازواج او در آورده پایاهش بلندتر ساخت - و در سال هفتم سنه (۹۶۹) نهصد و شصت و نه الوبه پادشاهی انتهای به اجمیر نمود - میرزا شرف ملازمت دریافتم - و به سخیو قاعه میرتمه (که به رای مالدیو راتهور تعلق داشت) و او از رایان و اجها باسم و رسم هندوستان به مزیت اعتبار و وفور اقتدار ممتاز بود (تعیین گشت - جگمال و دیویداس از امرای راجه) که باستحکام آن قلعه می پرداختند (تحصن جستند - پس از طول محاصره آشتی قرار یافت - بشرط آنکه سپاهی سوای اسب چیزی از قلعه بر نیارد - جگمال بهمان روش بیرون آمد - و دیویداس جمیع اسباب خود را سوخته با پانصد سوار برآمد - میرزا آگهی یافته بجنگ او سوار شد - پیکار به غایت معوبت رو داد - دیویداس کشته شد - و بعضی گویند زخمی بدر رفت (چنانچه شخص بعد چندی خود را دیویداس می گفت - برخی تکذیب کردند - و جوقه بر گویدند - تا آنکه در یکی از معارک جان سپرد) - و در سال هشتم خواجه معین اعتبار و فردولت بهر شنیده بتقریب حج از ابو الخیر خان (خصمت گرفته از کاشغر بهنده آمد - میرزا از ناگور باستقبال پدر شتافته بدرگاه پادشاهی آورد - عرش آشیانی خود استقبال کرده خواجه را باعزاز تمام باگرو آورد *

دیرین (سمه سم) که چون کسه را بخت تیرگی پذیرد
و زمانه بکین توزی بر خیزد (چراغ دانایی او فرو میرد -
زبان را سود انگار و نکوهیده را سزاوار بر شمرن * بیست *

* چو تیره شود مرد را روزگار *

* همان می کند کش نیاید بکار *
(۲)

(۳)
چنانچه احوال میرزا باز گوید که قدر این همه غذایات

پادشاهی نشاخته در همین سال بجهت (۴) یا توهمه بیدجا یا
از بد سرشته که داشت بخیال فتنه انگیزی از آگره بجانب
(۵)
اجمیر فرار نمود - (شش صفر تاریخ یافته اند) - پادشاه

از کوتاه خردی و توهم زدگی او استبعاد تمام نموده حسین

قلی خان را با جمعه امرا بتعاقب نامزد کرد - میرزا

هیچ جا ثبات نوزیده از ممالک محروسه بدر رفت - خواجه

معین از حرکت نکوهیده پسر (اگرچه هیچ از تعظیم و تکریم

او نگاهید) چندگاه بانفعال و تشویر بسر برده روانه حجاز

شد - و به بندر کنبهایم (۶) رسیده بعالم بقا خرامید - مذكور

نعش او را در جهاز فتحي روان کردند - در دریا کشتی
(۷)

فرو نشست *

(۲) نسخه [۱ - ب] سه آن کند - (۳) نسخه [ج] در احوال - (۴) نسخه

[ج] بجهت یا بدوهمه - (۵) یعنی بحساب جمل که (۹۷۰) میشود -

(۶) نسخه [ج] کنبهایم - (۷) نسخه [ج] قبحی .

میرزا شرف الدین چندے آداره دشت ادبار بوده
 پناه به چنگیز خان گجراتی برد - و پس از بمرزبان باغیه
 پیوست - و باز بمرزبان خاندیس همراہ شد - و از انجا
 باز خسرو زده نزد محمد حسین میرزا مراجعت کرد - چون
 زمانہ بر سر ناسازی بود هیچ جا ناخوش بند نگردید -
 بعد از ان (کہ ولایت گجرات بحیطہ تسخیر پادشاهی
 در آمد) بدکن گریخته عبورش بسرزمین بگلانہ افتاد - بہر جہ
 زمیندار انجا مقید ساختہ هنگامہ (کہ قلعہ سورت مفتوح
 شد) بحضور آورده از نظر گذرانید - عرش آشیانی قدرے
 میرزا را بغیلہ (کہ آدم کش نبود) رسانیدہ بزندان فرستادند -
 و پس از چندے نزد مظفر خان صوبہ دار بنگالہ فرستادند
 کہ اگر ندامت از نامیہ حال میرزا دریابد جاکیرے دران
 صوبہ تذخواہ دہد - و آلا روانہ سفر حجاز نمایند - چون
 اثرے از ندامت نداشت مظفر خان بانتظار موسم جہاز محبوس
 نگہداشت - درین ضمن معصوم خان کابلہ در صوبہ بہار
 بغی درزیدہ بابا خان قاقشال وغیرہ (کہ در بنگالہ شورش افزا
 بودند) پیوست - و مظفر خان را در تاندہ محاصرہ
 نمود - میرزا از قلعہ گریختہ بآنها رفیق گشت - چون بر
 مظفر خان چیرہ دست آمدند میرزا (کہ از بعضے دفائن او
 مطلع شدہ بود) بتصرف آورده سرمایہ دستگاہ ساخت

اگرچه کارها بمعصوم خان باز گردید اما سرداری بمیرزا قوار یافت - چون در امرای ناسپاس بنگاله تفرقه افتاد معصوم خان سرے به بهار کشید - لیکن از آمد آمد میرزا عزیز کوکه و شهباز خان کذبو با فوج شایسته حضور راه گریز سپرده به بنگاله برگشت - و میان میرزا و معصوم خان گرد خلاف برخاست - هر یکی بکمپین دیگری بر نشست - تا آنکه معصوم خان معمود پسرے را (که منظور میرزا بود) بزر گرفت - و بگفته از آب خشخاش زهر آمیز بخوردن میرزا داد - در سال بیست و پنجم سنه (۹۸۸) نهصد و هشتاد و هشت درگذشت *

* محب علی خان *

پسر میر نظام الدین علی خلیفه است که رکن السلطنة عابر پادشاه بود - و بقدم خدمت و فرط محرومیت و رزانت عقل و استقامت تدبیر و وفور شجاعت و کاردانی در نظر آن پادشاه والاهمت مرتبه عالی داشت - و از فضائل و کمالات کسبی خصوصاً طب بهره مند بود - چون بواسطه لخته امور (که در معاملات دنیوی ناگزیر واقع می شود) از جنت آشیانی بیم و هراس داشته راضی بسلطنت ایشان نبود در ایام ارتحال پادشاه (باوصف تصریح بنصب

جناب همايوني بجا نشيني خود (مير خليفه مي خواست
 مهدي خواجه داماد فردوس مكاني را (كه مرد باذل سخي
 بود و با وي اظهار محبت مي كرد) بفرمانروائي بردارد -
 چنانچه اين قرارداد در مردم شائع گشته - خواجه نيز
 اوضاع شاهانه پيش گرفت - اتفاقاً در زمان هنگام مير
 خليفه با مهدي خواجه در خرگاه بود - چون مير بيرون آمد
 خواجه (كه خالي از جنون نبود) غافل ازان (كه ديگر
 هم حاضر است) بے اختيار دسته بر ريش كشيده گفت
 انشاء الله تعالى ترا پوست مي كنم - ناگاه نگاهش بر محمد
 مقيم هروي پدر خواجه نظام الدين بخشي افتاد (كه دران
 وقت ديوان بيوتات بود و در كنج خرگاه استاده) - خواجه
 متغير شد و گوش او قافله گفت اي قايك * ع *

* زبان سرخ سرسبز ميدهد بر باد *

محمد مقيم همان وقت اين حرف بمير خليفه رسانيد كه
 اين نتيجه بد انديشي ست (كه ميخواهيد درامت بخاندا
 بيگانه نقل كنند) - مير خليفه ازان اندیشه ناصواب باز آمده
 بمردم منع كرد كه هيچ كس بخانه خواجه نرود - پس
 از فوت فردوس مكاني جنت آشياني را بر سرير خلافت
 متمكن ساخت *

محب عاي خان نیز در زمان بادري و همایوني در معارف
 صاحب ترددات بود - زوجه او ناهید بیگم است - و این
 ناهید بیگم دختر قاسم کوکه است [که از درست اخلاصی
 در محاربه عبدالله خان اوزبک (چون گیتی ستانی بدست
 غنیم در آمد پیش آمده) گفت پادشاه منم - این نوکر
 مرا بچه تقویب گرفته اید] - مخالفان او را از هم گذرانیدند -
 پادشاه ازان خطرگاه جانکاه خلاص شده اهل عیال او را^(۲)
 همواره مشمول عاطفت میداشت - در سال (۹۷۵) نهصد
 و هفتاد و پنج ناهید بیگم بدلاقات والده خود حاجی بیگم
 (که دختر میرزا مقیم پسر امیر ذوالنون است - و بعد
 فوت قاسم کوکه بمیرزا حسن پیوست - و پس از بازواج
 میرزا عیسی قرخان حاکم تهته در آمد) روانه تهته شد
 از قضا پیش از وصول بیگم میرزا رخت هستی بربست - و
 محمد باقی پسرش انتظام ده آن دیار گردید - او مدارا
 با بیگم نکرد - و با حاجی بیگم نیز بد سلوکیها پیشتر
 گرفت - حاجی بیگم باتفاق بوخه بدگوهران در مقام گرفت
 محمد باقی شد - او آگهی یافته حاجی بیگم را محبوس
 نمود - تا در گذشت - ناهید بیگم بدلادری و تدبیر از
 ولایت برآمده (چون به بهکر رسید) سلطان محمود را

آنجا سخنان یک جهتی در میان آورده گفت که اگر محب
 علی خان باین حدود بیاید من تهته را گرفته میدهم - بیگم^(۲)
 مدارای دفع الوقت او را راست انگاشته^(۳) (چون بهندوستان
 آمد) بعرض آشیانی درین باب مبالغه از حد برد - پادشاه
 در سال شانزدهم سنه (۹۷۸) نهصد و هفتاد و هشت بمحسب
 علی خان (که از مدتی ترک روزگار کرده نشسته بود) علم
 و نقاره مرحمت فرموده پنجاه لک تنگه جهمت خرج از ملتان
 و جاگیردار آن صوبه تذخواه کرد - و مجاهد خان نبیرد^(۴)
 دخترمی او را (که جوان مردانۀ شجاع بود) همراه ساخته
 بدان سمت دستوری داد - و به سعید خان حاکم ملتان
 پر نوشت که کومکمی او باشد - خان مذکور پس از رسیدن
 ملتان باعتماد وعدهای سلطان محمود مقید بکمک نگشته با
 جمعی (که فراهم آورده بود) روانۀ بهکر شد - چون قریب
 رسید سلطان محمود پیغام فرستاد که حرفه بود بر زبان رفته -
 درین کار من همراهی نمی توانم کرد - معارفت نمایند یا از
 راه جیسل میر بدان ممالکت در آیند *

چون محب علی خان روی برگشتن نداشت ناچار با
 معدود همراهان (که زیاده بر دویست کس نبود) دل

(۲) نسخه [ب] مابین حدود نیامده - (۳) نسخه [ب] دفع الوقت -

(۴) نسخه [ب] نبیرد دختر او •

(باب المیم) [۴۴۲] (مآثر الامرا)

به تسخیر بهکر بر بست - سلطان محمود ^(۲) تا ده هزار کس
آراسته در حدود قلعه ^(۳) مائیهله پیش فرستاد - بعون ^(۴) تائید
آلهی این گزوه اندک آنها را بشکست - هزیمت یافته ها
بقلعه مذکور تحصن جماعتند - بعد محاصره آن قلعه گشایش
یافت - و لختی اسباب جمعیت منتظم گشت - پس متوجه
بهکر شد - کیف ما اتفاق تفرقه در جمعیت مخالفان افتاد -
ازان جمله مبارک خان خاضه خیل سلطان محمود (که مدار
معامله برو بود) با هزار و پانصد سپاهی ^(۵) محب علی خان را
دید - و باعث ^(۶) صوری آن بود که بدنژادان آن دیار ^(۷) بیگ اوغلی
پسرش را بیگم از خلوتیان سلطان متهم گردانیدند - آن
ساده لوح بے تشخیص معامله در مقام استیصال خاندان او
شد - او را (که اخلاص درست نبود) از عرض ناموس
اندیشیده مفارقت جست - محب علی خان بطوع مال و مثال
او را ازهم گذرانید - و قوتی دیگر برافزوده بمحاصره بهکر
پرداخت - و آن مهم بسه سال کشید - در قلعه قحط و غلا
دید آمد - و وبا شیوع یافت - از غرائب اتفاقات اینکه دران
ناحیه عارضه درم بهم رسید - هر کس پوست درخت سرس

(۲) نسخه [ب] پانزده هزار کس - (۳) در [بعضی نسخه] مائیهله -

(۴) نسخه [ج] باعث صوری - (۵) نسخه [ب] مدبران (۶) نسخه

[ب] بیگ اوغلی

جوشانیده میخوردن صحبت می یافت . آنرا بوزن طلا میخزیدند .
 آخر کار سلطان محمود بعرش آشیانی ملتجی گشت که قلعه
 پیشکش شاهزاده سلطان سلیم میکنم . اما (چون میان من و
 محب علی خان غباری برخاسته) از مضرت او ایمن نیستم
 دیگرے تعیین شود که بار سپرده روانه درگاه شوم - هنوز
 میرگیسوی بکامل بیگی (که عرش آشیانی بر طبق التماس
 سلطان بحکومت آن دیار نامزد فرموده) نرسیده بود که سلطان
 بیمار شده زندگی بهسربرد - گویند محب علی خان
 باستماع بیماری سلطان محمود رقعہ نوشت که طبیب حاذق
 همراه است - اگر بفرمایند جهت معالجه بفرستم . سلطان بر
 همان رقعہ برنگاشت *

* دردم نهفته به ز طبیبان مدعی *

* باشد که از خزانه غیثش روا کنند *

چون میرگیسو بدان حدود پیوست مجاهد خان در
 محاصره قلعه کذجابه مشغول بود - مادرش سامعه بیگم (دختر
 محب علی خان) آمدن میرزا شنیده برآشفت و کشتی
 چند به پیکار فرستاده کار تنگ ساخت - نزدیک بود که میر
 گرفتار شود - خواجه مقیم هروی (که بامبئی آن ناحیه
 رفته بود) محب علی خان (۱) از پرخاش بیجا بازداشت -

میر گیسو در سده (۹۸۱) نهمصد و هشتاد و یک به قلعه شتافته - مردم آنجا (که منتظر بودند) کلید قلعه سپردند - اما محب علی خان و مجاهد خان از خام طمعی دل ازان مملکت بر نمی‌گذاشتند - و بودن هم بے حکم مشکل - محب علی خان براه مصلحت شتافت - تا میر گیسو قرار داد که مجاهد خان بجانب تهته رود - و محب علی خان با زه و زان در قصبه لوهري سکونت گزیند - چون بدین قرار عمل رفت میر جمعه کثیر را بر کشتیها نشاند و بر سر محب علی خان فرستاد - او قاب مقاومت نیارزده بجانب ماتهیله شتافت - سامعه بیگم حویلی را مستحکم کرده یک شبانه روز بمداغه پرداخت - دران هنگام مجاهد خان بیلغار رسید - و مردم را شکست داده سه ماه دیگر این طرف آب را متصرف بود *

چون بهر به ترسون خان قرار یافت محب علی خان بحضور آمد - و در سال بیست و یکم عرش آشیانی بمحب علی خان (که آثار تجربه و شناسائی از نامیه حال او پیدا بود) خلعت فاخره مرحمت فرموده اجازت داد که همواره حاجات خلایق و آنچه در پیشگاه شامل بشایستگی گزاید بموقف عرض رساند - و چون محب علی خان مصاحب شعور بود و کاردانی در سمت داشت عرش آشیانی سال

بیست و سیوم در گزیدن یکی از چهار کار بزرگ دستوری
فرمود - مَنَصَّب میرو عرضی بارگاه خدمت گذاری در باش
شبستان امارت ولایات در دست حکومت شهر دهلی - چون
نیرری تگاپو در استخوانی کالبد کمتر دید از راه انصاف گزینی
و فرمان پذیری به شغل یسین خرسندی گرفت - و در سده
(۹۸۹) نهمصد و هشتاد و نه در ایالت دهلی بدار بقا
پیوست - اگرچه صاحب طبقات اکبری او را چار هزار
نوشته اما شبنخ علامی در ذیل هزارها مذکور ساخته *

بهر نام قلعه ایست از اینیه قدیم - در کهن نامه ها
منصوره نویسد - و هر شش دریای شمالی یکتائی گزیده از
گذرد - دو حصه از جانب جنوب و یک بخش از شمال قصبه
آن موسوم بسکهر بو گذار آباد و بر ساحل - دوم معمره دیگر است
به لوهري زبان زد - و پیوسته داخل سده بود - میرزا شاه
حسین ارغون والی تهته قلعه را از سرنو در کمال استحکام
ساخته بمسلطان محمود کوکلتاش خود حکومت آنجا تفویض
نمود - پس از فوتش سلطان محمود (که مردی سفاک دیوانه
بود) در بهکر و میرزا عیسی ترخان در تهته خطبه و سکه
بنام خود کرده گاهی باشتی و گاهی بمخالفت می گذرانیدند -
چون بهکر پیش از تهته تسخیر عرش آشیانی گشت داخل
ملتان گردید *

* معصوم خان فرخودي *

پسر معین الدین خان اکبری ست - بعد فوت پدر بمزید
 عزایت پادشاهی بدایه وزارت منصب برآمد - و بتیولداری
 سرکار غازیپور مبادی گردید - هنگامه (که در ولایت بهار و
 بنگاله غبار بغی و فساد معصوم کارایی و بابایی فاقشال تهییج
 نمود) او (اگرچه در ظاهر بهرهای راجه تودرمل دل نهان
 تعاقب فتنه پوزهان گشت و بخود سری و خود رائی کارها
 بتقدیم رسانید اما آمدن میرزا محمد حکیم به پنجاب و توجه
 عرش آشیانی بدانشو باعث بروز خبیث باطن او شده) منجم
 نافرمانی پیمود - و جونپور را از مردم ترسون خان بتغلب و
 تعدی متصرف شد - از آنجا (که از طفلی تربیت یافته
 عواطف پادشاهی بود) عرش آشیانی از فرط مهربانی بشرط
 و گذاشتن جونپور ^(۲) اودهه بجاگیر او مقور فرمود - او بظاهر فرمان
 پذیرفته باودهه شتافت - اما در باطن بآماده ساختن اسباب
 شورش می پرداخت - از حضور شاه قلی خان مخدوم و راجه
 بیرون به اصلاح او رخصت یافتند - آن آشفته دماغ از پرده
 حیا برآمده حرفهای ناشایسته درمیان آورد - ناچار کار از
 اصلاح بیرون دانسته باز گردیدند - شهباز خان (که بمالش
 سرکشان بهار قطره زن بود) از احوال او آگاهی یافته در سال

بيست و پنجم بگوشمالش رو آرد - و نزديك سلطان پور
 بلهري عرصه نبرد آراسته گرديد - معصوم خان خود برغول
 تافته گرد پيكار برانگيخت - شهباز خان دل از جاي داده
 راه گريز سپرد - و بجونپور (كه سي كروه ناردگاه بود) عذر
 باز كشيد - ناگاه مويد غيبي آرازه كشته شدن معصوم خان
 بر زبانها انداخت - مردهش در پيراگندي آردند - او
 بميدان رسیده بحيرت در شد - درين اثنا فوج جرانگار
 پادشاهي (كه از هزيمت سردار آگهي نداشت) نمودار گشت
 ناگزير بسراسيمگي در آريخت و زخم برداشته ببنگاه شتافت *
 چون منزل گاه بتاراج فوج پادشاهي رفته بود به قصه
 ارده شتاب آرد - شهباز خان در جونپور خود را جمع
 ساخته بار ديگر هنگامه آرا گرديد - هفت گروهی ارده
 صف آرائي رو داد - آن مدبر بتازگي شكست خورده
 باورده متحصن گرديد - عرب بهادر و نيابت خان (كه سرمايه
 مدهوشي او بودند) مفارقت گزیدند - معصوم خان زه و زان و
 اندوخته خود را گذاشته راه آوارگي گرفت - و چار ضرب
 شده در بخمول نهاد - زميندار كوارج به پيشين آشنائي به بنگاه
 خود آورده نقد و جنس او را برگرفت - بحال تپاه از آب
 سرو گذشته به راجه مان بوهی آن سوزمين پيوست - و او

چندے را بدرقه گویان همراه داد - و بگمان جواهرے (که با او داشت) اشاره جان شکری نمود - معصوم خان دریافته آن فرودمایگان را بزر فریفت - و خود را بزایه گمناهی کشید *

درین هنگام مقصود نامی از ملازمانش بدر پیوست و اندوخته روزگاران از خود نثار گردانید - آن شوریده سر باندیشه سرباز بشور افزائی برخاست - در کمتر زمانی زربندها فراهم آمدند - شهر بهرایج را دست فرسود تاراج نمود - وزیر خان از حاجی پور با دیگر اقطاع داران آن ناحیه به پیکار او کمر بست - مدتی بتوپ و بندوق آویزش بود - شب معصوم خان بینه و بار گذاشته بدر زن - و باز بجالوپاره سر کشیده مردم فراهم نمود - و قصبه محمدپور را یغمائی ساخت - در فکر غارت جونپور بود که اقطاع داران آن ضلع مجتمع گشتند - آن کج گوی (چون دید که خام خیالی او پیشرفت نیست) به خان اعظم کوکه نیایشمند گردید - او از پیشگاه خلافت التماس عفو جرائمش نموده ولایت مهستی بجاگیر او تنخواه کرد - نزدیک بود که باز سرشورش بردارد میرزا کوکه بچاره گری بنشست - او دریافته (چون در خود قوت نمی یافت) رخصت حضور گرفته روانه شد - در سال بیست و هفتم بدارالخلافت آگره رسید - باستشفاع مریم مکانی بتازگی

مفتح جرائم او گردید - در همان ایام سنه (۹۹۰) نهصد و نود
نیم شب از دربار بخانه خود میرفت - چندی بر ریخته
از هم گذرانیدند - هر چند تفحص رفت بجائے نرسید - لختی
مردم آن وقت این واقعه را محمول بر اشاره پادشاهی
میکردند - و الله اعلم *

* میرگیوری خراسانی *

از سادات آن دیار است - در بارگاه اکبری بقدم خدمت
و خصوصیت محرمیت شایان فراوان اعتماد گشته بمذنب
بکار بیگی (که جز به معتمدان درست اخلاص تفویض نیابد)
اختصاص گرفت - و چون محمب علی خان میرخیلفه بمساعی
همت بمحاصره قلعه بهکر پرداخته عرصه زندگی بر متحصنان
تنگتر ساخت (چنانچه در احوالش بزبان قلم گذشت)
سلطان محمود والی آنجا بدرگاه اکبری معروض داشت
که گذشت آنچه گذشت اکنون قلعه را پیشکش می کنم لیکن
(۳)
(چون میان من و محمب علی خان جنگ و جدال رو داده)
از غدر او ایمن نیستم - یکی از بندگان حضور تعیین شود -
عرش آشیانی میرگیسو را (که بغرط کاردانی و معامله شذاسی
اتصاف داشت) روانه فرمود - چون میر بآن حدرن پیوست

(۲) نسخه [ج] مفتح جرائم گردید - (۳) نسخه [ج] لیکن میان من *

مردم محب علی خان سر راه او را گرفتند - نزدیک بود
 که گرفتار شود خواجه مقیم هرری پدر خواجه نظام الدین
 بخشی (که به امینی آن ناحیه رفته بود) محب علی
 خان را بنصائح هوش افزا از پرخاش بیجا بازداشت - اهل
 قلعه (که در انتظار میر می گذرانیدند) بموجب قرار داد
 سلطان محمود (که پیش از وصول میر رخت هستی
 بر بسته بود) کلید قلعه در سال نوزدهم هجری (۹۸۲)
 نهند و هشتاد و دو سپردند - اینچنین ماکه آبان بدست او
 درآمد - لیکن محب علی خان از خام طمع دل ازان
 ملک بر نمیکنند - کار فیما بین بنزاع و کارزار انجامید *

عرش آشنای برین سوانح اطلاع یافته ابالت آن دیار را
 بزام ترهون خان نامزد ساخت - و چون برادرانش بآن صوب
 شتافتند میر گیسو (که لذت چش حکومت شده بود) بر سر
 سرکشی و خود فردشی آمده خواست قلعه را محکم سازد -
 برهمونی انجام اندیشی ازان خیال فاسد باز آمد - و دست ازان
 ولایت برداشته بعتبه بوسی در آورد - و پس ازان بفوجداری
 میرگه و محالات اطراف و مضاف دهلی (که از عمده ترین
 محالات درآهست (که عبارت از مابین درهای گنگ و جون باشد)

(۴) نسخه [ج] سر راه او گرفتند - (۳) نسخه [ب] خام طمع - (۴)

نسخه [ا] اطراف او - (۵) نسخه [ج] که عمده ترین *

اختصاص گرفت - و (چون همواره از حرص اندوزی و آزردی
 با نوکران بر سر علوفه بر شوریدے - و هر یک از آقا و سپاهیی
 جانب کفایت خویش فرو نگذاشته) در سال بیست و هشتم
 سنه (۹۹۱) نهصد و نود و یک در قصبه میرتھے در همین
 جان و ستد با سپاهیان فرومایه گفتگو واقع شد - برخی را از
 رسوائی و سرزنش از خانه بیرون کرد - بامدادان (که عید
 شوال بود) سرخوش باده بعیدگاه رفت - برخی ازان در دربان
 غنچه اندوز به نیایشگری درآمدند - او از بد مستی مدارا از
 دست فرو هشته بنگویش پیش آمد - آن ناحق شناسان پا
 از جاده اطاعت پیشترک گذاشتند - میر از غضب رفتگی بر
 سر بنگاه آنان شتافت - و آتش در زد - آنها بآریزه برخاستند -
 همراهان راه بیدنی سپردند - روزگار میر سوری شد - آنها
 از بدگوهری کالبد را خاکستر گردانیدند - عرش آشیانی
 ازین آگهی بر آشفته بسیاری ازان تباه کاران را بیاسانید -
 پسرش میر جلال الدین مسعود (که در اهل منامی محسوب
 بود) در سال سیوم جهانگیری نهال زندگیش از تذ باد
 اجل در افتاد - مادرش در حالت احتضار (چون آثار یاس
 از چهره احوال او مشاهده نمود) از قوط^(۲) محبت و غایت
 دلبستگی افیون خورد - پس از فوت پسر یک دو ساعت

جان سپرد - زنده بآتش در آمدن زن بمردن شوهر در هندوستان بسیار (۲) درائی دارد اما جان باختن مادر نسبت بفرزند خالی از غرائب نیست - اما حقیقه آنرا با این نسبت نیست - چه در صورت ادل بها می باشد که بی تحقیق محبت و شیفتگی ادای رسم لازم می افتد - ازین است که بمرگ راجها ده کس و بیست کس از زن و مرد خود را بآتش می اندازند *

* مخدوم الملک ملا عبد الله انصاري *

ولد شیخ شمس الدین سلطانپوری سم - آبادی او از جانب ملتان بهسلطانپور رسیده قوطن اختیار کردند - ملا عبد الله نزد مولانا عبدالقادر سرهندی تلمذ نمود - و در علوم شرعیه مهارت تمام بهم رسانید - آرازه فضیلت او عالمه را فرور گرفت - حاشیه بر شرح ملا و منهاج الدین در سیر نبوی (صلی الله علیه و آله و سلم) از تصانیف اوست - سلاطین وقت غایت احترام او بها می آوردند - جفت آشیانی کمال توجه بحال او بذل می نمود - چون نوبت بشیر شاه رسید (۳) بخطاب صدر الاسلامی امتیاز بخشید - گویند روزی سلیم شاه در ایام سلطنت خود ملا را از دور دیده گفت بابر

(۲) نسخه [۱ - ب] بسیاری - (۳) نسخه [۱ - ب] زنان و مردان - (۴) نسخه [۱ - ب] صدر الاسلام *

پادشاه را پنج پسر بود - چهار رفتند يکے ماند - سرمصفت
 خان گفت نگاهداشتن چنين مفتن چرا - جواب داد که بهتر
 از نمي يابم - چون ملا نزديک آمد بر تخت نشانده تصبيح
 مروريد (که بقيمت بيست هزار رويه همان زمان پيشکش
 آمده بود) بار تواضع نمود *

چون ملا را عصبيت (که آنرا حميت دين نامند) بيشتر
 بود در پرده دين داري استيفای قوت غضبي بر وجه
 اتم مي نمود - چنانچه قتل شيخ علائي بحسن سعي ملا
 واقع شد - او (شد اولاد شيخ حسن است) که از کبار
 مشائخ بگاله بود (- تحصيل علوم ظاهر و باطن از پدر
 بزرگوار نمود - و پس از زيارت بيت الله در خطه بيانه
 رحل اقامت انداخته به امر معروف و نهی منکر قيام
 مي نمود - در آن ائمه شيخ عبدالله نيازي [که از خلفای
 شيخ سليم چشتي بود - و بعد معارفت سفر حجاز بمير
 سيد محمد جونپوري (که خود را مهدي موعود ميگرفت)
 گرویده] در بيانه مسکن گزيد - شيخ علائي (دش او را خوش
 کرد - و طريقه پاس انقاس را) که میان طائفة مهديه
 مقرر است (از فرا گرفته بکشف و کرامات شهرت يافت -
 و با جمعی کثير بتوکل بسر مي برد - و شب ظروف خانه

(باب المیم) [۲۵۴] (متأثر الامرا)

حتی ارانی آب هم خالی می گذاشت - روز نو روزی نو -
ملا عبد الله او را بابتداع و خروج مهتم ساخته سلیم شاه
را بران داشت که از بیانه طلبیده با علما مذاکره فرمود -
شیخ علائی غالب آمد - چون دران مجلس شیخ مبارک ممد
آو بود نیز بمهدوی شهرت گرفت - سلیم شاه از بیان شیخ
متاثر شده آهسته بدو گفت که انکار مهدریت کن تا ترا بر
ممالک محروسه محتسب الهی نمایم - و الا ازین قلمرو بدر رو
که علما فتوای قتل تو نوشته اند - شیخ بدکن شتافت - چون
سلیم شاه بدفع فتنه نیازیان متوجه پنجاب گشت ملا عبد الله
ظاهر کرد که شیخ عبد الله پیرو نیازیان است - سلیم شاه در
(۹۵۵) نهصد و پنجاه و پنج او را طلبیده چندان قازیانه و
چوپ و لکد زد که از هوش رفت - گویند تا زمانیکه شعور داشت
(رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا) می گفت - بعد صحت بهیاحت بر آمد و
از مهدریت ابا نمود - و در سنه (۹۹۳) نهصد و نود و سه
در خدمت عرش آشیانی (که متوجه اتک بنارس بود)
رسید - لختی زمین ممد معاش بزام فرزندان در سهرند
انعام شد - در سن نود سالگی سنه (۱۰۰۰) هزارم هجری
در گذشت *

چون سلیم شاه از مهم نیازیان برگشت ملا عبد الله باز

تحریری نموده شیخ علائی را از هندیه طلبید - سلیم شاه همان
کلام سابق را اعاده کرد - شیخ ملتفت نشد - سلیم شاه بملا
گفت تودانی و او - ملا فرمود تازیانه زنند - در تازیانه سیوم
روح او بعالم علوی پرواز نمود - جسدش را پدای فیول بسته
تشریر کرد - گویند آن روز چنان باد عظیم وزید که مردم
گمان قیامت بودند - بر قالب شیخ چندان گل ریخته شد
که حکم قبر پیدا کرد - پس ازین واقعه دولت سلیم شاه
هم بدر سال نگشید - هنگامی (که جنت آشیانی بار دیگر
هندوستان بقبضه اقتدار در آرد) ملا را بشیخ الاسلامی
مخاطب نمود - پس ازان (که سلطنت هندوستان بجلوس
عرش آشیانی رونق دیگر یافت) ملا بخطاب مخدوم الملک
اختصاص گرفت - و بیرام خان پرگنه تانکواله بجمع یک لک
روپیه تنخواه داده پایه عزت او را از همه اکابر گذرانید - و
از اعظم ارکان دولت ساخت - بعد از مرور سنین و شهر
مزاج سلطنت ببعض حوادث از فضائی عصر منحرف شد - در
سال بیستم و چهارم سنه (۹۸۷) نهمصد و هشتاد و هفت او را
با شیخ عبد الذبی صدر (که هر دو مدتها باهم منازع و
مخالف بودند) بصورت رفیق یکدیگر بجانب حجاز روان کردند
با وصف آن هرگز میان ایشان (نه در اثناء طریق و نه دران
مقامات منیف) اتفاق و التیام و رفع کدورت صورت نگرفت *

چون مخدوم الملك از زمان افغانان تا عهد اكبري معزز و معتبر بود و بحزم و مذاكت رای و تجارب امور و جمع اموال موصوف و صیمت دانشمندی او بهمه جا رسیده شیخ ابن حجر مشهور مفتی مكه باستقصال آمده احترام بسیار بجا آورد - و در غیر موسم در کعبه برای او واگرد - چون هنگام میرزا محمد حکیم برادر عرش آشیانی مسموم نمود هرج و مرج غیر واقع هندوستان را یقین پنداشته بطمع ریاست و حب جاه برگشته باتفاق شیخ عبد الغنی صدر به احمدآباد گجرات آمد - چون پادشاه ظاهر شد (که آنها بنابر خبیث سرپرست در مجالس و محافل حرفهای ناشایسته بجناب پادشاهی نسبت میدهند) برخی را باخفا بنابر آن (که بیگمان محل در صدد سفارش و استشفاع او بودند) تعیین کرد - مخدوم الملك در (۹۹۱) نهصد و نود و یک از کمال ترس قالب گهی کرد - گویند باشا عرش آشیانی مسموم کردند - مردم بطریق اخفا در جالذهر آردده مدفون ساختند قاضی علی بضبط اموالش مامور گشت - خرائن و دفائن بسیار در لاهور برآمد - ازان جمله چندین صندوق خشت طلا از گورخانه او ظاهر شد (که ببهانه اموات دفن کرده بود) - ازیں جهت پسرانش بعلمت تحقیق اموال چندک در شکنجه بودند - سه کرد در دپیه ازو برآمد *

شیخ عبد القادر بدائونی در تاریخ خود نوشته که
مخدوم الملک فتوی میداد که درین ایام حج بر مردم هندوستان
فرض نیست - چه امن طریق شرط است - و طریق یا دریا
است [و آن بدون قول فوزگی و عهد نامه آنها] که
صورت مریم و عیسی دارد (جاری نیست - و این خالی
از ذلت دین نباشد و حکم بمع پرستی دارد) و یا راه
عراق است (و درانجا ناسزای محابه شائع گشته) - گویند
مخدوم الملک از تعصب و تعدد (که در مذهب داشت)
جلد ثالث روضة الاحباب را (که اختصار افراط و تفریط در احوال
سلف واقع شده) احراق نمود - ازین جهت این جلد
کمیاب است *

• میرزاده ملی خان •

بهر محترم بیگ از امرای عهد عرش آشیانی است -
بمنصب هزاری رسیده سال نهم جلوس باثفاق دیگر امرا
بتعاقب عبدالله خان اوزبک (که از مالوه بطرف گجرات
رحمت ابدار کشیده) دستوری یافته - سال هفدهم (که نهضت
پادشاهی جانب گجرات تصمیم یافت - و خان کلا بائین
منقلا دستوری پذیرفت) نامبرده به همراهی از مرخص گشت -
سال نوزدهم (که پادشاه طرف شرقی دیار عزیزمت فرمود)
مشارالیه از هاشیه نشینان بحاط قرب بود - بهتر بتادیب

قاسم خان عرف کاسو (که با جمع از افغانه سرشورش در ^(۲) هردون بهار برداشته بود) با جمع نامزد شد - و تودن پسندیده ^(۳) بظهور آوردن - ازان بعد همراه مظفر خان سرگرم کارها بوده -
 سال بیست و یکم نعمتور آمده بدولت بساط بوس سرمایه
 افتخار اندوخت - سال بیست و سیوم (که شهباز خان ^(۴) بمالش رانا پرتاب عرف کیکا دستوری یافت) او را در
 همراهیانش بر نوشتند - سال بیست و پنجم بهمرایه خان
 اعظم گوکه بشرقی دیار معین گردید - چون دران دیار کار
 نمایان از ضرورت نه بهمت سال سی و یکم نزد قاسم خان
 حاکم کشمیر روانه ساختند - در جنگ کشمیریان سال سی
 و دوم روزی (که نوبت سید عبد الله خان بود و شکست
 بر فوج پادشاهی افتاد) مطابق سنه (۹۹۵) نهصد و
 نود و پنج هجری روزگار او بسر آمد *

* میرزا فولاد *

پسر خداداد برلاس اسم - معنی لفظ برلاس شجاع ^(۵)
 بانسب اسم - و نهیب تمام الوس برلاس بابرومچی (که
 اول کاهه سم که بلقب برلاس اختصاص یافت) ^(۶) می رسد -
 و او پسر قاجوی بهادر اسم جد هشتم امیر تیمور صاحبقران

(۴) نسخه [ب] سرشورش - (۳) نسخه [ب - ج] بود - (۴) نسخه

[ب] کنکار - (۵) نسخه [ج] ارد مچی - (۶) نسخه [ب] داشت *

و برادر توام قبل خان بود که جد سیوم چنگیز خان است *

میرزا فولاد ابا عن جد درین دودمان دیرین بزدگی و
قدیم الخدمه است - چون عبدالله خان والی توران مکرر
با عرش آشیدنی با تحائف هدایا سلسله جنبان دوستی شده
گرم تر حرف مصادقت را بر دیباچه ظهور آورد - و استدعای
پیورش ایران دیار نمود که به نیرودی یک جهتی عراق و
خراسان و فارس از اورنگ نشین آن مرز بوم مستخلص
گردانند - عرش آشیدنی بمقتضای فتوت و مریت در سال
بیست و دوم میرزا فولاد را (که جوانی متعلی با ادب دانی
و مراتب شناسی بود) با برخی از نفائس هندوستان
با ایلچی توران (خصمت فرمود - و در جواب رقم پذیر
ساخت که سلسله مغویه را انتصاب به خاندان نبوت
(۳) متحقق است - پاس آن لازم - اختلاف آئین و کیش را
سرمایه آویزش مملکت ستانی نمی سازیم - و گزیده آشنائیهای
پیشین نیز ازین داعیه باز میدارد - و چون او شاه ایران
را با احترام یاد نموده بود در نکوهش آن هم باند رزهای
هوش افزا بر نوشت *

* بیت *

* بزرگش نتواند اهل خود *

* که نام بزرگان بوشتی بود *

(باب المیم) [۲۶۰] (مآثر الامرا)

میرزا بعد از ادای مراسم سفارت ^(۲) بهندوستان معارف
نمود - و در رکاب پادشاهی بخدمت گذاری و نیکو پرستاری ^(۳)
چهره کامیابی می افروخت - چون درین قوم جهالت و شرارت
ترکانه (که اصل طینت آنها بدان سرشته اند) بعد اکتساب
رسوم معاشرت و تربیت هم می باشد خصوص در امور
مذهب و ملیت ^(۴) (که عصبیت و تشدد را حدیث دین فامند)

در سال سی و دوم مبادی سنه (۹۹۶) نهمصد و نود و
شش هجری میرزا فولاد از شورش جوانی و فحوت مردانگی
ملا احمد لتوی را (که از مشاهیر فضلاء وقت بود)
برخم جانگاه بواضیع نفس رسانید - و خود بدادری اکبری ^(۵)
بیاسا رسید *

تفصیل این اجمال آنکه (چون عرش آشیانی بر فولاد
صلح کل آمده وسعت مشرب را ملای عام داده بود) هر
گروهی قرار داد خویش را بے اندیشه بر سرانیده - و هر یک
بآئین خود بے وسواس ایزد پرستی نموده - ملا احمد
با فرادان دانش در امامی (رش استوار پا و زبان دراز
داشت - پیوسته گفتگوی سنی و شیعه برگزارد - و از
طبعیعت گرفتگی گذارش را بے هنجاری رسانیده - میرزا

(۲) نسخه [ج] بهند - (۳) نسخه [ب] او در رکاب - (۴) نسخه [ب]

مذهب - (۵) نسخه [ج] بادری اکبری *

فولاد (که در تسنن بدان نمط راه بے اعتدالی می سپرد)
 کینه او در دل گرفته به جان گزائی برنشست - تا آنکه
 نیم شب با یکی از همسران بتاریک کوچه بکمین در آمد - و
 یکی را بعنوان چارشان شاهي بطلب او روانه گردانید - درمیان
 راه قابو طلبان بد سگال بشمشیر گرفتند - دست او از
 میان ساعد قلم شد - از فراز زمین بزمین افتاد - دلیران
 بیباک جدائی سر پنداشته پی کم کذاں به پیغولہ در شدند -
 زه خنجر فولاد ^(۲) تاریخ این سانحه است - ملا با چنچین زخم
 کاری دست برداشته خود را بخانه حکیم حسن انداخت -
 بجمست جوی عسس بدان دو خود سر سراغ گرفتند - با آن
 (که از برخی نشانهای خون حال پیدائی داشت) آنها
 نمی گریه کردند - عرش آشیانی خانخانان و آصف خان و شیخ
 ابوالفضل را بهررش پیش ملا فرستاد - او با دل خون چکان
 سرگذشت را باز گزارد - عرش آشیانی میرزا فولاد را با
 همدستش از کسوت هستی عریان ساخت - و پدای فیل بسته
 در تمام شهر لاهور گردانید - هرچند عمدهای سلطنت در
 رهایی آن خون گرفته ها سعی نمودند سودمند نیامد - ملا
 نیز بعد از سه چهار روز بساط هستی در پیچید - گویند
 شیخ فیضی و شیخ ابوالفضل بر تبر ملا محافظه چنند

عرا گذاشته بودند - چون همان ایام اردوی بادشاهی بعزم کشمیر انتهای نمودن عوام و جهای شهر جمد ار را بر آورده سوختند .

چون احوال ملا خای از غرائب نیست سحله از ان غیر رقم پذیر می گرد - اسلاف ملا فاروقی حنفی مذهب بوده اند - و پدرش قاضی آتیه رئیس سنده بود - در ایام صبا عربی سیاح صالح از عراق به آتیه رسیده (رز) چند در قرب جوار ملا اقامت گزید - بملاقات او بر اصول مذهب امامیه آگاهی یافته رغبتی بدان طریقه پیدا کرد - و بر زبانها افتاد - هر چند در عتقوان شباب از رسمی دانش را پرداخته و فواید تلامذه همت می گماشت اما (چون تحصیل بعضی علوم و تحقیق برخی مقدمات علمی در آن بلاد میسر نبود) در سن بیست و دو سالگی قلندرانه سفر برگزید - چون داد مشهد مقدس گردید از خدمت مولانا افضل قاینی علم کلام و حدیث امامیه را با فزون ریاضی برگرفت - و بجانب یزد و شیراز رفته از ملا کمال الدین حسین طبیب و ملا میرزا جان کلیات فانون و شرح تخرید با حواشی گذرانید - و در قزین بملازمیت شاه طهماسب صفوی استسعاد یافت - و چون شاه اسمعیل ثانی فرمان روی ایران گردید و بتسنن شهرت یافت ملا بعراق عرب و حرمین شتافت - و بهیاره

فضای وقت را دریافت و استفاده نمود - پس ازان از راه دریا بدین رسیده به خدمت قطب شاه والیح گلکندة پیوست - و در سال بیست و هفتم در فتح پور سمکری بدرگاه اکبری دولت بار اندخته بقرب و اعتبار امتیاز یافت - و بتالیف تاریخ الفی (که متضمن احوال هزار ساله اسلام باشد) مامور گردید - و او وقایع هر ساله را بدقت تمام تا زمان چنگیز خان در سالک تحریر کشیده در دو جلد مرتب ساخت - چون او کشته شد بقیة احوال را آصف خان جعفر تا سال (۹۹۷) نهصد و نود و هفت نوشته ضمیمه گردانید - گویند ملا احمد آنچه از تاریخ الفی می نوشت بد خدمت بادشاه می خواند - چون بذكر خلافت خلیفه ثالث رسید در بواصت قتل و شرح آن اظئاب و بسط بکار بود - عرض اشیائی ازان طول مقال بمالال در آمده فرمود که مولوی (۲) قضیه را چرا بدور و دراز انداختی - بے محابا بحضور امرا و اکابر تودان عرض کرد که این قضیه روضة الشهداءی اهل سنت و جماعت است - بکمتر ازین اکتفا نمی توان کرد - ازین (۳) قسم حرفها ازو در مذهب تشیع شهرت تمام داشت - شیخ عبد القادر بدائونی در منتخب التواریخ آورده که روزی در بازار او را دیدم - بعضی اهل عراق تعریف من کردند - گفت

(باب المیم) [۲۶۴] (مآثر الامرا)

نور توفض در جبین ایشان می نماید - گفتیم چنانچه
نور تهن در چهار شمس *

• میروا سلیمان حاکم بدخشان •

به پنج واسطه به امیر صاحب قران امیر تیمور گورکان
می رسد - این آنگاه از دیوباز به دادرچی جمعی (۲) که
خون را از نسل سکندر (رمی می شمرند) سمع معموری
داشت - و از سلاطین اطراف کسی مزاحم احوال آنها
نمی شد - و بقلیل باج از آنها اکثفا می نمودند - چون
نوبت به سلطان ابوسعید گورکان رسید سلطان محمد را (که
آخرین آن طبقه است) بدست آورده مع اولاد و اثربا بقتل
رسانید - و بدخشان متصرف شد - پس از آن (که سلطان
محمد میروا پسر سلطان ابوسعید بمعرفند فائز شده در
گذشت) امیر خسرو شاه (که بیمن تربیت او بمرتبه امارت
رسیده بود) چندی نام سلطنت بنام میروا بایستقر و میروا
مععود پسران آن مرحوم کرده بعد مکحول ساختن اول و
کشتن ثانی در (۹۰۵) نهصد و پنج بهاطنت بدخشان
بر نشست - تا آنکه در (۹۱۰) نهصد و ده فردوس مکانی
گیتی ستانی (که در مادراء النهر با سلاطین چغتای و اوزبک
(۶) نهصد [ب] داری . (۳) نهصد [ج] بقلیل - (۴) در [بعضی نسخه]

بدخشان را *

نبرد های عظیم کرده دید که از ناسازی روزگار نقش درست نمی نشیند) دل از موطن اصلی برداشته با معدود متوجه بدخشان شد - مردم خسرو شاه بالتمام راه بیوفائی سپرده پیش شتافتند - ناگزیر از هم به ملازمت پیوست - پادشاه^(۲) با آن همه بے اعتدالی وی (که با دو عموزاد ایشان کرده بود) (خصمت خراسان داد که با قدری اموال بدررفت و بدخشان را تسخیر نموده بکابل آمد *

چون در (۹۱۲) نهصد و دوازده قندهار بمحاربه از شاه بیگ ارغون برگرفت خان میرزا پسر سلطان محمود میرزا را (که پدر میرزا سلیمان باشد) بدخشان فرستاد - از بعد از سرگذشت بهیاد استقلال تمام دران ملک بهم رسانید - و در هفده (۹۱۷) نهصد و هفده رخت ارتحال ازین عالم بر بخت - گیتی ستانی بدخشان را به شاهزاده همایون مکرمت نمود - مدت ها ملازمان ایشان بدان خدمت اشتغال داشتند - بعد فتح هندوستان و محاربه^(۳) رانا سانکا نهم (جبه سده (۹۳۳) نهصد و سی و سه شاهزاده جهمت بندوبخت کابل و بدخشان رخصت یافت - تا یک سال در بدخشان عشرت پیوا بوده یکباره شوق والد ماجد گرامی گریبان گیر وقت شد - بے اختیار عذاب تماسک از دست داده بدخشان را بمسلطان

(۲) نسخه [ج] با این همه - (۳) نسخه [ج] در محاربه *

اویس (که میرزا سلیمان بدامادی از انتظام داشت) سپرده
 بجانب هندوستان رهگرا گردید - اتفاقاً در غیبت ایشان سلطان
 سعید خان (که از خوانین کاشغر است) بطلب سلطان اویس
 و دیگر امرا متوجه بدخشان شد - میرزا هذدال پیش او
 رسیده قلعه ظفر را مستحکم ساخت - سعید خان بعد محاصره
 سه ماه بے بهره بکاشغر مراجعت کرد - لیکن در هند اشتهار
 گرفت که کاشغریان بدخشان را متصرف شدند - گیتی ستانی
 بشاهزاده همایون تکلیف رفتن فرمود - عرض کرد که نذر
 کرده ام که باختیار حرمان ملازمت بر خود نپسندم - و
 امثال حکم را چاره نیست - بنابراین میرزا سلیمان را (خصم
 بدخشان کرده بسطان سعید خان نگارش یافت که با وجود
 چندین حقوق صدر این امر عجب نمود - اکنون میرزا هذدال
 را طلبیدیم و میرزا سلیمان را فرستادیم اگر حقوق منظور
 داشته بدخشان را باز (که نسبت فرزندی دارد) بدهند
 بموقع خواهد بود - و الا ما از ذمه خود ساقط کرده میراث
 را بوارث سپردیم - دیگر ایشان دانند - میرزا سلیمان
 پیش ازان (که بکابل رسد) بدخشان از آسیب بداندیشان^(۲)
 مصئون بوده محل امن و امان شده بود - میرزا تمام آنولایت
 را در حیطه اقتدار خود آورده کامرا باستقلال گشت - و

بعد استیلاي شير خان در هندوستان (که ميرزا کامران خطبه و سکه کابل بنام خود کرد) بميرزا پيغام فرستاد که در بدخشان نيز خطبه و سکه او باشد . ميرزا از قبول سر باز زده بلمشکر کشي انجاميد . پس از تلاقي ميرزا در خود ضعف مشاهده کرده بدر آشتي زد . و ناچار خطبه و سکه بنام او ساخت . ميرزا کامران بعضی محال بدخشان جدا کرده بمردم خود سپرده مراجعت نمود . ميرزا نقض عهد کرده آن محالات را متصرف شد . ميرزا کامران ديگر بار لشکر بدان صوب برده در حدود اندر آب جنگ واقع شد . شکست بر ميرزا سلیمان افتاده بقلعه ظفر متحصن گرديد . و از طول محاصره و بيوفائي مردم خود ملول گشته ناچار و بے اختيار برآمده ميرزا کامران راديد . او ميرزا را با پسرش ميرزا ابراهيم مقيد ساخته بکابل آورد . جمعه هفدهم

ماه جمادی الثاني تاريخ اين واقعه يافته اند * (۲)

چون بيست و پنجم جمادی الآخر سنه (۹۵۲) نهمصد و پنجاه و دو هلايون پادشاه از عراق معارفت نموده قلعه قندهار از ميرزا عسکري جبراً و قهراً بر گرفت . و آمد آمد بکابل شهرت يافت . ميرزا کامران در فکر استخلاص ميرزا

(۲) يعنی بحساب جمل که (۹۴۸) هجري ميشود . (۳) در نسخه [اوج]

لفظ [سنه] نيست .

شد که شاید وقتی بکار آید - درین ضمن جمعی از هواخواهان
 میرزا اتفاق کرده قلعه ظفر گرفته و کسان میرزا کامران را
 مقید ساخته پیغام نمودند که اگر میرزا سلیمان را وا گذارند
 این ملک سپرده خواهد شد - و الا مردم شما را بقتل
 رسانیده ملک بارزیک می سپاریم - علاوه تدبیر سابق گشته
 میرزا را با میرزا ابراهیم دلاسا داده رخصت بدخشان نمود -
 و هنوز مسافت طی نشده بود که ازین رخصت پشیمان
 گشته کس بطامپ فرستاد - میرزا معذرتی نوشته بسرعت
 متوجه بدخشان شد - چون جنت آشیانی کابل را به جنگ
 از میرزا کامران بر گرفت میرزا سلیمان در مخالفت زده
 خطبه بنام خود ساخت - جنت آشیانی در سنه (۹۵۳)
 نهصد و پنجاه و سه عزان عزیمت بصوب بدخشان منعطف
 فرمود - میرزا قاب مقاومت نیاورده آواره دشمن عزیمت
 گشت - و آن ملک بالتمام در تصرف پادشاهی آمده
 قلعه ظفر مستقر دولت شد - تا آنکه میرزا کامران (که
 بسنده فرار نموده بود) کابل را خالی دیده بسرعت رسیده
 متصرف گردید - ناگزیر جنت آشیانی میرزا سلیمان را طلب
 داشته مجدداً آن ولایت بدو سپرد - و پس ازان (که
 جنت آشیانی بعزیمت هندوستان عبور نیلاب کرد) میرزا
 بعضی محال قریب را هم بتصرف در آورد - و بعد از ارتحال

آن پادشاه بدر وقاحت زده با اتفاق میوزا ابراهیم و کوچ
خود خرم بیگم مشهور بولای نعمت (که مدار مهمات برد
بود) بر سر کابل آمده محاصره کرد *

چون منعم خان از قرار واقع بمحافظت قلعه و شهر
پرداخت بستوه آمده ناچار بصلح گونه راضی شده برگشت -
و در (۹۶۷) نهمصد و شصت و هفت فوجی فراهم آورده متوجه
بلخ شد - هرچند خیراندیشان دور بین ظاهر کردند که باین
مردم مقابله با پیر محمد خان (که چندین سلاطین نژادان
با خود دارن - و هجوم ارزبکیه بمرتبه اتم) از حساب
دور است - چه مبارزان کارآگاه در صورتی مقابله فوج
قلیل با کثیر تجویز کرده اند که در اشکر کم سردار بسیار
باشند - درینجا دو سردار بیش نیست - یکی شمار دیگر
میوزا ابراهیم - باین حرفها ملتفت نشده بمحاربه رو آورد -
چون دید کار پیشرفت نمی شود بدخشان رویه زدانه شد -
بمیوزا ابراهیم (که گرم کارزار بود) گفتند چه وقت تلاش
است - پدر شما برآمده رفت - گفت برآمدن دشوار
است - همین جا جنگ کنیم تا چه پیش آید - محمد
قلی خان شغالی درشتی کرد که مقرر سپاهیان است که
هرگاه سپاهی از غنیم بقدر کمان جدا شود دیگر بدست
آمدن از دشوار - لاعلاج میوزا بصد معوبت برآمده با

معدودے پیادہ پا چار ضرب زدہ بموضع رسید - مردم آنجا
 شداخته مقید نزد پیر محمد خان بودند - او چند روز نگاه
 داشته بقتل آوردن - میرزا سلیمان کو نخل امید پدر (۲)
 یافته است (پیش ازین وائعه میرزا ابراهیم قصیده گفته
 که مطلع اش این است *
 * بیت *

* رفتم بخاک حسرت چون لاله داغ بر دل *

* آرام بحشر بیرون با داغ دل سر از گل *

و یکے از فضلا این رباعی گفته *

* رباعی *

* ای لعل بدخشان ز بدخشان رفتی *

* از سایه خورشید بدخشان رفتی *

* در دهر چو خاتم سلیمان بودی *

* افسوس که از دست سلیمان رفتی *
 (۳)

چون در سال هشتم اکبری بمطربی درخواست میرزا
 محمد حکیم (که مادرش بدست شاه ابوالمعالی ناسخ شناس
 کشته شده) میرزا سلیمان باتفاق زوجہ خود بکابل در آمد
 و ابوالمعالی را به انتقام بخلق کشید و صبیہ خود را
 به ازدواج میرزا محمد حکیم در آورد و دو حصہ مالک
 کابل بمردم خود تقسیم کرد - و امید علی را (که از
 اعیان امرای بدخشان بود) بوکالت میرزا محمد حکیم تعیین
 (۲) یعنی [سنہ نہد و شصت و هفت] (۳) در [بعضی نسخہ] از شهر سلیمان *

نمود و خود ببدخشان شنافت - چون میرزا محمد حکیم از تسلط بدخشیان بمثوة آمد آنها را از کابل برآردده ملک را بمردم خون سپرد - میرزا سلیمان بتدارک این حرکت در (۹۷۱) نهصد و هفتاد و یک روانه کابل شد - میرزا محمد حکیم باستماع این خبر شهر را به باقی قاقشال و معصوم کوکه سپرده بر آمد - و از نیلاب گذشته ملتحمی کومک بعرش آشیانی شد - میرزا سلیمان از برآمدن میرزا آگهی یافته جلوریز تعاقب شده معلوم کرد که میرزا رفته است - برگشته جلال آباد را متصرف شده بمحاصره کابل پرداخت - چون شنید [که میرزا محمد حکیم با پیر محمد خان و غیره از گه خیل امرای پنجاب] که بامر عرش آشیانی بکومک مامور شده اند (قریب رسیده) ببدخشان برگشت - و باز در (۳) سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سه عرصه کابل از امرای اکبری خالی یافته با خرم بیگم متوجه گردید - حکیم میرزا شهر را استحکام داده بغوربند شنافت - میرزا سلیمان تدبیرے چند بکار بود - نزدیک بود که مید مقصود بدام افتد - میرزا محمد حکیم آگاه شده راه هندوستان گرفت - ناچار میرزا کابل را محاصره کرد - آخر سعی بجائے نرسید - بمحقر پیشکش اکتفا کرده ببدخشان مراجعت نمود *

یس ازین حوادث در آرد که میرزا به اصلاح ملک خود در مانده نتوانست دمی بآسایش بسر برد - تفصیلش آنکه خرم بیگم زوجه میرزا دختر سلطان دیس کولابی^(۲) از گروه تیپچاق در انتظام ملک و سپاه رشدی بظهور آورده بمرتبه استیلا بهم رسانید که میرزا سیاستهای را (که خود از عهد آن نتوانسته بر آمد) بار حواله کرده - بدخشیان از ناتوان بینی دامن عفت او به حیدر علی^(۳) برادر درستدارش گرد آلود تهمت گردانیدند - میرزا ابراهیم از بد مستی جوانی بمحض بد گوئی هرزه درایان آن بیگناه را از هم گذرانید - بیگم در برانداختن اعیان بدخشان همت گماشت چون میرزا ابراهیم کشته شد با جمیع لشکریان بدخشان دل دگرگون ساخت - و عداوت و دشمنی خصوص بعموم کشید - محترم خانم دختر شاه محمد کاشغری (که در عقد میرزا کامران بود - و از کابل بعزیمت کاشغر بدخشان رسید) میرزا در مقام خواستگاری از در آمد - و بیگم پیشدستی کرده بمیرزا ابراهیم پسر خود پیوند زنا شوئی داد - و نگذاشت که ضرر او شود - لیکن ازین جهت کین محترم خانم در دل گرفته همواره در مقام عداوت و ناخوشی بود - دریغوا (که میرزا ابراهیم بقتل رسید) بیش از بیش زبان طعن

(۲) در بعضی نسخه [اریس] بالف آمده - (۳) نسخه (ج) حیدر علی .

(مآثر الامراء) (۲۷۳) (باب الميم)

بروز دراز کرد - همگي خيال آنکه او از بدسلوكي بستوه آمده
راه كاشغر گيرد - و ميرزا شاهرخ را در كذار خود تربيت نمايند -
خانم جدائی پسر ناگوار دانسته طعنه های جانكاه را ناشنیده
انگاشته - تا آنکه ميرزا شاهرخ بسن تمبز رسیده بانفاق مادر
و بغواي بدخشیان (که بیشتر فتنه سازي و بيوفائي در سر
دارند) با جد بزرگوار و جدۀ ملجده بمنازعت در آمد - دُهِه
باشتي مي انجاميد و گاه بمخالفت مي کشيد - درين ضمن بيگم
وديعت حيات بسپرد - ميرزا شاهرخ بتسلط محالات پدر را
متصرف گشت - و مردم بسيار از ميرزا جدا شده بدو
بدوستند - ناچار ميرزا با خانم و شاهرخ طوح مصالحت
نداخته بعهد و پيمان خاطر جمع ساخت - و بمبالغه رخصت
بجاز خواسته روانه شد - مضمحل خاطرش آنکه از كابل يا
ندروستان كوميك همراه آورده انتقام كشم - چون بكابل رسيد
وزا محمد حكيم بخلاف توقع پيش آمد - حتمي بدرقه
ست هم نداد كه از مسافت مخوفه بسلامت بگذرد - متوكلانه
هندوستان پيبرد - در سال بيستم (۹۸۳) نه صد و
نود و سه از نيلاب گذشت - عرش آشياني بامرای پنجاب
حت كه مراسم استقبال و تهنييت بجا آورده در لوازم ضيافت
احترام كوشند - و راجه بهگونۀ داس بدرقه شده بحضور
د - و مصحوب خواجه آقا خان پنجاب هزار درپيه نقد و
(۳۵)

(باب المیم) (۲۷۴) (مؤثر الامور) .

(۲)
اسباهی (که لائق چندان مهمان باشد) ارسال داشت - میرزا
(که حاصل چند ساله بدخشان را دفعهٔ مشاهده نمود)
طرب نمود گردید *

چون بحواشی دار الخلافه رسید نوپندان دارا شکوه و
ایمان مملکت جوق جوق آراسته پذیره شدند - و چون سه
کرده می دار الخلافه منزل کرد عرش آشیانی از بزرگ مذهبی
باستقبال سوار شده آن مصر جامع را آئین بستند - و از در
درمخت خانه تا سر منزل فیلان کوه تمثال را بسلاسل طلا و نقره
و پوششهای زرین آراسته در رویه داشته و در میان هر دو زنجیر
فیل یک قلاده چیتة بجواهر و جل نفیس پرکار بر گردون
مزمین بسقراط و گران با زرین افسارها نظرفریب تماشاگران
ساختند - پادشاه از اسب فرود آمده معانقه فرمود - جشنها ترتیب
یافت - و در مهمان نوازی و خاطر جوئی دقیقه فرو گذاشت
نشد - و بخانجهان صوبه دار پنجاب حکم رفت که بهمراهی
میرزا تهیهٔ یورش بدخشان نماید - اتفاقاً در همین سال منعم
خان خانخانان صوبه دار بنگاله رخت هستی برنست - بمیرزا
تکلیف حکومت آن دیار بمیان آمد - از وطن دوستی بدان
ولایت وسیع پرداخت - ناگزیر خانجهان بصوبه داری بنگاله تعیین
شد - میرزا دانست که در کمک تاخیر است - رخصت سفر

هجاز گرفت که شاید ازان راه بدخشان شتافته کارے بگریزی
 سرانجام دهد - چنانچه ازان قدسی مطاف بعراق عجم نزد
 شاه اسمعیل ثانی رفت - او احترام نموده جمعی بکومک همراه
 کرد - بهرات رسیده بود که پیمانۀ زندگی شاه پر شد - مایوس
 بقندهار آمد و بمظفر حسین میرزا خویشی کرد - و چون کارے
 بر نیامد بکابل بمیرزا محمد حکیم پیوست - می خواست بزواج
 پنجاب آمده شورش افزاید - میرزا ازین اراده او را باز داشته
 باتفاق سمت بدخشان (و آرد) - میرزا شاهرخ مستعد پیکار
 گشته باندک زن و خورد بر خے بدخشیان راه بیوفائی سپرده
 بمیرزا پیوستند - میرزا شاهرخ از دیگران نیز متوهم شده بکولاب
 رفت - و آخر ^(۲) بآشتی گزائیده از طالقان تا هندوکوه (که در
 اقطاع میرزا ابراهیم بود) بمیرزا سلیمان قرار گرفت - زمانے
 باتفاق و دوستی می گذرانیدند و گاهی بتحریک فتنه اندوزان
 نفاق در میان می آمد - تا والد میرزا شاهرخ زنده بود
 مقدمات رنجش زود اصلاح پذیرفت - پس از واقعه خانم
 میرزا شاهرخ بخویشتن ^(۳) بیخی افتاد - میرزا سلیمان پیش
 عبدالله خان اوزبک والی توران رفت که به امداد او کامیاب
 خواہش گردد - چون او بمهم تاشکند رفته بود باسکندر خان
 پدرش صحبت میرزا در گرفت - لیکن پس ازان (که معلوم

(۲) کرد که عبدالله خان بر سر غدر است (به سرعت بر آمد - چون بنواح بدخشان رسید میرزا شاهرخ بنیادشگری پیش آمده خواست همان تقسیم ولایت بمیان آرد - میرزا به کشم اکتفا کرده نشست - عبدالله خان بے اتفاقی میرزایان و خلل آن دیار شنیده در سنه (۹۹۲) نهصد و نود و دو به بدخشان آمد - میرزایان ملک از دست داده بے جنگ برآمدند - میرزا شاهرخ روانه هند گردید - و میرزا (چون فداست سابق عائد حال داشت) برفتن هندوستان راضی نشد - میرزا محمد حکیم چند ده در لمعانات بجهت خرج مقرر نموده بدان ناحیه گسیل کرد - پس از چندے جمعے همراه داده بدخشان فرستاد - باز شکست خورده مراجعت نمود - چون میرزا محمد حکیم در گذشت ناچار میرزا عازم هندوستان شد - کنور مانسنگه صوبه دار کابل بدرقه شده تا پیشاور رسانید - در آخر سال سی و یکم قریب دار الخلافه رسید - شاهزاده سلطان مراد پذیره گشته بهلازمیت عوش آشیانی آرد - و بمخصب پنجزاری اختصاص گرفته باعزاز و آسودگی می گذرانید - در سنه (۹۹۷) نهصد و نود و هفت و هفت (که پادشاه بسیر کشمیر متوجه شدند) میرزا را بذابر کبر سن (که بهفتان و هفت رسیده - و بخشی تاریخ ولادت

اوست) در لاهور گذاشتند - در همان ایام زندگی بسپرد -
در مردانگی و رزم شناسی یگانه روزگار بود *

محب علی خان رهناسی

از امرای چهار هزاره اکبر شاهي ست - به برداي و
تهور متصف و به سپه کشي و سپه داري نامور بود - چون
مدتها حکومت رهناس داشت برهناسي شهرت گرفت - آن
قلعه ايست در صوبه بهار از قلاع دالا ارتفاع هندوستان - از
بدائع صنائع آفریدگار - مصنون از دهم اختلال - فراز کوه
آسمان ساي دشوار گذار - دور آن چهارده کوه و عرض و
طول آن زیاده بر پنج کوه است - و از زمین هموار تا سطح
آن قلعه یک کوه بیشتر ارتفاع باشد - و بران کشت و کار
هي شود - و فوادي چشمه بر جوشد - و غریب تر آنکه
بالای قلعه با آن بلندي هرجا سه چهار گز برکنند آب
شیرین پدید آید - از مبادئي بنای این قلعه هیچ فردی
از فرمانروایان بران استیلا نیافته - در نوبت حکومت راجه

چنگامن برهمن در سال (۹۴۵) نهصد و چهل و پنج
(چون ولایت بنگاله بجنّت آشیانی مفتوح شد) شیر شاه
سور با سائر افغانان و خلاصه خزینه بنگاله را گرفته از راه
(۲)
جهاز کهند بحدرد رهناس آمد - و بر راجه احسانهای قدیم

را یاد داده طرح یکجتهی انداخت - و التماس نمود که امروز مرا کار افتاده است می خواهم که مردمی بجا آری و اهل و عیال مرا و همراهان مرا بقلعه جا دهی - و مرا همین احسان خود سازی - بصد زبان چاپلوسی و نیرنگ سازی راجه ساده لوح بفریب آن شعبده باز قبول کرد - این بیگانه ملک آشنا ششصد دقایی سرانجام داد - و در هر دقایی در جوان مسلم را در آرد - و در اطراف دقایی کنیزان را گماشت - و باین حيله سپاهی را در آرده قلعه را گرفت و عیال خود و سپاه را دران گذاشته دست فتنه دراز کرد و راه بنگاله مسدود ساخت - و ازان باز بدست فتح خان پتئی (۲) که از سرداران بزرگ او و پسرش سلیم شاه بوده (افتاد - و به پشت گرمی آن قلعه با سلیمان خان کرانی (که حکومت بنگاله یافته بود) دم مساهمت و مذاشرت میزد - و پس از چندی جنید کرانی بتصرف آورده بسید محمد نام از معتمدان خود سپرد - چون کارش سپری شد آن سید چند گاه باندیشه حراست آن اهتمام می نمود - لیکن از فقدان استظهار شایسته با خویشتن برنگالید که بذریعه یکی از معتمدان بارگاه سلطنت بدست آویز پیشکش این قلعه خود را از منتسبن این دولت گرداند - درین انذا مظفر

خان با عساکر صوبه بهار (و بتسخير نهاد - از بمقتضای جنسيت بشهباز خان کذبو (که دران هنگام راجه گچيتي را بانواع مالش پامال آذارگي ساخته پسرش سري رام را در قلعه شیرگدهه محصور داشت) ملاچي گردید - و وی گرم و

گيرا شتافته در سال بيست و یکم سنه (۹۸۴) نهصد و هشتاد و چهار قلعه را بدست آورد - و در همین سال بموجب حکم حراست آنجا را به محب علي خان باز گذاشته خود روانه حضور گردید - ازان آدان سالها سال آن ناحیه بکار داني و داد دهی آن امير معامله فهم شجاع منظم بود - و همواره با جمعيت شايسته کومکي بنگاله بود - و در برگردن خار و بن فساد آن ديار مساعی جميله بتقدیم مي رسانید - و پسرش حبيب علي خان (که جوان مردانه بود) بزيابست پدر بنظم رهتاس و آن حوالي مي پرداخت - چون بيشتر قبولداران صوبه بهار بخدمتگذارمی بنگاله شذافتدن يوسف متی نام در سال سي ام افغانه چند فراهم آورده دست بتاراج برگشود - حبيب علي از شورش جواني بجوش آمده ساز پیکار نا کرده نبرد آرا شد - و کارنامه دليري و دلادري بها آورده نقد زندگي در باخت - محب علي خان ازین خبر جانکاه کاپوه شد - و هر چند بيتابي نمود امرای بنگاله نکذاشتند - چون شاه قلبي خان محرم لازم حضور بود تنبيه

آن فرودمایه را متعدد گشته در کمتر فرمتی گرد آن شورش
 فرز نشست - و چون در سال سی و یکم بحکومت هر صوبه
 در امیر عمده نامزد گردید که اگر یکم بدرگاه آید یا رنجور
 شود دیگرے بکار او پردازد بنگاله بنام وزیر خان باتفاق
 محب عای خان فرار یافت - و چون در سال سی و سیوم
 صوبه بهار باقطاع راجه بهکونت داس مقرر شد جاگیر او نیز
 بکچواھے تنخواه گشت - و ملتان در قبولش خیال کرده
 مشور طامپ بنام او رقم یافت - و آغاز سال سی و چهارم
 باستان بوس رسیده کام دل برگرفت - و بانواع عاطفت
 و عزت شادمانی افروخت - و در نخستین فہست کشمیر
 (که در همین سال مطابق (۹۹۷) فہصد و نود و
 ہفت واقع شد - ملتزم رکاب بود - دران شهر مزاج عنصری
 از از چیز اعتدال انحراف نمود - و وقت مراجعت نزدیک
 کوه سلیمان او را واپسین سفر پیش آمد - یک روز پیشتر
 عرش آشیانی بمنزلش رفته پرسش نمود - گویند دران حالت
 (کہ جان می سپرد و از دیو سخن باز گرفته بود) یکم
 گفت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بگوئید - پاسخ داد کہ ہنگام لَا إِلَهَ کفتن
 نیست - وقت آنست کہ ہمگی دل بہ اللہ پردازد *

* میر ابرقراں گجراتی *

از سادات سلامی شیراز است - جدش میرغلام الدین

(مآثر الامراء) [۲۸۱] (باب الميم)

(۲) سر الله (که از را هبة الله نیز گویند - و مشهور بود بسید شاه میر) در علوم مکتسبی بهره فراوان داشت - و با امیر صدرالدین شیرازی همدرس بود - در زمان سلطان قطب الدین نبیره سلطان احمد (که احمد آباد بنام از اساس یافته) وارد گجرات گشت - و بعد چند روز بوطن مالوف معارفت نمود - و بار دیگر در شورش شاه اسمعیل صفوی بعهد حکومت سلطان محمود بیکره با فرزند خود میر کمال الدین (که پدر میر ابوتراب باشد) بدان دیار آمده در جانبانیر محمد آباد (که قدیم دار الخلافه سلاطین آنجا ست) رخت اقامت انداخت - و در افاضه و افاده بر روی طلبه مفتوح ساخت و کتب مفیده در رشته^(۳) تالیف کشید - و فرزندان ارجمند گذاشت - ارشد ایشان میر کمال الدین است که بکمالات^(۴) صوری و معنوی بهره مند بود - چون روزگارش به نیکبختی و ستوده کاری سپری شد بزرگترین برادران و بنی اعمام میر ابوتراب ماند - و جمیع این سادات بهلسله مغریه ارادت دارند (که چراغ آن خانواده مخدوم شیخ احمد کهتومت) و اینها را سلامی ازان گویند که غالباً یکی از اجداد ایشان

(۲) نسخه [ج] و مشهور بود که سید شاه الخ - (۳) نسخه [ج] برشته

(۴) در نسخه [ب] کاف نیست .

(باب المیم) [۲۸۲] (مآثر الامراء)

از ردهٔ مقدسهٔ حضرت رسالت پناه ^(۲) صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ
سَلَّمَ آراز جواب سلام شنیده بود *

بالجمله میر ابوتراب برشادت و کار دانی دران ولایت
اعتباری بهم رسانید - سَلَّمَ (که رایات اکبری بران مملکت
ظلال افکن گردید) میر (که عمدهٔ اصحاب مشورت آن دیار
بود) پیش از سایر امرای گجرات متوجه درگاه پادشاهی
شد - و در منزل جوانانه خواجه محمد هروی و خان عالم
پذیره گشته میر را بعزت و احترام آردند - و بزمین بوس
عذبهٔ خلافت سربلندی یافت - چون پیش از نزول رایات
پادشاهی ببلدهٔ احمد آباد حکم شد که هر یک از امرای
گجرات (که در موکب شاهی فراهم آمده اند) ضامن دهد
تا در مراسم حزم و در اندیشی فتورے نرفته باشد اعتماد
خان (که تسلط تمام دران دیار یافته بود) غیر از طبقهٔ
حشیه همه را کفیل گردید - و ضامنیت اعتماد خان را میر
ابوتراب تعهد نمود - پس ازان (که قریب نصف آن مملکت
به اعتماد خان ^(۳) و دیگر امرای آنجا تفویض یافته موکب
پادشاهی بسیر دریای شور بصوب بذر کنبایک نهضت نمود) ^(۴)
اختیار الملک گجراتی از کوتاه اندیشی و شورش طلبی از

(۲) در نسخهٔ [۱ - ج] لفظ [پناه] نیست - (۳) نسخهٔ [ب] اعتقاد خان

(۴) نسخهٔ [ج] کنبایک و نسخهٔ [ب] کنبایک *

احمد آباد راه گریز پیش گرفت - اعتماد خان و جمعی (که با او
 پیمان یکجائی داشتند) در مقام رفتن بودند که میر ابو تراب
 خود را رسانیده بحرف و حکایت گرفت - نزدیک بود که او را
 نیز مقید ساخته همراه برند که درین اثنا شهباز خان از
 پیش پادشاه رسید - و اندیشه تباہ آنها از قوت بفعل نیامد -
 و جوهر عقیدت میر بتازگی فروغ دیگر بخشیده مورد
 عواطف پادشاهی گشت - و ازان وقت همواره مورد عنایات
 سلطانی بود *

(۳)

در سال بیست و دوم سنه (۹۸۹) نهمد و هشتاد و
 نه بوالا منصب قافله سالاری حاج اختصاص یافت - و
 پنج اک روپیه نقد و ده هزار خلعت بمیر حواله شد که
 بدیده درى خود ارباب استحقاق آن بقاع شریفه را بقدر
 شایسته ازین مواید افضال بهره گرداند - در سال بیست
 و چهارم آگهی رسید که آن سفرگزین بادیه حجاز خدمت
 مأموره بتقدیم رسانیده نقش پای جناب نبوی (عَلِيهِ السَّلَامُ)
 (الزَّكِيَّة) همراه آورده - چنین برگوید که این همدم آنست
 که سید جلال بخاری در زمان فیروز شاه بدهلی آورده -
 عرش آشیانی فرمود که میر بچهار گروهی دار الخلافه آگره
 با قافله توفت گزیند - و حسب الامر کار فرمایان بارگاه

سلطنت نزهتگاه برآراستند - پس ازان پادشاه با نوئینان عظام و دانشوران کرام پذیره شده قدمی چند آن پارچه سنگ را (که عزیزتر از جان بود) بر دوش نهاده خرامش نمود - و بترتیب منزلت اعیان دولت بر تارک ادب گرفته بشهر آوردند - و بشاره پادشاهی بخانه میرو برگذاشتند - خیرالاقدام (۲)
تاریخ آنست *

از مطاوعی فحارعی اخبار متتبعان اقوال و احوال چنین قفرس نمایند که دران آردان زبان زد خاص و عام و شائع ادنی و اقاصی گردیده بود که پادشاه وقت دعوی نبوت دارد و مدعی رسالت است - و دین محمدی را (که تا انقراض عالم از طرق حدثان مصنون است) ناستوده میداند - و در استخفاف آن میکوشد - معاذ الله - بذا برین باقتضای مصلحت وقت برسم پوزند خلایق این بزرگداشت و اکرام بتکلف و ساختگی بجا آورد - چنانچه کلام شیخ علامی درین مقام موبد همین معنی است که هرچند حضرت شاهنشاهی می دانست که اصل ندارد و صیرفیان دیده در ناسرگی را نمودند اما از رفور پرده داری همان انتساب سترگ را پاس داشته حق گذار تبجیل آمد - و از فروغ شناسائی و آرم دوستی و قدردانی و فراخی حوصله

باندیشه آن (که آبروی این سید ساده لوح بخاک نادانی
ریخته نیاید - و شناسندگان شوخ طبع 'ببریز خنده نکردند)
چنین احترام بزرگ بجا آمد - و بنقد کاسه خیال کوتاه اندیشان
روزگار خاک آلود گشت - و بسیاری بدگوهر (که از تباه سرشتی
دیواره بیدینی زدے در کوی خجالت فروشد - انتهى *)

و در سال بیست و نهم [چون ایالت گجرات باعتماد خان
(که سالها حاکم آنجا بود - و طریق آبادی آن ناحیه بهتر
از دیگران می دانست) قرار یافت] میر ابو تراب بامیزی آن
صوبه اختصاص یافته با در برادرزاده خود میر محب الله
و میر شرف الدین تعیین آن دیار گردید - و تا سنه (۱۰۰۵)
هزار و پنجم هجری چراغ زندگی روشن داشت - در احمد آباد
مدفون است - پسرش میر گدائی در منصب داران اکبری
انسلک داشته - و در لباس نوکری مراعات شیوه سیادت و
مشيخت از دست نهیداد *

* میر شریف آملی *

(۲)
مساس عملی داشت - و کتب درسیه متداوله در
ایران دیار گذرانید - تصوف و حقائق بسیار در زنده و (۳)
زنده را بدان خلط داده دعوی همه اوست میکرد - و همه را
الله می گفت - چون در زمان عرش آشیانی دارد هندوستان

گرددید صاحب کل و وسعت مشرب را (۲) روز بازار دید - مزاج پادشاه وقت مصروف آنکه سلطنت ظلال ربوبیت است - فیض را خاصه گروه نباید داشت - بل خلأق مختلف المشارب متلون الاحوال را ازان بهره مند باید ساخت - دگرگونگی کیش خلل انداز آن نباشد - میر برهمنوی شوق و فائده تمنا به تبدیل پیشگاه خلافت مقصود یاب گشته بتجویز منصب و جایگزین مطرح انتظار عوطف ساطانی شد - در دیستان موبدی آردده که میر در منزل دیبالپور بهلازمیت عرش آشیانی رسید - و علانیه از طرف مدمون بساخوانی با علما بحث کرده الزامها داد - چون با حکما در افتاد پیش پا خورد - عطفت عامه اکبری نظر عنایت از نیز برگرفته منتقد احوالش گردید - و ازین منزل دیبالپور ظاهر می شود که همان مقامات دیبالپور مالوه است که در سال بیست و دوم سنه (۹۸۴) نصد و هشتاد و چهار هجری بحکم مصالح مایکی (دز چند آن سرزمین مخیم عساکر پادشاهی بود *

هرچند در اکبرنامه تاریخ ملازمیت میر بنظر مولف این اوراق ترسیده اما تاریخ تغویض خدمات بهیر مثبت است - اما تداین بین دارد بدانچه سکندر بیگ منشی

در عالم آرای عباسی نوشته است که چون در سنه (۱۰۰۲) هزار و دوم هجری سال هفتم جلوس شاه عباس ماضی ارباب تنجیم اتفاق کردند که آثار قران کواکب علوی و سفلی بر افشا و انعدام شخصی بلند مرتبه از سلاطین روزگار دلالت دارد - و آن بطن غالب محتمل ایران زمین است - زایچه طالع شاهي (که استخراج نمودند) تربیع نخستین در خانه طالع واقع شده - ^۱لهذا مولانا جلال الدین محمد منجم تبریزی (که دران فن سرآمد وقت بود) در دفع آن تدبیرے برانگیخت که در دو سه روز (که معظم تاثیر قران است) شاه خود را از فرمانروائی خلع نموده واجب القتال را بسلطنت بر دارد - و دران مدت جمیع شریف و ضعیع مطیع حکم او باشند که تا صدق امر پادشاهی ازو بفعل آید - و بعد از سه روز او را رهگرای فدا سازند - ^(۲)همگنان این رای را صائب شمرده قرعۀ اختیار بنام یوسف ترکش دوز افتاد (که از زمره ملاحدۀ و اتباع درویش خسرو قزوینی بود - و در شیوۀ الحاد از رفقا پادشترک می نهاد -) شاه خود را از فرمان روائی خلع نموده تاج شاهی بر سرش نهاد - و در رکوب و نزل امرا و مقربان بآئین مقرر در ملازمتش کمر خدمت بسته مراسم اطاعت بجا می آوردند - آن ملحد

* سلطنت گر همه یکروزه بود مغتقم است *

سه روز را بفراغت گذرانیده از لباس مستعار حیات عریان
گردید - و پس ازین درین سال بر هرکه مظنه الحاد بود
بقتل رسید - درویش خسرو (که نیاگانش بکسب چاه کنی
اشتغال داشتند و او بکسوت قلندری در آمده با جماعت
نقطریان آمیزش کرده سرغنه آنها گشت) با آن (که از
نهایت احتیاط حرفه بیجا کهی از نشنیده بود) بمحض
اشتهار فقطوبیت بحق آویختند - و میر سید احمد کاشی
را (که بسیاری ازین ضلالت پژوهان بدو گردیده بودند) شاه
خود بشمشیر دو باره عدل نمود - از کتب او رساله ها در علم
نقطه برآمد - و منشورے (که شیخ ابوالفضل از جانب
عرش آشیانی بغام او انشا نموده بود) دران رسائل ظاهر
شد - و میر شریف آملی (که شاعر تازه گوی شیرین کلام
است و از اکابر این طائفه بود) از مشاهده این واقعه از
استرآباد فرار نموده روانه هند گردید - افتهی *

(۲)
بر متفحصان کلام ظاهر است که این اختلاف تاریخ (که
در صدر گذشت) صورت تطابق بهیچ وجه ندارد - مگر روایت
عالم آرا محمول بر مصاحبه داشته شود - آمدن میر بهند پیش
از ملحد کشمی ایران باشد و انتساب شاعری بدو در نسخه

ديگر دیده نشد و شعرے از روی بگوش نخورده - بالجملة نقش خدمت مير در درگاه اکبري درست نشسته هر روز بقرب و اعتبار اختصاص مي يافت - چون در سال سي ام سنه (۹۹۳) نصد و نود و سه ميرزا محمد حکيم برادر علائقي عرش آشياني (که بهرزياني کابل سر خود سري مي افراشت) باجل طبيعي در گذشت و آن ولايت ضميمه ممالک محروسه گشت مير بمنصب اميني و صدارت آن صوبه مهربلندي يافت - و در سال سي و ششم دستوري بنگ و بهار شد و بچهار خدمت آنجا بلند پايگي گرفت - خيلنگي و اميني و صدارت و قضا - و در سال چهل و سيوم اجمير باقطاع مير قرار گرفت - و موهان (که پرگنه ايست متصل لکهنؤ) تيول مقرري او بود - در محاصره اسر خانديس از (۲) محال جاگير برکاب پادشاهي شتافته مورد تحسين شد - گويند آخرها بپايه سه هزاري برآمده بود که کارکنان قضا طومار املش بدست اجل سپردند - و در قصبه موهان مدفون (۳) گشت - گويند دفتر و سر رشته کاغذ در سرکارش نبود - نام سوار و پياده ملازم خود را فهرس کرده نگاه ميداشت - و ششماه علوفه هرکس در خريظه نموده بخانه او مي فرستاد *

مخفي نماند که نقطويه (که امنا و محمودي، نيز نامند)

(۲) نسخه [ج] در محاصره اسير از محال - (۳) نسخه [ج] گشته *

تابع و پیرو محمود نامی بساخوانی اند - و بساخوان
 دیزه سمت از گیلان - در سنه (۸۰۰) هشتصد هجری
 ظهور نموده - عالم و متورع بود - او را رسائل و نسخ است -
 گویند چون جهنم کاملتر شد از آن محمود سر برزد - یبعثک
 مقاماً محموداً از آن آگهی دهد - و او از نقطه خاک مراد
 دارد و مبدأً اول داند - و ایجان دیگر عناصر از برشمارد -
 و افلاک را بیرون از عناصر نهندارد - و بتجرد نفس ناطقه
 نگراید - و بر رجعت و تداخخ قائل باشد - و این طائفه مجرد
 را واحد و متاهل را امین خوانند - و سلام ایشان الله الله
 بود - و محمود خود را شخصه واحد نامد و مهدی موعود
 داند - و گوید دین محمد منسوخ شد - دین محمود است
 در ممالک ایران این قوم بسیار بهم رسیده بودند - چون
 شاه عباس ماضی صفوی اکثری ازین شرمه ضالّه را بقتل
 آورد و در هر شهر بهر که گمان این اعتقاد بود بخاک
 هلاک افکند بیشتره جلای وطن گزیده باطراف و جوانب
 منتشر شدند - و کمتره (که دل نهان قوطن بودند) در
 (خفا و استتار کوشیدند *

* میر مرتضی سبزواری *

از سمات آن دیار و از امرای دکن است - ابتدا ملازم

عادل شاه مرزبان بیجاپور بود - حسب الطلب مرتضی فظام
 شاه باحمدنگر آمده سر لشکر برار گردید - و چون وکالت
 نظام شاه بشاه قلی صلابت خان چوکس باز گردید سید
 مرتضی امیر الامرا گشته بتخریب ملک عادل شاهیم مامور
 شد - و دران قاضی و باخت نامی بشجاعت و مردانگی
 بر آورد - و پس ازان (که نظام شاه بهسودا مزاجی گوشه نشین
 گشت و آمیزش بنامه نویسی قرار یافت) صلابت خان در
 امور سلطنت استیلای تمام گرفت - میان او و میر غبار
 خصومت برخاست - صلابت خان در برانداختن تیولداران
 برار شد - میر باتفاق خداوند خان حبشی و جمشید خان
 شیرازی و دیگر جاگیرداران برار در سنه (۹۹۲) نهصد و
 نود و دو بتوزک تمام بنواج احمدنگر شتافته معسکر ساخت -
 صلابت خان بمرتضی نظام شاه قسمی دیگر را نموده در رکاب
 شاهزاده میران حسین بکارزار پرداخت - ناگاه هزیمت بر لشکر
 برار افتاد - میر فرادران مال و اسباب از دست داده یاری
 بودن آن دیار هم نماند - با همراهیان (چووع بعروش آشیانی
 آورد - و پس از ملازمت بمنصب هزاری و جاگیر آباد
 سرافرازی یافت - و در یورش دکن بهمراهی شاهزاده سلطان
 مراد مصدر ترددات گشت - و چون از احمدنگر بمصالحه
 و آشتی مراجعت شد شاهزاده مجلس کنگاش منعقد ساخت

بسیار از امرای عظیم الشان از نگاهداری ولایت مفتوحه
 هر باز زدند - محمد صادق پاسبانی سرحد بر ذمه خود گرفته
 در مکر اقامت گزید - و میر مرتضی ضمان آبادی ملک
 گشته در ایلمچور استقرار گرفت - و بذابر قرب بنگاه قلعه
 کاریل [که ازان گزین تر دژ در برابر نباشد و همواره
 نشیمن گاه مرزبانان این ولایت بوده و در کوهی ایلمچور
 است و ازان باز (که این دیار بر قلمرو پادشاهی افزود) سران
 سپاه دست چیرگی بران نیافتند] با فسونسرائی خود برگرفت -
 و بحسن تدبیر لخته داستان بید و امید برخواند - وجیه الدین
 و بسواس رای خراسان از کم آذوقی پذیرفته در سال چهل
 و سیوم سنه (۱۰۰۷) هزار و هفت کلید قلعه سپردند - و
 منصب و اقطاع یافته به پرستاری در آمدند - پس ازان میر
 در فتح قلعه احمد نگر در رکاب شاهزاده سلطان دانیال
 خدمات شایسته بتقدیم رسانید - و بعد از گشایش آن حصار
 در برهانپور بملازمت عرش آشیانی سعادت اندوخت - و
 در پاداش نیکو پرستاری باضافه منصب و مرحمت علم و
 نقاره و تذخوه آباد جاگیر کام دل برگرفت *

* معصوم خان کابلی *

از سادات تربت خراسان است - عمش میرزا عزیز در
 عهد جنف آشیانی بمرتبه وزارت رسیده - و مشار الیه با

ميرزا محمد حکيم نسبت کوکلتاشي داشت - بشجاعت و کارکردگي نام برآورد - چون ^۱خواجه حسن نقشبندي (که رائق و فائق مهمات ميرزا بود) از غبارخاطري (که دنيا پرستان را باندک ^(۲) توهمة ميرسد) در استيصال وی شد از عاقبت بيني در سال بيستم بدرگاه عرش آشياني پناه آورد - و بمنصب پانصدي اختصاص گرفته باقطاع موبده بهار دستوري يافت - دران ديار با کلايهات (که از امرای کبار افغانه بود - و بجلاوت و مردانگي اشتهار داشت) کارزار نموده غالب آمد و زخمه چند برداشت - در جلدوی آن بمنصب هزاري لواي کاميابي افرخت - و در سال بيست و چهارم ارديسه در ^(۳) تيولش مقرر شد - اما (چون امرای آن نواح از سخت گيريهاي متصديان پادشاهي در اجراي آئين داغ تابدين آشوب عصيان برانگيختند) معصوم خان از ناسپاسي و قبايه سري پيش آهنگ آنها گوریده علم شورش برافراشت - و کار بجائے رسانيد (که بمعصوم عامي ملقب گشت - و چون آمد آمد فوج حضور شکيبا شد بنگاله رويه شتافته با قافشالان و باغيان آن ديار پيوست و بهيئت مجعومي مظفر خان حاکم آن ولايت را در تانده محاصره نمود - و با وصف نيروی مبارزت دل بای داده از

(۲) نسخه [ب] باندک ترهم بهم مي رسد - (۳) نسخه [ب] از

(د دوستی و جان پرستی به معصوم خان بیست هزار اشرفی
 فرستاده پیاسبانی عز و ناموس خود پیمان گرفت - ازین
 سواسیمگی فاقشالان و دیگر فتنه گرایان از هر جانب بفرار
 قلعه برآمدند - معصوم خان بقرار داد آن (که بیشتر اموال
 در دست او باشد) حوالی بنگاه مظفر خان آرامش گزیده
 قنبا نزد او [که با چندی از غلامان خود سلاح پوشیده (نه
 رای پیگار نه ری گریز) استاده بود] رسیده گرم جوشی پیش
 گرفت - چون حواس آن برگشته درزگار رفته بود چنین
 قابو را از دست داده نکرد که آن عامی تپاه اندیش را
 به نیستی سرا فرستد - بغوغای ناگهانی محل بدان طرف
 در آرد - معصوم خان ازین جرأت خود متنبه گشته بیرون
 برآمد - و همیشه ازین حرکت خود را ملامت میکرد - و پس
 از اتمام کار مظفر خان خطابه‌ای عمده و جاگیر تقسیم نموده
 سکه و خطبه بنام میرزا محمد حکیم کردند - و این بیت
 غزالی مشهدی را [که شاید در ایام وفات خان زمان
 شیبانی (که او هم خطبه بنام میرزا کرده بود) گفته باشد]
 شهرت دادند *

* بیت *

* بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ *

* وارث ملک است محمد حکیم *

چون خان اعظم میروزا کوکه بمالش آنها تعیین شد
 معصوم خان با قتلوی لوهانی (که درین فرصت بر ولایت
 اردبیه چیره دستی یافته برخه از بنگاله نیز در تصرف
 آورده بود) عهد یکجتهتی بسته مقابل فوج پادشاهی معسکو
 آراست - پس ازان (که قاقشالان باو مالخالفه کرده بمیروزا
 کوکه پیغام موافقت برگزاردند) آواره هزیمت گشت - و در
 سال بیست و هشتم بتازگی شورش افزا شد - چون شهباز خان
 بفوج بنگاله پیوسته هنگامه نبرد با او گرم ساخت - تا آنکه
 شکست فاحش خورده جباری و دیگر بد نهادان ازو جدا
 (۲)
 گشته معصوم خان پناه بولایت بهائی برد - و بحمایمت
 عیسی زمیندار آن دیار بر ملک پادشاهی دست تالان
 بر میگشاد - و هر بار از عساکر فیروزی مالش یافته بنگامی
 بر می گشت - تا آنکه در سال چهل و چهارم سنه (۱۰۰۷)
 هزار و هفت هجری در همان مملکت به نیستی سرا
 شتافت - پس از فرستادن شجاع پسرش باتفاق قلماق زر خرید
 مظفر خان (که بشمشیر زنی نام بر آورده باز بهادر خود را
 نامیده بود) تورانه سیاه را با خود متفق ساخته دران حدود
 چند ساله هنگامه پردازی داشت - سال چهل و ششم بوزنهار
 ر آمده راجه مان سنگه کچهواوه حاکم آن دیار را دید

(باب المیم) [۲۹۶] (مآثر الامرا)

و تعهد نکوئی یافت - و در عهد جنت مکانی پنهان داری
غزنین سر عزت برافراخته در در فردرس آشیانی بمنصب
هزار و پانصدی هزار سوار و خطاب اسد خان کامیاب شد -
سال دوازدهم رخت از سه پنجی سرا بر بست - پسرش
قباد بمنصب پانصدی سیصد سوار رسیده *

* میرزا مظفر حسین صفوی *

پسر سلطان حسین ولد بهرام میرزا بن شاه اسمعیل
صفویست - چون در (۹۶۵) نصد و شصت و پنج قلعه
قندهار بتصرف شاه طهماسب صفوی در آمد آن الکه را با
زمین دادر و گرم سیر تا آب هیراند ببرادر زاده خود سلطان
حسین میرزا سپرد - او قریب بیست سال بیدین تربیت
عم بزرگوار گذرانیده در (۹۸۴) نصد و هفتاد و چهار زمان
فرمانروائی شاه اسمعیل ثانی در گذشت - شاه (که از
جانب او متوهم و وسوسه ناک بود) قتل بنی اعمام (که
مرکوز خاطر داشت) از قوه بفعل نمی آردن - پس از
فوتش همت بجانستائی خویشان گماشت - از پنج پسر
سلطان حسین مرحوم محمد حسین میرزا (که بایران رفته بود)
دزان واقعه مقتول گشت - و بجان گزائی چهار برادر دیگر
شاه قلی سلطان را (که حاکم قندهار کرده بود) مامور
(۳)

ساخمت - و او پيش از خود بداغ بيگ را بگسيختن تار و پود همتی اين بيگناهان فرستاد - او خراسمت با مدادان از هم گذراند که ناگاه آرازي فرور شدن شاه آنها را رهائي بخشيد *

چون نوبت دارائي ايران بسلطان محمد خدا بنده رسيد او قندهار را بمظفر حسين ميرزا برادر بزرگتر داد - و زمين دار را تا کنار هيرمند برستم ميرزا تفويض نمود - و دو برادر ديگر ابو سعید ميرزا و سنجر ميرزا را نيز با او همراه ساخمت - و حمزه بيگ ذو القدر مشهور به کور حمزه را (که وکیل سلطان حسين ميرزا بود) للہ ميرزا يان نمود - حمزه بيگ آنچنان استيلا گرفت که جز نامه از حکومت بميرزا يان نماند - مظفر حسين ميرزا تنگ آمده قصد حمزه بيگ نمود - او باين معني مستشعر گرديده بزمين دار شتافت - و رستم ميرزا را همراه گرفته بجنگ برگشت - چون اکثر سپاه با او يکثائي داشتند شکست بر ميرزا افتاده در قندهار محصور شد - جمعی از افسال اريماقات قزلباش درميان آمده (۲) با هم صلح دادند - و باز بعد از سه سال ميرزا در پي جان شکرى حمزه بيگ شد - او پنهاني رستم ميرزا را بقندهار طايبده ميرزا را بجانب قاعه ثلاث (که درميانه هزارجات اهرم) فرستاد - و محمد بيگ را (که داماد او و ريش سفيد

بیات بود) با پانصد کس^(۲) پیاسبانی تعیین کرد - میرزا با دی
 در ساخته بعد چندے عازم سیستان شد - ملک محمود
 حاکم آنجا (که پدر زن میرزا می شد) بعد نزاع و جدال
 (که فیما بین او و میرزا واقع گشت) میانجی شده بمحمده
 بیگ آشتی داده بر مسند قندهار متمکن گردانید - درین مرتبه
 باعانت محمد بیگ (که او را امیدوار و کاملت ساخته بود)
 حمزه بیگ را از هم گذرانید - ازین جهت رستم میرزا بر سر
 قندهار لشکر کشید - اما بنابر کرمک ملک محمود سیستانی^(۳)
 کارے نکرده بزمن دار درگشت - چون مظفر حسین میرزا
 متلون مزاج بود از محمد بیگ هم ملول خاطر شده بسیهتان
 شتافت - و با ملک محمود در آویخته شکست خورد - ملک
 مذکور آدمیت بکار برده میرزا را بخانه آردن - تا آنکه
 محمد بیگ عذرخواهی نموده بقندهار طلبید - میرزا انتهاز
 فرصت جسته محمد بیگ را از میان برداشته مستقل گشت -
 اما امرای اوزبکیه خراسان خصوص دین محمد سلطان و باقی
 سلطان خواهرزاده عبد الله خان والی توران (که بتسخیر
 خراسان مامور بودند) مکرر افواج بحدود قندهار فرستاده با
 میرزا آویزشها (ر داد - اگرچه جنود اوزبک منہزم گشت
 لیکن از نهمبا و غارت آن قوم هیچگاه امنہ نبود - و چون

اکثر اعیان و عمدۀ قزلباش در معارک اوزبکیه کشته شدند و
 از شاه ایران هرگز کومک و اعانتۀ متصور نبود که یکدفعه شهرت
 آمد آمد فوج هندوستان سراسیمگی آورد - و (فتن) رستم میرزا
 بهند و تفویض صوبۀ ملتان باز بهراس دیگر افکنده بیم افزود -
 فاکزیر میرزا را داعیۀ همد تصمیم یافتن - هرچند عبد الله
 خان استمالت نامۀ بقلم آورد که عداوت ایرانی و تورانی
 رسمه سمت قدیم - الحال از جانب ما ایمن بوده زنهار ولایت
 موردی را بدست چغتای ندهند - میرزا محمول بر خدع داشت -
 (۲)
 درین وقت قرا بیگ کورجائی (که نوکر قدیم سلطان حسین
 میرزا بود - و از نزد مظفر حسین گریخته بهند آمده در
 سرکار عرش آشیانی منصب فراش بیگی یافته) متعهد آوردن
 میرزا شده بقندهار شتافت - و در پردۀ دولتخواهی در آمده
 (۳)
 چندان وسوسه کرد که میرزا والدۀ و پسر بزرگ خود بهرام
 میرزا را به یوزش گری فرستاده استدعای طلب نمود - پادشاه
 بشاه بیگ خان ارغون حاکم بغلکش فوشت که بایلغار شتافته
 قلعۀ را متصرف شود - و میرزا را راهی سازد - چون
 (۴)
 شاه بیگ خان داخل قندهار گشت میرزا با اتباع و اشباع
 بیرون آمد و با آن (که سران و معتبران قزلباش نمانده بودند)

(۲) نسخۀ [ب] خدعه - (۳) نسخۀ [ب - ج] میرزا مظفر حسین - (۴)

نسخۀ [ب] در پردۀ دولتخواهی چندان پنج - (۵) نسخۀ [ا] و چون

باز هم لشکر آراسته بنظر در آمد - میرزا ازین حرکت پشیمان گشته بشاه بیگ خان گفته فرستاد که بیرون برآمده یک روز مهمان ما باشید - که برخی حرفهای ضروری بمواجهه گفته شود - غرض آنکه بهر نوع خود را در قلعه خزانده با ادعذر خواهی نماید - شاه بیگ خان (که مرد کهنه سپاهی کاردان بود) مهمی را (که بآسانی ساخته) در عقد دشواری نینداخت - عذر خواست که چون بماعت نیک داخل شده ام بیرون آمدن مناسب نیست - هر چه ضروری باشد بمراسلات حواله نمایند - ناچار میرزا کوچ کرده در سال چهارم آخر سنه (۱۰۰۳) هزار و سه هجری با چهار پسر بهرام میرزا و هیدر میرزا و القاس میرزا و طهماس میرزا و با هزار (۲) قزلباش (چون سه منزله رسید) میرزا جانی بیگ و شیخ فرید بخشی باستقبال تعیین شده و از سه کوزهی میرزا عزیز کوکه و زین خان کوکلتاش پذیره گشته بملازم آردند - عرش آشیانی میرزا را بخطاب فرزندی اعتبار افزود - و بمنصب پنجهازاری راقطاع سبیل (که افزون از قندهار است) (۵) سرفراز ساخت - لیکن میرزا (که بمزاج زمانه کم آشنا و معامله نافهم بود) از تن آسانی و بی پردائی کارها به

(۲) در نسخه [ب] لفظ [با] نیست - (۳) نسخه [ج] هزار سوار

قزلباش - (۴) نسخه [پ] گشته - (۵) نسخه [ج] سلطه

آزمندان ستمگر را گذاشت - مکرر رعایای اقطاع او و برخی
بازرگان داد خواه آمدند - یزد گزاری سوزمند نیامد - آخراک
از داد دهی^(۲) دل تلک گشته رخصت حجاز خواست - پذیرش
یافت - پس از چند پشیمان شده بآسیه سري بر نشست -
عروش آشیانی از حجاب برآورده به بحالی مذهب و اقطاع
بر نواختند - و در سال چهل و دوم باز مردم میرزا دست
ستمگري برگشادند - جاگیر موقوف شده نقدي قرار یافت -
میرزا رانده حجاز گشته از نخستین منزل باز گردیده ملازمت
نمود - اما (چون نقش او بد نشست) چیزها ازو به پادشاه
رسانیدند - از پایه اعتبار افتاد - هر روز خفیف تر می گشت -
گویند میرزا از ناسازی روزگار بهیچ چیز هندوستان خورسند
نبود - از ساده لوحی گاهی اراده ایران میکرد و گاهی عزیمت
حجاز - از غم و غصه بامراض جسمانی گرفتار شده در سنه
(۱۰۰۸) هزار و هشت هجری و دیعت حیات سپرد - و در
سال چهارم جهانگیری صبیة میرزا جهت شاهزاده سلطان
خرم مخاطب به شاه جهان خواستگاری کردند - از بطن آن
عفت سرشت (که مشهور به قندهاری محل بود) در سنه
(۱۰۲۰) یک هزار و بیست هجری نواب پرهیز بانو بیگم بوجود
آمد - از پسران میرزای مغفور بهرام میرزا و حیدر میرزا و

(۲) اسمعیل میرزا در هند ماندند - از آنجمله احوال میرزا حیدر در ترجمه پسرش میرزا نودر ترقیم یافته *

* میرزا جانی بیگ ارغون حاکم قهته *

(۳) از نژاد شکل بیگ ترخان است - چون پدر از انکوتمر (۴)
(۵) در آریزه تقتمش خان مردانه جان بر افشاند صاحبقرانی در
خرد سالی او را بر نواخته پدایه ترخانی بر آورد - بچهار
پشت به ارغون خان بن اباغ خان بن هلاکو خان می رسد -
سلطین دادگر از چنده ملازمان سعادت سرشت را برخه
کن مکن برگرفته بدان نام (دشناس گردانند - ترخان صاحبقرانی
را از هیچ جا چارشان باز نداشته - و تا نه گزاه از و
فرزندان او نپرسیده - چنگیز خان قشلیق و باتا را (۶)
پاداش آن (که از فزیم آگهی داده بودند) بدان پایه
فوازش فرمود - و از بار فرمایش سبک دوش گردانید - از
یغمای او شاهنشاهی بخش پدر باز گذاشتند - و برخه ترخان
را بهفت چیز سربلند گردانند (۷) طبل و تومان توغ و نقاره
و در کس از گزیدگان خود را قشون توغ دهد یعنی چتر توغ

(۲) نسخه [ج] جدا ترقیم یافته - (۳) در [بعضی نسخه] شکل - و در
[دیگر] سنکل بیگ - (۴) در [بعضی نسخه] ایکوتمر - و در [دیگر]
ایکوتمر - (۵) نسخه [ج] تقتمش و در [بعضی نسخه] تقتمش - (۶) در
[بعضی نسخه] قشلیق و باتا - (۷) نسخه [ب] گردانید *

(مآثر الامرا) [۳۰۳] (باب المیم)

قور^۵ او نیز بردارند - (آئین مغل آنهست که جز فرمانروا ترکش هیچکس بر ری دست نگیرد) - شکارگاه^۶ نیز قرق باشد - و هرکه بدان جا در شود تن در نوکری دهد - بزرگ^۷ الوس خود باشد - در سر دیوان امرا از هر دو سو کمان داره در در تو نشینند *

چون توغلق^(۲) تیمور امیر لولاجی^(۳) را بدین نوازش بر نواخت داد و ستد تا هزازی نیز برای او باز گردانید - و از فرزندان او تا نه شکم بازخواست نباشد - و چون گناه از نه برگذر به باز پرس در آید - و در پاداش خون بر اسب نقره در هاله بر نشانند - که پای اسب سفید نمذ اندازند - گذارش او را یک از بزرگان برلاس عرضه دارند - و پاسخ را یک از سران ارکیدوت بدو باز رساند - سپس شهرگ او را بگشانید - و آن در بزرگ از دو هونگاه دارند تا کار او بانجام رسد - آنگاه از پیشگاه حضور بر آردنه بسوگواری^(۴) بر نشینند - خضر^۱ خواجه^۱ میر خدا داد را بدین پایه بر آرد - و سه دیگر بر افزون - (رز^۱ تویی) که همگی بزرگان پیاده باشند و یک یهاول فرمانروا سواره مردم را بنهی پردازد (همچنان از نیز سواری هنگامه بپاراید - و

(۲) در [بعضی نسخه] تغلق تیمور - (۳) نسخه [ب - ج] لولاجی و در

[بعضی نسخه] لولاجی [بغیر نقطه حرف اول و خامس] - (۴) نسخه

[ج] بر نشینند *

(۲) چنانچه دران بزم شادکامی به راستای کارگیا یکی پیااله قمض
داشته از دست چپ آن نیز ساغر به بدین سان دارند - مهر
از نیز بر روی مناشیر باشد - لیکن سکه فرمانروا بر هر
آخرین سطر بود - و ازو در پایان آن - شیخ ابوالفضل
گوید این همه نوازش اگر از روی فهمیدگی بود رضامندی
جهان آفرین را همدوش - آنکه تا نه گناه هرگونه که باشد
نپرسند همانا بشایستگی پیوندی ندارد - و اگر بزرگان در بین
به آزمون فرا گرفته باشند (که از نکوئیده کاره سر بر نزنند
(۴) و برای سرافرازی چنین حکم رفته باشد) لختی گنجائی دارند
لیکن آنکه از نه شکم باز پرس نرود همانا ایزد توانا او را
آئینده دانی کرامت فرموده باشد *

بالجمله میرزا عبد العلی بن عبد الخالق جد چهارم میرزا
نزد سلطان محمود بن میرزا ابوسعید به والا پایگی بر آمده
حکومت بخارا یافت - شیبانی خان اوزبک پیش او می بود -
(۵) چون به سلطنت رسید از قبه رائی خداوند را با پنج پهر
زهم گذرانید - ششمین میرزا عیسی ششماه بود - الوس
غون از بی سري مادره الذهر گذاشته بخراسان بمیر ذوالنون

(۲) نسخه [ب] شادی - (۳) در [بعضی نسخه] خمر و در [دیگر] قمر

(۴) نسخه [ج] از نکوئیده کاری سر زند - (۵) در [بعضی نسخه]

بيگ ارغون (که امير الامرا و سپه سالار سلطان حسين ميرزا و اتاليق پسرش بديع الزمان ميرزا بود و قندهار بافطاع داشت) پيوستند - چون بديع الزمان ميرزا به بدگوهری از سلطان حسين ميرزا رو برتافت ميرزا ذوالنون باو همراه شده دخت خود باو داد - پس ازان (که در زگار ميرزا سپري شد) هر دو پور او بديع الزمان و مظفر ميرزا سربار آراستند - پراگندگي بخراسان راه يافت - شيبک خان^(۲) بآريزه آمد - امير ذوالنون در پيگار او فرو شد - شجاع بيگ مشهور بشاه بيگ پور او قندهار را نگاهداشت - و در سنده

(۸۹۰) هشت صد و نود قلعه سيري از تصرف حاکم سنده جام نظام الدين مشهور به جام زندا بر آردن - در

سوالف ايام حکومت سنده بطايفه سومره تعلق داشت - بعد از انقضای پانصد سال (که سي و شش تن فرمانروائي کردند) در آخر عهد سلطان محمد تغلق بفرقه سه از الوس جادون منتقل شد - خون را جمشيدی نژاد شمروند - و هر يک خود را جام نامد - بملاطين دهلي باج گذارده -

گاهي تمر و مي ورزیدند - چنانچه سلطان فيروز شاه در زمان

پان بهته سه بار لشکر بسنده کشيده او را بدهلي آردن - و

(۲) نسخه [۱] شياک خان - (۳) نسخه [ب] مي ورزید - (۴) نسخه

[ج] سه بار لشکر کشيده *

آن دیار بملازمان سپرد - و پس ازان آثار نیک ذانی از پیشانی او برخاوده بایالت آن دیار فرستاد *

چون سلطنت دهایی ضعیف شد بحکام گجرات توسل جستند بدوند خرویشی کردند - اما چون ناخن شاه بیگ دران دیار بند شده بود بآسانی دست دراز ساخته بهکر و سیوستان برگرفت - و چون جام نذا در گذشت میان جام فیروز پسرش و جام صلاح الدین (که از خویشان او بود) بدعوی مالک گرد درانی برخاست - درمیان باعانت سلطان محمود گجراتی غالب آمد - ناچار جام فیروز بشاه بیگ ملتجی گشت - او فوج همراه کرد - از قضا جام صلاح الدین کشته شد - جام فیروز بتازگی چیرگی یافت - چون بابر پادشاه از کابل آمده قندهار را گرد گرفت شاه بیگ مراتب سعی بقدر میسرور بجا آورد - سودمند ندید - ناگزیر دل از قندهار برداشته تهته را مع مضافات بدست آورد - خرابی سنده تاریخ است - جام فیروز طاقت مقاومت نداشت - بگجرات شتافته در سالک امرای سلطان بهادر انتظام یافت - شاه بیگ دران دیار سکه و خطبه بزام خود کرد - مرد شجاع و صاحب فضل و کمال بود - شرح عقائد معنی و شرح کافیه و شرح مطالع ازوست - و ملتان را از انگاهان بدست آورد *

(۲) یعنی سنده نهصد و سی و دو -

و چون در (۹۳۰) نهصد و سي رخت هستي بر بهمت
 پور از ميرزا شاه حسين جا نشين شد - قلعه بهكر را (كه
 بر پشتۀ ميان دريای پنجاب واقع شده) از سر نو
 درست کرده عمارات عالي ساخت - و عزيمت ملتان نمود -
 سلطان محمود نگاه حاكم آنجا دران هنگام بموت فجأة
 در گذشت - پور از سلطان حسين جا نشين گشت - ميرزا
 شاه حسين محاصره کرده در سنه (۹۳۲) نهصد و سي و در
 بدست آورده حاكم از طرف خود تعيين نمود - جنّت آشياني
 در زمان ناکامي بسر وقت او رسيدند - چنده بلطائف الحيل
 در بهكر نگاه داشت - پس ازان [كه ناصر ميرزا را (كه
 عم پادشاه مي شد) بوعده دامادي از خود ساخت]
 بهستيزه در آمد - ناچار جنّت آشياني روانۀ عراق شد - با
 ناصر ميرزا هم ايضا نغمود - گويزند حرارتۀ بار عارض شده بود
 كه بدون نسيمی (كه ميان دريا مي باشد) آرام نداشت -
 ازین جهت كشتي سواره پيوسته شش ماه پايان آب
 شده و شش ماه بالا رويه شتافت - دران هنگام (كه بهكر رويه
 رفته بود) برخه ناموران ارغون ازو برگشته ميرزا عيسى
 بن عبد العلي را (كه جد سيوم ميرزا ست - و پيشين
 زمان بزرگي الوس در نيگان او بود) بهسري برداشتند -

میرزا شاه حسین بیداری سلطان محمود کولکناش خود
 (که ایالت بهکر داشت) بآویزش آمد - آشتی گونه رو داد -
 سه حصه بمیرزا عیسی و دو حصه بار قرار گرفت - چون
 در گذشت سال (۹۶۳) نهصد و شصت و سه همگی آن
 ملک بمیرزا عیسی باز گردید - و در (۹۷۵) نهصد و هفتاد
 و پنج پیمانۀ هستی میرزا پر شد - میان پسرانش
 محمد باقی و جان بابا نزاع پدید آمد - محمد باقی
 برادر کلان غالب آمده متصدی ایالت شد - و در سنه (۲)
 (۹۹۳) نهصد و نود و سه از چیرگی سودائے بر مزاج
 قبضۀ شمشیر بدیوار بند کرده نوک آن را بشکم خود خالانده
 فرو شد - از غنیه بر پسر او میرزا پاینده محمد (که گوشه دروست
 و دیوانه رش بود) نام سوری نهادند - و کار ملک بخلف
 او میرزا جانی بیگ گرفتید *

هنگامی (که ولایت پنجاب چهارده سال اقامتگاه عرش آشیانی
 (۴) گشت) با قرب و جوار میرزا بملازمیت نرسید - آخر سال
 سی و پنجم سنه (۹۹۹) نهصد و نود و نه بخان خانان
 (که از لاهور بگشایش قندهار دستوری یافته بود) حکم
 شد که کسی را پیش میرزا فرستاده هوشیار سازد - و الا دقت

(۲) نسخه [ج] شده در نهصد الخ - (۳) نسخه [ج] سودائی مزاج و
 نسخه [ب] سودا بر مزاج - (۴) نسخه [۱] قرب جوار *

مراجعت بمالش پردازد - خانخانان ملتان و بهکر در قبول داشت - راه نزدیک غزنين و بنگش گذشته باندیشه سر برهائی جاگیر راه دراز اختیار کرد - دران میان از بندگان خواسته فزونی تهنه باز نمودند - سپه سالار بتسخیر سنده اجازت گرفت - میرزا جانی بیک با جمعیت فراوان مد و بغجاه کرده پیشتر بسرهحد سیوستان استقبال کرده جنگهای مودانه نمود - در محرم سنه (۱۰۰۰) هزار هجری بر میرزا شکست افتاد - فاچار بآشتی گوائید - و در سال سی و هشتم سنه (۱۰۰۱) هزار و یکم هجری برفاقت خانخانان در لاهور ملازمت عرش آشیانی در یافت - و بمنصب سه هزار و تیولدارئی صوبه ملتان اختصاص گرفت - و سنده بزام شاهرخ میرزا مقرر شد - لیکن دران ایام خبر رسید که الوس ارغونیه تا ده هزار مود و زن بکشتی بالا رویه می آیند - از ملک رفتگی کشتی بانان و خدمت گذاران باز مانده اند - خودها بدست و دندان می کشند - عرش آشیانی از فرط ترحم و مروت میرزا را بحکومت ملک سنده برنواخته بندر لاهری در خالصه و سرکار سیوستان (که سابق پیشکش کرده بود) بمردم دیگر تنخواه شد - و در سال چهل و دوم بمنصب سه هزار و پانصدی امتیاز گرفت - میرزا بفراست و دانائی آراسته و درستی و راستی از گفتار و

کردار او نمایان و شناسائی و آهستگی از نشسته و برخاست
او پیدا بود - از مغر سن شیفته باده شده - اما ناهنجار
ازد سر بر نزد - و در کار کرد و گفت پاسبان خود
بود - از می فرزنی (نچور) شد - و رعشه به سرسام
کشید - و در سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت سال چهل و
پنجم در بوهانپور بعد فتح آسیر در گذشت - گویند در زمره
در مجلس گفت که اگر چنین قلعه یعنی آسیر من میداشتم
تا صد سال نمیدادم - معاندان بهادشاه برسانیدند - غبار
بر هاشیه خاطر پادشاهی نشسته بود که در همان ایام
در گذشت - طبع موزون داشت - حلیمی تخلص می کرد -
از دست *

* خوش آن رفته که عشق غمخوارم بود *

* آه شب و گریه سحر کارم بود *

* بد گردی چرخ بدین که بامن نگذاشت *

* کالای غم که زیب بازارم بود *

ولایت سنده دراز از بهکر تا کچ و مکران دریست و
پنججاه و هفت کوه - بهما از قصبه بدین تا بندر لاهری صد - دیگر
از قصبه چاندو (از توابع بهکر) تا بیکانپر شصت - شرقی
گجرات شمال بهکر و سیوی جنوب شور دریا غربی کچ -
و مکران از اقلیم درم طول صد و دو درجه و سی دقیقه

عرض بیست و چهار درجه و ده دقیقه - نخست برهمین آباد
 پای تخت بود - الحال قهته و دبیل آنرا گویند - بخوش
 آب و هوایی و کثرت میوه مزین دارد - حسن سبز رنگ
 بسیار - و عیش و نشاط بر مردم اینجا غالب - در هر خانه
 شراب و نغمه مهیا - پوشش نسا از پیر و جوان رنگین
 معصفر - اگرچه راج علم بیشتر و اهل فضل و کمال افزون
 است - فستی و فجور را نهایت نیست - در هر هفته وضیع و
 شریف بر مزار پیر پتقه میروند (که صاحب ولایت آن
 ولایت است) یک فرسخی شهر واقع شده - بر موضع
 یازد - او مرید و خلیفه شیخ بهاء الدین زکریا ست - نامش
 ابراهیم و لقب او شاه عالم - شمالی کوه چند شاخ شده - یکی
 تا تندهار کشیده و دیگری از دریای شور تا قصبه کوه مار (و
 این را رام کر نامند) بسیرستان انجامد - و آنجا را لکھی
 نامند - اوس بزرگ بلوچ آنجا ست - و ایشان را کلمانی^(۲)
 گویند - بیست هزار خانه دارن - ازینجا شتر گزیده برخیزن -
 و دیگر از سیرستان تا سیوی ان را کهر نام بود - گزده
 تهمردی^(۳) را بنگاه سیصد سوار و هفت هزار پیدانه - در پایان
 این گزده دیگر از بلوچ اند (بظہری زبان زن درگار) هزار
 کس - گزین اسب ازینجا بر آید - دیگر کوهی ست (که یک

سر او پیوسته بکچ دیگر بمردم کلمانی (آنرا کاره گویند - چهار ^(۲) هزار بلوچ را بنگاه - از حدود ملتان و اچیه تا تهته شمال ریه کوه‌های بلند خارا و اندران الوس بلوچ کرده‌ها گوره - در جانب جنوب از اچیه تا کجرات کوه‌های زیگ از احشام تهی و جز آن گوناگون - و از بهکر تا نصرپور و امرکوت - مردم سون و چاریجه و دیگران را بنگاه - زمستانش محتاج پوستین ^(۳) نیست - تابستانش بجز سیوستان معتدل - گوناگون میوه - خاصه انبه که بس خوب باشد - در محرا خریزخ خود رو بهم رسد - و گل فراوان - شالی بسیار و گزین - کان نمک و آهن در جغرات گزیده شود - تا چهار ماه بپاید - قسمی است از ماهی (که پلوه گویند) به نیکوئی و خوش مزگی کم همدا - این ولایت غله بخش است - سیوم حصه از کشاورز برگیرند - پنجم سرکار پنججاه و سه پوگنه بدو گواید - جمع شش کرد و شصت لک و پنججاه و دو هزار و ششصد و نود و سه دام - درین ایام تمام ولایت سنده بدست خدایار لقی ست - از مدتی صوبه تهته با سرکار سیوستان و بهکر بطریق اجاره از سرکار پادشاهی گرفته بود - پس ازان (که مملکت آنطرف دریای سنده بشهنشاه زمان

(۲) نسخه [ج] پیوسته بکچ دیگر - مردم کلمانی آنرا الخ - (۳) نسخه

نادر شاه بر طبق عهد نامه متعلق گشت (حکومت آنجا از جانب شاهي هم بخان مزبور بحال ماند *

از شگرف سوانح اين ملك حال جگر خوار است (كه آنرا دانين گویند) - او آدمه سمت بنظر و انصون جگر ربايد - برخه گویند گاه گاه او را حالتی رو دهد بر هر کس نظر اندازد بيخود شود - دران هنگام مانند انار دانه چیزی از آدمي بر ربايد - لخته درون ساق پا نگاهدارد - و درين ايام جگر ربايده بيهوش باشد - و چون از چاره نا اميد شوند آن چیز بر بالای آتش اندازد - طبق داره پهن شود - با هم پيشگان بخش کرده بخورد - و پيمانه زندگي آن بيخود لبريز گردد - و هر کرا خواهد مانند خود سازد پاره ازين بخوردش دهد - و افسونه بر آموزد - و چون گرفتار آيد ساق پای او شگفته آن نار دانه آسا را بر آدرند - و بخورد آفت رسیده دهند - بهي پذيرد - و بيشتر زنان باشند - اگر سنگها بسته بدر يا اندازند فرو نشوند - و چون خواهند كه ازين رذش بر آزند هر دو شقيقه و بندهای او داغ نهند و چشم بزمک انباشته در خانه بر زمين چهل روز معلق آريخته دارند و طعام بے نمك بخوردش دهند و برخه افسون بر خوانند - درين هنگام او را تهجره نامند - اگر چه آن نيور نماند ليكن شناسا مي باشد و به ديده دري او آن

جان کزا گرفتار آید - و بخواندن افسون یا خوراندن چیزت
تندرستی بخشد *

* میرزا یوسف خان رضوی *

از سادات محکم النسب مشهد مقدس است - در خدمت
عرش آشیانی شگرف ترقی و بزرگ اعتباری بهم رسانید -
و سال سی ام بمنصب دو هزار و پانصدی سرفراز گشت -
و چون شهباز خان از بهار به بگلگه شتافت میرزا از
اوده بپاسبانی آن دیار نامزد گردید - در سال سی و
دوم سنه (۹۹۵) نهصد و نود و پنج چون قاسم خان
حاکم کشمیر از شورش و آشوب متوالیه آنجا بستوه در شده
استعفا نوشت میرزا بمرزبانى آن مملکت تعیین گشته بکس
تقدیر دلهای مردم بدست آورد - و شمس چک را (که
دعوی ریاست آن دیار داشت) مستمال ساخته بحضور گسیل
کرد - و در سال سی و چهارم سنه (۹۹۷) نهصد و نود
و هفت عرش آشیانی بگلگشت کشمیر (که ^(۲) مثل آن سیرگاه
سیاحان ربع مسکون هیچ جا نشانی نداده اند) خرامش
نمودند - به ژرف نگاهان کاردان حکم شد که بمرزاج و کامراج
یعنی بالا و پائین رویه آب بهمت رفته ربع بگیرند - دران
مرز بوم هر لخت زمین را پته خواندن - و آن یک

(۲) نسخه [ج] که سیاحان ربع مسکون مثل آن سیرگاه *

بيگمه و يك بصوه است به الهي گز - کشميريان دو نيم پتّه
و كسره را يك بيگمه دانند - و بديوان از قرار سه توده
جنس بر گذارند - و بشماره آن هرويه را چند خردار شالي
اندازه گيوند - هر خردار سه من و هشت سیر اکبر شاهي
است - و چنده را بترك بر مى خزند - و آن هشت سیر است -
در ربيع از يك پتّه گندم و عدس دو ترك دست مؤد
جهانباني باشد - اين وقت منشيان جزرس كار بند گشته تفاوتها
بر آرند - ليكن از ابرام زمينداران كه راستي بر روي روز
نيفتد - و بزرگتر بيشتر سپاهي - و تماشا دوستي و بے پروائي
كشور خديو و هم نظر برين كه جمع افزوني بر همزنگي كشادرز
آردن - خاصه در ملك نوگشوده - لهذا جمع از روي واقع
قرار نيافت - بر بيست لك خردار شالي دو لك افزوده
هر خرداره را بذرخ شانزده دام به ميرزا يوسف خان
تن نمودند *

و در سال سي و ششم كَيْفَ مَا اتَّفَقَ يكى از متصديان
ميرزا گريخته بحضور رسيد - و چنان برگزاران كه خردار ده
پانزده افزودگي دارد - و هريك بيست و هشت دام - چون
از ميرزا استفسار رفت اين جمع افزوني قبول نکرد - بنا برين
قاضي نور الله و قاضي علي به او سي تعين شدند - مردم
ميرزا از خيانت دري تباہ سگالي پيش گرفتند - قاضي

نور الله برگشته بعرض رسانید - حسین بیگ شیخ عمری
 را بیادری فرستادند - نخستین بعنوان دیوانی و دومی
 بتحصیل داری خرج گوم کار گشتند - چندی از نوکران میرزا
 با یکدیگر همدستان شده باغوازی برخه فتنه سرشتان آنجا
 (۲) یادگار عم زاده میرزا را دستاریز آشوب گردانیدند - یک در
 دفعه آویزش بمیان آمد - بآشتی گرانید - اما از سهل انگاری
 این هر دو عزیز در کمتر فرصت هنگام فتنه پڑوهان اوج گرا
 گشت - ناچار قاضی علی و حسین بیگ از شهر برآمده
 راه هندوستان گرفتند - و چون مخالفان پیش ازان گریوه و
 کتل سر راه مسدود ساخته بودند باندک زد و خورد قاضی
 علی دستگیر شده بقتل رسید - و حسین بیگ بتنگ یا نیم
 جان بدر بود - گویند (چون یادگار کل خیال سوری بسر
 آورد - و مهرکن را طلبید که نگین بغام او درست نماید)
 وقت گذدن فولاد ریزه برجسته بچشم وی در شد - و وقت
 خواندن خطبه تب لرزه در گرفت - و چون مجلس ترائیم
 داده بر تخت نشست فراش مروحیه در دست ایستاده بود
 فوراً این بیت برخوالد *

* بیت *

* تکیه بر جای بزرگان فتوان زن بگنواف *

* مگر اسباب بزرگی همه آماده کنی *

يادگار را حيرت افروز - ازو پرسيد چيزے خوانده - گفت
 نه - پس اين بيت از کجا ياد داري - گفت مرا معلوم
 فيست - شگفت تر آنکه هنوز بعرش آشياني ازين شورش
 آگهي نرسيده بود (چون سلاطين و ارباب دول ماهم اند) سال
 سي و هفتم سنه (۱۰۰۰) هزار هجري بغنة از لاهور آهنگ
 کشمير فرمودند - هرچند مردم از راه دشواري باز ميداشتند
 [و برخه بر آنکه پادشاهے را (که از هر سو يك ساله راه
 قلمرو باشد) كفاره شدن و بدان كهسار در آمدن شايان
 نيست] پادشاه در عين بارش جريده راهي گشت - اتفاقاً
 اين همان روزه است که يادگار دل در کشمير بغي درزیده
 است - و غريب تر آنکه پادشاه وقتے (که از دريائي رادي
 مي گذشت) فرمود اين شعر در باره کيست * بيت *
 * کلاه خسروي و تاج شاهي *
 * بهر کل کی رسد حاشا و کلا *

و چند منزله پی سپر يکران عزيزت نگشته بود که فسان
 کشمير پيدائي گرفت - و نهفته دانبي ديهيم خديو ظاهر
 گرديد - شيخ فريد بخشي بيگي را با جمع پيش روانه
 ساخته خود هم تيزتر راندند - و ميرزا يوسف خان حواله شيخ
 ابو الفضل شد - اما (چون ميرزا لشکري پسرش بر داعية

(باب المیم) [۳۱۸] (مآثر الامرا)

آن باغي واقف گشته عيال و اطفال^(۲) را باران لاهور
بر آورده بود) - آن بد سگال هم زنداني شدن ميرزا شنوده
زه و زادش زود گسيل کرد - و سبب حفظ آبروی ميرزا گردیده
رهائي يافت - و يادگار باستماع آوازه نهضت پادشاهي
بسيارے را روانه گريوه ساخته در استوارى آن کوشش
نمود - بهادران کفد آور بکمتر آوازه مخالفان را برداشته بدان
مملکت در آمدند - يادگار از سري نگر (که دار الملک کشمير
است) بر آمده به هيراپور شتافت - چوقه از نوکران ميرزا (که
در کمين بودند) نيم شبی (سيدن پادشاه را بلند آوازه ساخته
بر اردوي او فرو ريختند - و دست غارت بر گشادند - او
سراسيمه از سراپرده بر آمده راه صحرا بگرفت - و جز يوسف
پرستار^(۳) ديگرے همراهي نگزيد - او را به آردن اسب فرستاد -
مردم (که از نا پيدائش حيرت داشتند يوسف را در
شکنجه کشيدند - آخر الامر برهموئی او گرفتار آمد - و دوش
او را از بار سر سبک گردانيدند * * قطعه *

* سر کشد با سرور در بستان کدو *

* يعنى اين سر بر کشيدن سري سم *

(۲) در [نسخه - ج] لفظ [را] نيست - (۳) نسخه [ج] جز يوسف
پرستارے ديگر *

* آسمان داند که از سر و کدو *

* خود کد امین سر سزای سروری ست *

گویند روزه (که بشویش این فرودمایه آگهی رسید
چون مادرش نقوه نام بیدکاری در لولیان همنا نداشت)
عروش آشیانی این بیعت بر خواندند * * بیت *

* ولد الزناست حاسد منم آن که طالع من *

* ولد الزنا کش آمد چو ستاره یمانی *

و فرمودند که بخاطر می‌رسد که فرو شدن این نافرجام و
بر آمدن سهیل نزدیک بهم باشد - اختر شناسان بر گذاردند
از دو ماه تا سه ماه بسزا می‌رسد - فرمودند که از چهل
روز کم و دو ماه زیاده نمی‌کشد - چنانچه همگی پندجاه
و یک روز بود - و همان روز (که فرو شد) ستاره^(۲) یهانی
بر آمد - پادشاه چون بکشمیر در آمد میرزا یوسف خان ولایت
را بجمعه (که افزوده بودند) قبول نکرد - لهذا خالصه مقرر
کرده خواجه شمس الدین خافی را با سه هزار سوار^(۳)
بحکومت آن دیار نامزد ساختند - لیکن باز بالتماس
شاهزاده سلطان سلیم مجدداً باطاع میرزا یوسف خان قرار
گرفت - و سال سی و نهم میرزا بدارغگی توپخانه سر
بر افراخت - و در همین سال سنه (۱۰۰۲) هزار و دو هجری

(۲) نسخه [ج] یمانی ستاره - (۳) در [بعضی نسخه] خواجه شمس الدین
خان خوافی *

از تغیر قلیچ خان بتیولدار می جونپور دستوری یافت - و در
سال چهل و یکم در موبه گجرات جاگیر تن گشته کومک دکن
مقرر گردید - و چون صادق خان هروی در سال چهل
و دوم فوت کرد میرزا باثالیقی شاهزاده سلطان مراد افتخار
اندوخته به سرعت از محال جاگیر خویش به بالاپور برار شتافته
بملازمت شاهزاده چهره مراد فروخت - و پس از فوت سلطان
بهمراهی علامی شیخ ابوالفضل در بمبت و گشاد دکن خدمات
شایسته بتقدیم رسانید - و در محاصره و گشایش احمدنگر در
رکاب شاهزاده سلطان دانیال زیاده بر دیگران تلاش و تردد
بکار برد - و چون همواره دل افسردگی از دکن گزارش
می نمود در آغاز سال چهل و ششم حسب الطلب در برهانپور
بملازمت عرش آشیانی استسعاد یافت - و چون باز گشت
رایات پادشاهی بآگره واقع شد شاهزاده دانیال با امرای
عظیم الشان از نویدا مرخص شد - میرزا نیز به همراهی دستوری
یافت - و در همین سال (که سنه (۱۰۱۰) هزار و ده
هجری بود) شاهزاده میرزا را باتفاق میرزا رستم صفوی
بکومک شیخ ابوالفضل و خانخانان به بالاگهات تعیین
کرد - ^(۲)میرزا در جمادی الآخر در جالندپور بدرد دنبال فوت
نمود - نعش او را به مشهد بردند - سلطان پور بطریق وطن

داشت - اکثر پيادهای روهيله نوکر مي گرفت - در ماهه
ماه بماء مبيد - هرگاه اضافه مي کرد يکماهه و نيم ماهه
مي گفت - آنرا سراسري بر ماهوار تمام سال کرده مبيد -
پسرانش ميرزا صف شکن خان لشکري ست (که احوالش
جداگانه سمت ترقيم يافته) - ديگرے ميرزا عوض (که نثر ر
خوب مي نوشت) - تاريخه متضمن احوال عالم تاليف کرده -
موسوم به چمن - و ديگر ميرزا افلاطون (که با برادر
مي گزرايد) - در آخر عمر توليت بهشت آباد سکندره يافته
در گذشت - اما خويش او مير عبد الله در عهد فردوس آشياني
بمنصب هزار و پانصدمي هشت صد هزار کام اندوز گردیده -
چند قلعہ دارى دهارور داشت - سال هشتم بساط زندگي
در نوردين *

* مآثر و سنگهه کچھراہہ *

(۲)
پسر راجہ بهگوانداس است - در سال هفدهم (که عرش آشياني
به تنبيه ابراهيم حسين ميرزا ايلغار نموده متصل قصبه سرنال
از مضافات صوبه احمد نگر جنگ (ر داد) او ملتزم رکاب
پادشاهي بود - و پيوسته بخدمت پادشاهي مامور ميشد - در
سال سي ام (که فوجي بسرداري ميرزا شاهرخ بتهخير

(۲) در [بعضی نسخه] بهگوانداس - (۳) در [بعضی نسخه] سرنال *

(باب الامیم) [۳۲۲] (مآثر الامرا)

کشمیر تعیین شده - و با یعقوب زمیندار آنجا جنگ (ر داد)
مشار الیه آثار جلالت بظهور آورده مورد تحسین گردید - در
سال سی و یکم (چون سید حامد بخاری در پشاور کشته شد)
مشار الیه بر طبق حکم پادشاهی فوج پدر را همراه گرفته از
تهانۀ لنگر (که تعلق بوی داشت) خود را به علی مسجد
(که کنور مان سنگه در آنجا بود) رسانید - تا سال چهارم
اکبری بمنصب هزار و پانصدی رسیده - در سال چهل و هشتم
بمنصب سه هزار و دو هزار سوار سر بلند گردید - پسرش
سترسال^(۲) در آخر عهد جهانگیری بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار رسیده سال اول جلوس اعلیٰ حضرت به بحالی
بمنصب مزبور کامیابی اندوخته همراه خانجهان لودی موته دار
مالوہ بمالش چهار سنگه بوندیلہ (که سر بے مغز بطنیان
بر داشته بود) تعیین یافت - و سال سیوم (که دکن متخیم
مردق اتبال شد) او باتفاق راجہ گج سنگه بتخریب تعلقہ
نظام الملک دکن متعین گردید - (در نبرد) چون در مثل
چنداولی جا داشت و مقاہیر یکبارگی فرو ریختند) او بجلالت
با دو پسر بهیم سنگه و اندی سنگه دان مردانگی داده جان
فدای کار ولی نعمت ساخت - پسر دیگرش اگر سین بمنصب
در خور سرفرازی پذیرفت *

* مير حسام الدين *

اصل گوهر املویش از معدن بدخشان و موله و منشايش از خاک پاک هندوستان - پدرش قاضي نظام بدخشی مشهور (که در عهد عرش آشیانی بدرجۀ امارت ترقی نموده) بخطاب قاضي خان سرافرازي یافته - و پس ازان (که در معارک هیچا و غزوات کفار شقاوت انما مصدر تلاش و تردد نمایان گردید) بخطاب غازي خان فائز گشت - چنانچه احوالش بجای خویش رزم پذیر کلک سوانح سلک شده - میر نیز از اکتساب علوم رسمي بهره وافر برداشته در زمره ارباب مناسب والا فرق اعتبار افراخته - گویند هزاره ای اکبری بود - و همشیره علامی فهامي شيخ ابوالفضل مشهور در خانه داشت - دران هنگام (که بتعینائی دکن شتافت) ساز صحبتش با خانخانان میرزا عبدالرحیم کوک گردید - و ترانه مصاحبتش پرنوا برآمد - دران حالت بختش از گران خواب غفلت به بیداري گرائید - و دولت یابنده از در درآمد - ناگاه جذبۀ الهی محبت در ربود - در ریعان جوانی سگالش قطع علاقۀ علائق و ترک هوا و هوس از گردیان جانش سر برزده بخانخانان را گذارد - که چنین شگرف خواهش سراپای دل گرفته - به آسانی دست از من بر نخواهند داشت - مگر بدر دیوانگی رزم (که شاید مرا بمن وا گذارند) - بعد ازان بدھلي رفته بر سر

(باب المیم) [۳۲۴] (مآثر الامرا)

مزار سلطان المشائخ بقیة عمر ^(۲) می گذرانم - خانخانان هر چند از در عجز و الحاج در آمد و داستان داستان نصیحت و اندرز بر خوانند - هیچ در نگرینت - روز دیگر خود را بکوچه و بازار کشید - و عریان شده گل و لای بر بدن مالید - خانخانان با دیگر امرا رفته باعزاز بمنزل خویش آورده از سر نو زبان بموعظه گشودند - و استمالت و تسلی می نمودند - بجواب نمی پرداخت - چون از عریضة خانخانان بسمع پادشاهی رسید به انزوای دهلی مأذون گردید - زوجه اش نیز ترک اختلاط برادران و خویشان نموده هر چه نقد و جنس داشت بفرموده شوهر بدرویشان داد - گویند سی سال بگوشه نشینی بسربرد - و درازده هزار روپیه خرج خانقاهش هر سال از جانب خانخانان می رسید - بعد از اختیار درویشی هرگز متوجه کتاب نشد - بیشتر اوقاتش بعبادت و تلاوت کلام الله می گذشت - هر ماه پانزده ختم قرآن میکرد - در اواخر نسبت ارادت بقدره اهل سعادت خواجه باقی بالله سمرقندی الاصل کابلی المولد درست کرده باجازات ارشاد سالکان و اهتدای طالبان اشتغال داشت تا بعالم بقاشتافت *

* مخصرصر خان *

(۳)
برادر خود سعید خان چغته است - در ایامی (که

(۲) نسخه [ب] میگذارم - (۳) نسخه [ب] برادر خواجه سعید خان *

عرش آشیانی بایاغار متوجه دیار گجرات شد (سعید خان را) که صوبه دار ملتان بود (بدان ناحیه رخصت کرده ادرا همراه رکاب گرفت - و سال بیست و یکم او بهمراهی شهباز خان بهمم گجپتی تعیین گردید - و چون در سال بیست و ششم شاهزاده سلطان مران را با فوج مرتب بجانب کابل بنابر متذبه ساختن مرزا محمد حکیم رخصت نمودند خان مذکور در جرانغار جا داشت - پس ازان [که پادشاه خود بکابل رفته عفو جرائم مرزا محمد حکیم نموده بایاغار جانب جلال آباد (که لشکر کلان درانجا بود) متوجه گردید] خان مذکور را همراه گرفت - و در مهم ادریس (که بهسوداچی راجه مانسنگه بمنصب ظهور آمد) مصدر ترددات شایان گردید - پستور ————— (۲) — همراه شاهزاده سلطان سلیم تعیین گشته سال چهل و نهم همراه ایشان ادراک ملازمت نموده به منصب سه هزاره سرانندی یافت - در اوائل عهد جنت مکانی زنده بود - تاریخ فوئش بنظر نیامده - پسرش مقصود نام (که پدر ازو گران خاطر بود) پس از جلوس جنت مکانی (چون سعید خان برادر کلانش برای منصب او عرض کرد) پادشاه در جواب فرمود هرگاه پدر از کسے ناخوش باشد چگونه قابل عنایت الهی و مرحمت پادشاهی تواند شد *

* مير معصوم بهکري *

نامي تخلص - نياگانش از سادات تومن اند - از دو سه
 پشت سکونت قندهار اختيار کرده - آباي او توانيت مقبره
 بابا شير قلندر را (که از معنوي بزرگان رقت بوده و درانجا
 آسوده) بشرکت بعضي سادات ديگر داشتند - پدرش مير
 (۲) سيد صفائي نام داشت - بدان جهت مير را سيد صفائي
 گویند - به بهکر آمده باعزاز و بزرگداشت سلطان محمود حاکم
 آنجا دل نهاد توطن گردید - و به سادات کهابرت سيوستان
 نسبت نمود - مير معصوم و دو برادرش درانجا متولد شدند -
 مير پس از فوت پدر در خدمت ملا محمد ساکن کنکري (که
 از توابع بهکر است) بتحصیل علوم اشتغال نمود - و بکمالات
 حسیه آشنا گشت - چون بشکار نهايت موله بود اکثر
 اوقاتش بتصيد مي گذشت - ناگاه افلاس سنگ تفرقه به
 جمعيت آباد احوالش انداخت - با پياده عازم گجرات گردید -
 شيخ اسحق فاروقي بهکري (که در سرکار خواجه نظام الدين
 احمد هروي ديوان آن ديار صاحب اختيار بوده) بمخابر قدم
 معرفت (که در وطن يکجا بکسب علوم مي پرداختند) مير را
 بخواجه ملاقات داد - اتفاقاً دران ايام تاليف طبقات اکبري

(۲) نسخه [ج] مير سيد صفائي - (۳) نسخه [ج] و سادات کهابرت

درمیان بود - محبت میر (که در تاریخ دانی یگانه روزگار بود)
در گرفت - چنانچه ^(۲) خواجه هم اشعارے بمصاحبت و همدمی
میر دران نهخته نموده - پس ازان بملازمت شهاب الدین
احمد خان صاحب صوبه آنجا فائز گشته بتجویز منصب امتیاز
گرفت - و بمروزی ایام نامے بشجاعت و مردانگی برآورده
در خدمت عرش آشیانی دولت روشناسی اندوخت - تا
سال چهارم بمنصب دو صد و پنجاهی ارج پیمای عزت بود -
و بتدریج بقرب و اعتبار پادشاهی امتیاز یافته بحجابت
ایران مامور گردید - و بفرط فراست و کاردانی مورد
الطاف شاه عباس مغوی گشت - چون از ایران دیار مراجعت
نمود در سنه (۱۰۱۵) یک هزار و پانزده از بارگاه جنت مکانی
بعنوان امین المالکی به بهکر رفته بود که ^(۳) ودیعت حیات
سپرد - گویند بمنصب هزار اکبری رسیده بود - شعر را خوب
می گفت - این بیت ازوست *

* چه خوش است آنکه از خود روم و تو حال پرهی *

* بتو شرح حال گویم بزبان بیزبانی *

دیوان نامی منظومی معدن افکار در جواب مخزن الاسرار تاریخ
هنده و مختصرے در طب (که بمفردات معصومی موصوم است)
تالیف اوست - و کتابه نویسن خوشخط بالادست بود - از هند

(۲) در [نسخہ - ج] لفظ [هم] نیست - (۳) به بهکر رفته ودیعت الخ *

تا تبریز و اصفهان همه جا در راه و منازل اشعار خود را
 بر سنگهای مساجد و عمارات کنده - کتّابۀ دروازه قلعه آگره و
 مسجد جامع فتحپور بخط اوست - بقاع خیر بسیار اساس گذاشته
 خصوص در بلدۀ سَکهر (که مسقط الراس اوست) - و در میان
 دریای پنجاب (که گرد بهکر است) عمارتِ ستیاسو نام بنا
 نهاد که از نوادر روی زمین است - گنبد دریایی ^(۲) تاریخی
 آنست - زهد و تقوی بکمال داشت - و همت و سخاوت ^(۳)
 را بجائے رسانید که تا بمردم اجلاف بهکر سوغات از هندوستان
 می فرستاد - و به اکابر و اصاغر مصانعه و مشاخره و میاومه
 و فصلانۀ و جمعگی مقرر کرده بود - اما آخرها (که بوطن
 رفت) آن حسن سلوک نماند - بل بنابر وجه مردم آنجا
 متذبی گشتند - گویند آبادکار بنوعی بود (که تقید می کرد
 که در محال جاگیر پاره جنگل برای شکار نگاه دارند -
 پسرش میر بزرگ است - در فقرات سلطان خسرو او را
 مسلح از میان راه گرفته آوردند - کوتوال ظاهر کرد که این
 هم رفیق سلطان بود - او انکار کرد - جنت مکانی پرسید پس
 درین وقت سلاح برای چه پوشیدی - گفت وصیت پدر من
 است که شب چوکی با سلاح باشی - و چوکی نویس هم
 گواهی داد که امشب چوکی او بود - سلامت ماند - پادشاه

از نوازش خانه زاد پروردي اموال پدرش بار بخشیده بود -
 در بخشیدگري فندهار مدتها بسر برده - زرهای پدر را (که
 به سي چهل لک (روپيه بود) باسراف خرج کرده دماغه
 بهم رسانيد که سر تواضع بکسے فرزد نمي آرد) - و با هيچ
 صاحب صوبه آنجا نساخت - و نوکوان بيش قوار وضع ياکيزه
 داشت - در نظم و نثر هم مربوط بود - و خوش مي نوشت -
 اما باقسام مغبرات خو گرفته ظالم طبيعت گشت - در ماندو
 برکاب جنت مکاني رسیده تعين دکن گرديد - مدتی درانجا
 گذرانيد - چون حاصل جاگيرش کفاف معيشت او نمي کرد
 ترک درزگار کرده در وطن طرح اقامت ريخت - و با ملاک
 و باغات پدر قناعت ورزید - در سنه (۱۰۴۴) هزار
 و چهل و چهار در گذشت - اولادش مانده - ياره از آنها
 بباده ملتان نقل نموده اند *

* ميرزا شاهرخ *

پسر ميرزا ابراهيم بن ميرزا سليمان والی بدخشان است -
 بعد کشته شدن پدر در کنار تربيت جد بزرگوار پرورش يافت -
 چون بحسن شعور رسيد ازانجا [که ما بين والده ميرزا محترم
 خانم و جد مکرمه خرم بيگم (که ميرزا سليمان باختيار او
 بود) از ابتدا مخالفت و ناسازگاري بود] بحرفهای خانه برانداز

(۲) نسخه [ب] که بسي لک روپيه - و نسخه [ج] که سي چهل لک روپيه.

بدخشیان بے حقیقت با جد روکش شده در مقام مذاکره
در آمد - و کار بجائے رسانید که میرزا سلیمان دست از وطن
برداشته به هندوستان آمد - چنانچه شطرنج ازان در ضمن
احوال او تحریر یافت - و ازان باز (که میرزا سلیمان بهند
آمده رخصت حجاز گرفت) شاهرخ میرزا و والده اش بارسال
عرائن و تحائف در خدمت عرش آشیانی پیوند عقیدت
استحکام دادند - میرزا سلیمان از حجاز براه عراق معاونت
کرده باعانت میرزا محمد حکیم فوجی به بدخشان کشید - و
بتفویض ولایت (که در حوزه تصرف میرزا ابراهیم بود) بمیرزا
سلیمان آشتی قرار گرفت - لکن در هر چند گاه فیما بین
گروه دوئی برمی خاست - اما تا والده میرزا در حیات بود
زود رنجشها باصلاح گرائیده مهمات فی الجمله نسقے درست
می یافت - بعد فوتش میرزا بخود بینی و خود کاسی افتاد -
حال سپاه پراگندگی گرفت - امرا بر سر تیول باهم در آویختند -
عبد الله خان والی توران (که وقت جو بود) این خبرها
شنیده بر سر بدخشان آمد - ملازمان راه بے حقیقتی سپردند -
لاچار میرزایان خیرباد ملک موروثی گفته بهزار دشواری
برآمدند - چون بهرحد کابل رسیدند میرزا سلیمان بشرمساری
سابق اراده هند نکرد - میرزا با سه پسر حسن و حسین
توامان و بدیع الزمان بعزم هندوستان راهی شد - در ملک

هزارجات خبر رسيد که عبدالله خان از کولابيان شکست خورد -
 ميرزا باميد تصرف بصوب بدخشان عذر تافت - پس ازان
 ظاهر شد که والی توران بر کولاب استيلا يافت - ميرزا بحال
 تباہ تر از پيش برگشت - و در راه ميرزا سليمان (که بهمين
 خبر از کابل برآمده بود) دو چار شده براه سپري افتادند -
 درين اثنا فوج اوزبک در رسیده بتاراج پرداخت - دران
 سراسيمگي پای اسب ميرزا سليمان از جای رفته بر زمين
 آمد - ميرزا شاهرخ فرود آمده اسب خود را پيش کشيد -
 آن هم صحرائي شد - يکے از همراهان ميرزا سليمان را بر
 اسب خود سوار ساخت - و ميرزا شاهرخ بچابکدستي بران
 گريز پا برآمده تيز بويگي بکار بردند - درين زمانه حسن
 پسرش جدا شده زمانه تازه دانے بر دل پدر نهاد - چون
 ميرزا راه هندوستان گرفته از تنگناي ها بدرآمد پسر جدا
 شده پيوست - کنور مانسنگه در حوالی دريای هند و راجه
 بهگوانداس در لاهور مهماندارها بجا آوردند - سال بيستم و
 نهم در دار الخلافه شاهزاده دانيال استقبال نموده بملازمت
 آورد - بجلوس محفل پادشاهي اختصاص يافت - و بانعام يک
 لک روپيه نقد و اسباب فراش خانه و پنج زنجير فيل و نه
 راس اسب و چند قطار شتر و چند خدمتگار مورد عاطفت
 گرديد - سال سي و هشتم آخر سنه (۱۰۰۱) هزار و يکم

(باب المیم) [۳۳۲] (مآثر الاسرا)

عرش آشیانی شکر^(۲) نسا بیگم دختر خود را بعقد ازدواج او در آرد - و بایالت مالوه و منصب والای پنججزاری بلند پایه ساخته باثالیقی شهباز خان کذبو دستوری تعلقه ارزانی داشت - و در سال چهارم با شاهزاده سلطان مراد بمهم دکن تعیین شده *

چون شهباز خان از احمدنکر برخاسته بمالوه آمد ارجین و گزین جاهای آن صوبه از شهباز خان برگرفته باقطاع میرزا تذخواه شد - و شاهزاده در بالاپور برار طرح اقامت انداخت - و فوج پادشاهی بمسوداری میرزا شاهرخ و سپه سالاری خانخانان در سال چهل و یکم مقابل افواج هر سه دنیاداران دکن (که بصری خواجه سهیل خان بیجاپوری صف آرا بود) به پیگار در آویخته آویزش سخت نمود - (اجه علی خان مرزبان خاندیس) که سردار جرانغار عساکر پادشاهی بود) با بسیاری فرور شد - اکثری را پای همت از جا رفت - سران راجپوتیه دورتر رفته ایستادند - میرزا شاهرخ و خانخانان فوج برابر خود را برداشته شب تار بر فراز اسب گذرانیدند - بامدادان بیشتو سران مخالف را علف تیغ ساخته بقیه السیف رو بفرار آوردند - و در سال چهل سیوم (۱۰۰۷) هزار و هفت هجری حضور طلب

(۲) در [بعضی نسخه] شکر النسا بیگم - (۳) نسخه [ج] راجی علی خان *

گشته بهوالا درگاه رسید - و در همین سال شیخ ابو الفضل
بدکن رخصت یافت - و بمیرزا علم و نقاره عذایت فرموده
دستوری مالوه شد که رفته سامان سپاه نماید - چون بدکن
باز خوانند خود را زود رساند - میرزا در تقدیم خدمات پادشاهی
بهیچ وجه خود را معاف نمی داشت - چون شاهزاده سلطان
دانیال پس از گشایش احمدنگر به برهانپور نزد پدر عالی قدر
شتافت میرزا را پداسپانی آن ناحیه گذاشت - هنگامی که
خان خانان از حضور باحمدنگر رسید (میرزا احرام ملازمت
بست - و پس ازان از کذار نوبدا بهمراهی شاهزاده باز تعیین
دکن گردید - و در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب عمده
هفت هزاری اختصاص یافت - و در سال دوم جهانگیری
سنه (۱۰۱۶) یکهزار و شانزده هجری در بلده اوجین
ودیعت حیات سپرد - و بیرون شهر مدفون گشت - گویند
کابلی بیگم دختر میرزا محمد حکیم (که نیز در حباله نکاح
میرزا بود) نعش او را برداشته بقصد آنکه در مدینه مشرفه
دفن نماید سفر حجاز اختیار کرد - از اسپب اعراب بادیه
نعش را بجماعه مکاره داده روانه نمود و خون ببصره آمد -
و ازان جا بشیراز رسید - اله دردی خان حاکم فارس اعزاز
و احترام بجا آورده بامفهان فرستاد - در سنه (۱۰۲۲) هزار
و بیست و در شاه عباس مافی دارای ایران ادرا با میرزا

سلطان علی مکهول عم خود مناکحه نمود - لیکن میانۀ او و بیگم الفتی (و نداد - القصه میرزا شاهرخ بشجاعت و نیک طبعیتی اتصاف داشت - جهانگیر پادشاه در پادشاه نامۀ خود می نویسد) که اگرچه در عالم بی حقیقت ترے از بدخشی نخواهد بود اما شاهرخ گویا بدخشی نیست - بیست سال است که بهند آمده اصلا زبان هندی نمیداند - از پسرانش میرزا محمد زمان در بدخشان حاکم جائے بود - در شورش اوزبکیه روزگارش بسر آمد - مدتہا محمد زمان بجای دست آویز شورش ادبش بوده - و میرزا شاه محمد را میرزا محمد حکیم نزد خود نگاهداشت - و در حین رحلت میرزا شش پسر بود - حسن و حسین توامان - حسن همراه خسرو فرار نمود - روز دوم دستگیر گشته زندانی شد - میرزا سلطان از خرد سالی در خدمت جنّت مکانی تربیت یافته بود - می خواستند پادشاه مبیعۀ خود بدهند - از محل بعرض رسید که او زنان بسیار در خانه دارد - چون ازو استفسار شد قسم بقدّم پادشاه خورد - خواجه سرایان بخانۀ او رفته زنان را بحبس آوردند - از نظر افتاد - غازیپور جاگیر یافته درافجا درگذشت - میرزا بدیع الزمان مشهور بمیرزای فتحپوری در عهد جنّت مکانی بخشی دکن بود - بعد ازان پتن گجرات جاگیر یافت - مشمت استخوان مملو

بشرارت و فتنه بود - حتی برادران تنگ آمده در پتن
 بقتل رسانیدند - مادرش بحضور آمده دادخواه شد - اما
 چنانچه باید مدعی خون نشد - برادران چغده محبوس
 بردند - میرزا مغل ترقی نکرد - دختر داراب خان در خانه
 داشت - با اگیو برگنه نیم چهار بیساره می گذرانید - دیگر
 میرزا شجاع نجابت خان است که جداگانه مذکور شده *

* میر خلیل الله یزدی *

از اصفهان قدسی نژاد اسوة العرفا سید نزر الدین شاه
 نعمت الله ولی است که بکشت و کرامات معروف افاق بود -
 نسب شریفش بامام المتقین امام موسی کاظم (صلوات الله
 علیه و علی آبائه الکرام) می رسد - هرچند مؤید و منشا
 سید بتحقیق نه پیروست اما پس از اتصاف بکمالات صوری
 و معنوی استغاضه از بسیاری اکبر زمان برگرفته بکران طارح
 سکونت ریخت - علمای آنجا تکفیرش کردند - فرمود -
 يَعْرِفُونَ نِعْمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَ أَكْثَرُ طُغْيَانًا فَارُونَ - چون سید
 مرید عبد الله یمنی شافعی است برخی از را شافعی مذهب
 یزدانند - اما ازین قطعه اش خلاف آن ظاهر گردد *

* قطعه *

* گویند مرا چه کیش داری *

* ای بیخبران چه کیش دارم *

* از شافعی و ابو حنیفه *

* اَلْیُنَّةُ خویش پیش دارم *

* اینها همه تابعان جد اند *

* من مذهب جد خویش دارم *

مولفانش از نسخ و رسائل قریب به پانصد رسیده -

صیت فضائلش چون باقطار عالم انتشار یافت ملوک روزگار

حاقه ارادت او در گوش کردند - در سنه (۷۲۸) هفصد و

بیست و هشت یا سی و چهار بجوار رحمت حق منزل

گزید - و در قصبه ماهان^(۲) از توابع کرمان مزارش مطاف

اقامی و ادانی ست *

اهل خبر را یک گونه اختلافی در ارلاد سید بزرگوار افتاده -

آنچه ازین سلسله ابا عن جد در بلده یزد دروساده نیایان

عالی شان تا آن انکا دارند خود را از نسل امیر غیاث الدین

می گیرند که فرزندان بلا واسطه سید است - و برخه برانند

که آن عالی قدر را غیر از شاه خلیل الله پسر نبوده -

چون سلطان احمد شاه بهمنی دکن (که شهر بدر^(۳) احداث

کرده ارست) غائبانه معتقد سید گردیده التماس قدوم

یکم از ارلاد امجدش نمود سید بجدائی فرزندان (که

غیر از در باغ حیات ثمره نداشت) راضی نشده

(۲) نسخه [ج] ماهان - (۳) در [بعضی نسخه] بیدر .

پسرزاده مير نور الله را روانه نمود - درين صورت نظر بر تطابق غياث الدين شايد لقب شاه خليل الله باشد - و نيز احتمال است که ولادت امير غياث الدين بعد از اين حکايت واقع شده باشد *

آردده اند که سلطان احمد مقدم مخدوم زاده را گرامي داشته با امرا و شاهزاده ها تا حوالي شهر لوازم استقبال بجا آرد - و در موضع ملاقات قریه آبان کرده به نعمت آبان موسوم نمود - و در تبجيل و تکریم باقصی الغایه کوشیده مخاطب به ملک المشائخ ساخت - و بر ارلان سيد محمد گيسودراز^(۲) تقديم فرمود - و دختر خویش بحباله نکاحش در آردن - شاه خليل الله هم بعد از ارتحال والد ماجد خود با دو پسر شاه حبيب الله و شاه محب الله محمد آبان بدر را بوزد خویش سعادت آموذ گردانید - و مقضى الموام بوطن مالوف معارفت نمود - و گروهی برانند که در دکن فوت کرد - و چون شاه حبيب الله و شاه محب الله نيز بهصاهرت سلطان احمد شاه و پسرش شاهزاده علاء الدين اختصاص یافتند شاه حبيب الله در سلطنت سلطان علاء الدين بهمني در گذشت - مير نور الله امر سجاده نشيني ببرادر کوچک شاه محب الله تفويض نمود - و خود کر و فر امارت

(۲) نسخه [ب] سيد محمد گيسودراز قدس الله سره العزيز *

چیده صاحب طبل و حشم گردید - و قصبة بئر اقطاع یافت -
و چون نوبت سلطنت پسر سلطان علاء الدین مشهور بهمایون
شاه ظالم رسید شاه حبیب الله را (که مخالفین و زبیده بود)
مقتید ساخت - چون در سرداری بدماغش پیچیده بود از
زندان گریخته آخر کار کشته گردید *

* ح *

* بر آمد روح پاک نعمت الله *

تاریخ است - و فرزندان ایشان تا حال در دکن هستند - و
لخته در بدخشانات و توران نیز خود را بهید نسبت دهند -
یکنمل که بقصاریف اقام یکی از اولادش بدان ولایت افتاده
باشد - غریب آنکه هر کدام معتقد علائحه دارند - و آنرا
منسوب بهید میکنند - و چون ازین سلسله بحال آنها (که در
یزد و کرمان بجاننشینی جد بزرگوار اختصاص دارند) تفرقه و
اختلاف راه نیافته بصحت نسب و التزام طریقه آبای گرامی
اقریب اند - ر آن (که ازین دودمان در فارس و عراق بر
مهند دولت و حشمت بر آمد) ^(۲) میر نظام الدین عبد خلف
شاه صفی الدین پسر امیر غیاث الدین مذکور است - پس از
احراز فضائل موری بمنصب مدارت شاه اسمعیل صفوی
امتیاز یافت - و چون وکیل السلطنة امیر نجم ثانی را بدین
خاندان عالیه اعتقاد موفور بود هنگام رفتن او ببلخ نیابتش

نيز بهير باز گرديد - و پس از كشته شدن امير نجم در امور و كالت شاهي عالم استقلال بر افراخت - و در سنه (۹۲۰) نهصد و بيست در جنگ چالدران بدست روميه شربت ممات چشيد - پسرش سيد نعيم الدين مشهور به نعمت الله ثاني (كه بتقوى و پرهيزگاري مرجع خلألق بود - و اوقاتش بانذار مشويات مصروف) شاه طهماسب صفوي همسرش خود خانم خانم را بعقد ازدواجش در آورد - و او در همدان برحمت حق پيوست - متروقاتش زباده بر چهل لك روييه بود - كه بولد ارجمندش امير غياث الدين محمد ميرميوان و صبيه اش پري پيكر خانم تقسيم يافت - ميرميوان مورد اكرام و اجلال شاهي گشته بلقب مرتضى ممالك اسلام فايز گرديد - و پسرانش مير نعمت الله و مير خليل الله نيز بمصاهرت دودمان صفويه سر عزت بر افراختند - عقيدت كيشان سلسله شاه نعمت الله بار ميردانه سلوك كرده اقتباس انوار سعادت مي نمودند - در رفعت شان و علو مكان و كثرت اسباب ثروت و مكنت و منازل و حدائق و غايت تكلفات در مآكل و ملبس نظير خود نداشت - حامل ادارات و محصولات و مسمات آن سلسله پنج هزار تومان مي شد - و چون مزاج مير خالي از واقعه طلبي و شورش اندازي نبود در سال سيوم جلوس شاه عباس ماضي سنه (۹۹۸) نهصد

و نود و هشت یکتاش خان افشار پسر ولی خان قوزچی باشی
حاکم کرمان و یزد را (که مرد محیل صاحب داعیه
بلند پرواز بود - و دامادش می شد) بران داشت که در
تمام ولایت فارس لوای اقتدار برافراخته فرمانروا شد - و
انجام کار با یعقوب خان امیر الامرای آن دیار در حوالی
یزد زد و خورد نموده بشهر در آمد - یعقوب خان بمیر میران
گفته فرستاد که از دشمن دولت شاهست - بشما سپردیم - میر
برای رفع ^(۲) مظنه اتفاق و عدم مواخذه خود از را بلطائف
الحیل نگاه داشت - تا آن که از خود بخود کشته شد -
معهذا یعقوب خان بحال میر و سایر اولادش غیر از استخفاف
روا نداشته مبلغها برسم پیشکش و ترجمان بازیافت نمود -
اما بر اعزاز و احترام میر خلیل الله (که همیشه با پدر و
یکتاش خان مخالف بود) افزود - و زوجه یکتاش خان را
(که دختر میر میران بود) بعد انقضای عدت بنکاح خون
آردن - پس ازان (که بنش پوزر کامروائی از جا رفته
سر خود سری برافراخت) شاه در سال چهارم متوجه فارس
شد - میر میران در ادراک ملازمت بود - در خلال این حال
شهر باو بیگم زوجه میر نعمت الله پهرش (که شوهر دختر
شاه طهماسب بود) در امنهان باجل طبیعی در گذشت -

شاه خون رفته تعزیه و تسلیه فرمود - اما زیاده احترامی
 نیافته منظور نظر عاطفت گشت - و چون شاه به یزد تشریف
 آورد در باغ گلشن (که مقام و مسکن میر خلیل الله است)
 نزول فرمود - حرم محترمش (که دختر اسمعیل میرزا پسر
 شاه طهماسب بود) باوازم مهمانداری پرداخت - شاه میر
 خلیل را بشفقتهای گوناگون برنواخته مهمات یزد باو ارزانی
 داشت - و پستور میر خلیل الله نیز بذایر جهت مورد عتاب
 شاهی گشته از بیم جان با دو پسر خون میر میران و میر
 ظهیر الدین فرار اختیار نموده به تپه حالی و بی سرانجامی
 رخت غربت بدارالامن هندوستان کشید - و در سال دوم
 جهانبگیری (۱۰۱۶) هزار و شازدهم شهری به دارالسلطنة
 لاهور بآستاندوس جنت مکانی شرف اندرز گشت - و منصب
 هزاری دو صد سوار و تناخواه تیول جید و عطای درازده
 هزار (دویست و شصت و شش) چهره کامیابی برادرخت - و
 هفتاد و سه سال تمام نگذشته بود که بمرض اسهال و دیعت حیات
 پرور - پسر کلانش میر میران مشمول عنایت پادشاهانه گشته
 ، مالک بانو بیگم صبیح آصف خان یمین الدوازه منسوب گردید -
 دو پسرش میر عبد الهادی و میر خلیل الله (که بذایر
 و سن در ولایت مانده بودند) جنت مکانی از فرط
 دل و مهریانی بشاه عباس نوشته بهند طلبید - چنانچه در

(باب المیم) [۳۴۲] (متأثر الامرا)

احول آنها (که هر یک رکن رکن سلطنت هندوستان شده اند)
بزرگان خاهه گزارش یافته - میر ظهیرالدین از ملازم پیشگی
استعفا جهته برسم گوشه نشینی می گذرانید - و اعلیٰ حضرت
از قدر شغاسی بهره ده هزار روپیه سالیانه موظف فرمود - و در
جشن عید و نوروز بانعام خاص مخصوص می گردانید - یسرش
میر نعمت الله بمنصب هزاری سرافرازی یافت - در سال بیست
و پنجم بنسبت دامادی میرزا مراد کام صفوی نبیره میرزا
ستم قندهاری (که بقوداری جوپور سرافرازی یافت) بنیابت
مشار الیه موخص گردید - و در مبادی سلطنت عالمگیری بخطاب
خانی و افزونی منصب چهره طالع افروخته با خسرو می بود *

* محمد قلی ترکمان *

از امرای عهد عرش آشیانی است - ابتدا بتعیذاتی صوبه
نگاله شرف اندوخت - چون مقدمه مظفر خان در فساد
اغیان بنگاله از انتظام برافشان او چنده با اهل بغی
تم پائی کرد - پس ازان بصفحه جرائم معزز شده سال سی ام
امراه کنور مانسنگه بصوبه کابل رخصت پذیرفت - و در
هم افغانه مصدر ترددات نمایان گردید - سال سی و نهم
که پاسبانی کابل به قلیچ خان بازگردید (کشمیر از تغیر
برزا یوسف خان در اقطاع او و حمزه بیگ ترکمان برادرش
چند کس دیگر قرار یافت - سال چهل و پنجم) که

پادشاه بجزوبی دیار نهضت فرمود (بعضی از مردم کشمیر
 ابداچک پور حسین را بسر درازی برداشته غبار فتنه برانگیختند -
 (۲) علی قلی پسر نامبرده با جمعی آویزش نموده چهره فیزی
برافروخت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و پانصدی ذات
و ششصد سوار و غذایت فیل و حمزه بیگ به هفت صدی
ذات و سیصد و پنجاه سوار سرفراز گردیدند - و سال
چهل و هشتم (چون علی رای زمیندار تبت خرد پا از
حد ادب بیرون نهاده بحوائی کشمیر آمد) مشارالیه با
 جمعیت خود بمقابله شتافت - زمیندار مذکور از غایت رعب
 بے جنگ عرصه فرار پیمود - مقارن آن سیف الله پسر قلیچ
خان از لاهور برطبق حکم محکم بکومک رسید - تا جائی
(که گذر سوار میسر بود) تعاقب بعمل آمد - و سال
چهل و نهم اکبروی در مالش ایدر زمیندار مرو و تنبیه
ابداچک پایي همت افشوده با آن (که مخالفان به پناه
گرفته ها سر راه گرفته بستک و تیر کارزار می کردند) بر
کوه برآمد - و هنگامه مخالفان را پراکنده ساخت - سال
دوم جهانگیری از حکومت کشمیر معزول شد - پایان
احوالش معلوم نیست - حمزه بیگ سال چهل و نهم اکبروی
بمنصب هزاروی رسیده *

* مهتر خان *

انیس نام غلام جنت آشیانی ست از کره مانکپور
 باسیروی آمده بخدمت درباری خادمان محل بسرمی بود -
 در اوان عزیمت عراق بهمراهی رباب و خدمت خزینه داری
 شرف امتیاز داشت - و چون سال چهاردهم جلوس عرش آشیانی
 قلعه رنتنبهور مسخر اریای دولت گردید سپرد او شد -
 و سال بیست و یکم که کزور مانسنگه جهت تنبیه رانا
 پرتاب زمیندار میوار تعیین گردید) نام مهتر خان نیز داخل
 همراهیان او گشت - و روز جنگ رانا موسی الیه چندارل
 فوج ظفر موج بود - پستتر بکومک امرای دیار شرقی مامور
 بوده مصدر نیکو خدمتی گشت - و پس از چندے او را
 در دارالخلافت اُمره گذاشتند - بمنصب سه هزاری ذات
 و سوار مرقی شده سال سیوم جهانگیری مطابق سنه
 (۱۰۱۷) هزار و هفده هجری از دار فدا بسر منزل بقا
 پیوست - هشتاد و چهار سال عمر یافته بود - ساده لوحی
 او بسیار زبان زد است - گویند در حکومت اکبر آباد
 فافله سوداگران بیرون شهر فرود آمده بود - شتران آنها
 دزدان بودند - چون این معنی بهمع خان مشار الیه رسید
 دران سر زمین آمده چپ و راست نگاه کرد - و گفت
 من یافتم - بفافله روزے چند کسی پرسید که چه یافتند -

گفت این کار دزدان است - پس مردم همسایه را جمع کرده
 بعد سرزنش گفت که امشب شما را مهلت دادم - درین
 کنج خانه خاک اندازی نمایند - فردا اگر شترها ظاهر
 نشد مورد عتاب خواهید شد - با سادگی نیک ذاتی فراهم
 داشت - علوفه سپاه را ماه به ماه میداد - و از جرأت و
 مردانگی خالی نبود - چون اصلش از قوم کایته بود رعایت
 این قوم بسیار می کرد - پسرش مونس خان در عهد جهانگیری
 منصب پانصدی ذات و یکصد و سی سوار داشت - ابوطالب
 نبیره مهتر خان دران عهد خزانچی صوبه بنکاله بود -
 گویند نزد قاسم خان صوبه دار آنجا روزی سر دربار ابوطالب
 آمده بتقریبی گفت که بر نواب احوال تعلقه من معلوم است -
 چون ابتدا قاسم خان خزانچی آن صوبه بود ازین حرف
 سرگران شده از دربار برخاست - مردم به ابوطالب گفتند
 که این حرف چرا گفتی - نمیدانی که سابق نواب هم این
 تعلقه داشت - روز دوم آمده سر دربار بعرض رسانید که
 به بنده اصلا اطلاع نبود که سابق نواب باین تعلقه سرفراز
 بودند - قاسم خان زهرخنده کرده گفت که این همه از
 آثار جد شما مهتر خان است *

* میرزا غازی بیگ *

پسر میرزا جانی بیگ ترخان است حاکم تهه - چون

میرزا در رکاب پادشاهی در برهانپور زندگی سپرد و
 عرش آشیانی غائبانه میرزا غازي را مشمول عواطف داشته
 آن ولایت را بدو بازگذاشتند میرزا بر مسند آباي گرامی^(۲)
 برآمده جمعیت بسیار فراهم آورد - خسرو خان چرگس (که
 وکیل مد ساله آن سلسله و مدبر صاحب نقش بود) بفکر
 دیگر افتاد - عرش آشیانی سعید خان را با پسرش سعد الله
 خان باندزاع آن مملکت مامور فرمود - میرزا برهانپوری سعادت
 در بهکر آمده سعید خان را دید - و برفاقت او در سن
 هفده سالگی شرف اندوز ملازمت گردید - تهیه بحال ماند -
 چون نوبت سربر آرائی هندوستان بجفت مکانی رسید نقش
 طالع او خوب نشست - صوبه ملتان هم ضمیمه گشته
 بخطاب فرزندی و منصب هفت هزاری بلند رتبه گردید - و
 چون حسین خان شاملو حاکم هرات قلعه قندهار را محاصره
 نمود میرزا با فوجی شایسته تعیین شد - پس ازان حکومت
 قندهار بمیرزا تفویض یافت - درانجا بهمت و حسن سلوک
 با مترددین عراق نامه برآورد - و با شاه عباس طریقه
 مراسلات مملوک نمود - گویند شاه مکرر خلعت فرستاد - و در
 هـ (۱۰۱۸) یکهزار و هزده میرزا سه چهار روز بیماری

کشیده در بیعت و پنج سالگی فوت کرد - غازي تاريخ (۲)
 است - مردم تهمت آن را بر لطف الله بهائي خان (که
 مصاحب و وکیل ميرزا بود و بنابر آنکه با پدرش خسرو خان
 چرگس ميرزا بے عزائتي داشت) بستند - ميرزا غازي بيگ
 بسیار مستعد و بصحبت اهل سخن مشغوف بود - خون هم
 شعر مي گفت - وقاري تخلص مي نمود - گویند در قندهار
 شاعری بود باین تخلص - ميرزا بيگ هزار روپيه و خلعت
 و اسب از اين تخلص خرید کرد به مناسبت تخلص پدر
 (که حليمي بود) - ميرزا در نغمه پردازی و طنز و نوازي
 بے نظير بود - همه ساز را خوب مي نواخت - ملا
 مرشد گفته * قطعه *

* گر نغمه سازت بسکون مي آيد *

* رمزي ست بگويمت که چون مي آيد *

* از بسکه بگرد زخماات مي گردد *

* پيچيده ز طنز و برون مي آيد *

گویند در قندهار مجلس ميرزا مجمع صاحب کمالان بود
 مثل ملا مرشد يزدجودي و طالب آملی و مير نعمت الله
 واصلی و ملا اسد قصه خوان - گویند چون فغفور گیلانی
 از ايران عازم هند گشت و به قندهار رسید ميرزا بالتفا

تمام نگاه داشتند - اعزّه ديگر خصوص مالا مرشد و اسدي
 دخلها در شعرش مي کردند - رنجيده بے رخصت روانه لاهور
 شد - ميرزا متاسف گشته رقعۀ نوشت - و از مالا مرشد
 و اسدي فيز معذرتۀ نويسانيد - شايد^(۲) که معارفت نمايد -
 غفور در جواب اعزه نوشت *

* آن چيفه که در جنگ دو کرکس باشد *

* حيف اسمت که لوٹ دامن کس باشد *

* خورا طلب شاخ زيادت طلبي سمت *

* با یک سر خر دو گوش خر بس باشد *

ميرزا بدستور پدر شيفتگي تمام بشارب داشت - رز و شب
 درين کار مي گذرانيد - و اعتياد بازارۀ بکارت کرده بود که
 هر شدي يکي را از هر جا بهم رسانيده مي آوردند - باز روی
 او نميديد - ازين بود که مدتها در شهر تهته هوزني
 بدکار خود را بميرزا منسوب مي نمود *

* ميران صدر جهان پهباني *

پهباني ديه سمت از توابع لکنؤ - ميران مرد فاضل
 خوش طبع بود - در عهد عرش آشپاني بوساطت شيخ
 عبد النبي صدر افتای ممالک محروسه بدر قرار گرفت - و
 چون عبدالله خان اوزبک والي توران به پادشاه برنوشت که

که اجل موانع در ارسال رسل بعضه انحرافات دینی بود که
بر السنه شائع گردیده - عرش آشیدانی در سال سی و یکم
میران را با اتفاق حکیم همام به یلچپی گری روانه توران دیار
فرمود - و در نامه (که باو رقم پذیر گشت) درین مقدمه
باین دو بیت اکتفا رفت *

* قِيلَ إِنَّ الْإِلَهَ ذُو رُدِّ *

* قِيلَ إِنَّ الرَّسُولَ قَدْ كَفَّأ *

* مَا نَجَّأ اللَّهُ وَالرَّسُولَ مَعَا *

* مِنْ لِّسَانِ الرَّحْمَى فَكَيْفَ إِنَّا *

میران در سال سی و چهارم از توران معاودت نموده در
خطه کابل بملازمیت استسعاد یافت - و در سال سی و پنجم
در جشن آبان ماه به پیشگاه خلافت مجلس باده پیمائی بود -
میر صدر جهان مغتبی و میر عبدالکبی میر عدل هر دو نیز
ساعره در کشیدند - پادشاه این بیت بر خواند * بیت *

* در دور پادشاه خطابخش جرم پوش *

* حافظ قرا به کش شد و مغتبی پیاله نوش *

تا سال چهارم بمنصب هفصه رسیده بخدمت صدارت کل
اختصاص گرفت - پس ازان گویند ترقی کرده بپایه امارت
و منصب در هزاره متصاعد گشت - هنگامی (که جنم مکانی
در ایام شاهزادگی نزن شیخ عبد الذبی صدر چهل حدیث

می خواند سید بطور خلیفه می بود - شاهزاده بسیار دوست
میداشت - روزی بسید وعده فرمود که اگر نوبت سلطنت بر
میرسد قرض ذمه شما ادا میکنم - یا هر منصبی که میخواهید
می دهم - پس از جلوس میران را مختار کردند - او
ادای قرض بر خود گرفته منصب چهار هزار در خواست -
جنت مکانی بمنصب مذکور برنواخته با بحالی صدارت بر
قرب و اعتبارش افزود - و قنوج بجاگیرش تنخواه گردید -
سید محسن نافع الخاق بود - در صدارت زمان جنت مکانی
چندان مدد معاش بمردم داد که آصف خان جعفر پادشاه
عرض نمود که آنچه عرش آشیانی در مدت پنجاه سال
بخشیده اند میران در پنج سال داده - صد و بیست سال عمر
داشت - اصلا در عقل و حواس فتور را نیافت - گویند
مشت استخوانی مانده بود در خانه پیوسته بر بستر ضعف
افتاده - همین که بحضور پادشاه می آمد بنیروی حب جاه
دیرتر می استاد - و بے استعانت غیر براه زینہ آمد و رفت
می کرد *

* فرد *

* نیستنت گاه نماز از ضعف قدرت بر قیام *

* لیک پیش پادشاه استاده قا شب بے عصا *

در سنه (۱۰۲۰) هزار و بیست و دومت حیات سپرد -

گویند سید طبع موزون هم داشت - در مبادی حال لب باشعار

(مآثر الامراء) [۳۵] (باب الميم)

مي گشود - پس ازان (که قامت قابليت او بخلعت افتا
مخلع گرديد) پداس شريعت غرا خود را ازان باز داشت -
پسر کلانش مير بدر عالم منزوي بود - و پسر دوم سيد
نظام مرتضی خان (که بمساعد امارت ارتقا نموده)^(۲) ذکرش علیحدّه
سمت ترقیم^(۳) يافته *

* ميرزا چين قليج *

خلف ارشد ميرزا قليج محمد خان اکبري ست - از ارباب
فضل و کمال بود - نزد ملا مصطفى جونپوري^(۴) تلمذ نموده
کتب درسيه را گذرانيد - و باکثر صفات حميده متکلمي
گرديد - و در جود و سخا دستر بلند داشت - و خالي
از شجاعت و پرداي نبود - و بتدبير ملڪي بسيار ميرويد
و مديتهای مديد در فوجداری جونپور و بغارس گذرانيد -
و گويند در مجلس آرائي سليقه داشت - محفلش قسمی
باسباب عيش و طرب آراسته و پيراسته مي گرديد که
مشاهده آن زاهد صد ساله را بحسرت مي انداخت - چون
پدرش در عهد جهانگيري وديعت حيات سپرد برادر خرد
او ميرزا لاهوري (که نزد پدر محبوب ترين اولاد و با
هزاران ناز و نعمت پرورش يافته کنار پدر بوده - اما

(۲) نسخه [ب] امارت و فضل و کمال - (۳) نسخه [ج] تحرير -

(۴) نسخه [ج] نزد ملا مصطفى تلمذ نمود *

طیبتش خمیر مایه یک جهان فتنت و آشوب و نافش بمفسده
و شیطنت بریده بودند (بمیرزای مذکور پیوست - چندی
نگذشته بود از خلل دماغی (که داشت) دست تصرف بملک
پادشاهی دراز ساخت - و در حوالی جونپور سر خود سری
افراخته خود را مطعون و زبان زد به بغی و طغیان کرد - تا
آنکه بشومی او میرزا چین قلیج دران هنگامه کشته شد - و
اموالش بضبط سرکار پادشاهی درآمد - گویند یک سال سالم
نویسندها عرض اجناس را می نوشتند *

در سنه (۱۰۲۲) هزار و بیست و دوم هجری هنگامه
(که در دار الخیر اجمیر (ایات جهانگیری نزل داشت)
ملا مصطفی را (که از مشاهیر علمای جونپور بود) بسبب
استادی میرزا طلب حضور کرده می خواستند آن بیچاره را
بعتاب و خطاب در آرند - ملا محمد تهته (که بسمت آخوندی
آصف جاه شهرت داشت - و با تدبر علوم و از مقربان
آن خان ذی شان بود) با ملا بمباحثه علمی درآمد - و
تا یک هفته لاینقطع محبت مناظره منعقد بود - چون
بمباحث علمش و رسید خود شفیع گشته ازان بلیه نجات
بخشید - ملا عازم مکه معظمه گردید - و بوطن اصلی معارفت
نموده بجوار رحمت پیوست - میرزا لاهوری آیت بود از

جلال بل آفته بود مالا مال از وبال و نکال - هيچ حيثيتي
 نداشت - پارچه گوشتي کريه منظر بد خصال - و عيش و نشاط
 او منحصر بآراز تازيانه بود - تمام روز بایستني صدای تازيانه
 بگوش او برسد - یک لحظه از سياست خلق خدا نمي آسود -
 خدمتگاران را زنده در زمين دفن ميکرد که خبر منکر و نکير
 بيارزد - و بعد ازان (که قبر را وا مي کرد) آن مظلوم را مرده
 مي يافت - در کچه و بازار بر دوش نگران سواره ميرفت -
 و فريادش بسبب عمدگي پدر هيچ جا نمي رسيد - در آن
 وقتي (که پدرش صوبه دار لاهور بود) گاهيکه مي شنيد بخانه
 هندوئي عروسي ست خود آنجا رفته عروس را جبراً برداشته
 مي آورد - هرگاه ورثه او پيش پدرش فريان ميوفتند با آن
 همه علم و تقوی (که خود را مجتهد وقت مي دانست)
 آنقدر مغلوب محبت پسر بود که جواب ميداد که گویا
 شما با ما نسبت قرابت درست مي کرده باشید - و چون
 ميرزا چين قايج بشامت آن تبه کار گرفتار گشت ميرزا
 لاهوري را گرفته بحضور آوردند - مدتي محبوس بود - آخر
 رهايي يافته يومييه مقرر شد - به پای درون اکبرآباد بگذار
 چون خانه ساخته کبوتر بهيار بهم رسانيد - وجه معيشتش
 بموال بود - بتلخي زندگاني مي نمود - و مکافات اعمال زشت

خود مي کشيد - تا در گذشت - از پسر و قرايتيان قليج
 محمد خان مثل ميرزا چين قليج و قليج الله و ^(۲) بالجو قليج
 و بيرم قليج و جان قليج - بيشتري در خور حال مناصب
 داشتند - در گذشتند *

* ميرزا فريدون خان برلاس *

پسر ميرزا محمد قلي خان برلاس است - بعد فوت پدر
 مشمول عواطف عرش آشياني گرديده بمنصب مناسب سرفرازي
 يافت - سال سي و پنجم جاجوس همراه خانخانان عبدالرحيم
 بهم تته دستوري پذيرفته مصدر ترددات شايان گشته - چون
 ملك تته گشايش يافت سال سي و هشتم بايمای سرگروه
 همراه چاني بيگ روانه بارگاه سلطنت شده شرف ملازمت
 اندوخت - تا سال چهارم بمنصب پانصدي رسیده - پس
 (ازان كه تخت سلطنت بجاجوس جهانگيري زيب و زينت
 پذيرفت) سال دوم نامبرده در صوبه آله آباد جاگير يافته
 بمنصب هزاري ذات و سوار مفتخر گرديد - سال سيوم از
 اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي و يک هزار و شصت
 سوار و پستتر بمنصب دو هزار سوار تصاعد نمود - سال هشتم
 بتعييناتى سلطان خرم بهم رانده امر سنگهه شتافته - و پستتر
 بر همت حق واصل گشت - پادشاه حق شناس مهر علي ^(۲)

بهر او را به منصب هزارى ذات و سوار کامياب گردانيد *

* محتشم خان شيخ قاسم فتحپورى *

برادر اسلام خان شيخ علاء الدين - سال سيم جلوس
جنت مكاني بمنصب هزارى پانصد سوار فائز شده - سال
پنجم باضافه دويست و پنجاه سوار اختصاص گرفت - بعد
فوت اسلام خان در منصبش افزوده - سال هشتم بنظم صوبه
بنگاله مامور گرديد - سال نهم از اصل و اضافه بمنصب
چار هزارى چهار سوار سر افتخار برافراخت - چون از لوازم
سردارى بل از مراسم سازدارى بهره نداشت مردم آنجا از
رنجيدنه خاطر بودند - فوجى با كمال بى تدبيرى بتسخير ملك
آشام تعين نمود - همين كه سه چهار منزل ازان ملك طى
گرديد آشاميان شبخون زدند - و چشم زخمى عظيم بفوج مذکور
رسيد - چون اين معني بعرض پادشاه در آمد او را از
تعلقه مذکور تغير كرده از نظر افكند - او در همان ايام سفر
ملك بقا گرزيد *

* ميرزا على بيگ اكبر شاهى *

مولود و منشأى او بدخشان است - بمكارم خصال و محاسن
صفات آراستگي داشت - چون وارد هند گشت نقد اخلاص
در ضمير عرش آشياني تمام عيار نمود - بخطاب اكبر شاهى
سرافراز فرمود - در معارك و مغازي پر دلي و مردانگى با

سوی و سرداری بکار می برد - در یساق دکن کمی شاهزاده سلطان مراد گردید - چون شاهزاده از احمدنکر بمصالح و آشتی برگشت صادق خان باقتضای مصلحت سال چهل و یکم در مکر بنقل ساخت - آذر خان و عین خان با دیگر دکنیان بشورش آرایی برخاستند - صادق خان گزین فوجی بمحاربه میوزا تعیین نمود - او ناگهانی بر اردوی آنها ریخته بر شکست - و فرزوان غنیمت و فیلان و زنان اهازه بدست آورد - ازین چهره دستي خدایند خان و غیره امرای نظام شاهیه با ده هزار سوار پیچیدگار در سرگرفتند - صادق محمد خان بهزادلی میوزا عالی بیگ هشت گروهی پتھری بر ساحل گنگ در آویخت - میوزا آن روز کارنامه مردانگی بجای آورده خدایند خان را (که با پنج هزار سوار بدو آریخته بود) درهم شکست - و در سال چهل و سیوم قلعه راهبوره از مضافات دولت آباد را بمحاصره یک ماهه برگرفت - و در همین سال بکرشش از قصبه پتن (که پاکستان شهر است بر ساحل گودادری) گشوده گشت - و در آخر این سال قلعه لوهگده دولت آباد نیز بسعی میوزا مفتوح گردید - و این هر دو قلعه از کم آبی مسمار شده تا امروز بر همان نهج است - میوزا در هنگام سپه سالاری شیخ ابو الفضل هم

(۲) در [بعضی نسخه] پتھری - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست

آريزه‌های نمايان نموده کارهای شايسته سرکرد - و در گشايش

قلعه احمد نوکر گزين ياور ملازمان شاهزاده دانيال بود - در
(۲)

سال چهل و ششم عرش آئيني در چهارمي خدمت

مبار را بمحضت علم و مهارت بلند آفرين ساخت - پس ازان

مدت کومکي خانخانان بوده در دکن بسر برد - در عهد

جنت مناني بمنصب چهارمزي سرافرازي يافته بحکومت

کشمير مامور شد - و بعد ازان بتدوين ازي دولت او در خدمت

و نظام (که دارالخيز احمد مياط الويه جهانگيري گرديد)

بعقدور رسیده روزي وزارت رفته محليه رفته بود - قدر شهباز

خان را (که در اين محوطه است) دیده در بخل گرفت

و گفت درست قدر بديع ما بود - و جان داد - همانجا مدفون

گشت - و اين واقعه سال يازدهم جلوس بيست و دوم

ربيع الاول سنه (۱۰۲۵) هزار و بيست و پنج هجري بمنصب

ظهور رسيد - اگرچه نوکر کم نگاه مي داشت اما همه

عمده و بيش علوفه بودند - و بسيار فضلا و صلحا درست
(۳)

بود - چون اعتيان بکوکنار داشت کارخانه شيويني در سرکار او

بسيار بتزک بود - و اقسام مربي و اشره و انواع شيويني در

مجلس او مي آوردند - طبع موزون داشت - شعر ميگفت *

* مير جمال الدين انجور *

انجوريه از اعيان سادات شیراز افند - نسبت ایشان بقاسم
 (۲) الراسي بن حسن بن ابراهيم طباطبای حسيني ميرسد - مير
 شاه محمود و مير شاه ابوتراب از اكابر متاخرين اين
 طبقه بوساطت مير شمس الدين اسد الله شوستري صدر ايران
 در زمان شاه طهماسب صفوي اولين به شيخ الاسلامي فارس
 و درمدين به افضى القضائى آنجا اختصاص يافتند - مير
 جمال الدين از بني اعمام ایشان است - بولایت دکن وارد
 شد - حکام آنجا مراسم احترام و بزرگداشت بجا آورده نسبت به
 هم درمیان آوردند - و پس از آن بملازمت عرش آشیانی
 رسیده سال سي ام بمنصب ششصدی امتیاز یافت - و تا
 سال چهارم بپایه هزارى برآمد - گویند تا آخر زمان اکبري
 بعد هزارى منصب رسیده بود - چون در آخر سال پنجم
 قلعه آسیر مفتوح گردید عادل شاه بیجاپوري خواهش
 نمود که دختر خود را بعقد شاهزاده دانیال در آرد -
 عرش آشیانی میرزا را با ساز خواستگاري روانه آن دیار ساخت -
 میر در سنه (۱۰۱۳) یکهزار و سیزده برکنار گنگ نزدیک
 پتن جشن طويی آراسته عروس را بشاهزاده سپرد - و خود
 (۳)
 باگروه رسید - پیشکش (که تا این زمان بدین خوبی از دکن

نیامده بود) از نظر پادشاهی گذرانید - چون با شاهزاده سلطان
 سلیم خصوصیت تمام داشت پس از جلوس بمنصب چهار هزار
 و مرحمت نقاره و عام پایه برتر افراخت . هنگامی (که
 سلطان خسرو از اکهازه بغی ورزید) میر باداج دستوری
 یافت که آنچه از ملک بمپوزا محمد حکیم متعلق بود سلطان
 متصرف شود - او از کم خردی و تیره بختی راضی نشد - چون
 دستگیر گشته با رفقا بحضور رسید . حسن بیگ بدخشی (که
 مدار علیه مهمات او شده بود) بحضور جنت مکانی زبان
 دراز ساخته گفت که نه من تغها رفیق بودم همه امرا که
 ایستاده اند درین کار شریک اند - دیودز میر جمال الدین
 انجو (که بمصالحات آمده) ^(۲) قول منصب پنج هزار از ما
 گرفته - میر رنگ رو باخته دست پاچه گشت - خان اعظم
 بیباکانه عرض کرد که عجب حضرت (که گوش بر سخن این
 فضل دارند) او میداند که مرا می کشند - جمعی دیگر را
 هم بجانب خود می کشد - شریک غایت درین امر منم -
 بهر عقوبتی (که سزاوار باشم) باید رسانید - پادشاه ازین
 حرفها اعراض کرده بمیر دلاسا فرمود - پس ازان بحکومت
 صوبه بهار نامزد گردید - و در سال یازدهم بخطاب عضد الدوله
 باند نامی یافت - میر خنجر مرعی (که خود در بیجاپور

سرکاری نموده بالای دسته یاقوت زرد در کمال صفا با اندام
 نصف بیضه مرغ نشانند - و بیاتوتهای فرنگ پسند و زمردهای
 کهنه خوش آب و رنگ بطرح نظر فریب زینت افزوده بود (^(۲))
 از نظر گذرانید - پنجاه هزار روپیه قیمت آن مشخص
 شد - مدتی در برگه بهر ایچ محال تیدل خود گذرانید -
 از آنجا بحضور آمده باجل طبیعی در گذشت - میر بکمالات
 ظاهری آراستگی داشت - نسخته فرهنگ جهانگیری (که درین
 فن بسیار معتبر و نزد همه سند است) ازوست - الحق در
 تحقیق الفاظ و تعین اعراب مساعی شگرف بکار برده - پسر
 کلانش میر امین الدین با پدر تعین دگر بود - بصبیه
 خانخانان عبد الرحیم منسوب گشته - لخته ترقی کرد - و در
 عین جوانی در گذشت - و میر حسام الدین مرتضی خان
 پسر درمش جداگانه درین اوراق مذکور شده *

* میرزا راجه بهادر سنگه *

پسر راجه مانسنگه است - در عهد اکبری بمنصب هزارچی
 رسیده سال اول جلوس جهانگیری هزار و پانصدی گردید -
 سال سیوم بمنصب دو هزارچی دو هزار سوار لوائی ترقی
 برافراخت - چون خبر فوت راجه مانسنگه بعرض رسید
 اگرچه جانشینی او موافق ضابطه راجپوتیه به مها سنگه ولد

جگت سنگهه (که پسر کلان راجه میزور بود) می رسید - اما
پادشاه بنابر توجه (که بحال بهادر سنگهه داشت) او را
بحضور طلبیده بخطاب میزرا راجه و از اصل و اضافه بمنصب
چهار هزار و سه هزار سوار برنواخته کلان تری آن قوم باد
تعلق گرفت - سال دهم باز بوطن مرخص گردید - سال
یازدهم بعذایم طره کله گوشه دستار کچ نهاد - و سال
دوازدهم باضافه هزار و ذات سرافراز شده تعینات مهم دکن
گردیده - سال شانزدهم جهانگیری مطابق سنه (۱۰۳۰)
هزار و سی هجری گرفتار چنگ اجل گردید - با آنکه جگت
سنگهه برادر کلان و مها سنگهه برادرزاده هر دو در افراط شراب
نقد حیات در باخته بودند عبرت از احوال آنها نگرفته جان
شیرین را بآب تلخ فروخت - جوان وجیه و سنجیده و
نیک ذات بود *

• میر فضل الله بخاری •

از سادات بخارا است - پس از درود هندوستان باسعاد بخت
بمنصب مناسب امتیاز یافته بشمول عاطفت جنت مکانی
مرتقی بلند پایه امارت گردید - و در نوئیان جهانگیری
صاحب ثروت و جمعیت گشته بقرب و اعتبار پادشاهی
اختصاص گرفت - و شوق بعلم صناعت بهم رسانید - و
هوای کیمیاگری در سرش افتاد - در هندوستان هر جا

مهره شيد و جويای اين امر شگرف ديد گرد ار گردیده
 زرهاى بسيار صرف کرد - گویند عمل قمري بدستش
 افتاده بود - بقدر حاجت نقره مي ساخت - و در خانه خود
 سکه مي زد - و بطلب سپاه و خرج بيوتات صرف میکرد -
 از کد و جدے که داشت درين کار نزديک بود که عمل
 شمسي هم نصيب ار شود اما اجل نگذاشت - رخت
 همتي بربست - مع هذا در ضمن اين دست کاریها بعضی
 اعمال غريبه بدست ار افتاد - چنانچه سيماب را نوعی
 راست مي نمود که يکدانه برونجي ازان ده حصه اشتها و
 باه مي افزود - پسرش مير اسد الله عرف مير ميران داماد
 قريم خان بخشي ست - دران هنگام که شاهزاده محمد
 اورنگ زيب بهادر مرتبه اول بنظم صوبجات دکن مامور شد
 مشار اليه حسب الحکم اعلى حضرت به بخشيگرى سرکار
 شاهزاده مي پرداخت - و دران ايام که پادشاهزاده بمهم بلخ
 رخصت يافت موسى اليه بنابر وجه از ملازمت شاهي باز
 ماند - پستر بفرجداري و تيولداري هرنگاون و چوپره مضاف
 صوبه خاندیس تعين گشته مدتها گذرانيد - ششصدی ششصد
 هزار منصب داشت *

چون شاهزاده مسطور در صوبه داري بار دوم سال سي ام

بر سر عبد الله قطب شاه والی حیدرآباد فرج گران

کشیده فاعله گامکنده را (که پای تخت سلاطین تلنگ است)
 محاصره نمود میر مذکور نیز در ملجاری جنوبی متعین بود -
 پس ازان (که مصالحه بتقبل پیشکش یک کرور روبه و
 ازدواج صبیله والی مزبور به سلطان محمد نخستین خلاف
 شاهزاده درمیان آمد) اهل ملجاری از پیش بردن نقب و
 ستیز و آریز ممنوع گشتند - میر اسد الله از ملجاری خود
 بخاطر جمع برآمده می گشت ناگاه از قلعه زنبورک دور
 رسید - کارش بانصرام انجامید - چون از قدیم مورد عنایت
 شاهي بود درینولا بمیر اسد الله شهید ملقب فرمود - و بعد
 از سرپر آرائی اولادش از صغیر و کبیر همه در خور حال
 مشمول عنایت پادشاهی گشتند - از اخلاقی جلال الدین خان
 به بخشیکری فوج شاهزاده محمد اعظم شاه و قلعه دارعی بیدر
 در پیشگاه خلافت اعتباری بهم رسانیده در عرصه پیش آمد
 خرامیده بود - اجل مهلت نداد - رخت زندگی ته کرد -
 دیگر میر یحیی ست که با دختر سر بلند خان میر
 بخشی منسوب گشته - پسر میر یحیی میر عیسی خان است که
 مدتی بقاعه دارئی چاندور و سنکمذیر گذرانید - پس از فوتش
 نواسه او قلعه دار آنجا ست - و دیگر از پسران میر اسد الله
 (که از بطن صبیله تربیت خان بودند) میر نور الله سید

نور خان مشهور به باگه مار است که همیشه بقوجدارى تهاالذیر
و دیگر برگذات خاندیس و قلعه دارها می پرداخت - و با
منصبه قایل صاحب اسباب و اقبال و جمعیت و حشم بود -
(۲)
لیکن از بے باکی و بے اعتدالی اکثر بکمی منصب معاتب
می شد - و با وصف این باعتبار خانه زادی آنچه از احوال
ملکی می نوشت منظور می شد - چنانچه هنگامی (که
شاهزاده محمد اکبر فرار اختیار نموده از نزدیکی ملک اداس
گذشته بخاندیس آمد) خان جهان بهادر (که بقصد
دستگیر ساختن او ایلاغر نموده بود) نزدیک رسیده فروکش
کرد - تا او خود را بکوهستان بکلانه کشید - هیچ کس
را جرأت تحریر این مقدمه نشد - او پیداشاه نوشته خان
جهان را در معرض خطاب و عتاب در آورد - و بواسطه
حقیقی او میر رحمت الله بود که با دخترزاده خان دوران
لذک منسوب گشته - و پسرش میر نعمت الله با صبیله خان
غفران پناه امانت خان میرک معین الدین خان کد خدا
گرددید - دیگر پسر و پسرزادها بسیار داشت - برگذته بیرو
سرکار کالنه گویا بطریق سیورغال بجاگیر اولادش از مدتهای
ممتد مقرر بود - بود و باش همه آنها درانجا بود - از

مبادی عمل نواب آصف جاه آن محال بسرکار ایشان ضبط شد -

آنها نیز ببلاد و قصبات دیگر نقل کردند - و اگر احياناً کسی •

مانده بود بطور احاد الذاس بسر می برد *

* معظم خان شیخ با یزید *

از نبائر شیخ سلیم فتحپوزی ست - والده اش مرضعه
جنت مکانی بود - اواخر عهد عرش آشیانی بمنصب دو هزار
فائز شده - پس ازان (که مهذب خلافت بجلاس جنت مکانی
زیبایش گرفت) باضافه هزار و خطاب معظم خان سر بلذ
گردید - و سال سیوم از اصل و اضافه بمنصب چهار هزار
دو هزار سوار رایت بلذ پایگی برافراشت - پستو بصوبه دار
وهلی بر فراز امارت پای نهاد - مکرم خان پسر اوست
و داماد اسلام خان شیخ علاء الدین که بعنایت منصب علیّه
و عطای علم کام دل بر گرفته - مدتها در صوبه دار خسو
در بنگاله ماند - و در مهم کوچ هاجو قدم ثبات محکم ساخته
تودن بلیغ نمود - و بریچیت زمیندار آنجا را پیش ناظم
آورد - و چون دران ایام خسرو او پای در زاویه عدم در کشید
و کار آن صوبه به محکشم خان شیخ قاسم برادر اسلام خان
مفوض شد تا یک سال بقصداری کوچ هاجو می پرداخت -
آخر بیده مزاجی قاسم خان (نچیده خاطر شده روانه حضور
گشت - و سال بیست و یکم جهانگیری صوبه دار بنگاله

و تغییر خانه زان خان بار تفویض پذیرفت - و فرمان
 بداد او صادر یافت - از کشتی سواران باستقبال بر آمد - درین
 اثنا بملاحان گفت که سفینه را زمانه در کنار باز دارند -
 تا نماز عصر گزاران - درین ضمن بادست بهم رسید - و کشتی
 از شورش تلاطم غرق شد - مکرم خان با همراهان غریق بحر
 نذا گردید *

* محمد تقی سیم ساز مخاطب بشاه قلی خان *

از عنفوان شباب در سالک ملازمان شاهزاده شاهجهان انسلک
 یافت - و بمصاعد دولت و اعتبار برآمد - و از یاری بخت
 بخشی سرکار شاهی شده از عده های دولت آن عالی جاه
 گردید - چون مهم کانگه بعهده وکلای شاهزاده تفویض یافت
 او را با اتفاق راجه سورجمل بتسخیر آن مامور ساختند - چون
 مردو بمقصود زیوستند راجه (که از بد فهادی و شوره پشایی
 همواره اراده فاسد مرکوز خاطر داشت - و در صورت
 بودن محمد تقی چهره مطلوب در آئینه خیالش صورت
 نمی بست) از گریز فکری با وی خصومت آغاز نموده
 بکرات شکایت او بشاهزاده نوشت - آخر پوست کنده
 و آشکار عرض داشت که محبت من با شاه قلی خان
 کجک نیست - و هم این خدمت ازو متمشی نمیشود - بجای
 از سردار دیگر تعیین شود تا عهده این کار بآسانی گشوده

آيد - ناگزير محمد تقی طلب حضور گشت - و بهتر

بفوجداري مالوه و حراست حصار ماندو (که در قبول شاهزاده

بود) سرافرازي يافت - و در هنگامه (که شاهزاده از راه

تلنگ^(۲) باوډيسه^(۳) در آمد) احمد بيگ خان نائب صوبه هاري

آنجا در خور سر پانچگي ملازمان شاهي توانائي در خود

ندیده پيش عم خود ابراهيم خان فتح جنگ باکبرنگر شدانت -

شاهزاده حراست آن صوبه بشاه قاي خان مقرر فرموده او را

همانجا گذاشت - و پس از وقوع حوادث [که جناب شاهي

را پيش آمد - و از بنگاله بدکن برگشته سوان ديولگانون^(۴) (که

بالای نئل روهن کهره است) معسر گردید] بترغيب و تحريک

ملک عذير حبشي (که از جانب او ياقوت خان حبشي

در حوالی برهانپور اقامت ورزیده بتاخت و تاراج اطراف

مي پرداخت) شاهزاده نيز عبدالله خان را با شاه قاي

خان روانه نمود که چون آن بلده از فوج عمده پادشاهي

خالي ست بکتمل که بتک تک پا بدست افتد *

چون راه رتن هادا حارس آنجا باستحکام برج و باره

شهر پرداخته در لوازم کار آگهي دقيقه مهمل نمي گذاشت

اينها التماس قدوم شاهزاده نمودند - پس ازان (که لعل

(۲) نسخه [ب] تلنگانه - (۳) نسخه [ج] نائب صوبه دار - (۴) نسخه

[ج] ديولگانون *

باغ برهانپور مخیم شاهي گشت هردو سردار مامور شدند که از دو جانب یورش نمایند - از آنجا که هجوم مخالف جانب عبد الله خان بیشتر بود و یکه جوانان طرفین در معرکه مشغول زد و خورد بودند شاه قلبي خان فرصت دیده دیوار حصار شکست - و گرم و گیوا بشهر در آمد - و بر چپوتر کوتواي نشسته منادي گرداند که دور دور شاهجهان غازي ست *

چون پسر راو رتن در مقابل او بجنگ پیوسته هزیمت یافت راو رتن جمع کثیر را بتقابل عبد الله خان گذاشته خود عطف عذان نموده در چوک گرم کارزار گردید - شاه قلبي خان (که مردم او بذهب و غارت متفرق شده بودند) با معدودی پای همت افشوده بمدافعه پرداخت - و چون بیشتر همراهان او جان نثار گشتند (و امید کمک منقطع بود) ناگزیر خود را بقاعه ارک انداخته متحصن گردید - گویند عبد الله خان نفاق صریح می ورزید - و الا اگر کمک می نمود کار پیش برده بود - و همین خود داری او باعث کپییدگی خاطر شاهي شده سبب جدائی عبد الله خان گشت - بالجماعه کار بکوسی نشسته واژونه گردید - معامله فزونی شد - راو رتن از سر نو باستواری مورچال و بغداد بهمت اضلاع و اطراف حصار پرداخته شاه قلبي خان را

بعده و پیمان پیش خود آورده مقید ساخت . و بعد ازان
رفقایش را در برهانپور مقید نگاهداشته او را روانه حضور
نمود . و قتیکه مهابت خان از جنگ تونس ببرهانپور رسید^(۲)
برخی یکه جوانان را بقتل آورد . و بعضی را مقطوع الید
ساخت . چون از نیرنگی فلک شعبده باز در سنه (۱۰۳۵)
هزار و سی و پنج برکنار آب بهت زمانه بکام خان مذکور
گردید در ایام استیلای خود روزی (که خواجه عبد الخالق
خوانی را بقتل آورد) آن جوان جلالت منشا را نیز ته^(۳)
تیغ بیدریغ کشید *

* ملا محمد قهته *

پدرش ملا محمد یوسف بدرویشی و فقر می گذرانید -
خالی از کمال معذوبی و حق آگهی نبود . خلف ارشدش
ملا محمد در مباحث جوانی در موطن مالوف خویش علوم
دینی را بدلائل عقلی و نقلی خاطر نشین خود ساخته
بتحصیل معقولات توجه مصروف گردانید . در کمتر فرصتی
ماهر هر فن گردیده بجامعیت علم اشتها افراشت . در علم
جفر دتکثیر و اعداد نیز دستگاهی بکمال داشت . با وصف
فضائل رسمی به پیرایه ثقات و دینداری و زیور صلاح و
د برهیزگاری متعالي بود . پس ازان (که ابواب افاضه و

(۲) نسخه [ج] پریس - (۳) نسخه [ج] خان *

افاده بر روی طلبه باز نمود - و بتعلیم و تدریس طلاب درآمد - از آنجا که قدر مرد بعلم است و قدر علم بمال تلمذ یمین الدوله آصف جاهي (که شاگرد رشید ملا ست) اتفاق افتاد - و باستانی آن نوین بلند مرتبت شهره آفاق گشته بجمعیت و دولت عظیم رسید *

چون این سلسله را در زمان جنم مکانی قرب و امتیاز مافوق حاصل شده و ترقیهای سترگ پیش آمده خویشان و منتسبان این دردمان به معارج کامرانی برآمدند - و غلامان و نوکران این خانواده خطاب خانی و توخانی یافتند - آصف جاهي (چنانچه اکتساب فضائل صوری را از یمین انفاست آن بزرگ می دانست شگرفی اقبال و مساعدت درکار را نیز بمیان دعای ملا انگاشته) بر احترام و اکرام بیش از پیش افزوده - و بوساده خدمت مدارت کل ممالک محروسه هندوستان کوکب مراد درآمد - و اختر بخت طلوع کرد - سعادت در آرد - و دولت باستقبال شتافت - همگی املاک و باغات و تمامی منزل و محکالات (غزنیه و ترخانیه را) که سلاطین تهته بودند (از روی تملق به بیع یا هبه از سرکار پادشاهی مالک و متصرف گردید - بلکه صاحب تمام تهته گشته مناصب شرعیه از قضا و افتا و احتساب برادران ملا تفویض یافت - و آنها بذایر

تسلط و اعتبار ملا اعتنا بشان حکام نکرده حکم رانی میکردند -
و هرچه می خواستند بعمل می آوردند *

چنانچه هنگامی (که بشاه بیگ خان صوبه دار می گشته
مقرر شد برخصمت آصف جاهلی شتافت - ایشان سفارش
برادران ملا محمد کردند - آن ترک ساده لوح احوال آنها
شنیده بود (که به پشت گرمی ملا رفته بحاکم نمی گذارند)
گفت اگر باندازه خواهند بود بعزت خواهند ماند - و الا^(۲)
پوست خواهیم کند - و همین معنی سبب برهم زدگی
مهمات از گشته از منصب و جایگزین افتاد - در هنگامی
استیلاي مهابت خان اگر ملا میخواست بدر رود هیچ کس
راه برود نگرفته بود - لیکن چون مدت زندگیش بر آمده
بنابر آشنائی موری و معنوی بقاضی و میر عدل توسل
جسته برفاقت ایشان نزد مهابت خان شتافت - هر چند از
فضائل و خصائل و درع و صلاح او شرح دادند اثری بر او
مترتب نگشت *

چون پیش از آن ملا عبد الصمد نواسه شیخ چانده
منجم و میرزا عبد الخالق برادرزاده خواجه شمس الدین
محمد خوافی را بعلمت مصاحبت و خصوصیت آصف خان^(۳)
از هم گذرانیده بود گفت این هر سه محرک سلسله فساد

(۲) نسخه [ب] خواهیم کند - (۳) در [بعضی نسخه] آصف جاهلی *

بودند - ملا را بر اچپوتان سپرده و روزی چند محبوس داشته (با آنکه ملا درین قضایا هیچ دخلی نداشت) بے جرم و خیانت ^(۲) ته تیغ ستم شهید یافت - اگرچه عمده سبب قتلش استادى آصف خان بود ^(۳) - اتفاقاً وقتیکه زنجیر در پایش می کردند چنانچه باید استحکام ندادند باندک حرکتی سست شده از پای او برآمد - این را حمل بر سحر و افسون نموده - و چون ملا در آخر عمر موفق بحفظ قرآن شریف شده بود و پیوسته بتلاوت اشتغال داشته و لبهای او متحرک بود ازین حرکت لب یقین کرد که موا دعای بد می کند - از غایب و سواس زود بهلاک او پرداخت - و چنین مرد عزیز الوجود را قدر نشناخته ضائع ساخت - گویند آصف جامی را از قوت این سه مصاحب بے نظیر حزن و اندوه طاری شد که اکثر شبها از روی دل پرورد یاد می کرد - والمحمدا و الخالقا و الممدا *

* محمد خان نیازی *

از امرای زمان اکبری ست - و بقدم بندگی این درگاه والا در زمره افغانان امارت نشان امتیاز و اعتبار داشت - صاحب طبقات نوشته که بپایه دو هزارى رسیده بود - لیکن شیخ علامی تا سال چهارم الهی زیاده از پانصدی نهموده - اما در

(۲) نسخه [ب] به تیغ ستم شهید ساخت - (۳) در [بعضی نسخه]

عهد جنم مکانی بمنصب عمده فائز گشت - و بمزید شان
و شوکت ناموری اندوخت - گویند از پیشگاه جهانگیری بسه
کس تکلیف خطاب شد - قبول نکردند - میرزا رستم صفوی
و خواجه ابوالحسن تربتی و محمد خان نیازی - او گفت
زیاده بر نام من که محمد است کدام اسم است که
برگزینم - در مبادی حال بهمراهی شهباز خان کذبو در
بنگاه کارهای مردانه نمود - خصوص در جنگ برهم پوتر نامی^(۲)
بشجاعت و ران مردی بر آورد - گویند شهباز خان بداس
همان مراقبت و حسن تردد او یک لک (رپیه ساله) از
جانب خود تواضع می کرد - و در مهم تهیه کومک
خانخانان بود *

(۳)

چون در سال (۱۰۰۰) هزار هجری میرزا جانی بیگ
حاکم سنده از قاعه (که دران محصور بود) بیرون شده سیوستان
رپیه شتاب آورد تا بکشتیهای لشکر فیروزی دست در باز -
خانخانان جمعی را (که محمد خان نیازی از آنها بود) بدان
سو روانه کرده خود نیز از پی رهگرا شد - چون فرستادگان
بکشتیها پیوستند جوقه را اندیشه آنکه لکهی استوار کرده
انتظار کمک رود - به تحریک ران مردان آویزش قرار یافت -
بسررداری محمد خان نیازی از لکهی گذشته با مخالف

(باب المیم) [۳۷۴] (مآثر الامرا)

جنگ در پیوست - غنیم جرانغار و برانغار ^(۲) عساکر پادشاهی را ^(۳)
با هراول از جا برداشته از چیره دستی نخوت فروش بود -
محمد خان با فوج قزل رسیده بسخت آریزه بر شکست با آنکه ^(۴)
غنیم از پنج هزار افزون و سپاه پادشاهی از هزار و دریست
زیاده نبود - میرزا جانی در عین گریز چند بار برگشته
در آویخت - سرنه نکرد - گویند ازان روز خانخانان را
بر سرنه و سرداری او اعتماد تمام بهم رسید - در عهد
جنت مکانی در جنگ کهرکی (که از کارزارهای مشهور دکن ^(۵)
است) خانخانان عمان اختیار شاه نواز خان پسر خود را
بدست او و یعقوب خان بدخشی (که هر دو از کهنه سپاهیان
درازگار بودند) داد - دران روز محمد خان طرفه حسن تدبیر
بکار برد - ناله آبی (که دران میدان واقع شده) در میان
داده رهگذرهای آن را مسدود ساخت - و سر ناله خود
پای ثبات افشوده نگذاشت که شاه نواز خان تیز جلوبی
نماید - ملک عنبر با آن همه ساز و سرانجامه ^(۶) که داشت
هرگاه می خواست از طرفه سر برآرد - ریزش تیر و تفنگ
دود از نهاد آنها بر می آرد - ناگزیر ملک عنبر بسیاری را

(۲) نسخه [ج] برانغا و جرانغار - (۳) نسخه [ب] عسکر - (۴) نسخه

[۱ - پ] غول - (۵) نسخه [ج] از کارزارهای دکن مشهور است - (۶)

نسخه [ج] سرانجامه

بگشتن داده در بهزيمت گذاشت - و از تعاقب بهادران تا
مقر خود هيچ جا بدن نتواست شد *

و چون شاهزاده شاهجهان بيساق دکن انتهای فرمود
محمد خان نيازي در قطره و پويه خون را دريغ نداشته
مساعي جمياه بکار بون (۲) - الحق محمد خان امير متين
بي بر کرده بسيار مزاج گرفته بون - گويند در تقسيم اوقات
شبانروزي (که قرار داده بون) در هشتان و پنج سال عمر
خون تخلف نمود - مگر گاهي بذاير سواري و ايلغار دران
فتور راه مي يافت - و آرز پاس شب مانده تا اشراق بازاران
مي گذرانيد - و تا دو پاس روز بمطالعه کتب تفسير و
سير اشتغال داشته از انساي افغانان آگهي تمام داشت -
پس ازان طعام و استراحت پرداخته آخر روز بمهمات و
معاملات متوجه ميشد - و اول شب با سپاه و علما و فقرا
صحبت بون - دو پاس وسط در محل بسر مي بون - در
طعام هم تکلف مي کرد - و چو کي محض براي طعام
قرار داده بون - اکثراً سپاه از قوم خودش بوده - اگر يک
ازانها مي مود در ماهه او سالم به پسرش مقرر مي کرد - و
اگر لارلد بود نصف در ماهه بورثه مي رسيد - صلاح و
و تقوي و ديداري در کمال مرتبه مي درزيد - دمي بي وضو

نمی ماند - مردم خوارق از نقل کفزد - در سنه (۱۰۳۷)
 هزار و سی و هفت ازین جهان گذران انتقال نمود - بمرد
 (۲)
 اولیا محمد خان تاریخ است *

چون در دکن بسیار گذرانید و پرگنه آشتی برار (که
 آنطرف دریای دره است) در جاگیرش بود - آن قصبه را
 وطن قرار داده بتعمیر و آبادی همت گذاشته معموره عظیم
 بروی کار آمد - در همان قصبه مدفون گشت - احمد خان
 خلف رشید مقبره و مسجد و باغی طرح انداخته - زیارت گاه
 خلأئق بود - درین ایام آن قصبه و پرگنه بلکه همه آن
 ناحیه و الکه ویران و خراب افتاده - از صد خانه یک خانه
 چراغی دارد و از ده ده یک ده خواجه - ازین سلسله هم
 کسی نماند که رشده داشته باشد *

* مظفر خان میر عبد الوزاق معموری *

از سادات صحیح النسب معمور آباد است که موضعیست
 از نجف اشرف - فیالگان او بهند آمدند - میر بدانش
 و قابلیت از یکتایان روزگار بود - در عهد عرش آشیانی
 جوانی عرصه روزگار گشته به بخشیدگری سپاه بنگاله تعیین
 گشت - چون راجه مانسنگه کچهاوه (که ناظم آنجا بود)
 (۳)

(۲) یعنی سنه هزار و سی و هفت - و در بعضی نسخه [محمد خان اولیا
 بمرد] واقع شده - (۳) نسخه [ج] ناظم آنجا *

بهمراهی شاهزاده سلطان سليم بمهم رانا سيهودیہ دستوري
يافت و کار آن ولايت را از ناشناسي به نياير خرد سال
خود را گذاشت در سال چهل و پنجم فتنه اندوزان آن
مملکت پسر قتلوی لوهاني را (که از سران آن دیار بوده)
دستاویز شورش گردانیده سرفساد برداشتند - چند بار مردم
راجه لشکر کشیدند - و شکست یافتند - میر دران میانه
دستگیر شد - در همان ایام اتفاقاً شاهزاده از خود سوي
به آله آباد شتافته فروکش نمود - راجه رخصت بنگاله گرفته
بمالش شورش افزایان رو آورد - نزدیک شیرپور آویزشه بسزا
رفت - هزیمت بر غنیم افتاد - و دران معرکه میر مذکور طوق
در گردن و زنجیر در پا بدست افتاد - او را بدین روش
بر فیل داشتند - و یکی را بر گماشته بودند که بهنگام شکست
از هم گذراند - ناکاه دران زد و خورد آن شخص بآسیم بدوق
در گذشت - و میر از جاني گزند رهائی یافت - پس ازان
بحضور رسیده بخسرواني نوازش چهره اعتبار بر افروخت *

چون سابق میر از تعیناتی شاهزاده مذکور بے رخصت
بر خاسته بحضور شتافت و مشمول الطاف پادشاهی گشته
به بخشیکرمی بنگاله سر افزای یافتہ بود جذاب شاهی از جانب
میر سرگرانی و ذخیره خاطر داشت - پس از سرور آرائی

(۲) نسخه [ج] بر افراشتند - (۳) نسخه [ج] آویزش *

از کمال بزرگی نوازی بصفحه جرائمش بر نواخته ببحالی منصب
سابق مورد مراجع فرمود - و بخطاب مظفر خان نامور
گردانیده بهمراهی خواجه جهان سرگرم مهمات بخشیدگی دوم
بر ساخت - درین کار میر نامی بزرگی بر آورد *

و چون بعد فوت میرزا غازی بیگ ترخان صوبه تتهه
بضبط پادشاهی در آمده میرزا رستم صفوی به ایالت آنجا^(۲)
معین گشت مظفر خان بجهت تشخیص جمع دامی آن صوبه^(۳)
مورخص گردید - و از روی کار شناسی و معامله دانی از قرار^(۴)
هست و بون جمع معین نموده بجایگزین میرزا و متعینه او^(۵)
تغذوه داده معارفت کرد - و در اواخر عهد جهانگیری
بصاحب صوبگی مالوه بلند پایه گردید - و پس از ارتحال
جنت مکانی اعلی حضرت بمطنه بد اخلاصی و نا دولت خواهی
خانجهان لودی ناظم دکن از جندیر براه احمد آباد متوجه
دار الخلافه گردید - بر زبانها افتاد که صاحب قوان ثانی از
گجرات بر سر ماندو (که خزانه و بیشتر محل خانجهان^(۶)
در آنجا بودند) می آید - خان جهان فرزندان خویش را با^(۷)
همکدر درقانی در برهانپور گذاشته خون با جمع از بزرگهای

(۲) نسخه [ج] در آمد و میرزا الخ - (۳) نسخه [ب] جمع بندی -

(۴) نسخه [ب] معامله فیهی - (۵) نسخه [ج] فرموده - (۶) نسخه

[ج] بود - (۷) در [بعضی نسخه] دومان و [در دیگر] دوبانی *

پادشاهی بماند و آمده مالوه را از مظفر خان گرفته متصرف شد *
و چون سریر فرمانروائی هندوستان بجلوس اعلیٰ حضرت
زینت پذیرفت حکومت مالوه از تغیر مظفر خان بخانزمان
ولد مهابت خان تفویض یافت - و املا پرتو التفات خسروانی
بحالش نتافت - از در دار الخلافه منزلی داخل لشکر و غا
گردید - بعد مدتی باجل موعود رخت هستی بر بست *

* مقرب خان شیخ حسن معروف به حسر *
(۲)

بسر شیخ بهنیا ولد شیخ حسن پانی پتی - مشهور است
که در ملازمت عرش آشیانی بخدمت طبابت خاصه جراحه
(که دران فن بے نظیر (رزکار بود) قیام می نمود - معالجه
فیل از غرایب مختصرات اوست - و شهرت تمام دارد - مقرب
خان نیز درین صنعت عدیل و سهیم نداشت - با پدر در
دست کاریها شریک و با معالجات دست یار بود - در سال
چهل و یکم سنه (۱۰۰۴) هزار و چهار در تماشای آوری
آهوان آهوان بجانب پادشاه دیده شاخ بند گردانید - خراش
به بیضه رسید - و آماس نمود - هفت روز بخلا جا نرفت -
سخت شورش در مملکت افتاد - اگرچه چاره بحکیم مصری
و حکیم علی باز گردید اما در گذاشتن مرهم و بند و گشاد
آن این پدر و پسر طرفه نیک اندیشیها بجا آوردند - شیخ

همو از صغرسن در خدمت جنت مکانی تربیت یافته شگرفت
 پرستارها بتقدیم (سانید) ^(۲) چنانچه جهانگیر پادشاه می گفت
 که مثل حسو خدمتگاری کم پادشاهی داشته باشد - و در ایام
 شاهزادگی هرچند شاهزاده مبالغه می کرد چیزی از سرکار
 شاهی نه می گرفت - پس ازان که بمنصب شاهزاده افزوده شد ^(۳)
 اول کسی را (که بمنصب امتیاز بخشید) از بود - و نظر
 برین مراتب بعد جلوس بخطاب مقرب خانی و منصب
 پنج هزاری بلند مرتبه گردید - در آن عهد از بے پردا مزاجی
 پادشاه در کار سازی و معامله پردازي مرد هر کار و کار هر
 مرد منظور نبود - بهمین که مقرب خان بجواهر شناسی
 وقوف تمام داشت صوبه عمده گجرات که [مثل سورت و
 کنڊایت ^(۴) (که هر یک معدن نفائس و منبع رغائب است)
 بذا در دارد] بار دادند - نتوانست از عهده کارگذاری ملک و
 سوداری سپاه برآمد - تغیر گشته آن ولایت در قیول شاهزاده
 شاه جهان مقرر شد - و در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷) هزار
 و بیست و هفت به صاحب صوبگی ولایت بهار اختصاص
 یافت - و در سال شانزدهم آن ملک بشاهزاده سلطان پرویز قرار
 گرفت - و از بحضور رسیده بنظم صوبه آگره افتخار اندوخت -

(۲) نسخه [ج] رسانیده - (۳) نسخه [ج] منصب شاهزاده - (۴)

نسخه [ج] کنهات *

و پس ازان به بخشگیری دوم و مزید قرب و مصاحبت لواى
 برترى مي افراخت - و در سر آغاز جلوس شاهجهاني بذاير
 پيري او را از خدمت معاف داشته قصبة کيرانه (که رطن
 اوست - و پيوسته در قبولش بود) مرحمت فرمودند که
 بغراغ بال (وزگار بسر برد - گویند زمانه با ری طرفه موافقت
 کرد - هرگز سيلی (وزگار نخورد - بعد ازان) که منزلي
 شد) با هزار سپهلي (که کارخانه دار هم آنها بودند) در
 کمال خرمي و بے غمي مي گذرانيد - گویند دولتمندى با همه
 اشتها و کثرت باه بکمال شگفتگی و بے فکري دران وقت
 ديگرى نبود - چون توليت روضه شاه شرف پاني پتي بدو
 تعلق داشت درانجا گورخانه خود ترتيب داده در عمر نون
 سالگی در رطن خویش به وطن اصلي شتافت *

کيرانه پرنده ايسست از مضافات سهارنپور صوبه دهلي که
 به خوش آب و هوایی و شايستگی زمين شهرت تمام دارد -
 درانجا عمارت عاليه طرح انداخت - و باغى یکصد و چهل
 بيگه را ديوار پخته کشيد - و حوض بذر اع دو صد و
 بيست در دو صد بوسط پرداخت - و اشجار گرم سير و سرد
 سير هر دو نشاند - گویند نهال پسته آنجا سبز شد - و
 انبه خوب هر جا شنيد از گجرات و کن تخم آن آورده
 کاشت - چنانچه تا حال در شاه جهان آباد بخوبی انبه

کیرانه انبۀ هیچ جا نمی رسد - رَزَقَ الله پسرش در عهد
اعلیٰ حضرت به منصب هشتصدی رسید - در جراحی و طبابت
مهارتِ رافی داشت - در زمان عالمگیری بخطاب خانِ ر
افزونی منصب امتیاز یافت - و در سال دهم درگذشت -
مسیحای کیرانوی سعد الله نام پسر خوانده مقرب خان است
که در شاعری شهرت گرفته - و قصهٔ سیتا زن راجه رامچند
مشهور را منظوم ساخته - این سه بیت از انجاست * مثنوی *

* چو آب انداخت بر فرق آن بُت مست *

* زدستش آب هم میرفت از دست *

* قدم چون بعد غسل از آب برزد *

* نهال آتشین از آب سر زد *

* قوی شد قول اهل هند گویا *

* که ماه آمد برون بے شک ز دیار *

* مرتضیٰ خان میر حسام الدین انجو *

پسر میر جمال الدین عضد الدوله است - برادرش میر

امین الدین بخوشی میرزا عبد الرحیم خان خانخاندان (شادان)

به هم رسانید - و در جوانی درگذشت - میر حسام الدین همیشه (۲)

احمد بیگ خان برادرزادهٔ ابراهیم خان فتح جنگ بعقد (۳)

(۲) نسخه [ب] همشیر زاده - (۳) در [بعضی نسخه] فتح جنگ برادر

نورجهان بیگم •

ازدواج آردن - و بدان وسيله جليله ارج پيمای عزت و
اعتلا گردید - و بسیار در فرمانبرداری و استرضای آن عقیقه
می کوشید - هرگاه در نوزد و اعیان بیگم بدولت سرای
پادشاهی می رفت میر قدرت نداشت که بے اجازت بمحل
در آید - در عهد جهانگیری بصیانت و حراست حصار
استوار آسیر (که در متانت و ارتفاع و آنچه شایسته
قلعگی بود بے همتا و از نامور قلاع ممالک محروسه است)
می پرداخت *

و چون شاهزاده ولی عهد شاه جهان به سبک عذایی
تعاقب گران عساکر پادشاهی اقامت ماند و از مقتضیات وقت
(۲)
بیرون دیده سال هفدهم بعزم برهانپور از آب نردا عبور
فرمود و جمعی را بمحافظت گذر و حبس سفاین برگماشته
نزدیک قلعه مذکور رسید شریفا نام ملازم خون را با منشور
مشتعل بر تهریب و تخویف بزام میر فرستاد - و میر
اعتماد خانه زادی و نام آوری پدر و استحقاق عقیدت و
جانفشانی در کار خداوند مجازی را بنظر نیارده با آنکه
سامان توپ و تفنگ و ذخیره و آذوقه آنقدر بود (که در
قلاع دیگر عشر عشر آن نباشد) و معویت گذر بمرتبه (که
زاله سر راه بر رستم تواند گرفت) بمجرد وصول منشور شاهي

برهنه‌نوی عروجی (که در طالع او مودع دست مشیت بود)
 بی مضایقه قلعه را بشریفا سپرده خود با زن و فرزند فرود
 آمده ادراک ملازمت شاهي نمود - شاهزاده بر تبجیل و تکریم
 او افزوده بعواطف گوناگون برنواخت - پس از سریر آرائی
 و فرمانرانی اعلیٰ حضرت نظر بر حسن سابقه بمنصب چار هزار
 سه هزار سوار بلند پایه گردانیدند - و در همین سال
 بخطاب مرتضیٰ خان و عطای پنجاه هزار روبیه نقد برنواخته
 بجای شیرخواجه (که در اثنای راه تنگه رهگرای ملک بقا
 گشت) بصوبه داری آن ولایت سرافراز گردید *

(۳)
 چون فاک حسدپیشه دیرین دشمن کامیابی ارباب مقاصد
 است هنوز جا گرم فکوده بود که در آخر سال دوم سنه
 (۱۰۳۹) یک هزار و سی و نه هجری بار سفر دائمی بر بهت -
 از پسرانش میر مصام الدوله رشادت بهم رسانید - و در سال
 بیست و یکم بدیوانی شاهزاده شجاع فائز گردید - و در سال
 بیست و هشتم بنیابت شاهزاده بحر است صوبه اردبیه و
 منصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر برافراخت - و آخر
 همین سال در گذشت *

* مصطفیٰ بیگ ترکمان خان *

از اموی عهد جنت مکانی ست - تا آخر آن عهد بنایه

در هزارتی هزار و چهار صد سوار مرتقی گشته - پس از
 سرور آرائی فردوس آشیانی سال اول از اصل و اضافه بمنصب
 سه هزارتی در هزار سوار و عطای خاعت و خنجر مرمع
 و علم و اسب با زین نقره لوای مباحات افراشت - و سال
 سیوم بعزایت نقاره بلند آرازه شد - پستتر تعینات یساق دکن
 گردیده سال ششم (که مهابت خان بمحاصره قلعه دواست آباد
 قیام داشت) او به نهانه داری ظفرنگر معین بود - چون
 مردم بسیار از تائیدان منصب داران متعینه این مهم با گوان
 غله درانجا فراهم شده بذایر گشت و واگشت افواج دکن
 نمی توانستند مالحق باشکو خانگانان شد نامبرده این کیفیت
 بخانگانان نوشت - او خان زمان را با فوجی تعیین نمود که
 غله و مردم را آمده بردند - سال هفتم مطابق سنه (۱۰۴۳)
 هزار و چهل و سه هجری برحمت حق پیوست - حسن خان
 پسر او بمنصب هشت صدی سیصد سوار سوافرازی داشت -
 و علی قلی برادر او بمنصب نهصدی چهار صد و پنجاه سوار
 (۲)
 ارتجاع پذیرفته سال پانزدهم جلوس اعلی حضرت در فذا را گذاشت *

• مهابت خان خانان سپه سالار *

زمانه بیگ نام پسر غفور بیگ کابلی ست - اینها از
 سادات محیم النصب رضویه اند - چنانچه خان زمان پسرش

آبا و اجداد خود را در تاریخ مولفه خویش تا حضرت امام موسی الرضا علیه التحته و الثنا ذکر کرده - و همه را بزرگ و صاحب قوت شمرده - غیور بیگ از شیراز بکابل آمده در یکم از بلوکات آنجا طرح اقامت انداخت - و در یکم جوانان میروزا محمد حکیم انسلاک یافت - پس از فوت میروزا به ملازمت عوش آشیانی کامیاب گردید - و در جنگ چتور مصدر تردد نمایان شد - زمانه بیگ در خرد سالی در سرکار شاهزاده سلیم داخل احدیان گشته چندان خدمات پسندیده کرد که در کمتر فرصتی بمنصب مناسب رسیده بخشی شاگرد پیشه شد *

(۲) چون راجه اوجینیه در آله آباد بعهد و پیمان معظم خان فتحپوری با جمعی کثیر (که شهر و صحرا در گرفته بودند) ملازمت شاهزاده نمود (و هرگاه می آمد خاص و عام از مردم او بر می شد) این امر بر مزاج شاهي شاق آمد - شب در خلوت فرمودند فکر این گوار چیست - زمانه بیگ عرض کرد که اگر حکم شود امشب کارش باتمام می رسام - و حسب اشاره با یک خدمتگار روانه شد - پس از نیم شب بخانه راجه (که مست و به خود در رادتی خوابیده بود) رسیده خدمتگار را بر در ایستاده کرد - و مردم راجه را بدر نمود که شاهزاده پیغام مخفی گفته اند -

خود برادر تي درآمده سر او برید - و بشال پیچیده برآمد - و
 بمردم گفت که کسی نرود که باز جواب می آرد - سر را پیش
 شاهزاده انداخت - همان وقت حکم شد که لشکر راجه را
 یغمائی سازند - مردم او آگهی یافته منتشر و بذات النعش
 گشتند - خزانه و اموالش ضبط سرکار گردید - زمانه بیگ
 بخطاب مهابت خان امتیاز یافت - و در سر آغاز چاروس
 جهانگیری بمقصوب سه هزار ی سر برافراخته بمهم رانا تعین
 گشت - و هنوز آن مهم تمشیت نپذیرفته بود و از تهاونه بدمی^(۲)
 بیرون کوه را پرداخته می خواست درون کوه در آید که طلب
 حضور گردید - پس ازان بهمراهی شاهزاده شاه جهان بمهم
 دکن نامزد شد - و در سال دوازدهم از تغیر شاه بیگ خان
 خان دران بصوبه داری کابل بلند مرتبه گشت - لیکن از
 تسلط و پیش آمد سلسله اعتمان الدوله (که عداوت و
 خصومت دای بآنها داشت) خواست از کابل بعراق شتاب
 چنانچه شاه عباس صفوی باعزاز رقم طلب قلمی نمود - اما
 خانه زاد خان خاک زمان بحسن تدبیر مردم همراهی را متفرق
 ساخت - ناچار فسخ عزیمت کرد *

چون در سال هفدهم بنوعوی نور جهان بیگم میان
 جنت مکانی و پادشاهزاده ولی عهد شاه جهان غبار کدورت

برخاست و نزاع و جدال انجامید مدار مهمات برهم زنیع
 دولت شاهزاده بر مهابت خان قرار یافته از کابل طلبیدند -
 هر چند ابتدا بتوحشه (که از جانب بیگم داشت) تن
 درداد - اما پس از طمانینت خاطر بحضور رسید - چون
 عبدالله خان از هرارلی عساکر پادشاهی بفوج شاهی پیوست
 جنت دکانی از بدگمانی آصف خان را (که سر فوج بود)
 با خواجه ابوالحسن پیش خود طلبید - سخت شورش در
 لشکر افتاد - مهابت خان از مشاهده آثار غلبه شاهی بوساطت
 عبدالرحیم خان خانخانان بشاهزاده اظهار دولت خوئی نموده -
 بر نوشت که اگر بعفو تقصیر مرا مطمئن فرمایند خدمات شایسته
 بجای آرم - بالفعل صلاح آنست که افواج خود را طلب داشته
 بساط مذاکره در پیچند - و خود بماندر تشریف برند که
 اسناد بحالی قبول قدیم بمهر اقدس می فرستم - شاهزاده
 (که همواره جویان رضامندی پدر بزرگوار بود) بتدرغیب و
 تحریک خانخانان معاودت فرمود - و پس ازان (که سلطان
 پرویز از آله آباد برکاب رسید) مهابت خان باتفاق دیگر
 واقعه طلبان باتش افروزی در آمده پادشاه را بران داشت که
 قاجار میر نهضت نموده سلطان پرویز را بتالیقی مهابت خان
 بر سر شاهزاده تعین باید فرمود - شاهزاده از ماندن ببرهانپور
 (۲)

و از اینجا براه تلنگانه عازم بنگاله گردید . مهابت خان بهمراهی سلطان پرویز بپرهانپور آمده بتذسیق مهمات دکن همت گماشت . درین اثنا حکم رسید که زود خاطر از نظم دکن وادراخته متوجه آله آباد شوند . که اگر صوبدار بنگاله سد راه شاهزاده نتواند شد سما بمقابلہ پرویز *

مهابت خان در کمتر فرصت بپذیری تدبیر سلاطین دکن را بحاققه اختیار بندگی و دولت خواهی پادشاهی در آردن - اگرچه ملک عنبر مکرر وکیل فرستاد که پسر خود را در نوکران پادشاهی منظم ساخته در دیوبندون ملاقات می دهیم - (۲) مهمات این صوبه بعهده من وا گذراند - لیکن چون عادل خان بیجاپوری (که همواره با او عداوت و جدال داشت) ملا محمد لاری وکیل السلطنه خود را با پنج هزار سوار گسیل کرد که همیشه کومکى ملک پادشاهی بوده در کارها جهده فراوان بکار برد مهابت خان جانب ملک عنبر فرو گذاشته ملا محمد لاری را با او رتن هادا مخاطب بسر بلند رای در پرهانپور نگاه داشته خود با شاهزاده پرویز در عین برشکال گل ولای مالوه طے کرده بصوبه آله آباد رسید - و در مقام تونس چند روز تقابل فتنین اتفاق افتاد - شاهزاده شاهجهان بنابر قلت جمعیت خود جنگ صف ملاح نمی دید - اما بهدالغه و ابرام

راجه بهیم (که از رفقای شاهي بود) واقع شد آنچه شد - و چون کار بآخر رسید عبد الله خان زخمی بسماجت تمام جلو شاهي گرفته از معرکه برآورد *

اتفاقاً در دکن ملک عنبر بسبب یکجهتی عادل شاهیه با عساکر پادشاهي متوهم گشته از قصبه کهرکي با نظام الملک برآمد - و بقندهار عیال و اسباب گذاشته سرے بسرخد ولایت قطب الماک کشید - و مقرری هر سال بعنوان خرچ سپاه ازو برگرفت - و بیخبر بر بلاد بیدر ریخته تاراج نموده بر سر بیجاپور رفت - عادل شاه متحصن گشته مسرعان بطلمب ملا محمد لاری فرستاد - و بمهابت خان نوشت که دین وقت مردم پادشاهي نیز کومک نمایند - مهابت خان (که متوجه آله آباد بود) به سر بلند رای بر نکاشت که لشکر خان را با جادو رای و اوداجه رام با جمیع امرای بالاگهات تعیین نماید - ملک عنبر ازین قضیه آگهی یافته هرچند ضعیف نالی کرد که من هم غلام پادشاهي ام تقصیرے سر نزده که شما بر من کمر بسته اید - مرا با مددعی من را گذارید - کسی نشنید - ناچار بکارزار پیوست - از قضا ملا محمد کشته شد - و جادو رای و اوداجی رام دست بکار نبوده بدر زدند - بیست و پنج نفر از سران عادل شاهیه و از لشکر پادشاهي سوای خانجر خان قلعه دار احمدنگر و

جانسپار خان فوجدار بېر (که باقۀ چغند ازان ورطه برآمده بمکتهای خود (سیدند) چهل و دو منصبدار با لشکر خان و میوزا منوچهر گرفتار گشته مدتھا در دولت آباد بحبس گذرانیدند *

(۲)
 عنبر فتح کرد تاریخ این واقعه است - گویند ملک عنبر (که ربطے بسخن نداشت) این تاریخ شنیده گفت چه لطف دارد - طفل هم میداند که عنبر فتح کرد - مکرر او و عادل شاه هر دو عرائض مشعر بر التماس قدوم بدکن بجانب شاهي ارسال داشتند - شاهزده از بنگاله عطف عذر نموده با فوج ملک عنبر و یاقوت خان حبشی برهانپور را محاصره کرد - از ساج این هرج و مرج دکن برطبق حکم مهابت خان با سلطان پرویز بسرعت از بنگاله برگشت - چون بشارنگپور مالوه رسید فدائی خان فرمان آورد که خان جهان از گجرات بجای مهابت خان منصوب شد - مهابت خان بصوبه دارى بنگاله قیام نماید - سلطان پرویز باین وصل و فصل راضی نمی شد - حکم دیگر (سید که اگر رفتن بنگاله مرغوب مهابت خان نیست بحضور آید - و خانه زاد خان را (که قًا حال به نیابت پدر بنظم کابل می پرداخت) طلبیده به بنگاله رخصت کردند که بمهمات آنجا وا رسد - و آمف

خان بعد از آنکه داشت عرب دست غیب را با هزار سوار
 اعدای تعیین کرد که او را زود بحضور بیاورند - لاعلاج مهابت
 خان از برهانپور روانه گشت - سلطان تا سرای بهاری
 بمشایعت آمد - مهابت خان میخواست بعضی منصب داران را
 همراه بگیرد - فاضل خان دیوان دکن فرمان حضور نمود
 که او معاتب است که رفعت نکند - مهابت خان گفت
 متصدیان حضور در کنگش غلط کرده اند - سلطان (خواهند شنید
 که) آخر ازین طلب ندامت خواهند کشید - چون به رنتنپور
 رسید شروع به نگهداشت نمود - و رانا نیز یک هزار سوار خوب
 همراهش داد - گویند درین جا عرب دست غیب (رسید -
 مهابت خان بدو گفت بکاره که آمده مرا آگهی ست - من
 میزنم - تو حرف مغل بخواهی زد - با شش هزار سوار (که
 چهار هزار راجپوت و دو هزار مغل و سید و شیخ و افغان
 بون) روانه شد *

در هنگامی (که پادشاه عزیمت سیر کابل داشتند)
 آمدنش بعرض (رسید - پیغام شد که تا ادای مطالبه پادشاهی
 و جواب جاگیر داران بنگاه (که از آنها متصرف گشته)
 ننمایند ملازمت میسر نیست - و شنید که آصف خان برای
 قید او فکر برانگیخته که گذار بهت روزی (که منزل

شود) اردو و همه فوج از دریا بگذرد و پادشاه با مردم چوکی همان طرف آب باشند - چون مهابت خان بملازمت آید پادشاه دستش گرفته بکشتی نشانده همراه ببارند - و پل را بشکنند تا مردم او نتوانند گذشت - و در منزل شاه آباد کجبهت خان داروغهٔ فیل خانه بخانه اش رفته حکم رسانید (۲) فیلانے (که درین مدت بدست آوردید) داخل سرکار کنید - مهابت خان چند فیل فامی نگاه داشته باقی حواله کرد - کجبهت خان گفت که خان جیو برای کدام روز می گذارید (۳) کشتی حیات شما تباهی شده - اگر پسران زنده بمانند محتاج نان جوار خواهند بود - مهابت خان تبسم کرده گفت نه آن وقت شما اعانت نخواهید کرد - این فیلان را من خواهم گذرانید - الحال زود بروید که این را چودوان گوار اند میدان از حرف فضول شما از جا در آید - بالجمله مهابت خان را ازین قسم حرفها دلنشین شد که از شر اعدا جان بر نیست - دل بمرگ نهاده بسپاه پیشگی داده عهد و پیمان موقت ساخت *

چون گذار آب بهت مخیم عساکر پادشاهی شد آصف خان بقرارداد خود با تمام لشکر حتی خدمتگاران حضور هم

(۲) نسخه [ب] آوردند - (۳) نسخه [ب] خانچر - (۴) نسخه [ج]

گفت شما اعانت نخواهید کرد *

از راه پل رفته آن دی آب در کمال غفلت و بے پروائی
منزل نمود - سہابت خان (کہ منتظر لطیفہ غیبی بود)
چنین فرمتے را معتنم دانسته یک ہزار سوار را باہتمام سر
پل فرستاد - و خود گرم و گہرا بخانہ شہریار و دادر بخش
سوارہ در آمدہ آنها را ہمراہ گرفت - و دروازہ کلال باز شکستہ
بدولت خانہ پادشاہی سرزدہ رسید - و بر دروازہ مردم خون
نشاندہ ملازمت پادشاہ نمود - و گفت کہ چون دیدم از
عدالت آصف خان رہائی ممکن نیست مرکب چنین جسارت
گشتم - شایستہ ہر سیاستی کہ باشم بدست خود باین کرد -
گویند چون راجہوتان بے باکانہ بغسل خانہ در آمدند مقرب
خان بروش قدیم با مہابت خان گفت کہ کورہی یعنی
مہروص این چہ بے ادبی است - ار گفت کہ ہرگاہ زن و
دختر فلانے را قسمت می کردند نتوانستی حرف زد - کلہ
چوبے (کہ در دست داشت) بر پیشانی دی زن کہ
قشقہ وارے زخم شدہ خون روان گشت ^(۲) - درین وقت پادشاہ
از غلبہ خشم دو مرتبہ دست بقبضہ شمشیر کردند - میر منصور
بدخشی بتیرگی گفت کہ وقت حوصلہ آزمائی ست - پس
ازان مہابت خان عرض کرد کہ آشوبے برخاستہ سوزی ^(۳)
بشکار علاج درامت است - بمبالغہ بر فیل خود سوار ساخت -

کجهت خان ماده فیل سوار می خاصه (که خود بجای مهادت و
 یسرش در خواصی بود) پیش آورد - مهادت خان گفت
 خان جیو همان روز است که پسران من محتاج بغال جواز
 شوند - و به راجپوتان اشاره کرد ده هر دو را غلبت آید
 بدریغ ساختند - و از عرض راه پادشاه را بخانه خود نرزد
 آورده با فرزندان بلاگردان گشته نثار و ایثار بسیار نمود - و
 چون از نور جهان شکست ورزیده بود پادشاه را باز سوار ساخته
 بخانه سلطان شهریز آورد - درین فرصت بیگم بدر زده بود -
 ندامت و افسوس از به خبری خود می کرد - بیگم نران^(۲)
 حیص و بیص از دریا گذشته امرا را سرزاس و ملامت بسیار
 نمود - و بتوکیب فوایج بازاده نازار پرداخت - چون پدر را
 آتش زده بودند روز دوم به شگرف پژوهش از معبر و گذر
 رهی دسته خود را بآب زد - چون سه چهار جا زرق داشت
 و مخالف فیلان پیش رو نداشتند حمله آبر گشت نزد فوج
 درهم خورد - اکثره را پای ثبات از جا رفت - و هر کدام
 بطرف افتاده بآسیمه سری جان بدر بود - بیگم برگشته
 بخیمه خود فرود آمد - و آصف خان بقلعه آتک (که در
 تپولش بود) ستافته تحصن جست - و دیگر امرا قول گرفته
 مهابت خان را دیدند - و هرزه گوئیهای او را بتن برداشتند -^(۳)

مهابت خان خود باآک رفته بعهد و سوگند آصف خان را با ابوطالب پسرش و خایل الله ولد میر میران بدست آوردن - و مهابت ملکی و مالی پیش خود گرفته صاحب مدینه را نیز بے دخل ساخت - و راجپوتیه در کشک مقرر کرده بهیچ کس یارای حرف و عرض نگذاشت *

چون خطه کابل مهبط رایات پادشاهی گردید باشاره جنت مکانی جمعی از احدیان را با راجپوتیه بر سر چراگاه گفتگوئی واقع شد - قضا را دران میان یکے کشته گشت - آنها بهیئت مجموعی بر دائره راجپوتان رفته جنگی سخت در پیوست - و ازان فرقه ضلالت پزوه بسیاری با عمد های آن طائفه بقتل رسید - و هر که از راجپوتیه بچراگاههای اطراف و جوانب شتافتد بود مفت بدست احشام هر موضع جان در باخت - و برخی دستگیر گشته بفروخت رفتند - اگرچه مهابت خان بکومک آنها خود سوار شد اما نتوانست دران هجوم پایداری ورزد - بر گشته به پناه پادشاهی خرید - هر چند جنت مکانی باطفاى آن دائره کوتوال را تعیین فرمود - و بداس خاطرش چندی از احدیان را بوی گرانید - لیکن آن همه رعب و تسلط او نماند - و او نیز توهم بخود راه داده ایام بسر می برد - تا آنکه وقت مراجعت از کابل در حوالی دهتاس

هوشیار خان خواجه سرای نور جهان بیگم دو هزار سوار بفرموده
بیگم از لاهور همراه آردده ملازمت نمود - تقریب مجلای فوج
در میان آردده حکم شد که از نوکران قدیم و جدید مسلح و
جلبه پوش شوند *

چون گزار دریای بهت (که سر آغاز استیلای از بود)
منزل شن مهابت خان بیغام شد که نور مجلای فوج بیگم قرار
یافته - شما پیش شنابید که میدان در ولایتچیان گفتگوئی رافع شود
و بغزاع و پرخاش انجامد - او از غلبه و اهمه یک منزل پیش
رفته فرود آمد - قضا را درین هنگام شاهزاده شاهجهان بخبر تسلط
مهابت خان نزدیک بودن خود اصلح انگاشته از ناسک باجمیر رسیدن
و چون فراهم آمدن مردم (که مظنون خاطر شاهی بود) اتفاق
نیفتاد عازم تتهه گردید - لهذا بآن مغلوب بیم و هراس حکم
رفت که بتعاقب شاهزاده شاهجهان (که از دکن بمالوه و از انجا
باجمیر شده) از راه جیسلمیر عزیمت تتهه نموده گام سرعت
بردارد - مهابت خان آصف خان را بعهده و قسم وا گذاشته
روانۀ مقصود شد - (اتفاقاً)^(۲) شاهزاده بعد هرزده روز (که ظاهر
بادۀ تتهه مخیم سرزادات بود) بموصل خط نور جهان
بیگم [که از صیت موکب شاهی یحتمل که مهابت خان
ناعاقبت بین از شورش مزاجی آسیبی باخلاف گرامی قدر (که

در خدمت جد ماجد بودند (رساند [معارفت بدکن اصوب
می نماید - و خبر فوت سلطان نیز رسید - و شیوخ بیماری
علاوه گشت - هژدهم صفر سنه (۱۰۳۶) رز و سی و شش
رکضت فرموده در چهل و دو روز برای گجرات دو صد
و شصت کروه مسافت پیهمه ناسک را مطرح انوار نزول
ساخت - ناچار مهابت خان در یوکران چهل گروهی این
طرف جیسلمیر چهارگونی کرد - و پس از آزارگی او (چون
از حضور فوج نیز بر سرش تعیین شده بود اما نتوانست
بار محال شد) عقب تر توقف گزید - مهابت خان دل از
همه برداشته به رانا پناه برد - او باخلاص پیش نیامد -
ناگزیر با دو هزار سوار راجپوت (که دست از رفاقتش
بر نمی داشتند) بملک بهیلان (که مابین گجرات و مملکت
رانا ست) در آمد - و اظهار ندامت و عذر گستاخی
بخدمت پادشاهزاده شاهجهان [که دران ایام بر طبق التماس
نظام شاه از ناسک بجنیر بجا گذاشته ملک عنبر (که
بکواری آب و هوا و عمارات امتیاز داشت) رفته طرح اقامت
انداخته بود] نمود - و حسب الطلب شاهي بیست و یکم صفر
سنه (۱۰۳۷) هزار و سی و هفت از راه راج پیله و بکلانه
بمجرد آستان سعادت اندوخته مشرول عواطف گشت *

در همین ایام واقعه ناگزیر جنگ مکانی بمیان آمد -
 اعلی حضرت بارادۀ سلطنت از راه گجرات باجمیر رسیدند -
 گویند چون بزیارت روضۀ مقدسہ معینہ رفتند مہابت خان
 حمائل مصحف بر تعویذ قبر شریف گذاشت - و عرض کرد کہ
 مراد فدري همین بود کہ حضرت پادشاه شوند - اَلْحَمْدُ لِلّٰہ
 بمراد رسیدم - اگر بموجب قول تقصیرات مرا عفو کنند قسم
 بمصحف خورده خواجہ بزرگ را درمیان دهند یا همین
 وقت رخصت کعبہ فرمایند - و الا فردا اصف جاہی می رسد -
 فتوای خون من خواهد بود - صاحب قرآن ثانی تشفی
 خاطرخواہ او فرمودہ پس از جلوس بخطاب خان خانان
 سپہ سالار و بمنصب ہفت ہزاری ہفت ہزار سوار و انعام
 چہار لک روپیہ نقد و صاحب صوبگی اجمیر ارتقا بخشیدند -
 و در همین سال جلوس مہابت خان بصوبہ داری دکن
 چہرہ عزت برافروخت - و پسرش خان زمان (کہ بتازگی
 صوبہ دار مالوہ شدہ بود بہ نیابت او مقرر گشت - و در
 سال دوم (کہ زایات پادشاہی بہ تعاقب خان جہان لودی
 عزیمت دکن نمود) مہابت خان بصاحب صوبگی دارالملک
 دہلی نامزد گردید - و در سال پنجم از تغیر اعظم خان
 مجددًا بصوبہ داری دکن دستوری یافت *

گویند دران سی چهل سال (که صوبه داران بدکن می آمدند
(۲)
تا بر آمدن بالاگهات بے جنگ و جدال از عسرت غله بتنگ
آمده بر می گشتند - هیچ کس بفکر آن نمی افتاد - اول
تدبیرے (که مہابت خان درین صوبه داری کرد) آن بود
که بنجارهای هندوستان را بفیل و اسب و خلعت مستمال
ساختم آن قدر گرویده کرد که یک سر بنجاره باگرو و گجرات
بود و سر دیگر به بالاگهات - و مشخص نمود که (رپیه را
ده سیر گران باشد یا ارزان بگیرند *

چون ساهو بهونسله بعدل شاهیه پیوسته بانتزاع قلعه
دولت آباد از تصرف فتح خان پسر ملک عذیر کمر سعی
بر بست فتح خان امرای نظام شاهیه را با خود در
مقام کین توزی دیده به مہابت خان نوشت که در قلعه
آنرقه نمائده - اگر بسرعت برسند قلعه سپرده در سالک
بندھای پادشاهی منساک می گردم - مہابت خان بر جداج
استعجال خان زمان را با فوجہ بمنقلا روانه کرده خود نیز
بیسست و نهم جمادی الآخره سال ششم از برهانپور راهی
شد - خان زمان از کتل کهرکی فرزد آمده با ساهو و
زندوله خان معرکہ زبرد آراست - و پس از زن و خورد
بسیار تا شش کوزه تعاتب آنها نموده علف تیغ گردانید -

بيجاپور)يان خائف گشته با فتح خان طرح صلح افکندند - از هم نقض عهد نموده بآنها متفق گشت - مهابت خان (که به ظفر نگر اقامت داشت) ناچار سلخ شعبان از کهرکي گذشته بخان زمان پيوسته بمحاصره قلعه همت گماشت - و غره رمضان تقسيم ملجار نموده توب و ضرب رن را بعهده^(۲) لهراسپ پسر دوم خود وا گذاشته مقرر کرد که از سرکوب حصار (که کوهي ست رفيع و کاغذي دازه بران آباد) بجانيب قلعه سر دهند - همواره به نيروي شهامت و پرداختي خان زمان و به بهادري و جد کاري خان دوزان بر کهي و رسد با ساهو و زندوله خان و بهارل خان بيجاپوري نبردهاي مردانه و چپقلشهاي گردانه در مي دان - ظفر و فيروزي هر مرتبه نصيب بهادران پادشاهي ميگرديد *

پس از فتح عنبرکوت چون گشايش مهاکوت را رجه همت ساختند قلعه نشينان از فقدان غله و عدم قوت (که اکثر بگوشت حيوانات مرده سد رمق مي کردند) بستوه آمده از مشاهده غلبه هر (رزه فوج پادشاهي خيريت خان عم زندوله خان و برخي عادل شاهيه) که در قلعه بودند) همان طلبيده شاي پنهاني بکمند فرود آمدند - و خانخانان را ديده راه بيجاپور گرفتند *

(۲) نسخه [ب] ضرب رن - (۳) نسخه [۱ - ج] بهوست *

و چون نقب بدای مهاکوت رسید فتح خان زه و زان
خود را بکالاکوت فرستاد - و مراری پندت (که رائق و فائق
سلطنت بیجاپور بود) با همه عادل شاهیه و نظام شاهیه در
ایلره آمده زندرله و ساهو را برابر خانزمان (که در کاغذی واره
بود) گذاشته خود با یاقوت خان حبشی بر سر خان خانان
رسید - جنگ عظیم و نبرد قوی زد داد - مخالف
مغان تماسک از دست داده بادیه نورد فوار گردید - در
ثنا گریز یاقوت خان حبشی کشته شد - و درین وقت
نریب زد و خورده به میان آمد - گویند در دکن چنین
جنگ قیامت آشوب کمتر واقع گشته - مهابت خان قرین
فتح و نصرت معاودت نموده نزدیک نقب شیر حاجی مهاکوت
رفته خواست آتش در زند - فتح خان آگهی یافته پیغام
فرستاد که چون با عادل شاهیه پیمان بایمان موکد کرده ام
که بے صواب دید آنها حرف صلح بمیان نیارم امروز موقوف
کنید - مهابت خان گفت که اگر حرقت از راستی فروغی دارن
پسر خود را بفروست - چون پسرش نیامد آتش زدند - یک
برج و قریب پانزده ذرع دیوار پرید - تهور منشان جان سپار
بقاعه در آمده اندرون ملجارها ساختند - فتح خان از دید
شگرف کاری بهادران دست و پا باخته برای پاس عرض

(مآثر الامر) [۴۰۳] (باب المیم)

و ناموس عبد الرسول پسر کلان خود را فرستاده اظهار ندامت
و التماس صفا جرایم کرد - و استدعای خرج و مهلت یک
هفته به بر آوردن بنه و بار خون نمود - سپه سالار در لک
و پنجاه هزار روپیه داده فیلان و شتران خود را جهت بار بردار
فرستاد - و فتح خان کلید قلعه ارسال داشته نوزدهم

بی الحجه سال (۱۰۴۲) یک هزار و چهل دو در محاصره سه
ماه و چند روز چنین قلعهٔ حصینة فلک شکوه * بیت *

* حصارے کہ مٹاش ندیدست کس *

* بود قلعهٔ دولت آباد و بس *

مفتوح گشت - نواب بفتح دولت آباد آمد تاریخ (۲) است -

مهابت خان خان دزدان را با مرتضی خان سید نظام پسر
میران صدر جهان پهانوی در قلعه گذاشته خون فتح خان را
با نظام الملک (که خرد سال بود) همراه گرفته روانهٔ برهانپور
شد - و چون بظفر نگر رسید عهد و سوگند بر طاق بلند
گذاشته فتح خان را با نظام الملک مقید ساخته اشیا و اسباب
در را در سرکار پادشاهی ضبط نمود - گویند فتح خان از
بے خردی به بیجاپور پیغام کرد که فوج با مهابت خان
کم است - شما هجوم آورده مرا خلاص کنید - یا بنابر نخوت
در که نقاره کوچ می شد و مهابت خان سواره می ایستاد

فتح خان هنوز در خواب است - یا بذابر مصلحت ملکی
 بهر صورت بے وجه پسندیده مهابت خان نقض عهد کرد *
 چون به برهانپور رسید اعلیٰ حضرت پنج لک روپیہ نقد
 در جلدوی این حسن خدمت بمهابت خان انعام فرمود - او
 از متصدیان پادشاهی استفسار نمود که برین مهم چه قدر
 زر سرکار خرج شده - گفتند بیست لک روپیہ - مهابت خان
 بیست و پنج لک روپیہ داخل خزانه کرده گفت سه سال
 است که من پیشکش پادشاه نکرانیده ام - دولت آباد را
 پیشکش کردم - و از جذاب خلافت استدعای قدم یکم
 شاهزاده نمود که بذیروی فوج تازه تسخیر بیجاپور نماید -
 اعلیٰ حضرت پادشاهزاده محمد شجاع درمی خلف سلطنت را
 رخصت کردند - سپه سالار تسخیر قلعه پونده را (که از
 قلاع حصینہ رصینہ دکن است - و از نظام شاهیه بتصرف
 عادلشاهیه درآمده بود) نصب العین همت ساخته خانزمان را
 پیشتر فرستاد - او بلوازم و مراسم محاصره و تقسیم ملجاریها
 پرداخته هر روز آریز و ستیز می شد - چون مهابت خان با
 شاهزاده بسه کروهی رسیده اقامت نمود عادل شاهیه و ساهو
 (جمعی از نظام الملکیه نمودار شده گاهم بر کھی و گاهم
 و مورچال جنگ می انداختند - روزی در کھی) که نوبت
 بانخانان بود (اچپوتیه بمجرد نمود مخالف قیز جلری

کرده پیش رفتند . هر چند مهابت خان طلبید که پستر آئید
 از جهالت پا افشوده بسیار کشته شدند - مهابت خان در جای
 خود ثبات ورزیده تلاش و تردد می کرد - گویند چنین صف جنگ
 در صد سال در دکن نشده - نزدیک بود که کار خانانان با تمام
 رسد که خان دوران از بنگاه رسیده غنیم را پراکنده ساخت *
 چون میان خان دوران و خانانان نفاق و ناخوشی بود
 خان دوران مکرر در مجالس می گفت من او را از کشته شدن
 رهایی بخشیدم - و مهابت خان آنرا شنیده بر خود
 می پیچید - اتفاقاً روزی خان دوران با سید شجاعت خان و
 سید خان جهان بارهه بکاهی رفته چون راه پر کرده روانه شدند
 غنیم دره کوه را گرفته شروع بیان کاری کرد - ازان آتش بکاه
 در گرفت - فیلان و شتر و گاو بسیار سوخته آتش تمام
 صحرا را فرا گرفت - جای بدر شدن نماند - گویند شمار
 سوختهها سی هزار دواب و ده هزار آدم بود - و نیم سوخته
 از حساب بیرون - امرا بر پشتک بلند ایستاده حیران نیرومندی
 فلک بودند - بعد اطفای آتش غنیم از طرف هجوم آورده
 همه تنگ ساخت - مهابت خان بکمک رسید - آنها منتشو
 گشتند - ازان روز خان دوران زبان طعن بکام کشید - گویند این
 هنگامه باشاره مهابت خان شده - با وصف آنکه سیدی مرجان
 قلعه دار و پس از غالب نامی (که بجایش از قبل عادل

(باب المیم) [۴۰۶] (مآثر الامرا)

شاه آمده) هر دو بزخم تفنگ در گذشتند صورت فتح در
آئینه خیال منطبق نمی شد - و جهد و کوشش اثر نمیداد -
معهدا برشکال بر سر رسید - امرا برغم مهابت خان اتفاق
کرده مزاج پادشاهزاده را بمراجعت آوردند - مهابت خان هرچند
ممانعت نمود پادشاهزاده کوچ کرد *

چون بار بردار در لشکر نمانده بود گاون بنجاره را مردم
بقیمت گران خریدند - گویند روز کوچ بنجاره سر راه گرفته
بمهابت خان عرض کرد که با اعتماد قول شما جنس آورده بودیم
بار بردار نیست که بردارم - گفت مال چه مبلغ است - گفتند
در لک روپیه - همان وقت از خزانه خود داد و گفت
هرکه خواهد بردارد باقی را آتش زنند - اعلیٰ حضرت ازین
معاودت بخان خافان عتاب نوشته شاهزاده را طلب حضور
کردند - مهابت خان بدرهانپور رسیده چون از راجپوتان (که
روز جنگ کهی خود را بیجا بکشتن دادند بے اعتقاد شده
می گفت اینها همین مردن میدانند - کاکا پندت دیوان
خود را به اکبر آباد فرستاد که ده هزار سوار از سید و شیخ
و مغل و افغان نوکر کرده بیارد که سال آینده محتاج بکمکیان
نشوم - بگشایش پرینده فوج من کافی باشد *

در همین ایام مرض بهکندر (که ناسور خاصه ست - و
دیرین رفیق او بود) شدت کرد - و ازین مراجعت بے نیل

مقصود و برخاسته رفتن خان زمان از بدسلوکی او بحضور
 دق بهم رسانیده حالتش بصعوبت انجامید . - املاً پرهیز
 نمی کرد . - می گفت که من از علم تنجیم دریافتم که درین
 مرض جان بر نیستم و بآن احوال دیوان میگرد . و بعزیمت
 تسخیر پریزده از شهر پوهانپور برآمده بر موهن ناله دیوه
 کرد تا بر صفحه ایام باقی ماند که درین وقت هم در کار
 پادشاهی مساهله نمود . و همگی چهار هزار اشرافی بدرون
 و بیرون تقسیم کرده آنچه داشت همه را داخل طومار ساخت .
 و بخانم اهلبله خون (که بعد از مادر خان زمان بعقد
 آدرده بود) گفت که سنگریزه هندوستان هم دشمن من
 است . مال یک رویه هم پنهان نکنند . و طومار را مافوق
 عرضداشت روانه حضور کرد . و سرداران راجپوتیه را طلبیده
 گفت که باعانت شما فایده بر آوردم . آنچه بود طومار
 کرده بحضور فرستادم . جای مواخذة نماند . بعد مردن من
 متصدیان پادشاهی ضبط اموال نکنند . و عمله فعله را زیر
 محاسبه نیارند . و تابوت مرا بدلهی برده زیر قدمگاه شاه
 مردان دفن نمایند . و تمامی اموال را از ناطق و صامت
 بسوکار والا رسانند . در سنه (۱۰۴۴) یکهزار و چهل و چهار
 بساط زندگانی در نوردید . زمانه آرام گرفت و سپا سالار رفته
 هر دو تاریخ فوت اوست *

راچپوتیه حسب الوصیت او از برهانپور تا دهلی بدستور
زندگی آداب مجرا و سلام بجا می آوردند - اعلیٰ حضرت سوای
خیلان همه را بهصران بخشیدند - گویند نقد کم داشت -
(۲)
کرور روپیه ساله مداخل بود - همه را خرج می کرد - صاحب
همت بود - دررے گفت که خان جهان لودی بخشش
نداشت - یکی گفت در سرکار از فردغ نبود - گفت این
چه حرف است - مرد آن سمت که بهر وجه زر پیدا
کند و صرف نماید - لیکن پوشاک خاصه او همگی به پنج
روپیه نمی کشید - طعام هم کم داشته - چون بفیل
شوقش بسیار بود برونج کمود و خربزه ولایتی بخورن آنها
می داد - و اصلا بتکلف آشنا نبود - نویت در سواری
فهی نواخت - مگر وقت کوچ نقاره و کرنا می شد - از عالم
بهره نداشت - در جوتک و فجوم مهارتی بود - اما احوال
و انساب پیشینیان از هر قوم و طایفه سر زبان داشته - شیفته
صحبت ایرانی بود - می گفت خلاصه آفرینش اند *

گویند در بدایت حال مذهبی نداشت - آخرها مذهب امامیه
اختیار کرده - نامه های ائمه معصومین علیهم السلام بر جواهر
ثمینه کنده در گاوی خود می بست - و بررزه و نماز مقید
نبود - سفاکی و سبعیت او مشهور عالم است - در کارهای

(مائرا امرا) [۴۰۹] (باب الميم)

پادشاهی دقت و جز (می بسیار می کرد - و بکارهای خود
پیگیر محض بود - و بهلوی چرب داشت - هرکس را که
نواخت اگر هزار تقصیر می کرد در عزت و قرب او نقصان
نمی آورد - گاهی شعر هم می گفت - اما اظهارش مکرره
می دانست - ازو هست *

* فنگ دلم بود که بهشت آرزو کند *

* دوزخ نصیب من بود و آرزو مباد *

از بهرانش احوال خان زمان امانی و لهراسپ مهابت خان
جد اگانه سمت تکرور یافته - اما میرزا دلیر همت (که
ظالم طبیعت و کاهل خدمت بود) و میرزا گرشامپ (که
داماد آله دردی خان شد) و میرزا بهروز و میرزا افراسیاب
هیچ کدام ترقی فکریه بدیار خاموشان منزل گزیدند *

* مختار خان صبرواری *

سید محمد نام از سادات بقی مختار است که از خیار
قریب رهول مختار اند - سلسله نسب این سادات عالی درجات
به ابوالمختار النقیب امیرالحاج منتهی می شود - نقابت
مشهد منور مرتضویه علیه السلام و امارت حج اسلام مدتی
به اکابر این خاندان علیه مغرض بود - امیر شمس الدین علی
ثانی نقیب الغیبی ممالک عراق و خراسان [که به واسطه
بامهر شمس الدین علی ماضی (که آخر نقبای زمان شاه

(باب المیم) [۴۱۰] (مآثر الامراء)

(۲) عباس بود (میوه‌د [در زمان سلطنت شاهرخ میرزا از نجف اشرف بخراسان آمده در بلد سبزوار متوطن گردید - و دیگرے مثل او بکثرت خیل و حشم از عراق بر نیامد - چون نوبت بامیر شمس الدین ثالث (که از اکابر متاخرین این سلسله است) رسید در علو قدر و رفعت شان از جمیع اعیان خراسان در گذرانید - و اکثر ولایمت سبزوار را خریده ملک خود ساخت - هنگامی (که عبد الله خان اوزبک والی توران بر هرات و توابع آن استیلا یافت) (رُسا و اهالی خراسان سر به ربه اطاعت او در آوردند - مگر امیر شمس الدین (که در سبزوار فروکش نموده) به ایلی نگرائید - عبد الله خان استمالیت نامه باین بیعت رقم فرمود (۳)

* بیعت *

* درخت دوستی بنشان که کام دل ببار آرد *

* نهال دشمنی بر کن که رنج بے شمار آرد *

میر املا حساب ازو بر نداشتہ بے محابا در جواب نوشت -

* بیعت *

* چو مهمان خراباتی بعزت باش با زندان *

* که درد سر کشی جانان گراین مستی خمار آرد *

و این جرأت و خود داری باعث افزایش الطاف شاه طہاسب (۲) نسخه [۱ - ج] زمان بن العباس - (۳) نسخه [ج] رقم نموده .

مفوي دارای ايران گرديد - مير را بخطاب سلطاني برنواخته صاحب طبيل و علم گردانیده تمام آن ولایت را مع شی و ازند باقطاعش تفویض فرمود - و سید فاضل میر محمد قاسم نهاده نیز از مشاهیر متاخرین این طبقه است - و همچنین میر شرف الدین ازین سلسله است که در عهد فرمانروائی سلطان حسین میوزا [چون آستانه بلخ (که بحضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منسوب است) ظاهر شد] بتکلیف آن پادشاه مرحوم از سبزار ببلخ شتافته به نقیب النقبائی آن دیار نامزد گشت - و پس ازان (که پادشاه مذکور درگذشت و حوادث و فتن سرکشید) او ازانجا برآمده بهند بار غربت گشود - ^(۲) اولادش درین ملک اقامت ورزیدند *

بالجملة سید محمد مذکور در سلطنت جنم مکانی بخطاب مختار خان و منصب در هزاری هزار و دویست سوار پایه افتخار برتر افراخت - و در آخر عهد آن پادشاه بنظم صوبه دهلي مي پرداخت - و در سر آغاز جلوس اعلی حضرت به تپولداري سرکار مونگیر مضاف صوبه پتنه (که پیوسته بسرحد بنگاله است) تعیین گشت - و مدتها دران آله بسر برد - و در سال دهم عبد الله خان فیروز جنگ ناظم صوبه بهار با سایر کمکيان آنجا بقصد استیصال پرتاب آجینه ^(۳)

(که از زمینداران مفسد پیشه آن ولایت بود) راهی گردید -
و مختار خان را بهر ادلی فوج برگزید - چون قلعه بهوجپور
حاکم نشین آن سر زمین (که آن بومی شورش گرا در آنجا
متحصن بود) بعد محاصره شش ماه مفتوح شد پرتاب
حوالی خود را مستحکم ساخته آریز و ستیز گرم کرد - تا
در ضمن آن راه گریز بدست آورده بدر رود - و مختار خان
(که مقدمه لشکر بود) محاذی درازه ملجار خود نموده
لوازم سعی بهادرانه بکار برد - و زیاده بر یک شبانه روز نکشید
که او مغلوب رعب گشته زینهار جویان برآمد - و پس از
انجام این مهم کما بیش یک ماه نگذشته بود که در همین
سال آغاز سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری افغانه
(که متعهد ضبط تیولش بود) هنگام تنقیح محاسبه شمشیر
کین آخته پرو انداخت - اگرچه مختار خان هم جمدهرے بآن
زیاده سر رسانید اما کارگر نیاید - حضار آن نابکار را از هم
گذرانیدند - و خان مزبور نیز بهمان زخم جهان را پدرود
نمود - گریزند باز خواست محاسبه را بمصادره رسانیده از
عامل یادداشت بستد - و باز محال طلبی می کرد - هر چند
او ضعیف نالیها نمود رحمه ناکرده تهدید بحبس و شکنجه
کرد - چون برخاست که درون رود سد راه گردید - و پیخبر
زخم منکر رسانید - در اجمیر در احاطه دیوار بیرون نزدیک

قبر خواجگي حاجي محمد مدفون گشت - احوال سه پسرشن
شمس الدین خان مختار خان و داراب خان و جان سپار خان
جدا جدا تحرير يافته *

* مير محمد امين مير جمله شهرستاني *

از اعيان سادات اصفهان است مشهور بسادات شهرستان -
برادر کلانش مير جلال الدين حسين صلائي تخلص (که فاضل
مستعد بود) منظور نظر شاه عباس ماضی مغربي گشته
بمنصب مدارت (که از اعظم مناصب ايران است) امتياز
يافت - چون او در گذشت برادر زاده او ميرزا رضي پسر
ميرزا تقی بجای عم خود بدان رتبه گرامي فائز گرديد - و
از رفور قابليت و طالع مندي بمصاهرت شاهي بلند رتبي
يافت - و برشد کار داني توليت اوقاف خاصه آن پادشاه
عالي جاه بر حضرات آئمه معصومين عليهم السلام و منصب
مهر داری توقيعات علاوه منصب مدارت گشت - و در سنه
(۱۰۲۶) هزار و بيست و شش بساط هستي در نوردين -
مدارت ايران به پسرش صدر الدين محمد (که دخترزاده
شاه و طفل رضيع بود) مقرر شده نيابت بميرزا رفيع عم زاده
آن مرهوم قرار گرفت - و بالاخره او نيز مستقلاً بامر مدارت
مي پرداخت *

بالجمله میر محمد امین در سنه (۱۰۱۳) هزار و سیزده
از عراق بدیار دکن وارد گشته در خدمت محمد قلی قطب
شاه والی قلنگ بوسیلۀ مرتضی ممالک میر مؤمن استرآبادی
نوکر گردید - میر مؤمن خواهرزاده میر فخرالدین سماکی
بود - و در صلاح و تقوی درجۀ عالی داشت - و در ایران
بتعلیم سلطان حیدر میرزا پسر شاه طهماسب صفوی قیام
می نمود - و پس از وقوع قضیۀ ناگزیر شاه و کشته شدن میرزا
حیدر و استیلای شاه اسمعیل ثانی تاب توقف نیارده بدکن
آمد - و بذا بر اتحاد مذهب از سایر سلاطین آن مملکت
ملازم محمد قلی قطب شاه گشته منصب پیشوائی و کالبد
یافت - و سالها مدار دولت قطب شاه بر او بود - میر محمد
امین از مددکاری بخت و توافق اقبال در مزاج محمد قلی
(که از دوام ارتکاب مدام خود بمهمات ملکی و مالی
فهی پرداخت) چنان جا کرد که او بخطاب میر جملگی
بر نواخته همگی حل و عقد امور بکار آگاهی میر را گذاشت - و
پس از او (که پسر نداشت) نویت حکومت به برادرزاده اش
سلطان محمد قطب شاه رسید - او از رشادت و هوشمندی خود
متوجه مهمات ایالت گشت - نقش میر با او خوب ننشست - اما
سلطان محمد املا دست تصرف و طمع با سوال و اشیای میر
دراز نکرده بآئین نیک رخصت فرمود - میر از گلکنده به بیجاپور

پیوست - با عادل شاه نیز صحبت از ذر نگرفت - ناگزیر
 براه دریا بوطن مالوف شتافته در عراق بملازمت شاه عباس
 مغوی اهتسعاد یافت - و بهیب میر رفیع صدر (که برادرزاده
 او می شد) مشمول عواطف شاهي گردید - و در خدمت
 شاه پیشکشهای لائق بدفعات گذرانید - و مدت چهار سال
 بعزت و آبرو روزگار بسر برد - اما میر می خواست که
 در خدمت شاه صاحب منصب عالی باشد - و شاه را مطرح
 نظر آنکه بالذات زباني سرگرم داشته نغایم (که درین
 مدت فراهم آمده) برگزید - چون میر دریافت که حقیقت
 کار چیست بالضرور بملازمان جنت مکاني التجا آورد - جمع
 از قصور فهمیدگی احوال او چنانچه باین در نیافته بخدومت
 جنت مکاني یکی را به مد معروض داشتند - آن پادشاه
 عالی جاه فرمانی بخط خاص خود بطلب میر برنوشت -
او از افغان فرار نموده در سال سیزدهم سنه (۱۰۲۷)
هزار و بیست و هفت هجری بملازمت مستعد گشت - و
بمنصب دو هزار و پانصدی دویست سوار و خدمت عرض مکرر
هرافراز گردید - و در سال پانزدهم از تغیر ارادتخان بمیر سامانی
هرکار والا سر برافراخت *

چون توبت سلطنت به اعلیٰ حضرت رسید مدتی بوسیله

دیرین بندگی بمیر همامانی اختصاص داشت. و در سال هشتم از تغیر اسلام خان بدایه والای میر بخشیکری برآمده باضافه هزارى پانصد سوار بمنصب پنجهزاری دو هزار سوار چهار کامیابی بوافروخت. و دهم (بیع الآخر سنه ۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری سال دهم جلوس بازار لقوه و فالج وخت هستی بر بخت - میر اگرچه در هیادت و شرافت نهم مرتبه بلند داشت اما از اخلاق مرضیه و اطوار بهیه نصیبه نداشت. - بهیار سبک مزاج و تند خو بود. - و در مذهب امامیه سخت متعصب. - روزی در حضور اعلی حضرت تقریب مذهب در میان آمد. - میر بتندی حرف زد. - پادشاه فرمود که میر واقعی اصفهانی است. - چه مردم آنجا بدرشتی و تندى اشتها دارند. - گویند در سال چهارم (که اعلی حضرت بخطه برهانپور اقامت داشت) بنابر امهاک بازان گرانی و غلا بجائے انجامید که جانے بنانه میدادند. - کسی نمی خرید. - و شریف برغیف می فروختند. - نمی ارزید. - متصدیان سهامات پادشاهی و همدها بحکم والا آش پزخانه (که بلنگر زبان زد (وزگار است) در هر بلده توتیب دادند. - در آن هنگام میو جمله نامے بسخارت بر آورد. - شب و روز در برهانپور لنگر طعام جاری داشت. - و نقد و اجناس نیز بمردم خیرات کرد. - اگرچه آن وقت هم مردم ایران می گفتند که کرم

مير جبلي نيمست اما اين طعن د سوزنش صريح ناشي از
مدوء باطن است - و الاّ اين امر بتكلف هم مورد تحسین و
محل جزاست *

اصفهان از معظم بلاد ايران است - * بيت *

* اصفهان نيمه جهان گفتند *

* نيمه وصف اصفهان گفتند *

بقول اصم از اقليم چهارم است اگرچه برخه بجهت طول و
عرض از اقليم سوم شمرده اند - از كهنه شهرهای عراق است -
در قدیم يهوديه مي خواندند - چه بني اسرائيل از بخت نصر
گريخته گرد عالم مي گشتند - چون خاک اینجا را موافق
خاک بيت المقدس يافتند شهر را طرح انداخته به يهوديه
موسوم ساختند - و برخه بنای آنرا به اصفهان بن سام نسبت
دهند - جوقه از ابنيه اسکندر بر شمرند - ابن دريد گوید
اصفهان لفظ مرکب است از اصف بمعنی شهر و هان بمعنی
سواران - و در فرهنگ رشیدی گوید اسپاه و اسپه لشکر و سگ
و همچنين سپاه و هپه - و ازین ماخوذ است اسپاهان چه آن
شهر همیشه موضع اقامت سپاه ايران بود - و دران سگ نیز
بمیار بود - چنانچه مولف تاريخ اصفهان علي بن حمزه گفته -
و الف و نون براي نسبت است - انتهای کلام الرشیدی -
و اصفهان معرب اسپهان است - گویند ابتدا چهار ديه بود

کران و کوشک و جویاره و دشت - چون کیقباد آن را
 برای تخت ساخت شهر عظیم شد - و آن دیهات هریک
 موسوم بکوچه گردید - زنده رود (که به زاینده رود شهرت
 دارد - و گویند ازان هزار نهر جدا شده) پایان آن شهر روان
 است - شاه عباس ماضی در ایام فرمانروائی خود دار السلطنه
 ساخت - و چندان عمارات عالیه و حدائق طرب افزا اساس
 گذاشته بآبادی و معموری آن باده همت گماشت که مزید
 بران متصور نیست - و تا انقضای دولت صفویه مستقر خلافت
 بود - در فترت افغانان خرابی بدان معموره راه یافت - آب و
 هرای خوب دارد - مردمش بیشتر خوش صورت و لطیف طبع
 اند - و صاحب کمالان ظاهر و باطن بهیار ازان مکان برخاسته
 اند - بیشتر مردم آنجا شافعی مذهب بودند - اما الحال همه
 شیعه لیکن اکثر درشت و تند خو می باشند - و گفته اند
 که اصفهانی خالی از بخل و خست نباشد - از صاحب بن عبد
 آرده اند که می گفت هرگاه با اصفهان می رسم در خود خست
 می یابم - در حق این شهر و اهل شهر جرعه جندباده اند

* بیت *

* همه چیزش نکوست الا آنکه *

* اصفهانی درو نمی باید *

* محمداور خان *

بصر محمداور خان چرگس است - در دولت نظام شاهيه
 بمزید قرب و اعتبار اختصاص داشت - چون در دکن بسیار
 گذرانیده بود به دکني شهرت گرفت - پس از فوتش نظام
 شاه پسر او را بلقب پدر ملقب نموده نامه بسرداري و
 سرفوجي بر آورد - و در سال ششم جلوس فردوس آشياني
 هنگامه (که مهابت خان سپه سالار قلعه دولت آباد را
 محاصر داشت) (۲) در همنوعی بخت بيدار از قصبه تيالي (۳) که
 درينولا مشهور به نعمت آباد و مضارب سرکار کالذ است)
 بسپه سالار پيغام نمود که اين مکان را بهرکه اشاره رود حواله
 کرده خود را پيش شما مي رسانم - هر چند صدق مقالش پرتو
 ظهور ميدان سپه سالار بجهت اظهار هواخواهي و دولت سگای
 او بر همگان گزارش نمود (که چون بنه و بار ساهو بهونسله و
 رندوله خان بيجاپوري در بيضاپور است) اگر ترکنازي نموده
 بدان دستبرده نمايد به ازین دستاویز برای ظهور عنايت
 پادشاهي نخواهد بود - محمداور خان بيداري روزگار بی محابا
 بر سر قصبه مذکور تاخت - از آنجا که حسن اتفاق باساني
 باعث نشست نقش مرادے چند مي گردد دران نزديکي زن

(۲) نسخه [ب - ج] محاصره داشت - (۳) نسخه [ا - ج] بقالي [و در

بعض نسخه [بقالي] •

و دختر ساهو (که با خزانه و اسباب کثیر از جنبر بدانجا
(۲)
آمده بودند) بدست او افتاد - و قریب چهار صد اسب و یک لک
و پنجاه هزار هون با فراوان اسباب و اجناس بهونهله مذکور
و بقدر درازده هزار هون از نقد و جنس زندهله خان
بتاراج رفت - خان مذکور مورد هزاران تحسین و آفرین گشته
عیال ساهو را بر وفق نوشته سپه سالار بجعفر بیگ قلعه دار
کالنه سپرده خود باولیای دولت پیوست - و در آغاز سال
هفتم از دکن بدار الخلافه آگوه شتافته سعادت آستانبوس
اندوخت - و بمنصب چار هزارى ذات دو هزار سوار و
(۳)
عطای بیست هزار روپیه ند و دیگر عنایات خسروانه سو
برافراخت - و سرکار مونگیر از توابع موبه بهار در اقطاع او
مقرر گشت *

و چون مشارالیه از سایر امرای دکن بمتانت و فطانت
امتیاز داشت در همین سال بمرحمت علم و تقاره فوق عزت
برافراخت - و بخدمت فوجداری سرکار گورکھپور از تغیر
مخلص خان برافراز شده رخصت تعلقه یافت - و پستو
در کومکیان دکن منتظم شده در تقدیم خدمات پادشاهی
می پرداخت - با آنکه از قوم چرکس بود از وطن گزینی در
والایت دکن و ملت و خویشی بهم مردم کرد - چنانچه

صبیه خود را بهمر دلاور خان حبشی (که پدرش نیز از امرای نظام شاهیه بود) داد *

* مرشد قلی خان ترکمان معروف *

* بمروت خان *

در عهد جهانگیری از ایران دیار رسیده بمنصب هفصدی دو صد سوار در سالک ملازمان پادشاهی اتسلاک یافت - در سال سیوم فردوس آشیانی بمنصب هزاری سر برافراخته بخدمت آخته بیگی اختصاص گرفت - و چون فروغ معامله دانی و کارطایی او برتو ظهور داد (از اینجا که در خدمت میر تزکی مرتبه سنجی و پایه شناسی منظور می باشد - و خلیل الله خان میرتزک از فرط خشونت مزاج کار موافق مرضی پادشاهی نمی کرد) در سال ششم آن کار نیز بمرورت خان ضمیمه خدمت سابق گشته بافروزی پانصدی منصب و خطاب عم خود مرشد قای خان (که الله شاه عباس ماضی بود) نوازش یافت - و هنگامی (که رایات پادشاهی از آگره بهسیر دولت آباد ارتفاع یافت

* ع *

* بهادشاه جهان این سفر مبارک باد *

از آن سال آگهی بخشد) از منزل روپ پاس فوجداری متھرا و مہابن و مالش شقاوت کیشان آن سوز بوم شورش لزوم بخان

مرتوم تفویض یافت - و چون افزونی جمعیت ناگزیر ضبط آن سرزمین بود باضافه پانصدی ذات هزار و سیصد سوار بمنصب در هزاری در هزار سوار و مرحمت علم عز افتخار اندوخت - و پس ازان (که نقش عملداری او دران بوم فتنه خیز درست نشست و سوارشان تمرید پیشه دست خوش سرچنگهای زبردست او گشتند) مورد تفضل پادشاهی شده بافزایش پانصدی پانصد سوار و عطای نقاره مبادی گردید -

و در سال یازدهم سنه (۱۰۴۷) هزار و چهل و هفت هجری در اثنای تاخت بریلی از مواضع مفسدان (که همگی شورش گزینان آنجا در پناه دیوار بهمت آتش افروز هنگامه کین توزی بودند) بزخم تفنگ نقد زندگی در باخت - بسکه در فوجداری متها بند و اسیری بسیار نموده کنیزان جمیله پری چهره (که هر یک در حسن و ناز از دیگرے گرو سبقیت می برد) بسیار فراهم آرد - گویند در کوردن نگر (که محاذی متها آن طرف آب جرن است - و آنرا مولد و منشأ کشن میدانند) در شب هشتم از ماه سانون (که باعتبار میلادگان آنرا جنم اشتمی خوانند) غریب مجمع از زن و مرد هندو واقع می شود - اتفاقاً خان مذکور برورش آنها قشقه کشیده و دهوتی پوشیده دران هجروم عام نظارگی حسن بوده گشت

و را گشت مي نمود - زني ديد (كه بجمال (شك ماه بود)
 مثل گرگي (كه در (مه در آيد) او را برداشته روان شد -
 چون مردمش كشتي در کنار آب مهيا داشته بودند بران
 نشسته راه اكبر آباد گرفت - هنوز اصلاً اظهار نكردند كه دختر
 كه بود - احوال مرشد قلبي خان شاملو لله^(۲) استاجاو خالي
 از غرائب نيست - مجمل بر زبان قام مي گذرد *
 مشاراليه حاكم خوانف و باخوز بود - چون علي قلبي خان
 شاملو حاكم هرات و اميرالامراي خراسان متكفل للكي عباس
 ميرزا (كه از زمان جد خود شاه طهماسب صفوي ايالت خراسان
 داشت) گرديد - و سلطان محمد خدا بنده والد شاهزاده
 مذکور بفرمانروائي ايران ديار رسیده بسبب عدم بصارت او
 كار قزلباش به بضمطي كشيد - و ملك متحل حوادث و فتن
 گشت - باقتضاي عقل مصلحت انديش امراي خراسان را با
 خود متفق ساخته در سنه (۹۸۹) نهصد و هشتاد و نه عباس
 ميرزا را سربر آرا ساخت - و مخاطب بشاه عباس نمود - مرشد
 قلبي خان از همه پيشتر درين باب كمر موافقت بسته
 عهد و پيمان يکجهتي استوار نمود - اما مرتضی قلبي خان درناك
 حاكم مشهد مقدس (كه خود را همسر علي قلبي خان و
 بيگلريگي نصف خراسان مي گرفت) يكتائي نورزیده در

کارشکنی افتاد - سلطان محمد خدا بدیده با لشکر گران متوجه
 خراسان گشت - علی قلی خان تاب تقابل در خود ندیده
 در حصار هرات متحصن گردید - و مرشد قلی خان در تربت
 تحصن جست - بعد از وقوع نزاع و جدال قرار بر مصالحه
 یافت - سلطان محمد بشرط ایلی و اطاعت بدستور سابق
 هرات را بشاهزاده و علی قلیخان مسلم داشته معادلت نمود -
 و بهاس خاطر خان مذکور مرتضی قلی خان را از مشهد
 مقدس تغیر ساخته بجهت تالیف قلوب مرشد قلی خان و
 طائفه استاجلو حکومت آنجا را بسلیمان خان (که بزرگ زاده
 آنها بود) نامزد کرد - و هنوز او استقامت دران ملک
 نیافته بود که مرشد قلی خان زیارت روضه مطهره حضرت
 امام الجن و الانس تقریب کرده بشهر درآمد - و ابواب
 مکر و حيله گشوده بچرب زبانی و چاپلوسی اظهار اخلاص و
 عقیدت بسلیمان خان نمود - و پس ازان (که بتفاریق مردم
 او جمع آمدند) بسلیمان خان پیغام داد که شما را قشون
 و لشکر آراسته (که از ضبط سرکشان این ناحیه بیرون
 توانند آمد) نیمت بعهده من وا گذاشته خود بجانب خواف
 و باخوز رفته بفرامی بگذرانید - او کام ناکام رضا جو گشته
 روانه شد - و از اثنای راه احوال و اثقال انداخته بعراق
 بدرزد - و مرشد قلی خان بر مشهد مقدس مستولی گشته

سرکشان اکثر محال خراسان را برفق و ملائمت مطيع و منقاد خود ساخت - و بمرتبه در تاليف دلها کوشيد که حکمش در انجاي خراسان نافذ گشته شوکت و اقتدارش متزايد گرديد - پستّر بعلي قليخان اظهار محبت و اخلاص نموده برادر خود ابواهيم خان را نزد او فرستاد (که ترغيب ملک گيري کرده خان را با جناب شاهي بجانب مشهد مقدس بيارد) تا مراسم فدريت و عقيدت بتقديم رساند *

چون بها مهمات دنيا ازان قبيل است که در آغاز بمصادقه و دوستي فرا گيرند و در انجام بمخالفت و دشمني برخيزند ريش سفيدان شاملو اقتدارش مکرره پنداشته بهعايت درآمده غيما بين آن در سردار اسباب وحشت سرانجام دادند - و رفته رفته کار بجائے رسيد که علي قلي خان شاه را برداشته فوج بمشهد کشيد - مرشد قلي خان سرجنک نداشت و ميخواست مهم هرگونه باصلاح گرايد - در سوسقيد ترشيز بوابر هم فرود آمدند - علي قلي خان بهيچ وجه سر بمصالحه فنجيدانیده عزان هزم و هوشيارى از دست داده خود مباشر حرب گرديد - و بر جماعته تاخته پراکنده ساخت و بتعاقب آنها پرداخت - مرشد قلي خان با معدودے در جانب ايسئاده بود - نظارش بر لوى شاهي افتاد - ممنون طالع

خود گشته همت بران مقصور ساخته آن شهروار بلذذ اقبال را
بدست آورد - و بهمان مردم کمی^(۲) بر اعادی حمله برده
شکست فاحش داد - پس ازان (که علی قلی خان از
تعاقب آن گروه باز آمد) از لشکر قول و علامت چتر شاهی
اثری ندید - متحیر گشته در کمال یاس و ناکامی راه
هرات پیش گرفت - مرشد قلی خان با سعادت ابدی توانان
گشته ازین عطیۀ غیر مترقب کلاه شادمانیش بر تارک گردن
سائید - و بعلي قلی خان نامه محبت آمیز بطریق معهود
چاکرانه نوشته گله مندیهای درستانه نمود - و این سانکه را
بافتضای سرنوشت آسمانی حواله نمود *

بالجمله مرشد قلی خان اسباب سلطنت شاه عباس را
ترتیب داده خود من حیث الاستقلال بر مسند وکالت و لایکی
نکبه زد - و چون عرصۀ عراق را غبار آشوب و بد نسقی
در گرفته بود بدار السلطنة قزوین (که مقر خلافت شاهان صفویه
بود) خالی شنیده مرشد قلی خان شاهزاده را برداشته
بسرعت هرچه تمامتر از راه دامغان بقزوین در آمد - افسقالان
طوائف قزلباش از هر جانب بتهنیت قدوم رو آوردند - و
چون این خبر باردی سلطان محمد خدا بنده رسید از
متجنده و اداسط الناس تا اعیان و روشناس دربار (که همه خانۀ^(۳)

کوچ در قزین داشتند) بے (خصت شروع در رفتن کردند *
 چون قضا (سیده بود امراے عمده) که رائق و فائق
 سلطنت بودند) نیز عنان مصلحت از دست داده قرار گرفتن
 قزین دادند - و عهد و پیمان از مرشد قلی خان گرفته خاطر
 خود جمع ساختند - و چون بآن بلده در آمدند سلطان محمد
 خدا بنده (که از ارضاع ناهموار روزگار و گیر و دار جهان
 ناپایدار دلگیر گشته گوشهٔ عافیت و فراغت میطلبید) بملاقات
 فرزند ارجمند شاه عباس اظهار مهرت و شادمانی کرده خود را
 از پادشاهی خلع نمود و فرق پسر را بتاج شاهی بیاراست -
 روز دیگر مرشد قلی خان ایوان چهل ستون را آراسته شاه را
 بر تخت فرماندهی برآورد - و امرا را بمواخذة خون سلطان
 حمزه میرزا در آورد - و چند نفر عمده را (که رکن رکین
 سلطنت بودند) به تیغ کشیده تقصیر سایر امرا و ارباب مناصب^(۲)
 بعفو مقرون ساخت - از آنجا که اکثریه چنین جاری شده [که
 هرکه از شجعان روزگار و بلند همتان نامدار در اعتلای لوای
 دولت پادشاهی و ارتفاع علم سلطنت صاحب اقباله سعی و^(۳)
 جانفشانی بکار برده عرق ریز کردن نمایان گردن هرگز بر بستر
 کامرانی نیاسوده از ساقی دوران غیر از جرعه تلخ کامی
 ننوشد - و آن همه اعانت و موافقت بمخالفت و عداوت کشد

و حقوق بعقوق سر بر هی آرد - و آخر الامر سر در سر آن
می بازند (شاید وجهش آنست که سلاطین ذری الاقتدار
دور اندیش از مشاهده آثار عزم بلند و افتخار در امور عظیمه
ابقای او را منافی مصلحت خود تصور نموده بتضییع او
می کوشند) اگرچه ظاهر آنست (که بیشتر امزجه مجبور
خدمت فروشی و کار آرائی ست) بقدر صدور نخوت رعولت راه
هی یابد و آنرا غیرت سلطنت بر نمی تابد [چون پایه قدر
و منزلت مرشد قلی خان بایوان کیوان رسید و رتق و فتق امور
کای و جزئی سلطنت بدر باز گردید آتش حقد و حسد دا
کانون سینه همسران و همچشمانش اشتعال یافت - چون شاه (که
نشو و نما در طائفه شاملو یافته بود و لگمی مرشد قلی خان
و درمیانه استاجلو بودن مرغوب طبعش نبود و درین وقت
سلوکی که می کرد نیز نادرخواه بود) در سال دوم جلوس
خود سنه (۹۹۷) نهصد و نود و هفت هجری هنگام
(که جانب خراسان برآمده بود) بجمعی اشاره نمود که ناگاه
بکشک خانه او در آمده در خواب کارش تمام ساختند *

* مخلص خان *

برادر کلان آله وردی خان مشهور است - در مبادی حال
ملازم سلطان پرریز بود - از رشادت و کاردانی بهایه دیوانی

شاهزاده برآمده بحکومت و حراست موبه پتغه (که در تیول سلطان مقرر بود) می پرداخت - در سال نوزدهم جهانگیری (چون شاهزاده ولی عهد شاهجهان بعد کشته شدن ابراهیم خان فتح جنگ حاکم بنگاله فرجه برسم منقلا بسرداری راجه بهیم پسر رانا امر سانگه بر سر پتغه فرستاد) متخلص خان را پای همت از جا رفته با آن (که آله یار خان پسر افتخار خان^(۲) و شیر خان افغان کمکی بودند) توفیق یاری نکرد که حصار پتغه را استحکام داده (دو سه چند قا (سیدن عساکر پادشاهی بگذرانند - بجانب آله آباد شتافت - و پس ازان در ملازمان جنیت مکانی انتظام یافته بقرپ و اعتبار فائز گردید - در هنگامه شهر یار بهمراهی خواجه ابوالحسن در هراذلی یمین الدوله بود - پس از جلوس اعلی حضرت بمنصب دو هزاره ذات و سوار و عنایت علم سر برافراخته بفوجداری^(۳) نرور دستوری یافت - و بعد ازان باضافه منصب و عطای نقاره کامیابی اندرخته بخدمت فوجداری سرکار گورکه پور مفتخو و مهابی گشت - و در سال هفتم بمنصب سه هزاره و صوبه داری تلمنگانه (که دران وقت عبارت از ناندیر و غیره محالات موبه محمد آباد بود) سر بلند گردیده بدان صوب مرخص گشت - و در سال دهم سفر آخرت برگزید - گویند سوارای جمیله^(۴)

(۲) نسخه [ب] . الله یار خان - (۳) نسخه [ج] . نرور - (۴) نسخه [ج] . شد .

بسیار جمع کرده بود - و در مرض موت پانصد اسامی آزاد کرد *

پسرش میرزا لشکری (که علامه روزگار بود - و در
 بی صرفه گوئی و هرزه خائی مشهور) به پشت گرمی التفات
 مهابت خان در درگاه پادشاهی دولت (۲) در شناسی اندوخت -
 گویند اول باعث کارشکنی خانجهان لودی آن هو الفضول
 گشت - شبی در غسل خانه بر سر اهتمام با حسین خان و
 عظمت خان پسران خان مذکور خارج آهنگی نمود - آنها برادر
 تشدد زدند - او گفت مردانگی شما فردا ظاهر خواهد شد
 که قدرت را زنجیر در پا کرده یک کرور روپیه می گیرند -
 چون شب چوکی خان جهان بود پسران به تیش خانه آمده
 بپدر این حرف رسانیدند - چون ایام دولتش بانتهای رسیده بود
 اینحرف پوچ بی اصل علامه واهمه‌ای او گردیده خانه نشین
 شد - اسلام خان بحکم پادشاهی آمده استفسار وجه انزوا
 نمود - دران وقت حرف میرزا لشکری گل کرد - اعلیٰ حضرت
 او را مقید و مسلسل بقلعه گواپار فرستاد - و بعد رسیدن
 کار خان جهان بجائے که رسید از زندان رهائی یافته در
 دیار غربت می زیست - تا باجل طبیعی در گذشت - و پسر
 دیگرش زوالی است که تا سال بیستم اعلیٰ حضرت بمذنب
 هفصدی مد و پنجاه سوار سرفراز بود *

* معتمد خان محمد شریف *

از مردم غیر مشاهیر ایران است - چون بهندوستان وارد شد بدستیاری بخش بیدار بدولت روشناسی جنت مکانی فائز گشت - و در سال سیوم بخطاب معتمد خان سرافرازی یافت - در حق او ظرفی مغایه آن وقت این بیت گفتند

* بیت *

* بدور شاه جهانگیر خانی ارزان شد *

* شریفه بانوی ما رفت و معتمد خان شد *

مدتی بخشیگری اعدیان داشت - در سال نهم سلیمان بیگ فدائی خان بخشی لشکر شاهزاده شاهجهان (که بهم رافا مامور بود) فوت کرد - و معتمد خان به بخشیگری عساکر شاهي تعیین گشت - و در سال یازدهم (چون شاهزاده بتدسیق مملکت دکن دستوری یافت) معتمد خان باز بخشیگری فوج امتیاز گرفت - و در هنگامه (که جنت مکانی مرتبه اول بگلگشت کشمیر خرامش فرمود - و مرکز خاطر محض سیر بهار آن دیار بود) از آنجا (که درین موسم قتل پیر پنجال از برف مالامال می باشد - و عبور لشکر از آن دشوار بلکه محال) ^(۲) براه پگهلی و دمتور نهضت اتفاق افتاد - و بر رودخانه

کشن گذگا جشن سال پانزدهم مطابق سنه (۱۰۲۹) هزار و

بیست و نهم هجری آراستگی یافت *

و چون ازین منزل تا کشمیر همه جا راه بر کنار بهت
است و از دو جانب کوه بلند دارد و اکثر کتلهای بغایت
تنگ و دشوار واقع شده (که مرور بصعوبت میسر می آید)
لهذا میرا هتمامی آن بعهده معتمد خان تفویض یافت که
غیر از معدودے در رکاب پادشاهی کسی را از امرای عظام
و غیره نگذارد - خان مذکور در پای کتل بهلباس فرود
آمد - و حسب اتفاق (چون سواری جغت مکانی متصل
خیمه او (سید) برف و باران بمرتبه هجوم کرد که مزاج
پادشاهی بتشویش گرائیده با اهل هرم در خیمه او فرود آمد -
و از آشوب آن طوفان محفوظ گشتند - و شب با سودگی بهر
بردند - پادشاه لباسی (که در بر داشت) بمعتمد خان مرحمت
فرمود - و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد
سوار سرش را بارج برین رسانید - غریب تر آنکه با وصف
جربدگی (که لازمه سفر کشمیر است) آن قدر خیمه های
متعدد و فرش و جامه خواب و مصالح بارچپی خانه و اسباب
و آلات ضروری (که آنچه سرکار اهل دولت را درخور باشد)
همراه داشت که حاجت بعاریت طلبی نشد - و چندان شیطان
کشید که همه مردم اندرون و بیرون کفایت نمود *

سبحان الله آن وقت چه خیر و برکت بوده که در
 قلیل منصبی‌های چغین هنگام این همه اسباب و سامان بود که
 بیگاه و بدخیر از عهده مهمانداری پادشاه هندوستان برآمد -
 در همین مراجعت کشمیر از تغیر میر جمله بخدمت عرض
 مکرر چهره کامیابی افروخت - و چون بدولتخواهی شاهزاده
 شاه جهان مشهور بود بعد از جاس بضافه منصب و بهزید
 قرب و اعتبار اختصاص گرفت - و در سال دوم از تغیر اسلام
 خان به بخشیکری دوم سر برافراخت - و در سال دهم از
 انتقال میر جمله بتفویض خدمت والی میر بخشیکری و
 از اصل و اضافه بمنصب چار هزاری دو هزار سوار بلذ مرتبه
 گردید - و در همین سال باعانت سیو رام کور برادر زاده راجه
 بتهل داس باتفاق راجه مذکور بولایت دهذبوره تعین گشت -
 معتمد خان اندرمن زمیندار آنجا را گرفته بحضور آورد - و در
 سال سیزدهم سنه (۱۰۴۹) هزار و چهل و نهم هجری از
 سمنجی سرا در گذشت - اگرچه در تاریخ دانی شهرت داشت
 اما از اقبال نامه جهانگیری (که عبارت سلیس و مربوط
 نوشته کلک اخبار طراز اوسمت) معلوم میشود که سلیقه تاریخ
 نویسی نداشت - چه بارصف عهده عهد نویسی املا بجزئیات
 ضروری نپرداخته - بلکه معظم وقائع را هم با حذف و اسقاط

(۲) نسخه [ج] قلیل منصبی چغین هنگام - (۳) نسخه [ب] بتهل داس

(باب الیم) [۴۳۴] (مآثر الامرا)

بهیار بقید تحریر کشیده - دو ستکام پسرش تا سال سی ام پیاپی
هشتصدی دو صد سوار رسیده بدفعات بدخشیکری گجرات و
کابل و بنگاله تعیین یافته - سال هفتم جلوس عالمگیری در بنگاله
فوت نموده - محمد اشرف برادر معتمد خان در تیولداری لکهنؤ
عمارات عالیہ درانجا بنا کرده - و سرا و پورہ اشرف آباد اساس
نہادہ - و باغہ نیز طرح انداختہ کہ سیرگاہ عالم بود - تاریخ آنرا
بر دروازہ بخط کتبہ کندہ - بوستان دوستان - دران باغ
(۳) -
منزوی بود تا بسرا بہستان بقا شتافت *

* میرزا رستم صفری *

برادر خرد میرزا مظفر حسین قندهاری ست - در احوال
او گذشت کہ سلطان محمد خدا بندہ دارای ایران قندهار را
بہ مظفر حسین میرزا و زمین دادر را بہ رستم میرزا با دو
برادر خردش ابوسعید میرزا و سنجر میرزا تفویض فرمود -
چون این الکہ نسبت بقندهار بهیار محقر بود وفا بمعاش
میرزا و برادران نمیکرد - خواست کہ سیستان را از دست ملک
محمود (کہ از نژاد والیان قدیم آنجا بود - و بعد فوت شاه
اسمعیل ثانی بران ولایت استیلا یافت) بر آورده بہ الکہ
خود افزایش - مظفر حسین میرزا بر سر ملک محمود فوج

(۲) نسخہ [ج] برادرش محمد اشرف در تیولداری - (۳) یعنی سنہ هزار
و چهل و چہری *

كشیده پس از آویز و ستیز دختر او باز در اوج خود آردده آن ناحیه را بدر مسلم داشت - این معنی موجب کلفت هر دو برادر گشت - رستم میرزا مکرر باعانت حمزه بیگ لله بر قندهار لشکر کشیده طرفه نبهت *

چون اکثر بلاد خراسان لکدکوب حوادث اربک گشت و سر و سردارے مشخص نداشت میرزا از زمین دادر به فراه شتافته متصرف شد - و بکرات با اربک عرصه پیگار آراسته لوای مردانگی و شجاعت برافراخت - و پس ازان هوای تسخیر سیستان در سرگرفته بران دیار یلغار برد - ملک محمود بعد تحصن و رعایت لوازم قلعه داری ملاقات کرده بمراهم خدمت پرداخت - میرزا در عالم مستی باغواي کوته خردان مغرور ملک را محبوس ساخت - پسرش جلال الدین جمعه فراهم آردده بهیچ آریزش پیش گرفت - میرزا ملک محمود را از هم گذرانید - چون تاب مقابله نداشت راه زمین دادر سپرد - او بتعاقب افتاد - ناچار برگشته بجنگ پیوست - شکست بر میرزا افتاد - پس ازان در نظرها وقعی نماند - بزرگ برادر (که منتهز فرصت بود) دمت چیرگی برگشاده زمین دادر نیز برگرفت - رستم میرزا بتیزی آمده قلات بستد - روزه بشکار رفته بود - طایفه بیات خواستند آن را متصرف شوند - راند میرزا بقلعه داری پرداخت - و بتفنگ یکی از حرام نمکان

(که بجانب آن ضعیفه سردان) در گذشت - اگرچه میرزا
 بسیاری را بتیغ انتقام گذرانید اما (چون اوضاع زمانه حسب
 دلخواه ندید - و آوازه آمد آمد جنود هندوستان بگرفتن
 آن دیار بجمعیتی دیگر می افزود) بشریف خان اتکه
 هاکم غزنین دوستی داستان برخوانده آهنگ بندگی پادشاهی
 و نمود - حسب درخواست منشور طلب ارسال یافت - سال
 سی و هشتم اکبری سنه (۱۰۰۱) هزار و یک میرزا بکنار آب
 چناب رسید - سرا پرده و بارگاه و قالینها و دیگر رخت فرش خانه
 مصحوب قرا بیگ ترکمان از سرکار پادشاهی فرستادند - و
 متصل آن کمر خنجر مرصع بدست حکیم الملک ارسال
 یافت - چون نزدیک رسید شریف خان و آصف خان و شاه بیگ
 خان و برخی امرا باستقبال دستوری یافتند - بچهار گروهی
 لاهور روز جشن دسرا خانخانان و زین خان کوکه پذیره
 گشته با سنجر میرزا برادر خرد و چهار پسر مراد شاهرخ
 حسن ابراهیم و با چهار صد ترکمان دولت ملازمت دریافت -
 چون تالیف برادر کلانش منظور بود بمنصب والای پنجپزاری
 و انعام یک کور تنگ مرادی و اقطاع ملتان و بهیاری
 برگذات بلوچستان (که افزون از قندهار است) برنواختند - و
 پس از چندے بعنایت علم و نقاره اعتبار برافزودند - میرزا

ابو سعید (که در قندهار مانده بود) نیز رسیده بنوکری
پادشاهی امتیاز یافت *

چون مردم میرزا در ملتان داد و ستد را از اعتدال
بر گذرانیدند سال چهارم سرکار چیتور باقطاع میرزا مقرر شده بدان
سودستوری یافت . اما بذایر وجه از سرهند بر گردانیدند -
چون راجه باسو و برخی بوم نشینان شمالی کوهسار سر از
فرمان پذیری بر تافتند سال چهل و یکم پتهان و آن نواحی
در تیرل میرزا تذکوه گشته بدان حدود مرخص شد - و آصف
خان را بیادری همراه دادند - میان میرزا و خان مزبور ناسازی
افتاد - راجه باسو مو را استوار کرده نخوت فردشی پیش
گرفت - پادشاه جگم سنگه پور راجه مانسگه را نامزد فرموده
میرزا را بحضور خواند - سال چهل و سیوم رایسین و آن حوالی
بجاگیر میرزا قرار یافته بدان جانب شتافت *

چون گشایش احمدنگر به درنگ افتاد و سپاه از گران ارزی
بهستوه آمد و بد گوهراں سر بفغان برداشتند شاهزاده سلطان
دانیال التماس کمک نمود - پادشاه از برهانپور فوج تازه
بهر کردگی میرزا و یک لک اشرفی روانه کرد - آزان باز
میرزا کمکی دکن بود - دختر خان خانان برای پسر خود
میرزا مراد خواستگاری نموده بحسن یاردی آن سهه سالار
مدعی در قصبه تمرنی (که الحال به ظفرنگر زبان زد است)

گذرانید - و در سال هفتم جهانگیری سنه (۱۰۲۱) هزار
و بیست و یک از انتقال میرزا غازي ترخان بحکومت تتهه
و عنایت دولک رزیه برسم مدد خرج سرافرازي یافت -
چنت مکانی نصایح ارجمند در مراعات قانون عدالت و نصفت
فرموده در رانه ساختن ارغونیه (۲) که از چند سال آن دیار
بآنها متعلق است) با خسرو خان چوگس وکیل چهار پشته
آن سلسله (که مبادا غدری اندیشد) تاکید رفت - و میر
عبد الرزاق معموری بهمهاری نامزد شد که جمع آن محروسه را
از قرار هست و بود جمع بسته بمیرزا و توابع او تذخواه
دهد - میرزا با ارغونیه بدسلاوکیها نموده بخلاف چشمداشت با
متوطنان آنجا نیز طریق پیش گرفت (که منافعی آئین مروت
و مردمی بود) - ناچار معزول شد - چون بحضور پیوست
عالمی بداد خواهی همراه آمد - لهذا میرزا حواله انی رای
سگنه دلی (۳) شد تا جواب مدعیان گوید - پس از چند
چنت مکانی نزد خود طلب داشته مشمول عواطف ساخت -
و دختر میرزا را بسطان پرریز پیوند بیوگانی دادند - پس
ازان بمنصب شش هزاری امتیاز یافته به صاحب صوبگی
آله آباد اختصاص گرفت *

چون شاهزاده شاهجهان از بنگاله گذشته پتته و بهار

بتصرف در آردن عبد الله خان بطريق متعلا گرم و گيرا رسیده
 در قصبه جهوسي مقابل اله آباد آنطرف آب گنگ معسكر
 آراست - ميرزا در قلعه متحصن گشت - چون خان مذکور
 نوازه مستعد همراه داشت بضرب توپ و تفنگ از آب گذشته
 در شهر در آمد - هرچند درمي خان ميروآتش شاهي تعهد
 مي نمود که در اندک فرمى قلعه مفتوح مي شود عبد الله
 خان اضطراب بيجا نموده باز به جهوسي برگشت - (۲)
 چند نگذشته بود که آرازه آمد آمد پادشاهي بلند شد -
 ميرزا ازاك محنت برآمده راحت و آسايش از سر گرفت -
 و در سال بيست و يكم بصوبه دارى بهار تعيين گرديد - و در
 سال اول جلوس شاهجهاني از حکومت بهار معزول گشته بحضور
 رسيد - چون عارضه نقرس مزمن علاوه کبر سن شده از حرکت
 بازداشت از تکاليف نوکري معاف فرموده به ساليانه يك
 لک و بيست هزار روپيه موظف ساختند - تا بفراغ بال در
 دار الخلافه آگه بگذراند - و در سال ششم جشن کتخدائي
 شاهزاده محمد شجاع با صبيحه ميرزا انعقاد يافت * ع *

* مهدي بلقيس بسر منزل جمشين آمد *

(۴) تاريخ است - و در عمر هفتاد و دو سالگي سال پانزدهم
 (۵)

(۲) در نسخه [ج] لفظ [بيجا] نيست - (۳) نسخه [ب] يك لک و هشت
 هزار روپيه - (۴) يعنى سنه هزار و چهل و دو - (۵) نسخه [ج] هشتاد و دو *

سنه (۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک جهان را پدرود نمود -
گویند چون میرزا در گذشت متصدیان آگره خواستند که ضبط
اموال نمایند - حلیه جلیله میرزا کنیزان را لباس مردانه
پوشانده تغذیه در دست آماده جنگ شد که با ما مثل سایر
امرا نتوان ره سپرد - آنها بنا بر احتیاط دست کشیده بحضور
نوشته - اعلی حضرت معظوظ شده سوی فیلان همه را
معاف فرموده *

میرزا مرد دنیا بود - بمزاج روزگار آشنا - و نسبت برادر
کلان بسیار آرمیده و ضابطه دان - روزی در شکارگاه باشد پور
رای سال درباری بدرخت نشست - همراهان میرزا برگرفتند -
برخی راجپوت بآریزه برخاستند - میرزا بآهنگ آرامش آن
آشوبگاه رفت - ناگهان شمشیر بدست رسید - از کار آگهی
آن براهه رو را بسته نزد رای سال فرستاد - عرش آشیانی
بر مردمی و بردباری میرزا آفرین کردند - طبع موزون هم داشت -
فدائی تخاص میگرد - از دست *

* برچید دلم بساط ایمانی را *

* کج باختام نرد خدایانی را *

* ابروی بتی قبله خود ساخته ام *

* بر طاق نهاده ام مسلمانی را *

و هزل میرزا برتبه بود - هنگامی که برادر کلانش مظفر حسین

میرزا (که با هم نفاق و عداوت بوده) از قندهار می آمد
این رباعی گفت *

* آن کور که در راه حسد پامال است *

* دجال نگویم — ش خر دجال است *

* گویند ز ایران خنکی می آید *

* ای باد سموم وقت استقبال است *

این قطعه مشهور از دست

* قطعه *

* مرا زین پیشتر بود ای عزیزان *

* ذکر چون جرّه باز تیر چنگی *

* بهر صید که می افکندم او را *

* نمی دادم مچاله و درنگی *

* کز آن پریده است آن باز و مانده *

* بدستم تسمه و جفت زنگی *

احوال پسران میرزا (که هریک صاحب نام و نشان بود) بجای

خود مثبت است - برادرانش ابوسعید میرزا و سنجر میرزا هر دو

در سنه (۱۰۰۵) هزار و پنجم باجل طبیعی در گذشتند *

* مرسوی خان صدر *

گویند از سادات مشهور مقدس است - و با سید یوسف خان

مرسوی قرابت قریبه داشت - در عهد جهانگیری به روشناسی

بادشاهی کامیاب گشته سال پانزدهم به داروغگی آبدار خانه
 هر بلند گردید - و رفته رفته بدایهٔ مدارت کل و منصب
 دوهزاری پانصد سوار مرقی شد - پس از فوت جهانگیری^(۲)
 چون با یمین الدوله یکزبان بود سال اول جلوس فردوس آشیانی
 (که سعادت بار اندوخت) به بحالی مدارت کل و از اصل
 و اضافه بمنصب سه هزار و هفت صد و پنجاه سوار درجهٔ
 اعتلا پیمود - سال پنجم بمنصب چهار هزار و هفتصد و پنجاه
 سوار افتخار یافت - سال شانزدهم چون بعرض پادشاه رسید
 که او (چنانکه باید) عهده برای تعلقهٔ ماموره نیست - لهذا
 پای عزل درمیان آمد - سال هفدهم هزدهم صفر سنهٔ (۱۰۵۴)
 هزار و پنجاه و چهار هجری بمعموره بقا شتافت - در پسر
 او بعنایم درخور سرفرازی یافتند - گویند چندان کسب علم
 نکرده بود - از کثرت مصاحبت با اهل کمال علم مجلس و
 تقریر خوب بهم رسانیده بود *

* مبارز خان روهله *

در عهد جهانگیری به بلند پایهٔ امارت ارتقا یافته بمنصب
 سه هزار و سه سوار اوج پیمای اعتبار گردید - از عهد
 آن پادشاه تا صوبه داری لشکر خان مبادی سلطنت اعلی
 حضرت بتعینائی کابل گذرانید - و در جنگ یلنگتوش اوزبک
 هپه سالار نذر محمد خان والی بلخ (که با خانه زاد خان

(متأثر الامراء) [۴۴۴] (باب المیم)

خان زمان در حوالی غزنین اتفاق افتاد (خان مزبور هراول
فوج فیلدزی بود - دران معرکه کارنامه جلاوت و جان پداری
بظهور رسانید - پستّر در کمکیان دکن انتظام گرفت - و در
تسخیر دولت آباد بهمدانگی و بهادری کارنامهها بر ساخت -
خصوص روزی [که خان زمان خزانه و رسد از ظفرنگر گرفته
داخل موضع کهرکی (که پنج کوهی دولت آباد و الحال
موسوم به اورنگ آباد است) می شد] عادل شاعیه و نظام
شاهیہ یکدل گشته خود را غافل بقول زدند - سردار نبرد کار
بیای ثبات افشوده آویزش سترگ نمود - اعمادی کاره نه ساخته
رو بر تافتند - و بقصد تلافی بچنداول در آویختند - از جانب
بهادر جی پسر جادر رای چون ابن صاعقه ریز تاخده قلب
مخالف را پراگنده گردانید - و از جانب مبارز خان (که او
نیز در چنداولی بود) خود را رسانیده از مقراض بران تیغ
دو دم و بقراضه پیکان دو سر جامه زخم رسانی بر تن
اکثر بل سر تا سر آن گره کم فرصت زیاده سر برید - و
خون آن خاکساران باد پیمایا (که دسمت قضا گرد نحوست
و ادبار بر سرپای آنها ریخته بود) با خاک عرصه مصاف
بر آمیخت *

پس از فوت مهابت خان خانخانان (چون صوبه داری
دکن در سال هشتم دو حصه شده بالاگهات بخان زمان و

(باب المیم) [۴۴] (متأثر الامرا)

(۲) پایان گهاک بخان دوران (تفویض یافت) که یکبار عمده نیز تفویض شدند - و سایر متعینه برضامندی یکدیگر قرار یافتند - مبارز خان به همراهی خانزمان تعیین دولت آباد گشته بافروزی پانصدی پانصد سوار سرافراز گردید - پس ازان بحضور شتافته در سال (۳)

یازدهم به منصب چارهازاری ذات و سوار فرق افتخار برافراخت و چون مدتها در کابل گذرانیده از راه و رسم جنگ افغانان آگهی داشت و باب آن ملک و مصالح جنگ آنجا دانسته باز کمکی گردانیدند - سال هژدهم سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه

و شش هجری در فوجداری و تیولداری دیبال پور خانه بر سرش فرود آمده (زخم هستی بر بسمت - به بزرگی و دینداری شهرت عظیم داشت - اوقاتش بروزه و نماز و مطالعه تفسیر و فقه می گذشت - ملازمانش چه سوار و پیاده کلمه طیب و در زبان داشتند - و کلمه گویان راه میرفتند - و باین وجه شفاخته میشد که نوکر مبارز خان است - گویند مشار الیه در زهد و تقوی ثانی اثنین عمر بن عبد العزیز بود - و در تدبیر و (سائی) فکر دوم عمرو بن عاص - تمام عمر بعزت و اعتبار بسربرد *

(۲) نسخه [ب] پائین گهاک - (۳) نسخه [ج] پانزدهم - (۴) نسخه

[ب] باب الملك *

• مهیس داس راتهور •

بهر دامت که برادر راجه سورج سنگه بود - مومئی الیه
 ابتدا در نوکری مهابت خان خانخاندان نامی برادر مریدی
 بر آورد - بعد فوت خان مزبور سال هشتم جلوس به ملازمت
 فردوس آشیانی پیوسته بمنصب پانصدی چهار صد سوار
 ناصیه اعتبار افروخت - و بهمراهی شاهزاده اورنگ زیب (که
 به پشت گرمی افواج متعینه جهت استیصال جیحار سنگه
 بوندیله تعیین شده بود) شتافت - و سال نهم با خان دوران
 بجانب فاندیر تعیین گردید - سال یازدهم از اصل و
 اضافه بمنصب هزاری شش صد سوار و سال پانزدهم باضافه
 چهار صد سوار و عطای علم مباحات اندوخته همراه شاهزاده
 دارا شکوه جانب قندهار شتافت - و سال شانزدهم از اصل
 و اضافه بمنصب دو هزار و عطاء برگنه جالور
 بطریق وطن بجاگیر رایت کامرانی افراشت - سال نوزدهم
 باضافه پانصدی ذات افتخار پذیرفته همراه شاهزاده مراد
 بخش بتسخیر بلخ و بدخشان رفت - و یستر از اصل و اضافه
 بمنصب سه هزار و عطاء نقاره بلند آذره
 گشت •

و چون (پس از رسیدن شاهزاده بلخ و آذره شدن
 نذر محمد خان والی آنجا) بهادر خان و اصالت خان با جمعی

(باب المیم) [۴۴۴] (متأثر الامر)

بتعاقب او مامور شدند او بوفور کار طالبی بے اجازت شاهزاده
(۲) همراهی آنها گزید . و سال بیستم حسب الطلب بحضور
آمد - در همان سال مطابق سنه (۱۰۵۶) هزار و پنجاه
و شش هجری رخت هستی بر بست - مرد کار دیده
بیکار ورزیده بود - پادشاه اعتماد بسیار بر او داشت - و در
دولت خانه پادشاهی پس تخت بهاوی سندلی (که برای
شمشیر و ترکش بفارمله در گز می بود) می ایستاد - و
وقت سواری بفارمله در برابر آن می آمد - پسر کلانش مرتن
(که در جالور بود - و بچهار صدی دویست سوار سرفراز)
از اصل و افافه بمنصب هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار
مورد ترحم گشت - و از وطن آمده بدولت آسکان بوس کام^(۳)
دل برگرفته پیش شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر به بلخ
دستوری یافت - و چون شاهزاده صوبه مذکور را به نذر محمد
خلن والی آنجا باز گذاشته مراجعت نمود او در عرض راه
به زن و خورد با المانان مصدر تودعات گشت - و سال
بیست و دوم با شاهزاده مذکور بجانب قندهار شتافت - و در
جنگ با تزلباش همراه رستم خان تعیین گردید - و سال بیست
و پنجم بعطای علم رایم افتخار افراشته همراه شاهزاده
مذکور بار دوم بهمم مزبور و بار سیوم همراه شاهزاده دارا شکوه

قبیل شد - و سال بیست و هشتم با علامی سعد الله
 خان بانهدام چور راهی گشته - سال سی ام نزد شاهزاده
 محمد اورنگ زیب بهادر بجانب دکن علم عزیمت بر افراشت -
 و در جنگ عادل خانیه مراسم جانفشانی بتقدیم رسانیده
 در جلدی آن از اصل و اضافه بمنصب در هزاری دو هزار
 سوار مرتقی گشت - پس ازان همراهِ مهراجہ جسونت سنگھ
 در جنگ (که متصل ادجین (و داد) قرار گرفته وقت
 زد و خورد داد دایوی و دلادری داده ته تیغ مبارزان فوج
 (۲)
 عالمگیری در آمده *

* میر سید جلال صدر *

خلف الصدق میر سید محمد بخاری رضوی ست که
 به پنج واسطه بشاه عالم (که در مقام رسول آباد ظاهر بلد
 احمد آباد اسوده است) می رسد - او بیستم جمادی الآخره
 سنه (۸۱۷) هشتصد و هفده متولد شد - و در هشت صد
 و هشتاد (۸۸۰) رحلت نمود - (ازادت از پدر خود قطب عالم
 یافته - او نبیره سید جلال مخدوم جهانیان است - بخاطر
 مخالفت حاکم ارچهه بفرموده پدر و مرشد خود شاه محمود
 در زمان سلطان محمود (که بدر واسطه پور سلطان مظفر
 والی گجرات است) بدان دیار آمده در قصبه تبوه سه کورهی

احمد آباد طرح اقامت ریخت - و در هذک (۸۵۷) هشتصد و پنجاه و هفت در گذشت - میر سید محمد بسجاده نشینی شاه عالم بهزود فضل و بزرگی متصف بود - و در فقر و توکل قانی نداشت - ترجمه قرآن شریف بعبارت خوب ترتیب داده - هذگامه (که جنم مکانی از گجرات بسیر دریای شور لوی عزیمت بسمت کنبایت ^(۲) برافراخت) میر در کمال تبجیل و تعظیم همراه بود - اعلیٰ حضرت نیز در مرتبه بادراک لقای آن سید جلیل القدر فیض یاب شد - نوبت اول در ایام شاهزادگی در خطه احمد آباد و دوم رفته که از جنیر متوجه قرارگاه خلافت شد - آن بزرگوار در تاریخ ^(۳) ولادت خود بدین مصرع مشهور * ع *

* من و دست و دامان آل رسول *

ملهم گشت - گویند مذهب سید و آبای ایشان امامیه است - در سنه (۱۰۴۵) هزار و چهل و پنج سال هشتم شاهجهانی رحلت نمود - مدفن او گنبد متصل بدروازه سمت غربی روضه شاه عالم است *

میر سید جلال بحسن صورت و ستودگی هیرت آراستی داشت - و در علم ظاهری و فزون دانش رسمی ماهر بود - طبعش موزون و بهیار مناسب بشعر - رضائی تخلص میکرد

* رباعی *

این رباعی مشهور از ست *

* در نخوت و کبر لا علاج چه کنم *

* با آنکه اسپر احتیاج چه کنم *

* میرم بنیاز و ناز دلبر نکشم *

* من عاشق معشوق مزاجم چه کنم *

هید پانزدهم جمادی الاخره سنه (۱۰۰۳) هزار و سه

هجری ولادت یافت - وارث رسول^(۲) تاریخ است - پس از جلوس

فرمانروائی اعلیٰ حضرت بموجب ارشاد پدر گرامی قدر بادای

تهدیت سلطنت بدار الخلافه آگوه رسیده بانواع نوازش و اکرام

اعزاز تمام یافته - مقصی المرام بوطن مراجعت نمود - مرتبه

دوم باز بحضور رسید - چون در ازمنه ماضیه نیز ازین سلسله

چندے در سلک اعظم امرای سلاطین گجرات انتظام داشتند

اعلیٰ حضرت هفتم شعبان سنه (۱۰۵۲) هزار و پنجاه و دو

هجری سال شانزدهم بکمال مبالغه میر را از لباس فقر برآورده

بمنصب چهار هزار و خدمت مدارت هذروستان از تغیر

موسوی خان بلند مرتبه فرمود - و سید باوصف اخلاق مرضیه

و انتساب چنین دردمان علیه عالیه بعرض رسانید که از

مماهله و بے خبری موسوی خان صدر سابق وجه مدد معاش

بکثر مردم (که املا استحقاق فداشتند) مقرر شده - و

(۲) یعنی سنه هزار و سه هجری *

(باب المیم) [۴۵۰] (مآثر الامرا)

بیشتر به باستان جمعی اراضی بهیار متصرف اند - حکم بممالک
محرومه رفت که تا تحقیق و تنظیم اسدان مدد معاش عموماً
ضبط نمایند - هرچند در عالم نوکری این قسم دقتها را
(که منبری از ذمه برات خود و ادای حقوق آقا سم) عرفاً
و عقلاً مستحسن داشته اند اما در خلایق سخت بدنامی
بصید عاید شد *

اتفاقاً در همان ایام بدامان بیگم صاحبه آتش در گرفت - و
اکثر بدن سوخت - خیرات و انعام وافر بعمل آمد - زندانیان
آزان گشته - مطالبات معاف شد - این حکم نیز موقوف
ماند - میر باضافهای متواتر بمنصب شش هزاری هزار سوار
سرافراز گردید - اگر اجلس می گذاشت ترقی عظیم می کرد -
سال بیست و یکم در لاهور غرة جمادی الاولی سنه (۱۰۵۷)
هزار و پنجاه و هفت هجری در جوانی بساط هستی
در پیچید *

گویند ملا محمد صوفی مازندرانی مشهور در جوانی از
ایران آمده اکثر ممالک هندوستان را بقدم سیر و سیاحت
پیموده در احمدآباد رنگ سکونت ریخت - و بمیر تعلق
خاطر بهم رسانیده تعلیم او می نمود - شعر ملا خالی از
لطف نیست - این بیت از ساقی نامه اوست * * بیت *

* نمی ماند این باده املا باب *

* تو گوئي که حل کرده اند آفتاب *

ملا بیاضی ترتیب داده (موسوم به بتخانه) شصت هزار بیم
از دروین شعرا برچیده - سیف خان صوبه دار کجرات
اعتقاد به ملا داشت - حسب الطلب جنم مکانی لا علاج
ملا را روانه نمود - در راه فوت کرد - و دران حالت این
رباعی گفت *

* رباعی *

(۲)
* ای شاه نه تخت و نه نگین می ماند *
* از بهر تو یک در گز زمین می ماند *
* مندرق خود و کاسه دریشان را *
* خالی کن و پر کن که همین می ماند *

پادشاه شنیده رفته نمود *

(۳)
بالجمله از میر سید جلال در پسر ماند - اول مسمی
بصید جعفر که در صورت و سیرت مشابته تمام پدر داشته -
چون بمیر خدمت مدارت تفویض یافت از بسجاده نشینی
رضه شاه عالم اختصاص گرفت - درم سید علی مخاطب
به رضوی خان که بصدارت هندوستان رسید - احوالش جدا
تقریم یافته - میر سید جلال صبیح خود را بشیخ فرید پسر
سید بهو بخاری مخاطب بدیندار خان نسبت کرد *

* محمد زمان طهرانی *

از منصب داران عهد جدت مکانی ست - و مدتها بتعیناتی
 صوبه بنگاله گذرانیده - فوجدار و تیولدار سلامت بود - پس
 ازان (که دیهیم سلطنت بجلوس فردوس آشیانی رونق یافت)
 از سال اول به بحالی منصب دو هزارمی هزار سوار (که
 از سابق داشت) نامیه مباحثات برافروخت - سال چهارم
 باضافه دویست سوار و سال پنجم نیز باضافه مذکور
 کامرانی اندوخت - سال هشتم بحضور آمده جبهه آزادی بر
 آستانه عقیدت گذاشت - بعد چندی همراه اسلام خان (که
 از تغیر اعظم خان به صوبه داری بنگاله مفتخر گردیده بود)
 رخصت آن صوب یافت - و در هنگامه مردم آشام (که بامداد
 بلدیو برادر پریچمت زمیندار کوچ هاجو پرداخته مصدر انواع
 سرشخی گردیده بودند) همراه میر زین الدین علی برادر
 اسلام خان (که مخاطب به سیادت خان گشته) توددات
 نمایان و خدمات شایان بتقدیم رسانیده (سوخ و فدویت را
 بر روی روز افکند - بنابران سال یازدهم از اصل و اضافه
 بمنصب دو هزارمی هزار و هشت صد سوار مرود عاطفت شد -
 سال پانزدهم باضافه دویست سوار قابیغانش مساوی ذات
 گردید - و چون درین سال اردیبه بهادشاهزاده محمد شجاع

(۲) در [بعضی نسخه] کوچ هاجو - (۳) نسخه [ب] گردیدند *

ضمیمه موبه داری بنگاله تقرر یافت از بر طبق حکم بضبط و ربط آنجا اختصاص گرفت - سال نوزدهم از آنجا معزول شده ببارگاه سلطنت رسید - سال بیستم نژد پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر (که برای بلد و بست بلخ و غیره شتافته بود) دستوری یافت - و چون پادشاهزاده بلخ را بکمان نذر محمد خان سپرده سال بیست و یکم معارفت نمود او حسب الطامع پیش از پادشاهزاده خود را بدرگاه دلا رسانید - پس از آن احوال او معلوم نگردیده *

* مادهو سنگه هادا *

پسر دوم راد (زن است) - سال اول جلوس فردوس آشیانی بمحالی هزاره شش صد سوار منصب سابق تارک عزت بر افراخته - سال دوم بتعاقب خان جهان لودی و سال سیم پس از وصول موکب پادشاهی بدکن در فوج (که سرگروه آن شایسته خان بود) و پستر باتفاق سید مظفر خان بمالش خان جهان لودی (که از دکن برآمده جانب مالوه راهی گردیده بود) تعیین شد - چون ایضا بمستجوی آن سراسیمه وادی فرار گام فراخ بر زده خود را بوی رسانیدند از ناچار شده از اسم فرود آمد - در انڈای زد و خون مادهو سنگه (که هراول سین مظفر خان بود) برجهت بر زد - و بدین ضمن خدمت از اصل و اضافه بمنصب در هزاره هزار سوار

و عذایت علم سرمایه ناموری اندرخت - و چون در همین سال زاد رتن پدرش در گذشت پادشاه او را باضافه پانصدی پانصد سوار و عذایت پرگفته گرفته بیلانیه در جاگیر مباحات بخشید - سال ششم همراه سلطان شجاع بصوب دکن راهی گشت - و پس از فوت مهابت خان صوبه دار دکن تعینات خان درازان صوبه دار برهانپور گردید *

درین ضمن (که شورش ساهو بهونسله در نواح دولت آباد رو داد و خاندوران با دیگر تعیناتیان عزیمت تذبیه او پیش نهاد خاطر ساخته (رانه شد) او را به محافظت بلدۀ برهانپور گذاشت - پستتر سال هفتم بهمراهی خان مذکور بمالش چهار سنگه بذدیلہ مقرر شده بعد (رسیدن در ملک چاندا^(۲) روزی (که نیکنام عم بهادر خان زهله زن و خورد نموده زخمی در میدان افتاد) مادهو سنگه از یمین نیکنام جلو انداخته برخیزان گرده طغیان سرشت را بنایره قتل کالای هستی^(۳) مسوخت - و بقیه را از پیش رو برداشت - پسدر باتفاق سید محمد پسر کلان خان درازان بران گرده و خیم العاقبتی (که در جوهر ساختن عیال خون بودند) دریده چندین کس را بر خاک هلاک انداخت - پس از رسیدن حضور مشارالیه از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و ششصد

(۲) نسخه [ج] چانده - (۳) نسخه [ب] بر سوخت *

سوار چهارم مغاورک برافروخت - سال نهم (چون بلده بوهانپور بورزد رایات فیروزپی رونق گرفت و جهت تغذیه ساحو بهونسا و تخریب ملک عادل خانیه سه فوج بسرکاری سه کس مقرر شد) او بهمراهی خان دوران بهادر دستوری یافت - بعد از معادرت از انجا سال دهم چون بملازمت پیوست از اصل و اضافه بمنصب سه هزاری دو هزار سوار نوازش یافت - سال یازدهم در رکاب سلطان محمد شجاع بصوب کابل راهی گردید - سال سیزدهم بهمراهی سلطان مراد بخش (که بجانب کابل معین شده بود) روانه گشت - و پس از مراجعت شاهزاده سال چهاردهم (که نعمت بار اندوخت) از اصل و اضافه بمنصب سه هزاری دو هزار و پانصد سوار مورد مراحم شد - سال شانزدهم باضافه پانصد سوار اختصاص گرفت - سال هیجدهم بکومک امیرالامرا موبه دار کابل (که بتسخیر بدخشان مامور بود) رخصت پذیرفت - یستر در رکاب سلطان مراد بخش بدلج شدافته (چون سلطان مزبور تعلقه مذکور را گذاشت - و سلطان محمد ادرنگ زیب بجای او نامزد گردید) مشار الیه بتقدیم خدمات پرداخته چند به حفاظت قلعه بلخ مامور بود - چون شاهزاده مرحوم حسب الامر پدر والا قدر موبه مسطور را به نذر محمد خان والی آنجا باز گذاشته معادرت نمود (پس از وصول یکابل) مادرو سنگمه مطابق حکم از

شاهزاده رخصت شده سال بیست و یکم در پیشگاه سلطنت رسید و رخصت وطن یافت - و پس از چند مدت مطابق سنه (۱۰۵۷) هزار و پنجاه و هفت هجری از تماشگاه دنیا چشم بر بخت - مگد سنگه هادا پسر او ست که احوالش جداگانه تخطیر پذیرفته *

* میرزا والی *

(۲) پسر خواجه حسن نقشبندی سن نسبتاً - خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانید - چون میرزا سلیمان والی بدخشان دست تغلب و استیلا شاه ابوالعالی را از دامن احوال میرزا محمد حکیم والی کابل (که هنوز بمن تمیز نرسیده بود) کوتاه ساخته او را بپاداش کردارش رسانید و صبیغه خود را بازواج میرزا در آورده اکثر محال کابل را بدخشان تنخواه نمود و در لباس دوستی اسباب دشمنی ترتیب داده در مقام آن شد که کابل را بتدریج در تصرف خود آورد (پس ازان میرزا سلیمان به بدخشان معاودت نمود) جمعی (که عمده آنها خواجه حسن و باقی قاقشال بودند) حقیقت معامله را خاطر نشین میرزا کرده در اخراج بدخشیان اهتمام بکار بردند - و میرزا

(۲) نسخه [پ] آباء خواجه از دیرباز در کابل طرح سکونت انداخته روزگار می گذرانیدند .

سلیمان ازین آگهی یافته باز متوجه کابل شد - میوزا قلعه را
بباقی قاقشال سپرده خود بجانب پشاور بدرزد - و از آب سنده
گذشته بدرگاه عرش آشیانی ملتجی گردید - امرای آنکه خیل
با تیولداران صوبه پنجاب حسب الامر پادشاهی همراهی میوزا گزیده
بار دیگر بر مسند حکومت بر نشاندند - و باشاره عرش آشیانی
میر محمد خان آنکه بسربراهی مهم کابل اشتغال ورزید -
میوزا محمد حکیم همشیره خود نجیب النسا بیگم را (۲)
والده اش در عقد ازدواج شاه ابوالمعالی آورده بود (
بے استصواب عرش آشیانی و بے استفسار از میر محمد خان
بخواجه حسن نسبت کرد - و خواجه (چون بچندین نسبت
عالی افتخار یافت) مهمات در خانه میوزا را از پیدش خود (۳)
سرانجام نمودن گرفت - و امری (که بار مناسب نبود)
میساخت - و از میر محمد خان املا حسابه بر نمیداشت - خان
مذکور از حدت طبع تاب نیارده از انجا بلاهور آمد - خواجه
من حیث الاستقلال بامر و کالت پرداخته بجزرسی و سخت گیری
دکان خود آرائی برگشاد - ظرفای آنوقت میگفتند که * بیت *

* گر خواجه ما خواجه حسن خواهد بود *

* ما را نه جوال و نه رسن خواهد بود *

چون یقین میوزا سلیمان شد که از امرای پادشاهی هیچ

(۲) نسخه [ب] فخرالنسا بیگم - (۳) در نسخه [ب] لفظ [را] نیست *

کس در کابل نیست در سار یازدهم آبی سنه (۹۷۳) نهصد و هفتاد و سیوم هجری بقصد تدارک مافات لشکر بر سر کابل کشید - میرزا شهر را بمعصوم کوکه خود سپرده خود بانفاق خواجه بغور بند شتافت - میرزا سلیمان چون نتوانست کابل را بزور گرفت رای نعمت بیگم زوجة خود را به قرا باغ (که دوازده کروهی کابل است) فرستاده در پرتو غدر طرح صلح انداخت - میرزا از نیرونگ بیگم فریب خورده ملاقات قرار داد - و پیش ازان (که میرزا سلیمان باشاره بیگم از حوالی کابل برسم ایلغار روانه گشته در کمین استان) میرزا مطلع شده راه گریز پیش گرفت - چون بکتل هندو کوه رسید خواجه حسن خواست که میرزا را نزد پیر محمد خان ببلخ بدهد استدعای کمک نماید - باقی قافشال نگذاشت - بدرخواست اعانت عرش آشیانی (هکرای جلال آباد گردید - و خواجه با جماعه خود جدا شده ببلخ شتافت - در مرآة العالم نوشته که همانجا ضایع گشت *

* بیت *

* دل بشد جان گریخت دین گم شد *

* ای حسن زین بتر چه خواهم شد *

تفصیل این و غرض ازین ظاهر نمی شود - چه خواجه بعد ازین سانکه مدتهای مدید بامر وکالت می پرداخت - چنانچه در اکبر نامه و طبقات اکبری مندرج است *

چون میرزا بترغیب و تکلیف باغیۀ بنگالہ بارادہ شورش
(۲) بلاہور رسید از آوازہ نہضت عرش آشیانی راہ کابل برگرفت

و عرش آشیانی بقصد تعاقب در سنہ (۹۹۰) نہضت نمود
ہجری سال بیست و ششم از دریای نیلاب عبور فرمود - و
جواب عذرخواہی میرزا نگارش یافت کہ اگر گفتار فرود
راستی دارد (و از خجالت ملازمت نمیتواند قرار داد) یکہ از
فرزندان را مصحوب ہمشیہ خود روانہ سازد - و اگر خاطر

(۳) باین ہم نگراید خواجہ حسن را با برخہ اعیان آن سرزمین
فرستادہ رسوم پیمان و سرگذد بجا آورد - میرزا ہر چند
خواست کہ ہمشیہ بدرگاہ رفتہ پوزش نماید خواجہ پذیرای
آن نشد - و زن خود را گرفتہ بجانب بدخشان عزیمت گزید -

(۴) و شاید در همین ایام فوت کرد - خواجہ را از بطن آن
عقیقہ خاندان سلطنت در پسر بود - یکہ میرزا بدیع الزمان
کہ رشادت و کارطلبیہا داشت - چون نا رو شدای خود را
ہمایون پور میرزا سلیمان را نمودہ در کوهسار بدخشان ستر

(۵) سردری برافراشت بدیع الزمان در سال چہل و ششم الہی
(۶) با برخہ از حصار شادمان رفتہ در آریخت - و چیرہ دست

(۲) نسخہ [ج] رسیدہ - (۳) در نسخہ [ج] لفظ [را] نیست -

(۴) نسخہ [ج] درین ایام - (۵) نسخہ [ب] کوهستان - (۶) نسخہ

آمد - و آن بد گوهر در آریزه فرو شد - مشار الیه منبر و
 زر و سیم بزم عرش آشیانی بر آراسته عرضداشت نمود - و از
 پیشگاه خلافت بانواع عطایا کام دل اندوخت - دیگر میوزا
 والی سمت که وارد هندوستان گشته مورد مراحم خسروانی
 گردید - عرش آشیانی بلاقی بیگم دختر شاهزاده دانیال را
 بحال نکاح او در آورد - در عهد جنت مکانی بمنصب هزار
 و پانصدی هفت صد و پنجاه سوار سر عزت برافراخت - و
 در جشن جلوس اعلیٰ حضرت باضافه پانصدی در صد و پنجاه
 سوار بمنصب در هزاری هزار سوار مباحات اندوخت - آخرها
 بفوجدار می سرکار ماند و می پرداخت - در سال بیست و دوم
 سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری در گذشت - برگزیده
 انهل مضاف ارجین بطریق وطن در جاگیر داشت - بقدر
 قرابت ترقی نکرد - خالی از خست طبع نبود - پسرش میوزا
 ابوالمعالی میوزا خان جدا مذکور است *

* مکرمات خان *

ملا مرشد شیرازی سمت - در مبادی حال مدتها با مهابت
 خان سپه سالار بسر برد - بستر در سلک بندگان جنت مکانی
 منسلک گشت - و در سر آغاز جلوس اعلیٰ حضرت بخطاب

(مآثر الامراء) [۴۶۱] (باب الميم)

(۲) مكرمت خان و خدمت ديوانى بيوتات هرکار والا و منصب

هزارى در صد سوار اختصاص پذيرفت - در سال چهارم

بديوانى و بخشىگزي و واقعه نويهي و بيوتاتى دار الخلافه

اكبرآباد مامور گرديد - و در سال هشتم ^(۳) سرزمين بنديله

مطرح الويه پادشاهي گشت و از باستخلاص قلعه جهانسي

(كه از قلاع استوار ججهار برگشته (دزگار بوده) و بتفحص

دوائن آن مقهور تعين گرديد - نگهبانان قلعه از دست بردهاى

افواج قاهره (كه برأى العين مشاهده نموده بودند) همت

باى داده زينهاري گشتند - و چنين حصارى را (كه باسباب

و آلات قلعه دارى استحكام تمام داشت - و بر فراز كوهچه

درميان جنگل انبوه و اشجار خار دار واقع شده) بى ارتكاب

پوخاش و تلاش تسليم نمودند - مكرمت خان ازين فتح

بيست و هشت لك روپيه از دفيذه هاى نواحى جهانسي و

دثبه بچست و جو بدست آورده بملازمت والا (سيده از نظر

گذرانيد - اعلى حضرت بعد سير و گلگشت آن ديار (كه

بكثر آب و وفور آبشار رشك كشمير هميشه بهار است) در

اواخر همين سال از آب نريده عبور فرمود - و مكرمت

(۲) نسخه [ب] مكرمت خان بخدمت الخ - (۳) نسخه [ب] سال هشتم

(كه سرزمين بنديله مطرح الويه پادشاهي گشت) او باستخلاص الخ -

(۴) نسخه [ج] دينه و در [بعضى نسخه] دهه .

خان بطریق سفارت نزد عادل شاه والی بیجاپور (که از نا عاقبت اندیشی در ارسال پیشکش تکاسل نموده بقبة السیف نظام شاهیه را در حمایت خود جا داده بود) رخصت یافت -
 خان مذکور بگزارش انواع ترغیب و توهیب او را (همکاری اطاعت ساخته در سال نهم با اقسام نوادر پیشکش و فیله) که فرد کامل نوع خود بود موسوم بکجراج (معارفت نموده تارک اعتبار بر افراخت - و پس ازان بخدمت والا رتبت خانصامانی
 چهره کامیابی افروخت - و در آغاز سال پانزدهم سده (۱۰۵۱) هزار و پنجاه و یک هجری بمنصب سه هزارى ذات و سوار و عنایت نقاره بلند آدازه گشته به صاحب صوبه دهلې دستوری یافت - و سال هجدهم ضمیمه آن از تغیر اعظم خان بفوجداری و تیدول داری متھرا و مھابن شاد کام شده باضافه هزارى هزار سوار بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار بلند مرتبه گشت *

کیفیت بلده شاهجهان آباد

ازانجا که هم عالیہ مصروف آن است که ذکر جمیل بر مفعله روزگار مرتسم گردن - سیما مزجه سلاطین ذری الاقتدار (که همواره می خواهند که عرصه جهان را بآثار پایدار بیارایند) داعیه اساس شهرے دل نشین بر کنار دریای جون

(مؤثر الامر) [۴۶۳] (باب المیم)

(۲)

از خاطر اعلیٰ حضرت چهره نمود - کار آگاهان عمارت بعد

پژوهش بسیار قطعه زمین (که در ظاهر دارالملک دهلی

میان نورگده و آغاز آن معموره واقع بود) برگزیدند - بیست

و پنجم ذی الحجه سال دوازدهم سنه (۱۰۴۸) هزار و

چهل و هشت هجری مطابق طرحی (که در پیشگاه خلافت

مقرر گشته) بسوکاری غیرت خان برادرزاده عبدالله خان^(۳)

فیروز جنگ (که نظم صوبه دهلی بدر مفوض بود) رنگ

ریخته بعفو بلیان آن پرداختند - و نهم محرم سال مذکور

اساس آن بنای مایع الشان نهادند - و در ممالک محروسه

هرجا صنعت گری از سنگ تراش ساده کار و پرچین گری و

معمار و نجار بود بحکم پادشاهی آمده با عملة بسیار مشغول

کار گشتند - و هنوز تاسیس برخی از بنا و تهیه لخته مصالح

شده بود که غیرت خان بصوبه داری گتیه نوازش یافت -

و حراست صوبه دهلی و اهتمام برافراختن عمارات رفیعه

به اله وردی خان مفوض شد - او دو سال و چند روز

بدین امر پرداخته از جانب دریا اساس قلعه ده گز افراخته

گشت - پس از ضبط صوبه مذکور با اهتمام تاسیس عمارت^(۴)

و سرانجام لوازم آن بهکرمات خان (که بوالا خدمت میرسامانی

(۲) نسخه [ب] بعد از - (۳) نسخه [ب] عزت خان - (۴) نسخه

[ج] عمارات

(باب الهميم) [۴۶۴] (مآثر الامراء)

قيام مي نمود) مقرر گردید - او جد و جهد بليغ بظهور
رسانید - تا آنکه در سال بيستم اين حصار گردون بنا با
ساير ابنيه فردوس آئين [که در هر گوشه آن خورنقه و
سدیره سمت و در هر زاريه آن گلشنه و غدیره - و بے تکلف
و اغراق نگارخانه چين است - اما آن نقش پيشين و اين
نگار پسين *
* بيت *

* در آن قـدر بـرده صنعت بکار *

* که خود نيز محو است صنعت نگار *

از غيب دانيهای اديب خسرو است که آنچه سابق در مدح
دهلي گفته بود درينولا بر روی کار آمد *

* بيت *

* اگر فردوس بر روی زمين است *

* همين است و همين است و همين است [*

بصرف شصت لک روپيه در عرض نه سال و سه ماه و چند
روز صورت حسن انجام گرفت *
(۲)

قلعه رفيعه (که مئمن بغدادی است) درازش هزار گز پادشاهی
و پنهان شش صد ذراع - جدرايش از احجار لعل فام فتح پور
برافراخته شده - ارتفاع آن با شرفات و خاکريز بيست و پنج
ذراع - و زمين شش لک گز است مضاعف زمين قلعه
مستقر الخلافه اکبر آباد - و دورش سه هزار و سيصد ذراع است

(۲) نسخه [ب] در صورت احسن انجام گرفت *

مشمول بر بیست و یک برج - هفت مدور - چهارده مئمن -
 چهار دروازه و دو دریچه - و خندق به پهنائی بیست گز و
 عمق ده گز از آب نهر مالمال - از در جانب بدریای جون
 می ریزد - سوای ضلع شرقی (که دریای مذکور بدیوار حصار
 پیوسته است) - به بیست و یک لک روپیه مرتب گشته -
 و نشیمن های خاص از شاه محل با سقف سیمین و امتیاز
 محل با آرامگاه معروف بدرج طلا و دولت خانه خاص و عام
 و باغ حیات بخش به بیست و هشت لک روپیه - و منازل
 بیکم صاحب و دیگر پردگیان حریم عفت بهشت لک روپیه -
 و دیگر عمارات از بازار و چوکیهای درون قلعه گردون عظمت
 (که بجهت کارخانجات پادشاهی ساخته شده) بچهار لک
روپیه صورت اتمام گرفت *

سلطان فیروز خلجی در ایام سلطنت خود نهری از دریای
 جون از نواحی پرگنه خضرآباد جدا نموده به سی کوه
 پادشاهی آورده بحدود پرگنه سفیدرون (که شکارگاه او بود و
 آب کشت کم داشت) رسانید - آن نهر بعد از انتقال
 سلطان بتوالی ایام و تواتر اعوام خراب گشت - و از جریان
 باز ماند - و در عهد عرش آشیانی شهاب الدین احمد خان
 صوبه داری دهلی برای افزونی زراعت و آبادی محال تبیل
 خود نهر مذکور را مرمت نموده جاری ساخت و به شهاب

(باب المیم) [۴۶۶] (مأثر الامرا)

نهر موسوم گردانید - چون (زگار از سپری شد بترمیم و تعمیر آن نپرداختند - و بدستور پیش از جریان باز ماند - درینولا) که توجه اعلی حضرت به بذای این قلعه مصروف گشت) امر شد که نهر مذکور را از خضر آباد تا سفیددن (که مبدأ و منتهای آنست) مرمت کنند - و از سفیددن تا قلعه (که مسافت آن نیز سی کرده پادشاهی ست) نهری تازه حفر نمایند - بعد تیاری به نهر بهشت مسمی شد - و نشیمنها بحوضهای لبریز و فوارهای بلند پرواز نضارت دیگر بهم رسانید - بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۵۸) هزار و پنجاه و هشت هجری سال بیست و یکم (که برای نزول پادشاهی مختار اهل تنجیم بود) به تهیه اسباب جشن و تعبیه مواد عشرت فرمان رفت - و تمامی منازل خاصه را بکوناگون نفائس فرش (که در کشمیر و لاهور از پشم شال برای هر نشیمنه بنفاست و لطافت بر روی کار آورده بودند) برآراستند - و بر در حجرها و ایوانها پردهای طلادوزی و ده یک دوزی و کلابتون دوزی و مخمل زربفت کار هنرمندان بدائع آثار گجرات آویختند - و در هر نشیمنه اورنگ مرصع و طلائی میذا کار و منبت و سازه نصب نمودند - و هر جا مسنده والا گسترده کارتکیهها با غلافهای لایق متلای گذاشته مسند پوشهای زرکش بران کشیدند - و سه جانب ایوان منبع الشان

دولت خانه خاص و عام بمحجر نقره و پیش جهرز که بمحجر طلا
 بر آراستند - و در هر طاق آن زرین کوکبه بزنجیر طلا آویخته
 نمودار چرخ برین بر گردانیدند - و در وسط آن ایوان مربع تختگاه
 ساخته دور آنرا بمحجر طلا آرایش دادند - و بر روی
 آن مربع سریر فلک نظیر (که فروغ مایه خورشید عالم افروز
 است) گذاشتند - و پیش تخت شامیانه زرنگار مسلسل مردارید
 یا اساطین مربع بر افراختند - و بر در جانب تخت گاه در
 مربع چتر مسلسل مردارید و بر درامین تخت مئمن ملکت
 نصب کردند - و عقب تختگاه مذابیهای مربع و طلا نهاد
 قورخانه (که محتوی سم بر شمشیرهای جواهرنگار با
 پردله های مربع و ترکشها با یزاق مربع و نیزهای مربع
 که در ترمیع آن سرماییه بحر و کان بکار رفته) بترتیب نگاه
 داشتند - و سقف و ستون و در و دیوار آن ایوان سحر بنیان
 و ایوانهای اطراف چهار گانه دولت خانه خاص و عام را
 سایبان های زر دوزی و پرده های زرنگار فرنگی و چینی و
 مخمل زر بفت طلا باف و نقره باف گجراتی و مسلسلهای
 کلابتون و بادله آذین بستند - و پیش ایوان رفعت مکان بارگاه
 مخمل زر بفت و بر روی ایوانهای اطراف شامیانه های مخمل

(۲) نسخه [ج] و هر دو جانب اله - (۳) در نسخه [ج] لفظ [مربع]
 نیست - (۴) نسخه [ج] با مسلسلهای

زربفت بصوغه های شمیم برافراختند - و در زیر بارگاه
 فرشهای رنگین گسترده بر دوز آن محجر نقره نصب
 نمودند - و بارگاه مذکور (که در رفعت و وسعت با آسمان
 برابری دارد) بحکم عالی در احمد آباد در کارخانه سرکار والا
 یافتند - بمبلغ قریب یک لک روپیه در مدت مدید انجام
 پذیرفت - طول آن هفتاد ذراع پادشاهی و عرض چهل و پنج
 در چهار ستون نقره (که دور هر کدام دو گز و ربع است -
 و ارتفاع بیست و دو) برپا می شود - و سه هزار و دویست
 گز زمین را احاطه می نماید - و ده هزار کس در زیر آن
 میتوانند ایستاد - و از فراش و غیر آن سه هزار کس بصنعت
 جرّ ثقیل در مدت یک ماه برافرازند - و آن بر السفة خاصه
 و عام مشهور به دلبادل است •

بالجملة چنین بارگاه (که با فلک همسری نماید)
 گاه افراخته نشده - و چنین مکانی (که نمونه فردوس
 برین باشد) باین ^(۲) زیب و زینت آراسته نگشته - از روز
 رمول فیض موصول پادشاهی بدین منازل جنّت مشاکل ده روز
 جشن قرار یافت - هر روز صد کس بخلاص فاخره سرافراز
 می گشتند - و گروهی بفرزنی منصب و نوازش خطاب و ^(۳)
 جمعی بمرحمت نقد و اسب و فیل کام دل برگرفتند - میر

(۲) نسخه [۱] باین زینت آراسته نگشته - (۳) نسخه [ب] سرفراز گشتند •

يحيى كاشي تاريخ اختتام اين بزمى عالى چنين يافته^(۳)

* مصرع *

* شد شاهجهانآباد از شاه جهان آباد *

و هزار رزبيه صله برگرفت *

مكرمت خان را بجايزى اتمام اين عمارات هزارى ذات^(۴) و
سوار بر منصبش افزوده از اصل و اضافه بمنصب پنجهزارى
ذات و سوار و سه هزار سوار دوا سيه سه اسبه سرافراز
ساختمند - و در سال بيست و سيوم مطابق سنه (۱۰۵۹)
هزار و پنجاه و نه هجري در شاهجهان آباد مكرمت خان رخت
زندگاني بر بست - مشار اليه بتمول و زرداري شهرت تمام
داشت - مشهور است كه (روزى فردوس آشياني فرمود^(۵) كه
بعد ملاحظه نقشه بغداد و اصفهان بازارهاى مثنى و مسقف
آنجا) كه طرح برگزيده طبيعت بود) ترتيب نگرفت - و
بدان نمط (كه پسند خاطر بود) اين شهر صورت فيافت -
و درين باب تعرض گونه به مكرمت خان كردند - ازان روز
مكرمت خان گفته كه اين شهر اگر بنام ما مسمى كند
آنچه خرج شده داخل خزانه مي نمايم - پسرى داشت
محمد لطيف نام - در سال بيست و دوم بتقديم خدمت

(۲) يعنى سنه هزار و پنجاه و هشت هجري . (۳) نسخه [۱] بافت -

(۴) نسخه [ج] مارت - (۵) نسخه [ب] فرموده .

فوجداری میان درآب مامور گردید - و روح الله برادر زاده او منصب مناسب داشت *

چون خامه تیز خرام بتقریب سخن بگزارش چگونگی قلعه شاهجهان آباد پرداخته در عرصه بیان این شهر و دهلی قدیم نیز جولانی میکرد - و چون قلعه مبارک شاهجهان آباد صورت تاسیس پذیرفت جانب راست و چپ آن بر کنار دریا سایر شاهزادهای عالی شان و امرای عظمت نشان بعمارات وسیع و بدیع و نشیمنهای دل نشین چندان پرداختند [که از ابنیه عالیه (که بیست لک روپیه صرف آن شده باشد) و آنچه از آحاد ناسی تا اکابر و اعلای درخور مراتب احوال و تفاوت کثرت و قلت اموال موافق خواهش و سلیقه خود طرح ریخته اند (و از حیز احصا بیرون است) معموره عظیمه و سواد اعظمه سمت] که سیاحان جهانگرد بلدے باین پایتخت فسحت و وسعت و بدین مایه جمعیت و جامعیت در هیچ اقلیمه (۳) نشان ندهند *

* تَعَاَى اللّٰهَ اِکْر مَصْرَاسْت و گر شام *

* بود یک گوشه این محشر عام *

مدینه السلام بغداد (که پانصد و چند سال دار الخلافه

خلفای عباسیه بود) دوره از طرفین دجله در فرسخ است که

(مآثر الامراء) (۴۷۱) (باب المیم)

شش کروه (سمی باشد - و محیط این شهر عظمت بهر پنج
فرسخ پانزده کروه (سمی ست - و چون حصار شهر نو (که
از سنگ و گل کشیده بودند) بوفور باران جا جا ریخت
در سال بیست و ششم سورت از سنگ و صاروج در کمال
مذانت و استحکام اساس گذاشته در آخر سال سی ام بطول
شش هزار و سیصد و شصت و چهار ذراع مشتمل بر بیست
و هفت برج و یازده دروازه (که دو کلان بعرض چهار و
ارتفاع با شرفات نه ذراع است) بصرف چهار لک روپیه
مردت انجام گرفت *

چنانچه رسته سمت لاهور بعرض چهل ذراع و طول
یک هزار و پانصد و بیست گز مشتمل بر هزار و پانصد و
شصت حجره و ایوانهای نهایت مطبوع و دلپسند (که بحکم
معلی سکان بلده آنرا ساخته اند) - از آغاز بازار (که متصل
امطبل پادشاهی سم - و آن بمامله دو صد و پنجاه ذراع
از دیوار قلعه اساس یافته) تا چوک هشتاد در هشتاد -
کوتوالی چبوتره چهار صد و هشتاد گز است - از انجا تا چوک
دیگر صد در صد بطرز مثنی بغدادی - بازار ست بهمین
قدر طول و عرض - جانب شمالی این چوک سرای در سقّه
رفیع اساس بیگم صاحب (که یک درش جانب بازار و دیگر
بطرف باغ) موسوم به صاحب آباد (که حقیقه سه باغ است)

(باب المیم) [۴۷۲] (مآثر الامراء)

بطول نهصد و هفتاد و دو ذراع . و یکم ازان مکومت خان
پیشکش نموده و اعای حضرت بآن ملکه دروان مرحمت فرموده .
و جانب ضلع جنوبی بازار مذکور حمامی سم بکمال نزهت و
مفا که بفرمان آن ملکه زمان صورت اتمام یافته . و ازان
سرای و چوک تا سرای و چوک فتحپوری محل پانصد و
شصت گز . و رستۀ بازار جانب اکبر آباد بطول هزار و
پنجاه و عرض سی ذراع در نهایت پاکیزگی و خوبی در رویه
بهشت صد و هشتاد و هشت حجره و ایوان آراسته - در آغاز
بازار مکانی دروازه قلعه بجانب جفرب مسجد عالی بنیان
اکبرآبادی محل و مسجد جامع این شهر (که موسوم بمسجد
جهان نماست) در کمال زمانت و مدت و نهایت
(۲) فراخی ساخت بر کوهچۀ جانب غربی قلعه بمفاصله هزار گز
واقع است - دهم شوال سنه (۱۰۶۰) هزار و شصت هجری
اساس گذاشتند - در مدت شش سال بصرف ده لک روپیه
باجتمام سعد الله خان و خلیل الله خان زمین افزای خطه
خاک گردید *

* ع *

* قبلۀ حاجات آمد مسجد شاه جهان *

(۳) تاریخ اتمام آن است - و ازان وقت تا حالت تحریر (که
قریب صد سال گذشته) نویذبان عظام و عمدهای دالا مقام

(۲) نسخه [ب] فراخی ساخت - (۳) یعنی سنه هزار و شصت و هفت *

طرح امکنه دل فریب و طراحی حدائق طراوت افزا بجائز
 رسانیده اند (که ادهم تیزگام خیال در مسلک بیان آن
 بلنگی می گراید) خامه بهای چوبین چگونه آن راه تواند
 پیمود - خصوص مساجد که در چوک سعد الله خان و چوک
 معروف به چاندنی چوک (که معمار همت عالیّه ظفر خان
 مخاطب به روشن الدوله احداث نموده) - کاسه گنبد های
 هریک را با منارها از جانب بالا بصفايح مس مطلا در کمال
 درخشانی گرفته اند - در وقت اشراق آفتاب و ماهتاب لمعانش
 چشم فلک را خیره می سازد - و ازین جهت (که از مدته
 ممتد رایات ظل الاهی سایه گستر این مصر جامع است) بکثرت
 ابنیه و هجوم قطان هر جانب بیرون حصارش معموره ایست
 هر چهار ربع او مسکون - و از بسیاری اجتماع و فراهم آمدن
 مردم هفت اقلیم هر کوچه و برزنش کشور است بامتنع اقلیم
 سبعة مشحون - هر خانه مالا مال هر چه در خور مدن و ناگزیر
 امصار است - و در هر دوکانش بوقور نفایس و نوادر هر
 دیار صد کاروان بار - ازین است که در فترت نادر شاهي
 طرفه چشم زخمه باین شهر رسید - و در طرفه العین بصورت
 اصلي باز گردید - بلی همه چیزش از اول بهتر و روز افزون
 است - و تصویر نقش و نگارش از قدرت قلم بیرون
 منایع پردازی و نزاکت کاریها را روز بازار است - و طرب انگیزی

(باب المیم) [۴۷۴] (مآثر الامراء)

و بزم طرازی را با دلها سرور کار - چون پای خامه تیز رفتار در
مساحت ساحات خصوصیات این جای حیرت افزا لذت است
بلین بیت از فردغی کشمیری (که در تعریف این شهر گفته)
اکتفا می نماید *

* جهان را گریه از خود یاد باشد *

* همین شاه جهان آباد باشد *

اما دهلی قدیم (که از مهین و دیرین شهرهای هند است)
نخستین اندریت نام داشت - طول صد و چهارده درجه و سی
و هشت دقیقه - و عرض بیست و هشت درجه و پانزده
دقیقه - اگرچه برخی از اقلیم دوم انگارند اما از سیوم اقلیم
است - سلطان قطب الدین و سلطان شمس الدین در قلعه
پتهورا بهر میبردند - سلطان غیاث الدین بلبن قلعه دیگر اساس
نهاد - و آنرا مرزغن اندیشید - معز الدین کقباد بر ساحل
دریای جون شهر دیگر طرح انداخت - آنرا کیلوگڑهی
گویند - امیر خسرو در قران السعدین این شهر را می ستاید *

* بیت *

* وی دهلی و وی بتان ساد *

* پگ بسته و چیره کج نهاده *

الحال مقبره جنت آشیانی درین شهر است - سلطان

علاء الدین شهر دیگر بنا نهاده آن را سری گویند - پس ازان

تغلق شاه تغلق آباد بر ساخت - پستر پسرش سلطان محمد
شهر نو و منازل دلگشا بر روی کار آردن - و سلطان فیروز
بنام خون شهر بزرگ آباد نمود - و دریای جون را بریده
نزدیک ساخت - و سه گروهی فیروز آباد کوشک دیگر برافراشت
جهان نما نام •

چون نوبت بخدمت آشیانی رسید قلعه اندریمت را تعمیر
نموده دین پناه نام گذاشت - شیر خان سور دهلی علائی را
دیوان کرده جدا شهر برآراست - آثار این شهرها نمایان
و پیداست - طول این صوبه از بلول تا لدهانه (که بر ساحل
دریای سندج است) صد و شصت کرده - و عرض از سرکار (یواری
تا کوه کمادون صد و چهل - دیگر از حصار تا خضرآباد صد
و سی - شرقی آگره - میدان مشرق و شمال پیوسته بخیر آباد
صوبه اردیه - شمالی کوهستان - جنوبی آگره و اجمیر - غربی
لدهانه و سرچشمه گنگ - و (چون درین صوبه دیگر رودها
فراوان) لخته شمالی کوه این صوبه را کمادون نامند - کان
طلا و نقره و سرب و مس و زرینج و لنگار درو - و آهوی
مشکین و گار قاطس و کرم پیله و باز و شاهین و دیگر
شکاری جانور و خیل و اسب کوث بس انبوه - هشت سرکار
دریخت و سی و در پرگنه بجمع شصت کرور و شانزده
ک و پانزده هزار و پانصد و پنجم دام در عهد عرش آشیانی

بدو میگزائید - چون اعلیٰ حضرت باحداث شاهجهانآباد موسوم
(۲)

بدار الخلافه گردانید محالات دیگر افزوده دوازده سرکار دوصد

و هشتاد و یک محال بجمع یک صد و بیست و دو کرد و

بیست و نه لک و پنجاه هزار و یک صد و سی و هفت دالم

قرار گرفت *

این سواد اعظم (که بهترین بلاد هندوستان است)

همه فصل دارد - زمستان از غرغ آبان تا بهمن - آذر و

دی ایام شدت سرماست - و دو دیگر اولین و پسین اگرچه

سرد است لیکن نه بهیچار - و این فصل موسم خوبیهای

هندوستان است که سیر و شکار بکام دل میتوان کرد - دوم

قباستان از غرغ اسفندار تا آخر خرداد - اسفندار آغاز بهار
(۳) (۴)

هندوستان است - در کمال اعتدال - و فروردی نیز معتدل

است - درین دو ماه سواری و قطره می توان کرد -

اردی بهشت هم بد نیست - اما بے ضرورت تردد نتوان نمود -

و خرداد زمان استیلای گرماست - سیوم برسات - و نیز

اگر بارش شود هوا بهتر است - و الا بسان خرداد گرم -

امرداد عین باران است - و هنگام غایت لطافت هواست -

گاه باشد که روزی ده پانزده مرتبه باران - و ابرهای رنگین

(۲) نسخه [ج] دوازده سرکار و صد و هشتاد - (۳) در نسخه [ج] لفظ

[آخر] نیست - (۴) نسخه [ج] آغاز بهار و در کمال اعتدال است و

پديد آيد - و اين ايام نيز ايام خوبيهائے هذدوستان است -
و در شهر روز اگرچه باران مي باران اما نه بمرتبۀ ماه گذشته -
مهر آخرهای ايام برسات است - باران اين وقت بخريف
و ربيع نفع تمام دارد - روز بعد از يك پاس گرم
مي گردد - و شبها مائل بسردی - اين فصل سه هوا دارد -
و اگر بارش است برسات - و گر نه هوای تابستان - ليکن
در تابستان گرفتگی در هوا نمي باشد - و در برسات
دريز (که باران نشود و نسيم نوزد) هوا گرفته مي شود -
اين فصل ثلثه در تمام بلاد هذدوستان دایر است - اما
هوا متفاوت است *

* ميرزا حسن صفوي *

پسر سيوم ميرزا رستم قندهاريسست - در عهد جناب مكاني
بمنصب هزار و پانصدی هفت صد سوار سرافوازي داشت -
پس از جلوس اعلیٰ حضرت همراه پدر عالي قدر خودش از
صوبۀ بهار آمده به آستان بوس خلافت جبهه آرا گشت - و
در سال دوم به تعيينانج صوبۀ بنگاله رخصت يافت - مدتها
با پسر خود ميرزا صف شکن در کومبيل آن ولايت انسلک
داشت - گاهي بر طبق طامپ به پيشگاه سلطان رسیده روی
عقيدت بتقديل سده جهانبناني مي افروخت - و باز بدستوری
معاودت کام دل مي انداخت - و به افزايش منصب پايه

اعتبار بلند تر می افراخت - در سال نوزدهم بمنصب سه هزارى در هزار سوار امتیاز یافته بجاگیردارى فتح پور بیانه مورد اعطاف گردید - و در سال بیستم فوجدارى جونپور از تغیر شاه نواز خان صفوی برادر خردش نامزد او گشتن - و مصحوب صف شکن پسرش نقاره مرحمت شد - و از اصل و اضافه بمنصب دو هزارى در هزار سوار تارک افتخار افراخته نزد پدر دستوری یافت - و در سال بیست و یکم میرزا با پسر خود از جونپور آمده شرف استلام خلافت در یافت - و باز پدر و پسر کومکى بنگاله شده بدان صوب مرخص گشتند - و در سال بیست و دوم حسب التماس شاهزاده محمد شجاع بتهانه دارى کوچ متعلق صوبه مذکور مفتخر گشت - و باضافه هزار سوار مباحثات اندرخت - و در سال بیست و سیوم آخر سنه (۱۰۵۹) هزار و پنجاه و نه هجری (ه نورد عقبی) گردید - مشاهیر خطاب خانى قبول نمود - میرزا صف شکن بعد فوت پدر بخدمت تهمانه دارى و فوجدارى حصر ولایت بنگاله چندى بسر برد - پس از آن بگوشه انزوا بوظائف دعا گوئی پادشاه زمان اشتغال ورزید - و در سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سیوم هجری سال پنجم عالمگیری روزگار حیاتش بسر آمد - دختر میر میران یزدی همشیره نوازش خان عبد الکافی (که برادر

(مآثر الامراء) [۴۷۹] (باب الميم)

علاءى خليل الله خان است) در خانه او بود . خلف او
سيف الدين مغوي باعتبار دامادى خليل الله خان مطرح
انظار عاطفت خسروانه گشته در سال هفتم بخطاب كامياب
خان ناموزي گرفت . و بظاير جهتي از منصب برطرف
شده بود . در سال چهاردهم بديكالى منصب كامران گردید . و
خطاب خانى بنام خود يافت *

* مرتضى خان سيد نظام *

پسر دوم ميران صدر جهان پهبانيست . از بطن درهمن زنى
بوده (كه ميران كمال شيفتگي بدو داشت) . ازين جهت
اين پسر را نهايت دوست داشته در صدر تربيت او شد .
و در حين حيات خود بروشناسى پادشاهي و منصب
عمده كامياب گردانيد . پس از فوت ميران جنت مكاني
او را بمنصب دو هزار و پانصدمى در هزار سوارافراز فرمود .
و در نخستين سال جلوس اعلى حضرت باضافه پانصدي
بمنصب سه هزارى در هزار سوار و عطاي نقاره بلند آوازه
گشت . و پس از فوت مرتضى خان مير حسام الدين انجو سيد
مذكور بخطاب مرتضى خان ناموزي اندوخت . هنگامى كه
نظم صوبه دكن بمهابت خان خانانان تفويض يافت (خان
مشار اليه نيز كومي گشته رخصت دكن يافت . و پس از ان
(كه حصون تسعة دولت آباد بنيروى شهابت مهابت خان

سپه سالار در سال ششم سنه (۱۰۴۲) هزار و چهل و دو
هجری گشایش یافت) سپه سالار خواست یکی از سران فوج
را با برخی از بندهای اخلاص شعار بکراسست قلعه گذاشته
خود به برهانپور شتابد - ازان جهت (که مدتی در محاصره
قلعه انواع رنج و تعب کشیده بودند - و صبح و شام از کارزار
بیجاپوریه و نظام شاهیه دمی نیاسوده - و آذوقه ذخیره نیز
نمانده) بهر که تکلیف نمود از تکفل آن سر برتافت - و
مشهور است که (چون مرتضی خان صاحب سامان و جمعیت
بود) مهابت خان با او درین امر مبالغه نمود - سید
بامتناع چنین اصرار ورزید که مهابت خان خط آزادی از
نوشته گرفت *

و چون خان دوران از اخلاص خالص و حمایت راسخ
پذیرای آن خدمت گردید خانخانان حکمت عملی بکار برده
سید مرتضی خان را با جماعه دیگر بهمراهی خان مذکور در
قلعه گذاشته طبل رحیل فرود کوفت - در همان چند روز
فرمان بنام خان دوران رسید که (چون او بیش از همه
تعب و معوبت کشیده) قلعه را بمرتضی خان سپرده خود
بمالوه (که صوبه دارمی آن بار متعلق بود) رفته چندس
بباید - خان مذکور سید را در قلعه گذاشته و زرے (که
از خزانه عامره به خود داشت) برای ناگزیر قلعه بمشارایه

(۲)

داده روانه سمت مطلب شد. و پس ازان به تیوالدارئی دلمو
 سرافرازی یافته بمالیش متمدندان آن ناحیه از بیس و غیر
 آن مامور شد. چون وطنش در جوار دلمو سمت جمعیت
 کثیر و انبوه فرادان فراهم آورده در جستن و بستن طایفه
 بیس کوتاهی ننمود. مکرر بجنگ و پیگار غالب آمده نقش
 صولت او درست نشست. مدتها در فوجداری بیسواره و
 لکهنو بضبط و ربط تمام گذرانید. آخر الامر از غلبه پیروی
 و ضعف قوی طاقت قطره و پویه نماند. و بمهام خدمت
 نمی توانست پرداخت. در سال بیست و چهارم از بازگه
 خلافت او را از منصب باز داشته بیست لک دام بطریق
 سالیانه از برگنه پهبانی وطنش (که یک کرور دام جمع
 دارد) مرحمت شد. چون پسرانش در گذشته بودند هر
 کدام از عبدالمقتدر و عبدالله ذبیرهای او را باضافه منصب
 و دیگر نبایر او را فراخور حال بمنصب برنواخته هشتاد
 لک دام تتمه این برگنه را در تیول آنها مقرر کرد. پس
 ازین سید مذکور مدتها در زمره وظیفه خواران گذرانیده
 باجل موعود بساط هیات در نورید. عبدالمقتدر در عهد
 اعلی حضرت بمنصب هزارئی شش صد سوار و فوجداری
 خیرآباد رسیده *

(۲) در [بعضی نسخه] دلمو.

* معتقد خان میرزا مکی *

پسر افتخار خان است که در هنگامه سال هفتم جهانگیری در جنگ عثمان خان لوهانی داد جانفشانی و جان ستانی داده بکار آمد - میرزا نیز دران جنگ مصدر تلاشها گشته - این هر دو پدر و پسر در تیراندازی شهره آفاق بودند - پس از فوت پدر برهنمون بخدمت سعادت پوره خود را بفتراک دولت شاهزاده ولی عهد شاهجهان بر بهمت - و بحسن خدمت و درام حضور کامیاب نوازش شاهی گردیده بقرب و اعتبار اختصاص پذیرفت - گویند بشرف نسبت رضاعت شاهی نیز افتخار داشت *

چون شاهزاده نخستین بار باصلاح مهمات دکن توجه برگماشت و افضل خان و بکرماجیت (که از عمدهای دولت شاهی بودند) بهوش افزائی و فرمان پذیرگی عادل شاه بیجاپوری تعیین گشتند مشارالیه با جادو داس دیوان بیوتات بحیدرآباد دستوری یافت که قطب شاه والی آنجا را از خواب غفلت بر آورده بشاهراه اطاعت رهنمون شود - او (چون بصیرت سریعه بمقصد فائز گشت) قطب شاه را در کمال انقیاد و فرمان برادری دیده پیشکش پانزده لک رپیه از جواهر ثمینه و فیلان نامی نفوذ مند و اسبان قبیاق بر گرفته معارفت نمود - و به بساط بوسی انجمن حضور و استحسن

(مآثر الامر) [۴۸۳] (باب المیم)

تقدیم خدمت اسباب مزید رفعت جاه آماده گردانید - و در ایام ناکامی شاهزاده [] که از بی مهری رزگار غیر از قطع فیانی سود سفر بنظر نمی آمد) او از اخلاص وافی و صفای مافی (که سرآمد شائل رضیه است) پوستاری و هوا داری خدارند مجازی را سرمایه بهبود دانسته بهیچ وجه از رکاب شاهی جدائی نگزید - تا آنکه زمانه نیرنگ ساز بغافل یک بست و گشاد مژه چمن دیگر طرح ریخت - و بهار دولت شاهی گل کرد - در سنه (۱۰۳۷) هزار و سی و هفت هجری جنت مکانی در گذشت - و الویه شاهی از جنیر دکن باهتزاز آمده هفدهم ربیع الآخر بر تالاب کانگریه (که در خارج شهر نزهت بهر احمدآباد گجرات است) پرتو نزول افکند - و نظم آن دیار باقتضای وقت به شیر خان تونور تفویض یافت - و ازانجا که هنوز وصول بدار الخلافه واقع نشده و سلطنت استقرار نگرفته معتقد خان را بمنصب چار هزاری دو هزار سوار برنواخته با جمعی دیگر در احمدآباد گذاشتند - و در سال دوم بفرجدارئی اجمیر سر بر افراخت - پس ازان به صوبه داری مالوه متعین گشت - و در سال پنجم حکومت آن ولایت نامزد نصرت خان خاندوران گردید - و او بفرجدارئی اطراف دار الخلافه مامور شد - و در همین سال مکرر نالش باقر خان نجم ثانی

ناظم اردیبه بعرض اعلیٰ حضرت رسید که با رعایا سلوک ناپسندیده مینماید - معتقد خان باضافه سواران منصب نوازش یافته به بصاحب صوبگی اردیبه بلند پایه گردید *

از غرائب روداد آنکه گویند باقر خان کارهائے چند کرده مبلغها بدست آورده که افشای هر یک موجب رسوائی (۲) بود - خواست که آنرا خس پوش کند - زمینداران آن ناحیه را از دیسکه و دیسپانده و مقدم فراهم آورده بهرکه گمان شرارت داشت مقید ساخت - و ازانها یکدفعه هفت صد کس را بدم تیغ داد - ناگهان یکم ازان آشوب جان گزا بدرجسته خود را بحضور رسانید - و طومار چهل لک روپیه بنام باقر خان نوشته داد - درینولا تحقیق آن مقدمه نیز به معتقد خان مقرر شد - اتفاقاً میرزا احمد داماد باقر خان (که بخشیکری آن صوبه یافته همراه بود) روزی (که از آلباد در کشتی نشسته می رفتند) میرزا احمد تقریبی از طومار مذکوره بر آورده ازان زمیندار مستفسر گردید - و ببهانه دیدن طومار را از دستش گرفته بتیژدستی چنان شمشیر بسویش برتافت که سر از تن جدا شده در دریا افتاده - و طومار نیز پاره نموده بآب رها کرد - و به معتقد خان گفت که بمحض دولت خواهی شما این

حرکت بعمل آمده که آخر کار این قسم طومار بنام شما هم
درست می کرد - معتقد خان مستحسن داشت - اما چندی
معائب پادشاهی ماند *

معتقد خان مدتی دران دیار بداد دهی و مطیع نوازی
و سرکش براندازی بهر بوده چون بحضور آمد باز در سال
نوزدهم بحکومت آن دیار تعیین گردید - و در سال بیست
و دوم طالب حضور گشت - چون اعظم خان حاکم جوناپور
در همان ایام در گذشت بخدوبست آن سرکار به معتقد خان
قرار گرفت - خان مذکور از عرض راه عطف عنان کرده بجانب
امرمر رجوع نموده - چون او را پیروی دریافته بسیار از کار
رفته بود در سال بیست و پنجم دوازدهم ذی القعدة سال
(۱۰۶۱) یک هزار و شصت و یکم بعرض اعلیٰ حضرت
رسید که او بضبط نواحی جوناپور نمی تواند پرداخت - آن
تعلقه بنام مراد کام مغوی تجویز شد - اتفاقاً او هم در همان
تاریخ در جوناپور بساط حیات در نوردید *

* میرزا عیسیٰ قرخان *

پدرش جان بابا عم پدر میرزا جانی بیگ حاکم سنده
است - چون پیمانۀ حیات میرزا جانی امویز گردید - میرزا
عیسیٰ بهوس حکومت دست و پائی بحرکت آورد - خسرو
خان چرگس (که وکیل مستقل آن سلسله بود) میرزا

غازی را جا نشین پدر ساخت - و خواست که میرزا عیسی را
 بادب گاه زندان بر نشانند - او بقلای بخت و رهنمونی
 اقبال ازان دیار بدر زده بدرگاه جهانگیری استظلال عافیت
 نمود - جنت مکانی بمنصب آمده مطرح انظار عاطفت
 ساخته تعذیبات دکن فرمود - و چون میرزا غازی در حکومت
 قندهار در گذشت خسرو خان عبد العالی نامی را ازان سلسله
 بر مهند ترخانیه مژگن ساخته دست مایه حکم رانی
 اندیشید - جنت مکانی بتوهم آن (که مبادا عبد العالی
 به دستان سرائی خسرو خان ریشه استقلال دران سرزمین فرد
 برد) فرمان بنام میرزا عیسی خان قلمی فرمود - و چون او
 جبهه سالی آستان خلافت گردید بعرض برخه حساد [که میرزا
 از دیرباز در آرزوی ملک موردئی نعل در آتش است - اگر
 دریغلا مستقل شده بحاکم کج و مکران و هرمز (که قریب
 واقع شده اند) اعانت جسته با شاه عباس صفوی توسل نماید
 مدتها باید که تدارک آن بوقوع آید] پادشاه بد گمان شده
 میرزا رستم قندهاری را بحکومت آن دیار مامور فرمود - و
 بهی او رگ و ریشه ترخانیه ازان ولایت برکنده گشت -
 و میرزا عیسی بجاگیرداری دهن پور گجرات سر برنواخته
 تعین آن موبه گردید - دران هنگام (که اعلی حضرت از
 حوالی تتهه بذکاهی همراه زن و ولایت بهاره مضاف گجرات

معادرت بدکن فرمود (میرزا بیادری طالع از نقد و جنس و اسب و شتر بطریق پیشکش در جناب شاهي ارسال داشته ذخیره سود و بهبود روزگار خود اندوخت *

پس از ارتحال جنت مکانی در ائذای توجه رایت فردوس آشیانی از دکن بدار الخلافه آگره هنگام جهان گشایی بمعادرت زمین بوس رسیده باضافه در هزارى هزار و سیصد سوار بمنصب چار هزارى ذات و دو هزار و پانصد سوار و ایالت ملک تنهه کامروای ملک خود گردید. لیکن بعد جلوس بر سریر فرمان (واثی حسب انتضای وقت ضبط و ربط آن دیار به شیر خواجه مخاطب بخواجه باقی خان تفویض یافت - و میرزا بے نیل مقصود از عرض راه معادرت نموده بتیولدارى متھرا و آن نواحی مورد نوازش گشت - و در سال پنجم در سواران منصب افزوده بجاکیر دارى ایلچپور رخصت یافت - و در سال هشتم باضافه هزارى هزار سوار بمنصب الای پنجهزارى چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه بر نواخته فوجداری سرکار سورتھه مباهی گردید - در سال پانزدهم صاحب صوبگی گجرات از تغیر اعظم خان اختصاص پذیرفت - ضبط سورتھه بمسر کلانش عنایت الله (که بمنصب دو هزارى زار سوار سرفرازی داشت) مقرر گشت - و بعد از عزل و به داری مجدداً بایالت جوناکده (که حاکم نشین ولایت

سوزنده است) سر برافراخت - و در سال بیست و پنجم
 هراسمت آن دیار بمحمد صالح پسر دوشمش مغوض گشت - و
 فرمان طلب میرزا بحضور صادر گردید - در محرم سده
 (۱۰۶۲) هزار و شصت و دوم بقصبة سانبهر رسیده بود که
 پیمانه حیاتش برآمود - با آنکه عمر میرزا از صد متجاوز
 بود اما قوی از درجه طبیعی سقوط نیافته - باه هم جوانانه
 داشت - و بسیار عیش دوست و شیفته مسکرات و دل داده
 راگ و رنگ بود - و در نغمه خوانی و ساز نوازی خالی از
 کمال نبود - ارلاد بسیار بهم رسانید - عزایت الله خلف کلانش
 که عمده بود در سال بیست و یکم در گذشت - و پیشتر
 در حیات پدر زندگی مستعار سپردند - بعد فوت میرزا
 محمد صالح (که ارشد ارلادش بود - و احوالش جدا بقلم
 آمده) بمنصب در هزار و پانصد سوار و فتح الله
 بمنصب پانصدی و عاقل بمنصب درخور سرافرازی یافتند *

* محمد علی خان محمد ملی بیگ *

خویش قلیچ خان از منصب داران داخلی همراهی
 شاهزاده دارا شکوه است - چون سرکار حصار بضابطه معمول
 بپادشاه زادهای ولی عهد تعلق می کرد [چنانچه در عهد
 فردوس مکانی به جنت اشیانی و در وقت جنت اشیانی
 بعرش اشیانی و همین قسم بجنت مکانی و فردوس اشیانی

تذخراه شده بود [لهذا در عصر سلطنت فردوس آشياني
 پيادشاهزاده كلان تراز يافته او بفوجداري آنجا مامور گرديد -
 از آنجا كه گشاد هر كار در گزر وقت است و كار كنان قضا
 بادنني رسيله جامه را بكامي مي ريزند دران ايام] كه جراحت
 بيگم صاحب (كه بذاير وصول شعله شمع بدامان و رسيدن
 ببدن اخلاص سوخته بود و پس از معالجه بسيار اطبائي وقت)
 هرچند التيام پذيرفته اما گاه گاه عود ميكرد [او در پيشگاه
 سلطنت ظاهر نمود كه همامون نام فقيري بے نوا در سركار مذكور
 ميباشد - مرهم او براي اين قسم جراحت مفيد و مشهور است -
 پستربر طبق حكم او را آورد - و مرهم او نفع تمام بخشيد -
 پادشاه آن فقير را به مبلغ همسنگش و خلعت و اسب و فيل
 و ديه در وطن بطريق التماس بر نواخت - و مشار اليه (كه
 واسطه اين امر بود) مورد عاطفت گشته سال هژدهم بخطاب
 خاني ناموري اندوخت - سال بيست و ششم (چون صوبه ملتان
 در عوض صوبه گجرات به پادشاهزاده مذكور تفويض يافت)
 او بعنايت خلعت و هراست آنجا اختصاص گرفت - چون
 صوبه تتهه هم ضميمه صوبجات سابق به پادشاهزاده مذكور
 مرحمت شد او بمحافظت آنجا مامور گرديد - سال سي ام
 مطابق سده (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجري پيمانده
 زدگي او برآمود *

* مغل خان *

بهر زین خان کوکه است - در عهد جنّت مکانی بمغصب
 هزاری پانصد سوار (سیده بود - در سر آغاز جلوس اعلیٰ^(۲)
 حضرت بقلعه داری دارالملک کابل سر بر افراخته مرخص
 گردید - و چون سال نهم ساحت دولت آباد مضروب خپام
 پادشاهی گردید و مهاجر قاهره به سرکردگی سران نامور
 بنهب و غارت ملک عادل شاهیه و تسخیر قلمه قلاع نظام^(۳)
 شاهیه تعیین گردید مغل خان بافروزی مغصب پانصدی
 پانصد سوار کام دل اندرخته بهمراهی خان دوران نصرت
 جنگ انتظام یافت - و در آخر این سال بذیری شهامت
 و پودلی سردار با وقار قلعه اردگیر (که از قلاع حصینه رمینه
 بالاگهات دکن است و درین وقت مضاف موبه محمّد آباد^(۴)
 بدر) هشتم جمادی الاولی سنه (۱۰۴۶) هزار و چهل
 و شش هجری در محاصره سه ماه و کسری بتصرف
 پادشاهی درآمد - خان مذکور پانصدی ذات پانصد سوار
 دیگر اضافه یافته بصیانت و حفاظت آن حصن استوار
 معین گردید - و مشار الیه مدتی درانجا گذرانیده نامه بمروت
 و مردمی برآورد *

(۲) نسخه [ج] در آغاز جلوس - (۳) نسخه [ج] عادل شاه - (۴) در

نسخه [ج] حرف [واو] نیست *

(۲) اقام سطور را در سلمه پانزده جاوس خاقان زمان گذری
 بتماشانی قلعه مسطور افتاد - مشاهده نمود که در دیوار
 صماری (که اندرون قلعه واقع شده) بر سنگی تاریخ فتح
 قلعه و تقویض آن بمغل خان کنده نصب کرده اند -
 اغلب که بفرمایش خان مذکور باشد - پس ازان بحضور
 شتافته در سال هژدهم بمنصب دو هزار و پانصدی دو هزار
 سوار پایه افزای اعتبار گشت - و چون در همین ایام خان
 دوران صاحب صوبه دکن رخصت انصراف یافت خان مذکور
 نیز بعطای نقاره بلند آوازه گشته بهمراهی صوبه دار دستوری
 یافت - و در سال بیستم و پنجم به صاحب صوبگی تتهه
 سرفراز گشته از راه گجرات روانه آن سمت گردید - صاحب
 همت و شگفته رو بود - هرکه بسر وقتش وارد میشد در
 تفقد و دلجوئی کوتاهی نمیکرد - و جوای نام نیک بود *

چون خان مذکور از تن آسانی و فراغت دوستی توفیق آن
 نیافت (که خود را در مهم قذوهار بخدمت شاهزاده بلند انبال
 محمد دارا شکوه (سائد) (۳) ازین رهگذر از منصب سه هزاری دو
 هزار سوار و جاگیر برطرف شد - چندی بدین مذوال
 گذرانید و یورشانیها کشید - آخر در سال سی ام حسب الالتماس

(۲) یعنی شاه عالم پادشاه مطابق سنه (۱۰۸۸) هزار و یکصد و هشتاد

و هشت هجری - (۳) نسخه [۱] برساند *

دارا شکوه بسالمانه پانزده هزار ربيعه موظف گويد - تاريخ فوتش بنظر نيامد - گویند شکار دوست بود - و باغمه و سرود شيفتگي داشت - سازنده و نوازنده بسيار فواهم آورده بود *

* مير شمس *

از سادات حسيني است - گویند مدتي تارک دنيا بود - و سياحت ميکرد - پس ازان ملتزم رکاب شاه جهان شده - بعد ارتحال جنت مکاني (چون موکب شاهجهاني در فواج سورت درود نمود) او بقلعه دارى آنجا سرفرازي يافت - و سال هفتم از اصل و اضافه بمقصب دو هزار و پانصدي دو هزار سوار چهاره فاموري بر افروخت - و سال دهم باضافه پانصد سوار و فوجداري و تيولداري برگرفته پزوده مضاف کجرات لوى بلند پايجي بر افراشت - سال هزدهم بعنايت فقاره بلند آدازه گشت - و سال نوزدهم از اصل و اضافه بمقصب سه هزارى سه هزار سوار و فوجداري و تيولداري بر افروخت - سال بيست و پنجم بفوجداري و تيولداري بقرن متعلق کجرات فضل اميدش بارور گرديد - سال بيست و هشتم بلز به تهانه دارى و جاگيولداري پزوده از توابع احمد آباد مامور گشت - سال سي و يكم نوزدهم رمضان مطابق سنه (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت هجري لهاس هستي را برکنند *

* مرشد قلی خان خراسانی *

از ترکان سپاهی پدیده بود - بکار دانی و معامله فهمی
 امتیاز داشت - ابتدا نوکر علی مردان خان زیک حاکم
 قندهار بود - چون خان مذکور آن حصن حصین را تسلیم
 اولیای پادشاهی نموده بندگی درگاه والا برگزید چند کس
 از نوکران عمده او در سلک ملازمان درگاه انتظام یافتند -
 از انجمله مرشد قلی خان از یارانی طالع بدولت و دشمن
 فایز گشته منظور نظر التفات خسروانه گردید - در سال نوزدهم
 جلوس فردوس آشیانی به فوجداری دامن کوه کانگوه از تغیر
 خدوچر خان فرق افتاد برافراخت - و چون صاحب مویشی
 و سرداری بلخ و بدخشان نامزد شاهزاده محمد ادرنگ زیب
 شد او به بخشیدگری فوج متعینه ایشان تعین یافت - و در
 سال بیست و دوم از تغیر جان نثار خان آخته بیگی شد - و
 در سال بیست و چهارم به بخشیدگری لاهور اختصاص گرفت -
 و چون شاهزاده مذکور در سال بیست و ششم بتقریب نظام
 مویشی دکن لوی توجه برافراخت او از سابق و لاحق بمنصب
 هزار و پانصدی پانصد سوار و خدمت دیوانی بالاکهاک دکن
 کامیابی اندوخته بهمراهی شاهزاده دستوری یافت - و در تقدیم
 آن خدمت مساعی جمیله بکار برده جوهر رشادت و کار دانی

خود را بر روی روز آورد - و حسب التماس شاهزاده در سال بیست و هفتم بافزایش پانصدی و خطاب خانجی چهره اعتبار برافروخت - و در سال بیست و نهم بافزونی پانصد سوار مورد نوازش گردیده خدمت دیوانی پایان گهات از تغیر ملتفت خان بانضمام کار سابق بدر مقرر شد *

و پس ازان [که همت والا نهمت پادشاهزاده فتح نصیب محمد ادرنگ زیب مصروف آن گردید که به مستقر الخلافه شتافته دست استیلای دارا شکوه را (که از فرط توجه اعلی حضرت هیچ یک از برادران را بنظر همسری در نیارده طبل خود کامی و خود آرائی می نواخت - و از امور سلطنت جزنامه به اعلی حضرت نماند) کوتاه سازد] پرتو اهتمام بصوب این مطلب افکند - و در کمتر فرصتی لشکر نمایان و توپخانه شایان ترتیب داد - از ملازمان پادشاهی (که دران صوبه بودند) هرکرا بخت اقبالند مساعدت نمود سر ارادت بر خط بزدگی و همای گزاشت - مرشد قلی خان (که آثار ارادت و جانفشانی از سیمای احوالش هویدا بود - و بر همه اخلاص مذان عقیدت کیش سدهم گرفته مراسم دولت خواهی بتقدیم می (سانید) از تغیر میر ضیاء الدین حسین اسلام خان (که در مرافقت شاهزاده محمد سلطان برسم منقلا از ادرنگ آباد روانه برهانپور

گشت) بخدمت دیوانی جلیل القدر سرکار شاهي مدارج عزت پیمود - و از اصل و اضافه بمنصب سه هزاري سرفرازي یافت - و چون رایات پادشاهی دهم (جیب سده ۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری بگذر اکبرپور از آب نبرده پایاب عبور نموده و بیست و دوم همین ماه اتفاق صف آرائی (که نخستین معارک آن شاه فیروزمند است) با مهاراجه جهونمت (که از جهالت و جسارت سد راه آن شاهزاده گردیده پامی اقامت در نواحی اجین افشوده بود) افتاد (اجپوتان مشهور مثل مکند سنگه هاده و رتن راتهور و دیال داس جهاله و ارچن کور) که از رؤسای آن قوم جلالت کیش بودند (دست تعلق از جان برداشته جلو انداختند - و نخست بتوپ خانه شاهزاده [که اهتمام آن دران روز بعهده شجاعت و بهادری مرشد قای خان (که از سرداران اسخ العقیده و صاحب سیف و قلم بود) قرار یافته] بجنگ و ستیز پرداختند خان مذکور باتفاق ذوالفقار خان (که مقدمه الجیش هراول بود) با آنکه فوج درخور کثرت و هجوم مخالفان نداشت باست ثبات و قوار در عرصه کارزار استوار داشته از جانرفت - و بعد از گیرو دار بسیار و سعی و تلاش بے شمار (که منتهای مرتبه سپاه گری و جانفغانی بود) مردانه نقد جان نثار نمود - و بادای حق اخلاص سرخروئی اندوخت *

مشار الیه بارصف جوشش بهادری و نشاء سپاه گری
 فهمید متصدیانہ داشت - و دیانت و خدا ترسی پدید^(۲)
 هالش بود - در دیوانی دکن باستمال و رفاهیت رعای
 کوشیده در توفیر و تکثیر آبادی ملک همت گماشت -
 از کار شغاسی و جزری تقسیم اراضی نموده ربع هر جنس
 بر گرفت - و دستور العمل قرار داد - گویند از درے احتیاط
 (که مبادا حیف و میلے بجانب (رد) بسا اوقات خود طذاب
 جویب بدست گرفته زمین را پیمایش می کرد - از هسن
 نیت اوسن که عمر جاوید یافت - یعنی نامش بسبب
 این دستور العمل تا انقضای اعوام و شهرور بسیار بر مفعله^(۳)
 روزگار خواهد ماند *

باید دانست که در ممالک فسیحه الممالک سیر حاصل
 زرخیز دکن تشخیص جمع مال بر سر بیگه و مصاحبت
 اراضی بحریم و تفریق زمینها و تقسیم اجناس حبوب و
 بقول درمیان نبود - کشاورز و مزارع آنچه بیک قلبه و
 جفت گار می توانست و هر جندے که می خواست بر سر
 قلبه قلیله باختلاف بلاد و پرگذاشت بحاکم می داد - باز پرس
 کمیت و کیفیت نمی شد - و پس ازان [این ولایت
 روزگار ممتد بفوج کشیهای متوالیة سلاطین هندوستان

(۲) نفعه [ج] خدا پرستی - (۳) در نسخه [ج] لفظ [بسیار] نیست *

(مآثر الامرا) [۴۹۷] (باب المیم)

پی سپر گردید - و رعایا از نام مغل و معاملات نو ترسان
و لوزان گشته ترک اوطان گرفت - و امساک بازاران و قحط
چندین ساله سرباری گردید - و دیرانی بمرتبه انجامیدن
(که اعلیٰ حضرت با آنکه در سال چهارم سی و چهل کرد
دام از اصل صوبه خاندیس تخفیف دادند) بحالت اصلی
نگرائید تا آنکه ^(۲) نوبت بمشرد قای خان رسید [خان مذکور
از کار طلبی و دقت پژوهی به راجی صواب اندیش خود دستور
العمل راجه تودرمل را (که از زمان عرش آشیانی احداث
یافته در هندوستان مروج گردیده) بتازگی دران موز بوم
برردی کار آردن - ادلا در فراهم آردن رعایای متفرق در آن
تمام بکار بود - و جابجا امضای فهمیده و عمل متدین تعیین
نمود که اراضی اکثر برگذات را ^(۳) به پیمایش در آردند (که
آنها رقبه خواهند) - و تفریق شایان زراعت و کوه و ناله
(که بکار قابله رانی نمی آمد) نمود - و هر دیه (که
مقدم نداشت و وارثان از از خدمات حوادث منقود الاثر
بودند) مقدمی آنجا بهره از احوالش جوهر استعداد آبادی
و پرداخت رعایا دریافت نمود مقرر کرده سرگرم کشت و کار
ساخت - و برای خرید گاز و دیگر مایحتاج زراعت مبلغی
از سرکار داد (که آنها تقاری گویند) و باعمال گفت که

(۲) نسخه [ج] اینکه - (۳) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست .

آنرا بر سر فصل بمول در آزند - و معاملات با کشاورز سه
قسم نمود - اولاً تشخیص سر بسته ^(۲) (که معمول زمان قدیم نیز
بود) - دوم تقسیم غله (که آنرا تبائی نامند) و آن نیز
سه گونه است - اول هرچه از آب باران تا هنگام درو بمواد
رسد بالمناصفه قرار داد - و در آنچه از آب چاه بمواد رسد
اگر جنس غله است سیوم حصه از سرکار و دو حصه از
رعایا - و سواى غله از انگور و نیشکر یا زیره و اسبغول
مختلف است نظر بر خرج آب کشی و ایام تیاری آن - از
نهم حصه تا چهارم حصه برای سرکار باقی برعیت - سیوم
آنچه از آب کاریز و نهرها از دریا بریده بزراعت سر دهند
و آنرا پات خوانند بخلاف چاهی بکم و زیاده مختلف
قرار داد - عمل سیوم جریب یعنی ربع هر جنسه از حبوب و
بقول و فراکه و بذر نظر بر نرخ و چندی و چگونگی حصول
آن از هنگام زراعت تا حصاد فی بیکهه چیزه معین نمود ^(۳)
که بعد جریب آنرا باز یافت نمایند - و این عمل در سه چهار
صوبه دکن (که آنوقت همین قدر ازین دیار بمحوضه تصرف
پادشاهی در آمده بود) به دهانه مرشد قلی خان شهرت دارد *
پسرش علی بیگ در سال چهارم جلوس خلد مکان
بخطاب اهتمام خان و پسر دیگر فضل علی بیگ در سال

سي و درم بوقایع نگاری کچهری دیوان اعلیٰ سرفراز گردید -
 وقت مرحمت خانې و خطاب بر زبان پادشاه گذشت پسریده
 که بر نام خانې مي خواهد یا خطاب پدر - مشار الیه
 (۲)
 باحاط بعضی وجوه مرشد نلی خانې اختیار کرد - خلد مکان
 فرمود که من و مادر قربان علي (کرم الله وجهه) باید نادران
 بگوئید که علي گذاشته قاي میشود - فضل علي خان بهتر
 است - و پس از آن بدیوانی شاهزاده محمد معزالدین (که
 از زندان قادیب رستگاری یافته بود) اختصاص گرفت - و
 در سال چهل و درم بخدمت دیوانی موبه ملتان امتیاز
 یافت - زباننی یکی از رفقای خان مذکور (که خالی از
 اعتماد نبود) مسموم افتاد که چون از دکن بجانب ملتان
 رخصت یافت بچه کامیابی و شغف راه مقصود پیمودن
 (۳)
 گرفت و چه شیشه‌های مراد که دست امید بر طاق دل او
 و همراهانش نهچید - چون بلاهور پیوست برفع گرفت سفر
 وقفه چند روزه طرح نمود - هر صبح سیر باغی و هر شام
 (۴)
 مجلس تازہ مي آراست - ناگهان از فلاخن خانه فلک سنگ
 حادثه بشیشه خانه آرزویش افتاد - فرمان پادشاهی بغام حاکم
 آن بلده اصدار یافت که فضل علي خان را طوق و زنجیر
 کرده روانه حضور سازد - و او کار بند حکم گردید - و چون

این سانه از اخبار نویسان آنجا بعرض رسید ظاهر شد که فرمان جعلی بود - و آن بیچاره بے موجب در شکنجه بلا گرفتار گشت - همان ساعت گرز برداران تعیین شدند که بهر جا رسیده باشد از قید و بند برآورده اسباب و اشیای او (که در لاهور بضبط در آمده) بار مسترد نمایند *

* ملتفت خان *

مهمین خلاف ارشد اعظم خان جهانگیر شاهپست - از علوم متداوله بهره وافی داشت - و از حمایده شیم بخشه وافر - در عهد جنم مکانی به روشناسی و ناموزی بهره تفوق می افراخت - چون پدرش در آغاز سال دوم شاهجهانی بنظم دکن مامور شد او باضافه چهار صدی صد و پنجاه سوار بمنصب هزارمی در صد و پنجاه سوار مفتخر گردید - و پس ازان (که همراه پدر بمالش خان جهان لودی به بالاگات دکن رخصت یافت) بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سر برافراخت - و چون خانجهان باتفاق نظام شاهیه مکرر از افواج منصوره مالشه بسزا یافت اطراف لشکر از دور سیاه می نمودند - و گاه جنگی بگریز می کردند - ازین جهت دلاوران جهارت منش حساب از آنها بر نمی گرفتند - اتفاقاً (۲)
ررے (که بر چنداولی ملتفت خان با جمعی از راجپوتیه

با فام و نشان فامزد بود (از سهل انگاری قریب بدو کوره
 از قول درر افتادند - مخالف (که در کمین فرصت بود) بیکبار
 با ده هزار سوار رسیده - بجنگ پرداختند - برخه خانه زادن
 روشناس از مغل و راجپوت داد مردانگی داده راه جانفشانی
 سپردند - ملتفت خان با زاد دودا چندراوت ثبات قدم
 نیازست ورزید - از معرکه پهلوانی قهری ساخت - و در سال
 دهم بخدومت عرض مکرر امتیاز یافت - و در سال سیزدهم
 بدیوانی صوبه بنگاله دستوری یافت - و در سال نوزدهم
 ببخشگیری لشکر (که بسرداری شاهزاده مراد بخش بمهم
 پانچ و بدخشان تعیین یافته) اختصاص گرفت - و در سال
 بیست و دوم (چون شاهزاده محمد اورنگ زیب با عساکر
 نصرت پیرا بمهم قندهار تعیین شد) ببخشگیری آن فوج بخان
 مذکور مفوض گردید - و در همین سال پدرش رخت زندگی
 بر بست - او در رکاب بود - باضافه پانصد سوار سواراوی
 یافت - و در سال بیست و سیوم پانصدی دیگر بر منصبش
 افزوده تعیین دکن گشت - دران هنگام صاحب صوبگی دکن
 بشایسته خان متعلق بود - بنابر دیرین ربطها و رفور کاردانی
 و معامله فهمی بنیابت برهانپور مامور شد - و مشارالیه
 در بندوبست آن صوبه کوشیده آثار تمدن از ساحت آن زمین
 برداشت - و بحسن سلوک همه را از خود راضی و خرسند

ساخت - و در سال بیست و پنجم از پیشگاه خلافت و
 جهانبدانی دیوانی پایان گهات دکن (که عبارت از صوبه
 خاندیس و نصف صوبه برار باشد) بدو تعلق گرفت -
 و در سال بیست و نهم حسب الالتماس شاهزاده محمد
 ارزنگزیب بهادر ناظم دکن بافزونئی پانصدی ذات و پانصد
 سوار و خدمت قلعه داری احمدنگر از تغیر شاه بیگ خان
 سر بلند گشت *

و چون مشام حسن اخلاصش از شمامه التفات شاهزاده
 مذکور معطر بود و در وقت رکضت عالمگیری بانتزاع سلطنت
 نطاق همت بمیان مرافقت بر بخت پس ازان (که یکران
 عزیمت شاهی از برهانپور بسوی مقصود سبک عزان گردید)
 خان مذکور بعنایت نقاره بلند آوازه گشت - و بعد از
 محاربه جسونت در ظاهر بلده اجین عشره اخیر رجب
 از انتقال مرشد قلی خان (که دران معرکه مردانه وار
 نقد جان نثار نمود) بخدمت دیوانی سرکار و خطاب
 اعظم خانی و عنایت طوغ مطرح انوار عاطفت گشت - و از
 اصل و اضافه بمنصب چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار
 پایه اعتبار برافراخت - ازانجا [که فلک ستمگار و روزگار
 ناسازگار (که شادی او غم آمود و شربت او زهر آلود
 است) هر چه برافرازد بیندازد و بهره پردازد نوازند] آن

حضرت نصیب چمنستان کامیابی هنوز از بادۀ وزارت لبی
 تر ناکرده ^(۲) که پیمانۀ حیاتش لبریز گشت - یعنی یک و
 نیم ماه سالم نگذشته بود که رز جنگ دارا شکوه بعد از
 فتح از غلبۀ حدت هوا و شدت گرما و سنگینی چلقد و
 جوشن جان بحان آفرین سپرد - او بفهم درست و ادراک عالی
 مشهور و شگفتۀ پیشانی و متواضع بود - و حسن معاشرت
 داشت که هرکه باو می رسید دل بستۀ صحبتش می گردید -
 و طبع موزون هم داشت - این شعر از دست * * فرد *

* بخواب دیده ام آن طره پریشان را *

* تمام عمر ذکر خواب من پریشان است *

دختر اسد الله خان معموری در خانه اش بود - احوال
 هوشدار خان پسر او (که از امرای عالمگیری ست) جدا
 بتحریر آمده *

* معمور خان میر ابوالفضل معموری *

سید صاحب النصب و مرد کریم الحسب بود - و بهدرايۀ
 فراست و کیاست آراستگی داشت - در عهد فردوس آشیانی
 به منصب پانصدی دو صد سوار سرمایۀ عزت اندوخته از
 دیرباز در کومکیان صوبۀ دکن قیام می ورزید - بممدکاری طالع
 قوی و دستیاری سلیقۀ درست هر صوبه دارے (که دران

(باب الهميم) [۴۰۴] (مؤثر الامرا)

ولایت (رسید) میرزا بقرب و مصاحبت خویش بر نواخته
باعزاز و احترام تلقی نمود - در اهلیت و مردمی سرآمد
دزدگار و در کارروائی و آشنا پردی یکتای وقت بود - چون
نظم آن دیار به پادشاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر تفویض
یافت مومی الیه از کارشناسی و دوده دری دیرین خدمت
و خیرخواهی خود را دل نشین شاهی ساخته همواره مورد
التفات بود - هنگامی (که شاهزاده باراد انتزاع سلطنت
بجانب مستقر الخلافه رایت عزیمت برافراخته بکوچ متواتر
کنار دریای نریده معسکر اقبال گردید) او دران روز از اصل
و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار سرافرازی یافت - و
در محاربه جسونت بهمراهی شاهزاده محمد سلطان در
فوج هراولی انتظام داشت - پس از ابتسام بهار نصرت
و فیروزی بخطاب معمر خان و منصب هزار و پانصدی
پانصد سوار چهره امتیاز افروخت - و پس از جنگ دارا شکوه
(چون سوان باغ اغرابان دهلی مشهور بشاله مار مضرب
خیام عالمگیری گردید) ازان جهت [که اخترشناسان بجهت
جلوس مسعود بر سریر فرمانروائی روز جمعه غره ذی القعدة
سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری برگزیده
بودند و وقت گنجایش آن نداشت که بسرانجام لوازم این
امر بذوع (که معمول این دولت است) پردازند] لهن

در باغ مذکور در ساعت معهود بر تخت سلطنت برآمد *

اتفاقاً در همین ایام نجابت خان سپه سالار [که درین معارک هیجا و مهالک و غا در تلاش و تردد و تدبیر و کارفرمائی شریک غالب بود - و عمده تر ازان خان شهامت نشان از امرای شاهجهانی (که در مرافقت شاهي چنان بار گران بر گردن گرفته بچنین امری سترگ اقدام نمایند) دیگره نبود با وصف تفویض منصب هفت هزاری هفت هزار سوار و انعام دو لک روپیه و خطاب خانخانان سپه سالار (که بابرام گرفته بود) از سبک سري و کم حوصلگی دست از زیاده طلبی بر نمي داشت - و عنایات پادشاهی را در جنب حسن خدمت خود وقف نمي گذاشت] خانه نشین گردید -

معهور خان (که بحسب قدم بزدگی و رفور قابلیت مصدر اعطاف پادشاهی بود - و با خان مذکور نیز دم یکجتهی و مصادقت می زد) بر طبق امر والا به تبلیغ بوخی احکام و پیامهای زبانی پیش خان مذکور شتافت - و هر چند بنصائح تلخ محبانه پرداخت در نگرفت - از آنجا که بر پندار و رعونت فطری او نخوت و غرور خود کامی سرباری شده بود درخواستهای بیجا و تقاضای دور از کار نموده حرفهای بی صوفیه و سخنهاى لغو و هرزه آغاز کرد - معمور خان (که پاس نمک و حفظ تورۃ سلطنت زیاده بر مراعات درستی داشت)

مراراً ازان منع نمود - ممنوع نگشت - ناچار نظر بر صلاح
حال او و خویش بر خاسته ^(۲) بر راه افتاد - نجابت خان
بملاحظه آن (که مبادا کچه گل کند) از قفايش شمشير
راند که سرش نماند - و لاش او را سر درازة انداخت -
هر چند مردم هفت چوکی و غيره بر سر او تعین شدند او هم
مستعد جنگ نشست - بغير عزل منصب و سلب خطاب
پاداش خون ناحق صورت نگرفت - و آن بيچاره حسرت درات
روز افزون بخاک برد - و اميدها نا شگفته پژمرد *

پهرش مير عبدالله (که مرد صاحب نام و نشان بود -
و رضع متين داشت - و در خوش نويسي علم استادي
مي افراشت) چند گاه بخشي فوج خان فيروز جنگ بود -
پسر او از بے روزگاري بدر درويشي زد - و صبيحه او [که اهل بيته
جعفر علي خان خراسانيسمين که (ابتدا بدامادي حاتم بيگ
کفايت خان شهرت گرفته در عهد خلد مکاني ديوانی بيجاپور
و ^(۳) حيدرآباد و بدر و بخشيگري فوج خان فيروز جنگ
سرانجام داده - آخرها حالش پريشاني انجاميد) در
مبادي عهد خسرو زمان در گذشت] تا الان بباغ گورخانه
پدر و جد خود واقع بلده اورنگ آباد اوقات بسر است -
و بيگر اولاد مير ابوالفضل معمور خان معلوم نشد -

مگر همشیره آن مرحوم ارلادش بهسپار اسمت - که یکم از
نبایرش فخر الدین علی خان معموری سم (که یک عالم
همت و یک جهان عزم بوده) - اما حیف که صد یکم ازاء
یادری طالع نداشت - و الا کارهای عظیمه از متمشی
می شد - پدرش میر ابوالفتح از نوکری پادشاهی استعفا
جسته در بلد کتک حاکم نشین صوبه اردیسه بتجارت و
سوداگری جهاز در ساخت *

خان مذکور در عهد عالمگیری به بخشگیری واقع
نویسی ساکنمیر دکن مامور شد - و در عهد خلد منزل
بقعه داری قلعه بندر مبارک سورت سرافرازی یافت - و در
مباری جلوس فرخ سیر معزول گشته بمنسوب دخل نداده
مستعد جنگ گردید - و بعتاب سلطانی معاتب شده چندی
در احمدآباد گجرات گذرانید - هنگامی (که حسین علی خان
امیرالامراء بدکن می آمد بسابقه معرفت) که پدرش با^(۲)
سید عبد الله خان باره داشت) با آن عالی منزلت^(۳)
پیوسته بفوجداری بیجاگذاشته گزار نربدا اختصاص گرفت - و
بذایر وجوه شتی طرفه از رفاه و جمعیت نبسته خسارت بر
خسارت افزود - و بهال قباة از دکن بدار الخلافه و ازانجا

(۲) نسخه [ج] که با سید عبد الله الخ - (۳) نسخه [ب] بآن
عالی منزلت .

بہنگالہ شتافت - ہرچند بسعی و تلاش قوع باب نمود درے
نگشود - از راہ اودیسہ بہ حیدرآباد سرے کشید - مبارز خان
حاکم آنجا بسوابق آشنائی نیکوداشتہا بجا آرد *

چون از پیشگاہ خلافت نظم مویجات دکن بدر تفویض
یافت او مویہ داری برار را نامزد خان مذکور گردانید -
پس ازان (کہ مبارز خان عمل نیافتہ سر در سر این کار
کرد) خان مشار الیہ تفرقہ زنہ خود را بجانب بندر سورت
انداخت - و از سرنو دستگاہ بر چین - و از بد اختری
دستخوش تاراج غنیم گشت - (۲) ازانجا نزد راجہ ساعر بردند -
ہرچند باغواہی راجہ پرداخت و سعیا کرد (کہ برہم زن
صاح دکن گردن) سودمند نیفتان - دران رقت [کہ آصف جاہ
فتح جنگ برگذات متعلقہ چاندہ را از دست تصرف ایلمہ
(کہ گروہ ست از تلنگہ) انتزاع نمود] بملازمت فتح جنگ
فایز گردید - نظر بر کار طلبیہاے او تجویز خدمتہ درمیان
بود - اجل امان نداد - در همان نواحی مدفون گردید -
با راقم این سطور قرابت قریبہ سببی داشت - افراطہ در
مزاج آن مرحوم مودع دست تقدیر شدہ بود کہ در هیچ
(۳) مزاج ندیدہ شد *

* مکند سنگه هادا *

پسر مادهو سنگه اسمت - پس از فوت پدر سال بیست و یکم فردوس آشیانی بحضور آمده بمنصب دوهزاری هزار و پانصد سوار و عطای وطن بجاگیر چهاره کامیابی برافروخت - و بهتر باضافه پانصد سوار مرقی شد - سال بیست و دوم در رکاب سلطان محمد اورنگزیب بکرمک قلعه قندهار (که در محاصره قزلباش بود) دستوری یافت - و پس از معارفت سال بیست و پنجم باضافه پانصدی ذات و عذایت علم و نقاره کوس شادمانی برنواخت - و در همین سال همراه سلطان محمد اورنگ زیب بار دوم بصوب قندهار شتافت - سال بیست و ششم بتعییناتی سلطان دارا شکوه امتیاز حاصل کرده در بآن صوب کرد - و پس از مراجعت ازانجا از اصل و اضافت بمنصب سه هزار و دو هزار سوار درجه اعتلا پیمود - سال بیست و هشتم همراه سعد الله خان بتخریب قلعه چتور نامزد شد - و سال سی و یکم همراه مهاراجه جسونت سنگه (که جهت سد بودن بر روی سلطان محمد اورنگ زیب بصوبه مالوه تعیین شده بود) شرف دستوزی پذیرفت - و روز جنگ باتفاق موهن سنگه هادا برادر خود از توپخانه مقابل و فوج هراول گذشته در بروی شاهزاده آمده دست جرأت بالا کرد -

و در کشش و کوشش غفلت نورزیده ماحی کارنامه رستم گردید - تا آنکه جانرا نثار آبرو ساخت^(۲) - هر دو برادر مطابق سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری راه عدم پیش گرفتند - جگت سنگه پسر مکند سنگه در عهد عالمگیری بمنصب دو هزار و سرداری وطن فائز شده مدتها تعیذات دکن بود - سال بیست و پنجم در گذشت - مرزبانای وطن بنام کشور سنگه (که احوال او در ترجمه رام سنگه هادا اندارج یافته) مقرر گشت *

* معتمد خان محمد صالح خوافی *

ابدا بمشرفی توپ خانه پادشاهی و منصب در خور سرفراز بود - فردوس آشیانی (سائی او در کارها و حسن سرانجام ملاحظه نموده سال بیست و چهارم بانضمام کوتوالی لشکر و اضافه منصب مهابی گردانید - و سال بیست و پنجم به کوتوالی لاهور کامیاب گردید - پستتر همراه سلطان محمد اورنگ زیب بهادر به یساق قندهار شتافت - و سال بیست و ششم با سلطان دارا شکوه باز بهمم مسطور کمر عزیمت بست - چون دران مهم مصدر خدمات شایسته گردیده بود سال بیست و هشتم بتفویض خدمت دیوانی بیوتات از تغیر رای مکند (که بنابر کبر سن چنانچه باید بآن

نمی‌توانست پرداخت) و افزونی منصب و عطای خلعت و قلمدان
طلا چهارم عزت بر افزودخت - و اواخر همین سال از اصل و
اضافه بمنصب هزارمی دو صد سوار و خطاب معتمد خان
عز امتیاز یافته از دیوانی بیوتات معزول شده بدیوانی
سلطان دارا شکوه از تغییر شیخ عبدالکریم (که بسبب ضعف
قوی عهده برا نمی‌توانست شد) لوای اعتبار برافراخت -
سال بیست و نهم از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
دو صد سوار رتبه اش ببلندی گرائید - سال سی ام از اصل
و اضافه بمنصب دو هزارمی دو صد سوار نامیه بخت را
نور آکین ساخت - پس ازان (که زمانه رنگ دیگر بر روی
کار آردن و سلطان محمد اورنگ زیب بهادر از دکن باران
عیادت پدر گرامی قدر روانه حضور شد - و متصل سموگر^(۲)
میان او و سلطان دارا شکوه محاربه (و دان) در اندازی
زد و خورد نامبرده (که از جانب دارا شکوه بخطاب
وزیر خانی نام آرد شده بود) مطابق سنه (۱۰۶۸) هزار
و شصت و هشت هجری مقتول گردید *

• مبارک خان نیازی •

پسرزاده محمد خان نیازی ست - پدرش مظفر خان
ترقی ناکرده رخصت هستی که کرد - مشارالیه در حدائم

سن در سلک بندهای جهانگیری انسلک یافت - چون سال
سیوم شاهجهانی خطه برهانپور مطرح الویه صاحب قران
ثانی گشت او از اصل و اضافه بمنصب هزاره ذات هفت
مد سوار بر نواخته بهمراهی راد رتن بصوب تلنگانه رخصت
(۲)
یافت - و چون سپه سالاری آن ولایت به نصیری خان
خاندوران باز گردید از انجا (که شجاعت و پردلی ارئی این
خاندان است - و تلاش و جانفشانی کار دست چپ این
سلسله) مشار الیه از کار طلبیها بمرافقت خان مذکور در تسخیر
قلعه قندهار تردد نمایان نموده باضافه پانصدی سیصد سوار
سر عزت برافراخت - و در کمتر فرصتی باضافهای متواتر
بمنصب در هزاری در هزار سوار نامی بامارت و بزرگی بر آورد
و (چون بهمراهی خاندوران بانفتاح قلعه اردگیر و ازسه مکرر
(۳)
مصدر کارهای شگرف گشته جدکاری و دولتخواهی او بر روی
روز افتاد) در سال دهم حسب الالتماس آن سردار شهابت
نشان بمرحمت علم و نقاره بلند آوازه گشت - مدتهای ممتد
در صوبه برار گذرانید - و در آبادی قصبه آشتی (که
جذش بطریق وطن قرار داده بود - و عمش احمد خان نیازی
همک بتعمیر آن گماشته) باقصی الغایه کوشید - چنانچه

(مآثر الامور) [۵۱۳] (باب المیم)

قا حال بقام او شهرت دارن - و در هنگام صاحب صوبگی
اسلام خان مشهیدی بتقریب برخی امور (دزے سر دیوان خوفه
نقدن درمیان آمدن - از فرط غضب و غیرت فطری نتوانست
متحمل شد - روانه حضور گردید - و پس از تقبیل سده
خلافت مشمول اعطاف خسروانی گشته در کومکیان دارالملک^(۲)
کابل انتظام یافت - و در سال بیست و هفتم پتهانداری و
قیوداری هر دو بنکش (که در انعام سلطان سلیمان شکوه
مقرر بود) سرافراز گردید - چون بدن دبست آن سرزمین
(که ماری فساد پیشگان فتنه انگیز است) چنانچه باید
صورت دبست در سال بیست و نهم معزول شده به تعیناتی
آن صوبه بسر می برد - و در سال دوم عالمگیری از تغیر
حمید بیگ خان بار دیگر بفوجداری بنکش مامور گشت -^(۳)
تاریخ فووش بنظر نیامد - فقیر درست بود - و خدمت
بدریشان میکرد - بعد از ازین سلسله کسی ترقی نکرد -
الحال در آشتی هم غیر از رسوم و اطلال ناه و نشانه
نمانده *

* میرزا ابوسعید *

نبیره اعتماد الدوله برادرزاده نور جهان بیگم است - در

(۲) نسخه [ب] الطاف - (۳) نسخه [ج] بنکش که در انعام سلطان

سلیمان شکوه بود *

رعنائی و میرزائی شهر آفاق بود - تکلف و تصنع طوفه در
ملابس و مآکل بکار بردے - و لطافت و نظافت تمام در
بساط و فرش نگاهداشتے - و زیب و زیفتے و توزک و ترتیب
در جلوس و قعود و قیام و جمیع اسباب دنیا داری نوع
رعایت نموده که درین باب هیچ کس از همسران بل برتران
بار نمی رسید - و نازک مزاجی و عالی دماغی او بجائے
رسیده که گاه هنوز در چیره بستن بوده که خبر برخاست
دربار می رسید و گاه در عین چیره بستن دماغش وفا
نمی کرد سواری موقوف می نمود - بدولت جد بزرگوار خود
بمعارج عزت و اعتبار ارج گرا گشته با عمدها سر بزرگی و
برتری می افراخت - و نخوت و باد بروت بمرتبه داشت که
فلک و ملک را بنظر در نمی آورد ^(۲) *

چون خطش شبیه بخط اعتماد الدوله بود در ایام وزارت
بیشتر بر فیوض و برات او دستخط می کرد - و پس از
ارتحال اعتماد الدوله از روی نا تجربگی و خرد سالی با عم
خود آصف جاهی برهم زده سر رشته اخلاص با مهابت خان
محکم نمود - و صحبتش با شاهزاده سلطان پرویز کوک گشته ^(۳)
پایه افزای بزرگی و اجلال گردید - و بمرافقت شاهزاده بدکن
شتافته بعد فوتش بحضور رسید - و در سال بیست و دوم

جهانگيري بحکومت تقمه فرق عزت برافراخت - و چون نوبت فرمان رائي به اعلى حضرت رسيد بسبب ناخوشى يمين الدوله آصف خان از منصب و اعتبار افتاده به هي هزار روييه ساليانه موظف گرديد - و مدت هاى متد در گوشه فراغت به آسوده دلي و فراغ بالي بسر آورد - و در سال بيست و سيوم حسب اللتماس بيگم صاحب از پيشگاه خلافت و جهانباي بفوجدارى اجمير و منصب در هزارى ذات و هشت صد سوار برنواخته شده رست تعلقه يافت - چون بمرض داء الثعلب ابتلا بهم رسانيد نسي توانست بكارها پرداخت - در سال بيست و ششم به تقرر چهل هزار روييه ساليانه بار ديگر در اكبرآباد منزوي گشته بقيه ايام حيات را بصورت و بعمي گذرانيد - و در ادائل عهد عالمگيري رخت بزاويه لحد كشيد - موزن طبع بود و بانتيخاب دراوين فصحا شغف تمام داشت - اشعار بهياري منتخب نموده سفينه ترتيب داده خلاصه كوني نام گذاشته - پسرش حميد الدين خان برفاقت شاهزاده محمد ادرنگ زيب چهره سعادت مندي افروخت - و بعد جنگ راجه جسونت (كه نخستين فتح سرير آرائي ست) بخطاب خانه زاده خان سر افتخار برافراخت - و بعد از ان خاني بنام خود يافت - و در سال بيست و ششم از انتقال

كرم الله ^(۲) بفروجداری مؤنكي پتن (كه بیست گروهی اورنگ آباد
برکنار گنگ است) تعیین گردید - و در سال بیست و نهم
بقلمه داری تندهار دکن اختصاص گرفت *

* مصطفی خان خوافی *

میر احمد نام داشت - پدرش میرزا عرب ^(۳) (كه از
سادات صحیح النسب خواف است) بهند آمد - و بهلازمیت
جنت مكاني استسعاد یافت - و در كمتر مدتی بوقائع نگاری
حضور اختصاص گرفت - پستر بیادری طالع پایه افزای مرتبه
امارت گشته ایام زندگی را بعزت و اعتبار بافجام رسانید -
پسرانش میرزا شمس الدین و میر احمد - اولین در حیات
پدر بدست نوکر خود بوقت تازیانه زدنش كشته گشت -
درمیان در عهد اعلی حضرت چندی بدخشیگری لکھنؤ تعیین
یافت - و در سال بیست و یکم هنگامی (كه شاهزاده
مراد بخش بنظم مهمات صوبه کشمیر رخصت یافت) بدیوانی
سرکار شاهي مبادی شد - پستر تعیین دکن گردید - و بمنصب
هفتصدی در مد و پنجاه سوار سرافراز گشت - و در سال سیوم
بحراسم قلعه ظفر نگر مضاف بالاگهات برار (كه بیست و
هشت گروهی اورنگ آباد واقع است) اختصاص گرفت *

و چون براسم و درستی و كاردانی و معامله فهمی اتصاف

داشت در جناب شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر ناظم دکن مربوط گردید - و بحسن پرستاری و فرط عقیدت بمزید اعتبار اختصاص گرفت - و پس از جلوس آن شاه ظفر نصیب باضافه منصب سر عزت برافراخت - و چون ولایت بالاگهات کرناٹک (که معظم خان میرجمله در هنگام انتصاب به سلطان عبد الله قطب شاه والی حیدرآباد تسخیر کرده بود و پس از التجا بدرگاه فردوس آشیانی بر سبیل پیشکش گذرانیده و بعد ازان از پیشگاه خلافت برسم انعام بخان مذکور عطا شد) و برخه قلاع آن مثل کنچی^(۲) کوئله (که از حصون معظمه آن دیار است) با ترب خانگه بهیار و سایر اشیا در تصرف کسان او بود و ازین جهت (که قطب شاه را خار خار طمع در تصرف آن ولایت می شد) مهمات آنجا اختلال داشت در سال دوم نیز مشارالیه را بنظم امور آنحدود مقرر نموده بخطاب مصطفی خان و عنایت اسب و فیل و اضافه هزار و پانصدی هزار و چهار صد سوار و منصب سه هزارچی دو هزار سوار کامیاب دولت گردانیدند - و پس ازان نظر بران (که مرد سنجیده وضع و مزاج دان است) از پیشگاه خلافت بسفارت توران زمین تعیین گردید - و مصحوب او نامه (که دانشمند خان انشا کرده بود) با موازی یک

(۲) نسخه [ج] کنچی کوئله •

لک و پنجاه هزار روپيه از نوادر مرمع آلات و نفائس اقمشه
 بعبد العزيز خان والی بخارا و موازی یک لک روپيه ارمغاني
 ببردارش سبحان قلی خان والی بلخ (که هر کدام مبانى
 مصادقت و موالات را همواره باهدای تحف و تفسوقات موکد
 می داشت) ارسال یافت - دیگر از احوال و مآلش بنظر
 نرسیده - همشیره زاده و متبنایش میر بدیع الزمان نام داشت -
 پسرش میر احمد مصطفی خان ثانی سم که چندے بدیوانی
 خانۀ نظام الملک آصف جاه نامور شده بود - خلفش
 میر محمد علی سید مکرم خان بهادر است - باکتهاب علمی
 پرداخته از هر باب بهره گرفته - پیش ازین بدیوانی سرکار
 عالی جاه پور نظام الدوله آصف جاه نامور گردیده - با
 مکرر ادراک بسیار محبت دارد *

* میرک شیخ هروی *

برادر زاده قاضی اسلام مشهور است - بعهد جهانگیری در
 دیعان تمیز و عنفوان شعور از خراسان بهندوستان آمده در
 لاهور نزد ملا عبد السلام (که از فضلی معتبر آن شهر بود
 و در فقهان رتبه عالی و قریب پنجاه سال بر مهذب
 افاده و افاضه تمکن داشت - و حاشیۀ بر بیضاری نوشته -
 و به افتای عسکر پادشاهی چندے قیام ورزیده - و در
 نخستین سال جلوس صاحب تران ثانی ازین جهان فانی

بعالم جارداني شتافته) تلمذ نمود - و اكثر كتب متداوله گذرانيد - و پس از اکتساب کمال در سلک ملازمان اعلى حضرت انتظام يافت - و باسعاد بخت و يادري طالع بتعليم پادشاهزاده دارا شکوه و ديگر پادشاهزاده ها فرق افتخار برافراخت - و بتدریج کسوت احوالش بطراز التفات خسرواني (۲) مطرز گشته بمنصب معتبر چهره مباهات افروخت - و در سال هفدهم خدمت عرض مکرر بمشار اليه تفويض يافت - و در سال بيست و هشتم بدیوانی بيگم صاحب و افزونی پافصدي ذات پنجاه سوار بمنصب در هزاری در صد سوار بلند پایگی يافت - و پستتر پانصدي ديگر اضافه يافت *

و چون محمد اردنگ زيب بهادر به هم غنائی ظفر و اقبال عرصه پنهانی هندوستان را بزیر يکوان فرمانروائی در آورد بيش از بيش او را مشمول عاطفت ساخته در جشن جلوس دوم بافزونی پانصدي بمنصب سه هزاري سر بلند فرمود - و در آخر سال دوم بخدمت مدارت کل از تغیر سيد هدايت الله قادري اختصاص گرفت - چون کبر سن در يافته بود در سال چهارم ازان کار معزول گشت - و در همان ايام مطابق سنه (۱۰۷۱) هزار و هفتاد و یک هجري ودیعت حیات سپرد *

(۲)

* مالرجي و پرسوجی *

(۳)

برادران کهیلوجي بهونسله (که از عمدهای نظام شاهیه بود - در نخستین جلوس اعالی حضرت برهمونئی بخت بیدار داخل بندهای پادشاهی گشته بخانزمان پسر مهابت خان خانانان (که بنیابت پدر بحکومت همگی ممالک دکن از برار و خاندیس می پرداخت) پیوست - از پیشگاه خلافت بمنصب پنج هزاره ذات و پنج هزار سوار سرفراز گشته فرمان استمالت با خلعت و جمدهر مرمع و علم و نقاره و اسب با زین مطلا و قیل بنابر سر بلندی او ارسال گردید - و در سلک تعیناتیان دکن انتظام گزیده بتقدیم خدمات پادشاهی سرگرم بود - در مبادی تسخیر قلعه دولت آباد بهمراهی خانزمان قردادات نمایان نموده مکرر با غنیم در آویخته دولت خواهی خود دل نشین همگنان ساخت *

چون بمساعی جمیله بهادران اخلاص منش اسباب افتتاح

آن حصن حصین (که پای تخت نظام شاهیه بود) هر روز آماده تر می گردید کهیلوجي باز دیشه آن (که پس از تسخیر قلعه دولت آباد دولت نظام شاهیه خلل خواهد پذیرفت) مانند یاقوت خان حبشی راه فرار سپرد - و در سلک

(۵)

(۲) در [بعضی نسخه] مانرجي - (۳) نسخه (ج) کیلوجي - (۴) نسخه

[ب] زمیناتیات - (۵) نسخه [ج] سپرده در سلک الخ *

نوكران عادل شاهيه انسلاک يافته بکرات با فوج پادشاهي
 در آريخت - جز خسارت و زيان کاري طرفه نبست - گويزند
 زرجه او بغسل دريای گنگ آمده گرفتار گشت - مهابت
 خان باعزاز تمام نگاهداشته به کهلوجي پيغام کرد که ما
 تصدق ناموس است - اگر یک اک هون ميدهي او را بعزت
 رخصت مي کنم - او ناچار زر نقد رسانيد - مهابت خان
 زلفش را بانواع ترک روانه ساخت - و پس ازان (که عادل
 شاه احکام مطاعه پادشاهي را بسمع رضا امعا نمود - و عهد
 موافقت و دولتخواهي با اوليای دولت بر بست) کهلوجي را
 از پيش خود راند - و او مدتي بخود سري ترقازيها نموده
 بنهب و غارت ملک پادشاهي ميگذرانيد - شاهزاده محمد
 اورنگزيب بهادر در سال سيزدهم در نخستين ايام صاحبصوبگي
 دکن او را بدست آورده بسزای کردارش رسانيد *

(۲)

مالوجي و بوسوجي برادران خود او هر يک در نظام شاهيه
 بشجاعيت و بهادري نام و نشانی داشتند - در هنگامی (که آن
 تيره انجام از نوکري پادشاهي حرمان جسته با عادل شاهيه
 پيوست) بدلاکت عقل و رهنمائي طالع همراهی او نگزیدند -
 و نزد خانخانان مهابت خان آمده پيمان جانفشاني بر بستند -
 مهابت خان بانواع رعایت بر نواخته سرگرم پرستاري گردانيد -

ولید بن بمنصب پنج هزاره ذات و سوار و درمین بمنصب سه هزاره در هزار سوار سوافرازی داشتند - و به یمن بزدگی پادشاهی صاحب علم و نقاره شده رفاهیت و جمعیت تمام اندوختند - و همواره بهوشیاری و زمانه سازی در امور ملازم پیشگی کوشیده جمیع صوبه داران دکن را با خود راضی و سرعزایت داشتند - مالوجی چون خالی از اهلیت و مروت نبود و بقدری پاس آشنائی نگاه میداشت (که شیراز را تمام دکنها بوده) همه با وی یکتائی داشتند *

در سال یازدهم (چون شاهزاده محمد اوزنگ زیب فتح ولایت بکلانه پیش نهاد عزیمت ساخت) او را با سه هزار مردم پادشاهی باتفاق محمد طاهر وزیر خان (که از نوکران معتمد آن عالی قدر بود) بآن صوب تعیین نمود - مالوجی بآئین شایسته از کار مرجوعه را پرداخته بکامیابی معادرت کرد - پس ازان بموافقت صوبه داران دکن هرجا باقتضای وقت ضرورت افتاد چست و چالاک خدمت پمفدیده بجای آورد - و در ایام حکومت مراد بخش (چون شاه نواز خان صفوی لشکر بر سر دیوگدهه برد) او پیشقدم امرای دکنیه بود - و در سال بیستم و نهم شاهزاده محمد اوزنگزیم میرزا خان ناظم برار را با هاندان صوبه دار تلنگانه بتحصیل پیشکش دیوگدهه (که زمیندار آنجا بلطایف الحیل

(مآثر الامراء) (۵۲۳) (باب الميم)

مي گذرانيد) تعيين كرد - و مالوجي را با جميع امراي
دكن همراه داد - او پس از انصراف آن مهم خود را در
سال سي ام بر كعب شاهزاده (كه تردد فرماي محاصره گلمذنه
بود) رسانيده مصدر ترددات گشت - و در همان ايام بغاير
برخي وجوه مزاج شاهزاده از هر دو برادر منكر ف شد - با آن
(كه درين ايام شاهزاده از پيشگاه خلافت بتاذيب عادل شاه
بيجاپوري مامور بود - و افواج قاهره از حضور بطريق كمك تعيين
شده) اين هر دو برادر حميد الحكم از دكن بشاهجهان آباد
رفته بجهه ساي آستان شدند - و در همين سال بتيولداري
ايوج بهاندير و برخي پرگنات آن نواحي دستوري يافتند - و
هنگامه (كه مهاراجه جسونت با مردم جرار بمالوا تعيين
گشت) آنها نيز كمكي گشته در جنگ اچين بمحافظت بنگاه
راجه (كه نزديك بچنگ گاه بود) قيام داشتند - در عين كومي
نبرد مراد بخش (كه در برانغار موكمپ عالمگيري بود) بر بنگاه
ريخته بغارت و تاراج پرداخت - مالوجي و پرسوجي قاب
مقاومت نيادرده رخ از جنگ و ستيز تافته آهنگ گريز كردند
و يكسر تا اكبر آباد عذرا باز پس نكشيدند - پستر در جنگ
دارا شكو با سپهر شكوه پسرش در ميسره متعين گشت - و
بعد فتح بادراك ملازمت عالمگيري فايز شده بمقتضاي
حال مشمول مراحم عام گرديدند *

اما (چون از سابق و لاحق خاند مکان را ذخیره خاطر بود)
 در سال سیوم هردو را از منصب بوطرف نموده نظر بر قدم
 نوکری و دیوین پرستاری آنها (که تمام عمر در بزدگی درگاه
 آسمان جاه صرف کردند) اولین بهسالیانه سی هزار (روبیه) و
 دومین بهسالیانه بیست هزار روبیه موظف گردیدند - مالوجی
 در سال پنجم سنه (۱۰۷۲) هزار و هفتاد و دو در گذشت -
 هردو در اردنگ آباد پور احداث کرده اند که هنوز بنام آنها
 شهرت دارد - مالوجی پوره بیرون شهر است و پور پروسوجی
 داخل حصار شده - گویند پروسوجی در وضع معاش تقلید
 مغلیه میکرد - زمیندارى جلگانون مضاب برار را به هشتاد
 هزار روبیه خریده بود *

* ملا ^(۲) علاءالملک تونی مخاطب بغاضل خان *

در فنون حکمت طبیعی و ریاضی از یکتایان روزگار بود -
 سیما در علم هیئت و نجوم گوی سبقت از مهره این فن
 می ربود - و با کثرت فضل و کمال سایر ارضاءش دستور العمل
 دانشوران حال - در سال هختم اعلی حضرت از ایران
 بهندوستان رسیده با نواب آصفجاهی (که مستجمع دانشهای
 گوناگون بود) پیوست - و بعنوان مصاحبت بسر می برد -
 پس از ارتحال آن امیر ستوده اطوار در سال پانزدهم داخل

بندهای پادشاهی شده بمنصب پانصدی پنجاه سوار
سوافرازي یافت *

چون نهر لاهور يکے از همراهان عالي مردان خان (که در
حفر قنوات مهارتے داشت) از نزديکی منبع دريای راري
(که چهل و هشت و نیم کروزه جويي ست) باهتمام خان
مذکور بصرف يک لک روپيه آورده بود - اما چنانچه بايد
آب بيهستين و حدائق حوالی آن شهر نمی رسيد لک روپيه
ديگر باریاب کار حواله شد - آنها نیز از کار ناشناسي پنجاه
هزار روپيه بمرمت بکار برده کارے بظهور نیاوردند - ملاءالمک
(که بآب قرازو هم مثل سایر فنون ریاضی شناسا بود) پنج
کروزه ازان نهر بحال داشته سی کروزه دیگر حفر نمود - و
آب دافر بے فتور نصارت افزاي دارالسلطنت لاهور گردید -
و در سال شانزدهم بخدمت دیوانی ^(۲) قامت مفخرت
برآراست - و در نوزدهم نخست بداروغگی عرض مکرر اختصاص
یافت - پس ازان بخدمت عمده خانسامانی ^(۳) سربرافراخت -
و باضافهای متواتر کامیابی اندوخت - و چون پیش از تسخیر
بلخ و بدخشان فتح آن ولایت از قواعد نجومی استخراج
نموده بعرض اعلی حضرت رسانیده بود بعد گشایش آن دیار

(۲) نسخه [ج] بخدمت دیوانی قامت مفخرت الخ - (۳) نسخه [ج]

از اصل و اضافه بمنصب دوهزارى چهار صد سوار مهابى
گشت - و در سال بیست و سیوم بخطاب فاضل خان تحصیل
ناموري نمود - و در سال بیست و هشتم بمنصب سه هزارى
(۲)
پایه اعتبار برتر افراشت *

چون هفتم شهر رمضان سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت
و هشت هجری سال سی و دوم جلوس دارا شکوه از معرکه
عالمگیری عزان تاب گردید و شهزاده فتح نصیب از جنگ گاه
به دو کوچ باغ نور منزل را (که در ظاهر اکبرآباد واقع
شده) (۳) مضرب خیام ظفر احتشام ساخت اعلی حضرت فاضل
خان را بهزید اعتبار و وفور اعتماد بسمت محرمیت و حفظ
اسرار سلطنت از اقران امتیاز داشت - و دران وقت مقرب
حضرت خاقان بود - بگزارش لخته پیغام زبانى بخلد مکان
رخصت فرموده فرمانی نیز قلمی گردید - خلاصه مضمونش
آنکه بمقتضای مشیت ازلی آنچه در پرده تقدیر مستور
بود بر راس روز افتاد - اغماض نظر از مجاری قضای
متعتم نشاء خود شناسی و خدا دانی ست - چون از امراض
شدیده شفا حاصل شد و حقیقه زندگی در باره عطا گشت
لواعج اشتیاق ارج گراست - زود بملاقات تسلی بخش شوند -
فاضل خان (که از پاک طینتی و نیک اندیشی خیرخواه

طرفین بود) بعد ابلاغ احکام و فرمان نوعی سخنان دلیلیز ملائم وقت مذکور نمود که شاهزاده مستعد و مستقبل سعادت ملازمت پدر والا قدر گردیده عرض داشته متضمن فراوان ارادت و آزردی قدمبوس و رسیدن خود بحضور ارسال نمود - لیکن بعد ترخیص فاضل خان بعضی اعیان امرا به ممانعت با افشردۀ در فسخ اراده مبالغه ورزیدند - چون بار دیگر خان مذکور پیغامهای بشاشت آمیز از جانب اعلیٰ حضرت آردن محبت را برنگ دیگر مشاهده نمود - و هرچند توجیهات موجه گذرانید زائحه امید بمشام توقع او نرسید - و انجام کام ناکام کشید بجائی که کشید - و چون خلد مکان را بردانائی و دولت خواهی فاضل خان اعتماد کای بود بعلاقۀ مزاج شناسی و زبان دانی در حیات اعلیٰ حضرت هم بتقدیم پرستاری حضور و سربراهی مهمات بیوئات خاصه تعین فرمود - و در سال دوم پس از جلوس ثانی بمنصب چهار هزاری دو هزار سوار والا پایکی یافته اهتمام نگارش امثله جلیله و مناشیر عالیشان (که بدیوان کل و وزیر اعظم تعلق دارد) مفوض گردید - و پستتر بادای لختی پیغام در خدمت اعلیٰ حضرت فرستاد - و در سال چهارم به پیشگاه خلافت رسیده برخه از جواهر و مرمع آلات مرسلة فردوس آشیانی از نظر گذرانید -

و در سال پنجم بمنصب والای پنجهزاری مرتقی مدارج جاه
و جلال گشت - و در سال ششم هنگامی (که کشمیر مطرح
الویه پادشاهی بود) رگه‌ناتاه متصدی مهمات دیوانی (هکرای
فنا گشت *

خان مذکور باوصف جامعیت علوم معقول و منقول
بساجیده روشی و معامله فهمی و زانیت رای متصف بود -
و استحقاق منصب جلیل القدر وزارت داشت - ^(۲) یازدهم
ذیقعه سال (۱۰۷۳) هزار و هشتاد و سه هجری بتفویض
این رتبه والا و منزلت عظمی سر میاهات بارج کامرانی
رسانید - از آنجا (که کامیابی ارباب استعداد را سپهر حسد پیشه
دشمن دیرین و روزگار دل آزار همیشه بر سر کین است) آن
خان کمالات اثنین را (که خلعت وزارت بر قامت قابلیتش ^(۳)
زیبیده و شایان بود) پس از تسایم خدمات کوفت معده
بهمرسیده در اندک فرصت اشتداد یافت - و (چون اشهب عمرش
از منزل ستین بچند مرحله بر گذشته بحدود سبعین مشرف
گشته بود و طبیعت شیخوخت را نوت مقاومت آن مرض
نمانده) معالجه و مدارا سودمندان نشد - بیست و هفتم همین
ماه (که روز هفدهم وزارت بود) داعی حق را لبیک اجابت

(مآثر الامرا) [۵۲۹] (باب الميم)

گفت - نعلش او بموجب وصيتش ^(۲) بلاهور نقل يافته در باغ

(که جهت مدفون خود ساخته بود) مدفون گشت - ^(۳) گويند

روزه چند پيش از فوز رتبه وزارت مي گفت که من

بوزارت مي ^(۴) رسم ليکن عمر وفا نمي کند - چنانچه بعد

ديواني اين بيت مکرر بر زبانش گذشت * فرد *

* اميد بسته بر آمد و له چه فائده زانک *

* اميد نيست که عمر گذشته باز آيد *

گویند احکامه (که فاضل خان از روی تنجيم به اعلی

حضرت و خلد مکان نوشته داد اکثر مطابق واقع بر آمد -

گویند ازین صدمه (که آخر سنه چهل در خواص پور پهای

عالمگیر پادشاه (سید) نیز آگاهی داده بود - و در ملائی

هم رقیه بکس نمی گذاشت - و هر یک را بهر پنجگی و

قابلیت خود بنظر نمی آورد - گویند روزه اعلی حضرت

بسیر نهر موسوم به بهشت (که بتازگی حفر گشته

بشاهجهان آباد (رسیده بود) سوار شد - سعدالله خان نیز همراه

بود - در مذکورات مکرر نهر بفتح وسط (چنانچه زبان زد

عام است) می گفت - فاضل خان بعدوان ایراد گفت

نهر ^(۵) بگویند بسکون وسط - سعدالله خان در جواب آیه خواند -

(۲) نسخه [ج] وصیت او - (۳) نسخه [ج] شد - (۴) نسخه [ج]

مکرر این بیت - (۵) نسخه [ب] بگویند •

(باب المیم) [۵۳۰] (مآثر الامراء)

إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ - فاضل خان از بے انصافی بمکابره زده گفت استشهاد شعر عرب می باشد - پادشاه فرمود که مگر فصاحت قرآن کمتر از شعر است - فاضل خان خاموش ماند - و چون اولاد نداشت پس از فوتش برهان الدین برادرزاده او (که در همان ایام از ایران زمین نزد عم خود رسیده بود) بمنصب مذاصب سرافرازی یافت - احوالش عنقریب مذکور خواهد شد *

* میر محمد سعید میر عمه مخاطب بمعظم *

* خان خانانان سپه سالار *

از سادات اردستان مغانان است - چون ولایت گانده وارد کردید بنظر تربیت و عطوفت سلطان عبدالله قطب شاه والی آن دیار بر مدارج دولت و معارج اقبال متصاعد گشت - و مدتها رتق و فتق مهمات و قبض و بسط امور آن مملکت (۲) در قبضه اختیار او بود - تا آنکه بجزیری شہامت و کاردانی ولایت از مضافات کرناٹک (که یصدا ، پنجاه کره طول - و از بیست تا سی عرض - و چهل لک (وپده حاصل داشته) مشتمل بر معدن الماس و چندین قلاع استوار آهنبین اساس مثل کنچی کوٹھه و سدهوت (که عبارت از بالاگھات کرناٹک (۳) و فرخنده بنیان باشد - و درینولا حاکم فشین آن کره است -

(۲) نسخہ [ج] آن ملک - (۳) نسخہ [ج] کنچی کره و سدهوت *

(مآثر الامراء) [۵۲۱] (باب الميم)

در هیچ یک از اسلاف قطب الماک را میسر نشده بود (از نوادگان اندرز نسوده بتصرف آورد - و از سابق و لاحق ثروت و مکنت و ساز و سرانجامش بجائی رسید که پنج هزار سوار از خرد نوکر داشت - و علم تفوق و جبروت بر اقران و امثال می افراشت - آن رهگذر جمعی (که باری مخالف بودند) از روی عذاب و بداندیشی در پرده دولت خواهی حرفهای دور از کار ذهن نشین قطب شاه ساخته از جانب میر جمله متوهم و منحرف کردند - و از انداز و حرکات پسرش میر محمد امین [که در حضور بود - و بنشئه دو بالای جوانی و دولت سرشار رعوتی در سر داشت - و ازین فتوح شگرف (که نصیب پدر او گردید) به بد مستی نخوت افتاده پا از حد خود فراتر گذاشت - چنانچه (وزیر سیه مست بدربار آمده بر مسند پادشاهی بخواب رفت - و استفراغ نموده سر باری سوء مزاج گردید [آثار بی التفاتی پیدائی گرفت - میر جمله (که در پاداش چنین فتح عظیم توقعها داشت) از مشاهده نتایج خلاف متمنی دل برداشته رفاقت شده در سال بیست و نهم بشاهزاده محمد اوزنگ زیب (که به صاحب صوبگی انتظام بخش دکن بود) توسل جسته التماس طلسم خود نمود - فردس آشیانی بر طبق استدعای شاهزاده منشور عزایمت متضمن

مرحمت منصب پنجهزاری ذات و سوار و در هزاری هزار
 سوار بمیر محمد امین پسرش و فرمان در باب عدم مخالفت
 و تعرض بدو و متعلقان او به قطب شاه مصحوب قاضی
 محمد عارف کشمیری روانه فرمود - قطب شاه بمجرد
 اصغای این خبر محمد امین را با منتهبان او قید نموده
 آنچه از ناطق و صامت داشت بضبط در آورد - و بارصف
 دررد فرمان هم بر کرده خود اصرار ورزید - شاهزاده
 محمد اردنگ زیب اولاً منشور بادشاهی متضمن آن (که
 سلطان محمد میخواست از راه اودیسه بخدمت عم خود
 شاهزاده محمد شجاع به بنگاله شتابد - بایند که از ولایت
 خود بآئین نیک بگذرانید) فرستاده - آن ساده لوح غافل از
 نیرنگی درزگار بتهیاً ضیافت پرداخت - شاهزاده حسب الحکم
 (۳)

هشتم ربیع الاول سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجری
 سلطان محمد نخستین خلف خود را بطریق مفلا بحیدر آباد
 راهی ساخته خود نیز سیوم ربیع الآخر برآمد - درین هنگام
 قطب الملک از گران خواب غفلت بیدار شده محمد امین را
 با والد او روانه ساخت - او درازده کوهی حیدر آباد ملازمت
 (۴)
 سلطان محمد دریافت - چون اموالش از خام طمعی مسترد

فتموده بود بذابران سلطان عازم آن بلده گشت - قطب الملک
 بشنیدن این خبر پنجم ربیع الآخر باضطرار تمام با نقد و
 جواهر و طلا و نقره بقلعه گلکنده (که سه کروهی شهر اسمی)
 در آمد *

چون کنار تالاب همین ساگر مخیم عساکر سلطانی گردید
 افواج قطب شاهی نمودار گشته خیرگی نمودند - سلطان
 محمد دلیرانه تاخته تا دیوار شهر بند تعاضب هزیمت خوردگان
 نمود - و روز دیگر حیدر آباد بتصرف آورد - اگرچه عمارات
 آنجا را از سوختن و سکنه آنجا را از غارت و تاراج بقدری
 میانمت شد - اما بسیاری با کارخانجات قطب شاه دستخوش
 تاراج گشت - و کتاب نفیسه و چینی آلات و اجناس
 بسیار بحیز ضبط در آمد - و افزونی اشیا بمرتبه بود که
 (با وجود غارت و تفرقه چند روز) وقت کوچ هنوز خانها
 مالا مال بودند - هرچند سلطان عبدالله در ظاهر ابواب مدارا
 و مواسا مفتوح داشته مکرر جواهر و فیل پیشکش فرستاده
 اظهار اطاعت و انقیاد کرد لیکن در تهیاً اسباب رزم و استحکام
 قلعه و سرانجام مصالح قلعه داری کوشیده در باب طلب کمک
 مکرر بعادل شاه نوشت - چون شاهزاده در عرض هجده روز
 یک کروهی قلعه رسیده معسکر آراست و در قلعه (که سه
 کروهی جریبی است) تعیین هلجاری نمود (با آنکه از قلعه

توپ و تفنگ چون ژاله در یارش بود (مکرر کارزارهای عظیم و آویزشهای سترگ در میدان هم اتفاق افتاد - و هر بار مردم پادشاهی چهره مردانگی بگلگونه نصرت برافروختند *)

چون قطب شاه جدکاری شاهزاده در تسخیر قلعه مشاهده نمود ناچار زیفاری شده میر احمد داماد خود را فرستاده بقایای پیشکش سنوات ماضیه را با اسباب و اشیای میر محمد امین ارسال داشت و التماس استمالت نامه نمود - و پس از وصول آن بامید حصول مرام والدۀ خود را فرستاد - و آن عقیقه ملازمت شاهزاده نموده عفو جرایم پسر را بتعین کرد و روپیه پیشکش حال و ازدواج صبیۀ قطب الملک بسطان محمد قرار داد - و آن دختر را با موازی ده لک روپیه بعنوان جهیز باعزاز و احترام از قلعه بخانه سلطان محمد آوردند - درآزم جامدی الآخرة سنة سي برکنار تالاب حصین ساگر میر جمله از ولایت مفتوحه رسیده ادراک ملازمت شاهزاده نمود - و باجارت نشستن کله گوشۀ افتخار بفلک رسانید - و شاهزاده نیز بمنزل او تشریف فرموده گوناوار امتیاز ساخت - و هتتم رجب شاهزاده عنان معارفت بصوب اورنگ آباد منعطف فرمود - و پنهانی با میر جمله پیمان هواخواهی و یک جهتی موکد ساخته از منزل اندر در او را با پسرش بدرگاه پادشاهی مرخص ساخت - در همین

منزل از پیشگاه خلافت فرمانی متضمن خطاب معظم خان و نوازش عام و نقاره بمیر جمله پیرایه صدور یافت - بیست و پنجم ماه مبارک رمضان در دار الخلافه شاه جهان آباد خان مذکور بتقدیل عتبه سلطنت چهره کامیابی برافروخت - و بمنصب شش هزارچی شش هزار سوار و خدمت والی دیوانی اعلی و نوازش قلمدان مرصع و انعام پنج اک رپیبه نقد و دیگر مراحم سلطانی مباهی گردید - معظم خان الماس کلان بوزن نه قانگ (که در مد و شازده سرخ باشد) بقیمت در اک و شازده هزار رپیبه با شصت زنجیر فیل و دیگر جواهر ثمینه از نظر گذرانید (که بهای مجموع پانزده اک رپیبه قرار یافت) - و چون نشو و نما یافتند دیار دکن بود پیوسته در ترتیب مقدمات (که موصل بمطرب تواند شد) همت مقصور داشته قابو می جست که اتفاقاً در همین سال بوضوح پیوست که ابراهیم عادلشاه والی بیجاپور در گذشت - و امرای او (که اکثر غلام اند) علی نام مجهول النسب را (که بهتر زندی برداشته بود) جا نشین او ساخته اند - معظم خان سر کلاوه مدعا را کرده تسخیر آن ولایت در کمال تیسر و نمود و متعهد آن مهم سترگ گردید - محمد امین خان خلف خود را بنیابت وزارت در حضور گذاشته با امرای عمده (مثل مهابتخان و راور سترسال

و نجابت خان) در ادرنگ آباد شاهزاده محمد ادرنگ زیب
 پیوست - شاهزاده بصواب دید آن امیر معظم در اسرع ایام
 قلعه بدر را (که از حصون رمیغه دکن است) بحیز تستیر
 کشید - و غره ذی قعدة سنة (۱۰۶۷) هزار و شصت و هفت
 هجری قلعه کلیان را نیز بتصرف در آورد - و اکثر آباد
 جاهای آن ناحیه را تهانه نشین گردانید - و پس ازان
 [که رایت عزیمت بافتتاح گلبرگه (که از مشاهیر بلاد ولایت
 بیجاپور است) مرتفع ساخت] عادل شاه باستیصال خود
 اندیشناک گشته (بتقبیل پیشکش کرور روپیه و انضمام ولایت
 کوکن و قلعه پرینده^(۲) با لواقع آن بقلمرو پادشاهی) منهج
 عقیدت و انقیاد پیمود - مشهور حضور بنام شاهزاده شرف نغان
 یافت که خود بادرنگ آباد برگردد - و معظم خان در قلاع
 متعلقه کوکن تهانه نشانده احرام ملازمت بندد - و هنوز تعیین
 اقساط پیشکش و ضبط مالک مفتوحه خاطرخواه شاهزاده صورت
 نگرفته بود که عارضه مزاج اعلیٰ حضرت و در آمد مهمات
 سلطنت بقبضه اختیار دارا شکوه شایع شد - و برخه رشته ان^(۳)
 که هنوز محاصره گلبرگه و زد و خورد با عادلشاهی در میان بود
 که این آشوب برخاست - و غنیم خیره تر گردید - بالجمله
 دارا شکوه از روی عناد و کار شکنی سایر کمکیان این مهم را

طاب حضور نمود - مهابت خان و رار سترسال بے رخصت
(۲)
شاهزاده برخاسته روانه شدند - ناچار شاهزاده بدر مصالحت
زده بلطایف الحیل در چنین هنگامه (که وهنه تمام بعساکر
راه یافته بود) خود را بسلامت در آغاز سنه (۱۰۶۸)
هزار و شصت و هشت اواخر سال سی و یکم باورنگ آباد
رسانید - در همین ایام بعلمت برخی دراعی معظم خان از
وزارت معزول گشته مشار الیه نیز مثل دیگران مرحله پیمای
حضور گردید *

چون رفتن آنچنان عمده صاحب تدبیر و رای و خداوند
خزاین و سپاه مخالف قانون عقل دوراندیش بود شاهزاده
باو پیغام فرستاد که اگر آن جمله الملک دربنوقت رخصت
شده برود قرین مصالح ملکی خواهد بود - او ازین امر بهیچ
تهیی نموده معروض داشت - که در نشأه بندگی جز انقیاد
(۳)
حکم چاره نیست - بار دیگر سلطان معظم را بجهت مید
آن شاهباز فضای ثروت و مکنت فرستاده که (چون آن
خیر اندیش را هواخواه خود میدانیم) لخته مقدمات ضروریه
الاعلام است آنرا شنیده اگر بروند گنجایش دارد - خان
مذکور بکلمات تملق آمیز سلطان خاطر از توهم و اپرداخته

(۲) نسخه [ج] مصلحت - (۳) نسخه [ج] مخالف قانون دوراندیشی -

(۴) نسخه [ج] کرده •

(باب اہم) [۵۳۸] (مآثر الامرا)

بر گردید - همین کہ بخلاوتکاه شاہی رسید محبوس و مقید
شد - و برخے برانند کہ (چون رفتن حضور دلاخواہ از ہم
نبود و بے جہم توقف مذاہب نمی دید) آنچه زر دان
بصلاح خودش بود - و از پختہ کاری چنان را نمود کہ بر
اعمال حضرت محمول بر بیداد و بے اعتدالی شاہزادہ گشت -
(۲)
فرمان رسید - کہ از باز پرس روز جزا اندیشیدہ از قید آن
سید بیچارہ (کہ سراسر در پاس نمک مصروف است)
دست باز دارد - شاہزادہ پیش از صدور حکم عرضہ داشت -
(۳)
کہ از اطوار او رایحہ روگردانی است تمام می شد - او را مقید
گردانید - و الا بے شایبہ گمان گریختہ باز بدکنیان می پیوست *
و (چون امتداد کسل اعلیٰ حضرت و استیلای دارالشکوہ
بچهار دانگ ہندوستان پیچیدہ ہر ہرے ہردائی و ہولرے
بازاری گشت) شاہزادہ اموال و خزاین معظم خان را
سرمایہ سرانجام ضروریات نمودہ و نوکوانش را در ملازمان
انسلاک دادہ او را در قلعہ درانت آبان نگاہداشت - و خود
بعزیمت ہندوستان عزیم گردید - پس ازان (کہ شاہزادہ
بدستکاری اقبال کامیاب سلطنت و فرمانروائی گشت) معظم
خان (۴) را باسترداد نقود و اجناس او مشمول عذایت ساختہ

(۲) نسخہ [ب] روز رست و خیز - (۳) نسخہ [ب - ج] عرض داشت

(۴) نسخہ [ب] بباز داد •

بصوبه دارمی خاندیس مبهلي و منتخبر فرمود - و در همین سال (که از دار الخلافه دهلي باطلغای نایره شورش شاهزاده (۲) محمد شجاع شرق رویه نهضت نمود) معظم خان طلب حضور گشته بطریق ایلغار دو روز پیش از جنگ در قصبه کوه بآستان بوس خلافت استسعاد یافته حسن اخلاص را فروغ دیگر داد - و روز جنگ فیل مرکوب او در جنب فیل سوارمی (۳) خامه قرار یافت - و پس از برافراختن رایت نصرت و فیروزی معظم خان بمقصد هفت هزارمی هفت هزار سوار و انعام ده لک رویه سورن نوازش گشته بهمراهی شاهزاده محمد سلطان در تعاقب محمد شجاع (که از نبردگاه قرار بر فرار داده) (خصمت یافت - دین مهم تدابیر صایده و پر دلیهای شایسته) (که شایان سرزاران والا شکوه باشد) از معظم خان بر لوجه روزگار مرنسم گشت - چون شجاع قصبه مونگیر را بآلات حرب استحکام داده اقامت جا نمود او بحسن تدبیر نوعی رعب افزا گشت [که شجاع آن مکان را گذاشته باکبرنگر (که آنرا محل عافیت خود می پنداشت) رخت سکونت انداخت] معظم خان راه راست آنرا گذاشته (۴) بطریق پیشه و کوه پیش گرفت - تا از عقب سرش در آمده

(۲) نسخه [۱] شاهزاده محمد - (۳) نسخه [ج] یافته - (۴) نسخه

[ب] می دانست - (۵) در نسخه [ب] لفظ [آنرا] نیست *

راه قرار او بر بندد - شجاع از امعاء این خبر اکبرنگر را
(که مقرر حکومت او بود) گذاشته با اهل و عیال از دریای
کنگ گذشت - و در سرزمین باقرپور مجموع نواری بنگاله
(که مدار جنگ آن ولایت است) بتصرف خود آورده
مورچالها بسته نشست - معظم خان شاهزاده سلطان محمد را
در اکبرنگر رو بروی مخالف نگاه داشته خود باراد^(۲) عبور
بمعبر دیگر شتافت - مدتی دست بردهای مردانه و چپقلشهای
دایرانه بظهور می پیوست *

چون موسم برشکال بر سر رسید قطره و تردن موقوف
گشته هر کدام بجای خود آرمید - سلطان شجاع بفریب کاری
در آمده شاهزاده سلطان محمد را بتزویج صبیله خود تطمیع
نمود - او (که از معظم خان بغمازی بعضی مفتنان نقاض
خاطر بهم رسانیده بود) باغواي شجاع از جا رفته با
دو سه مخصوص (اکب سفینه گشته بیست و هفتم شهر رمضان^(۳)
سنه (۹۶۹) نه صد و شصت و نه بشجاع ملحق گشت -
ازین سانکه کمال فتور و اختلال بعساکر پادشاهی راه یافت -
گویند اگر مثل معظم خان سردار مدبر با وقار نمی بود
مشکل میشد - معظم خان از موضع هوای (که درانجا اقامت
گزیده مشغول دفع اعدای بود) از وقوع این حادثه عنان

(۲) نسخه [ب] نگاه داشت و خود الخ - (۳) نسخه [ج] مخصوص *

ثبات از کف نداده باردو رسيد - و بدستيارى همت والا
 بانواع نيكو تدبيرها بجير و تدارك پرداخت - چون آنها
 تمام آن سرزمين گرفته و نواره بدست مخالف بود غلامى
 عظيم در معسكر افتاد - و سربارى ديگر تشويشها گشت -
 شجاع بار ديگر اكر نكر را بدست آورد - پس از انقضای
 برشكال شجاع بهراوى سلطان محمد عازم محاربه گرديد -
 معظم خان بهراوى فتح جنگ خان رهيله و ميمنه اسلام خان
 بدخشي و ميسره فدائي خان كوكه در كنار بهاگيرتي با فوج
 (كه سه توره داشت مثل سلطان محمد و شجاع و پسرش
 بلند اختر) در آريخته - تا شام بتوب و تغذگ و بان نيران
 جدال زبانه ميزد - شب دست از محاربه كشيده هر دو لشكر
 بمقام خود برگشت - معظم خان بدآور خان قريشي
 موته دار بهار (كه بكمك مي آمد) برنوشت كه از راه
 قانده شتافته متصرف شود كه زه و زان و بنه و بار شجاع
 آنجا است - يقيني است كه باستماع اين خبر پاى او لغزش
 خواهد پذيرفت - و خود بانتظار داير خان (كه از حضور
 روانه شده بود) چند روز صف آرائي موقوف نمود - درين
 اثناء نوعى (كه معظم خان انديشيده بود) شجاع بشنيدن خبر
 داود خان در كمال اضطراب طبل رحيل فروكوفته از كنار آب

به‌اگیرتی (و بسمت سولی آورد - که از دریای گنگ گذشته خود را بقانده رساند - معظم خان (که در انتهاز این فرصت بود) بقصد تعاقب سوار شده تا پانزده روز از صبح تا شام بین الفریقین هنگامه جنگ بتوپ و تفنگ گرم بود - و شبها بخیمه گاه پاسداري میکردند - تا آنکه سلطان شجاع از آب گنگ گذشته راه قانده گرفت - معظم خان اسلام خان را باده هزار سوار بضبط و حراست این روی دریا به اکبرنگر رخصت کرده خود کمر سعی باستیصال شجاع بر بست - درین هنگام (چون شاهزاده محمد سلطان آثار نکبت و خذلان از نامیه حال شجاع برآی العین مشاهده نمود) ششم جمادی الآخره از قانده بتقریب شکار سوار شده بکنار دریا آمد - و بکشتی نشسته از گذر قانده بگذر دوکاری رسید - (۲) معظم خان شاهزاده را پیش خود طلب داشته با جمیع امرا استقبال نمود - و خیمه و دیگر مایحتاج (آنچه عجاله مقدر بود) سامان کرد - و شاهزاده را حسب الحکم با فدائی خان روانه حضور ساخت *

و (چون بکرات و مرات میان مبارزان جنود پادشاهی و مردم اعادی آریزشها رو داد و هر مرتبه فیروزی و چیره دستی نصیب اولیای دولت بود) معظم خان مدت یک ماه

در محمود آباد اقامت گزیده تمامی همت بتدبیر عبود از
 مهاندی و استیصال مخالف (که بمیانجی آب و استظهار
 توپخانه و نواره قدم ثبات افشوده اظهار آثار تجدد میکرد)
 برگماشت - و آرامش و آسایش را خیر باد گفته کوشش
 فراوان بتقدیم رسانید - تا این مهم بعجلت تمام انجام یافته^(۲)
 بموسم برشکال آید نكشد - اتقوا گذر پایایی در حدود
 بکاه گهات بهم رسید - آن نوین قوی همت بهیئت مجموعی
 سوار شده بگذار ناله رسید - با وصف مدافعه مخالف از آب
 گذشته بر مورچال آنها ریخت - بسیاری روی همت بر تافته
 بتانده شتافتند - ناگزیر شجاع دل از بودن مملکت دیو ساله
 بنگاه برگرفته از چوکی میردادپور برخاسته بتانده آمد - و
 از اینجا با معدود کشتی سواره روانه جهانگیرنگر گشت - معظم
 خان بتانده رسیده بضبط و گرد آوری اموالش (که از دست
 قاراجیان خود سر باقی مانده بود) پرداخته در استرداد آنچه
 او باش بغارت برده بودند ساعی شد - و از اینجا بقصد تعاقب
 بر جناح مسارعت روانه پیدش گشت - شجاع در جهانگیرنگر
 انتظار کمک راجه رخک (که بططنه قرب وصول موکب
 پادشاهی مورد هراس گشته) ششم رمضان آغاز سال سیوم
 عالمگیری با سه پسر و چنده عمده از جهانگیرنگر

برآمده بقایید ادبار روانه رخنگ (که ارنال معموره‌های عالم
و مسکن کفر و ضلالت شیم است) گردید - و سوای سید عالم
با ده کس از سادات باره و سید تلی اوزبک با دوازده
تن مغلان و معدود دیگر (که همگی بچهل کس نمیکشیدند)^(۲)
هیچ کس نماند - معظم خان در جلدوی این مساعی جمیاه
(که در مدت شازده ماه با انواع متاعب و مصاعب چنین کار
سترگ را انجام شایسته بخشید) بخطاب والای خان خازان
سپه سالار بلند نامی یافت *

چون بهسبب بیماری اعلیٰ حضرت در جمیع سروده‌های
ممالک محروسه گرد شورش برخاسته بود بیم نراین زمیذار
کوچ بهار از شاهراه انقیاد یکسو شده بتأخیر گهواره گهاث^(۳)
جسارت وزید - چی دهج سنگه راجه آشام (که بغزونی
جمعیت و وسعت ولایت و بسیاری ساز و سرانجام تفوق
دارن) نیز جمع را از راه دریا و خشکی بر ولایت کامرپ
(که عبارت از هاجو و کواهی و توابع آنست - و از قدیم الایام
داخل ملک بادشاهی بود) فرستاده بدست آوردن - چون شجاع
بحال خود در مانده بود بجبر آن قضیه نپرداخت - آنها
قدم جرأت پیش نهاده تا حوالی برگنه کری بازی (که

(۲) در نسخه [ب] لفظ [کس] نیست - (۳) در بعضی [نسخه]

گهوا گهاث - (۴) نسخه [ج] چی دهج سنگه *

بنج منزای جهانگیر نگر اسمت (متصرف شدند - معظم خان
(که بتعاقب شجاع جهانگیر نگر رسید) در مدد جبر اختلال
احوال آن حدود گردید - راجه آشام مغلوب رعب و هراس
گشته باعتذار پیش آمده دست از مالک متصرفه باز داشت -
خانخانان بظاهر معذرت او پذیرفته هژدهم (بیع الاول سال

چهارم جلوس سنه (۱۰۷۲) هزار و هشتاد و در هجری

بآهنگ مالش پیم نراین از حضور روز روانه شد *

چون بموضع بری پتهه^(۲) (که سرحد ملک پادشاهی ست)
رسید باقتضای رای کار آگاه راه غیر متعارف را (که از
انبوهی جنگل و نیستان پیم نراین عبور لشکر ازان بعید
دانسته چنانچه باید بمحافظت نپرداخته بود) اختیار نمود -
و هر روز جنگل در هم شکسته بزحمت و مشقت تمام دران
بیشه راه گشوده پدای همت مردانه مصافت می پیمودند -

تا هفتم جمادی الاولی شهر کوچ بهار مرکز رایات فیروزی
گشت - گویند این شهر بطرح و قریه آباد شده - کوچها همه^(۳)
خیابان دارن - و درختهای ناگیسر و کچنار (که خوش برگ
و موزون گل است) نشانیده اند - معظم خان جمعه را
بتعاقب پیم نراین [که خون را بدامن کوه بهولنت (که

(۲) نسخه [ج] بوی پتهه - و نسخه [ب] بری تیه - (۳) نسخه

[ب - ج] و کوچها *

(باب المیم) [۵۴۶] (مآثر الامرا)

پانزده کرده شمالی کوچ بهار است (کشیده بود) تعیین نمود -
او به دهرم راج مرزبان آن کوهستان توسل جسته بدای
کوه برآمد - چه آن کوهست سرد سیر (که پیاده را بصد
دشواری معود بران متصور است) - این ولایتست سمت مابین
شمال و مغرب بنگاله مایل بشمال - پنججاه و پنجم کرده جریبی
طول و پنججاه عرض - بلطافت آب و هوا و دفور ریاحین و
اثمار از بلاد شرق رویه امتیاز دارد - و همگی بهیتر بند و
باهر بند (که عبارت از درون و بیرون باشد) هشتاد و نه
پرگنه است بجمع ده لک (رویه - و چون سکنه آنجا بیشتر
قوم کوچ اند ازین جهت بکوچ بهار شهرت گرفته - و بت
معبود اهل آن دیار به نراین موسوم است - لهذا این لفظ
جزو نام حکام افتاده - نزد کفر هند زمیذدار آنجا (که از
نژاد راجه های بزرگ قبل از اسلام است) اعتبار عظیم دارد -
سکه بر زر میزنند - نرایی میگویند *

چون خانخانان را غرض ازین یورش تسخیر ولایت آشام
بود اسفندیار خان ولد آله یار خان مرحوم را بفرجدارئی
کوچ بهار گذاشته آنرا بعالمگیر نگر موسوم ساخت - و خود از
راه گهوزه گهاگ روانه شد - چون بکنار دریای برهماپتر رسید

(۲) نسخه [ج] قوم کوچ - (۳) نسخه [ج] سکه بزر میزنند -
نرایی گویند •

(مآثر الامراء) [۵۴۷] - (باب الميم)

در كروه از رنگا^(۲) مآئي گذشته (بارمف كمال معيوبت راه)
گام همت در مراحل عزيزت نهاد - و در تصفيه آن مصالک
صعب^(۳) المورر كما يذبغي لوازم جهد بكار بود - فبلان كوه بديكر
بصدمه دندان جنگل درهم شكسته پايمال مي ساختند - و
تيرداران و پيادهاي لشكر بقدر وضع تير دستيها مي نمودند -
چون همه جا راه بكنار دريا بود در هر قدم دلدل يعني
گل (كه دران آدم و اسب و فيل فرو رود) پيش مي آمده
آنها بشاخهاي اشجار و دسته هاي نه و پشته هاي كاه
مي انباشتند و راهي مي ساختند - باين عنوان روزه دو و نيم
كرده راه بيشتري طي نمي شد - چون بچوكي كهته (سيد) كه
كره سب بر ساحل آن دريا و محاذي آن كوه ديگر است
پنج (تن نام - و بر هر دو در قلعه در كمال استحكام اساس
يافته) آنها بتصرف در آرد - و جمعه (كه بچنگ نوازه
پيوسته بودند) هريمت يافته لغت غريق و جوت دستگير
شدند - تا آنكه به دو كرده^(۴)ي كواهي (كه سرحد قديم
پادشاهي بود) معسكر فيروزي گشت - دران موضع حصاره در
نهایت رسانت واقع شده - و بهفت كرده^(۵)ي آن قلعه كجاي
متصل بكنگل موسوم بكجلي بن است كه فيل بصيار دران

(۲) نسخه [ج] رنگا پاني - (۳) در نسخه [ج] لفظ [لوازم] ناست -

(۴) نسخه [۱ - ب] بدر كروه *

پیدا میشود - و ذکر آن در اسماء هندی آمده - و بتخانۀ
گوریکها و لونا چماری^(۲) و اسمعیل چوکی (که از منمکدهای
بزرگ مشهور و در افسونهای هندی بعظمت مذکور بر فراز
کوهی (که از نشیب تا بالا قریب هزار زینۀ از سنگ
ساخته اند) همه را بدست آورده - زیاده بر لک آشامی
(که درانجا فراهم آمده بود) از بیمناکی و هراس زدگی راه
قرار پیمودند - و پس ازان (که تا کواحتی که ازانجا کرگانوں^(۳)
دارالملک آشام یکماهه راه است) از تصرف کفار ضلالت شعار
مستخلص گردید - خانخانان خاطر از بند و بست آن ولایت
و پرداختۀ عازم پیش شد *

و چون مدار جنگ آن قوم بر خدعه و شبخون است
تمام لشکر شبها بمراسم تیقظ و بیداری قیام و زبیده سلاح از بر
نمی افکندند - و (زین از پشت مراکب باز نمی گرفتند - تا
آنکه از دریای برهما پتر عبور نموده تلعه سیمله را (که از
مشاهیر قلاع آن سرزمین و بمسافت پنجاه کوه از کرگانوں
است) بدستیاری اقبال بجنگ و پیگار برکشود - قریب
سه لک آشامی جنگ جو درانجا مجتمع بود - بصیاری
علف تیغ خون آشام اهل اسلام گشتند - و پس ازان بجنگ
نواره در پیوستند - زمانۀ ممتد (که گاه اذق نیفتاده)^(۴)

(۲) نسخۀ [ج] نونا چماری - (۳) نسخۀ [ج] کره گانون - (۴)
نسخۀ (ب) نیفتاده بود *

جنگ نواره رو داد - و اکثری از آن ارباب یافتگان هدف تیر
بلا شدند - قلعه چمدرة (که ثانی قلعه سیمله بود) بے کارزار
مفتوح گردید - از سَنُوح این قضایا شکست تمام باغزال
مخدولان آشام راه یافت - راجه بجانب کوهستان سررب
(که از کرگانون چهار روزه راه است) - و عبور بر فراز آن
بکمال دشواری ست) آذاره گشت - ششم شعبان آخر سال
چهارم خطه کرگانون از پرتو ماهچه اسلام نور آگین گشت - و
بخطبه و سکه پادشاهی رونق پذیرفت *

و چون بشکرف کاری تدبیر و برداری آن سردار سپه سالار
چنین کشور در دست دشوار عبور با چندین قلاع حصین
و الکه های وسیع [که مفتاح همه سلاطین هندوستان طلسم
اشکال آن مهم نگشوده - و هرگاه در سواقی ایام لشکر دران
موز و بوم رسیده بدست آن مخازیل اسیر و قتل شده
(چنانچه سلطان محمد شاه تغلق فرمانروای انثر سواد اعظم
هندوستان نویتم یک لک سوار با سامان درخور بگشایش
ندیار فرستاده مجموع دران سوزمین طلسم آئین سر بحیم
لمنامی فرد بوده) اثری (از آنها ظاهر نشد) بتسخیر اولیای
اهره در آمد از پیشگاه سلطنت خانخانان بانعام محال یک
زور دام و عطای ترمان طوغ اختصاص یافت - این ولایت
ابین شمال و مشرق بنگاه طولانی واقع شده - طولش تقریباً

در مد کوره جریبی سمت - و عرضش از کوهستان شمالی تا
 جبال جنوبی تخمیه هشت روزه راه - از کوهگهی تا کوهگانی
 هفتاد و پنج کوره جریبی و از آنجا تا ولایت ختن (که مسکن
 پیران ویسه بود و درین زمان مشهور به اده و دار الماک^(۲)
 راجه پدگوسمت (که خود را از نسل پیران ویسه میداند)
 پانزده منزل مسافت است - از آنجمله پنج منزل آن طرف
 کوهستان کامرپ جنگل دشوار گذار است - و در سمت شمالی
 دشت خطا سمت (که ازو به مهاچین گذارش رود) - و عامه
 مهاچین گویند - و دریای برهما پتر ازین سمت آمده و چندین
 آب (که اعظم آنها آب دهنک است) بدر پیوسته از میان
 این ولایت میگذرد - و آنچه ازین مرز و بوم بمساحل شمالی
 این دریا است اکثر کول گویند - و آنچه در طرف ساحل^(۳)
 جنوبی سمت دکن کول خوانند - و در جمیع این ولایت^(۴)
 دریک شریعی انهار طلا حاصل میشود - و این یکی از محصولات
 است - گویند درازده هزار کس بدین کار قیام دارند - و
 بالمقطع در سال یک توله طلا برآید دهند - و اهل آشام
 ملته مشخص ندارند - بفتوای خواهش نفس هرچه مرغوب
 طبع شان افتد بدان می گرایند - و سکنة قدیم آن ولایت

(۲) نسخه [ب] اده - (۳) در نسخه [ب] حرف [و او] نیست -

(۴) نسخه [ج] و آن •

(مائرا لاما) [۵۵۱] (باب المیم)

در قوم اند - آشامی و کلدانی - ثانی بر نخستین در
 جمیع امور مزیت دارند - مگر در مراسم حرب - چون راجه
 و عمدهای آن ولایت را روزگار سپری شود خامان او از
 مرد و زن گشاده پیشانی با بوخه حوایم زندگانی در دخمه
 فرو روند - و شهر کورگانون مشتمل بر چهار دروازه است - از
 هر دروازه تا خانه راجه سه کوره مصافقت است - و در
 حقیقت آن شهر محوطه ایست مشتمل بر قری و مزارع -
 هر کس در پیش خانه باغ و مزرعه خود دارد - و در دنجو
 نام از میان شهر می گذرد - بازارے مختصر دارد که غیر از
 پان فروش دیگر اصناف محترفه در آن نمی نشیند - چه
 خرید و فروخت در آن دیار متعارف نیست - سکنه آنجا یک
 ساله اقوات ذخیره می کنند - و غیر از کرنای بر سر و لنگه
 در کمر دیگر پوشش رسم نیست - و بر آمدن ازان مملکت
 معروف نیست - اگرچه بیگانه هم وارد شود - لهذا آگاهی
 کماهی از حال آن گرده حامل نمی شود - مردم هندوستان
 اهل اندیوار را ساحر نامند - و راجه آنجا مقلب به سرکی
 راجه است - گویند یکی از اجداد او فرمانروای ملای املی
 بود - چون بدین دیار هبوط نمود دلنشین او افتاد - دیگر
 بآسمان نرفت •

بالجماء چون خانخازان آثار موسم برشکال (که دران ناحیه از سایر ممالک هندوستان بیشتر شروع می شود) مشاهده نمود با اکثر جنود موضع متعراپور را (که بمسافت سه و نیم کروزه از کرگانون در دامن کوه بوده) باراد انقضای موسم باران مضروب خيام ساخت - و بحفظ حدود و ضبط طرق و تعین تهانها پرداخته استیصال راجه و اتباعش را برگزشتن برسات انداخت - و چون موسم باران در رسید تمام روی زمین را آب فرو گرفت - اشامیان بدنهاد (که جا بجا مخفی بوده در انتهاز فرصت بسر می بردند) دلیری آغاز کرده از جمیع اطراف هجوم آوردند - چون مجاهدان اسلام را محال فطوره و ترکناز نبود بر هر تهاغه شب خونها زده غیر از کرگانون و متعراپور جاے دیگر در تصرف عساکر منصور نماند - و بسبب رذاعت آب و هوا انواع امراض و اسقام شایع شد - و جوهر هوا از کسب سمیت باحداث وبا پرداخت - خاتم النبوة از جانب و اجانب بکوی عدم فرو رفتند - و بعلمت انسداد طرق و فقدان آذوقه حالتی بر زندگانی فوج پادشاهی گذشت که بدتر از مردن بود - چون در اواخر ربیع الاول زمینها نمودار گشت افواج اسلام باطراف و نواحی قلخنه از کشته ها پشته ها پدیدار کردند - راجه باز بکوهستان

خزیده بمصالحه و زینهار در آمد - خان سپه سالار باقتضای
 مصالحت ملتفت بدان نشده بسمت تامل و پناهت نمود -
 (۲)
 در خلال این احوال مرض ذات الصدر بر سپه سالار طاری
 شده ارکان همت امرا و لشکریان تزلزل پذیرفت - که مبادا
 روزگار سردار بسر آید - و کار لشکر از بے سری بفساد گراید -
 یا پیش از انصراف این مهم موسم بارش در رسد و همان
 معریتها رخ نماید - بلکه برخی در صدد آن شدند که (اگر
 باستیصال راجه خان خانان اراده گذرانیدن موسم برشکال
 داشته باشد) مسالک خودسری سپرده به بغاله باید شتافت -
 چون سردار ازین معنی آگاهی یافت این الم روحانی سرپا روی
 گرفت جسمانی گشت - اگرچه یک منزل پیش رفت (تا غنیم
 خیره نگردد) اما هم مصالحت و هم معارفت بخود مصمم
 ساخت - چنانچه بواسطت دلیر خان (که راجه بدر توسل
 بسته بود) چنین قرار گرفت که راجه صبیح خود را یا دختر
 (۳)
 راجه پیام (که با او قراداد دارند) با بیست هزار توله طلا
 و یک لک و هشت هزار توله نقره و بیست زنجیر فیل برسم
 پیشکش و پانزده زنجیر فیل برای خانخانان و پنج زنجیر
 فیل بجهت دلیر خان بفرستد - و در عرض یک سال
 (۴)

(۲) نسخه [۱ - ب] تامل و پناهت - (۳) نسخه [ب] با دختر - (۴)

نسخه [ج] برای دلیر خان •

سه لك توله نقره و نود زنجير فيل در سرکار داخل هازد -
 و هر ساله بيست زنجير فيل پيشکش مي فرستاده باشد - و
 قاصدول آن يك پسر و سه کس از عمدهای او بوسه يرمال
 در بنگاله باشند - و ولايت درنگ (که يکطرفش بکواهتي
 پيوسته) از اترکول و ولايت بيل تلي^(۲) از دکن کول ضميمه
 ممالک محروسه سازد - چون راجه موافق قرار داد بعمل
 آردن خانخانان هشتم جمادی الاولی سال پنجم از دهه
 کوهستان نامروپ کوچ نموده رايست معادرت بصوب بنگاله
 بر افراخت - و در عرض راه به بند و بستم ولايتی (که
 بتازگي داخل ممالک محروسه شده بود) پرداخت - چون از
 استعمال بعضی ادویه هاره ضيق النفس و خفقان عارض شده
 باستصفا کشيد ناگزير از کجلی کوچ کرده قصبه کواهتي را
 معمر ساخت - و رشيد خانرا بفوجداري کامروپ نامزد نموده
 و عسکر خان را با اکثر جنود بمالش پيم نراين زميندار ولايت
 کوچ بهار (که باز بران ديار مسئولی شده بود) تعيين کرده
 خود بجانب خضرپور روانه شد - دوم شهر رمضان آغاز سال^(۴)
 ششم سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجري در در کروهی
 خضرپور ازین مرحله فنا بسر منزل بقا پيوست *

(۲) نسخه [ج] سل تلی - (۳) نسخه [ا - ب] نامروپ - (۴)

در نسخه [ج] لفظ (شهر) نيست .

میر جملہ امیرے عظیم الشان و نوینہ شہزادہ نشان
 بود - در سرداران و امرای قریب العهد خود بوضع متین
 و فرط وقار و رای دور بین و دانش رسا و پردلی و
 شجاعت فطری و کار طلبی های بجا یکتا^(۲) و بے نظیر بود -
 در کشور گشائی و مهم سر برائی هیچ کس باو نمی رسید -
 چون در هندوستان کمتر گذرانید آثار او دران مملکت چندان
 ظاهر نیست - در قصبات تلنگانه یادگار بسیار گذاشته که
 تا الآن احمای نام او میکند - چنانچه در شهر حیدر آباد
 قلاب و باغ و حویلی شهرت با نام او دارد *^(۳)

* میرزا نرذر صفری *

خلف میرزا حیدر (که دومین پسر میرزا مظفر حسین
 فندهاری ست) - چون نقش اعتبار میرزا مظفر در بارگاه
 اکبری درست نه نشست پسرانش هم چندان با بعرضه
 پیش آمد نگذاشتند - میرزا حیدر در عهد جهانگیری بمنصب
 پانصدی مد و پنجاه سوار (سیده بود - چون سرور فرمانروائی
 هندوستان به وجود زبنده نمود صاحب قران ثانی زیمپ و
 زینت دیگر پذیرفت بمراعات دیرین دودمانش او را بمنصب
 هزاری در مد سوار کامیاب عاطفت فرمود - سال چهارم ازین
 سپنجی سرا در گذشت - پسرش میرزا نرذر بدستگیری طالع

ارجمند مشمول الطاف خسروانی گشته در سال هجدهم بمنصب
در هزاره در هزار سوار سر بلندی یافت - و در سال نوزدهم
بافاضه پانصدی و خدمت قوش بیگی مباحات اندوخت -
و در همین سال پانصدی دیگر یافته بپایه سه هزاره مرتقی
گشت - از آنجا که غذایت بهانه جو ست سال بیست و دوم
در جشن وزن شمس او را بمنصب چار هزاره سه هزار سوار
بلند رتبه گردانیدند - و در اولین یساق فزدهار به همراهی
شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر سرداری فوج دست چپ
بدر مفوض بود - و در تقسیم ملجار محافظت عقب کوه
چلرنیه بار و برادرش میرزا سلطان تفویض یافته مصدر
خدمات گردید - و در سال بیست و سیوم از تغیر اعتقاد
خان بهرایج مضاف صوبه اوده بتیول یافته به بذ و بست
آن مرخص گردید - و پستر بفوجداری مافدو سر برافراخت *
چون از متداد بیماری و ازمان مرض از کار مانده بود
(چنانچه بحفظ تیول خود هم نمی توانست پرداخت) در
سال بیست و ششم از نوکری معاف داشته سی هزار (رپیه
سالیانه مقرر گشت - و حکم شد همچنان (که میرزا مراد
النفات خان پسر میرزا رستم فزدهاری عم پدرش در پتده
بگوشه انزوا می گذرانند) او نیز آنجا بسر برد - مشار الیه

بعد از چندی از پتنه بمستقر الخلافه اکبر آباد آمده بوسه
گوشه نشینی به فراغت و آسودگی شیء بروز می رسانید - در
سال هفتم عالمگیری سنه (۱۰۷۴) هزار و هفتاد و چهار
هجری باجل طبیعی در گذشت - میرزا مصرف باد دست
بود - هرچه آمده برافشاند - اما اکثر بحال محتاجان
پرداخته - این بیت در نگین خود بطریق سجع کفیه بود -

* بیت *

* نوزد مسکین اگر زر داشته *

* بینوایی در جهان نگذاشته *

* میرزا ابوالمعالی *

پسر میرزا والی مشهور است (که بلاقی بیگم صبیحه شاهزاده
دانیال در خانه داشت) - مشارالیه بعد فوت پدر از امل
و اضافه بمنصب هزاره چهار صد سوار سرافراز گردید - در
سال بیست و ششم جاوس اعلی حضرت بمنصب دوهزاره
هزار و پانصد سوار و جاگیرداری و فوجداری سیوستان تارک
عزت برافراخت - پستتر پانصد سوار دیگر اضافه یافته در سال
سی و یکم از انتقال سزادار خان مشهدی بفوجداری تهرمت
مضاف صوبه بهار کامیاب اعتبار گردید - پس ازان [که
بوالعجبیهای (وزگار) سلطنت اعلی حضرت از انتظام افکنده
بدستان سرائی نفاق ابنای خلافت انواع تخلل بمهمات ملکی

راه یافت و کار بفزاع و جدال کشید و دارا شکوه (که رتق و فتق فرمانروایی بدست اقتدار خود داشت) از مقابل عالمگیری هزیمت خورده راه فرار سپرد - و ظاهر مستقر الخلافه برزود موکب عالمگیری زینت پذیرفت [باقتضای عقل مصلحت سنج از عظام امور اول کار (که پیش نهاد عالمگیری گشت و بر جمیع مهمات مقدم داشتند) این بود که قصبة مونگیر با صوبه بهار و پتنه (که همیشه شاهزاده شجاع آرزوی آن داشت) از حضرت اعلی بمبالغه تمام برای او گرفته ضمیمه ملک وسیع بنگاله گردانید - و باین تدبیر از جانب او را پرداخت - لهذا سایر جاگیرداران و فوجداران آن صوبه کام نا کام بوی گردیدند - میرزا ابوالمعالي نیز ضرورت بمرافقت تن داد - شجاع (که سابق از عذاب دارا شکوه در نواحی بنارس شکست پذیرفته فتور بحالش راه یافته بود) از هزیمت دارا شکوه و تغویض ولایت بهار منت پذیر گشته شکرگزاری را مرتبه بلندتر نهاد - اما دران هنگام (که الویه عالمگیری بتعاقب دارا شکوه متوجه پنجاب گشت - و اتمام آن مهم بقیاس و تخمین بدور و دراز افتاد) شجاع از آرزوی زیاده طالبی انتهاز فرصت نموده رایت عزیمت بصوب الہ آباد افراشت - ازین آگهی خلد مکان دست از دنبال دارا شکوه باز داشته عذاب معادلت بقصد محاربه شجاع

منعطف ساخت . پيش ازان (كه تقارب و تلاقی فريقيين دست دهد) مير ابوالمعالی برهبري سعادت از لشکر او روس ازادت به درگاه عالمگيري آورده دولت زمين بوس در يافت . و بعدايت فيل و انواع عطايا و خطاب ميرزا خاني و انعام سي هزار روپيه و باضافه هزارى پانصد سوار به منصب سه هزارى دو هزار سوار مشمول مرام گوناگون گرديد . و پس از فرار شجاع و تعين شاهزاده سلطان محمد بتگامشى او خان مذکور نيز ضميمه کوميان شاهزاده گرديد . و پسترو فوجدارى دريهنگه موبه بهار مي پرداخت . در سال ششم حسب الحکم با آله وردی خان فوجدار گورکهرور پيوسته بمالش زميندار مورنگ رو آردن . و دران حدود سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و چهار هجري باجل طبيعي روزگار حياتش سپري شد . پسرش عبدالواحد خان در حال بيست و درم بخطاب خاني سرفرازي يافت . و در محاصره حيدرآباد نيكو خدمتيا بتلاشهای نمايان بجا آردن . برگشته انهل مالوه (كه از زمان ميرزا والي باين سلسله تنخواه است) بجاگير مشار اليه و پس ازو بارلادش تا حال مقرر بود . هنگامه (كه مرهقه موبه مالوه را يكسر بتصرف آردن) آنها را بيدخل نمود . نبیره او خواجه عبدالواحد خان خواجه همت بهادر است (كه در عمل نظام الملك آصف جاه بدکن رسيد) .

چون نوبت ریاست به ملائیت جنگ رسید بخطاب جد خود و رفته رفته بمنصب عمده و خطاب امین الدوله بهادر سیف جنگ و دیوانی سرکار عالی جاه خلف نظام الدوله آصف جاه ترقی کرده مطابق سنه (۱۱۸۹) یک هزار یکصد و هشتاد و نه هجری پا باختر سرا گذاشت - در پاس آشنائی^(۲) بے مثل بود *

* محمد صالح ترخان *

بهر درم میرزا عیسی ترخان است - در سال بیست و چهارم شاهجهانی پدرش از فوجداری سوزآهه طلب حضور گردید - و نظم سرکار مذکور بالاصالة^(۳) بمشارایه تفویض یافت - و چون در همین سال والد بزرگوار او در گذشت او باضافه پانصدی بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار چهره امتیاز برافراخت - و در سال سی ام بخدمت فوجداری و تیولدار سیوستان از تغیر میرزا ابوالمعالي و افزودنی پانصد سوار بمنصب دو هزاری دو هزار سوار تارک افندخار برافراخت *

اتفاقاً دران هنگام دارا شکوه از تعاقب افواج عالمگیری هیچ جا مجال اقامت نیافته بعزیمت تنهه خود را بسمت سیوستان کشید - و صف شکن خان داروغه توپخانه عالمگیری (که بتعاقب او مامور بود) نیز پاشنه کوب در رسید - درین

ائذا نوشته محمد صالح بخان مذکور رسید - که دارا شکوه
 به پنج گروهی قلعه رسیده - باید که شما خود را زود رسانید
 و کشتیهای خزانه او را سد راه شوید - خان مزبور ^(۲) محمد
 معصوم خویش خود را با لشکر پیش فرستاد که از کشتیهای
 دارا شکوه گذشته بر کنار دریا مورچال سازد - و خود شبداشب
 کوچ نموده از مکانی لشکر دارا شکوه در کوره گذشته مترصد
 کشتیهای غنیمت نشست - و خواست که از آب گذشته بدفع
 اعدای پردازد - چون کشتیهای مخالف پیش آمده مانع
 رسیدن کشتیهای خان مذکور بود به محمد صالح پیغام نمود
 که ازان طرف کشتی بفرستد - و خود نیز شرایط ممانعت
 بتقدیم رساند - چون کوکه زاده دارا شکوه در خانه محمد صالح
 بود اصلاً توفیق خدمت نیافت - بلکه هوا داری او بخاطر
 رسانیده بخان مزبور پیغام داد که ازین کنار عمق آب تا
 کمتر است - ازان کنار آب عبور خواهد کرد - صف شکن خان
 راست انکاشته بالضرور از آب عبور ننمود - و فردای آن از
 اثر گرد و غبار آن (دو آب ظاهر شد که دارا شکوه کوچ
 کرد - و مخالفان کشتیها را از همان طرف بردند - ازین جهت ^(۳)
) که چنین قابوی فتح بکج بازی محمد صالح باطل گشت (
 مورد عتاب خسروانی گردیده از منصب و خطاب برطرف

(۲) نسخه [ج] مذکور - (۳) در نسخه [ب] حرف [واو] نیست .

شد - و باز در سال دوم عالمگیری بمُنصب هزار و پانصدی
هزار سوار بحال گشت و بهمراهی بهادر خان بجهت مالش
بهادر ^(۲) بچکوتی (که در حوالی بیسواره سر فساد برداشته بود)
تعیین گشت - و پس ازان تعیین یساق دکن گردیده بهمراهی
میرزا راجه جی سنگه در تسخیر قلاع سیوای بهونسله و تاخت
و تاراج ولایت او کمر خدمتگاری محکم بست - تاریخ فوتش
بنظر نیامده - پسرش میرزا بهروز پانصدی شاهجهانی بود *

• ملا احمد ذایته •

قوم نوائیت نوآمد اند از شرفای عرب - گویا همین لفظ
نوآمد بکثرت استعمال نوائیت شده - و صاحب قاموس ^(۳) نوشته
الذَوَاتِي الْمَلَاهُونَ فِي الْبَحْرِ - الْوَاحِدُ نُوتِي - و ظاهر است
که نوائیت موافق قاعده تصریف جمع زایت یا نایته است -
و نوائی غیر نوائیت باشد - پس عوام الناس که نوائیت را
ملاحین گویند و سند از قاموس گیرند در غلط افتاده اند -
گویند حجاج بن یوسف ظالم مشهور از روی عنان باستیصال
اشراف و اعیان همت گماشته بسیاری از ملحا و علما را بتبع
بیداد گذرانید - ناگزیر مردم از ممر خوفش جلاے وطن
اختیار نموده هر جا مامن یافتند خریدند - جمعی از بنی قریش

(۲) نسخه [ج] بچکوتی - (۳) نسخه [چ] سر فساد برداشته بود -

(۴) نسخه [ج] نوشته که الذواتی الخ •

در سنه (۱۵۲) یکصد و پنجاه و دوم هجری از مدینه طیبه هجرت کرده بجهاز برآمدند - و در سواحل بحر هذل متعلق ولایت دکن (که موسوم به کوکن است) فرود آمده توطن گزیدند - و بمردر ایام و دهوز اعوام کثرت تشعب و تفرق راه یافته اماکن و مواضع آن ناحیه را فرد گرفتند - و برای شناسائی هر فرقه را باندک ملابست با چیزه نسبت بآن چیز ملقب ساختند - غریب لقبها درین گروه شایع است •

ملا احمد صاحب فضل و کمال و از ارباب علم و دانش بود - بیادری طالع مورد التفات علی عادل شاه والی بیجاپور گشته در کمتر زمانه بجوهو عقل و رای صواب اندیش رکن رکن دولت و مدار مهم سلطنت او گردید - و پس از چندسے بذابر جهت از وفات عادل شاه دل برداشته شد - یا آز و پندار چشم او را از حق بینی پوشیده خود را برتر از نوکری بیجاپوریه انکاشته سودای ملازمت عالمگیری در دیک هوس می پخت - و انتهاز فرصت می جست - تا آنکه در سال هشتم میرزا راجه جے سنگه بعد از کفایت مهم سیوا با لشکر گران بتاخت ولایت بیجاپور تعین یافت - عادل شاه بملاحظه سوابق جرایم و تقصیرات خویش از گران خواب غفلت

بیدار شده ملا را (که بسمت فهمیدگی و کار دانی از سایر
امرای بیجاپور امتیاز داشت) بجهت اصلاح کار و تمهید مراسم
اعتذار و تجدید مراتب قول و قرار نزد راجه فرستاد - ملا
(که در بوقت حصول دیرین آرزوی او مورثی بسمت) چنین
تقریبی را مغتنم شداخته در پای قلعه پورندهر سنه (۱۰۷۶)
هزار و هفتاد و شش هجری براجه پیوست - و باظهار مکذون
خاطر خویش پرداخت - و چون این معنی به پادشاه ظاهر
شد فرمان طلب بقام مشارالیه صدرور یافته بعاطفت خسروانه
غایبانه او را بمنصب شش هزاری شش هزار سوار سرایه
افتخار بخشید - گویند بمیرزا راجه ایما شده بود که ملا بعد
رسیدن حضور بخطاب سعد الله خان و در خور استعداد
بخدمت عمده سرافرازی خواهد یافت *

بالجمله راجه بموجب حکم در لک روپیه بار و پنجاه
هزار روپیه پیمارش از سرکار والا داده روانه درگاه سلطانی
گردانید - مومی الیه بر وفق قسمت و اقتضای تقدیر (که
هیچکس را ازان چاره و گزیر نیست) در راه کوفتگاک گشته
(چون باحمدنگر رسید) از جام اجل شربت فاکسی چشید -
و ظاهر است که چون حق نمک قدیم را منظور نداشت
از دولت نو نیز کامیاب نگردید - پسرش محمد اسد بر طبق
منشور پادشاهی بحضور شتافته در آغاز سال نهم دولت

زمین بوس دریافت - و بانواع عطایا و منصب هزار و پانصدی
 هزار سوار و خطاب اکرام خان سر عزت برافراخت - و ملا
 یحیی برادر خرد ملا احمد (که پیش از التجا و رجوع
 برادر کلان بقلاوزی بخت سعید در سال ششم از بیجاپور
 روی نیاز بدرگاه عالمگیری آورده - بمنصب دو هزار
 سوار سرافرازی یافته) تعیین دکن گردید - و بهمراهی میرزا
 راجه در قاضیت و قاراج ولایت بیجاپور طریق نیکو بندگی
 می پیمود - پس ازان ب خطاب مخلص خانی اختصاص یافته
 در اورنگ آباد می گذرانید - پسرش زین الدین علی خان و
 خویش ار عبد القادر معتبر خان هر یک بمنصب مناسب رسید *
 چون فوجداری کوکن بمعبر خان ^(۲) تعلق گرفت مشارالیه
 از روی حزم و هوشیاری چنان به بند و بست آن آله (که
 موطن و مسکن فرقه ضالّه مرهقه است) پرداخت که نقش
 عقیدت و کارطلبی خویش در پیشگاه خلافت درست ساخت -
 غریب اعتباری بهم رسانیده بود که ساخته و پرداخته او همه
 منظور می شد - و باعتبار کارهای دست بسته او (که
 پادشاه ازان ناحیه فتنه خیز خاطر جمع داشت) مکرر فرمود
 که مثل معتبر خان نوکر باید - بعد فوتش (که پسر
 نداشت - مگر ابو محمد خان نام پسر یکی از خویشان

خود را بفروزی گرفته بود (تعلقه او به زین الدین علی خان
(۲) خسر پوره اش تفویض یافت و مدتی گذرانید - و باز در عهد
خادم مکان مرتبه ثانی تعلقه مذکور یافت - و در مبادی
سلطنت فرخ سیر حیدر قلی خان خراسانی بدیوانی دکن
ممتاز گشته به اورنگ آباد رسید - از آنجا (که اقتدار و تسلط
او از دیوانیان هزار و یک افزون بود) با خان مذکور در
سر زر خالصه (که متصرف شده بود) پیچید و خفت ها
رسانید - و در اوایل صوبه داری حسین علی خان امیر الامرا
به آرکات نزد سعادت الله خان نایب شتافت - او بنا بر
(۳) هم قومی و رعایت خاندان قدیم و رئیس زادگی و ردش را
باعزاز تلقی نمود - خان مذکور باعانت آن بزرگ منش بقیه
عمر را به آسودگی بسر برد - پسرش نیز خطاب پدر یافته در
کرناتک است - حویلی ملا یحیی از مشاهیر امکنه قدیمه
اورنگ آباد بود - چون پیوسته بمکان حکام نشین است آصفجاه
در ابتیاع آن به سعادت الله خان اشاره نمود - او هبه نامه
برضامندی درئه درست کرده فرستاد *

* مخلص خان قاضی نظاما کرهرودی *

ابتدا بملازمت فردوس آشیانی پیوسته بمذکورمی پادشاهی

(۲) نسخه [ب] او مدتی گذرانید - (۳) نسخه [ج] هزار و یک بود بلکه
افزون - (۴) نسخه [ج] سعادت الله خان نایب *

افتخار یافته سال بیستم به بخشیدگرمی باخ تعیین شد . سال
 بیست و یکم به بخشیدگرمی و وقایع نویسی صوبه کابل چهارم
 امتیاز برافروخت . و سال بیست و چهارم داروغگی توپخانه
 صوبه مذکور انضمام پذیرفته باضافه منصب سربان گردید .
 سال بیست و پنجم دیوان صوبه دار الخلافه شد . سال بیست
 و ششم در رکاب محمد دارا شکوه به یساق قندهار دستوری
 پذیرفت . سال بیست و هفتم به بخشیدگرمی شاگرد پیشه
 کام دل برگرفت . سال بیست هشتم به همراهی سعدالله خان^(۲)
 بتخریب قلعه چنور گام جلالت پیش گذاشت . پستور باتفاق
 خلیل الله خان بخشیم واقع نویسن فوج همراهی خان مزبور
 قرار یافته بر سر مرزبان سری نگر رفت . سال سی ام بامینگی
 داغ نامت قابلیت آراست^(۳) . و پستور تعیین دکن گشته سال
 سی و یکم برای وصول پیشکش عادل خان عزیمت بیجاپور
 نمود . تا سال سی ام فردوس آشیانی بمنصب هشت مدی
 دو صد سوار رسیده . پس ازان (که سلطان محمد اورنگزیب
 بهادر از دکن روانه مستقر الخلافه شد) او دامن جانفشانی
 بر کمر زده از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی دو صد
 سوار و خطاب مخلص خان لوی ارتقا برافراخت . و
 در جنگ مهاراجه جسونت سنگه و مصاف اول دارا شکوه

(۲) در رکاب بادشاهی بوده - بعد معاودت از ملتان به اکبر آباد رخصت یافت - و بموجب حکم کومکیان صوبه مذکور را همراه شاهزاده محمد سلطان بقدرغن برآورده باز بحضور رسید و چون در نبرد دوم دارا شکوه بادشاه شایسته خان ناظم صوبه اکبر آباد را همراه گرفت نظام صوبه مزبور به نامبرده مفوض شد - سال دوم بر طبق حکم به بنگاله شتافته با خانخانان شریک تردد گردید - سال سیوم حراست اکبرنگر بار تفویض یافت - سال هفتم بر وفق طلب به پیشگاه سلطنت رسیده احراز ملازمت نمود - و سال نهم از امل و اضافه بمنصب در هزازی سیصد سوار برنواخته همراه سلطان محمد معظم ابتدا بدارالسلطنت لاهور و پس از معاودت بالکۀ دکن تعیین گشت - پس ازان احوالش بنظر در نیامده *

* میرزا راجه جے سنگھه کچھراہہ *

پسر راجه مها سنگھه است - چون پدرش فوت شد او حسب الطلب بملازمت جنت مکانی رسیده سال دوازدهم جلوس در سن دوازده سالگی بمنصب هزازی ذات و پانصد سوار و غذایت یک زنجیر فیل سرفراز گشت - پس ازان همراه سلطان پرویز بتعییناتی مهم دکن نامزد شد - و باضافه های متواتره صاحب منصب عمده گردید - بعد ارتحال

آن پادشاه (چون خانجهان لودي بمنصب صوبه دکن عالم مخالفت برافراشته بصوبه مالوه رفت) او (که بفاچاری با وی طریق موافقت می پیمود) بعد شاییدن خبر رسیدن موکب ظفر کوکب فردوس آشیانی باجمیر جدا شده بوطن گاه خویش شتافت - و از آنجا سال اول جلوس بحضور رسیده باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزارى ذات و سه هزار سوار و عطای علم و نقاره بلند آرازه گشت - و باتفاق قاسم خان جوینی بتذبییه متمردان مهابین (که برگنه ایست از سرکار آگره) دستوری یافته تنبیه شایسته نموده برگردید - و (چون در همین سال نذر محمد خان والی بلخ سلسله جنیان فساد گردیده بصوبه کابل در آمده شهر را محاصره نمود و مهابین خان خانخانان بمالش او مقرر شد) نامبرده نیز با خان مزبور تعیین گشت - و سال دوم باتفاق خواجه ابوالحسن تربتی بتعاقب خانجهان لودي مامور گردید - و سال سیوم با شایسته خان بتذبییه خانجهان لودي و تخریب ملک نظام الملک دکنی قرار یافته باضافه هزار سوار بمنصب چهار هزارى چهار هزار سوار مرتقی گشت - و چون سید خانجهان بارهه را بنابر بیماری بحضور طایب داشتند هرادلی فوج اعظم خان بوسه تعلق گرفت - و در جنگ بهاتوری و تاخت پیتهه و قصبه پریزده

(باب المیم) [۵۷۰] (مآثر الامرا)

مصدر اردونات شایسته شد - و سال چهارم با یمین الدوله
(که بتخریب ملک عادل شاه نامزد گردیده) تعیین شده
در طرح دست چپ جا داشت - و همراه وی آمده حصول
آستان بوس نموده - و پستر رخصت وطن یافته - سال ششم
بعقبه خلافت خود را رسانیده در روز جنگ غیلان (چون
فیل بر شاهزاده اورنگ زیب حمله نمود) راجه اسب بر
تاخت - و از جانب راست برچه انداخت - و اواخر
همین سال همراه سلطان شجاع بهم دکن رخصت یافته -
سال هفتم با خانزمان برای سوختن علف کر و پریندا مامور
گردید - و در اثنای محاصره قلعه مذکور و در آردن کپی
وقت مراجعت (که با غنیم زد و خورد متواتر رو داد)
راجه مزبور قدم همت دریغ نداشته بر مجال خود را رسانیده
خدمات پسندیده بجا آرد - و چون سال هشتم صوبه داری
بالاگهات (که عبارت از سرکار دولت آباد و احمد نگر و غیره
باشد) بخانزمان مفوض شد او بتعیذاتی خان مذکور مقرر
گردید - و در همین سال باضافه هزاره ذات بمنصب
پنج هزاره چهار هزار سوار کام دل برگرفت - پستر در پیشگاه
سلطانی آمده استسعاد ملازمت یافت - سال نهم همراه
خاندوران بهادر بتادیب ساهو بهوفصله دستوری پذیرفت - سال
دهم جبهه عقیدت را بشرف حضور نور آگین ساخت - و چون

در مهم دکن کارهای دست بسته ازو بظهور آمده بود بادشاه
از درے عاطفت بمرحمت خلعت خامه برنواخته از را
بوطنش ^(۲) ابنیر مرخص فرمود که چندی بر آساید - و سال
یازدهم باز جبهه سالی آستان خلافت گشته همراه سلطان
شجاع (که پس از سپردن علی مردان خان قلعه قندهار را
بارلبای دولت نظر باحتمال آمدن شاه مغی بکابل رخصت
شده بود) متعین گردید - و سال دوازدهم حسب الحکم بحضور
آمده بعدایت مالایه مرورید و قیل از حلقه خامه و خطاب
میرزا راجه مفتخر گشت - و سال سیزدهم بدستوری وطن
چهارم شادکامی برافروخت - سال چهاردهم باستلام سده سبزه
فایز گردیده با سلطان مراد بخش بصوب کابل تعین گشت -
در سال پانزدهم بهمراهی سعید خان جهت تسخیر حصار مر
[که متعلق بر راجه جگت سنگه بن راجه باسو (^(۳) و نامبرده
بغی ورزیده) بود] راهی شد - و پس از وصول بنواهی
قلعه مذکور (چون محاصره بامتداد انجامید - و حکم یورش
صادر شد) راجه مذکور پیش از دیگران بعقله در آمد -
و در جلدوی این تودن بمنصب پنجزاری پنج هزار سوار
دو هزار سوار در اسبه ۵۵ اسبه درجه پیمای اعتلا گشت -

(۲) نسخه [ج] ابنیر - (۳) نسخه [ب] راجه باسو بود - و نامبرده

و محافظت قلعه مذکور بعهده او تفویض یافت - پس ازان (که مفتح جرایم راجه جنگت سنگهه بوقوع آمد) راجه مزبور بحضور رسیده در همین سال بخلعیت خاوه و جمدهر موصع با بهول کتاره و اسب از طویله خاصه با یراق طلا و فیل از حاقه خاصه سر بلند گردیده بهمراهی شاهزاده دارا شکوه بجانب قندهار نامزد شد - و سال شانزدهم شرف آستان بوس حاصل نموده رخصت وطن یافت - و سال هفدهم در اجمیر بملازمت بیوسته پنج هزار سوار سپاه خون را بنظر در آورده بدستوری وطن خوشدل گردید - و سال هجدهم (چون صوبه داری دکن به خان دران مفوض گردیده بود - و خان مزبور جهمت مشاورت طلب حضور گشت) حکم قضا توام بذا راجه مذکور صادر شد - که از وطن بدکن رفته نا رسیدن خاندوران محافظت آن ملک نماید *

و چون خان دران رخصت شده در لاهور بمساط حیات در آوردید خلعت استقلال براجه مذکور ارسال یافت - و سال بیستم حسب الطلب از دکن بحضور آمده به تلمیم سده خلافت سر بر افروخت - پس ازان همراه شاهزاده اوزنگ زیب بیست سال بلوغ مامور گشت - و چون صوبه مذکور حسب الحکم سپردن نذر محمد خان شد هنگام مراجعت سرداری جرانغار بذا راجه مزبور تقرر یافته - و سال بیست و دوم هزار

سوار ثابین او دو اسبه سه اسبه مقرر شده از اصل و
 اضافه بمناصب پنج هزارى پنج هزار سوار سه هزار سوار دو اسبه
 سه اسبه فاصیة عزت برافروخته با شاهزاده اورنگ زیب
 بمهم قندهار تعیین گردیده - و بسردارى برانغار اواس
 مهابات برافراخت - و چون تسخیر قندهار صورت نیست
 و شاهزاده طالب حضور گردید مشار الیه نیز سال بیست
 و سیوم عازم بارگاه سلطنت گردیده دولت بار یافت - و
 اواخر همین سال برخاست وطن نوازش پذیرفته به قندهار
 فساد پیشگان کامان پهازي (که ما بین مستقر الخلافه اکبر آباد
 و دار الخلافه شاهجهان آباد واقع است) مامور شد - و چون
 بعرض رسید (که راجه بعد رسیدن وطن قریب چهار هزار
 سوار و شش هزار پیاده تفنگچی و تیرانداز فراهم آورده
 بمحال مذکور در آمد - و بقطع جنگل پرداخته بسیاری از
 فتنه پژوهان را قتل و اسیر ساخته مواشی بسیار بدست
 آورد) یک هزار سوار دیگر از ثابین او دو اسبه سه اسبه
 ساخته منصب او از اصل و اضافه پنج هزارى پنج هزار سوار
 چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر شده برگشته حال کلیانه
 (که جمع آن هفتاد یک دام است) در طالب این اضافه
 تغایت شد - و سال بیست و پنجم حسب الطلب بحضور
 آمده با شاهزاده اورنگ زیب بمهم قندهار تعیین گردیده

سرداری فوج هراول بزام او قرار گرفت - و بعطای خلعت
خاصه و اسب از طویلۀ خاصه با زمین طلا و فیل از حلقۀ خاصه
مورد مراحم گشت *

چون فتح قندهار ملتوی ماند سال بیست و ششم هنگام
(که فردرس آشیانی در کابل بود) بهرۀ اندوز ملازمت گشته
در همین سال همراه سلطان سلیمان شکوه (که صاحب صوئۀ
کابل گردیده بود) متعین شد - و پستو بهمراهی بادشاهزاده
دارا شکوه به یساق قندهار مامور گردیده (چون مقدمۀ فتح
قندهار صورت نگرفت) راجۀ مزبور بحضور آمدۀ سال بیست
و هفتم رخصت وطن یافت - و سال بیست و هشتم با
جملة الملکی سعدالله خان برای منهدم ساختن قلعۀ چطور
نامزد شد - و سال سی و یکم [چون اخبار بے راه روی
سلطان شجاع (که بنابر سنوح بیماری اعلیٰ حضرت اکثر
محالات خالصه را متصرف شده بود) بعرض رسید] او
بذالیقی سلیمان شکوه و اضافۀ هزار سوار دو اسبه
سه اسبه سر بلند گشته با جمع کثیر بمقابله سلطان شجاع
دستوری یافت - و پس از هزیمت یافتن او غایبانه بالتماس
بادشاهزاده دارا شکوه از اصل و اضافه بمنصب هفت هزار
هفت هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه سر بلندی
اندوخت - و حسب الطلب بادشاهزاده روانۀ حضور شد -

ذرين ضمن (که رايات عالمگيري از دکن بحرکت آمده بعد شکست يافتن مهاراجه جسونت سنگهه و دارا شکوه باکبر آباد رسيد - و از انجا طرف شاهجهان آباد توجه نمود) موصی اليه بنابر شيرفکري از همراهی سلیمان شکوه جدا گشته بملازمت بادشاهي پيوست - و بعنايت محال یک کرور دام در انعام اختصاص پذيرفت - سال اول جلوس خلد مکان با جمعه به پشت گرمی خليل الله خان (که بتعاقب دارا شکوه مامور بود) رغصت يافت *

چون دارا شکوه راه ملتان پيش گرفت مشاراليه در لاهور حسب الحکم متوقف شده دولت بار اندوخت - از انجا (که مدعي بوطن نرفته بود - و تعب يساق ها پے در پے کشيده) اجازت موطن حاصل کرده بعد جنگ شجاع بحضور آمد - و در جنگ دارا شکوه (که متصل اجمير (ر داد) مصدر تردد شده پس از هزيمت او با جمعه بتعاقب مامور گرديد - و سال چهارم بانعام محال بجمع^(۲) یک کرور دام سوای انعام سابق چهره امتياز افروخت - و سال هفتم به تنبيه سيوا بهونسله [که باعتماد حصون حصينه مثل پوزندهر گذهه وغيره متعلقه موبه اورنگ آباد (که از عهد سلاطين نظام شاهيه در تصرف داشت) علم خود سوي افراخته بزه زني و قطاع الطريقي

می پرداخت - و بمترددین دریا مضرت می رسانید [معین
شد - و پس از وصول بناحیه مذکور بمحاصره قلعه پورندهر
پرداخته ملک متعلقه سیوا را پے سپر سم عساکر پادشاهی
گردانیده کار بران مقهور چنان تنگ ساخته که سراسیمه
گشته بملاقات راجه آمد - و بیست و سه قلعه بسوکار گذاشت -
چون این معنی بمصامع سلطانی رسید دو هزار سوار از
قابیلانش دو اسبه سه اسبه قرار یافته از امل و اضافه
بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار دو اسبه سه اسبه
درجه اعتلا پیمود - و سال هشتم بتخریب ملک عادل خان
(که در سال پیشکش مقرری تمهل می ورزید) مجاز شد -
و برطبق حکم کمر همک چست بسته بهیئت مجموعی تا
قریب بیجاپور رفت - و در عرصه مسافت در قتل و اسر و
غارت و تالان دقیقه فرو گذاشت نکرده اکثر اماکن متعلقه
عادل خان را بتصرف در آورد - چون کم یابی غله و چاره
دران نواح روداد باقتضای مصاحبت باراده این (که سبک بار
گشته بعزیمت گوشمالی دکنیان پردازد) ازان نواح برگردیده
داخل ملک پادشاهی شد - و درین رفت و آمد متواتر با
افواج دکن (که بطور تزاری جنگ می نمودند) زد و خورد
می شد - راجه بذات خود سعی و تلاش مردانه و حزم
و احتیاط سردارانه بتقدیم رسانید - پس ازان (که موسم

(مائثرالامرا) [۵۷۷] (باب المیم)

برشکال قریب شد) و منشور پادشاهی متضمن این (که
چهارونی در بلده ادرنگ آباد نماید) صدر یافت راجه ببلده
مذکور رسید - و پستور بوزن فرمان طالب عازم حضور گردید -
سال دهم مطابق سنه (۱۰۷۷) هزار و هفتاد و هفت هجری
بعد وصول به برهانپور رخت زندگی در بستم - بحسن تدبیر
و سنجیدگی فکر موصوف بود - سپاهی گری را با سرداری
فراهم داشت - با مزاج زمانه شناسا و باندیشه وقت آشنا -
(۲)
ازینجا سم که از ابتدای دولت تا انتهای زندگی بآبرو
بسر برده - و همواره ترقیات روزیه یافته - پسرانش راجه
رام سنگه و کپورت سنگه - احوال هر دو عللحده ثبت
شده - بیرون احاطه ادرنگ آباد غرب ریه پورک بغام او
آباد است •

* محمد قلی خان نر مسلام *

نیئوجی بهونسله است (که قرابت قریبه با سیوای
مشهور داشت - و سرآمد اعیان دولت او بود) - چون
بحسن سعی میرزا راجه جی سنگه در سال هشتم عالمگیری
سیوا بشاهراه اطاعت و بندگی پادشاهی (آردن و پسرش
(۳)
سنبها جی) که طفل هشت ساله بود) در سلک بندهای
درگاه منتظم گشت بقرار آن (که او همراه راجه باشد - و

(۲) نسخه [ب] آشنا بود - (۳) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست *

سپاه و نوکرانش بمرام خدمت قیام نمایند . و سیوا خود نیز دران حدود اگر مهمی اتفاق افتد کمر خدمت بر میان جان بسته لوازم بندگی بجا آورد) دران هنگام نیتوجی (که معتبر و سر لشکرش بود) بر طبق تجویز میرزا راجه بمنصب پنج هزاره سر افتخار بارج سماک رسانید - و (چون راجه پس از فراغ مهم سیوا بتاخذ ولایت بیجاپور مامور گردید) در مبادی آن یساق نیتوجی بمسرکردگی فوج سیوا فیکو خدمتیها بتقدیم رسانید - و در گرفتن قلعه منکل بیره و دیگر گذهای سرحد ولایت بیجاپوریه تنها مصدر تردد و تلاش گشته آنها را از دست عادل شاهیه انتزاع نموده تهانه نشین پادشاهی گردانید *

و (چون قصد محاصره بیجاپور مرکوز خاطر راجه نبود و ادوات قلعه گشائی همراه نداشت) از پنج گروهی بیجاپور عنان عزیمت را بجانب مالش سران بیجاپور (که بملک پادشاهی در آمده غبار شورش انگیزخته بودند) انعطاف داد - و سیوا را بطرف قاعه پرناله (که از اعظم قلاع عادل شاه بود) گسیل نمود - تا مخالفان مذذب خاطر گشته برخه بآن سمت روانه شوند - و اگر میسر آید قلعه مذکور را مستخر سازد - سیوا بپای قلعه مذکور رفته با سپاه خویش

(۲) نسخه [ب] منکل و بیره - (۳) نسخه [ج] برانگیخته بودند .

بران یورش برد - محصوران (چون خبردار بودند) آماد
 مدافعت و پیگار گشتند - سیوا جمع را از مردم خود ضایع
 ساخته ناکام از آنجا بقاعه کهلنه (۲) که بمسافت بیست کرد
 واقع و در تصرف او بود (رفته قرار گرفت - درین وقت
 میان او و نیتوجی سر لشکرش بکدورت و ملالت کشید -
 مشارالیه جدائی گزیده به بیجاپوریه پیوست - و باتفاق سران
 آن دیار در مملکت پادشاهی دقیقه از شورش انگیزی و فساد
 فرورنگداشت - میرزا راجه بمقتضای مصلحت در کار آگهی
 باستمالت و تالیف قلب او بتازگی پرداخته بجاده قویم
 بغدادی رهنمون گشت - او آغاز سال نهم ییادری بخت از
 کردار نامرأب خویش برگشته از خیل مخالف جدا شد
 و بر راجه پیوست - و چون راجه عذر معارفت به اورنگ آباد
 یافت او را در فتح آباد دھاردر نگاه داشت *

آنگاه درین وقت سیوای مکیدت انتما (که بهر خویش
 بحضور شتافته بود) از اکبر آباد (که مرکز ریاست پادشاهی
 بود) از فتنه سرشتی راه فرار پیمود - لهذا بر راجه فرمان
 شد که نیتو را بحسن تدبیر دستگیر ساخته روانه دارالخلافه
 نماید - که مبادا عرق شقاوتش بجنبش آید و بدان گریز پا
 گراید - راجه جمع را تعیین نمود که او را با پھروش از فتح آباد

آردده در حوالی بیر حواله دلیر خان (که حسب الطلب
 روانه حضور بود) نمود - خان مذکور از دریای نریده بموجب
 یرلیغ بجانب چانده متعین گردید - و او بدرگاه^(۲) والا
 رسیده به فدائی خان میر آتش سپردند - که حوتی از اهل
 توپخانه بحراست او گذاشته از حال باخبر باشد - پس از
 دوزی چند بدلالیت هدایت تمناي قبول اسلام از خاطرش
 سر برزد - چون بواسطت خان مومی الیه داعیه مرضیه او
 بعرض بادشاه حق پزده رسیده پرتو عفو و افضال بر حال او
 گسترده - آن بختمند نیک سرانجام (که عمری بضلالت و
 بت پرستی بسر برده بود) توفیق ادراک شرف اسلام دریافته
 زوایه باطنش از ظلمت شرک پیراسته شد - پس از
 اندوختن آداب مسلمانی و شعار اسلام مطمح انظار مراحم
 خورشیدی گشته بمنصب سه هزارگی در هزار سوار و خطاب
 محمد قلی خان و دیگر عطایای بهیه کامیاب اعزاز گردید -
 و پستدر در سالک کومکیان دارالماک کابل انتظام یافته بعطای
 فیل تارک مباحات افراخت - و بهوافقت او کوندا جی عمش
 نیز دریافت سعادت اسلام نموده بمنصب هزارگی هشت صد
 سوار سرمایه جمعیت اندوخت *

(۲) نسخه [ب] و چون او بدرگاه والا رسید او را بفدائی خان الیه *

* میرزا سلطان صفری *

برادر خرد میرزا نوذر قندهاری است - نسبت دامادی
 باسلام خان مشهدی داشت - چون در عهد اعلیٰ حضرت خان
 مذکور بنظم صریحات دکن مامور گردید او را بمنصب هزاره
 چهار صد سوار برنواخته بهمراهی خان مشارالیه مرخص
 کردند - و پس از فوت اسلام خان بحضور آمده باضافه
 منصب کام دل اندوخت - و در سال بیست و چهارم از
 تغیر میرزا مراد کام پسر عم خویش قور بیگی گردید - و
 مدتها بدین خدمت پرداخت - چون در سال سی ام شاهزاده
 محمد اوزنگ زیب بهادر بمالش عادل شاه و تخریب ملک او
 مامور شد و عساکر قاهره بهمراهی معظم خان میر جمله از
 حضور بوسم کومک تعیین گردید میرزا سلطان نیز از اصل و
 اضافه بمنصب سه هزاره هزار و پانصد سوار سر برافراخته
 دستوری یافت - و پس ازان (که فوج کومکی باشا^(۳))
 دارا شکوه معارفت نمود) میرزا که بالتفات سرشار شاهزاده
 سرخوش نشه اخلاص گشته بود) از خدمت شاهی جدائی
 نگزیده در اوزنگ آباد فروکش نمود - و چون در همان ایام
 باقتضای دواعی تدبیر نهضت هندوستان تصمیم یافت شاهزاده
 محمد معظم را بصوبه داری دکن معین فرمودند - و میرزا را

(۲) نسخه [ج] میرزا نوروز - (۳) نسخه [ب] دستوری همراهی یافت •

باضافهٔ هزارى پانصد سوار بمنصب چهار هزارى در هزار سوار
 بلند پایه گردانیده از بهامري رخصت ارزنگ آبان کردند -
 که در خدمت شاهزاده ملازم بوده چهره عقیدت را بگلگونۀ
 نیکو پرستاري بداراید - پس ازان (که اعلام دولت عالمگیری از
 افق خلافت ارتفاع یافت و خار بن فساد اعدا بر کذده گشته
 که در میه هندوستان در ظل ظلیل آن برآسود) مشارالیه
 از دکن بحضور شتافته ناصیه سالی بزدگی گردید - و در
 سال نهم هزار سوار بر منصبش افزوده بهمرائی پادشاهزاده
 محمد معظم (که بآرازه آمد آمد شاه عباس ثانی بداعیه
 سپه کشي جانب هند بر جناح سرعت و استعجال رخصت
 کابل یافته) تعیین گردید - و هنوز شاهزاده از دار السلطنت
 لاهور پیش نگذشته بود که ایام زندگی شاه فرمانروای ایران
 بعراضهٔ خنق بانصرام رسید - و در آغاز سال دهم مشارالیه
 در رکاب پادشاهزاده مراجعت نموده بتقبیل سده سلطنت
 تارک مباهات بر افراخت - و درین ایام پادشاهزاده مذکور
 بنظم صوبه دکن [که حقیقهٔ بآن والا مقدار متعلق بود - و
 ازآنکه در اواخر سال هشتم بموجب فرمان طلب به پیشگاه حضور
 آمد - و باقتضای مصلحت بر اجه جء سنگهه (که بهالش
 عادل شاهیه قیام داشت) تفویض شده بود] دستوري یافت -
 که بر نهج سابق بایالت آنجا قیام ورزد - میرزا سلطان

نیز خلعت یافته بجاکیر مرخص شد - که بند و بست آن
 نموده از آنجا بخدمت پادشاهزاده بدکن شتابان - مومنی الیه
 مدتی در آن دیار ماند - سال فوتش بنظر نیامده - اما اغاب
 در دکن پیمانه زندگیش لبریز گردید - چرا که مقبره اش
 بیرون از رنگ آباد پیوسته به جی سنگه پوره سر راه قلعه
 دولت آباد واقع است - یسروش میرزا صدرالدین محمد خان
 بخشی است که احوال او بزبان قلم گذشته *

* میرزا مکرم خان صفوی *

مراد کام نام پسر میرزا مراد التقات خان است (که
 مهین فرزند میرزا (ستم قندهاری است) - به بیوکانی مبدی
 عبد الرحیم خانخانان کامیاب مراد گشته در عهد جنت مکانی^(۲)
 بخطاب التقات خان و منصب دو هزارگی هشت صد سوار
 مورد عذایت شد - و در زمان اعلیٰ حضرت هم مدتی در
 بندگی پادشاهی گذرانید - چون در عرصه تلاش پا پیش
 نگذاشت در سال شانزدهم از ملازم پیشگی اعراض نموده بسالیانه
 چهل هزار روبیه موظف گردید - مدتها در بلده پتقه گوشه
 عافیت گزیده کامروای امن و امان بود - و ابواب آسودگی
 و فراغت بر روی روزگار خون می گشود - مراد کام بحسن
 رشادت و بهین آئین خدمت گزینی قیام داشت - منظور

التفات خسروانه گشته سر آغاز سال بیست و یکم شاهجهانی
از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و خدمت قور بیگی امتیاز
یافت - و سال بیست و چهارم او را از پیشگاه خلافت باضافه
منصب برنواخته بفوجداری لکهنو و بیسواره از تغیر سید
مرتضی خان بلند پایگی بخشیدند - و در سال بیست و پنجم
بفوجداری جونپور از انتقال معتمد خان منصوب شد - و
از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و سی هزار سوار و غذایت
نقاره باند آوازه گردید - و پس ازان باستان بوس خلافت
رسیده در سال بیست و هفتم ب خطاب مکرم خان معزز گشته
رخصت تعلقه یافت - و در سال بیست و هشتم بحضور آمده
میگذرانید - و مجدداً در سال سی و یکم بفوجداری جونپور
مبایه گشت - و چون نیرنگ ساز تقدیر نقش حکم رانی
صاحب قران ثانی از لوحه روزگار محو و ناچیز ساخته رنگ
سلطنت عالمگیری ریخت شاهزاده شجاع (که از آبله ناکمی
خارستان جفا و عذاب دارا شکوه با محمد اورنگ زیب بهادر
عهد و پیمان موافقت و مصداقت بسته دم یکجہتی میزد
و چون دارا شکوه از مقابل عالمگیری عذاب تاب فرار گشت)
از غایت سرور و ابتهاج بشکرانه و تهنیت پرداخت - و ازین
طرف نیز مویه بهار را ضمیمه بنگاله بوس ارزانی داشتند -
و از اعلیٰ حضرت نیز درین باب نویسانیدند - شجاع بظاهر

منت پذیر گشته از اکبرنگر بپتند آمد - و در انتها از فرست
 نشست - چون خاد مکان بتعاقب دارا شکوه تاخذنه تا ملتان
 شتافت آن قابو جوے کمین گر آوسن عزمت پیش راند -
 و فوجے بحر کردگی سید عالم بارهه و حسن خان خوشگی بر
 سر چونپور فرستاد - مکرم خان تاب ثبات و پایداری در خود
 ندیده بعد انداختن توپے چند و اندک آریزش از قلعه برآمده
 باتفاق آنها در در منزلی آله آباد از ری اضطرار بشجاع پیوسته
 ضمیمه لشکر او گردید - شجاع در کهجوه روز صف آرایی
 او را بکار فرمائی و سرداری فوج جرانغار بر گماشت - در
 عین رزم و پیگار بمشاهده مولک و سطوت عالمگیری و معیظه
 رهن و فتورے (که از احوال شجاع پیدا بود) از گسسته
 بموکب عالمگیری پیوست - و بعد از فتح بدستور سابق
 بفوجداری چونپور دستوری یافت - و در سال سیوم بفوجداری
 او دهه مامور گشت - و در سال نهم بوالا منصب پنج هزاره
 بلند رتبه گردید - و در سال دهم بشمول رأفت و کرم ظل الملی
 بخطاب میرزا مکرم خان چهره ناموری افروخت - و رأیت
 افتخار بارج بلند نامی افراخت - و پس ازان بنابر جهته
 روزے چند گوشه انزرا برگزید - و در سال دوازدهم بتازگی
 مشمول الطاف خسروانه گردیده بے یراق آمده ملازمت نمود -
 وادشاه ودر شناس بعطای شمشیر کمز ارادش محکم بست -

و در همین سال سنه (۱۰۸۰) هزار و هشتاد هجری
بعارضهٔ تب شدید از عرصهٔ دنیا ناپدید گردید - طبع موزون
داشت - شعر را خوب می گفت - ازوست - * شعر *

* شکست شیشهٔ دل‌های بلبلان چندان *

* که پا برهنه صبا جلوه در چمن نکند *

صبیه او را بعد فوتش در آخر سال نوزدهم بازواج شاهزاده
معزالدین نخستین خلف شاه عالم بهادر در آوردند - و پس
از فوت آن عقیقه شاهزادهٔ معزی الیه را با سید النساء بیگم
دختر میرزا رستم پسر مکرم خان مرحوم در سال بیست و
هشتم عقد بهتند *

* میرزا خان منوچهر *

پسر میرزا ایرج شاهنواز خان بن عبد الرحیم خان خانان
است - یادگار بوده از دودمان پیرم خانیه - چه غیر از این
سلسلهٔ علیّه (که احیای نام نیاگان والا شان خود نماید) در
عرصهٔ ناموری نمانده - بمردی و مردانگی و دلیری و دلاوری
(که لازمهٔ خاندان اوست) اقصاف داشت - و با رسائی طبع
ادراک بلند و تدبیر درست و کنگاش بجا در قابلیت و
اهلیت یگانه بود - بهسبب زخمها (که در جنگ بار رسیده)
اعتیاد بهغیرات و مسکرات کرده - چندان ترقی نذود - از
دیر باز در کومکیان دکن انتظام داشت - در جنگ بهاتوری

احمد نگر سال نوزدهم جهانگیری (که لشکر خان با امرای بسیار
 بقید ملک عنبر افتاده)^(۲) میرزا مزدچهر (که در عنبروان
 شباب و ریحان جوانی بود) نیز زخمهای مؤلم برداشته تن
 باسیری در داد - مدتی در دولت آباد زندانی بود - چون
 دران معرکه مرد آزما مصدر قزندات نمایان شده پس از
 استخلاص جنت مکانی بخطاب میرزا خان و منصوب سه هزار
 ذات در هزار سوار و علم و نقاره برنواخت - و بعد سریر آرائی
 اعلی حضرت بشمول عنایت خسروانه کام دل افروخت - و
 در سال ششم بفوجداری سرکار بهراج چهره عزت افروخت -
 چون سال هشتم نجابت خان بذایر سره تدبیرش در مهم
 سری نگر مورد عتاب پادشاهی گردید اودا از تغیر مشارالیه
 بفوجداری دامن کوه کانگرة و تختخواه جاکیرش مورد نوازش
 گردانیدند - و در آخر سال نهم از شوریدگی دماغ انزوا
 گزیده مدتی بدستگیری جنون بے ساخته از فواز و نشیب
 روزگار و راست - و پس از افاقه و هوشیاری یک چنده
 بنظم موبه اوده پایة عزت برافراخت - و بهتر به تیولدار
 و فوجداری مانند قیام داشت - و در سال بیست و پنجم^(۳)
 از انتقال احمد خان نیازی بقلعه دارمی احمد نگر دستوری
 یافت - و در سال بیست و هشتم بحکومت ایلچپور سرافراز

گرفتید - و چون کوهک^(۲) زمیندار دیوگدهه بعد از سال دهم بخان دوران نصرت جنگ پیشکش ادا نمود و بعد ازو پسرش کیرت سنگه بهرزبانی آنجا رسیده درم به خزانه داخل ساخت شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر صاحب موه دکن در سال بیست و نهم بر طبق فرمان پادشاهی میرزا خان را با اتفاق هادی داد خان ناظم تانگانه و جمعه از امرای دکنی بر سر زمیندار مذکور تعیین نمود - چون خان مسطور بمسرحد آن ولایت رسید آن بومی در اندیش رهائی خود در پذیرائی احکام پادشاهی دیده از در عجز و استکانت در آمد - و ناچار میرزا خان را دیده ادای بقایای پیشکش سوارات تا آخر سال مرقوم قبول نمود - میرزا خان خاطر ازان مهم را پرداخته مرزبان مزبور را با بیست و پنجیر فیل (که سوای آن در تصرف نداشت) بخدمت شاهزاده آورد - و سال سی ام در یساق گلکنده در رکاب شاهزاده مصدر نیکو خدمتیا گشته ملجاری شمالی قلعه در عهد او بود - مکرر بمالش جسارت کیشان پرداخته بلطامات بهادری پشت و رو گردان می ساخت - بعد مصالحه با سلطان عبد الله قطب شاه (چون شاهزاده غزان معارفت بصوب اوزنگ آباد منعطف ساخت) از برخست ایلیچپور کامیابی یافت - و با

این نیکو خدمتی و حسن اخلاص در معارک (که آن شاهزاده فتح نصیب را با مدعیان سلطنت اتقانی افتاد) منتظم رکاب ظفر انتساب نبود - بهمین جهت (و شاید سببی دیگر هم باشد) از میدانی سلطنت خلد مکان از منصب معزول گشته مدتی بزاویه عزامت و خمول بسر برد - آخر بیمن رسیده اراده (که در خدمت شیخ عبد اللطیف برهانپوری داشت) و بادشاه نیز از اخلاص مندان شیخ بود (در سال دهم مورد انظار عنایت شده بمنصب سه هزار و سه سوار سرباز گردید - و ^(۲) به نیولاداری و فوجداری اوج شرف دستوری پذیرفت - و همانجا در سال شانزدهم سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سیوم هجری بساط هستی در نوردید - ^۱بانی در برهانپور طرح انداخته بشیخ عبد اللطیف گذرانید - و ارادت خاص بشیخ داشت - پیشرو محمد منعم رشید و قابل بود - هنگام انتهای ابویه عالمگیری از دکن به هندوستان بقصد انتزاع سلطنت همراهی نموده بمنصب هزار و پانصدی و خطاب خان فایز گردید - ^(۲) و در جمیع معارک ملتزم رکاب بوده مصدر تردد شد - در سال دوم از تغییر داراب خان بقلعه دارمی احمد نگر سر برافراخت *

● مهابت خان میوزا لهواسب ●

رشیدترین پسران مهابت خان خانخانان سپه سالار بعد از خانزمان بهادر اوست - در سر آغاز جلاوس شاهجهانی بمنصب دوهزاری ذات هزار سوار سر امتیاز برافراخته در تسخیر دولت آباد همراه پدر مصدر کارهای نمایان و ترددات شایسته گردید - و پس از فوت پدر از پیشگاه سلطنت باقتضای خانه زاد پروری بتدریج ایام به اضافه های منصب برنواخته بخدمت میرتزکی اختصاص گرفت - و پستر چنده بفرجدارى بهرایج مضاف موبه اوده شتافته بضبط و ربط آن ناحیه از قرار واقع پرداخت - و بعد ازان به قیولدارى بیانه رخصت یافت - و مکرر بیساق تذههار در رکاب شاهزاده های عالی مقدار تعیین گشت - و در سال بیست و چهارم از اصل و اضافه بمنصب چهار هزارى سه هزار سوار سربلند ساخته از تغیر خلیل الله خان میر بخشی گردانیدند - و در سال بیست و پنجم باضافه هزارى ذات و در هزار سوار بمنصب والای پنج هزارى پنج هزار سوار و از لهواسب خانى بخطاب مهابت خانى چهره بلند نامی افروخته از انتقال سعید خان بنظم موبه کابل دستوری یافت - و در سال سی ام بقام شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر ناظم دکن یرلایح رفت - که بجانب بیجاپور (که علی نام

مجهول النسب را عادل شاهیه بفرمانروائی آندیار برداشته اند (شافقه نهجی (که مذاصب داند) مهم بانجام رساند - و بزم مهابت خان نیز منشور مطاع شرف صدر یافت - که از اقطاع خود روانه دکن گردن - خان مذکور بعد از افتتاح قلعه بدر بامر شاهزاده والا قدر با فوج جرار بدلت و تاراج نواحی کلیان و گلبرکه رخصت یافته مکرر با سران بیجاپور دست برد های مردانه بکار برد - و بضرب دست آن گروه ادبار بزرده را آذاره و پراکنده ساخت - و در ایام محاصره قلعه کلیان (۲) روزه مهابت خان به پهنه شاهجهان پور (که پنج گروهی آن مکان است) بجهت کهی (فته بود که مخالف دفعه بهینت جدویی نمایان گشته عرصه نبرد براراست - رستم خان بیجاپوری با اخلاص خان چنداول در آویخت - و خان محمد خان (که از عمده سران بمقاهیر بود) با رار ستر سال بگیر و دار در آمد - و هر سو هنگامه سرستانی و سر فشانی گرمی پذیرفت - درین هنگام پسران بهلول بر راجه رای سنگه سیسودیه ریخته چنان عرصه کارزار تنگ ساختند که راجپوتیه دل بر مرگ نهاده گشاده پیشانی از اسبان فرود آمده دست و بازو بکوشش و کشش بر گشودند - مهابت خان چون شیر ژیان خون را بر قلب ناسره آن قیره بختان

زده افضل خان مشهور را (که بسر می لشکر بیجاور نخوت
می فروخت) از میدان برداشته رهگرای دشت هزیمت
نمود *

بعد از گشایش آن قلعه استوار (هنوز کارها حسب خواهش
انجام نگرفته بود) که اندک مزاج و عارضه طبیعت
اعلی حضرت باطراف و جوانب ممالک شایع گشت - دارا شکوه
(که درین ایام زیاده بر سابق رتق و فتق سلطنت بدست
خود آورده) فرمانی بغام مهابت خان ارسال نمود - که مقید
برخصمت و اجازت شاهزاده اردنگ زیب نشده با سایر مغلیه
بسرعت هرچه تمامتر روانه حضور شود - ناچار بامتثال حکم
پادشاهی (که از متحکّمات عالم بندگی ست) کار بند گشته -
بجای آن (که اظهار این معنی بشاهزاده نماید) کوچ بکوچ
روانه درگاه معلی گردید - و در آخر سال سی و یکم
سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری مجدداً
بصوبه دارمی کابل دستوری یافت - و در سال پنجم جلوس
عالمگیری از صوبه دارمی کابل معزول شده شرف اندوز
ملازمت پادشاهی گردید - و از تغیر مهاراجه جسونت سنگه
بنظم صوبه کسب ات رخصت یافت - منصبش از امل و
اضافه شش هزارمی پنج هزار سوار سه هزار سوار در اسبه
سه اسبه مقرر شد - و در سال یازدهم از گجرات بحضور

رسیده از سر نو بایالت کابل سر در افراخت - و در سال سیزدهم تغیر شده در اکبر آباد عتبه بوس خلافت گشت *

و چون دران ایام شور انگیزی سیوای بیداد گر بجای رسید (که بر بذر سورت ناخفته بسوختن شهر و قتلان شهریان پرداخت) مهابت خان بمالش آن مقهور با فرج جرار مرخص دکن گشت - و در تغذیه مرهقه مساعی جمیله بتقدیم (سانید - و پستتر شورش افغانه در کوهستان کابل و بتاراج رفتن محمد امین خان ناظم آنجا در دره خیبر اتفاق افتاد - نظر بر طور ساوک مهابت خان بآن کوه نشینان فساد اندیش از دکن طلب حضور گشته در سال شانزدهم بیدن و بست کابل روانه گردید - لیکن خانمذکور از کهنه عمای و کارشناسی (چون از پیشادر ره نورد پیش گردید) مزاحم احدت نشده اغماض صریح از پاداش آن فتنه باغیه نمود - و ما بخیر و شفا بسلامت گویان بکابل شتافت - این معنی در پیشگاه خلافت مستحسن و مرضی نیفتاده در سال هفدهم ظاهر حسن ابدال مطرح الویة جهانبانی گردید - و افواج قاهره بسرزنش آشوب گرایان تعیین یافت - مهابت خان بملازمت رسیده بدادیم بدرسنگهه نبیه راجه بهوینت داس کور (۳)

(۲) نسخه [ب] سر سنگهه - (۳) نسخه [ج] راجه بهوینت داس کور - و نسخه [ا] بینهل داس.

مامور شد - و چون بمنزل امن آباد مضاف پنجاب رسید
 سنه (۱۰۸۵) هزار و هشتاد و پنج هجری مبادی سال هجدهم
 به امن آباد آخرت شتافت - در زیاده سري و بیباکی یادگار
 پدر بود - به عالمگیر پادشاه (که مرد غیور و غضوب بود)
 گستاخانه عرض میکرد - مشهور است که خلد مکان بذابر پاس
 شریعت غرا و تقید در اجرای احکام شرعی بیشتر مقدمات عمده
 بقاضي عبد الوهاب گجراتي قاضي القضاة حضور (که سخت جا
 در مزاج پادشاهی داشت) رجوع میفرمود - و استقلال و اعتبارش
 بجائے رسیده که امرای با نام و نشان از سر حساب بوده
 بر آبروی خود می ترسیدند - چون شوخیهای سیوای تبه کار
 از اندازه گذشت و تجویز رخصت بهمیان آمد پادشاه بعنوان
 تمهید سر دیوان فصلی از ظلم و بیداد آن خیره سر خوانده
 در بمهابت خان کرده فرمود که استیصال آن شقی بمقتضای
 حمیت اسلام واجب است - خان مزبور بے محابا گفت
 که احتیاج تعین فوج نیست - اعلام قاضي کفایت می کند -
 بسیار به پادشاه بد آمده بجعفر خان حکم شد که باو
 بگوید که کلمات لغو در حضور بر زبان نمی آورده باشد -
 پسرش میرزا طهماسب (که بدختر سعید خان ظفر جنگ
 منسوب بود) در گذشت - پس از فوتش بهرام و فرجام

بمنصب مناسب سرافرازی یافته بتدریج بخطاب خان
 فایز گشتند - بهرام خان در محاصره گلکنده بضرب گوا
 قالب قهی نمود - دیگرے ازین سلسله رشده بهم فرسانیده :

* مبارز خان میرکل *

از سادات بدخشان است - در سال بیست و سیوم
 شاهجهانی با چنده از برادران و اقربای خویش از موطن
 اصلی برآمده بامید بندگی آستان پادشاهی رخت سعادت
 به هندوستان کشید - و به بختوری دولت بار اندوخته
 بمنصب پانصدی در صد سوار و انعام سه هزار روبیه سرعزت
 برافراخت - و در سال بیست و ششم به تھانه داری
 قومان پنجشیر (که از قومانات موئے کابل است) نوازش
 یافت - و چون خالی از کارطابی نبود باضافه های متواتر
 چهار افتخار افروخت - و در سال بیست و نهم بمنصب
 هزار و پانصدی هزار سوار و تیولداری قومان ایسا و بکرا
 مضاف موئے مذکور امتیاز گرفت - و در سال سی ام عزاز
 بیک بدخشی را (که در کومکیان کابل امتیاز داشت)
 مفسدار موضع بالغین از توابع محمود عراقی (که در تیولش
 یون) بکمر و خدیعت بقتل آوردند - بهادر خان دارا شکوهی

(۲) نسخه [ب] ایسا بهراو - و در [بعضی نسخه] ایسا و بخران - (۲) نسخه

[ج] از توابع پیشه محمود عراقی *

فاطم آنجا (که در پیشاور اقامت داشت) حسب الحکم
 پادشاهی به میر کل نوشت - که باتفاق نایب کابل و متعینه
 آنجا و الوسات افغانه از غلزي و صای به قنیه آنها پردازد -
 (۲)
 او بچستی و چالاکی افواج گران ترتیب داده برة نوردی
 در آمد - از غایت جد کاری و فرط جلاوت از عقبه دشوار گذار
 جلو اصعب بدست گرفته عبور نمود - و خود را به مخدولان
 رسانیده آتش افروز فرد گشت - بسیاری علف تیغ بے دریغ
 گردیدند - از انجمله چهارده کس از مشاهیر بلوکان بحر
 (که بمک آمده بودند) کشته شدند - ناچار فتنه پڑوهان
 باغبان به سنگروهای خود در آمدند - مشار الیه تعاقب نموده
 از کثرت برف و افزودنی سنگ لاج پیداده شد - و دامان
 برزده بقلازنی همت خود را به پناه جای مخازیل رسانیده
 (گرچه آنها در پناه سنگرو فواران سعی و تلاش نمودند)
 اما او و همراهانش به نیروی شجاعت کوسفندان غارت نموده
 هنگام معارفت خانهای آنها سوخته مظفر و منصور بمقر
 خود رسیدند - مشار الیه در جایزه این حسن تردد بفرزنی
 پانصدی و عطای علم و خطاب مبارز خان مبهی گردید - و در
 در عهد عالمگیری نیز مدتها در صوبه کابل بسر برد - و در
 سال نهم بصاحب موبکی کشمیر اختصاص گرفت - و در

سال سيودهم از تغير لشكر خان بنظم صوبه ملتان شتافت -
و پس ازان بفوجداری متعرا مامور گردید - و در سال
نوزدهم مغزول گشت - مال كارش بنظر نيامده *

*** مرتضى خان مريد شاه محمد ***

از سادات بخارا ست - در سرکار سلطان اردنگ زيب بهادر
بتعلقه مردم چوكى خاص سرافرازي داشت - در ايام
كه پادشاهزاده مذکور بتقريب عيادت پدر گرامى قدر
از دكن روانه هندوستان شد) از بخطاب مرتضى خانى
چهار عزت برافروخت - و در جنگ مهاراجه جسونت سنگه
بسر كردگى التمش قرار يافته مصدر ترددات نمايان گردید -
و در مصاف اول دارا شكوه كالبد دلادري را بلكونه زخم
آراست - و در محاربه شجاع در جنگ دوم دارا شكوه نيز
نقش نيكو خدمتى را بر روى روزگار نشانده - سال هفتم از
اهل و اضافه بمنصب پنج هزارى پنج هزار سوارى سر بلندي
اندرخت - سال بيست و يكم مطابق سنه (۱۰۸۸) هزار و
هشتاد و هشت هجرى رخت سفر بعالم آخرت برد - بادشاه
بختاور خان خواجه سرا را پيرش احوالش فرستاده بود -
در جواب گفت آرزو داشتم در كار دلى نعمت جان در بزم -
ميسر نشد - ديگران زير و جواهر مى گذرانند - من چند جان
بهجاي خود مى گذارم - يعتملى كه بكار حضرت بيايند *

بعد فوت او اکثر نوکرانش از هزارى تا چار بیستى نوکر
 پادشاهی شدند - و پیداه در کارخانجات انصلاک یافتند -
 سید شجاع بود و سپاه را بیش قرار و بتوزک می داشت -
 پسرش سید حامد خان است که در سال چهارم جالوس
 بخطاب خانى نامور شده - و سال پانزدهم همراه رعد انداز
 خان بمالش گروه ست بامی تعیین شده مصدر تردد گردید -
 و سال شانزدهم پسر زمیندار کامیون را (که از بی سپر شدن
 تعلقه او بسیر و گشت لشکر پادشاهی باستصواب سید مرتضی
 خان عفو زلالتش صورت گرفته بود) ببارگاه سلطنت آورد -
 سال بیستم از تغیر سید احمد خان به صوبه دارى اجمیر رایت
 اعتبار برافراشت - سال بیست و یکم بحضور رسیده از انتقال
 پدر بداروغگی خاص چوکی معزز گشت - و سال بیست و
 سیوم به تنبیه خیره سران سوجت و چیتارن و سال بیست و
 چهارم بمالش مفسدان را تهور جانب میرتهه شتافته مراسم
 حسن خدمت بتقدیم رسانید - پستتر بخطاب مجاهد خان
 بلند آرازه گشته سال سی و پنجم بفرجدارى میواب و از
 امل و اضافه بمنصب سه هزارى هزار و پانصد سوار کامیابی
 پذیرفت - سال فوتش معلوم نشده *

* مهاراجه جسونت سنگهه راتهور *

پور راجه گج سنگهه است - سال یازدهم جلوس فردوس
 آشنیانی همراه پدر به پیشگاه سلطنت آمده در امت بار
 اندرخت - چون پدرش به نیستی سرا در شد [از انجا
 که برخلاف رسم سایر راجپوتیه (که دلی عهد مخصوص
 پسر کلان را داند) این فریق هر که با مادر او الفت
 بیشتر باشد او را برای آن از اولاد می گزید] لهذا پادشاه
 او را با آن (که امر سنگهه در سال کلان تر از بود) جانشین
 پدرش ساخته بعتای خلعت و جمدهر مرصع بمنصب چهار
 هزار و چهار هزار سوار و خطاب راجگی بر طبق وصیت پدر
 او و علم و تقاره و اسب با زین مطلا و فیل از حلقه خاصه
 بر نواخت - سال پانزدهم در رکاب پادشاهزاده دارا شکوه
 بعتای خلعت خاصه و جمدهر مرصع با پهل کتاره و اسب
 از طویل خاصه با یراق طلا و فیل از حلقه خاصه سرفرازی
 یافته بصوب قندهار تعیین گردید - سال هجدهم (که رایات
 بادشاهی از اکبر آباد جانب لاهور بحرکت در آمد) حکم
 شد - که او تا رسیدن شیخ فرید ولد قطب الدین خان
 کوکه (که نظام صوبه دار الخلافه بدو مقرر شده) بحرست
 آنجا پردازد - و پس از آن روانه بازگاه سلطنت شود - سال
 بیست و یکم از امل و اضافه بمنصب پنج هزار و پنج هزار

سوار سه هزار سوار دو اسبه سه اسبه مهابات اندرخت - و آخر همان سال تتمه سواران او نیز دو اسبه سه اسبه قرار یافت - و سال بیست و دوم پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر بکومک قندهار (که افواج قزلباش محاصره نموده بودند) روانه گشت - اما بر طبق حکم پادشاهی در کابل ماند - و (چون اواخر همین سال پادشاه ظل ورون بمعموره کابل گسترده) او محله سواران خود (که دو هزار نفر بود) بنظر در آورد - سال بیست و ششم از اصل و اضافه بمنصب شش هزاره پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه لوی امتیاز افرخت - و سال بیست و نهم به تقرر منصب از اصل و اضافه شش هزاره شش هزار سوار پنج هزار سوار دو اسبه سه اسبه و خطاب مهاراجه فرق افتخار با آسمان سون - سال بیست و نهم بذابر آن (که طوطی او با دختر سریدیو سیسودیو مقرر شده بود) دستوری یافت که به متها رفتی بعد فراغ از رسوم آن بوطن جوده پور رود - و اوایل سال سی و دوم (چون حرکات ناشایسته مران بخش و شهرت روانگی پادشاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر از دکن باراده عیادت اعلی حضرت بر زبانها افتاد) دارا شکوه چاره کار خود دران اندیشید که در فوج با سرداران معتمد بسر راه هر دو برادر تعیین نماید - بذابران مهاراجه را از اصل و اضافه بمنصب

هفت هزارى هفت هزار سوار پنجم هزار سوار دوازده سوار
 و موبه دارى مالوه از تغیر خانجهان بهادر شایسته خان
 مرحمت صد اسب از انجمله یک بساز طلا و فیل با ساز نقر
 و ماده فیل و یک الک روپیه نقد بلند رتبه ساخته از بارگاه
 خسرواني رخصت دهانید - او با همراهان به ارجین رسیده
 بعد از قرب وصول موکب عالمگیری هرچند بادشاهزاده اظهار
 ملامت کرد اما او بدر تدبیر زده مقدمه جدال و قتال را
 بکرد کرد - پس از رو دادن زد و خورد و بقتل رسیدن
 راجپوتیه ها و فرار گزیدن دیگران دست و پا گم کرده جان
 بدر بردن غنیمت انکاشت - سال اول جلوس خلد مکان در
 ایامی که موکب بادشاهی کنار آب ستلج بتعاقب دارا شکوه
 رسیده بود (بعد صفح جرایم او) که بشفاعت فوئیدان حضور
 صورت گرفته بود (شرف آستان بوس حاصل نمود - بادشاه
 فطر بصلاح وقت دستوری داد - که تا انجام مهم تعاقب در
 دار الخلافه شاهجهان آباد باشد - و در جنگ شجاع ببرداری
 برانگار نامزد شد *

چون خور کرده ناز برداری اعلی حضرت بود و درین محبت
 اثری ازان نمی دید خارخار ناخوشی بخاطرش می خلید -

(۲) نسخه [ب] بقتل رسیدن بسیاری از راجپوتیه (۳) در نسخه [ج] لفظ
 [او] نیست .

(باب المیم) [۶۰۲] (مؤثر الامرا)

تا آنکه از کوه خردی و تنگ حوصلگی با مخالف هم زبان
شده پرده از روی کار برداشت - و شب منزل خود را خالی
گذاشته با فوج خود راه دکن پیش گرفت - و درین
آشوب برخی از اشیای سرکار پادشاهزاده محمد سلطان و سرکار
پادشاهی و امرا و سپاهی بغارت رفت - و مدمه عظمی بر
مردم گذاشت - و پس از فراغ از جنگ شجاع پادشاه رایت
عزیمت بصوب اجمیر افراشت - در آن ایام (چون از طرف
پادشاه امیدش گسسته بود) بغابر آمد آمد دارا شکوه از
جانب گجرات در وطن خود جوهرپور باجماع جمعیت فراران
پرداخته حرف سازش با او داشت - درین ضمن بمیانجی گری
میرزا (که به سنگهه) که بحسن تدبیر زبانزد (دزگار بود)
امیدوار عفو و بخشایش شده از رفاقت او پهلوی تھی کون -
و از انجا (که بغابر وقوع تقصیرات متواتر روی آمدن بحضور
نداشت) غایبانه به بحالیع منصب سابق و خطاب مهاراجه
و صوبه داری احمد آباد سر رشته اطمینان بدست آورد - و
سال چهارم بر طبق حکم پادشاهی با همگی جمعیت بکومک
امیر الامرا شایسته خان عازم دکن گشت - سال پنجم از
صوبه داری گجرات عزل پذیرفته دو سه سال در دکن [چندی
با شایسته خان و مدتی با پادشاهزاده محمد معظم (که بعزل
خان مذکور بنظم آن نواحی مقرر شده بود) گذرانید - و

در تخریب ملک سبوا بقدر مقدور مساعی بظهور رسانیده -
 و اواخر سال هفتم طالب حضور شده ببارگاه درامت رسید -
 و سال نهم چون میان بادشاه و شاه عباس ثانی والی ایران
 آئین رفاق ببنفاق مبدل شده بادشاهزاده محمد معظم (که
 پیش از نهضت موکب بادشاهی بذابر حزم گزینی با فوج
 بسیار بصوب کابل نامزد شد) او هم بهمراهی بادشاهزاده
 اختصاص گرفت - و پس از وصول خبر فوت والی ایران
 (که بادشاهزاده بر طبق فرمان خسروانی از لاهور برگشت)
 او نیز همراه بادشاهزاده مذکور معادرت نمود - سال دهم
 در رکاب بادشاهزاده محمد معظم عذرا عزیمت بصوب دکن
 گردانید - و سال چهاردهم بعطای تھانه داری جبرود از
 مضافات کابل (خس طرب برانگیخت - و سال بیست و دوم
 مطابق سنه (۱۰۸۹) هزار و هشتاد و نه هجری (خت هستی
 بر بسمت - راجه بکثرت اسباب و فرازانی جمعیت عمده راجهای
 هندوستان بود - اما (چون بنار و نعمت پرورش یافته و از
 کم و زیاد واردات بیکسر زیست نموده) سلیقه دنیا داری
 نداشت - بیرون محوطه اوزک آباد شرق رویه پوره و قلاب
 بغام او مشهور است - و عمارات سنگ بسمت (که بر قلاب
 ساخته) اثری ازان بانی ست - کنور پرتھی سنگه پسر کلان
 او در حین حیاتش در گذشته - بعد فوتش از در زن آبستنی

(باب المیم) [۶۰۴] (المآثر الامرا)

او در فرزند متولد شده - یکم زود پیدر ملحق گردیده - و دومین محمدی راج است که بشرف اسلام در آمده - و در محالات بادشاهی تربیت پذیرفته - و پسر دیگر (که گریزند هم قومان او بعد کشش و کوشش بسیار بوطن برده مسلط ساختند) اجیت سنگهه است - که احوالش درین کار نامه جداگانه اندراج یافته *

* میو سید محمد چشتی قنوجی *

فاضل کریم الاخلاق بود - و چاشنی فقر داشت - آبادی او از مدتی در قنوج [که در زمان ماضیه پای تخت راجهای دومی الاقدار هندوستان و معموره عظیم الشان بود - (گریزند سی هزار دوکان بان فروش داشته) - و الحال مضاف اکبر آباد و بروزخ است میان آن و موبه آله آباد و موبه اردهه] سکونت اختیار نموده - میر در آغاز حال در مولد و منشای خویش در زایه فقر در کمال توکل و تسایم اوقات بسر برده بافان فیض سگالان موری و معنوی می پرداخت - در اواخر عهد فردوس آشیانی بتکلیف و خواهش تمام آن پادشاه قدر شناس از موطن منیف بحضور معالی تشریف فرموده - اعلحضرت (که همت شریفش باعزاز علم و بزرگ داشت علما مصروف بود) مقدم سید را (که جمعیت فضایل ظاهر و باطن داشت)

باکرام تائی نموده بتقرب خویش اختصاص بخشید - روز
چند نگذشته بود که سپهر بے مهر عافیت سوز نقش دیگر
زد که قره عزلت و بے اختیاری آن شاه آفاق گیر افتاد -
بحکم عالمگیری ابواب آمد و شد مردم در خدمتش قاطب
مسدود گشت - مگر میر که به باریابی و دوام مجالست
مأذن گردید - از ابتدای سال سی و دوم تادم رحلت آن
شاه عاتبت محمود همه رقت حاضر مجلس بوده به بیان
معانی و احادیث مستفید می نمود - پس ازان حضوت
خلد مکان از مستقر الخلافه اکبر آباد بکمال توقیر و احترام
طالب حضور فرموده به شرف تقرب و مجالست خویش
بلند پایگی بخشید - و در هفته ۵۵ روز با سید معزی الیه
مصنفات هجۃ الاسلام امام محمد غزالی خصوص کتاب
افادت آیات اعیان العلوم و فتاوی عالمگیر شاهي (که بحسن
اهتمام آن پادشاه بتازگی تالیف یافته بود) و دیگر نسخ
سارک بمیان می آمد - و آن بزرگوار همواره بدرس طلبه
اشتغال ورزیده در انجام مرام طبقات انام مساعی جمیله بذل
می نمود - در سفر اجمیر ملتزم رکاب بادشاهی نبود -
در سال بیست و چهارم بعد فرار محمد اکبر از دار الخلافه
بجسور رسیده ملاقات خسروانی در یافت - بعد از آنحال سید

در حق او انثر خلد مکان بلغظ استاد اعلى حضرت و من غافل
از اجل ياد مي فرمود *

مشهور است که سيد مريد شيخ محب الله آله آبادي
بوده (که عالم است بعلم ظاهر و باطن) - اگرچه اراده
بخواجهگان جنت داشت اما در مسايل بهيوار تابع شيخ اکبر
شيخ محي الدين عربي ست - شرحه موسوم به اخص خواصه
بر فصوص الحکم نوشته - در زمان او و تا حال اهل عذابه
به زندقه و الحاد منسوب داشته هنگامه ها آراستند - رساله
قسويه شيخ اشتهار تمام دارن - گويند چون بنظر عالمگير
پادشاه در آمد [اگرچه دران هنگام رحلت نموده بود] اما در
کس از مريدان وی در شاهجهان آباد زبازن بودند - يک مير
(که صاحب عزت و احترام بود) - و ديگر شيخ محمدي
(که در لباس دريشي و زهد مي گذرانيد) - پادشاه غوامض
آن رساله را اول از خدمت سين استفسار فرمود - مير از
مريدی شيخ انکار کرد - بعد ازان بشيخ محمدي پيغام شد
که اگر اقرار مريدی شيخ محب الله داري مقدمات اين
رساله را با احکام شرع شريف تطابق دهی - و الا از مريدی
او استغفار نموده رساله در آتش افداز - او جواب داد که
مرا از مريدی انکار نيست و استغفار نيز سزوار نه وليکن
از مقامه (که شيخ گفته و کرده) هنوز مرا بدان مقام عروج

حامل نشده . هرگاه بدان مرتبه و امل شوم حسب درخواست
 حل مشکلات نوشته خواهد شد . و اگر اراده سوختن آن
 رساله مصمم شده آتش در مطبخ پادشاهی زیاده از خانه
 فقرای متوکل است . حکم شود که بسوزند . بالجملة مبر املا
 رغبت بمنصب و امارت نمود . و از ذی ارباب عمام بر نیامد .
 امارد وطن صاحب ضیاع و عقار و املاک و مواضع گردید .
 خصوص هر دو پسران ایشان سید امجد خان و سید عبد الکریم
 شریف خان (که به استاذ زادگی پادشاه ناموزی یافته) بمنصب
 و جاکبر و خدمات لایقه مخصوص گشتند . نخستین در سال
 سیزدهم از انتقال قاضی محمد حسین جوانپوری خدمت احتساب
 اردو یافته مدتها بکمال استقلال بدان کار پرداخت . پسرش
 نیز بزم پدر مخاطب گشته بصدارت دارالخلافه شاهجهان آباد
 پیام داشته لواست اقتدار و اعتبار می افراشت . پس
 ازان به بخشیکری و واقعه نویسی اینجا منصوب شده . گویند
 برای نماز جمعه جایزه منصب داران می گرفت . و در عهد
 خلد منزل بخدمت والای صدارت کل و خطاب مدر جهان و
 منصب عمده ممتاز شد . و در عهد جهاندار شاه تغیر گردید .
دیانت واقعی داشت . در مبادی سلطنت محمد فرخ سهر
 نیز بتجویز قطب الماک مدر الصدور شده بغایر نزاع میر
 و وزیر موقوف ماند . و شاید در وقت بدیوانی اجمیر و

موجوداری سانبهر نیز مامور شده - در اواخر عهد فرخ سیر
 برخی خالصه باجاره گرفته در مواخذة و محاسبه خسارت عظیم
 کشید - درمیس سید عبد الکرم (که از نیز کتب متداوله
 در مدرسه گذرانیده بود) دران هنگام (که بلده برهانپور
 مطروح (ایات عالمگیری گشت) بخدمت امانت تحصیل جزیه
 بلده مذکور تعیین شده دران کار ضبط و دیانت مافوق و سختی
 و تقید زیاده بکار برده - سال گذشته (که از تمام بلده از
 وجوه جزئیة بیست و شش هزار (روپیه بوصول در آمده بود)
 او در عرض سه ماه از نصف بلده یک لک و بیست هزار
 روپیه داخل خزانه ساخته بعطای اضافه مورد تحسین و آفرین
 گردید - و امینی جزیه چهار صوبه دکن بدو تفویض یافت -
 پس ازان بخطاب سید شریف خانی نامی گردید - و چون
 در ایام محارمه حیدرآباد از وفور بارش و طغیانم دریای
 مانجرا رسیدن رسد مفقود گردید و تحط و غلا را روز بازار
 بهم رسید و کار بجائے انجامید (که زنده از خوردن میته
 اجتناب نداشت - و هر سو که نظر کار میکرد از لاش مردها
 کوهچه ها نمودار بود) قرعۀ تجویز کرد گری گنج بجای
 سردار خان [که مرزا یار علی بیگ نظر بران (که درین
 چار موجه نوازل (که سرانجام آن بر نیک نامی افزایش)

متعذر مي نمود) از قبول آن بهنو درزيد [بنام خان
مذكور (كه ديانت و سخت گيری او بر روی روز آمده بود)
افتاد - و از آن (كه در چندین امام سعي درین مرام غير
از نفرين و دشنام انام انجام ندادند) عالم () از دست
تشدن او بفرغان بود) و متصدیان حضور (كه داء بري داشتند)
خوش دلي اندرختند - و چون باران در بكمي آورده بود
فی الجملة ارزاني پديد آمد - خان المذكور رخصت يافت
كه در هر چهار صوبه ساير و دایر بوده مال جزیه را موافق
احكام شرعيه بقيد ضبط در آرد *

پس از فوت او پسرانش امام الدين خان و مير عبدالرحيم
شريف خان (كه برادر اعياني بودند) با برادران علاني
فصيح الدين خان و غيره در افتاده معانت گشتند - پس از
چند شقه دستخطي بعنايت الله خان رسيد - كه آنها
خوگر منصب و جاگير شده وضع فقر و فقيرزادگي از دست
دادند - وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا - منصب آنها را بحال
بايد كرد - و از آنجملة سيد عبدالرحيم بامانت جزیه صوبه
بواز سرفرازي يافته در عهد خلد منزل بخطاب پدر اختصاص
گرفت - و در زمان فرمانروائی جهان دار شاه بنيابت
صوبه دارى اكبر آباد علم بزرگي بر افراشت - و در سلطنت
خسرو زمان فوجدارى جوانپور را بنيابت عظيم الله خان باجاره

گرفت - سپاه بسیار نگاهداشته - و هیچ طرفی نبست - د
 خسارت آن املاک موردی وطن به باد داده خسران زده
 بدکن آمد - نواب آصف جاه از قدر شناسی نگاهداشته
 چندے بنیابست دیوانی دکن و پس ازان به متصدیگری
 محالات خجسته بنیان مورد عذابت فرموده - در هنگام
 وصول شهنشاہ معظم نادر شاہ برای برخه استقمار باحضار
 متصدیان آن نوین عالی جاه حکم فرمود - خان مذکور
 بحضور او (که از هیبتش بهرام فلک بر خود می لرزید -
 و زهره شیرنر بر می شگفت) دل بای نداده مردانه جواب
 و سوال نمود - و بعد از مراجعت آصف جاه بدکن
 به بخشیدگری سرکار آن عالی شان اعزاز اندوخت - و بمنصب
 سه هزاری در هزار سوار و عطای نقاره فایز گشته - در
 آخر صفر سنه (۱۱۵۹) هزار و یکصد و پنجاه و نه بنیابست
 صوبه داری برار مامور شده - صاحب سپاه و دستگاه است -
 مرد آفشقال جهان دیده و متواضع و صاحب سلوک است -
 اما گویند کرم ندارد - و از مد و عده اش یکی نمی باید -

• مصرع •

• خوش آن کس که دراز است از زبان دستش •

رَحْمَتُ اللَّهِ - عالمگیر پادشاہ طرفه آدم شناسی داشت -
 بعنایت الله خان نوشته (چنانچه در رساله کلمات طیبات

(مائراامرا) [۶۱۱] (باب الميم)

مندرج است (عبدالرحيم پسر شريف خان سيدزاده و طالب علم امين شده قريب ده هزار روپيه را مرواريد بجوهري فروخته - ازو بپرسد و بگيرد - و باينها كار نفرمايد - كه گزدم نماي جو فروش اند و زر اندود - انتهى - هرگاه در حوادث سن نمود زياده بر بودش درين مرتبه باشد - الحال پختگى مشق اطوار بقدر سال خوردگي پيدا است *

* ملتفت خان مير ابوالهيم حسين *

پسر دوم امالت خان مير بخشي سمت - در آخر سال بيست و ششم شاهجهاني بخدمت بخشيگري احديان سرافرازي يافت - و پس ازان بداروغگى پيشکش مياهي گشت - هرچند دران عهد منصبش از هفت صدي نيفزوده اما باعتبار خانه زادي (كه نزد سلاطين قدرشناس فوق اعتبارات است) از امثال و اقربان درجه برتري مي پيمود - پس از جاوس عالمگيري (چون برادر كلانش ميرسلطان حسين افتخار خان ارج گراي مرتبه امارت گويد) از نيز از پيشگاه خلافت بشمول (اُفت و التفات بافزرني منصب و خطاب ملتفت خان چهار امتياز افروخت - و بخدمت مير بخشيگري احديان منصوب گشت - و در سال ششم از تغير برادر خود افتخار

خان (که زیب آرای مسند خانسامانی^(۲) گردید) آخته بیگی شد - و در همین سال از انتقال آله یار خان بداروغگی گرز برداران و ملازمان جاو (که جز بمعتمدان تفویض نیابد) اختصاص گرفت - و میر تزکی نیز ضمیمه آن گردید - و چون در سال سیزدهم برادرش مورد عتاب شده از دریای اُتک اخراج یافت او نیز بسلب خطاب و منصب درآمده یسارل شدید متعین گردید که او را بلاهور^(۳) رساند - و باز همراه برادر بصفح جرائم آب رفته بجویش درآمد - و بحراست قلعه دار الخلافه از بغیر معتمد خان سوافرازی یافت و در سال پانزدهم بار دیگر بداروغگی بذهای جلو اختصاص گرفت - و پستور بغوجداری لنگرکوت مضاف پیشاور تعیین گردید - و در سال هیزدهم از انتقال صف شکن خان محمد طاهر بداروغگی توپ خانه ممتاز گشت - و پس ازان بغادر جهات از منصب برطرف گشت - و در سال بیست و دوم به بحالی هزارانی هزار سوار و بغوجداری غازیپور زمانیه مشمول عنایت گردید - بعد از عزل آن بغوجداری نواحی اکبر آباد اسب نشاء درود - و در سال بیست و چهارم روزی بدیهه قاخته بود زخمی شد - نوزدهم جمادی الاخری سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و دوم هجری جان سپرد - غریب

اتفاق افتاده برادرش نیز در همین سال در جوناپور در گذشت *

* محمد امین خان میر محمد امین *

پسر معظم خان میر جمله اردستانی ست - چون دست
تعرض قطب شاه دلی تلنگ بسعی پادشاهزاده محمد
اورنگ زیب از احوال پدرش کوتاه گردید او را از قید
رهائی بخشیده در خدمت سلطان محمد (که بوسه منقلا
بدان ولایت در آمده بود) ارسال نمود - مشارالیه دوازده
کردهی حیدر آباد ملازمت سلطان دریافته دل از خوف و خشية
و پراخت - در سال سی ام شاهجهانی بمراقبت پدر احرام
ملازمت ظل اللهی بست - چون بخطه برهانپور رسید بجهت
افزونی بارش و عارضه طبیعت چندی از همراهی باز ماند -
و پس ازان بسده خلافت رسیده بعزایت خلعت و خطاب
خانی چهره کامیابی افروخت - و در همین سال معظم خان
رخصت یافت که در رکاب شاهزاده محمد اورنگ زیب
بذاخت و تازاج ولایت عادل شاهی پرداخته آن مهم را بر نهج
پسندیده بانجام رساند - و محمد امین خان بافزونی هزاره
ذات بمنصب سه هزار سوار مرفراز گردیده حکم شد
تا رسیدن پدر نیابة بمعاملات وزارت پردازد - و چون در سال
سی و یکم معظم خان بسبب وقوع بعضی امور خلاف مرضی

والا از دیوانی اعالی معزول گشت محمد امین خان نیز از تقدیم کارها ممنوع گردید - و چون رشادت و معامله فهمی او دل نشین اعالی حضرت شده بود باضافه پانصد سوار و عطای قلمدان مرصع و تفویض خدمت میر بخشیکری از تغیر دانشمند خان (که خون استعفا نموده بود) برنواختند *

و چون شاهزاده محمد اورنگ زیب معظم خان را (که بفرمان حضور با عساکر منصوبه روانه دربار بود - و از عزیمت بهیچ وجه تقاعد نمی نمود) دستگیر کرده در دکن نگاه داشت دارا شکوه بعد از آن^(۲) گهی این مقدمه را بر سازش و اتفاق خان مذکور با شاهزاده محمول داشته مقدمات و هشت انگیز خاطر نشین اعالی حضرت نمود - و محمد امین خان را بامور غیر واقع متهم ساخته اذن گرفتنش گرفت - و او را بخانه خود طاییده دستگیر کرد - و بعد از سه چهار روز صورت بے گناهیی خان مرقوم بر خاطر بادشاهی لایح گردید - از قید دارا شکوه برآوردند - و بعد هزیمت دارا شکوه روز دوم از افراختن رایات فتح و ظفر عالمگیری [چون عمارت شکارگاه سموکر (که بر کنار آب چون است) بپرتو قدوم آن شاه نصرت نصیب ضیا

بذیرفت [محمد امین خان بقدیم عقیدت و فرط ارادت
بر سایر بندهای پادشاهی سبقت جستہ بآستان بوس
عالمگیری رسید - و مورد انظار مرحمت شاهی گشته بمنصب
چهار هزار و سی هزار سوار سر بلندی یافت - و در همین
ماه به بدالی خدمت میو بخشگیری والا پایگی اندوخت -
و چون در جنگ شجاع راجہ جسونت سنگمہ طبل خلاف
و نفاق بر ملا نواخته از موکب عالمگیری روگردان شد
و بگام فرار راه وطن پیش گرفته عزہ پیوستن بہ دارا شکوہ
داشت (بعد فراغ از جنگ شجاع و معارفت از آن سمت)
محمد امین خان با فوج جوار بکوشمالی آن سرخیل کفار
تعیین گشت - و خان مذکور بسبب قرب وصول دارا شکوہ
(کہ از احمد آباد عازم اجمیر بود) از نواحی پوهکر
برگشته بموکب پادشاهی پیوست - و در سال دوم بمنصب
پنج هزار و چهار هزار سوار اختصاص گرفت - و در سال پنجم
باضافہ هزار امتیاز یافت *

و چون در سر آغاز سال ششم میو جمہ در بنگالہ
در گذشت شاهزادہ محمد معظم بہ سرمنزل از عز قدوم
بخشید - و بہ تعزیت و تسلیت خاطر از پرداخت - و از راه
همراه خود بملازمت پادشاهی آورد - عاطفت خسروانہ او را

بعطای خلعت خاص از لباس سوگواران بر آورد - و در سال دهم
 گروه یوسف زُبی در موضع اره‌ند (که دهانه کوهستان آنها ست)
 دیگر باره اجتماع نموده غبار شورش و فساد برانگیخته بودند
 محمد امین خان با فوج شایسته بمالش آن طایفه متعین
 گشت - هرچند پیش از وصول خان مذکور آن زمره فساد آئین
 بآمرزشهای نمایان شمشیر خان ترین تنبیه و تادیب بلیغ یافته
 مغلوب و منهزم گردیده بودند خان مشار الیه نیز در ولایت
 آنها در آمده از مراتب تاخمت و تاراج و تخریب مساکن و
 موطن آن شورش افزایان (چندانکه ممکن بود) بفعل آورد -
 و بر طبق منشور پادشاهی معاودت کرده بصوبه داری لاهور
 از تغیر ابراهیم خان قیام نمود - و در سال سیزدهم فرمان
 متضمن تفویض نظم صوبه کابل از تغیر مهابت خان شرف
 اصدار یافت - و در همین سال جعفر خان وزیر اعظم جهان
 گذران را پدرود نمود - و برخی کارها اسد خان برسم نیابت
 سرانجام می داد - رای پادشاهی انتضای آن نمود که
 شایستگی این امر خطیر و لیاقت این امر عظیم الشان جز
 عمده نوئیذان دیگرست ندارند - او را طلب حضور فرمود - در
 سال چهاردهم تارک افتخار به تقبیل عتبه خلافت از آسمان
 در گذرانید - و بفرادران نوازش و عذایت خسروانه بر خود

بالید - و با آن (که در اصابت فکر و رزانت رای شهره
 (۲) آفاق بود) اما ناستوده شیمه رعونت هم فطری داشت -
 قبول وزارت را مشروط بشرايطه چند (که سواى خلاف مزاج
 بادشاهی بود) نمود - و بالتماس تکالیف شاقه مبادرت کرد *
 چون بحسب سرنوشت درز بد او را در پیش بود
 به بند و بست موبه کابل رخصت انصواف یافت - و بانواع
 مواهب سلطانیه و عطای فیل عالم گمان با ساز نقره مباحثات
 اندوخت - از آنجا [که بقم های غرور غیر از زرد رنگ بر
 رو نمی آرد - و باد بردت نخوت جز خاک مذلت بر فوق
 درزگار نمی پیزد - رگ گردن علمه (که می افرازد) دشمن شغفی
 و ناکامی ست - و پندار غلط طرفه (که می بزد) خواری
 و بد انجامی] خان خویشتن آرای خود بین با کثرت اسباب
 جاه و ثروت و رفور مواد شوکت و سطوت خواست که از
 پیشاور بدار الملک کابل شتافته در استیصال افاغنه شورش انگیز
 / چنانچه باید و شاید (پرخاشه خار بن فسان آن فته طاغیه را
 زان سرزمین بر اندازد - در سال پانزدهم سیوم محرم
 ۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سیوم هجری (پیش ازان
 ، از کتل خیبر عبور کند) با وجود رسیدن اخبار (که
 غانان بآوازه اراده مذکور راه مهودود نموده چون مور و ملخ

(۲)
جوشیده اند) آن غضوب قدم جسارت استوار کرده هسای
برنداشت - و برداشتن آن اشرار کارے نیندیشیده روانه
پیش شد - در خلال عبور از بے تدبیری و نفاق بد اندیشان
(چنانچه در عهد عرش آشیاپی بر زین خان کوکه و حکیم
ابوالفتح و راجه بیدل گذشته بود) بظهور رسید - افغانان از
اطراف و جوانب هجوم آورده به تیر و سنگ کار پردازی
نمودند - افواج برهم خورد - و فیل و اسب و آدم بر یک
دیگر افتاده - درین حادثه چند هزار کس از فراز کوه بغار
افتاده نقد هستی در باختند - محمد امین خان از فرط غیبت
خواست جان نثار کند - نوکرانش جلو گرفته بحال تباه بعبک عثمانی
بر آوردند - خبری از ناموس ناگرفته بحال تباه بعبک عثمانی
تعجیل به پیشاور آمد - عبدالله خان پسر جوان رشیدش
دران تلام بلا بموج خیز فنا رفت - اموال و اسباب لشکر
دست خوش تاراج گشت - و اکثری از قبایل مردم باسیری
در آمد - صبیح خورد سال محمد امین خان را مبالغ های
خطیر گرفته با برخی از پرندگان او گذاشتند *

گوبند خان مذکور بعد از سنوح این واقعه به پادشاه
عرض نمود - که آنچه بعد نوشت تقدیر گذشت گذشت -

(۲) نسخہ [ب] حسامی از انہا برداشت - (۳) نسخہ [ب] افتاد -

(ع) نسخة [ج] بنویر افتاده الخ •

الحال باز اگر این مهم بعد از من باز گذارند متکفل تدارک و تلافی می‌شوم - پادشاه درین باب استشارة نمود - امیر خان گفت بخوک قیر خورده می‌ماند کام نا کام خود را بر آنها خواهد زد - لهذا از منصبش (که شش هزارى پنج هزار سوار بود) بکمی هزارى ذات متذبه ساخته بصوبه دارى احمد آباد گجرات مامور کردند - و حکم شد که بحضور نرسیده روانه محال خدمت شود - مدتی در ایالت آن مملکت گذرانید - و در سال بیست و سوم (که دارالخیر احمدی مطرح زیات پادشاهی بود) حسب الطلبی بجز بساط بوس جبهه تغاخر آراست - و تا اودیپور همراه رانا بود - از چیتور گوانبار عواطف خسروانه گشته برخصمت انصراف ممتاز گردید - و در سال بیست و پنجم هشتم جمادی الآخرة سنه (۱۰۹۳) هزار و نود و سیوم هجری در احمد آباد بدار البقا شتافت - هفتاد یک رویه و یک لک و سی و پنج هزار اشرفی و ابراهیمی و هفتاد و شش زنجیر فیل با دیگر امتعه و اجناس بضبط سرکار والا در آمد - پسر نداشت - سید محمد نام همشیره زاده او بود - و خویش او سید سلطان کر بلائی (که از سادات کرام آن مکان معالی سمت) ابتدا بحیدر آباد وارد شده - والی آنجا عبد الله قطب شاه بدامادی خود برگزید - اتفاقاً در (دز

(باب المیم) [۴۲۰] (متأثر الامور)

(که عقد واقع خواهد شد) میر احمد عرب را (که داماد کلان و رائق و فائق مهمات حکومت و واسطه الهی کار بود) با او بر سر حرفه برخاش (د) میدهد - و بجائے می انجامد که آن سید بیچاره باسباب خانه آتش زده بر آمد - هر چند خان مذکور تکبر و خود آرائی بافراط داشت اما در دیانت و راستی از یکتایان روزگار بود - و بخیر سگالی و نیک سنجی می کشید - و حافظه تند داشت - در آخر عمر هنگام صوبه داری احمد آباد در مدت بسیار که بحفظ کلام الله موفق شد - چنانچه عالمگیر بادشاه بحافظ محمد امین خان مخاطب می نمود - در مذهب امامیه شدید التعصب بود - هنوز بخاتوا تسرایش راه باز نمی یافتند - اگر یکی از راجه های عمده (که ممانعت او نمی توانست صورت گرفت) بدیدنش می رفت خانه را بآب می کشید و فرش و لباس را تغییر می داد *^(۲)

* مختار خان میر شمس الدین *

بزرگ خلف مختار خان سبزواری است - در سال بیست و یکم اعلی حضرت بخدمت بخشیکری کل دکن و منصب وزارت چهار صد سوار از سابق و لاحق سواران گشته^(۳) دستوری تعلقه یافت - و در سال بیست و سیوم بحراست

(۲) در نسخه [ج] لفظ [را] نیست - (۳) نسخه [ب] سوارانزی یافته -

قلعه آسير (که سرآمد قلاع موبه خاندیس بل در جمیع
ممالک دکن بهصانمت و ضمانت ممتاز است) مامور گردید -
و در سال بیست و هشتم بداروغگی توپخانه دکن اختصاص
گرفت - و بدان وسیله در خدمت شاهزاده محمد اردنگ زیب
ناظم آن دیار سرگرم پرستاری بوده سلسله بندی و
خانه زادی را محکم ساخت - و پیوسته به تقدیم امور مرجوعه
حسب مرضی آن عالی تبار پرداخته خود را مورد فراران
الطاف گردانید - و در ^(۲) یهاق گولکنده همراه بود - پس از
تشنید مبنای مصالحمت با سلطان عهد الله قطب شاه والی
آنجا ازدواج سلطان محمد نخستین خاف شاهزاده با صبیله
قطب شاه مذکور صورت انعقاد گرفت - میر شمس الدین
با محمد طاهر ^(۳) دزیر خان درون قلعه رفته آن عقیقه
پاک سرشت را نزد شاهزاده آوردند - و غالباً ^(۴) پس ازان باضافه
یک صد سوار بر منصب اختصاص پذیرفته - در سال سی ام
از تغیر حسام الدین خان بقلعه دارئی اردگیر و افزونی پانصدی
سیصد سوار بمنصب هزار و پانصدی هشت صد سوار امتیاز
یافت - و در سال سی و یکم [چون غالب خان عادلشاهی
فویض قلعه پریندا (که از حصون مصیغه دکن است)

(۲) نسخه [۱] در یساق - (۳) نسخه [ب] محمد طاهر و زین خان -

(م) نسخه [ج] و در سال سی ام از تغیر الخ *

(باب المیم) [۶۲۲] (مآثر الامرا)

نمود [حسب الحکم بادشاهی مختار خان بقلعه داری آن
حصار استوار تعیین گشت - و چون آن شاهزاده فتح نصیب
در سال (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت هجری از خطه
برهانپور بجانب مستقر الخلافه اکبر آباد لوائی ملک ستانی
برافراخت خان مذکور (که کمر همت بنطاق مرافقت چمت
بسته بود) باضافه پانصدی در مد سوار بمنصب در هزاری
هزار سوار و خطاب پدر و عطای علم کامیاب عزت و دولت
گشت - و پس از جنگ سموکر و هزیمت دارا شکوه
بفوجداری ناندیر دکن رخصت یافت *

و چون در سال دوم شایسته خان صاحب صوبه آن ولایت
همت باستیصال سیوا برگماشته از اورنگ آباد عازم ملک
او گردید آن خان کار دان را به حراست آن بلده مقرر
فرمود - و یستر بقلعه داری و فوجداری ظفر آباد بدر
می پرداخت - و در سال پانزدهم از انتقال هوش دار خان
بصوبه داری خاندیس پایه اعتبار برافراخت - و پس ازان
بایالت صوبه مالوا افتخار اندوخت - و در سال بیست دوم
هنگامی (که مرتبه اول سواد اجمیر مضرب خیم بادشاهی
گردید) مختار خان بملازمت فایز شد و چون سال بیست و
پنجم الویه جهان پیمای بادشاهی از اجمیر بسمت برهانپور
انتهاض نمود خان مذکور در سرحد تعلقه خود ری سعادت

(مآثر الامرا) [۶۲۳] (باب الميم)

بآستان بوس خلافت برافروخت - از پيشگاه سلطنت و جهانبداني
از غايت الطاف خسرواني مرحمت خنجر دسته يشم (که
جز بعمدهای قديم الخدمت معمول نبود) در اعزازش افزود -
و در همين سال محمد امين خان صوبه دار گجرات رخت
هستي بر بست - و خان مشار اليه بجای او منصوب گردید -
و او دو سال سالم در احمد آباد گذرانیده در سنه (۱۰۹۵)

یک هزار و نود و پنج هجري سر آغاز سال بيست و هشتم
رهگرای باز پسین سفر گشت - خان مذکور گل سر سيد قبيله
بني مختار بود - اگرچه اين خاندان به اکثر خصايص جميله
ستوده السنه و افواه اند - اما مختار خان درينها مستغنی
و بخوبي همه چيز ممدوح و مشهور بود *

* مغل خان عرب شيخ *

پسر طاهر خان بلخي ست - در حضور پدر برشادت
خوبش دولت (و شناسی پادشاه زمان خلد مکن اندوخته
جولانی عرصه پيش آمد و اعتبار گردید - در سال نهم
بخطاب مغل خاني سر افرازي يافت - و پستتر بداروغگی
عرض مکرر مورد غايت گشت - در سال سیزدهم از اصل
و اضافه بمنصب دو هزاري چهاره بختري افروخته از تغير
ملتفت خان داروغه گرز برادران گشت - و در همين سال
مير ترکي و عصای طلا يافت - و در سال پانزدهم بخدمت

(باب المیم) [۶۲۴] (مآثر الامراء)

قوش بیگی امتیاز یافت - و در سال نوزدهم بنابر جهت
(۲) بسلب منصب و جاگیر معائب گردید - و پستتر با کمی
منصب بحال گردید - و در سال بیست و یکم از تغییر
روح الله خان آخته بیگی شد - و پس ازان بدکن تعیین
گشت - و هنگامی (که موکب بادشاهی از اودپور رانا
معاودت نموده سایه نزل بساحت اجمیر افکند) مشارالیه
به آستان بوس خلافت شرف اندوز شده خلعت میرتزکی
اول پوشید - و پستتر به تنبیه خیره سران سانبهر و دندرانه
مرخص گشت - و چون در سال بیست و ششم درجن سنگه
هادا بمحاربه بوندي پرداخته متصرف شد او باستیصال آن
بدمال کمر امتثال بر بهست - و چون خان مذکور حوالی بوندي
پیوست درجن سنگه قلعه بند گردید - آن خان شهاست شعار
برق ریز یورش گشت - تکرک تیر و تفنگ تا سه پهر
ریزش داشت - آخر کار آن تبه اطوار سپاهی شب را پرده
کردار خود نموده نیل عار فرار بر رخساره روزگار کشید -
(۳) و انورده سنگه نبیره راو بهار سنگه هادا (که نیز از حضور
رخصت یافته بود) حسب الحکم با جمعیت خویش داخل
آن شده - مشارالیه عذاب معاودت درنا ساخته بعد تقبیل
سده خلافت بیافتن خلعت تحسین درجه افتخار پبمود -

(۲) نسخه [ج] بسلب منصب معائب گردید - (۳) نسخه [ب] افزوده •

و در سر آغاز سال بیست و هشتم از انتقال خان زمان باقصی پایتخت عزت صوبه دارمی مالیه معود نمود - و بموهبت فیل ذوالفقار نام و از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدی سه هزار سوار اوج پیمای اعتبار گردید - و در آخر همین سال سنه (۱۰۹۶) هزار و نود و شش هجری از تنگنای دنیا برآمد - پسرش نیز خطاب پدر یافته سرگرم خدمات پادشاهی بود - بعد رحلت خلد مکان مدتها در دار الخلافه به بیکاری گذراند - ساله چند پیش از تحریر و دیعت حیات سپود - خالی از غیرت و شرافت نفس نبود - همشیره سیده بیکم زوجه محترمه آصف جاه فتح جنگ در خانه داشت - هنگام (که نواب معزی الیه از دکن بحضور رفته در کمال افتدار زیب ارای امارت گشتند) اصلا بایشان رجوع نکرد - بلکه ترک آمد و رفت نمود *

• محمد علی خان خانسامان •

پسر تقرب خان حکیم دارود است - ولایت را بوده - چون پدرش (که در علم طب حذاقت تمام داشت) در خدمت اعلی حضرت بحسن تعالج و تدایي مشمول الطاف خسرانی گردیده آخرها به والامرتبه امارت برآمد و نیز بمنصب هزاره چهاره امتیاز افروخت - و بعد از جلوس عالمگیری دران هنگام (که موکب منصوره پادشاهی از

بذخواب بدار الخلافه معارذت نمود (مشارالیه بخطاب خانى نوازش یافت - و چون تقرب خان را بعلاج بقیه گرفت اعلیٰ حضرت نزد آن پادشاه متروک السلطه نگه داشته بودند بنابر وجه طبع خلافت پناهی از منصرف گشته مورد عتاب خسروانه گردید - و نیز به تبعیت پدر از منصب معزول شده از نظر التفات خاقانی افتاد - چون سال پنجم والدش از اجل طبیعی رخت هستی بر بست عواطف پادشاهانه خان مذکور را به عطای خلعت از لباس کدورت بر آورده از اصل و اضافه بمصوب هزار و پانصدی دو صد سوار مطرح انظار تفضل و اکرام گشت - و در سال هفدهم از انتقال حکیم صالح خان به داروغگی کرکر آقخانه اعتبار^(۳) اندوخته بافزونی منصب دو هزارى سوار سرافراز شد - و پستو داروغگی چینی خانه نیز ضمیمه گردید *

و چون دیانت و کفایت و کاردانی و معامله فهمی او در پیشگاه سلطنت و جهانبانی لمعه ظهور برداد پیش از سفر اجمیر از تغیر روح الله خان بوالا خدمت خانسمانی فرق افتخار برافراخت - بنابر استقامت وضع و راستی طبع و فرط صلاح و تقوی دخال تمام در مزاج حضرت خلد مکان

(۲) نسخه [ب] خسروانی - (۳) نسخه [ج] کرکیراق خانه - و نسخه

[ب] کرکیراق خانه - و در [بعضی نسخه] کرکر آقخانه •

پیدا کرده بمواریت قرب و اعتبار سرآمد همسران گردید -
 بل محمود امروای عمده گشت - در ایام محاصره گوانگزه
 (که هنوز به تسخیر اولیای دولت قاهره در نیامده بود)

هزدهم رجب سنه (۱۰۹۸) هزار و نود و هشت هجری طایر
 روحش از مغاک خاک بخورده افلاک پرواز نمود - در فراست
 و دانائی و بزرگی و ستیغ منشی شهره روزگار بود - و با کمال
 دیانت و جدی رافر در گرد ارجی مال پادشاهی می کوشید -
 بکرم آشنا بود - هرکه بار می رسید کامیاب می گردید -
 در اتقا و پرهیزکاری مواع بود - اوقات خود را مصروف نماز
 و روزه داشته - و پیوسته همت بر مشغله اراد و احزاب
 گماشته - نعمت خان حاجی در هزارهای خود زاهد
 خشک و عابد مرانی کنایه بار دارد - یحتمل چون او
 داروغی های متعلقه خان سامانی داشت درویش احتیاط
 صاحب رساله مافع دستبرد او شده دل خالی کرده باشد -
 خان مذکور دستار کلان مثل قضاة بر سر می بست -
 نعمت خان هم اشاره بدان کرده - * بیعت *

* در سر داری بزرگی بسیار *

* ما هیچ ندیدیم بجز دستار *

* مهابت خان حیدر آبادی *

مشهور به محمد ابراهیم قمار باز - ولایت زا بود - در

در لیت ابو الحسن قطب شاه راجی تلذک بدستیارئی طالع
بلند ارج پیمای امارت گشت - چون بعد عزل سید مظفر
(که مدتها در کیل السلطنت مملکت بود) راق و فلق امور
مالکی و مالی باققدار آن دو برادر بهمن شوم ملوم دادنا و
ایکذا (که خمیر مایه مفاسد و فتن و مورت دبال و زوال آن
دوران کهن گشتند) تفویض یافت هرچند آنها هم قوم
خود و دکنیها را بر کشیده بمغل و غریبزادها فرد می شکستند
اما خان مذکور بزمانه سازی و مزاج شناسی مراتب ابه گری
و چاپاوسی می پیمود - و آن دو برادر در رضا جوئی
و فزاین برداری او می کوشیدند - لهذا مرتقی مدارج عالیه
گشته بمنصب سر لشکر و خطاب خلیل الله خان پلنگ حمایه
رایت بلند نامی افراشت - سجع نگین او بود * بیت *

* ز التفات پادشاه و یلذت روشن روان *

* گشت ابراهیم سر لشکر خلیل الله خان *

هنگامی (که رایات عالمگیری ظلال افکن مرز و بوم دکن گردید
نخستین تسخیر بیجاپور نصب العین همت خسروانی گشته
شاهزاده محمد اعظم شاه با عساکر گران بکشایش آن تعیین
یافت - و چون آن مهم بامتداد کشید پادشاه کشور گشا
باقتضای مراتب دید از اورنگ آباد باحمدنگر و از انجا شولاپور
معسکر گردانید - نامه فوشت ابو الحسن بنام حاجب او (که
(۲)

(مآثر الامراء) [۶۳۹] (باب الميم)

(۲)

در فوج فيروزى بود) بجنس از نظر پادشاهى گذشت -

(۳)

بدین مضمون که تا حال پاس مراسم بزرگداشت مى نمودیم -

حالا (که ایشان سکندر را یتیم و ناتوان دانسته بيجاپور را

محاصره نموده کار برو تنگ آوردند) واجب آمد که سوای

جمعیت موفور بيجاپور راجه سنبها از طرفه با قشون از

شمار افزون جهت کمک آن بيکس کمر سعي بوبذدن - و

ما بسردارى خليل الله خان پلنگ حمله چهل هزار سوار

مستعد پيکار تعين نمائیم - و ببينيم که ایشان کدام کدام

طرف مقابله و مقاومت خواهند کرد - ازین ممر غضب سلطاني

نوران و جوش گرفت - و بر زبان گذشت - که ما تعریک

چيني فروش ميمون باز چنگ نواز^(۱۴) را موقوف داشته بودیم^(۵)

حالا (که ماده خردس خود ببانگ آمد) جای توقف نماند -

باوجود تعویق و تعقید مهمات بيجاپور پادشاهزاده شاه عالم

بهادر با خانجهان کولکناش در آخر سال بيست و هشتم

بمالش ابوالحسن مامور گردید - خليل الله خان باتفاق شيخ

منهاج (که در نوکری بيجاپورى خضر خان پني^(۶) را بغدر

کشته به ابوالحسن پيوسته سر ناموري مي افراشت) با رستم

(۲) نسخه [ب] بجنسه - (۳) نسخه [ج] مي نمودم - (۴) نسخه

[ب] پلنگ نواز - و نسخه [۱] تلگ نواز - (۵) نسخه [ج] موقوف بر

وقت داشته بودیم - (۶) نسخه [ج] پني *

راو همزاده مادنا استقبال شاهزاده نموده مرارا عرض نمود
 آراستند - و بسهام جان ستان و مصاصم خون آشام داد شجاعت
 و شهامت دادند - با وصف آن (که روزی بر خانجهان
 نوبی هجوم آوردند که نزدیک بود که پای ثباتش از جا
 رود - فیل مسمت زنجیر گسسته راجه رام سنگهه بدان رسید -
 که سر زده بفوج مخالف در آمد - اکثر اسبان سران نامی را
 بچراغ پا در آورده دو کس را بر زمین سرنگون انداخت -
 و در ارکان استقامت آنها تزلزل افتاده و بهزیمت نهادند -
 و دیگر باره تا سه روز با شاهزاده جنگ قایم داشته اکثر
 امرای پادشاهی زخم برداشتند - آخر کار شکست بر لشکر
 قائم افتاده راه فرار پیمود - شاهزاده بتعاقب نپرداخته
 توقف نمود - این وقفه بیجا با وجود تردد نمایان در پیشگاه
 خلافت درجه استحسان نیافته فرمان عتاب آمیز رسید -
 و شاهزاده بمحمد ابراهیم سر لشکر پیغام داد (که بهسبب
 اغماض (که با شما بعمل آمد) در معرض عتاب آمده ایم -
 اگر برگشته کوهپرو سرم (که سرحد صوبه بدر است) را گذارید
 دستاویزی برای استشفاع ابوالحسن ما را بهم می رسد -
 مشار الیه (گوش شنوا داشت) بقبول اصغرا نمود - و رستم
 راو و دیگر جهالمت منشان گفتند که این برگذات بر سر نوک

نیزه بسته ایم - و جنگ را آماده ایم - باز کارزار و صف آرایی
 مکرر بمیان آمد - روزی شوخی و استیلا بجائے رسانیدند که
 راجی بگذراين دیوان پادشاهزاده را فیل سواره پیش انداخته
 بردند - سید عبد الله خان بارهه باوجود رسیدن زخم بان بر
 لب خود را بار رسانیده از سمت مخالف راهانید - و دران
 روز زن غیرت خان بخشی پادشاهزاده در حوضه فیل بضرب
 بان کشته گشت - از صبح تا شام آتش جدال زبانه میزد - روز
 دیگر دکنیها بغرور یگانگی پیغام کردند که از روی انصاف^(۲)
 باید که فوجهای طرفین بر جا باشد - و سرداران با یکدیگر
 تلاش نمایند - شاهزاده جواب داد که هر چند درین امر
 صرفه ناامام است که نبزه بازی و شمشیر بازی را استعمال
 کرده اید - اما ما قبول کردیم بشرطیکه شما زنجیر بپای فیل
 اندازید - تا در انجام کار رو بفرار (که نزد ما عار و شما آنرا
 از هنرها پندارید) نیارید - آنها گفتند ما زنجیر بپا جنگ
 نمی کنیم - شاهزاده گفت ما هم جنگ بگیریز نمی نمائیم -
 آخر الامر نفاق (که از قدیم الایام میان غریب و غریب زاده
 و دکنیها می باشد) پدید آمد - فوج ابو الحسن بادیه
 آوارگی پیموده رو بحیدرآباد گذاشت - پادشاهزاده درین
 مرتبه ره نورد تعاقب گردید - دکنیها خلیل الله خان را

(باب المیم) [۶۳۲] (متأثر الامر)
 به نارسائی متهم ساخته هزیمت را سبب او را نمودند - ماداً
 (که قاطبۀ با مغل دوست نبود) خاطر نشان ابو الحسن
 ساخت که او اراده نوکری پادشاهی دارد - بزندان باید نشانزد
 ناچار خان مذکور در حوالی حیدر آباد سال بیست و نه
 بملازمت پادشاهزاده پیوست - و حسب التجویز شاهی بمنصب
 شش هزار سی شش هزار سوار و خطاب مهابت خان سر افتخار
 بسپهر دوار رسانید - و در همین سال در شولاپور بآستانپور
 خلافت فرق اعتبار افراخته باعام پنجاه هزار روپیه و دیگر
 عطایا اختصاص گرفت - و در سال سی ام بعد فتح
 بیکاپور از انتقال حسن علی خان بهادر عالمگیر شاهی
 بصاحب صوبگی برار مورد نوازش گشت - و پس از فتح
 حیدر آباد سال سی و یکم باضافۀ هزار سی سوار عاری
 معارج بلند نامی گردید - و در همین ایام بنظم صوبۀ پنجاب
 جبهۀ دولت بر افروخت - و بمکان خدمت رسیده در سال سی
 و دوم جان باجل سپرد - کلمۀ مهابت خان مشعر تاریخ
 فوت اوست - بعد از اختیار نوکری پادشاهی پسرزاده ار
 محمد منصور تازه از ایران رسیده بنامیه سائی آستان خلافت
 سرمایۀ کامیابی اندوخت - و بمنصب هزار و پانصدی هزار
 سوار و خطاب مکرمت خان امتیاز یافت *

(۲) نسخۀ [ج] پادشاه (۳) نسخۀ [ب] بر افراخت - (۴) یعنی سنه
 هزار و نود و نه •

* موسوی خان میوزا معز *

صبیه زاده سید السادات میر محمد زمان مشهیدی است که سرآمد علمای آن مکان فیض نشان بود - مشارالیه در ربیعان شهاب از والد بزرگوار خود میرزا فخر (که از سادات موسوی قم است) برهم زده به دار الساطقة اصفهان (که مجمع اهل فضل و کمال بود) در آمد - و در خدمت علامی آقا حسین خوانساری استغاده علوم نموده بدستیاری طبع رسا و ذهن عالی در علوم عقلیه یکنه روزگار گردید - و در سنه (۱۰۸۲) هزار و هشتاد و دو هجری به هندوستان بار غربت گشاد *

چون طالعش مانند استعداد بلند بود مشمول عواطف عالمگیری گردیده بمناصب متناسب سر عزت بر افراخت - و با صبیحه شاه نواز خان صفوی خاله شاهزاده محمد اعظم شاه شرف ازدواج یافت - گویند در مقامات حسن ابدال روزی میرزا را با شیخ عبد العزیز عزت مباحثه علمی و مذاکره حکمی در میان آمد - و بطول انجامید - شیخ گفت که این را شما از که سنج دارید - گفت از شیخ بهادر الدین محمد - گفت من بر شیخ بیست و دو جا حرف کرده ام -

(۲) در نسخه [ب] حرف [واد] نیست - (۳) نسخه [ج] بمناصب متناسب - (۴) نسخه [ب] غریب بمباحثه علمی الخ .

میر گفت مخدوم آن حروف تهجی خواهد بود - آخر کار بجائے کشید که شیخ بهم برآمده گفت شیعه های شما میّت را وقت غسل گز میکنند - سبب چیست - میر خنده زده گفت این مسئله را در لاهور بهرزه های کنجی از من پرسیده بودند - ^(۳) با امروز شما پرسیدید - بالجمله در ابتدای حال بدیوانی موبه پتله و بهار سرافراز گشته صحبتش با بزرگ امید خان ناظم آنجا کوک نگردید - برهم زدگیها در میان آمد - خان مزمور بر علو خاندان و بذوت امیر الامرا شایسته خان می آید و در دیگره هنگا کم از کم میدید - و میر سبب سلف بودن با پادشاه از علو فضل و کمال خویش انکاشته برخود می بالید - و از غیره فروتنی نمی کشید - شکوه یکدیگر به پادشاه نوشتند - میرز معز طاب حضور شد - و در سال سی و دوم بخطاب موسوی خان و دیوانی تن از تغیر معتمد خان سرمایا افتخار اندرخت - خان مذکور از کفایت پژوهی از منصبداران نوملازم مچلکا گرفت - که بعد طیارچی یاد داشت تا یافتن جاگیر طامب ایام ما بین نه نمایند - و اگر جاگیر باو تغیر شود تا تنخواه محال دیگر ایام میانه محسوب محاسبه است - و چون این بد نامی بتمام او شهرت گرفت

(مآثر الامور) . [۶۳۵] (باب المیم)

در تلافی آن قرار یافت - تا تذخواه جاگیر نو ملازم را
تعیّنات جائی نکنند مگر بدرخواست او - سبحان الله در زمان
سابقه گویند در محاسبه جاگیر داری اکثر طلب سرکار نیز
نمه منصب داران بر می آمد - لهذا برای رجوع سزاول
تعیّن می شدند - و آنها مبلغ داده لیت و اعل بکار
می بودند - در یساق دکن از قلمت پایبافی در کم حاصلی ملک
و بسیاری ارباب طلب (خصوص نو نوکران دکنی) کار
بجائی رسید که با وصف مچانگی معموله موسوی خان مبلغ^(۲)
از طلب منصب دار در سرکار بر می آمد - لهذا هر چند^(۳)
منصبداران بمحاسبه رجوع می نمودند مستوفیان ناشنیده
انکاشته تن نمیدادند - درین ایام همگی این ضوابط نسبیاً منسباً
گشته - الحاصل در سال سی و سیوم موسوی خان از تغیر
حاجی شفیع خان بدیوانی دکن کامیابی اندوخت - و در
سال سی و چهارم سنه (۱۱۰۱) یک هزار و یک صد و یکم
هجری برحمت حق پیوست - کجا شد موسوی خان
تاریخ فوت و افضل اولاد زمانه تاریخ ولادت ارست - در^(۴)
خوش خیالی و نازک تلاشی بی انباز و به انشا پردازي و
دقت آفرینی ممتاز بود - در اول مشق شعر فطرت تخلص

(۲) نسخه [ج] مچانکه های - (۳) نسخه [ج] ابتدا هر چند الخ - (۴)

یعنی سنه هزار و پنجاه و شش *

هي كود - آخر موسوي دل نشين از افتاد - از هفت * شعر *

* سد راه معصيت ها شد پويش - اني مرا *

* داشت - رياني نگه - ز آلوده داماني مرا *

* محمد بديع سلطان *

پور خسرو بن نذر محمد خان است - سال نوزدهم

جاوس صاحب قران ثاني همراه پدر به هندوستان آمده -

سال بيستم به پيشگاه ساطنت (سيده جبين ارادت را نور اكين

ساخت و بعنايت خلعت و جيغه مرصع و اسب با زين مطلا

بلند پايجي افزودخت - سال بيست و هفتم بتقرر دوازده هزار

روپيه ساليانه لبريز نشاط گشت - و پستور از اصل و اضافه

بمنصب هزار و پانصدي لواي هو بلندي برافراخت - سال

بيست و هشتم باضافه پانصدي اختصاص گرفت - سال

سي ام از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدي سيصد سوار

كام دل بر گرفت - و پس ازان (كه رتق و فتق سلطنت

بخلد مكان تعلق پذيرفت) همراه پدر و عم خود در فناي

اكبر آباد دولت ملازمت در يافت - و در جفگ شجاع و

دوربين پيگار داراشكوه ملتزم ركاب پادشاهي بود - و همراه

سر بلند خان صبر بخشي و وعد انداز خان مير آتش بكارها

تعيين شده - پستور برجهه معاتب شده از منصب بو طرفه

گويدي - سال سي و ششم مشمول عنايت گشته بمنصب

سه هزارى هفت صد سوار رنگ يوده بر ريدن آمد - مآل
 حالش بکجا انجاميد معلوم نيست *

✽ مصطفی خان کاشي ✽

که شيعه ايسست از الوس افغنه - پدرش آن قدر بے بضاعت
 بود که چون فوت نمود اسباب تکفين و تدفين او بصعوت
 صورت گرفت - خان وزير در چهارده سالگي از مادر
 و خصم شده بتلاش درزگار بر آمده - رفته رفته بنوکري
 محمد اعظم شاه کام دل اندوخته ساز محبت او کوک گشت -
 و از مقربان راسخ و همدمان محرم راز شاهزاده گرديد - چون
 در سوار پادشاهزاده بغاير افزونى خرج سپاه هميشه نالش
 بود خان مذکور بحقيقت را رسیده قرار داد - که زياده
 از شش هزار سوار نگاه ندارند - و اگر بسبب سفارش و رجوع
 مردم عمده يا ضرورت مہمى نگاهداشته شوند تا منجمله
 جمعيت مقررى عوض از فوئي و فراري بهم نرسد تنخواه
 او جاري نگردد - و بحسن جز رسي او کار سوار پادشاهزاده
 نسق گرفت - و نالش سپاه و شاگرد پيشه برخاست -
 و فوج هم ده درازده هزار سوار مدام موبود مي بود -
 آن قدر در مزاج شاهزاده دخل بهم رسانيد که هيچ کار
 بے مشورت او تمشيت نمي توان يافت - و هرچه از شاهزاده
 خلاف مزاج خلد مکان بظهور مي رسيد پادشاه از پخته کاری

خان مذکور می دانست - و چون افاغنه محل اعتماد نبودند صاحب اختیاری او در سرکار شاهزاده علاوه بد مظنگی گردید - لهذا درین باب مراراً بشاهزاده ارشاد فرمود - آخر بتقریب مغضوب و بے منصب ساخت و گرز برداری شدید تعیین نمود - که از لشکر شاهزاده اخراج کرده به بندر سورت رسانید - و به متصدی آنجا حکم رفت که بر جهاز نشانده روانه بیت الله نماید - خان مذکور بعد حصول زیارت کعبه معظمه (زَاوِهَا اللهُ تَسْرِيفًا) معارفت نموده بصورت رسید - اگرچه حکم طلبی بنام او صادر شد اما (چون از فتوای آن بوی دفع جرایم بمشام خورد نمی رسید) خان مذکور سال سی و نهم جلوس به خجسته بنیان آمده نظر بمزاج پادشاه بلباس درویشانه ادراک ملازمت نمود - پادشاه این مصرع برخواند -

* ع *

* بهر صورت که آئی می شناسم *

گویند هرچند محمد اعظم شاه خواست (که باستشفاع او پرداخته همراه خود بگیرد) صورت نه بست - خان مذکور (که بحایه فضل و کمال آراسته بود) نسخه موسوم به امارات الکلم برای تسهیل استخراج آیات قرآنی تالیف نموده - شاهزاده از نظر پادشاه گذرانید که تصنیف مصطفی خان است - بعد مطالعه ارشاد شد که تصنیف نگویید

تالیف است - شاهزاده عرض کرد که تا حال دیگر به بدین فکر نیفتاده - لهذا تصنیف میتوان گفت - پادشاه بیدماغ شده بداروغه کتابخانه ارشاد نمود - رساله (که درین ماده سابق کسے نوشته) از کتابخانه بر آورده بدست شاهزاده دهد - خان مذکور بقیه عمر در خانه نشینی بسر آورد - خانم عالی (که در محاکم سلطان گنج بلده اوزنگ آباد ساخته) بنام او معروف است - بآنکه خلد مکان نسبت باخلاف دیگر بحال محمد اعظم شاه توجه مفرط داشت اما بنابر اختلاف مزاج طرفین طرفه معامله درمیان بود - گویند سال سی و ششم جلوس نسبت شهرت خیر مخلصی سلطان محمد معظم اراده باطل از جانب محمد اعظم شاه بر زبانها افتاد - پادشاه از روی مصلحت محمد اعظم شاه را (که متصل بنکابور بود) برای رفتن به راکنیرا مامور فرمود - چون لشکر پادشاهی در اثنای راه بود به محمد اعظم شاه نیز از طرف پادشاه اخبار مختلف می رسید - پادشاهزاده بعد وصول بنزدیکی لشکر پادشاهی معروض داشت - که اگرچه ارزنی حصول نعمت ملازمت زیاده بران است (که بعرض رساند) لیکن چون بر مهم ماموره باید رفت وسواس آن دارد که مردم همراهی پس از رسیدن به لشکر در برآمدن تکامل ورزند - هرچه ارشاد شود بدان عمل نمایند -

در جواب مادر گشت - ما هم خواهش دیدار آن فرزندی بسیار داریم - اما چون داخل شدن در لشکر صلاح نیست جریده بارادۀ شکار بر می آئیم - شما هم جریده با پانصد سوار باتفاق هر دو پسر بیائید - که همان وقت رخصت خواهند شد - و حکم شد که خیمۀ مختصری در زمین پستی بغاملۀ از لشکر نصب نمایند - که از دور نمایان نباشد - و مخفی به بخشیان و دارغۀ جلو خاص و گرز برداران و مردم خاص چوکی ارشاد صدور یافت - که مردم بسیار کم انتخابی مسلح همراه بگیرند - و بظاهر تاکید رفت مردم زیادۀ نیایند - و مردم باره و میرتوزکان برای منع ازدحام و بند و بست هر چهار طرف درلخانه مامور گردیدند که کسی بے حکم نتواند در شد - و بعد رسیدن بشکارگاه متواتر احکام بزام شاهزادۀ رفت که جای درلخانه کم وسعت واقع شدۀ با مردم قلیل بیائید - پس از نزدیک رسیدن شاهزادۀ جمال چیلۀ حکم رسانید - میدیکه بر سر تیر آورده ایم خواهد خورد - و میدان جلوخانه هم تنگ است - زیادۀ از سه جلودار همراه نیارن - چون شاهزادۀ با دو پسر والاچاہ و عالی تبار در جلوخانه رسید بسبب اہتمام غیر از دو جلودار همراه نبود - درین حالت شاهزادۀ رنگ رو باخته خون را در دام بلا دید - مختار خان حکم رسانید که هر سه یراق را نمودہ بیایند - بعد ملازمت

و تقدیم آداب پادشاه از روی شفقت در بغل گرفته بودند و بدست شاهزاده داده حکم تیر انداختن بر صید نمود - پستور به تسبیح خانه برده حکم نشستن فرمود - بگرمی تمام استفسار احوال کرد - بذابر شهرت آن (که شاهزاده زیر جامه زره پوشیده) پیاله ارگجه طلب داشته بعد را کردن بزد جامه بدست خود مالید - و شمشیر خامه (که پیش پادشاه بود) از غلاف بر آورده بدست شاهزاده داد - با دست های لرزان گرفته بعد ملاحظه خواست که بگنزدان - شمشیر مذکور از روی عنایت مرحمت شد - و چند کلمه وعظ و نصیحت مشتمل بر اشاره آن (که شما را گرفته خلاص نمودیم) بر زبان آورده مرخص ساخت *

* مخلص خان *

پسر صف شکن خان نبیرة قوام الدین خان صدر ایران برادر خلیفه سلطان مشهور - ولایت را بود - در ایام محاصره قلعه گلکفده دازدغکی توپخانه پادشاهی را بخیابت پدر سرانجام می داد - بعد از افتتاح آن حصار استوار باضافه دو مد سوار بمنصب هزاری سیصد سوار و اصاله بدان خدمت قرر گردید - و در سال سی و سوم بخدمت عرض مکرر رمایه مباحات اندوخت - پس ازان قرر بیگی شد - و نصب در هزاری هفت صد سوار تحصیل کامیابی نمود -

و در سال سی و ششم بافزرانی پانصدی و از انگیر بهره مند
 خان بخدمت بخشیکری دوم چهره امتیاز برافروخت - و
 پستور پانصدی دیگر یافته بمنزلت سه هزارى عروج نمود -
 و در آخر سال چهل و چهارم الویة ظفر پرچم عالمگیری
 از خاص پور بقصد انتزاع پرناله بافتراز آمد - و درم شعبان
 قصبه مرتضی آباد ^(۲) مَرچ مضاف بیجاپور بمسافت سی و شش
 کرده مضرب خیام پاشاهی گردید - خان مذکور (که بامراض
 شدیده مبتلا شده بود) چهارم شهر مذکور سنه (۱۱۱۲)
 یک هزار و یکصد و درازده هجری برحمت حق پاوست -
 و در روضه زبدة العرفاء سید شمس الدین (که یکی از مشایخ
 آن دیار است) واقع قصبه مذکور مدفون گردید - نجابت
 ذاتی با کمالات کسبی جمع داشت - مجموعه بود از محاسن
 اخلاق - ابواب فیض بر روی آشنا و بیگانه مفتوح داشته - و
 در اجرایی کار خلائق بسیار کوشیده - و در مثل گذرانیدن
 منصب داران و عرض مطالب در بارگاه خلافت مثل (رح الله
 خان اذل جری و حریص بود - با آن) که شوم طمعی ها
 نداشته - بلکه استغنا و آزادی جبایی و فطری طبعش بود)
 طرفه جا در مزاج پادشاه کرده بود - مکرر در حق او بر زبان

(۲) نسخه [ج] مرتضی آبا - مرج - و در [بعضی نسخه] مرتضی آباد
 عرف مَرچ *

(مآثر الامراء) [۶۴۳] (باب الميم)

خلد مکان گذشته که خلیفه سلطان جران داریم - و نهایت
الطاف و عین اعطاف خسروانی بحال خان مذکور از دستخط
خاص [که در حق پسرش بعزایت الله خان نوشته اند که
بشاهزاده بیدار بخت (که دران وقت باقامت اورنگ آباد
مأمور بود) بنویسد - و آن در رساله کلمات طیبات داخل
است] ظاهر می شود - چون پسر مخلص خان مرحوم یتیم
است و جوهره دارد و علم نحو و صرف را خوب آموخته
پرداخت احوال ظاهری او باید کرد - از قضا میان مخالفان
و گرگان افتاده - دایه شیرده او والده حقیقی ملتفت خان
است - و دیوان حاجی محمد علی خان - میان این هر دو
کمال عداوت بود - و قایما (که با پسر بود) دیوان حیدرآباد
شد - از احوال پسر یتیم بهمه جهت خبرگیران باشند - هرگاه
شفقت آقا باین مرتبه باشد نوکری مره دارد - و این ملتفت
خان میرزا محمد علی و حاجی محمد علی خان و میر
قایما می تفرشی همه مخلص خانی اند - که بعد از فوت آن
مغفور بخانی و بخطاب پادشاهی رسیدند - خان مذکور

همین یک پسر داشت - بیست و یکم سنه (۱۱۰۸) یک

هزار و یک صد و هشت هجری متولد شد - خلد مکان با اسم
محمد حسن نامور کرد - در عهد خلد منزل بخطاب
شمس الدین خان مخاطب گشته - ساله چند پیش از تحریر

در دار الخلافه شاه جهان آباد رخت هستي بر بست -
بالجمله مخلص خان با فضيلت و ملائتي طبع موزن داشت
و اشعار رنگين مي گفت - از دست - * شعر *

* خم - ار ما و در توبه و دل ساقی *

* بیک تبسم مي نا شکست و بست و گشاد *

و غريب تر آنکه با مغليت و فضيلت مذاق تصوف داشت -
خالي از درد نبود *

* مورتضی خان سيد مبارک خان *

از سادات بخاري ست - در عهد خلد مکان نشو و نما
پذيرفته چند بحفاظت قلعه رام کيسر و فصله بکراست
آسپر و ايامي بفوجداری سلطان پور نذر بار پرداخت - پس
ازان از تغیر سيد محامد خان در لک آباد بدو مفروض شد -
و سال بيست و نهم مخاطب بمورتضی خان گردیده بمقتضی
سه هزاري رسیده - گویند با خانجهان بهادر ربط بسيار داشت -
چون تقرر خطاب خاني بغام پسرانش سيد محمود و سيد
جهانگیر بخاطر پادشاه رسيد خانجهان عرض کرد که سيد
محمود مي گوید در خاندان ما کسی محمود خان و فيروز
خان نشده است - پادشاه فرمود شما تجویز بکنید - گفت
سيد محمود را مبارک خان و سيد جهانگیر را مجتبی خان -
پادشاه فرمود مبارک خان خطاب پدر است - عرض کرد که

خطاب مرتضى خان براى کدام بنده ملتوي است - به ازين
 كس نيست - پادشاه منظور فرمود - مرتضى خان سال چهل
 و پنجم مطابق سنه (۱۱۱۲) هزار و يك صد و درازده هجري
 انتقال نمود - قلعه دار بهشت باسقاط هاى وقفى لفظ
 قلعه تاريخ است - پس از فوت او پسر كلانش سيد
 محمود مبارك خان بحفاظت مهاكوت قلعه مذكور مقرر شده
 در وقت فردوس آرامگاه بمنصب سه هزارى كامياب گشت -
 بعد از پسرش سيد مراد علي مبارك خان (كه دو هزار
 و پانصدي منصب داشت) و از انتقال پسر او سيد شير
 علي مبارك خان بتعلقه مذكور سرگرم بودند - و پسر درمش
 سيد جهانگير مجتبى خان بخبردارى انبركون تعيين شده -
 و پس ازان سيد علي رضا پسرش بخطاب پدر و در عهد
 فردوس آرامگاه بمنصب سه هزارى و خطاب جد و تقرر تعلقه
 مذكور شادماني اندوخت - و بعد فوت او سيد علي ابر
 مخاطب به مجتبى خان بجای پدر و جد قرار يافت -
 پس ازان قلعه مزبور بتصرف ملايت جنگ در آمد - تا
 آن وقت قلعه داران آنجا با صوبه داران دكن مثل حسين
 علي خان امير الامرا و نظام الملک آصف جاه و پسرانش
 سر فرود نمي آوردند - چون صوبه داران مذكور طريق كارش
 پيموده تيول قلعه بضبط در آوردند فردوس آرامگاه دو لك

روپيه سال نقدي از حضور بڌام تعلقه داران قلعه مقرر فرمود -
 يك بار آصفجاه بوجه از قلعه دار آنجا سرگراني بهمرسانيده
 فوج بهمحاصره آن تعيين نمود - چون اين خبر بحضور رسيد
 فرمان صدور يافت كه در تمام دكن يك قلعه تعلق بما
 دارد شما انرا هم نمي خواهيد - آصف جاه بهاس حكم پادشاه
 صلح بميان آورده فوج خود را طلب داشت *

* محتشم خان مير ابراهيم *

ميرن پسر شيخ مير خواهي ست كه سر آمد مقربان ايام
 شاهزاده عالمكير پادشاه بود - اگر اجلاس ميگذاشت در سلطنت
 هم ركن (كبن فرمان روايي و سرخيل نوئينان پادشاهي ميشد -
 در مبادي جلوس مصدر امر عظيم گرديده حقه بر ذمه
 خانواده سلطنت گذاشت - پادشاه قدر شناس پسرانس را (كه
 در حدائق سن بودند) منظور نظر تربيت ساخته بمذاسب
 مذاسب مورد مراحم فرمود - و هر چند آنها از بے طالعي
 موافق مزاج پادشاهي برنيامدند (و الا بمفتهای مراتب
 امارت مي (سيدند) مع هذا ازان طرف حقوق آن مرحوم
 مرعي بود - هيچگاه التفات از پيرامون احوال شان برنگرفته
 شد - مير ابراهيم بمنصب هزاري چهار صد سوار نوازش
 يافت - و بدوام خدمت حضور و عطاي اضافه های منصب
 كام دل مي اندوخت - پستر بظاير جهتم بسفر حجاز مجاز

(مآثر الامرا) [۶۴۷] (باب المیم)

گشت - و در سال هیجدهم بعد سعادت اندوزی حج
بعده سائی پیشگاه جهانبانی و بحالی منصب هزار و پانصدی
سر بلند گردید - و بخطاب محتشم خان چهارم کامیابی افروخته
از حسن ابدال به فوجداری لنگرکوت (که بیست گروهی
پیشدار است) و عطای علم معزز شد - و بعد مراجعت از
حسن ابدال بفوجداری سارنگپور رخصت یافت - و در سال بیستم
بفوجداری میوات رخس عزیزمت راند - و چون شاهزاده محمد
اکبر سر بغي و طغیان برافراشت و از امرای کومکي برخه
بطوع و جوق باکراه یکتائی گزیدند خان مذکور با معدودے
از رسوخ عقیدت و اخلاص از شاهراه بندگی انحراف نورزیده
زبانرا هم بفرومانبرداری شاهزاده آشنا ساخت - چندے محبوس
زندان سخن ناشنوي بود - از آوارگی شاهزاده بزمین بوس
عتبه سلطنت ناصیه آرا گشته مورد تحسین گردید - و پس
ازان به صوبه داری اکبرآباد لوائی مباحات افراخت - و در
سال بیست و هشتم از انتقال سیف خان بصاحب صوبگی
آله آباد کام دل اندوخت - و پس ازان از منصب برطرف
شده مدتها بگوشه انزوا گذرانید - و در سال چهل و دوم
بمنصب در هزاری هزار سوار بحال گشت - و پس از چندے
هزار سوار دیگر بابت کمی یافت و بحراست خجسته بنیاد هم
مامور شد - اما در چه وقت بنظر نیامده - در سال چهل و

هفتم بقلعه داری نادرک شتافت . و پستتر باز بے منصب شده
 بحضور (سید - چون در سال چهل و نهم توجه پادشاهی
 مصروف کشایش ^(۲) واکن کیره گردید بعد زن و خورد طرفین
 پیریا نایک دژ نشین از در احتیال در آمده توطیعه صلح
 انگیزخت . به عبد الغنی کشمیری دست فروش اردر (که بمکر
 و حیلہ راه دان و ستد بآن مفتن بهم رسانیده بود) آن
 زنهار جو بعض ملتمسات خود نوشته بار دان - او بواسطه
 هدایمت کیش واقعه خوان بعرض رسانیده درجه پذیرائی
 یافت - پس ازان محشم خان را (که بے منصب نشسته
 و در بروی تردد بسته مدیون همان کشمیری بود) بتجویز
 نایک بیحالی منصب و تفویض قاعه داری سرافراز فرموده
 رخصت کردند - آن غدار خان مذکور را با چند کس
 در قلعه گرفت - و در پیشگاه خلافت نقاره فتح بلند آرازه
 گردانیده آداب تهنیت بتقدیم رسانید - تا آنکه کشمیری از
 زبان مادرش پیام آرد که پیریا بدر دیوانگی زده بدر رفت -
 سوم سنگه برادرش (که برای مصالحه بحضور آمده بود)
 رخصت یافت که قلعه خالی نماید - این هم بعمل آمد - و
 می دانست که بسقیفه سازی و شعبده بازی او کوچ
 پادشاهی خواهد شد - چون متمنای خیالی او صورت

نیست بار دیگر نام را جدال مشتعل ساخت - و بیچاره
محتشم خان را محبوس گردانید - (روزه) که بسعی
بهادران جسارت کیش قاعه بدست آمد) آن بد نهاد خان
مزبور را در خانه مضبوط کرده آتش بخانه زده گریخت -
اگر ساعتی مردم پادشاهی دیرتر می رسیدند خان مذکور
سوخته آتش بیداد آن مقهور می گردید - گویند خان مذکور
از فلزات چیزی خورده بود - در عین زمستان عرق از
بدنش می چکید - محتاج باد زن بود - بکثرت باه و بسیاری
نهران شهرت تمام داشت - و غیر از شهوت رانی و خواب
و خور دیگر شغلی نداشت - و بسبب برطرفی متواتر و
بچاکری احوالش بدیشانی کشید - هنگام مراجعت از
کهیلنه (که انواع معوبت و تعب ها باحوال عمده ها راه
یافت - و هر ناله از غایت شدت باران دریای عمانی بود -
در هر قدم جمری قائم می شد - نامی از مرکوب و بارکش
نمانده - چهارده کوه راه در یک ماه و هفده روز سپری
گشت) خان مذکور (که بے نصا نمی توانست) خود پیاده
با اکثر زنان عصا در دست دامن کوه گرفته افتان و خیزان
ندم چند می پیمود - آرداد بسیار داشت - از پسرانش

هیچ کدام ترقی نکرد^(۲) - مگر میر محمد خان (که خطاب پدر یافته دستگاه بهم رسانید) - احوالش جدا رقم پذیرفته *

* مطلب خان میوزا مطلب *

نواسه مختار خان سبزواری سمت - مادرش گلرنگ بانو بیگم مشهور در حباله عقد میوزا محسن پسر سید میوزا برادر خرد خان مزبور بود^(۳) - خان مذکور بیداری طالع و ذریعه سفارش والده خویش در عهد خلد مکان جولانی عرصه پیش آمد (روزگار گردیده بتدریج به بخشگیری احدیان ادج پیمای عزت گشت - و در سال بیست و نهم بذیابست بهره مند خان (که به تهاغه انندی رخصت یافته بود) به تمشیت امور بخشگیری دوم مامور گشت - و در همین سال از انتقال سیف الله خان بخدمت میرتوکی امتیاز گرفت - و در سال چهل و یکم بخطاب خانی ناموری اندوخته از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار سرافرازی یافت - و (چون در پیشگاه خلانت خود را کار طلب و جدکار را نموده بود) اکثر بهزادلی افواج ماموره بهالش اشقیا و نیابت خدمات حضور کار بند گشته در جایزه سرانجام آن بافروزی منصب کامیابی می اندوخت - و پس ازان (که از انتقال بهره مند خان خدمت جلیل القدر میر بخشگیری

بخان نصرت جنگ تفويض يافت (از انجا) كه خان
مذكور بيشتر بگشت ملكي و تعاقب تيره بختان مرهته ساير
و دائر مي بود (در حضور مهمات بخشيگري را بذيابست از
مطلب خان من حيث الاستقلال بعد فتح واكن كيره متمشي
مي ساخت - بدان جهت بسرداري و مرجعيت سرس افراشت -
و باضافه سواران منصب و عطای نقاره بلند آوازه گرديد -
و در آخر زمان عالمگيري يكي از امرای دربار و
متصدیان صاحب مدار (كه چند كس بيش نبودند) او
بوده - و به تذبیه و تعريك غنیم الغنیم حوالی اردو نیز مامور
مي شد - پس از ارتحال خلد مكان ازین جهان گذران
بدستور ساير اعیان حضور ملقزم ركاب شاهزاده محمد اعظم
شاه گرديد - و بشمول رافت شاهي گل رز بهي از شاخسار
دزگار چید - و بخطاب مرتضى خان اختصاص يافت -
مرد بی حیثیت دل ناچسپ بود - نعمت خان ميرزا
محمد حاجي (كه هيچ يكي از زبانش نرسنه) دران وقت
اين بيت گفت -

* راستي را مي-گذارم در كنجي خواهم شدن *

* مرتضى گراين بود من خارجي خواهم شدن *

بهرامی شاهزاده المذكور در جنگ بهادر شاه زخمهای كاري
برداشت - خانخانان منعم خان او را از رزمگاه عقب فيلبدان

خود نشانده آردن - بهمان زخمهای مؤلم در گذشت - مرد
 نمودند بلند بالا بود - و بسفاهمت و بلاهمت زبان زد - (چون
 ظهور سریر پدر بصحت نسپ (هنگام سن) اولاد والا نژاد
 آن مرحوم نیز از شمه آن شیمه خالی نیستند - در پسر
 داشت - در عهد خلد منزل اولین (که داماد جانمهار
 خان بهادر دل بود) خطاب پدر یافته - و دومین (که خویش
 تربیت خان میرانش بود) به ابو طالب خان مخاطب
 گردید - و در عهد فرخ میر کلانے فوجدار کهری گجرات^(۲)
 بود - چون تغیر شد بنابر قرابت تازه (که همشیره زاده
 از صبیغه کامیاب خان مرحوم باز دواج امیر الامرا حسین
 عالی خان در آمده) آن امیر کریم الخصال بدکن رفته در
 اردنگ آباد محل اقامت انداخت - و برادر خرد بفوجداری^(۳)
 کودره و تهاصره مضاف صوبه گجرات سر افزای یافت - و
 صاحب نقش و جمعیت بود - پستو امیر الامرا بفوجداری^(۴)
 بکلانہ منصوب گردانید - خان وزیر با جمعیت شایسته بعالم
 عالی خان پیوسته در جنگ نواب آصف جاه ساز و سامان
 امارت همه باخت - در همان ایام مبارز خان ناظم حیدر آباد
 بعزم ملاقات فتح جنگ وارد شده بود - صبیغه مطلب خان را

(۲) در [بعضی نسخه] کهری - (۳) در [بعضی نسخه] کورره - (۴) نسخه

[ج] بفوجداری کودره و بکلانہ منصوب گردانیده .

برای خواجه اسد خان پسر خود خواستگاری نمود - گویند بذا بر
 سقم احوال زرے هم برای سرانجام شادی قرار یافته بود -
 مطالب خان زیاده طلبی می کرد - و از ابا می نمود -
 خان مذکور زند شده بوسایط (که دزین پیغام بودند)
 گفت - که آخر انصاف کنید دختر بنی مختار است - بک
 از آنها (که شوخی در مزاج داشت) جواب داد که ایشان
 هم فاعل مختار اند بجهت خویشی مذکور - ابو طالب خان
 (که آفت سیده بود) همراه خان مذکور بحیدر آباد شتافته
 بقاعه داری شاه پور مضاف کولپاک و انواع مراعات آسودگی
 یافت - در جنگ نواب آصف جاه (که با مبارز خان
 اتفاق افتاده) زخمی شد - در خجسته بنیاد هر دو برادر
 بوقت موعود خویش حیات مستعار سپردند .

• میرزا صفوی خان علی نقی •

نسبت بخاندان سلاطین صفویه دارد - سال چهل و هفتم
 جلوس خلد مکان وارد هندوستان گردیده احرار سعادت
 ملازمت نمود - و بمنصب سه هزار سوار و خطاب
 میرزا صفوی خان نامور شده به بخشیکری سیوم چهارم عزت
 برافروخت - سال چهل و نهم (که وصلت او با صبیح
 معظم خان قرار یافت) خلعت با سرپیچ و دوازده هزار
 روپیه نقد مرحوم گردید - پس از ارتحال آن پادشاه در

(باب المیم) [۶۵۴] (مآثر الامرا)

رفاقت محمد اعظم شاه از دکن به هندوستان شتافت -
و در جنگ بهادر شاه در قول جا داشت - (چون اکثر
مردم معتبر بهمرایى اعظم شاه جان نثار گشتند) او نیز
مقتول شد *

* منور خان شیخ میران *

پسر دوم خان زمان شیخ نظام است سال بیست و
نهم ^(۲) خلد مکان همراه پدر بدولت آستان بوسی پیوسته -
سال سی ام (چون پدرش در گرفتن سنبها بهونسله تردد
نمایان بتقدیم رسانید) او باضافه منصب و خطاب منور
خان اختصاص گرفت - و سال سی و نهم از اصل و اضافه
بمنصب چهار هزارى دو هزار و پانصد سوار چهاره بلند پایکی
بر افروخت - و سال پنجاهم به تعیذاتى محمد اعظم شاه
(که جانب مالوه مرخص گردید) قرار گرفت - پس از
ارتحال خلد مکان همراهى شاهزاده مذکور برگزیده روانه
هندوستان شد - و در جنگی (که فیما بین شاهزاده مذکور
و بهادر شاه متصل اکبر آباد صورت بست) نامبرده با برادر
کلان خود خان عالم در هراولي بود - بمقابله عظیم الشان
قیل رانده (چون به برادر او زخم تیر رسید) جهان در
چشم او تاریک گردید - درین ضمن بگولۀ از زنبورک کار او

تمام شد . پسرش منظور خان قطبي ست (كه مرتضى پور
 صوفيه هزار در قبول داشت) - ابتدای عمل نظام الماك
 اصفجاه در دكن فوج زياده بر مقدور فراهم آورده بود - آن
 امير بے نظير بحسن تدبير دست او ازین داعيه کوتاه ساخت -
 تا آنكه باجل طبيعى در گذشت - پسرانش اختصاص خان
 (كه اخرها بخطاب خان زمان فايز گشته) و اعزاز خان
 و ديگران هم بودند - هر يك بقدر قسمت از مهال ارثي
 جاگير يافت - چنده پيش ازین همه از سر رشته
 حيات مرفوع القلم شدند - مگر پسر خرد سال او (كه
 فقير محمد نام دارد) باقي ست - بنوكري اين و آن (زكار
 پسر مي برد *

• مختار خان قمر الدين •

پسر شمس الدين مختار خان است . در سال بيستم
 و يكم عالمگيري بخطاب خاني سرافرازي يافت - پست
 بخدمت قراول بيگي ممتاز گرديد - و (چون پدرش بنظم
 صوفيه احمد آباد گجرات لواي كامراني افراخت) او به تعييناتي
 پدر مامور گرديد - و پس از ارتحال پدر جبهه سعادت
 بآستان بوس خلافت نور آگين ساخته بخطاب مختار خان
 چهار ناموزي بر افروخت - و بداروغگي امطبل اسب شادكامي
 (اند . و در سال بيستم و نهم تركش و گمان يافته به تهانه

هولندي (که از محالات بیجاپور اسم) مرخص گردید -
و از آنجا تعیین محامره بیجاپور گشت - و (چون سال
سی ام بعد از فتح بیجاپور الویة ظفر طراز پادشاهی سایه
معاودت بظاهر شولاپور افکند) پانزدهم محرم سنه (۱۰۹۸)
هزار و نود و هشت هجری جشن ازدواج شاهزاده محمد
بیدار بخت نخستین خلف شاه عالی جاه محمد اعظم
شاه با دختر فیک اختر خان مذکور حسن انعقاد یافت -
و آن عفت سرشت به پوتی بیگم مخاطب گردید - و در
سال سی و سیوم خان مشارالیه بخدمت میر آتشی خلعت
امتیاز پوشید - و پس از آن به تعریک و سرزنش خیره سران
کذک گیری و راه باغ تعیین شد - و در سال سی
و هفتم باز بمیر آتشی اختر طالع برافروخت - و در
سال سی و هشتم از تغیر فدائی خان کوکه بصوبه داری
اکبر آباد درجه پیمای اعتبار گشت - و در آخر سال چهل
و یکم از حکومت آگه معزول گشته به بند بسمت صوبه مالوه
پرداخت - و در سال چهل و پنجم مجدداً بصاحب صوبگی
اکبر آباد سرمایة افتخار اندوخت - خان مزبور بمنصب
سه هزاره رسیده بوقوع تقصیر بکمی پانصدی معائب
شده باز به بحالی کمی پایه افزای امتیاز گشت - و در

(مائرا۱۱۱) [۶۵۷] (باب المیم)

سال چهل و نهم در جایزه فتح سنهني تملقه راجا
رام جات مفسد (که درم رجب سال مذکور سنه (۱۱۱۷)
هزار و یک صد و هفده مرتبه ثاني منتزع شده) باضافه
پانصدي پايه سه هزار و پانصدي بر آمد *

(هرگاه کارکنان قضا و قدر در پي توپي دولت بختياره
عرق ريزان سعي باشند) تمهيدات خانه بر انداز بد انديش
چه طرفه تواند بست - بل آنچه او کارشکني انديشد
به تقريپ مقصود صاحب اقبال در خور بود - پيانش
آنکه شاهزاده محمد اعظم شاه از کمال غرور و شجاعت
بوجود برادر کلان شاه عالم بهادر شاه رقي نمي نهاد - (چون
محمد عظيم در مدين پسر شاه عالم بصوبه بنگاله و بهار ريشه
استقلال فروروده صاحب خزانه و جمعيت شد) در فکر بيجا
ساختن او افتاد - در اواخر عهد خلد مکان [چون محمد
اعظم شاه از احمد آباد به احمد نگر (که معسكر پادشاهي
بود) شتافت] چندان کلمات رقعي از جانب محمد عظيم
پيادشاه رسانيد که فرمان طلب و گرز بردار تعيين شد - و
ندانست که آمدن محمد عظيم بلاي عظيم بجان او خواهد
بود - چنانچه محمد عظيم نزديک به شاهزاد پور رسیده بود
(۲)
که بر واقعه ناگزير خلد مکان اطلاع يافته به فراهم آوردن سپاه

(۲) در [بعض نسخه] شاهزاده پور *

و استمالمت فوجدازان اطراف و تمن داران آن نواح پرداخته
با بیست هزار سوار هر جناح استعجال خود را به اکبر آباد
رسانند - و مختار خان ناظم آنجا را مقید ساخته اموالش
بضبط در آورد - و این سرعت وصول بمستقر الخلافه (که وسط
مملکت و پای تخت سلطنت است - و از زمان عرش آشیانی
معدن خزاین و مخزن جواهر این دولت قرار یافته) اولین
پایه سریر آرائی بهادر شاه گردیده استقلال و همت آنطرف
از یکم بصد افزود - * مصرع *

* عدد شود سبب خیر چون خدا خواهد *

(۲)
چه ظاهر است که اگر عظیم الشان در اقصای پهنه میبود
باین عجلت کی می رسید - غریب تر آنکه اعظم شاه
بعد از واقعه پدر بزرگوار خواست بسلطان بیدار بخت
(که از مالوه بکجرات شتافته بود) بنویسد - که با افواج
مالوه و کجرات به یلغار متوجه آگره شده بانفاق مختار خان
(که خسر او می شد) بفراهم آوردن سپاه و اعدا مواد
جنگ و پیگار همت بر کمارد - گویند ابراهیم خان صوبه دار
نورسیده کجرات (که خود را اعظم شاهی می گرفت)
انتظار می کشید - که اگر بمرافقت بیدار بخت حکم رسد
فوجی آراسته گرد آورده روانه شود - (چون والا جاء درمین

پسر اعظم شاه بر اراده پدر آگهی یافت (بعد از همویشی
) که میدان برادر کلان صاحب جمعیت و دست گاه شود (به
 بار یابان و مشیران پدر در ساخته بعرض رسانید که
 پیش فرستادن شاهزاده مقتضای حزم و احتیاط نیست
 که دولت دنیا غرور افزا و مرد (با ست - اگر بر خزان
 آگره دست تصرف یافته باعانت دو صوبه دار چندین لوی
 خود سرب بر افرازد تباحتی عظیم دارد - چه دشمن خانه
 بدتر از بیگانه می باشد - محمد اعظم شاه [که نصیب
 سلطنت نداشت - و ادبار و تیره بختی ظاهر حالش را
 فرو گرفته بود (هرچه را خون و بهیون خون می اندیشید
 آستان صد تباهی بود) فوراً بشاهزاده نوشت که تا رسیدن
 این جانب بمالوه (که سر راه دکن است) اقامت نماید *
 القصة (چون سریر فرماندهی هندوستان از شکوه اقبال
 بهادر شاهي آسمان پایه گردید) از آنجا (که عموم رافضی
 و مکرمت آن شاه کرم گستر چون آفتاب یکسان پرتو افکن
 سنگ و گهر بود - و دوام مرحمت و فیض بخشش او چون
 سیلاب یکدفعه سیراب ساز خشک و تر) مختار خان باضافه
 نمایان و منصب عمده و خطاب خان عالم بهادر شاهي
 سر بلندی یافته به بحالی صوبه دارمی اکبر آباد با خدمت
 والای خانه سامانی بلند رتبه گردید - و باستردن اموالش از

(باب المیم) [۶۶۰] (مؤثر الامور)

(۲)
مامت و ناطق (که در سرکار عظیم الشان بضبط در آمده)
کامیاب نوازش گشت - گویند پیش ازان (که حکم استرداد
جنس او شود) روز جشن لباس سفید پوشیده بدربار
حاضر شده - شاه عالم با آن همه حوصله بلند و گذشت
رسا چین ابور شده بخانخانان منعم خان فرمود که حق
بطرف مختار خان است - از سلطنت ما او را چه دلخوشی
خواهد بود - خانخانان بمشار الیه گفت - که این لباس بروز
جشن چه مناسبت داشت - خان مذكر ظاهر کرد که از
بے استعدادیهاست - خانخانان از جانب خود مبالغه را
از نقد و جنس فرستاد - مختار خان به بعضی حیرها متهم
بود - نعمت خان حاجی درین شعر اشاره بدان نموده -

* شعر *

* هیچ کس در خانۀ مختار خان بیکار نیست *

* هر کرا دیدیم آنجا فاعل مختار بود *

* وَاللّٰهُ اَعْلَمُ *

* میوزا یار علی بیگ *

مردی بود راست و درست - به پاره گیری مطلقا
مزاجش آشنائی نداشت - ازین جهت منظور نظر حضرت
خلد مکان گردیده سرمایه اعتبار اندوخت - در آغاز پیشدست

(روح الله خان بخشى بود - و بدقت و سخمت گيرى زبانزد
 پستر بدادوغمى ذاك و داروغمى كچهرى سرافراز شده در اجراء ^(۲)
 كار خالق الله مې كوشيد - سال سي ام بپايه چهار صدى چهار
 سوار و سال سي و يكم باضافه پانزده سوار رسیده - هر چند
 پادشاه مې خواست كه منصبش بيفزايد قبول نكرد - در عرض
 خيله گستاخ بود - گویند ساده روزه را برای منصب استاده
 كرد - پادشاه فرمود كه خرد سال است - عرض نمود كه تا يافتن
 جاكور نيم قر خواهد بود - و نيم قر بزبان اهل هند عبارت
 است از كسه كه مدارج سن انحطاط پيموده باشد - و نیز
 نقل كنند كه روزه الوش بار عنايت شد - و وقت بار يابي
 از خاطرش رفت - پادشاه بتقريب استفسار مژه بيداش داه -
 متنبه شده چهار تسليم عنايت الرش و چهار تسليم ديگر
 (كه اين سجده سهو است) بتقديم رسانيد - و نیز بيان
 كنند كه روزه بتقريب اداى شهادت توراني در مقدمه
 شرعي عرض كرد كه توراني است - شهادت ار چه اعتبار
 دارد - و حفظ اين نكرد كه پادشاه هم توراني است - در
 محاصره گولكنده قحط و غلا بسيار شد - پادشاه نظر بديانست
 او خواست كه بدادوغمى رسد مرموز سازد - او بخوف
 بدنامي ابا نمود - (چون اعظم شاه از اوضاع او ناخوش بود)
 (۲) نسخه [ج] سرفراز شده آخرها در اجراء الخ *

(باب المیم) [۶۶۲] (مآثر الامراء)

بعرض رسانید که باجنای را چه یازا که از حکم دلی نعمت سر
به پیچود - (چون بر خاطر پادشاه هم این حرف گرانی نمود)
فرمود که یار عالی بیگ را گردنی زده از دیوانخانه بر آورند -
بعد ارتحال خلد مکان از محمد اعظم شاه مرخص گردیده
به مکة معظمه شتافت - و سال سیوم جلوس خلد منزل از
بیت الله معارفت نموده بملازمت پیوست - همان سال
مطابق سنه (۱۱۲۱) هزار و یک صد و بیست و یک
هجری در گذشت *

• میر احمد خان •

داماد خواجه عبد الرحیم خان بدوئات است - مورد راست
درست سپاهی وضع بود - در زمان عالمگیری به بخشگیری
و واقعه نویسی فوج شاه عالی جاه محمد اعظم شاه (که
دران ایام بنظم صوبه کجرات می پرداخت) سرافراز پیافته
[با آنکه بدرشتی و سخت گیری (که لازم راستی و درستی
است) شهرت داشت] درین کار پادشاهزاده را (که اکثر از
ارباب تحریر سرگران و برآشفته می بود) با خود راضی
و سر التفات نگه داشت - و پس ازان بدیوانی فوج محمد
بیدار بخت به پایة عزت برآمد - و در سال چهل و هشتم
از دیوانی به نیابت شاهزاده بصوبه داری خاندیس امتیاز
اندرخت - دران هنگام [که شاه عالم از جنگ کام بخش

و اپرداخته لوای مراجعتی بر افراخت (چون ساخت بلده
 برهانپور مضرب خدام ظفر ارتسام گردید) میخواستند چند گاه
 بهیر و شکار رمنه کراره (که سیر جائی اسمی دلگشا و
 نخچیر گاه ست مسرت افزا) عشرت اندرزند . و آن
 دیه سمت سه کردهی برهانپور و رودخانه دارد بصفای
 آب بی همتا . در ازمنه سابقه بران رود برابر کراره بند
 بسته اند بعرض صد گز و ارتفاع در گز (که از آن آبشار
 میریزد) . بفرمان صاحب قران ثانی (که در ایام
 پادشاهزادگی به تنسیق مهمات دکن فروغ بخش آن خطه
 شده) پیش بند سابق بند دیگر بفاصله هشتاد گز بر بسته
 میان هر دو بند حوض صد گز در هشتاد گز بروی کار
 آمده . آبشاری دیگر از روی این بند می افتد . و دو سوی
 آن در سمت عمارت بر افراخته اند . و باغچه متصل
 آن ترتیب یافته . اما چون شورش راجپوتیه و فساد سکه
 بمصامع جلال رسید بی اهمال و امهال اوایل شعبان سال

سیوم سنه (۱۱۲۱) هزار و یکصد و بیستم و یکم هجری
 کوچ فرموده خان مذکور را بحراست آن بلده مطرح انتظار
 عاطفت نمود . اتفاقاً در سال چهارم قلسی بائی نام زن
 یکی از سرداران مرهته با فوج بسیار تاخت آورده بعد از

(باب المیم) [۶۶۴] (مآثر الامرا)

نهم و غارت قصبه (۲) (راير) که هفت گروهی برهانپور
است) قلعه دار را (که تاب مقاومت و مقابله در ميدان
نداشته محصور شده بود) گرد گرفت - چون حصانك
حصار بدان مرتبه نيمت نزديك بود که دستگير شود -
خان مذکور از فرط غيبت و افراط هميت حفظ جان بازای
شهادت نپسندید - و از مقابله زن حربه خود را بدزدید -
(۳)

* مصرع *

* چه مردی بود کز زنی کم بود *

به اختيار عنان تماسک از دست داده به آن (که بگرد
آردن لشکر و يراق کرد فر معيد شود) به بهادر پوره رفته
فرود آمد - و يساوان و نقبا بطلب منصب داران متعينه و
اهل خدمات فرستاد - مردم (که چاشنی تشدد و سوء خلق
خان مذکور گرفته بودند) پاسداري آبرو را بر خود داري
ترجیح داده باکراه و اجبار (که اکثر از آنها پياده و
گردون سوار بودند) فراهم آمده خان مذکور روز ديگر (که
از هفت صد سوار متجاوز نبود) ميمنه و ميصره آراسته روان
شد - در اثنای راه تلاقی فریقين (نمود - و آتش حرب و ضرب
اشتعال گرفت - هر چند نباير و خويشان سردار دل بمرگ نهاده
بسياری را برمی سهام و ضرب مصمام بر خاک انداختند -

اما اشقيا بطعن رماح مستطیل اکثر مجاهدان را جريح و قتل گردانیده کار بجائے رسانیدند که بساق سردار دو زخم تفنگ رسید - درین ضمن شیخ اسمعیل ظفرمند خان فوجدار جامود (که سرکردگی فوج طرح داشت) کومک بجای نموده شعله غلبه کفار را بآب شمشیر فرو نشاند - تا فضا و فضای قلعه راویر دایره فوج اسلام گشت - دو شبانه روز جنگ تیر و تفنگ درمیان برد - (چون اشقیا دریافته که بذای ثبات مبارزان لرزل پذیر نیست) خست ادبار بسوی شهر کشیدند - اگرچه فاضی باتفاق شرفای بلده در حفاظت شهر تگ تگ با بکار برد - لیکن حوالی آنرا بجاروب تاراج پاک رفتند - و بآتش بیداد سوختند - شب دهم ماه مفر خان مذکور بعزم شبخون شبگیر نمود - و از پای قلعه راویر حرکت کرد - هر چند برخی آزمود کاران بآئین خیرخواهی گفتند (که شب روی مصلحت نیست) گوش نکرد - چون بنزدیکی شهر رسید ضلالت پیشگان آکهی یافته سد راه گشتند - و نیران پیگار برافروختند - رزم جوانان طرفین داد مردانگی و دلادری دادند - میر احمد خان با بیشتر از اولاد و اقربا و دو ثلث لشکر در معرکه جام شهادت چشید - و ظفرمند خان در سبک پائی از یاد گور برده دران حالت (که

غبار را مجال نبود که از راه هوا خود را بشهر تواند انداخت) با یک پسر خان شهادت نشان و معدودے از تیز پایان خود را بشهر (سانید - ^(۲) تدمه لخته مجروح و برخه ماسور گردیدند - از خان مذکور دو پسر باقی مانده - یکے میو سید محمد (که بعنوان درویشی می گذرانید - و معتقد فیه بسیارے بود) - و درمین میو محمد (که بخطاب پدر مخاطب گشته) - ترجمه اش جداگانه درین اوراق ثبت یافته *

* محمد اسلم خان *

پسر میو زاهد هروی ست (که احوالش جداگانه نوکریز خامه و قایع نگار شده - موسی الیه در عهد خلد مکان بعد وصول بسن رشد و تمیز بمنصب درخور و خطاب خانی امتیاز یافته - مدتها بدیوانی صوبه کابل سرفرازی داشت - و پستر دیوانی شاه عالم نیز ضمیمه گردید - ^(۳) سال چهل و هشتم ازان کارها عزل پذیرفته از تغیر سید میرک خان بتقریض دیوانی لاهور افتخار اندوخت - سال چهل و یکم از تعلقه مذکور تغیر گشت - پستر سالے چند بحر است لاهور می پرداخت - در عهد خلد منزل همانجا در گذشت - پسرانش محمد اکبر و محمد اعظم (چون ملازمت پادشاه نمودند) برعایت نام پادشاهزاده تغیر نام فرموده به

محمد اکرم و محمد امير موسوم ساخت - اولين خطاب خانى
 يافته در هندوستان اوقات زندگي را به پايان رسانيد -
 و دومين بـخطاب پدر مخاطب گشته بعد هنگامه نادر شاه
 همراه نظام الملک آصف جاه بدکن آمد - و چنده
 بديوافى صوبجات آنجا و پستر بتعلقه ميرآتشى سومايه
 اعتبار برگرفت - و در عمل صلاحيت جنگ به تفويض
 بخشىگرى دکن خلعت امتياز پوشيد - پس ازان خطاب
 حشمت جنگ بهادر مرتقى^(۲) گشته بحراست برهانپور نامزد
 شد - و در عمل نظام الدوله آصف جاه لفظ ضياء الدوله
 ضميمه خطابش گشت - ساله چند پيش از حالت تحرير
 بآخرت سرا شتافت - بمنصب شش هزارى شش هزار سوار
 رسیده بود - اخلاف ازو باقى مانده اند *

* منعم خان خانان بهادر شاهى *

پدرش سلطان بيگ از قوم برلاس است - منصبه جزو
 کوتوالى اکبر آباد داشت - بکشمير نيز بعلاقه کار پادشاهي
 رفته - پس از فوتش محمد منعم بتلاش روزگار بدکن شتافته
 در لشکر پادشاهي بجوهر رشادت و کلراني با روح الله خان
 مير بخشى متوسل گشت - بخشى الملک منصبه براى
 او گرفته مهر خود حواله نمود - پس ازان بطالع يادري

و بخت یاری ترقی نموده بدولت در شناسی خلد مکان
(۲)

رسید و بخدمت متفرقه مامور میگردد - سال سی و چهارم
بخدمت امانت هفت چوکی از تغیر میر عبد الکریم ملتفت

خان امتیاز یافت - و در سال و چهل و ششم بداروغگی

فیلخانه اختصاص گرفت - (چون در مهم کهیلنا بکمک

محمد امین خان بهادر نرسید - و تهارنے سوزن) بکمی

منصب و عزل تعلقه معائب گشت - پس ازان بدیوانی

مهمین روز خلافت پادشاهزاده محمد معظم از تغیر اسلام خان

مامور شد - و دیوانی کابل نیز ضمیمه گردید - و بحسن

اخلاص و نیکوخدمتی مشمول عواطف پادشاهزاده گشت -

و در سال چهل و نهم صوبه داری پنجاب بوکلای شاهی
(۳)

نامزد شد - بتجویز شاهزاده نیابت بخان مشارالیه

با فوجداری جمون اصاله تفویض یافت - و بمنصب هزار

و پانصدی هزار سوار مرتقی گشت - و با رای مایبه

و نیروی مردانگی متمردان و سرتابان آن صوبه را مطیع

و ایل ساخته بمعدلت و انصاف بکارها پرداخت - (چون

مرد مدبر کهنه رزگار و دولتخواهی شاهزاده بخود تصمیم

داده بود) گوش بر آواز انقلاب زمانه داشته باخفا و استتار

در اعداد مواد سلطنت پادشاهزاده می کوشید - از نیرونگی

تقدير بیست و پنجم ذي الحجة سنة (۱۰۱۸) هزار و هیجده
 خبر ارتحال خلد مکان بمنعم خان رسید - تا وصول پادشاهزاده
 از پیشاور (که تھلاق کابل است) بعمره دلکشای دار السلطنة
 لاهور (که دوم صفر اتفاق افتاد) بمنعم خان قریب پنج
 هزار سوار و توپ خانه سنگین فراهم آورده با ساز و سامان
 سلطنت آن طرف پل شاه درله شرف ملازمت دریافت - و
 تا رسیدن سرهند بمنصب چهار هزارى در هزار سوار و خطاب
 خانزمان و عنایت طوغ و نقاره ناموزی اندوخت - و تا وصول
 نصرت شمول بمستقر الخلافه بحسن سعی و نیکو خدمتی او
 پنجاه هزار سوار موجودی سوای نگاهداشت شاهزاده (۲) که
 مساری همین عدد بود) در ظل رایت پادشاهی مجتمع
 گشت - بمکرمات منصب پنجهزاری پنج هزار سوار و افزایش
 خطاب بهادر ظفر جنگ بلند مرتبه گردید - و در جنگ محمد
 اعظم شاه در تردد و جانفشانی شریک غالب بود - اجمالش
 آنکه (چون محمد اعظم شاه بنگاه را با زینت النساء بیکم
 همشیره اعیانی خود و جملة الملک اسد خان در گوالیار
 گذاشته عزیمت پیش نمود) خلد منزل (که کمال حلم
 و خدا ترسی داشت) از سفک دماء مسلمین احتراز لازم
 شناخته ببرادر نوشت - که بمراعات وصیت پدر (که پیشتر

(باب المیم) [۶۷۰] (مآثر الامرا)

دکن تا مالوه و گجرات بشما ارزانی داشته و هندوستان بما
اگر بافتضای مورث تلنگانه را ضمیمه بیجاپور به کام بخش
(که برادر خود بجای فرزند می باشد) را گذراند (ما
از مقسوم و مورث خود بخصه شما می افزائیم) بهترین
شقوق است - و اگر این صلح صلاح شما نباشد چه لازم
که بغرض نفسانی بر سر ملک فانی جنگ کنیم و عالم
بتلف جان و مال گرفتار شود - ما و شما تنها بمیدان
در آئیم - * ع *

* تا یار کرا خواهد و میلش بکه باشد *

و درین صورت صرفه با شما سمت که در مقابل شمشیر خود
دیگرے را بنظر نمی آرید *

و بعضی ثقات برانند که بهادر شاه ازین وصیت اطلاع
نداشت لیکن آخرها خلد مکان فرمانی باو نوشته که بر
لغافه اش بخط خاص مرقوم بود اَلْسَّلَامُ عَلَیْکَ یَا دَالِیَ الْهِنْدِ -
بهمین متمسک شد - بهر تقدیر (چون این پیغام بمحمد اعظم
شاه رسید) نوشت که این قسمت منظور نیست - تقسیم
دیگر (که بعید از تعادل و تکافو بود) * بیت *

* از فرش خانه تا بلب بام از آن من *

* از بام خانه تا بثریا از آن تو *

درمیان آرد - و پس ازان برآشفته بایلچلی گفت این پیر

خرف مگر گاستان شیخ سعدی هم نخوانده که دو پادشاه
در اقلیمه نگذچند * * بیت *

* چو فردا بر آید بلند آفتاب *

(۲)

* من و گرز و میدان افراسیاب *

(۳)

هژدهم ربیع الاول متصل حاجو ده کردهی اکبر آباد تلاقی

فریقین اتفاق افتاد - خانزمان با فوج جرار بانفاق شاهزادهای

دیگر از چپ و راست رفته رسید که محمد عظیم الشان را

بیدار بخت از سه جانب گرد گرفته بود - کارزار عظیم و

آویزش های نمایان بوقوع آمد - و با آنکه گلوله بادلیج در

پهلوی (است) زیر بغل رسیده - اگرچه استخوانهای قبرغه

مسلم ماند اما یکر است از جانب پشت گوشت و پوست

گرفته برآمد - اصلا از جنگ پهلوی تهی نکرده چندان پای ثبات

افشرد که محمد اعظم با دو پسر بیدار بخت و والا جاه

(۴)

همگرای فدا شدند - های محمد اعظم تاریخ است - خانزمان

با اهل و عیال و مال و ممال اعظم شاه دران عرصه هرج و

مرج گرد آوری نموده قریب نصف شب بحضور رسید -

و ازان زخم منکر غش کرد - بیست و نهم همین ماه

بخطاب والای خانخانان بهادر ظفر جنگ و منصب هفت

هزارى هفت هزار سوار و تفویض امر جلیل القدر وزارت سر
افتخار انوارخت - و یک کرور روپیه نقد و یک کرور را
جنس (که از ابتدای سلطنت تیموریه هیچ امیرى باطن
عطیة عظمی کامیاب نگشته) از پیشگاه خلافت و جهانبانی
مرحمت شد . و دهم ربیع الآخر ظل سبحانی در باغ
دهر آرای بعیادت او (که ازان زخم ذي فراش بود) سایه
گسترده بانواع نوازش و دلدهی (که این فتح بنیروی شمشیر
و اصابت راجی آن صاحب سیف و قلم در نمود) فرق
مباهاتش را فرودان سا فرمودند - و از جمله پیشکش او (که
بده لک روپیه میرسید) بقدر یک لک روپیه پذیرائی یافت -
و هشتم جمادی الاولی تسلیمات وزارت و صوبه دارى اکبر آباد
بتقدیم رسانید - و سال سیوم بنواختن نوبت در حضور چهره
تفوق و بوتری افروخت - و در سال چهارم (که خلد منزل
بقصد استیصال کردی بد مال در شاه دهر را رسیده اقامت
نمود) ^(۲) خانخانان بصرداری پادشاهزاده محمد رفیع الشان
بر سر او تعیین شد - آن تبه کار از کارزار بسیار بمکان قلب
موسوم به لوه گدهم رفته محصور گردید - افواج پادشاهی
دست از تعاقب بر نداشته بمحاصره آن قلعه پرداختند -
پیروان و گردیدگان آن دخیم العاقبة (که جان فشانی را)

(مائرا لاسوا) [۶۷۳] (باب المیم)

باعتماد تخلص حیات ابدی تصور می کردند (بکمال رغبت و شوق برآمده بر مورچالها می ریختند - و جمعی را کشته بقتل می رسیدند - پس از مدتی (که آنوقت مفقود شد) یکی از کهتریها کلابا نام تنباکو فروش خود را فدیه آن مغوی ضلالت کیش ساخته با لباس فاخره بجایش نشست - و کرد با جوقه بر مورچال پادشاهی یورش نموده بملک برقی راجه (که متصل بود) بدر رفت - و بعد فتح آن مکان مردم پادشاهی کلابا را با شان و شوکت دیده کرد خیال کردند - و مقید ساخته نزد خانخانان آوردند - خانخانان بعجلت تمام این مژده بعرض رسانیده مورد تحسین و آفرین گردید - حکم نوبت و تیاری دیوان عام شد - و فرمودند قفس آهنی سیخ دار زود درسمت نمایند - پس از آن (که به پرس و جو مژده از روی کار برداشتند) ظاهر شد که باز پویده و بوم بدام افتاده است - خانخانان انفعال کشید - و بهمراهان سرزنش کرده گفت همه پیاده شده بکوه راجه برقی درآیند - یا کود را دستگیر نمایند یا راجه را کشیده بیاورند - و بر راجه هم نوشت که بهبود خود در دستگیر ساختن آن محال شناسد - گویند هرکارهای ذوالفقار خان باشاره خان مژبور (که با خانخانان

(۲) نسخه [ب] گرد و نسخه [ج] گرد - (۳) نسخه [ج] راجه برنی •

(باب المیم) [۶۷۴] (مآثر الامرا)

عدالت هم چشمی داشت) از کوهستان تا اردوی معلی
شهرت دادند که کرد دستگیر گشت - هرکارهای خانخانان
باعتبار همجنسی زبانی آنها فرا گرفته متواتر این خبر
رسانیدند - و او بهادشاه عرض کرد - ذوالفقار خان گفت
اغلب که این همه املی نداشته باشد - پس ازان (که
معلوم شد راهی بود) اگرچه راجه را آورده در همان قفس
آهني بدار الخلافه فرستاده محبوس کردند اما خانخانان را
خجالت بر خجالت افزوده از غصه بیمار شد - و ماده
دماغي گشته بجانب گوش ریخت - و در همان ایام
وديعت حیات سپرد *

خانخانان بسیار متواضع و صاحب سلوک بود - املا
نخوت و غرور نداشت - در مراعات آشنائی قدیم و پاس
مراتب قدرشناسي می کوشید - حتی که بلحاظ دیرین ربط
با کم منصبان به تعظیم پیش می آمد - هرچند در جود
و کرم و اکرام و اطعام دست گشاده نداشت اما در کارها
فیضش عام بود - وزارت را به ستوده نامی و نیک نفسی
به دراعی طمع و غرض سرانجام داد - وقت که چهری
سزاواران تعیین میکرد که کاغذ ارباب حاجت به دستخط بروز
دیگر نماند - برفع بلیه خوراک دراب از ذمه منصبداران طرفه
تحصیل اجر جزیل کرد - در عهد خلد مکالمه همین که

بمغصب دار خوراک دواب لازم مي شد (هرچند که از قات
 پايدايی^(۲) جاگیر قليله ويران کم حاصل بعد مدتها يافته که
 بنصف و ثامت خرج دواب وفا ننماید تا بصرف حوائج
 از چه رسد) داروغه فيلخانه و آخته بيگي و ديگر متصديان
 به تشدد از وکيلش بازخواست زر خوراک مي کردند -
 و هيچ جا فرياد نمي رسيد - ناچار وکلا استعفاي رکالت
 مي دادند - خانخانان مقرر نمود که در حين تذخراه
 دامها بقدر خرج دواب از دول جاگیر منها کرده تيم
 بنويسند - چنانچه تا حال همين ضابطه معمول است *

* مصرع *

* نيکوان رفتند و سزتها بماند *

کمالات کسبي هم (که ازان بقابليت و استعداد تعبير
 کنند) داشت - شعر مي گفت - ميلاني به قصوف بهم
 رسانيده - رساله نوشته موسوم به الهامات منعمي - مطاب
 عمده ندارد - نکات چند با شعر برجسته حسب حال
 آورده - حرف گيران سخن ساز بعضی بالحداد و برخه باهم
 ادعای معراج نسبت مي دهند - حال آنکه ازين
 نسبتها عاري ست - در الهامه (که سير خود به بهشت
 و از انجا پايان عرش بيان نموده) بلفظ رؤيا مقيد ساخته -
^(۳)

(۲) نسخه [ج] پانثاني - (۳) نسخه [ب] تا به پايان عرش *

منافاتی ندارد - بای لفظ الهام اگر مخصوص اولیا دارند
 دعوی بے معنی است - و موهوم سوء ادب - با وصف
 رفاة کوشی و کم آزادی که داشت بمقتضای حرص و شریه
 به نیت ابقای نام بر صفحه ایام می خواست در هر شهر
 و بلده حویلی و سرا و کترة او باشد - جا بجا زرها جهت
 ابتیاع اراضی و عمله می فرستاد - متصدیان ناعاقبت اندیش
 بخوش آمد و اظهار مسجری زمین و خانها به تعدی و ظلم
 از مردم گرفتند - چون بنای ستام بر خرابی است پیدا است
 که مبتنی بران چه طرفه از استمرار خواهد بست - بیشتر
 مکانها مرتب نشده بانقتال بانی ازین سرای فانی از اول
 هم خرابه تر ماند - گویند خانخانان اکثر مکانهای نزول هم
 از سرکار پادشاهی خریدند - روزی مخلص خان مغل بیگ بذابر
 نقاض و عناد پادشاه گفت که هندوستان بفضل الهی مجمع
 هفت اقلیم است - اگر این مقدمه را (که پادشاه هند
 زمین بنوکور خود می فرود شد) بشاه ایران یا (وم نقل کنند
 قباحتی دارد - پادشاه با این همه شهرت بے خبری هوشمندانه
 جواب داد - که مخلص خان ما چه بد میکنیم - زمین افتاده
 بیاض را بار میدهیم - مبلغا خرج کرده درست میسازد - پیر
 شده اسم فردا می میرد - باز در سرکار ضبط خواهد شد *

پسر کلانش نعیم خان پس ازان (که تخت همایون بخت
سلطنت هندوستان بجایوس بهادر شاه زیب و زینت گرفت)
از اصل و اضافه بمنصب پنج هزاری پنج هزار سوار و
خطاب مهابت خان و برارایتی مکرم خان خان زمان بهادر
و تقویض خدمت بخشیکرمی سیوم چهارم امتیاز برافروخت -
و چون تربیت جهان داری بجهان دار شاه رسید به کینه
دیرینه ذر الفقار خان نامبرده مغضوب غضب پادشاه گردیده
مطابق و مسامح شد - پستتر در عهد محمد فرخ سیر
حسین علی خان امیر الامرا بنیاس دیرین روابط و اشنائی بفریاد
او رسید - و همراه خود بدکن بود - آخرها دست توسل
به عماد الملک مبارز خان داده در جنگی (که سنه
(۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری با
نظام الملک آصف جاه مورت گرفت) حاضر بود - و دومین
خانه زاد خان که در اوایل عصر بهادر شاه به منصب
چهار هزار^(۳)ی و سه هزار سوار کسوت افتخار در بر گرفت *

* میوزا محمد هاشم *

بدو واسطه نبیرگ خلیفه سلطان مشهور و بهسه واسطه
نواسه شاه عباس ماضی ست - در سال چهارم بهادر شاهي
بار غربت خویش به بندر سورت برگشاد - خلد منزل محیط
(۲) نسخه [ج] پادشاهی - (۳) نسخه [ب] چهار هزار و سه هزار سوار *

کرم بود - بعد آگهی از راه قدر شناسی و غریب نوازی
به تذخراه مبلغ سه هزار (رپیه و تعیین مهماندار اعزازش
افزود - و بنام خان فیروز جنگ ناظم گجرات حکم رفت -
که هرگاه مشارالیه به احمد آباد برسد بدستور محمد امین
خان صوبه دار سابق گجرات [که در عهد خلد مکان
ما یحتاج قوام الدین خان برادر خلیفه سلطان (که از
ایران رسیده بود) همبالحکم سرانجام نمود] ضروریات
او را هم ساخته و پرداخته روانه حضور نماید - خان
فیروز جنگ طفل مغیر خود را باستقبال فرستاده خود هم
چند قدم پیش آمده در خورد - و پانزده هزار (رپیه نقد و
فیل و اسب تواضع نمود - و پس ازان (که میرزا قریب
باردوی پادشاهی رسید) کوکه خان نامی (که مادرش
مصاحبه پادشاه بود) بمهمانداری معین شد - روز ملازمت
بانواع عطایای خسروانی مباحات اندوخت - (چون از شدت
گرما عرق ضعفی بر چهره اش ظاهر گشت) حکم شد که
در خسخانه برده آب یخ پرورده بخوراند *
(۲)

دران ایام از انتقال خانخانان گفت و گوی تقرر وزارت
درمیان بود - و محمد عظیم الشان دومین خلف خلافت
(که در مهمات سلطنت دخیل تمام داشت) بر سر آن شد

که وزارت بزم ذو الفقار خان قرار یابد - و میر بخشیمیری و صوفیه داری دکن بهر دو پسران خانخانان مرحوم مقرر گردد - و ذو الفقار خان می گفت که تا پدرم زنده است وزارت حق اوست - و می خواست باین تقریب هر سه کار در دستش باشد - این زن و بدل مدتی کشید - مکرر در خلوت بر زبان پادشاه گذشت - که ازین مذاقشه تنگ آمده ام - میخواهم که وزارت را نامزد شاهزاده ایوان نموده یکم از دیوانیان تن و خالصه را باستقلال نیابت او فرمایم - و از نایب کار وزارت گیرم - اما پیش از ملازمت میرزا و بعد از آن چیزها به پادشاه از جانب شاهزاده ها رسانیده بودند - خصوص (عونت و قبضتر بجا) - مشار الیه (که سر تواضع به پادشاهزاده ها فرود نمی آرد) جمیع امرا را ملول و کپیده خاطر ساخت - تا آنکه مهماندار باشا^۱ میرزا شاه نواز خان صفوی (که همچشمی پیشتر داشت - و بقدر آن حسد در کانون سینه اش شعله کشیده بود) به پادشاه عرضی نویساند - که با پادشاهزاده ها در سواری و دربار بنده آداب چگونه بجا آرد - و با امرا چگونه در خوردن - و هرگاه پیش از بر آمدن حضرت آمدن بنده بدربار اتفاق افتد کجا بنشیند - پادشاه بر پیشانی عرضی دستخط کرد - که با پادشاهزاده ها در سواری از اسم پادشاه شده آداب بجا آرد - و در دربار بدستور آمده

(باب المیم) [۹۸۰] (مآثر الامرا)

محررا نماید و تا سه هزارى (که سبقیت سلام نمایند) دست
بسر شود - چون بر سر دفعه ثالث رسید طرف میرزا شاهنواز
خان شده پرسید که چه دستخط باید کرد - از عرض کرد
که تا آمدن حضرت در پیش خانۀ خانۀ زان خان بنشیند -
چنانچه روز دوم میرزا پیش از برآمدن دربار (رسیده بود
که سزاولی بگفتۀ شاهنواز خان رسیده بموجب حکم در
پیشخانۀ خان مذکور برده نشاند - و صاحب خانۀ بقدر پندار
میرزا بمراعات رسمیات و اظهار تپاک پیش نیامد - اگرچه
روز دوم میرزا شاهنواز خان بخانۀ او رفته عذرخواهیها نمود
اما این عرضی و این قسم آمدن باعث سبکیها شده نقل
مجالس و محافل گردید - و آخر کار بمنصب پنج هزارى
سه هزار سوار و خطاب خلیفه سلطان (که خودش درخواست
نموده بود) هر افزای یافت - مزاج زمانه ساز نداشت -
هرچند اعیان دربار بیرونی و کج خلقی بکارش کردند لیکن
اصلا ازین ترش رویها مفراشکنی نخوتش بعمل نماید -
و هنوز جاگیر تنخواه نشده بود که خلد منزل بروحمت حق
پیوست - و بعد ازان که باحوالش نپرداخت - مدتی
در دارالخلافه بود - باجل موعود در گذشت *

خوافی خان صاحب تاریخ منتخب اللباب (که با محرر
این اوراق محبت تمام داشت - و اتفاقاً خان غیوروز جنگ از

احمد آباد از طرف خود او را مهمان دار شاهزاده مقرر کرده بود - و شاهزاده در راه کارهای دیوانی خود را بار فرموده (نقل می‌کرد که عرش المعرفت میرزا نسب بود - غیر از استخوان فروشی نیاکان و نسب پرستی هیچ چیز را مشق نکرده بود - و این همه بر نسب می‌بالید که گویا مناسبتی به زمینیان ندارد - و غافل ازین که گفته اند

* بیت *

* به نسب فخر ز نقص گهر و کم خردی ست *

* چون نگین چند توان زیست بام دگران *

چون از احمد آباد بدار الخلافه دهلی رسید همراهان (که بامید ترقیها مرافقت گزیده بودند) بسلامت برای ملاقات آصف الدوله بردند - آصف الدوله سوزنی دیگر مقابل مسند خود برای میرزا فرش کرده بود - این حرکت بطبع وی خورد - بعد از ملاقات هر چند آصف الدوله جوششها کرد هیچ دا نشد - تا آنکه بطور حرفهای دلخوش از زبان آصف الدوله برآمد - که (همیشه بمناسبت پادشاهی شرف اندوز می‌شوید)^(۲) اول روز منصب هفت هزاری (که منتهای درج^(۲) همدوستان است) تجویز خواهد شد - یک مرتبه تذکره شده جواب گفت - ایذجا هر پاجی هفت هزاری ست - برای

(۲) نسخه [ج] می‌شوند *

(باب المیم) [۶۸۳] (مآثر الامراء)

من چه فخر دارد - سیحان الله پس ازین (۲) که مقدمات
ایران برهم خورد - و در امت صفویه باختتام (سید) بسیاری
ازین سلسله رخت سلامت بمؤمن هندوستان کشیدند - چون
سلطنت اینجا هم از رونق افتاد و امور ملک داری نصیقه ندارد
بمان پیشین عزت و اعتبار (که اصلا اعتنا بشان آنها نکردند)
نماند - هر کدام بذاهیه شتافته بمحض انتساب بخاندان علیّه
دو زگاره بدست آوردند - غریب تو آنکه برخی بتزویج دختر
خویش خود را بآن دودمان بسته خلیفه سلطانی را نمودند -
چنانچه یکی از حکام بنگاله با یکی ازینها وصلت نمود - و بعد
ازان ظاهر شد که مدعی کذب است - و همچنین در دیار
دکن هم آمدند - و بنام این خاندان پاره عزت یافتند - پس
ازان (که میوزاییان واقعی این سلسله (سیدند) معلوم همگنان
شد - که آنها اصلا نسبت به باین خاندان ندارند •

• محمد مراد خان •

پسر مرشد قلی خان محمد حسین اسم - جدّه مادر وی او
باسم ماه بانو - که تربیت کرده نجیبه بیگم خالّه خلد مکان
بود - آخرها در محل پادشاهی اعتبار بسیار بهم رسانیده -
ازین رو خان مزبور و میر ملنگ همشیره زاده او (که
میر بخشی کام بخش شده) بخطاب احسن خان مخاطب

(۲) نسخه [ج] پس ازان - (۳) در نسخه [۱ - ج] لفظ [یکی از] نیست •

گردیده در محل پرورش یافته به نشو و نما رسیدند - پدرش
 مرشد قلی خان خطاب داشت - برادرش میرزا محمد نام
 ابتدا مشرف غسلخانه بود - سال بیست و هفتم (که برای
 وصول تتمه پیشکش ذمه ابوالحسن تعیین گشت) ارشاد
 شد که چون ترا از خانه زادان مرضی شناس خود می دانیم
 باید که (چون دیگران بطمع مال فریفته شده) به خوشامد
 او نپردازی - بلکه در حرف بی محابا پیش آئی - و
 درشتی نمائی که او هم با تو درشتی کند - و ما را حاجت
 برای استیصال او بهم رسد - چنانچه او رفته حسب مرفعی
 پادشاه در کلمه و کلام بی باکی کرده و ملزم ساخته - و
 ابوالحسن مسامحه نموده - گویند روزی از زبان ابوالحسن
 برآمد که ما هم پادشاه این الکه محقر گفته می شویم -
 میرزا محمد بر آشفته گفت که شما را اطلاق لفظ پادشاه
 بر خود نمی رسد - و همین امور باعث ازدیاد گرانگی خاطر
 عالمگیر پادشاه می شود - ابوالحسن گفت که میرزا محمد
 این اعتراض شما غلط است - تا که ما پادشاه گفته نشویم
 حضرت عالمگیر را پادشاه پادشاهان نخواهند گفت -
 بالجمله خان مذکور در بدر حال بخطاب سعادت خان
 استسعاد پذیرفته به واقعه نگاری کل دکن سرفرازی داشته -
 سال بیست و هفتم (که پادشاه سلطان محمد معظم را

به مهم رام دره تعیین فرمود (واقعه نگاری فوج شاهزاده
 ضمیمه آن ساخت - و پستور (که شاهزادگان مذکور بر سر
 ابوالحسن (رانه شد) دیوانی فوج خانجهان بهادر بر تعلقات
 سابق او افزود - و در یکی از جنگهای آنجا نامبرده
 چهارم عقیدت را بگلگونه زخم آراست - و پس ازان (که
 شاهزاده بر سر ابوالحسن رفته بعد زد و خورد مکرر مهم
 او بصلح انجامید) پیشکش از سابق و حال مقرر نموده
 نامبرده را برای وصول تدمه در آنجا گذاشت - از آنجا (که این
 صلح پادشاه مستحسن نیفتاد - و سال بیست و نهم بعد فتح
 بیجاپور لوی عزیمت بجانب گولکنده برافراشت) بخان
 مذکور از ما فی الضمیر خود اطلاع داده برای وصول پیشکش
 منسور تاکید مادر گردید - ابوالحسن بامید موهوم نه خوانچه
 جواهر با یاد داشت آن بخان مذکور بطریق امانت سپرده
 قرار داد که آنچه نقد هم سرانجام می شود با جواهر
 مذکور مقیم سرکار خود همراه داده روانه حضور سازد - اتفاقاً
 متعاقب آن ابوالحسن چند بهنگی میوه برای پادشاه
 ارسال داشت - سعادت خان هم چند کهار و دالی از جانب
 خود بحضور راهی گردانید - درین ضمن (که آمدن پادشاه
 بدان سمت به یقین پیوست) ابوالحسن از خان مذکور
 تقاضای جواهر خود نمود - و فوجی بر خانه او تعیین کرد -

(مائرا لمارا) [۶۸۵] (باب المیم)

و دو روز برخاش ماند - خان مذکور یاس نمک از دست
نداده در جواب گفت که الحق بطرف شما ست - اما
(چون از روی منشور پادشاهی توجه موکب ظفر کوکب باین
طرف معلوم شد) رستگاری خود دران دیده خوانچه های
جواهر را در بهنگیها بحضور فرستادم - سر من حاضر است -
ناچار مرا کشته باید گردید - اما پادشاه را به از کشتن
حاجب دست آریزه برای استیصال شما نخواهد بود -
ابوالحسن دست از برداشت *

بعد فتح گولکنده بذابر آن (که او از نیک سرشتی
نمی خواست که بانج آتش افروزی شود) دوسه مقدمه را
بحضور نذوشت - و از خارج بعرض رسید - بدایه عتاب
در آمد - و بکمی دو صدی دو صد سوار و سلج خطاب
تذبه افروخت - دران ایام هر چند خواست خوانچه های
جواهر مذکور (که قریب ده لک روپیه مالیت بود)
بکار خانه داران بشارد هیچ کس دست بآن نکرد - بعد یک
سال متصدیان بعرض رسانیدند - پادشاه از روی قدر شناسی
فرمود که خاطر ما از عدم خیانت او جمع است - بگيرند -
و رسید آن بدهند - در همان ایام کمی منصب بحال نموده
خواست بخطاب پدرش بر نوازد : او خانی بنام خود
در خواسته بخطاب محمد مراد خان بلند آرازه گشت - تا

آخر عهد خلد مکان بهسبب عدم رجوع بمتصدیان بخشیکری
بمنصب هفت مدعی چهار صد سوار رسیده - و بمحض
مراعات خلاف ضابطه بخدمت وقایع نگاری و سوانح نگاری
بلده و پروکذات صوبه احمد آباد از تغیر چندین کس بانضمام
فوجداری کورده و تهاصره مضاف صوبه مزبور لوای اعتبار^(۲)
برافراشته بود - پس ازان که نویت سلطنت به بهادر شاه
رسید [هرچند از ایام شاهزادگی تا وقت مهم حیدر آباد
(که مومی الیه از حضور خلد مکان بواقع نگاری فوج شاهي^(۳)
مامور بود) حقوق نیکوخدمتی در جناب پادشاه ثابت
داشت] اما (چون دران وقت بخطاب سعادت خانی ممتاز
بود) اعتماد خان نامی بوسیله ذوالفقار خان (که از هم از
تبدیل خطاب غافل شده) بعرض رسانید [که محمد مراد خان
با بخشی کام بخش قرابت دارد - و بتعلقات صوبه احمد آباد
(که ملک سپاه خیز است) مامور] بنابراین از خدمات
معزول و طلب حضور گردید *

[هرچند خانخانان بوین ماجررا اطلاع یافته بے گناهی او
(که فی الحقیقه ساخته بد اندیشان بود) خاطر نشین
پادشاه گردانیده حکم بحالی تعلقات فرستاد] اما او بنابر
اثبات براءت ذمه خود کارها را بمتصدیان باز گذاشته سال

(مائثر الامرا) [۶۸۷] (باب المیم)

دوم جلوس بحضور آمد - پس از ملازمت بعطای خلعت و سرپیچ مرصع و از امل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هزار سوار و در عرض مکرر دو هزارمی هزار و پانصد سوار و تقویض خدمت داغ تصدیقه حضور سرافتخار برافراخت - سال سیوم هنگامی (که پادشاه بعد انقراغ مهم کام بخش از حیدر آباد بجانب هندوستان لوی مراجعت برافراشت) او از امل و اضافه بمنصب سه هزارمی دو هزار سوار و عطای نقاره و تقرر موبه داری بیجاپور عز امتیاز اندوخت - اما [چون بنابر بی سرانجامی (با آنکه ذوالفقار خان بهادر نصرت جنگ اعانت نمود) نتوانست بتعلقه شتافت] لهذا به نیابت موبه داری اردنگ آباد (که امالة به بهادر مذکور تعلق داشت) چهارم عزت بر افروخته بدان موب مرخص گردید - و در همان سال ازانجا تغیر شد - سال چهارم مطابق سنه (۱۱۲۲) هزار و یک صد و بیست و دو هجری برحمت حق پیوست - در جرأت و کار طلبی یگانه بوده - در آخرها (چون عالمگیر پادشاه را فوج مطلوب بود) بظامان اکثر مربجات فرمان رفت که عمل زادهای بیکار را بامید نوکری روانه حضور سازند - محمد مراد خان (که دران وقت فوجداری کودره و تهاضره داشت) بعد اطلاع عرضی نمود - که (هرگاه حضرت خود بدولت متوجه تغذیه کفار

باشند) بندگان را سایه دیوار گردید و بآرام نشستن گوارا
 نیست - هر قدر حکم شون از عمله زادگان این افواج همراه
 گرفته غلام بدولت ملازمت فایز شود - پادشاه در جواب
 تحسین بهیار و حکم در باب رسیدن با جماعه صدر نوشتی -
 و تشنیع نامه بنام شجاعت خان محمد بیگ صوبه دار
 احمد آباد (که عذر نبودن مردم لایق سابقاً معروض داشته)
 مدور یافت - و حواله عرضداشت محمد مراد خان مندرج
 گردید - شجاعت خان بعد ورود آن بسکنه شهر تهدید
 نمود - که هیچ کس رفاقت محمد مراد خان قبول نکند -
 خان مذکور بعد معاینه این حال ناچار شده بشخصه (که
 سابق بخشعی خانه شجاعت خان بود - و از چنده بنابر
 ناخوشی دسمت از روزگار او کشیده) در ساخته بوعده
 سرمثلی آردهای خود معرفت او مردم را فراهم آردن -
 و روانه حضور شد - و پس از رسیدن به پیشگاه سلطنت
 در محامره قلعه پرناله صاحب ملجاری گردید *

روز یکم از پسران او از مورچه بر سبیل تفرج برآمده
 عقب گارمیشها (که در صحرای می چریدند) تیر و کمان
 بدسمت طی مسافته نمود - چون گارمیشان از قلعه بود
 براه معهود بالای کوه برآمد - او ازین معنی پدر را
 آگاه ساخت - خان مذکور با همراهیان خود رفته در کمره
 کوه مورچه قائم نمود - و بحضور عرضی کرده برای کومک

معروض داشت - پادشاه (روح الله خان و تربیت خان را
 برای کومک او حکم فرمود - آنها دیده و دانسته تہارن
 بعمل آورده بخان مذکور پیغام نمودند کہ ما زینہار کومکی^(۲)
 شما نخواہیم کرد - بہتر آنکہ عرضی نمایند کہ جا قابل^(۳)
 قیام نیست - بغلطی اینجا رسیدہ شد - چون عرضی او
 بنظر پادشاه گذشت فرمود کہ چرا حرکت لغو کرد - ہموچہ
 خود بیاید - اما بپادشاه کیفیت مفصل از روی عرضی ہرکارہا
 معلوم گردید - (دز دوم) کہ خان مذکور خلاف معمول
 قنہا بمحرا رفت) پادشاه گفت کہ چرا ہمراہیان شما
 نیامدند - او در جواب عرض کرد کہ دناہر ماندگی ہمان
 حرکت لغو کہ دیروز بعمل آمدہ *

در حصن توجیہ صاحب سلیقہ بود - گویذ در ایام
 حجابت حیدر آباد (روزے در مجلس ابوالحسن) کہ
 فضلی آنجا فراہم بودند) تقریب خوبیہای عالمگیر پادشاه
 بمیان آمد - سخن باینجا کشید کہ (چون میان پادشاه
 و والی ایران بذات خفت کشیدن تربیت خان ایلچی مقدمہ
 بزاع کشید) حکم شد - کہ اسبان مرسلہ والی مذکور را
 ذبح نمودہ بقرا تقسیم نمایند - با این ہمہ ادعای تقوی
 این امر را جز باتباع نفس حمل برچہ توان نمود - ہایستہ

(۲) نسخہ [ب] کومک - (۳) نسخہ [۱ - ب] نمایند *

بفضلا و صلحا تقسیم می شد - خان مذکور گفت که درین امر والی ایران بهیچ وجه دخالت ندارد - اصل آنست که آخته بیگی اسبان مزبور را وقت (که پادشاه بتلاوت مشغول بود) آورده بعرض رسانید - پادشاه خواست که تکه معتاد را بر فردا موقوف داشته بملاحظه اسبان متوجه شود - درین ضمن آیه قرآنی متضمن احوال سلیمان علی نبینا و علیه السلام (که در ملاحظه اسبان پیشکش نماز سخت و برایتی فرض قضا شد - و آن حضرت در کفاره آن اسبان را مذبح ساخت) بتلاوت در آمد - بذبران آبدیده گردیده بجهت تنبیه نفس نسبت آن حضرت عمل فرمود - آنها گفتند که درین صورت فرستادن اسبان بدر خانهای امرای ایران چه وجه داشت - گفت که این بغلط زبانزد گشته - در اصل (که شاهجهان آباد تازه آباد شده) هیچ محله نبود که خالی از حوبلی یکی از امرای ایران باشد - و آن محله بنام آن امیر شهرت داشت - و (چون یکجا ذبح نمودن بذابر ازدحام فقرا متعذر نمود) حکم شد که در هر محله یک در اسب ذبح نموده بتقسیم آرند - این خبر بنوشته وقایع نگار بمسامع خسروانی رسید - خان مذکور مورد تحسین گشت *

گویند [چون در ایامی (که ابراهیم خان زیگ مرده دار کجرات شده بدانجا رسید و شاهزاده بهدار بخت طالب حضور

گردید) محمد مراد خان (که فوجداری کودره و تهاوره داشت) از شاهزاده وقت شب خلعت عنایت و رخصت تعلقه یافت [همین که بخانه آمد حشم الطالب ابراهیم خان پیش او شتافت - او باستفسار احوال شاهزاده پرداخته خبر ارتحال خالد مکان (که بار رسیده بود) ظاهر ساخت و گفت که همین وقت پیش شاهزاده رفته اطلاع باید داد - خان مزبور نیم شب بدربار شاهزاده رسید - (چون زبانی خواجه سرا معلوم کرد که شاهزاده در خواب است) گفت که امر ضروری است - بشاهزاده خبر نماید - خواجه سرا وقت گرداندن پهلوی عرض کرد که محمد مراد خان حاضر است - شاهزاده پرسید که لباس عنایتی در بر دارد یا تبدیل آن کرده - خواجه سرا گفت که لباس سفید پوشیده - شاهزاده او را طلب داشته بعد دریافت خبر آثار ملالت ظاهر نمود - خان مزبور بعد ادای مراسم تعزیت بآداب تهفیت سلطنت پرداخت - شاهزاده گفت که فلان مردم قدر حضرت عالمگیر نمی داشتند - چه شد که زمانه بکام ما گردید - حالا خواهید دید که با کدام دیوانه سرکار می افتد - محمد مراد خان اخلاف و صبايا بسیار داشت - پسر کلانش جواد علی خان خط نسخ و ثلث خوب می نوشت - در پیرانه سري بضعف بصر مبتلا شده در ادرنگ آباد کنج عزلت گزید -

و صبیة کلانش به میر حسن خلف امانت خان میر حسین
منسوب بود - اولاد اخلاف دیگر هم در گجرات و ادرنگ آباد
بانی است *

• میرزا شاهنواز خان صفوی •

صدر الدین محمد نام پسر میرزا سلطان صفوی سم -
یادگار سلسله صفویه بود - بدستگیری بخت بلند پایه امارت
خویش را از پدر و پدر کلان خود در گذرانید - اما خاتم
دود خویش گشت - بعد از تا حال ازین خاندان کسی رایت
بلندنامی نفراخت - بالجملة مشارالیه بعد فوت پدر
صاحب نام و نشان بود - به یساقهای دور و نزدیک تعیین
می گشت - در سال بیست و ششم جلوس خاد مکان بخطاب
خانی و فوجداری رام گیر صدر نشین عزت گشت - پس ازین
بفوجداری ایرج بهاندر مضاف صوبه آگره و پستر بفوجداری
پونار متعلقه صوبه برار تعیین گردید - و در سال چهل و چهارم
از تغیر معتقد خان بخدمت صوبه داری خاندیس و اضافه
پانصدی بمنصب دو هزار اعتبار اندرخت - و پس ازان
بمنصب بخشگیری سیوم تحصیل ناموری نمود - و بافزایش
لفظ میرزا بخطاب صدر الدین محمد خان صفوی بزرگی افزا
شد - هنگامی که موکب پادشاهی از سواد بهادر گده (که

چندى معسكر والا بود (بعزم تسخير قاعه كندانه ركضت نمود) [احوال و انتقال در بهادر گاه گذاشتند - و بخشي الملك ميرزا صدر الدين محمد خان (كه بعنايت سلطاني پايه دو هزار و پانصدى هشت صد سوار رسیده بود) باضافه پانصدى دو صد سوار بمنصب سه هزارى هزار سوار وفيل كامياب دوايت گردیده بمحافظت بنگاه رخصت يافت - و در سال چهل و هشتم از انتقال (رح الله) خان ثاني غايبانه بخدمت بخشيگرى دوم مقرر گشته از بنگاه طلب حضور گردید - و بعد فتح واكن كيره بافزونى پانصدى ديگر مرتبه افزا شد *

پس از واقعه ناگزير خلد مكان بهمراهى محمد اعظم شاه شتافت - و در جنگ بهادر شاه [چون اعظم شاه كشته گشت اكثر امرای خلد مكاني و والا شاهي با بهادر شاه موافقت بلكه مسابقت نمودند - و معدوده از ميان بدر رفتند - مگر خان مذکور (كه زخمى بر داشته در معركه مازد) چون شرف ياب ملازمت بهادر شاهي گردید [به بحالى خدمت سابق و منصب پنجم هزارى و خطاب حسام الدوله

(۲) نسخه [ج] احوال و انتقال و بنه و بار الخ - (۳) در [مآثر عالمگيري] دو هزار و پانصدى هشتصد سوار بود - پانصدى دو صد و پنجاه سوار اضافه يافت .

میرزا شاهنواز خان مغوی رایت بلند نامی افراخت - و در کمال اعزاز و احترام می گذرانید - و (چون در سواد لاهور شاه صاحب فضل و حلم بهادر شاه بخلد برین منزل گزید - و اخلاف اربعه سلطنت بانتزاع خلافت کمر کین توزی وصف ارائی با یک دیگر چست بستند) (۲) هریکه از امرای پادشاهی با هرکه از پادشاهزاده‌ها ربط و اخلاص داشت رفاقت او اختیار نمود - خان مذکور بعظیم الشان متوسل بود - پیش از جنگ دوسه روزی (که ایام بحران و آشوب بود) مومی الیه از نزد شاهزاده مذکور برگشته از نزدیکی دایره جهان شاه می گذشت - مردم او بغلط ناگهانی بر سرش ریخته پاره پاره کردند - و بقوله روز جنگ (چون کار عظیم الشان بانصرام رسید) خواست به شاهزاده جهانشاه پیوندد - دران حیس و بیص مردم بگمان او را زیر شپه تیر گرفتند - هرچند فریاد زد که من اراده جنگ ندارم کسی نشنید - بر فیلس برآمده حریه ها زدند - مرد بی سون و گزند بود - و بسیار ضعیف بنیه - کم خوری و کم طعاسی او مشهور است - گویند برای او در یک دراج قدری کباب و قدری پلاؤ و قدری فلیه طیار می کردند - در سیر خوردن بقدر ماشه ها افزوده چون بچند توله رسید ثقات آمد آورد *

* مکرم خان مير اسحاق *

دومين خلف شيخ مير است - حسن عقيدت و
 کار طلبیهای آن مبارز بسالت نشان انهمه دل نشین عالمگیر
 پادشاه بود که بیک نیکو خدمتی (که در مبادی جلوس
 ار جان عزیز خود را بکار دلی نعمت ایثار نمود) حق عظیم
 بر ذمه خود بر شمرده اخلافتش را مشمول انواع التقات^(۲)
 و تربیت گردانید - مشهور است که اینها را پادشاه صاحبزاده
 می گفت - ازین بوه که این التقات مغروران با آقا هم ناز
 خانه زادی می فروختند - و بمزاج زمانه پی نبرده از بی نیازی
 سر بکس فرود نمی آوردند - و غیر از گوشه نشینی و
 انزوا بکس نساختند - بالجملة میر اسحاق بم منصب عمده
 و خطاب مکرم خان سرافرازی یافت - و بدادرنگی بندهای
 جلو عزت اندوخت - و در سال هیجدهم (که گل زمین
 حسن ابدال معسکر پادشاهی بود) خان^(۳) مذکور با برادر
 خودش شمشیر خان محمد یعقوب و فوج شایسته به تنبیه^(۴)
 افغانه مامور گردید - خان مزبور از سمت کتل خالوش^(۵)

(۲) نسخه [ج] بر ذمه خود شمرده - (۳) در [مآثر عالمگیری] - مکرم
 خان با برادر خود شمشیر خان محمد یعقوب و فوج شایسته مامور گردید -
 که از سمت کتل خالوش به تنبیه افغانه پرداخت - (۴) نسخه [ج] خرد -
 و در [بعضی نسخه] خرد - (۵) نسخه [ب] خالوش - و در [بعضی
 نسخه] خالوش *

در آمده مکرر با غنیمت نبرد را گشت - و اکثر آنها را اسیر
 و موطن آنها را بے سپر ساخت - (۲) روزی شورش انگیزان اول
 خود را نمودار کردند - و از آنها شماره بر نداشته بیمحابا
 خود را بر غنیمت زد - و فیروزمند گردید - (دین اثنا
 دو فوج سنگین) که دو طرف کمر کوه کمین کرده بودند
 حمله آور شدند - و فرادان کوشش و کشش از طرفین
 بظهور رسید - شمشیر خان و میر عزیزالله داماد شیخ میر
 پای ثبات افشوده با جمعی کثیر راه فنا پیمودند - و
 بیشتر از بے آبی و راه نیایی بیابان مرگ گشتند - مکرر
 خان با برخه به رهنمونی واقفان آن سرزمین خود را نزد عزت
 خان تهاه دار باجور رسانید - موصی الیه قدوم او را گرامی
 (۳) داشته بانواع موافقت و دلداري پیش آمد - و حسب الحکم
 (۴)

(۲) در [مآثر عالمگیری] روزی شورش انگیزان اول خود را اندک نمودار
 کردند - خان از آنها شماره بر نداشته بے محابا خود را بر غنیمت میزد - نخست
 فیروزمند میگردد - سپس دو فوج نامعدود (که دو طرف کمر کوه پنهان بودند)
 بر حمله آور میشوند - فراوان کوشش بظهور می رساند - شمشیر خان و میر عزیزالله
 داماد شیخ میر بجنبش رگ غیرت پای ثبات محکم می کنند - و مردانه شربت
 و اسپین می نوشند - و جمع کثیر با هردو رفیق میشوند و اکثر سوار و پیاده از
 بے آبی و هیچ طرف راه نیایی بیابان مرگ میگردند - شکست فاحش رو میدهد -
 مصیبتی سخت بر خرد و بزرگ میگذرد - مکرر خان با زندگی نصیبان دیگر
 برهنمائی واقفان آن سرزمین خود را بعزت خان تهاه دار باجور می رساند •

روانۀ حضور ساخت - و در سال بیستم از تغیر عبد الرحیم خان بدادرگی گرز برداران هر اعتبار بر افراخت - و در سال بیست و سیوم بوقت معارفت از اردیپور رانا بصوب اجمیر مشار الیه به تغییہ مفسدان طرف بدھنور متعلقہ چیتور رخصت شدہ بعطای فیل کامیاب گردید - پستر بنا بر جہتہ مورد عتاب گشتہ چندے از دولت کورنش مہجور ماند - و بتازگی در سال بیست و ششم بادراک ملازمت ناصیہ سعادت بر افروخت - و بحکومت لاهور تعین گشت - و در سال سی ام عزل یافت - و پس ازان بصاحب صوبگی ملتان کمر عزیمت بر بست - و بعد ازان باز بنظم صوبہ لاهور معین گردید - و در سال چہل و یکم معزل گشتہ استعفاۓ نوکری نمودہ در دار الخلافہ منزوی و موظف گردید *

در سال چہل و پنجم بشوق ملازمت در مقامات کہتانوں (کہ در نزدیکیهای قلعہ پرنالہ است) بحضور رسیدہ روزے چند مشمول مراسم خسروانی بود - (چون مزاج طرفین بے نیاز و باہم ناساز افتادہ از هیچ جانب تکلیفہ بمیان نیامد) عذاب مراجعت بگوشہ انزوا یافت - و ازان باز در دار الخلافہ طرح اقامت ریختہ بفرامت و آسودگی می گذرانید - و از اندوختہها حویلی و دکابن خرید - خرچہ ہم

داشتند - و خالي از کمال نبود - خود را صوفي مي گرفتند -
 و همه دوست مي گفتند - و درين امر مبالغه مي نمودند -
 نواب آصف جاه (که در عهد بهادرشاه روزی چند در
 دار الخلافه گوشه نشين بود) خود مي فرمود - دران آردان
 بخداست مکرم خان رفته استفاده ميکردم - در زمان محمد
 فرخ سير بسير عدم قدم برداشتند - لاوگد بود - سيد الله
 خان نامي متبذای او مشهور است - سيد حشمت الله
 خان (که درين ايام از جانب آصف جاه بوکالت دربار
 پادشاهي متعين است) پسر او است *

[چون اکثر بطالت به مهوهي و کيميا دوستي مي کشد -
 و بسيار ديده شد که اين شغل سراپا اميد در رفع بیکاري
 اثر دارد] مکرم خان هم ازین سودا خالي نبود - در اواخر
 عهد خلد مکان طرفه واقع روداد - که از سوانح ^(۲) بعرض
 پادشاه هم رسيد - و خواص خان در تاريخ خوش آردند -
 که من از شخصه (که از جانب محمد يار خان ناظر
 دهلي جهت تحقيق اين خبر نزد مکرم خان رفته و
 زباني خودش اصفا نموده) شنيدم - چون خالي از اعتماد
 نبود ثبوت مي افتد - پس ازان (که خان مذکور بتلاش
 کيميا شهرت گرفت - و کارخانه دستکاري گوم گرديد) فقير

مرتاض مشايخانه سر و شکل آمد - و براسني و بے نيازي
خود را را نمود - و نهايت باحتياط ظاهر کرد - که من مرید
قدوة الواصلين زبدة العارفين حضرت غوث الثقلين ام - و بعلم
مناعت مبشر شده ام - و ماذونم بتعليم شما - و بفريب کاري
(چندان انسانه و افسون دميد - و بمزوري مکرر قدرے طلا را
با دستکاري در چند بظار در آورد) که مکرم خان بوی
گريد - و هر چند درين مدت تکليف و تواضع ميکرد اصلا
اعتنا ندي نمود - و از جمیع منعمات^(۴) محترز بوده بمقدار که
از چیزهای سهل بسند داشت - و هرگاه ذکر تعليم بميان
مي آمد بروز (خصمت مي انداخت - تا آنکه درزے گفت
ديگے بسيار کلان آوردند و تا دهنش یک ته اشرفي
و یک ته^(۵) پل سياه بالای هم چيدند - و بگل حکمت گرفته
آتش بر افروخت - چون ثلثی از شب گذشت آرازي مهيب
ازان ديگ بلند شد - آن غدار دست افسوس برهم زده
گفت خيلے نقصان بعمل راه يافت - بريختن خون کودک
سياه چرده جبر و اصلاح آن ميشود - مکرم خان گفت چگونه
مجوز سفک خون ناحق توان شد - از هر بايد گرفت^(۶) -

(۲) نسخہ [۱] من مرید حضرت غوث الثقلين ام - (۳) نسخہ [ب]

پيشرو شده ام - (۴) نسخہ [۱] منعمات - (۵) نسخہ [ب] پل سياه -

(۶) نسخہ [ج] بايد گذشت

فقیر بهم برآمده گفت از شما می شود^(۲) - چند اشرفی را گرفت و بیرون رفت - و بعد دو ساعت طفله گرفته آورد - و بدست خود بر حلق او کارده رانده قطره چند از خروش بر آتش ریخت - صدا فرو نشست - و آن مذبح را بر خس و خاشاک بر تافت - زمانه نگذشت که مردم کوتوال با مشعل و غوغا رسیده بوقها بآواز در آوردند - که فقیر دزد طفل بیچاره را همین ساعت برداشته درین کوچه آمده و ازین خانه در نگذشته - آنرا گرفته بدهید که مادر و پدر آن^(۳) مظلوم بے طاقتی می نمایند - مکرم خان مضطر گردیده از ترس بدنامی هر چند بزر خطیر تطبیع می نماید دست از شور و غوغا و تقاضا بر نمی دارند - و آن محنت نیرنگ ساز ابرام دارد که چرا زر میدهند - مرا حواله نمایند - چه خواهند کرد - و بعد اللَّتِيَّ وَ اللَّتِيَّ اِنْ شعبده باز خود برآمده گفت - اینک حاضرم - پیاده دست و پایش بسته سیلی زنان بردند - مکرم خان در زیر درخت^(۴) (چکرم) نشسته گاهی انگشت حیرت بدهن دارد و گاهی دست ندامت بدنشان میگذرد - همین که سپیده صبح دمید کس را پی استفسار احوال فقیر فرستاد - املا از آن هنگامه نشان نیافت - از اهل محله جووان

(۲) همچنین در هر سه نسخه - (۳) نسخه [۱ - ب] بدهند - (۴)

همچنین در هر سه نسخه .

و پرسا شدند - هیچ کس چیزی نگفت - از آن مذبح خبر گرفتند - نیافتند - حیرت بر حیرت می افزود - بهتر آتش و یک سرد نموده چون کافتند بجای اشرفی سنگریزه یافتند - هر که از خان مذکور می پرسید میگفت بهای تماشا بود که از دیدم *

(۲)

* میر ویس غلزی *

غلزی قومه سمک از افغانه - اینها در نواح زمیدار سکونت دارند - در سلطنت شاه سلطان حسین صفوی (که گرگین خان والی گرجستان ^(۳) پیکر بیگم قندهار بود) گرجیه به همراهی او سمک تسلط بر افغانه دراز کردند - میر ویس (که رئیس قوم خود بوده) ببارگاه شاهی بذابر نظم و فریاد شتافت - چون مزاج شاه قسمه حلیم و سلیم افتاده بود که شمع و روز جز صحبت علما کار نداشته - از سیاست (که لازمه ریاست است) دست بردار گردیده خونی را بعدی نمی سپرد - و دیمک قصاص از سرکار خود می داد - لهذا هستی عمل باذهاب هیبت از قلوب راه یافته هیچ کس مطاوعت احکام شاهی نمی کرد تا بدان دیگران که پردازد - لهذا میر ویس بمشاهده این احوال راه مکه معظمه (زَادَهَا اللَّهُ تَشْرِيفًا) پیش گرفت - و پس از معاودت از آنجا بوطن رسیده در

صدد قابو بوده در سنه (۱۱۲۰) هزار و یک صد و بیست
 هجری هنگامی (که گرگین خان بقصد تذبیه کاکری در مقام
 ده سنچ بیرون قندهار بود) برو ریخته اسیر گردانیده کارش
 باتمام رسانید - و در قندهار مستقل شده عرضداشت با
 کلید طلا پیش خلد منزل ارسال داشت - و اظهار (سوخ
 نمود - پادشاه مزبور [که خواهش موافقت پادشاه ایران
 داشت - و برای رفع کدورتی (که ما بین خلد مکان و شاه
 عباس ثانی بنابر نا رسانی تربیت خان ایلچی هندوستان
 بهمان آمد)^(۲) توطیه ها می انگیزخت] صلاح وقت دانسته او را
 بمنصب پنج هزاره و خطاب پادشاه نواز خان برنواخته
 سند قلعه دارخی قندهار فرستاد - و بدست تجار بشاه
 سلطان حسین پیغام داد - که افغان نمک بحرام سلوک
 نالایق بآن درگاه بعمل آورده - می باید آنچه لازمه کیفر او
 باشد زود بدان پردازند - و از کمک اینجا خاطر جمع
 دارند - شاه سلطان کیخسرو خان برادرزاده گرگین خان را
 با فوجی جانب قندهار تعیین ساخت - او آمده بمحاصره
 پرداخته از سوء تدبیر مقتول گشت - بعد ازان محمد زمان
 خان شاملو قورچی باشی بدین کار دستوری یافت - اتفاقاً
 تا وصول بدان جا در عرض راه کاسه عمرش لبریز گردید *

ميرويس هشت سال راتق و فائق مهمات آنجا بوده گوشه
فنا گزید - و پس از برادرش عبدالعزیز بر سرپر حکم رانی
نشست - و بعد یک سال محمود پور میر ویس با چند
کس از حواشی او ساخته او را بقتل رسانیده رایت حکومت
بر افراشت - و [چون در هرات هنگام ابدالی (که
شیعه ایست از اقوام افغان) بلند شد] عبدالله خان
ابدالی با پسر خود اسد الله (که بهمین مطنه چنده در
هرات عباس قاي خان شاملو حاکم آنجا مقید داشت) از
محبس گریخته با اجتماع جمعیت پرداخته اول قلعه اسفرار را
بتصرف آوردند - و در سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و
بیمست و نه هجری بلد هرات را گرفتند - و اسد الله بر
قلعه فراه (که بتصرف غلزیان بود) بغفلت ناخته متصرف
شد - بعد از چنده محمود غلزی بقصد استردان فراه شتافته
ما بین فراه و زمیادار با اسد الله بجنگ پیوسته فامبرده را
بقتل رسانید *

* ع *

* اسد را سگ شاه ایران درید *

(۳) تاریخ این رافعه است - از آن (که قلعه مزبور استحکام
داشت) بقتل اسد الله اکتفا نموده بقندهار معارفت
نمود - و آنرا از جلال خدومات شمرده بشاه سلطان حسین

معروض داشت - و استدعا کرد که موکب شاهي ازان
طرف جانب خراسان رکضت نماید - من هم سمت هرات
میرسم - ارکان سلطنت تدلیس او را قرین صدق انکاشته
محمود را به صوفی مافی ضمیر ملقب و به حسن قلی خان
مخاطب گردانیدند - و قندهار بار مسلم داشته خلعت
و شمشیر برای او فرستادند - محمود به بهانه تنبیه ابدالی
هرات بصیستان رسید - درین ضمن بکرمان شتافته نه ماه
بضبط آنجا پرداخت - پستّر باستماع هنگامه بیدجن سلطان (۲)
لکزی ساکن فراه (که او را در قندهار نایب کرده بود -
و او میدان خالی دیده باتفاق چند کس افغانه درونی را
کشته خود هم بر دست افغانان بیرونی مقتول گردید)
بقندهار معادرت نمود - سال دیگر بر سر کرمان رفت - و
قتل و غارت موفور نمود - مردم قلعه ناچار بقبول پیشکش
تفویض قلعه برانجام کار امفهان موقوف داشتند - محمود
غلزی اقبال این معنی نموده عازم امفهان شد - به چهار فرسخی
امفهان رسیده با فوج شاهي مقابله بوقوع آمده آنها را
شکست داد - تمامی توپخانه و اسباب اهل اردو بتصرف
آورد - پس ازان متصل امفهان رفته مطابق سنه (۱۱۳۴)
هزار و یک صد و سی و چهار هجری شروع در محاصره نمود -

و کار بر مردم آنجا قسمه تنگ ساخت که نوبت به اکل
 میته رسید - ارکان دولت شاهي بدان شهر مصمم گردیده
 یازدهم محرم سنه (۱۱۳۵) هزار و یک صد و سی و پنج
 هجری شاه را پیش از برده تاج خسروی را بر سر افغان
 مذکور زدند - همان وقت مردم بضبط خزاین و کارخانجات
 تعیین نموده خود هم داخل شهر گشت - و خطبه و سکه
 بنام خویش کرد - و بهیاره از امرای (دشمنان و تمام اولاد
 و احمقان مغویه را از هم گذاریند - و شیواز را بتصرف آورده
 قویم بدر سال در اصفهان و غیر آن لوی فرمان فرمائی
 بر افراخت - پس ازان عارضه جنون و فالج برو طاری شده
 از کار باز ماند - دوازدهم شعبان سنه (۱۱۳۷) یک هزار
 و یک صد و سی و هفت هجری اشرف ابن عمش از گوشه
 خفا برآمده کار محمود با تمام رسانیده نوبت سلطنت بنام
 خود نواخت - در عهد خود کرمان و یزد و بخارا و قم و
 قزوین و طهران تا بول کرپی (که سرحد عراق و خراسان
 است) بقبضه اقتدار در آرد - و سال سیوم سلطنت او
 ایلچی از جانب سلطان روم پیغامهایی درشت متضمن گزاره
 گردیدن از فرمانرانی رسانید - او جواب بزبان تیغ داده سر
 شاه سلطان حسین را (که در اصفهان می بود) از تن جدا
 ساخته نزد ایلچی فرستاد - لهذا افواج روم بمقابله او

آمده جنگ رو داد - و آخر در میان شکست یافته بمصالحت پرداختند - پشتر با نادر شاه سه بار بمقابلہ پرداخت - و هر بار هزیمت یافت - آخر جانب شیراز رفت - و جا نیافته متصل قندهار (که بغاوت کشتن محمود روی رفتن آنجا نداشت) رسیده عزم بلوچستان نمود - حسین برادر محمود غازی باستماع این معنی ابراهیم نام غلام خود را با فوج بر سر او فرستاد - ابراهیم بار رسید - و اشرف بضرب قنک ابراهیم سنه (۱۱۴۳) هزار و یک صد و چهل و دو هجری به نیستی سرا رو کرد - حسین مزبور چندی در قندهار بود - آخر قلعه مذکور بتصرف نادر شاه در آمد *

• محمد یار خان •

پسر میرزا بهمن یار اعتقاد خان است - آن پدری را چنین پسرش شاید - بل در استغنا و بی نیازی از هم گذرانید - هیچ مذاصبتی باهل روزگار نداشت - هر چند بدنی پست پا میزد بیشتر دست خواهش بدامنش آویخته - و هر قدر دست رو بر سینۀ دولت می کشید دست زنان رو بر آستانۀ او مالیده - (اگرچه پدرش ایام زندگی را آزادانه صرف عیش و عشرت ساخته بلهو و لعب گذرانید) اما این در عین صحو و هوشیاری و پاس قاعده دانی و حفظ ضوابط بیش از آسودگی و فراغت اندوخت - کمتر تعب ملازم پیشگی

کشید - در آغاز حال سال دوازدهم عالمگیری (که هنوز
 پدرش زنده بود) بمنصب چهار صدی نو سوارافراز شده
 بصبیله میوزا فرخ فال عم خود [که پسر کوچک یمین الدوله
 آصف جاه است که (از بس فریبی و تذومندی منزوی بوده)
 روزز اعیان و جشن باریاب سلطنت گشته بعطیه و انعام پادشاهی
 ادخار جمعیت می نمود] کن خدا شد - در سال بیست و یکم
 بداروغگی زرگرخانه سرکار والا امتیاز یافت - و پستور داروغگی
 قورخانه نیز ضمیمه گردید - و رفته رفته به میروتوزکی عزت
 اندوخته بخدمت عرض مکرر نیز اختصاص گرفت - و پس
 از آن بداروغگی غسلخانه اعتبار افزود - اما از خویشستن داری
 و تن آسانی یک ماه و دو ماه بدربار نمی رفت - تا آنکه
 پیش منصبی ذوالفقار خان نصرت جنگ (که بسرفروچی
 نام برآورده همواره در جلدوی مالش اشقیاء و تسخیر قلاع
 دکن اضافه ها یافته - باوصف آنکه او هم به تکرار اضافه ها
 بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار رسیده)
 در عالم هم چشمی و هم سری نتوانست گوارا کرد - از جا
 در آمده استعفای نوکری نمود - و بران اصرار درازید -
 بپادشاهزاده محمد اعظم شاه حکم شد که او را مهتمال
 نماید - شاهزاده هر چند گرم التفاتیه بکار برد املا فریفته
 (۲) در [مآثر عالمگیری] محمد یار ولد اعتقاد خان چهار صدی نو سوارافراز شد *

(باب المیم) [۷۰۸] (مآثر الامرا)

و غره نگشت - و گفته فرستاد که نوکری من درین مرتبه نیست که به میانجی گری شما اصلاح پذیرد - شاهزاده بر آشفته در حضور گلّه بهیار کرد - پادشاه فرمود که می خواهد که بمکان قلعه بفرستم - چون این خبر بار رسید عری نمود که همه مردم را بر طرف کرده ام بیجاپور نزدیک است اگر مکانی از مکانهای قلعه مرحمت شود رفته محفوظ بنشینم - بموجب حکم از کلکله بآنجا رفته نشست - و پادشاه هم متعاقب به بیجاپور آمد (چون ظاهر شد که هیچ گونه دل نهان نوکری نیست) برخصت دار الخلافه مجاز گردید *

انتقال در همان ایام پادشاهزاده محمد معظم بجانب اکبرآباد مرخص شده بهم قافلگی ایشان روانه شد - هرگز در راه شاهزاده نداشتند - حتی که از پیش خیمه ار گذشت - بر نیامد - بشاهجهان آباد رفته بر در پوسته آزادی و استغنا مشق استقامت می نمود - چند ماهی به بیکاری بر نیامد که بختیاری و اقبال یادری کرد - در سال چهارم سنه (۱۰۰۸) هزار و هشت هجری از پیشگاه سلطنت و جهانبنایی بار سال فرمان موبه داری دار الخلافه از انتقال علیقل خان خوافی دامن مقصود بدست افتاد - و چهره مطلوب بنظر آمد - باضافه پانصدی پانصد سوار بر مدارج منصب

سه هزارى دو هزار سوار تصاعد نمود - و در سال چهل و ششم از امل و اضافه بمنصب سه هزار و پانصدى سه هزار سوار و عطای نقاره کوس اعتبار و افتخار نواخته فرجدارى مرادآباد (که جز به نوئينان والا مرتبت تفویض نيابد) بانضمام صوبه دارى مفوض گشت - و پس از واقعه ناگزير خلد مکان (چون بهادر شاه از پيشاور بسه منزلى دار الخلافه رسيد) منعم خان را (که دران وقت خطاب خان زماني يافته بود) باستمالت خان مزبور پيش فرستاد - [اگرچه محمد يار خان بقديم اطاعت و انقياد پيش آمده حسن يار خان پسر خود را مع کلید قلعه و نذر مبارکبان سلطنت همراه خان زمان فرستاد - و بايصال هي لک روپيه نقد و هشتاد لک روپيه را نقره آلات (که بجهت سرانجام لايدي گرفتند) تن در داد] اما خود باظهار بيمارى خفقان در قلعه فروکش نمود - و پس از جلوس بهادر شاه (با وصف آنکه آصف الدوله اسد خان باقامت دار الخلافه مامور شد) کار نظامت و نگاهبانى قلعه بخان مشار اليه مقرر بود - (چون فويت سلطنت بجهاندار شاه رسیده - و از لاهور عازم دار الخلافه گشت) او تا اغراباد باستقبال شتافته همان روز در نيمدت آصف الدوله را همديد - و بحويلی

(باب المیم) [۷۱۰] (مآثر الامرا)

خویش آمده نشست - ذوالفقار خان (که دران وقت
وزیر اعظم هندوستان بود) مکرر بدیدنش رفت - و نظر
بر رویه او (که هیچکس در حضورش بسلاح نمی رفت)
جمدهر از کمر وا کرده رفتی - (روزه) که پادشاه محمد فرخ سیر
به عذائی فتح و ظفر داخل شاهجهان آباد شد (در نفس
شهر سرسواری ملازمت در یافته از بیرون قلعه بخانه خویش
برگشت - هرچند آمد و رفت دربار نداشت اما بنام
مویه داری گاه بیگاه مقدمات جز بار رجوع می شد - و
دران هنگام (که محمد فرخ سیر از تسلط سادات بارهه
بجان آمده در مدد پیش آمد امرای عالمگیری شد)
خانسامانی را از انتقال تقرب خان شیوازی بابرهم و سماجت
بدو تکلیف نمود - بشرط عدم آمد و رفت دربار قبول
نمود - گاهی کَیْفَ مَا اتَّفَقَ پیش پادشاه می رفت - و هرگاه
بکچهری خانسامانی رفتی فرود نیامده پالکی سواره دستخط
میکردی - و برای پالکی ستونها نصب کرده بودند - دیانت دار
و صاحب دقت بود - بعد از فرخ سیر هرچند کاره
نداشت اما جاگیرش تا آخر عمر بحال بود - در عهد
خسرو زمان محمد شاه پادشاه هم در سه مرتبه بطلب
باریاب پادشاهی شده - بوقت موعود داعی حق را بُیَک
اجابت گفت - غیر از حسن یار خان (که در جوانی

در گذشت (پسرے نداشت - صاحب خزانه و املاک بود -
و حویلی و داکین بسیار در دهایی داشت - مردم در وجه
کرایه آن مبالغه ها دارند *)

* میر جمله خانخانان *

(۲)
عبد الله نام مرد ملایم بود دوران را - کسی بزبان خود
او نقل میکرد - در ایامی (که در وطن خود بتحصیل علم
اشتغال داشت) (دزے بر سبیل تغن با جمع بهیر باغچه
بیرون معموره رفت - ناگهان فوج اوزبک بآئین تزاری
در رسیده انتشار دران مجمع انداخت - از دیوار باغ
فرو آمده راه هندوستان گرفت - چون زاد سفر همراه نداشت
بتصدیع کلی طی مسافت میکرد - در عهد خلد مکان (که
بدین ملک رسید) ابتدا تعلقه قضای جهانگیر نگر عرف
دهاکه مضاف صوبه بنگاله یافت - پستر قاضی بلده عظیم آباد
پتنه گردید - و در ایامی (که محمد فرخ سیر به پتنه
رسیده بر تخت نشست) او ساز موافقت با مزاج پادشاه
کرک ساخته همراهی رکاب گزید - و پس ازان (که
با جهاندار شاه جنگ نموده فیروزی نصیب شد) او
بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار و خطاب میر جمله
خانخانان معظم خان بهادر مظفر جنگ سر بلندی اندوخت *

اگرچه بظاهر داروغگی دیوان خاص و داروغگی دآک داشت اما بمحریمیت فرق الفوق اختصاص گرفته دستخط پادشاهی باختیار او قرار یافت - از آنجا (که مغل معجول طبع یک دفعه باین دولت عظمی رسید) از تسلط سادات بارهه (که پیش حسن خدمت خود گفته هیچک را بخاطر نمی آوردند) بدر حسد زده از جانب آنها یک را ده ساخته به پادشاه میرسانید - و از کشته شدن ذوالفقار خان و هدایت الله خان و دیگر مردم نام او بسیاست و غمازی بر آمد - و این معنی باعث کشیدگی خاطر سید عبد الله خان و حسین علی خان گشته از آمد و رفت دربار پای کشیدند - سال دوم جلوس محمد فرخ سیر (چون نظم دکن بامیر الامرا حسین علی خان تعلق گرفت) او برفتن دکن راضی نمی شد - تا آنکه میر جماله بصوبه دارچی پتقه سرفراز گردیده مرخص شد - و بدانجا رسیده (چون فوج بسیار و بیش قرار نگاه داشت) از عهده طلب بر آمدن متعذر گشت - بتأبران سراسیمه شده مخفی در پالکی پوده دار نشسته روانه حضور گردید - دران دقت (که در حضور برهمی صحبت سادات رو داده هر روز به بد مظنکی می گذشت) پادشاه او را رو نداد - ناچار پیش سید عبدالله خان رفته بعجز گرائید - او حمل بر تزلزل نمود - و مردم

نگاهداشتند از از عقب رسیده هنگامی تقاضای طلب خود کردند - ناچار خانۀ محمد امین خان بهادر رفته پناه جست پادشاه نظر برفع فساد او بکمی منصب چشم نمائی کرده تعینات صوبۀ پنجاب ساخت - و طالب مردم او از سرکار پادشاهی دهانید - پس از دستگیر شدن آن پادشاه او پیش سادات باره آمده بخدمت مدارت کل چهرۀ عزت بر افروخت - اما مثل سابق اعزاز و وقار نداشت - در عهد فردوس آرامگاه درگذشت - در صوبه داری پتۀ از مغلان همراهی او ظلم کای بر رعایا و سکنۀ آنجا گذشت - و خود هم طریقه رحم و مروت و عاقبت اندیشی نداشت - با اینهمه در امرای کار هرکه با او رجوع می نمود مبادرت میکرد *

* مرحمت خان بهادر غضنفر جنگ *

میر ابراهیم نام پسر امیر خان کابلی ست - سال ^(۴) چهل و هشتم جلوس خلد مکان از اصل و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار علم کامیابی بر افراشت - و در وقت محمد فرخ سهر بغوجداري و قلعداری ماند و مضاف صوبۀ مالوه مقرر گردیده به تنبیه و تادیب متدوران آن زمین پرداخته نامه بمردانگی بر آردن - در اواخر عهد پادشاه وزیر [که حسین علی خان

(۲) یعنی شهید مرحوم محمد فرخ پادشاه - (۳) نسخه [چ] باو -

(۴) نسخه [۱] پسر امیر خان کابل است *

از دکن روانه دار الخلافه شد (با آنکه او هر راه بود) بنابر
 وفور غیرت یا نظر برین که پادشاه را از خان مذکور
 خوش نمی دانست [بعد از تمارض ملاقات نکرد - حسین علی
 خان بعد (سیدن) بحضور او را معزول ساخت - و برای
 دهانیدن عمل بمقصوب [بنظام الملک آصف جاه (که دران
 ایام ناظم مالوه بود) نوشت - آصف جاه او را معقول کرده
 از قلعه طامپ داشت - و چون روی رفتن بحضور نداشت
 بقلعه داری سرورنج و غیره محالات متعلقه صوبه مالوه معین
 گردانید - و چون در همان ایام آصف جاه عزیمت دکن نمود
 نامبرده هم همراهی گزیده با جمعیت شایسته خود را شریک
 ساخت - در جنگ سید دلار علی خان سرداری دست چپ
 بظام او بود - ترددات نمایان نموده خود را بوابر هراول
 رسانید - و اکثر راهپوئییه همراهی خصم درانجا کشته شدند - و
 در نبرد عالم علی خان نیز مساعی جهیه بکار برده دقیقه از

(۲) در تاریخ مظفری [چون حسین علی خان بقصد دستگیر کردن محمد
 فرخ سمر از دکن روانه حضور شد - و از آب نرپدا عبور شده متصل قلعه
 ماند و واقع صوبه مالوه (که مرحمت خان خلف امیر خان کلان بقلعه داری
 و فرجه بی آن ضلع مامور بود) رسید - مرحمت خان بنابر لوم ناسازی
 مزاج حسین علی خان خود را پیش او تقواست رسانید - ازانجا که بغض
 و عداوت این حرکت در دل حسین علی خان متکون بود و قتیکه زمانه جام
 مراقبت بکام هر دو وارد پیمود چاکر مرحمت خانرا ضبط نمود - (۳)
 یعنی خواجه قلی خان .

زد و خوردن فرو نگذاشت - و پس از فتح از اصل و اضافه
 بمنصب پنجهزاری پنج هزار سوار و خطاب مرحمت خان بهادر
 غضنفر جنگ و تقرر صوبه داری برهانپور از همگنان تفوق
 جست - و با رادلان خاندیس بتذبییه پیش آمده تردرات نمایان
 نمود - اما (چون فریاد ظلم کارپردازانش به آصف جاه رسید)
 عوض نظم خاندیس فوجداری بکلانہ با بحالی جاگیر چہارده لک
 روپیہ بلام او قرار یافت - او دلنہاد نشده باستماع استقلال
 فردوس آرامگاه و برہم خوردن مقدمہ سادات بارہہ بحضور
 شتافتمہ چندے فوجداری میرواب و پستہر بہ صوبہ داری پتہ
 ہرمایہ مباحات اندرخت - و وقت موعود در گذشت - پسرش
 بقاء اللہ خان (کہ داماد میرزا محسن برادر ابوالمصور
 خان سہدر جنگ بود) مدتها بذیابخت خان مزبور حراست
 آلہ آباد سرانجام می داد - و در هنگامہ احمد خان بنگش
 سرشتہ تحصن از دست ندادہ قلعه را از تصرف اناغہ
 نگاہداشت *

* مرحوم مجرور محمد کاظم خان مغفور *

جد امجد بلا واسطہ راقم سطور است - (چون والد
 بزرگوارش میرک معین الدین امامت خان بہ رضہ رضوان
 نقل فرمود) پادشاہ حق شناس قدر دان خلد مکان ہریک از
 اخلاف ذی اوصاف و منتہیان سعادت توامان آن ستودہ خصال

خیرمآل را در خور حال به افزونی مناصب و عطای خدمات
 کامیاب امانی و آمال نمود - آن نونهال چمن سیادت در
 دیمان شباب باضافه منصب سرافراز شده نخست به بیوتانی
 موبه بیدجایور و پستر بفوجداری جالذایور موبه خجسته بنیاد
 بانضمام پرگنات دیگر سرمایه عزت اندوخت - و دران ایام
 (۲)
 (که سواد برهم پوری اقامت جای معسکر پادشاهی بود)
 بدیوانی دار السلطنت لاهور رخصت یافت - خانه زان شناسی
 و خانه زان پوری را دران وقت طرفه روز بازار بود - گویند
 (چون دران درزها خان مشارالیه به باده گساری و مهیا کھی
 اعتیاد داشت) یکم از نبایر وزیر خان شاه جهانی (که
 سوانح نگار دار السلطنت بود) در افراد سوانح کشف حال
 نمود - داروغه داک آنرا بجنس از نظر پادشاه گذرانید - پس
 از مطالعه به ارشد خان یزنه ار (که دیوان خالصه بود)
 مستفسر بیان واقع شده فرمود - که از اولان امانت خان
 امثال این امور مستغرب و مستبعد می نماید - اما نگارنده
 نیز خانه زاد است - بعد تأمل (با آن همه تشرع و
 احتساب که داشت) بمحض حسن ظن بحال پدرش و حقوق
 نیکو خدمتی آن مرحوم بداروغه ارشاد شد - که در جواب

(۲) در [بعضی نسخه] برهم پوری - و در [مآثر عالمگیری] برهم پوری

و برهم پوری مسمی به اسلام پوری *

باوید که هر دو خانه زاد اند - نباید که خانه زاد در حق
خانه زاد چیزهای مستقیم و ناپسند بحضور نویسد *

و [چون شاهزاده محمد معزالدین نخستین پسر پادشاهزاده
محمد معظم بهادر شاه (که رهبرای موبه ملتان بود) وارد
شهر گردید] خان مزبور بادرک ملازمت شاهي شرف اندوز شده
بفرزاد عواطف و مهربانی و وفور اکرام و قدردانی اختصاص
گرفت - بدو سه روز درخور ساز محبت بدرقه کوک گشت
و نقش توافق چنان درسمت نشمک که شاهزاده بالحاج و
اقتراح خواهان مرافقت او شد - مکرر استدعای این معنی
بحضور عرضه داشت - از پیشگاه خلافت و جهانبانی دیوانی
موبه ملتان و تته و مایضاً لیهما از بهکر و سیوستان و
غیر آن ضمیمه دیوانی فردج بنام آن راستی منش تقریض
یافت - چون به ملتان شتافت از آنجا (که مزاج طرفین بدوام
تجرع و ادمان شرب آشنا بود) جنسیت علمت ضم گردید -
و اتحاد مشرب خصوصیت افزود - بمجالست بزم خاص و
مهرمیت تام امتیاز اندوخت - و با این همه بدستور دیگر
عمدهای آن دولت (که محیی و ذهاب مستورات خویش را
در محل شاهي ناگزیر امارت خود می دانستند) با آن (که
یک شبانه روز شاه در باغ حویلی آن بزرگ هم با پرستاران
خاص بطریق سیر قدوم فرمود) با وصف ایما مجوز آن امر

غیر مستحق نگردید - و در مهم بلوچ (که از کارهای
 دست بسته شاهزاده بود - و حضرت خلد مکان بدان نازش
 می نمود) پس ازان (که افواج آن بومی مهتامل گردید -
 و شیراز جمعیت آن قوم از هم باشید) شاهزاده خواست
 که فوجی با یکی از مقربان بر سر مأمون و مسکن آنها
 تعیین کند - اکثری هر باز زدند - آن صدات کیش بامر
 دای نعمت خویش بلا اجمال پا برکاب استعمال گشت -
 آن طایفه نیک اعتقاد بمحض ادب سیادت با وجود قدرت
 و توانائی چهره ناشده اسباب و امتعه بجای خود گذاشته
 راه فرار سپردند - چون از نوشته شاهزاده بعرض سلطانی رسید
 بافزایش منصب و خطاب خانی ناموری اندوخت - و پس
 ازان [که عالمگیر پادشاه بمفر ناگزیر عالم بقا شتافت - و
 شاهزاده بهمراهی پدر عالی قدر] که از بلده پیشاور بهنگ
 برادر خود محمد اعظم شاه (که هریک بمقتضای وقت
 سکه و خطبه بنام خویش آراسته بود) رایت عزیمت
 المراثت [در ملتان خان مشارالیه را به نیابت صوبه داری
 گذاشت - و پس از عزل (چون بلاهور رسید) ازان (که
 خلد منزل بدکن مترجه شده بود) بذابر در دست ها
 فتوانست سفر گزید - دو سه سال کما بیش دران بلده
 به بیکاری گذرانید - و بی مداخل مخارج زیاد (که لازم

در اقمندیها ست (کشید - و از اینجا] که دیانت و امانت
 بهجت محیط به هرافت بی شایبه لیت و لیس داشت^(۲)
 و بیشتر ماحصل تیولاش بصرف ارباب نشاط و طرب (که
 هر منفی از اماناف آن مشاهیر یاب بود) در می آمد [
 درین ایام زرے] که از وجوه جاگیر و نقدی پسران (که
 هم منصب پادشاهی و منصب شاهی داشتند) فراهم آمده [
 بمصارف در آمد - و^(۳) چون در مقام سادهورا مضاف
 سرهند بملازمت پادشاهی و شاهی استسعاد نمود) به تیول آباد
 موبه پنجاب و بخشیکری دوم شاهزاده (که به جهاندار
 شاه ملقب شده بود) موافقت افتخار اندوخت - و بعد
 از آن (که نوبت سلطنت هندوستان به جهاندار شاه رسید)
 اگرچه به منصب چهار هزاره پایه افزای اعزاز گردید -
 اما از استغذای فطری و بی پروا مزاجی و عدم محاسن
 به مرسومات زمانه سازان به پیش آمدن نوآمدهای ناشناس
 و کینه دینی کوکلتاش خان (که همیشه در پردا دوستی
 کار شکنی ها میکرد) فتح الباقی از وفاء و مکنت رو ننمود -
 بلکه از رهگذر نا قدر دانی و افسرده دلی بقطع سلسله
 آمد و رفت دربار و انقطاع محوری و سلام انجامید - و زرے

(۲) نسخه [۱] لب ریس - (۳) نسخه [ج] شاه دهرا و در [بهمنی

در دار الخلافه کَيْفَ مَا اَنْفَقَ سر سوارى دىچار پادشاه شد -
 و سوابق الطاف بر سر پرسش هاى تفقد آمدن آورد - و
 از بے کارى و پریشان حالى تاسف و تلهف نمود - و
 تعبير و سرزنش (که بايست) بکار کوكلتاش خان رفت -
 تجويز صاحب موبگى گجرات و لاهور بميان آمد - ازان (که
 ارتشا و کار سازى را رز بازار و مير و وزير را با داد و ستد
 سرود کار بود - و مزاج آن متدين واقعى ازين چيزها
 پُر بيگانه) چگونى در گيرد - آخر کار ناچار بقلعه دارى ارک
 لاهور بسند افتاد - چند ماهى نگذشت که گله ديگر شگفت -
 و سرير آرائى فرخ سير رعب افزاى دور و نزديک گشت -
 نزديک بود که بعلت ديرين رفاقت جهاندار شاه دست زد
 عتاب پادشاهى شود - پيش آگهى و اشراف قطب الملک
 (که چنده در ملتان تعين بود - و بر حقيقى حال وقوف
 داشت) بفرياد سيد - بعرض رسانيد که مشار اليه (چون
 از اخذ و جر و حيف و ميل اجتناب مي ورزید) باستمزاج
 شاهزاده کارها را به اختيار کوكلتاش خان را گذاشته خود
 بنام خورسند بود - لهذا آن بليه از سر راشد - در آخر
 عهد آن پادشاه (چون اعتقاد خان فرخ شاهى بقرب و
 منزلت سلطاني ارج پيمای اعتبار گشت) بقدم آشنائي
 و سابقه تعارف (که او هم جهاندار شاهى بود) ديوانى

(مائثر الاموا) [۷۲۱] (باب المیم)

صوبہ کشمیر (کہ تن آسانا عیش گزین را گوشہ ایست
(روح افزا و فضائے سست دلگشا) بنام آن عشق گرا نامزد
نمود - و [چون هنگام محنتی خان (کہ در احوال میر
احمد خان ثانی ^(۲) نایب ناظم آن صوبہ بتفصیل رقم زدہ خامہ
شدہ) آشوب آماں آن خطہ گردید] اگرچہ زورق حالش
دران چار موچہ بے تمیزی (کہ سفاین احوال اکثر متصدیان
پادشاہی در گرداب خواری و ذلت افتاد) بگذار سلامت
مازند کار پردازان حضور در ذیل اہل خدمات آنجا بپایہ عزل
در آردند - پس ازان بدہلی آمدہ سالہ چند بہ بیکاری و
بے جمعیتی گذرانیدہ در سنہ (۱۱۳۵) و ہزار یکصد و سی
و پنج (کہ سن شریف او از عشرہ ششم فراز تر شدہ) روح
پرفروش بفردرس برین خرامید *

پسر کلانش غفران مآب میر حسن علی والد ماجد
محرر ادراک در آغاز بہار جوانی (کہ از نوزدہ سالگی
بر نگذشتہ - و هنوز نہال آرزیش بشگوفہ مران نشکفتہ)
در بلدہ لاہور سنہ (۱۱۱۱) ہزار و یک صد و یازدہ ہجری
گل زندگیش بہ آفت خزان اجل برگ ریز گردید - بعد
از پانزدہ روز بیست و ہشتم رمضان این نقش مہوم
بر صفحہ هستی نمود بے بود نمود - اگرچہ اعمام و برخہ

(۲) - ترجمہ اش عنقریب می آید •

ذی ارحام این اضعف عهد در لاهور اند اما بتقریب
 در خوردن سایر قبار و عشایر در حین حیات جد امجد سال
 (که امیر الامرا حسین علی خان بدکن نهضت فرمود)
 وارد خجسته بنیاد شده باقتضای آب خوردن پائانه غریب
 گشوده لنگر اقامت انداخت - و بطول مکث سر مراجعت
 ننماید - دست از یار و دیار فشانند - و ناگزیر پابند تاهل
 گشته رو به ملازم پیشگی آورد - در سنه (۱۱۴۵) هزار و
 یک صد و چهل و پنج هجری از جناب نواب آصف جاه
 بدیوانی صوبه برار سرافرازی یافت - آن نسخه برهم خورده
 را نوخط شیراز رونق گردانید - و آن گل پژمرده از هم
 ریخته را به آبیاری سعی از سر نو برونک و بو آورد - حسن
 تمشی و نیکوکار گذاری بر روی روز افتاده در زبان حق
 ترجمان آصف جاه گذشت - که کارهای فلانی نمکی دارد *

[چون دران هنگام (که والاتبار گردون وقار عالم مدار
 عالمیان استظهار نواب نظام الدوله بهادر ناصر جنگ دام اقباله
 باقتضای وقت بسمت و کشاد دکن پیش گرفت) حسن
 اتفاق نگارنده اخبار را هم بارونگ آباد کشید] بتلثم بمطاط
 فیض مناط آن جوان بخمت جوان همت ابواب کامرانی بر
 رخ عقیدت خویش گشود - (هرگاه سابقه رأفت ایزدی
 بدستباری یک از پانشتگان گوشه خمول گراید - و روشن گر

(مآثر الامرا) [۷۲۳] (باب الميم)

تقدير آئينه روشناسی يكی از يشت بدیوار ماندگان گمناهی را
بر زاید) هر آینه مودات ظهورش شكرخانه جلوه شهون
آراید - چنانچه بے سلسله جنبانی احدی آن والا قدر
بے هنری مرا بهنر بر گرفته مشام بزدگی ام را از شمامه
الطاف خاص معنبر گردانید - و بدرجه قرب و اعتبار بلا شریک
و سهیم بر آورده بمصاحبت و محرمیت فوق الفوق اختصاص
بخشید *

و (چرخ حصول هر امری در حلول وقت بود) بعد از
چند بدیوانی دکن و نیابت دیوانی و خانه سامانی
سوار آصفجاه متعلقه آن مملکت ممتاز فرمود - بسپاس داری
آن نطق هواخواهی و خیر سگالی بر میان کار دانی و
کار شناسی بسته کاربند کارهای ماموره گردید - و باحیای رسوم
نیالان خویش ارتشا و یاره ستانی (که اهل روزگار حق السعی
گویان حلال تو از شیور مادر دانند) از قلمرو خاطر یک قلم
قلم انداز کوده حرام و ناروا تر ساخت - ظاهر است که
فرا گرفتن این ملکه رضیه بخوف و خشیت الهی بس نادر
و کم یاب - بیشتر در اختیار آن جز استرضای خاطر آقا و
مزید التفات او (که مستجلب جاه و افزایش قدر است)
منظور و متصور نیست - آن هم درین دور فاسد وجود عنقا
گرفته است - از مد یکم اگر باین صفت متحلی است در

(باب الہیم) [۷۲۴] (مآثر الامرا)

ابتداءً زمان بنادانی و سفاقت منسوب است - الحمد لله
که اینجا غرض اخیر مفقود - چه این متبوع والا اقبال ما
(۲)
(که بالتباع شریف وی سرمایۂ سعادت می اندر زیم) در
علو همت آفتابے سمت منیر (که پرتو تربیتش عام) و
از فرط عطا سحابے سمت بے نظیر (که فیض انعامش تام) -
مگر عقل شامل کیش محض بحکم حیا کاری (که ازان چشم
در چار نشود و سر بالا (۳) نتواند شد) اجتناب واجب شمرد -
(۴)
اختیار افتاد * بیت *

* سر ببالا نتواند ز خجالت کردن *

* همچو قلاب کسی را که گرفتن هذر است *

و پس ازان (که زمانه رنگ دگر ریخت - و آن گرامی
آژان نیک اندیش بمصلحت سنجی خرد گوشه انزوا گزید)
[چنانچه ذیل احوالش مفصلاً بدان ارتسام یافته] این رهین
امتنان بجاذبه محبت دست از این و آن برداشته چون
سایه با شخص هم قدمی نمود - و بجرعه می شیراز کام
و دهان وقت را بکلارت می اندود * بیت *

* جائے کہ تخت و افسر جم میرود بباد *

* گر غم خورم خوش نبود به کہ می خوریم *

(۲) نسخه [ج] می اندوزم - (۳) نسخه [ج] سر ببالا - (۴) نسخه

[ب] واجب شمرده اختیار افتاد *

ردزے چند در کُنج عزلت فراغت، مهیا و عافیت مستوفی
داشتم - و می گفتم * بیت *

* ما گوشه را نه بهر قناعت گرفته ایم *

* تن پروری بگوشه خاطر رسیده است *

ناگاه فلک رشک گین بحال خویش نگذاشت - و
پا بدامن کشیدگان را سر بکوه و صحرای داده از روضه عبهر
برد - اکثرے را درین نقل و تحویل بازوی همت بسستی
گروائید - و پای عزیمت بسنگ آمد - نفسے چند بر فیروزدیم که
بے راهه روی گردون ناهنجار بواه پیگار سراسر خسار انداخت -
(۲)

و دران روز هم بدستور هر روز با سردار مرادف فیل
بود - (چون معامله فوزنی شد و زیان کاری بهزیمت متمثل
گردید) سران و سرخیلان بمحوطه (که قریب ناردگاه
بود) در آمدند - جز فیل آن عالی نژاد (که انهم بسر
رهگذر آن چار دیوار رسیده) دیگر دران عرصه نماند - ازین
تماشائی کارگاه تقدیر استفسار برفت که چه باید کرد - گفتم
غیر ازین [که درین پناه جا (که بے پناهی بهتر از نیست)
خود را نشانه گوله و بان هر چپار سمت باید ساخت - و
رایگان جان در باخت] سودے متخیل نیست - [آن قوی دل
تیز فکر ازین حرف خود را بمیدان کشید - و دید که

فیل نشینان مقابل او را تنها دیده جلوریز اند - از
 راد مردی یکه و تنها فیل خود را بهمان سمت تیز راند -
 آنها بمشاهد این حالت لب بآفرین و تحسین گشوده دست
 از آریز و ستیز باز داشتند - و حلقه وار در میان گرفته بدان
 هیأت بجانب آصف جاه پی سپر گشتند - قدم چند
 باقی بود که برخی ناموس پرستان شمشیرها آخته ازان محوطه
 بر آمده برق آسا خود را رسانیدند - چون وقت از دست رفته
 (هر چند آن دلاور پُر دل و مکرر اوراق بدرشتی ممانعت‌ها
 نمود) جز ابحاش طرف ثانی هیچ نیفزود - ناچار بمقتضای
 حزم و احتیاط ازان سو دست و بازو به تیر باران برگشاده
 همانجا باز داشتند - از نیرنگی تقدیر در جنگ سالم مازده
 در صلح زخمی برداشتیم - ناگاه دران شورش بی تمیزی اوباش
 چند تیغها علم کرده بمن در آوردند - و حمله میکردند - بآواز
 عمد (که چرا خویشتن را بکشتن میدهی) متغیه گشته
 خون را از فیل بر تافت - چون حفظ آلهی وتایه بود بجانب
 حلقه فیلان (که دم و خرطوم باهم پیوسته بود) افتادم - معاً
 عمد دیگر بهواداری آن سامی مرتبت را نیز بر فیل خون
 گرفته از آشوبگاه بر آردن - و شعله بلند شده فور نشست -

دراں آدابگی و محرومی آشنائی دوچار شده بخانه متهور
خان مرحوم (که احوالش نگاشته خامه شد) رهنمونی کرد -
هرچند از وقوع این حرکت غیر مرضی بعقوبت ها شایان تر
بودیم لیکن حلم آصف جاهلی (که آیه ایست از آیات
الهی) در عتاب گاه پاداش بسلب منصب و جاگیر اکتفا
(۲)
فرموده بر ما چند کس بضبط خانه نیز افزودند *

اگرچه در عالم وهم و خیال مهالک بسیار بود اما
لله الشکر ممدون گوشه عزلت که نا شنیدنی ها بگوش
نخورد و نا دیدنی ها بگذار در نیاید *

* ای گوشه عزلت ز تو آب رخم افزود *

* نشناسم اگر قدر تو در بدر افتم *

همین عزلت است که باعث تالیف این نسخه شده -
(۳)
و اشاره در دیباجه بدان رفته - تا لطیفه غیبی در نماید -
و فضل لاریبی رخ گشاید - و شغل دلخواه بدست افتد -
بدین مشغله دلکش در رفع بیکاری میکوشم - پیداست که
کلیترة نویسی و لطایل گوئی بیش نیست - چون طبیعت را
از آفت تعطیل میانمت نموده و از هجوم افکار ردیه باطله
باز داشته مقید رقعت افتاده چه توان کرد که بطالت

و عطالت بامتداد کشید - شش سال قریب باختتام رسید *

* بیت *

* خمیازه سنج تهمت عیش رمیده ایم *

(۲)

* می این قدر نبود که رنج خمار ماند *

اگرچه چندی بدولت آن از کشاکش روزگار زود گسل

پوشکن به امن آباد جمعیت آریده *

* بیت *

* هرکه در کار است گردون میزند بر یکدگر *

* وقت آن آمد که بیکاری بکار آید مرا *

باز هم از اقتضای مزاج عنصری [که انشراح او بجنبش

باز بسته اند (که هر قدر حرکت فزون تر آثار فراوان تر) -

آب بآن لطافت از دیرایستادگی کثافت پذیرد - دل تا

کی بستوه نیاید [سر اظهار نداریم *

* بیت *

* ما را زبان شکوه ز بیداد چرخ نیست *

* از ما خطی بهر خموشی گرفته اند *

چون دنیا را به اُمید خورده اند در آرزو عیب نیست *

* مصرع *

* شاید شب ماهم سحره داشته باشد *

نعم عصری میان دو یسر واقع شده - و سیاهی لیل را

(۲)

سپید ماه صبح در پی است *

* بیت *

* نقاب چهره اسید باشد گرد نومیدی *

* غبار دیده یعقوب آخر توتیا گردد *

خداوند احوصله مباشرت اسباب نیست - و بے اسباب
 هیچ کار را فتح باب نی - اندک کار این بیچاره را از
 دایره اسباب بیرون نه - و اگر بے سبب نکذی سبب را
 بر ما آسان کن - و ما را بما مگذار - و آنچه تو مستحق آنی
 پیش آر - اَلْهٰی هِرْجِهْ از ما بتو رسید اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ - و هرچه
 از تو بما رسید اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ - اَللّٰهُمَّ کَمَا اَنْعَمْتَ فَزِدْ - و کَمَا
 زَدْتَ فَاَدِمْ - و کَمَا اَدَمْتَ فَبَارِكْ - بِحَقِّ الْحَقِّ وَ اَهْلِهِ وَ صَلِّ
 عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ *

* مبارز خان عماد الملک *

خواجه محمد نام در آوان صبا و طفلی بهمراهی والد
 ماجده از مولد و موطن خویش باخ رهگرای هندوستان
 گردیده (چون بگجرات پنجاب منزل گزید) او را بخدمت
 شاه دولت مشهور (که درویش صاحب تصرف بود - و
 سکنه پنجاب را عموماً بدر اعتقاد است) بودند - آن
 بزرگوار مژده رسان دولت و اقبال آن نونهال گشته پارچه
 از مابوس درویشانه خود بار بخشید - و پس ازان (که
 یا بسن رشد و تمییز گذاشت) جولانی عرصه تلاش روزگار
 (۲)

گردیده در آغاز شباب برفاقت میرزا یار علی (که
 با کم منصبی جای بسیار در مزاج پادشاهی داشت)
 پیوست - میرزا کاغذهای دستخطی خود را حواله او میکرد -
 و کارها ازو میگرفت - تا آنکه به شیراز بخدمت التقات میرزا
 نسخه احوالش بجمعیت گرائید - و بمنصب پادشاهی
 سرافرازی یافته چندی به پیشدستی بخشگیری سیوم مامور
 شد - پس ازان به نیابت سردار خان کوتوال نامه و شهرت
 اندوخت - در همان هنگام صبیحه عنایت الله خان (که از
 اکابر کشمیر است) بعقد ازدواج خویش در آرد - چارچمن
 حالش طراوت دیگر گرفت - و جویدار دولتش شادابی
 تازه یافت - بافروزی منصب چهره اعزاز افروخته بتقبوض
 بخشگیری سرکار پادشاهزاده محمد کام بخش فرق اعتبار
 برافراخت - در ایام محاصره قلعه پرناله با فوج شاهزاده
 میر مورچال بوده - پس ازان بفرجدارگی سنگمیز (که محال
 خالصه مقرری خجسته بنیاد بوده) نامزد شد - در آزای
 حسن تردد و کردانی بخطاب امانت خان تحصیل ناموری
 نمود - و در سال چهل و هفتم فوجداری بیضاپور (که
 بیست و چهار گروهی ادرنگ آباد است) ضمیمه شده بعیای
 فیل کامیابی افزود - و در عهد خلد منزل بمتصدیگری و

فوجداری بندر مبارک سورت ممتاز گشته عنان عزیمت
بجانب مقصود منعطف ساخت *

(چون خان فیروز جنگ ناظم صوبه گجرات بسفر
دارالقرار بنه بریست) خان مژور برسم یلغار خود را
به احمد آباد رسانیده بضبط خزانه و کارخانجات از پرداخته
حفاظت و حراست آن الکة وسیع وجه همت گردانید - (۲)
پیشگاه خلافت و جهانبانی بافزایش منصب و صاحب صوبگی
گجرات پایه افزای امارت گردیده گاه گوشه مباحث بر ادج
افتخار رسانید - (چون نوبت فرمانروائی بجهان دار شاه
سید) آن صوبه به سر بلند خان قرار یافته بوسیله کوکلتاش
خان خانجهان نظام ولایت مالوه بعهده خان مذکور مفوض
شد - پس از وصول بارجین (که حاکم نشین آن صوبه
است) با رتن سنگه چندرات زمیندار رام پوره [که در عهد
عالمگیری بر سر وطن مسلمان شده باسلام خان مخاطب گشته -
درین ولا بذابر وهن و سستی سلطنت خیال سوری و سرداری
بدماغ بی مغر خود راه داده و اندوه فراهم آورده بتصرف
محالات پادشاهی دست تجبر افراشته بود] اگرچه مشهور
این است که ذوالفقار خان بذابر نفاق (که با کوکلتاش
خان داشت) بر اجه اشاره نمود که خلل انداز عمل خان

(۲) نسخه [ج] آن الکة وسیع وجه همت خویش گردانید *

(باب المیم) [۷۳۲] (متأثر الامرا)

مذکور شود - تا بدنامی این بد نقشی بحال مریخی او عاید گردد [نخست پیام های صلاح آمیز بر گزارند - ضعیف الاسلام (۲) شدید العناد از قوط نخوت و استکبار سر از قبول آن باز زده در مخالفت استبداد نمود - و دلیر خان روهیله را (که از مشاهیر جماعه داران آن موبه بود) با فوج بهیار بر قصبه سارنگپور فرستاده عبدالرحیم بیگ تھانه دار آن جا را برداشت - و جمعی کثیر را ماسور و مقتول ساخت - حاکم شھامت نشان از حدیث رسا و غیرت بجا زیاده برین تاب ستم شریکی آن جهالت کیش نیارنده با جمعی (که همگی بسه هزار سور ^(۳) ندرسید) بعزیمت رزم و پیگار بگام سرعت ره سپر گردیده در حوالی آن قصبه (که بیست و سه کروهی اوچین است) بسال بر آراسته آماده جدال گشت - آن ادبار پژوه با بیست هزار سوار [که اکثر افغانان نامی بودند مثل دوست محمد روهیله (که هنوز رگ و ریشه زمیذاری دران موزوم ندرانیده) با سه چهار هزار سوار نوکری میکرد] میدان جلالت را بپای جرأت پیموده هر سه طرف خان مذکور را بسه فوج فرو گرفت - تا زنده دستگیر نماید - پس از انداختن بان و تفنگ (که آتش افروز رزم و جنگ است) ایران قتال اشتعال یافت - و کار کشش و کوشش

(۲) نسخه [ج] آن ضعیف الاسلام الخ - (۳) نسخه [ب] میرسید .

بالا گرفت - درین اثنا نسیم از مہبّ عزایت ایزدی وزید -
و شاهد ظفر جاوہ نمود - بعد از فتح شخصہ راجہ را
در معرکہ افتادہ دید - سرش بریدہ آورد - ظاہر شد
(کہ هنوز زند و خورد گرمی داشت) کہ در سلک توپ خانہ
گولہ رھگلہ بدو رسیدہ از پا در آمد - خان اقبال نشان
گوانبار غنائم گشتہ بہم عزائی نصرت خواست کہ بہنہب و غارت
رام پورہ وطن آن شقی توجہ گمارد - زنش بضعیف نالی
درآمدہ از ارسال پیشکش ازان عزیمت باز داشت - جہاندار
شاہ بارسال فراہین تحسین و عطای خطاب شہامت خان
مشمول عواطف بیکران گردانید *

در آغاز فرمانروائی محمد فروخ سہر بار دیگر صوبہ داری
کجرات نامزد او شد - دو ہفتہ از حکمرانی او منقضی
نگشتہ بود کہ ایالت آنجا بہ داؤد خان پنی^(۲) اختصاص
گرفت - و خان مذکور بخطاب مبارز خان و تقرر صوبہ داری
حیدر آباد درجہ امتیاز پیمودہ (خس عزیمت بجانب مقصود
راند - دوازده سال کمابیش دران مملکت طولانی وسیع
بہ مقصد گزائی و مطیع نوازی گذرانید - سرکشان گردن تاب را
از پا در آورد و رباعی مالگذار را باستمالکیت و دلاسا بذواخت -
از قطارہ و پویہ دمہ فہی آسود - و پیوستہ ازین سورتا آن سر

ولایت سایر و دایر می بود - اگرچه زیاده بر سه هزار سوار نگاه نمی داشت اما فوجهای گران مرهته را باویز و ستیز نمایان آرداد دشت فرار می ساخت - یکم از اشقیا (هرگاه بصره او قدم گذاشت) سرچنگ مستوفی خورد - و هر مرتبه (که آرداد دست انداز آن دیار نمود) ضرب دست او دیده بنگ پا جان بدر برد *

دران هنگام (که امیرالامرا حسین علی خان ناظم دکن شده آمد) خان مزبور بآهنج ملاقات به خجسته بنیان رسید - امیرالامرا پس ازان (که شخصیت او دریافت) باندازد قدر و منزلتش سلوک پسنیدیده نموده مقضی المرام بتعلقه مرخص گردید - و (چون آصف جاه کمر دولت خواهی خسرو زمان محمد شاه پادشاه بر میان عقیدت بسته از مالوه بدکن انتهاز نمود) ازانجا (که خان مشارالیه بمراسلات زبان مرافقت داده بود) از حیدرآباد روانه شد - بعد ازان (که آصف جاه از جنگ مخالفان را پرداخته وارنگ آباد اقامت داشت) رسیده بملاقات چهره مزید اخلاص افروخت - و از طرفین تجدید موافقت یکجتهی باتفاق بمیان آمده بتجویز منصب هفت هزارمی هفت هزار سوار و خطاب عماد الملک لوائی شادکامی افراخت - قضا را درین اثنا سادات (که از

(مآثر الامراء) [۷۳۵] (باب المیم)

بیم کین قوزی آنها شدی نمی غزودند (۲) بروز خود نشسته راه

ناکامی سپردند - و خلشها بالکلیه مرتفع گشت - خان مزبور

تمهید شادی پسرها برانگیخت - و جشن طوی و سدر

برآراست - دران ایام آصف جاه رفتن حضور بخود تصمیم

فرمود - با آن (که صوابدید آن خان دور بین نیک اندیش

نبود - و ممانعت ها نمود) اتفاقاً بکئل فردا پور رسیده

برخی وجوه اقامت دکن (جکان پیدا کرده برگشت - و در

تصویم رای خان مبارزت نشان نامه نوشت - و این بیت

معنون ساخت *

* آنچه در آئینه جوان بیند *

* پیر درخشت کهنه آن بیند *

(۳) پس ازان بمشورت و کنگاش یک دیگر آصف جاه فتح

جنگ بجانب ادربی و آورد - از سران و افغانان جذبی

(که از دیرباز خلیع انذار گذرانیده زرها اندوختند) پیشکش

معد به درخواست - آن خان مزاج شناس روزگار نخست

بتعاقد خود شتافته ازانجا (که بایسته بجمعیت و ملابت

رسیده رعب افزا می شد) با معدر دس آمده ملحق گردید -

چون مرفه خویش ندید [که سرداران آن طرف دستمال

(۲) نسخه [ب] نمی غزود - (۳) نسخه [ج] پس ازان (که

بمشورت) از سران الخ *

تحریم شده هرچه گویند بتن بردارند (چه خود از همان
 [بشخور آب می خورد] باهم یکتائی ورزید - آنچه مطمح^(۲)
 نظر فتح جنگ بود صد یک آن بظهور نیامد - (اگرچه
 بمقتضای وقت بظاهر ناخوشی بروز نکرد - و گود شکافته
 نشد) اما باطن ها غبار آلود گشت - ازان هنگام او و دیگر
 حکام جنوبی مطلقاً دل از باز پرس برداشته محال سیکا^(۳)کول
 (که خالصه بود - و دست بر داشته گاه ازان داخل خزانه
 میکرد) با دیگر محالات آن صوبه بطریق قلمک متصرف
 گشت - و چون نواب فتح جنگ بحضور شتافته مسند آرای
 وزارت گردید هنگام پذیرائی بمناسبت او و پسران و همراهانش
 کمی و نقصان بعمل آورده باز خواست زر خالصه فیز بوکیاش
 نموده کارش زبانی کرد - و ذخیره خاطر بیرون انداخت -
 و هرگاه تجویز نظم کابل بمیان آمد بطل سبحانی عرض کرد
 که برای این کار به از مبارز خان دیگر نیست - در پرده
 دوستی میخواست کارش بسازد - و پس ازان (که عوض
 دکن مالوه و کجرات ضمیمه وزارت بآصف جاه مقرر شد)
 ازین (که بیگاه صوبه دار شود - بهتر است که مبارز خان
 باشد - فیما بین حقوق اخلاص در غایت متحقق است)^(۴)

(۲) نسخه [ب] ورزیده - ۳) نسخه [ج] سیکا^(۳)کول - و در نسخه [ب]

سیکا^(۳)کول - (۴) نسخه [ج] که فیما بین *

به پادشاه هم عرض نمود - و مشار اليه را هم بتكرار
 نوشت و خواند برين بله آورد - اما درين ضمن عنايت الله
 خان خورش (كه در حضور خان سامان و نايب وزارت
 بود) باشاره خاقان زمان او را باغ سبز نموده تظميع
 زياد كرد - و درغن قاز مالیده اميدواربها داد - خان مزبور
 بارصف پي بر كردگي و كهنه تجربگي از جا در آمده بے
 آن (كه استصواب نواب فتح جنگ درميان باشد)
 از روى فديريت و نمك خوارگي انقياد اوامر پادشاهي را
 بخود مصمم گردانيد - در محاصره گدهي پهلچري (۲)
 مچھلي بنذر است - و آيا رار زميندار مفسد پيشه آنجا
 متحصن گشته در جنگ و بيگار داد دليري و دلاوري ميداد
 شش هفت ماهه گذرانیده بود كه فرمان صوبه دارى دكن
 رسيد - خان مزبور چنده ديگر صرف اوقات بران قلعه
 نموده بمصالحه آنها گرفته علم معاودت بحيدرآباد افراخت *
 چون افغانان جنوبى درين امر نيز سلسه جنبان بودند
 بهادر خان پني فوجدار كرنول و ابوالفتح پسر عبد النبي
 خان فوجدار كويه و عبد المجيد خان نبيرگ دليو خان و
 متبناى ار علي خان و از جانب سعادت الله خان فوجدار

(۲) نسخه [چ] پهلچري و در [بعضه نسخه] پهلچري - و در [بعضه

جا [پهلچري و پهلچري هم آمده - (۳) نسخه [چ] كويه .

(باب المیم) [۷۳۸] (مآثر الامراء)

کرناتک غالب خان پسر امیر ابوطالب بدخشی با فوج
شایسته رفیق گشته در عین برشکال از متصل ناندیر عبور
آب گنگ کوتمین نموده در سواد اوندیه (که برگذۀ ایست
از سرکار باسم بالاگهات برار) خواست موسم باران بگذراند -
درین ایام نواب فتح جنگ آصف جاه (که بنابر ناسازمی
مردم حضور بتقریب شکار بر آمده بود) باستماع انتشار
مرهتہ در مالوہ از منزل سورون^(۲) گذار گنگ بهاگیرتی روانہ
آن صوب گردید - پس از اخراج اشقیا از قریب اوجین
برگشته به برگذہ سہور (که متصل سورنج است) رسیده بود
که خط محمد عنایت خان بہادر از خجستہ بنیاد در (رسید -
[کہ باغواہی مردم دور انداز حضور و تحریک افغانان جنوبی
مبارز خان صوبہ داری دکن قبول کرده بوصول فرمان عازم این
طرف است - و از فحواہی مشورت این^۵ چنان مستفاد
می شود کہ بعد از دخل صوبہ داری با عساکر دکن متوجہ
مالوہ شود - و جمعہ از حضور ہم تعیین گردند] با خدام
تکالیف ما لایطاق درمیان آرند - کہ ہم سر پیچیدن متعذر
و ہم گردن نہادن متعسر باشد - در همین اندیشہ خط رکیل
مبارز خان بدست افتادہ) [آنچه زبانی عنایت اللہ خان

(۲) نسخہ [ب] سورون - و در [بعضی نسخہ] سورون - (۳) نسخہ (ج)

(مآثر الامراء) (۷۳۹) (باب المیم)

نوشته (مقوم مضمون مرقوم محمد عنایت خان بوده)
موهوم مجزوم آمد - عطف عنان بجانب دکن نمود - و
بیای استعجال (سپر گشته در شهر ذی قعدة سال ششم
محمد شاهي داخل خجسته بنیان گشت - و بر سبیل
اتمام حاجت نخست مواعظ و تحذیر از سفک دماء مسلمین
برنوشت - خان شهامت منش (هر چند که کار کيف ما انفق
بدین مرتبه رسیده بود) دل بای دادن و برگشتن شایان
سری و سرداری خود (که از مبارز پیشگان روزگار بود)
ندیده (خصوص در عالم نوکری این خام خیالیها که در خور
نام و زبیده شانش باشد) سر از مواعظ غرض الود پیدید -
و مستعد رزم و پیگار گردید - آصف جاه نیز باتفاق باجی
راو و غیره مرهقه با شش هزار سوار استقبال نموده (چون
به برگشتن چارقهانه رسید) خان قضا گرفته اجل رسیده با فرط
جلادت و کثرت تجربه بگفته جمعی غلط بین باراده ظفر نگر
(که آلتماغای بهادر خان است و آبادی افغانان) باندیشه
آن که (پایاغار و شبگیر بدان قصبه رسیده دمی آسایش
نگرفت - و یکسر به اورنگ آباد شتافت) از دو حال
خالی نیست - مخالف اگر از راه اضطراب تعاقب سر
می کند توپخانه (که نازش او به پشت گرمی آفت)
نمی رسد - جنگ دلخواه ماست - و اگر توپخانه را نگذاشت

بدیر خواهد رسید - تا آن وقت قبایل و خزانه سردار
 زه و زاک مردم فوج با شهر (که پای تخت است) بدست
 آورده آماده نبرد می شویم - از آب پورنا (که فرود آم
 بمقابل ده دوازده کروهی (سیده بود) برگشته باز غیبه نمود
 بدانست که انحراف از حریف رو بود در هندوستان د
 نقد قرار بر خویش بستن و شهر غلبه بخشم را داشتن است
 فی الواقعه محرر این سطور همراه آصف جاه بود - همان
 (ع) و مهابتش از دلها پاک رفت - و احتمال فتح
 (که یقینی اکثر بود) مرجوح گشت - بل بیم زدگی
 و گریختن خاطر نشین که و می گردید - نذر مبارک باد
 نظر سردار گذشت - موزون طبعان تاریخ ها فکر کردند
 شخصی تاریخ غریب بهندی یافته منظوم نموده * ع

۱۱۳۶

* در کیا مبارز خان *

ماده آن تاریخ است - بالجمله هنگام عبور برخی پیش قدمای
 یزک و کار طلبان قراردلی طرف فتح جنگ در رسیده دستبر
 سترگ نمودند - داروغه توپخانه او با جمعی از پا در آمد - آن
 بدان بسند نموده با لخته از مرهقه به برگری گری و قزاقی
 در آمده حریف را از یلغار برداشته قطع دو قدم راه بدشواری
 (۳)

(۲) چنانکه در جزو اول صفحه ۲۱ مذکور شده - (۳) نسخه [ج]

برداشتند - و قطع الخ *

(مآثر الامور) [۷۴۱] (باب المیم)

انجام مید - ناگزیر بقصبة^(۲) شکر کهیرله بهیر و بنگاه بر تافته
خود با مردم جنگی برون ایستاد - اما این انفکاک و افتراق
بدر شبانه روز کشید - بعلت بے چیزی (که همه باسب
و قمچی ماندند) طرفه صعوبت بر مردم گذشت - که
بدتر از مردن بود - بیست و دوم محرم سنه (۱۱۳۷)

یک هزار و یک صد و سی و هفت هجری ثلثه از روز
جمعه مانده با کمتر از ده هزار سوار بجانب فتح جنگ
(که دو فوج مرتب ساخته یکم بهر داری خویش و دیگرست
بسرعی عضد الدوله عوض خان بهادر دو کورهی قصبه
مذکور صف آرا بود) روان شده بدست راست عوض خان
(که طرف یمین آصف جاه بود) سبک عزان گردید - ناله
نال (که در سیه لایش آدم و جانور نا سینه فرو میرفت)
پیش آمد - ناچار سر رشته یسل گسیخت - و رده بوهم
خورد - طرفه چپقلش بهم رسید - اگر اسب چراغ پا
می شد از تنگی جا همان قسم راه میرفت - و اگر سوار
می افتاد بزمین نا رسیده میان دو کفل و دو سر اسب

(۲) نسخه [ب] سکه کهریه و در [بعضی نسخه] سکه کهرله - اما در
[تاریخ مظفری مرقوم است که] نظام الملک بعد از اجازت بادشاه مسافرت
نور دیده جانب دکن عزان بر گردانید - و بر جناح استعجال خود را بدانجا
رسانید - مبارز خان بمقابلہ پیش آمده بیست و سیوم محرم سنه ۱۱۳۷
در شکر کهیره جنگ صعب اتفاق افتاد *

(باب المیم) [۷۴۲] (مآثر الامور)

بند گشته بالا بالا ره می پیمود - آخر مردم جرانغار
براه افتادند - با این همه توپخانه (عد نهیب برق افکن
خضم را بر دست راست گذاشته چون شیر غران در آمده
با میمنه و التمش عوض خان به زد و خورد کوتاه یراق
پیوست - درین اثنا سرداران منصور با جزائریهای جان کاه و
تفنگ های زندگی را به پشت گرمی رسیده آتش در
خرمن هستی آن جسارت کیشان زدند - خان مبارز با دو
پسر هدف تیر قضا گشته ^(۲) بسیاری از سرداران [مثل بهادر
خان پنی صاحب اهتمام برانغار و مکرم خان خانزمان سردار
جرانغار و غالب خان هراول و ابوالفتح خان میانه و
حسینی خان پسر عالی مردان خان حیدر آبادی و امین خان
دکائی و جگدیو رار جادون (که هر دو ازین طرف رفته
ملحق شده) و محمد فایق خان کشمیری (که دیوان
سرکار آن مرحوم و از صاحب کمالان (زگار بود) با سه هزار
و پانصد کس [گریبان بچنگ اجل دادند *

بر شناسای کار ظاهر است که آن خان ناکام از نامساعدت
روزگار مساهله و مساعدت در امری که نبایستی بکار بود -
(۳)
و الا بوصول فرمان اگر دست از گدھے پهلچری بر داشته

(۲) در [تاریخ مظفری] خان مذکور هر چند داد شجاعت داد آخر از دست
نظام الحاکم بقتل رسید - (۳) در نسخه [۱] بولکر بغیر نقطه مرقوم است *

(۲)

متوجه می شد کار تا اینجا نمی رسید - بعد ازین هم معلوم نمی شد که بدین طول خواهد کشید - و آلا ساز و سرانجام و فوج بسیار می توانست جمع کرد - حتی که در ایام جنگ هم سران مرهقه پیغام رفاقت نمودند - خصوص کاهو بهونسله با پنج هزار سوار بقلیل راضی بوده - اصلاً قبول نکرد - که اینها همه سرچنگ خورده و مالش یافته من اند - آینده هم سر حساب نگهداشتنی ست - منت پذیر نمی شوم - اگر بی زر آمده رفیق شوند مضایقه ندارد *

بالجمله در نواحی آن قصبه (که صحرانیست دلفزا) مدفون گشت - سرآمد امرای حال بوده - بلکه به امیران زمانه هیچ مناسبتی نداشت - بوی سرداران سلف میدارد - شجاعتش با فراست فرین - و ریاستش با سیاست هم نشین - در استقلال و متانت کوه بوده (که از تند باد انقلاب روزگار جنبش در ارکان ثباتش راه نیافته - و در راست اندیشی و حسن تدبیر قدر اندازے بود) که هرگز تیر فکرش از نشانه مقصود چپ و راست نیفتاده - دور باش ممل و اختلاط ممل نداشت - (هرچند خالی از یار باشی و صحبت دوستی نبود) نوکر پروری و رفیق نوازی بسیار داشت - عیش پرستی و تن آسانی نمی کرد -

سپاهی وضع بود - کار طلبی ها داشت - معامله فهم بود
 بجز (سی همه جا می رسید - شلتاق و شتلم در میان نمی آورد
 حیف رایگان رفت - به منتهای دولت نرسید - از صا
 عنایت الله خان پنج پسر و یک دختر داشته - دو پ
 خرد اسعد خان و مسعود خان (که یکی با دختر مطلب خ
 بن مطلب خان بنی مختار و دیگری با صبیح خان زه
 مکرم خان بن خانخانان بهادرشاهی کتخدا گردید) در ۷
 شباب همراهی پدر برگزیدند - و از همه کلان تر خوا
 احمد خان است که پدر همیشه بخیالیت خود در ن
 میگذاشت - اگرچه کارها همه مفوض به راجی جلال الد
 محمود خان بود که بقدم رفاقت و راستی مزاج چ
 در دل مبارز خان جا کرده که بر ساخته و پرداخته
 نمی توانست انگشت اعتراض نهاد - بعد از کشته شدن
 با احشام قلعه محمد نگر عرف گولکنده ساخته صندل خ
 خواجه سرا را (که قلعه داری می نمود) بیدخل ک
 با مال و متاع و اتباع و اشباع بقاعه شتافته باستحکام
 و باره پرداخت - و تا یک سال نگهداشت - هر چ

(۲) در احوال مطلب خان [اسد خان] بغیر عین مهمله وقوع یافته - ا
 اغلبیکه [اسعد خان] صحیح باشد - (۳) چنانکه در ترجمه مطلب خان
 جزو سیوم صفحه ۶۵۳ گذشته *

او را مناسبته باین کارها نیست (مرد بیچاره است - همیشه
 روزانه می خوابد - و شبها بیدار) به رای و تدبیر دیگر
 هواخواهان بعمل آمده باشد - پس ازان [که دلار خان
 (که خسر او بود و خاله حقیقی هم بار منسوب) مصلح
 شده] بمنصب شش هزار و خطاب شاهامت خان و تنخواه
 جاگیر در همان صوبه و معافی تکالیف نوکری و عدم تقاضای
 اموال پدر قلعه تسلیم نموده - بعد از چند عوض جاگیر
^(۲) هیدر آباد در اوتهه پور و قوال یافته - الکال از مدتی
 در خجسته بنیان گوشه نشین است - کاره بکسی ندارد -
 جاگیره در خاندیس یافته - دیگره خواجه محمود خان
 است که در جنگ زخمهای مؤلم برداشته صحت یافت -
 و آصف جاه بمنصب پنج هزار و خطاب مبارز خان مشمول
 نوازش فرمود - درین و لا خطاب امانت خانی یافته ^(۳) آمنیر
 خاندیس در جاگیر دارد - خلف ارشد است - در زمان
 پدر قلعه داری ها داشت - مرد شجاع معامله فهم و شایان
 کارهای عمده - با درویشان اخلاص مند - بهمه چیز مربوط
 و بهمه اوصاف آراسته - در همراهی آصف جاه معزز است -
 دیگره عبد المعین خان (که در حین هیات پدر بحضور

(۲) همچنین در دو نسخه و در [سیرم] عوض جاگیر هیدر آباد راتنه نور.
 و قوال یافته - (۳) نسخه [ج] آنبیر *

شذافته) - خمسرو زمان در خون بهای پدر بمنصب عمده
و خطاب مبارز خان و داروغگی گرز برداران سرفراز فرمود -
الحال در عرصه نیست - و دختر به ثناء الله خان نبیره
غایب الله خان منصوب شده - در حکومت خسرو فوجدار
سیکاکول بود - پس ازان آصف جاه بصوبه دارمی بیجاپور
تعیین نموده - دران جا از دست اودا چوهان سردار
مرهته شکست فاحش خورده - آخرها در نلعه دارمی پریزند
در گذشت - اگرچه هرزه چانه بود اما حرف های بمزه
داشت - دیگر هم ارلان داشته - یکم ازان حامد الله خان
است که نواب آصف جاه بضابطه هند (که عداوت خون را
بوملت نسیم منسیا می کنند) همشیره خود را بعقد او
داده - با این نسبت هم زناه ندارد *

* معز الدوله حیدر قلی خان *

اسفرائینی سمت - محمد رضا نام داشت - ابتدا در
سرکار سلطان عظیم الشان توسل جسته بنسبت نام او مشهور
گردید - پس ازان (که زمام سلطنت هندوستان بدست
محمد فرخ سیر در آمد) سال اول جلوس بواسطت میر
جمله بخطاب حیدر قلی خان و خدمت دیوانی دکن مع
دیوانیهای صوبجات آن و امانت کل محال خالصه با دیگر
داروغگیها سر بلندی اندوخت - و بعد رفتن بدان صوبه

(مآثر الامراء) [۷۴۷] (باب الميم)

(چون در مزاج شورش و سختي بهيار داشت) با نظام الملك آصف جاه ناظم آنجا صحبت از درس نه نشست - لهذا بحضور شرافت بدیوانی صوبه احمد آباد و متصدیگری بندر سورت و نیابت نظامت گجرات (که امال دران ایام بنام خاندوران بود) عزت اندوخته بدان صوب (اهی گشت - و به تنهیق مهمات آنجا پرداخته اضافه نمایان در محصول بندر و محال خالصه (که سپرد او شده بود) آورد - و در جنگ با مغدر خان ثاني (که با جمعیت بهیار بمقابله آمده بود و از جمعیت کم داشت) بجرأت پیش آمده برو غالب گردید - اما بنابر درستی مزاج او رعایای آنجا ناراض بودند - و جاگیرداران آن صوبه شکایت کلی داشتند - و این معنی باعث کینه دگی خاطر قطب الملك شده بود - از آنجا تغیر شده در عهد سلطان رفیع الدرجات عزیمت حضور نمود - و بمقتضای وقت پس از وصول باکبر آباد باسید عزت خان بارهه چون شیر و شکر جوشیده باستصواب از راجه رتن چند را بکمند اتحاد در آورد - بشفاعت حمین علی خان با قطب الملك نزد صفا باخته شریک مشورت هر دو برادر شد *

و (چون در عهد سلطنت سلطان رفیع الدوله حمین علی خان بدفع فساد نیکو سیر بن سلطان محمد اکبر بن خلد مکان

(باب المیم) : [۷۴۸] (متأثر الامرا)

بصوب اکبر آباد اراده نمود) او بخطاب بهادري آبرو يافته
بطريق هراول پيشتر به راه پيمائي در آمد - و در محاصره
قلعه اکبر آباد مصدر تردد شد - و سال اول جلوس
فردوس آرامگاه به تغيبه گردهر بهادر (که بعد فوت راجه
جهيلا رام ناگر عم خود در صوبه آله آباد سر نافرمانی^(۲)
داشت) با فوج شايسته دستوري يافت - و چون باستصواب^(۳)
راجه (تن چند اين مقدمه بصلح گرائيد) ازانجا برگشته
پس از رسيدن بحضور در همين سال بتعلقه مير آتشي
از انذال سيد خانجهان باره لوی افتخار بر افراخت -
و پس از کشته شدن حسين علي خان (که سيد عزت
خان باره و ديگر رفقای خان مزبور رو بجانب دولت خانه
پادشاهي آوردند) نام برده با جمعيت سوار و پياده
موجود کمر خدمت بسته آثار دليري و دلادري بظهور آورد -
و در جلدري آن از اصل و اضافه بمنصب شش هزار^(۴)
شش هزار سوار و خطاب ناصر جنگ طبل شاد کامي نواخت -

(۲) نسخه [ب] جهيله رام - (۳) در [تاريخ مظفري] در همان اثنا شعله
شهرت کشيد که گردهر پسر ديا بهادر برادر زاده جهيله رام که مقدمه الجیش
و قوت يازوي او بود بعد فوت عم خود بجمع سپاه پرداخته قلعه آله آباد را
بتياري برج و باره استواري نمود - (۴) در [تاريخ مظفري] حيدر قلي خان
بمنصب هفت هزار شش هزار سوار یک (سپه و خطاب حيدر قلي خان بهادر
ناصر جنگ امتياز يافت *

در جنگ (که با قطب الملک بتوزکی سلطان ابراهیم پسر سلطان رفیع الشان متصل آن رد داد) بهر ادلی مامور شده در سردادن توپخانه بزر افشانی بعده آن سعی بلیغ نمود - و بهتر بشمشیر با حریف پیوسته طریق جرأت پیمود - و قطب الملک بهادر را (که زخم بدست آمد) بر فیل برداشته نزن پادشاه^(۳) آورد - و باین حسن خدمت از اصل و اضافه بمنصب هفت هزاره هفت هزار سوار و خطاب معزالدوله علم بلند رنگی بر افراشت - و سال (۱۱۳۳) هزار و یک صد و سی و سه هجری صوبه داری گجرات از تغیر اجیت سنگه و متصدی گری بذر سورت از تغیر قمرالدین خان بهادر ضمیمه میر آتشی بار تقرر یافت - و در سال دیگر (که نظام الملک آصف جاه حسب الطلب از دکن بحضور آمده بخلفت وزارت از انتقال محمد امین خان بهادر اعتمان الدوله مخلف شد) او (که بزبان آدری و دلیری موصوف

-
- (۲) در [تاریخ مظفری] و حیدر قای خان میر آتش در لشکر محمد شاهي ترددیکه بکار برده و بزر پاشی بیدریغ و بوعدهای لطف آمیز نوازش یادشاهی بتالیف قلوب و جذب خواطر پرداخته کاریکه از عمل توپخانهها در روز جنگ گرفته شاید در عهده هیچ مور آتشی از زمان سلف این جهد ظهور نرسیده -
- (۳) در [تاریخ مظفری] چون کاری از مدد بخت و یاری اخفر در گذشته بود دو زخم یکی زخم تیر و پیشانی و دیگر زخم شمشیر بر دست رسیده بود - و بتقدیر آلهی زنده ازان معرکه اسیر گردید *

بود) در کارهای ملکی و مالی دخیل میکرد - این معنی بر مزاج وزیر گواره نشد - و پادشاه به خاطر داشت او حیدر قلی خان را مانع آمد - او متحمل نگشته رخصت شده به احمد آباد رفت - و در آنجا زر محاللات خالصه و تیول جاگیرداران را (۲) متصرف گشت - لهذا جاگیر او (که در نواح دارالخلافه بود) بضبطی در آمد - او باستماع این خبر بمتصدیان حضور نوشتم - که چون اقطاع من ضبط شده از من نوکری و اطاعت نمی آید - لهذا صوبه داری آنجا بنام نظام الملک (۳) آصف جاه بهادر تقرر پذیرفته بهادر مزبور در آنجا آن صوبه شد - او باستماع این معنی با آن (که فوج بسیار فراهم آورده بود) خود را بجنون انداخته در آنجا پیشگاه سلطنت گردید - و پس از وصول بدو منزلی شاهجهان آباد بتسخیر صوبه احمدیر (که بتصرف اجیمت سنگهه (۴) رفته بود) تعیین

(۲) نسخه [۱] لفظ [را] نیست - (۳) در [تاریخ مظفری] چون درین ایام معزالدوله حیدر قلی خان ناظم گجرات قدم جرأت در وادی بغی گذاشت رای جهان آرای صوبه داری گجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن نموده مهم حیدر قلی خان بر نظام الملک مقرر داشت - و او پاشنه کوب نا جهانلوه قریب گجرات خود را رسانید - و حیدر قلی خان چون ناب مقاومت در خود ندید بدر جنون زده بحضور پادشاه رسید - بعد چندی از تغیر خانزمان بخدمت میر آنشی سر بلند شد - (۴) نسخه [ج] اجیمت سنگهه را نهور •

(مآثر الامرا) [۷۵۱] ؟ (باب الميم)

شد - و بعد ازان (که گده پتلي^(۲) هم مفتوح گشت) بحضور

آمده مطابق سنه (۱۱۳۷) هزار و يك صد و سي و هفت
هجري شب با زن خود در خس خانه مي خوابيد ناگاه آتش
در گرفت - و چمن زندگيش را سوخت^(۳) - در کارها طبع رسائه
داشت - و جلالت را بکار داني فراهم کرده بود - اما
مزاجش خالي از سختگيري و زياده سري نبود - گويند طعام
گرم ميخورد - حتی که بر دستار خوان ظروف پخت طعام را
بر سر مجمر پراز آتش داشته حاضر مي ساختند *

• مرثمن الملک جعفر خان •

در اصل برهمن پسر بود - حاجي شفيع اصفهاني خريد
کرده مسمی به محمد هادی ساخت - و مثل اطفال پرورش
و تربيت نمود - و همراه او بایران رفت - و پس از فوت
او بدکن بر گردیده بقليله نوکر حاجي عبدالله خراساني
ديوان صوبه برار شد - و پستتر نوکر پادشاهي گشته در
عهد خالد مکن بمنصبه درخور و خطاب کار طلب خان سرفراز

(۲) نسخه [ج] گده پتلي - و در [بعض نسخه] گده پتلي - (۳) در

[تاريخ مظفري] سال هشتم از جلوس فردوس آرامگاه معز الدوله حيدر
قلي خان ناصر جنگ در ايام گرما بخش خانه استراحت داشت - ناگاه
آن خانه را آتش در گرفت و او فرصت بر آمدن نمانده همانجا بر حمت ايزدي
پيوست *

شده بتعلقات صوبه دکن مي پرداخت - و چندے ديواني
 حيدرآباد داشت - پستر بديواني صوبه بنگاله از تغير ضياء الله
 خاں و خطاب مرشد قاي خان سر عزت بر افراخت - در
 ايام (که محمد فرخ سير جانب اکبرآباد بقصد جنگ
 با عم خود جهاندار شاه عزم نمود) حيدر بيگ نامي را
 با جمعي بصوبه بنگاله فرستاد که خزانه بيار - او بجنگ
 پيش آمده شکست داد - پس ازان (که سلطنت به محمد
 فرخ سير (سيد) رشيد خان برادر افراسياب خاں مرزا
 جهيري بصوبه دارى آنجا تعيين يافته کار بقتال و جدال
 رسانيده مقتول شد - نامبرده معرفت جنگت سببه ساهو (که
 از معتبران مالداران آن صوبه بود) زرها صرف نموده بتعلقه
 صوبه دارى آنجا و منصب هفت هزارى هفت هزار سوار
 و خطاب مؤتمن الملک علاء الدوله جعفر خان بهادر اسد
 جنگ ناموري اندوخت - و سالها درانجا بسر برده در سنه
 (۱۱۳۸) هزار و يك صد و سي و هشت هجري (ه سپر
 مالک آخرت گشت - مرشد آباد آباد کرده اوسمت - گویند
 در فن عملداري کمال آگهي داشت - کورے پر از نجاست
 ساخته نام آن بيکنته نهاده بود - زمينداران را درانجا
 قيد مي نمود - و بيکنته (بفتح باي مروده و سکون باي
 تحتاني و ضم کاف عربي و سکون نون و لای فوقاني مثلثه

هندي با های مخفی موقوف (بزبان اهل هند عبارت از بهشت است که باعقدان خود مخصوص برگزیدگان داند *

یس از شجاع الدین محمد خان بهادر داماد او [که ^(۲)

میرزا دکنی عرف داشت - و از مردم بهرانیپور بود - نام

پدرش نورالدین از قوم افشار (که یکم از اجداد او عالی

یار سلطان نام در ایام شاه ظهیراسپ حاکم فراه مضاف

خراسان بود) و خود او چندس بتعلقه داری ایلمکندل مضاف

صوبه فرخنده بنیان اشتغال داشت - و در ایام صوبه داری

جعفر خان در بنگاله بحکومت اردیبهس می پرداخت [یاخار

نموده داخل مرشد آباد گردید - و از حضور فردوس آرامگاه

بنصب عمده و خطاب مؤتمن الملک شجاع الدوله بهادر

اسد خان سر بر افراخته بنظم آن ملک تقرر پذیرفت - و

کود مزبور را برهم زده همه زمینداران را گذاشت - و سپرده

سال بحکومت آنجا گذرانیده در سال (۱۱۵۴) هزار و

یک صد و پنجاه و دو هجری واصل عالم عقبی گشت -

درفق از بنگاله رفت تاریخ فوت اوست * ^(۳)

(۴) در [تاریخ مظفری] سال چهاردهم از جلوس والا جعفر خان الخطاب

به مرشد قلی خان صوبه دار بنگاله در گذشت - و شجاع الدوله داماد او

بقرمان نظامت بنگاله و خلعت مکلف با مالای مروارید و خنجر مرصع و شمشیر

با ساز میثاکار و فیل و اسب از حضور والا مورد مراحم گشت - (۳) یعنی

صده هزار و یک صد و پنجاه و دو هجری *

(باب المیم) [۷۵۴] (سائر الامرا)

پس از پدرش علاء الدوله سرفراز خان بهادر هیدر جنگ^(۲)

(که مرزا اسد الدین نام داشت) ایالت آنجا یافت - و

پس از انقضای ده ماه در سنه (۱۱۵۳) هزار و یک صد

و پنجاه و سه هجری بدست علی وردی خان (که از

پیش آوردهای پدرش بود) کشته گردید - مرشد قلی

خان بهادر رستم جنگ یزئنه سرفراز خان است - نامش مرزا

لطف الله - پدرش حاجی شکرالله تبریزی از دیار ایران

به هندوستان آمده در صورت توطن گزید - مرزا لطف الله

دران جا متولد گردید - و پس از وصول بسن رشد کسب

علوم نموده بقصد تجارت به بنگاله رفت - شجاع الدوله جوهر

قابلیت او دریافته مبیعه خود را با او عقد نمود - ابتدا

بخطاب لطف علی خان و بعد فوت جعفر خان به مرشد

قایی خان مخاطب شد - دران ایام حاکم اودیسه بود -

(چون علی وردی خان بعد قتل سرفراز خان عازم آن سمت

شد) او هم فوجی فراهم آورده بمقابلله پرداخت - و شکست

یافته دکن ریه شتافت - و در سنه (۱۱۵۴) هزار و یک

صد و پنجاه و چهار هجری باز اجتماع نموده باو دیسه آمد -

(۲) در [تاریخ مظفری] چون شجاع الدوله صوبه دار بنگاله و بهار و

اودیسه سیوادم ذی الحجه در سنه ۱۱۵۱ هجری در عین هنگامه ورود نادر

شاه در گذشت فرمان نظامت هر سه صوبه با دیگر مذاکرات از پیشگاه جهانبانی

برای سرفراز خان خلف او روانه گردید

و سعيد محمد خان پسر حاجي محمد را (كه برادر زاده
علي وردی خان می شد - و نائب اردبيله بود) دستگیر
ساختم - علي وردی خان با هر دو عزیزم اردبيله کرده حاکم
آنجا را هزیمت داد - ازان بعد بدکن آمد - نظام الملک
آصف جاه بهادر مشمول عواطف ساخته بتقرر جاگیر و قرب
مصاحبت خود خرسند گردانید - سال (۱۱۶۴) هزار و یک
صد و شصت و چهار هجری در گذشت - شعر می گفت -
و مخمور تخلص می کرد - این بیت از دست *

* میذار از ضعیفان کار سنگین بر نمی آید *

(۲)
* كه كوهی میشود صورت پذیر از خامه موئی *

(۳)
حلیله اش مشهور به مهمان بیگم صبیحه شجاع الدوله مدتی
زنده بود - در حیدر آباد بکویای خرید کرد شوهر پسر
می برد - پسرش یکی خان چندے قلعه داری کهنپوره (۴)
مضاف فرخنده بنیان داشت - ساله چند قبل از حالت
تقدیر ازینجا اداره شده *

* مهاراجه اچیت سنگهه واتهور *

پسر مهاراجه جسونت سنگهه اسمت - چون پدرش در
تهانه داری جمروند در گذشت از در شکم مادر بود - پس

(۲) نسخه [۱] خانه مورے - (۳) نسخه [ج] مهین بیگم - (۴) نسخه

[ب] کهنمور - و در [بعضی نسخه] کهنور *

از وصول بلاهور متولد گشت - پستور بر طبق حکم خلد مکان
 گسانش بحضور آوردند - پادشاه خواست بدست آورد -
 (۲) (که قدیمان راجه متوفی بودند) بجنگ برخاسته
 برخه بکار آمدند - و چندی او را بوطن رسانیدند - پس
 از آن (که پادشاه خود دو بار در صوبه اجمیر رفته بقلع و
 قمع این قوم پرداخت - و شاهزاده محمد اکبر را بتعاقب
 او مامور ساخت) اینها باغواي شاهزاده کاربند شده او را
 از راه بردند - تا آنکه شاهزاده باتفاق آن مردم یک و نیم
 کوهی لشکر پادشاهی رسید - بوجهی اینها بد گمان شده از
 نزد پادشاهزاده برخاسته رفتند - ناچار شاهزاده هم راه فرار
 گزید - پادشاه در جودهپور فوجدار تعیین نمود - تا حیات
 پادشاه او در کوه های صعب المرز جا گرفته بود - پس از
 ارتحال پادشاه فوجدار جودهپور را بے حرمت ساخته قصه
 بتصرف در آورد - خلد مازل در جنگ اعظم شاه فرمان طلب
 فرستاد - نیامد - لهذا بعد جنگ اعظم شاه بر سر جودهپور
 رفت - و خانزمان پسر منعم خان خانخانان را بر تعیین
 نمود - پس از رسیدن خان مزور نزدیک جودهپور آمده او را
 دید - و تسلی یافته بملازمت آمد - و بعد عفو جرایم
 بمنصب سه هزاری سر افتخار برافراخت *

و (چون پادشاه متوجه دکن بعزیمت مقابله کام بخش گردید) او از اثنای راه باتفاق راجه جی سنگه که پهلوانه اسباب ضروری برداشته و خیمه ها در لشکر گذاشته راه وطن گرفت - و بعد معارفت از دکن پادشاه را فکر تنبیه این قوم در سر بود - اما فساد قوم سکهان (که در پنجاب عالم گیر شده بود) مانع آن شد - نظر بمصاحت رقت از کرده و نا کرده او چشم پوشیده بوساطت خانخانان قرار یافت که او باتفاق راجه جی سنگه سرسرای ملازمت نموده رخصت وطن یابد - و سرانجام درست کرده خود را بحضور (ساند - از اسکا) که فلک فتنه را هردم توطئه دیگر بر می انگیزد) خلد منزل را بعد رسیدن لاهور قضیه ناگزیر پیش آمد - و پستور میان پادشاهزاده مخالفت در داد - تا آنکه نوبت سلطنت به محمد فرخ سیر رسید - سال دوم جلوس حسین علی خان امیر الامرا با فوج بر سرش تعیین گردید - نامبرده مغلوب رعب گشته به امیر الامرا رجوع آورد - و بقبول پیشکش جرایم او بصفح مقرون گردید - صبیحه خود را موافق معمول جهت عقد با پادشاه روانه حضور ساخت - و به صوبه دارئی کهکرات سر بلذ گشت - پس ازان دست توسل بدامن سادات زده اواخر عهد محمد فرخ سیر حسب الطلب از احمد آباد بحضور آمده بخطاب مهاراجه فرق عزت بر افراخت -

و در محبوس ساختن پادشاه مذکور با سادات شوپک مشورت بود - ازین جهت در خاص و عام طشت بدنامی او از بام افتاده در اوایل عهد فردوس آرامگاه از نظامت کجرات عزل پذیرفت - و از سر نیک فالی دست آریز سند بلده دار الخیر اجمیر را بتصرف در آرد - پس ازان (که امرا با فوجی بر سر او تعیین شدند) راه رطن خود پیش گرفت - و در کده پتای مردم او متحصن بودند - فوج پادشاهی رفته به حکام آن پرداخت - آخر بصلح مفتوح گردید - و فرار یافت که ابهی سنگه پسر کلانش از جانب پدر در حضور باشد - ابهی سنگه پس از رسیدن بحضور بتطبیع ارکان آنجا دست از حقوق پدری برداشته به بخت سنگه برادر خرد خود نوشت - و او بتقریبی در حالت خواب اجیت سنگه را (۳) روانه بنس القرار ساخت - لهذا ابهی سنگه مخاطب

(۲) در [تاریخ مظفری] سال چهارم از جلوس والا اشرف الدوله ارادتمند خان را بصوابدید او با بیست و دو امرا بر مهم مهاراجه اجیت سنگه رخصت فرموده - خان مذکور در اجمیر رسیده بلطف و عطف اورا مطیع و منقاد ساخته قلعه هنلی که در عمل مهاراجه بود بتصرف اولیای دولت در آورده راجه ابهی سنگه پسر کلانش را مع پیشکش لایقه همراه امرای مذکور بحضور آورد *

(۳) در [تاریخ مظفری] بعضی میگویند که چون مهاراجه اجیت سنگه مشورش و بغی برداشته بود پادشاه و وزیر الممالک اعتماد الدوله قمر الدین خان بخت سنگه پسر اورا بوعده حکومت جوده پور و عبیره تمامی ملک پدر او فریفته بر کشتن پدر تحریر دادند - و او بامید ریاست پدر را بکشت *

به مهاراجگی شده در سنه (۱۱۴۰) هزار و یک صد و چهل
هجری از تغیر سر بلند خان به صوبه داری گجرات رایت
عزت برافراخت - و بوطن رفته یک سال به بذور بستم
انجا گذرانید - و در سال یازدهم محمد شاهي داخل گجرات
شده بمرهته جوته صوبه می داد - چون غلبه آنها روز افزون
دید سال پانزدهم برخاسته بوطن خود آمد - و تمام
صوبه بتصرف مرهته رفت *

مهاراجه اجیت سنگه دو پسر داشت - اولین
ایهی سنگه که احوالش گذشت - و دومین بخت سنگه
که بعد فوت پدر بر وطن قابض گردید - و پس از
پسرش بقی سنگه در حالت تحریر متصرف است -
و به رعایا پروری و پاسداری زیرستان و سر شکنی
زیرستان زبانزد - تتمه احوال سلطان محمد اکبر بدین
اسلوب است که بعد فرار از نزدیکی اجمیر (چون هیچ
جانب مقرر نیافت) پیش سنیها بهونسله شتافت - سنیها
بسلوک پیش آمده چندے نگاهداشت - (چون خلد مکان
بدکن نهضت فرموده غلغلۀ کافر کشی در چار سو افکند)
از مرعوب گشته جهاز سواره روانۀ ایراس شد - چون جهاز
بمسقط رسید حاکم آنجا نگاه داشته بخلد مکان نوشت -
درین ضمن (که خبر آمدن از بمسقط مسموع شاه سلیمان

(باب المیم) [۷۶۰] (مآثر الاسرا)

مغوی گردید - و سابق سلطان محمد اکبر از آزاد خود
اطلاع داده بود (شاه بتعلقه دار مسقط) که رجوع شاه
ایران دارد (بتقدید نوشته طلب داشت - و لازمه احترام
بجا آورده همیشه ضیافت و سیر بود - آخر سلطان
درخواست کمک نمود - شاه گفت که هنوز پدر شما
زنده است - بعد ازین (که نوبت بپدران رسد) آنچه
لازمه امداد و اعانت است بعمل خواهد آمد - سلطان
تنگدل شده گفت که مزاج من با هوای اینجا نمی سازد -
رخصت دهند که قریب قندهار در ولایت گرم سیر متوقف
باشم - شاه حسب درخواست مرخص نمود - و برای
اخراجات لایذی بهمان نواح تنخواه معین کرد - سلطان
پس از رسیدن آن نواح سال (۱۱۱۵) هزار و یک صد
و پانزده هجری بگلشن بقا فرامید *

• میر احمد خان ثانی •

خلف میر احمد خان شهید است که در صوبه داری
برهان پور با کفار مرهته جنگ مردانه نموده جان در باطن -
نخست محمد خان خطاب داشت - پس ازان بنام پدر
نامی گردیده چند فرجدارتی چکله امتاباد صوبه پنجاب
بعده اش بود - قضا درانجا حلیله او (که محبت و
دلپستگی مفرط بدر داشت) در در نقاب ممت کشید -

رأس المال مبدرو هوش خود را بدست تاراجگران جزع و
فزع داد - و این نامور دلخواش چون داغ لاله دامن گیسو
دل غم زبوده او شد - همت بر ترمیم و تاسیس مقبره آن
عقیقه گماشته باغی طرح انداخت و پستر بزیابت عنایت الله
خان کشمیری به ایالت خطه کشمیر کامروائی یافت -
نقشش درست نه نشست - آخر کار بخفت و (سوائی
انجامید - تبیین این اجمال آنکه محتوی خان ملا
عبد النبي (که از علمای عصر و در زمره ارباب منصب
منسلک بود) همواره میخواست در پرده حمیت اسلام اغراض
نفسانی خود را پیش برد - از تعصب و لجاج گاه گاه
با هتود آن دیار کارش بصورت احتساب می نمود *

(چون انقلاب روزگار و بے نهقی سلطنت انبعاث و ایرات
خود سری و خیره روی شور پستان می نماید) آن شوخ چشم
در سال دوم محمد شاهي اجلاف و احامره شهر را روایات
مرجوح فقیه از راه بوده با خود متفق ساخت - و رفته
با نایب صوبه و قاضی صلاحیت و ابرام نمود - که احکام
شوعیه (که به ذمی متعلق است) مثل ممانعت از رکوب

(۲) چنانکه در احوال محمد کاظم خان در صفحه ۷۲۱ از جزوه سیدم اشاره

مبین بوده - (۳) نسخه [ج] علمای قشوی - (۴) نسخه [ب]

احامره - (۵) نسخه [ج] مرجوحه .

اسم و ارتباط یراق و غیر ذلک بدان کاربند باید شد - و آن روزمه ضاله را از اعلان رسوم مشوم باز باید داشت - آنها جواب دادند - آنچه در دار الخلافه و سایر بلاد هند شایع و مروج است بعمل می آید - احداث امر غیر معمول بدون حکم خلیفه وقت چگونه پیشرفت میشود - آن شوریده سر از باززدن حکام هر خویش پیچید - و بیرون برآمده بهایمودی یکتائی گزینان هر جا همدروئی می دید مراتب استخفاف و استحقار می نمود - اتفاقاً درین ایام روزی مجلس رای نامی (که در جرگه معتبران بلده منتظم بود) با براهمه بسیر باغی رفته بطعام و اطعام اشتغال داشت - که آن سبکرو بسر وقت رسیده آوازه گیر و دار بلند ساخت - و بے تحاشا بزدن و بستن پرداخت - مجلس رای بپای استعمال راه فرار سر کرده خود را بخانه میر احمد خان انداخت - و آنرا بزعم خود مأمین پنداشت - آن بیدادگر بر گشته بمحله هندوان آتش در زده دود از دمار آنها بر آورد - و بدان بسند ننموده خانه بخان مذکور را گرد گرفت - و هوکرا یافت بشکنجه بیعزتی در کشید - خان مشار الیه دران روز بطایف الحیل شر او را از خود بی ساخت - روز دیگر جمعیت فراهم آورده باتفاق بخشی پادشاهی و منصبداران

بتلافی و تدارک مافات بر سرش شتافت - آن جهارت کیش
 بهمان مردم مقابل پیوسته آتش قتال برمی سپاه و ضرب
 مصاصم برافروخت - و باغوایش مسلمین شهر نیز بر جوشیدند -
 جماعه از عقب پله را (که خان مذکور ازان گذشته بود)
 سوختند - و از هر دو طرف راسته و بازار تیر و تهنک
 می افداختند - و سنگ و خشت می زدند - و نسوان و
 میان هرچه می یافتند از بام و در می بر تافتند - دران^(۲)
 هنگامه قیامت انگیز سید ولی همشیره زاده میر احمد خان
 با جمعی نقد جان در باخت - خان مذکور ازان چارموجه
 هلاک (که نه یاری پیش رفتن داشت و نه راه بازگشتن
 می یافت) بعجز گرائیده بخفت و خواری بسیار جان
 بدر بردن مغنم دانست - پس ازان فساد سرشت بقیه
 خانهای هذود را بباد غارت و قاراج داده مجلس رای را
 با جمعی ازان مأمین بر آورده مثله ساخت - و هنگام ختان
 برخی را نوبت بقطع عضو مخصوص رسید - و روز دیگر
 محتوی خان بمسجد جامع رفته باجماع مسلمین میر احمد
 خان را از حکومت برانداخته خود را حاکم مسلمانان
 قرار داده مخاطب به دیندار خان گردید - و تا پنج ماه
 (که حاکم دیگر از حضور نرسید)^(۳) بفصل قضایا و اجرای

(باب المیم) [۷۹۴] (مائرا الامرا)

احکام استقلال می ورزید - و در مسجد نشسته در تمشیت
امور ملکی و مالی می کوشید - (چون مؤمن خان نجم ثانی
بنیایست عفاست الله خان برفع این آشوب و تجدید بند و بخت
مامور گردید) اواخر شوال به کروهی کشمیر (سیده) فرود
آمد - محتوی خان (که شرمندگ کردار نکوهید) خود
بود (با جمع از فضلا و اعیان شهر باتفاق خواجه عبد الله
نام منصبدار (که از شاهیر آنجا بود) باستقبال نایب
موبه رفته بآزار در شهر آورد - خواجه مذکور از راه اتحاد
یا از روی شجارت (که خمیرمایه سرشت آن مرز بوم
است) مشورت داد - که نخست بخانه میر شاه پور خان^(۲)
بخشی رفته استعذار گذشته نمایند - و پستور بپذیره شوند -
زمان پاداش افعالش (سیده) گوش بر آواز پیام اجل بوده
فوراً شناعت - صاحب خانه (که از منصبداران کهر و غیره و
برخم مردم محله جدی ملی را در گوشه و کنار خانه آماده^(۳)
کرده بود) پس از ساعت خود به بهانه شغل برخاست -
آنها ناکه بر سر آن مرگ گرفته (بخته) اول دو پسر خرد سال
وی را (که همواره پیش پیش او مولود خوانده میرفتند)^(۴)
علف قیغ بیدریغ ساخته او را بانواع تعذیب اداره بادی

(۲) نسخه [ب] مهر شاپور خان - (۳) نسخه [ج] جدی ملی - (۴)
نسخه [ب] مولود خوانان *

عدم ساختند - روز دیگر پیروان او بدعوای خون مقتدای خود کمر برخاش بسته بر سر محله جدی ملی ها (که بمذهب تشیع شهرت دارند) و محله حصن آباد رفتند - تا دو روز بین الفریقین زد و خورد گرمی داشت - چون ازین طرف بلاوی عام بود آخر الامر چیره گشته در سه هزار کس ازین در محله با بسیاری از مغولیه مسافر ته تیغ کشیدند - و انواع بے ناموسی بر سر زنان آردده تا دو سه روز مبلغهای خطیر از نقد و جنس بغارت بردند - پستور بخانه بخشی و قاضی شتافته (نخستین به پیغوله در شد که پی نبردند - و دومین بدر زد) خشته از آنها آنها بجا ن گذاشتند - چون مؤمن؟ خان داخل شهر شد به کجدار و مریز پیش آمده میر احمد خان را بدرقه همراه داده درانه نمود - خان مذکور بدار الخلافه آمد - و بعد ازان از جانب قمر الدین خان بهادر اعتماد الدوله فوجداری مراد آباد گرفت - و درانجا خسارته بسیار کشید - از تاریخ فوتش آگهی نشده *

* مير الدوله حامد خان بهادر صلابت جنگ *

(۳)
برادر مایندری خان فیروز جنگ اسم - در حیات پدر بدولت و شناسی خلد مکان کامیاب گشته بمنصب در خود

سر رشته روزگار بدست آورد - سال بیست و نهم جلوس
بعثایت خطاب خانی و عطای ماده فیل امتیاز پذیرفته
مامور شد که خزانه بلشکر محمد اعظم شاه (که بهکامراه
بیجاپور تعیین بود) رساند - تا آخر عهد آن پادشاه به منصب
دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار ارتقا پذیرفته *

پس از ارتحال خلد مکان بهمرایعی اعظم شاه بهندوستان
رفته در جنگ بهادر شاه سردار طرح دست چپ بود -
پس ازان (که اعظم شاه بقتل رسید) بهلازمت خلد منزل
پیوسته سال سیوم جلوس بصوبه داری بیجاپور افتخار
اندوخت - و پستتر ازان جا عزل پذیرفته بحضور آمد -
آرایل سلطنت فردوس آرامگاه (که نظام الملک از مالوه
بدکن رسیده با کسان سادات بمقابله پیش آمد) نامبرده
(که همراه سید عبد الله خان قطب الملک روانه شاهجهان آباد
گردیده بود) جاگیرش تغیر و خون خانه نشین شد - (۲)
ضمن (که حسین علی خان امیر الامرا کشته شد)
قطب الملک شاهزاده را از محبوسان سلیم گده طامب داشته (۳)

(۲) در [تاریخ مظفری] در جنگی که افواج پادشاهی را با غیور خان
همشیره زاده حسین علی خان رو داده حسین علیخان بضرب گولف تنگ قالب
نهی کرد و طائر روحش از قفس تن مذوجه پرواز گردید - (۳) در [تاریخ
مظفری] و بنجم الدین علی خان صوبه دار شاهجهان آباد نوشته فرستاد
که یکی از پادشاهزادهای والاتبهار را از مساکن سلیم گده بر آورده بر تخت
سلطنت جلوس باید داد *

در فکر تالیف مردم افتاده او را به بحالی جاگیر خوشدل ساخته و مبلغ نقد رسانیده همراه گرفت - و چون قطب الملک گرفتار گشت اعتماد الدوله امین خان بهادر او را بر فیل خود گرفته بملازمت پادشاهی رسانید - و پس ازان (که نظم صوبه گجرات از تغیر معز الدوله حیدر قلی خان به نظام الملک آصف جاه قرار گرفت) او را به نیابت آنجا مامور نمود - و بخطاب معز الدوله ملاهت جنگ مخاطب ساخته تجویز بحضور نوشت *

و (چون در سنه (۱۱۳۶) هزار و یک صد و سی و شش هجری صوبه دارای گجرات از تغیر آصف جاه به سر بلند خان مفوض گشت) شجاعت خان و رستم علی (۲) خان بهران محمد کاظم نام جماعه دار (که سابق نوکر شجاعت خان محمد بیگ بود - و پسرانش از روی کار طلبی بمنصب پادشاهی و خطاب خانی بسعی حیدر قلی خان فایز شده بنیابت سر بلند خان در گجرات و سورت دخیل

(۲) در [تاریخ مظفری] بعد ازان رستم علی خان برادر شجاعت خان (که دران وقت حاکم بندر سورت بود) خبر قتل برادر شنیده اسباب محاربه با حامد خان سامان نمود - پیدلچی گایکوار با هشت هزار سوار با وی ملحق گشت و حامد خان نیز با کشتها مرهته (که صاحب هشت هزار سوار بود) از احمد آباد کوچید - بر کنار دریای مهنی تلقی فریقین دست داد - حامد خان بعد جنگ شدید غالب آمد - و رستم علیخان از دست وی بقتل رسید *

شدند) هر دو جنگ با معز الدوله نموده بقتل رسیدند . تا آنکه سر بلند خان خود رسید و بخشی حامد خان کشته شد (۲) و او دخیل تعلقه گردید . بنابراین حامد خان حسب الطلب نظام الملک آصف جاه بدکن رسیده بتفویض صوبه دارین ناندیر لوای بلندرتبگی برافراخت - و بعد چندی مطابق سنه (۱۱۴۰) هزار و یک صد و چهل هجری در ایام (که لشکر آصف جاه متصل کرناٹک بود) در منزل گلبرگه سفر آخرت گزید - و در روضه شاه بنده نواز (قدس سره) بیرون گنبد مدفون گشت - خوش خلق و غیور و سپاهی و صاحب همت بود - در عنوان گفتگو وضع بی باکانه داشت - پسرانش (که شهرت گرفته اند) خیر الله خان و حفیظ الله خان و مرحمت خان هر یک بنابر قرب قرابت با آصف جاه بمنصب و جاگیر در خور با نقدی بطور مدد خرج سرفرازی

(۲) در [تاریخ مظفری] مبارز الملک - سر بلند خان بعد استماع هنگامه حامد خان جانب گجرات روانه شد - و حامد خان بقصد مبارزه او با مرهه از گجرات برآمد - هر چند مبارز الملک نصایح هوش افزا بفلم آورد - و نظام الملک هم از دکن بهم خود ظاهرا در باب دخل دادن مبارز الملک نوشته ها روانه کرد - چون حامد خان مرد لا اهل بود این معنی ناعده نمود - آخر امان بیگ بخشی خود را بانوج مرهه بحرب مبارز الملک متعین گردانید - و او جنگ عظیم در میان آورده بقتل رسید - (۳) نسخه [ج] سپاهی وضع - (۴) نسخه [ب] حفظ الله خان *

داشت - و اکثر اينها به بد وضعي مشهور - و بر عايمت
 سردار مزبور تکليف نوکري معاف شده به خانه نشيني
 بسر مي بردند - از هر يک اعقاب باقي - و پدارج جاگير
 روز را بشب مي (سانند - پسران مرحمت خان (که خودش
 بسادگي زبان زد بود) صورت تربيت پذيرفته اولين
 بخطاب فتح ياب جنگ و دومين ظفر ياب جنگ - و
 بجاکير از پرگنه مالکده سرفرازي دارند - و با مکرر
 ادراک شناسا *

• محمد غياث خان بهادر •

نامش غياث بيگ است - پدرش غني بيگ در سمرکند
 خان فيروز جنگ نوکر بود - نامبرده دست توسل بدامن خير
 ميامن نظام الملک آصف جاه بهادر زده رفاقت او برگزيد -
 ابتدا بداروغگي توپخانه مي پرداخت - پستتر در تعلقه دارمي
 مراد آباد به نيابت فوجداري مامور شد - چون سير فکر و
 درست منصوبه بود - و دلاوري با کار داني فراهم داشت (
 مشير و معتمد گرديد - امور عظيمه بے مصلحت او متمشي
 نمي شد - (چون بهادر مزبور از صوبه مالوه عمان عزيمت

(۲) نخط [ج] باقي اند - (۳) در نخط [ج] حرف [از] نيست -

(۴) در نخط [ب] مالکده بغير نقطه حرف اول مرقوم است *

(۲) بجانب دکن گردانند) او در مغارک (که با سید دلاور عای خان (و داد) شریک غالب در زد و خورد مانده در هر نوبت لوای غلبه افراشت . یک چشم او از سابق نور بینائی نداشت و چشم درم در جنگ اخیر بنابر رسیدن زخم تیز عاقل گشت . بهادر مذکور قدامت و قدومیت او منظور داشته بعد فتح بقطاب بهادری و منصب پنجهازری پنجم هزار سوار و خدمت فوجداری بگلانه صوبه خاندیس نوازش فرمود . و بستو بتعلق متصدیگری محالات صوبه خجسته بنیاد برنواخت . مدتی درانجا نشست . سال (۱۱۴۸) هزار و یکصد و چهل و هشت هجری بجهان گذران را گذاشت . در صحن مدرسه متصل متل پوره واقع خجسته بنیاد (که بنا نهاد او ست) مدفون گردید . به آشنا پروری و فیض رسانی ائضاف داشت . پسرش رحیم الله خان بهادر به قدر دانی نوئین مزبور بمنصب شایسته و تیولداری بزرگنه سیونا مضاف برار سرفرازی یافته چندے فوجداری سرکار بگلانه صوبه خاندیس و یکچند به ضلع داری محالات نواح خجسته بنیاد مامور

(۲) در [تاریخ مظفری] سال دوم جلوس فردوسی آرامگاه دلاور عای خان با قوج شایسته به چهارده گروهی برهانپور متصل موضع نمن پور سرکار هندیه رایت حرب افراخت . و محمد غیاث خان بمقابلہ پیش آمده جنگ معص روی داد . دلاور علی بختان از پا در آمده و بسیاری از سرداران باره و راجپوتیه زخمی گشته و بکچر گرده چنده .

(مآثر الامراء) [۷۷۱] (باب الميم)

گردید - در عمل ملاقات جنگ بهادر بمنصب عمده و خطاب منظور الدوله متهور جنگ اختصاص گرفت - ساله چند پیش ازین دار فانی را پدرود نمود - از پدر ازبک شجاعت یافته بود - چند پسر ازو باقی ست - ارشد آنها فضل الله خان است که درین ولا بخطاب پدر و تپولداری مهال مرقوم امتیاز دارد *

محمد خان بنگش *

ابتدا بصیغه جماعتداری روزگار داشت - سادات باره پیش آورده بفوکری پادشاهی و دولت و شناسی رسانیدند - سال سیوم جلوس فردوس آرامگاه در چنگه (که با قطب الملک بتوزکی سلطان ابوالهیم (و داد) خان مزبور در همراهی قطب الملک بود - با جمعیت خود آمده برکاب پادشاهی پیوست - و مصدر تودن گردید - و بمنصب عمده و خطاب قائم جنگ لوی اعتبار یر اغراخت - و سال سیزدهم مطابق سنه (۱۱۴۳) هزار و یک مد و چهل و سه هجری بصوبه داری مالوه از انتقال راجه گودهر بهادر^(۲) سرمایه عزت اندوخت - و دیران ادا فرجه بر سر سترسال بخدیله برد - و تا یک سال با او بمقابلله پرداخته محالات پادشاهی^(۳) (که در تصرف او بود) مستخلص ساخت -

سترسال در مدد قابو بوده پس ازان (که خان مزبور جمعیت افزود برطرف کرده با مرهقه اتفاق نموده دفعه دویده نامبرده را در گذهی محصور نمود) بعد چهار ماه محاصره (چون در هوا اثر ربا ظاهر شد) فوج مرهقه برخاسته رفت - سترسال هنوز سعی در محاصره داشت که پسرش قائم خان با جمعیت رسید - لهذا سترسال بصلح پرداخت - و او مستخلص گردیده پیش پادشاه آمد - و در جنگ نادر شاه در چنداولی بود - و بوقت موعود پیرایه زندگی را برکند - بعد فوتش پسر کلان او قائم خان بفوجداری مهال فرخ آباد و غیره مضاف صوبه اکبر آباد پسر می بود - پس ازان (که صفدر جنگ دزیر شد) بتحریک او بر سعد الله خان پسر علی محمد خان روهله شتافته در بداون محصور ساخت - و هرچند او زارنالی کرد مفید نشد - ناچار او برآمده جنگ نمود - قائم خان مع برادران کشته گردید - صفدر جنگ احمد شاه پادشاه را برداشته برده خواست که تعلقات قائم خان بضبط در آرد - مادر قائم خان معجز پوش آمده مقدمه بر شصت لک روپیه انفصال یافت - صفدر جنگ همه پرگناش ضبط نموده فرخ آباد را با درازده موضع (که از عهد فرخ سیر در انعام التماغای مادر قائم خان بود) گذاشت - و نول رای نامی را برای تحصیل

نگاهداشته خود متعاقب پادشاه بدهلي رسيد - احمد خان
برادر قايم خان بجمع افانغه پرداخته با نول راى جنگ نموده
او را كشت - و مغدر جنگ (كه باران كمك نول راى
از دهلي روانه شده بود) به سذوح اين واقعه مابين قصبه

سالي و قصبه سهار (سيده سنه (۱۱۶۳) هزار و
يك صد و شصت و سه هجري با احمد خان مقابله نمود -

و شكست فاحش يافته بر حوضه برنجي (كه سوار بود)
با آن (كه زخمي شد و فيلبان و سوار خوامي هر دو بكار

آمدند) اما نادانسته از چنگل افانغه رهائي يافته بدهلي
رفت - احمد خان پسر خود محمود خان را بضبط صوبه

اورده فرستاده خود جانب اله آباد عطف عنان نمود - و در
تحرقيق اماكن و اسر اشخاص بهيج وجه كوتاهي نمود -

سال (۱۱۶۴) هزار و يك صد و شصت و چهار هجري

باز مغدر جنگ با اجتماع جمعيت پرداخته باتفاق ملهار راه هواگر
و جى آبا سندهه رخس عزيمت بتدارك بر جهاندا *

مرهته اول شادي خان نامي را (كه از جانب

احمد خان حاكم كول جليسر بود) راه سپر وادى فرار

ساخت - و چون بمول اين خبر احمد خان (كه اله آباد را

در محاصره داشت) راه فرخ آباد گرفت [مرهته متعاقب

رسیده در انجا او را محصور ساخت - او قابو دیده از انجا

برآمده بحسین پور (که مستحکم تر بود) خود را رسانید .
 (درز) (که سعد الله خان پسر علي محمد خان بمک
 او رسیده جنگ بر روی کار آمد) او منہزم گردیده
 در دامن کوه مداریه پناه گرفت . و ملک او همه بتاراج
 رفت . آخر از راه عجز درآمده خاطر خواه مفدر جنگ
 صالح صورت بهست - مدتی در تعلقه خود راتق مهمات بود .
 (۲) شهرت نیکوئی او زبانزد . چه اکثر مردم خاندان عمده
 از ذکور و اناث (که بعد خرابی دار الخلافه پیش او
 می رفتند) خدمت آنها پیش از پیش می کرد . و
 بے تکلیف نوکری بخانه هر یک ماهر می رسانید . و بخلاق
 و تواضع پیش می آمد . ازین جهت عمره به نیکنامی
 گذرانید . و طریقه احسان بے عوض را برسم یادگار برصفحه
 روزگار گذاشت . از باقی ماندهای خاندان او آگهی
 دست نداده *

* مؤمن الدوله اسحاق خان *

(۳) پدرش از شوستر دارد هندوستان گردیده در شاهجهان آباد

(۲) نسخه [ج] و شهرت - (۳) در [تاریخ مظهری] اسحاق خان
 مؤمن الدوله (به پدرش از شوستر بهد آمده در شاهجهان آباد متوطن
 گردید) مرزا غلام علي نام داشت و یکی از دانشوران وقت و علامه عصر بود .
 در اواسط عهد فردوس آرامگاه کمال تقرب سلطانی بهرسانید . لطیفه گو و
 حاضر جواب یس بود .

اقامت گزید - و در زمان محمد شاه پادشاه بنوکری پادشاهی
معزز گشته بخطاب غلام علی خان سرافرازی یافت - و بتعلقه
بکادلی می پرداخت - نامبرده در هند متولد گردیده پس
از سن تمیز بحصول قابلیت صاحب استعداد گشت - و در
عهد فردوس آرامگاه بتعلقه خانسامانی و کمال تقرب عروج
نمود - سال بیست و دوم مطابق سنه (۱۱۵۳) هزار و
یک صد و پنجاه و دو هجری (رخت زندگی بر بست -
شعر می گفت - از ست * شعر *

(۲)
* ز بسکه در دل تنگم خیال آن گل بود *

* نفیر خواب من امشب صغیر بلبل بود *

(۳)
سه پسر گذاشت - نخستین میرزا محمد (که او نیز

مثل پدر کمال تقرب فردوس آرامگاه بهم رسانیده محسوب

اتران بود) اول بخطاب امحق خان و آخر بخطاب نجم

الدوله امتیاز پذیرفت - و بخشیم چهارم شد - فردوس آرامگاه

(۲) مقطعش این است - عجب مدار اگر بوی جان دهد اسحق - سواد

شمر نو از دودمان گاکل بود - (۳) در [تاریخ مظفری] و اوسه پسر و یک

دختر گذاشت - نخستین مرزا محمد خان نجم الدوله - دوم مرزا علی خان

افتخار الدوله - سوم مرزا محمد علی خان سالار جنگ - پسر کلان بخدمت

مده و منصب و جاگیر پدر سره ای عزت اندوخت - و دیگر برادران بتقرب

سلطانی معزز و ممتاز بودند - بعد چندی فردوس آرامگاه محمد شاه پادشاه

خواهر ایشان را با شجاع الدوله خلف ابوالنصور خان مقدر جنگ

زواج داد *

خواهر نجم الدوله را با شجاع الدوله خلاف صفدر جنگ ازدواج داد - بعد انتقال فردوس آرامگاه در عهد احمد شاه هم بخشیکری او بحال ماند - و کردگری شاهجهان آباد (که از خدمت سیر حاصل است) ضمیمه شد - و [چون صفدر جنگ را با افغانه بگش و غیوه (که در شرقی شمالی صوبه دهلی می باشند) نزاع پیش آمد - و مابین قصبه سالی و قصبه سهاور جنگ اتفاق افتاد - و صفدر جنگ شکست یافت] نجم الدوله (که همراه صفدر جنگ بود) داد شجاعت داده مطابق سنه (۱۱۶۳) هزار و یک صد و شصت و سه هجری خود را بمیدان عدم کشید - و پسر دیگر مؤتمن الدوله یکم میرزا علی افتخار الدوله درم میرزا محمد علی سالار جنگ در عهد عالمگیر ثانی از شاهجهان آباد عازم لشکر صفدر جنگ شدند - اتفاقا صفدر جنگ در همان ایام فوت کرد - و هردو برادر در سال (۱۱۶۸) هزار و یک صد شصت و هشت هجری در بلده اوده نزد شجاع الدوله رسیدند - پستتر سالار جنگ از پیشگاه شاه عالم بخاعت زن بخشیکری قامت مباحات آراست *

• متهور خان بهادر خویشکی •

(محمد خان نام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ - شگفته پیشانی گشاده دهت توانا دل قوی همت بلند نظر فراخ حوصله

درست کنگاش پسنیدیده (ای نیک اندیش خیرخواه یک پهلو
انصاف گزین راست کیش صفا آئین گیرا تدبیر سفیدپه
بهر فن و علم آشنا و به نشیب و فراز نبرد شخاسا - چرخ پیر
هزاران چرخ زند تا شخصی بدین جامعیت بعوض وجود خرامد
و زمانه کهن چه شبها بروز رساند که چنان در شاهوار در
مدف تکوین جا گیرد - بعقل سلیم و مزاج مستقیم و ذهن
بلند و فکر (سا) سرآمد همسران - و در شرافت نفس و علو
همت و حسن ملکات و تهذیب اخلاق برتر از اقوان - سمیت
(۲) صدر و شرح قلب او بمرتبه که هرچه از صنایع و تدابیر
بخطا طرش گذشته محو و اثبات گرفته دفعه صورت پذیرفته -
و فرما اگر اشخاص متعدد از امور متباینه در آن واحد
استفسار نموده مغلوب هجوم اجوبه نشده بقدر فهم جواب
شافی و مسکت گفته - جدش اسماعیل خان حسین زئی [آن
شعبه ایست از علی زئی که خیمه ست از خویشگی]
بخریشگی و مصاهرت شمس الدین خان بهر کلان نظر بهادر
(۳) خویشگی (که باعتبار منصب پادشاهی و قرب سلطانی
عمده تر از درین قوم نگذشته) اختصاص داشت - و در
سلک ملازمان پاشاهزاده محمد اوزنگزیب بهادر منسلک و

(۲) نسخه [ب] وصحت - (۳) در هر دو نسخه قلمی [نظر] بظاهر
معجمه مرقوم است - اما در مآثر المکبری [نذر] بذال آمده *

به سمت التفات و امتیاز شاهي فايز بود - بعد از جنگ
 مهاراجه جسونمت بخطاب جانباز خان و عطای علم و اضافه
 پانصدی مد سوار بمنصب دو هزاری شش صد سوار سرفرازي
 یافت - و آ چون با شیخ میر خوافي (که از اعظم مقربان
 شاهي بوده) ربط یکجہتي داشت [در سایر معارک
 سلطاني (که با مدعیان خلافت واقع شده) بهمرأه‌ی او
 داد شجاعت و پُر دلي داده مورد عاطفت خسرواني گردید -
 و در مبادی سلطنت بفرج‌داری سلطان‌پور و نذر بار دستوري
 یافته - پس ازان مکرر تعین بمساق کابل گشته - و دران
 صوبه بتقدیم خدمات پرداخته - پسرانش عثمان خان و
 آله داد خان نخستین مبلغ خطیر از شمس‌الدین خان
 (که غیر از اولاد دختری وارثی نداشت) بدست آورده
 در وطن برنشست - و ایام زندگی را با سودگی بسر آورد -
 دومین بزر میراث توجه نگماشته صرف عنان بذکر پیشگی
 نمود - مرد متین سنجیده وضع بود - از هیرو فکریهایش
 امیر خان ناظم آنجا (که بندوبست پابرجای او ضرب المثل
 عالم است) حساب برداشته - ابتدا به تہانه داری
 غریب خانہ و پس ازان مدتی به تہانه داری مذر (۳)

(۲) در [مآثر عالمگیری] آله داد خان صلح ربیع الاول (سال
 ۱۱۴۴) بمہانه داری غریب خانہ سرفرازي یافت - و سال چہل و ہفتم
 بمہمت فرج‌داری مذر از تغیر رھان داد خان مقرر شد - (۳) در (مآثر
 عالمگیری [مذر - (ون) مذله *

او بهمين و مرغزار تهمانه های مشهور آنجا است (ر لنگرکوت
 هاکم نشين) که روزی چند به همان داد خان خویشکمي
 مقرر شده - سال چهل و هفتم باز بخان مذکور بحال
 گشت (گذرانیده از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی
 هزار سوار سر برافراخت - هنگامی که نظم موبه کابل
 به پادشاهزاده محمد معظم تفویض یافت) از آنجا [که
 خویشکميها قاطبه بتوسل اعظم شاه شهرت داشتند و از یزید
 سلطان احمد (که اعظم شاهي مقرري بود) بوده [
 شاهزاده بفکر بیجا ساختنش افتاد - خان مذکور ازین آکهي
 معتبره بموکب شاهي فرستاد - از غرایب اتفاقات امة
 العظیم حرم محکوم پادشاهزاده بوسیلهی برخاست *

تبیین این اجمال آنکه پیشین ایام خان مذکور
 (۳) بخلد مکان عرض نموده بود که درین وقت (که حضرت بر
 هر جهاد اند) بر همه خانه زادان واجب است که در رکاب
 سعادت انتساب احوار مثنویات نمایند - اما (چون اطاعت
 بالای طاعت است) غلام بامور ماموره می پردازد - بمحض
 اقتضای سنه سنیه ولینعمت درین جا هم بر سر قوم موسوم
 بکافری (که در کهسار سرحد کابل می باشد) به نیت غزا

قاخمت و تاراج می برد - از اساری آنجا چند سواری
 ارسال داشت - در بارگاه خلافت درجه استحضار یافته حکم
 شد - که (چون آنها دار الحربی واقعی اند - و با استخدام
 الیق و اولی) هر سال ازان جواری و سرای چند اسامی
 می فرستاده باشد - قضا را دیگر اتفاق غزا نیفتاد - ناچار
 امة الحبيب را (که کافریه بود از اسیران سابق - و در
 تقسیم افغانه جلال خان نام آمده) ازو گرفته ارسال نمود -
 پادشاه از را بهین پور خلافت مرحمت فرمود - پس ازان
 [که او مثل مهر پور (که نیز از مواهب پادشاهی بود)
 منظور نظر عاطفت شاهی گشته بپایه احترام و اعتبار برآمد
 و صاحب توره و تورک شد) به همچشمی مهر پور مذکور (که
 بدعوی مقبولیت برادر خود نیاز بیگ قلیج محمد خان
 بهمرسانیده بود) از هم خود را افغان دختر ظاهر کرد - (جوع
 و بازگشت خان مذکور را مغتنم شمرده خواهش نمود که
 تصحیح دعوی از نمایند - چنانچه همان جلال خان را بابتوت
 از راضی ساختند - تا بحضور پادشاهزاده اقرار نمود - و
 یستر از واسطه کارهای خان مذکور گشته خاطر شاهی را
 بالکلیه مطمئن گردانید - چون بهادر شاه بعد از ارتحال
 خلد مکان از پیشاور بجنگ محمد اعظم شاه روانه شد

(اگرچه با جمعیت بهیار آمده ملازمیت کرد) لیکن از پریشانی سپاه متفرق گشته اشتداد بیماری علاوه گردید - از مرافقت متقاعد شده در لاهور را ماند - از آنکه اصرار بفتح اعظم شاه داشت در همان ایام ودیعت حیات سپرد - از پسرانش رحمت خان بجمیع وجوه آراسته و بیش از دیگر برادران مورد عنایت خاص شاهي بود - چون پدرش بعلمت بیماری در لاهور باز ماند رضا می داد که هیچکدام پسر همراه بهادرشاه نرود مگر مشارالیه که خواه ناخواه با خدا داد خان برادر علائی خویش تنها برآمده در دهلی برکاب شاهي پیوست - بیست هزار روپیه پیش از جنگ و همین قدر بعد از بطریق مساعدہ یافته - پس از فتح باضافه منصب و خطاب متهور خان چهره ناموری افرارخت - مکرر تجویز خدمات بمیان آمد - بعد جنگ کام بخش بفرجدارمی لکهنؤ و بیسواره رخصت یافت - چون نقش عمل درست نه نشست بعد رحلت خلد منزل بی آن (که تغیر شون) راه دارالخلاصه گرفت - چون بمواس مراخذہ ری آمدن حضور نداشت در عرض راه بشاهزاده اعزالدین (که باذالیقی خان دراز خواجه همین بمقابلت فرخ سیر برآمده بود) ملحق گشته رفقت او برگزید - چون آن بیجگر شب هنگام از سرای کهجوه در مالید خان مومنی الیه بجای خویش ماند - و

(باب المیم) [۷۸۲] (مآثر الامرا)

چون بدمیدن سفیده صبح قطب الملك در رسید باشنائی
دیرین گرم خوئی بکار برده در حوضه فیل با خویش قرین
گردانید - در جنگ جهاندار شاه در فوج حسین علی خان
بود - دران وقت (که سردار عثمان اسب سبک ساخت)
هم پائی نتوانست نمود - بطرف دیگر افتاد - سالم ماند -
نزد امیر الامرا اعزاز و اعتبار تمام داشت *

چون بدکن آمد بفوجدارى سرا دستوري یافت - چون
افغانه جنوبی (که خالی از سرتابی نبودند) بزم آن
(که شاید بنابر هم قومی بوسیله از مقدمات گذشته و
حال روی براه آرد و کدر بصفا تبدیل یابد) ابتدا بهادر
خان پنی و عبد النبي خان میانه ملاقات نموده همراهی
برگزیدند - و از خود کامیها و غرض مندیها زود بافتراق
کشید - خان مذکور روزه چند بتحصیل پیشکش های باله گران
جز همت گماشته [چون طرف نه هست و زمیندار
سورنگ پتن ^(۲) (که عمده تر از دیگر نیست) مقدمه
خویش به امیر الامرا رجوع کرده ناچار باعانت زمیندار
(که بهر با بومی چندان درک لخته ملک او متصرف شده بود) ^(۳) ^(۴)

(۲) نسخه [ج] سورنگ پتن - و در [بعضی نسخه] سري رنگ پتن -
و سري نگر پتن - (۳) نسخه [ج] بهر با - و در [بعضی نسخه] بهر با
[بغیر نقطه حرف رابع] - (۴) نسخه [ج] چیل درگ - و در [بعضی
نسخه چیل درگ و حلد درگ] بغیر نقطه و مشکوک است *

متوجه گشت - آن متمدن نخوت گرا با بیست هزار سوار
و شصت هزار پیاده صف آرای جنگ گردید - آخر کار
هزیمت خورده بپای فرار بدر رفت - در همین اثنا خبر
تغییری او رسید - آنچه از مال فاطم و صامت بود در
طالب سپاه داده به گرانباری قرض و هم قفاکی تقاضا داران
زخم پریشانی بخجسته بنیاد کشید - عالم علیخان صوبه دار
دکن قدوم او را باعزاز و اکرام تلقی نموده به تذخیره
جاگیر ملتفت گردید *

درین اثنا آواز نهضت آصف جاه در زبان افتاد - هرچند
سنکرا ملهار (که زمام حل و عقد بدستش بود) راضی
بجنگ نمی شد - اما آن جوان عجزول جری از تهور
ذاتی و فرغیب سپاهی پیشگان جهالت کیش تصمیم کارزار
نموده بهر ادلی آن تهور مرتبت استقبال نموده بجنگ
در پیوست - از هیچ کس کاره متمشی نشد - رایگان جان
در باختند - خان مشارالیه زخم برداشته بمیدان افتاد -
برادرش تهور دل خان بکار آمد - نخست با وصف اشارت از
جانب فتح جنگ سر از رفاقت باز زد - پس ازان (که هنگامه
آرائی سادات باختام گوانید - و سر رشته امید ازانها قطعاً
منقطع شد) بابیاری التفات آصف جاهی نصارت باحوالش
روی آورده به بحالی منصب و جاگیر کامیابی یافت - بهتر

بمصلحت دید عوض خان بهادر از تغیر امین خان دکنی
بصاحب موبکی ناندیر دستوری گرفت - در کمال بے سامانی
افتان و خیزان بتعلقه شتافت - معزول خیره سر مزاحم عمل
پرگذاشت شده تن به ادای زر بازگردانید نمیداد - چون
به نوشمت و خواند عوض خان هم رو براه نیارد (ازان که
خان مسطور از سابق ذخیره خاطر ازو داشت) بفاخن زنیها
در آمده بمنسوب نوشمت - که اگر او سپاهست شما هم
مپاهی اید - چرا از حق خود می گذرید - و خواه و ناخواه
بر مرافعت خانه جنگی آرد - معهذا مشارالیه از نیک باطنی
بآن کوتاه نظر (که می خواست از متصل ناندیر گذشته
ببالکنند شتاب) گفته فرستاد - من بمنافشه مجبورم - اگر
از دور برگذرند بعد مسافت در گفت و شنید دست آویز
عدم مزاحمت تواند شد - آن معزور بے خرد اعتنا بدان
حرف ناکرده عیان ره سپری ازان طریق باز نگردانید - خان
شجاعت نشان بپای آبرو مردن بخود تصمیم داده با معدودے
(که زیاده بر پنجاه سوار نبود) بقصد سدره بر آمد -
از قائید غیبی در اثنای قطع مسافت کماندار و غیره
بے طلب ملحق گشته لخته سپاهی لشکر بهم رسید - شاه
فروغین قریب یکدیگر فرود آمده شب بزنده داری گذرانیدند -
همین که سپیده صبح دمید نزدیک بود که آتش کارزار

(مآثر الامرا) [۷۸۵] (باب المیم)

بالا گیرد - به آب زنی مصلح^(۲) چند نور نشست - و قرار یافت
که بناندر آمده از روی حساب زر باز گردانید را جواب
گوید - از تیره بختی با آن (که مردم خوب چیده داشت)
تن بذلت در داد که مخالف او را گرد گرفته راهی شد -
و پهاش یسل بسته بغاصه^۳ (ه می نور دید - از بیوفندیهای
خویش مدتی زندانی ماند - غریب تر آنکه بوقوع چنین کار
دست بسته هیچ در عملداری نیفزود - و از بی هرانجاسی
و پریشانی او سر موثر نگاهید - معزول گشت - ازان باز
به تقلد خدمت اقبال نمود - و خالی از استعجاب نبود
که با آن همه عقل درست هیچ جا نقش عملداری او
درست نه نشست - و ظاهر است که ریاست بی سیاست
نمی باشد - درانجا ترهم و مهربانی را (روز بازار و با مروت
و احسان سرور کار بود - و انهماک طبیعت و صرف توجه در
امور غریبه غیر ضروری که از عادات بازمی داشت - علاوه آن
در جنگ مبارز خان بسرداری دو هزار سوار (که اکثر افغان
بنی بودند) در هر ادعی عوض خان بهادر صف آرا بود - آنها
بمخالف زبان داده وقت کار خود را دزدیدند و او
ایستادند - او تنها فیل خود را راند - اما تا آنوقت اعدا
بکارزار در آمده خود را بدم شمشیر بهادران داده بودند -

(۲) نسخه [ج] مصلح چند *

لختی ار ہم تہمت زدہ خویشتن داری گردید - و در همان
اذا تفنگ بمرفق دست راست او رسیدہ زخمی کرد - مگر

بہ شد و مکث نمود *

(اگرچہ ہمیشہ نزد سرداران حرف ار منظور و مقبول بود)
اما در تسلط نواب نظام الدولہ (اَدَامُ اللّٰہُ اِقْبَالُہُ) بیش از بیش
ملتمسات ار درجہ پذیرائی یافتہ - و بعرض لٹھی ار عالمہ
کامروا گشتہ - ہنگامہ (کہ آصف جاہ از ہندوستان معاودت
نمود) بہ برہانپور شتافتہ ملاقی گشت - سخت و سخت و
بلند و پست (آنچه نبایست) گفتہ طرفدارمی نظام الدولہ را
بر خود رنگ بست نمود - هر چند از پی بو کردگیہای
سردار بظاہر چندان رنجش تراوش نکرد اما باطن یکسر
غبار آلودہ کدورت گشتہ مزہ محبت و صفای محبت نماند -
چون سال بیست و پنجم محمد شاہی بہ انتزاع کرناٹک
رایت عزیمت بر افراختند او را در خجستہ بنیاد گذاشتند -
در عشرہ آخر صفر مرفق زخم رسیدہ آماسید - و در یک ماہ
بزحیر و سحج کشید - غرہ ربیع الثانی سنہ (۱۱۵۶) یک
ہزار و یک صد و پنجاہ و شش ہجری بقریب سپیدہ سحر
شام نومیدی گل کرد - و غرہ حیاتش بساخ ممات رسید -
غرہ ہمین ماہ مولد او بود - سالش بشصت سال انجامید *
(۲) نسخہ [۱] مکرر بہ شد و نکث نمود - [۳] نسخہ [ب] غبار آلود *

* مصرع *

* سبب حب علی اجر دو صد عابد یافت *

(۲) تاریخ یافته اند - و از لفظ دو صد عدد مذکور گرفتند

نه حرف *

دروع تمام بعلم صنعت داشت - بهیاری از رسائل
و کتب این فن فراهم آورده بود - و می گفت که هنوز
از علم را نپرداخته ام که کار بند عمل شوم - (اگرچه نیم
برجی از مطلوب و مقصود نگشوده بودند) اما از بس
فرو رفتگی درین فن علم دیگر (که گویا مستور بود بر
متقدمین و متأخرین) بر وی کشف کردند - اکثر آیات و
برخی سور قرآنی را از اول تا آخر به اصطلاحات صنعت فرد
آورده قصه بیان میکرد که دلنشین مستمع میشد - و کذاک
از بهیاری احادیث و کلام اکابر و اشعار مشایخ و کبای صوفیه
معانی مطلوبه استنباط می نمود - غریب تر آنکه آیات و
احادیث مشتمله مسائل مختلفه مذهب را بقاءده آن علم
مطابق گردانیده مدال می کرد - و بعد برهان رسانیده -
حیف معلوماتش تدوین نیافت - آخرها محرر این اوراق
درین امر تحریر می کرد - افسوس که زرد طایر روحش
بریاض جنان پرواز نمود - آن بزرگ هم بعدم شوق و نا آشنائی

اِقم باین فن دَستِ تاسف میزد - ابتدای تحریر این ادراک
براکنده را نظر ثانی میکرد - نبذی از احوال خود مرقوم
نموده - بتغیر کلمه مثبت افتاد *

احقر العباد (چون در طفولیت به شکار شوق تمام داشت -
حتی در مکتب بعنکبوت مکس (۱) مید می کرد) ازین
روی بهره از نوشت و خواند بر نداشت - چون سن قریب
ببلوغ رسید بتعلیم طیور ^(۲) مشغول می نمود - و از
استادان این فن هر چه در تربیت طیور و امراض و معالجات
آن می شنود (از آنکه خط و سواد نداشت) برای تحریر
بمردم رجوع میکرد - ناچار شوق بالا دست بجانب مشق
مفردات تهجی کشید - و چندی همان حروف را بے املا
می نوشت - و جهت تفهیم خویش اعراب می نمود - چون
یک مرض را دوائی متعدد مختلف کیفیة بود متفرس شد
که شاید مرض هم انواع دارد - به باز نامه ها دست زد -
چون اکثر ادویه عربی و یونانی بود یک باختیارات بدیعی
حواله داد - از آنجا که معلوم شد که طالب علمیت مفید
و علم بؤدرة جزوے سمت ازان - لهذا کفایة منصوری سند
نمود - پس ازان کتب معتبره فراهم آورده از مباحث آن
^(۳) نصیبه وافعی برداشت - و از قوت علمی تشریح طیور نموده

خواست کتابی در بزدره بنویسد - چه درین فن سه علم
 ضروری ست - تندرستی و قوت طیور و موانعت و اشتباهی
 غالب - خصوص اخیر که آن دو در ضمن آن حاصل است -
 و چون اکثر معدنیات هم در معالجات طیور داخل بود
 نگاه به رسائل کیمیا افتاده چندان بتجربۀ سهل التوعد
 (که اعزۀ بیان میکردند) گذشت - بخاطر رسید مقصود
 (که القای اشیاء سمی بر اجساد ذائیه تا به ذهب و فضه
 بدل گردد) اگر بدین قسم صورت پذیرفتی هیچ کس مفلس
 نماند - از سمایی خود را باز داشته بکتاب این فن رجوع
 کرد - بدان مطابق یافت - بهیئت افزود که این کتب
 باسلاف صالح (که متعلی بعلم ظاهر و باطن بودند)
 منسوب است - آنها بے هیچ برای اتلاف مال اخلاف نوشته
 و بال و نکال اخروی اندوخته باشند - بتامل وافی ظاهر شد که
 شاید بزبان رمز و امطلاحی که دارند نوشته اند - اما اگر آن
 رموز از کتب معلوم نشود این همه تحریر لغو بیش
 نیست - و اتعاب در لغو ازین صاحب کمالان محل استعجاب
 و استغراب - لهذا از تجربه دست برداشته به تحصیل
 این علم همت برگماشت - تا در سنه (۱۱۲۲) یک هزار
 و یک صد و سی و دوم هجری اطلاع تفصیلی بر
 امطلاح این جماعه حاصل شد - و دریافت هرکه در هر

(باب المیم) [۷۹۰] (مآثر الامرا)

علمه مهارت داشت (از هیئت و هندسه و طب و نجوم و رمل و تسخیر و طلسم حتی تیر اندازی و کبوتر بازی) مطالب غامضه آن علم را بطور خود بیان کرده - و کذاک در علوم نقلی از تفسیر و حدیث و قصص و فقه و سلوک و حقایق - بنابر آن شوقم به تصفح این علوم داعی شد - و لخته مساس بهم رسید - بعد از آنکه بعلم تصوف رسید فیه مافیه معلوم نمود - علم در یافت که میزبان دین و دنیا است - یعنی از غیب الغیب تا انسان کامل و سیر آن برای همه نزد ایشان مثله سمت از علم صنعت که بآن متحقق میشود شیون دین و دنیا و منسوخ می گردد امور باطله بداهه - و ظاهر می شود بآن بطون قرآن - و منکشف میگردد معانی احادیث مشکله - پس در بحر عمیق افتادم - و کیمیا بلکه تمام عالم فراموش گردید - به بینم آخورکار بجای می رسد - انتهای کلامه *

(۲)

پس ازین نوشته در ماه نگذشت که برحمت پیوست - در ظهور کلمه الخیر بے اختیار بود - و سفارش عام داشت - موقوف بر ربط و تعارف نبود - بدرد هر دلی می رسید - و مرهم هر خسته جگر می گردید - چندان به پیغام اصف جاه (که عرض حوائج مردم بعد از متصدیان

(۲) نسخه [ج] برحمت حق پیوست *

است - شما چرا برای همه کس مي گوييد (خود را باز داشت - و باز بر سر کار خویش رفت - حرفهایش خالی از پذیرائی و دل نشیني نبود - و نیک تمهید می گفت - که سودار را (با آنکه صوفیه در نشئیدن نبود) خوش می آید - ^(۳) منصب پنج هزاري داشت - اما سپاهیان می گذرانید - بلکه درویشان - اصلا بمداخل را نمی رسید - ^(۴) حییم دان یکسریه پسر ^(۴) (که در فوجداری بیسواره به بند افتاده و تربیت یافته) عامل بود - هرچه بخاطر نا انصافش می گذشت دست برداشته می داد - هرچند سعادت او میکردند نا شنیده می انکاشت - گله بپای مواخذه نیارزده فارغ خط مسجل بمهر خون و ارلان خویش حواله نمود - مذهب امامیه داشت - و مسائل مختلف فیه را خوب مدلل ساخته - اگرچه مقید بفروع نبود در تبجیل و اکرام سادات بمبار می کوشید - اعتقاد داشت که این طایفه علیّه باید (بشرف انتساب خاندان نبوت) در اکثر احکام و حدود شرعیه از سایر ناس مستثنی و مخصوص باشند - گفتم اگر تخصیص و ترجیح می بود کتمان از شارع صورت نمی داشت - نکته در جواب گفت که معتمد ساخت -

(۲) نسخه [ج] و حرفهایش الخ - (۳) نسخه [۱] می آمد -

(۴) همچنین در هر سه نسخه *

یعنی هرگاه آن رحمة للعالمین بمقتضای شفقت و عاطفت خویش به احوال امت اراد خود را بر آنها رجحان نداد و بمصارات حکم کرد اگر امت در جذب چنین احسان ذریة مقدسة او را بامتیازے (که دیگرے شریک نباشد) خاص گردانند از آئین هودت بیرون نخواهد بود - و بکیش محبت و بندگی بیگانه نخواهد نمود - نادانسته هیدگ (که پدرش حیدر علی خان از نبایر شاه میروزی حیدر آبادی مشهور و سادات مازندران اسم) بعقد نکاح آرد - بعد آگهی فسخ متعذر نمود - متاسف می بود - و مرة بعد اولی و کره بعد آخری از هم قوم و مغول خواستگاری نموده بود - و از هر کدام اراده داشت - پسرے را امه الحبیپ بعد واقعه خلد منزل بفرزندی گرفته - پس از فوتش بدکن پیش والد بزرگوار آمد - با آنکه در دولت عظیم پرورش یافته خالی از راستگی و بے تکلفی نبوده - شش ماه از سانحه ناگزیر پدر نگذشت که اسیر هر پنجة اجل گردید - الیوم از پسرانش یکی در وطن است - و فخرالدین خان و دیگر برادران صاحب منصب و جاگیر اند - و برادر زاده و خویش آن مرحوم جانباز خان دو هزار و پانصدی است - راقم این سطور در مبادی حال بدستگیری

سعی آن مرحوم با بصمت سکونت دکن گردید - و پس از قطع بلند و پست روزگار که زمانه دور در بحرم یکسوئی بعتاب گاه آصف جاه رسانید - و انزوائی (که موجب تحریر این نسخه گردیده - و در رفع بیکاری یادری ها نموده) به هم نشیمنی و هم خانگی ضغناً و اقامه در سال کما بیش با مغفور گذشت - پاس جزئیات در خورد و حفظ مراتب نشست و برخاست با رصف بے پروا مزاجی زیاده بر قدر طرفین دیده می شد - از بزرگداشت آنچه در خور بزرگیش بود دقیقه فرو نمی گذاشت - محسن و خیر بالذات بود - رَحِمَهُ اللهُ - الحمد لله که آغاز و انجامش برحمت الهی شده اشعار بحسن خاتمه او دارد *

* محتشم خان بهادر *

(۲)
میر محمد جان پسر محتشم خان شیخ میر است - از سایر بواد (ان برشادت و وسعت دستگاه سبقت جسته - نه باعتبار بنوت خان مزبور بل بجهت آن که نواب علیه زینت النساء بیگم خواهر اعیانی محمد اعظم شاه (که پیوسته در خدمت پدر بزرگوار شرف پذیر حضور بود - و پس از جلوس بهادر شاه به بیگم صاحب مدعو شده) دختر میر مسعود نامی منصب دار را پرورش نموده باز دواج او

در آردن - و به سفارش بیگم در عهد عالمگیري بمقصب هفت
 صدي رسيد - مهاس علمي درست داشت - نزد ملا جيون
 اميتهي وال (که از فضاي مشهور روزگار و از ديرباز
 بهمراهي خلد مکان و پس ازان با خلد منزل مي بود)
 قلمن نموده خون را از قلامذة رشيد ملا مي گرفت - در
 زمان بهادر شاه بخطاب پدر اختصاص يافت - از آنجا (که
 مهمات سلطنت از نظام استمراري بر افتاده - و اعتبار
 خانه زادي و اندازه نوکري در بانحطاط گذاشته امرا زادگان
 و ابنای عمده خاندان بدولت صاحب شوکتی از حوادث روزگار
 استظلال عافيت جستند) خان مومي اليه هم بعد از
 وائعه فاگیر بيگم مرحومه برفاقت نواب آصف جاه فتح جنگ
 استسعاد يافته بصوبه مالوه آمد - صد و پنجاه روپيه درماه
 بطريق مدد خرج مي يافت - (چون آن امير عالي جاه
 باقتضای مصلحت از دریای نرېدا گذشته بدستيابی فيروزى
 اعادى پُر صولت را با فوجهای گران علف تیغ جلادت
 ساخته به همعناني اقبال بتصرف ولايت وسيعه دکن عام
 اشتهار افراخت) او را بمقصب سه هزارى در هزار سوار
 و خدمت بخشیکري منصب داران کل دکن بر نواخت - و
 هنگامی (که فتح جنگ برای تفویض وزارت به هندوستان

(مائت الامور) [۷۹۵] (باب المیم)

طالب حضور گردید (خان مزبور از همراهی احتراز ورزیده از خدمت معزول گشت - پس از چندے از دار الخلافه بتعیضاتی دکن رخصت یافت - و بعد از جنگ مبارز خان) که (رز کار از شاخسار مردی گل زخم چیده بود) بتفویض خدمت مذکوره (بقول خودش که این کار مرغوب و ^(۲) محبوب و معشوق من است) دامن کامیابی بدست آورد - و قریب بیست سال بآنین شایسته بامر مامور پرداخت - و بخطاب بهادری ناموری اندوخته پدایه پنج هزاره مرتقی گشت *

مرد راست در سمت به زور و مکر نا آشنا - در یکر دئی و یکرائی یکتا بود - اخلاص و عقیدت ^(۳) (که با سردار باید) استوار داشت - و پاس مراتب دربار را فرو نمی گذاشت - بآرمف عمدگی مراسم نوکری نیکو بها آردے - و با قرب و منزلت املا در امور ملکی در صورت استفسار هم دخل فکردے - از آغاز تا انجام بیک وتیره گذرانید - هرگز پیش پا نخورد - بظاهر کلف و عبوس می نمود - اما در انجام کار خلائق خود را معاف نداشتے - و بقدر میسر کوشیدے - هر چند باندازه منصب جمعیت فوج و سامان نداشت اما صاحب

(۲) در نسخه [ج] مرغوب و محبوب من است - (۳) نسخه [ج]

(باب المیم) [۷۹۶] (مآثر الامرا)

(۲) اسباب و افیال بود - در آخرها امارد پرستی را باعلان و شیوع رسانیده - ازین هوس پروران ساده رو و نوحطان چار ابرو فراهم آورده در تغطیع و تزوین آنها توجه می گماشت - و همین را مصارف همت می پنداشت - در ایامی (که نواب فتح جنگ محاصره قلعه تروچنان پللی داشته) شازدهم جمادی الاولی سنه (۱۱۵۶) هزار و صد و پنجاه و شش هجری بعالم بقا خرامید - پسرش هشتت الله خان از انتقال پدر بخشیکری و از اصل و اضافه منصب دو هزار و پانصدی یافته - جوان هموار با سلوک است - و به کار درائی موفق *

* مقرب خان *

پسر امین خان بهادر است که اموالش جداگانه مذکور گردیده - [چون پدرش از کوته اندیشی (با وصف رعایت های نظام الملک آصف جاه) چشم از حقوق پوشیده برخاسته بحیدر آباد نزد مبارز خان رفت] مقرب خان بفراهمی فوج پرداخته نزد آصف جاه آمده در جنگ مبارز خان شریک گشت - و در هنگامه آویز و ستیز اتفاقاً پدرش از جانب مخالف بمقابلت او رسید - او برسم اهل دکن باجمع از

(۲) نسخه [ب] اسباب - و نسخه [ج] اسباب و اقبال - (۳) نسخه

[ج] همواره با سلوک *

اسبان فرود آمد - شمشیر بازی غریب (و داد - او بدست خود نقش زندگی چند حریف بآب تبخیر فرود شست - و سر پدر خود را که (مجروح افتاده بود) از تن جدا ساخت - و پس از فتح بمنصب چهار هزاره درجه اعتلا پیمود - در امور جاگیرداری و آبادان کاری سلیقه درست داشته *

گویند در دیهات بالکنده زمین خوب چیده بزم خود مقرر ساخت - که آنرا بامطالع مردم آن نواح سیري گویند - کشتکار آنجا گماشتهای از می کردند - و دهقان گرمی آن زمین تعلق بوی داشت - حتی که شیر فرزندی و تخم فردشی دیهات نسبت بوی می دهند - ازین وجوه انتفاع بسیار بر می داشت - احاطه قلعه بالکنده ساخته اوست - بیشتر فوج او از بار گیران بیشمار بود - ضابطه قدیم دکن خصوص درین خانواده (که دو رویه و سه رویه یومیه بلکه بیشتر) معمول و مستمر است - با آنکه خان مذکور عیش پرست و عشرت دوست نبوده اما شوق نغمه داشت - خواننده و سازنده نامی دکن نزد او فراهم آمده - و سامان و سرانجامه (که در خور هفت هزاریهی صاحب جمعیت باشد) بر همین یک پرگنه و در سه محال از سرکار ایلمکندل مهیا کرده بود - از سه چهار سال ماده سرطانیه در پشت پیدا شده بود -

منجز بجراحات متعدده گرديد - مکرر گوشت پازها بریدند - و
 فرزنیها تراشیدند : هر مرتبه التیام می یافت - باز عود می کرد -
 آخرها (که گرگ اجل در کمین بود) بیست و دهم (بیع الاول)

سنه (۱۱۵۸) هزار و یک صد و پنجاه و هشت هجری اسیر
 سرپنجه خویش گردانید - ابتدا بفقدان باه و قطع رجولیت
 شهرت داشت - پس ازان کتخدا شده خواستگاری ها نمود -
 پسران آورد - هنوز مغیر بودند که در گذشت *

برادر اعیانی او نبی^(۲) منور خان (که بهسبب ناسازی و
 عداوت فیما بین بقلیل جاگیر جدا می گذرانید) از واقعه
 ناگزیر برادر آگهی یافته باتفاق مادر (که نزد او می بود)
 شتافته قصبه را بمال و متاع متوفی متصرف گردید - و بزعم
 خود قائم مقام برادر شده سر سرداری بر افراخت - و چون
 میدانست که (با وجود پسران همه بر وی مسلم نخواهند
 گذاشت) از آمدن دربار سر باز زده از آزمندی سر
 خود سري زد - و اطفال و متعلقان برادر را نظربند کرده
 باستحکام برج و باره و ادخار ذخایر پرداخت - بظاهر حرمان
 ورثه و حقیقه کثرت خزانه (که زبانزد خاص و عام بود) داعی
 بدان گردید که آشفته بقصد اقتلاع آن زیاده سر و انتزاع آن
 مکان از دست او در عشره سیوم (بیع الاول سنه (۱۱۵۹)

هزار و يك صد و پنجاه و نهم هجري سواد آن قصبه
مضروب خيام گردانيد - و كار پردازان بتقديم سيده و قرتيب
مورچال دست بكار بردند - آن خيره سر زياده بر دو هزار
سوار و سه چهار هزار پياده مستعد پيگار از غايت استكبار
بيرون قصبه ملجاء داشت - هر دفعه (كه بعزم كازار با فوج
ظفر اثار دوچار شد) مردم خوب معتبر خود را بگشتن
داده خايب و خاسر رجعة القهقري نمود - اما ازان رو (كه
ذخيره بهمه چيز بروجه مستوفي بود - و از بس وسعت
شهر پناه) محاصره ساير اطراف آن متعذر مي نمود - بيم
و هراس بخود راه نداده باميد آغاز برشكال كه بر سر
رسيده بود دله خوش مي كرد كه بسبب باران آنجا را
اطراف آب مي گيرد هنگام زن و خوردن نيست - اغلب كه
ترك محاصره كرده راه خود گيرند - چون عزم والا همتان
قضاي مبرم است دگرگون نمي گردن (آصف جاه همانجا
تصميم چهارمي فرمود - و لخته بازوي همت درونيان
بمستتي گراييد *

گويند در آوان محاصره بان همه حزم و احتياط (كه
مجبور طبيعت سردار بود) (روزه غريب مسامحه و
ممايله بكار رفت - هر فوج را بهر مكاني نگاهداشته سردار
بعماري هاي محل و مردم قليل (كه همگي به هزار سوار

نمی (سید) سیرکزان بگرد شهر یزاع برآمد - چون محاذی دروازه (که افواج سرکار ازانجا کمتر از مسافت در کرده و سه کرده نبود) مردم بار گفتند که قابوی عجیبی بدست آمد - جلو ریز به کوته یراق می پیوندیم - و بر می داریم - در جواب گفت که مرا دعوی صوبه داری دکن نیست - برای این پرگنه یورش برپا کرده ام - بالجملة سلخ جمادی الاول (که دو ماه از محاصره منقضي شده بود) اقبال آصفی خود بخود جلوه گر گشت - و تفرقه دوئی در قلعیان افتاد *

تفصیل این اجمال آنکه آن بيمروت خواست که بیچاره اطفال آن متوفی را از میان بر دارد - دکنی هائی که با او یکتائی گزیده (چون اکثری فمکخوار و پرورش یافته متوفی بودند) بر اندیشه او آگهی یافته بدنامی کور نمکی بر خود روا نداشته بهیئت مجموعی ازو برگشتند - و نگذاشتند که ساعتی آرام گیرد - جزایر و تفنگ جانب او سر دادند - آن ادبار رسیده فاچار هوش و دل باخته همان شب پا پیاده متعلقان خود را بر آورده براجه رام چندر سین جادون یزاع برد - روز دیگر پسران خان متوفی بمعرفت حرز الله خان بهادر صوبه دار ناندیر ادراک سعادت ملازمت نموده بمنصب در خور سرفرازی یافته قصبه با چند مواضع بجاکیر آنها مقرر شد - (چون رحمت عام و حلم کامل فطری سردار

است) آن کشتنی هم بوسیله راجه مذکور بصفحه ۳
زندگی در باره یافت - قریب دو لک روپیه بقیه نه ده
روپیه (که آن متغلب در ایام تسلط خویش بباد داده)
دو صد و چند اسمب و چند زنجیر نیل سوای جنس نذ
از غله و سرب و باروت (که نیز ضبط شد) عاید س
گردید - در حالت تحریر پسر کوچکش (که به خطاب
نامور شده بود) در رفته (که متصل قلعه کایان ل
آصف جاه نظام الدوله توقف داشت) بگزند هوای ربا مطا
سنه (۱۱۹۰) هزار و یکصد و نود هجری جان بحق تسل
نمود - پسر کلان (که به ابراهیم منور خان زبانزد بود
جاکیر دیگر یافته با جمعیت بنوکری می پرداز - دریغ
بخطاب خانزمان خان مخاطب شده *

• مبارز الملک سر بلند خان بهادر دلاور جنگ •

نامش میر محمد رفیع است و وطنش تون - در عهد
خلد مکان با پدر خود (که میرزا افضل نام داشت - و
مقتدوی خان خطاب یافته) از ایران بهندوستان آمده
پدرش بدیوانی گوالیار مضاف اکبر آباد سر عزت برافراخت -
او بعد فوت پدر نون طغای^(۲) خود بشارت خان نام (که
فوجدادی مالکپور موله برار داشت) آمده به تنبیه مفسدان

(۲) در هر دو نسخه بطاء مهمله مرقوم است - اما بقاء فوقانی صحیح است *

دیہات آن برگزیده جوهر رشادت بر روی کار آورد - و باین
تقریب بمنصب مناسب چهره عزت برافروخت - و پستور
بلشکر پادشاهی (سیده هدیه بیگم صبیحہ روح الہ خان
بخشی را بعقد مذاکحت در آورد - (چون عایشہ بیگم صبیحہ
دوم خان مزبور در خانہ سلطان عظیم الشان بود) بذابران
بمسلمین شاهرزادہ امتیاز اندوخته حسب درخواست شاهرزادہ
مزبور در عهد خلد منزل بخطاب سر بلند خان نامور شدہ
دخیل مهمات سرکار شاهرزادہ بود - پستور شاهرزادہ او را جهت
بندوبست بصوبہ بنگالہ تعین نمود - چون با محمد فرخ سیر
بهر عظیم الشان (کہ از جانب پدر بنظم بنگالہ معین بود)
صحبت او برار نشد ازین جهت عظیم الشان او را بحضور
طالب داشت - و از وسط راہ بفوجداری کرہ صوبہ آلہ آباد
تعین گردید - و پس از فوت خلد منزل (چون عظیم الشان
نیز در جنگ با برادران کشتہ گشت و محمد فرخ سیر
بعزیمت محاربه با جهاندار شاہ روانہ شد) نامبرده بتصور
ناموافق سابق با زر تحصیل تعلقہ پیش جهاندار شاہ
شتافت - و دران ایام (کہ صوبہ دارمی کجرات ضمیمہ وکالت
بذام آصف الدولہ اسد خان مقرر شدہ) ذو الفقار خان او را
نیابتاً بہ بندوبست آن صوبہ مقرر ساخت - از آنجا (کہ زمانہ
بکام محمد فرخ سیر گردید) بواسطت سید عبد الہ خان

قطب الملک عفو تقصیرات او بعمل آمده بصوبه داری
 سر بلندی اندوخت - و پس از چندی معزول شده ب
 آمد - و از تغیر میوجمله بصوبه داری عظیم آباد
 لوی امتیاز بر افراخت - و پس از مدتی بدانجا
 عزیمت به تنبیه دهرماجی زمیندار منفسد آن صوبه معد
 داشته بعد زن و خورد و کشت و کوشش او را ده سپهر و
 فرار ساخت - و در اثنای گریز زخمی بار رسیده اداره د
 عدم گردید *

چون در نگاهداشت سپاه اندازه نداشت و
 تمن دار بیش قرار نوکر می کرد بعد عزل ازانجا بعد
 آمده مدتی گرفتار تقاضای تنخواه سپاه بود - دران ایام
 محبت پادشاه و وزیر و بخشی برهم خورد (آنها نظر بوا
 قالیف منظور داشته زرے مخفی بار فرستادند - که از د
 سپاه رهائی یافت - پستتر در عهد سلطان رفیع المدرج
 بصوبه داری کابل مامور شده بدانجا شتافت - و در
 فردوس آرامگاه ازانجا تغیر شده بحضور آمد و سال (۱۳۸)
 هزار و یک صد و سی و هشت هجری بصوبه داری گجرات
 از تغیر نظام الملک آصف جاه علم کامیابی بر افراخت
 و بشجاعت خان گجراتی سند نیابت فرستاد
 حامد خان عموی آصف جاه (که به نیابت او در احمد آبا

بود) بے سامان بر خود پیچیده بر آمد - و در موضع دود
 اقامت نموده کنتها نامی مرهتہ را بکمک طلب داشته
 بر سر کجرات رفته با شجاعت خان جنگ نموده او را
 کشت - رستم علی خان برادر شجاعت خان (که در سورت
 بود) استعداد جنگ نموده با اتفاق بیلاجی گایکوار عزیمت
 مقابله کرد - و کنار دریای مہی تلاقی زد - چون بیلاجی
 در باطن مرافقت با حامد خان داشت رستم علی خان
 ہم کشته گردید - سر بلند خان باستماع این خبر در سنۃ

(۱۱۳۸) هزار و یک صد و سی و هشت هجری
 میاخی از خزانه پادشاهی بطریق مساعدہ گرفته خود را ہی
 تعاضد شد - و بخشی حامد خان بکنک پیش آمده بقتل
 رسید و خان مزبور دخیل آنجا گشت - اما بذابر نا رسائی
 مزاج و نا مال اندیشی آن قدر راه افراط و تقریط پیمود
 کہ معاج مذکور را با حاملات محالات خالصہ پادشاهی
 و قبول جاکیرداران (کہ دران موبہ بود) بصرف آورده
 دیندار ملازمان گردید - و ضبط او از میان بر خاصیت -
 نوکرانش دست ظلم دراز نموده از سنۃ بلده هرکس را
 کہ مالدار می دانستند در خانۃ خود نشانده ازو بچہر
 زر می گرفتند - و خود ہم در دست درازی کمی
 نکرد - و بملاحظۃ غلبۃ مرهتہ چوتہ آنها دران موبہ قرار

دان - لهذا سال يازدهم جلوس نظم موبه مزبور از تغير
 او به ابهي سنگه عرف دهوکر سنگه پسر اجيت سنگه مقرر
 شد - و او عزميت دار الخلافه کرده مدتيا در حويلی خود
 نشست - و بنابر تقاضای قرض خواهان دروازه آن مکان را (که
 کلان بود) بقدر سنگچين ساخته بود - گویند هرگاه پادشاه اودا
 مي طلبيد بالکي از سرکار و چند سزادل همراه مي رسيد -
 که در راه مانع قرض خواهان باشند - و بعد درود نادر شاه
 (چون بر سکنه دار الخلافه توزيع زر قرار يافت پس از فوت
 برهان الماک سعادت خان) که عمده باقی اين چيزها او
 بود) تحصيل آن بر ذمه او مقرر گشت - و دان و فرياد
 او در کوچه و بازار بلند گرديد - (چون شيوه بيداکي در
 مزاجش غالب بود - و در اخراجات بے انديشگی مجبول
 داشت) هيچ جا کامياب مران نگريد - سنه (۱۱۵۸) هزار

(۲)
 و یک صد و پنجاه و هشت هجري به نهان خانه نيستی
 در شد - پسرش خانه زان خان بهادر (اگرچه بمنصب

(۲) در [تاريخ مظفري] همدرين آوان (يعنی سنه هزار و یکصد و پنجاه
 و چهارم) مبارز الملک سر بلند خان (که اصلش از تون بود - و تون شهر رست
 در ايوان) جهان فاني را وداع کرد - از امرای ذري الاقعدار سلطنت و برنافت
 محمد عظيم الشان خاف محمد شاهي بود - و از عهد اورنگزيب پادشاه
 بر چار بالش امارت تمکن داشت و برواقت محمد عظيم الشان خلف خلد منزل
 مي بود .

شش هزاری (رسیده بود) اما با کم اسبابی در شاهجهان آباد
بسر برده ادایل عهد احمد شاه پادشاه در گذشت - پسر دوم
او میر کجراتی هیچ رشده نکرده - مهندي خانه پسر
خانه زاد خان برفاقت این و آن وقت می گذراند *

● مها و او چانرجی جسونت بخالکر ●

پسر او زنهارست که در عهد خلد مکان بمنصب عمده
و تعییناتی دکن سرفرازی داشت - و چون با سران راجه
ساهر بهونسله مگر سرچنگها (سانیده بود) اینها بعد قرار
یافتن صلح با حسین علی خان شکایت از بمیان آوردند - او
به خاطر داشت آنها او را بغدر مقید ساخت - و در ایام
(که نظام الملک آه فحاجه بهادر از مالوه راه دکن پیش گرفته
عبور نربدا نمود) حسب درخواست محمد انور خان رهایی
یافته بکمک برهانپور تعیین شد - او (که آبله در جگر
داشت) بواسطه محمد غیاث خان بهادر با نوئین مزبور
در ساخته بهانات پیوست - و در جنگ عالم علی خان و
مبارز خان عماد الملک مصدر حسن خدمت گردیده بمنصب
هفت هزاری هفت هزار سوار بلند مرتبه گشت - بعد فوت
او نامبرده بمنصب درخور و تقرر محالات ارثی در تیول
عام اعتبار بر افراشت - سلیقه جاکیرداری خوب داشت -
به آبادی اقطاع پرداخته فوج شایسته فراهم آورده در محاربات

(مائتر الامرا) [۸۰۷] (باب الميم)

رايت تهور مي افراخت - از آنجا که سير منصوبه بود واسطه
جواب و سوال سران مرهتة دکن مي شد - در عمل نامر جنگ
شهيد بخطاب جسونت ناموري اندوخت - و در جنگ بهلچوري
بهمراه سردار مذکور مصدر ترددات شايسته گرديد - اگرچه
در السنه قرعہ بدنامي مقتول شدن او بظام نامبرده هم
افتاد سال (۱۱۷۶) هزار و یک صد و هفتاد و شش
هجري بدار عدم شتافت - پسر کلانش انند (ار جيونت) که
آثار (شادت از چهار) او لايح بود (در حين حيات او
در گذشت - الحال پسر دوم او مها (ار و رار) زنها پسر
جيونت مزبور بطريق ارث بجاگير او کامياب گشته بنوکري
سرکار مي پردازند *

* مجد الدوله عبدالاحد خان *

نياکانش در کشمير توطن داشتند - پدرش عبد المجيد خان
از وطن آمده ابتدا با عذائت الله خان بهر مي برد - و پس
از فوت او رفيق اعتماد الدوله قمرالدين خان گرديد - و
بنوکري پادشاهي امتياز اندوخت - از آنجا که متصدی پختدکار
بود رفته رفته بعد واقعه نادر شاه در عهد فردوس آرامگاه
بدیوانی خالصه و تن و از اصل و اضافه بمنصب شش
هزاري شش هزار سوار و عطای علم و نقاره و پالکي
جهالردار و خطاب مجد الدوله بهادر بدرجۀ بلند رتبم .

تصاعد نمود - دو پسر داشت - یکی محمد پرست خان که زود در گذشت - دوم عبد الاحد خان (که در مزاج پادشاه وقت شاه عالم بهادر جا کرده) محیط مقدمات سرکار پادشاهی گردیده جزئی و کلی امور سلطنت به رایی او منوط شده بخطاب پدر و منصب عمده سرفراز گردیده در سنه (۱۱۹۳) هزار و یک صد و نود و سه هجری یکی از شاهزاده‌ها را بطریق توره معین نموده همراه شاهزاده جمعیت کرده جانب تعلقه سهند شتافت - و (چون کار آنجا خاطر خواه صورت نه بهست - علاوه سکهان بکمک امر سنگه زمیندار پتیاله اجتماع نمودند) باتفاق شاهزاده برجة القهقري پرداخت - ازین سبب مزاج پادشاه برهم شد - از آنجا (که مابین او و ذو الفقار الدوله میرزا نجف خان از سابق طریق عناد مسلوک بود) پادشاه از او بدست ذو الفقار الدوله گیرانیده - در آوان تحریر مقید است - و خانه و اسباب او بضبط پادشاهی در آمده - جاگیر او بحال مانده *

* حرف النون *

* نیابت خان *

عرب نام پسر میر هاشم خان نیشاپوری سمک (که چون خانخانان منعم بیگ از حضور عرش آشیانی بتسخیر دیار شرقی (خصمت یافت) او نیز در همراهیان خان مذکور شرف دستوری حامل نموده به سوانح نویسی آن حدود مامور گردید - و سال بیستم جلوس در چهاردهمی جنم آباد گو: (که بنابر زبونی آب و هوا جمعی کثیر از امرا بذهان خانه عدم شتافتند) او نیز بساط زندگی در نوردید^(۲) - نامبرده (که به نیابت پدر در حضور بوده عرایض پدر می گذرانید) در سال نوزدهم بخطاب نیابت خانی امتیاز یافت - و پس از فتح صوبه بهار درانجا جاگیر یافته بهمراهی خانخانان (که بگشایش بنگاله معین گشته بود) نامزد شد - و بکارها پرداخت پس از چندس به عملداری محال خالصه شریفه مقرر شده^(۳) (چون اداره نویسان بانی بر آوردن) او جواب زر راجبی

(۲) چنانکه در اکبرنامه جلد میوم صفحه ۱۶۰ بتفصیل مذکور است -

(۳) نسخه [ج] اوارچه نویسان *

نکرده سرکشی بنیاد نهاد - و قصبة کره را (که بجاکیز
 اسمعیل قلی خان مقرر بود) محاصره نموده الیاس خان
 لشکاه نوکر خان مزبور را در پیگار گشت - بذابزان اسمعیل
 قلی خان با جمعی از پیشگاه سلطنت تعیین گردید - سال
 بیست و پنجم بار رسیده مصاف نمود - از جمعی را
 بکشتن داده ره سپر بادیة فرار گشت - و پستتر رفته
 با معصوم خان فرنخودی (که خیال بے راهه روی در کاخ^(۳)
 هماغش جا کرده بود) اتفاق جست - و در جنگی (که
 با شهباز خان در داد) شریک او شد - (چون معصوم خان^(۴)
 غالب گشته مغلوب شد - و به ارده شتافت - و شهباز
 خان جمعیت فراهم آورده بر سر او رفت) نامبرده دلفهان
 جدائی گردید - و سال بیست و ششم باتفاق عرب بهادر

(۴) در [اکبر نامه - جلد ثالث - صفحه ۳۲۷] و از سوانح سزا یافتن
 نیابت خان - این فرومایة نا فرجام پسر میر هاشم نیشاپوری ست - عرب نام
 دارد - از خردی باز در پوستاران گیتی خداوند پرورش یافت - و بفراوان
 اعتبار سر بلندی گرفت - چندی عمل پرداز خالصه بود - آواره نویسان
 خردگیر باقی برآورده بودند - آن زربنده سرکشی را از حق گزاری بهتر
 اندیشید - دست فتنه دراز کرد و قصبة کره را محاصره نمود - (۳)
 صفحه [ب] بے راه روی - (۴) در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۳۳۱]
 چون شهباز خان حوالی قصبة بهیه رسید الخ *

و غیره در حدود سنبل غبار فتنه انگیزخت - (۲) از آنجا (که
 حکیم عین الملک قلعه بریلی (۱) مستحکم ساخته با اجتماع
 جاگیرداران آن نواحی پرداخت) از باستقواب برخی زمینداران
 سرشته بندگان بدست آورده بفوج پادشاهی پیوست -
 و به مریم مکانی تمسک جسته زنده نامۀ آن مهین بانو
 دست آریزستگاری ساخته سال بیست و هفتم بحضور آمد -
 پادشاه نظر بمصلحت وقت از جرایم او در گذشت - تاریخ
 فروتش بملاحظه نیامده *

(۴) نورقلیچ *

پسر التون قلیچ خان از قرابتیان قلیچ اکبری ست - در
 عهد عرش آشیانی بمنصب پانصدی رسیده سال بیست

(۲) در [اکبرنامه - جلد ثالث - صفحه ۳۳۸] و از سوانح غبار آلود شدن
 هرب بهادر بخاکستان هزیمت - چون معصوم خان فرخودی از سیه بختی
 روی در امدار آورد عرب بهادر و زیات خان و شاه دانه و بسیاری بدنهادان
 شورش طلب در حدود سنبل گرد فتنه برانگیختند - (۳) در [اکبرنامه
 جلد ثالث صفحه ۳۸۳] و نواب خان از و ماندگی بعین الملک پیوست -
 و از غنودگی بخت راه جدائی سپرد - و خیال شورش پیش گرفت - و چون
 کار بر نساخت بدرگاه حضرت مریم مکانی لابه گری نمود - و بدست
 کسان شهباز خان گرفتار گشت - چون زنده نامۀ آن مهین بانوی روزگار
 در دست داشت بدان قدسی عتبه رسانیدند - و از آنجا (که فرموده آن
 پرده نشین اقبال حسن پذیرائی گیرد) شازدهم فرودین [سال بیست
 و هفتم] این نا بخشنودنی در مائۀ بخشایش شاهنشاهی آسایش گرفت -
 (۴) در [اکبرنامه] نورم قلیچ - [و ن] نور قلیچ *

(باب النون) [۸۱۲] (مآثر الامراء)

و یکم جلوس هنگام (که پادشاه از اجمیر بصوب کوکنده
تعلقه رانا نهضت فرمود) نامبرده همراه قلیچ خان
طرف ایدر^(۲) رخصت یافت - و در جنگ زمیندار آنجا
بوجود زخم بازو دست از کار باز نداشته تردد نمایان
بظهور آورد - و سال بیست و ششم همراه شاهزاده سلطان
مراد بهم میرزا محمد حکیم دستوری پذیرفت - سال
سی ام قلیچ خان حاکم گجرات ادرا بکومک امین خان
غوری فرستاده - و سال سی و دوم همراه خانخانان بحضور
رسیده سعادت آستانبوس دریافت *

* نقیب خان میر غیاث الدین علی *

از سادات سیفی قزوین است - و این سلسله در ایران
بتسلی مشهور - جدش میر یحیی حسنی سیفی از علوم
نقلی و عقلی بهره تمام داشت - و در فن سیر و تاریخ
یگانه روزگار و سرآمد دهر بود * ع *

* کس درین تاریخ مثل او ندید *

گویند از ابتدای اسلام تا زمان خود از وقایع هر سال
(که از استفسار می نمودند) بپداهمت احوال سلاطین و
مشایخ و علما و شعرا مفصل و مشروح با قید تاریخ تولد و

(۲) نسخه [ج] ایدر - و در [اکبر نامه جلد ثالث صفحه ۱۹۱] و قلیچ
خان و نورم قلیچ و غیره و بسیاری از مجاهدان عرصه نصرت را درین تاریخ
[یعنی سی و یکم مهر ماه (آبی) سال ۲۱ سنه ۹۸۳] بصوب ایدر فرستادند *

رحلت بیان می کرد - و لب التواریخ از مولفات او ست -
 ابتدا در خدمت شاه طهماسب صفوی معزز و معتبر بوده -
 شاه او را یحیی معصوم میگفت - تا آنکه ارباب عذاب
 مزاج شاهی را ازو منصرف ساختند - که میر یحیی و
 پسرش میر عبد اللطیف مذهب اهل سنت و جماعت دارند
 و مقتدای سنیان قزوین اند - شاه از حدود آذربایجان (۲)
 قزوچی تعیین نمود که میر را با اهل و عیال بصفاهان برده
 مقید نگاه دارد - در آن هنگام پسر دوم او میر علاء الدوله
 کامی تخلص مولف تذکره نفایس المآثر در آذربایجان
 بود - مسرعه فرستاده ازین خبر بپدر آگهی داد - میر
 یحیی بنابر ضعف پیری نتوانست فرار گزید - همراه
 قزوچی بصفاهان رفته بعد یک سال و نه ماه سنه (۹۶۲)
 نه صد و شصت و دو بعمر هفتاد و هفت سالگی ودیعت
 حیات سپرد - اما میر عبد اللطیف بمجرد وصول آن خبر
 موحدش به کیلانات فرار نمود - پس ازان حسب الطلب
 جنت آشیانی روانه هذ گشت - پیش از ورود او واقعه
 ناگزیر آن پادشاه مغفور (و داد - میر در سر آغاز جلاوس (۳)

(۲) نسخه [ج] شاه ایران . (۳) در [اکبر نامه - جلد اول صفحه ۱۹]
 و از سوانح این امام سعادت قرین آن است که فتاده اکابر عراق معدن مکارم
 اخلاق میر عبد اللطیف از قزوین رسیده ادراک محفل عالی نمود - و مشمول
 انعام امواز و اکرام شد *

اکبري با اولاد و احفاد وارد هندوستان گردیده ادراک مجلس
پادشاهی نمود - و مشمول انواع اعزاز و اکرام گشت - و
در سال دوم بمعلمی عرش آشیانی افتخار اندوخت - آن
پادشاه والا جاه خط و سواد نداشت - لکن اوقات برخی
غزلهای لسان الغیب نزد میر میخواند - میر بفنون و علوم
و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب امتیاز تمام داشت -
(۲)
و از وسعت مشرب و عدم تعصب (چنانچه در عراق بتسنن
زبان زد روزگار بود) در هند بتشیع اشتها گرفت - همانا
رفتار میر بصوب دارالامان صلح کل بوده که غالبان هر طایفه
(۳)
اورا مطعون دارند - گویند در تقوی و پرهیزگاری هم آیت بود
نازل - و در انجاح مدعیات ارباب حاجت همته وافی
داشت - و به نیک نفسی و هشیار مغزی می زیست -
چون انحراف مزاج پادشاهی از بیرام خان متحقق
گشت (و او از آگه بر آمده متوجه الود شد) چنان
(۴)
آوازه انداختند که میخواستند براه غلط انداز سوسه به پنجاب
کشد - عرش آشیانی از دهلی بر آمده میر را (که از

(۲) نسخه [ب] و کمالات بسیار امتیاز داشت - در [اکبرنامه جلد اول]
میر بفنون علوم و فضایل و طلاقت لسان و اطمینان قلب و دیگر شرافت صفات
امتیاز تمام داشت - و از عدم تعصب و وسعت صدر هر هند به تشیع و در عراق
به تسنن زبانزد روزگار بود - همانا که رفتار میر بصوب دارالامان صلح کل بود
که غالبان هر طایفه اورا مطعون میداشتند - (۳) نسخه [ب] غالباً
(۴) نسخه [ج] بلور

سایر اهل قریب بدانش و عقیدت ممتاز می دانست (بدش
 بیروم خان رخصت فرمود - که رفته از راه مواظ هوش افزا
 از بغداد راهی باز آرد - میر در سنه (۹۸۱) (نه صد
 و هشتاد و یک در قصبه سیکری در گذشت - قاسم
 ارسلان فخر آل یس تاریخ گفت - خلف رشید او میر
 غیاث الدین علی به خیر سگالی و نیک ذاتی و درام خدمت
 عرش آشیانی اختصاص داشت - و همیشه منظور التفات آن
 پادشاه بود - در سال بیستم و ششم خطاب لقای خان
 یافته - تا سال چهارم اگرچه بپایه منصب هزاره بر آمد
 اما نسبت قوی بهم رسانید - عرش آشیانی سگیده بانو بیگم
 همشیره میرزا محمد حکیم را بشاه غازی خان پسر عم او
 منسوب فرمود - و قاضی عیسی عم او (که مدتی در ایران
 بامر قضا اشتغال داشت) بهند آمده در سلک مفتیان
سنه خلافت اندراج یافت - و در (۹۸۰) نه صد و هشتاد
 در گذشت - نقب خان در سال سی و هشتم بعرض
 رسانید که قاضی عیسی دخت خود نذر حضرت کرده -
 آن برده نشین عفت از دیر باز بدان آرزو بهر می برد -
 عرش آشیانی بخانه ذنب خان رفته بآئین بزرگان او را

(باب الثون) [۸۱۶] (مآثر الامرا)

بر گرفت (۲) - و در سلطنت جنت مکانی باضافه منصب و

افزونی اعتبار تبجیل و تکریم دیگر یافت - و در سال

نهم سنه (۱۰۲۳) هزار و بیست و سه هنگامه (که دارالخیر

اجمیر مورد موکب جهانگیری بود) بجوار رحمت پیوست -

و در روضه معینیه در محوطه سنگ مرمر با خانم حلیله^(۳)

خون (که کدبانو و عاقله روزگار بود) مدفون گشت - نقیب

خان هم در حدیث و سیر و اسماء رجال استحضار تمام

داشت - و در تاریخ دانی بے همتا بود - گویند هفت جلد

روضه الصفا سر زبان و در جفر نیز مهارت داشت - جنت

مکانی در سوانح خون مرتوم فرموده که نقیب خان طرفه

تخمین و قیاس داشته - و غریب درر بینی بکار می برد - یک

قلب کبوتر (که در هوا بود) تا نظر میکرد میگفت چند

اسم - چون می شمردند یکی تفاوت نمی نمود - نقیب خان

عمو دراز یافته - گویند با اعتماد الدوله و میر جمال الدین

حسین انجو بسیار محشور بود - پسرش میر عبدالمطیف

(که با اسم جد خود موسوم بود) نیز صاحب فضل و کمال

(۲) در [اکبر نامه جلد ثالث] درین ولا نصیب خان بهماون عرض رسانید

که قاضی عیسی عم من دخت خود را نذر آنحضرت کرده بود - و از دیو باز

آن پرده نشین پارسائی بدان آرزو بسر می برد - گیتی خداوند با آنکه درین

هنگام کمتر بدین پردازد پذیرش فرمود - دوازدهم نیز به نیایش خانه نصیب

خان بآئین بزرگان آن پاک دامن را برگرفتند - (۳) نسخه [ج] خانم

حلیله جليلة

(مآثر الامراء) [۸۱۷] (باب الذنون)

(۲)

بوده - همشیره میرزا یوسف خان رضوی در خانه داشته -
منصب عمده یافت - آخرها خلل دماغ بهم رسانیده
در گذشت *

* نورالدین قلی *

در عهد جنّت مکانی بکوتوالی مستقر الخلافه سر فرازی
یافته - سال دوازدهم بمنصب هزاری سپید سوار نامیده
امتیاز افروخته - بعد مدور گسختی از مهابت خان و فرار
او در فوج (که بتعاقب از مامور شده) باجمیر رسیده
متوقف بود - پس ازان (که جنّت مکانی بنعیم جاردانی
پیوسته - و (ایات فردوس آشیانی ببلد مسطور رسیده)
او بار یافته سال اول به بحالی منصب سابق (که دو هزار
هفت صد سوار بود) سر عزت بر افراخته همراه خانجهان
لودی (که بمالش چهار سنگه بودند) نوبت ازل تعین
شده) دستوری یافت - و سال سیوم در ایام [که دکن
مضرب خیام پادشاهی بود - و سه فوج به سرکردگی سه
امیر برای تغبیه خانجهان لودی و تخریب تعلقه نظام الملک
دکنی (که او را پناه داده بود) مقرر شده] او بمهرابی
اعظم خان اختصاص پذیرفت - سال پنجم بیست و پنج
شعبان سنه (۱۰۴۱) هزار و چهل و یک هجری در وقت

(۲) نسخه [ج] بود - (۳) نسخه [ب] مقرر شده بود *

(باب النون) [۸۱۸] (مآثر الامراء)

(که از دربار برخاسته بخانه میرفت) کشتن سنگه پور
جهنمت را تهور بکینه آن (که در عصر جنت مکانی پدرش
را مردم نورالدین قای کشته بودند) زخمهای منکر زده
کارش تمام ساخته بدر رفت *

(۲)

* نظر بهادر خریشگی *

موطن و منشای او قصور (که قصبه ایصف از درآیه باری
هجده گروهی از دار السلطنت لاهور ممکن خویشگیان) که
در میان افغانه بصلاح و بزرگی شهرت دارند) - مشارالیه
از اعیان نوکران شاهزاده پرویز بود - پس ازان در سلک
ملازمان جهانگیری انتظام یافته بمنصب هزار و پانصدی
سر برافراخت - و در عهد اعلای حضرت بافزونی اخلاص
و فرط عقیدت پایه اعتبار برتر افراخته در سال دوم
بفوجداری سرکار سنهیل تعیین گشت - و در محاصره
دولت آباد مردانگی و پهلوی خود دندشین همگنان ساخت -
روزے (که عنبر کوت بدست اولیای دولت در آمد) از
زیرش تیر و تفنگ و بان (که حصار نشینان بر سر دیوار
شکسته نقب زده هجوم آورده سر میدادند) جماعه
(که برای در آمدن قلعه مقرر شده بودند) ملجاء را

(۴) چند جا [نذر] بذال معجمه نوشته - و در (مآثر عالمگیری) نیز
بذال منقطه مرقوم است .

پناه خود ساخته قدم پیش نمی گذاشتند - نصیری خان
 خان دوران پیش آهنگ گشته با نظر بهادر بقدم جمارت از
 جانب راست بقلعه درآمد - و بازار جان ستانی و سرفشانی^(۲)
 گرم گردانید - و به دست بردهای نمایان متخصصان را بخندق
 قلعه دوم (که به مهارت اشتها دارد) در آورد -
 و در جایزه آن از پیشگاه خلافت درخور حال فوازش
 یافت - پس ازان بنابر جهت قریب دو سال دست
 از ملازم پیشگی کشیده گوشه عزامت برگزید - (چون راستی
 و درستی مزاج و حاضر باشی و چست خدمتی او سکه زه
 عالم بود) در سال چهاردهم مشمول مراحم پادشاهانه گشته
 باز بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار سرافراز
 گردید - و در سال پانزدهم در مهم چکنا و تسخیر قلعه^(۳)
 مؤر تارا گذهه مصدر تلاشهای نمایان شده درجه استعسان
 پیمود - و در سال نوزدهم بمنصب سه هزار و دو هزار
 و پانصد سوار کام دل اندوخت - و بهمراهی شاهزاده
 مراد بخش بجانب بلخ و بدخشان رخصت یافت - و پس ازان
 (که شاهزاده چنین مملکت موردئی مفت بدست افتاده را
 رقیب نهاده از راحت طلبی معارفت را فوز عظیم پنداشت)
 با آن (که نظر بهادر خویشگی بتجویز مدار المامی

(۲) نسخه [ج] داد جان ستانی و سرفشانی داده - (۳) نسخه [ج] چکنا

سعد الله خان بهمراهی قلیچ خان بمحافظت بدخشان قرار یافته بود) از وطن دوستی با جمعی از راجه های عمده برخاسته به پیشاور آمد . (چون عبور از آب اتک ممنوع بود) متوقف گشته باز بهمراهی شاهزاده محمد اردنگ زیب (دالة آن دیار شد . و در یساق قندهار سال

بیست و سیوم بهرادی (ستم خان دکنی) که با سی هزار قزلباش جنگ جو اتفاق کارزار افتاد) خان مذکور پای ثبات افشوده سمت جلالت برگشاد . و داد مریدی و مردانگی داده کارنامه ها بر ساخت . و مخالف باوصف هجوم کارے نتوانست کرد . عذان تاب گشته بدیگر افواج در آریخت . پس ازین فتح در جایزه حسن تودد باضافه هزاره ذات هزار سوار بمنصب چار هزاره ذات و سوار چهره بلند نامی افروخت . و در سال بیست و دوم سنه

(۱۰۶۲) یک هزار و شصت و دو هجری در لاهور بساط

(۲)

هستی در نوردید . شمس الدین پسر کلانش از اصل و اضافه

هزار و یانصدی ذات و سوار . و قطب الدین پسر دیگرش

بمنصب مذکور و هزار و چهار صد سوار مفتخر گردیدند .

پسرے دیگر نیز داشت . اسد الله نام . بهمین منصب

سرافرزی داشته . موسی الیه به خدا ترسی و دینداری

اقتصاد داشت - با اسباب امارت مزاجش بتکلف آشنا نبود - درویشانه زیست می کرد - نوکران همه از خویشان و اقوام او بودند - برادرانه سلوک میکرد - و یک رفته طعام با سپاه می خورد - دیانتش بمرتبه بود که حاصل جاگیر بعد وضع خرج سپاه و مایحتاج خود آنچه می باید با کاغذ جمع خرج بے ساخته و پرداخته از فطر اعلیٰ حضرت می گذرانید - و چیزی از ان نمی گرفت *

* نجابت خان میرزا شجاع *

سیومین پسر میرزا شاهرخ والی بدخشان است - برشادت و ناموری سرآمد برادران خود بود - تولدش در هندوستان شد در عهد جنت مکانی - [اگرچه بعلمت کشتن میرزا بدیع الزمان برادر کلان (که آیه قهر و شر مصور بود) با دیگر برادران معائب و مقید گردید] اما پس از ان بنوازش پادشاهی اختصاص یافته بتقدیم خدمت گزینی و نیکو پرستاری عرصه ترقی و پیش آمد پیمود - در سال سیوم شاهجهانی بخطاب نجابت خانی و منصب دو هزاره افتخار اندوخت - و بفوجداری سرکار کول مامور گشت - و در سال چهارم باضافه منصب و عنایت نقاره تحصیل بلندنامی نمود - و بفوجداری صوبه ملتان (که در جاگیر یحیی الدوله بود) دستوری یافت - پس از ان فوجداری

(باب الذون) [۸۲۲] (مآثر الامرا)

دامن کوه کانگره یافته آن کار را بشایستگی سرانجام داد - و بمنصب سه هزارى دو هزار سوار پایه برتر افراخت - و از فرط دولت خواهی و کارطلبی متعدد مهم سري نگر شد - که یا آن الکه را بتسخیر می آرم - یا پیشکش نمایان از مرزبان آنجا گرفته داخل سرکار میکنم - در هزار سوار کمکی از حضور تعیین گشت *

گویند [چون سهارن پور و میرتهه بدو متعلق گشت دران ایام راجه سري نگر (که عمده راجهای کوهستان است و ملکه وسیع و کان طلا دارد) در گذشت] زش باتفاق دوست بیک مغل (که از وقت راجه دخیل کارها بود) استیلای تمام گرفت - هرکه باطاعت او سر فرود نمی آورد بیدیش می برید - لهذا به نک کتی زنی اشتها داشت - برخه اوپاش کوتاه اندیش به نجابت خان اغرا نمودند که هرگاه میرزا مغل کردرجی سابق این ناحیه کیلا گرهی را (که تعلق بدان راجه داشته) تهانه نشین پادشاهی گردانید - اگر تا حال می بود تمامی این ولایت را بحوضه تسخیر در می آورد - چه زن خواهد بود که در جنب شما عرصه تسلط بقدم استکبار پیماید - خان نا تجربه کار را رگ حمیت بحرکت آمده در سال نهم عازم آن ولایت گردید - و پس از تصرف حصون حصینه مثل شیر گدھے (که زمیندار سري نگر در سرحد

(مآثر الامرا) [۸۲۳] (باب الذون)
 خود بر آب چون اساس گذاشته (و قلعه کانی را) که
 سابق بزمیندار سرور تعلق داشت (بدست آورده حواله
 زمیندار نمود - و حصار نفور را بر گشود - و قریب هردار از
 آب گنگ گذشت - هرچند (که رایی آن ولایت پیاده بسیار
 فراهم آورده به انسداد دهنة دره ها و معبر کتلها پرداخت -
 و تنگدای آب را بکج و سنگ سدهای استوار بست) خان
 تهور نشان پدای مردمی جسارت جبراً و قهراً در آمد نمود -
 (چون به سی کوهی سري نگر رسید) آن بومی از دست بود
 پے در پے هراسان گشته از راه گریزی در مقام اطاعت
 و انقیاد شده وکیل فرستاده ده لک درپیه پیشکش والا
 تقبل نمود - و جهت سرانجام وعده در هفته درمیان
 آورد - و بلیت و لعل بعد یک و نیم ماه همگی یک
 لک درپیه عاید ساخت - سودار نا آزموده کار از غور
 فتوحات متواتره آن دفع الوقت را چندان دفع نمیکداشت -
 تا آنکه قامت آذوقه بجائے کشید که مردم نامی را جان
 بلب رسیده ناله بلب نمی رسید - چون مردم کوهی
 راه ها مسدود ساخته بودند هر که به آوردن رسد می شتافت
 دستخوش تاراج و غارت آنها می شد - (چون کار بجان
 و کارد باستخوان رسید - و اشقیا هجوم آورده گرد گرفتند)

آن خان نوجوان از خواب غفلت بیدار گشته جز بر گشتن چاره ندید - ناگزیر کوچ نمود - بوی غیبت پرستان چنین بر آمدن نه پسندیده داد نبرد داده کشته شدند - و بیشتر بامید رستگاری پیاده شده منتشر گشتند - اثر از آنها پیدا نشد - نجابت خان پا پیاده از قلل جبال (که گذر طایر دشوار بود) افتاد و خیزان بعد از بیست روز (که باران اشجار سد جوع میکرد) از نواحی سنبهل سر بر آورد - و در ازای این بے تدبیری چندی بعزل منصب و جاگیر تادیب یافت - پستتر به بحالی منصب اختصاص گرفت - و بعد از آن بصوبه داری ملتان از تغیر قلیچ خان سرافرازی اندوخت - و (چون در سال پانزدهم ^(۲) ملک چکنا از مرو و نورپور و قارا گذه و پتھان گشایش یافت) آن ولایت مفتوحه بدر مغوض گردید - و در سال بیست و سیوم پس از معاودت از یهاق قندهار بپایه والی پنجشیری بر آمد - و پیوسته مصدر کارهای عمده می شد *

در آخر عهد اعلی حضرت در کمکیان شاهزاده (که بهم بیجاپور مامور شده بود) انسلاک یافت - در آن هنگام (که بطریان عارضه بر مزاج پادشاهی آشوب هر طرف برخاست - و بطلب شاهزاده ولی عهد محمد دارا شکوه

امرای که کمی دکن (وانه حضور گشتند) عمده ترے جز^(۲)
 از مردم پادشاهی کسی در رفاقت شاهزاده محمد
 اورنگزیب نماند - چون شاهزاده داعیه انتزاع سلطنت با خود
 مصمم ساخت در جمیع امور مشیر غالب بود - بمنصب
 هفت هزار و هفت هزار سوار بر نواخته غره جمادی الاولی
 سنه (۱۰۶۸) هزار و شصت و هشت پادشاهزاده محمد
 سلطان برسم منقلا از اورنگاباد زاهی ساخت - پس از مداربه^(۳)
 با مهاراجه جسونت [که در هراولی سلطان محمد (که
 سردار میسره بود) کارنامه تهور و جلالت بظهور آورد]
 بانعام لک روپیه و خطاب والای خانخانان بهادر سپه سالار
 سرمایه بلند رتبهی اندوخت - اما از انجا (که نجابت خان
 سبکسر و جلف وضع بود) ازین رفاقت باد بدوت بخود
 بسته ناز سرگرازی به آقا می فروخت - و از بلند پردازی
 کافر ماجرائیها می نمود - چون مزاج سلاطین غیور می باشد^(۴)
 [خصوص عالمگیر پادشاه (که با پدر و برادران چه کرد)
 نمی خواست که سر زنده در عالم و رنگ درسته بر چهره
 کسی باشد] تاب اندازه ای او نیاورده بعد از جلوس برای
 صفرا شکنی او لیموئی از ترش وضعی بکار برد - هنگامی (که
 (۲) نسخه [ج] عمده ترین - (۳) نسخه [ج] راهی شد - (۴) نسخه
 [ج] و چون - (۵) نسخه [ج] لیموئی ترش وضعی *

بتقریب تعاقب دارا شکوه سواد دهلی مهبط رایت ظفر (آسمان گردید) نجابت خان بظاہر لختہ وجوه (کہ همه از فاهنجاریهای خودش ناشی بود) خانه نشین گشت - خلد مکان میر ابو الفضل معمری را (کہ از دیرین خدمتی مورد عذابت گشته خطاب معمر ^(۲) خانی یافته بود - و با خان مذکور نیز سلسلہ اتحاد مستحکم داشت) باملاح مزاج و گذارش برخی پیغام ماسور فرمود - میر هر چند به آبیاری مواظظ اخلاص خواست غبار آشوبی (کہ در عرصہ خاطرش ارج گرفته) فرو نشاند [او از پی باکیها بلا تخاصی زبان بناسزا بجناب خلافت دراز ساخت - میر بمقتضای ادب و پاس حق نمک برخاسته راهی شد - آن سودائی (کہ دماغش زنبور خانہ هزار دیوانگی بود) بملاحظہ آن (کہ مبادا کچه اش گل کند) نیمچہ (کہ بر معاند داشت) از قفای معمر خان چنان حوالہ کرد کہ آن سید مظلوم را دو حصہ ^(۳) عدل ساخت - بصردور چغین تقصیر عظیم بعزل منصب و جاگیر و سلب خطاب عمده (کہ بابرام گرفته بود) معائب گردید - پس از معادست از ملتان (کہ باز دهلی مخیم سرادات گشت) بوساطت امیر خان برادر شیخ میر

(۲) نسخہ [ج] یافته - (۳) چنانکہ در جاد صیوم صفحہ ۵۰۹ در احوال

معمر خان میر ابو الفضل ذکر یافته *

بار یاب ملازمت شد . و در جشن سال سیوم (که تا آن وقت بی یراق بحضور می آمد) بعیای شمشیر نوازش یافت . و در سال پنجم به بحالی مخصب پنج هزاره چهار هزار سوار و خطاب اول دیگر باره ^(۲) آب رفته بجو آمد . و در سال ششم جعفر خان صوبه دار مالوه بجهت تفویض وزارت طلب حضور گردید . و نجابت خان بایالت آن مملکت وسیع دستوری یافت . و در آنجا در سال هفتم ودیعت حیات سپرد . در جرأت و مردانگی و تهور و بُردلی یکتای روزگار بود . مردم چیده با خود داشت . شاهزاده محمد ارنکزیب بهادر در وقت عزیمت هندوستان باره سلطنت مدار جنگ و زر داد وقت اکثر به راجی او مقروض داشته *

چون صاحب جمعیت و سپاهی با نقش بود شاهزاده نیز با وی سر حساب بوده از راه قالیف و تزییر سلوک بسیار بجای می آورد . گویند (چون بعد محاربه مهاراجه جسونت شاهزاده بجانب آگره رهگرا گردید) دارا شکوه بترتیب مقدمات مقابله و نبرد همت گماشت . اعلی حضرت فرمود که مواج دید حال آن است که من خود بر آیم . اغلب که کار بجنگ نکشد . چه بیشتر همراهش نوکران سرکار اند . آنها درین صورت راه اطاعت

نخوهند پیمود - و مردم پادشاهی (که همراه شما اند در حضور من بیشتر تن ده کار خواهند شد - چون این خبر از نوشتنهای آگه شاهزاده رسید آن خطوط را گرفته باضطراب بخانه نجابت خان تشریف آورد - و خواست ازین مقدمه بار اطلاع دهد - نجابت خان عرض کرد - و تمت خواب من است خود هم درین جا آسایش فرمایند - چنانچه شاهزاده نشسته ماند - خود رفته بعد قیلوله و برکشیدن بنگ آب معتاد (چون نشه اش رسید و تر دماغ گشت) بخدمت شاهزاده آمد - و پس از آگهی گفت حضرت ما شما را صاحب عزم دیده این اراده کرده ایم و با آقای خود برهم زدیم - الحال شما اختیار دارید - من یک مرتبه اگر هیجان باشد با جهانگیر خود را بصیف میزنم - هر چه بادا باد - شاهزاده را تقویت افزود - و به ثبات عزم او تحسین نمود - پسران رشید داشت - بعضی درین صحایف مذکور اند *

• نوازش خان میروزا عبد الکافی •

برادر علانی اصالت خان و خلیل الله خان میر بخشی است - گذارش این سلسله در احوال جد ماجدش میر خلیل الله یزدی بشرح و بسط شایان نگارش پذیرفته - و

تتمه (که ناگزیر مقام بود) در ضمن ترجمهٔ برادران مودی گردید - مجملهٔ مناسب اینجا بنوک خامه می گذارد - (چون میر خلیل الله یزدی از سرگرائی فرمانروای ایران شاه عباس ماضی دل از موطن و مصکن برگرفته دارد هندوستان گردید)
 جنت مکانی قدیم ادرا گرامی داشته بانواع نوازش و عواطف بر نواخت - بعد چند پسرش میر میروان از شاه گریخته افغان و خیزان خود را بسایهٔ عنایت جهانگیری رسانیده از تابش حوادث روزگار بر آسود - دران تفرقه و اضطراب پسران خرد سال خود امانت خان و خلیل الله خان را نتوانست همراه برداشت - در ایران ماندند - چنانچه جنت مکانی بر طبق التماس مشارالیه در باب فرستادن پسرانش مصحوب خان عالم (که بسفارت رفته بود) بشاه پیغام داد - و آن مردت کیش بچین پیشانی آنها را با خان مذکور فرستاد - بالجمله (چون میر میروان را سکونت هندوستان دلغشین افتاد ازانجا) که شرافت و نجابت این خاندان اظهر من الشمس و عزت و اعتبار این دودمان ابدین من الامس) صالحه بیگم همین مدینهٔ یمین الدولهٔ آصف خان خانانان را بعقد ازدواج او در آورد - از بطن آن عقیقه میرزا عبد الکافی و همشیره اش شاهزادهٔ بیگم (که بصف شکن بهر میرزا حسن مغوی منسوب گردید) با بعزمهٔ وجود

گذاشت - همواره در پیشگاه صاحبقران ثانی بنظر التفات
 قریبیت یافته - سال نوزدهم بخطاب نوازش خان درجه اعتبار
 پیمود - و بتدریج بمنصب دو هزار و پانصدی فرق عزت
 بر افراخت - در سال سی ام از تغیر میرزا سلطان صفوی
 قور بیگی گردید - در فرمانروائی عالمگیر پادشاه بفوجداری
 ماند (که از معظم قلاع صوبه مالوه است) (خصت یافت -
 و در سال هشتم همانجا جهان گذران را پدرود نمود *

* نامدار خان *

پسر کلان جمده الملکی جعفر خان است - مادرش
 فرزانه بیگم همشیره ممتاز الزمانی بود - سال نوزدهم جلوس
 فردوس آشیانی در حین (که پادشاه عزیمت کابل فرمود -
 و جعفر خان را بصوبه داری لاهور تعیین کرد) او بمنصب
 پانصدی صد سوار کامیاب شد - و سال بیست و سیوم (که
 خان مذکور بنظم صوبه دار الخلافه مامور گشت) او از اصل
 و اضافه بمنصب هزاری دویست سوار کارائی اندوخت -
 سال بیست و چهارم (که صوبه داری بهار به پدرش تفویض
 یافت) او باضافه پانصدی چهار صد سوار امتیاز پذیرفت -
 سال بیست و هشتم از سابق و لاحق به پایه در هزار
 سوار بر همگان تفوق جست - سال بیست و نهم بعطای
 علم رایت بلند طالعی بر افراخت - و سال سی ام بداری غکی

دولت خانۀ خاص از تغیر حیات خان و از امل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد سوار درجۀ اعتلا پیمود . و پس ازان (که سلطان محمد اردنگ زیب بهادر از دکن آمده متصل سموکر او را با سلطان دارا شکوه محاربه دست داد و دارا شکوه فرار گزیده راه لاهور پیش گرفت - و اکثری از مردم حضور بدلازمۀ عالمگیری پیوستند) او نیز سعادت بار اندرخته بخلعت عزایت قامت ازادت آراست *

پس از چندی بمومک مهاراجه جسرانت سنگهه بصوب دکن شتافته مصدر ترددات نهاییان گردیده سال هفتم حسب الطلب بعبدۀ خلافت رسید - سال نهم خزانه را (که سابق از مستقر الخلافه بدائر الخلافه طلب شده بود - و در سال مذکور فرستادن آن بدانجا مرکوز خاطر پادشاهی شد) مامور گردید - همدین سال (که فیما بین پادشاه و شاه عباس ثانی والی ایران غبار دو رنگی برخاست - و سلطان معظم با فوجی بطریق مغلا بسمت کابل تعین گشت) او نیز بعزایت خلعت و اسمی از امل و اضافه بمنصب چار هزار و سه هزار سوار کام اندوز شده بهمراهی شاهزادۀ مذکور (خصمت پذیرفت - سال دهم به تفویض فوجداری سرکار مراد آباد و عزایت خلعت و اسمی با ساز طلا شاهد مقصود را در کنار آورد -

و سال سیزدهم بحضور آمده دولت آستانپوس در یافت -
 و [چون دران سال پدرش جعفر خان ^(۲)] که به سرانجام امور
 وزارت می پرداخت (داعی حق را لبیک اجابت گفت) سلطان
 محمد اعظم و محمد اکبر جهت ادای مراسم تعزیت برفتن
 خانه نامدار خان و کامگار خان مامور شدند - و برای
 هردو کس خلعت خاصه و بوالده آنها توره درخور عزایت
 شد - و سلطان محمد اکبر هردو را از ماتم برداشته بحضور
 آوردن - و هر کدام بعطای خنجر مرصع با علاقه مروارید
 و انواع نوازش از سوگواران بر آمد - و سال چهاردهم بخندمت

(۲) در [مآثر عالمگیری] چون بدماری جمده الملك جعفر خان باشنداد و
 امتداد کشید پادشاه بنده پرور کرم گستر و مرتبه (اولاً جهت عیادت و ثانیاً
 جهت تعزیت) بخانه آن موده مخلصان تشریف فرمودند - بیست و پنجم این
 ماه [یعنی ذی الحجه سال سیزدهم سنه ۱۰۸۰] جمده الملك جهان گذران
 را پدرود نمود - بعد از رحلت چنین نرغین ارادت آئین خاطر مقدس
 تاسف و تحسر قرین گردید - حکم شد تا سه روز یک صد و بیست قاب طعام
 بتعزیت داران رسانند - پادشاهزاده محمد اعظم و محمد اکبر مامور شدند
 که بخانه نامدار خان و کامگار خان پسرانش رفته مراسم پرسیه بجای
 آرند و به تسلی و دلدهی عفت مرتبت فرزانه بیگم والده صومی الیها
 پردازند - و برای هردو کس خلعت خاصه و بوالده اینها توره درخور حالتش
 فرستادند - و پادشاهزاده محمد اکبر هردو را از ماتم برداشته بحضور
 طاقت ظهور آوردند - هر کدام بعطای خنجر مرصع بعلاقه مروارید و انواع
 نوازش و خاطر داری بر اقوان امتیاز یافتند .

(مآثر الامور) [۸۳۳] (باب الذون)

نظم صوبه اکبر آباد نامزد گشت - سال هفدهم بوجه
مورد عتاب شده به برطرفی منصب و تقرر چهل هزار
روپيه سالانه در او بگذاشته اند از جا گرفت - سال هیجدهم
مشمول عواطف گردیده به بحالی منصب چهار هزار
در هزار سوار و تقرر صوبه داری اوده از تغیر سادات خان
آب رفته بجو آورد - و پستتر از آنجا تغیر شده در حضور بود
تا آنکه در گذشت - مرحمت خان دیندار پسر اوست (که
سال بیست و پنجم عالمگیری همراه عظیم الشان بجانب اجمیر
دستوری یافته) - سال بیست و هشتم به تهاذه داری
گذاشته نمونه مضاف دکن سر بلند گردید - سال بیست و نهم
(۲)
(۳) برای رسانیدن خزانه به بیجاپور مامور شد *

* ناصرو خان محمد امان *

پسر حسین بیگ خان است - نامبرده در عهد
عالمگیری تعینات صوبه کابل گردید - و در آنجا ترقی کرده
بخطاب ناصر خان و در اوایل سلطنت بهادر شاه پادشاه
[که ابراهیم خان صوبه دار کابل شده - و عهده برای
بند و بهمت آنجا چنانچه باید بگشته در سوده ره (که در
انعام داشت) آمده نشست] صوبه داری آنجا بناصر خان

(۲) در [مآثر عالمگیری] کره نمونه - (۳) در [مآثر عالمگیری] در ماه
ذی القعدة به تهاذه داری مدکل مابین ظفر آباد و حیدر آباد رخصت شد -
و در ماه جمادی الاولی برسانیدن خزانه بیجاپور مامور شد *

(باب الذون) [۸۳۴] (سائر الامراء)

تقرر یافت - و اواخر سلطنت محمد قرخ سیر غالباً

سنه (۱۱۲۹) هزار و یک صد و بیست و نه هجری

در گذشت - پسرش نصیری خان بجای پدر صوبه دار شد -

و چون مادرش از قوم افغان بود بندوبست صوبه و راه خوب

کرده سال دوم جلوس فروردین آرامگاه (که نظام الملک

بوزارت مامور شد) فرمان استقلال تعلقه و خطاب پدر بنام

او صادر شد - و در ایامی (که نادر شاه بعزیمت هندوستان

وارد کابل گردید) از در پیشاور بود - چون فوج شاهي

سنه (۱۱۵۱) هزار و یکصد و پنجاه و یک هجری به پیشاور

رسید جنگی بمیان آمده نامبرده دستگیر شد - و چندی

نظر بند ماند - بعد رسیدن لاهور نادر شاه از جرایم او

در گذشته بدستور سابق صوبه دار کابل نمود و پس از مراجعت

از شاهجهان آباد نیز بحال داشت - مدتی درانجا گذرانید -

در هنگامه شاه درانی حکومت کابل از وی رفت - نزد

شاه نواز خان میرزا پهلوری آمد - و پستتر بدلهی آمده

در سال (۱۱۶۱) هزار و یک صد و شصت و یک هجری

باتفاق اعتماد الدوله قمرالدین خان بجنگ شاه درانی

شتافت - پس ازان همراهِ معین الملک به پنجاب رفته چند

محال بطریق سپرد گرفت - چون فیما بین غبار ناخوشی

برخاست باز بدلهی آمد - و در ایام وزارت انتظام الدوله

پیش احمد خان بنگش در فرخ آباد رفت - و بدانچه
تواضع میکرد بسر برد داشت - تا آنکه ودیعت حیات سپرد *

* نصیر الدوله صلابت جنگ *

مشهور به عبد الرحیم خان برادر مایندری خان فیروز جنگ
است - در عهد خلد مکان بخطاب خان سر بلند گردیده -
و در عهد خلد منزل بخطاب چین قلیچ خان و تقویض
فوجداری جونپور ناموری اندرخته - پستتر برفاقت نظام
الماک آصف جاه بهادر می گذرانید - پس ازان (که بهادر
مزبور از مالوه بصوب دکن کام فراخ برزد) او
همراهی گزیده در جنگ سید دلار علی خان سردار
التمش بود - و در پیگار عالم علی خان در میمنه جا
داشت - بعد حصول فیروزی و وصول ببلده خجسته بنیان
سنه (۱۱۳۲) هزار و یصدد و سی و دو هجری از اصل و
اضافه بمنصب پنج هزاره پنج هزار سوار و خطاب نصیرالدوله
صلابت جنگ چهره عزت بر افروخت - سال دیگر از
تغیر مرحمت خان به موبه داری بروهانپور مامور شده
دستوری یافت - و (چون آصف جاه بهادر بحضور رفته
بعد یافتن خلعت وزارت به تنبیه حیدر قلی خان جانب
احمد آباد تعیین گردید) او حسب الطلب بهادر مزبور از
تعلقه خود شتافته ملحق شد - و پس از انفصال مقدمه

(باب النون) [۸۳۶] (مآثر الامراء)

آنجا برخصمت تعلقه خوشدلي اندوخت . و در محاربه مبارز خان عماد الملک سرداری میسر به نام او قرار گرفت . و بعد در دادن فتح از اصل و اضافه بمنصب هفت هزارى هفت هزار سوار ترقی نمود . و پس از فوت عضد الدوله حسب الطلب آصف جاه رفته به حراست خجسته بنیاد مامور گردید . و نظم برهانپور به حفیظ الدین خان تعلق گرفت . و چون نوبت دوم بهادر مزبور احرام رفتن حضور بست . و نامر جانگ شهید را به نیابت خود در خجسته بنیاد گذاشت (مطابق سنه ۱۱۴۸)

هزار و یک صد و چهل و هشت هجری سوبداری برهانپور بخان مزبور باز گشت . و بعد آمدن و رفتن نادر شاه (که از بادشاه رخصت شده پای مراجعت بهمت دکن برداشته نزدیک برهانپور رسید) او باستقبال برآمده بملاقات همدیگر انبساط اندوختند . و چون بهادر مزبور بسفر ترچناپلی روی توجه آورد بار دوم او را ضمیمه نظامت برهانپور حارس خجسته بنیاد ساخت . در همان سال مطابق سنه ۱۱۵۶)

هزار و یک صد و پنجاه و شش هجری او رخت زندگانی برهست . بسیار خلیق و متواضع بود و بهیر و تفنن مالوف . در برهانپور هم مکانی راست نموده . و بیرون خجسته بنیاد در خضری تالاب بنگله موسوم به تماشا منزل

ساخته درست - قوم مغل بیشتر در سرکار او فیضیاب بودند -
 پسرک داشت مخاطب به مجاهد خان - آصف جاه برو
 بهیار تفقد میکرد - اما او مرد ساده بود - آخرها لباس
 دریشی در بر کرد - و عملاً مالک پدر خود واقعه برهانپور
 هدیه فروخته خورد - معلوم نیست که سر بکجا کشید *

* نظام الملک آصف جاه طاب ثراه *

جد مادری او سعد الله خان وزیر اعظم صاحب قران
 شاهجهان بادشاه است - و جد پدری او عابد خان که
 پدرش عالم شیخ از عظمای اکابر سمرقند و از اهفاد شیخ
 شهاب الدین سهروردی بود - عابد خان در عهد شاهجهان
 وارد هندوستان گردید - و بدولت روشناسی پادشاه و
 خدمت گزینی شاهزاده اورنگ زیب شرف اندوز گشت - و
 چون شاهزاده را با برادران مبارزه پیش آمد درین معارک
 ملتزم رکاب بود - و بعد از سربر آرائی^(۲) بمنصب چهار هزاری
 اختصاص یافت - و در سال چهارم جلوس بخدمت مدارت
 کل و بعد ازان بمنصب پنج هزاری و خطاب قلیچ خان^(۳)
 افتخار اندوخت - و بعد عزل مدارت سائزدهم جمادی الاخره
 سنه (۱۰۹۲) اثنین و تسعین و الف کرت ثانی قامت^(۴)
 سنه (۱۰۹۲) اثنین و تسعین و الف کرت ثانی قامت^(۵)

(۲) نسخه [ب] بعد سربر آرائی - (۳) نسخه [ب - ج] قلیچ خان
 (۴) در [مآثر عالمگیری] صفحه ۱۸۵ - عابد خان غائبانه بخطاب قلیچ خان
 سرافراز شد - (۵) نسخه [ج] بخلعت مدارت قامت آرامست *

بخلعت صدارت آراست - و در محاصره قلعه گلخنده

حیدر آباد بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۹۸) ثمان

و تسعین و الف بزخم گولہ توپ نقد جان نثار کرد * (۲)

میر شهاب الدین غازی الدین خان خلف عابد خان

بمراتب علیا صعود نمود - و ترجمه او در حرف الغین گذارش

یافت - نواب نظام الملک آصفجاء خلف نواب غازی الدین

خان - نام اصلی او میر قمر الدین است - و سال میلاد

او سنه (۱۰۸۲) اثنین و ثمانین و الف - در ربیعان شباب

مطرح انظار خلد مکان بود - بمذنب چهار هزار و خطاب

چین قلیج خان سرفراز گردید - و در تسخیر قلعه واکنگیره

(۲) در [مآثر المکیری صفحه ۲۸۹] سال سی ام سنه ۱۰۹۸ - اما

درین ستیز و آویز مودانه و جست و خیز مقهورانه [که قلیج خان خود را

دران آتش بهار شرربار در حصار همسر چرخ دوار جلوریز رسانیده میخواست

همان وقت بقلعه در آید - و از عهده اننزاع بر آید (چون کارکنان قضا و قدر

خواسته بودند چندی ظهور این شگرف کارنامه در عهده تعویق باشد)

گولہ زنبورک بشانه خان شہامت نشان در رسید - گشایش در آهین صورت

نگرفت - و خان بقوت شجاعت بدائر خویش باز آمده جمده الملک بعیادت

رفت - دران وقت جراحان از شانه آن پیکر شجاعت استخوان ریزها

می چیدند و او باستقامت نشسته بچین جبین با حضار مکالمت داشت

و بدست دیگر تپه می خورد و می گفت بغیہ دوز خوبه بدست آمده - انتہی .

چنانکه در جلد ثالث صفحه ۱۲۳ در حرف قاف گذشت *

مصدر ترددات نمایان گردیده باضافه هزارى بمنصب پنجهزاري
 عروج نمود - و بعد رحلت خلد مکان در تغازع شاهزاده‌ها
 سرشته احتیاط بدست آورده ملتزم هیچ طرف نگردید - و
 چون شاه عالم سریر سلطنت آراست بخطاب خاندوران
 بهادر و صوبه داری ارده با فوجداری لکهنو (که دران
 وقت فوجدار آنجا از حضور علحدده مقرر می شد) ممتاز
 گردید - علامه مرحوم میر عبد الجلیل بلگرامی تاریخ خطاب
 او همین خاندوران بهادر یافت - نواب نظام الملک بکمتر
 فرصت بذابر گرمی بازار امرای جدید و کساد امرای
 قدیم از نوکری استعفا کرده بدار الخلافه شاهجهان آباد آمد -
 و لباس درویشانه پوشیده خانه نشین گشت - بعد رحلت
 شاه عالم (چون نوبت سلطنت چند روزه به محمد معزالدین
 رسید) بعنایت اهل منصب و خطاب سابق نواخت - و چون
 محمد فرخ سیر بر تخت خلافت برآمد بخطاب نظام الملک
 بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزارى مباهي ساخت -
 و بنظم دکن مامور فرمود - و (چون ایالت دکن بامیر الامرا
 سید حسین علی خان قرار گرفت - و نواب بدایه سریر
 خلافت شتافت) حکومت مراد آباد بوی تفویض یافت - و
 (۴)

(۲) در نسخه [ج] حرف [واو] نیست - (۳) یعنی سنه هزار و یکصد و

بیست و چهار (۴) نسخه [ج] حکومت مراد آباد تفویض یافت *

(چون امیرالامرا از دکن بدار الخلافه معاودت نمود - و محمد فرخ سیر را عزل کرده پادشاه نو را بر تخت نشاند) حکومت مالوه بنواب نظام الملک مقرر ساخت - نواب نظام الملک بمالوه آمد و بوی نفاق از امرای پای تخت استشمام نموده در سال دوم محمد شاهي مطابق سنه (۱۱۳۲) اتنین و ثلثین و مائه و الف متوجه دکن گردید - و غره رجب عبور دریای نریدا نموده قلعه آسیر را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد انور خان برهانپوری بصلح بدست آورد - امیرالامرا لشکر جراره بسردارای سید دلار خان بتعاقب فرستاد - نواب بطریق رجع القهقري بمقابله شتافت - در موضع حسن پور سرکار هندیه سیزدهم شعبان سال مذکور تلاقی فریقین دست داد - سید دلار خان بقتل (سید) و نواب قرین بغتج و نصرت بدارالسرور برهانپور عود فرمود - و هنوز زخم جراحت (سیدگان التیام نیافته بود که سید

(۲) در [تاریخ مظفری] حاصل بیان اواسط ماه شعبان المعظم سال دوم جلوس دلار علی خان با قوج شایسته خود را به چهارده گروهی برهانپور رسانیده متصل موضع حسن پور سرکار هندیه رایت افراخت - و از انطرف محمد غیاث خان را با دیگر از سرداران شجاعت نشان و توپخانه آتش نشان فتح جنگ بطریق مرادل روانه ساخت - و خود برفاقت عرض خان و رنبا مرهه و بعضی دیگر بهادران از برهانپور برآمده بفاصله قلیله (که بر وقت بمحمد غیاث خان نواند رسیده) قرارگاه خود مقرر ساخت - دلار علی خان بعد جنگ معصب از پا در آمد - و بسیاری از سرداران و مرهه بجاک هلاک افتادند *

عالم علي خان برادرزاده امير الامرا نايب دکن بتدارک
کمر بست - و از خجسته بنديان اردنگ آباد جلوريز جانب
برهانپور شتافت - و ششم شوال سال مسطور در نواحی بالاپور
از توابع صوبه برار جنگی صعب رودان - عالم علي خان از فرط
تهور پای جلادت افشوده خون خود را بے محابا ريخت -
و نواب مظفر و منصور داخل اورنگاباد گرديد - (چون قلم
تقدیر بر زوال دوامت سادات بارهه رفته بود) اعتماد الدوله
محمد امين خان شخصی را مقرر کرد تا امير الامرا را
در عين سوارى پالکي بخنجر دعا کشت - و اين حادثه
ششم ذی الحجه سال مذکور در منزل توره واقع شد -
قطب الملک برادر امير الامرا بوصول اين خبر وحشت افزا
یک از شاهزاده ها را از قلعه دار الخلافه بر آورده به سلطنت

(۲) در [تاريخ مظفري] و نزديک قصبه بالاپور مکان مصاف قرار يافت - و
عالم علي خان پنجم ماه شوال سال دوم از جلوس والا به ترتيب افواج پرداخته
بهراولي مقهور خان و همراهی غالب خان پسر رستم خان دکنی و عمر خان
پني عم داود خان و بسياری ديگر از بهادران دکن و بارهه و دوهزار پياده
کوناکي و فيلان مست جنگي و توپخانه شايسته مستعد محاربه گرديد
(۳) نسخه [ج] سيد عالم عليخان - (۴) آخرکار عالم عليخان در کمال
شجاعت بانورده فيل سوار در مضمار نبرد کشته شدند و سنکراجي ملهار
مرهه زخم دار شده با چند مرهه ديگر دستگیر شد - و فيلان و خيمه و
توپخانه و کل کارخانهات بضبط نظام الملک فتح جنگ در آمد - (۵) نسخه
[ب] حین - (۶) نسخه [ب] و غا .

برداشت - و فوجی فراهم آورده بمقابله شتافت - و بعد
معاربه دستگیر گردید - و چون نواب نظام الملک بنظم ممالک
دکن اشتغال داشت وزارت بر محمد امین خان قرار گرفت -
محمد امین خان پسر خواجه بهاء الدین است - که برادر نواب
عابد خان مذکور و قاضی بلده سمرقند بود - محمد امین خان
از عهد محمد فرخ سیر بخشیگری دوم بالاستقلال داشت -
و بطور (که تحریر یافت) بپایه وزارت اعلی مرتقی
گشت - اما بعد وزارت اجل فرصت نداد - و در ایام
معدود در گذشت - نواب نظام الملک خود را از دکن
به دار الخلافه رسانیده خلعت وزارت پوشید - و خواست
که قواء خلد مکانی (که متروک شده بود) بتازگی
رداج دهد - امرای خلیع العذار این را مصل مقاصد خود
پنداشته مزاج پادشاه را نوعی منصرف ساختند - در همان ایام
مطابق سنه (۱۱۳۵) خمس و ثلثین و مائه و الف آثار بغی
از ناصیه حال حیدر قلی خان ناظم گجرات هویدا گشت -
نواب بتادیب او مقرر گردید - و باین تقریب امرا نواب را
از حضور بر آوردند - چون نواب بمنزل جهابوه قریب^(۲)
گجرات رسید حیدر قلی خان (که باراده جنگ مصافحه
پی کرده بود) تاب مقاومت در خود ندیده خود را

(مآثر الامراء) [۸۴۳] (باب الذون)

(۲) دیوانه قرار داد - نواب بدار الخلافه عطف عذر نمود .

و در جلدوی این خدمت موبه داری مالوه و گجرات ضمیمه
حکومت دکن و وزارت مقرر گردید - اما از نفاق امرا
غبار خاطرها افزونی گرفت - و در سنه (۱۱۳۶) ست

و ثلاثین و مائة و الف حکومت تمام ملک دکن از تغیر
نواب مبارز خان (که از سالها ناظم حیدر آباد بود) مفوض
گشت - و ملال پنهانی بدرجه اعلان رسید - نواب مخالفت
هوای دار الخلافه با مزاج خود و موافقت هوای مراد آباد
(که پیشتر بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از
پادشاه رخصت مراد آباد گرفت - و چند منزل طی کرده
جلو عزم جانب دکن صرف ساخت - و پاشنه کوب خود را
بدکن رسانید - مبارز خان بمقابله پیش آمد - در سواد
شکرکهره شصت کوره از اورنگآباد فریقین بهم رسیدند -

(۳) بیست و سیوم محرم سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلاثین و مائة و
الف جنگ عظیم واقع شد - مبارز خان بقتل رسید - و
ممالک دکن مجموع بنواب مسلم گشت - بعد ازین پادشاه
استقامت نواب کوشید - و همیشه با ارسال فرامین عنایات و
ذل انعامات مخصوص می ساخت - و درین ایام بخطاب

(۲) چنانکه در جلد سیوم صفحه ۷۵۰ در ترجمه معز الدوله حیدرقلی
خان مذکور شده - (۳) نسخه [ج] سکرکهره - و در [بعض نسخه]
سکر کهرله *

آصف جاه بلند آوازه گردید و در سنه (۱۱۵۰) خمسين در
مائه و الف پادشاه بمبالغه تمام نواب را طلب حضور نمود -
نواب خلف الصدق خود نظام الدوله ناصر جنگ بهادر را
نایب دکن مقرر ساخته خود بدار الخلافه شتافت - و شرف
ملازمت پادشاه در یافت - فضل علي خان تاریخ قدوم
چنین در سالک نظم کشید * قطعه *

* صد شکر که ذات دین پذهی آمد *

* رونق ده ملک پادشاهی آمد *

* تاریخ رسیدنش بکوشم هائف *

۵۰
۱۱
* گفت آیت رحمت الهی آمد *

نواب هزار درپیه نقد و اسب با ساز نقره در وجه صله
عزیمت نمود - و بعد دو ماه از وصول دهلی پادشاه
نواب را برای تنبیه مرهته دکن رخصت فرمود - نواب
چون به اکبر آباد رسید از بعض وجوه شارع متعارف جنوبی
گذاشته جهت شرقی روانه گردید - و بر سر افتاده و
مکدپور سرور نموده زیر کالپی دریای جمن را عبور فرمود -
و از آنجا رد بجذوب کرد - و بملک مالوه در آمد - و بعد
طی منازل بشهر بهوپال از توابع صوبه مالوه رسید - و فوج
مرهته از دکن استقبال کرد - در ماه رمضان سال مهور
جنگ های معیب در سواد بهوپال واقع شد - چون آمد

آمد نادر شاه گوم بود نواب مصالحه را صلاح وقت دیده
 بدار الخلافه رجعت نمود - چون نادر شاه استیلا یافت - و
 گذشت آنچه گذشت نواب را نسبت سایر امرا فرزندان
 رعایت و مدارا می کرد - (چون امیر الامرا خان دوران در
 جنگ نادر شاهي جانفشانی نمود) پیش از استیلاء نادر شاه
 منصب امیر الامرائی ضمیمه مراتب دیگر بنواب مقرر گشت -
 و بعد رفتن نادر شاه بحال ماند - و در سده (۱۱۵۳) ثلث
 و خمسين و مائة و الف نواب از پادشاه رخصت دکن
 گرفت - و قطع مسافت نموده پرتو قدوم بر سواد برهانپور
 افکند - مغویان نواب نظام الدوله ناصر جنگ را بوین آوردند
 که سد راه باید شد - اکثر سرداران و افواج دکن نخست
 عهد اتفاق بستند - آخر نظر به نمک خوارگی نواب [صغجه
 در اقدام حرب تقاعد نمودند - نظام الدوله ^(۲) رنگ فوج مشاهده
 کرده در روضه شاه بوهان الدین غریب گوشه عزلت گرفت -
 (چون) ^(۲) ایات آصف جاه بعد تنظیم و تفسیق ملک و
 نصب حکام جدید ارایل موسم برشکال قریب به اوزنگا باد
 رسید) نواب نظام الدوله باندیشه آن (که مبدا آویزش
 رو دهد) از روضه بقلعه ملهیر رفت - نواب آصف جاه
 مرافق قاعده مستمره در موسم برشتال افواج را بارطان و

(باب الذون) [۸۴۶] (مآثر الامرا)

(۲)

چراگاه رخصت فرمود - و جزیده در اورنگ آباد نشست *

[چون شیطان لعین راهزن بنی آدم است - تا بعد

(که نتایج انبیا را بزور تسویلات از راه می برد) و بمعارضه

تَاللهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ گستاخ می سازد] نواب

نظام الدوله بتحریر و راقعه طلبان اراده اورنگ آباد مصمم

ساخت - و قریب هفت هزار سوار فراهم آورده بایلغار قریب

اورنگ آباد رسید - نواب آصف جاه با هر قدر مردم (که حاضر

بودند) و توپخانه در سواد شهر جانب عیدگاه بمدافعه قیام

نمود - بیستم جمادی الاولی سنه (۱۱۵۴) اربع و خمسين

مائة و الف وقت شام جنگ قائم شد - از کثرت توپخانه

آصف جاهی و ظلمت شام و تنگی وقت فوج طرف ثانی

از هم پاشید - نواب نظام الدوله فیل را تلخته با معدود

خود را قریب فیل نواب آصف جاه رسانید - و زخمی شده در

دست پدر والاگهر افتاد - نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۶)

ست و خمسين و مائة و الف کمر عزم به تسخیر ملک

کرناتک بر بست - و بعد وصول آن دیار اول قلعه ترچناپلی را

(که در دست مرهقه بود) محاصره کرده مفتوح ساخت - و

بعد ازان ملک آرکات را از قوم نوایم (که از مدتی آن

الکه را در تصرف داشتند) انتزاع نمود و حکومت آنجا

به انورالدين خان شهابت جنگ گویا موئي از جانب خود
 مقرر فرموده در سنه (۱۱۵۷) سبع و خمسين و مائة
 و الف به خجسته بنياد مراجعت كرد - و در سنه (۱۱۵۹)
 تسع و خمسين و مائة و الف قلعه بالكنده از توابع
 حيدرآباد (كه در دست بعض آمرای دكن بود) بعد
 محاصره در فرصت كم مفتوح ساخت - و در سنه (۱۱۶۱)
 احدی و ستين و مائة و الف خبر آمد آمد احمد خان
 ابدالي از جانب كابل به شاهجهان آباد گرم شد - نواب
 به اقتضای مصلحت ملكي از اورنگا آباد بسمت برهانپور
 فهضت فرمود - در برهانپور خبر رسيد كه احمد شاه ظفر
 يافت - و احمد خان ابدالي شكست خورده راه كابل گرفت *
 نواب آصفجاء را درين ايام مرض شديد عارض شد -
 بهمان حالت بيست و هفتم جمادی الاولی خيمه جانب
 اورنگا آباد برآورد - از استیلاي مرض در سواد شهر برهانپور
 زير خيمه وقفه كرد - و بيماري روز بروز قوت ميگرفت - تا آنكه
 چهارم جمادی الآخره وقت عصر سنه (۱۱۶۱) احدی و ستين
 و مائة و الف رايمت بملك جاوداني برافراخت - رفت
 برداشتن نعش غريبه از خلق برخاست - كه زمين در
 زمان در لوزه در آمد - امرای عظام جنازه اش را دوش بدوش
 بميدان رسانيدند - و نماز ادا کرده بر روضه شاه برهان الدين

(باب الذون) [۸۴۸] (مآثر الامرا)

غریب قدس سره روانه ساختند - و پایان مرقد شیخ مایل
قبله بخاک سپردند - متوجه بهشت ^(۲) تاریخ رحلت او سمت -
که میر غلام علی آزاد یافته *

* نظام الدوله بهادر فاضل جنگ شهید *

* رحمه الله تعالى *

امیرے بود دین پرور عدالت گستر غیور صاحب عزم
صف آرای بزم و رزم - در اجرای احکام شریعت غرا جهد
دانی می نمود - و در فریاد (سعی عاجز نالان بے دست و پا
توجه تام می فرمود - در فصاحت تقریر و ادراک لطایف
سخن کوس یکتائی مینواخت - و بذکر سوانح سالفه سلاطین
اولو العزم گوش مستمعان را لبریز در غرر می ساخت -
دایه مشق سخن را به تتبع میرزا مایب بجائے رسانیده بود
که موشگافان دقائق معانی و رموز یابان لطائف سخن دانی
نمی توانستند راهے بفرق تحقیق و تقلید گشود - از مبادی
سن شعور بمقتضای علو همت و فرط شجاعت هوای تسخیر
ممالک عظیمه در سر داشت - ثواب آصف جاه در سنه

(۱۱۵۰) خمسمین و مائه و الف حسب الطاب محمد شاه

پادشاه بدار الخلافه دهلی شتافت - و رتق و فتق موبجات
دکن بر سبیل نیابت به پھر والا گھر تفویض نمود - ثواب

(۲) یعنی سنه هزار و یکصد و شصت و یک *

نظام الدوله در تنظيم و تنسيق امور مملكت و آمنيّت
 بلاد و امصار و رفاه و فلاح عامه خلایق تدابير صايبه
 و مساعدی جميله بظهور آوردن - و به بذل انعامات و عطای
 مفاصیب و خطایات و جاگیرات رضیع و شریف منتسبان
 دولت عظمی را مورد نوازش ساختن - و غنیم مرهقه را
 (که در دکن تسلط بهم رسانیده صوبه مالوه را بتصرف
 در آورده - و تا حوالی دهلي زيود زبر ساخته)^(۲) گوشمال
 واقعي داد - و عرصه دکن را از تركتاز حوادث محفوظ
 و مصئون داشت - و چون نواب آصفجاء از دار الخلافه دهلي
 الويه توجه بدکن برافراخت مغویان نواب نظام الدوله را
 بر سر مخالفت آوردند - و محاربه بوقوع آمد - نوعی
 (که در ترجمه نظام الملک گذارش یافت)^(۳) در سنه
 (۱۱۵۵) خمس و خمسين و مائه و الف نواب آصفجاء
 فرزند گرامی را از عتاب برآوردن - و در سنه (۱۱۵۸)
 ثمان و خمسين و مائه و الف در حیدرآباد او را مورد
 نوازش فرمود - و صوبه دارمی ادرنگاباد تفویض نموده رخصت
 آن بلده ساخت - و در سنه (۱۱۵۹) تسع و خمسين
 و مائه و الف نواب آصفجاء از حیدرآباد به دهارور رسیده

(۲) نسخه [چ] مایه بودند - (۳) كما تقدم ذكره آنفا في ترجمه نواب
 نظام الملک - صفحه ۸۴۹ هـ

بهر را از ادرنگبان نزد خود طلبید - نواب نظام الدوله
خود را بحضور رسانید - و پدر و پسر بذاير مصلحت ملكي
جانب واكنيزه خرامش نمودند - از انجا نواب آصفجاه
پسر را بطرف ميسور رخصت فرمود - که از راجه ميسور^(۲)
پيشکش بدست آورد - و خود به ادرنگبان مراجعت نمود -
نواب شهيد بعد وصول سري رنگ پتن (که دار الاماره راجه
ميسور اسم) تحصيل پيشکش نموده خود را پيش پدر
به ادرنگبان رسانید - و عنقریب پدر و پسر جانب دار
المرور برهانپور خواמידند - نواب آصف جاه متوجه دارالمرور
شد - نواب نظام الدوله برآسه مهند ايالت دکن را
زيب و زينت بخشيد - و از برهانپور بصوب ادرنگبان
(که مقر خلافت دکن است) متوجه گشت - و ايام
برشکال را درانجا بهر برد *

درين اثنا احمد شاه فرمان دراي هندوستان بجهت
اصلاح امور سلطنت (که بسبب نزاع و نفاق اعيان حضور
منجر بفساد عظيم شده بود) شقه^(۳) طلب بخط خاص
نوشتم - نواب باوصف موانع و مفاسد دکن و وسواس
بغی هدايت محي الدين خان دخترزاده نواب آصف جاه
(که از عهد آصف جاه به حکومت رايپور^(۴) و ادوني

(۲) نسخه [۱] راجه ميسوريه - (۳) در نسخه [ب] لفظ [طلب] نيست -

(۴) نسخه [ج] رايپور *

می برداخت) بمحض امتثال حکم ظل الهی و اصلاح کارهای پادشاهی با فوج گران و توپخانه فراوان عازم هندوستان شد - و تا دریای نرپدا جلوریز خود را رسانید - درین ضمن (۲)

شقه دستخط خاص پادشاه ناسخ عزیمت حضور درود نمود - و اخبار سرکشی و بی اعتدالی هدایت محی الدین خان نیز بر سبیل تواتر رسید - لهذا مراجعت به اورنگاباد نموده موسم بوشکال درانجا گذرانید - درین فرصت حمین دوست (۳)

خان عرف چندا از رؤسای نوایت آرکات به هدایت محی الدین خان پیوسته او را بگرفتن آرکات تحریر نمود - (۴)

هدایت محی الدین خان در بآرکات آورد - و درانجا جم غفیر از فرنگیان فراسیس ساکن بنادر بهلچری بوساطت چندا با فوج هدایت محی الدین خان ملحق شدند - و مو (۵)

باتفاق بر سر انورالدین خان گویا موئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود - و در عمل ناصر جنگ به خطاب شہامت جنگ مخاطب گشته) رفتند - شازدهم

شعبان سنه (۱۱۶۲) اثنین و ستین و مائے و الف معرکه قتال آراسته شد - بحسب تقدیر شہامت جنگ درجه

شہادت یافت *

(۲) نسخه [ب] ناسخ عزیمت ورود نموده - (۳) نسخه [۱] درانجا -

(۴) نسخه [ب] جم غفیر - (۵) نسخه [ج] انورالدین خان شہامت جنگ گویا موئی *

مخفی نماند که تا این وقت نصاری فراسیس و انگریز در بنادر بودند - و پا از حد خود بیرون نمی گذاشتند - هدایت محی الدین خان اینها^(۲) را رفیق خود کرده جری ساخت - شهادت نواب نظام الدوله هم (که بیانش عنقریب می آید) باعانت فراسیس واقع شد - و بعد ازین نصاری سخت غرور و جرأت بهم رسانیدند - و جرأت های فراسیس دیده نصاری انگریز هم بحرکت آمدند - و ماک آرکات بعضی را فراسیس و بعضی را انگریز گرفت - و نیز انگریز با ناظم بنگاله پرخاش برانگیخت - و جنگیده بنگاله را بتصرف در آورد - و بندر سورت و کنبایت را گرفت - پس بذات تسلط نصاری ابتدا طرح کرده هدایت محی الدین خان است *

القصة نواب نظام الدوله بمجرد وصول خبر شهادت شاهمت جنگ در مدد گرد آردی افواج و اجتماع سرداران نامی دکن و افزونی مصالح حرب گشته با هفتاد هزار سوار جوار و توپخانه بی شمار و یک لک پیاده بعزم تنبیه باغیان لوی عزیمت افراخت - و تا بندر بهاچری (که پانصد کرده جریبی از خجسته بنیاد مضافت دارد) پاشنه کوب رسیده

(۲) نسخه [ب] آنها را رفیق خود کرده اعتضاد ساخت - (۳) نسخه [ج]

صف آرای میدان نبرد گردید - بیعت و ششم ربیع الآخر سنه

(۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف تا سه پاس کامل

آتشخانه فرنگ سرگرم اشتعال بود - آخر کار بیست و

هفتم منه فرنگیان از رعب و مهابت محمدیان رو بهزیمت

آوردند - و هدایت محی الدین خان زنده بگیر آمد - نواب^(۲)

بحکم - لَا تَتْرِبْ عَلَیْکُمُ الْیَوْمَ - هدایت محی الدین خان را

زنده نگاه داشت - و مصاحبان و لشکریان او را قاطبه از جان

و مال امان بخشید - درانت خواهان هر چند در پیشگاه نواب

بدلائل قاطعه ثابت کردند (که بقای هدایت محی الدین^(۳)

خان موجب هیچان ماده فتنه است) او را از میان باید

برداشت - نواب ترحم را کار فرموده هوگز بقتل راضی نشد -

و محفظ نگاهداشته مردم برای تقدیم لوازم خدمت تعیین

ساخت - تا انصافان قدر این نعمت غیر متوقب نشناختند -

و بفحوای كُلِّ یَعْمَلُ عَلَی شَاکِلَتِهِ - احسان جان بخشی بر

طاق نمایان گذاشته پنهان کمر بدخواهی چست بستند -

و فرنگیان با وصف شکست فاحش هنوز مصدر انواع شورش

و خیره سوي گردیدند - و بضرورت قاع ریشه فساد آنها^(۴)

توقف دران سرزمین راجب دانسته مترجه اراک شد - و

(۲) نسخه [ب] دستگیر شد - (۳) نسخه [ب] ابقای - (۴) در نسخه

[ج] اینها - و در نسخه [ب] خود این لفظ نیست *

فوج بمداغه آن گروه باطل یزده تعیین نمود - از بیرگی
 قضا و قدر چشم زخمی بفرج اسلام رسید - ر قلعه
 نصرت گدھے چندجی (۲) که پای تخت الکة کراتک است)
 بتصرف فراسیس رفت - نواب از کمال غیرت و حمیت
 دین متین و مراعات رسم و آئین مالک داری [که تدارک
 هر امری باید فوراً بظهور رسیده عبرت افزای متمدنان
 گردد) بادصف شدت برشکال و مشاهده طوفان نوح
 و صعوبت عبور و مرور و انقطاع رسد غله [حود بدولت
 متوجه تنبیه نفره فجره کشت - و یازدهم شوال سنه (۱۱۶۳)
 ثلث و ستین و مائة و الف از آرکات کوچ فرمود - و
 هفدهم ماه مذکور باشاره درریش از جمیع منہیات توبه
 کرد - و ثا نفس واپسین برحالت توبه ماند *

(۳)
 ازانجا (که فلک شعبده باز در هر جزو زمان نقش تازه
 بردی کار می آرد) سرداران افغانه کراتک (که درین یساق
 ملازم رکاب بودند) بادصف شمول غزایات و انواع رعایات و
 حقوق پرورش مطلقاً پاس نمک خوارگی دلی نعمت نداشته و
 از قهر و غضب منتقم حقیقی نیزدیشیده بطمع ملک و مال
 باطناً بافرنگیان بیدین متفق و یکدل شدند - و جمعی از

کافر نعمتان دیگر را هم ضمیمه ادبار خود ساختند - و جواسیس خود فرستاده فرنگیان را (که زیر قلعه چنچی اجتماع داشتند) بقصد شبخون طلبیدند - شب هفدهم محرم بحساب تفجیم سنه (۱۱۴۴) اربع و ستین و مائه و الف آخر شب رسیده یکایک جنگ انداختند - اگر افغانه بتقویت نصاری نمی پرداختند آن جماعه (که شرمه قایل بودند) قدرت نداشتند که در بلشکر آرند - هر چند بعضی دولت خواهان پیش ازین بنواب رسانیدند که افغانه^(۲) بر سر غدر اند از کمال صفای طینت اعتبار نکرد - که من با ایشان چه بد کرده ام - تا بعدی (که در وقت جنگ فیل را جانب افغانه راند) که باتفاق اینها فرنگیان را باید برداشت - همین که فیل نواب قریب فیل همت خان سردار افغانه رسید نواب تواضعاً پیش از مجرای او دست بسر گذاشت - ازان طرف آداب مجرا بعمل نیامد - چون صبح هنوز خوب ندمیده بود نواب گمان کرد که مرا نشناخته اند - اندک خود را عماري بلندتر ساخت - در همان فرصت همت خان و شخصه (که در خواصی او نشسته بود) تفنگها معاً سر دادند - هر دو تیر و تفنگ بسینه نواب

(باب النون) [۸۵۶] (مآثر الامراء)

رسید و کار آخر شد - ^(۲)افاغنه سر نواب را بریده بر نوک
نیزه کردند - و سلوک [که امت در ماه محرم با امام
الشهدا (رضی الله عنه) ^(۳)کرده بودند] نوکران نواب با نواب
کردند - ^(۴)إِنَّا لِلّٰهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ - مردم لشکر آخر روز
سررا با تن ملحق ساختند - و قابوت را زانۀ خجسته بخداد
نمودند - و یائین مرقد شاه برهان الدین غریب نزد نواب
آصف جاه زیر خاک سپردند - شهادت نواب قریب قلعه
چنجی بمفاصله بیست کوره از پهلجوی رافع شد - ^(۵)میر غلام
علی آزاد گوید *

* نواب عدل گستر عالی جذاب رفت *

* فرصت نداد تیغ حوادث شتاب رفت *

* در هفدهم ز ماه محرم شهید شد ^(۴)

* تاریخ گفت نوحه گریه افتاب رفت *

دران شب (که آبستن صبح قیامت بود) وقت دستار
بستن آئینه طلبد - و بدستار بستن مشغول شد - دران
حال با عکس خود مکرر خطاب کرد - که ای ^(۵)میر احمد
خدا حافظ تست - (نام اصلی او میر احمد است) - وقت
سوار شدن با وصف آنکه وضو داشت تجدید وضو نمود -

(۲) نسخه [ج] افاغنه ملاعنه نمک حرام سر نواب را الخ - (۳) نسخه

[ب] علیه الصلوة والسلام - (۴) یعنی سده هزار و یک صد و شصت و چهار *

و درگاهت نماز ادا کرد - و سبحة گردانان و ادعیه خوانان بر
فیل سوار شد - و معمول نواب بود که در محاربات از سر
تا پا آهن می پوشید - دران شب جز جامه یک تپی
هیچ نپوشید - و بهمن حالت بمرتبه عالیای شهادت فایز
گردد (۲) - نواب شهید ذکاء طبع و سرعت اندیشه بدرجه
کمال داشت - و در امحه غزل طولانی آبدار بنظم
می آرد - این چند بیت از در خزانه حافظه موجود بود

* شعر *

* کدام گل بچمن گوشه نقاب شکست *

* که شبنم آئینه بر روی آفتاب شکست *

* و له *

* ای دل ز زلف یار مدد می توان گرفت *

* سر رشته ها ز عمر ابد می توان گرفت (۴) *

* گر ببخود بمیکده فال سفر زند *

* از چشم مصمت یار بلد می توان گرفت *

* و له *

* ای شوخ هوایی مگن تیر نگه را *

* این نازک بیداد بکار جگر کن *

(۲) نسخه [ج] فایز شد - (۳) در نسخه [ج] لفظ [آبدار] نیست -

(۴) نسخه [ب - ج] سر رشته ز عمر ابد *

* و له *

* مرنجـان خاطر م جانان مزاج نازک دارم *

(۲)

* تو گر از حسن مغروري من از عشق تو مغرورم *

* و له *

* از گل گوشه دستار بخود ميلارزد *

* قد او تازه نهاله سمت که من ميدانم *

بعد شهادت نواب نظام الدوله افغانه و نصاری هدایت
 محي الدين خان را به سرداري بر داشتند - و افغانه در جلدی
 این حرکت قلاع و ملک بنسپاره از هدایت محي الدين
 خان نوشته گرفتند - هدایت محي الدين خان با افغانه
 به پهلپوري رفت - و کپتان يعنی حاکم^(۳) را ملاقات کرد -
 و جمعی از سپاه نصاری همراه گرفته عازم حیدرآباد شد -
 و بر سر آرکات عبور نموده در ملک افغانه در آمد - قضا و
 قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در
 دل هدایت محي الدين خان و افغانه غبار نفاق برانگیخت -
 درزے (که در سرزمین لکړیت بلي مخیم شد) ناخوشی^(۴)
 طرفین باعلان رسید - و نماید پهرخاش شد - از یک طرف
 هدایت محي الدين خان و نصاری و از طرف دیگر افغانه

(۲) نسخه [ب] معذرم - (۳) نسخه [ج] حاکم آنجا را - (۴) نسخه

[ب] لکړیت بلي *

مستعد شده صف آرای قتل گردیدند - همت خان و دیگر سرداران افغانه بقتل رسیدند - و کار هدایت محیی الدین خان نیز بزخم تیرے (که در حدقه چشم رسید) آخر شد - اعیان لشکر نواب ملایت جنگ بن نواب آصف جاه را سردار ساختند - و سر همت خان و دیگر سرداران افغانه را بر نوک نیزه کرده شادیانه نواخته داخل خیام گردیدند - و این سانحه هفدهم ربیع الاول سنه (۱۱۹۴) اربع و ستین و مائه و الف واقع شد - خون نواب شهید طرّفه گبرا افتاد - و کسانے (که با نواب شهید بدغا پیش آمدند) همه بهزا رسیدند - و بعد شصت روز این همه فائلان در آن واحد مقتول گردیدند *

* شعر *

* دیدی که خون ناحق پررانه شمع را *

* چندان امان نداد که شب را سحر کند *

از اتفاقات آنکه در رزے (که این جنگ واقع شد) یعنی هفدهم ربیع الاول فرصت دفن مقتولان نشد - هرزدهم آنها را از معرکه برداشته در صحرای لق و دق مسکن وحوش و سباع درزانه دفن ساختند - و تابوت نواب نظام الدوله در همین تاریخ هرزدهم برضه مقدسه رسید - و بعد شام در جوار ازلیاء الله مدفون گردید - سُبْحَانَ اللَّهِ نواب اول

قاتلان خود را زیر زمین فرستاد و بعد ازان خود در کنار زمین آسود - فَأَعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ - و هر جا در اثنای راه قابوت او را گذاشته اند مردم مکن ترتیب داده زیارت می کنند - و نیازها می گذرانند *

از جمله سرداران افغانه (که با نواب شهید طریق دغا پیمودند) عبدالمجید خان است - که جدش عبد الکرم میانه از عمده امرای سلاطین بیجاپور بود - و ارلان او تا حال بحکومت بنکاپور و غیره از توابع کوناٹک می پردازند - عبدالمجید خان پسر خود بهلول خان را به اثالیقی نصیب یادر خان در رُکب نواب فرستاد - اما باطناً پسر خود و دیگر سرداران افغانه را براه غدر دلاکت میکرد - و منصوبه شطرنج دغا غایبانه می باخت - و همت خان (که نواب را بشهادت رسانید) پسر الف خان بن ابراهیم خان بن خضر خان پنی سم - خضر خان مدار کار عبد الکرم میانه مذکور بود - و داؤد خان پنی (که با امیرالامرا حسن علی خان بیوفائی کرد - و جنگیده کشته شد) پسر خضر خان است *

چون صوبه دارمی دکن در عهد شاه عالم به ذوالفقار خان بن اسد خان وزیر تفویض یافت - و نیابت بداؤد خان پنی

مرحمت شد) داؤد خان برادر خود ابراهیم خان را به نیابت
 حیدرآباد مقرر کرد - و چون حیدر قلی خان در اذیل
 عصر محمد فرخ سیر دیوان دکن شد (ابراهیم خان را
 بفوجدارمی کرنول مامور ساخت - ازان وقت کرنول در دست
 اولاد ابراهیم خان است - در جنگ انتقام همت خان و
 دیوان او امانت الله خان (که تخم این همه فساد
 کشته او بود) و بهلول خان و نصیب یادر خان و دیگر
 بدخواهان از طرفین بیاسا رسیدند - و چون لشکر بر سر
 کرنول آمد شهر را غارت کرد - و اهل و عیال همت خان
 همه باسیری در آمدند - و از شامت عمل (که ازان
 بے همت صادر شد) جان و مال و آبرو همه بریان
 رفت - حالت دنیا خود این شد - مال عقبی چه
 خواهد بود - و سَیَعْلَمُ الَّذِینَ ظَلَمُوا اَیَّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُوْنَ - و
 حسین درست خان عرف چندا هم بدیع انتقام مذبح شد -
 و سوش بڑوک نیزه رسید *

تفسیر این مقال آنکه محمد علی خان پسر انور الدین
 خان گویامونی بعد شهادت پدر قلعه ترچناپلی را قائم
 کرد - (چون طره پرچم ریات نواب نظام الدوله عرصه
 آرکات را معطر ساخت) محمد علی خان آمده دولت

ملازمت در یافت - و بخطاب پدر مخاطب گشت - و بعد
 شهادت نواب نظام الدوله پناه بقلعه ترچنپلی برد - درین
 وقت ریاست آرکات به چندا (که در پهلچری نشسته بود)
 عاید شد - و همان جماعه نصاری فراسیس (که بر نواب
 نظام الدوله شبخون آورده بودند) همراہ گرفته با فوج دیگر
 بر سر ترچنپلی رفت - انور الدین خان فوج خود و
 فرنگیان انگریز ساکن دیوانان پٹن^(۲) را با خود متفق ساخته
 بمقابلہ بر آمد - چندے آتش حرب شعله خیز بود -
 آخر انور الدین خان غالب آمد - و چندا^(۳) زنده دستگیر
 شد - و غره شعبان سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و مائه
 و الف چندا را مذبح ساختند - و سرش را بر نوک نیزه
 کرده تشہیر نمودند - و همچنین سرداران فراسیس با قوم
 خود هزار و یک صد فرنگی سفید پوخت ولایت را سوای
 فرقه کاردی زنده دستگیر شدند و بعد شهادت نواب
 نظام الدوله جماعه^(۴) (که شبخون آوردند) هیچ کس (دی
 آسایش ندید - و مآل کار باین حالت کشید *

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ
 وَهُوَ شَهِيدٌ *

(۲) نسخه [ج] دیوانان پٹن - (۳) نسخه [پ] نواب چندا صاحب -

(۴) نسخه [ج] آورده بودند •

* نجیب الدوله شیخ علی خان بهادر *

از اولاد سید الطایفه شیخ جنید بغدادی ست - پدرش
 شیخ علی خان کلان و عمش بهروز خان پسران شیخ محمد
 جنیدی (که صبیّه او بدست شیخ منهاج بیجاپوری بود -
 و شیخ منهاج از امرای بیجاپور بود) - سال هجدهم
 عالمگیری [چون بهلول خان عبدالکریم خواص خان را (که
 وکیل مهمات سکندر عادل شاه بود) دستگیر کرده خود
 مختار گردید] از اسبجا (که از دکنیان مطمئن نبود)
 شیخ را با جمعه بتقریب تذبیه سیوا به ونسله برآوردن -
 و عقب او خضر خان پنی را بظاهر بنام کومک و در
 باطن بکشتن شیخ تعیین نمود - (در زمره) که خضر خان
 شیخ را بدعوت طلبید) او بر مافی الضمیر او پی برده
 چستی نموده خان مزبور را کشت - و خود را بفوج خود
 رسانید - بهلول خان با جمعیت خود رفته با شیخ جنگ
 عظیم نمود - و شیخ بگلبرگه آمد - سال پانزدهم (که
 بهادر خان کوکه بموجب حکم پادشاه به تذبیه عبدالکریم از
 خجسته بنیاد روانه شد) شیخ مزبور آمده شریک فوج
 پادشاهی گردید - و پس از صلح کورکلتاش مزبور شیخ را
 بجانب گلبرگه فرستاد - شیخ نوشت که اگر فوج تعیین شوند
 قابوی تسخیر قلعه هسکت - خان مزبور وزیر بیگ پسر قلندر

خان قلعه دار بیدر را (که آخرها جان نثار خان شده) با
 جمعی فرستاد - شیخ درون قلعه رفته پاسداران قلعه دستگیر
 ساخته قلعه حواله وزیر بیگ نمود - و چون داود خان قلعه
 نلدرک را گذاشته در فوج پادشاهی آمد بخاطر داشت او
 بهادر خان شیخ منهاج را نزد حاکم حیدر آباد روانه ساخت -
 و پس از تسخیر حیدر آباد بنوکری پادشاهی اعتبار
 اندوخت - بوقت موعود در گذشت - و شیخ محمد جنیدی
 بنوکری والی بیجاپور می گذرانید - بعد فتح بیجاپور
 بنوکری پادشاهی می پرداخت - پس از فوت وی سرکردگی
 به بهروز خان تعلق گرفت - و بعد در گذشتن او بنام شیخ
 علی خان قرار یافت - اوایل سلطنت فردوس آرامگاه در
 ایامی (که نظام الملک آصف جاه بکشاکش بهیار الکة
 دکن را از دست سادات بارهه مستخلص ساخت) خرد و
 بزرگ دکن به دولتخانه اش شتافتند - او ازین معنی اکراه
 می کرد - روز اول ملاقات (که بسلام گاه استاد) رفعة مفلوج
 شد - و بهمان بیماری در گذشت *

پس از کار دولت به شیخ علی خان بهادر رسید -
 همواره بمرافقت نظام الملک آصف جاه می گذرانید - نوبت
 به صوبه داری ناندر امتیاز یافته - بمذنب عمده مرتقی
 گردیده بود - در عمل ملاکت جنگ بخطاب نجیب الدوله

(مآثر الامراء) [۸۶۵] (باب الذون)

مضطرب گشت - اما خوش نمي داشت که کسی باین نام او را یاد کند - عظیم الجثه بود - لیکن مشق سوارى اسب خوب داشت - مطابق سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد و دوم هجری سفر آخرت گزید - پسر کلانش عبدالقادر نام پس از او به قبولدارى آشتی و غیره دیهات پروگنه پاتهری صوبه برار (که بموجب فرامین سلطانی بطریق سیورغال در تصرف نیاگانش و تا حیاتش وار مقرر بود) شاد کام گردید - لیکن زود در گذشت - دیگر پسرانش هیچ کس نشده نکرده *

* نجیب الدوله نجیب خان *

از قوم افغان بود - بعنوان جماعه داری می گذرانید - در ایامی (که ما بدین غازی الدین خان عماد الملک و ابوالمنصور خان نویت به پرخاش رسید) او نوکرى غازی الدین خان اختیار کرده به آمد و رفت دربار چهره قریب بر افروخت - و بتجویز عماد الملک به منصب هفت هزارى و خطاب نجیب الدوله بهادر ثابت جنگ لوای ناموزی بر افراشت - و بعد آمدن شاه درانی در سنه (۱۱۷۰) هزار و یک صد و هفتاد هجری در دار الخلافه با او ملاقات نموده بذکر رابطه قومیت از اهل حل و عقد

(۲) نسخه [ج] دیگر هیچ کس از پسرانش نشده نکرده .

گردید - و بمرااتب عمدگی تصاعد نمود - و بجائے رسید
 که با امیرالامرا و عماد الملک طرف گشت *^(۲)

و (چون عماد الملک از فرخ آباد برگشته رکعتانیه راز
 و ملهار راز هولکر را از دکن طلب داشته بانفاق محاصره
 دهلی نمود) نجیب الدوله با هولکر کارسازی کرده با احمال
 و ائصال بر آمده بتعلقه خود آن طرف دریای جمنا

رفت - و درانجا دتا سیندهیه در شکرآل سنه (۱۱۷۳)
 هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری او را محصور ساخته
 بحالت صعوبت رسانیده بود که بکمک شجاع الدوله نجات
 ازان رو داد - درین ضمن (که شاه درانی آمده)
 نجیب الدوله در هراولیه شاه بر سر سدا سیو راز بهار
 رفته شریک تردد گردید - پستر (چون سلطنت بنام شاه
 عالم بهادر قرار یافت - و شاه درانی بملک خود مراجعت
 نمود) او به امیرالامرائی مستقل شد - و در سنه (۱۱۷۹)

هزار و یک صد و هفتاد و نه هجری با جواهر سنگه جات
 پسر سورجمل (که باراد انتظام پدر بر سر شاهجهان آباد^(۳)
 آمده بود) مقابله بآئین شایسته نمود - میرزا جوان بخت
 پسر شاه عالم پادشاه را دست آریز حکومت ساخته باستقلال
 در دار الخلافه می بود - و بهیاری از ملک میان دو آب

(۲) نسخه [ج] حریف گشت - (۳) نسخه [ب] سورجمل جات *

در اقطاع داشت - در سنه (۱۱۸۵) هزار و یک صد و هشتاد و پنج هجری در گذشت *

پسرش فایض خان بر تیول پدر قابض شد - تا آن (که شاه عالم پادشاه از صوبه آله آباد بجانب شاهجهان آباد عزیمت نمود) او از حضور بواسطت مجدد الدوله (که در آن ایام نایب وزارت بود) مستمال گردیده بعتبه خلافت رسید - و ریاست عالیات شاهی در سواد بالایی^(۲) درازده گروهی دار الخلافه بود که میرزا نجف خان بهادر از نواح اکبر آباد حسب الطلب آمده شرف ملازمت حامل ساخت - در همان آوان متصدیان مال سرکار والا مبلغ کلی بابت محالات میان در آب صوبه شاهجهان آباد (که بتصرف فایض خان بود) از خان مذکور پای طلب بمیان آوردند - او از ناصنائی متصدی کل و ملحق شدن بهادر مذکور بعسکر فیروزی (چون از کرده های خود موسوس بود) و علاوه رنگ مجلس دگرگون دیده شب هنگام از لشکر پادشاهی گریخت - و آن (دی آب گنگ به غوث گدهه (که از مدتی مسکن و ماوای او بود) رسیده متحصن گشت - پادشاه پس ازان (که داخل دار الخلافه گردید) باتفاق میرزا نجف خان فوجی بر سر او برده بقتال و جدال

و محاصره مسکن او پرداخت - او تنگ گردیده از قلعه فرار نموده بقوم سکهان (که در ضلع پنجاب سر انا و لا غیري برداشته از ملتان تا لاهور و بعضی محالات شاهجهان آباد هم بتصرف دارند) پیوست - مدتی بافواج آنها بر محالات پادشاهی می تاخت - میرزا نجف خان باستمالت او هم گماشته نزد خود طلب داشته از پادشاه درخواست عفو جرایم او نمود - و پاره از محالات قدیم او داده جهت بندوبست آنها رخصت دهانید - تا حالت تحریر بقید حیات است *

* نظام الملک نظام الدوله آصف جاه *

چارمین خلف نظام الملک آصف جاه است - نام اصلی او میر نظام علی - در کشف حمایت پدر بزرگوار خود تربیت یافته بخانی و خطاب اسد جنگ بهادر مخاطب گشته (چون آثار جرأت از لوحه جبینش می یافت) در مغر سن نوبته به اتالیقی شیخ عالی خان بهادر به تنبیه مرهته تعیین شد - در عمل ملائمت جنگ مطابق سنه (۱۱۶۹) هزار و یک صد و شصت و نه هجری بصوبه داری برار شادمانی هواخواهان اندوخته - و پس ازان در خجسته بنیاد پیش برادر خود ملائمت جنگ رسیده بر وساده ولی مهدی جا گرفت - و دران ایام (که از راد بالا جی آثار

(مآثر امرا) [۸۶۹] (باب الذون)

زیاده طلبی مشاهده نمود) دفعیۀ او لازم شمرده برادر را در بلد مذکور نشاند - و خود با همگی فوج رفته بمقابله پرداخت - آخر پای صلح بمیان آمد *

درین ضمن موسی بهوسی سردار کلاه پوشان فراسیس (که در زمرۀ ملازمان ملائمت جنگ بود) از حیدر آباد در رسید - (چون از حیدر جنگ کار بردار از وضع نفاق ملاحظه نمود) کاسۀ دماغش را از بادۀ زندگی خالی کرده با کمال جریدگی راه برهانپور در پیش گرفت - و درانجا بفراهمی سامان همت گذاشته به برار رفت - و با جانوجی پسر (کهو جی بهونسله) که بر اخذ چهارم حصۀ مرهتۀ دران صوبه بود مکرر جنگ کرده صورت بند و بست بر روی کار آورد - پستر بارادۀ ملاقات ملائمت جنگ (که دران هنگام متصل مچعلی بندر صوبۀ فرخندۀ بنیاد رفته متوقف بود) عازم آن سمت گردید - (چون بمسالت جنگ برادر کوچکش به خبر آمد آمد از برادر کلان جدا شده از آب کشا عبور نموده راه صوبۀ متعلقۀ خود سر کرد) از رفته بعلاقۀ ولیمهدی قابض امور آنجا گردید - پس ازان (که در سنۀ ۱۱۷۳) هزار و یک صد و هفتاد و سه هجری بالا جی (از قلعه احمد نگر) بتصرف آورده بدرخواست ملک برخاست (التزام جنگ با او نموده کمر عزیمت بر بهمت - حسب

تقدیر بر فوج چندادل شکست افتاده سر کرده های آن
مثل مقتول و مجروح گردیدند - بصلاح وقت ملک شصت
لک روپیه بمرهقه داده بمصالحه پرداخت - و از ملابت
جنگ رخصت شده برای اخذ پیشکشات جانب راجیندري
صوبه مزبور کام همت بر داشت - و بعد مراجعت ازانجا
(چون طلب سپاه سرکار ملابت جنگ افزود شده برای
حکم درمیان نمانده بود) چند سرکار صوبه حیدرآباد بقبول
ادای زر سپاه بقدر آن بنام خون گرفته بوسات را رفته
به ایلکدول مضاف صوبه مذکور گذرانید - سال دیگر (که
رگهناهمه رار برادر بالاجی با فرجه آمده تکلیفات چند در چند
بمیان آورد) سر رشته استقامت از دست نداده با از
جنگ کزان تا قصبه میدک متعلقه صوبه مسطور آمد - و
درانجا مقدمه بصلح انجامید - پستتر بجانب بیدر شتافته
قلعه را از میر مقتدا خان گرفت - روزه چند درانجا متوقف
بوده متصل حیدرآباد رفت - و دران ایام بسالت جنگ
ملابت جنگ را برای گرفتن زر از زمینداران صوبه بیجاپور
(که تعلق بار داشت) آن طرف کشا برده بون - و چون فائده
مترتب نشد ملابت جنگ ازو مفارقت نموده روانه قلعه
کلبرکه گردید - بدریافت این خبر عجله خون را بقلعه مزبور
رسانیده بتسلیم برادر پرداخته همراه گرفته برای گذرانیدن

ات به بیدر آمد - و چون دران سال بالا جی فوت نمود -
 کهذاته (او برادر و مادهو (او دشمن باهم نفاق داشتند)
 ی تنبیه آنها غنیمت شمرده سده (۱۱۷۵) هزار و یک
 و هفتاد و پنج هجری بمرد کنان شش کرهی پونه (که
 ن و مرادی آن فریق است) رسید - و بعد استقرار صلح
 بیدر معاودت نمود - و در همان سال سده صوبه دارمی
 از پیشگاه خلافت بنام او صدور یافت - بنابران برادر را
 ی ساخته خود رائق و فائق مهات آن الکه گردید -
 ال دیگر تادیب مرهته تصمیم کرده از دریای بهیمرا هم
 کرد - رکهذاته راو بنابر قامت جمعیت چهره شدن
 سده راه فرار سپرد - در تعاقب او یلغار کرده (که گاه
 کرده و گاه بیست کرده منزل میشد) تا سرحد
 گهات برار و از انجا تا قصبه پتن صوبه خجسته بنیان
 ی مسافت پرداخت - (چون رکهذاته راو جهات تاخمت
 اج (رینه سمت حیدرآباد گشت) او خود را به پونه
 یده در مکافات آن قوم و تخریب آنجا دقیقه
 گذاشت - پستر بقلعه اوسا آمده تخفیف بار نموده
 ، خجسته بنیان بر گشت - چون دریای گنگا طغیانی
 ت برای عبور چند روز کشید - و مردم فوج دو جوق
 ، - یکی آن طرفه (که بهمراهی او به خجسته بنیان

(باب الذون) [۸۷۲] (مآثر الامرا)

رسیدند) درم این طرفی (که همراه دیوانش راجه بیتهل
داس بودند) - مرهته (که در صدن قابو بود) ناگهان
بر سر افتاد - بوخی بقتل و تدم بغارت در آمدند - ازان
بعد فیما بین او و مادهو راد (که بر عم خود رگهنا ته راد
تسلط یافته بود) صلح منعقد گشت - و در سنه (۱۱۷۸)

هزار و یک صد و هفتاد و هشت هجری بر سر قمرنگر
کرنول (که تعلقه دار آنجا وسواس بخود راه داده بود)
شتافته بمصالحه او را ایل ساخته پیشکش گیوان از راه
کنجی کوته و تربتی و ازان طرف دریای کشنا طی مسافت
کرده متصل بجواره مضاف صوبه گجرات از دریای مزبور
عبره نمود - و در سنه (۱۱۸۲) هزار و یک صد و هشتاد

و دو بتعلقه سوری رنگ پتن رفته حیدر علی خان تعلقه دار
آنجا را (که ترجمه اش جداگانه درین نامه اندراج پذیرفته)
متفق ساخته لشکر بر سر نصاری کرناٹک حیدرآباد
کشید - اما مال آن خاطرخواه بوقوع نیامد - آخر طویق
مدارا پیموده بحیدرآباد رسید - پس ازان (که مادهو
راد در گذشت - و برادرش نراین راد نام را رگهنا ته راد

کشته سنه (۱۱۸۷) هزار و یک صد و هشتاد و هشت
بخضال فاسد در ملک او در آمد) لهذا با جمعیت موجود
تا بیدر خود را رسانید - قریب یک ماه جنگ توپ

و دهکله درمیان بود - آخر بعهد و قرار رفع نزاع شد - ازانجا (که رگه‌ناته‌ه رار را دران ایام سر مستی باده پندار در گرفته بود) پاس قسم از دهت داده وقت مراجعت ازانجا بے تحاشی از محالات متعلقه از زرها گرفت - درین ضمن کار پردازان قدیمی رار بالا جی (که از تاون مزاجی رگه‌ناته‌ه رار کاره بودند - و جهمت ناحق کشتن نراین رار خار عداوت در دل می شکستند) بار رجوع آورده خواهان اعانت شدند - او کمره‌مت بامداد آنها بسته از نزدیکی قلعه کلیان تا قریب قلعه مریچ و ازانجا تا برهانپور از تعاقب رگه‌ناته‌ه رار دست بر نداشت - و جهمت امضای ایام بارش به خجسته بنیاد آمد - و سال دیگر باز همان سمت رخس عزیمت بر جهانند - تا آنکه رگه‌ناته‌ه رار رخت ادبار آن طرف دریای نربدا برد - پس ازان اصلاح مقدمات صوبه برار (که سابا جی و مادهوجی پسران رگهوجی بهونسله باهم مذاقشه داشتند - و با اسمعیل خان بهادر نایب نظامت سر خود سری میخاریدند) انصمت عنان تافته تا ناگپور (که جای بود و باش کسان رگهوجی) زمام حرکت باز نکشید - اگرچه سابا جی پیش از رسیدن او بر دست برادر خود کشته گردید اما حین معاودت از ناگپور مادهوجی هم ملج را باعث امن دانسته از مخاصمت دست برداشت - درین ضمن دیوان سرکارش

مخاطب به ركن الدوله (كه مرد كثیر الخلق بود بدست سپاهى اسمعیل خان سنه (۱۱۸۹) هزار و یکصد و هشتاد و نه مقتول گشت - و اسمعیل خان مذکور هم قریب لشکر رسیده بمقابلۀ فوج سرکار پرداخته جان مردانه در باخت - ازان بعد بنفس نفیس متوجه کارهای سرکار خود گردیده بکلی و جزوی را میرسد - و الحق در تدابیر ملکی و شوکتی می کند - در قبیلۀ برزری و مراعات سلمه رحم ید طولی دارن - صغیر و کبیر دکن بقدر قسمت از خوان نعمت او فیض یاب اند - با آنکه عمیم الخلق و کم غضب است اما در محفل او مهابت جاوہ گر - هرچند شان و شوکتش بمرتبۀ سلاطین کشیده اما پاس غربا او را در نظر - بقنون سپاه گری از تیر افکني و برقندازی و اسب تازی شناسا و بشیوۀ سنیۀ خشیت الهی و رجوع در کارها بجانب او [شنا - ایزد تعالی شاذۀ جمیع توفیقات حسن او را موفق داران - و عمر دراز با مرۀ آن (وزی کذاب - پسر کلانش میر احمد خان بهادر) که بخطاب امیرالممالک عالیجاه مخاطب است) آثار هوشمندی از جبین حالش لایم - و پسر دوم میر اکبر عالی خان عرف میر فولان خان - اگرچه حدث السن است اما آداب شذسی از رویۀ او پیدا - اولاد دیگر هم دارن - او سبخانه همه را در زیر سایۀ او برخوردار گرداند *

[از عهد نواب سعد الله خان وزیر شاهجهان پادشاه]

تا عهد نظام علي خان سنه (۱۱۷۶) یکهزار

و یک صد و هفتاد و شش [

• نواب آصفجهان غفران پناه المتخلص به آصف •

جد مادری از سعد الله خان وزیر اعظم شاهجهان پادشاه

است - و جد پدری او عابد خان (که از سمرقند و از

احفاد شیخ شهاب الدین سهروردی است) - عابد خان در

عهد شاهجهان پادشاه وارد هندوستان شد - و در سلک

خدمت گزینان شاهزاده اورنگ زیب انتظام یافت - بعد از

اورنگ آرائی شاهزاده بتدریج بمنصب پنج هزارگی درجه پدمی

اعتبار گشت - و دو بار بمنصب مدارت کل صدر آرا

گردید - بیست و چهارم ربیع الاول سنه (۱۰۹۸) ثمان و تسعین

و الف در محاصره قاعه گلکنده بزخم گوله گوی جانفشانی

از میدان برد - خلف او میر شهاب الدین از کبرای امرای

خدمت مکان است - رفته رفته بمنصب هفت هزارگی و خطاب

غازی الدین خان بهادر فیروز جنگ عاج آسمان ترقی

گشت - و در جلدی ترددات شایسته که در فتح بیجاپور

بتقدیم رسانید (باضافه فقره فرزند ارجمند بر الفاب سابق

طرقه زیبایی بر دستار افتخار زد - و در عهد شاه عالم

بصوبه داری کجرات علم مباحثات افراخت - و در ایام حکومت

آنجا در سنه (۱۱۲۲) اثنین و عشرين و مائة و الف کوس رحلت ازین عالم گرفت - خلف از نواب آصف جاه - نام اصلی او میر قمرالدین است - و سال ولادت او سنه (۱۰۸۴) اثنین و ثمانین و الف - در زمان خلد مکان بخطاب چین قلیچ خان و منصب پنج هزاره بلند پایه گشت - و اواخر العهد بصوبه داری بیجاپور مورد عنایت گردید - و در عصر شاه عالم بخطاب خاندوران بهادر و صوبه داری اوده امتیاز یافت - و بکمتر فرصت بذابر ناموافقی امرا بر حضور ترک منصب کرده و لباس فقر پوشیده در شاهجهان آباد گوشه انزوا گرفت - و در ایام جهاندار شاه از انزوا بر آمده بمرحمت اصل منصب و خطاب برنواخته آمد - و در سال اول جلوس محمد فرخ سیر بخطاب نظام الملک بهادر فتح جنگ و منصب هفت هزاره و صوبه داری دکن مباهی گشت - و (چون ایالت دکن به امیر الامرا حسین علی خان تفویض یافت - و نواب بتقبیل عتبه خلافت شتافت) بذابر دفع آن دقت که مثل شاه بے پروبال مطلق شده بنشیند حکومت مراد آباد از پیشگاه خلافت بر گرفت - و در حین سلطنت رفیع الدرجات بصوبه داری مالوه سر بر افراخت - و بوی نفاق از امرای حضور استشمام نموده قصد تهنیت دکن بخاطر آورد - در سنه

(۱۱۳۲) اثین و ثلثین و مائة و الف از مالوه متوجه دکن گردید - و قلعه آسیر را از طالب خان و شهر برهانپور را از محمد خان انور (۲) که در عهد رفیع الدرجات بصوبه دارمی برهانپور مامور شده بود) بصلح بدست آورد - و سیزدهم شعبان سال مذکور بر سید دلار خان (که از حضور بمباربه نواب تعیین شده بود) در موضع حسن پور سرکار هندیه ظفر یافت - و به برهانپور معادلت نمود - و ششم شوال سال مسطور بر سید عالم علی خان برادرزاده امیرالامرا سید حسین علی خان (که نایب دکن بود) در نواح بالاپور لوائی نصرت افراخت *

و [چون طبقه سادات باره برهم خورده - و اعتماد الدوله محمد امین خان (که بعد سادات وزیر فردوس آرامگاه محمد شاه شده بود) نیز در گذشت] نواب در سنه (۱۱۳۴) اربع و ثلثین و مائة و الف از دکن بحضور رفته پنجم جمادی الاولی بخلعت وزارت قامت مباحات آراست - فقیر دران وقت بدارالخلافه اقامت داشت - و در همان ایام معزالدوله حیدر قلی خان اسفراینی ناظم کجرات قدم جرأت در دادی بغی گذاشت - فردوس آرامگاه صوبه دارمی کجرات و مالوه ضمیمه وزارت و ایالت دکن بنواب مقرر داشته مهم حیدر قلی

خان بار تفویض فرمود - نواب پاشنه کوب تا چهاره قریب
 گجرات خود را رسانید - حیدر قلی خان تاب مقاومت در
 خون فدیده خون را مجنون ساخته بدر زن - و نواب عم
 خود حامد خان را نیابت صوبه دارئی گجرات و اردهه داده
 بمالوه آمد - و نیابت صوبه دارئی مالوه به عظیم الدین
 خان پسر عم خود سپرده ادائیل جمادی الاولی ازان سال
 بدار الخلافه مراجعت نمود - امرای حضور نمی خواستند که
 پای نواب در آستان خلافت قائم شود - مزاج پادشاه را
 بر گردانیدند - و در سنه (۱۱۳۶) سمت و ثلثین و مائت
 و الف حکومت دکن از تغیر نواب مبارز خان ناظم
 حیدر آباد بار مفوض گشت - نواب مخالفت هوای دار
 الخلافه و موافقت هوای مراد آباد با مزاج خود (که سابق
 بحکومت آنجا پرداخته بود) بهانه ساخته از فردوس آرامگاه
 رخصت مراد آباد گرفت - و مصافقه طی کرده جانب
 دکن عطف عذاب نمود - و بر جناح استعجال خود را
 بدکن رسانید - مبارز خان بمقابله و مقاتله پیش آمد -
 بیست و سیوم محرم الحرام سنه (۱۱۳۷) سبع و ثلثین و
 مائت و الف در شکر کهریزه جنگ معب (۳) داد - مبارز خان

بقتل رسید - و مجموع ممالک دکن بنواب مسلم گشت -
 بعد وصول این خبر بحضور صوبه گجرات از عزل نواب
 بمبارز امانک سر بلند خان تونی و صوبه مالوه به گردهر مقرر
 گشت - فردوس آرامگاه خاطر باستمات نواب متوجه ساخته
 در سنه (۱۱۳۸) ثمان و ثلثین و مائه و الف بخطاب اصفجاه
 سر فراز فرمود - و در سنه (۱۱۵۰) خمسین و مائه و الف بمبالغه
 تمام طلب حضور نمود - نواب خلف خود نواب نظام الدوله
 ناصر جنگ را نائب دکن ساخته روانه حضور شد - اواخر (بیع
 الاول سال مذکور داخل دار الخلافه گشت - و بعد در ماه
 فردوس آرامگاه نواب را برای تنبیه غنیم رخصت کرد - و
 صوبه دارمی اکبر آباد از عزل راجه جی سنگه و صوبه دارمی مالوه
 از تغیر باجی راجه بنواب عنایت فرموده به اکبر آباد آمد - و
 محی الدین قلی خان را که (وزیر و از اقربای نواب بود)
 نائب صوبه اکبر آباد کرده عازم مالوه شد - و چون کنار دریای
 خیل یکدست غارهایی عمیق پیش در پیش است در وقت
 آمدن نواب از دکن دزدان کنار خیل لشکر را تصدیع بسیار
 رسانیده بودند - نواب زیر اکبر آباد جمن را عبور کرده شرق رویه
 روان شد - و بر صراط نادیده کمین بود گذشته زیر کالپی دو باره
 دریای جون را عبور نموده در ملک بندیله آمد - راجه بندیله
 با جمعیت در رکاب شد - و بعد طی منازل به بهوپال از توابع

صوبه مالوه رسيد - و باجي راو هم با فوج سنگين از
 دکن استقبال کرده در ماه رمضان سال مضطرب در سواد
 بهويال آتش جدال و قتال اشتعال گرفت - چون خبر
 آمد آمد نادر شاه استيلا يافت با نواب نسبت بامرای
 ديگر حسن سلوک فراوان بعمل آردن - و چون اميرالامرا
 مصمم الدوله خاندوران در محاربه نادر شاه جانفشاني نمود
 منصب اميرالامرائي ضميمه مراتب ديگر بنواب مقرر گشت *

درين ايام نواب نظام الدوله ناصر جنگ نائب دکن
 باغواي مغويان سالک خود سوي پيمود - نواب برای اصلاح
 شر در سنه (۱۱۵۳) ثلث و خمسين و مائه و الف کمر
 باميد تسخير ملک کرناٹک بر بهست - اول بالتجاء از بادشاه
 رخصت گرفته بدکن آمد - بيستم جمادى الاول سنه (۱۱۵۴)

اربع و خمسين و مائه و الف در سواد اردنگ آباد جانب
 غرب با پدر و پسر جنگ واقع شد - و نواب نظام الدوله
 زخمها برداشته بدست پدر والا گهر افتاد - نواب در سنه
 (۱۱۵۶) ست و خمسين و مائه و الف کمر بتسخير ملک
 کرناٹک بر بهست - اول قلعه ترچناپاي را محاصره کرده مفتوح
 ساخت - و بعد ازان آرکات را از قوم نوايت انتزاع نمود -

در سنه (۱۱۵۷) سبع و خمسين و مائه و الف قلعه بالکفد
 از توابع حيدرآباد محاصره کرده از دست مقرب خان دکني

بتصرف در آرد - و چهارم جمله‌ی آخر سده (۱۱۶۱)

احدی و ستین و مائة و الف در سواد برهانپور علم بکشور

بقا زد - و نعش او را نقل کرده در روضه مذوره (که

قرب فلعه دولت آباد اسم) پائین مرقد شاه برهان الدین

غریب دفن کردند - و در همین سال فردوس آرامگاه محمد

شاه پادشاه و وزیر اعتماد الدوله قمرالدین خان روی توجه

بعالم جاوید آردند - مواف گوید * قطعه *

* سه رکن مملکت هندی از جهان رفتند *

* فتاد حیف سه در یگانه از کف دهر *

* برای رحلت این هر سه یافتیم تاریخ *

۱۱۶۱

* نماند شاه زمان با وزیر و اصف دهر *

نواب از اعظم امرای دولت تیموری هندوستان اسم -

از عهد خلدملکان تا منتهای دولت فردوس آرامگاه محمد شاه

پادشاه بر چاربالش امارت کامرانی کرد - و قریب سی سال

به حکومت شش صوبه دکن (که قلمرو چندین پادشاهان

عالیجاه بود) پرداخت - جمعی از امرای عهد فردوس آرامگاه

عیال او بودند - و مراسم آداب فرزندانه بتقدیم رسانیدند -

عجب ذات ملکی صفات مجبول بخیر بود - همیشه در سرکار

او فقرا و علما و صلحا و ارباب استحقاق را بقدر قسمت

هر کس ترشح بظهور می رسید - علما و مشایخ دیار

عرب و مادراء النهر و خراسان و عراق و اطراف هندوستان
صیت قدر دانی او شنیده در بدکن آوردند - و زله از شیلان
بکثیر الالبان او بردند - از آثار او سمت حصار شهر پناه
برهانپور (که در سنه (۱۱۴۱) اهدی و اربعین و مائه و
الف بنای آن گذاشت) و بمروز ایام باتمام رسید - و
آبادی نظام آباد بالای کتل فرداپور (که در ویرانه محض
بود) طرح انداخت - و مسجد و کاروان سرا و دولتخانه و
پل تعمیر نمود - مطابق این آبادی سمت حصار شهر پناه
هیدرآباد و نهر هرسول (که وسط شهر اورنگ آباد می آید) -
نواب سخن موزن می کرد - و دیوانه ضخیم دارد - از
نتایج طبع شریف ارسن *

* تا مقابل کرد با خود همن یار آئینه را *

* تازه آبی آمده بر روی کار آئینه را *

(۲) در [تاریخ مظفری] الحاصل او مدت می سال بحکومت شش صوبه دکن
(که هر یک مملکت ست عده) استقلال تمام یافته ذخایر کامرانی اندوخت -
و دران صوبجات مزارع عالی بنا نهاد - حصار شهر برهانپور و حیدرآباد و
معموری نظام آباد بالای کتل فرداپور و نهر هرسول (که در شهر اورنگ آباد
می رود) و مسجد عالی و کاروان سرائی وسیع و پل استوار از آثار اوست -
و او علما و فقرا و مورخین و شعرا را عزیز داشت و دامن امید اینها را
از زر و مهم گران بار ساخت *

* و لَه *

* سوخت با داغ محبت دل دیوانه ما *

* شمع گردید بگردن سر پرده ما *

نواب غفران پناه وقت رحلت شش پسر والا گهر گذاشت - میر محمد و میر احمد که هر دو از یک مادر اند - و میر سید محمد و میر نظام علی و میر محمد شریف و میر مغل این چهار مختلف اند - و هر کدام بخطابات عمده مختلف معزز - برای امتیاز اولین را امیرالامرا و دومین را نظام الدوله و سیومین را امیرالممالک و چهارمین را آصف جاه ثانی و پنجمین را برهان الملک و ششمین را ناصرالملک یاد میکنم - امیرالامرا فیروز جنگ غازی الدین خان بهادر بن نواب آصف جاه غفران پناه از پیشگاه خلافت بخطاب جد خود سرفراز گشته سرمایه ناموری اندوخت - نواب آصف جاه از دکن دارن دهلی گشته به تقبیل پایتخت سلطنت اعزاز می یابد - و چون

نواب آصفجاه در سنه (۱۱۵۳) ثلث و خمصین و مائه و الف از فردوس آرامگاه رخصت دکن گرفت نیابت امیرالامرائی [که بعد کشته شدن خواجه عامم (مخاطب به مصمم الدوله خاندوران در جنگ نادر شاهی) بنواب آصف جاه مقرر شده بود] بخلف خود فیروز جنگ تفویض نمود - و بعد رحلت

تواب آصف جاه در عهد احمد شاه منصب امير الامرائي به بشارت خان قرار گرفت - و بعد چند روز خلعت امير الامرائي از تغير او به شهادت خان فيروز جنگ عذايت شد - و بعد شهادت تواب نظام الدوله ناصر جنگ امير الامرا را هوس رياست دکن در سر افتاد - اعيان حضور بنابر بعضی رجوع اول راضي نبودند - آخر راضي شدند - نوعیکه در ترجمه مفرد جنگ رقم ايضاح خواهد يافت - امير الامرا سيوم رجب سنه (۱۱۶۵) خمس ستين و مائه و الف از احمد شاه بخلعت حکومت دکن قامت مباحثات آراست - و در عين موسم برشکال جانب دکن قطره زد - و (چون در دکن امير الممالک برادر سيومين مسلط بود) هولکر مرهقه را (که با فوج سنگين در نواح دهلي بود) رفيق خون گردانيد - و بعد طبع مسافت بيستم ذيقعه سال مذکور داخل اورنگ آباد شد - امير الممالک (که در حيدرآباد بود) بقصد مقابله مسافت نورديد - عظيم قابو يافته از امير الامرا ملک خانديس تمام و کمال و سنگميز و جائزه از توابع اورنگ آباد وغيره استعدا نمود - امير الامرا (چون نوآمده و نا واقف بود و کار عمده مقابله با امير الممالک در پيش داشت) سذن ملک خانديس

و غیره بهر خود حواله غنیم نمود - و این چنین ملک
عظیم مفت در دست غنیم رفت *

چون قلم قضا برین رفته بود (که ریاست ملک دکن
بر امیر الممالک بحال باشد) امیر الامرا بعد هفده روز
از داخل شدن اورنگ آباد هفتم ذی حجه آخر روز سال
مذکور بمرگ ^(۲) مفاجات در گذشت - و رفقای او (که بچه
توقعات سپیل رفانت پیموده بودند) همه در چاه یاس
قرور رفتند - و تابوت او را به سکیه خاطر بدرت سلامت
راه معاینه نموده قرار دادند که پیش و پس صف
خود نگاهداشته از اورنگ آباد بدلهلی برند - آخر همچنان
کردند - و چون بذات النعش در رکاب نعش راه طی کرده
بدهلی رسیدند - و درانجا نعش را بزمین سپردند *

اما عماد الملک بن امیر الامرا فیروز جنگ بن نواب

(۲) در [تاریخ مظفری] چون آصف جاه نظام الملک فتح جنگ جهان
نوابی را گذاشت نظام الدوله ناصر جنگ پسر دویمین آصف جاه بجای پدر
نشست - پس از چند روز غازی الدین خان فیروز جنگ (که در حضور پادشاه
بود) بنظامت دکن سرفراز شه - و او پسر خود عماد الملک را به نیابت
امیر بخشگیری بحضور والا گذاشته با محمد ابراهیم خان عم رقم روانه
حیدرآباد گردید - و قریکه متصل آن بلده رسید از اتفاقات قضا و قدر
بمرگ مفاجات یا بغوی کسی به تعبیه رهبر در طعانش کردند فی الفور ادم
مزیت از جهان فنا بر تافت و بملک بقا شقاوت - نعش او را به شاهجهان آباد
آوردند و در گورخانه بزرگان او بخاک سپردند .

امفجاء غفران پناه و دخترزاده وزير الممالك اعتماد الدوله
 قمر الدين خان مرحوم نام اصلى ار مير شهاب الدين
 است - ار هم بخطاب مورثى غازي الدين خان بهادر
 فيروز جنگ ناموزي دارد - رقتيکه پدرش امير الامرا در
 دکن رفته بمرگ مفاجات در گذشت بمجرد وصول اين
 خبر وحشت اثر به دار الخلافه عماد الملك بخانه وزير
 الممالك صفدر جنگ رفته نشست - و غم نالي را بجائے
 رساند که صفدر جنگ بر هر ترهم آمده امير الامرائى
 ارثي را از احمد شاه بار دهانيد - آخر اين نقش
 راست از نگين اخلاص کج نشست - عماد الملك خواست
 که صفدر جنگ را برهم زند - چنانکه تفصيل آن در ترجمه
 صفدر جنگ خواهد آمد - عماد الملك در ايام جنگ مذکور
 هولگر را از مالوه و چه آبا را از ناگور بکومک خون
 طلبيد - اما پيش از رسيدن اينها با صفدر جنگ مصالحه
 درميان آمد - عماد الملك و هولگر و چه آبا هر سه
 باتفاق بر سر سرچمل جات رفتند - و بهرت پور و کمير
 و ديك را (که هر سه از قلاع حصينه ملک جات است)
 محاصره نمودند - و (چون عمده اسباب قلعه گيري اضراب
 اتواپ است) عماد الملك بالتماس سرداران غنيم عربضه
 بدرگاه احمد شاه مشتمل بر استدعاى اضراب توپ مصحوب

عاقبت محمود خان کشمیری (که مدارالمهام او بود) ارسال داشت - انتظام الدوله وزیر بن عماد الدوله قمرالدین خان مرحوم بضد عماد الملک پادشاه را از فرستادن اضراب توپ مانع آمد - عاقبت محمود خان اکثری از منصب داران پادشاهی و مردم توپخانه را بوعده این (که اگر در اعتماد الدوله شود با شما مراعات چنین و چنان بعمل می آید) با خود متفق ساخته خواست که انتظام الدوله را بر دارد - و روزی قرار داده بر سر خانه انتظام الدوله غلو کرده هنگامی داروگیر گرم ساخت - و همان روز کاره نساخته (۲) وی گریز بجانب داسنه نهاد - و از راه قطاع الطریقی در آمده بتاخت و تاراج محاللات پادشاهی و جواگیر منصبداران (که در نواحی دارالخلافه بود) غبار فتنه برانگیخت - درین ضمن سوزجمل جاگ (که از دست اهل محاصره بحالت کسوف رسیده بود) از احمد شاه امداد التماس کرد - احمد شاه در ظاهر برای شکار و نظم و نسق آن الکه و در باطن برای کومک جاگ از دهلی بر آمده در سکندره مضرب خیام ساخت - و عاقبت محمود خان را (که دران نواحی هنگامه پرداز بود) استمالت نموده بحضور طلبید - عاقبت محمود خان از مقام خورجه چریده آمده

ملازمت پادشاه نموده بخورجه برگشت - از مقدرات الهی اینک هولاکر بخاطر آوردن که احمد شاه در دادن اضراب توپ تغافل ورزید - الحال (که بیرون برآمده است) رفته رسد غله و کاه لشکر او را بند باید کرد - و قافله او را تنگ نموده اضراب اتواب باید گرفت - و خواست که این کار بے سہیم و شریک بکوسی نشاند - عمام الملک و جی آپا را خبر ناکرده شبگیر نمود - و از گذر متھرا عبور دریای جمن نموده شیے (که عاقبت محمود خان ملازمت نموده بخورجه برگشت) هولاکر قریب معسکر احمد شاه رسیده ازل شب چندان بان سردان که مردم گمان بردند که عاقبت محمود خان از راه شرارت باز آمده آتش افروز هنگامه است - امر سهل دانسته استعداد جنگ نکردند - و فکر فرار هم نه نمودند - و الا خرابیها پیش نمی آمد - آخر شب متحقق شد که هولاکر آمده است - دست و پا کم کردند - که نه وقت استعداد جنگ و نه فرصت فرار - ناچار احمد شاه و بہاراد و مصمام الدولہ میر آتش پسر امیر الامرا مصمام الدولہ خاندوران ناموس و احمال و ائقال را گذاشته با چند کس راه دار الخلافہ برگرفتند - و از طفلی و نا تجربگی و بے حیثیتی پادشاه چشم زخم عظیم بناموس تیموریہ رسید - هولاکر آمده بے منازعت تمام ائاق سلطنت را غارت کرد -

بلکه زمانیه دختر فرخ سیر پادشاه (که زوجه فردرس آرامگاه بود) و دیگر پردگیان سرادفات پادشاهی به اسبیهی در آمدند - هر چند هولکر اینها را بحرمیت نگاهداشت اما خاک بر سر ابن حرمت - عماد الملک این خبر شنیده محاصره را گذاشته بدار الخلافه شتافت - جی آبا (چون دید که ابن مرد سردار برخاسته رفتند و تنها عهده برای محاصره نمی توان شد) او هم دست از محاصره برداشته بذارنول رفت - و سرچمل جات خود بخود از کسوف محاصره بر آمد - عماد الملک بزور هولکر و سازش امرای حضور (خصوص مصمص الدوله میر آتش) وزارت از تغیر انتظام الدوله خود گرفت - و امیر الامرائی به مصمص الدوله میر آتش دهانید - (دزت) که وزارت گرفت (صبح خلعت پوشید وقت استوا احمد شاه را با مادرش قید کرده عزالدین خلف معزالدین جهاندار شاه را دهم شعبان روز یکشنبه سنه (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائة و الف بر تخت سلطنت نشاند به عالمگیر ثانی ملقب ساخت - و بعد یک هفته از قید کردن چشم احمد شاه و مادرش را (که تمام فتنه ازو رسیده بود) ^(۳) میل کشید - بعد ایامی برای انتظام صوبه پنجاب قصد لاهور کرد *

(۲) نسخه [ج] عزیز الدین - (۳) نسخه [ج] برخاسته بود *

مخفی نماند که در سنه (۱۱۶۱) احدی و ستین
 و مائه و الف صوبه دارى لاهور به معین الملک قرار یافت
 و بعد فوت معین الملک حکومت لاهور بزن او عاید شد -
 چنانچه در واقعات شاه درانی مفصل می آید - عماد الملک
 عالمگیر ثانی را در دهلی گذاشته شاهزاده عالی گوهر را
 بتوزکی برداشته از راه هانسی و حصار روانه لاهور گردید -
 و به بودانه رسیده حسب الطلب آدینه بیگ خان فوج را
 بهر کردگی سید جمیل الدین سپه سالار و عباد الله خان
 کشمیری مدارالمهام شباً شب بلاهور (که از آنجا چهل کوه
 مسافت دارد) رخصت کرد - اینها در یک شب و روز خون را
 بلاهور رسانیدند - و خواجه سرائان را در حرم فرستاده بیگم را
 (که در تمام غفلت خوابیده بود) بیدار کرده مقید ساختند -
 و از عمارات بر آورده در خیمه جا دادند - بیگم زن تغائی
 عماد الملک اسمی - و نیز دختر او به عماد الملک نامزد
 بود - عماد الملک صوبه دارى لاهور به آدینه بیگ خان در
 بدل پیشکشی سی لک روپیه مقرر کرده بدلهی معاودت نمود -
 چون این خبر بهمع شاه درانی رسید بسیار شاق آمد - و
 از قندهار پاشه کوب خون را بلاهور رسانید - آدینه بیگ خان
 چون طفل آدینه (که از کتبم رم کفد) از لاهور بصحرای
 هانسی و حصار فرار نمود - شاه درانی بر جناح استعجال

به بیست کردی دهلی علم افراز شد - عماد الملک (که
 سر و سامانی نداشت) جز انقیاد چاره نیافته ملازمت شاه
 درانی نمود - اول معاتب شد - آخر بسفارش بیگم مذکور و
 اشرف انور شاه درانی از خان معظوظ شد - و وزارت هم
 بغیر از پیشکش بار مسلم شد - و چون شاه درانی جهان خانرا
 به تسخیر قلعجات سورجمل جانت تعیین کرد عماد الملک
 همراه جهان خان قردادات نمایان بعرضه ظهور آوردن - و مورد
 آفرین شاه گردید - و چون طلب پیشکش بابت وزارت
 درمیان آمد عماد الملک از شاه التماس کرد که توره از
 فصل تیموریه و فوجی از درانیان همراه من شود که از انترپید
 زر خطیر بمعرض وصول در آورده داخل سرکار سازم - شاه
 درانی دو شاهزاده یکم هدایت بخش بن عالمگیر ثانی و
 دیگر میروزا بابر خویش عزیزالدین برادر عالمگیر ثانی را از
 دهلی طاییده با جانباز خان (که یکم از سرداران رکاب شاه بود)
 همراه عماد الملک کرد - عماد الملک با دو شاهزاده و جانباز
 خان در کمال بی سرانجامی عبور جهن نموده عازم فرخ آباد
 مسکن احمد خان پسر محمد خان بنگش گردید - احمد خان
 استقبال کرده خیمه و خرگاه و اخیال و افراس و غیره پیشکش
 شاهزاده نمود - عماد الملک از آنجا پیشتر رفته از آب گنک
 گذشته در بصوبه اردهه آورد - و شجاع الدوله ناظم اردهه

باستعداد جنگ از لکهنؤ بر آمده خود را در میدان ساندي و پالي (که سرحد صوبه اودهه است) رسانيد - دو بار جنگ سهل با قرادلان طرفين واقع شد - آخر بوساطت سعد الله خان روهيله بر پنج لک روپيه (قدرتي نقد و باقي بوعده) صلح قرار يافت - عماد الملک مع شاهزاده هفتم شوال سنه (۱۱۶۰) ستين و مائه و الف از میدان سراع کوچيد -

و از دريائي گنگ گذشته بفرخ آباد رفت *

و چون شاه دراني بذاور حدوث وبا در لشکر او از حوالی اکبر آباد بعزم ولايت گام سرعت بر گرفت روزه (که محاذی دار الخلافه رسيد) عالمگیر ثانی با نجیب الدوله بر سر التالاب مقصود آباد آمده با شاه ملاقات نمود - و از عمان الملک شکایت بسیار کرد - لهذا شاه نجیب الدوله را منصب امیر الامرائی هندوستان داده روانه لاهور گردید - نجیب الدوله از قوم افغان سمت - چون آثار رشد از ناصیه حالش بر تو ظهور مي داد عمان الملک او را در سرکار خویش پیش آورد - و چون شاه دراني به هندوستان آمد بذاور جوهر ذاتي و هم قومي تقرب پادشاه پیدا کرد - تا بجائز که امیر الامرا شد - و با عمان الملک طرف گردید - القصة عمان الملک در فکر بیجا ساختن نجیب الدوله از فرخ آباد عازم دهلي گردید - و رگذاشته را برادر اعیانی بالا جي را

و هولگر را بمبالغه تمام از دکن طلبیده باثفاق دهلي را محاصره نمود . عالمگیر ثاني و نجيب الدوله محصور شدند . در چهل و پنج روز جنگ توپ و دهکله درميان ماند . آخر هولگر رشوت سنگين از نجيب الدوله گرفته بذای صلح گذاشت . و نجيب الدوله را با آبرو و مال و ائقال از قلعه برآورده متصل خيمه خود جا داد - و تعلقه او آن طرف آب جمن (که عبارت از مهارپور و چاندر و تمام قصبات بارهه باشد) به تصرف در آورد - و چون سردار غنيم نجيب الدوله را در شکرتال محاصره کرد (نوعيکه در ترجمه شجاع الدوله خواهد آمد) عمان الملک را از دهلي بکومک طلبید . عمان الملک [که با خانخانان انتظام الدوله ناخوش بود - و با عالمگیر ثاني هم مقائي نداشت - که اين ها با شاه دراني مخفي سلسله رسل و رسایل دارند - و نیز غلبه نجيب الدوله بر ما مي خواهند] اول خانخانان را بقتل رسانید . و بعد سه روز هشتم ربيع الآخر روز پنجشنبه سنه (۱۱۶۳) ثابث و ستين و مائه و الف عالمگیر ثاني را جرعه شهادت چشاندید - و در تاريخ مذکور پسر محي السنه بن کام بخش بن خلد مکان را بر تخت نشانده بشاهجهان ملقب ساخت - و بعد قتل پادشاه و خانخانان بر طبق طلب دتا بکمک او شتافت -

و در همین ایام آمد آمد شاه درانی غلغله دران نواحی افکند - و دتا از نواحی شکرآل برخاسته بارانده مقابله با شاه درانی بجانب سرهند رو نهاد - عماد الملک به شاهجهان آباد آمد - و چون خبر مقابله دتا با قراران شاه درانی شنید غالبیت درانیان و مغلوبیت عم استنباط نمود - زیرا که در در پهلوان (که باهم کشتی میکردند) او دید زرد آذر کم زرد را به نیروی بارو غنیمت می برد - درانیان بقوت توکدزی عم ادرا جانب دهلی پس پا ساختند - عماد الملک دریافت که عنقریب شاه درانی عم را برداشته بر سر شاهجهان آباد میرسد - از خوف او پادشاه نازه را در دهلی گذاشته خود نزد سورجمل جات رفت *

اما نظام الدوله خلف دوم نواب آصف جاه غفران پناه واسطه العقد امرا ست و بلیه القصیده شعرا - احوال او مفصل در ترجمه او صورت تصویر پذیرفته - درینجا رخسار صفحه بحال اجمال آرایش می یابد - (چون نواب آصفجاه در سده

(۱۱۵۰) خمسين و مائة و الف بشاهجهان آباد تشریف

برد) پسر دلا گهر را نیابت دکن تفویض فرمود - و او در ایام نیابت خود راجه راو را (که نشه غرور در سر داشت) مغلوب ریاست ساخت - نوعیکه در احوال غنیمت گذشت - و بعد رهاجت نواب آصفجاه بر مسند دکن نشست - و رعب

او قسمی غنیمت را دست خوش هراس داشته که تا آخر عهد او از حد خود بیابرون نگذاشت - احمد شاه فرمانروای هندوستان برای اصلاح امور سلطنت شقّه بخط خاص بنواب نظام الدوله نوشت - نواب تا دریای نربدا جلو ریز خود را رسانید - درین ضمن احمد شاه شقّه ناسخ عزیمت حضور بقلم آوردن - و نیز مظفر جنگ (که در ترجمه او می آید) سر از اطاعت پیچید - نواب از نربدا معارفت نموده با هفتاد هزار سوار جوار و یک لک پداده بعزم تنبیه مظفر جنگ لوی عزیمت افراخت - و تا بقدر بهاچری (که از اورنگ آباد بانصد کرده جریبی سمت) بر جناح استعمال خود را رسانیده به بیست و ششم

ربیع الآخر سنه (۱۱۶۳) ثلث و ستین و مائه و الف معرکه قتال آراست - نسایم فیروزی بر پرچم اعلام نظام الدوله وزید - و مظفر جنگ زنده دستگیر شد - نظام الدوله موسم بهوشکال در آرکات گذرانید - افاغنه کرناٹک و همت خان وغیره (که درین یساق ملازم رکاب بودند) چشم از حقوق تولیمت و نمکخوارگی پوشیده بطمع مالک و مال کمر دغا بستند - و باتفاق نصاری بهاچری شب هفدهم محرم بحساب تاجیم

و شانزدهم بحساب رویت سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف شبخون زده نواب نظام الدوله را بگلگشت ارغوان زار

شهادت روانه ساختند - و بعضی ارباب توفیق ثابت او را بروضه شاه برهان الدین غریب رسانیده قریب مرفد نواب آصفجاء دفن کردند *

بعد شهادت او مظفر جنگ را (که مقید همراه بود) بریاست دکن برداشتند - و از بهلچری قصد حیدرآباد کردند - قضا و قدر اسباب انتقام نواب نظام الدوله آماده ساخت - و در دل مظفر جنگ و افغانه ماده نفاق ریخت - روزی (که زمین الکویت پلی مضرب خیام شد) ناخوشی از باطن بظاهر بروز کرد - هفدهم (بیع الاصل سال مذکور فریقین از مکانهای خود حرکت کرده هنگام پیکار گرم ساختند - و سرداران طرفین با مظفر جنگ و همت خان و غیرهما بقتل رسیدند - و خون نواب نظام الدوله یکقلم قاتلان خود را بخاک هلاک غاطان ساخت - مظفر جنگ نام اصلی او هدایت محی الدین خان است - او بدو واسطه به عبد الله وزیر صاحب قران ثانی شاهجهان پادشاه می رسد - و دختر زاده نواب آصف جاه غفران پناه است - در عهد نواب آصف جاه بحکومت بیجاپور می پرداخت - و در عهد نواب نظام الدوله شهید مسلک مخالف پیمود - نواب حسین درست خان عرف نواب چندا صاحب (که از سرداران نوایست آرکات است) بار پیوسته

(مآثر الامراء) [۸۹۷] (باب الاول)

بگرفتن آرکات تحریص نمود - مظفر جنگ در بآرکات آورد -
آنجا جم غفیر از نصاری فراسیس ساکن پهاچری را بوساطت
نواب چندا صاحب همراه گرفت - و بر سر انور الدین خان
گرباموئی (که از وقت نواب آصف جاه ناظم آرکات بود)
رفته شازدهم شعبان سنه (۱۱۶۲) اذین و ستین و مائه
و الف دولاب خون ریزی کردند او زد - شهادت جنگ پای
جلالت افشوده ساغر موت چشید *

بعد شهادت نواب نظام الملک افغانه در نصارا مظفر جنگ را
بر مسند ریاست نشانند - مظفر جنگ رام داس را دیوان
خود مقرر کرده به راجه رگهناپه داس مخاطب ساخت - و
این رام داس برهنه سپاهی ست ساکن سیکاکول (که
در ذیل متصدیان سرکار نظام الدوله بود) - چندان رتبه
نداشت - لیکن در قتل نواب نظام الدوله جد و جهد
بسیار بعمل آورده زنار محبت مظفر جنگ بر کمر
بست - لهذا مظفر جنگ او را باین مرتبه رسانید - و با
افغانه به پهاچری رفت - و کپتان یعز حاکم آنجا را ملاقات
کرد - و جمعی از سپاه نصارا همراه گرفته عازم حیدرآباد
شد - و بر سر آرکات عبور نموده در مالک افغانه در آمد -
نیرنگی قدرت درمیان مظفر جنگ و افغانه خلاف انداخت -
دزد (که سرزمین لکریمت پٹی مخیم شد) ناخوشی پنهانی

گل کرد - و عاید به پرخاش گشت - از یک طرف مظفر جنگ و نصارا و از طرف دیگر افاغنه مستعد شده صف آرای قتال گردیدند - همت خان و دیگر سرداران افاغنه بقتل رسیدند - و کار مظفر جنگ نیز بزخم تیر (که در حدقه چشم رسید) آخر شد - و این ساله هفدهم ربیع الاول سنه (۱۱۶۴) اربع و ستمین و مائة و الف بعالم ظهور آمد *

مظفر جنگ طبع طالب علمی داشت - و تهذیب المنطق ازبر کرده بود - با شعرا اصلا مناسبتی نداشت - در ایام ریاست (که دو ماه پیش نبود) قریب هشت روز فقیرو را هم اتفاق صحبتش دست داده - شبها خود را به بحث علمی مشغول داشته - و او تزکیه نفس بمرتبه کمال نداشت - هرگاه خود ستائی آغاز میکرد حصار الفاظ تأیید و تصدیق او بر زبان می آوردند - و در ایام ریاست مظفر جنگ بالاجبی با فوج از پونه بر سر اورنگ آباد آمد - و رکن الدوله ناظم آنجا بازده اک روپیه داده آفت او را دفع ساخت - و این رکن الدوله از اعظم امرای نواب آصفجاه است - یازدهم رجب سنه (۱۱۷۰) سبعین و مائة و الف بجزوار همت

آسود - مظفر جنگ اول کسب سم که نصارا را نوکر کرده بطرف دیار اسلام آورد - پیش ازین نصارا در بغداد

خون بودند - و پا از حدود خود بیرون نمی گذاشتند -
 بعد شهادت نواب نظام الدوله مظفر جنگ نصاری
 فراسیس را نوکر گرفته آنها را اعتضاد خود ساخت - و
 بعد قتل مظفر جنگ نصارا بصیغه نوکری در رکاب
 امیر الممالک شدند - و سیکاکول و راجبندری و دیگر
 مواضع را در جاگیر خود گرفتند - و طرفه اقتدار بهم
 رسانیدند - که در دکن حکم حکم ایشان شد - موسی بهوسی
 سرگروه نصارا بخطاب عمدة الملک مخاطب گردید - (چون
 انگریز و فراسیس همیشه باهم انجیل عداوت تلاوت می کنند -
 و بنادر هردو فرقه باهم قریب واقع است) نصاری انگریز را
 هم هوائ مداخلت در ملک پادشاهی بهم رسید - که
 الو الو را دیده (شک) میگیرند - و بعض ملک آرکات را
 بتصرف آوردند - و نیز بر بنگاله مسلط شدند - و قلعه
 بندر سورت را قابض گشتند - و در سنه (۱۱۷۴) ازبع
 و سبعین و مائة و الف بندر پهلچیری را محاصره کرده
 از دست فراسیس انزاع نمودند - و عمارات پهلچیری را
 زرابیح آکنده قاعاً صَفْصَفًا ساختند - و سیکاکول و راجبندری
 و دیگر مواضع (که در جاگیر فراسیس رفته بود - و
 قیاس کار نمی کرد که چه طور از دست اینها خواهد
 بر آمد) خود بخود مستخلص گردید *

امیر الممالک خلف هیرم نواب آصف جاه غفران پناه - نام
اصلی او سید محمد خان اسمت - اول مخاطب به ملائت جنگ
بود - و آخر در عهد عالمگیر ثانی به امیر الممالک مخاطب
گردید - بعد قتل مظفر جنگ راجه رگهنا ته داس و جمیع
اعیان او را سردار ساختند - راجه رگهنا ته داس وکیل مطلق
شد - راجه جمعی از نصاری فراسیس را (که مظفر جنگ از
پهاچیری نوکر کرده همراه آورده بود) استمالت نموده رفیق
امیر الممالک ساخت - امیر الممالک بعد طعی منازل رونق افزای
درنگ آباد شد - و ایام برشکال درانجا گذرانیده یازدهم
ذی حجه سنه (۱۱۶۴) اربع و ستین و مائه و الف بقصد
تنبیه بالا جی با پنجاه هزار سوار جوار بمقابله پیش
آمد - و در آردهم محرم سنه (۱۱۶۵) خمس و ستین و
مائه و الف جنگ شروع شد - بهادران اسلام جنگیده
جنگیده غنیم را قریب پونه (سانیدند) و آبادیهای غنیم را
(که سر راه پیش آمد) سوخته با خاک برابر ساخته
جلو خانه دوزخ کردند - درین محاربات فرنگیان با آتش خانه
خود درد از نهاد غنیم بر آوردند - علی الخصوص شب
چهاردهم محرم (که ماه خسوف تمام کرده بود) نصارا بر
فوج غنیم شبخون زدند - و جمعی کثیر را به آتشکده
آخرت فرستادند - بالا جی (که در حالت پوجا یعنی پرستش

خسوف بود) برهنه سر بر باد پائے برهنه پشت سوار شده
 فرار را وسیله نجات خود ساخت - و ادرات و آلات طلائی
 بوجا بغنیمت اسلامیان در آمد - اما بسبب نفاق
 خانه برانداز انجام این همه آوردن و مصالح برابر خاک بود -
 امیر الممالک بعد انفصال جنگ متوجه حیدر آباد شد -

سپاه نصارا در میدان قهالکی سیزدهم جمادی الآخر سنه

(۱۱۶۵) خمس و ستین و مائه و الف راجه رگهاتمه

داس را کشتند - نواب امیر الممالک بحیدر آباد شتافت - و

حسب الطلب او رکن الدوله و مصمما الدوله از اورنگ آباد

خود را بحیدر آباد رسانیدند - و وکالت مطلق برکن الدوله

تفویض یافت - ناگاه خبر رسید که امیر الامرا فیروز جنگ

بن نواب آصفجاه از پیشگاه احمد شاه خلعت صوبه داری دکن

پوشیده عازم دکن است - رکن الدوله از وکالت پهلوتپی کرده

به کپرتله نزد جانوجی بنالکر آمد - مقصدش اینکه امیر الامرا

باتفاق هولکر مرهته بدکن می آید بواسطت جانوجی

بنالکر و نیز بواسطت بالا جی (که با او از عهد نواب

آصفجاه غفران پناه (بطی داشت) بامیر الامرا پیوسته سر رشته

موانعت بدست آرد - و قتیکه رکن الدوله از حیدر آباد روانه

شد مصمما الدوله همانجا ماند - و بصوبه داری حیدر آباد

از امیر الامرا امتیاز یافت - و چون امیر الامرا بادرنگ آباد

رسیده هفده روز زندگانی کرده در گذشت (درین هفده روز چه خرابیها که و فداد) غنیم (که در سرکار امیرالامرا صاحب اختیار و اقتدار بود) ملک خاندیس و سرکار سنکمیز و جالنه و غیره از امیرالامر سند کرده گرفت - و شوکت اسلام ازین الکه برداشت - و بعد فوت امیرالامرا به امیرالممالک که بقصد مقابله امیرالامرا از حیدر آباد برآمده بود پیوست - و ملکه (که از امیرالامرا گرفته بود) سند او از امیرالممالک هم حاصل کرد - و بعد ازان رکن الدوله از کپرتله برآمده به امیرالممالک پیوست - و بر وکالت مطلق قائم شد - و مصمص الدوله را معطل ساخته به اورنگ آباد فرستاد - و چون ایام برشکال قریب رسید امیرالممالک با رکن الدوله به اورنگ آباد آمد - عمده الملک و موسی بهوسی با رکن الدوله رسیدند - و چهاردهم صفر سنه (۱۱۶۷) سبع و ستین و مائة و الف وکالت از تغییر رکن الدوله به مصمص الدوله شاهنواز خان اورنگ آبادی مقرر گردید - مصمص الدوله چهار سال به سرانجام این منصب جلیل القدر پرداخت - و در ایام وکالت خود بتداییر صائبه نوع غنیم را بر حد خود نگاهداشت که املا سر شورش بر نداشت - تفصیل این در دیباجه کذاب مآثر الامرا بزبان قلم رفته *

میر نظام علي و میر محمد شریف (که این مدت معطل با امیر الممالک بسر می بردند) مصمام الدوله در سنه (۱۱۶۹) تسع و ستین و مائه و الف اولین (را صوبه دارعی برار و دومین را صوبه دارعی بیجاپور از امیر الممالک دهانیده هر کدام را بصوبه خود فرستاد - میر نظام علي آخر مخاطب به آصف جاه ثانی شد - و محمد شریف اول به شجاع الملک و آخر به برهان الملک مخاطب گردید -

و بتاریخ ششم ذیقعدہ سنه (۱۱۷۰) سبعین و مائه و الف و کالت مطلق از عزل مصمام الدوله به برهان الملک (که از صوبه بیجاپور در حضور امیر الممالک به اوزنگ آباده بود) تقرر یافت - و در همین ایام آصف جاه ثانی با فوج شایسته از برار به اوزنگ آباد تشریف آورد - و برهان الملک را معطل ساخته اختیار ریاضت بدست خود آورد *

و چون اطلاق وکیل مطلق به برهان الملک بود لقب او ولی عهد مقرر گردید - و در همین سال بالاچی راو بارادہ پرخاش در سواد اوزنگ آباد آمد - آصف جاه ثانی نواب امیر الممالک را بحراسه اوزنگ آباد گذاشت و خود با برهان الملک جنگ کفان تا سزدهمیر (که قریب می کرده از اوزنگ آباد است) رفت - انجام کار

مصلحه به قرار دادن جاگیر غنیم قرار یافت .
 ملک بیست و هفت لک روپیه از موبجات دکن تسلیم
 غنیم شد . و شرکت حکومت اسلام ازین محالات
 برخاست . نواب آصفجاه ثانی بعد مصلحه از سندکهر
 بادرنگ آباد تشریف آورد . و حیدر جنگ مدارالمهام موسی
 بهوسی سرگروه نصارا گردید . و چون دید (که بامصف
 نواب آصفجاه نقش تسلط او درست نمی توان نشست) در
 شکست نواب آصفجاه افتاد . و بانواع حیل سازي ابراهیم
 خان کاپردی و سایر فوج نواب آصفجاه را از نواب جدا ساخته
 در ذیل نوکران موسی بهوسی داخل کرد . زر سپاه هشت
 لک روپیه از نزد خود تسلیم نمود . و نواب را تظا ساخت .
 بعد ازان مصمص الدوله را مقید کرده خاطر خود را از هر دو
 طرف جمع نمود . و خواست نواب آصفجاه را به بهانه
 صوبه داری حیدر آباد بحیدر آباد فرستد . و در قلعه گواکنده
 نگاهدارد . و میدان برای جولان خود خالی سازد . ندانست
 که تقدیر بر تدبیر سر پیچید . در سیوم رمضان قریب
 استوا سنه (۱۱۷۱) احدی و سبعین و مائه و الف
 حیدر جنگ در خیمه نواب آصفجاه آمد . نواب آصفجاه
 پیشتر با مشیران خود مخفی قتل حیدر جنگ قرار داده
 بود . حضار مجلس و خواص محفل حیدر جنگ را گرفته

ذبح کردند - و نواب آصفجاء بر اسبی سوار شده از لشکر
 قنجا بر آمد - و این همه توپخانه فرنگ در مقام حیرت معطل
 ماند - و جرأی نمود که کارنامه رستم و افراسیاب را
 منسوخ ساخت - و از مذبح شدن حیدر جنگ موسی بهوسی
 و دیگر اعیان لشکر هوش باختند - درین رستخیز واقعه طلبان
 نواب مصمّم الدوله و یمین الدوله و میر عبد النبی خان
 پسر نواب مصمّم الدوله را بسیر لاله زار شهادت فرستادند -
 بعد این هنگامه امیر الممالک و برهان الملک و موسی بهوسی
 بحیدر آباد شتافتند - و نواب آصفجاء ثانی پس از ذبح
 کردن حیدر جنگ راه برهان پور گرفت - و ابراهیم خان
 کاپردی (که جرأ و قهرآ حیدر جنگ او را از نواب آصفجاء
 جدا کرده بود) درین وقت بنواب پیوست - نواب آصفجاء
 سیزدهم (مضان) سال مذکور سوان برهان پور را مرکز نزول
 ساخت - و متمولان شهر و محمد انور خان برهانپوری و غیره را
 مصادره نمود - خان مذکور بشدت محصلان و از غم مصادره
 هفدهم ذیقعد سال مذکور زندگانی را وداع نمود - و در درگاه
 شاه برهان الدین غریب مدفون گردید - نواب آصفجاء از
 برهانپور به برار رفت - و در قصبه پاتم (که از قصبات
 اعظم برار است) چهارنی کرد - و بعد چهارنی با جانوجی
 پسر رگهو بهرنسله مکاسدار برار محاربات در میان آمد -

و بصلح انجامید - و بعد مصالحه عازم حضور امیر الممالک
 (که در نواحی حیدرآباد بود) شد - و بعد ملاقات
 درمیان هر سه برادران جدال و نزاع بسیار بوقوع آمد - آنچه
 انجام کار صورت گرفت اینکه نواب امیر الممالک و نواب
 آصفجاء ثانی یکجا شوند - و نواب برهان الملک بصوبه خود
 بیجاپور باشد - هیژدهم (بیع الاول سنه ۱۱۷۳) ثلث و
 سبعین و مائه و الف فتنة عجیبه گل کرد - که قلعه
 احمد نگر پای تخت نظام شاهیه را سدا سیو با دو برادر
 عمزاده بالاجی با قلعه دار سازش کرده گرفت - و بتاریخ
 مذکور مردم از داخل قلعه شده قابض گشتند - شهر
 احمد نگر آباد کرده احمد نظام شاه است که در سنه (۹۰۰)
 ثعمائة طرح انداخت - و بنام خود موسوم ساخت - و در
 دوسه سال شهرت بکمال خوبی آباد شد - و بعد اندک
 فرصت هضارے از سنگ و گل تعمیر نمود - و در درون
 آن عمارات دلکش و قصور منقش برای سکونت خود
 مرتب ساخت - و بعد فوت از اخلاف او این قلعه را
 متوارث بودند - شاهزاده دانیال بن اکبر شاه مع سپه سالار
 خان خافان در اراٹل سنه (۱۰۰۹) تسع و الف
 قلعه را از طبقه نظام شاهیه بتصرف خود آورد - و بعد
 ازین قلعه داران پادشاهان تیموریه هند بصیانیت این قلعه

(مآثر الامراء) [۹۰۷] (باب الغون)

مامور می شدند - بعد دو صد و هفتاد سال تخمیناً این قلعه از دست اسلامیان بدست اصفامیان افتاد - و درین سال یادر راد خیال خام در سر خود پخت - و خواست که ریاست اسلام را از دکن بردارد - و کار اصفام را رونق دهد - ابراهیم خان کاپردی را (که بدتر از آزر بت تراش بود) نوکر گرفت - و این ابراهیم خان یکی از قوم ارذال بود که در فونگیان تربیت یافته جنگ بقواعد فونگ می کرد - سامان حرب و توپخانه شایسته با خود داشت - اول در سلک نوکران آصفجاه ثانی بود - بتفریط و افراط نواب جدا شده بغنیم پیوست - غنیم از پونه بر آمده بیست و دوم جمادی الاول سال مذکور در سوان اردگیر بتقابل عساکر رسید - درین وقت فوج غنیم شصت هزار هوار بود - امیر الممالک و آصفجاه ثانی خواستند که از اردگیر به دهاردر دایر بیایند - و بعضی افواج سرکار را (که قریب دهاردر بود) با خود گرفته بر سر دار الحرب پونه روند *

منخفی نماند که پیشتر با غنیم تنها جنگ قزاقی بود - هزار اینها همین که رسد غله و کهنی لشکر اسلام بند میکردند - و قابو دیده به کوه یراق می جنگیدند - و مدار فوج اسلام بر توپخانه بود که گرد لشکر حصار از توپخانه کشیده بدفع می پرداختند - این مرتبه بعلمت رفاقت ابراهیم خان با

غزیم جمع جنگ قزاقی و جنگ فرنگی یعنی آشکاری توپخانه شد - و اضراب توپ نیز همراه گرفت - چون فوج اسلام در زنجیره توپخانه بهیئت مجموعی و اجتماعی راه طی میکرد تیر توپخانه غزیم کم خالی می رفت - و تیر توپخانه اسلام باینها اتفاقی می رسید - ابراهیم خان با آن (که خود را مسلمان می گرفت) طرفه کمر بر شکست اسلام بر بست - در حالت کوچ و مقام شب و روز توپخانه را مقابل آورده در کار داشت - و در حرکت و سکون و خواب و بیداری توپها سر داده آنی فرصت نمی داد - ازین جهت در لشکر اسلام خستگی سیاه راه یافت و عالم راه نورد کوچ شهادت گردید - و ششم جمادی الآخر سال مذکور بهادران اسلام از زنجیره توپخانه بر آمده بر ابراهیم خان و دیگر فوج غزیم ریختند - و بمشیر جلالت بسیاری از مخالفان را مقتول و مجروح ساختند - و پانزده علم از جماعه ابراهیم خان کشیده آوردند - بر همین منوال جنگیده جنگیده بمقاعه اودیسسه سه گروهی دهادر رسیدند - غزیم دید که اگر عساکر اسلام بدهادر رسیده فوج آنجا را با خود ملحق می سازند عهده برائی متعذر خواهد شد - پانزدهم جمادی الآخر سال مذکور قریب چهل هزار سوار اسب مجموعی بر چندارل فوج اسلام ریختند - چون جمعیت

اعدا بسیار و فرج اسلام دو سه هزار کس بیش نبود
بعد از کشتن و کوشش بسیار چندادل بغارت در آمده
چشم زخم عظیم به اسلامیان رسید - روز دیگر بساط معادرت
بر چیده شد - ناگزیر صلح (که آبستن هزاران فساد بود)
انعقاد یافت - غنیم جاگیر شصت یک روپیه محالات
خجسته بنیاد تمام و کمال سوای شهر و برگنه و هوایی هرسل
و ستاره و نیمه از صوبه بیدر و بیجاپور و قلعه دولت آباد
و قلعه آسیر و قلعه بیجاپور (که هر کدام پای تخت
سلطین اسلام بود) گرفت - و جاگیرات خاصه سرکار
و جاگیرات امرا و منصفداران بسیاری در تذخواه غنیم رفته
بحکم تقدیر قتل عام عجیبه بوقوع آمد - جز صوبه
حیدرآباد و بعضی از صوبه برار و بعضی از صوبه بیجاپور
و قلاع بیدر در دست اولاد آصفجاه نماند - آنها بشرکت
غالباً چهارم حصه - و خون فاسد در عروق ملک سرایت آورد -
هر چند و هن عظیم در بنیاد اسلام راه یافت لیکن آنها
نشد که حسب خواهش یادر ریاست اسلام یکقلم از
تلمرو دکن بر خیزد - و چون آغاز این و هن رفتن قلعه
اهمدنکر است شخصی تاریخ رفتن ملک شصت یک روپیه
چنین یافته

* قطعه *

* کافر دشمن اسلام گرفت *

* حصن بهیار حصین از فن *

* سال تاریخ رقم کرد خود ^(۲) *

* رفت احمد نگر و ملک دکن *

بعد انعقاد صلح غنیم فرجه برای قبض دولت آباد

فرستاد - قلعه دار آنجا شجاعت جنگ از ارلاد سید محمد

قنوجی فی الجملة استادگی کرد - غنیم احکام امیر الممالک

(که بنام شجاعت جنگ بود) مردم او را طلبیده نمود - و

گفت که قلعه موافق قرار داده (که با ما در میان آمده)

تسلیم باید کرد - ناچار نوزدهم شعبان سنه (۱۱۷۳) ثلث

و سبعین و مائة و الف قلعه را بمردم غنیم حواله نمود -

شخصه تاریخ بنظم آورده *

* گرفتند کفار احمد نگر را *

* دگر دولت آباد حصن علم رفت *

* خرد سال تاریخ بر لوح گیتی *

* چنین زد رقم دولت آباد هم رفت ^(۳) *

(۲) یعنی سنه هزار و یک صد و هفتاد و سه - (۳) یعنی سنه هزار و یک صد

و هفتاد و سه *

درین مقام بیان این (که دولت آباد در چه وقت

و بچه نهج بتصرف اسلامیان آمده بود)

بزبان قلم می آید *

مورخان آورده اند که سلطان علاء الدین برادر زاده و داماد
جلال الدین خلجی والی دهلی پیش از آن (که به هندوستان
رسد شنید که رام دیو راجه دکن خزائن موروثی چندین
قرن دارد - در سنه (۷۰۴) اربع و سبعمائت با هفت
و هشت هزار سوار از هندوستان بقصد تسخیر دیوکر یعنی
دولت آباد رهگرای دکن شد - و مصافت دور و دراز طی
کرده بایلچپور رسید - و از آنجا بایلغار جانب دیوکر شتافت -
رام دیو (که از رطل گران غفلت سیاه مسست بود) جمعی را
(که در آن وقت حاضر بودند) به مقابله و مدافعه فرستاد -
و در گروهی دیوکر با قراولان سلطان رو برو شدند - (چون
هندوان دکن هرگز مسلمانان را ندیده بودند - و تیر اندازی
و قزاقی بهادران اسلام مشاهده نهموده) تاب حمله اول
نیاورده تا شهر دیوکر هیچ جا نه ایستادند - رام دیو این
حالت معاینه کرده در قلعه دیوکر متحصن گردید - سلطان
علاء الدین جلو ریز به شهر دیوکر آمده پرمهتان و

(باب النون) [۹۱۲] (مآثر الامراء)

متمولان آنجا را دستگیر ساخته صد و پنجاه من طلا و چند من مروراید و اتمشۀ نفیسه از آنها گرفت . و دو صد زنجیر فیل و چندین هزار اسب از طویلۀ خاصۀ رام دیو بدست آورد - و بنابر فقدان ذخیرۀ رام دیو سفیران فرستاده بالاحاج تمام پیغام صلح کرد - و مَایَه الصِّلَح یک هزار من طلا بوزن دکن و هفت من مروراید و دو من جواهر مختلف و یک هزار من نقره و چهار هزار چادر ابریشمی بوته بافت نقره و طلا و دیگر اشیا (که عقل از تصدیق آن ابا دارد) قبول نمود - و سلطان پیشکش را قبض کرده و هر سال خواجه بر رام دیو مقرر نموده جمعی اسارا را از قید نجات داده روز بیست و پنجم از محاصره عطف عنان نموده سالم و غانم بهندوستان (رسید) - و سلطان جلال الدین را از هم گذرانیده خود بر تخت نشست *

و چون رام دیو تمرن درزیده سه سال باج و خراج نفرستاد سلطان در سنه (۷۰۶) سمت و سبعمائۀ ملک نائب کافور را (که عمده ترین امرای حضور بود) با لک سوار به تسخیر دکن روانه فرمود - و چون ملک نائب بحوالی دولت آباد رسید رام دیو صرفه در آویزه و ستیزه ندیده پسر خود سکندر دیو را در قلعه گذاشته خود با سایر فرزندان

و تحف و هدایا از قلعه برآمده ملاقات ملک نائب نمود - ملک نائب او را همراه گرفته در اریل سنه (۷۰۷) سبع و سبعمائه بخدمت سلطان علاء الدین آورد - و سلطان او را مورد مراحم ساخته باعطای چتر سفید و خطاب رای رایان و تفویض دیوکر با بهیارس از ممالک قدیم سرفراز گردانید - و قصبه توساری را (که متصل بگذر سورت است) باانعام او مقرر کرده یک لک تنگه نقد مرحمت نموده با پسران و تمامی خیل رخصت آن طرف اوزانی داشت - رام دیو بدیوکر رسیده آن قدر ملک (که از سلطان یافته بود) متصرف گشته مدة العمر قدم از جاده اطاعت بیرون نگذاشت - در سنه (۷۰۹) تسع و سبعمائه سلطان ملک نایب کافور را با لشکرگران از راه دیوکر به تسخیر درنگل تعیین فرمود - چون بدیوکر رسید رام دیو استقبال نموده خدمات شایسته بتقدیم رسانید و اعانت مهم فرادان بعمل آورد - و ملک نائب بعد فتح درنگل لک دیو راجه آنجا را امان داد - و پیشکش سنگین گرفته بهخندوستان مراجعت نمود - و در سنه (۷۱۰) عشر و سبعمائه باز ملک نائب را بتسخیر دهور سمندر یکی از بنادر دکن (که درین عصر از طغیان آب خراب است) و بعضی بنادر دیگر

با لشکر عظیم روانه کرد - چون بدیوکر رسید معلوم شد که رام دیو جان به قابض ارواح سپرده و پسرش ایم مقام گردیده - و چون پسر را باخلاص پدر نیافتنابر احتیاط فرچه را در جالنه باز داشته پیشتر لذشت - و بعد سه ماه به بنادر مقصوده رسیده آن لاینت را غارت کرد - و بلال دیو (راجه) کوناٹک را دستگیر ماخت - و نقود و جواهر چندین هزار قرن (که تعداد آن منحصر در علم آلهی ست) بدست آورده قرین سلامت به جالنه برگشت - و درانجا بلال دیو و دیگر اعیان کوناٹک را (که اسیر کرده آورده بود) یکقلم سر داد -

و از راه سلطان پور و نذر بار در سنه (۷۱۱) احدى عشر و سبعمائه بموصل دهلی سرمایۀ مسرت اندوخت - و سیصد و دوازده زنجیر فیل و نود و شش من طلا و صندوق جواهر و مرادید مع بیست هزار اسب از نظر سلطان گذرانید - و بعد چند روز بعرض سلطان رسانید که رام دیو فوت شده - پسر او محل اعتماد من نیست - اگر حکم شود بدکن رفته خراج چندین ساله را بهجنگ بدست آورده مملکت رام دیو را نیز ضمیمه ممالک محروسه

هازم - سلطان التماس او را پذیرفته مرخص دکن فرمود *

ملک نائب چون بدیوکر رسید پھر رام دیو را گرفته
بقتل رسانید - و قلعه را بتصرف خود آرد - و دران
سرزمین علم محمدي نصب کرده بجای رام (ام تحية و
سلام راجع ساخت - ازان وقت این قلعه در ایمنی حکام اسلام
متداول بود - تا آنکه مهابت خان یکم از امرای صاحبقران
ثانی شاه جهان پادشاه نوزدهم ذیحجه سنه (۱۰۴۲)
اثنین و اربعین و الف قلعه را از طبقه نظام شاهیه گرفت -
و ازان عصر قلعه داران سلاطین تیموریه هذ یکم بعد
دیگر بحفظ قلعه می پرداختند - بعد چهار صد و شصت
سال تخمیناً از دست ایمانیان به تصرف امضامیان رفت -
وَ تِلْكَ الْآيَاتُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ *

در وقت راجه ها دیوکر حصار و در بند و خندق
و استحکام نداشت - سلاطین اسلام حصار متعدد ساختند -
و سلطان محمد بن تغلق شاه دیوکر را دولت آباد
نام کرد - و گرد قلعه سنگ را تراشیده خندق عمیق
ساخت - و عمارات عالیه طرح کرد - و خواست که
دارالملک سازد - و دهلی را ویران کرده سکنه آنجا را آرده
آباد سازد - آخر الامر منسوبه این خیال صورت نه پذیرفت -
اما قلعه دار بیجاپور بنابر بے سامانی استادگی نکرد -

همین که غنیم حکم امیر الممالک حاصل کرده فرستاد قلعه را تسلیم کسان غنیم نمود - قلعه ارک بیجاپور از ابدیه یوسف عادل شاه مبدع طبقه عادل شاهیه اسم - اول از خاک بود - یوسف عادل شاه در اواخر مائه سابعه دیوار گلی را شکسته قلعه را از سنگ و گچ مرتب ساخت - و بعد فوت او درثه او قابض بودند - خلد مکان در اوائل ذی قعدة سنه (۱۰۹۷) سبع و تسعین و الف این قلعه را از سکندر (که خاتم طبقه عادل شاهیه بود) انتزاع نمود - و از آن وقت قلعه داران سلاطین تیموریه محافظت این قلعه بجا می آوردند - بعد دو صد و هفتاد سال و کمره قلعه از دست تصبیح شماران بیرون رفته در قبضه زنارداران افتاد *

اما میر نجف علی خان قلعه دار آسیر بنابر حمیت اسلام در دادن قلعه بمردم غنیم سر باز زد - و غنیم در لوازم محاصره کوشیده خان مذکور قریب یک سال جنگیده قلعه را نگاهداشت - آخر الامر چون فقدان ذخیره بحالت

اضطرار رسانید دوازدهم ربیع الآخر (روز جمعه سنه (۱۱۷۴)

اربع و سبعین و مائه و الف قلعه را بصلح تسلیم مردم غنیم نمود - مولف گوید *

* دژ شاه اسلام کافر گرفت *

* بدین شکل فرمان تقدیر رفت *

* دیور خرد سال تاریخ اد *

(۲)

* (تم زد) عجب حصن آسیر رفت *

قلعه آسیر از ابدیه آسا اهیر اسمت که از کثرت استعمال
تخفیف یافته سه حرف میانه ساقط گردید - و آسا نام شخصی
و اهیر لقب اوست - اهیر بزبان هندی گار چراننده - آسا اهیر
از زمینداران معتبر خاندیس بود - آبا و اجداد او قریب
هفت صد سال دران کوه آسمان شکوه توطن داشتند - و
برای حفظ مواشی و سایر اموال حصاره از سنگ و گل
ساخته روزگار می گذرانیدند - (چون نوبت به آسا اهیر رسید
و در مال و مواشی از آبا ترقی کرد) چار دیوار قدیم
شکسته حصاره از سنگ و گچ تیار نمود - و قلعه بنام او
شهرت گرفت *

نصیر خان فاروقی والی برهانپور (که در سنه (۸۰۱)
احدی و ثمانمائه بمسلطنت رسید) قلعه را از آسا اهیر
انتزاع نمود - باین طریق که آسا را پیغام کرد که
راجه بکلانه و انتور جمعیت بسیار فراهم آورده با من در
مقام مخالفت اند - می خواهم اهل و عیال مرا در قلعه
جا دهی - تا بخاطر جمع بدفع دشمن پردازم - آسا قبول
کرد - نصیر خان درز اول چند دلی عورات در قلعه فرستاد -

و تعلیم کرد که اگر زنان آسا بملاقات شما بیایند مراتب تواضع چنانچه باید بعمل آرید - روز دیگر مردم شجاع در دروایها نشانده فرستاد - چون دروایها بقلعه در آمدند سپاهیان یکبار از دروایها بدر جسته و شمشیر از غلاف بر آورده متوجه خانه آسا شدند - قضا را آسا و فرزندان او مهت غفلت بودند - و برای مبارکباد قدوم می آمدند - مردان دوچار شده تمام را بتل رسانیدند - و باقی اهل قلعه امان خواسته بر آمدند - نصیر خان این خبر شنیده از جائیکه بود بر جناح استعجال خود را به آسیر رسانید - و مجدداً به تعمیر او مشغول گشته شکست و ریخت درست کرد - ازان وقت این قلعه در دست اولاد نصیر خان بود - تا آنکه اکبر پادشاه در سنه (۱۰۰۹) تسع و الف قلعه را از دست بهادر پسر راجه علی خان انتزاع نمود - و ازان عهد قلعه داران سلاطین تیموریه نوبت بنوبت حراست قلعه بتقدیم رسانیدند - بعد از شش صد و شصت سال و کسریه این قلعه از تصرف اهل اسلام بدر رفت - و باختیار حریفان در آمد *

القصة بعد گرفتن ملک شصت لک روپیه و قلاع ثلاثه نخوت دماغ یادر را در گرفت - و با افواج پیش آهنگ و توپخانه فرنگ قصد هندوستان کرد - که بتدارک

شکست دتا پردازد - و غافل از آنکه تقدیر بر قدیر می خندد -
و قاعد اجل از را رهنمون می کرده بهندوستان رسانید - اگرچه
سردازی فوج بغام بسواس راد پسر بالاجی راد قرار یافت و
مدارالمهامی بزم یادو بود لیکن هرچه بود یادو بود - بعد
رسیدن هندوستان و جنگ با شاه درانی بسواس راد و یادو و
سرداران دیگر بمعرض قتل در آمدند - و این همه فوج و
توبخانه و اموال بے قیاس به یغمای درانیان رفت - چنانچه
در واقعات شاه درانی مفصل می آید - و این قصه ششم

جمادی الآخر سنه (۱۱۷۴) اربع و سبعین و مائه و الف
بوقوع آمد - و بالاجی راد هم در دکن نوزدهم ذیقعد
سال مذکور با پسر و برادر ملحق گردید - و ریاست به پسر
از مادھو راد (که صغیر سن است) و برادر اعیانی او
رگھناتھ راد عاید شد - و در سنه (۱۱۷۵) خمس و
سبعین و مائه و الف اصفجاء ثانی فوجها فراهم آورده با
امیر الممالک از قلعه بیدر (که درانجا چهاونی شده بود)
بذابر رجوه اول متوجه ادرنگ آباد شد - رگھناتھ راد و
مادھو راد هم با فوج سنگین و توبخانه از پونه حرکت کرده
در میدان شاه گده ایمانیان و اوثنانیان نزدیک هم رسیدند - و
تا ادرنگ آباد فی الجمله زن و خورده واقع شد - اصفجاء
ثانی بنه و اطفال زائد را در ادرنگ آباد گذاشته بیست

و سیوم (بیع الآخر سده) (۱۱۷۵) خمس و سبعین و
 مائه و الف بقصد دار الحرب پونه از انجا نهضت
 نمود - و غنیم را زده تا هفت کرده پونه رسانید - و در
 اننای راه لونگر را (که شهرست بر لب دریای گنگ دکن
 و مشتمل بر بتخانه معتبره و غنیم در دولت خود عمارات
 عالیه در انجا طرح انداخته) سوخته و بت را شکسته
 عمارات را با زمین هموار کرد - و قریب بود که پونه هم
 باین حالت رسد که ناگاه ناصر الملک پسر ششمی نواب
 آصفجاه غفران پناه بذابر غبارے (که با برادر داشت)
 و راجه رام چندر (که عمده سردار لشکر اسلام بود) با غنیم
 در ساخته شب بیست و هفتم جمادی الاول سال مذکور از
 لشکر اسلام بر خاسته بلشکر غنیم پیوستند - و کارے (که
 نا کردنی) بود بعمل آوردند - و بعد وقوع این قصه
 غنیم پله اسلامیان را سبک پنداشته روز دیگر از چهار
 طرف یورش کرده جنگ انداخت - و توپها را آورده بازار
 گوله اندازی گرم ساخت - مجاهدان اسلام از زنجیره توپخانه
 خود برآمده دست بجنگ کوتاه یراق دراز کردند - و
 بغیروی شمشیر آبدار صف مخالفان را برهم زده بسیارے را
 بر خاک هلاک انداختند - غنیم قاب نیارده از میدان
 خود را وا کشید - و چون دید که رایست منصور آن قدر راه

دور و دراز طی کرده بر هفت گروه پونه (سید) پیش
 ماهو را رفته فریاد کردند و گفتند که هرچند بر سر راه
 شدیم فائده نه بخشید - فرداست که پونه زده آتش
 می شود - و سکان پونه هم پیش رگه‌خانه را واریلا و
 فریاد بر آردند که می خواهی که خازمان ما را بردست
 مسلمانان برباد دهی - ناچار رگه‌خانه را و ماهو را
 سفیران را فرستاده پیغام صلح کردند - و ملک بیعت و
 هفت لک روپیه از صوبه خجسته بزیاد و صوبه بیدر بدل
 صلح بآصف جاه ثانی تسلیم نمودند - و این مصالحه

ششم جمادی الآخر سنه (۱۱۷۵) خمس و سبعین و مائه
 و الف واقع شد - طرفه اینکه سال گذشته در همین
 تاریخ شاه درانی بر یادر ظفر یافت - نواب آصف‌جاه
 از هفت گروهی پونه کوچیده جانب محلات راجه
 رامچندر خرامید - و در پاداش حرکت لغوی (که ازو
 بوقوع آمده) ملک او را پامال عساکر گردانید - و آغاز

موسم برشکال چهاردهم ذیحجه سنه (۱۱۷۵) خمس و
 سبعین و مائه و الف باراد چهارونی داخل قلعه صوبه
 بیدر با امیر الممالک شد - همان روز امیر الممالک را در قلعه
 مذکور مقید کرد - او یک سال و سه ماه و شش روز
 در حالت حبس گذرانید - و بعد تحریر این کتاب هشتم

ربیع الاول روز پنجشنبه سنه (۱۱۷۷) سبع و سبعین
و مائه و الف از قید زندان هستی برآمد - و در
جوار مرقد شیخ محمد ملتانی قدس سره مدفون گردید -
و در تاریخ فوت از امیر ارلاد محمد ذکا طال عمره گوید -

* قطعه *

* خدیو دکن روح والای او *

* به پوراز از دام محنت شده *

* رقم کردن تاریخ فوتش ذکا
۱۱۷۷

* امیر الممالک بجذب شده *

نواب آصفجاء ثانی بعد ازان (که قلعه بیدر را دایره
مرکز نزول خود ساخت) فرمان شاه عالی گوهر را (که
بنام او مشتمل بر تفویض صوبه داری دکن از تغیر امیر
الممالک صادر شده بود) استقبال نموده بدست تعظیم
گرفت - و مسند ریاست را بالاستقلال آرایش تازه داد - و
راجه پرماسوت را (که برهمنی ست ساکن سنکمیز) مختار
کل کرده جمیع مهمات مالی و ملکی بار و گذاشت -
بعد مصالحه ششم جمادی الآخر سال مذکور نحوه که
عقرب کزارش یافت رگهناهمه را و ماده و را
بدار الحرب پونه چهارنی کردند - درین ایام میان هر دو
مخالفت بهم رسید - متصدیان ماده و را خواستند که

(مائر الامرا) [۹۲۳] (باب النون)

قابو یافته رگه‌ناته رار را مقید سازند - رگه‌ناته رار برین

معنی اطلاع یافته سیوم صفر سنه (۱۱۷۶) ست

و سبعین و مائة و الف جریده با سواران معدود از

پونه بر آمده راه ناسک گرفت - محمد مراد خان

بهادر اورنگ آبادی (که از عمده نوکران نواب آصف‌جاه

ثانی ست) باستمال غنیم از نواب مامور گردید - و

در اورنگ آباد اقامت داشت - سر برزده برآمدن رگه‌ناته

رار شذیده چهاردهم صفر سال مذکور با جمعی از اورنگ آباد

دویده در نواحی ناسک با رگه‌ناته رار برخورد - رگه‌ناته

رار (که کمال بی سامانی و سراسیمگی داشت) آمدن

محمد مراد خان بهادر را در حق خود مغنم شمرده باعزاز

تمام پیش آمد - سرداران غنیم از رفاقت محمد مراد

خان معاینه کردند که نواب آصف‌جاه جانب رگه‌ناته

رار است - اکثران باو گردیدند - و در رفاقت مادهو رار

قهاران درزیدند - بنابران جمعی شایسته با رگه‌ناته رار

فراهم آمد - بیست و پنجم ربیع الآخر او از اورنگ آباد

باحمد نگر شتافت - مادهو رار هم با فوجی از پونه بر آمد -

بر درازده کورهی از احمد نگر بیست و پنجم ربیع الآخر

سال حال مادهو رار شکست یافته از میدان گذاره گرفت -

و امان خواسته روز دیگر خود را پیش عم رگه‌ناته رار

رسانید . نواب آصفجاء بکومک رگهزاتنه رار از بیدر
بر آمده قریب ناردگاه رسیده بود که این جا مذاقشه
انفصال یافت . چون موب آصفجاء بهوضع بیدگانو (سید
رگهزاتنه رار هم آنجا شافته در نخستین عشره جمادی الاول
سال حال باهم ملاقاتها و ضیافتها بعمل آمد . رگهزاتنه رار
ملک پنجاه لک روپیه و قلعه دولت آباد در جلدوی
این عنایت بنواب آصفجاء گذرانید . و اسناد مراتب کرده
بوکلای سرکار حواله نمود *

چون این امر جلیل القدر بحسن تردد محمد مراد خان
بر کرسی نشست راجه پرماسوت نتوانست دید که بیش ازان
عمل و دخل او در ملک و قلعه دولت آباد شود . صلح را
برهم زد . و نواب آصفجاء را بران داشت که رگهزاتنه رار را
معطل باید کرد . و جانوجی پسر رگهو بهونسله مکسدار برار را
بتطبیع این (که ترا بر جای رگهزاتنه رار قایم میکنم) طلبیده
ملازم رکاب نواب آصفجاء ساخت . و ناصر الملک پسر ششمی
نواب آصفجاء غفران پناه (که بطرف غنیم رفته بود) از
نا قدر دانی کشیده خاطر گشته چهاردهم شعبان سال حال
بنواب آصفجاء ثانی پیوست . رایات نواب با فوج سنگین متوجه
قادیمپ رگهزاتنه رار شد . رگهزاتنه رار تاب مقاومت در خود
ندیده آردگی و تاراج ملک (که اصل شیوه غنیم است)

اختیار کرد - و با سی هزار سوار بر سر اردنگ آباد آمده در
 سواد غرضی شهر نزول کرد - و زر معتد به از شهریان طلب
 کرد - موتمن الملک بهادر ناظم اردنگ آباد با دهمف قلت
 سپاه و سامان حرب در کمال حزم و هوشیاری باستحکام برج
 و باره حصار شهر پناه پرداخته مورچالها را بر همت خان
 بهادر کوتوال شهر بواد اعیانی محمد مراد خان بهادر و
 دیگر متصدیان و مردم شهر تقسیم نموده بانتظار کمک نواب
 آصفجه با غنیم به لطائف الحیل گذرانید - رگهذاته را
 این معنی دریافته گرفتن شهر تصمیم کرده نردبانهای
 قلعه گیري مرتب ساخت - و صبح بیستم شعبان سال حال
 (همین که از در بجه شرق سر بر آورد) غارتیان همراهی
 او بر آبادی خارج شهر پناه ریخته دست تاراج دراز
 کردند - رگهذاته را خود با فوج جانب شمال شهر ایستاد -
 و سپاهیان او نردبانها پدای قلعه قایم کردند - و فیلان
 متصل دیوار داشته چند کس بر دیوار بر آمدند - و
 تختههای دروازه را (که در دیوار کلان باغ قلعه ارک است)
 خواستند شکسته در آیند - همت خان بهادر و میرزا محمد
 باقر خان و تماشاگیان شهر ببارش تفنگ و سنگ و کفش آنقدر
 کردند و تلاش بظهور رسانیدند که خام خیالان بسیاری در پای
 دیوار راه درک اسفل گرفتند و در اطراف دیگر هم جمعی

کثیر از غارتیان بر دست شهریان قتل و جرم گشتند - در
 این گرمی معرکه (که تیر و تفنگ می بارید تفنگم بخیلان
 رگه‌ناهمه رار رسید - و همین تیر فارغ میدان دارو گیر شد -
 رگه‌ناهمه رار دست حضرت خائیده و خاک تشویر بر رو
 مالیده از یورش برگشت - و خبر قرب وصول موکب آصفجاهی
 شنیده رخت آوارگی جانب بکلان کشید - بیست و ششم
 شعبان سال مذکور موکب آصفجاهی وارد ادرنگ آباد شد -
 چون غنیم اراده داشت که بملک برار در آمده گرد تاراج
 بر انگیزد نواب غره رمضان بمنازل طولانی قریب بالاپور
 رسیده سد راه گشت غنیم ازان طرف برگشته و از
 نزدیکی بلد ادرنگ آباد گذشته متوجه حیدر آباد شتافت
 نواب هم عطف عنان نموده تا دریای گنگ سبیل تعاقب
 پیمود - و درانجا چنین مصلحت قرار یافت که تخریب
 دیار غنیم بر تعاتب رجگان دارد - نواب تعاقب را گذاشته
 متوجه دارالحرب پونه شد - و بعد بر آمدن از کتل
 احمد نگر جرق جرق سپاه را بهر ناحیه مقرر نمود که بتاراج
 مساکن و موطن غنیم پردازند - و خود بدو گروهی پونه رسیده
 مخیم ساخت - سکان پونه پیش ازین گریخته بقلاع و امکنه
 قریب رفته بودند - فَأَصْبَحُوا لَا يَرَى إِلَّا مَسَاكِنَهُمْ - مردم
 لشکر اسلام بکدام عمارات پونه را سوخته با خاک هیاه برابر

کردند - و افواج در یغما و نهب اطراف پونه و ملک
کوکن دقیقه فرو نگذاشتند - سَبَّحَانَ اللَّهِ در عهد بالا جی و
یادو از حدود دکن تا لاهور کسه چه قدرت داشت که
بر کاه اینها دست مزاحمت رساند - اکنون اموال و امتعه
اینها به یغما در آمد - و عماراتی که بصرف لکوک ساخته
بودند و قود آتش غضب الّهی گردید - میر ارلاد محمد ذکا
طال عمره گوید

* قطعه *

* آصف جاه دریم سلیمان اعلام *

* آبادی قوم برهمن سوخت تمام *

* تاریخ شنو ز شعله طبع ذکا *

۱۱۸۱

* آتش زده پونه را سپاه اسلام *

رگه‌ناقه راو بحیدر آباد رفته غره ذیقعه سال حال
بر شهر یورش کرده تلاش گرفتن شهر از حد گذرانید -
شجاع الدوله بهادر دل خان ادرنگ آبادی ناظم حیدر آباد
جمعی شایسته نگاه داشته بند و بست شهر کرده بود - او
و مردم او قدم همت در مقام جهاد فشرده بضرب توپ
و تفنگ و تیور یورش را رد کردند - و بهیاری از غازیان
سپاه او را تحفه آتش جهنم ساختند - از آنجا هم رگه‌ناقه
راو بے نیل مقصود برگشت *

* حرف الواو *

* وزیر جمیل *

از منصبداران عهد عرش آشیانی همت - بدایهٔ هفت صدی
رسیده در سفر و حضر بار یابی داشت - پس از قتل
علی قلی خان خانزمان در دیار شرقی جاگیر یافته سال
نوزدهم جلوس همراه خانخانان منعم بیگ به یساق بنگاله
رخصت شده - و در آن صوبه بکارها می پرداخت - ناگاه
فاک شعبده باز توطیهٔ فساد برانگیخت - و میان مظفر
خان حاکم آن صوبه و قاقشالان غبار دورویی برخاست -
از آنجا (که دورنگی مجبور مزاج نامبرده بود) سال بیست
و پنجم حقوق پرورش دلی نعمت را بر طاق نسیان نهاده
بمخالفتان پیوست - و چندی در آن خراب درونان گذرانید -
تا آنکه سال بیست و هشتم قاقشالان از معصوم خان
کابلی جدائی گزیده روی نیایش بدرگاه والا آوردند -
معصوم خان بعزم تاراج زه و زاد قاقشالان روانه شد - خان
اعظم کوکه حاکم آن صوبه ترسون محمد خان را با جمعه

بکمک قاقشالان فرستان - نامبرده نزد خان مزبور آمد - سال
بیست و نهم بعد از خلافت رسیده ملازمت در یافت -
پس ازان تا وقت موعود سرگرم نوکری بود *

* وزیر خان هروی *

برادر آصف خان عبد المجید است که سابقاً بتقریب
احوالش خامه سبک خرام عرصه این واقعه با اقدام بیان
پیموده - که (چون هردو برادر از دست خانزمان و بهادر
خان شیدانی رهائی یافته بکوه مانکپور آمدند) وزیر خان
گرم و گیرا به آگه شتافت - در هنگامه (۲) که عرش آشیانی
نضارت بخش ملک پنجاب بود - و مظفر خان دیوان اعلی
حسب الحکم احرام حضور بسته) خان مزبور در دهلی بدر
پیوست - او بنزد عواطف خسروانی امیدوار ساخته همراه
گرفت - چون بملازمت پادشاهی فایز گردید التماس عفو جرایم
هر دو برادر نمود - از پیشگاه جرم بخشی و مجرم نوازی
وزیر خان بتازگی مورد نوازش گشت - و بنام آصف خان
نیز منشور عنایت شرف نغان یافت - و چون میرزا
کوک که ناظم کجرات مورد عتاب گردید (سال بیست و یکم
(اگرچه سرداری بنام میرزا خان قرار گرفت) اما حل و
عقد مهمات آن ولایت به راجی (زین وزیر خان تفویض

(۲) نسخه [ج] درین هنگام که عرش آشیانی نصفت بخش پنجاب بود .

(باب الوار) [۹۳۰] (مآثر الامرا)

یافت - پس ازان (که میرزا خان طلب حضور گشت)
سپه سالاری نیز بدر باز گردید - و چون سال بیست
و دوم ظاهر شد (که آن ناحیه از بے پزرائی وزیر خان
غبار آلود ناایمنی ست) راجه تودرمیل (که در کار دانی
و مردانگی از یکتایان روزگار بود) بیداری تعین گردید -
اتفاقاً در همین سال مهر عالی کولابی (که از ملازمان
ابراهیم حسین باغی بود) مظفر حسین پسر خرد سال اوزا
از دکن آورده گرد شورش برانگیخت - هر چند وزیر خان
جرات به صف آرائی نمیکرد بذیروی شهاست و پردلی راجه
(چنانکه در ذکر او ثبت افتاده) مخالف خاک ابدار بفرق
روزگار خود بیخت - چون راجه بحضور شتافت بار دیگر
مهر عالی مهیج غبار آشوب گشته سر بفساد برداشت - وزیر
خان بعزم پیکار از احمد آباد برآمد - پیشتر از نوکران
فرومایه جدائی گزیده بعنیم پیوستند - ناچار بشهر معادرت
نموده متحصن گردید - آن فتنه پژوه خیزه تر گشته بمحاصره
پرداخت - روزی (که بسازش درونیان نودبانها گذاشته در
مدد بر آمدن بودند) از کشادگاه تقدیر تفنگی بهر علی
رسیده بکوی نیستی فرو شد - مظفر حسین میرزا را از
ناجربگی دل از جا رفته رو بهزیمنت آورد - و معهدا (چون
کارهای گجرات از وزیر خان متمشی نمی شد - و نا درائی

داد دهی علامه اختلال آن دیار گشت) معزول شده بحضور آمد - در سال بیست و پنجم از تغیر شاه منصور شیرازی بمنصب وزارت امتیاز اندرخت - و در همین ایام بحکومت ارده دستوری یافت - و در سال بیست و هشتم (که خان اعظم بدفع معصوم خان عامی و استخلاص بنگاله از تصرف متغلبان کافر نعمت تعیین گشت) وزیر خان بکمک نامزد گردید - و پس از انهرام معصوم خان (که میرزا کرکه از ناسازجی هوای آنجا بصریه بهار معاودت نمود) سپه سالاری عساکر آن مملکت تا رسیدن صوبه دار حضور بوزیر خان اختصاص گرفت - خان مزبور از کار طلبی بر سر قتلو خان قوهانی (که بر ولایت اردیسه استیلا یافته بود) فوج کشیده او را اداره بادیه فرار ساخت - قتلو خان ناچار در سال بیست و نهم بارسال پیشکش راه اطاعت و انقیاد پیمود - وزیر خان اردیسه با گذاشته خود بتانیده برگشت - و با صادق خان و شهباز خان کذبو کمکی بوده در ضبط و نسق آن ملک می کوشید *

چون در سال سی و یکم هر صوبه بدو امیر کار آگاه حواله شد (تا یکی اگر بدرگاه آید یا رنجور شود دیگری بکار او پردازد) پاسبانی بنگاله بوزیر خان و محب علی خان قرار گرفت - و در سال سی و دوم سنه (۹۹۵) نه صد و نود و

پنج هجری باسفال در گذشت - از امرای چهار هزارى بود - پس از فوتش شهباز خان (که دران هنگام بخشی سپاه آن دیار بوده) نوکران از (۱) به میرزا محمد صالح پسرش سپرد - (چون در سربى و سپه آرایی نسبت عنصرى و شایسته کرداری نیالان کارگر نیاید - و تا که مزاج شناسی زمانه و فراخ حوصلگی و خیر سگالی و آگاهی بر دوام فراهم نشود سزادار آن نکردن) در کمتر فرصت^(۲) آن تپاه گوهر بهم نشیمنی هوزه درایان یافه سراسر نیرو خواسته اندیشه کج گرایی فرادیش گرفت - درین اثنا میر مراد از حضور تعیین شد که سپاه وزیر خان را با پسرش بحضور آرند - محمد صالح در راه پا از گلیم فرا تر گذاشت - میر مراد ناچار به فتح پور همسوه محصور گردید - تا جاکیر داران اطراف جمع گشته مقیدش ساختند - چون بحضور رسید عرش آشیانی چندی زندانی فرمود *

* وزیر خان مقیم نام *

در آخر عهد عرش آشیانی بمنصب درخور و خطاب وزیر خان سرفروزی یافته - پس ازان (که سکه سلطنت بنام جنت مکانی نورانی شد) از اصل و اضافه بمنصب هزار

(۲) نسخه [ب] در کمتر فرصت آن تپاه گوهر هم نشیمنی هوزه درایان فیه سراسر به نیروی خواسته اندیشه کج گرا فرادیش گرفت *

و پانصدي و تقرر وزارت ممالك محروسه بشركت وزير الملك
جان بيگ (كه از والا شاهيان آن پادشاه بود) سر بلند
گريد - پس ازان بديوانى بنگاله ممتاز گشته بدان صوبه
دستوري پذيرفت - و تعالیه مزبور به غياث بيگ اعتماد الدوله
تقرر يافت - سال سيوم حسب الحكم از بنگاله معاودت نموده
بملازمت ديوست - پستتر (چون پادشاهزاده سلطان پوريز
بيصاق دكن معين شد) او بهمراهی پادشاهزاده كمر عزيمت
بست - ازان بعد همواره بخدمت پادشاهزاده بود - سال
يازدهم از اصل و اضافه بمنصب در هزار سوار شادكامي
اندوخت - سال دوازدهم بعطای علم و اضافه پانصدي قامت
قابليت برآراست - پستتر بر احوال او اطلاع نيافته *

* وزير خان حكيم سليم الدين *

مسقط الرأس وی چنوت پنجاب است - در طبابت
مهارت داشت - در عنقوان شجابه و ريعان جواني در سالک
ملازمان شاهزاده شاهجهان انتظام گرفت - چون بوسيله
پزشكي بدولت قرب و مزاج شناسي فايز گرديد شاهزاده
از كمال التفات بداردنگی عدالت عسكر خود مامور گردانيد -
او در رفع و قطع خصوصيات نقش ديانت و معامله فهمی
خود بر لوحه ظهور مرتسم ساخت - و از قرار واقع جادر
دل شاهي نمود - و در مهم رانا (كه ديوان بيوتات بود)

خدمات شگرف بجا آورده پدایه عمدگی ترقی و تصاعد نمود - و در ایام هرج و مرج ملتزم رکاب بود - املا درخواست چیزه نمود - بلکه آنچه درین مدت بهم رسانیده بود قریب ده دوازده اک روپیه بدواعی ضرورت بصرف خاص شاهي در آورد - و هنگام اقامت جذیر بدیوانی (۲) سرکار شاهزاده عز اختصاص گرفت - و دران وقت بعد از مهابمت خان عمده نری از دیگره همراه نبود *

روز جلوس صاحب قران ثانی بر سریر خلافت و حکم رانی بمنصب پنجهازاری ذات و سه هزار سوار و مرحمت عام و نقاره و انعام یک اک روپیه فرق مباحات بر افراخت - و در سال پنجم (چون فتح خان دولتابادی با وصف اظهار انقیاد بادای پیشکش تعلل می نمود) اعلیٰ حضرت وزیر خان را باضافه سواران بمنصب پنجهازاری پنج هزار سوار بر نواخته با ده هزار سوار جرار از برهانپور رخصت فرمود - تا هم بتسخیر قلعه دولت آباد پردازد و هم آن گران خواب غفلت را بیدار سازد - ازین آگهی فتح خان ترسان گشته پسر کلان خود را (۴) با پیشکش روانه درگاه ساخت - لهذا وزیر خان حسب الحکم از راه برگشته ملازمت در یافت - از آنجا (که در یماق

(۲) نسخه [ب] بصرف خامه پادشاهی در آمد - (۳) نسخه [ج]

عهده نری - (۴) نسخه [ب] همراهان *

دکن جمعیت زیاده نگه داشته بود) بیش از بیش مورد تفضل
پادشاهی شده در همین سال حین معارفت از برهانپور
نظم موبه پنجاب [که در قبول یمین الدوله بود -
و تذهیق محال خالصه آنجا (که نسبت بخالصات
دیگر ممالک زیاده است) از نایب ار چنانچه باید بر روی
کار نمی آمد] بوزیر خان (که قدیم الخدمه معتمد بود)
مفوض گشته از عرض راه رخصت یافت - و زیاده بر
هفت سال من حیث الاستقلال به صاحب موبگی آن ولایت
پرداخت - و در مرور و عبور خلافت پذهای پیشکش های
لائق از نظر می گذرانید - سال چهاردهم بصوبه داری
اکبر آباد سرفرازی یافته همگی ده ماه کامروا شد - و در سنه
(۱۰۵۰) یک هزار و پنجاه هجری به آزار قولنج در گذشت *
گویند روزی از بیرون شهر بدرون قلعه می رفت - چون
بدر دره هتیاپول رسید پای اسب لغزیده افتاد - احوالش متغیر
شد - دران حالت بلا کم و کاست مال ناطق و صامت خود را
داخل طومار کرده ارسال حضور نمود - آثار خیر بسیار بر
روی روزگار گذاشته - در لاهور حمام و بازار و حویلیهای
متعدد ساخته - مسجد جامع دارن که بمروز دهور و اعوام
نام او بر صفحه زمانه خواهد ماند - وزیر آباد نزدیک
لاهور احداث کرده قصبه چنوت را حصاره از خشت

پخته کشیده عمارات سنگین و پخته درست نموده بمتوطنان داد - و راسته بازارها و دکان و مساجد و رباط و مدرسه و دارالشفاء و چاه و برکه اساس گذاشته وقف مردم آنجا کرده تکالیف داد و ستد از اهل حرف برانداخت - و نوے وطن را آراست که این دولت بهیچ امیر دیگر در هندوستان میسر نشده - اما روی وطن ندید - همیشه درین آرزو ماند - گویند مرد سلیم النفس و یک پهلو بود - همه عمر بسادگی و بے تکلفی بسر بود - خرج بیوتات و پوشاک کم داشت - چون در لاهور هر خرید و فروخته که می شد اکثر از سرکار او بود زرهای بسیار اندوخت - اما افسوس که کرم وجود نداشت - و بازدک حرفه احوال او منقلب میگشت - و فوراً سورت غضب فرو می نشست - و از فرط ارادت و دولت خواهی کار پادشاهی را توأم عبادت الهی می دانست - پسرش صلاح خان است که مدتی در عهد عالمگیری میر توزک بود - سال بیست و نهم بخطاب انور خان و داروغگی خواصان سرفراز شد - سال سی و ششم فوت نمود *

• وزیر خان محمد طاهر خراسانی •

از خاک پاک مشهد مقدس رضویه است - سَلَامُ اللّٰهِ عَلَیْ سَادَتِهَا - مَشَارِالِیْهِ عَمَدَةُ سَائِرِ مَلَازِمَانِ مَعْتَبَرٍ وَ

(مآثر الامراء) [۹۳۷] (باب الرواد)

سرآمد مقربان عقیدت اثر ایام شاهزادگی عالمگیر پادشاه
بود - مدتی ممتد بدیوانی سرکار شاهزاده پرداخت - و
کارهای شایسته و فوج کشیهای شایان نمود - سال دهم
شاه جهانی (چون شاهزاده بعد از وقوع طوی کتخدائی
خویش از حضور پدر والا قدر رغبت معارفت بصوت داربی
دکن یافت) بانتراع الکای بکلانہ (که مابین گجرات و
دکن بهیر حامای مشهور است - و بر سبیل التمه نامزد
شاهزاده شد) مامور گردید - جناب شاهی پس از وصول
بتعلقه محمد طاهر را باتفاق مالوجی دکنی بتسخیر آن
ولایت تعین نمود - صوملی الیه از کار طلبی و نقد آردی
سه فوج ترتیب داده از سه جانب بر بارگ قلعه ملهیر
(که مسکن و مادی بهرجی مرزبان آنجا بود) یورش
نموده بتصرف در آرد - آن بومی از آسیمه سری بقاعه
(که بر قلعه کوه است) رفته متحصن گشت - سردار
جد کار به انسداد ابواب غله پرداخته در مورچال دوانی
و فبرد آرائی کمر سعی چست بر بست - آن زمیندار
مغلوب رعب و هراس گشته در سال یازدهم بهمد
پیمان ملاقی گردید - بغداد بخت آن مرزوم مفتوحه و
حراست قلعه ملهیر (که حاکم نشین آن دیار است)
بمحمد طاهر مقرر گشت - و (چون در سنه (۱۰۶۲) هزار و

شصت و دوم هجری مرتبه ثانی نظم دکن بشاهزاده
تغویض یافت) از بنیادیت صوبه خاندیس من حیث الاستقلال
اختصاص گرفت *

(د) چون بیست و پنجم جمادی الآخره سنه (۱۰۶۸)
هزار و شصت و هشت از خطه برهانپور ریاست عزیمت
بدفع دارا شکوه برافراخته گشت (نظر بر قدم بزدگی و
دیوین فدویت و فرط محرمیت و بسیاری قرب و منزلت
بدستور سابق بحکومت خاندیس مقرر داشته بعطای علم
و نقاره و خطاب وزیر خانی سر اعتبار بر افراخت - و پس
از ظهور کامیابی (که سرور سلطنت هندوستان بجلوس
عالمگیری مزین گشت) صوبه خاندیس بمعظم خان
میر جمله (که باقتضای مصلحت وقت در دولت آباد
نظر بند بود) متعلق گردید - خان مذکور حسب الحکم
به اورنگاباد نزد شاهزاده محمد معظم شتافت - و بعد ازان
بمرافقت شاهزاده مذکور بتقبیل سده خلافت جبهه آرا^(۲) گشت -
و در سال سیوم بصوبه دارئی اکبر آباد خلعت امتیاز
پوشید - و چون سال ششم پادشاهزاده محمد معظم
از تغیر شایسته خان امیر الامرا بنظم دکن مرخص گردید (
خان مزبور از آگرة بهمراهی شاهزاده متعین گشت - و

ایالت خاندیس مجدداً بدر تعلق گرفت - و در سال
هفتم بصوبه داری مالوه از انتقال نجابت خان مامور شد -
و بمنصب پنج هزارى پنج هزار سوار در هزار سوار در اسبه
سه اسبه بلند پایگی یافت - مدتی دران ولایت گذرانید -
سال پانزدهم (۱۰۸۳) یک هزار و هشتاد و سیوم
هجری همانجا ودیعت حیات سپرد - در نفس شهر
اورنگاباد باغی احداث نموده - با آنکه درین ایام کشت زارے
بیش نیست هنوز بذام او زبانزد است - و محمود پوره
بیرون شهر مذکور (که ما بین تالاب خرد و روضه
اسلام خان مشهدی است) احداث کرده برادر کلان او میرزا
محمود است که پسرش محمد تقی خان در سال
ششم عالمگرمی بخدمت بخشیکرمی و واقعه نویسی صوبه
خجسته بقیاد سرفرازی یافت - و در سال دهم باجل
طبیعی در گذشت - حویلی عالیشان مطبوع مشرف بر
تالاب خرد در پوره مذکور اساس نهاده که سیرگاه بود -
و مثل شاهزاده بیدار بخت خلف محمد اعظم شاه
درانجا فرد آمد - پسرش میرزا عبد الرحیم مدتها در
کم منصبی دران دلنشین مکان داد عیش و عشرت داد -
پسره گذاشته بود - الحال از آنها کسی نیست - و هنوز

آن مکان با برجها ست - دیگر برادر زاده وزیر خان رفیع
 خان باذل تخلص است - مدتی فوجدار بانس بویایی بود -
 عزت اعجاز سمات حضرت نبوی صلی الله علیه و آله و سلم^(۲)
 در زمین شاهنامه فردوسی بنظم آردنه موسوم به حمله حیدری
 ساخت - تلاشها کردم قریب چهل هزار بیت است *

* حرف الهباء *

* هاشم خان *

پسر قاسم خان میر بحر است - (چون پدرش سال
 سی و نهم جلوس عرش آشیانی در کابل کشته شد - و ایالت
 آنجا بقلیچ خان مقرر گردید) در بیارگاه سلطانی رسید،
 مورد نوازش گشت - و سال چهل و یکم بهمراهی میرز
 رستم قندهاری بتادیب راجه باسو و غمیره بوم نشینان شمالی
 کهسار رخصت یافت - و در گشایش قلعه مؤ مصدر تردد
 گردید - پستو بحضور آمد - سال چهل و چهارم همرا

شیخ فرید بخشی بتسخیر آسیر مامور گشت - پس ازان همراه
 سعادت خان (که از جانب حکام دکن قلعه دارى کالنه
 و تربنگ داشت و از مساعدت بخت رجوع ببارگاه سلطنت
 آورده بود) بجانب ناسک دستوري پذیرفت - و بعد گرفتن
 قلعه تربنگ سال چهل و ششم به پیشگاه خلافت رسیده شرف
 کورنش در یافت - و سال چهل و هفتم بمنصب هزار و
 پانصدي امتیاز اندرخت - سال اول جلوس جهانگیری از
 اصل و اضافه بمنصب دو هزارى هزار و پانصد سوار و عذایت
 اسمب خاصه چهره ناموري بر افروخت - سال دوم بمنصب
 سه هزارى در هزار سوار و صاحب صوبگی ملک اردیسه
 بلاد پایه گشت - سال پنجم غایبانه بحکومت کشمیر سرفراز
 شد - خواجگی محمد حمید عم او رخصت آنجا یافت -
 که تا رسیدنش ازان ملک خبردار باشد - اواخر همان سال
 بحضور آمده جانب کشمیر مرخص گردید - بسر از محمد
 قاسم خان میر آتش شاهجهانی سمت که ترجمه اش درین
 اوراق اندراج یافته *

* هادي داد خان *

برادر رشید خان انصاري سمت - در عهد فردوس آشیانی
 بمنصب پانصدي سرفراز شده - سال هشتم همراه سید

خانجهان بارهه بگوشمال ججهار سنگهه بوندیله تعبیر یافته -
 سال نهم (که ملک دکن مضرب خپام سلطانی بود - و سه
 فوج بسرکردگی سه کس به تذبیه ساهو بهونسله و پامال
 ساختن تعلقه عادل خان دستوری پذیرفت) او بهمراهی
 خاندوران اختصاص گرفت - سال یازدهم از اصل و اضافه
 بمنصب هزاره سوار چهاره عزت بر افروخت - و سال
 بیست و دوم (که برادرش رشید خان رهگرای سفر آخرت
 گردید) او بمنصب دو هزاره دو هزار سوار سر برافراخته
 بجای برادر بضبط موبه تلفگانه (که عبارت از نافذیر وغیره
 محالات مفتوحه باشد) مامور شد - سال بیست و چهارم
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار و خطاب خانی مامور گشت - سال بیست و نهم بعطای
 علم و نقاره طبل شادکامی بر نواخت - و در همین سال
 برطبق حکم حضور و اشاره شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر
 با جمعی از منصبداران برای گرفتن پیشکش باقی نمه کیسر
 سنگهه پسر کوننا زمیندار دیوگدهه گام عقیدت بدان صوب
 برداشت - و میرزا خان موبه دار ایلچپور نیز از سمت
 دیگر عزیمت نمود - و او مضطرب شده با صوبه دار ایلچپور
 برخوردی مع پیشکشات پیش شاهزاده روانه گشت - سال

(مآثر الامراء) [۹۴۳] (باب الوار)

سي ام بر طبق حكم خسروي همراه محمد سلطان شاهزاده بجانب تلعك گوانگنده شتافت - پس از رسيدن پادشاهزاده محمد اورنگ زيب بهادر در مورچال مصدر مساعي جميله گرديد - و هنگام معاودت پادشاهزاده بناندير رخصت يافت - و در همين سال مطابق سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش هجري بكنج نيستي خزيد - و در ناندير مدفون گرديد -

اگرچه سي پسر از مانده بود اما الهام الله پسر رشيد خان (كه برادرزاده او باشد) براي نگاهداشتن جمعيت او شايسته بود - پادشاه او را از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدي هزار سوار بر نواخت - و پور حقيقي او عبدالرحيم نام تا سال سي ام منصب پانصدي صد و بيست سوار كاسبايي داشت *

* هوشدار خان مير هوشدار *

پسر ملتفت خان مخاطب به اعظم خان عالمگيري سمك - در سال بيست و هفتم شاهجهاني از تغيير عم خويش مفتخر خان خانزمان بداد رگي توپخانه دكن بپايه اعتبار بر آمد - و بمنصب نه مدي چهار صد سوار سرفروزي يافت - و در آخر آن عهد بر كمك مهدي به هزاري شش صد سوار رسيد - (چون الويه ظفر طراز شاهزاده محمد اورنگ زيب ناظم دكن بقصد مستقر الخلافة

خانجهان بارهه بگوشمال ججهار سنگهه بوندیله تعبیر یافته -
 سال نهم (که ملک دکن مضرب خیام سلطانی بود - و سه
 فوج بسرکردگی سه کس به تذبیه ساهو بهواسله و پامال
 ساختن تعلقه عادل خان دستوری پذیرفت) در بهمراهی
 خاندوران اختصاص گرفت - سال یازدهم از اصل و اضافه
 بمنصب هزارهی هزار سوار چهاره عزت بر افروخت - و سال
 بیست و دوم (که برادرش رشید خان رهگرای سفر آخرت
 گردید) او بمنصب دو هزارهی دو هزار سوار سر برافراخته
 بجای برادر بضبط موبه تلنگانه (که عبارت از ناندیر وغیره
 محالات مفتوحه باشد) مامور شد - سال بیست و چهارم
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی هزار و پانصد
 سوار و خطاب خانی مامور گشت - سال بیست و نهم بعطای
 علم و نقاره طبل شادکامی بر نواخت - و در همین سال
 برطبق حکم حضور و اشاره شاهزاده محمد اورنگ زیب بهادر
 با جمعی از منصبداران برای گرفتن پیشکش باقی ذمه کیسر
 سنگهه پسر کوکنا زمیندار دیوگدهه گام عقیدت بدان صوب
 برداشت - و میرزا خان موبه دار ایلچپور نیز از سمت
 دیگر عزیمت نمود - و او مضطرب شده با صوبه دار ایلچپور
 برخوردیده مع پیشکشات پیش شاهزاده روانه گشت - سال

سي ام بر طبق حكم خسروي همراه محمد سلطان شاهزاده
 بجانب قلعه گولگنده شتافت - پس از رسيدن پادشاهزاده
 محمد اورنگ زيب بهادر در مورچال مصدر مساعي جميله
 گرويد - و هنگام معاودت پادشاهزاده بناندير رغصت يافت - و
 در همين سال مطابق سنه (۱۰۶۶) هزار و شصت و شش
 هجري بكنج نيستي خزير - و در ناندير مدفون گرويد -
 اگرچه سي پسر از مانده بود اما الهام الله پسر رشيد خان
 (كه برادر زاده او باشد) براي نگاهداشتن جمعيت او
 شايسته بود - پادشاه او را از اصل و اضافه بمنصب هزار و
 پانصدي هزار سوار بر نواخت - و پور حقيقي او عبدالرحيم
 نام تا سال سي ام منصب پانصدي صد و بيست سوار
 كاسبايي داشت *

* هوشدار خان مير هوشدار *

پسر ملتفت خان مخاطب به اعظم خان عالمگيري سمك -
 در سال بيست و هفتم شاهجهاني از تغيير عم خویش
 مفتخر خان خانزمان بداروغی توپخانه دکن بهايه اعتبار
 بر آمد - و بمنصب نه مدي چهار صد سوار سرفرازي
 يافت - و در آخر آن عهد برکت عهد به هزارى شش
 صد سوار رسيد - (چون الويه ظفر طراز شاهزاده
 محمد اورنگ زيب ناظم دکن بقصد مستقر الخلافه

اکبر آباد سایه و محل ببلده برهانپور انداخت (بافزایش
 پانصدی صد سوار بمنصب هزار و پانصدی هفت صد
 سوار و خطاب خانی کامیاب عزت گردید - و در معارک
 رزم و غنا همه جا ملتزم رکاب عالمگیری بود - (چون
 روز جنگ داراشکوه بعد ظهور تباشیر فتح پدرش از حدت
 هوا جان در باخت (پادشاه قدر دان او را باعطاف خسروانی
 از غزا بر آورده باضافه نمایان استمالک و دلجوئی فرمود -
 و داروغگی غسلسخانه (که جز به معتمد اخلاص منش^(۲)
 عقیدت نشان تفویض نشود) بخان مذکور مفوض گردید -
 و او بحسن کار دانی و مزاج شناسی مدتی بتقدیم آن
 خدمت خود را شایان الطاف پادشاهانه گردانید - و بعد
 جنگ شجاع بمنصب سه هزاری در هزار سوار مورد
 عزایت گشت - و در سال پنجم از اصل و اضافه بمنصب
 چار هزار و سه هزار سوار بلندرتبگی یافت - (چون در
 همان ایام باراده سیر کشمیر ریاست عالیہ بجانب پنجاب
 نهضت نمود) به صوبه داری دار الخلافه شاهجهان آباد
 خلعت سرفرازی پوشید - و در سال ششم با ارسال فرمان
 حکومت مستقر الخلافه اکبر آباد از انتقال اسلام خان
 بدخشی مداخلات اندوخته سرگرم کار گشت - و در سال

هشتم فوجدارى نواح آن مصر جامع نیز ضمیمه بخان مزبور
مقرر شده با افزایش هزار سوار مشمول مراسم گردید . و چون
مقامت و قدریت خان مشارالیه با نیکو معاملگی و
راست کیشی دلنشین خاد مکان بود در صوبه دارى آگره مدتها
بسر برد - و در سال چهاردهم بصاحب صوبگی خاندیس
مامور شد - و در سر آغاز سال پانزدهم سنه (۱۰۸۲)
هزار و هشتاد و دوم هجری در برهانپور بمطاعت هستی
در نوردید - خان صوملی الیه در شوه بندوق اندازی سرآمد
امثال و اقران بود - چندی بتعالیم پادشاهزاده محمد
اعظم (که ورزش فن ناگزیر نشاء سروری ست) تارک
افتخار می افراخت - پسرانش کامگار و جعفر بعد فوت
پدر به استانبوس خلافت رسیده کادیاب عنایت شاهانه
گشتند . نخستین در پردلی و جسارت منشی مشهور
دورگار بود - رسوم سپاهگری^(۲) پر لازم گرفته - تکیه و لحاف
او بی زره نبود - جمع را با خود رفیق داشت و آنرا
چهل تن می نامید - از غرور خانه زادی اکثر مصدر بے باکیها
میشد - و معاتب میکشت - در سال بیست و سیوم هنگام
(که اجمیر معسکر پادشاهی بود) بنابر جهت از منصب
بر طرف شده چهار زخم جمدهر بشکم خود زد - ناچار

(۲) نسخه [ج] رسوم سپاهگری را لازم گرفته .

از روی خانه زاد نوازی هم التفات بکار رفت . بسپا
پر زرد و قوت بود - و حکایات غریبه از نقل کنند . جنگ
با نهنک در قلعه داری چنانچه گدھے مشهور عالم است - د
قلعه داری رای سین مالوه در گذشت - ازو کسی نماند *

* هزبر خان خلف آله وردی خان *

در عهد خلد مکان سال هفتم بقعه هاری رهتاس
و پستتر بقوجرداری بنارس از تغیر ارسلان خان برادر خو
و از اصل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی هفت
سوار مباحات اندوخت . سال هجدهم مطابق سنه (۱۰۸۵)

هزار و هشتاد و پنج هجری به تهانه داری جگدک
(که در راه کابل واقع است) سر بلند شده در جنگ
با افاغنه آنجا با اتفاق پسر بکار ولی نعمت در آمد *

* همت خان میو عیسی *

خلف الصدق اسلام خان بدخشی است - از سر آغ
نشو و نما بل در سن صبا بعنایت و الطاف خلد مکا
سرافراز بود - و بنوازش تربیت آن شاه ستوده شیم ممتاز
مجموعه بود در قابلیت و کمال - نسخه بود از فضای
خصال - پیوسته ملان علمای دقیقه طراز و مرجع سخن فهما
نکته پرداز - سلیم النفس نیک ذات کریم الاخلاق خیرخوا
کایذات - ارباب عالم و هذر از هر باب در محفلش باربار

و کامياب - طبع موزون داشت - از دست * بيمت *

* بجز خارے که مجنون داشت در دل *

* بيبابان جنون خارے ندارند *

مشار اليه بنابر افتدار و اعتبارے (که پدرش را در ايام شاهزادگي در سرکار خلد مکان بود) خود هم باعزاز و احترام مي زيست - بعد محاربه جسونک بمنصب دو هزاري و خطاب همت خاني (که والد او نيز بدان چنده مخاطب شده بود) سربلند گرديد - و چون سال ششم پدرش بصوبه دارى مستقر الخلافه آگره سرافرازي يافت او را بفوجدارى نواحى آن مرکز سلطنت برنواخته از منصبش (که هزار سوار بود) پانصد سوار دو اسبه سه اسبه گرديد - و پس از فوت پدر بحضور (سيده قوربيگي شد - و در سال نهم بداروغگى گرز برداران افتخار اندوخت - و سال دوازدهم بداروغگى ديوان خاص اختصاص گرفت - و پستتر بمنصب سه هزاري و بخشىگري سپوم فايز شد - و در سال چهاردهم از تغير اسه خان به بخشىگري دوم مخلع و معزز گشت - و در سال پانزدهم از تغير سربلند خان بصوبه دارى اکبر آباد امتياز يافت - و سال هفدهم (هنگام نهضت پادشاهي بجانب حسن ابدال) بداروغگى غسالخانه مفتخر گرديد - و در سال نوزدهم از تغير

حسن علي خان بصاحب موبگي آله آباد و مرحمت
 يك لك دريه خرمي اندوخت - و سال بيست و سيوم
 در اجمير به آستانبوس خلافت رسیده از اودیپور رخصت
 معاددت بتعلقه يافت - و در همين سال سر بلند خان
 مير بخشي ودیعت حیات سپرد و حکم مطاع بطلب
 همت خان رفت - دهم شوال سال بیست و چهارم
 در بلده اجمير بخدمت جلیل القدر بخشگیری اول فرق
 تفاخر بلند ساخت و از فرط نوازش خلعت درپتۀ زرین
 بخانه اش مرسل گشت - و همين سال در عین هنگامه بغی
 و طغیان اکبر [که باتفاق مغروران راتهور و برخه سوان
 لشکر پادشاهی از غایت وقاحت و بے سعادتي باراده
 مقابله پدر عالیقدر دران وقت (که زیاده بر ده هزار سوار
 در رکاب پادشاهی نبود) نزدیک رسید] خلد مکان همت
 خان را (که بشدت مرض مبتلا بود) بحر است اجمير
 در قلعه گذاشته از شهر بر آمد - پنجم ماه محرم
 سنه (۱۰۹۲) هزار و نود و دوم هجری خان مذکور
 بساط حیات در نورید - از مستعدان روزگار بود - و در
 همسران سرآمد اقوام - فصاحت و بلاغت از نظم و نثر
 بر مفعله یادگار نکاشته - بهندی نیز شوق و سلیقه درست
 داشت - میرن تخلص میکرد - پسرانش محمد مسیح مرین^(۲)

خان و (رح الله فيك) خان اردين در سال بيست و ششم
بخدمت ميرنوزكي سر برافراخت - پستو خطاب خانه زاد
خاني يافت - و در سال بيست و هشتم از تغيير ملايت
خان بدارنگي بندهای جلو اختصاص گرفت - و پس
ازان بقلعه داري ارک خجسته بندياد و آخر بقلعه داري
بندر سورت تعيين يافت - دومين منصب هزاري و بخشيدگري
فرج شاهزاده محمد بيدار بخت داشت *

* همت خان محمد حسن و سیه دار خان *

* محمد محسن *

پسران خانجهان بهادر کوكلتاش اند - ابتدا بمنصب
در خور و خطاب خاني سر برافراخته پستو اردين خطاب
مظفر خان و دومين خطاب نصيري خان چهره عزت
بر افروختند - سال بيست و هفتم جلوس خلد مكن
(چون عرضداشت خانجهان بنظر پادشاه گذشت كه غنيم
بر دريای كشنا باراده فاسد فراهم شده بود) مومي اليه
سي كوده تاخته بمالش قوي بسيار را قتل و اسير
گردانيد - فرمان تحصيل بنام او صدور يافته اقبلايش باضافه
منصب و عطای خطابها شانگامي افروختند - ازان جمله مظفر
خان بخطاب همت خان و نصيري خان خطاب سپه دار خان
نامور گردیدند و سال نهم اولين بعطيه خلعت

(باب الواو) [۹۵۰] (مآثر الامرا)

و شمشیر و فیل مهابی گردیده رخصت بیجاپور یافت -
و پس از وقوع فتح آنجا سال سی ام بعثت اسب
با ساز مومع و از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصدی
دو هزار در صد سوار و خطاب بهادر و عطای هشتاد
لک دام بانعام کامیاب گشته به تفویض صوبه آله آباد
نامزد شد - و سال سی و سیوم (چون خانجهان کوکلتاش
ناظم آله آباد گردید) نامبرده بصوبه دارمی اودهه و فوجدارمی
گورکھپور اختصاص گرفت - سال سی و چهارم باز تعاقب داری
آله آباد بار قرار یافت - پستتر طلب حضور شد - سال
سی و هفتم بملازمت پادشاهی پیوست - و جهت رسانیدن
متعلقان سلطان معز الدین بقلاع پرناله دستوری پذیرفت -
سال سی و نهم [چون زوج الله خان و غیره امرای پادشاهی
بتفصیل (که در احوال قاسم خان کرمانی رقم زده کلک
اخبار سلک گشته) در کهور پره از سنتای سردار مرهتہ مغلوب
(۲)
گردیدند] از حسب الحکم یلغار نموده با سنتای مذکور بمقابله
پرداخت - و آویزش سترگ رو داد - اگرچه مقاهیر را از
پیش رو برداشته بود - اما از نیرنگی تقدیر تیر بندوق
اجل بر سینه اش خورده مطابق سنه (۱۱۰۶) هزار و یک
صد و شش هجری کار او باتمام رسانید - درمیان سال

هي ام از تغيير مكرم خان بصوبه دارى دكن و سال سي و هفتم بظلم آله آباد از انتقال بزرگ اميد خان بانضمام فوجدارى جوناپور و از اصل و اضافه بمنصب سه هزارى سه هزار سوار و عطايى يك كودر دام بطريق انعام مشمول عواطف گشت - و سال چهل و يكم از انجا معزول گرديد *

صاحب مآثر عالمگيري^(۲) مي نويسد كه سال چهل و هشتم سپهدار خان ناظم آله آباد در جلدوى تنبيه مهابت بومى جوناپور از اصل و اضافه بمنصب چهار هزارى سه هزار و پانصد سوار و سال چهل و نهم باضافه هزارى ذات درجه پيمائى افتخار گرديد - از انجا معلوم ميشود كه نامبرده بار دوم هم صوبه دار آله آباد شده - و پس از ارتحال خلد مكان بوقت خلد منزل بخطاب خانجهان اعز الدوله بهادر رايت اعتبار بلند ساخته - غالباً سال سوم جلوس پادشاه مزنور بصوبه دارى بنگاله اختصاص پذيرفته - تاريخ فوتش بنظر نيامده - در ادرنگ آباد متصل دهلي دروازه حويلى عاليشان (كه مكانى عمارت حمام در نهايت پاكي زكي ساخته) يادگار از بوده - الحال آن عمارت بر هم خورده *

(۲) در [مآثر عالمگيري] سپهدار خان ناظم آله آباد چهار هزارى سه هزار سوار در جلدوى حسن خدمت تنبيه مهابت بومى جوناپور باضافه پانصد سوار درجه پيمائى افتخار گرديد *

* حرف الیاء *

* یوسف محمد خان کوکلتاش *

پسر کلان خان اعظم اتکه است - با عرش آشیانی
 نسبت رضاعت داشت - چون پدرش با جمعی از پیشگاه
 سلطنت دستوری یافت تا سر راه بیروم خان (که عازم
 نواح پنجاب بود) بگیرد او نیز در سن دوازده سالگی
 به همراهی پدر تعیین یافت - و در روز معرکه با جمعی از
 مبارزان میان قول و التمش اختصاص گرفت - و چون اتکه
 خان بعد برهم خوردن افواج میمنه و میسره چاره دران
 دید (که بر فوج بیروم خان تاخست آرد) خان مذکور پیش
 پدرش پدر بوده مصدر ترددات شد - و بخطاب خان
 نام آرد گردید - و چون پدرش بر دست ادهم خان کوکه
 کشته گردید او با جهتمندان خود مسلح شده سر راه
 (۲)

ادهم خان و ماهم انکه گرفت - تا انکه سیاست پادشاهی در باره ادهم خان خاطر نشین گردیده پاره تسلی شد - پس ازان خان مزبور و برادرش عزیز محمد کوکلتاش مشهور گوناگون عذایات خسروانی گشته در رزم و رزم درام حضور و کمال تقرب داشتند - سال دهم جلوس (که ماجرای کافر نعمتی و فتنه پڑھی عالی قلی خان زمان و بهادر خان و اسکندر خان معروض بارگاه والا گردید) پادشاه به تنبیه این گروه شقاوت پڑوه رجه همت ساخته از آگره نهضت فرمود - بعد عبور از ساحل گنگ بعرض رسید که هنوز اسکندر خان در لکهنؤ بجای خود است - عرش اشیانی توجه بان صوب نمود - و حکم شد که خان مذکور باتفاق شجاعت خان و برخی از بهادران اخلاص گزین بمنزل هراول بوده پیش پیش می رفته باشد - در سایه عاطفت عرش اشیانی بمنصب دامی پنج هزاره رسیده بود که در عین ریعان شیب از فرط باده پیمائیا بیمار شده در سال یازدهم جلوس مطابق سنه (۹۷۳) نه صد و (۲) هفتاد و سه هجری بخلوتکده فدا شتافت *

(۲) در [اکبرنامه] یوسف محمد خان کوکلتاش برادر کلان میرزا عزیز ازین جهان گذران از فرط باده پیمائی روز خور پانزدهم خرداد ماه آبی موافق پنجم ذیقعد پنج روز مزاج او را پایه اعتدال احزاب نموده بخلوتکده فدا شتافت *

* انتباه *

حکما آب انگور را (چون در باب تقویت مزاج انسانی مناسب تجربه نموده متضمن فواید کثیره یافته اند) مجوز استعمال آن گردیده تعیین مقدار و تقدیر وقت نموده - و در ادمان آن (که مزیل جوهر عقل و مورث امراض کثیره است) منع شدید و تهدید بکار برده - چنانچه این معنی از کتب قوم واضح و لایح است - اما شریعت مصطفوی (علی صاحبها الصلوٰۃ و السلام - که بر ادق طرق و عموم مباحث نازل گردیده) نظر بحکم ماده ضرر رخصت بارتکاب قلیل و کثیر آن نداده - و برای صلاح جزئی فساد کلی جایز نداشته - و آیه اِثْمُهُمَا اَکْثَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا مبین آنست *

* یوسف خان کشمیری *

پدرش عالی خان چک^(۲) مرزبان کشمیر داشت - چون در تگابوی چوگان بازی به آسیب پیش کوه زین راه عدم پیش گرفت مردم او را بکلانی برگرفتند - از نخست خانه ابدال عم خود (که اندیشه سری بخاطر آورده بود) گرد گرفت - و در زد و گیر ابدال مذکور بزخم بندوق در گذشت - مردم آنجا سید مبارک نامی را برداشته بمیدان میدگاه عرمه نبرد آراستند - هراول یوسف خان در جنگ

کشته شد - یوسف خان به اردگاه نرسیده راه گریز سپرد -
 اواخر سال بیست و چهارم جلوس عرش آشیانی به بارگاه
 سلطنت رسیده بانواع نوازش اختصاص یافت - و چون
 پیش از سپری شدن دو ماه بد نهادان آن سر زمین سید
 مبارک را بکنج خمول نشانیده لوه‌رچک عم زاده خان مذکور را^(۲)
 بسردای (برگزیدند) سال بیست و پنجم او از بارگاه سلطانی
 رخصت پذیرفت - و به امرای پنجاب حکم شد که فوج
 همراه او سازند - ازین خبر کشمیریان به لابه گری در آمده
 او را تنها طلب داشتند - او بے اطلاع امرا عازم آن سو گردید -
 و بدون سزوار آویزش لوه‌رچک را بدست آورده بر حکومت^(۳)
 آنجا قابض گشت - چون صالح دیوانه داستان (سوخ او
 بعرض رسانید در سال بیست و هفتم پادشاه شیخ یعقوب
 کشمیری را (که از معتمدان رکاب بود) جهت دلدهی با حیدر
 پسر او روانه گردانید - سال بیست و نهم او یعقوب پسر
 خود را با هدایای آن دیار بحضور فرستاد - سال سی ام (که
 صوبه پنجاب مقر سلطانی بود) پادشاه را نیز طلب او
 بغاظر رسید - یعقوب متوحش شده راه فرار سپرد - حکیم علی و
 بهاء الدین کنبو دستوری یافتند که باندوزها رهنمون شوند - اگر
 خود دولت آستان بوس نیندوزد پسر آشفته رای خود را روانه

(۲) نسخه [ب] گوهرچک (۳) در نسخه [ج] حرف [واد] نیست *

سازد - چون فرستادگان باز گردیده نخرت و روشی او برگزاردند
 میرزا شاهوخ با فوجی گران بتسخیر آن ملک (خصت یافت -
 پس ازان که (از راه پگاهی نزدیک پولیاس ^(۲) رسید نامبرده
 اجازت نهاری شدن چاره ندیده آمده امرا را دید - خواستند
 او را همراه گرفته برگردند - این رای پسند پادشاه نشد - و
 برای تسخیر ملک تاکید رفت - بنا بران کشمیریان اولاً حسین
 خان چک را و ثانیاً یعقوب خان پسر یوسف خان را
 به سرداری برداشته جنگی کرده به پراکندگی افتادند - آخر
 پیغام نمودند که مرزبان اینجا (ز بدرگاه آرد - و دنانیر و
 راهم بزام پادشاه رونق پذیرد - و دار الضرب و زعفران و
 بریشم و شکاری جانور بسرکار والا باز گردن - و چون امرا از
 ارش برف بستوه آمده بودند داروغه ها بتعلقات مذکور
 نعن نموده بعد پذیرائی این معامله در حضور مع یوسف
 خان باز گشته از ایل سی و یکم بعقبه خلافت
 بهبه سا گردیدند - خان مذکور حواله نمودن مل شد - و
 چون از یعقوب و غیره کشمیریان آثار برخلاف آشتی
 لهر پیوست (قاسم خان را با فوجی شایان راهی ساختند -
 بشایسته تدبیر ملک را مسخر ساخت - و بارها
 یعقوب خان پسر یوسف خان و دیگر کشمیریان آویزش

(۲) نسخه [ج] پولیاس - (۲) نسخه [ج] این رای پسند نشد *

موده غالب آمد - سال سي و دوم او را از زندان بر آورده
در حدود بهار جاگير تفخواه شد - و تعيذات صوبه بنگاله
ديد - تا سال سي و هفتم دران صوبه سرگرم خدمات
بن - پسرش يعقوب خان است که پس از آمدن پدر ببارگاه
لمطنت مودم کشمير او را دست آديز شورش افزائي ساخته
دني به سرداري برداشته بودند - چون قاسم خان مير بحر
شايش آن صوبه تعيين شد باقبال پادشاه در مجمع آنها
و رومي افتاد - و بدین تقريب خان مذکور داخل سري نگر
شت - بعد آن هم نامبرده شيوه سرتابي داشت - در سال
بي و چهارم وقتي (که پادشاه در کشمير بود) پس ازان
که پا افزاز خاصه برای دلجمعی او رفت (بتارک نهاده
پاب آستانبوسي گردید *

* يوسف خان ولد حسين خن تکريره *

پس از فوت پدر مشمول عواطف عرش اشياني گردیده
نصب شايان سرمايه اعتبار اندوخت - و سال پنجاهم
صمب در هزاري ذات و سيصد سوار مياهي گردید - و
از جلوس جهانگيري پانصد سوار به مراتب از افزون - و
پنجم همراه خان اعظم بهم دکن تعيين گردید - و چون
ذات او درين صوبه بعرض رسيد سال هشتم بعنايت
لواي کامراني برافراشت - و سال دوازدهم بالتماس

شاهزاده سلطان خرم از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و
ذات و هزار و پانصد سوار مرتقی گردیده بفوجدارى
کوندوانه و عنایت خلعت و فیل نوازش یافت *

* یعقوب خان بدخشی *

ابتدا نهصدى پنجاه سوار منصب داشت - و با خانخانان
عبد الرحيم تعینات دکن بود - در جنگ (که شاه نواز خان
مرزا ایرج عنبر حبشی را شکست داد - و کار نمایان صورت
بست) خانخانان عذر اختیار پسر بدست او داده بود -
چون از ترددات نمایان بوقع آمد سال هشتم جلوس
جهانگیری از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و پانصد
سوار گردن باند پایگی بر افراخت - و آخرها تعینات صوبه
کابل گردیده سال اول جلوس فردرس آشیانی (که نذر
محمد خان والی باخ در نواح کابل آمده بمحاصره
پرداخت - و آخر به پیغامهای تهدید آمیز خواست که بلده
مزبور را بتصرف آرد) او در کابل بود - پاس نمک خوارگی
مقدم داشته جوابهای صاف درشت گفته فرستاد - و وقت
مردود بعدم آباد شتافت *

* یاقوت خان حبشی *

که از غلامی خدایند خان مشهور به یاقوت خدایند خان
اشتهار یافته و از رشد و شجاعت مدار علیه و مشارالیه دولت

نظام شاهیه گردیده بعد از ملک عنبر سردارِ عمده تر از
 نبود - بلکه لشکرکشی و انتظام افواج در حیات عنبر نیز بعده
 او بود - چنانچه مکرر مملکت پادشاهی را بمراکب باد یا
 لکد کوب نهب و غارت ساخته برهانپور را محاصره نمود - و
 (چون نظام شاه حمید خان نام غلام حبشی را پیشوای خود
 ساخته اختیار مهمات مالی و ملکی در قبضه او سپرد)
 به فریب کاری زنش (که هر روز زنان مردم را از افسون طرازی
 از راه برده بمعاشرت او می برد) بمرتبه شیفته و فریفته
 او شد که خود به اسم بے مسمای حکومت خورسند گشته
 رتق و فتق کارها را بآن محتلفه داله باز گذاشت -
 چنانچه یکبار عادل شاه فوج بسرخد نظام شاه فرستاد - آن
 زنکه از فرط جرأت و دلیری سرداری لشکر را استدعا
 نموده نقاب افکنده بر اسب سوار شد - و بمقابله شتافته
 جمعی کثیر را از سران آن فوج مقتول و مایسور ساخته
 سالمًا و غانمًا معاودت نمود - (از اینجا) که مبلغهای خطیر
 بمردم بخشید (رفته رفته کارش بجائے رسید که سران
 سپاه و عمدهای ملک پیاده در رکابش رفته عرض حوائج
 خود می نمودند - ازین جهت یاقوت خان (که سردار نامور
 صاحب جمعیت بود) دل برداشته نوکری نظام شاه گذاشته
 اختیار بزدگی پادشاهی را سرمایه فلاح خود دانست -

در سال بیست و یکم جهانگیری به پانصد سوار حوالی
 جالنده پور آمده به راد رتن هادا (که بحفاظت بالا گهات
 می پرداخت) بر نوشت - که من با فتح خان پسر ملک
 عزیز و دیگر سرداران نظام شاهیه قرار دولت خواهی داده
 از پیشقدمان این سعادت شده ام - راد رتن باستمال
 و دلجوئی از پرداخته سرگرم این عزیمت ساخت - و
 به خانجهان لودی (که دران وقت صاحب صوبه دکن بود)
 اطلاع داد - خان مذکور او را بتجویز منصب پنج هزاره ذات
 و سوار و به برخی همراهانش منصبی درخور (که مجموع
 بیست هزاره پانزده هزار سوار باشد) سرفراز نموده در
 سالک بندگان پادشاهی منسلک گردانید - و در سر آغاز
 جلوس فردوس آشیانی او را بارسال علم و نقاره مباهی
 فرمودند - و (چون سرآمد امرای دکن بود) نقش او درین
 سلطنت درست نشسته صوبه داران آن ملک بے صوابدید
 او کارهای بزرگ بعمل نمی آوردند - (چون در سال ششم
 مهابت خان خانخانان حصار استوار دولت آباد را با فوج
 قاهره احاطه نمود - و مابجارها برانراخت - و بدوانیدن
 نقب و ساختن کوچه سلامت و سرانجام دیگر اسباب
 کشایش آن همت گماشت) یاقوت خان فرقت (که با وجود
 نوکری پادشاهی سرشته هواخواهی نظام شاه را از دست

نگذاشته (انفتاح قلعه را قریب الوقوع دیده دانست که بعد ازین بالکلیه استیصال این خاندان شده آن دیار بالتام بتصرف اولیای دولت خواهد آمد - نهایی در مصلحت تقویت محصوران شد - هر چند سعی نمود (که آنرقه و تفنگچی و دیگر لوازم قاعده داری محصوران برساند) بهسبب دیدبانی اهل ملجاء مطلب او بفعل نیامد - و ازآنکه غله (که از بازار آن نفاق کیش بقلعه می بردند) مکرر بدست افتاد اندیشه او بر روی (درز آمد - آن خاین خایف براه فرار (که شعار غلامان است) شتافته بخیل عادلشاهی پیوست - از آنجا (که اقبال پادشاهی (وزافزون بود) کاره (که بظاهر موجب دهن جناح تواند شد) در باطن سبب شکست مخالف گردید - چه آن کافر نعمت از لاف و گزاف سپاهگویی سرزنش چذد به سران بیجاپور نمود - روزی بعد فتح عنبرکوت (که عبارت از شهر پناه دولت آباد است) رندوله خان و ساهو بهونسله در بروی خانزمان (که برگهات کاغذی داده بود) مانده یاقوت خان بهمراهی مراری دت صاحب اختیار عادلشاه با لشکر جوار نمایان گردید - خانخانان میوزا لهراسپ پسر خود را با فوج تعیین نمود - و بالخرم از بهادران خود نیز روان شد - پیش از آن (که بمدد لهراسپ پردازد) در اثنای راه نوردی بجزیره از فوج مخالف

بر خورد - و آن دوباره منشان برآه فرار افتادند - درین ضمن گروه دیگر از میان حرس برآمده نمودار گشتند - و ظاهر شد که یاقوت تیره درون و بیرون درین فوج است - و مراری عقب آن قشون آراسته هراول را بر سر لهراسب فرستاد که تا او را بجنگ در گریز جانب اینها کشد - سپه سالار جز نبرد چاره ندیده با وجود قلت سپاه تکیه بر حفظ ایزدی نموده رایت همت برافراخت - و شمشیر سر افشان فتنه نشان از پیام انتقام آخته با همراهان بر قلب غنیم تاخت - از ستیز و آریز بهادرانه مخالفان پای ثبات از دست داده راه هزیمت پیمودند - اتفاقاً در اثنای گریز جسرس پیش آمده از تنگی راه افواج ادبار امتزاج آنها از ترک افتاده بهادران عرصه شهادت از عقب خود را بیاقوت خان خون گرفته رسانیدند - هر چند حبشیان برای محافظت سردار لخته پا افشوده آتش قتال ملتهب گردانیدند اما پودلان شهر آئین بهیارس ازان طایفه را بکوی نیستی فرستادند - و بقیه بر یاقوت خان ریخته به بیست و هفت زخم نیزه و شمشیر کار دشمن بانجام رسانیدند - حبشیان همچو مور و مگس فراهم آمده خواستند که پیکر آن سپه روی تیره روز را از میان ببرند -

دلیوان نصرت کیش بذا کامی آن گرده کمال جلالت بکار برده
جسد او را بدست آوردند - کشته شدن چنین سواردری (که
در علو مرتبه سده کشی و فوج آرائی سهیم و عدیل
نداشت) درین هنگام موجب فراوان بیدلی سوان مخالف
و باعث دل شکنی محصوران گشته مقدمه افتتاح قلعه
گردید - پسرش فخرالملک نیز درین سلطنت علیه بمنصب
سه هزارری دو هزار سوار در سلک امرا انتظام داشت - پیش
از فرار پدر در سال پنجم باجل طبیعی در گذشت - حسن
خان و غیره پسران فخرالملک بعد کشته شدن یاقوت خان
نوکری عادلشاه اختیار نمودند - پسر حسن خان بروهمنونی
بخمت بیدار بدرگاه فلک اشتباه اعلیٰ حضرت نامیده عجز و
استکانت صوده داخل بزدها گردید - و در سال نهم باغافه
هزارری پانصد سوار بمنصب سه هزارری دو هزار سوار امتیاز
یافت - و به تنخواه جاگیر دکن کام اندوز دل گردید *

* یرسف محمد خان تاشکندی *

تاشکند شهرے سمت از ولایت فرغانه که از انلیم پنجم
است و در کناره معموره عالم واقع شده - شرقی آن کاشغر
و غربی آن سمرقند و جنوبی کوهستان سرحد بدخشان
و شمالی [اگرچه پیش ازین شهرها بود مثل المالیخ و الماتو
(۲)

(باب الیاء) [٦٦٣] (مائلو الامر)

و بانگی (که به اترار^(۲) مشهور است) اما الحال بصیبت عبور
و مرور از بکیه اثری از رسوم و اطلال آنها هم نمانده -
غیر از جانب غربی (که کوه ندارد) گذار^(۳) بیگانه صورت پذیر
نیست - و دریای سیحون (که بآب خجند مشهور است)
از میان شرق و شمال این ولایت آمده بسمت غرب
میگردد - و از شمال خجند و جنوب فذاکت (که بشاهرخیه
اشتهار دارد) گذشته پایان ترکستان در ریگ فرو رفته غایب
میگردد - و درین دیار هفت قصبه واقع است - پنج بجانب
جنوب - اندجان و اوش و مرغیضان و اسفره و خجند و
از شمال آخسی و شاش^(۴) (که از بلاد قدیم است و سابق
بنیاد است شهر داشته) الحال به تاشکند و تاشکنت معروف -
لاله زار آنجا چون گل سرخ بخارا بین الجمهور مشهور -
خصوصاً لاله هفت رنگ که خامه آن ناحیه است *

بالجملة (چون خان مذکور از وطن مالوف دارد
هندوستان گردید) ایامی چند بمرافقت عبدالله خان فیروز
جنگ بسرد برد - آخر بمعادت منشی و بخت یاری بخدمت
شاهزاده شاهجهان پیوست - و بحسن خدمت و درام حضور
مهاضات اندوخت - و در سفر و حضر بلوازم خدمتگاری قیام

(۲) نسخه [ج] اترار - (۳) نسخه [ب] گذر - (۴) نسخه [ج]

شایش - (۵) نسخه [ج] تاشکنت و نسخه [ب] تاشکنت *

درزید - و پس از سرور آرائی بمنصب دو هزارى هزار سوار
 و مرحمت علم و نقاره و اسب و فیل و پانزده هزار روپیه
 نقد چهارم کامیابی برافروخت - و بتفویض تیوائ از نواحی
 ماندو اختصاص گرفت - و سال چهارم در یساق دکن باقتضای
 نیرنگ پردازیهای تقدیر بیک ناگاه گرفتار حادثه غیبی
 گردید - یعنی بهمراهی بهادر خان زوهیلہ در روز نوبت
 کھی با زندرله خان و بهلول خان عادلشاهیہ تلاشهای بهادرانه
 و کوششهای رستمانه نموده بزخمهای گران در میدان
 افتاد - مخالف فوزی عظیم دانسته او را با بهادر خان
 برداشته بردند - مدتی در بیجاپور مقید و محبوس بود -
 چون در سال پنجم یمین الدوله آصف خان بتاخت و
 تاراج حوالی بیجاپور پرداخته آنرا محاصره نمود عادل شاه
 هر دو را نزد یمین الدوله فرستاد - چون بر آستانه خلافت
 نامیده دولت بر سودند پادشاه قدر شناس بهرام خسروانه
 (که در باره زندگان وفا گزین عقیدت آئین مبذول است)
 تدارک گذشته فرمود - تا هر کدام بمرحمت خلعت و
 شمشیر و سپر با یراق طلای میناکار و اسب و فیل سر
 برافراخت - یوسف محمد خان از اصل و اضافه بمنصب سه
 هزارى در هزار سوار و عطای نقاره و بیست هزار روپیه مباحی
 گردید - و پستر بصوبه داری تهنه علم اعتبار برافراخت *

گویند پیشتر مغلیه توران نوکر داشت - چون درین سانحه
 بخلاف متوقع بے حقیقی و بیوفائی ازینها مشاهده نمود
 [که آقای ولی نعمت خود را باسیری مخالفان داده خود
 صحیح و سالم از معرکه بر آمده بمحال جاگیرش شتافتند -
 و از پدر بزرگوار خان مذکور (که ترک رزگار نموده
 در پشانه بسر می برد) غدر کرده بتحکم مبلغ بصیغه طلب
 برگرفتند] ازین جهت مغل را کمتر نگاه میداشت - اکثر
 هندوستان را نوکر میکرد - و پس از آن بفوجداری بهکر
 مامور شد - چون در سال یازدهم قلعه قندهار بتصرف
 پادشاهی در آمد او با فوجدار سیوستان تا بندوبست
 آن ناحیه بکمک تعیین گشت - خان مشار الیه بهمراهی
 قلیچ خان ناظم آن الکه در تسخیر قلعه بسمت مساعی
 جمیله بکار برد - و در سال دوازدهم از فوجداری بهکر
 تغیر شده بصوبه داری ملتان و اضافه هزار سوار کامیاب
 دولت گشت - و در همین سال سنه (۱۰۴۹) هزار
 و چهل و نهم رخت سکونت بعدم آبان کشید - در پھر
 داشت میرزا روح الله و میرزا بهرام - نخستین در آخر سال
 بیست و هشتم بمنصب هزار و پانصدی هشت صد
 سوار و فوجداری و جاگیرداری ماند و سرفراز گشت - و
 بجهت مورد عتاب گردید - و هزاری بحال ماند - و پھتر

بفوجدارعی و قلعه دارمی کانگه دستوری یافت - و در اوایل
 جلوس عالمگیر شاهي^(۲) بصدر برخی حرکات مخالف مرضی
 پادشاهی از منصب و جاگیر افتاده گوشه انزوا برگزید *
 پسرانش با وصف خانه زادی بنابر سوء مزاج
 خلد مکان منصب یاب نگشته چندی برفاقت خان جهان بهادر
 کوکلتاش گذرانیدند - پس ازان میرزا عبدالله در سرکار
 شاهزاده محمد اعظم شاه نوکر شده قوربیگی گردید - و پایت
 عزت و اعتبار برتر افرخته آب رفته بحر آردن - و
 به میرآتشی امتیاز یافته در جنگ حاجو^(۳) ادای حق
 نمک بجا آورده بهمراهی آن شاه والاهمت نقد همتی
 برافشاند - خلف از میرزا فتح الله (که خود سال بود)
 بهالت خان سلطان نظر اعظم شاهي بعلاقه آشنائی و
 خواجه تاشي بتربیتش توجه بر گماشت - بعد فوتش در
 سرکار آصف جاه نظام الماک نوکر گشته بدادرگهی دیوانخانه
 و هرکارها اختصاص یافت - و به همین عنایت آن امیر
 سلاطین نظیر بمنصب و خطاب موردی سر عزت بر افرخت -
 در حالت تحریر بقید هیات است - با راقم این سوانح
 محبت و الفت دارد *

* یکه تاز خان عبد الله بیگ *

پسر منصور حاجی بلخی ست که مرد فهمیده آزموده کار
و از اعیان دولت نذر محمد خان والی بلخ و بدخشان
بود . خان مزبور در سال دوازدهم او را با قدری تنسوقات
بعنوان سفارت پیش فردوس آشیانی فرستاد . (۲) از پیشگاه
خلافت بانعام پنجاه هزار روپیه نقد و دیگر عطایا مشمول
نوازش خسروانی گردیده (رخصت انصراف یافت - پسرانش^(۳)
نیز همراه بودند - هر یک بهعطیه در خور کامیابی اندوخته
بوطن مالوف شتافتند - هنگامی (که بسعی شاهزاده مراد بخش
ولایت بدخشان و باخ بحوزه تصرف پادشاهی در آمد
و نذر محمد خان آراة بیابان نوردی گردید) حاجی
مذکور بایالت و حراسین قلعه ترمذ می پرداخت - از
موابدید و به اندیشی پسران خویش محمد منصور و
عبد الله بیگ را بخدمت شاهزاده فرستاده اظهار بندگانگی
درگاه والا نمود - در همانوقت از جانب شاهي استمالت نامه
با خلعت مصحوب یکم از معتمدان ارسال یافت - و
سعادت خان نیبره زین خان کوکلتاش بحفاظت ترمذ تعین
گردید - او قلعه مذکور را بخان مشار الیه تسلیم نموده
بجانب شاهي پیوست - و غایبانه بمنصب دو هزاری هزار

(۲) نسخه [ب] او از پیشگاه خلافت - (۳) نسخه [ب] آنطرف *

سوار و خدمت مدارت بلغ سرافراز گردید - و پسرانش نیز بمنصب مناسب هرمایه افتخار اندوختند - و در همین ایام پسر کلانش محمد محسن جبهه ساری پیشگاه خلافت گشت - و در سال بیست و یکم منصب هزارری چهار صد سوار و خطاب خانیه یافته تعیین بنگاله گردید - و در سال بیست و سیوم بشرط مدام در بنهانخانه نیهستی نهاد - و عبد الله بیگ در سال و بیست و یکم از بلغ آمده بتلیم ساحت سلطنت فرق طالع برافراخت - و بعنایت خلعت و خنجر مرموع و اضافه منصب و انعام پنج هزار روبیه نوازش یافت - و در سال بیست و چهارم باضافه پانصدی بمنصب هزار و پانصدی پانصد سوار اختصاص گرفت - و در سال بیست و هفتم بخدمت میرترکی و خطاب مخلص خان و از اصل و اضافه بمنصب در هزارری هشت صد سوار کام دل اندوخت - و در اواخر عهد اعلی حضرت بهمراهی مهاراجه جسونت تعیین مالوه گشت - و چون راجه از جانب دارا شکوه (که بهم و گشان سلطنت در دستش بود) اشاره داشت که هرگاه صاحب مداران دکن و گجرات اراده حضور نمایند بگذارند که پای جسارت پیش نهند - درین هنگام (که موکب عالمگیری عبور نموده نموده رهگرای مستقر الخلافه

(باب الیاء) [۹۷۰] (مآثر الامراء)

بود (راجه بترتیب فوج پرداخته هفت گروهی اوجین سد راه گردید - نبردے سترگ در پیوست - مخلص خان با جمعی از سپاهیان نامی توران در قراردی بود - چون سران راجپوتیه عاف تبغ بیدریغ گشتند راجه ننگ فرار بر خود بمندیده و نیل عار بر چهره روزگار خود کشیده با راجپوتان زخم خورده طی راه پیش گرفت - و اکثری از امرای پادشاهی بتگ تگ پا جان بدر کردند - مشارالیه با گروه دیگر از خیل مخالف جدا شده بهرهمونی بخت باسلام عتبه عالمگیری سعادت افدوخت *

و [چون پیش ازین (هنگام برافراختن رایات عزیمت جهانگیری از دکن) خطاب مخلص خانی نامزد قاضی نظامی کره ردی شده بود] او را بخطاب یکه تاز خان و منصب سه هزار و پانصد سوار و انعام بیست هزار رپیّه مباحی گردانیدند - پس از جنگ کهجوه (چون شجاع هزیمت نصیب بجانب بنگاله ره سپر دادی فرار گردید) او هم بهمراهی شاهزاده سلطان محمد بتعاقب تعیین گشت - و (چون شاهزاده از کوه اندیشی و تبه رائی بشجاع ملحق گشت) معظم خان (که کارفرمای این یساق و سردار عساکر پادشاهی بود) بعد انقضای برسات در حوالی بل کتهه (۲)

(که بیست و چهار کردهی اکبر نکر است) در عقب ناله عمیق قرار اقامت داده دو جسر بغاصله نیم کردهی از هم بران ناله بیست - و دران طرف جسر ها مورچال بسته با ادوات توپخانه استحکام داد - و شجاع در ماه ربیع الآخر سال دوم در مقابل فرود آمده هنگامی توپ و تفنگ گرم ساخت - چون دید که جسر محاذی لشکر معظم خان بافروزی توپخانه استوار است بهرادی سلطان محمد بیست جسر دیگر روان شد - یکه تاز خان با همراهان خود بقدم همت و جلالت بقصد موانعه مورچال این طرف آب آمد - معظم خان ازین آگهی ذوالفقار خان را با فرقه اعزان (۲) و رزبانیان بکمک فرستاد - از طرف شجاع مقصود بیگ مخاطب به قدر انداز خان و سرمست افغان هدف نارک قضا شدند - و ازین طرف یکه تاز خان با برادر خرد خود نقد جان نثار کرد - و جوفی دیگر نیز سر بجیب فیستنی فرور بردند - و بسیاری زخم برداشتند *

* یلنگتوش خان بهادر *

سال چهاردهم جلوس خلد مکان بعطای شمشیر و جمدهر و برچی محسود افران گردید - و سال نوزدهم رز طوی او بعنایت خلعت و سر پیچ زمرد و اسب

با ساز طلا و فیل با ساز نقره سرمایه مباحثات اندر خدمت -
و سال بیستم از اصل و اضافه بمنصب در هزارم
هفت صد سوار چهره عزت در افریخت - و سال بیست
و پنجم از عزل ابونصر خان قور بیگی گشت - پس ازین
معائب گردیده سال بیست و هشتم به بحالی منصب آب
رفته بجو آورده از انتقال بختادور خان بداردغی خوامان
قامت قابلیت آراست - و سال بیست و نهم باز
ببرطرفی خدمت و منصب بدایه عتاب آمد - تتمه احوالش
بدیانت نیامده *

خاتمه

المئة لله^(۴) که این نسخه اتمام طلب بانضمام مآثر
 تمة مردم حسن انصرام گرفت - الحال خامه تکمله نویس
 بعرض مدعا مي پردازد *

* بیت *

* اگر چه نیک نیم خاک پای نیکانم *

* عجب که تشنه بمانم سقال^(۳) ریحانم *

نظر برین پاره از سرگذشت خود هم بزیان قلم مي دهد *

نام این بے بضاعت عبدالحی است - در سائے

(۱۱۴۲) هزار و یکصد و چهل و دري هجري از عالم

کمون بساحمت بروز پیوسته - بعد وصول بسن تمیز چذده

بعجز و کشي در مداس گذرانیده بتحصیل علوم درسي پرداخته

و لخته بکسب فنون ادبیه و عربیه و فصلی بمطالعه کتب

حکمت نظري و عملي همت گماشته - سال (۱۱۶۲)

(۴) نسخه [ج] الحمد لله - (۳) نسخه [ج] بماند .

هزار و یکصد و شصت و دو هجری بمنصب و خطاب
 خانی اعتبار یافته از جانب ناصر جنگ شهید بدیوانی
 صوبه برار و متصدیگری محالات تیول آن نوین بلند مرتبه
 (که دران صوبه بود) مامور گردید - و در عمل ملائمت
 جنگ بنظامت بلده خجسته بنیاد و قلعه داری قلعه
 دولت آباد نامزد شد *

و چون مقدمه ناگزیر والد مغفور بعرضه وقوع
 رسید و زمانه بکام بدخواهان شد (اگرچه چنده
 بکنج توارپی بر نشانند و از همه سو یاس نمودار
 گردید) ناگهان جاذبه عنایت نواب نظام الماک نظام الدوله
 دست این پا شکسته برگرفت و بانواع عوطف بذواخت -
 ابتدا به بحالی منصب قدیم و عطای خطاب موردئی
 بر فراز امتیاز آورد - و بتفویض تعلقه دیوانی موجبات
 دکن (که ارثی ست) بین الاقران تعویق بخشید - در بزم
 و رزم جایس خود ساخت - و در معارک و مهالک مورد
 تحسین و نوازش داشت - درینولا بوفور مرحمت و قرب
 هم نشینی آن امیر بے نظیر ممتاز است - و بمنتهای
 منصب مرسوم الوقت و خطاب مصمم الملك سرفراز -
 به مناسبت آن مرام تخلص می کند - و شعره چند
 از گفتهای خود بر صفحه بیاض یادگار می گذارد -

* شعر *

* دیدن آسان نیست حسن آتشین خوی ترا *

* آفتاب آئینه باشد جاوه زدی ترا *

وَلَهُ

* دیدها نیک گردد چون مناسبت با مزاج افتد *

* که باشد آب حیوان آتش سوزان سمندر را *

وَلَهُ

* هنردر کی تواند دید زیر چرخ آرامی *

* در غلطان ندارد یار شکل آرمیدن ها *

وَلَهُ

* ز خط پشت لبش نقش و نگاری میکند پیدا *

* عقیق از کندن نام اعتباری میکند پیدا *

وَلَهُ

* غنچه سان تا بفکر در باشی * نتوان دید دل کشائیه

وَلَهُ

* ناتوانانرا نمی باشد غم از آشوب دهر *

* موج دریا از برای کاه بازی شناسست *

وَلَهُ

* بعد استعمال بوی عطر کاهد دم بدم *

* قدر کمتر ساز خوبان هرچه هم می آمیزش است *

وَلَهُ

* آئینده تا صفای رخ یار دیده است *

* در چشم خویش سرمه حیرت کشیده است *

وَلَهُ

* غافل مشو ز فتنه مکر زبان نرم *

* با سنگ کار تیشه کند آب عاقبت *

وَلَهُ

* دامان زلف را ز کف من کشید و رفت *

* گفتم که من شکار تو ام دام چید و رفت *

وَلَهُ

* گه تغافل و گه ناز و گه جفا دارد *

* برای کشتن عشاق شیوها دارد *

وَلَهُ

* سخن بقدر ضرورت بود بزرگان را *

* که جز جواب نگردد صدا ز کوه بلند *

وَلَهُ

* دل دیوانه از چشم تو هر دم کام میخواهد *

* ز خرد رفته است ما و دیگر جام میخواهد *

وَلَهُ

* ماتم کده گر نیست جهان بهر چه هر صبح *

* شد هر که در چار دگرست دست بسر زد *

و لَه

* دل شد ز شوق خطاش محبوس زندان ذفن *

* عاقبت این طفل نادان را پوی در چاه برد *

و لَه

* از خم قامت پیریست عیان شکل فدا *

* اِه دیوار چو گردید درق! می افتد *

و لَه

* گران جانان نمی دانند رسم راز داری ها *

* بر آری گرسختن از لب بکوهستان صدا گردن *

و لَه

* دل نازک مزاجان از نسیم می شود برهم *

* میا در گلستان بر خویشتن لرزیده می آید *

و لَه - قطعه

* خار را گل میدهد جا در پناه خویشتن *

* دست شفقت بر مگیر از خیر خواه خویشتن *

* لازم افتادست در عالم مکافات عمل *

* چاه کن ازل رود در قعر چاه خویشتن *

و لَه

* تاز باغ دیده من رفتی ای جهان نگاه *

* هر سر و زگان من شد خار دامان نگاه *
وله

* پیچ با سخن لغو سنگدل هرگز *
* که منتفع نشود از جواب کوه کعبه *
وله

* قدے که خم شده از طول عمر محراب است *
* ازان بتوس که با پیر بے ادب باشی *
* رباعیه *

* هر کس که زند بر لب خود مهر ادب *
* بدخواهش را بود هم بسته در لب *
* ای شمع خاموش تا بمحفل باشی *
* هرگز نکشی ز جور مقراض تعب *
رباعیه —

* با خلق ز حسن خلق بیکار مباش *
* سود از نرسائی پی آزار مباش *
* چون گل نکنی اگر دل کس را خوش *
* بارے بخراش دامن خار مباش *
رباعیه —

* دنیا که براه چار سو می ماند *
* هر کوچه تنگ از بوم می ماند *

* تادر گذري ازو نکوئي مي کن *

* کز مرد همين نام نکو مي مانند *

رباعيد—

* بگذشت شباب و عهد پيري چو رسيد *

* حيف است سياه کردن موی سفيد *

* ای معكو خيال خواب غفلت تا چند *

* شب آخر شد سفيد ميم دميد *

رباعيد—

* ای خاتم انبيا چه عالي شادي *

* آي تو که خود مرتبه ات ميداني *

* چون ذات خدا که خالق بے مثل است *

* تو مخلص و قی دل فدائي ثادي *

رباعيد

* ای راکب درش فیض آماي نبي *

* وی ذات تو عین ذات والي نبي *

* زين روز است که در مکه کسی فرق نکرد *

* چون خواييدي شيء تو بر جاي نبي *

(تاریخ طبع) [۹۸۰] (مآثر الامرا)

الحال ختم کلام بر ستایش ملک علام و درود بر رسول

خیر انام (عَآئِه و عَلَیَّ اِلَه السَّلَام) مینامید *

* ت م ت *

تمام شد جلد ثالث

مآثر لامرا بعون الله الملك الوهاب

* و اليه المرجع و المآب *

تاریخ طبع مآثر الامرا

قمری ۵۵۶

۱۳۰۹

* اٰمَمْتُ بِعَوْنِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ *

* قطعه *

چو گشت طبع کتاب مآثر الامرا * که مخبر است ز احباب منصب هندي

۱۳۰۸

نوشت از سرانصاف خامه تاریخش * بحق مآثر ارباب منصب هندي

(دیگر)

شد طبع چو از غایت حق * این دفتر مخبر الموانع

۱۳۰۹

تاریخ ری از خود بچشم * بر خواند - چه مظهر الموانع

(تاریخ طبع)

[۹۸۱]

(مآثر الامرا)

(دیگر — مثنوی)

چو از افادت ایشیا تک سوسیته یک * کتاب پر ز مدائن مآثر الامرا

۱۳۰۹

بگشت طبع ضیای خرد سمنش بنود * سفـ اے بزم سوانح مآثر الامرا

(دیگر)

چو شد مطبوع این تاریخ بے عیب

بدردم سر بفر سال در جیب

کدهائف خوش بگفت از دامن غیب^۲

۲۱۲

۱۵۱۹

تواریخ امید راں است بے ریب

(دیگر)

ختم چو شد طبع این تذکره بے مثال

از مدد ذوالمنن و از کرم ذوالجلال

۱۴

جمعت دلم سال آن گفت خرد از حجاب

۷۰۶

۵۸۹

پردہ ز رخ بر کشید شاهد صدق المقال

* دیگر - ظاهراً و باطناً *

۱۳۰۹

بمحررم الحرام یک هزار سیصد و نه از هجری *

شمسی عیسوی

۱۸۹۱

* نَم طَبَعَ مَائِرُ الْأَمْرَا بِعَوْنِ الْعَلِيِّ الْمُبْدِيِّ *

۱۸۹۱

(دیگر) — ختم بالخیر جدا

(قطعه)

چو از حسن توفیق و عون الهی * بآخر رسید این بیاض مائثر

۱۸۹۱

بجستم ز دل سال طبعش که ناکه * خرد گفتم - الحق ریاض مائثر

(دیگر)

کتاب پر ز اثرها مائثر الامرا * زه کلید ظفرها مائثر الامرا

۱۸۹۱

چو طبع شد بی سالش گشاد لب خامه * کاید باب خبرها مائثر الامرا

(دیگر — مثنوی)

طبع پایان رسید دل ز پی سال زود

آمده در جستجو نکته خوش بر سرود

۱۸۲۶

دوامت مصام مالک جوهر خالص نمود

۴۲

۲۳

تبع بلاغت کشید سر ز امیران گشود

* دیگر - ظاهرًا و باطنًا *

۱۸۹۱

* همه اگست بسال هزار هشتصد و بود و یک عیسوی *

* دیگر - ظاهرًا هجری و باطنًا عیسوی *

* فرد *

۱۸۹۱

ده بهماه مصدوم نصاب طبع انجام * هزار و سیصد و نه سال هجری قدسی

فهرست

نامهای مردمان و قبائل و اقوام و مواضع و قلعبجات و
آبها (که در سیومین جلد - مآثر الامرا اندراج یافته اند)
بترتیب حروف هجا

از طرف

ایشیاتک سوسائیتی بنگاله

حسب تالیف و تصحیح

جناب

مولوی مرزا اشرف علی صاحب

سپرنتندنٹ مدرسه چانگام

در مطبع اردوگائیڈ پریس

واقع نمبر ۱۴ غلام سبکان لین

زیور طبع پوشید

کلیکتہ

سنہ ۱۸۹۵ ع

فهرست نامهای مردمان و قبائل و اقوام و مواضع و قلعهجات
و آبها و غیره (که در سیومین جلد آثار الامرا اندراج
یافته اند) بتواریب حروف هجاء - مرتب در منظر - اولین
برای مردمان - و دومین برای مواضع و غیره * شعر *

حَسْبِيَ إِلَهُ الْعَالَمِينَ فَإِنَّهُ * مَوْلَى حَسْبِيَ قَادِرٌ وَ نَصِيرٌ

منظر اول در اسامی مردمان و قبائل و اقوام و غیره

* حرف الف * ۹۱۸
آبادار زمیندار گدهی بهاجری	آشامیان (قوم) ۳۵۵ - ۵۴۸ -
.. .. ۷۳۷ ۵۵۱ - ۵۵۲
آتش خان روزبهانی	۳۱ - آصف الدوله .. ۴۸۱
.. .. ۳۸	آصف الدوله اسد خان (شف
آدینه بیگ خان صوبه دار لاهور	جملة الملک اسد خان (
.. .. ۸۹۰	۱۲۳ - ۶۶۹ - ۷۰۶ - ۸۰۲
آسا اهیور زمیندار خاندیس	آصف جاه ۱۴۰ - ۱۷۷ -
و بانوی قلعه آسیر	۳۵۲ - ۵۶۶ - ۷۱۶ - ۷۱۵ -

آصف جاہی ۳۷۱ - ۳۹۹ -	۷۵۳ - ۷۸۶ - ۷۹۰ - ۷۹۳
۵۱۴	آصف جاہ نظام الدولہ ۸۰۱
آصف خان ۲۰۱ - ۲۶۱ -	آصف جاہ نظام الملک (خطاب
۳۷۱ - ۳۷۲ - ۳۸۸ - ۳۹۱ -	امیر الامرا نواب نظام الملک
۳۹۲ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۷ -	خاندوران بہادر - شف -
۴۳۷ - ۴۳۹ ..	خاندوران بہادر (۷۱ -
آصف خان ابوالحسن بلاقی	۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -
۲۱ .. بصر خسر	۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -
آصف خان جعفر ۲۶۳ - ۳۵۰ -	۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۵۵ -
آصف خان عبدالمجید ۲۰۰ -	۴۵۵ - ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ -
۹۲۹ - ۲۱۹	۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۵۵ - ۶۶۶ -
آصف خان یمین الدولہ ۳۴۱	۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ -
۸۱۵ آل یسین (طائفہ)	۷۴۲ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ -
اباغ خان .. ۳۰۲	۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ -
ابدال عم یوسف خان کشمیری	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -
۹۵۴	۷۹۶ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ -
ابدالی (طائفہ از اقوام افغانان)	۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -
۷۰۴ - ۷۰۳ ..	۸۴۵ - ۸۶۴ - ۸۹۳ - ۸۹۷ -
ابراہیم بیگ بسری ۱۷۶	۹۶۲ - ۹۶۷ ..
ابراہیم پسر رستم میرزا ۴۳۶	آصف جاہ فتح جنگ ۵۰۸

ابراهیم حسین ۱۹۳ - ۱۹۴	ابراهیم خان کاپردی ۹۰۴ -
.. .. ۱۹۵	.. ۹۰۵ - ۹۰۷ - ۹۰۸
ابراهیم حسین باغی ۹۳۰	ابراهیم عادل خان ۸۵
ابراهیم حسین ترکمان ۱۰۰	ابراهیم عادل شاه والی بیجاپور
ابراهیم حسین میرزا ۱۴۸ -	(شف - عادل شاه) ۵ -
۱۹۲ - ۱۹۵ - ۲۱۹ - ۲۲۱	۴۳ - ۱۴۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸ -
ابراهیم خان .. ۶۱۶	۳۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵ -
ابراهیم خان فواجدار کرنول	۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ -
(برادر دادد خان پنی	۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۳۶ - ۵۷۰ -
و یسر خضر خان پنی)	۵۷۸ - ۵۸۱ - ۹۵۹ - ۹۶۱ -
.. ۸۶۰ - ۸۶۱ ۹۶۳
ابراهیم خان برادر مرشد قلی	ابراهیم غلام حسین برادر محمود
خان .. ۴۲۵	غلزی .. ۷۰۶
ابراهیم خان زیگ مویه دار	ابراهیم منور خان مخاطب
کجرات ۴۵۸ - ۴۹۰ -	بخان زمان خان پسر کلان
.. .. ۴۹۱	منور خان .. ۸۰۱
ابراهیم خان مویه دار کابل	ابن درین .. ۴۱۷
.. .. ۸۳۳	ابوالحسن ۶۲۸ - ۶۲۹ -
ابراهیم خان فتح جنگ حاکم	۶۳۱ - ۶۳۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴ -
بذکاء ۳۶۷ - ۳۸۲ ۶۸۹

ابو طالب پسر آصف خان	ابوالحسن قطب شاہ والی
۳۹۶	تلنگ (شف قطب شاہ
ابو طالب خان پسر مطلب خان	والی تلنگ) ۶۱۳ -
۶۵۳ - ۶۵۲	۶۲۸۰
ابو طالب نبی—رگ مہتر خان	ابوالخیر خان .. ۲۳۵۰
۳۴۵	ابوالفتح پسر عبدالذبی خان
ابو محمد خان پروردگ	فوجدار کرہ (یا) کرہ
عبدالقادر معتبر خان ۵۶۵	۷۳۷
ابونصر خان پسر شایعہ خان	ابوالفتح خان میانہ ۷۴۲
امیر الامرا .. ۳۵	ابوالفتح قابل خان منشی
ابونصر خان قوریگی ۹۷۲	قدیمی و الاشاهی ۳۲ -
ابھی سنگھ (عرف دھوکر	۳۵
سنگھ پسر اجیت سنگھ)	ابوالقاسم پسر قباد خان میر آخور
۸۰۵	۱۰۲
ابیہ خان کشمیری ۶۸	ابوالمختار الغیب المیر الحجاج
اتکوتمر (یا) ایکوتمر (یا)	۴۰۹
ایکوتمر .. ۳۵۰	ابوالمنصور خان مقدر جنگ
انگہ خیل (طائفہ) ۲۱ -	۸۶۵ - ۷۷۶ - ۷۷۵ ..
۴۵۷ - ۲۱۴ ۵۶ ..	ابوسعید میرزا بادر رستم میرزا
اجیت سنگھ (یا) اجیت	۲۹۷ - ۴۳۴ - ۴۳۷ ۴۴۱

۸۸۴ - ۸۸۶ - ۸۸۸ - ۸۸۹	۷۴۹ - سنگهه راتهور
۹۰۱ - ۸۹۵	۸۰۵ - ۷۵۰
۹۰۶ .. احمد نظام شاه	۱۰۲ .. احتشام خان
اختصاص خان پسر منور خان	احسن خان (خطاب میرملنگ
۹۵۵ .. قطبي	همشیره زاده محمد مراد
اختیار الملک گجراتي	۶۸۲ .. خان (
۲۸۲ - ۱۹۷ - ۱۹۶ ..	۳۸۲ - ۳۶۷ احمد بیگ خان
۱۶۵ .. اخلاص خان	۳۷۶ .. احمد خان
۵۹۱ اخلاص خان چندارل	۸۴۷ احمد خان ابدالي
۱۸۸ .. ادام گکهر	احمد خان بنکش برادر قائم
- ۱۸۴ - ۱۸۳ ادهم خان	خان پسر محمد خان
۲۳۴ - ۲۱۷	- ۷۷۳ - ۷۱۵ بنکش
- ۲۰۴ ادهم خان کوکه	۸۹۱ - ۸۳۵ ..
۹۵۳ - ۹۵۲	احمد خان حاکم کول جلیسر
۱۷۰ .. ارادت خان	۷۷۳
۴۱۵ ارادت خان میره سامان	- ۵۱۲ احمد خان نیازی
۴۹۵ .. ازجن کور	۵۸۷
۱۱ .. ارسلان آفا	احمد شاه پادشاه فرمان رزای
ارسلان خان برادر هژیر خان	- ۷۷۲ - ۱۷۸ هندوستان
۹۴۶	- ۸۵۰ - ۸۴۷ - ۸۰۶ - ۷۷۶

۲۳۰ .. مانک پور	۱۴۰ .. ارسلو
۸۶۰ .. اسد خان دزیر	ارشاد خان دیوان خالصه یزنه
اسعد خان (یا) اسد خان	۷۱۶ محمد کاظم خان
پسر خرد مبارز خان	۳۰۲ ارغون خان ..
عماد الملک خواجه محمد	۴۳۸ - ۳۰۸ (قوم)
۷۴۴	۳۰۳ ارکیدوت (کره) ..
اسفندیار خان ولد آله یار	۳۵۶ ازدر خان ..
۵۴۶ .. خان	۶۱ العانوقا خان ..
۹۵۳ - ۲۷۵ اسکندر خان	استاجلو (یا) استجلو (قوم)
اسکندر خان اوزبک ۲۰۵ -	۴۲۸ - ۴۲۴
۲۰۶	اسد الله پسر عبدالله خان
اسکندر مخاطب بصلابت	۷۰۳ ابدالی ..
خان برادر فتح جنگ خان	اسد الله پسر نظر بهادر خویشگی
(شاف - ملایت خان)	۸۲۱
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ -	اسد الله خان معموری ۵۰۳
۹۴۹	اسد خان ۲۸ - ۲۹۶ - ۶۱۶ -
۴۱۶ - ۳۵۵ - ۶ -	۹۴۷
۴۵۲ - ۴۳۳ - ۴۳۰ ..	اسد خان پسر قتلقد قدم خان
اسلام خان بدخشی ۵۴۱ -	۵۲
۹۴۶ - ۹۴۴ - ۵۴۲ ..	اسد خان ترکمان جاگیر دار

۷۵۸	اسلام خان چشتی فاروقی
۸۹۱	..	اشرف انور	مویه دار بنگاله ۷۸
۱۹۴ - ۱۵۹		اشرف خان	اسلام خان شیخ علاء الدین
۳۱		اشرف خان میر بخش	.. ۳۵۵ - ۳۶۵
- ۸۲۸ - ۴۴۵		اصالت خان	اسلام خان مشہدی ۳۷ -
۸۲۹	۸۸ - ۵۱۳ - ۵۸۱ - ۹۳۹
- ۸۲		اصالت خان میر بخش	اسلم خان .. ۶۶۸
۶۱۱	اسمعیل خان .. ۸۱۰
۴۱۷		امفہان بن سام	اسمعیل خان بہادر نایب
۵۵۶	..	اعتقاد خان	نظامت ۸۷۳ - ۸۷۴
		اعتقاد خان فرخ شاہی	اسمعیل خان حسین زئی
۷۲۰	خویش شمس الدین خان
۱۳۵		اعتقاد خان کشمیری	وجد متہور خان بہادر
- ۳۸۷ - ۱۸		اعتماد الدولہ	خویشگی رحمت خان
۵۱۴ - ۵۱۳	۷۷۷
		اعتماد الدولہ قمر الدین خان	اہمعیل میرزا یسر شاہ طہماسپ
		وزیر فردرس آراک (شف) ۳۰۲ - ۳۴۱
		قمر الدین خان بہادر	اشرف ابن عم محمود غلری
۸۸۱ - ۸۳۴ - ۷۴۹ - ۸۰۷		اعتماد الدولہ محمد امین خان	۷۰۵
			اشرف الدولہ ارانمند خان

معروف بہ فدائی خان

(شف - فدائی خان)

۳۳ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۶۵۶

اعظم شاہ (شف - محمد اعظم

شاہ) ۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ -

۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ -

۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۲۶۳ -

۶۲۸ - ۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۹ -

۶۵۱ - ۶۵۴ - ۶۵۶ - ۶۵۷ -

۶۵۸ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۹ -

۶۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸ -

۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ -

۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲ -

۹۳۹ - ۹۴۵

اعلیٰ حضرت (یعنی شہاب الدین

محمد شاہجہان بادشاہ

ملقب بہ فردوس آشیانی -

شف - محمد شاہجہان

بادشاہ) ۸ - ۱۰ - ۱۶ -

۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۶ -

بہادر وزیر فردوس آرامگاہ

محمد شاہ بادشاہ (شف -

محمد امین خان بہادر)

۷۴۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷

اعتماد خان ۷۰ - ۱۸۴ -

.. ۲۸۲ - ۲۸۳ - ۲۸۵

اعتماد خان (قا افضل فاضل

خان (شف - فاضل خان

.. ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱

اعتماد خان گجراتی ۱۹۳

اعزاز خان پسر منور خان

قطبی .. ۶۵۵

اعزاز (یا) اعران (فرقہ)

.. .. ۹۷۱

اعظم خان ۳۹۹ - ۴۵۲ -

۴۶۳ - ۴۸۷ - ۵۶۹ - ۸۱۷

اعظم خان جہانگیر شاہی

.. .. ۵۰۰

اعظم خان ہاکم جونپور ۴۸۵

اعظم خان کوکہ ناظم بنگالہ

- ۸۳۰ - ۸۲۷ - ۸۲۴ - ۸۲۱

- ۹۳۳ - ۸۹۹ - ۸۷۵ - ۸۳۷

- ۹۶۰ - ۹۵۸ - ۹۴۱ - ۹۳۴

۹۹۹ - ۹۹۴ - ۹۹۳ ..

(افغانه (يا) افغانان (قوم)

- ۲۵۹ - ۱۳۰ - ۷۵ - ۲۰ - ۹

- ۴۰۹ - ۳۹۲ - ۳۷۲ - ۲۷۷

- ۶۹۵ - ۵۹۳ - ۴۴۴ - ۴۱۸

- ۷۲۷ - ۷۲۵ - ۷۳۲ - ۷۰۱

- ۷۷۹ - ۷۷۳ - ۷۳۹ - ۷۲۸

- ۸۳۴ - ۷۸۵ - ۷۸۲ - ۷۸۰

- ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۵۵ - ۸۵۴

- ۸۹۲ - ۸۹۵ - ۸۹۰ - ۸۵۹

- ۸۹۸ - ۸۹۷ - ۸۹۹ - ۸۹۵

۹۴۹

۴۸۲ - ۴۲۹ افتخار خان

افتخار مخاطب بفاجر خان

۲۸ - ۲۷

۹۰۵ ... افراشیاب

افراشیاب خان مرزا جمیری

- ۱۶۴ - ۱۲۱ - ۱۱۵ - ۸۵

- ۳۰۲ - ۲۹۹ - ۱۷۱ - ۱۶۸

- ۶۶۳ - ۴۶۲ - ۳۲۲ - ۲۲۱

- ۳۷۹ - ۳۷۸ - ۳۷۵ - ۳۶۸

- ۳۸۹ - ۳۸۵ - ۳۸۴ - ۳۸۳

- ۴۲۱ - ۴۱۹ - ۳۹۹ - ۳۸۹

- ۴۴۲ - ۴۳۸ - ۴۳۳ - ۴۲۹

- ۴۶۹ - ۴۵۳ - ۴۵۲ - ۴۴۵

- ۴۸۴ - ۴۸۲ - ۴۸۱ - ۴۷۲

- ۴۹۳ - ۴۹۰ - ۴۸۹ - ۴۸۵

- ۵۱۵ - ۵۱۲ - ۴۹۷ - ۴۹۴

- ۵۲۰ - ۵۱۹ - ۵۱۸ - ۵۱۶

- ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۵ - ۵۲۴

- ۵۴۴ - ۵۳۷ - ۵۳۶ - ۵۲۹

- ۵۷۹ - ۵۵۸ - ۵۵۷ - ۵۵۵

- ۵۸۷ - ۵۸۴ - ۵۸۳ - ۵۸۱

- ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۷ - ۵۹۲

- ۶۱۴ - ۶۰۹ - ۶۰۸ - ۶۰۱

- ۶۳۶ - ۶۲۶ - ۶۲۵ - ۶۲۰

- ۸۱۸ - ۷۱۷ - ۶۶۴ - ۶۶۳

- ۲۳۵ - ۲۳۴ - ۲۳۱ - ۲۲۸	۷۵۲
- ۲۴۴ - ۲۴۳ - ۲۴۱ - ۲۳۷	۷۵۳ ... (قوم) افشار
- ۲۵۰ - ۲۴۹ - ۲۴۶ - ۲۴۵	- ۴۸۲ - ۹۲ افضل خان
- ۲۵۶ - ۲۵۵ - ۲۵۴ - ۲۵۱	۵۹۲
- ۲۶۳ - ۲۶۱ - ۲۶۰ - ۲۵۹	اقسقال اریمات قزلباش (یا)
- ۲۷۶ - ۲۷۴ - ۲۷۳ - ۲۷۱	اقسقالان قزلباش (طائفه)
- ۲۸۶ - ۲۸۵ - ۲۸۳ - ۲۸۰	۴۲۶ - ۲۹۷
- ۲۹۳ - ۲۹۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸	اکبر شاه بادشاه ملقب به عرش
- ۳۰۸ - ۳۰۱ - ۳۰۰ - ۲۹۹	آشيانی (شف - عرش
- ۳۱۹ - ۳۱۷ - ۳۱۴ - ۳۰۹	- ۸ - ۲ - ۱ (آشیانی
- ۳۲۵ - ۳۲۳ - ۳۲۱ - ۳۲۰	- ۵۳ - ۵۲ - ۵۱ - ۴۹ - ۱۷
- ۳۳۳ - ۳۳۲ - ۳۳۰ - ۳۲۷	- ۷۱ - ۶۲ - ۵۹ - ۵۷ - ۵۵
- ۳۴۹ - ۳۴۸ - ۳۴۶ - ۳۴۲	- ۹۰ - ۷۸ - ۷۵ - ۷۴ - ۷۲
- ۳۵۷ - ۳۵۵ - ۳۵۴ - ۳۵۰	- ۱۸۳ - ۱۸۲ - ۱۸۱ - ۱۴۶
- ۳۷۶ - ۳۷۵ - ۳۷۴ - ۳۵۸	- ۱۹۳ - ۱۸۸ - ۱۸۷ - ۱۸۵
- ۴۵۸ - ۴۵۷ - ۴۰۰ - ۳۷۹	- ۱۹۸ - ۱۹۶ - ۱۹۵ - ۱۹۴
- ۴۷۵ - ۴۶۵ - ۴۶۰ - ۴۵۹	- ۲۰۴ - ۲۰۳ - ۲۰۱ - ۲۰۰
- ۴۴۷ - ۴۱۸ - ۴۹۷ - ۴۸۸	- ۲۱۰ - ۲۰۸ - ۲۰۷ - ۲۰۵
- ۸۱۱ - ۸۰۹ - ۷۵۶ - ۷۵۸	- ۲۱۸ - ۲۱۷ - ۲۱۵ - ۲۱۱
- ۹۱۸ - ۹۰۶ - ۸۱۵ - ۸۱۴	- ۲۲۷ - ۲۲۳ - ۲۲۲ - ۲۲۱

آله داند ... ۱۲۰	۹۲۸ - ۹۲۹ - ۹۳۲ - ۹۵۲
آله داند خان پسر دومین	۹۵۳ - ۹۵۵ - ۹۵۷
اسماعیل خان حسین زئی	۹۴۸ اکبر پسر خلد مکان
۷۷۸ ...	۳۲۲ ... اکبر حسین
آله داند خورش فتم جذگ	۸۱۱ القون قلیچ خان
۲۶ ... خان	۱۹۲ - ۱۹۳ الغ میرزا
آله دردی خان ۴۲۸ - ۴۶۳	الف خان بن ابراهیم خان
۹۴۶ ...	۸۶۰ بن خضر خان بنی
آله دردی خان حاکم فارس	۳۰۰ ... القاس میرزا
۳۳۳ ...	۹۴ - ۴۴۶ آلمانان (قوم)
آله دردی خان قواچ—دار	۳۰۴ ... الوس ارغون
۵۵۹ ... گورکهمپور	الوس (یا) الوسات افغانه
آله یار خان ۸۱۰ - ۴۷	۵۹۶ - ۴۳۷ - ۴۳۸ ...
۶۱۲ - ۵۴۶ ...	۱۸۲ ... الوس چغتای
آله یار خان (یا) الله یار	۸۳ ... الوس خان
خان پسر افتخار خان	۱۵۰ ... الوس کچهره
۴۲۹ ...	۱۴۵ ... الوس گهران
الیداس خان لکانه نوکر اسمعیل	الهام الله پسر رشید خان
۸۱۰ ... قلی خان	انصاری و برادر زاده
حضرت امام الحن و الانس	۹۴۳ هادی داند خان

امۃ الکبیب (یا) امۃ الجیب	۴۲۴
حرم محترم پادشاه زاده	امام الحرمین ابوالمعالی
محمد معظم ۷۷۹ -	۷۸
۷۹۱ - ۷۸۰	امام الدین خان پسر میر سید
امرا و امرازادهای چغتایی	محمد چشتی ۶۰۹
۱۸۱	امام الشهداء (رضی الله عنه)
امرای نظام شاهیه ۳۵۶	۸۵۶
امرسنگهه زمیندار پنیاله	امام موسی کاظم (رض) ۳۳۵
۸۰۸ - ۵۹۹	امان الله خان ... ۱۷۹
آمید علی .. ۲۷۰	امان بیگ بدخشی معزالدوله
امیر ابوطالب بدخشی ۷۳۸	حامد خان بهادر صلابت
امیر الامرا بشارت خان ۸۸۴	جنگ .. ۷۶۸
امیر الامرا جملة الملك ۴۵	امانت الله خان دیوان همت
امیر الامرا خان درزان (خطاب)	خان .. ۸۶۱
نواب نظام الملك آصف	امانت خان .. ۷۱۶
جاء (شف - امیر الامرا)	امانت خان (خطاب)
نواب نظام الملك ۷۱ -	خواجه محمد مبارز خان
۸۵ - ۸۶ - ۸۸ - ۱۳۳ -	عماد الملك .. ۷۳۰
۱۳۸ - ۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۶ -	امانت خان میرک معین الدین
۴۰۵ - ۴۴۴ - ۴۵۵ - ۴۵۴ -	خان .. ۳۶۴

۳۴ - ۳۵ - ۱۲۵ - ۴۵۳ -	۴۵۵ - ۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ -
۵۰۱ - ۵۴۸ - ۵۶۹ - ۶۰۲ -	۵۷۰ - ۵۷۲ - ۶۴۵ - ۶۴۶ -
۶۲۲ ۶۳۴ - ۹۳۸ ..	۶۵۵ - ۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ -
امیرالامرا شہادت خان فیروز	۷۴۲ - ۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ -
جنگ ۸۸۴ - ۸۸۵	۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ -
امیرالامرا مصمص الدولہ میر	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ -
آتش خلف امیرالامرا	۷۹۴ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ -
مصمص الدولہ خاندوران	۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -
۷۸۸ - ۸۸۹	۸۴۵ - ۸۶۴ - ۸۹۳ - ۸۹۷ -
امیرالامرا صوبہ دار کابل ۴۵۵	۹۴۲ - ۹۶۷
امیرالامرا و سپہ سالار سلطان	امیرالامرا سید حسین علی
حسین مرزا (شف -	خان نظام دکن (شف
سلطان حسین مرزا)	(رحمت خان) ۱۰۸ -
۲۹۴ - ۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۰۵ -	۷۱۲ - ۷۲۲ - ۷۳۴ - ۸۳۹ -
۴۱۱	۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۶۰ - ۸۷۶ -
امیرالامرا نجیب الدولہ	۸۷۷
۸۹۲ - ۸۹۳	امیرالامرا سید دلدار خان
حضرت امیر المؤمنین	۳۷
علیہ السلام .. ۴۱۱	امیرالامرا شایستہ خان (شف -
امیر بیگ برادر فاضل خان	شایستہ خان امیرالامرا)

امیر صاحب قران امیر تیمور	۱۸
گورگان ۲۰۵ - ۲۶۴	۲۱۹	امیر بیگ مغل	
امیر صدرالدین شیرازی ۲۸۱	امیر تیمور صاحب قران		
امیر غیاث الدین محمد میر	۱۵۸
میران ۳۳۶ - ۳۳۷	۲۰۵	امیر جاکوی برلاس	
۳۳۹	۶۱۹	..	امیر خان
امیر نجم ثانی ۳۳۸ -	امیر خان برادر شیخ میر		
۳۳۹	۸۲۶
امیر نظام الدین ۱۰۹	امیر خان عبدالکریم تہتم		
امین خان بہادر ۷۹۶	۱۶۰
امین خان دکنی ۷۴۲ -	۷۱۳	امیر خان ناظم کابل	
۷۸۴	۷۷۸
امین خان غوری ۸۱۲	۴۶۴ - ۴۷۴	امیر خسرو	
انبیچک (یا) انبیچک پور	۲۶۴	..	امیر خسرو شاہ
حسین ۳۴۳	۳۰۵	..	امیر ذوالنون
انتظام الدولہ وزیر پور	امیر شمس الدین ثالث		
عمان الدولہ قمر الدین	۴۱۰
خان ۸۳۴ - ۸۸۷	امیر شمس الدین علی ثانی		
۸۸۹	نقیب القباہی صباک		
اندرمن زمیندار دھندیرہ	۴۰۹	عراق و خراسان	

- ۹۶ - ۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ -

- ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ -

- ۱۴۰ - ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ -

- ۳۶۲ - ۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۹۳ -

- ۴۹۴ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۱ -

- ۵۰۲ - ۵۰۴ - ۵۰۵ - ۵۰۹ -

- ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷ -

- ۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۴ -

- ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱ -

- ۵۳۲ - ۵۳۶ - ۵۵۶ - ۵۵۸ -

- ۵۶۴ - ۵۶۷ - ۵۷۰ - ۵۷۲ -

- ۵۷۳ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ -

- ۵۸۵ - ۵۹۰ - ۵۹۴ - ۵۹۷ -

- ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۵ - ۶۰۶ -

- ۶۱۰ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۲۰ -

- ۶۲۱ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۴ -

- ۶۲۶ - ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۹ -

- ۶۴۳ - ۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱ -

- ۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰ -

- ۶۶۲ - ۶۶۶ - ۶۶۸ - ۶۶۹ -

۴۲۳

اندردهه سنگهه نبیره راد بهار

۸۲۴ سنگهه هادا

انند راد جیونمک پسر کلان

مهاراد جانوجی جسونت

۸۰۷ .. بذاکر

۳۲۲ .. انند سنگهه

افور الدین خان شهابت جنگ

گوبا موئی ناظم آرکات

- ۸۴۷ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۶۱ -

۸۹۷ - ۸۶۲

انی رای سنگهه دلن (یا)

۴۳۸ .. دلین

۳۹۰ - ۱۶۵ اوداجی رام

اودا چوهان سردار مرهقه

۷۴۶

اورنگزیب پادشاه (ملقب به

خادم مکان - شف خادم مکان)

- ۲۳ - ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ -

- ۳۳ - ۳۴ - ۴۷ - ۸۸ - ۹۴ -

۶۱ .. اویس خان	۶۷۰ - ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲
اُمّت معصومین علیهم السلام	۶۸۳ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۹
۷۱۳	۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵
۳۴۳ .. ایدر زمیندار مرز	۶۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱
ایرج خان (خلف قزلباش	۸۱۳ - ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۴۷
۸۶ .. خان	۷۵۱ - ۷۵۶ - ۷۵۹ - ۷۶۵
ایکنا برادر مادنا وکیل السلطنة	۷۶۶ - ۷۷۷ - ۷۷۹ - ۷۸۰
۴۲۸ .. تلنگ	۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۲۰
۵۰۸ .. ایلمه (قوم)	۸۰۶ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱
* حرف با *	
بابا خان قاقشال (یا) بابایی	۸۳۵ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲
۲۰۸ - ۲۲۶ قاقشال	۸۷۵ - ۸۷۶ - ۸۸۱ - ۸۸۱
۲۳۷ - ۲۴۶	۸۹۳ - ۹۱۴ - ۹۳۷ - ۹۴۱
۳۲۶ بابا شیر قلندر	۹۴۲ - ۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷
۱۶۸ .. بابا میرک	۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱ - ۹۶۷
بابر پادشاه (ملقب ده فردوس	۹۷۱
مکانی شف - فردوس	ارز بکیه (یا) اوزبک (قوم)
۴۸ - ۶۱ (مکانی)	۵۰ - ۸۳ - ۹۵ - ۲۶۸
۱۹۲ - ۱۸۰ - ۱۷۹ - ۱۴۵	۲۶۹ - ۲۹۹ - ۴۳۵ - ۷۱۱
۲۵۲ - ۲۳۹ - ۲۰۲ - ۱۹۹	۹۶۴
	ارز بکیه خراسان ۲۹۸

۹۰۱ - ۹۰۳ - ۹۰۶ - ۹۱۹ -	۲۶۴ - ۲۰۶ - ۳۸۸ ..
۹۲۷	۲۱۰ - ۲۰۹ بابوی منگای
بالجو قلیج (یا) والو قلیج	۷۳۹ - باجی راد مرهه
۳۵۳	۸۸۰ - ۸۷۹
بخت سنگه پسر درمین	۷۷۰ - بارهه (گرده)
مهاراجه اجیت سنگه	بازیه (یا) بادیه (گرده)
۷۵۹ - ۷۵۸ راتپور	۱۴۴
۲۰۸	۲۱۷ - ۱۸۴ باز بهادر
بختی سنگه پسر بخت سنگه	بازید خان (یا) بازید خان
۷۵۹	(یا) بازیر مخاطب به
۹۷۲	قطب الدین خان خوشگي
۵۹۷ بختار خان خواجه سرا	فوجدار جمو (شف -
۴۱۷	قطب الدین خان خوشگي)
بخشی الملک بهره مدن خان	۱۲۶ - ۱۰۷
۴۴	باقر خان نجم ثاني ناظم
بخشی الملک میرزا صدرالدین	۲۶ - ۴۸۳ - اردیبه
۹۹۳ محمد خان	۴۸۴
۲۳۵	۲۹۸ باقی سلطان
بخشی (یا) بدخشیان ۶۶ -	۸۷۰ - ۸۷۱ - بالاجی راد
۴۵۶ - ۲۷۵ - ۲۷۲ ..	۸۷۲ - ۸۹۲ - ۹۹۸ - ۹۰۰ -

بسمالت جنگ برادر کوچک اسد	۳۳۰	..	بدیع الزمان
جنگ پسر نواب نظام الملک	۳۰۵		بدیع الزمان میرزا
آصف جاہ ۸۶۹ - ۸۷۰	۹۱	..	براق خان
بسمالت خان سلطان نظر اعظم	۶۷۳	..	برقی (اجہ)
شاهی .. ۹۶۷	۳۰۳ -		برلاس (قوم)
بسواس (از) پسر بالاجی (از)	۶۶۷
.. .. ۹۱۹			برهان الدین (کہ اولاً قابل خان
بشارت خان فوجدار ملکپور			و ثانیاً اعتماد خان خطاب
صوبہ برار طغای مبارز الملک			یافتہ بغاضل خان مخاطب
دلدار جنگ سر بلند خان	۳۵	..	گشت)
بہادر میر محمد رفیع			برهان الدین برادرزادہ فاضل
.. .. ۸۰۱			خان (شف - فاضل خان)
بقاء اللہ خان پسر میر جملہ	۳۶ - ۵۳۰
خانخانان مرحمت خان			برهان الملک سعادت خان
بہادر غنائف جنگ ۷۱۵	۸۰۵
بکرماجیت .. ۴۸۲	۷	..	برهان شاہ
بلاقی بیگم دختر شاہزادہ	۴۷۹ - ۷۵۱ -		برہمن (قوم)
دانیال ۴۶۰ - ۵۵۷	۸۹۷ - ۹۲۷
بلال دیوراجہ کوناٹک ۹۱۴	۶۳۴ -		بزرگ امید خان
بلہیو برادر پریچہ ت زمیندار	۹۵۱

۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۴۵	کوچ هاجو .. ۴۵۲
۵۶۲ - ۷۳۹ - ۹۵۳ ..	یلقیس .. ۴۳۹
بهادر خان بنی فوجی کرنول	بلند اختر پسر شجاع ۵۴۱
۷۳۷ - ۷۴۲ - ۷۸۲ ..	بلوچ (قوم) ۱۹۵ - ۳۱۲
بهادر خان دارا شکوهی ۵۹۵ ۷۱۸
بهادر خان رهیلہ ۸۲ -	بلوکان بحرا .. ۵۹۶
۴۵۴ - ۱۶۵	بنگالیان (قوم) .. ۸۰
بهادر خان شیبانی (یا) بهادر	بنی اسرائیل (قوم) ۴۱۷
شیبانی ۱۸۸ - ۲۰۵ -	بنی قریش (طائفہ) ۵۶۲
۹۲۹	بنی مختار (قبیلہ) ۶۲۳
بهادر خان کنڈو (یا) بهادر	بومی چیتل درک ۱۲۴
کنڈو .. ۱۸ - ۹۵۵	بومی رای درک ۱۲۴
بهادر خان کوکہ ۸۶۳ -	بھادر .. ۲۹۵
۸۶۴	بھادر بچکوتی (یا) بچکوتی
بھادر سنگھ (شف - میرزا ۵۶۲
راجہ بھادر سنگھ) ۳۶۰ -	بھادر پسر راجہ علی خان
.. .. ۳۶۱ ۹۱۸
بھادر شاہ پادشاہ (مخاطب	بھادر جی پسر جادو رای
بہ خلد منزل شف - خلد ۴۴۳
منزل) ۳۲ - ۳۷ -	بھادر خان ۱۸۹ - ۲۰۸ -

۱۵۹ -	بهره مند خان	۴۷ - ۱۲۱ - ۱۲۷ - ۱۲۸ -
۴۵۰ - ۴۴۲		۱۷۷ - ۵۰۷ - ۶۰۷ - ۴۵۳ -
بهریا (یا) بهرما (یا) بهرما		۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۵۴ - ۴۵۸ -
(بغیر نقطه حرف رابع)		۴۶۲ - ۴۶۶ - ۴۷۰ - ۴۷۲ -
زمیندار چتلا درک (یا)		۴۷۷ - ۴۸۰ - ۴۸۶ - ۴۹۳ -
چیتلا درگ .. ۷۸۲		۴۹۴ - ۶۹۸ - ۷۰۲ - ۷۰۹ -
بہلول .. ۵۹۱		۷۳۰ - ۷۵۶ - ۷۵۷ - ۷۶۶ -
بہلول خان بیجا پوری ۴۰۱		۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۲ - ۷۹۳ -
بہلول خان پسر عبدالحمید		۷۹۴ - ۸۰۵ - ۸۳۳ -
خان .. ۸۶۰		۸۳۵ - ۹۵۱ -
بہلول خان پسر ہمت خان		۷ ..
.. .. ۸۶۱		۸۸۸ ..
بہلول خان عادل شاہی		۵۹۴ ..
.. .. ۹۹۵		۲۹۹ - ۳۰۰ -
بہلول خان عبدالکریم ۸۶۳		۳۰۱ ..
بہلول خان میانہ ۳۵		۹۳۷
بہوکیان .. ۱۴۴		بہروز خان عم نجیب الدولہ
بہیل خان غلام سلیم شاہ ۵۴ -		شیخ علی خان بہادر و
.. .. ۵۵		پسر شیخ محمد جنیدی
.. .. ۳۲۲	بہیم سنگھ	۸۶۳ - ۸۶۴

بیات (طائفہ)	۴۳۵	راجہ بیور (۱۹۶ -
بیجاپوریہ (طائفہ)	۱۰۶ - ۶۱۸ - ۲۴۶
۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۸۰ - ۵۶۳ -		بیور سنگھ (یا) سر سنگھ نیپڑ
.. .. ۵۷۹		راجہ بھوینت داس کور
بیجن سلطان لکڑی ساکن فراہ	 ۵۹۳
.. .. ۷۰۴		بیور قلیج .. ۲۵۴
بیدار بخت پسر محمد اعظم		بیس (طائفہ) ۴۸۱
شاہ .. ۶۷۱ - ۶۴۳		بیسون خان قوا بن مواتک
بیورام خان خانخانان (شف -		(یا) مولگان ۶۱
خانخانان بیورام خان (بیگ اوغای (یا) بیگ اوغای
۵۰ - ۵۱ - ۱۸۱ - ۱۸۲ -	 ۲۴۲
۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۷ - ۱۸۸ -		بیگ بابای کولالی (یا) کولانی
۱۸۹ - ۲۰۶ - ۲۰۷ - ۲۰۹ -	 ۱
۲۱۰ - ۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۵۵ -		بیلاجی گایکوار .. ۸۰۴
۲۶۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۲۰ -		
۳۲۱ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۷ -		
۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۸۵ - ۴۳۶ -		بادشاہزادہ بہادر شاہ (شف -
۴۳۷ - ۸۱۲ - ۸۱۴ - ۸۱۵ -		بہادر شاہ (۳۷ - ۱۲۷ -
۹۵۲		۱۲۸ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۴۷۵ -
بیور (یا) بیوریل (شف -		۴۷۷ - ۶۸۶ - ۶۹۳ - ۶۹۴ -

* حرف پے *

بادشاہزادہ بہادر شاہ (شف -	
بہادر شاہ (۳۷ - ۱۲۷ -	
۱۲۸ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۴۷۵ -	
۴۷۷ - ۶۸۶ - ۶۹۳ - ۶۹۴ -	

جهان ملقب به فردرس

آشیانی و اعلیٰ حضرت و

صاحب قران ثانی (شف -

محمد شاه جهان پادشاه)

- ۸ - ۱۰ - ۱۴ - ۱۹ - ۲۰ -

- ۲۱ - ۲۲ - ۲۴ - ۸۵ - ۹۲ -

- ۱۱۵ - ۱۲۱ - ۱۴۳ - ۱۴۸ -

- ۱۷۱ - ۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۲۱ -

- ۳۲۲ - ۳۴۲ - ۳۶۶ - ۳۶۸ -

- ۳۷۵ - ۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ -

- ۳۸۴ - ۳۷۵ - ۳۸۶ - ۳۸۷ -

- ۳۸۹ - ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ -

- ۴۱۹ - ۴۲۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -

- ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ - ۴۵۲ -

- ۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۸۱ -

- ۴۸۲ - ۴۸۴ - ۴۸۶ - ۴۹۰ -

- ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۷ - ۵۱۲ -

- ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۸ - ۵۱۹ -

- ۵۲۰ - ۵۲۴ - ۵۲۵ - ۵۲۶ -

- ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۶ - ۵۳۷ -

- ۶۹۸ - ۷۰۹ - ۷۶۶ - ۷۸۰ -

.. ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۳

پادشاهزاده دارا شکوه (یا)

محمد دارا شکوه (شف -

محمد دارا شکوه) ۱۷ -

- ۲۷ - ۲۸ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ -

- ۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۰۴ - ۱۰۳ -

- ۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ -

- ۴۸۸ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ -

- ۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -

- ۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -

- ۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -

- ۵۶۱ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -

- ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ -

- ۵۸۵ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -

- ۶۰۱ - ۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۵ -

- ۸۲۷ - ۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -

.. ۹۶۹ ..

پادشاهزاده شاه جهان (یا)

پادشاهزاده ولی محمد شاه

(شف محمد اعظم شاه)

- ۳۱ - ۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ -

- ۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ -

- ۱۷۲ - ۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ -

- ۴۲۸ - ۴۳۳ - ۴۳۷ - ۴۳۸ -

- ۴۳۹ - ۴۵۱ - ۴۵۴ - ۴۵۶ -

- ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۶۱ - ۴۶۲ -

- ۴۶۹ - ۴۷۱ - ۴۹۳ - ۷۰۷ -

- ۷۱۸ - ۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ -

- ۷۸۰ - ۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲ -

.. .. ۹۳۹ - ۹۴۵

یادشاهزاده محمد اورنگ زیب

(ملقب به خلد مکان شف -

خلد مکان) ۲۳ - ۲۸ -

- ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ - ۳۴ -

- ۴۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶ - ۹۸ -

- ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱ - ۱۲۲ -

- ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰ - ۱۵۳ -

- ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲ - ۴۵۳ -

- ۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۸ -

- ۵۴۴ - ۵۵۵ - ۵۵۷ - ۵۵۸ -

- ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳ - ۵۸۴ -

- ۵۸۷ - ۵۹۲ - ۵۹۷ - ۵۹۹ -

- ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۴ - ۶۰۶ -

- ۶۱۴ - ۶۲۰ - ۶۲۵ - ۶۲۶ -

- ۶۳۶ - ۶۴۳ - ۶۶۴ - ۷۱۷ -

- ۸۱۸ - ۸۲۱ - ۸۲۴ - ۸۲۷ -

- ۸۳۰ - ۸۳۷ - ۸۷۵ - ۸۹۶ -

- ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۴۱ - ۹۵۷ -

- ۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۴ -

.. .. ۹۹۹

یادشاهزاده شاه عالم بهادر

(شف - شاه عالم بهادر)

- ۱۲۲ - ۱۳۱ - ۱۳۶ - ۱۳۷ -

- ۱۳۸ - ۱۷۵ - ۴۴۷ - ۴۴۸ -

- ۴۵۱ - ۴۶۹ - ۶۵۷ - ۶۶۰ -

- ۴۶۲ - ۴۶۶ - ۷۷۶ - ۸۰۸ -

- ۸۳۹ - ۸۶۰ - ۸۶۶ - ۸۶۸ -

.. .. ۸۷۹ - ۸۷۵

یادشاهزاده محمد اعظم شاه

- ۷۵۶ - ۷۵۱ - ۷۴۷ - ۷۱۸

- ۷۷۷ - ۷۶۶ - ۷۶۵ - ۷۵۹

- ۸۰۱ - ۷۹۴ - ۷۸۰ - ۷۷۹

- ۸۲۷ - ۸۲۶ - ۸۲۰ - ۸۰۶

- ۸۳۸ - ۸۳۵ - ۸۳۱ - ۸۳۰

- ۸۷۶ - ۸۷۵ - ۸۴۲ - ۸۳۹

- ۹۳۷ - ۹۱۶ - ۸۹۳ - ۸۸۱

- ۹۴۶ - ۹۴۵ - ۹۴۲ - ۹۴۱

- ۹۵۱ - ۹۴۹ - ۹۴۸ - ۹۴۷

۹۷۱ - ۹۶۷

پادشاهزاده محمد رفیع الشان

۹۷۲

پادشاهزاده محمد سلطان (شف)

شاهزاده محمد سلطان)

- ۵۴۰ - ۵۳۹ - ۵۰۴ - ۴۹۴

- ۹۴۳ - ۸۲۵ - ۵۴۲ - ۵۴۱

پادشاهزاده محمد شجاع دومین

خلف سلطنت (شف

- شاهزاده محمد شجاع ۲۱ -

- ۴۳۹ - ۴۰۴ - ۳۸۴ - ۸۵

- ۴۹۹ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۴

- ۵۱۱ - ۵۱۰ - ۵۰۹ - ۵۰۶

- ۵۲۱ - ۵۱۹ - ۵۱۷ - ۵۱۵

- ۵۲۷ - ۵۲۶ - ۵۲۴ - ۵۲۲

- ۵۳۶ - ۵۳۲ - ۵۳۱ - ۵۲۹

- ۵۶۷ - ۵۶۶ - ۵۵۸ - ۵۵۶

- ۵۷۵ - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۰

- ۵۸۸ - ۵۸۵ - ۵۸۴ - ۵۸۱

- ۶۰۰ - ۵۹۷ - ۵۹۴ - ۵۹۰

- ۶۱۰ - ۶۰۶ - ۶۰۵ - ۶۰۱

- ۶۲۱ - ۶۲۰ - ۶۱۴ - ۶۱۳

- ۶۳۶ - ۶۲۶ - ۶۲۴ - ۶۲۳

- ۶۴۴ - ۶۴۳ - ۶۳۹ - ۶۳۷

- ۶۵۴ - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۰

- ۶۶۶ - ۶۶۲ - ۶۶۰ - ۶۵۷

- ۶۷۴ - ۶۷۰ - ۶۶۹ - ۶۶۸

- ۶۸۶ - ۶۸۳ - ۶۸۲ - ۶۷۸

- ۶۹۲ - ۶۹۱ - ۶۸۹ - ۶۸۷

- ۷۰۲ - ۶۹۸ - ۶۹۵ - ۶۹۳

- ۷۱۵ - ۷۱۳ - ۷۱۱ - ۷۰۹

۳۳۹ .. پري پيکر خانم	۴۵۲ - ۴۷۸ - ۴۸۵ - ۵۳۲
پريچمت زميندار کوچ هاجر	۵۳۹ - ۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲
(يا) کوچ هاجر ۳۶۵ -	۵۴۳ - ۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۵۸
۴۵۲	۵۵۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱
پوتي بيگم (زوجه شاهزاده	پادشاهزاده محمد معظم شف
محمد بيدار بخت) ۶۵۶	سلطان محمد معظم ۳۵ -
پهلوان گل گر عيس ۱۸۸	۱۵۹ - ۵۶۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲
پيران ويسه .. ۵۵۰	۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۶۸۳
پير خان پسر قطب الدين	۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸
خويشگي .. ۱۲۷	پادشاهزاده همايون ۲۶۹ - ۲۶۶
پير محمد خان ۱۸۴ - ۱۸۵ -	پادشاه نواز خان (خطاب
۱۸۶ - ۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ -	ميرويس غلزي) شف
۴۵۸	ميرويس غلزي ۷۰۱ -
پوريا فايم .. ۶۳۸	۷۰۲ - ۷۰۳
پيلاجي گايکوار .. ۷۶۷	پرتاب ارجينيه (يا) پرتاب
پيم فراين زميندار کوچ بهار	اجنيه ۱۶ - ۴۱۱ - ۴۱۲
۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۵۴ ..	پرادل خان افغان .. ۳۲
	پرسوجي برادر کهيلوجي (يا)
	کهيلوجي بهوسله ۵۲۰ -
	۵۲۱ - ۵۲۳ - ۵۲۴ ..

* حرف تا *

تاج خان پسر فتح جنگ خان

۷۱۰	تقرب خان شیرازی	۲۶
	تلمسی بائی (زن یکی از سرداران	۴۸۹ - ۳۶۳ - ۱۲	تربیت خان	
۴۶۳	.. (مرهقه)	۴۸۹	تربیت خان ایلمچی	
	تودرمیل (شف - راجه تودرمیل)	۳۶۲	تربیت خان بخشی	
- ۲۰۶ - ۱۹۷ - ۷۰ - ۵۳		- ۴۳	تربیت خان میروآتش	
- ۲۳۰ - ۲۲۸ - ۲۲۵ - ۲۱۸		۶۵۲
۹۵۶ - ۹۳۰ - ۴۹۷ - ۲۴۶		۳۰۲	ترخان صاحبقرانی	
۶۵	.. (توران شاه)	- ۲۴۶ - ۲۲۴	ترسون خان	
۱۰۱	.. (طائفه)	۲۵۰
	توغلقتمور (یا) توغلقتیمور امیر	۹۲۸	ترسون محمد خان	
۳۰۳	لولاجی (یا) لولاجی	۲۱۵	ترقوه خان کلان	
۳۱۱	تهمردی (یا) نهمردی	۴۹۳	.. (قوم)	
	تهرزل دل خان برادر رحمت	۴۳۶	..	توکمان
۷۸۳	.. خان	۴۷۵	..	تغلق شاه
- ۵۷	تیموریه (خاندان)	۶۱	..	تغلقتمور خان
۱۲۷	..			تقتمش خان (یا) ثقتمش
				خان (یا) تقمش خان
		۳۰۲
		- ۶۲۵	تقرب خان حکیم دأرد	
		۶۲۶

• حرف ثاء •

ثناء الله خان فوجدار سیکاکول
 ندیرغ غنایه الله خان ۷۴۶

۳۵۴	..	جان قلیچ
۱۹ - ۲۰ -		جان نثار خان
۴۷ - ۱۴۹ - ۴۹۳	..	
۱۴۴	..	جانوئے
۹۰۱	..	جانوجی بذالکر
		جانوجی پسر رگهوجی بهونسلہ
۸۶۹ -		مکاسدار ہزار
۹۰۵ - ۹۲۴	..	
۳۵۴	..	جانی بیگ
۴۸۵		جانی بیگ حاکم سندنہ
۶۹		جانی قربانی (قوم)
۲۰۸ - ۲۱۰		جباری
۱۹۴		جہار خان حبشی
		جہار سنگھ بندنیلہ (۲)
		جہار سنگھ بوندیلہ
۲۰ - ۸۸ - ۱۵۳ - ۳۲۲ -		
۴۴۵ - ۴۵۴ - ۴۶۱ - ۸۱۷ -		
۹۴۲
۵۰۳ - ۱۰۳ - ۵۰۲		جسونت رائہور
۵۰۴ - ۸۱۸ - ۹۴۷

* حرف جیم *

۹۶۷ - ۱۷۵ -		جارجو (یا) جاجو
۴۸۲		جادو داس دیوان بیوتات
۱۶۵ - ۳۹۰ - ۴۴۳		جادو رای
۳۰۶	..	جام صلاح الدین
۳۰۶	..	جام فیروز
		جام نظام الدین مشہور
۳۰۵ - ۳۰۶		جام نذا
۳۰۸ - ۴۸۵	..	جان بابا
۸۹۱	..	جانباز خان
		جانباز خان خویشگی برادر زادہ
		و خویش رحمت خان
		متہور خان بہادر خویشگی
۱۲۶ - ۷۹۲
۴۵۲		جان سپار خان بہادر
		جان سپار خان پسر سید محمد
۴۱۳
		جان سپار خان فواجدار بیر
۳۹۶

جگدیوراد جادون	۷۴۲	جعفر بیگ قلعه دار کالنه	۴۲۰
جگمال	۲۳۵
جلال الدین پسر ملک محمدون	...	جعفر پسر هوشدار خان میر	۹۱۵
...	۴۳۵	هوشدار	...
جلال الدین خان	۳۶۳	جعفر خان	۱۵۹ - ۱۶۰
جلال الدین خلجی والی دهلی	۵۹۴
...	۹۱۱ - ۹۱۲	جعفر خان المخاطب به مرشد	...
جلال الدین سور	۲۱۰	قلی خان مسمی به محمد	...
جلال الدین محمد اکبر	۲۳۱	هادی صوبدار بنگاله	۷۵۳
جلال الدین محمدون خان	۷۴۴	...	۷۵۴
جلال خان افغان	۷۸۰	جعفر خان صوبدار لاهور	۸۳۰
جمال چپاه	۶۴۰	جعفر خان صوبدار مالوہ	۸۲۷
جمدة الک	۸۳۸	جعفر خان وزیر اعظم	۶۱۶
جمدة الملکی جعفر خان ناظم	...	جعفر علی خان خراسانی	...
صوبدار الخلافه	۸۳۰	...	۵۰۶
...	۸۳۲	جگت سپه ساهو	۷۵۲
جهان خان	۱۹۱	جگت سنگه پسر مکند سنگه	...
جمشید	۴۳۹	...	۵۱۰
جمشید خان شیرازی	۲۹۱	جگت سنگه پور راجه مانسنگه	...
جملة الملك اسد خان	۱۲۳	...	۴۳۷

۱۹ - ۲۱ - ۶۶ - ۷۹ - ۸۸ -

۹۰ - ۹۵ - ۱۹۹ - ۲۹۶ -

۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۲۴ - ۳۴۱ -

۳۴۶ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۵ -

۳۵۷ - ۳۵۹ - ۳۶۱ - ۳۶۵ -

۳۷۵ - ۳۷۳ - ۳۷۴ - ۳۷۸ -

۳۸۰ - ۳۸۴ - ۳۸۷ - ۳۸۸ -

۳۹۶ - ۳۹۹ - ۴۰۱ - ۴۱۵ -

۴۲۹ - ۴۳۱ - ۴۳۸ - ۴۴۸ -

۴۵۱ - ۴۵۲ - ۴۶۰ - ۴۷۷ -

۴۷۹ - ۴۸۳ - ۴۸۶ - ۴۸۷ -

۴۸۸ - ۴۹۰ - ۴۹۲ - ۵۸۳ -

۵۸۷ - ۵۸۶ - ۵۱۷ - ۵۱۸ -

۸۲۱ - ۸۲۹ - ۹۳۴ -

جذید کرانی ... ۲۷۸

جوان علی خان پسر محمد

مراد خان ... ۶۹۱

جواهر سنگھ جات پسر

سورجمل (یا) سورجمل

جات ... ۸۶۶

۶۶۹ ...

جملة الملك اسد الله خان

(یا) جملة الملكي (یا)

عمدة الملكي ۲۸ -

۵۷۴ - ۱۷۱ ...

جنت اشياي (یعنی نصیر الدین

محمد همايون پادشاه)

۱ - ۴۸ - ۴۹ - ۵۲ - ۵۴ -

۶۰ - ۶۲ - ۸۹ - ۱۸۰ -

۱۸۱ - ۱۸۶ - ۱۸۷ - ۱۹۰ -

۱۹۲ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۲ -

۲۰۳ - ۲۰۵ - ۲۰۷ - ۲۱۱ -

۲۱۶ - ۲۳۱ - ۲۳۳ - ۲۳۴ -

۲۳۸ - ۲۳۹ - ۲۵۲ - ۲۵۵ -

۲۶۸ - ۲۷۷ - ۲۹۲ - ۳۰۷ -

۳۴۴ - ۳۴۷ - ۴۷۵ - ۴۸۸ -

۸۱۳ ...

جنت مکانی (یعنی نور الدین

محمد جهانگیر پادشاه

۸ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۵ - ۱۸

۴۲۰	چرگس (قوم)	۱۷۵ -	جہاندار شاہ معزالدین
۲۹۹	چغتآ ...	۱۷۷ - ۱۷۸ - ۹۰۷ - ۶۷۷ -	
۶۱	چغتائی خان ...	۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۹ - ۷۲۰ -	
۸۷۰	چندارل ...	۷۳۱ - ۷۳۳ - ۷۵۲ - ۷۸۲ -	
۶۱	چنگز خان قتلغ	۸۷۶ - ۸۰۲ ...	
- ۱۹۳ - ۱۹۴	چنگیز خان		جہان شاہ بن شاہ عالم بادشاہ
۲۶۳ - ۲۵۹ - ۲۳۷	...	۱۳۷ - ۱۳۶	...
	چنگیز خان قشلیق و باقا (یا)	- ۱۹۹	جہانگیر بادشاہ
۳۰۲	قشلق و باقا	۸۲۸ - ۳۸۰ - ۳۲۴	...
۶	چنگیز مخاطب بمنصور خان		جہیلہ رام (یا) چیلہ رام ناگر
۱۸۰	چوسا (یا) جوسا ...	۱۷۸	...
جی دھج سنگھہ (یا) جی		۱۴۴	جہیلہ
دھج سنگھہ زمیندار آشام		- ۷۷۳	جی آبا سندھہ
ملقب بہ سرکي (یا)		۸۸۹ - ۸۸۸ - ۸۸۶	...
سرکي (اجہ) ۵۴۴ - ۵۴۵		- ۱۰۷	جی سنگھہ سوئی
چین قلیچ خان (خطاب نواب		۱۳۶	...
نظام الملک آصف خان)			
۸۳۸	...		
چین قلیچ خان (کہ اول		۱۴۴	چترنیہ (یا) جہترنیہ
عبدالرحیم خان ابن خطاب		۳۸۶	چتر ...

* حرف چے *

حامد الله خان پسر مبارز خان	یافته بون بعده مخاطب به
عماد الملک خواجه محمد	نصیر الدوله ملا بخت جنک
۷۴۶	۸۳۵ ... (شد)
حامد خان نایب صوبه دار	
گجرات و اردھہ عم نواب	
آصف جاہ ... ۸۰۳ -	حاتم بیگ کفایت خان ۵۰۶
۸۶۸ - ۸۰۴	حاجی احمد سعید خان ۱۷۲
حبشیان (قوم) ۹۶۲	حاجی بیگم ۶۰ - ۲۴۰
حبشیان عنبری ۴	حاجی خان غلام شیر خان
حبیب علی خان ۲۷۹	افغان ۵۰ - ۲۰۷
حجاج بن یوسف ۵۶۲	حاجی شفیع امفہانی ۷۵۱
حجة الاسلام امام محمد غزالی	حاجی شفیع خان ۶۳۵
۶۰۵	حاجی شکرالله تہریزی ۷۵۴
حرز الله خان بہادر صوبہ دار	حاجی عبد الله خراسانی دیوان
فاندر ... ۸۰۰	صوبہ ہزار ۷۵۱
حرز الله خان نبیرہ سعد الله	حاجی محمد ... ۷۵۵
خان ۷۲۶	حاجی محمد خان سیستانی
حسام الدولہ میرزا شاہ نواز	۵۵
خان صفوی ۶۹۳ - ۹۴	حاجی محمد علی خان ۶۴۳
حسام الدین خان ۶۲۱	حافظ محمد امین خان ۶۲۰

* حرف حا *

۷۰۶	۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۴	حسن
۵۱۳ -	حسین بیگ خان	۷۶ -	حسن بیگ بدخشی	
۸۳۳	۷۷	...
۳۱۶	حسین بیگ شیخ عمری	۴۳۶	حسن پسر رستم میرزا	
۴	حسین پسر نظام شاه	۳۸۵	حسن خان	...
۴۳۰ - ۱۲۷	حسین خان		حسن خان پسر فتح‌الملک	
۹۵۷	حسین خان تذکریه	۹۶۳
۹۵۶	حسین خان چک	۵۸۵	حسن خان خویشگی	
۲۴۶	حسین خان شاملو	۱۲۰	حسن علی	...
	حسینی خان پسر علی مردان		حسن علی خان	۱۳۱ - ۱۳۲ -
۷۴۲	حیدر آبادی		۱۲۳ - ۱۳۴ - ۱۷۶ - ۹۱-۹	
	حسین خان پسر قطب‌الدین		حسن علی خان بهادر عالمگیر	
۱۲۷	خان خویشگی	۶۳۲	شاهی	...
	حسین دوست خان عرف چندا		حسن علی خان (خطاب	
	(یا) نواب چندا صاحب		محمود غازی)	۷۰۴
	از رُسای نوابت ارکان		حسن یار خان پسر محمد یار	
۸۶۲ - ۸۶۱	خان	۷۰۹ - ۷۱۰
۷۷۷	حسین (نئی) قوم	۳۳۰ - ۳۳۴	حسین	
	حسین علی خان امیر الامرا	۳۵۹	حسین بیگ بدخشی	
۱۳۱ -	موبدان اوزنگاباد		حسین برادر محمود غازی	

۸۳۶	۱۳۴ - ۱۴۲ - ۱۷۶ - ۵۰۷ -
حفیظ الله خان (یا)	حفظ الله	...	۵۶۶ - ۹۴۵ - ۹۷۷ - ۷۱۲ -
خان پسر معز الدوله حامد	۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۴۷ - ۷۴۸ -
خان بهادر ملاپت جنگ	۷۵۷ - ۷۶۶ - ۷۸۲ - ۸۰۶ -
۷۶۸	حسین قلیچ خان بهادر ۳۲
حکیم ابو الفتح	حسین قای خان ۱۹۵ -
حکیم الملک	۲۲۶ - ۲۰۴ -
حکیم حسن	حسین قلی خان ذوالقدر ۲۱۴
حکیم حمام (حمام بهای روز	حشمت الله خان پسر محتش
صالح)	خان بهادر میر محمد خان
حکیم صالح خان	(یا) میر محمد جان
حکیم علی	۷۹۶
حکیم عین الملک	حشمت جنگ بهادر (خطاب
حکیم مصري	محمد امیر پسر محمد
حلیمی (تخلص) ۳۱۰ - ۳۴۷	اسلام خان) ۶۶۷
حمزه	حفظ الله خان فوجدار چنوت
حمزه بیگ	پنجاب برادر لطف الله
حمزه بیگ ترکمان	۱۱۳
حمزه بیگ ذوالقدر مشهور به	حفیظ الدین ... ۱۷۶
کور حمزه	حفیظ الدین خان بهادر ۱۷۷ -

۲۷۲	... حیدر علی	۴۳۵	حمزه بیگ الله
دار	حیدر علی خان تعلقہ دار	۴۵	حمید الدین خان
۸۷۲	سری رنگ پتن		حمید الدین خان مخاطب بہ
۱۹۰	حیدر قاسم کوہ پور		خانداز خان پسر میرزا
۱۳۹	حیدر قلی خان	۵۱۵	ابوسعید ..
۸۳۵ - ۷۶۷		حمید خان حبشی غلام
	حیدر قلی خان خراسانی	۹۵۹	نظام شاہ ..
۵۶۶	دیوان دکن		حمید خان حبشی وکیل
	حیدر قلی خان میر آتش	۴	السلطانہ ..
	(شف - معزالدولہ) ۱۳۸ -	۲۸	حوری خانم ...
۷۴۹	۸۳۱	حیات خان ...
	حیدر قلی خان ناظم گجرات		حیات مخاطب بزرگ دست خان
۸۴۲	۲۵	برادر فتح جنگ خان
۸۶۱	حیدر قلی دیوان دکن	۹۵۵	حیدر ...
۳۰۱ - ۳۰۰	حیدر میرزا	۷۵۲	حیدر بیگ ...

* حرف خا *

	خاقان زمان یعنی شاہ عالم
۴۹۱	پادشادہ ...
۵۹ - ۲۳۲ - ۳۵۹	خان اعظم

	حیدر جنگ مدار المہم
	موسیٰ بہوسی سرگردہ نصارا
۹۰۵ - ۹۰۴

۲۲۷ - ۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۴۳	۲۰۶ - ۲۰۸ - ۲۵۱ - ۲۶۰
۴۴۴ - ۵۷۰ - ۵۹۰ - ۶۲۴	۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶
۶۷۱ - ۷۵۰ - ۹۲۹ - ۹۶۱	خانخانان میرزا عبدالرحیم کوکہ
خان زمان امانی پسر مہابت	۸ - ۳۲۳ - ۳۵۴ - ۳۶۰
خان خانخانان ۳۹۹ -	۹۵۸ ...
۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۴	خاندرزان بہادر (خطاب نواب
۴۰۷ - ۴۰۹ - ۵۲۰ ...	نظام الملک آصف جاہ
خان زمان برج علی ۱۸۶	مویہ دار اردہہ و قوجدار
خان زمان پسر منعـم خان	لکھنؤ ۷۱ - ۸۵ - ۸۶ -
خانخانان ... ۷۵۶	۸۸ - ۱۳۳ - ۱۶۳ - ۴۰۵ -
خان زمان شیدانی ۱۴۶ -	۴۴۴ - ۴۴۵ - ۴۵۴ - ۴۵۵ -
۱۸۶ - ۲۰۵ - ۲۹۴ ...	۴۸۰ - ۵۷۰ - ۵۷۲ - ۷۴۷ -
خان زمان شیخ نظام ۶۵۴	۸۹۳ - ۹۴۲ ...
خان زمان مکـرم خان بن	خان درزان خواجہ حسین ۷۸۱
خانخانان بہادر شاہی	خان درزان مویہ دار پورھانپور
۷۴۴ ...	۴۵۴ ...
خاننش خانم ... ۳۳۹	خان درزان نصرت جنگ ۴۹۰ -
خان عالم ... ۲۸۲	۵۸۸ - ۴۹۱ ...
خان فیروز جنگ ناظم مویہ	خان زمان ۵۵ - ۸۵ - ۱۵۴ -
گجـرات (ادل بـخطاب	۱۸۱ - ۱۹۳ - ۲۰۰ - ۲۰۱ -

خانہ زاد خان پھر منعم خان	شہاب الدین خان و ثانیاً
خانخانان ... ۹۷۷	بخطاب غازی الدین خان
خانہ زاد خان خان زمان ۳۸۷ -	بہادر فیروز جنگ مخاطب
... ۴۴۲	شده (۴۰ - ۴۱ - ۱۷۴ -
خدا بنده پسر قریش سلطان	۵۰۶ - ۴۷۸ - ۶۸۰ - ۷۳۱ -
... ۶۲	... ۷۶۹ - ۷۶۵
خدا بنده خان ... ۲۹	خان کلان ۱۴۷ - ۲۱۳ -
خدا داد برلاس ... ۲۲۵	... ۲۱۴ - ۲۱۵ - ۲۵۷
خدا داد خان بـرادر علاقہ	خان محمد خان ۵۹۱
رحمت خان و پسر الہ داد	خان میرزا پسر سلطان محمود
خان ... ۷۸۱	میرزا ... ۲۶۵
خداوند خان ... ۹۵۸	خانم (اہلیہ مہاراج خان)
خداوند خان حبشی ۲۹۱ -	... ۴۰۷
... ۳۵۶	خانم سلطان ... ۱۹۸
خدایار خان مہتی ۳۱۲	خانہ زاد خان ۱۲۴ - ۱۲۵ -
خدمت خان ... ۳۳	... ۱۷۴ - ۳۶۶
خرم بیگم مشہور بہ وای نعمت	خانہ زاد خان پسر کلان
۲۶۹ - ۲۷۱ - ۲۷۲ - ۳۲۹	مبارز الملک سر بلند خان
... ۲۱	بہادر دلار جنگ میر محمد
خسر ... ۲۱	زفیع ... ۸۰۵
خسر خان چرگس ۳۴۶	

- ۵۸۸ - ۵۹۴ - ۶۰۱ - ۶۰۵ -

- ۶۰۶ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۶ -

- ۶۳۶ - ۶۳۷ - ۶۳۹ - ۶۴۳ -

- ۶۴۴ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳ -

- ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰ - ۶۶۲ -

- ۶۶۶ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰ -

- ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲ - ۶۸۶ -

- ۶۹۱ - ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۸ -

- ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۳ -

- ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۴۷ - ۷۵۱ -

- ۷۵۴ - ۷۵۹ - ۷۶۵ - ۷۶۶ -

- ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۹۴ - ۸۰۱ -

- ۸۰۶ - ۸۲۶ - ۸۳۵ - ۸۳۸ -

- ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵ - ۸۷۶ -

- ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶ - ۹۴۵ -

- ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ -

.. ۹۵۱ - ۹۶۷ - ۹۷۱

خلد منزل (یعنی قطب الدین

محمد معظم شاه عالم

(مخاطب به بهادر شاه)

۳۴۷ - ۴۲۸ - ۴۸۵ - ۴۸۶

خسرو زمان .. ۵۰۶

خسرو سلطان بن نذر محمد

خان .. ۶۳۶

خسرو شاه .. ۲۶۵

خسرو قزوینی .. ۲۸۷

خسرو ولی اوزبک ۸۸

خضر خان پنی .. ۶۲۶

.. .. ۸۶۳ - ۸۶۵

خضر خواجه خان ۶۱

خضر خواجه میر خداداد ۳۰۲

خلد مکان (یعنی محمد

اوزنگ زیب عالمگیر بادشاه

(شف محمد اوزنگ زیب

بادشاه) ۲۹ - ۳۲

۳۳ - ۳۴ - ۴۷ - ۱۱۸

۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱

۱۴۰ - ۱۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۶

۵۲۴ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹

۵۵۸ - ۵۶۶ - ۵۷۵ - ۵۸۵

۵۷۵ - ۴۷۹ - ۴۷۲ - ۱۵۵	۳۲ - ۳۷ - ۴۷ - ۱۲۱ -
خلیل الله خان پلنگ حملاه	۱۲۷ - ۱۲۸ - ۱۷۷ - ۵۰۷ -
خطاب مهسابت خان	۶۰۷ - ۶۵۳ - ۶۵۱ - ۶۵۲ -
حیدر آبادی ۴۲۸ -	۶۵۴ - ۶۵۸ - ۴۴۲ - ۴۶۶ -
۶۴۹ - ۶۳۱ - ۶۲۹ ..	۶۷۰ - ۶۷۲ - ۶۷۷ - ۶۸۰ -
خلیل الله خان میر بخشی	۴۸۶ - ۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۸ -
۸۲۹ - ۸۲۸ - ۵۹۰ - ۵۶۷	۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۳۰ - ۷۵۶ -
خلیل الله خان میر نورک ۴۲۱	۷۵۷ - ۷۶۶ - ۷۸۰ - ۷۸۱ -
خلیل الله ولد میر میران ۳۹۶	۷۹۲ - ۷۹۳ - ۷۹۴ - ۸۰۲ -
خنجرخان داماد قلیچ خان	۸۰۵ - ۸۳۳ - ۸۳۵ - ۹۵۱ -
۴۹۳ - ۹۴	خلیفه عباسیه ۴۷۰
۲۷۳ خواجه اقا خان	خلیفه اسدالله ۱۰۹
۳۸۸ - خواجه ابوالحسن	خلیفه سید علی مخاطب به
۴۲۹	خلیفه سلطان وزیر اعظم
۷۲ - خواجه ابوالحسن قربتی	ایران خلف میر رفیع الدین
۵۶۹ - ۳۷۳ - ۱۶۶ ..	محمد ۱۰۹ - ۱۱۰ -
خواجه احمد مخاطب به	۱۱۱ - ۶۴۱ - ۶۴۳ - ۶۷۷ -
شهابت خان پسر کلان	۶۸۰ - ۶۷۸
مبارز خان عماد الملک	خلیفه میر .. ۱۱۷
۷۴۵ - خواجه محمد	خلیل الله خان ۱۰۰ - ۱۰۱ -

۲۲۴ - ۲۲۵ - ۳۱۹ ..

خواجه شمس الدین صاحب

دیوان .. ۷۸

خواجه عاصم مخ - اطب به

امیر الامرا مصام الدوله

خاندوران ۸۸۰ - ۸۳۸ -

.. .. ۸۸۸

خواجه عبد الباری ۲۲۴

خواجه عبد الخالق ۶۳۳

خواجه عبد الخالق خوافی ۳۶۹

خواجه عبد الرحیم خان ۶۶۲

خواجه عبد الشہید ۲۳۳

خواجه عبد العلی - م (یا)

عبد الحکیم ۲۳۳

خواجه عبد اللہ ۷۶۴

خواجه عبد الواحد خان خواجه

همم بہادر مخاطب بہ

امین الدولہ بہادر سیف

جنگ نیپیرہ میرزا ابوالمعالی

.. .. ۵۵۹

۷۴۵

خواجه اسد خان پسر مبارز خان

ناظم حیدر آباد ۶۵۳

خواجه باقی باللہ سمرقندی

.. .. ۳۲۴

خواجه بہاء الدین قاضی بلدہ

سمرقند برادر نواب عابد

.. .. ۸۴۲

خواجه جہان .. ۳۷۸

خواجه حسن نقشبندی ۲۱۲ -

۲۹۳ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ -

.. .. ۴۵۹

خواجه حسین ۱۳۳

خواجه حسن عای مخاطب بہ

خان دوران ۱۳۳

خواجه خازند محمود ۲۳۳

خواجه سہیل خان بیجاپوری

.. .. ۲۳۲

خواجه شاہ مذکور وزیر ۲۲۵

خواجه شمس الدین خان خوافی

(متاثر الامراء)	(۴۱)	(فهرست خان سيوم)
۲۳۴ خواجه عبدالهادي		۱۹۹ .. خواجه راضي
۱۸۰ - ۴۸ خواجه کلان بيگ		خواجه هادي مشهور بخواجه
خواجه کلان مشهور به خواجگان		۲۰۵ .. کلان
خواجه پسر بزرگ خواجه		۴۱۳ خواجهگي حاجي محمد
ناصرالدين عبيدالله احرار		خواجهگي محمد حميد عم هاشم
(قدس سره) ۲۳۲		خان برادر قاسم خان
۱۸۶ خواجه محمد سميع		۹۴۱ - ۶۲ ميربکر
خواجه محمد نظام برادر شيخ		۱۹۸ خواجهگي فتح الله
الاسلام خواجه عصام الدين		۶۹۸ - ۱۵۲ خواص خان
۲۳۳		خواص خان وکیل مهمات
۲۳۳ خواجه محمد يوسف		۸۶۳ سکندر عادل شاه
۲۸۲ خواجه محمد هروي		خوائي خان صاحب تاريخ
۲۲۱ خواجه مظفر علي		۶۸۰ منتخب اللباب
۲۳۳ - ۲۳۵ خواجه معين		۱۰۸ - خويشکي خان
۲۳۶		۷۷۹ - ۷۷۷
خواجه مقيدم هروي پدر		خير الله خان پسر معز الدوله
نظام الدين بخشى ۲۴۳ -		حامد خان بهادر ملايت
۲۵۰		۷۹۸ .. جنگ
خواجه نظام الدين عبدالهادي		خيويست خان عم زندوله خان
۲۴۳		۴۰۱

• حرف دال •

دوغ بیگ .. ۲۹۷	داراب خان ۵۸۹ - ۳۳۵
دانشمند خان ۶۱۴ - ۵۱۷	داراب خان پسر سید محمد
دانشمند خان میر بخشی ۴۱۳
.. .. ۱۷۱	دارا شکوه (شف - پادشاهزاده
دارون .. ۲۲۰	دارا شکوه) ۲۷ - ۱۷ -
دارون خان ۸۶۴ - ۸۴۱	۲۸ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ -
دارون خان پنی نایب صوبه دار	۳ - ۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۵۴ -
دکن پسر خضر خان پنی	۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ -
.. .. ۸۶۱ - ۸۶۰	۳۸۸ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ -
دارون خان قریشی صوبه دار	۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -
بهار .. ۵۴۱	۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -
دارون خان کوانی ۷۵ -	۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -
۱۶۱ - ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۱۰ -	۵۶۱ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -
دادر بخش ۳۹۴ - ۱۹	۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ -
دنا سینه دھیه ۸۹۳ - ۸۶۶	۵۸۵ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -
.. .. ۹۱۹ - ۸۹۴	۶۰۱ - ۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۵ -
دجال .. ۴۴۱	۸۲۷ - ۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -
دزانیان (گره) ۸۹۱ - ۹۶۹
.. .. ۹۱۹ - ۸۹۴	
درجن سنگه هاد ۶۲۴	

۸۰۳	دورماجي زميندار	۲۵۸	دريش خسرو ..
۷۴۸	دیا بهادر ..	۵۷۹ - ۵۳۸	دکنیان (گروہ)
۴۹۵	ديال داس جھالہ	۸۹۳
	ديانمت خان نپيرگ امانت خان	۴۲۱	دلدار خان حبشي
۳۷		دلدار خان خسرو خواجہ احمد
	ديمل (يا) ايمل زميندار		خان بن خواجہ محمد مبارز
۱۰۴	ولايت جام	۷۴۵	خان عمان الملک
۲۹۸	دين محمد سلطان		چايت برادر راجہ سورج سنگھ
۴۳۵	ديويداس ..	۴۴۵
* حرف ذال *			دلير خان روھيلہ ۱۷۸ - ۱۰۶
			۵۴۱ - ۵۵۳ - ۵۸۰ - ۷۳۲
۳۱۲	دانيں ..	۷۳۷
۳۱۳	دهجہ ..	۶۱	درا خان (يا) ذرا خان
* حرف ذال *		۸۲۲	دروہيت بيگ مغل
		۴۳۴	دروہيتکام پسر معتمد خان
	ذوالفقار الدولہ ميرزا نجف		دروہيت محمد نواسہ قطب الدين
۸۰۸	خان ..	۱۰۷	خان خريشکي
	ذوالفقار خان ۴۹۵ - ۶۷۳	۷۳۲	دروہيت محمد روھيلہ
	۶۸۶ - ۶۷۹ - ۶۷۷ - ۶۷۴		دھرم راج مرزبان کوہ بہوتنت
	۶۸۷ - ۷۱۰ - ۷۱۴ - ۷۳۱	۵۴۶

۹۷۱ - ۸۵۲	راجہ باسو ۱۴۹ - ۱۴۷
ذوالفقار خان صوبہ دار دکن	.. ۵۷۱ - ۹۴۰
پسر اسد خان وزیر ۸۶۰	راجہ برہموت (برہمنے ساکن
ذوالفقار خان نصرت جنگ	سنگھنیر و مختار کل نواب
۱۱۷	آصف جاہ ثانی ۹۲۲ -
ذوالفقار (دام فیل) ۶۲۵ ۹۲۴
* حرف را *	
راتھور (قوم) ۷۵۵ - ۵۹۸	راجہ بہارامل کچواہہ ۲۰۷
۹۴۸ - ۷۵۶	راجہ بہگوان داس ۳۳۱
اجپوتیہ (یا) (اجپوتان) (قوم)	راجہ بہگونت داس ۷۰ -
۱۵ - ۹۸ - ۲۱۵ - ۳۹۲	.. ۲۷۳ - ۴۸۰
۳۹۳ - ۳۹۵ - ۳۹۴	راجہ بہوت داس کور (یا)
۳۹۸ - ۴۰۴ - ۴۰۶ - ۴۰۷	بہوت داس (یا) بیتھل
۴۰۸ - ۴۹۵ - ۵۰۰ - ۵۰۱	داس .. ۵۹۳
۵۹۹ - ۵۹۹ - ۶۰۱ - ۶۶۳	راجہ بہیم پسر رانا امر
۷۷۰ - ۹۷۰ ..	سنگھہ .. ۴۲۹
راجو میان دکنی ۸ - ۷	راجہ بیتھل داس (یام) بیتھل
راجہ ارچنہ (یا) ارچنہ	(یا) بیتھل - دیوان اسد
(یا) ارچنہ ۳۸۶ ..	جنگ .. ۴۲۳ - ۸۷۲
	راجہ بیربر (یا) بیربر (شف
	بیربر) ۱۹۶ - ۲۴۶ - ۶۱۸

راجہ رام سنگھ پسر میرزا (راجہ)	۵۵۳	..	راجہ پیرام
جیسنگھ کچواہہ ۵۷۷ -			راجہ تودرم (شف تودرم)
۴۳۰			۵۳ - ۷۰ - ۱۹۷ - ۲۰۶ -
۸۹۴ .. راجہ رار			۲۰۸ - ۲۲۵ - ۲۲۸ - ۲۳۰ -
راجہ رای سنگھ سیسودیہ ۵۹۱			۲۴۶ - ۲۹۷ - ۹۳۰ - ۹۵۶
راجہ ران چند ۱۳۵ - ۷۴۷ -			راجہ جسونت سنگھ ۶۱۵
۷۴۸			راجہ جگت سنگھ پسر راجہ باسو
راجہ رخنگ .. ۵۱۳			.. ۱۷ - ۵۷۱ - ۵۷۲
راجہ ساهو .. ۵۰۸			راجہ جیسنگھ ۱۰۷ - ۴۵
راجہ ساهو بھونسلا (شف ساهو			.. ۵۸۲ - ۷۵۷ - ۸۷۹
بھونسلا) ۸۵ - ۱۵۴ -			راجہ چندامن بھمن ۲۷۷
۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ -			راجہ چھبیل رام ناگر (یا) چھبیل
۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۵۳ - ۴۵۵ -			رام عم گردھر بہادر ۷۴۸
۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲ - ۹۹۱			راجا رام جات .. ۶۵۷
راجہ سری نگر .. ۸۲۲			راجہ رام چند .. ۷۳
راجہ سنجہا (یا) سنجہا			راجہ رام چندر ۹۲۰ - ۹۲۱
بھونسلا (شف سنجہا			راجہ رام چندر سین جادرن
بھونسلا) ۳۲ - ۴۱ -		 ۸۰۰
۵۸۸ - ۶۲۹ - ۶۵۴ - ۷۵۹			راجہ رام چند مرزبان تہتہ ۲۰۸
راجہ سہج سنگھ رائدر ۱۵۰			راجہ رام ساه .. ۵۵ - ۵۴

رام داس مخاطب بہ راجہ	۱۵۱ - ۱۵۲ - ۱۴۵	..
رگھوناتھ داس دیوان مظفر	راجہ سورجمل (شف سورجمل)	
جنگ ۸۹۷ - ۹۰۰	۳۶۶ - ۸۸۶ - ۸۸۷	
۹۰۱	۸۸۹ - ۸۹۱ - ۸۹۴	..
رام دیور راجہ دکن مخاطب بہ	راجہ علی خان ۱۹۸ - ۳۳۲	
رای (ایان) ۹۱۱ - ۹۱۲	راجہ کچھتی (شف - کچھتی)	
۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵	۲۵۹ - ۳۲۵	..
رام سنگھ ہاند ۵۱۰ ..	راجہ گج سنگھ ۱۵۳	
رانا ۵۵ - ۸۸ - ۳۸۷	۳۲۲ - ۵۹۹
۳۹۲ - ۳۹۸ - ۴۳۱ - ۶۱۹	راجہ گردھر بہادر (یا) راجہ	
۸۱۲ - ۹۳۳	گردھر بہادر (شف - گردھر	
رانا اُدی سنگھ زمیندار میوار	بہادر) ۷۴۸ - ۷۷۱	
۵۰	۸۷۹
رانا امر سنگھ ۱۴۹ - ۱۲	راجہ مان ۲۴۷	..
۴۲۹ - ۳۵۴	راجہ مار سنگھ کچھ - واہ	
۲۴۴	(شف - مان سنگھ) ۵۵	
رانا پرتاب زمیندار میوار	۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ - ۳۲۵	
رانا پرتاب عرف کیکار (یا) کنگار	۳۷۶
۲۵۸		
رانا سانکا (یا) سانکا ۱۴۵	راجہ خان موہیدار الہ آباد	
۲۶۵	۱۳۲

(ماتر الامرا) (۴۷) (فهرست جان سپهر)

۲۱۵	رای مانسنگه دیوهره	۳۷۷	..	رانا سیموریه
۵۱۰	.. رای مکند	۸۶۸ - ۸۹۹		راد بالاجی
	رتن پسر کلان مهیس داس	۶۲۴		راد بهار سنگه هادا
۴۴۶	.. راتهور	۵۰۱		راد دردا چندرات
۴۹۵	.. رتن راتهور	۱۶۸ - ۴۵۳ - ۴۵۴		راد رتن
	رتن سنگه چندرات مخاطب	۵۱۲
	به اسلام خان زمیندار رامپوره			راد رتن هادا مخاطب به
۷۳۱	۱۶۴		سریند رای
	رحمان داد خان خوشگمی	۳۹۷ - ۳۶۸ - ۳۸۹ - ۳۹۰		
۷۷۹ - ۷۷۸	۹۶۰
۷۸۷	.. رحمت خان			راد زنبه پسر انند راد جیونیت
	رحمت خان (شف - امیرالامرا	۸۰۷ - ۸۰۶
	حسین علی خان ۱۰۸ -	۵۳۷ - ۵۳۵		راد ستر سال
۱۵۹	۵۹۱
	رحیم الله خان بهادر نیولدار پرگنه	۳۷۳	..	راد مردان
	سیونا مضاف برار مخاطب	۶۳۱	..	رای بندرابن
	به منظور الدوله متهور جنگ	۱۲۴	..	زاسه درک
	پسر محمد غیاث خان	۴۴۰		رای سال درباری
۷۷۰ بهادر	۱۰۴ - ۱۰۵		رای سنگه
۷۷۱	۱۹۷

۱۷	جماعه دار	و حیم داد پسر متهور خان بهادر
۲۹۸ - ۲۹۷	رستم میرزا	رحمت خان خوشگسی
۱۹	..	۷۹۱ ..
۲۹۸ - ۲۹۷	رستم میرزا	۳۸۲ ..
۱۹	..	رستم ۳۸۳ - ۵۱۵ - ۹۰۵
رسول برادر زاده ندمج جنگ		رستم برادر زاده فتح جنگ
۵	خان	۲۵ خان
۰۹	رسول مختار	رستم خان ۴۴۶ ..
۵۴	رشید خان	رستم خان بیجاپوری ۵۹۱
رشید خان انصاری شاهجهانی		رستم خان دکنی ۹۴ - ۹۹
برادر هادی داد خا		.. ۱۰۱ - ۸۲۰ - ۸۴۱
۱۴۰ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۴۳		رستم خان صاحب صوبه اندخود
رشید خان برادر افراسیاب خا		۸۳ ..
۵۲	مرزا جمیری	رستم خان فیروز جنگ ۹۵
۲۲	رضوی خان	رستم زار عمزاده مادنا ۴۲۹ -
۹۸	رعد انداز خان	۴۳۰ ..
۳۶	رعد انداز خان میرآتش	رستم علی خان برادر شجاعت
رفیع الدرجات بن رفیع الشار		خان کجراتی ۸۰۴
بن شاه عالم بادشاه (شف		رستم علی خان حاکم بندر
سلطان رفیع الدرجات		سورت پسر محمد کاظم

۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳	۱۲۶ - ۷۴۷ - ۸۰۳ - ۸۷۶
۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷	۸۷۷
رگه‌ناته متصدی مهمات	رفیع الشان بن شاه عالم بادشاه
دیوانی .. ۵۲۸	۱۳۶ - ۱۳۸ - ۷۴۹ ..
رگه‌وجی بهوسله (یا) رگه‌و	رفیع الدوله ملقب به شاه جهان
بهوسله ۸۶۹ - ۸۷۳	ثانی بن (رفیع الشان بن
.. .. ۹۰۵	شاه عالم بادشاه (شف -
زندهامرهقه .. ۸۴۰	شاه جهان ثانی) ۱۳۶ -
روح الله برادر زاده مکرم‌ست خان	۷۴۷
.. .. ۴۷۰	رفیع خان فاضل برادر زاده وزیر
(روح الله بیگ خان (یا) روح الله	خان محمد طاهر خراسانی
نیک‌نام خان ۹۴۸ -	۹۴۰
.. .. ۹۴۹	رکن الدوله دیوان سرکار میر
روح الله خان ۳۸ - ۶۲۴ -	نظام علی اسد جنگ ۸۷۴
۶۲۶ - ۶۴۲ - ۶۸۹ - ۹۵۰	رکن الدوله ناظم اردنگ آباد
روح الله خان ثانی ۴۱ -	۸۹۸ - ۹۰۱ - ۹۰۲ ..
.. .. ۹۹۳	رکبی .. ۴۰۱
(روح الله میر بخش‌ی ۶۶۱ -	رگه‌ناته رار برادر اعیانی
.. .. ۶۶۷ - ۸۰۲	بالاجی رار ۸۶۶ - ۸۷۰ -
رز بهانیان (نرته) ۹۷۱	۸۷۱ - ۸۷۲ - ۸۷۳ - ۸۹۲

۲۳ - ۲۲	زکریا خان	۷۰	روشانیان (قوم)
زمانہ شاہ عباس (یا) زمان			روشن اختر - نام محمد شاہ
۴۰۹	بن العباس		بادشاہ بن جہانشاہ بن شاہ
زمانہ بیگ مہابت خان ۳۸۷-			عالم بادشاہ (شف - محمد
۳۸۸	..	۱۳۶ - ۱۳۷	شاہ بادشاہ)
زمانہ دختر فرخ سیر بادشاہ		۸۷	رومیان (قوم)
د زرچہ ف—ردوس آرامگاہ			رومی خان میر آتش شاہی
۸۸۹	..	۴۳۹	..
زوالی پھر مخلص خان ۴۳۰			زنددرلہ خان (یا) زنددرلہ خان
زین الدین علی خان پھر ملا			بیجاپوری .. ۴۰۰ -
۵۶۶ - ۵۶۵	یھیی		۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۱۹ - ۴۲۰ -
۵۸	زین الدین کذبو	۹۶۵ - ۹۶۱	..
زینت النساء بیگم ہمیشہ اعیانی		۲۲	دھیلہ (قوم)
۶۶۹	محمد اعظم شاہ	۶۵	زابلی ہزارہ (قوم)
زین خان (یا) زین الدین خان		۳۸۳	زال ..
کوکہ (یا) کوکلتاش ۳۰۰-		۲۸	زاهد خان کوکہ ..
۶۶۹ - ۶۱۸ - ۴۹۰ - ۴۳۶			زبر دست خان والا شاہی
		۱۶۸	اعلیٰ حضرت
			زربخش جڑوہہ زمیندار پرگنہ
		۱۵	کرچہ اک بند ..

• حرف سین •

ساباجی پھر رگہوجی دھوسلہ

۸۱۲	۸۷۳
۱۰۹ سادات صفاهان (گروزه)	۵۱۶ - ۱۸۴ سادات (قوم)
۷۹۲ سادات مازندران (طائفه)	۷۶۶ - ۷۵۸ - ۷۵۷ - ۷۲۴
۱۰۹ سادات مرعشیه (طائفه)	۷۹۱ - ۷۸۳
۱۰۹ سادات مشهد مقدس (گروزه)	۷۹۱ سادات اصفهان مشهور بسادات
۴۴۱	شهرستان (طائفه) ۴۳
۴۱۷ سام	۱۳۱ سادات بارهه (طائفه)
سام میرزا برادر شاه طهماسب	۱۷۵ - ۵۴۴ - ۷۱۰ - ۷۱۲
۱۸۰ مغربی ..	۷۱۳ - ۷۱۵ - ۸۴۱ - ۸۶۴
۲۴۴ - ۲۴۳ سامعه بیگم	۸۷۷
۲۴۴ ساهو بهونسلاه (شف - راجه	۸۷۷ سادات بنی مختار (گروزه)
۸۵ - ساهو بهونسلاه)	۴۰۹
۱۵۴ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۴۰۲	۱۸۶ سادات ترمذ (گروزه)
۴۰۴ - ۴۱۹ - ۴۲۰ - ۴۵۴	۴۰۴ سادات همسین هردی (گروزه)
۴۵۵ - ۵۷۰ - ۸۰۶ - ۹۴۲	۴۹۲ - ۷۴
۹۶۱	۸۳۳ سادات خان
۵۱۸	۱۰۹ سادات خلیفه (گروزه)
۵۲۳	۴۰ سادات خو (قوم)
۹۰۶ ساهو بهونسلاه	۳۸۵ سادات ضویه (طائفه)
۹۰۶ ساهو بهونسلاه	۳۸۵ سادات همسین تزدین (طائفه)

۲۷۹	..	سری رام	۵۹۸	..	ست بامی (طائفه)
۱۶۸	..	سزارار خان	۳۲۲	..	ستر سال (یا) چتر سال
۵۵۷	..	سزارار خان مشهدی	۷۷۲ - ۷۷۱	..	ستر سال بزدیله
..	..	سعادت الله خان فوجدار ناگرتک	ستر سال پسر ریمیل (یا) ایمیل
۷۳۷	۱۰۴	..	زمیندار ولایت جام
۵۶۶	..	سعادت الله خان نایتہ	۹۰۶	..	سدایو
۶۸۳ - ۶۸۴	..	سعادت خان	۸۶۶	..	سداسیوراد بهار
..	..	سعادت خان قلعه دار کالنه و	۶۰۰	..	سویڈیو سیمودیہ
۹۴۱	..	تربنگ	سوربہا خان چیلہ جلال نام
..	..	سعادت خان نبیرہ زین خان	۱۷۳
۹۶۸	..	کوکلتاش	۲۸ - ۷۳۱	..	سوربلذ خان
۹۴ - ۹۵	..	سعد الله خان	۷۵۹ - ۹۴۷
۱۷۱ - ۳۴۶ - ۴۷۲ - ۵۰۹	سوربلذ خان میربخشی ۳۶۳
۵۲۹ - ۵۴۷ - ۷۲۶	۹۴۸ - ۶۳۶
..	..	سعد الله خان روهیلا پسر علی	۶۰۸	..	سردار خان
۷۷۲	..	محمد خان روهله	۷۳۰	..	سردار خان کوتوال
۷۷۴ - ۸۹۲	سرگی (یا) سرگی راجہ (لقب
..	..	سعد الله خان وزیر اعظم صاحب	۵۵۱	..	(راجہ آشام)
..	..	قران ثانی شاہجہان بادشاہ	۹۷۱	..	سرمہمت افغان
..	..	و جد مادی نظام الملک	۲۵۳	..	سرمہمت خان

۳۷۸	۳۸۷	..	آصف جابه
۹۱۲	..	سکندر هیو	۱۶۴ - ۲۴۱	..	سعید خان
۲۶۴	..	سکندر درمی	۵۹۰ - ۵۷۱ - ۳۴۶
۹۶۳	..	سکندر عادل شاه	۱۹۵ -	..	سعید خان چغتاه
۶۲۹	..	سکندر والی بیجاپور	۳۲۵ - ۳۲۴
(سکھان (یا) سکھه (ق-وم)	۹۴ -	..	سعید خان ظفر جنگ
۷۵۷ - ۶۶۳ - ۱۲۸ - ۱۲۷	۵۹۴
۸۲۸ - ۸۰۸	سعید محمد خان نائب اودیسه
..	..	سکینه بانو بیگم همشیره میروزا	پسر حاجی محمد و
۸۱۵ - ۲۱۷	..	محمد حکیم	برادرزاده علی دردی خان
۲۰۴ - ۶۹	..	سلاطین چغتاه	۷۵۵
۲۶۴	..	سلاطین چغتاه و اوزبک	۱۹۲	..	سکندر
۳۰۵	..	سلاطین دهلی	۸۷	..	سکندر بیگ
..	..	سلاطین والا دودمان طیه وریه	۲۸۶	..	سکندر بیگ منشی
۱۶۹	سکندر (خاتم طبقه عادل شاهیه)
۱۴۵ - ۱۴۴	..	سلطان آدم	۹۱۶
۱۴۶ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۲۱۱	۲۲۹ - ۲۲۷	..	سکندر خان اوزبک
..	..	سلطان ابراهیم پسر سلطان	سکندر خان سور والی هند
۷۴۹ - ۱۳۸	..	زکیع الشان	۱۸۷ - ۵۰
۷۷۱	سکندر درتانی (یا) دومان

- ۵۱۹ - ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۴
 - ۵۳۱ - ۵۲۹ - ۵۲۷ - ۵۲۴
 - ۵۵۸ - ۵۵۶ - ۵۳۶ - ۵۳۲
 - ۵۷۲ - ۵۷۰ - ۵۶۷ - ۵۶۶
 - ۵۸۴ - ۵۸۱ - ۵۷۵ - ۵۷۳
 - ۵۹۴ - ۵۹۰ - ۵۸۸ - ۵۸۵
 - ۶۰۵ - ۶۰۱ - ۶۰۰ - ۵۹۷
 - ۶۱۴ - ۶۱۳ - ۶۱۰ - ۶۰۶
 - ۶۲۴ - ۶۲۳ - ۶۲۱ - ۶۲۰
 - ۶۳۹ - ۶۳۷ - ۶۳۶ - ۶۲۶
 - ۶۵۱ - ۶۵۰ - ۶۴۴ - ۶۴۳
 - ۶۶۰ - ۶۵۷ - ۶۵۴ - ۶۵۳
 - ۶۶۹ - ۶۶۸ - ۶۶۶ - ۶۶۲
 - ۶۸۲ - ۶۷۸ - ۶۷۴ - ۶۷۰
 - ۶۸۹ - ۶۸۷ - ۶۸۶ - ۶۸۳
 - ۶۹۵ - ۶۹۳ - ۶۹۲ - ۶۹۱
 - ۷۱۱ - ۷۰۹ - ۷۰۲ - ۶۹۸
 - ۷۴۷ - ۷۱۸ - ۷۱۵ - ۷۱۳
 - ۷۶۵ - ۷۵۹ - ۷۵۶ - ۷۵۱
 - ۷۸۰ - ۷۷۹ - ۷۷۷ - ۷۶۶

سلطان ابو سعید خان کاشغری

.. ۴۸ - ۴۹ - ۶۱

سلطان ابو سعید گورکان ۲۶۴

سلطان احمد ۷۷۹ - ۲۸۱

سلطان احمد خان المشهور به

بالایچه خان .. ۶۱

سلطان احمد خان زئی ۱۲۶

سلطان احمد شاه بهمنی دکن

.. ۳۳۶ - ۳۳۷

سلطان المشایخ .. ۳۲۴

سلطان اورنگ زیب بهادر

(شف - محمد اورنگ

زیب عالمگیر شاه) ۲۳ -

۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳

۳۴ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶

۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱

۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰

۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲

۴۵۳ - ۴۵۵ - ۵۰۶ - ۵۰۹

۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷

سلطان حمزه میرزا ۴۲۷	۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۲۰
سلطان حیدر میرزا پسر شاه	۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱
طهماسب صفوی ۴۱۴	۸۳۵ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲
سلطان خرم ۳۵۴ - ۷۸	۸۷۵ - ۹۴۲ - ۹۴۵ - ۹۴۶
سلطان خسرو ۸ - ۷۶ - ۳۲۸	۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ - ۹۵۱
۳۵۹	۹۷۱ - ۹۹۷
سلطان دارا شکوه (شف -	سلطان ادیس .. ۲۶۶
محمد دارا شکوه ۱۷ -	سلطان بایسنقر .. ۸۷
۲۷ - ۲۸ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ -	سلطان بهادر دایق کج - رات
۱۰۳ - ۱۰۴ - ۱۵۳ - ۱۵۴ -	۲۰۶ - ۲۰۰
۱۵۵ - ۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ -	سلطان بیدار بختی ۶۵۸
۴۸۸ - ۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۳ -	سلطان بیگ .. ۶۶۷
۵۰۳ - ۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -	سلطان پرویز ۱۲ - ۱۹ -
۵۱۱ - ۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ -	۱۶۵ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۱ -
۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ -	۴۲۸ - ۴۳۸ - ۵۶۸ - ۹۳۳ -
۵۶۱ - ۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ -	سلطان حسین .. ۳۰۷
۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۳ -	سلطان حسین میرزا ۲۹۶ -
۵۸۵ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ -	۲۹۷ - ۲۹۹ - ۳۱۱ -
۶۰۱ - ۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ -	سلطان حسین میرزای بایقرا
۸۲۷ - ۸۳۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -	(یا) باقرا ۶۹ - ۱۹۲ -

سلطان شمس الدين ٤٧٣	٩٦٩
سلطان شهر يار ١٥ - ١٩ -	سلطان رفيع الدرجات (شف -
٣٩٥	رفيع الدرجات ١٣٦ -
سلطان عبد الله قطب شاه والي	٨٧٧ - ٨٧٦ - ٨٠٣ - ٧٤٧
حيدر آباد و گولكنده ٥١٧	سلطان رفيع الدوله (شف -
٥٣٠ - ٥٣١ - ٥٣٢ - ٥٣٣ -	رفيع الدوله (١٣٦ -
٥٣٤ - ٥٨٨ - ٦٢١ ..	٧٤٧
سلطان عظيم الشان ٧٤٦ - ٨٠٢	سلطان رفيع الشان (شف -
سلطان علاء الدين ٤٧٣	رفيع الشان (١٣٦ -
سلطان علاء الدين برادرزاده و	٧٤٩ - ١٣٨
داماد جلال الدين خلجي	سلطان زين الدين كشميري
والي دهلي ٩١١ - ٩١٣	ملك كد نامي ١٤٤
سلطان علاء الدين مشهور به	سلطان سارنگ ١٤٥ - ١٤٥ -
همايون شاه ظالم ٣٣٨	١٤٧
سلطان غياث الدين بلبن	سلطان سعيد خان ٢٦٦
٤٧٤	سلطان سليمان شكوه ٩٩ -
سلطان فيروز ٧٥ - ٤٧٥	١٥٥ - ١٥٧ - ٥١٣ - ٥٧٣ -
سلطان فيروز خلجي ٢٦٥	٥٧٥
سلطان فيروز شاه ٣٠٥ ..	سلطان شجاع ٤٥٤ - ٤٥٥ -
سلطان قطب الدين ٢٨١ -	٥٧٥ - ٥٧١ - ٥٧٤ - ٥٧٥

- ١٨٨ - ١٨٧ - ١٨٥ - ١٨٣	٤٧٤
- ١٩٦ - ١٩٥ - ١٩٤ - ١٩٣	- سلطان محمد ٣٦٣ - ٣٦٤
- ٢٠٣ - ٢٠١ - ٢٠٠ - ١٩٨	٦١٣
- ٢٠٨ - ٢٠٧ - ٢٠٥ - ٢٠٤	سلطان محمد اعظم شاه (شف
- ٢١٧ - ٢١٥ - ٢١١ - ٢١٠	محمد اعظم شاه) ٣١ -
- ٢٢٣ - ٢٢٢ - ٢٢١ - ٢١٨	- ٣٢ - ٣٨ - ١١٣ - ١١٧
- ٢٢٤ - ٢٢١ - ٢٢٨ - ٢٢٧	- ١٧٢ - ١٣١ - ١٢٨ - ١١٨
- ٢٤٣ - ٢٤١ - ٢٣٧ - ٢٣٥	- ١٧٥ - ١٧٤ - ٣٦٣ - ٦٢٨
- ٢٤٩ - ٢٤٦ - ٢٤٥ - ٢٤٣	- ٦٣٣ - ٦٣٧ - ٦٣٨ - ٦٣٩
- ٢٥٥ - ٢٥٤ - ٢٥١ - ٢٥٠	- ٦٥١ - ٦٧١ - ٦٩٢ - ٧٠٧
- ٢٦١ - ٢٦٠ - ٢٥٩ - ٢٥٦	- ٧٧٩ - ٧٦٦ - ٧٥٦ - ٧١٨
- ٢٧٤ - ٢٧٣ - ٢٧١ - ٢٦٣	- ٧٨٠ - ٧٨١ - ٧٩٣ - ٨٣٢
- ٢٨٥ - ٢٨٣ - ٢٨٠ - ٢٧٦	٩٤٥ - ٩٣٩
- ٢٩٢ - ٢٩١ - ٢٨٨ - ٢٨٦	- سلطان محمد اکبر (شف -
- ٣٠١ - ٣٠٠ - ٢٩٩ - ٢٩٣	جلال الدین محمد اکبر
- ٣١٩ - ٣١٧ - ٣١٤ - ٣٠٩	- بادشاه) ١ - ٢
- ٣٢٥ - ٣٢٣ - ٣٢١ - ٣٢٠	- ٨ - ١٧ - ٤٩ - ٥١ - ٥٢
- ٣٢٣ - ٣٢٢ - ٣٢٠ - ٣٢٧	- ٥٣ - ٥٥ - ٥٧ - ٥٩ - ٦٢
- ٣٤٩ - ٣٤٨ - ٣٤٦ - ٣٤٢	- ٧١ - ٧٢ - ٧٤ - ٧٥ - ٧٨
- ٣٥٧ - ٣٥٥ - ٣٥٤ - ٣٥٠	- ٩٠ - ١٢٦ - ١٨١ - ١٨٢

- ٥٣٢ - ٥٣١ - ٥٢٩ - ٥٢٧

- ٥٤٩ - ٥٥٨ - ٥٥٤ - ٥٣٦

- ٥٧٣ - ٥٧٢ - ٥٧٠ - ٥٦٧

- ٥٨٥ - ٥٨٤ - ٥٨١ - ٥٧٥

- ٥٩٧ - ٥٩٤ - ٥٩٠ - ٥٨٨

- ٦٠٦ - ٦٠٥ - ٦٠١ - ٦٠٠

- ٦٢٠ - ٦١٤ - ٦١٣ - ٦١٠

- ٦٢٦ - ٦٢٤ - ٦٢٣ - ٦٢١

- ٦٤٣ - ٦٣٩ - ٦٣٧ - ٦٣٦

- ٦٥٣ - ٦٥١ - ٦٥٠ - ٦٤٤

- ٦٦٢ - ٦٦٠ - ٦٥٧ - ٦٥٤

- ٦٧٠ - ٦٦٩ - ٦٦٨ - ٦٦٦

- ٦٨٣ - ٦٨٢ - ٦٧٨ - ٦٧٤

- ٦٩١ - ٦٨٩ - ٦٨٧ - ٦٨٦

- ٦٩٨ - ٦٩٥ - ٦٩٣ - ٦٩٢

- ٧١٣ - ٧١١ - ٧٠٩ - ٧٠٢

- ٧٥١ - ٧٤٧ - ٧١٨ - ٧١٥

- ٧٦٦ - ٧٦٥ - ٧٥٩ - ٧٥٦

- ٧٩٤ - ٧٨٠ - ٧٧٩ - ٧٧٧

- ٨٢٦ - ٨٢٠ - ٨٠٦ - ٨٠١

- ٣٧٦ - ٣٦٥ - ٣٦٤ - ٣٥٨

- ٣٧٩ - ٣٥٧ - ٣٠٠ - ٣٥٨

- ٣٥٩ - ٣٤٥ - ٣٤٠ - ٣٧٩

- ٣٤٧ - ٣١٨ - ٣٩٧ - ٣٨٨

- ٨١١ - ٨٠٩ - ٧٥٦ - ٧٥٨

- ٩١٨ - ٩٠٦ - ٨١٥ - ٨١٤

- ٩٥٢ - ٩٣٢ - ٩٢٩ - ٩٢٨

- ٩٥٨ - ٩٥٥ - ٩٥٣ - ..

سلطان محمد اورنگ زیب

(بهادر (شف - خلدوكان)

- ٣٢ - ٣٠ - ٢٩ - ٢٨ - ٢٣

- ٣٣ - ٣٤ - ٣٤ - ٣٤ - ٣٣

- ٩٦ - ٩٨ - ٩٨ - ٩٨ - ٩٦

- ١٢١ - ١٢٢ - ١٢٣ - ١٢١

- ١٧٢ - ١٥٤ - ١٥٣ - ١٤٠

- ٣٦٢ - ٣٥٥ - ٣٥٣ - ٣٥٣

- ٣٦٣ - ٣٦٣ - ٣٦٣ - ٣٦٣

- ٥٠٩ - ٥٠٦ - ٥٠٤ - ٥٠٢

- ٥١٧ - ٥١٥ - ٥١١ - ٥١٠

- ٥٢٦ - ٥٢٤ - ٥٢١ - ٥٢٠

شاهزادہ محمد معظم (۳۵ -	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۵ -
۱۵۹ - ۵۹۸ - ۵۸۱ - ۶۰۲ -	۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵ -
۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ - ۶۸۳ -	۸۷۶ - ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶ -
۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸ -	۹۳۷ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۵ -
سلطان محمود ۲۴۰ - ۲۴۱ -	۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹ -
۲۴۲ - ۲۴۳ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -	۹۵۱ - ۹۶۱ - ۹۷۱ - ..
.. ۳۰۴ - ۳۲۶ - ۴۴۷ -	سلطان محمد بن تغلق شاہ
سلطان محمود بیکرہ ۲۸۱	.. ۴۷۵ - ۵۴۹ - ۹۱۵ -
سلطان محمود کوکلتاش	سلطان محمد تغلق ۳۰۵
.. .. ۲۴۵ - ۳۰۸ -	سلطان محمد خدا بندہ دارای
سلطان محمود گجراتی ۶۹ -	ایران والد شاهزادہ عباس
.. ۱۹۳ - ۳۰۶ -	میرزا ۲۹۷ - ۴۲۳ -
سلطان محمود لنگہ ۳۰۷	۴۲۴ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۳۴ -
سلطان مراد ۱۰ - ۱۱ - ۸۱۲ -	سلطان محمد خلف شاهزادہ
سلطان مراد بخش ۴۵۵ -	محمد اورنگ زیب ۶۲۱
.. .. ۵۷۱ -	سلطان محمد قطب شاہ
سلطان مظفر گجراتی ۵۷ -	برادرزادہ محمد قلی قطب
.. ۵۸ - ۷۰ - ۴۴۷ -	شاہ .. ۴۱۴ -
سلطان معز الدین ۹۵۰	سلطان محمد میرزا ۲۶۴
سلطان معظم ۵۳۷ - ۸۳۱ -	سلطان محمد معظم (شہب -

۲۹۷ - ۴۳۴	میرزا	۲۷۲	سلطان ویس کرا ..
۴۳۶ - ۴۴۱	۹۲۷	سلیمان ..
سنکرا ملہار (یا) سنکراجی			سلیمان بیگ فدائی خان بخش
۷۸۳ - ۸۴۱	ملہار موہتہ		اشکر شاہ زادہ شاہ جہان
۳۰۲	سنکل بیگ ترخان	۴۳۱
۸۱۳	سذیان قزوین (طائفہ)	۴۲۴	سلیمان خان ..
	سوجمک و جیتارن (یا) چیتارن	۲۷۸	سلیمان خان کرانی
۵۹۸	.. (گروہ)		سلیمان شکوہ ۹۹ - ۱۵۵ - ۱۵۷
	سورج مل (یا) سورجمل جات	۲۰۹	سلیمان منگای ..
۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۹			سلیم شاہ ۵۴ - ۱۴۵ - ۱۴۶
۸۹۱ - ۸۹۴	۲۷۸ - ۲۵۵ - ۲۵۴	
۳۰۵	سومرہ (طائفہ)	۶۲۲	سومر ..
	سوم سنکھہ برادر پیربایک		سنکھہ بهونسلہ (یا) سنکھاجی
۹۴۸		بهونسلہ پسر سیواجی
۱۹۷	سہراب ترکمان ..		بهونسلہ (شف) - (اجہ سنکھہ)
۱۷۰	میادت خان ..		۳۲ - ۴۱۰ - ۵۷۷ - ۶۲۹
۷۳	سیتا زن (اجہ رامچند)		۷۵۹ - ۶۵۴
۳۸۲		ہفتا سردار موہتہ - ۱۲۴
۳۲۲	سید احمد بخاری	۹۵۰
۵۹۸	سید احمد خان		سنکچر میرزا برادر خرد (ستم)

وزیر اعظم محمد فرخ سید	سید الطائفة شیخ جنید بغدادی
بان شاه ۱۳۰ - ۱۳۱	۸۹۳
۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۳۴ ..	سید النساء بیگم دختر میرزا رستم
سید حسین علی خان امیر الامراء	پھر مکرّم خان ۵۸۶
برادر دومین قطب الملک	سید امجد خان .. ۶۰۷
سید عبد اللہ خان ۱۳۰ -	سید اوتاد محمد ۱۷۶
۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۴ - ۱۳۵	سید بہ - وہ بخاری مخاطب
۱۳۶ - ۱۳۷	بدیندار خان ۴۵۱
سید حشمت اللہ خان پسر	سید جعفر پسر کلان میر سید
عبید اللہ خان متبذای	جلال .. ۴۵۱
مکرّم خان میر اسحق ۶۹۸	سید جلال بخاری ۲۸۳
سید خان جهان پادشہ ۱۵۳ -	سید جمیل الدین سپہ سالار
۶۴۵ - ۷۴۸ - ۹۴۲	۸۹۰
سید دلدار علی خان ۱۳۷ -	سید جہانگیر مجتبیٰ خان پھر
۱۴۱ - ۷۱۴ - ۷۷۰ - ۸۳۵	مرتضیٰ خان سید مبارک
۸۷۷ - ۸۴۰	خان .. ۶۱۴ - ۶۴۵
سید سلطان کر بلائی ۶۱۹	سید حامد خان پھر مرتضیٰ
سید شجاعت خان ۴۰۵	خان سید شاہ محمد ۵۹۸
سید شمس الدین .. ۶۴۲	سید حسین علی خان نام قطب
سید شیر علی مبارک خان	الملک سید عبد اللہ خان

بہادر یار وفادار ظفر جنگ	پسر سید مراد علی مبارک
(خطاب سید حسن علی	خان .. ۶۴۵
خان وزیر اعظم محمد	سید صدر جهان صدر الصدور
فرخ سیر بادشاہ (۱۳۴ -	پہانوی ۱۱۲ - ۱۳۲
{ ۷۱۲ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۸۰۲	سید عالم بارہہ ۵۴۴ - ۵۸۵
۱۷۳ سید عزت خان	سید عالم علی خان برادر زادہ
سید عزت خان بارہہ ۷۴۷ -	امیر الامرا سید حسین علی
۷۴۸	خان نائب دکن ۱۳۷ -
۱۷۳ سید عزت خان میر آتش ۸۴۱ - ۸۷۷
سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی	سید عبدالغفار نائب صوبہ دار
لاہور ۱۱۲ - ۱۱۴	آلہ آباد - از احفاد سید
سید علی اکبر مجتبیٰ خان	صدر جهان صدر الصددور
پسر سید علی رضا ۶۴۵	پہانوی .. ۱۳۲
سید علی رضا پسر سید جهانگیر	سید عبدالکریم شریف خان
مجتبیٰ خان ۶۴۵ ۶۰۷ - ۶۰۸
سید علی گیلانی ۱۲۰	سید عبد اللہ خان ۱۷۸ -
سید علی مخاطب بہ رضوی ۲۵۸
.. .. ۴۵۱	سید عبد اللہ خان بارہہ ۵۰۷ -
سید فاضل میر محمد قاسم ۶۳۱
نسبہ .. ۴۱۱	سید عبد اللہ خان قطب الملک

۶۴۵	..	خان	سید فاضل همشیره زاده قاضی
- ۸۶		سید مرتضی امیر الامرا	سید علی اکبر آلہ آبادی قاضی
۲۹۱	لاہور .. ۱۱۳
- ۵۸۴		سید مرتضی خان	سید قلی اوزبک .. ۵۴۴
۵۹۸	سید مبارک ۹۵۵ - ۹۵۴
۶۲۸	..	سید مظفر	سید محمد خان .. ۶۴۴
۴۵۳	..	سید مظفر خان	سید محسن .. ۳۵۰
۶۶۶		سید میرک خان	سید محمد .. ۲۷۸
		سید میرک شاہ ولد میر	سید محمد پسر کلان خان دہراں
۹۰		جمال الدین محدث ۴۵۴
		سید نجم الدین علی خان	سید محمد جونپوری ۲۵۳
۱۳۹ - ۱۳۸	سید محمد قنوجی ۹۱۰
۳۵۱		سید نظام مرتضی خان	سید محمد کیسودراز ۳۳۷
		سید نعیم الدین مشہور بہ	سید محمد ہمشیره زاده
۳۴۹		نعمت اللہ ثانی	محمد امین خان ۶۱۹
		سید نقی الدین محمد کرمانی	سید محمود پسر مرتضی خان
۲۲۳	سید مبارک خان ۶۴۴
		سید نور الدین شاہ نعمت اللہ	سید محمود مبارک خان ۶۴۵
۳۳۵	..	دای	سید مراد علی مبارک خان
		سید دای ہمشیره زاده میر	پسر سید محمود مبارک

۵۷۸ - ۵۹۳ - ۵۹۴ - ۶۰۲ -	۷۶۳ احمد خان
۸۶۳ - ۹۲۲	۵۱۹ سید هدایت الله قادری
سیو رام کور برادرزاده راجه	سیده بیگم زوجة آصف جاه
بتهل داس (یا) بیتهل	۶۲۵ فتح جنگ
۴۳۳ .. داس	سیده صبیحة حیدر علی خان
	از نبدایر شاه میرزای
	۷۹۲ حیدرآبادی
۸۴ .. شادی اوزبک	۴۴۱ سید یوسف خان رضوی
۷۷۳ - ۸۴ .. شادی خان	۴۰۵ سیدی مرجان قلعه دار
۴۱۸ شافعی (مذهبی)	۲۵ سیدی مسعود ..
۱۷۸ .. شاکر خان	سیف الدین صفوی خلف میرزا
۴۲۵ - ۴۲۸ شاملو (قوم)	صفا شکن کامیاب خان
شاه ابرو المعالی ترمذی	۴۷۹
(متخلص به شهیدی) ۱ -	۳۴۳ سیف الله پسر قلیچ خان
۱۸۱ - ۱۸۹ - ۱۹۰ - ۱۹۱ -	۶۵۰ سید الله خان
۲۱۲ - ۲۷۰ - ۴۵۶ - ۴۵۷ -	۶۴۷ .. سیف خان
شاه اسمعیل ثانی فرمانروای	سیف خان صوبه دار گجرات
۲۶۲ - ۲۷۵ -	۴۵۱
۲۹۶ - ۴۱۳ - ۴۳۴ ..	سیوا بهونسله ۱۰۲ - ۱۰۵ -
شاه اسمعیل صفوی دارای ایران	۵۶۳ - ۵۷۵ - ۵۷۷ -

* حرف شین *

(شف فردوس آشیانی)

۸ - ۱۰ - ۱۶ - ۱۹ - ۲۰ -

۲۱ - ۲۲ - ۲۶ - ۸۵ - ۱۱۵ -

۱۲۱ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۷۱ -

۲۹۶ - ۳۰۲ - ۳۲۱ - ۳۲۲ -

۳۶۲ - ۳۶۶ - ۳۶۸ - ۳۷۵ -

۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ - ۳۸۴ -

۳۸۵ - ۳۸۶ - ۳۸۹ - ۳۹۹ -

۴۱۹ - ۴۲۱ - ۴۲۹ - ۴۳۳ -

۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ - ۴۵۲ -

۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ - ۴۸۱ -

۴۸۲ - ۴۸۴ - ۴۸۵ - ۴۸۶ -

۴۹۰ - ۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۷ -

۵۱۲ - ۵۱۵ - ۵۱۶ - ۵۱۸ -

۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۴ - ۵۲۵ -

۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۶ -

۵۳۷ - ۵۴۴ - ۵۵۵ - ۵۵۷ -

۵۵۸ - ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳ -

۵۸۴ - ۵۸۷ - ۵۹۲ - ۵۹۷ -

۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۰۴ -

.. ۸۵ - ۲۸۱ - ۳۳۸

شاه اسمعیل ماضی ۱۱۷

شاه بداد خان .. ۲۲۹

شاه بدرالدین .. ۲۶

شاه برهان الدین غریب (قدس

سره) ۸۴۵ - ۸۴۸ - ۸۵۶ -

.. ۸۸۱ - ۸۹۶ - ۹۰۵

شاه بنده نواز (قدس سره)

.. ۷۶۸

شاه بیگ (یا) شاهي بیگ

.. ۲۳۲

شاه بیگ خان ۴۳۶ - ۵۰۲

شاه بیگ خان ارغون حاکم

بنگش ۲۶۵ - ۲۹۹ -

.. ۳۰۰ - ۳۰۶

شاه بیگ خان صوبه دار قندهار

.. ۳۷۱ - ۳۸۷

شاهجهان بادشاه ملقب به

فردوس آشیانی و اعلی

حضرت صاحب قرآن ثانی

۸۹۳ - ۸۹۴ - ۹۱۹ - ۹۲۱ -	۶۰۶ - ۶۱۴ - ۶۲۵ - ۶۲۵ -
شاہ دولہ (درویش صاحب	۶۲۶ - ۶۳۶ - ۶۴۳ - ۶۶۴ -
تصرف) .. ۷۲۹	۷۱۷ - ۸۱۸ - ۸۲۱ - ۸۲۴ -
شاہ راجوی فتار (یا) قتال ۹	۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۷ - ۸۷۵ -
شاہرخ میرزا پسر رستم میرزا	۸۹۶ - ۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۴۱ -
۴۵ - ۳۰۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ -	۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۴ -
.. .. ۴۱۰ - ۴۳۶ - ۹۶۹ -
شاہزادہ اعزالدین ۷۸۱	شاہجہان پسر مکی السنہ
شاہزادہ اورنگ زیب ۴۴۵ -	بن کام بخش بن خلد مکان
۴۴۶ - ۴۴۷ - ۵۹۲ - ۸۳۷ - ۸۹۳ -
.. .. ۸۷۵ -	شاہ جہان ثانی - لقب رفیع
شاہزادہ بیدار بخت خلف	الدولہ بن رفیع الشان بن
محمد اعظم شاہ ۴۲ -	شاہ عالم بادشاہ (شف -
۴۶ - ۱۷۴ - ۶۶۲ - ۶۹۰ -	رفیع الدولہ) .. ۱۳۶
.. .. ۹۳۹ -	شاہ جہانگیر .. ۴۳۱
شاہزادہ بیگم ہمشیرہ نوازش خان	شاہ حبیب اللہ ۳۳۷ - ۳۳۸ -
میرزا عبد الکافی و زوجہ	شاہ خلیل اللہ ۳۳۶ - ۳۳۷ -
صف شکن پسر میرزا حسن	شاہ دانہ .. ۸۱۱
مغوی .. ۸۲۹ -	شاہ درانی ۸۳۴ - ۸۶۵ -
شاہزادہ پوریز ۱۶۴ - ۸۱۸ -	۸۶۶ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲ -

شاهزاده جهاندار شاه ٦٩٣	شاهزاده سلطان مراد ٥٢
شاهزاده دازا شکوه ٤٨٨	١٩٣ - ٢٩١ - ٣٢٥ - ٣٢٥
٤٩١ - ٤٩٢ - ٥٧٢ - ٥٧٤ ٣٥٤ - ٣٣٢
.. .. ٥٧٥	شاهزاده شاهجهان (با) شاهزاده
شاهزاده دانیال ٣٢٠ - ٣٣١	دلی عهد شاهجهان ١٩
٣٥٧ - ٣٥٨ - ٤٤٥ - ٤٤٦	١٩٤ - ١٩٨ - ٣٦٦ - ٣٧٥
.. ٩٠٩ - ٥٥٧ - ٤٦٠	٣٨٣ - ٣٨٩ - ٣٢٩ - ٣٣٣
شاهزاده سلطان پرویز ١٨ ٤٣٨ - ٤٨٢
١٩٤ - ٣٨٠ - ٥١٤ - ٨١٨	شاهزاده شجاع (شف
شاهزاده سلطان خرم مخاطب	بادشاهزاده محمد شجاع)
به شاهجهان ٣٠١ - ٩٥٨	٨٥ - ٣٨٤ - ٤٠٤ - ٤٥٢
شاهزاده سلطان دانیال ٧٠ ٥٨٤ - ٩٧٠ - ٩٧١
.. ٢٩٢ - ٣٣٣ - ٤٣٧	شاهزاده عالمگیر پادشاه ٦٤٦
شاهزاده سلطان سلیم ٨	شاهزاده عالی گوهر ٨٩٠
٥٧ - ١٤٩ - ١٦٣ - ١٩٥	شاهزاده عظیم الشان ١٢٨
٢٤٣ - ٣١٩ - ٣٥٩ ٩٩٤
.. .. ٣٨٦ - ٣٧٧	شاهزاده علاء الدین ٣٣٧
شاهزاده سلطان محمد ٥٣٢	شاهزاده محمد اعظم شاه (شف
٥٣٣ - ٥٣٤ - ٥٥٩ - ٥٦٨	سلطان محمد اعظم شاه)
.. .. ٩٧٠ - ٩٧١	٣١ - ٣٢ - ٣٨ - ١١٣ - ١١٧

پسر محمد اعظم شاه ٩٥٦	١١٨ - ١٢٨ - ١٣١ - ١٧٢ -
٩٤٩	١٧٥ - ١٧٦ - ٣٦٣ - ٦٢٨ -
شاهزاده محمد داراشکوه (شف	٩٣٣ - ٩٣٧ - ٩٣٨ - ٩٣٩ -
داراشکوه) ٢٨ - ٢٧ - ١٧	٤٥١ - ٤٧١ - ٤٩٣ - ٧٠٧ -
٩٧ - ٩٨ - ١٠١ - ١٠٣ -	٧١٨ - ٧٥٦ - ٧٦٦ - ٧٧٩ -
١٠٤ - ١٠٣ - ١٥٤ - ١٥٥ -	٧٨٠ - ٧٨١ - ٧٩٣ - ٨٣٢ -
١٥٧ - ١٧٠ - ٢٧٢ - ٢٨٨ -	٩٤٥ - ٩٣٩
٢٩١ - ٢٩٢ - ٢٩٣ - ٥٠٣ -	شاهزاده محمد اکبر شاه ١ -
٥٠٣ - ٥٠٩ - ٥١٠ - ٥١١ -	١٨٧ - ٢٠٣ - ٣٦٤ - ٦٢٧ -
٥١٩ - ٥٢٣ - ٥٢٤ - ٥٣٦ -	٧٥٦
٥٣٧ - ٥٥٨ - ٥٦٠ - ٥٦١ -	شاهزاده محمد اردنگ زیب
٥٦٧ - ٥٦٨ - ٥٧٢ - ٥٧٤ -	بیدار ٩٤ - ٩٦ - ٢٦٢ -
٥٧٥ - ٥٨١ - ٥٨٢ - ٥٨٥ -	٣٥٣ - ٣٥٥ - ٣٩٣ - ٤٩٤ -
٥٩٧ - ٥٩٩ - ٦٠٠ - ٦٠١ -	٥٠١ - ٥٠٢ - ٥٠٤ - ٥٠٩ -
٦٢٢ - ٨٢٤ - ٨٢٦ - ٨٢٧ -	٥١٠ - ٥١١ - ٥١٥ - ٥١٧ -
٨٣١ - ٩٣٧ - ٩٤٤ - ٩٦٩ -	٥١٩ - ٥٢١ - ٥٢٢ - ٥٣١ -
شاهزاده محمد سلطان ٢٩٢ -	٥٣٢ - ٥٣٦ - ٥٥٦ - ٥٨١ -
٥٠٣ - ٥٢٩ - ٥٤٠ - ٥٤١ -	٥٨٨ - ٥٩٠ - ٦٢١ - ٨٢٠ -
٥٤٢	٨٢٧
شاهزاده محمد شعاع ناظ	شاهزاده محمد بیدار بخت

شاهزاده مبران حسین ۲۹۱	بنگالہ (شف بادشاہزادہ
شاه سلطان حسین مغربی	محمد شجاع) ۲۱ - ۸۵ -
۷۰۵ - ۷۰۳ - ۷۰۲ - ۷۰۱	۲۸۴ - ۴۰۴ - ۴۳۹ - ۴۵۲ -
شاه سلیمان مغربی ۷۵۹ -	۴۷۸ - ۴۸۵ - ۵۲۲ - ۵۳۹ -
۷۶۰	۵۴۰ - ۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ -
شاه شرف پانی پتی ۳۸۱	۵۴۴ - ۵۴۵ - ۵۵۸ - ۵۵۹ -
شاه مہی ۸۷ - ۱۶۹ -	۹۷۰ - ۹۷۱ -
۵۷۱	شاهزادہ محمد معز الدین
شاه طہماسپ مغربی دارای	نخستین پور بادشاہزادہ
ایران ۱۰۹ - ۱۱۷ -	محمد معظم شاه عالم بہادر
۲۶۲ - ۲۹۶ - ۳۲۹ - ۳۴۰ -	شاه) ۱۳۱ - ۱۳۲ - ۱۳۳ -
۳۵۸ - ۴۱۰ - ۴۱۴ - ۴۲۳ -	۱۳۴ - ۵۸۶ - ۴۹۹ - ۷۱۷ -
۸۱۳ - ۷۵۳	شاهزادہ محمد معظم (شف -
شاه عالم بہادر (یا) شاه عالم	بادشاہزادہ محمد معظم)
بادشاہ ۱۲۲ - ۱۳۱ -	۳۵ - ۱۵۹ - ۵۶۸ - ۵۸۱ -
۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۷۵ -	۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۱۵ - ۶۶۸ -
۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱ - ۶۵۷ -	۷۰۸ - ۷۱۷ - ۷۷۹ - ۹۳۸ -
۶۶۰ - ۶۶۲ - ۶۶۶ - ۷۷۶ -	شاهزادہ مراد بخش ۹۴ -
۸۰۸ - ۸۳۹ - ۸۶۰ - ۸۶۶ -	۹۹ - ۱۰۳ - ۴۴۵ - ۵۰۱ -
۸۶۷ - ۸۷۵ - ۸۷۶ ..	۵۱۶ - ۸۱۹ - ۹۶۸ - ..

۳۶۶	شاہ قلی خان کوکہ	۹۲۲	شاہ عالی گوہر
۲۶۶	شاہ قلی خان مہرم		شاہ عباس ثانی رائی ایران
۱۴۲	شاہ لشکر محمد عارف	۱۶۹ - ۳۴۱ - ۵۸۲ - ۹۰۳	
۳۳۷	شاہ محب اللہ ..	۸۳۱ - ۷۰۲	
۱۴۲	شاہ محمد غوث گوالیاری		شاہ عباس صفوی (یا) شاہ
۴۴۷	شاہ محمود ..		عباس ماضی صفوی ۸۷ -
۴۰۷	شاہ مردان ..	۱۱۰ - ۲۸۷ - ۲۹۰ - ۳۲۷	
۹	شاہ منتخب الدین زر بخش	۳۳۳ - ۳۴۶ - ۳۸۷ - ۴۱۳	
۶۹	شاہ منصور دیوان	۴۱۵ - ۴۱۸ - ۴۲۱ - ۴۸۶	
۹۳۱	شاہ منصور شیرازی	۴۲۶ - ۴۲۷ - ۶۷۷ - ۸۲۹	
- ۱۹۳ - ۱۹۲	شاہ میرزا	۷ ..	شاہ علی
۱۹۷ - ۱۹۵		۱۴۱	شاہ عیسیٰ جند اللہ
۱۸۶ ..	شاہم ساربان		شاہ غازی خان پسر عم نقیب
	شاہ نواز خان صفوی برادر میرزا		خان میر غیاث الدین علی
	حسن صفوی (یا) شاہ نواز	۸۱۵	
- ۳۷۴	خان میرزا پهلوی	- ۳۶۷ - ۲۷۹	شاہ قلی خان
- ۸۳۵ - ۶۳۳ - ۵۲۲ - ۴۷۸		۳۶۸	
۹۵۸			شاہ قلی ملاکت خان چرکس
۱۴۲	شاہ نور اللہ دریش	۳۹۱	
	شاہختہ خان امیر الامرا ناظم	۲۹۶	شاہ قلی سلطان

الملك جعفر خان بهادر اسد	صوبه اكبر آباد - ۳۴
جنگ و پسر نورالدين	۳۵ - ۱۳۵ - ۱۵۳ - ۵۰۱
(از قوم افشار) ۷۵۳	۵۶۸ - ۵۶۹ - ۹۰۲ - ۹۲۲
شجاع الملك محمد شريف	۹۳۸ - ۹۲۴
پسر پانجمين برهان الملك	شجاع (شاهزاده) ۲۴ - ۲۵
نواب آصف جاهد ۹۰۳	۱۱۴ - ۱۵۵ - ۲۹۵ - ۵۸۴
شجاع بيگ مشهور به شاه بيگ	۵۸۵ - ۵۹۷ - ۶۰۱ - ۶۰۲
۳۰۵	۶۱۵ - ۶۲۶ - ۹۴۴
شجاع الدين جنگ از ارلان سيد	۸۶۶ - ۸۹۳
محمد قذوجي ۹۱۰	شجاع الدوله بهادر دل
شجاعت خان ۹۵۳ - ۱۱۵	خان ارزنگ آبادي ناظم
شجاعت خان پسر محمد كاظم	۹۲۷
جماعه دار ۷۶۷	شجاع الدوله خلف ابوالمنصور
شجاعت خان گجراتي ۸۰۳ -	خان مغدر جنگ ۷۷۵
۸۰۴	۷۷۶
شجاعت خان محمد بيگ	شجاع الدوله ناظم اردهه
صوبه دلار احمد آباد ۶۸۸ -	۸۹۱
۷۶۷	شجاع الدوله (يا) شجاع الدين
شجاعت خان محمد مقيم	محمد خان بهادر عرف
۶۰	مرزا دكني داماد مؤتمن

خان پھر کلان نظر بہادر	۲۵ - ۲۶	شرزہ خان میدرئی
خویشگی .. ۸۲۰	۳۸۴	شریفہ ..
شمس الدین خان مختار خان		شریف برادر فتح جنگ خان
پسر سید محمد ۴۱۳ -	۲۵
.. .. ۶۵۵	۳۳ - ۴۳۶	شریف خان
شمس الدین محمد خان اتکھ		شریف خان اتکھ حاکم غزنین
.. ۵۱ - ۵۶ - ۲۰۵ - ۲۱۱	۴۳۶
شمس چک .. ۳۱۴	۴۳۱	شریفہ بانو ..
شمس خان خطاب نور خان		شکر نسا (یا) شکر الزما بیگم
پھر پیر خان ۱۲۷ -	۳۳۲
.. ۱۲۸ - ۱۲۹ - ۱۳۰		شمس الدولہ بہادر مہور جنگ
شمشیر خان ترون ۶۱۶	۱۷۸	(یا تہور جنگ)
شمشیر خان محمد یعقوب	۶۴۳	شمس الدین خان
.. .. ۶۹۵		شمس الدین خان برادر
شہاب الدین احمد خان موبہ دار		قطب الدین خان خویشگی
دہلی ۳۳ - ۵۳ - ۷۰ -	۱۰۳
۱۸۹ - ۱۹۳ - ۲۱۹ - ۳۲۷ -		شمس الدین خان پھر کلان نظر
.. .. ۴۶۵		بہادر خویشگی ۷۷۷ -
.. .. ۸۹۷	۷۷۸
شہامتی جنگ ..		شمس الدین (یا) شمس الدین
شہامتی خان (خطاب مبارز		

فهامی ۵۲ - ۲۹۱ - ۲۸۸ -	خان عماد الملک (۷۲۳
۳۰۴ - ۳۱۷ - ۳۲۰ - ۳۲۳ -	شهباز برادر فتح جنگ خان
۳۵۶ - ۳۳۳ ..	۲۵
شیخ اسحاق فاروقی بهکری	شهباز خان ۱۹۴ - ۲۴۶ -
۳۲۶	۲۴۷ - ۲۵۸ - ۲۸۳ - ۳۱۴ -
شیخ اسمعیل ظفرمند خان	۳۲۵ - ۸۱۰ - ۹۳۴ ..
فوجدار جامود ۹۶۵	شهباز خان کذبو ۲۳۸ -
شیخ الاسلام شیخ بهاء الدین زکریا	۲۷۹ - ۲۹۵ - ۳۳۲ - ۳۵۷ -
۳۱۱ - ۹۵	۹۳۱ - ۳۷۳
شیخ بهاء الدین محمد ۹۳۳	شهباز خان میر توزک ۲۰۸
۸۹	شهادت خان یزنه شمس خان
۲۵۳	۱۳۰ - ۱۲۹
شیخ حصو ۳۸۰ ..	شهربانو بیگم ۲۴۰ ..
شیخ سعد الدین حموی ۷۸	شهربار ۲۱ - ۳۹۴ - ۴۲۹
شیخ سلیم فتح پوری کولکناش	شهنشاه زمان نادر شاه ۳۱۲
جنت مکانی ۹۶ -	شیدانی خان اوزبک ۲۰۴
۳۶۵	شیبک خان ۲۰۵ ..
شیخ شهاب الدین شهرزادی	شیخ ابن حجر مشهور به
(رحمة الله علیه) ۱۲۰ -	مفتی مکہ ۲۵۶ ..
۸۷۵ - ۸۳۷	شیخ ابرو الفضل مبارک علامی

خان بهادر و پسر شیخ	۶۳۳	شیخ عبدالعزیز
محمد جنیدی ۸۶۳ -		شیخ عبدالعزیز اکبر آبادی
۸۶۴ - ۸۶۸	۱۷۲ - ۳۸
شیخ غیاثا خواهرزادہ قطب الدین	۲۵۷	شیخ عبدالقادر بدائونی
خان .. ۶۷	۲۶۳
شیخ فرید بخاری ۷۶	۵۱۱	شیخ عبدالکریم
شیخ فرید بخشی بیگی ۳۰۰ -		شیخ عبداللطیف برهانپوری
۳۱۷ - ۹۶۱	۵۸۹
شیخ فرید پسر سید بہو بخاری		شیخ عبداللہ نیازی یکی از
مخاطب بہ دیندار خان		خلفای شیخ سلیم چشتی
۴۵۱	۲۵۳ - ۲۵۴
شیخ فرید ولد قطب الدین خان	۲۵۵ -	شیخ عبدالذبی بدر
کوکہ .. ۵۹۹	۳۴۸ - ۳۴۹
شیخ فیضی .. ۲۶۱	۱۲۰	شیخ عزیزان (طائفہ)
شیخ گدائی کذبو ۱۸۳		شیخ علامی (شف - شیخ
شیخ مایل .. ۸۴۸		ابوالفضل مبارک علامی)
شیخ مبارک .. ۲۵۴	۲۴۵ - ۲۵۳ - ۲۵۴ - ۲۵۵
شیخ محب اللہ آلہ آبادی	۲۸۴ - ۳۷۲
.. .. ۶۰۶		شیخ علی خان کلان بدر
شیخ محمد جنیدی خسر شیخ		نحیب الدولہ شیخ علی

٢٩٧	..	شیر خان	٨٦٣ -	منہاج بیجاپوری
٥٠		شیر خان افغان	٨٦٤
٣٨٣		شیر خان تونور		شیخ محمد ملتانی (قدس
٤٧٥ - ٣٨		شیر خان سور	٩٢٢	.. (سرہ
١٩٩ - ١٩٥		شیر خان فرلادی	٩٠٩	شیخ محمدی
		شیر خواجه مخاطب بخواجه	٩٠٩	شیخ مکی الدین عربی
٣٨٧ - ٣٨٤		بازی خان	١٨	شیخ مرتضی خان
- ٢٠٧ - ١٤٥		شیر شاه سور	٧٥	شیخ معروف مدر بہر
٢٧٧ - ٢٥٢		- ٦٢٩	شیخ منہاج بیجاپوری
٩١	..	شیر علی اعلان	٨٦٤ - ٨٦٣
٢٢٢		شیر محمد دیوانہ	٨٢٩ - ٧٩٦ - ٧٩٥	شیخ میر
٨٤٦	..	شیطان لعین	١٠١	شیخ میر خان
			- ٧٤٦	شیخ میر خوافی
			٧٧٨
١٧٦	..	صاحب بیگم	١٢٠	شیخ نور اللہ
٢٣٥		صاحب طبقات اکبری	٩٥٥	شیخ یعقوب کشمیری
		صاحب قران ثانی (یعنی	٤٢٩	شیر افغان خان
		محمد شاہجہان بادشاہ	١٧٨ - ٩٨	شیر افغان خان
		شف محمد شاہجہان	٩٦	شیر افغان خان استجلو
- ١٦ - ١٠ - ٨		(بادشاہ)	٩٣	..
				شیر حاجی

* حرف صاد *

٨١٨ - ٧١٧ - ٩٩٤ - ٩٩٣	١٩ - ٢٠ - ٢١ - ٢٢ - ٢٦
٨٣٠ - ٨٢٧ - ٨٢٤ - ٨٢١	٨٥ - ١١٥ - ١٢١ - ١٢٤
٩٣٣ - ٨٩٦ - ٨٧٥ - ٨٣٧	١٦٨ - ١٧١ - ٢٩٦ - ٣٠٢
٩٦٠ - ٩٥٨ - ٩٤١ - ٩٣٤	٣٢١ - ٣٢٢ - ٣٦٢ - ٣٦٦
٩٦٩ - ٩٦٤ - ٩٦٣ ..	٣٦٨ - ٣٧٥ - ٣٧٨ - ٣٧٩
صادق خان ٩٠ - ١٩٤	٣٨٣ - ٣٨٤ - ٣٨٥ - ٣٨٦
٩٣١ - ٣٥٦	٣٨٩ - ٣٩٩ - ٤١٩ - ٤٢١
صادق خان هري ٣٢٠	٤٢٩ - ٤٣٣ - ٤٣٨ - ٤٤٢
صادق محمد خان ٣٥٦	٤٤٥ - ٤٥٢ - ٤٥٣ - ٤٦٩
صالح بانو بيگم .. ٣٤١	٤٧٢ - ٤٨١ - ٤٨٢ - ٤٨٥
صالح ديوانه .. ٩٥٥	٤٨٥ - ٤٨٦ - ٤٩٠ - ٤٩٣
صالح بيگم زوجة مير ميران و	٤٩٤ - ٤٩٧ - ٥١٢ - ٥١٥
ميرين صبيحة يمين الدوله	٥١٦ - ٥١٨ - ٥١٩ - ٥٢٠
آصف خان خانخاناں ٨٢٩	٥٢٤ - ٥٢٥ - ٥٢٦ - ٥٢٧
صدر الدين مخاطب به صف	٥٢٩ - ٥٣٦ - ٥٣٧ - ٥٤٤
شکن خان پسر کلان مير قوام	٥٥٥ - ٥٥٧ - ٥٥٨ - ٥٧٩
الدين خان امير - ساني	٥٨١ - ٥٨٣ - ٥٨٤ - ٥٨٧
١١٥ - ١١٤	٥٩٢ - ٥٩٧ - ٥٩٩ - ٦٠٠
صدر الدين محمد پسر ميرزا	٦٠١ - ٦٠٤ - ٦٠٦ - ٦١٤
رضي .. ٤١٣	٦٢٠ - ٦٢٥ - ٦٢٦ - ٦٣٦

ملايكت جنگ مير سيد محمد	مدر الدين محمد خان مغوي
خان مخاطب به نوب	۴۹۲
امير الممالک پسر سيومين	مقدر جنگ ۷۷۲ - ۷۷۳ -
نواب آف جاه ۱۴۲۰	۸۸۴ - ۷۷۴
۵۶۰ - ۴۲۵ - ۶۶۷ - ۹۰۱	مقدر خان ثاني ۷۴۷
ملايكت جنگ بهادر ۷۷۱	مقدر خان محمد جمال الدين
ملايكت خان (شف اسکندر)	پسر اعظم خان کوکه ۲۳ -
۲۵ - ۳۳ - ۳۸ - ۱۷۳ - ۹۴۹	۲۴
ملاح خلان مخاطب به انور خان	مفر آقا غلام ترک سلطان محمود
پسر دزير خان حکيم	گجراتي مخاطب به بخداوند
عليم الدين .. ۹۳۶	خان ۴۹
مصام الدوله شاه نواز خان	صف شکن پسر ميرزا حسن
اورنگ آبادي ۹۰۲ - ۹۰۳	مغوي ۸۲۹
مندل خان خواجه سرا ۷۴۴	صف شکن خان ۱۱۵ -
موفی مافي ضمير (لقب	۴۹۱ - ۱۷۴
محمود غلزي) ۷۰۴	صف شکن خان داروغه تورخان
	عالمگيري ۵۶۰
	صف شکن خان محمد طاهر
	۱۲
	مغويه (گروره) ۷۰۵

* حرف ضاد *

ضابط خان پسر نجيب الدوله	۱۲
بهادر ثابت جنگ نجيب	۷۰۵

۱۷
 ۱۳۴ .. ظفر جنگ
 ظفر خان مخاطب بردن الدولہ
 ۴۷۳

• حرف عین •

عابد خان جد نواب نظام الملک
 اصف جاء و یکے از احفاد
 شیخ شہاب الدین ۳۳۳ وردی
 ۸۷۵
 عادل خان بیجاپوری ۱۵۴ -
 ۳۸۹ - ۵۶۷ - ۵۷۶ - ۹۴۲
 عادل خانیہ (گروہ) ۴۴۷ -
 ۴۵۵
 عادل شاہ مرزبان بیجاپور (شف
 ابراہیم عادل شاہ) ۵ -
 ۴۳ - ۱۹۴ - ۲۹۱ - ۳۵۸ -
 ۳۹۱ - ۴۰۰ - ۴۰۵ - ۴۱۵ -
 ۴۶۲ - ۴۸۲ - ۵۲۱ - ۵۲۳ -
 ۵۳۳ - ۵۳۵ - ۵۴۶ - ۵۷۰ -

خان قبولدار محالات میدان
 درآب صوبہ شاہجہان آباد
 ۸۶۷
 ضیاء الدولہ (ضمیمہ خطاب
 حشمت جنگ محمد امغر
 پسر محمد اسلام خان)
 ۹۹۷
 ضیاء الدین برادر زادہ و خویش
 فاضل خان برهان الدین
 دیوان دکن ۳۶ - ۳۷
 ۷۵۲ ضیاء اللہ خان

• حرف طاء •

طالب خان ۸۴۰ - ۸۷۷
 طاہر خان ۱۰۱ - ۱۷۱
 طاہر خان بلخی ۶۲۳
 ۸۵ طہماسپ بیگ
 ۳۰۰ طہماسپ میرزا

• حرف ظا •

ظریف مخاطب بہ فدائی خان

عالمگیر بادشاہ	۲۸ - ۳۰	۵۷۸ - ۵۸۱ - ۹۵۹ - ۹۶۱	
..	۵۲۹ - ۵۹۴ - ۶۰۶ - ۶۱۰	۹۶۵ - ۹۶۳	
عادل شاہیہ (طائفہ)	۶۲۰ - ۶۸۳ - ۶۸۷ - ۶۸۹	۹ -	
..	۶۹۱ - ۶۹۵ - ۷۱۸ - ۸۹۳	۳۰ - ۱۶۵ - ۳۹۰ - ۴۰۰	
..	۹۳۷	۴۰۲ - ۴۰۴ - ۴۴۳ - ۴۹۰	
عالمگیر ثانی	۸۹۱ - ۸۹۲	۵۲۱ - ۵۲۶ - ۵۸۲ - ۵۹۱	
..	۸۹۳ - ۹۰۰	۹۱۶ - ۹۶۱	
عالی قبادار پسر بادشاہزادہ	۴۴۴	عاص	
محمد اعظم شاہ	۴۴۰	عاقبت محمد خان کشمیری	
عالی جاہ خلف نظام الدولہ	۸۸۷ - ۸۸۸	
امف جاہ	۲۰۲ - ۵۱۸	عادل پسر میرزا عیسیٰ ترخان	
..	۵۶۰	۴۸۸	
عائشہ بیگم دومین صبیحہ (روح الملہ)	۱۹۲	عادل حسین میرزا	
بخشی و زوجہ سلطان	۱۷۲	عادل خان	
عظیم الشان	۸۰۲	عالم شیخ از عظمای اکبر مرقد	
عبد الملہ خان کشمیری	از احفاد شیخ شہاب الدین		
مدارالمہام	۸۳۷ - ۱۲۰	سہروردی	
عباس قلی خان شاملو	۱۴۱ - ۱۴۲	عالم علی خان	
عباس میرزا مخاطب بہ شاہ	۷۵۲ - ۷۱۴ - ۷۸۳ - ۸۰۶		
عباس	۸۲۵	۴۲۳	

۵۸۶ - ۵۸۳ - ۳۸۸ ..	عبد الحكي مخاطب به
عبد الرحيم خلف هادي داد	مصمص الملك متخلص به
۹۴۳ .. خان	صارم مصنف ابن كتاب
عبد الرشيد پسر سلطان ابوسعيد	۹۷۴ - ۹۷۳
۴۹ .. خان	عبد الخالق .. ۳۰۴
عبد الرشيد خان ۲۳۴	عبد الرحمن .. ۱۲۰
عبد الرسول پسر كلان فتح خان	عبد الرحمن (شيخ عزيزان)
۴۰ - ۳۵	۱۲۰
عبد العزيز ۷۰۲ - ۴۴۴	عبد الرحمن خان پسر عبد الرحيم
عبد الغني كشميري دسك فروش	خان بن اسلام خان مشهدي
۴۴۸ .. اردر	۳۷
عبدالعزیز خان والی بخارا	عبد الرحيم بيگ تهمانه دار
۵۱۸	قصبة سارنگپور ۲۳۵
عبدالقادر تيولدار آشتي وغيره	عبد الرحيم پسر برهان الدين
پسر نجيب الدوله شيخ	۳۶
علي خان بهادر ۸۶۵	عبد الرحيم پسر شريف خان
عبد القادر معتبر خان خويش	۶۱۰
ملا يحيى ۵۶۵	عبد الرحيم خان ۳۷ - ۱۵۹
عبدالكريم خان برادر كلان قريش	۶۹۷ - ۱۷۳
خان هاكم كاشغر ۶۱	عبد الرحيم - خان خانان

۹۶۴	عبد الکريم فراش	۱۶۰
۲۷	عبد الله خان قطب الملک	۲۷	عبد الکريم ميانہ (از ۷۰۰ - ۷۰۰)	۷۰۰
۹۹۸	عبيد الله خان متبذای مکرم	۹۹۸	امرای سلاطين بيجاپوري	۸۶۰
۶۱۹	خان مير اسحق	۶۱۹	..	۸۶۰
۳۶۲	عبد الله قطب شاه والی	۳۶۲	عبد الله	۹۵ - ۶۲
۶۱۹	حيدر آباد	۶۱۹	عبد الله پسر قبان خان ميرآ خور	۱۰۲
۴۸۱	عبد الله نبيرو مرتضى سيد	۴۸۱	..	۵۲ - ۲۳۳
۳۶۷	نظام	۳۶۷	عبد الله خان	۲۷۶ - ۲۹۹ - ۳۳۱ - ۳۶۷
۸۹۶	عبد الله رزير صاحب قران ثاني	۸۹۶	..	۳۸۸ - ۳۹۰ - ۴۳۹
۳۳۵	شاه جهان پادشاه	۳۳۵	عبد الله خان ابدالي	۷۰۳
۷۰۳	عبد الله يمزي شافعي	۷۰۳	عبد الله خان اوزبك والی توران	۵۱ - ۲۵۷ - ۲۵۹ - ۲۴۰
۴۱۹	عبد المعيد خان	۴۱۹	..	۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۳۹ - ۳۴۸
۸۶۰	عبد الکريم ميانہ (از ۷۰۰ - ۷۰۰)	۸۶۰	..	۴۱۰ - ۴۱۶
۸۰۷	امرای سلاطين بيجاپور	۸۰۷	عبد الله خان پسر محمد امين	۶۱۸
۷۳۷	عبد المعيد خان مخاطب به	۷۳۷	خان	۱۶
۴۱۱	مجد الدوله بهادر	۴۱۱	عبد الله خان صوبه دار بهار	۴۱۱ - ۴۶۳
۴۱۱	عبد المعيد خان نبيرو دليمر	۴۱۱	عبد الله خان فيروز جنگ ناظم	۴۱۱ - ۴۶۳
۴۱۱	خان	۴۱۱	صوبه دار	۴۱۱ - ۴۶۳
۴۱۱	عبد المعيد خان مخاطب به	۴۱۱	..	۴۱۱ - ۴۶۳

۱۱۸	مبارز خان پسر مبارز خان
۳۹۲	عرب دست غیب		عماد الملک خواجہ محمد
	عرش آشیانی (خطاب	۷۴۵
	جلال الدین محمد اکبر شاہ -		عبدالمقتدر نبیرہ مرتضیٰ خان
	شف جلال الدین محمد	۴۸۱	.. سید نظام
	اکبر پادشاہ (۱ - ۲ -		عبد الذبی خان فوجدار کرہ
	۸ - ۱۷ - ۴۹ - ۵۱ - ۵۲ -	۷۳۷	.. (یا) کرہ
	۵۳ - ۵۵ - ۵۷ - ۵۹ -	۷۸۲	عبد الذبی خان میانہ
	۶۲ - ۷۱ - ۷۲ - ۷۴ - ۷۵ -		عبد الواحد خان پسر میرزا
	۷۸ - ۹۰ - ۱۴۶ - ۱۸۱ -	۵۵۹	ابو المعالی
	۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۵ - ۱۸۷ -		عثمان خان پسر کلان اسماعیل
	۱۸۸ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ -	۷۷۸	خان حسین زئی
	۱۹۶ - ۱۹۸ - ۲۰۰ - ۲۰۱ -	۲۲	عثمان خان زہیلہ
	۲۰۳ - ۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۰۷ -	۴۸۲	عثمان خان لوہانی
	۲۰۸ - ۲۱۰ - ۲۱۱ - ۲۱۵ -		عرب (قوم) ۱۱۸ - ۵۶۲ -
	۲۱۷ - ۲۱۸ - ۲۲۱ - ۲۲۲ -		عرب بہادر ۲۲۴ - ۲۲۵ -
	۲۲۳ - ۲۲۷ - ۲۲۸ - ۲۳۱ -	۸۱۱ - ۸۱۰ - ۲۴۷	..
	۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۳۷ - ۲۴۱ -		عرب خان ۱۱۵ - ۱۱۷ -
	۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۵ - ۲۴۶ -	۱۱۹ - ۱۱۸
	۲۴۹ - ۲۵۰ - ۲۵۱ - ۲۵۴ -		عرب خان (خطاب میرزا داراب)

ملقب به عالمگیر قانی	۲۵۵ - ۲۵۶ - ۲۵۹ - ۲۶۰
خلف محمد معز الدین	۲۶۱ - ۲۶۳ - ۲۷۱ - ۲۷۳
جهاندار شاه ۱۳۳ -	۲۷۴ - ۲۷۶ - ۲۸۰ - ۲۸۳
۸۹۰ - ۸۸۹	۲۸۵ - ۲۸۶ - ۲۸۸ - ۲۹۱
۵۹۵ عزیز بیگ بدخشی	۲۹۲ - ۲۹۳ - ۲۹۹ - ۳۰۰
عزیز محمد کوکلتاش پسر	۳۰۱ - ۳۰۸ - ۳۰۹ - ۳۱۴
۹۵۳ خان اعظم انکه	۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۲۰ - ۳۲۱
۵۵۴ عسکر خان	۳۲۳ - ۳۲۵ - ۳۲۷ - ۳۳۰
۸۳۶ - ۳۵۹ عضد الدوله	۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۴۲ - ۳۴۶
عضد الدوله عرض خان بهادر	۳۴۸ - ۳۴۹ - ۳۵۰ - ۳۵۴
۷۴۲ - ۷۴۱	۳۵۵ - ۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۴
۱۵ عطاء الله	۳۶۵ - ۳۷۶ - ۳۷۹ - ۴۰۰
عظمت خان پسر مهابت خان	۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰
۴۳۰	۴۶۵ - ۴۷۵ - ۴۸۸ - ۴۹۷
عظیم الدین خان نایب موبه دار	۶۱۸۰ - ۶۴۷ - ۶۵۸ - ۷۵۶
مالوه پسر عم نواب آصف	۸۰۹ - ۸۱۱ - ۸۱۴ - ۸۱۵
۸۷۸ جاه	۹۰۶ - ۹۱۸ - ۹۲۸ - ۹۲۹
۴۶۰ - ۶۵۹ عظیم الشان	۹۳۲ - ۹۵۲ - ۹۵۳ - ۹۵۵
۸۳۳	۹۵۷
۶۰۹ عظیم الله خان	عزالدین (یا) عزیز الدین

۵۹۰	عقیدت خان	۱۶۵
۳۱۷	..	علی بن حمزه	علامه میر عبد الجلیل بلگرامی	۸۳۹ - ۱۴۵
		علی بیگ مخاطب باہتمام	علامہ آقا حسین خان سارے			
		خان پسر مرشد قلی خان	۶۳۳	
۴۹۸	علامہ سعد اللہ خان	۴۴۶		
۵۳۵		علی پروردہ قطب شاہ	علامہ شیخ ابو الفضل	۳۲۰		
۱۲۷	..	علی خان	علاء الدولہ سرفراز خان بہادر			
		علی خان پسر قطب الدین	ہندو جنک مرسوم بہ میرزا			
۱۲۷		خان خویشتگی	اسد الدین پھر مؤتمن			
		علی خان چک (یا) پیک	الملک شجاع الدولہ بہادر			
۹۵۴		مرزبان کشمیر	اسد خان	۷۵۴	..	
		علی خان متبذاتی عبد المجید	عازی رمای (یا) غازی			
۷۳۷	..	خان	رمائی (یا) علی زئی			
۳۴۳		علی رای زمیذدار	(طائفہ)	۵۹۶	..	
۷۷۷		علی رئی (قوم)	علی (کرم اللہ وجہہ)	۱۸۷ -		
		علی عادل شاہ والی بیجاپور	۴۹۹	
۵۶۳	علی (نام مچھول الذہبی کہ			
۳۸۵ - ۳۴۳		علی قلی	ازرا عادل شاہیہ بفرماندہائی			
۵۰		علی قلی خان خانزمان	بیجاپور برداشتہ بردند)			
۹۵۳ - ۹۲۵ - ۲۱۸ - ۵۱						

عماد الملك مير شهاب الدين	علي قلي خان شاملو حاكم
مخاطب به امير الامرا	هرات ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵
غازي الدين خان بهادر	علي محمد خان درهله ۷۷۲ -
فيروز جنگ پسر امير الامرا	۷۷۴
فيروز جنگ بن نواب اصف	علي مردان حيدر آبادي ۷۴۲
جاه (غفر الله ذنوبهم)	علي مردان خان ۵۲۵ - ۵۷۱
۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴	علي مردان خان امير الامرا
عمدة الملك .. ۹۰۲	۱۷۰ - ۱۵۵
عمر بن عامي .. ۴۴۴	علي مردان خان بهادر ۱۶۹
عمر بن عبد العزيز .. ۴۴۴	علي مردان خان زيک حاكم
عمر خان بنهي عم داود خان	قندهار ۹۳ - ۴۹۳
۸۴۱	علي دردي خان ۷۵۴ - ۷۵۵
عنايت الله پسر قاسم خان ۸۰	علي يار سلطان حاكم فراه
عنايت الله پسر گلان ميرزا	مضاف خراسان يكي از
عيسى تر خان ۴۸۷ - ۴۸۸	اجداد شجاع الدين محمد
عنايت الله خان ۶۰۹ - ۶۱۰ -	خان بهادر ميرزا دكزي
۴۴۳ - ۷۴۴ - ۷۴۶ - ۸۰۷	۷۵۳
عنايت الله خان خسر مبارز	عماد الدوله قمر الدين خان
خان عماد الملك ۷۳۷	مرحوم .. ۸۸۷
عنايت الله خان كشوي-رى	عماد الملك مبارز خان ۶۷۷

۷۳۸ .. بدخشی	۳۰ - صوبه دار کشمیر
غالب خان پسر رستم خان	۷۶۴ - ۷۶۱
۸۴۱ .. دکئی	۱۷۶ - ۱۷۵ عنایت خان
۶۲۱ غالب خان عادلشاهی	۱۷۸ عنایت خان راسخ
۲۹۴ غزالی مشهدی (شاعر)	۱۷۶ عنایت خان شهید
۲۰۰ .. غضنفر	۸۴۰ عوض خان ..
۱۰۲ .. غضنفر خان	۷۸۵ - ۷۸۴ عوض خان بهادر
۱۹۹ .. غضنفر کوکه	۹۴۰ - ۹۳۰ عدیل زمیندار توندهار
۷۷۵ - ۷۷۴ .. غلام علی	۲۵۶ عین خان ..
۷۰۳ - ۷۰۱ (طائفه)	
۷۶۹ .. غنی بیگ	
غیاثا خواهرزاده قطب الدین	
۶۸ .. خان	
۹۳۳ غیاث بیگ اعتماد الدوله	
۶۳۱ غیرت خان بخششی	
غیرت خان (یا) عزت خان	
برادرزاده عبد الله خان	
۴۶۳ .. فیروز جنگ	
غیرت خان همشیر زاده	
هسین عالی خان امیر الامرا	
	* حرف غمین *
	غازی الدین خان بهادر فیروز
	جنگ پسر کلان قلیچ خان
	۱۲۳ خواجه عابد ..
	غازی الدین خان عماد الملک
	۸۶۶ - ۸۶۵
	غازی خان ۱۸۸ - ۳۲۳
	غازی خان حاکم راجوری ۴۹
	غالب خان ۷۴۲ - ۴۰۵
	غالب خان پسر امیر ابو طالب

۱۰۷	خان خورشیدی	۷۶۶
فتح الله پسر می-رزا	۳۸۶ - ۳۸۵	غفور بیگ کابلی	
۴۷ - ۴۸۸	.. ترخان	• حرف فا •	
۶۵۲	.. فتح جنگ	فاخر خان	پسر باقر خان
۲۴	.. فتح جنگ خان	۲۶	.. نجم ثانی
فتح جنگ خان	روھیلہ فوجدار	۲۱۶	.. فاضل خان
خاندیس پسر زکریا خان		فاضل خان	آقا افضل خطاب
برادر عثمان خان	روھیلہ	اعتماد خان	(شف - اعتماد)
۵۴۱ - ۲۲	خان	۱۸ - ۱۹ - ۲۰
فتح جنگ خان	میانہ حسین	فاضل خان	دیوان دکن ۳۹۲
خان	.. ۳۰	فاضل خان	برهان الدین (شف
فتح خان	۴ - ۵ - ۶ - ۲۳ -	برهان الدین	(برادرزادہ
۶۰ - ۴۰۰ - ۴۰۲ - ۴۰۳		فاضل خان	ملا علاء الملک
۴۰۴	تونی	۳۴ - ۳۵ - ۳۶
فتح خان	پلائی (۱) بنی	فاضل خان	دیوان دکن ۳۹۲
۲۷۸	فاضل خان	علاء الملک ۳۹
فتح خان	درگاہ آبادی ۹۳۴	فاضل خان	شیخ مخدوم صدر
فتح خان	پسر ملک انبر حبشی	میر منشی	۳۳ - ۳۲
۳ - ۴۰۰ - ۴۰۱ - ۹۶۰		فتح الدین	پسر قطب الدین
فتح الدین	علی خان معموری		

جانباز خان خطاب یافت	۵۰۷
۱۲ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۸	فخر الدین خان پسر متهور خان
فدائی خان میر ظریف ۱۰	بهادر خورشیدی (حمیت خان
فراسیس .. ۸۹۹	۷۹۲
فرجام خان .. ۵۹۴	فخر الملک پسر یافت خان
فرحت خان مهتر سکائی ۱ -	هبشی مشهور به خدادند
۲ - ۳	خان .. ۹۹۳
فرخ خان .. ۲۱۶	فخر النساء بیگم .. ۱۹۰
فرخ سیر پادشاه ۳۸ - ۵۰۷ -	فخر جهان بیگم صبیح سلطان
۵۹۶ - ۶۰۸ - ۶۵۲ - ۷۲۰ -	ابو سعید .. ۲۳۴
۷۷۲ - ۷۸۱ - ۸۸۹ ..	فدائی خان ۷۹ - ۳۹۱
فردوس آرامگاه - یعنی محمد	فدائی خان کوکه معروف به
شاه پادشاه ۱۷۸ - ۶۴۵ -	اعظم خان کوکه (شف -
۷۱۳ - ۷۱۵ - ۷۷۱ - ۷۴۸ -	اعظم خان کوکه) ۳۳ -
۷۵۱ - ۷۵۳ - ۷۵۸ - ۷۶۶ -	۵۴۱ - ۵۴۲ - ۶۵۶ ..
۷۷۰ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶ -	فدائی خان محمد صالح پسر
۸۰۳ - ۸۰۷ - ۸۳۴ - ۸۶۴ -	اعظم خان کوکه ۳۳ - ۳۴
۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۱ -	فدائی خان میر آتش ۵۸۰
۸۸۹	فدائی خان میرزا هدایت الله
فردوس آشیانی (یعنی محمد	بعده جان نثار خان (یا)

۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۷۹ - ۵۸۱ -	شاه جهان پادشاه (مقاب به
۵۸۳ - ۵۸۴ - ۵۸۷ - ۵۹۲ -	صاحب قران ثانی و اعلیٰ
۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ -	حضرت - شف - اعلیٰ
۶۰۴ - ۶۰۶ - ۶۱۴ - ۶۲۰ -	حضرت - یا شاه جهان
۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۳۴ - ۶۴۳ -	پادشاه (۸ - ۱۰ - ۱۶ -
۶۴۴ - ۷۱۸ - ۸۱۸ - ۸۲۱ -	۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۴ -
۸۲۴ - ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۷ -	۸۵ - ۱۱۵ - ۱۲۱ - ۱۴۴ -
۸۷۵ - ۸۹۶ - ۹۳۳ - ۹۳۴ -	۱۶۸ - ۱۷۱ - ۲۹۶ - ۳۰۲ -
۹۴۱ - ۹۵۸ - ۹۶۰ - ۹۶۳ -	۳۲۱ - ۳۲۲ - ۳۶۲ - ۳۶۶ -
۹۶۹ - ۹۶۴ -	۳۶۸ - ۳۷۵ - ۳۷۹ -
فردوس مکانی (لقب بابر پادشاه	۳۸۳ - ۳۸۴ - ۳۸۵ - ۳۸۶ -
شف بابر پادشاه) ۶۱ -	۳۸۹ - ۳۹۹ - ۴۱۹ - ۴۲۹ -
۱۴۵ - ۱۷۹ - ۱۸۰ - ۱۹۲ -	۴۳۳ - ۴۳۸ - ۴۴۲ - ۴۴۵ -
۱۹۹ - ۲۰۲ - ۲۳۹ - ۲۵۲ -	۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۶۹ - ۴۷۲ -
۲۶۴ - ۳۰۶ - ۴۸۸ - ..	۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۴ - ۴۸۵ -
۹۴۰ - .. فردوسی	۴۸۶ - ۴۹۰ - ۴۹۳ - ۴۹۴ -
فرزانه بیگم همشیر - ممتاز	۴۹۷ - ۵۱۲ - ۵۱۵ - ۵۱۶ -
الزمانی و مادر نامدار خان	۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰ - ۵۲۴ -
۸۳۲ - ۸۳۰ -	۵۴۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹ -
۷۹ - ۸۰ - ۸۱ -	۵۳۶ - ۵۳۷ - ۵۴۴ - ۵۵۵ -
فرنگیان	

فضل علي بيگ مخاطب	۲۵۷ - ۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵
بفضل علي خان پسر	۹۰۰ - ۹۰۵ - ۹۰۷
درميين مرشد قلبي خان	فرنگيان انگريز (گور) ساکن
۶۹۸ - ۶۹۹	ديوانان پتن ۸۶۲
فضل علي خان .. ۸۴۴	فرنگيان فراسيس (قوم) ساکن
فطرت (اخذ - ص ميرزا معز	بندر بهلچري ۸۵۱ - ۸۵۴
۶۳۵ موسوي خان)	فروغی کشميري ۴۷۴
۳۴۷ فغورای گيلاني ..	فرهاد خان ۵ - ۱۶۵
فقير الله خان پسر زاده فتح الله	فرهنگ خان .. ۳
۴۳ خان ..	فريدون خان برلاس ۲۰۷
فقير محمد پسر مذکور خان	فصيح الدين خان پسر مير سيد
۶۵۵ قطبي ..	محمد چشتي ۶۰۹
۲۱ فيروز خان خواجه سرا	فضائل خان مير هادي پسر
۲۸۳ فيروز شاه ..	کلان وزير خان مير حاجي
۱۷۲ فيض الله خان ..	ديوان پادشاهزاده محمد
فيض الله خان پسر زاهد خان	اعظم شاه .. ۳۸
۲۸ کوکه ..	فضل الله خان بخشى دکن
	۳۸
	فضل الله خان پسر رحيم الله
	خان بهادر .. ۷۷۱

* حرف قاف *

قان بزرگ يعنى چنگيز خان

۵۶۹ - ۷۸	جوینی	۶۱
۳۱۴	قاسم خان حاکم کشمیر	قابل خان میر مذہبی برادر		
محمّد	قاسم خان خطاب ثانی	ابو الفتح قابل خان		
۹۶	.. قاسم	۳۲	..	والا شاہی
۲۵۸	قاسم خان عرف کاسو	۲۵۸	..	قاچوایی بہادر
- ۱۲۳	قاسم خان کرمانی	۸۵	..	قادر آقا
۹۵۰ - ۱۲۵ - ۱۲۴	..	۹۱	..	قادر خان
قاسم خان محمد قاسم معروف		۱۴۰		قادر داد خان بہادر
بمیر آتش مخاطب بمعتمد		۳۴۷		قاری (تخلص)
خان نبی - قاسم خان		۸۱ قاسم
میر بکر معروف بمیر آبی		۸۱۵	..	قاسم ارسلان
۹۵	..	قاسم الراسی (یا) الرشیدی بن		
قاسم خان محمد نیشاپوری		حسن بن ابراہیم طباطبائی		
۵۰	..	۳۵۸	..	حسینی
۷۰	قاسم خان مرزبان کابل	۶۳	..	قاسم برلاس
۲۰۳	قاسم خان موجی	- ۶۵ - ۶۴ - ۶۳		قاسم خان
قاسم خان میر ابو القاسم نمکین		- ۹۸ - ۹۷ - ۸۵ - ۷۹ - ۶۶		
۷۴	..	- ۳۶۵ - ۳۴۵ - ۱۲۵ - ۱۲۴		
قاسم خان میر بکر عرش اشکانی		۹۵۶
معروف بہ میر آبی		قاسم خان جوینی بہر میر مراد		

خواهرزاده درست میرزا	۹۵ - ۹۴۰ - ۹۵۷
قاسم علی خان ..	۵۹
قاسم کوکه ..	۲۴۰
قاضي اسلام ..	۵۱۸
قاضي خان سيفي هسيني (يا)	۱۱۰
حسني ..	۱۱۰
قاضي سلطان موسوي تربتي	۱۱۰
قاضي شيخ الاسلام ..	۱۱۴
قاضي عبد الهي قاضي اردر ۷۵	۵۹۴
قاضي عبد الوهاب گجراتي	۲۵۶ - ۳۱۵
قاضي القضاة ..	۳۱۶
قاضي عاي ..	۷۷۳ - ۷۷۲
قاضي عيسى عم نقيب خان مير	۲۹۶
غياث الدين علي ۸۱۵	۱۷۱ - ۱۰۱
قاضي محمد اسلام (يا) قاضي	۸۱۶
اسلم (يا) قاضي محمد	
سليم يکي از ارلان مولانا	
خواجه کوهي که اول قاضي	
کابل بود بعده قاضي اردر	
شد ۸۹ - ۹۰ - ۵۱۸	
قاضي محمد عارف کشميري	
.. ..	
قاضي نظامي کوره ردي	
مخاطب به مخلص خان	
.. ..	
قاضي نظام بدخشي ۳۲۳	
قاضي نور الله ۳۱۵ - ۳۱۶	
قائشان (کرده) ۲۱۰	
۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۴۵۶	
۴۵۷ - ۴۵۸ - ۹۲۸ - ۹۲۹	
قايم خان پسر محمد خان	
بنگش ۷۷۳ - ۷۷۲	
قباد	
قباد خان ..	
قباد خان مير آخور (شف)	
نذر محمد خان والي بلخ	

عبد الرشید خان بن سلطان	۹۹ - ۱۰۰
ابوسعید خان ۶۱ -	قبچاق خان امان بیگ شقارل
۶۲	ریش سفید الوس ۸۲ -
قزاق خان باقی بیگ ارزیک	۸۵ - ۸۴
بازار خسرو دلی ارزیک	قبل خان .. ۲۵۹
فوجدار سیوستان ۸۸	قتلق قدم خان قرادل ۵۲
قزلباش خان افشار مخاطب	قتلوی لوهانی ۵۶ - ۲۹۵ -
باعتماد خان پور طهماسب	۹۳۱ - ۳۷۷
بیگ بن قادر آقا ۸۵ -	قدرت الله خان فوجدار تالیکوٹہ
۸۷ - ۸۶	۳۲
قزلباشیہ (یا) قزلباش (قوم)	قدرة الواصلین - زبدة العارفین
۸۵ ۹۳ - ۹۴ - ۱۰۱ -	حضرت غوث الثقلین (ح)
۲۹۹ - ۳۰۰ - ۴۲۳ - ۴۴۶ -	۶۹۹
۵۰۹ - ۶۰۰ - ۸۲۰ ..	قرا بہادر خان پھر مرزا محمود
۴۷۳	۴۹
قطب الدولہ محمد انور خان	قرا بہادر خان عہزادہ میرزا
بہادر ۱۴۳ - ۱۴۱	حیدر گورگان .. ۴۸
قطب الدین خان ۵۸ -	قرا بیگ ترکمان ۴۳۶
۵۹ - ۶۷ - ۶۸ - ۱۰۴ -	قرا بیگ کورجائی .. ۲۹۹
۱۰۶ - ۱۲۰ - ۱۲۸ - ۱۲۸ -	قریش سلطان کاشغری بن

۶۶	صوبہ دار ہنگالہ	۱۹۹ - ۱۹۵ - ۱۲۹	..
قطب الدین محمد خان اتگہ	قطب الدین محمد خان برادر خرد	۲۱۲	خان کلان
۲۲۰ - ۲۱۷	قطب الدین - خان برادر	شمس الدین خان اتگہ
- ۱۳۶ - ۱۳۵	قطب الملک	۵۶
- ۱۳۷ - ۱۳۸ - ۱۳۹ - ۱۴۰	قطب الدین خان - خطاب بازید	خان پسر قطب الدین خان
- ۱۴۲ - ۱۵۴ - ۲۹۰ - ۵۳۱	خویشکھی ۱۲۸ - ۱۲۹
- ۵۳۲ - ۵۳۳ - ۵۳۴ - ۶۰۷	۱۳۰
- ۷۲۰ - ۷۴۷ - ۷۴۹ - ۷۷۱	قطب الدین خان خویشکھی پسر	دوم نظر بہادر ۱۰۲ -
۷۸۲	۸۲۰
قطب الملک برادر امیر الامرا	قطب الدین خان خویشکھی	عرف بازید (۱)	بازید
۸۴۱	پسر سلطان احمد خلف	زئی (شف بازید خان)
قطب الملک دیوان خالصہ	۱۲۶ - ۱۰۷
۱۷۸	قطب الدین خان شیخ خورن	مختار زادہ سلیم فتح پوری
قطب الملک سید عبداللہ خان	۲۲۲
حسن علی نام وزیر اعظم	قطب شاہ	۴۸۲
محمد - قرخ سیر پادشاہ
- ۱۳۵ - ۱۳۱ - ۱۳۰
۱۴۰ - ۱۳۷
۲۲۲
۴۸۲

۶۹	قلیچ خان اندجانی	قطب شاه والی تلنگ (شف -
۹۲	قلیچ خان تورانی	ابوالحسن قطب شاه والی
۸۱۲	قلیچ خان حاکم گجرات	تلنگ (۶۱۳ - ۶۲۸
	قلیچ خان خواجه عابد یسر	قطب شاه والی حیدر آباد
	عالم شیخ بن آهدان بن	۴۸۲
	عبدالرحمن (یا) عبدالرحیم	قطب شاه والی گلکنده ۲۶۳
	شیخ عزیزان ۱۲۰ - ۱۲۲	قطب شاهیه (کرده) ۳۰ - ۹
۹۶۶	قلیچ خان ناظم قندهار	قطب عالم .. ۴۶۷
	قلیچ خان متخلص به الفتی	قلعه دار خان میرزا عالی عرب
۷۲	خلف عرب خان ۱۱۵ -
۳۵۴	قلیچ محمد خان	۱۱۶ - ۱۱۷ - ۱۱۹ - ۱۲۰ -
	قلیچ محمد خان (یا) قلیچ	قلماق .. ۲۹۵
	محمد خان نیاز بیگ	قلندر خان قلعه دار بیدر ۸۶۳
۷۸۰	قلیچ اکبری .. ۸۱۱
	قمرالدین خان بهادر مخاطب	قلیچ الیه .. ۲۵۳
	به اعظمان الدوله وزیر	قلیچ خان (یا) قلیچ خان
	فردوس آرامگاه محمد شاه	۷۰ - ۷۱ - ۷۳ - ۷۴ -
	بادشاه (شف) - اعظمان الدوله	۹۳ - ۹۴ - ۱۰۰ - ۱۰۱ -
	قمرالدین خان (۷۴۹ -	۱۲۲ - ۲۲۰ - ۳۲۰ - ۳۴۲ -
۸۸۱ - ۸۳۴ - ۸۰۷	۸۱۲ - ۸۲۰ - ۸۲۴ - ۹۴۰ -

کاکا پنکنت دیوان مهابت خان

۴۰۶

کاکر خان عرف خان جهان کاکر

۱۵۳ - ۱۵۲

کاکر علی خان

۷۰۲ .. کاکری

کاله پیاده .. ۱۲۶

کام بخش بن خلد مکان برادر

خرد محمد اعظم شاه

۶۴۲ - ۶۷۰ - ۶۸۲ - ۶۸۶ -

۶۸۷ - ۷۵۷ - ۷۸۱ - ۸۹۳

کام خان .. ۳۶۹

کامگار پسر هوشدار خان میر

هوشدار .. ۹۴۵

کامگار خان

۱۵۹ - ۱۶۰ - ۱۷۳ ..

کامگار خان پسر جمده الملکی

جعفر خان ۸۳۲

کانهو بهونسله .. ۷۴۳

کایتبه (قوم)

۳۴۵

قمر خان پسر میر عبد اللطیف

قز یذی .. ۵۳

قندهاری محل ۳۰۱

قوام الدین خان ۱۱۴ - ۱۷۲

قوام الدین خان اصفهانی برادر

خلیفه سلطان ۱۰۹ -

.. .. ۴۶۱ - ۴۷۸

قیا خان کذک (یا) کذک (یا)

کذک ۵۶۰ - ۵۵۰ - ۵۴۰

* حرف کاف *

کباب بیگم دختر میرزا محمد

.. ۳۳۳

کاردی (ورقه) .. ۸۶۲

کار طالب خان ۱۵۳ - ۱۵۴

کار طلب خان (خطاب مؤتمن

الملك جعفر خان محمد

.. ۷۵۱ (هادی)

.. ۷۶۱ کاظم خان

کافری (قوم) ۷۷۹ - ۷۸۰

کلاہا (کھتری گنباکو فروش)	کچھتی راجہ (یا) کسختی ۲
۴۷۳	کچھمن خان داروغہ فیل خانہ
۵۵۱ کتانی (قوم)	۳۹۵ - ۳۹۳
۳۹۱ کلماتی (یا) کلمانی	کچک بیگم دختر علاء الملک
۱۴۴ - کمال خان گکھر	۲۲۴ .. ترمدی
۱۴۵ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۴۸	۱۷۹ کچک خواجہ
۲۱۱ ۱۸۸	کد بانو خانم حلیلہ فقیب
۸۰۳ - ۷۹۷ کنتھا مرہٹہ	خان میر غیاث الدین علی
کنور پرتھی سنگھ پھر مہاراجہ	۸۱۶
جھونم سنگھ راتھ -	کود (یا) گرد (یا) گرد ۴۷۳ -
۶۳۳	۴۷۴
کنور جگت سنگھ	۴۷۲ کردی (یا) کزری
کنور مانسنگھ ۲۷۹ ۳۱۱ -	کرم اللہ (یا) کرم اللہ خان
۳۳۱ - ۳۳۱ - ۳۳۱ ..	۵۱۶
۵۴۹ کوچ (قوم)	۴۲۲ - ۷۳ .. کشن
۲۳۲ کوکلتاش	کشن سنگھ پور جھونم راتھور
کوکلتاش خان خانبہان ۷۱۹ -	۸۱۸
۷۳۱ - ۷۲۰	کشن سنگھ راتھور ۱۵۰ -
کوکنا زمیندار دیوگڈھ ۹۴۲	۱۵۲ - ۱۵۱ ..
۴۷۸ .. کوکھ خان	۵۱۰ .. کشور سنگھ

٩٤٢ - ١٥٤ پسر کوكيا

٥٨٨ كوكيا زميندار ديونگده

* حرف کاف فارسی *

(گچپتي (شف - راجه گچپتي)

کونداجي عم نيوجي بهونسله
(يعني محمد قلي نومسلم)

٣٢٥ - ٢٧٩

٥٨٠

٧٠١ گرجيه (قوم)

١٤٤ كهتر ..

٨٧٩ .. گردهر

٧٧٣ كهتري (قوم)

گردهر بهادر پسر ديا بهادر

کهیلوجي (يا) کيل-وجي

و برادر زاده چهيلا رام ناگو

بهونسله ٥٢١ - ٥٢٠

(شف - راجه گردهر بهادر)

کيخسرو خان برادر زاده گوگين

٨٧٩ - ٧٤٨

خان ٧٠٢ ..

گرگين خان والي گرجستان

کيرت سنگه ١٥٦ -

٧٠٢ - ٧٠١

١٥٨ - ١٥٧

(کرد (مقتداي قوم سکهان)

کيرت سنگه پسر ميرزا راجه

١٢٨

جيسنگه کچهواهه ١٠٧ -

١٤٤ کهران (قوم)

٥٧٧

١٩٩ - ١٩٥ کلرخ بيگم

کيرت سنگه پسر کوكيا زميندار

گبارنگ بانو بيگم زوجه

ديونگده ٥٨٨ ..

٧٥٠ مرزا محسن

کيقباد ٤١٨ ..

کنج علي خان عبدالله بيگ

کيسر (يا) کيسري (يا) کيسل

سنگه زميندار ديونگده

لاهور ۱۱۳ - ۱۵۹ - ۱۷۱	۱۵۵
۱۷۳ - ۱۷۴ - ۱۷۵ ..	گويند داس بهائي (يا) بهائي
لطف علي خان (خطاب مرزا	۱۵۱
۷۵۴ (لطف الله)	گويند داس ۱۵۱
لطيف ميرک .. ۱۶۸	گوچر خان پسر دوم قطب الدين
لکديو راجه درنگل ۹۱۳	خان .. ۵۹

لنگهان (قوم) ۳۰۶
لوهر چک (يا) گوهر چک
عم زاده يوسف خان کشميري
۹۵۵
لهراسپ پسر دوم مهابت خان
خان دوران ۴۰۱ - ۴۰۹

* حرف لام *

لشکر خان ۱۰۲ - ۱۴۷ -
۱۶۱ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۶ -
۱۶۷ - ۱۷۰ - ۱۷۲ - ۲۲۸ -
۳۹۰ - ۳۹۱ - ۴۴۲ - ۵۸۷ -
۵۹۷

لشکر خان عرف جان نثار خان
۱۶۸
لشکر خان ابو الحسن مشهدي
۱۶۳
لطف الله بهائي خان ۳۴۷
لطف الله خان صادق ۱۷۷
لطف الله خان نائب صوبه دار

* حرف ميम *

مادنا برادر ايکنا وکیل السلطنة
تلنگ ۴۲۸ - ۴۳۰ - ۴۳۲
مادهوجي پسر (گهوجي بهوسله
۸۷۳
مادهوزار پسر بالاچي دار ۸۷۱ -
۸۷۲ ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ -

ماهہم انگہ	۹۲۳
مبارز الملک سر بلذ خان	۵۰۹
بہادر دلار جنگ میر محمد	۳۲۱	بہگواننداس	..
رفیع صوبہ دار گجرات پسر	۳۲۱	بہگواننداس	..
میرزا افضل مخاطب	۴۵۳	راو رتن ہادا	..
بہ مقتدری خان ۷۶۷ -	۴۵۴ - ۴۵۵
۷۶۸ - ۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۴ -	۲۳۵	مالدیو راتھور	..
۸۷۹ - ۸۰۵	۹۳۷	مالوجی دکنی	..
مبارز خان ۱۴۱ - ۱۷۶ -	۵۲۱ - ۵۲۰	بہرمنسلہ	..
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۵۰۸ - ۵۹۶ -	۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴
۷۸۵ - ۷۹۵ - ۷۹۶ -	۵۵ - ۱۴۹ - ۱۵۰ - ۲۹۵ -
مبارز خان رھاہ ۴۴۲	۳۷۶ - ۳۲۵
مبارز خان عدلی ۱۴۶	۶۸۲	مراد خان	..
مبارز خان عماد الملک خواجہ	۱۹۰	ماہ جو جنگ پیگم	..
محمد امانت خان شہامت
جنگ ۷۲۹ - ۷۳۰ -
۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۶ - ۷۳۸ -
۷۴۰ - ۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ -
۸۴۶ - ۸۰۶ -
مبارز خان میر کل ۵۹۵

مجد الدوله بهادر عهد الاحد	مبارز خان ناظم حيدرآباد
خان پسر عبد المجيد خان	۴۰ - ۶۵۲ - ۶۵۳ ..
۸۰۸ - ۸۰۷ ..	مبارز خان خامه خيل سلطان
مجد الدوله نايم وزارت ۸۶۷	محمود .. ۲۴۲
مجلس راي ۷۶۳ - ۷۶۲	مبارز خان نيازي پسر زاده
مجنون خان قانشال ۲۰۷ -	محمد خان نيازي ۵۱۱
۲۱۰ - ۲۰۹ - ۲۰۸ ..	متهور خان .. ۸۴۱
محمد خان پسر قليچ خان	متهور خان بهادر خوشگمي -
خواجه عابد .. ۱۲۳	رحمت خان نام پسر الله
محمد خان (خطاب مير احمد	دان خان ۱۰۸ - ۷۷۶ -
خان ثاني) ۷۶۰	۷۸۱
محب علي خان رهناسي -	۷۲۷ .. متهور خان
معروف به مير خليفه	مجاهد خان ۲۴۱ - ۲۴۳ -
۲۳۸ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ -	۲۴۴
۲۴۳ - ۲۴۴ - ۲۴۹ - ۲۵۰ -	مجاهد خان پسر نصير الدوله
۲۷۷ - ۲۷۹ - ۲۸۰ - ۹۳۱	ملايت جنک عهد الرحيم
محترم خانم دختر شاه محمد	خان .. ۸۳۷
کاشغري ۲۷۲ - ۳۲۹	مجاهد خان خواجه محمد
مکتشم خان ۶۴۸ - ۶۴۹	عارف پسر قليچ خان
مکتشم خان بهادر مير محمد	خواجه عابد ۱۲۳ - ۵۹۸

مصمم الدولہ شاہ نواز خان	جان (یا) میر محمد خان
۸۸۵	پسر محترم خان شیخ میر
محمد ابراہیم سر لشکر	۷۹۳
خلیل اللہ خان	محترم خان شیخ قاسم فتحپوری
۶۳۰	برادر اسلام خان
محمد اسد مخاطب بہ اکرام	۳۵۵
خان پسر ملا احمد نایتہ	۳۶۵
۵۶۴	محترم خان شیخ میر
محمد اسلام خان پسر میر	۷۹۳
زاهد مریدی	محترم خان میر ابراہیم
۹۲ - ۶۶۶	۶۴۶ - ۶۴۷ ..
محمد اشرف برادر معتمد خان	محتموی خان ملا عبد النبی
۴۳۴	مخاطب بہ دیندار خان
محمد امغر اسم محمد اعظم	۷۲۱ - ۷۴۱ - ۷۶۳ - ۷۶۴
پسر محمد اسلام خان	۹۳
۶۶۷	مہلدار خان پسر مہلدار خان
محمد اعظم پسر محمد اسلام	چرگس ..
۶۶۶	۴۱۹
محمد اعظم شاہ ملقب بہ	مہلدار خان چرگس
عالی جاہ (شرف) شاہزادہ	۴۱۹
محمد اعظم شاہ) ۳۱ -	محمد مصطفیٰ خاتم انبیا
۳۲ - ۳۸ - ۱۱۳ - ۱۱۷	مالی اللہ علیہ و سلم ۷۳ -
	۳۹۰
	محمد ابراہیم خان عم نواب

محمد امین خان پسر خواجه	۱۱۸ - ۱۲۸ - ۱۳۱ - ۱۷۲ -
بهاء الدین برادر نواب عابد	۱۷۵ - ۱۷۶ - ۳۶۳ - ۶۲۸ -
خان قاضی بلدہ سمرقند	۶۳۳ - ۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ -
۸۴۲	۹۵۱ - ۹۵۴ - ۹۵۶ - ۹۵۷ -
محمد امین خان چین بهادر	۶۵۸ - ۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۹ -
۱۲۸	۶۷۱ - ۶۹۳ - ۷۰۷ - ۷۱۸ -
محمد امین خان صوبہ دہلی	۷۵۶ - ۷۶۶ - ۷۷۹ - ۷۸۰ -
گجرات ۶۷۸ - ۶۲۳	۷۸۱ - ۷۹۳ - ۸۳۲ - ۹۳۹ -
محمد امین خان میر بخش	۹۴۵
۱۰۵ - ۱۰۲	محمد اکبر پسر محمد اسلم
محمد امین خان میر محمد	خان ۶۰۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ -
۶۱۴ - ۶۱۳ امین	محمد امین خان ۶۱۵ -
محمد امین خان ناظم کابل	۶۱۸ - ۶۱۶
۵۹۳	محمد امین خان بهادر ۱۱۸ -
محمد امین خان وزیر الماک	۷۱۳ - ۶۶۸
۱۷۶	محمد امین خان بهادر
محمد انوار اللہ خان ۱۴۲ -	اعتماد الدولہ وزیر فردوس
۱۴۳	آرامگاہ (شف اعتماد الدولہ
۸۰۶ محمد انور خان	محمد امین خان بهادر)
محمد انور خان برهانپوری	۷۴۹ - ۷۶۷ - ۸۴۱ - ۸۷۷ -

- ۶۱۰ - ۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۲۰

- ۶۲۱ - ۶۲۳ - ۶۲۴ - ۶۲۶

- ۶۳۴ - ۶۳۷ - ۶۳۹ - ۶۴۳

- ۶۴۵ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۳

- ۶۵۴ - ۶۵۷ - ۶۶۰ - ۶۶۲

- ۶۶۴ - ۶۶۸ - ۶۶۹ - ۶۷۰

- ۶۷۴ - ۶۷۸ - ۶۸۲ - ۶۸۳

- ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۹ - ۶۹۱

- ۶۹۲ - ۶۹۳ - ۶۹۵ - ۶۹۸

- ۷۰۲ - ۷۰۹ - ۷۱۱ - ۷۱۳

- ۷۱۵ - ۷۱۸ - ۷۴۷ - ۷۵۱

- ۷۵۹ - ۷۵۹ - ۷۶۵ - ۷۶۶

- ۷۷۷ - ۷۷۹ - ۷۸۰ - ۷۹۴

- ۸۰۱ - ۸۰۶ - ۸۰۰ - ۸۲۶

- ۸۲۷ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۵

- ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۲ - ۸۷۵

- ۸۷۶ - ۸۸۱ - ۸۹۳ - ۹۱۶

- ۹۳۷ - ۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۵

- ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸ - ۹۴۹

- ۹۵۱ - ۹۶۷ - ۹۷۱ ..

- ۸۴۰ - ۹۰۵ ..

محمد اورنگ زیب عالمگیر

بارشاه (شرف - سلطان

اورنگ زیب بهادر) ۲۳ -

- ۲۸ - ۲۹ - ۳۰ - ۳۲ - ۳۳ -

- ۳۴ - ۳۷ - ۸۸ - ۹۴ - ۹۶ -

- ۹۸ - ۱۱۵ - ۱۱۸ - ۱۲۱ -

- ۱۲۲ - ۱۲۳ - ۱۳۱ - ۱۴۰ -

- ۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۷۲ - ۳۶۲ -

- ۴۵۳ - ۴۵۵ - ۴۹۳ - ۴۹۴ -

- ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۱ - ۵۰۲ -

- ۵۰۴ - ۵۰۶ - ۵۰۹ - ۵۱۰ -

- ۵۱۱ - ۵۱۵ - ۵۱۷ - ۵۱۹ -

- ۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۵ - ۵۲۶ -

- ۵۲۷ - ۵۲۹ - ۵۳۱ - ۵۳۲ -

- ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۵۶ - ۵۵۸ -

- ۵۶۷ - ۵۷۰ - ۵۷۲ - ۵۷۳ -

- ۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۵ -

- ۵۸۸ - ۵۹۰ - ۵۹۴ - ۵۹۷ -

- ۶۰۰ - ۶۰۱ - ۶۵۵ - ۶۰۶ -

محمد باقی .. ۲۴۰ - ۳۰۸	محمد خان انور (یا) محمد
محمد بدیع سلطان پور	خان الور صوبه دار برهانپور
خسرو بن نذر محمد خان ۸۷۷
.. .. ۶۳۶	محمد خان بنگش جماعتدار
محمد بیدار بخت ۶۶۲	مخاطب بقایم جنگ ۷۷۱
محمد بیگ .. ۲۹۸	محمد خان پسر کلان قطب الدین
محمد پرست خان پسر	خان خوشگي ۱۰۶
عبد المجید خان	محمد خان نیازی ۳۷۲ -
محمد الدوله بهادر ۸۰۸	.. ۳۷۳ - ۳۷۵ - ۵۱۱
محمد تقی خان پسر وزیر خان	محمد خلیل عذایت خان ۱۷۵
محمد طاهر خراسانی ۹۳۹	محمد دارا شکوه (شف شاهزاده
محمد تقی سیم باز (یا) سیم	دارا شکوه) ۱۷ - ۲۷ -
ساز مخاطب بشاه قای خان	۹۷ - ۹۸ - ۱۰۱ - ۱۰۳ -
.. .. ۳۶۶ - ۳۶۷	۱۰۴ - ۱۰۳ - ۱۵۴ - ۱۵۵ -
محمد حسن .. ۶۴۳	۱۵۷ - ۱۷۰ - ۲۷۴ - ۴۸۸ -
محمد حسین ۱۶۱ - ۴۸	۴۹۱ - ۴۹۲ - ۴۹۴ - ۵۰۳ -
محمد حسین میرزا ۲ -	۵۰۴ - ۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ -
۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ -	۵۱۹ - ۵۲۳ - ۵۲۶ - ۵۲۶ -
۱۹۷ - ۲۱۷ - ۲۲۷ - ۹۹۶	۵۳۷ - ۵۵۸ - ۵۶۰ - ۵۶۱ -
محمد خان ۲۷۴ - ۶۲	۵۶۷ - ۵۶۸ - ۵۷۲ - ۵۷۴ -

شاه عالم بادشاه (شف -	۵۷۵ - ۵۸۱ - ۵۸۴ - ۵۸۵ -
۱۳۷ (رشن اختر)	۵۹۷ - ۵۹۹ - ۶۰۰ - ۶۰۱ -
محمد شجاع ۱۱۴ - ۱۵۵	۶۲۲ - ۸۲۴ - ۸۲۶ - ۸۲۷ -
محمد شجاع مخاطب به	۸۲۱ - ۹۳۸ - ۹۴۴ - ۹۶۹ -
شجاع خان پسر دومین	محمد رضا پسر قزلباش خان
میر قوام الدین خان	۸۷
اصفہانی ۱۱۴ - ۱۱۵	محمد زمان .. ۳۳۴
محمد شریف مذہبی داروغہ	محمد زمان خان شاملو
دک در دارالانشا برادر	قورچی باشی ۷۰۲
ابو الفتح قابل خان ۳۵	محمد زمان طہرانی فوجدار
محمد صادق ۲۹۲	و تیولدار سلطت ۴۵۲
محمد صادق فتح الملہ خان	محمد سعید پسر میرم قلیچ
بہادر عالمگیر شاہی ۴۰ -	برادر زادہ قلیچ خان ۷۲
۴۱	محمد سعید خان ۱۷۶ -
محمد صالح ترخان دومین	۱۷۷
پسر میرزا عیسیٰ ترخان	محمد سلطان میرزا پسر ویس
۵۶۱ - ۵۶۰ - ۴۸۸ ..	میرزا بن بایقر بن منصور
محمد صالح خوانی معتمد	بن بایقرا ۱۹۲ - ۱۹۳
۵۱۱ - ۵۱۰ خان	محمد شاه بادشاه - لقب (رشن
محمد طاہر وزیر خان ۵۲۲ -	اختر بن جہان شاہ بن

نظام الملک آصف چاه پسر	۶۲۱
غنی بیگ ۷۶۹ -	محمد عظیم الشان شاه دومین
۸۰۶ - ۷۷۰	خلف خلد منزل بهادر
محمد فائق خان کشمیری	۸۰۵ - ۶۷۸ - ۶۷۱ ..
۷۶۲	محمد عظیم پسر شاه عالم
محمد فرخ میر پسر عظیم الشان	۶۵۷ - ۶۵۹
۳۷ - ۱۳۰ - ۱۳۲ - ۱۳۳ -	محمد علی خان ۱۵۹
۱۳۴ - ۱۳۶ - ۱۳۷ - ۱۴۱ -	محمد علی خان پسر انورالدین
۱۴۲ - ۱۷۷ - ۱۰۷ - ۶۷۷ -	خان گوپا موئی ۸۶۱
۶۹۸ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲ -	محمد علی خان خانسلمان
۷۱۳ - ۷۳۳ - ۷۴۶ - ۷۵۲ -	۶۲۵
۷۵۷ - ۸۰۲ - ۸۳۴ - ۸۳۹ -	محمد علی خان محمد علی
۸۴۰ - ۸۴۲ - ۸۶۱ - ۸۷۶ -	بیگ خوش قلیم خان
محمد قاسم خان بدخشی	۴۸۸
موجی تخلص ۲۰۲	محمد عنایت خان بهادر (یا)
محمد قاسم خان میر آتش	محمد عنایت الله خان
شامجهانی پسر هاشم خان	۷۳۹ - ۷۳۸
۹۴۱	محمد غیاث خان ۸۴۰
محمد قلی ترکمان ۳۴۲	محمد غیاث خان بهادر غیاث
محمد قلی خان ۲۰۶	بیگ داروغه نویدخانه

محمد قلی خان برلاس از	محمد محسن پھر کلان منصور
نژاد ہرنیق ۵۳ - ۱۹۳ -	حاجی بلخی ۹۶۹
۲۰۴ - ۲۰۶ - ۲۰۷ ..	محمد محسن مخاطب بہ
محمد قلی خان بہونسلہ	سیددار خان ناظم الہ آباد
نومسلم (کہ نام اصلی او	(کہ اول نصیری خان
نیتوجی بہونسلہ ہوں)	خطاب یافتہ ہوں) پسر
۵۸۰ - ۵۷۷	خاندنجان بہادر کوکلتاش
محمد قلی خان توقبائی	.. ۹۴۹ - ۹۵۱
۲۰۴	محمد مراد خان ۲۱۹ -
محمد قلی خان شغالی ۲۶۹	۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸ -
محمد قلی قطب شاہ رانی ۶۹۱
تازنگ .. ۴۱۴	محمد مراد خان بہادر
محمد کاظم خان جد امجد	اورنگ آبادی ۹۲۳ -
بلا واسطہ مصنف ۷۱۵	.. ۹۲۴ - ۹۲۵
محمد کاظم جماعہ دار (کہ سابق	محمد مراد خان پسر مرشد
نوکر شجاعت خان محمد	قلی خان محمد حسین
بیگ ہوں) ۷۶۷ ۶۸۲
محمد کام بخش شاہزادہ ۷۳۰	محمد سعید مرید خان (یا)
محمد لطیف پھر مگرمٹ	میر خان خلف ہمت خان
خان .. ۴۶۹	میر - ر عیسی متخلص

۹۹۸	به ميرن	۹۴۸
۸۵۳	محمديان (گرده)	..	محمد معزالدين بادشاه	۱۳۲ - ۱۳۳ - ۱۲۴ - ۸۳۹
۹۰۴	محمدي راج پسر مهاراجه	..	محمد معصوم خويش	۵۶۱
۲۳۸	جهونت سنگهه	..	صف شکن خان	۱۵۹
۲۳۸	محمود پسر	..	محمد معظم	۲۳۹
۲۸۶ -	محمود بساخواني	..	محمد مقيم هرروي پدر خواجه	۲۳۹
۲۹۰	نظام الدين بخشي	۹۳۲
۷۷۳	محمود خان پسر احمد خان	...	محمد منصور	۹۴۸
۷۷۳	محمد منصور پسر منصور	۹۴۸
۷۰۳	محمود پور مير ويس غلزي	...	محمد منعم اسم منعم خان	۹۴۸
۷۰۳	خانخانان	۹۴۸
۷۰۳	محمود خواجه مخاطب به مبارز	...	محمد منعم پسر ميرزا خان	۹۴۸
۷۰۳	خان خلف ارشد مبارز خان	...	منوچهر	۹۴۸
۷۰۳	عماد الملک خواجه محمد	...	محمد يار	۹۴۸
۷۴۵	محمد يار خان پسر ميرزا	۹۴۸
۱۹۲	محمود سلطان	...	بهمن يار اعتقاد خان	۹۴۸
۷۰۳	محمود غلزي	۹۴۸
۱۷۷	محي الدين قلبي خان	۹۴۸
۱۷۷	محي الدين قلبي خان رزير	۹۴۸
۸۷۹	نواب آصف جاه	...	محمد يار خان ناظم دهاي	۹۴۸

۴۲۹ - ۴۲۸	خان	مکھی السنہ بن کام بخش
مخلص خان پسر صف شکن	۸۹۳	بن خلد مکان
۴۴۱ ..	خان	مختار خان ۹۲ - ۹۴۰ -
مخلص خان عبداللہ بیگ پسر	۶۶۰ - ۶۵۹ - ۶۵۸	..
منصہ - نور حاجی بلخی	مختار خان سید مکہ -	
۹۷۰ - ۹۶۹ ..	سبزراری ۴۰۹ - ۴۱۱ -	
مخلص خان فواجدار اکبر نگر	۶۵۰ - ۶۲۰ - ۴۱۲ ..	
۲۵	مختار خان قمر الدین ۶۵۵	
مخلص خان قاضی نظاما	مختار خان میر شمس الدین	
کھروردی بخش بلخ	۶۲۳ - ۶۲۲ - ۶۲۰ ..	
۵۶۶	مختار خان ناظم اکبر آباد	
مخلص خان مغل بیگ ۶۷۶	۶۵۸	
مخمور (تخلص مرشد قای خان	مخدوم الملک ملا عبداللہ	
بہادر رستم جنگ موسوم	انصاری زلد شیخ شمس الدین	
۷۵۵ بہ مرزا لطف اللہ)	سلطانپوری ۲۵۷ - ۲۵۶	
مدار المہامی سعد اللہ خان	مخدوم شیخ احمد کہتو ۲۸۱	
۸۲۰	مخصوص خان ۳۲۴	
۶۰	مخلص خان ۴۲۰ - ۱۵ -	
- ۵۲۲ - ۹۷	مراد بخش ۶۴۳ - ۶۴۴	
۶۰۰ - ۵۲۳	مخلص خان برادر کلان آلہ زردی	

۴۳۴- هاکم مشهد مقدس ۴۲۳-	۴۳۶- مراد پسر (ستم میرزا
۴۲۴	۴۳۷
مرتضی ممالک میر مؤمن	۵۸۳ .. مراد کام
استرآبادی خواهرزاده میر	۴۸۵ مراد کام صفوی
۴۱۴ فخرالدین سماکی	۴۰۲ مرادی پندت
مرتضی نظام شاه ۸ -	۹۶۱ - ۹۶۲ مرادی دت
۳۳۹ - ۲۹۱	۴۷۹ - ۴۸۰ - مرتضی خان
مرتضی نظام شاه ثانی ولد	۴۵۱
۷ - ۳ شاه علی ..	مرتضی خان سید شاه محمد
۸۳۵ مرحمت خان	۵۹۷
مرحمت خان بهادر غضنفر	مرتضی خان سید مبارک خان
جنگ میر ابراهیم پسر امیر	۶۴۴ - ۶۴۵
۷۱۵۰ ۷۱۳ خان کابلی	مرتضی خان سید نظام پسر
مرحمت خان پسر معزالدوله	دوم میدوان صدر جهان
حامد خان بهادر ملاکت	۴۰۳ .. بهانی
۷۶۹ - ۷۶۸ جنگ	مرتضی خان شیخ فرید ۷۱
مرحمت خان دیندار پسر نامدار	مرتضی خان میر حسام الدین
۸۲۳ .. خان	انجو پسر میر جمال الدین
مردم سود و چار بچه (یا) چار	۳۸۲ عضدالدوله
۳۸۲ .. بچه	مرتضی قلی خان درناک

۸۷	قزلباش خان	۳۳۰ - ۲۷۰	مرزا ابراهیم
۱۸ - ۱۷	مرشد قلی	۳۲۱ ..	مرزا افلاطون
۶۸۳	مرشد قلی خان	۴۹ ...	مرزا حیدر
مرشد قلی خان بهادر		۱۰۲	مرزا راجه جیسنکھه
رستم جنگ موسوم به مرزا		۲۹۸ ...	مرزا سلیمان
لطف الله یزنه علاء الدوله		۲۷۳ ...	مرزا شاه رخ
سرفراز خان بهادر حیدر		مرزا صف شکن خان لشکری	
جنگ ر پسر حاجی		۳۲۱
شکر الله تبریزی		۲۹۷ ...	مرزا عسکری
مرشد قلی خان ترکمان معروف		۱۷۹	مرزا عمر شیخ
به مروت خان		۴۸ - ۵۲ - ۶۲	مرزا کامران
مرشد قلی خان خراسانی		۲۷۲ - ۲۹۸ - ۲۹۷	...
۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۷		۲۷۳	مرزا محمد حکیم
۵۰۲ - ۴۹۸ - ۴۹۹	...	۴۵۸ - ۳۲۵ - ۲۷۶	...
مرشد قلی خان خطاب مؤتمن		مرزا محمد علی خان سالار جنگ	
الملک صوبه دار بنگاله		سیو پین پسر مؤتمن الدوله	
۷۵۲	۷۷۶ - ۷۷۵	...
مرشد قلی خان شاملو لله		۳۴۲	مرزا مراد کام صفوی
استاجاو (یا) مرشد قلی		۳۳۵ ...	مرزا مغل
خان لله استاجاو حاکم		مرزا ریس بیگ خورشید	

موسعود خان پسر مبارز خان	۴۲۴ -	خواف و باخروز
عماد الملک خواجه محمد	۴۲۸ - ۴۲۷ - ۴۲۶	
۷۴۴ ...		مروشد قلی خان عم مروث خان
مصباحی کبرائوی سعد الله	۴۲۱ ...	
نام پسر خوانده مقرب		مروشد قلی خان محمد حسین
خان ... ۳۸۲		۴۸۲ ...
مصاحب بیگ ولد خواجه	۱۵۳ - ۴۶	مرهقه (قوم)
کلان بیگ پسر مولانا	۵۵۹ - ۵۶۵ - ۵۹۳ - ۴۵۱	
محمد مدرا ۱۷۹ -	۷۳۴ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰	
۱۸۱ ...	۷۴۳ - ۷۴۶ - ۷۵۹ - ۷۶۰	
مصطفی بیگ ترکمان خان	۷۶۷ - ۷۶۸ - ۷۷۲ - ۷۷۳	
۳۸۴ ...	۸۰۴ - ۸۰۷ - ۸۱۰ - ۸۱۱	
مصطفی خان پسر قطب الدین	۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۹ - ۸۶۹	
خان خویشگی ۱۰۷	۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲ - ۹۵۰	
مصطفی خان خوافی میر احمد		مریم مکانی (مادر عرش آشیانی
پسر میرزا عرب (یا) میرزا		محمد اکبر شاه پادشاه)
عزت ۵۱۷ - ۵۱۶	۲۴۸ - ۸۱۱ ...	
مصطفی خان کاشی ۶۳۷ -	۲۵۷	مریم و عیسی
۶۳۸ ...		موسعود حسین میرزا ۱۹۲ -
مطلب نشان بن مطلب خان	۱۹۵ ...	

مظفر خان میر عبد الرزاق	۷۴۴	بنی مختار
معموری ۳۷۶ - ۳۷۸	۷۴۴	مطلب خان بنی مختار
۳۷۹		مطلب خان میرزا مطلب
مظفر میرزا .. ۳۰۵	۴۵۳ - ۵۵۲ - ۶۵۱ - ۶۵۰	
معتقد خان .. ۶۹۲	۱۹۷ - ۱۹۵	مظفر حسین
معتقد خان میرزا مکی (یا)	۱۹۸	
بیگی پسر افتخار خان	۲۷۵ -	مظفر حسین میرزا
۴۸۵ - ۴۸۴ - ۴۸۳ - ۴۸۲	۲۹۹ - ۲۹۸ - ۲۹۷	..
معتقد خان ۵۸۴ - ۶۱۲		مظفر حسین میرزا پسر خود سال
۴۳۴	۹۳۰	ابراهیم حسین باغی
معتقد خان - خطاب اول محمد	۲۱۸ - ۲	مظفر خان
قاسم .. ۹۷	۲۲۱ - ۲۲۲ - ۲۲۴ - ۲۲۵	
معتقد خان محمد شریف	۲۷۸ - ۲۵۸ - ۲۲۷ - ۲۲۶	
۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳ - ۴۳۴	۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵ - ۳۴۲	
معزالدوله حامد خان بهادر	۵۱۱	
ملابک جنگ - سوده دار	۱۶۱ -	مظفر خان توبیتی
ناندیر عم نواب نظام الملک	۲۲۱ - ۲۱۰	
آصف جاه ۷۷۷ - ۷۶۵	۹۲۹	مظفر خان دیوان اعلی
۷۶۸		مظفر خان صوبه دار بنگاله
معزالدوله حمید خان بهادر	۹۲۸ - ۲۳۷	

۲۹۲	تربت خراسان	۱۲۳
معصوم خان کابلي	قيودار پتنه	معزالدوله	حيدر قلي خان	
۲۳۰	..	۸۴۳ - ۷۶۷
معصوم خان کابلي	افطاع دار	معزالدوله	حيدر قلي خان	
۲۲۶ - ۲۳۷	بهار	محمد رضا	مخاطب به	
۲۴۶	..	حيدر قلي خان	بهار نامر	
معصوم کوکه	ميرزا محمد حکيم	جنگ ناظم	کجرات ۷۶۶ -	
۲۷۱ - ۲۵۸	..	۷۴۸ - ۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱		
معظم خان	خانخانان (يا)	۸۷۷ - ۸۷۸
معظم خان	مير جمله - مير	معزالدين	کيقباد ۴۷۴	
محمد سعيد	اردستاني	معزالملک	مشهدي ۲۳۱	
۲۴ - ۲۵	سپه سالار	معصوم خان	۲۳۸ - ۲۴۷	
۵۱۷ - ۵۸۱ - ۶۱۳ - ۶۱۴		۲۴۸ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۲۹۵		
۹۷۱ - ۹۷۰ - ۹۳۸ - ۹۵۳		معصوم خان	عامي ۲۹۳ -	
معظم خان	شيخ بايزيد ۳۶۵	۹۳۱
معظم خان	فتحدوري ۳۸۶	معصوم خان	فرنخودي ۲۴۶ -	
معمر خان	مير ابوالفضل	۸۱۱ - ۸۱۰
۵۰۴ - ۵۰۳	معمروري	۲۱۰ -		
۸۲۶ - ۵۰۶ - ۵۰۵	..	۹۲۸
معين الدين	احمد خان	معصوم خان	کابلي از سادات	

مقرب خان شیخ حسن معروف	۲۱۶ .. فرنخودی
به حسو پسر شیخ بهنیا (یا)	۲۴۶ معین الدین خان اکبری
بهنیا ولد شیخ حسن	۱۷۷ معین الدین قلی خان
پانی پتی ۲۷۹ - ۳۸۰	معین الملک صوبه دار لاہور
مقرب خان غلام ترک میر شمشیر	۸۹۰ .. ۸۳۴
۴	مغل خان ۱۵۹ ..
مقصود ۲۴۸ - ۳۲۵	مغل خان پسر زین خان کوکے
مقصود بیگ مخاطب به	قلعہ دار کابل ۴۹۰ -
قدرا ننداز خان ۹۷۱	۴۹۱
مکرم خان ۹۳۲ ..	مغل خان عرب شیخ ۹۳۳
مکرم خان ملا مرشد شیرازی	مغایه (یا) مغایه (یا) مغل
۴۶۰ - ۴۶۱ - ۴۶۳ - ۴۶۹	(قوم) ۲۰۰ - ۳۹۳ -
۴۷۲	۴۰۶ - ۴۳۱ - ۴۹۷ - ۵۰۱ -
مکرم خان ۵۸۴ - ۳۶۶	۷۶۵ - ۷۹۲ - ۸۳۷ - ۹۶۶
۵۸۵ - ۵۸۶ - ۶۹۶ - ۶۹۸	مفتخر خان خانزمان عم هوشدار
۹۵۱ - ۷۰۰	خان میر هوشدار ۹۴۳
مکرم خان حاکم بنگالہ ۱۶	مقرب خان ۳۸۰ - ۳۹۴
مکرم خان خانزمان بهادر	مقرب خان پسر امین خان
(خطاب نعیم خان پسر	بهادر ۷۹۶ ..
منعم خان خانخدا - انان)	مقرب خان دکنی ۸۸۰

ملا عبد الصمد نواسه شيخ چاند	۷۴۲ - ۷۷۷	مکرم خان مير اسحق	۷۹۵
منجم .. ۳۷۱		مکند سنگه هادا پسر مادهور	
ملا عبد الله .. ۲۵۴		سنگه هادا	۴۵۶ -
ملا فازدي .. ۲۶۲		.. ۴۹۵ - ۵۰۹ - ۵۱۰	
ملا کمال الدين حسين طبيب		ملا احمد	۲۶۰ - ۲۶۳
.. .. ۲۶۲		ملا احمد تقري	۲۶۰
ملا محمد ۱۶۵ - ۳۲۶ - ۳۷۱		ملا احمد نايته	۵۶۲ -
ملا محمد تهته ۳۵۲ - ۳۹۹	 ۵۶۳ - ۵۶۵	
ملا محمد صوفي مازندراني		ملا اسد	۳۴۷ - ۳۴۸
.. .. ۴۵۰		ملا پير محمد خان شرواني	
ملا محمد لاري وكيل السلطنة	 ۱۸۲	
.. ۱۶۴ - ۳۸۹ - ۳۹۰		ملا جيون ابيته وال	۷۹۴
ملا محمد يوسف ۲۶۹		ملا شيخ الاسلامي	۲۵۵
ملا منخدم الملک ۲۵۵		ملا علاء الملک توني (يا) ملا	
ملا مرشد .. ۳۴۷ - ۳۴۸		علاء الدين علاء الملک توني	
ملا مصطفى جونپوري ۳۵۱ -		مخاطب بفانل خان	۵۲۴
.. .. ۳۵۲		۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۹	
ملا معين مشهور به واعظ کاشفي	 ۵۳۰	
صاحب معارج النبوة ۱۱۷		ملا عبد السلام	۵۱۸
ملا ميرزا جان .. ۲۶۲			

۱۴۴ .. ملک کلان	۵ لا یحییٰ مخاطب به مخلص
۱۴۳۴ - ۲۹۸ .. ملک محمود	خان برادر خود ۵ لا احمد
۴۲۵	۵۶۵ - ۵۶۶ ذایتہ
۹۱۲ .. ملک نائب کافور	ملکت خان ۴۹۴ - ۴۲۳
۹۱۵ - ۹۱۳ ..	۶۴۳
۷ .. ملکہ چاند سلطان	ملکت خان مخاطب به اعظم
۸۶۶ - ۷۷۳ ملہار رار ہولکر	خان عالمگیری ۹۴۳ ..
۸۳۰ .. ممتاز الزمانی	ملکت خان مہین خلف ارشد
۹۶۸ منصور حاجی باخی	اعظم خان جہانگیر شاہی
۵۲ - منعم بیگ خان خانان	۵۰۰ - ۵۰۱ ..
۱۴۹	ملکت خان میر ابراہیم حسین
منعم خان خانخاناں بہادر	۶۱۱
۶۰ - ۲۲۰ شاہی	ملکت خان میرزا محمد علی
۷۵۷ - ۷۵۶ - ۶۶۷ - ۲۷۴	۶۴۳
۱۸۸ - ۴۵ - ۴۳ منعم خان	ملک حمزہ حاکم سیستان ۹۳
۶۶۹ - ۲۶۹ - ۲۱۷ ..	ملک عنبر ہشی ۷ - ۶
۷۰۹ منعم خان خان زمان	۸ - ۱۰ - ۱۶۴ - ۱۶۵ - ۳۶۷
۶۵۴ منور خان شیخ میوان	۳۷۴ - ۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱
منور خان قطبی پسر منور خان	۳۹۸ - ۵۸۷ - ۹۵۹ - ۹۶۰
۶۵۵ .. شیخ میران	۱۴۴ .. ملک کد

۹۲۵	۲۵۲
امام موسی رضا علیه الذخیه	منہاج الدین
۳۸۶	منہجہ (یا) منہجہ بیگم همشیرہ
موسوی خان صدر - ۴۴۱	نور جہان بیگم ۷۸
۴۴۹	مؤمن الدولہ اسحاق خان
موسوی خان میرزا معز دیوان	خانسامان فردوس آرامگاہ
دکن ۱۱۸ - ۴۳۳ -	پسر غلام علی ۷۷۴ -
۴۳۵ - ۴۳۴	۷۷۶ - ۷۷۵
موسوی خان میر ہاشم قلعه دار	مؤمن الملک جعفر خان مہدی
خان - جہرات تخلص	بہ محمد ہادی صوبہ دار
۱۱۹	بنگالہ .. ۷۵۱
موسی بہوشی سرگردہ نصاری	مؤمن الملک شجاع الدولہ
فراسیس مخاطب بہ	بہادر اسد خان (خطاب
عمدۃ الماک ۸۴۸ -	شجاع الدین محمد خان
۸۹۹ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۵	بہادر صوبہ دار بنگالہ و بہار
مولانا افضل قاینی ۲۶۲	دردیصہ (۷۵۴ - ۷۵۵
مولانا برہان الدین علی ۲۳۳	مؤمن الملک علاء الدولہ جعفر
مولانا جلال الدین محمد ۲۳۳	خان بہادر اسد جنگ
مولانا جلال الدین محمد منجم	محمد ہادی صوبہ دار بنگالہ
تبریزی .. ۲۸۷	۷۵۲
	مؤمن الملک ناظم اوزنگ آباد

۹۲۴	مولانا خواجہ کوہی ۸۹ - ۹۰
مہابت خان حیدر آبادی			مولانا عبد القادر سرہندی
مشہور بہ محمد ابراہیم		۲۵۲	..
قمار باز ۶۲۷	..		مولانا عمار الدین مہدود طیب
مہابت خان خانخانا سپہ سالار		۲۲۳	..
زمانہ بیگ پسر غیور بیگ			مولانا میر کلان محدث نواسہ
کابلہ ۳۸۶ - ۳۸۵	..		مولانا خواجہ کوہی ۸۹
۳۸۹ - ۳۹۰ - ۳۹۱ - ۳۹۲			مؤمن خان نجم ثانی نائب
۳۹۳ - ۳۹۴ - ۳۹۵ - ۳۹۶			عزیمت اللہ خان کشمیری
۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰			۷۶۴ - ۸۶۵
۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۳ - ۴۰۴			مونس خان ۳۴۵
۴۰۵ - ۴۰۶ - ۴۰۷ - ۴۰۸			موہن سنگھ (یا) موہن سنگھ
۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۱ - ۴۱۲			ہادا ہرادر مکند سنگھ ہادا
۴۱۳ - ۴۱۴ - ۴۱۵ - ۴۱۶			۵۰۹
۴۱۷ - ۴۱۸ - ۴۱۹ - ۴۲۰			..
۴۲۱ - ۴۲۲ - ۴۲۳ - ۴۲۴			مہابت پوسی چونڈور ۹۵۱
۴۲۵ - ۴۲۶ - ۴۲۷ - ۴۲۸			مہابت خان ۱۲ - ۶
۴۲۹ - ۴۳۰ - ۴۳۱ - ۴۳۲			۱۴ - ۱۹ - ۲۰ - ۱۶۳
۴۳۳ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۴۳۶			۱۶۶ - ۱۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۱
۴۳۷ - ۴۳۸ - ۴۳۹ - ۴۴۰			۳۷۹ - ۳۸۵ - ۴۳۰ - ۵۱۴
۴۴۱ - ۴۴۲ - ۴۴۳ - ۴۴۴			۵۳۵ - ۵۳۷ - ۶۱۶ - ۸۱۷
۴۴۵ - ۴۴۶ - ۴۴۷ - ۴۴۸			
۴۴۹ - ۴۵۰ - ۴۵۱ - ۴۵۲			
۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۵۶			
۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹ - ۴۶۰			
۴۶۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳ - ۴۶۴			
۴۶۵ - ۴۶۶ - ۴۶۷ - ۴۶۸			
۴۶۹ - ۴۷۰ - ۴۷۱ - ۴۷۲			
۴۷۳ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۴۷۶			
۴۷۷ - ۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۰			
۴۸۱ - ۴۸۲ - ۴۸۳ - ۴۸۴			
۴۸۵ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۸۸			
۴۸۹ - ۴۹۰ - ۴۹۱ - ۴۹۲			
۴۹۳ - ۴۹۴ - ۴۹۵ - ۴۹۶			
۴۹۷ - ۴۹۸ - ۴۹۹ - ۵۰۰			
۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۰۳ - ۵۰۴			
۵۰۵ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۸			
۵۰۹ - ۵۱۰ - ۵۱۱ - ۵۱۲			
۵۱۳ - ۵۱۴ - ۵۱۵ - ۵۱۶			
۵۱۷ - ۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۰			
۵۲۱ - ۵۲۲ - ۵۲۳ - ۵۲۴			
۵۲۵ - ۵۲۶ - ۵۲۷ - ۵۲۸			
۵۲۹ - ۵۳۰ - ۵۳۱ - ۵۳۲			
۵۳۳ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶			
۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰			
۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴			
۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۷ - ۵۴۸			
۵۴۹ - ۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲			
۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ - ۵۵۶			
۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۵۹ - ۵۶۰			
۵۶۱ - ۵۶۲ - ۵۶۳ - ۵۶۴			
۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۶۷ - ۵۶۸			
۵۶۹ - ۵۷۰ - ۵۷۱ - ۵۷۲			
۵۷۳ - ۵۷۴ - ۵۷۵ - ۵۷۶			
۵۷۷ - ۵۷۸ - ۵۷۹ - ۵۸۰			
۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۳ - ۵۸۴			
۵۸۵ - ۵۸۶ - ۵۸۷ - ۵۸۸			
۵۸۹ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲			
۵۹۳ - ۵۹۴ - ۵۹۵ - ۵۹۶			
۵۹۷ - ۵۹۸ - ۵۹۹ - ۶۰۰			
۶۰۱ - ۶۰۲ - ۶۰۳ - ۶۰۴			
۶۰۵ - ۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۰۸			
۶۰۹ - ۶۱۰ - ۶۱۱ - ۶۱۲			
۶۱۳ - ۶۱۴ - ۶۱۵ - ۶۱۶			
۶۱۷ - ۶۱۸ - ۶۱۹ - ۶۲۰			
۶۲۱ - ۶۲۲ - ۶۲۳ - ۶۲۴			
۶۲۵ - ۶۲۶ - ۶۲۷ - ۶۲۸			
۶۲۹ - ۶۳۰ - ۶۳۱ - ۶۳۲			
۶۳۳ - ۶۳۴ - ۶۳۵ - ۶۳۶			
۶۳۷ - ۶۳۸ - ۶۳۹ - ۶۴۰			
۶۴۱ - ۶۴۲ - ۶۴۳ - ۶۴۴			
۶۴۵ - ۶۴۶ - ۶۴۷ - ۶۴۸			
۶۴۹ - ۶۵۰ - ۶۵۱ - ۶۵۲			
۶۵۳ - ۶۵۴ - ۶۵۵ - ۶۵۶			
۶۵۷ - ۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۰			
۶۶۱ - ۶۶۲ - ۶۶۳ - ۶۶۴			
۶۶۵ - ۶۶۶ - ۶۶۷ - ۶۶۸			
۶۶۹ - ۶۷۰ - ۶۷۱ - ۶۷۲			
۶۷۳ - ۶۷۴ - ۶۷۵ - ۶۷۶			
۶۷۷ - ۶۷۸ - ۶۷۹ - ۶۸۰			
۶۸۱ - ۶۸۲ - ۶۸۳ - ۶۸۴			
۶۸۵ - ۶۸۶ - ۶۸۷ - ۶۸۸			
۶۸۹ - ۶۹۰ - ۶۹۱ - ۶۹۲			
۶۹۳ - ۶۹۴ - ۶۹۵ - ۶۹۶			
۶۹۷ - ۶۹۸ - ۶۹۹ - ۷۰۰			
۷۰۱ - ۷۰۲ - ۷۰۳ - ۷۰۴			
۷۰۵ - ۷۰۶ - ۷۰۷ - ۷۰۸			
۷۰۹ - ۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۲			
۷۱۳ - ۷۱۴ - ۷۱۵ - ۷۱۶			
۷۱۷ - ۷۱۸ - ۷۱۹ - ۷۲۰			
۷۲۱ - ۷۲۲ - ۷۲۳ - ۷۲۴			
۷۲۵ - ۷۲۶ - ۷۲۷ - ۷۲۸			
۷۲۹ - ۷۳۰ - ۷۳۱ - ۷۳۲			
۷۳۳ - ۷۳۴ - ۷۳۵ - ۷۳۶			
۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰			
۷۴۱ - ۷۴۲ - ۷۴۳ - ۷۴۴			
۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۸			
۷۴۹ - ۷۵۰ - ۷۵۱ - ۷۵۲			
۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۷۵۶			
۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹ - ۷۶۰			
۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ - ۷۶۴			
۷۶۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ - ۷۶۸			
۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۷۱ - ۷۷۲			
۷۷۳ - ۷۷۴ - ۷۷۵ - ۷۷۶			
۷۷۷ - ۷۷۸ - ۷۷۹ - ۷۸۰			
۷۸۱ - ۷۸۲ - ۷۸۳ - ۷۸۴			
۷۸۵ - ۷۸۶ - ۷۸۷ - ۷۸۸			
۷۸۹ - ۷۹۰ - ۷۹۱ - ۷۹۲			
۷۹۳ - ۷۹۴ - ۷۹۵ - ۷۹۶			
۷۹۷ - ۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۰			
۸۰۱ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴			
۸۰۵ - ۸۰۶ - ۸۰۷ - ۸۰۸			
۸۰۹ - ۸۱۰ - ۸۱۱ - ۸۱۲			
۸۱۳ - ۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۱۶			
۸۱۷ - ۸۱۸ - ۸۱۹ - ۸۲۰			
۸۲۱ - ۸۲۲ - ۸۲۳ - ۸۲۴			
۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ - ۸۲۸			
۸۲۹ - ۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۲			
۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۳۵ - ۸۳۶			
۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰			
۸۴۱ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۴۴			
۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸			
۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲			
۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۵ - ۸۵۶			
۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹ - ۸۶۰			
۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۶۳ - ۸۶۴			
۸۶۵ - ۸۶۶ - ۸۶۷ - ۸۶۸			
۸۶۹ - ۸۷۰ - ۸۷۱ - ۸۷۲			
۸۷۳ - ۸۷۴ - ۸۷۵ - ۸۷۶			
۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰			
۸۸۱ - ۸۸۲ - ۸۸۳ - ۸۸۴			
۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸			
۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۱ - ۸۹۲			
۸۹۳ - ۸۹۴ - ۸۹۵ - ۸۹۶			
۸۹۷ - ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰			
۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴			
۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ - ۹۰۸			
۹۰۹ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲			
۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۱۶			
۹۱۷ - ۹۱۸ - ۹۱۹ - ۹۲۰			
۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۲۳ - ۹۲۴			
۹۲۵ - ۹۲۶ - ۹۲۷ - ۹۲۸			
۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۱ - ۹۳۲			
۹۳۳ - ۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۶			
۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۴۰			
۹۴۱ - ۹۴۲ - ۹۴۳ - ۹۴۴			
۹۴۵ - ۹۴۶ - ۹۴۷ - ۹۴۸			
۹۴۹ - ۹۵۰ - ۹۵۱ - ۹۵۲			
۹۵۳ - ۹۵۴ - ۹۵۵ - ۹۵۶			
۹۵۷ - ۹۵۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰			
۹۶۱ - ۹۶۲ - ۹۶۳ - ۹۶۴			
۹۶۵ - ۹۶۶ - ۹۶۷ - ۹۶۸			
۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱ - ۹۷۲			
۹۷۳ - ۹۷۴ - ۹۷۵ - ۹۷۶			
۹۷۷ - ۹۷۸ - ۹۷۹ - ۹۸۰			
۹۸۱ - ۹۸۲ - ۹۸۳ - ۹۸۴			
۹۸۵ - ۹۸۶ - ۹۸۷ - ۹۸۸			
۹۸۹ - ۹۹۰ - ۹۹۱ - ۹۹۲			
۹۹۳ - ۹۹۴ - ۹۹۵ - ۹۹۶			
۹۹۷ - ۹۹۸ - ۹۹۹ - ۱۰۰۰			

۹۹۹	سیدہ سالار ۵۹۰ - ۵۹۱
مہاراز درمیں پسر مہاراز	۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۴ ..
جانوجی جسونت بذالکر	مہابت خان ناظم دکن ۵
۸۰۷ (یا) بذالکر	مہابت خان یکی از امرای
مہاراز جانوجی جسونت بذالکر	محب قران ثانی شاہ جهان
پسر راز رنہا ۸۰۶ - ۸۰۷	پادشاہ .. ۹۱۵
مہا سنگھ ولد جکت سنگھ	مہاراجہ ابھی سنگھ صوبہ دار
۱۵۰ - ۳۶۰ - ۳۶۱ ..	گجرات پسر کلان مہاراجہ
مہندی خان پسر خانہ زاد خان	اجیت سنگھ رائہور ۷۵۸ -
۸۰۶	۷۵۹
مہتر خان انیس ۳۴۴	مہاراجہ اجیت سنگھ رائہور
۲۵۳ - مہوریہ (طائفہ)	صوبہ دار گجرات پسر مہاراجہ
۲۵۴	جسونت سنگھ ۱۳۵ -
مہدی خواجہ دامان	۷۵۵ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۵۹
۲۳۹ فردرس مکانی	مہاراجہ جسونت سنگھ رائہور
۱۴۸ - مہدی قاسم خان	۲۴ - ۹۷ - ۹۸ - ۱۲۱ -
۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۰۱ ..	۱۵۴ - ۴۴۷ - ۴۹۵ - ۵۰۹ -
مہدی موعود (عالیہ السلام)	۵۱۵ - ۵۲۳ - ۵۴۷ - ۵۷۵ -
۲۹۰	۵۹۲ - ۵۹۷ - ۵۹۹ - ۷۵۵ -
مہر پور (حرم محترمہ)	۷۷۸ - ۸۲۵ - ۸۲۷ - ۸۳۱ -

۴۴۵	پادشاہزادہ محمد معظم (
میر ابراہیم مرحمت خان بہادر	۷۸۰
۷۱۳ غضنفر جنگ	۲۰ علی برلاس پادشاہ حق
میر ابوالبقا امیر خان پسر	۳۵۴ .. شناس
۷۷ میر ابوالقاسم نمکین	۲۱۷ ۲۰ علی خان بلدور
۵۰۷	۲۰ علی کولابی (یا) ۲۰ علی
۷۷ میر ابوالقاسم نمکین	خان سادروز کولابی ۱۹۸ -
میر ابو تراب گجراتی ۲۸۰ -	۹۳۰
۲۸۵ - ۲۸۳ - ۲۸۲ - ۲۸۱	۲۰ نسا (یا) ۲۰ نسا بیگم
۴۶۵ - ۴۶۲ میر احمد خان	۴۷ زوجہ شیر افکن خان
میر احمد خان بہادر مخاطب	۲۰ مہمان بیگم (یا) ۲۰ مہین بیگم
بہ امیر الممالک عالیچاہ	صبیحہ مؤتمن الملک
پسر کلان نظام الملک	شجاع الدولہ بہادر اسدخان
نظام الدولہ آصف جاہ میر	عرف مرزا دکنی موسوم
نظام علی اسد جنگ ۸۷۴	بہ شجاع الدین محمد خان
میر احمد خان ثانی فوجدار	و حایلہ مرشد قلی خان
چکائہ امناباد پسر میر احمد	بہادر رستم جنگ موسوم
۷۶۰ - ۷۲۱ خان شہید	بہ مرزا لطف اللہ المتخاص
۷۶۵ - ۷۶۳ - ۷۶۲ ..	۷۵۵
میر احمد خان شہید صوبہ دار	مہیس داس رائہرز پسر دلپٹ

۳۶۰ -	میر امین الدین	۷۶۰ ..	برهانپور
۲۸۲			میر احمد دامن قطب شاہ
- ۹۲۲	میر اولاد محمد نکا	۵۳۶	
۹۲۷		۶۲۰	میر احمد عرب
۳۵۱	میر بدر عالم منزوی		میر احمد مخاطب بہ نواب
	میر بدیع الزمان ہمشیرہ زادہ		نظام الدولہ ناصر جنگ
	و متبذای مصطفیٰ خان		دومین پسر نواب آصف جاہ
۵۱۸		۸۸۳	
۳۲۸	میر بزرگ		میر احمد مصطفیٰ خان ثانی
	میر جعفر ہمشیرہ زادہ سید		پسر مصطفیٰ خان خواہی
	علی مخاطب بہ خلیفہ	۵۱۸	
۱۱۱	سلطان	۳۶۳	میر اسد اللہ شہید
	میر جلال الدین حسین ملائی		میر اسد اللہ عرف میر میران
	تخلص برادر میر محمد		(شف . میر میران)
۴۱۳	امین	۳۶۲ - ۳۶۳ - ۳۶۴	..
۲۵۱	میر جلال الدین مسعود		میر اکبر علی خان عرف میر
۳۵۸	میر جمال الدین		فولاد خان پسر درم
- ۳۵۸	میر جمال الدین انجو		نظام الملک نظام الدولہ
۲۵۹			آصف جاہ میر نظام علی
۹۰	میر جمال الدین محدث	۸۷۶	اسد جنگ

۲۳۹	..	میر خلیفہ	۴۳۳ - ۶۱۵	میر جملہ
۳۳۹	..	میر خایل اللہ	۷۴۶ - ۸۰۳	..
۳۴۱ - ۳۴۰	میر جمالہ خانخانان معظم خان
..	..	میر خلیل اللہ یزدی جد ماجد	..	بہادر مظفر جنگ (خطاب
..	..	نوازش خان میہرزا	..	میر جملہ خانخانان
۳۳۵ - ۸۲۸	..	عبد الکافی	۷۱۱ - ۷۱۲	عبد اللہ (
۸۲۹	۱۲۱	میر حاج
۳۵۹	..	میر خنجر	۳۲۳	میر حسام الدین
۳۰۴	..	میر ذر الذون بیگ ارغون	۴۷۹	میر حسام الدین انجو
۳۶۴	..	میر رحمت اللہ	..	میر حسام الدین مرتضیٰ خان
..	..	میر رفیع الدین محمد پسر	۳۶۰	..
..	..	میر شجاع الدین محمد	..	میر حسن خاف امانت خان
۱۱۰	۶۹۲	میر حسین
۶۶۶	..	میر زاہد ہروی	..	میر حسن علی پسر کلان محمد
..	..	میر زاید اللہ پسر میر انوالقاسم	..	کاظم خان و والد مصنف
۷۸	..	نمکین	۷۲۱	..
..	..	میر زین الدین علی مخاطب بہ	..	میر حسن علی خان امیر الاسرا
..	..	سیادت خان برادر اسلام خان	۳۷	صاحب موبد دکن
۴۵۲	میر حسین علی خان امیر الاسرا
..	..	میر سلطان حسین افتخا خان	۳۸	..

۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۵ - ۹۰۶	۹۱۱
۹۰۷ - ۹۱۰ - ۹۱۴ - ۹۱۹	میر سید ابراہیم ساکن یزد
۹۲۱ - ۹۲۲ - ۹۷۴ ..	۱۱۶
میر سید محمود پسر میر احمد	۲۸۸ میر سید احمد کاشی
۴۶۶ .. خان	۴۴۷ میر سید بخاری رضوی
۱۸۶ میر شاہ ابوالمعالی	میر سید جلال صدر پسر میر
۳۵۸ میر شاہ ابو تراب ..	۴۴۷ سید بخاری رضوی
میر شاہ پور خان (۱۲)	میر سید جلال مخدوم جہانیاں
شاہ پور خان بخشی ۷۶۴	رضائی تخلص ۴۴۷ -
۳۵۸ میر شاہ محمود	۴۴۸ - ۴۵۱
میر شجاع الدین محمد خلف	میر سید شریف ولد میر سید
ارشاد سید علی مخاطب	۱۱۶ ابراہیم ساکن یزد
بہ خلیفہ سلطان و نسلہ	۴۴۸ میر سید محمد
۱۱۰ - ۱۰۹ اسد اللہ	میر سید محمد چشتی قزوچی
۴۱۱ - ۲۸۵ میر شرف الدین	۶۰۴
۲۸۵ - میر شریف آملی	میر سید محمد خان ملاحت
۲۸۸	جنگ مخاطب بہ
۴۹۲ .. میر شمس	امیر الممالک پسر سومین
میر شمس الدین اسد اللہ	نواب آصف جاہ ۸۸۳ -
۳۵۸ .. شوستری	۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۹۹ - ۹۰۰

میر ظریف مخاطب بغدادی	میر شمس الدین مختار خان
خان .. ۱۱ - ۱۲ ۶۲۱
میر ظہیر الدین ۳۴۱ - ۳۴۲	میر شہاب الدین مخاطب بہ
میر عبد الحی میر عدل ۳۴۹	امیر الامراء غازی الدین خان
میر عبد الوحید شریف خان پسر	بہادر فیروز جنگ پسر میر
میر سید محمد چشتی	محمد امیر الامراء فیروز جنگ
.. .. ۴۰۹	بن نواب آصف جاہ و دختر زاد
میر عبد الرزاق معموری ۴۳۸	وزیر الممالک اعتماد الدولہ
میر عبد الکریم ملتفت خان	قمر الدین خان بہادر ۸۸۵
.. .. ۴۶۸	۸۸۶ - ۸۸۷ - ۸۸۸ - ۸۸۹
میر عبد اللطیف پسر میر ۸۹۰
یحییٰ حسنئی سیفی	میر شہاب الدین مخاطب بہ
.. ۸۱۳ - ۸۱۴	فرزند ارجمند غازی الدین
میر عبد اللطیف پسر نقیب	خان بہادر فیروز جنگ پدر
خان میر غیاث الدین علی	نواب نظام الملک آصف
.. .. ۸۱۶	جاہ میر قمر الدین ۸۷۵
میر عبد اللطیف قزوینی ۵۳	میر صدر جاہان مفتی ۳۴۹
میر عبد اللہ .. ۳۲۱	میر مصاصم الدولہ ۳۸۴
میر عبد اللہ پسر میر ابوالفضل	میر ضیاء الدین حسین اسلام
.. .. ۵۰۶	خان .. ۴۹۴

میر غلام علی آزاد بلگرامی (۱)	میر عبدالنبی خان پسر نواب
میر غلام آزاد ۱۰۸ - ۸۵۶	محصل الدوله ۹۰۵
میر فخر الدین سماکی ۴۱۴	میر عبدالهادی ۲۴۱
فضل الله بخاری ۳۶۱	میر عزیز الله داماد شیخ میر
میر قایماقی تفرشی ۶۴۳ ۶۹۶
میر قوام الدین برادر خلیفه	میر عزیز الله دیوان ۲۲۰
سلطان ۱۱۰ - ۱۱۱ - ۱۱۲	میر علاء الدوله کامی تخلص
.. .. ۱۱۴	مولف تذکرہ نفایس المآثر
میر قوام الدین خان اصفہانی	پسر دوم میر یحیی حسنی
برادر خلیفه سلطان - وزیر	سیفی معروف بہ یحیی
اعظم ایران .. ۱۰۹	معصوم .. ۸۱۳
میر قوام الدین مشہور بہ میر	میر علی اکبر موسوی ۲۳۰ -
بزرگ .. ۱۰۹ ۲۳۱
میر کمال الدین ۲۸۱	میر عمان الدین مخاطب بہ
میر گجراتی پسر درم مبارز الملک	رحمت خان ۱۱۱
سر بلند خان بہادر دلاور	میر عذایت الدین سر الله کہ
جنگ میر محمد رفیع ۸۰۶	ادرا ہبۃ الله نیز گویند
میر گدائی .. ۲۸۵	مشہور بسید شاہ میر ۲۸۰
میر گیسو .. ۲۴۹	میر عیسیٰ خان ۳۶۳
میر گیسوی بکارل بیگی ۲۴۳ -	میر غبار .. ۲۹۱

اسلام واقعہ نویس کابل	۲۴۶
۹۱	میر گیسوی خراسانی ۲۴۹ -
۴۳۳ میر محمد مشہدی	۲۵۰
میر محمد سعید میر جملہ	میر محمد خان پسر میر احمد
مخاطب بمعظم خان	خان .. ۲۶۶
خانخانان سپہ سالار ۹۹ -	میر محب اللہ .. ۲۸۵
۱۰۶ - ۱۰۷ - ۱۰۹ - ۵۳۰ -	میر محمد امین خان پسر میر
۵۳۱ - ۵۳۴ - ۵۳۵ - ۵۳۶ -	محمد سعید معظم خان
۵۳۷ - ۵۳۸ - ۵۳۹ - ۵۴۰ -	خانخانان میر جملہ ۵۳۱ -
۵۴۱ - ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۵۴۴ -	.. ۵۳۲ - ۵۳۴ - ۵۳۵
۵۴۵ - ۵۴۶ - ۵۴۸ - ۵۴۹ -	میر محمد امین میر جملہ
۵۵۲ - ۵۵۳ - ۵۵۴ - ۵۵۵ -	شہرستانی ۴۱۳ - ۴۱۴ -
۵۶۸	۴۱۶
میر محمد شریف مخاطب	۴۱۴ میر محمد خان
بہ نواب برہمان الملک	میر محمد خان آگہ ۴۵۷
پندجہمین پسر نواب	میر محمد خان پسر محترم
۸۸۳ [صف جاء	خان .. ۶۵۰
۹۰۳ - ۹۰۵ - ۹۰۶ ..	میر محمد خان مشہور بخان
میر محمد علی سید مکرم	کلان ۲۰۴ - ۲۱۱ - ۲۱۷
خان بہادر خلف مصطفیٰ	میر محمد زاہد پسر قاضی

۳۲۴	میر معصوم بهکری	۵۱۸	خان ثانی
۱۱۷	میر معین پسر میر ملا		میر محمد مخاطب به امیر الامرا
	میر مغل مخاطب به ناصر الملک		فید - روز جنگ نواب
	ششمین پسر نواب		غازی الدین خان بهادر
	آصف جاہ ۸۸۳ - ۹۲۰		ناظم دکن خلف رشید
۹۲۴		نواب آصف جاہ (غفران
۸۷۰	میر مقتدر خان		یغاه) ۸۸۳ - ۸۸۵
۱۱۷	میر ملا ۹۰۱ - ۹۰۲
۲۴	میر ملک حسین کوکہ		میر مران .. ۹۳۲
	میر ملنگ هدشیرہ زانہ محمد		میر مران جوینی ۷۸
۶۸۲	مران خان		میر مرتضی خان نواسہ میر
۳۹۴	میر منصور بدخشی		هادی .. ۴۰
	میر میران ۳۳۹ - ۳۴۰		میر مرتضی زمان ۲۹۲
۳۹۶ - ۳۴۱		میر مرتضی سبزواری ۲۹۰
	میر میران پسر میر خلیل اللہ		میر مسعود ۷۹۳ - ۶۳۳
۸۲۹	یزدی ..		میر معز الملک اکبری یکہ از
۴۷۸	میر میران یزدی		سادات موسوی ۲۲۷ -
	میر نجف علی خان قلعه دار		۲۲۸ - ۲۲۹ - ۲۳۰ - ۲۳۲
۹۱۶	آسیر ..		میر معصوم .. ۳۲۶
	میر نظام الدین عبد خلف شاہ		میر معصوم بدسگالی ۱۱۷

پادشاہ نواز خان (۷۰۱ -	مفی الدین پسر امیر
۷۰۳ - ۷۰۲	غیاث الدین .. ۳۳۸
۱۸۸ .. میر ہاشم	میر نظام الدین علی خلیفہ
میر ہاشم خان نیشاپوری	رکن السلطنت بابر پادشاہ
سوانح نویس دیار شرقی ۲۳۸
۸۱۰ - ۸۰۹	میر نظام علی مخاطب بہ
۳۴۳ .. میر یحییٰ	ذو اب آصف جاہ ثانی
میر یحییٰ حسنی سیفی	چہارمین پسر نواب
مخاطب بہ یحییٰ معصوم	آصف جاہ ۸۸۳ -
مولف لب التواریخ ج۱	۹۰۳ - ۹۰۴ - ۹۰۵ - ۹۰۶ -
نقیب خان میر غیاث الدین	۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲ -
۸۱۳ - ۸۱۲ علی	۹۲۳ - ۹۲۴ - ۹۲۵ - ۹۲۶ -
۴۶۶ میر یحییٰ کاشی	۹۲۷
۳۵۰ - ۳۴۹ - ۳۴۸ میران	میر نعمت اللہ ۳۳۹ -
میران صدر جاہان بھانی	۳۴۰ - ۳۴۲ - ۳۴۷ - ۳۴۴ -
۳۷۹ - ۴۰۳ - ۳۴۸ ..	میر نور اللہ .. ۳۳۷
میرک شیخ ہروی برادر زادہ	میر نور اللہ سید نور خان مشہور
۵۱۸ قاضی اسلم	بہ باگہماز ۳۴۳ - ۳۴۴ -
۷۲ .. میرم قلیچ	میر ویس غلزی (مخاطب بہ
۲۶۸ - ۲۶۷ میرزا ابراہیم	پادشاہ نواز خان - (شف

۵۸۹ - ۸

مرزا ایرج پسر عنبر حبشی

۹۵۸

میرزا بابر خویش عزیزالدین

برادر عالمگیر ثانی ۸۹۱

میرزا بایسنقر ۲۶۴

میرزا بدیع الزمان برادر کلان

نجابت خان میرزا شجاع

۸۲۱

میرزا بدیع الزمان پسر خواجه

حسن ۴۵۹ ..

میرزا بدیع الزمان مشهور به

میرزای فتحپوری ۳۳۴

میرزا بهرام پسر خرد یوسف

محمد خان قاشکنـدی

۹۶۶

میرزا بهرام مخاطب بقزلباش

خان تهمانه دار دیولگانون

پسر قزلباش خان ۸۷

میرزا بهروز پسر محمد صالح

۲۷۵ - ۲۷۲ - ۲۶۹ ..

میرزا ابوالمعالي میرزا خان

پسر میرزا دالي جاکیردار

د فوجدار سیوستان ۴۶۰ -

۵۶۰ - ۵۵۹ - ۵۵۸ ..

میرزا ابوسعید .. ۳۰۴

میرزا ابوسعید نبیرة اعتمادالدوله

برادر زاده نور جهان بیگم

۵۱۳

میرزا احمد داماد باقر خان

۴۸۴

میرزا اشرف الدین حسین

۲۰۴

میرزا افراسیاب پسر مهابت

خان ۴۰۹ ..

میرزا افضل مقتدوي خان

دیوان گوالیار ۸۰۱

میرزا امتیاز .. ۱۹۹

میرزا ایرج شاهنواز خان پسر

خانخانان عبدالرحیم خان

میرزا قلیچ محمد خان	۵۶۲ .. ترخان
اکبری ۷۱۴ - ۳۵۱ -	میرزا بهروز پسر مهابت خان
۳۵۳ - ۳۵۲	۴۰۹
میرزا حسام الدین پسر میر	میرزا بهمن یار اعتقاد خان ۷۰۶
ابوالقاسم نمکین ۷۷	میرزا پاینده محمد ۳۰۸
میرزا حسن ۲۴۰ ..	میرزا تقی ۴۱۳ ..
میرزا حسن صفوی پسر سیوم	میرزا تولک ۱۸۸ ..
میرزا رستم قندهاری	میرزا جانی بیگ ۳۰۰
۸۲۹ - ۴۷۷	میرزا جانی بیگ ارغون حاکم
میرزا حکیم ۴۱۷ ..	قهقهه ۳۰۲ - ۳۰۸ -
میرزا حیدر ۳۰۲ ..	۳۰۹
میرزا حیدر دومین پسر میرزا	میرزا جانی بیگ حاکم سنده
مظفر حسین قندهاری	۳۷۴ - ۳۷۳
۵۵۵	میرزا جعفر آصف خان ۱۴۹
میرزا حیدر گورگان ۴۸	میرزا جمشید بیگ یزدی
میرزا خان ۷۰ - ۹۲۹ - ۹۳۰	قزلباش داماد میر معصوم
میرزا خان صوبدار ایلامپور	بدسگالی ۱۱۷ ..
۹۴۲	میرزا جوان بخت پسر شاه عالم
میرزا خان منوچهر ۵۸۶ -	بادشاه ۸۶۶ ..
۵۸۸ - ۵۸۷	میرزا چین قلیچ خلف ارشد

۲۲۰ - ۳۷۳ - ۳۷۸ - ۴۴۴	میرزا خان ناظم برار ۵۲۲
۴۳۵ - ۴۴۰	میرزا دان ۲۳۸
میرزا رستم قندهاری ۳۴۲ -	میرزا داراب پسر اقا افضل ۲۱
۴۷۷ - ۴۸۶ - ۵۵۶ - ۵۸۳ -	میرزا داراب قلعه دار قندهار
۹۴۰	پسر قلعه دار خان میرزا
میرزا رستم مخاطب به غضنفر	علی عرب .. ۱۱۷
خان فوجدار سنگمذیر پسر	میرزا دلیر همت پسر مهابت
قزلباش خان ۸۷	خان .. ۴۰۹
میرزا رضا علی پسر میرزا داراب	میرزا راجه بهادر سنگه پسر
۱۱۹	راجه مانسنگه ۳۶۰
میرزا رضی پسر میرزا تقی و	میرزا راجه جی سنگه (یا)
برادر زاده میر جلال الدین	میرزا راجه پسر راجه
حسین .. ۴۱۳	مهابت سنگه ۲۵ - ۱۰۵ -
میرزا رفیع صدر ۴۱۳ - ۴۱۴	۱۵۶ - ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۵۶۲ -
میرزا روح الله .. ۱۳	۵۶۳ - ۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۸ -
میرزا روح الله پسر کلان یوسف	۵۷۱ - ۵۷۷ - ۵۷۸ - ۶۰۲ -
محمد تاشکندی ۹۹۶	میرزا رستم پسر مکرم خان ۵۸۶
میرزا سکندر بیگ ولد سلطان	میرزا رستم صفوی فدائی
بایسقر خویش قزلباش	تخاص برادر خرد میرزا
خان .. ۸۷	مظفر حسین قندهاری

۳۰۸	میرزا سلطان برادر میرزا نوذر
میرزا شاه حسین ارغون والی	۵۵۶
۲۴۵ .. تہتہ	میرزا سلطان صفوی ۵۸۱ -
۳۳۴ میرزا شاه محمد	۶۹۲ - ۵۸۲
میرزا شاه نواز خان صفوی	میرزا سلطان صفوی فروریگی
موسوم بہ صدرالدین محمد	۳۸۰
۶۹۲ - ۶۸۰ - ۶۷۹ ..	میرزا سلطان علی مکحول ۲۳۴
میرزا شجاع نجابت خان	میرزا سلیمان حاکم بدخشان
۲۳۵	۱۹۱ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۴۴
میرزا شرف الدین حسین	۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۷۰
احارای پسر خواجہ معین	۲۷۱ - ۲۷۵ - ۳۳۰ - ۳۳۱
ولد خواجہ خازند محمود	۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸ - ۴۵۹
۱۸۹ - ۲۲۷ - ۲۳۲ - ۲۳۴	میرزا سیف اللہ پسر قلیچ خان
۲۲۷ - ۲۳۵	۷۴
میرزا شمس الدین پسر میرزا	میرزا شاهرخ پسر میرزا ابراہیم
۵۱۶ .. عرب	بن میرزا سلیمان والی
۸۴۸ .. میرزا صایب	بدخشان ۲۷۵ - ۲۷۶
میرزا صدرالدید محمد خان پسر	۳۲۱ - ۳۲۹ - ۳۳۲ - ۳۳۴
۵۸۳ میرزا سلطان صفوی	۹۵۶ - ۸۲۱ ..
میرزا صف شکن مخاطب	میرزا شاه حسین ۳۰۷ -

بکامیاب خان پسر میرزا	میرزا عزیز کوکھ (یا) میرزا کوکھ
حسن مفوی ۴۷۷ -	ناظم کجرات (شف میرزا
۴۷۸	کوکھ) ۱۹۵ - ۱۹۶ -
میرزا مفوی خان علی نقی	۲۱۶ - ۲۳۸ - ۲۴۸ - ۲۹۲ -
۶۵۳	۲۹۵ - ۳۰۰ - ۹۲۹ - ۹۳۱ -
میرزا طهماسب پسر مهابت	میرزا عسکری ... ۱۹۹
خان میرزا لهراسب ۵۹۴	میرزا علی بیگ اکبر شاهی
میرزا عبدالخالق برادر زادہ ۳۵۵ - ۳۵۶
خواجہ شمس الدین محمد	میرزا علی خان افکارالدولہ
خوافی .. ۳۷۱	پسر دوہین مؤتمن الدولہ
میرزا عبدالرحیم ۲۲۱ ۷۷۵ - ۷۷۶
میرزا عبدالرحیم پسر محمد	میرزا عنایت اللہ دیوان سلطان
نقی خان .. ۹۲۹	پدریز ... ۱۲
میرزا عبدالرحیم خان خاناں	میرزا عوض ... ۳۲۱
.. .. ۳۸۲	میرزا عیسیٰ ... ۳۰۴
میرزا عبدالعلی ۳۰۴	میرزا عیسیٰ ترخان ۲۴۰
میرزا عبداللہ پسر میرزا روح اللہ	میرزا عیسیٰ بن عبد العلی
... .. ۹۶۷ ۳۰۷ - ۳۰۸
میرزا عرب (یا) میرزا عزت	میرزا عیسیٰ ترخان پسر جان
... .. ۵۱۶	پایا ۲۴۵ - ۴۸۵ - ۴۸۶

میرزا غازی بیگ ترخان صوبہ	میرزا عزیز کوکہ) ۱۹۵ -
تتہہ پسر میرزا جانی بیگ	۱۹۶ - ۲۱۴ - ۲۳۸ - ۲۴۸ -
قرخان ۳۴۵ - ۳۴۷ -	۲۹۲ - ۲۹۵ - ۳۰۰ - ۳۲۹ -
۳۷۸ - ۴۳۸ - ۴۸۶ ..	۹۳۱
میرزا فتح اللہ خلف میوزا	میرزا گرشاسپ دامان اللہ رزنی
عبد اللہ .. ۹۶۷	خان پسر مہابت خان
میرزا فخر .. ۶۳۳	۴۰۹
میرزا فرخ فال پسر کوچک	میرزا لاهوری ۳۵۱ - ۳۵۲ -
یمین الدولہ آصف جاہ	۳۵۳
۷۰۷	میرزا لشکری .. ۳۱۷
میرزا فریدون خان برلاس پسر	میرزا لشکری پسر مخلص خان
میرزا محمد قلبی خان	۴۳۰
برلاس .. ۳۵۴	میرزا لطف اللہ ۱۶۸
میرزا فولاد پسر خدا دان برلاس	میرزا لہواسپ پسر خانخانان
۲۵۸ - ۲۵۹ - ۲۶۰ - ۲۶۱	۹۶۲ - ۹۶۱
میرزا کامران ۱ - ۲ - ۱۸۰ -	میرزا محسن برادر ابو المنصور
۱۸۱ - ۲۰۲ - ۲۱۱ ..	خان مقدر جنگ ۷۱۵
میرزا کشمیری پسر میر ابوالقاسم	میرزا محسن پسر سید میرزا
نمکین .. ۷۷	۴۵۰
میرزا کوکہ ناظم گجرات (شف	میرزا محمد ۲۰۸ - ۶۸۳

میرزا محمد برادر محمد مراد	میرزا محمد هاشم انبیر خلیفه
خان .. ۴۸۳	سلطان .. ۶۷۷
میرزا محمد پسر افضل خان	میرزا محمود .. ۴۹
.. .. ۹۲	میرزا محمود برادر کلان دزیر خان
میرزا محمد باقر خان ۹۲۵	محمد طاهر خراسانی ۹۳۹
میرزا محمد حکیم کولکاش	میرزا مراد الذقات خان پسر
برادر علائی عرش آشیانی	میرزا دستم قندهاری
۵۶ - ۷۴ - ۱۹۰ - ۱۹۱ - ۵۵۶ - ۵۸۳
۱۹۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۴۶ -	میرزا مراد کام پسر عم میروزا
۲۵۶ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۵ -	سلطان صفوی ۵۸۱
۲۸۹ - ۲۹۳ - ۲۹۴ - ۳۳۰ -	میرزا مسعود .. ۲۶۴
۳۳۴ - ۳۵۹ - ۳۸۶ - ۸۱۲	میرزا مظفر حسین صفوی پسر
.. .. ۸۱۴	سلطان حسین ولد بهرام
میرزا محمد خان نجم الدوله	میروزا بن شاه اسمعیل
بخشی چهارم پسر کلان	صفوی .. ۲۹۶
مؤتمن الدوله ۷۷۵ -	میرزا مظفر حسین قندهاری
.. .. ۷۷۶ ۴۴۰ - ۴۴۰ - ۵۵۵
میرزا محمد زمان ۳۳۴	میرزا معز .. ۶۳۴
میرزا محمد صالح پسر دزیر	میرزا مقیم پسر امیر نزالذوق
خان هروی ۹۳۲ ۲۴۰

میرزا مکرم خان صفوی مراد کام	۵۸۳
میرزا منوچهر	۱۶۵ - ۳۹۱
میرزا میسرک رضوی یکم از	سادات رضوی مشهور - دی	۲۱۸	..
میرزا نجف خان بهادر	۸۶۷ -
میرزا نجف علی فواجدار	۸۶۸
بالاپور برادر پسر کلان قزلباش	خان	۸۶	..
میرزا نودر	۳۰۲
میرزا نودر صفوی خلف میرزا	حیدر درمین پسر - میرزا	مظفر حسین قندهاری	۵۵۷ - ۵۵۵
میرزا دالی پسر خواجه حسن	نقشبندی	۴۵۶ - ۴۶۰	..
میرزا هاشم پسر قزلباش خان	۸۷
میرزا هدایت الله (که اول خطاب	فدائی خان یافته بود بعده	مخاطب بجان نثار خان	(یا) جان باز خان گشت)
میرزا همدان	۲۶۶
میرزا یار علی	۷۳۰
میرزا یار علی بیگ	۶۰۸ -
میرزا یوسف خان (صفوی ۳۱۴ -	۳۱۵ - ۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۴۲ -	۸۱۷	..
میرزا زاده علی خان پسر محترم	بیگ یکی از امرای عهد	عرش آشیانی	۲۵۷
میکوال	۱۴۴
میوان (یا) میواتیان	۱۵۶

۷۹۸ اعیانہی مقرب خان

نجاتیست خان ۵۲۶ - ۵۸۷ -

۹۳۹

نجاتیست خان می- رزا شج-اع

مخاطب به خانخانان بهادر

سپه سالار سیومین پھر

میرزا شاهرخ والی بدخشان

۵۰۵ - ۵۰۶ - ۸۲۱ - ۸۲۲ -

۸۲۳ - ۸۲۵ - ۸۲۶ - ۸۲۷ -

۸۲۸

نجم الدین علی خان صوبہ دار

۷۶۶ شاه جهان آباد

نجیب الدولہ شیخ علی خان

بہادر صوبہ دار ناندر پھر

شیخ علی خان کلان بن

شیخ محمد جنیدی از ارلاد

سید الطائفہ شیخ جنید

۸۶۳ - ۸۶۴ بغدادی

نجیب الدولہ نجیب خان

بہادر ثابت جنگ ۸۶۵ -

* حرف نون *

نادر شاه ۱۷۷ - ۱۷۸ -

۶۱۰ - ۶۶۷ - ۷۰۶ -

۷۵۴ - ۷۷۲ - ۸۰۵ - ۸۰۷ -

۸۳۴ - ۸۳۶ - ۸۳۵ - ۸۸۰ -

۸۸۳

ناصر الملک .. ۱۸۲

ناصر جنگ شهید ۱۴۲ -

۸۳۶ - ۸۰۷

ناصر خان محمد امان صوبہ دار

کابل پسر حسین بیگ خان

۸۳۳

ناصر میرزا .. ۳۰۷

نامدار خان داروغہ دولت خانہ

خاص پسر کلان جمدة الملکی

جعفر خان ۸۲۰ - ۸۳۲ -

ناہید بیگم .. ۲۴۰

نہیر (یا) پیرا .. ۱۴۴

نبی (یا) بنی منور خان برادر

۸۶۶	۸۶۲ - ۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۰
نجیب النساء بیگم یا فخر النساء	نصرت جنگ ۶۵۱
بیگم خواهر میرزا محمد	نصرت خان خاندوران ۴۸۳
حکیم .. ۴۵۷	نصیب یادر خان ۸۶۰ -
نجیبیه بیگم خالۀ خلد مکان ۶۸۲ ۸۶۱
فخر محمد خان والی بلخ	نصیرالدوله ملاپت جنگ
و بدخشان ۸۲ - ۸۳ -	صوبه دار برهانپور مشهور
۹۹ - ۱۶۶ - ۴۴۵ - ۴۴۶ -	به عبدالرحیم خان برادر
۴۵۳ - ۴۵۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ -	مایندری خان فیروز جنگ
۹۶۸ - ۹۵۸ ۸۳۵
نذر (یا) نظر بهادر خویشتگی	نصیرالدوله عبدالرحیم خان
۸۱۹ - ۸۱۸ ..	بهادر .. ۱۲۳
نراین (نام بت) ۵۴۶	نصیر خان فاروقی والی برهانپور
نراین (ار برادر مادهوراد پسر ۹۱۸ - ۹۱۷
بالاجی راد ۸۷۳ - ۸۷۲	نصیری خان خاندوران ۵۱۲ -
نصارا (یا) نصاری انگریز ۸۱۹
۸۰ - ۸۵۲ - ۸۵۵ - ۸۹۷ -	نصیری خان مخاطب بنامر
۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰ - ۹۰۱ -	خان صوبه دار کابل پسر
۸۹۵ نصاری بهادر	ناصر خان محمد - امان
نصاری فراسیس ۸۵۲ - ۸۳۴

خان وزیر اعظم صاحب قران	نظام الدوله اسف جاہ میر نظام
ثانی شاهجهان بادشاہ و جد	عالی مخاطب بہ اسد جنگ
پدری او اابد خان و پدرش	پسر نواب نظام الملک
عالم شیخ یکے از اعظم اکابر	آصف جاہ ۵۱۸ -
سمرقند و از احفاد شیخ	۸۷۵ - ۸۹۸ - ۶۶۷ ..
شہاب الدین سہروردی	نظام الدین ۱۰۹ - ۱۱۴
(حمة اللہ علیہ می باشد)	نظام الدین احمد ہریدی ۳۲۶
۱۴۱ - ۵۱۸ - ۵۵۹ - ۶۴۵ -	نظام الدین پسر قطب الدین
۶۷۷ - ۶۶۷ - ۶۵۵ - ۶۴۶ -	خان خوشگئی ۱۰۷
۷۱۴ - ۷۴۲ - ۷۴۷ - ۷۴۹ -	نظام الدین عرف میرزا بیگ
۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷ -	۱۱۳ - ۱۱۴ ..
۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۶ -	نظام الملک ۴ - ۳۹۰ -
۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶ -	۸۳۳ - ۴۰۴ - ۸۳۳ ..
۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۶۴ -	نظام الماک دکنی ۱۵۳ -
نظام شاہیہ (گردہ) ۳ -	۳۲۲ - ۵۶۹ - ۸۱۷ ..
۴۰۲ - ۴۰۴ - ۴۱۹ - ۴۲۱ -	نظام الملک فتح جنگ بہادر
۴۴۳ - ۴۶۲ - ۴۸۰ - ۴۹۰ -	ناظم دکن ۱۴۲ - ۸۳۹ -
۵۰۰ - ۵۲۰ - ۵۲۱ - ۵۷۵ -	۸۴۱ - ۸۴۲
۹۰۶ - ۹۱۵ - ۹۵۹ - ۹۶۰ -	نظام الملک نواب آصف جاہ بہادر
نظام شاہ ۴ - ۵ - ۲۹۱ -	کہ جد مادر می او سعد اللہ

و دختر یونس خان ۶۱

نواب آصف جاه (که جد مادر می

ار نواب سعد الله خان وزیر

اعظم شاهجهان بادشاه -

و جد پدری ار عابد خان

از احفاد شیخ شهاب الدین

سهروردی میباشد - شف -

نظام الملک نواب آصف

جاه (۴۰ - ۱۱۸ -

۱۱۹ - ۱۴۳ - ۳۶۵ - ۶۱۰ -

۶۵۲ - ۶۵۳ - ۶۹۸ - ۷۲۲ -

۷۲۳ - ۷۲۴ - ۷۲۷ - ۷۳۴ -

۷۳۵ - ۸۷۵

نواب آصف جاه ثانی میر

نظام علی چهارمین پسر

نواب آصف جاه ۹۰۴ -

۹۰۵ - ۹۰۶ - ۹۰۷ ..

نواب آصف جاه چین قلیچ

خان خاندوران امیرالامرا

نظام الملک بهادر فتح جنگ

.. ۳۹۸ - ۹۵۹ - ۹۶۰

نظر بهادر ۱۰۲ - ۱۰۷ - ۱۲۶

نظر بهادر خورشیدی ۷۷۷

نعمت الله .. ۳۳۸

نعمت خان عالی معروف به

نعمت خان حاجی (یا)

نعمت خان میرزا محمد

حاجی ۱۶۰ - ۶۲۷ -

.. .. ۶۶۰ - ۶۵۱

نعیم خان پسر منعم خان

خانخانان .. ۶۷۷

نقیب خان میر غیاث الدین

علی خلف رشید میر

عبدالمطیف بن میر یحیی

حسنی سیفی مخاطب

به یحیی معصوم ۸۱۲ -

.. .. ۸۱۵ - ۸۱۶

نک کتی رانی لقب زوجة

(اجة سري نگر ۸۲۲

نگار خانم مادر فردوس مکانی

عرف نواب چندا صاحب	میر قمر الدین المتخلص به
۸۹۷ - ۸۹۶ ..	آصف وزیر فردوس آرامگاه
نواب سعد الله خان وزیر	محمد شاه پادشاه و ناظم
شاهجهان پادشاه ۸۷۵	دکن پسر نواب میر
نواب ملا علی جنگ میر سعید	شهاب الدین مخاطب به
محمد خان پسر نواب	فرزند ارجمند غازی الدین
نظام الملک آصف جاه	خان بهادر فیروز جنگ
۸۵۹ - ۸۶۴ - ۸۶۸ - ۹۶۹ -	۸۷۶ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹ -
۸۷۰	۸۸۰ - ۸۸۱ - ۸۸۳ - ۸۸۴ -
نواب مصمص الدوله ۹۰۱ -	۸۸۵ - ۸۸۶ - ۸۹۴ - ۸۹۶ -
۹۰۵ - ۹۰۴ - ۹۰۲ ..	۸۹۷ - ۸۹۸ - ۹۰۰ - ۹۰۱ -
نواب عابد خان مخاطب به	۹۰۹ - ۹۲۰ - ۹۲۴ ..
قلیچ خان صدر پسر عالم	نواب آصف جاه فتح جنگ
شیخ ۸۳۷ - ۸۳۸ - ۸۴۲	(شف - نظام الملک فتح
نواب علیه زینب النساء بیگم	جنگ) ۷۳۵ - ۷۳۶ -
خواهر ایمانی اعظم شاه	۷۳۷ - ۷۳۸ - ۷۳۹ - ۷۴۰ -
۷۹۴ - ۷۹۳ ..	۷۴۱ - ۷۹۴ - ۷۹۵ ..
نواب مبارز خان ناظم هیدرآباد	نواب بیگم صاحب ۲۸
۸۷۸ - ۸۴۳ ..	نواب پرهیز بانو بیگم ۳۰۱
نواب میر شهاب الدین غازی	نواب حسین درویش خان

۸۸ - ۱۳۳ - ۱۳۶ - ۱۳۷	الدین خان خلف نواب
۱۴۱ - ۱۶۳ - ۱۷۲ - ۴۰۵	عابد خان و پندر نواب
۴۴۴ - ۴۴۴ - ۴۵۴ - ۴۵۵	نظام الملک آصف جاہ
۴۸۰ - ۵۱۸ - ۵۵۹ - ۵۷۰	۸۳۸
۵۷۲ - ۶۱۵ - ۶۴۶ - ۶۵۵	نواب نظام الدولہ بہادر ناصر
۶۶۷ - ۶۷۷ - ۷۱۴ - ۷۴۲	جنگ شہید میر احمد نام
۷۴۵ - ۷۴۶ - ۷۴۷ - ۷۴۹	خلف نواب نظام الملک
۷۵۰ - ۷۵۵ - ۷۶۶ - ۷۶۷	آصف جاہ ۷۲۲ - ۷۸۶
۷۶۸ - ۷۶۹ - ۷۷۰ - ۷۹۶	۸۴۴ - ۸۴۵ - ۸۴۶ - ۸۴۸
۷۹۸ - ۷۹۹ - ۸۰۳ - ۸۰۶	۸۴۹ - ۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۲
۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ - ۸۴۵	۸۵۴ - ۸۵۷ - ۸۵۸ - ۸۵۹
۸۵۰ - ۸۵۱ - ۸۵۶ - ۸۶۴	۸۶۰ - ۸۶۱ - ۸۶۲ - ۸۷۹
۸۹۳ - ۸۹۷ - ۹۴۲ - ۹۶۷	۸۸۰ - ۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۹۴
نواب نظام الملک آصف جاہ	۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ - ۸۹۹
میر قمر الدین خلف	۹۷۴
نواب میر شہاب الدین	نواب نظام الملک آصف جاہ
مخاطب بہ غازی الدین	ملقب بہ خان دوران بہادر
خان ۸۳۸ - ۸۳۹ - ۸۴۰	صوبہ دار اودھ و فوجدار
۸۴۴ - ۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۸	لکھنؤ (شف - آصف جاہ
۸۶۸ ۸۴۹	نظام الملک ۷۱ - ۸۵ - ۸۶

۳۸۷ - ۳۹۵ - ۳۹۷ - ۵۱۳	نوازش خان ۲۷ - ۲۹
نور خان مخاطب به شمس خان	نوازش خان میرزا عبدالمکفی
فوجدار درآبۀ پتندہ جالذہر	فوجدار مازدو برادر علائی
پسر پیر خان ۱۲۷ - ۱۲۸	اصالت خان و خلیل اللہ
نور قلیچ (یا) نور قلیچ (یا)	خان میر بخششی ۴۷۸ -
نور قلیچ پسر التون قلیچ	.. ۸۲۸ - ۸۲۹ - ۸۳۰
خان از قرابتیان قلیچ اکبوی	فواہیت (یا) نواہیت آرکات
۸۱۱ - ۸۱۲ ..	(قوم) ۵۶۲ - ۸۴۶ -
نور محمد خان ۱۱۸	.. ۸۵۱ - ۸۸۰ - ۸۹۶
نورنگ خان پسر اول قطب الدین	نویست خان .. ۱۸۹
خان .. ۵۹ - ۱۹۶	نور الدین (از قوم اوشار) ۷۵۳
نول زای ۷۷۲ - ۷۷۳	نور الدین علی خان برادر
نیاہت خان .. ۲۴۷	سیومین قطب الملک سید
نیاہت خان عرب پسر میر	عبد اللہ خان ۱۳۱ - ۱۷۶
ہاشم خان نیشاپوری	نور الدین قای کوتوال
۸۱۱ - ۸۱۰ - ۸۰۹ ..	مستقر الخلافہ ۸۱۷ - ۸۱۸
نیتوجی بہونسلہ (نام محمد	نور الدین محمد جہانگیر
قای خان نومسام) ۵۷۷ -	پادشاہ .. ۷۹
.. .. ۵۷۸ - ۵۷۹	نور الدین بیگم .. ۱۹۹
نیک نام عم بہادر خان زہلہ	نور جہان بیگم ۱۵ - ۷۹ -

۲۸۰	۴۵۴
وزیر خان حکیم علیم الدین	نیکو سیر بن سلطان محمد اکبر
۹۳۵ - ۹۳۴ - ۹۳۳ ..	بن خلد مکان ۱۳۶ -
وزیر خان شاهجهانی ۷۱۶	۷۴۷
وزیر خان فرجدار سرهند ۱۲۷	
وزیر خان محمد طاهر خراسانی	
۹۳۶ - ۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۰	والا جاه پسر شاهزاده محمد
وزیر خان مقیم ۹۳۲	اعظم شاه ۶۴۰ - ۶۷۱
وزیر خان میر حاجی ۳۸	والا شاهیدان (کرده) ۳۵ -
وزیر خان هروی برادر آصف خان	۹۳۳
عبدالمجید ۹۲۹ - ۹۳۰ -	وحید الدین .. ۲۹۲
۹۳۲ - ۹۳۱	وزیر الملک جان بیگ ۹۳۲
ولی بیگ .. ۱۸۹	وزیر الممالک اعتماد الدوله
ولی نعمت بیگم زوجة میرزا	قمر الدین خان بهادر
سلیمان .. ۴۵۸	۷۵۸ - ۷۶۵ - ۸۸۶ - ۸۸۷
	وزیر الممالک صفدر جنگ ۸۸۶
	وزیر بیگ پسر قائدر خان
	قلعه دار بیدر ۸۶۳ - ۸۶۴
	وزیر جمیل .. ۹۲۸
	وزیر خان ۵ - ۱۹۷ - ۲۴۸

* حرف ها *

هادی داد خان برادر رشید خان
انصاری صوبه دار تلنگانه
۵۲۲ - ۵۸۸ - ۹۴۱ ..

هشتم بیک پسر قاسم خان	هشتم خان قلعه دار رهنداس
میر بحر ۶۵ - ۶۶ -	خلف آله وردی خان ۹۴۶
.. .. ۹۴۰	هشیدار خان خواجه سراجی
هشتم خان برادر قاسم خان	نورجهان بیگم ۳۹۷
.. .. ۹۵ - ۷۸	هلاکو خان .. ۳۰۲
هامون فقیر .. ۴۸۹	همایون بادشاه ۱۴۸ - ۲۶۷
هدایت الله خان ۷۱۲	همت خان بهادر برادر اعیانی
هدایت کیش واقع - خوان	محمد - مراد خان بهادر
.. .. ۶۴۸ ۹۲۵
هدایت محیی الدین خان حاکم	همت خان بهادر محمد حسن
رایچور (یا) رایچور و ادونی	پسر خانجهان بهادر
دختر زاده نواب نظام الملک	کوکلش ۹۱۶۹ - ۹۵۰
آصف جاه ۸۵۰ -	همت خان پسر الف خان بن
۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۳ - ۸۵۸ -	ابراهیم خان بن خضر خان
۸۵۹ - ۸۹۵ - ۸۹۶ - ۸۹۷ -	پذی ۸۶۰ - ۸۶۱
.. ۸۹۸ - ۸۹۹ - ۹۰۰	همت خان سردار افغانه ۸۵۵ -
هدیه بیگم صبیحہ روح الله خان	۸۵۹ - ۸۶۰ - ۸۹۵ - ۸۹۶ -
بخشی .. ۸۰۲ ۸۹۸
هزار جامت (قوم) ۱۰۰	همت خان میر میمن میون
.. .. ۳۳۱	تخلص خلف الصدق

خان مشهور — رور به یاقوت
 خداروند خان ۳۶۷ -
 ۳۹۱ - ۴۰۲ - ۵۲۰ - ۹۵۸ -
 ۹۵۹ - ۹۶۰ - ۹۶۱ - ۹۶۲ -
 ۹۶۳
 یتماچی زمیندار کچه ۱۰۴
 یحیی خان پسر و مرشد قلی
 خان بهادر رستم جنگ
 مرزا لطف الله ۷۵۵
 یسین خان .. ۳۲
 حضرت یعقوب علیه السلام
 ۷۲۹
 یعقوب .. ۳۲۲
 یعقوب خان امیر الامرا ۳۴۰
 یعقوب خان بدخشی ۳۷۴ -
 ۹۵۸
 یعقوب خان پسر یوسف خان
 کشمیری (یا) یوسف خان
 چک حاکم کشمیر ۹۴ -
 ۹۵۵ - ۹۵۶ - ۹۵۷ ..

اسلام خان بدخشی ۹۴۶ -
 ۹۴۷ - ۹۴۸
 هندو (قوم) ۴۲۲ - ۴۲۳ -
 ۷۶۱ - ۷۶۲ - ۷۶۳ ..
 هوش دار خان .. ۶۲۲
 هوشدار خان میر هوشدار پسر
 ملته خان مخظب به
 اعظم خان عالمگیری
 ۵۰۳ - ۹۴۳
 هولکر مرهقه ۸۸۴ - ۸۸۶ -
 ۸۸۸ - ۸۸۹ - ۸۹۳ - ۹۰۱
 هیچکه (یا) سمیچکه (قوم)
 ۸۸
 هیمو .. ۵۰ - ۵۴

* حرف یا *

یادگار بیگ .. ۱۶۸
 یادر زار ۹۰۷ - ۹۰۹ - ۹۱۸ -
 ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۷ ..
 یاقوت خان حبشی غلام خداروند

۹۴	یوسف خان چک	یکدش خان افشار پسر ولي خان
	یوسف خان کشمیر - مري پسر	قورچی باشي ۳۴۰
	علي خان چک (يا) پیک	یکه تاز خان عبدالله بیگ پسر
۹۵۵ -	مرزبان کشمیر	منص - موز حاجی بلخي
۹۵۶		۹۶۸ - ۹۶۹ - ۹۷۰ - ۹۷۱
	یوسف خان ولد حسین خان	یلنگتوش اوزبک سپه سالار
۹۵۷	تکریه	ندر محمد خان والی بلخ
	یوسف زئی (طائفه از قوم	۴۴۲
۱۰۵۰ - ۱۰۲	(افغان)	یلنگتوش خان بهادر (يا)
۶۱۶		۹۷۱ یلنگتوش خان
۹۱۶	یوسف عادل شاه	۴۲۹ - ۴۴۲ یهین الدوله
۲۷۹	یوسف متی	۵۷۰ - ۸۲۱ - ۹۰۵ - ۹۳۵
	یوسف محمد خان تاشکندی	یهین الدوله آصف جاهی
۹۶۵ - ۹۶۳		۳۷۰
	یوسف محمد خان کولکاش	یهین الدوله آصف خان
	پسر گلان خان اعظم (نگه	۸۲۹ - ۵۱۵ خانخانان
۹۵۳ - ۹۵۲		۹۶۵
۶۱	یونس خان	یهین الدوله عبدالله خان ۱۴۰
		۵۶۲ - ۳۱۸ سف
		۲۸۷ سف تورکش دوز

منظر درم در اسمای مواضع و قلعهجات
و آبها و کوهها و غیره

* حرف الف *		آذر بایجان	۸۱۳
آب اژک	۶۱۲	آرکات	۵۶۶ - ۸۵۱ - ۸۵۲
آب بهت	۳۶۹		۸۵۳ - ۸۵۴ - ۸۵۸ - ۸۶۱
آب بپاه	۱۸۷		۸۶۲ - ۸۸۰ - ۸۹۵ - ۸۶۶
آب پورنا	۷۴۰		۸۹۷ - ۸۹۹
آب جون	۲۰۳ - ۶۱۴	آستانه بلخ	۴۱۱
آب خور	۸۰	آستان ملائک پاسبان رضویه	
آب دهنگ	۵۵۰		۱۶۷
آب ستلج	۶۰۰	آسیور	۱۹۸ - ۴۴۳ - ۹۱۶
آب سرو	۲۴۷		۹۱۸ - ۹۴۱
آب سنده	۴۵۷	آشام	۴۵۲ - ۵۴۴ - ۵۴۵
آب غوربند	۱۹۱		۵۴۶ - ۵۴۸ - ۵۵۰
آب نربد	۱۹۴ - ۳۸۳	آشتی و غیره دیهات برگنه	
آب هیروند (یا) هیرومند		پانهری صوبه برار	۸۶۵
	۲۹۶	آگره	۲۰ - ۴۷ - ۴۸ - ۷۲
آخسی	۹۶۴		۷۹ - ۹۰ - ۱۶۴ - ۱۷۹

- ۵۹۸ - ۶۰۰ - ۶۰۷ - ۶۱۵	- ۱۸۹ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۲۰۰
- ۶۲۲ - ۶۲۴ - ۶۲۶ - ۶۹۷	- ۲۱۶ - ۲۳۵ - ۲۳۶ - ۳۲۰
- ۴۵۰ - ۷۵۴ - ۸۱۲ - ۸۱۷	- ۳۵۸ - ۴۰۰ - ۴۲۰ - ۴۲۱
.. .. ۹۴۵ - ۹۴۸	۴۳۹ - ۴۴۰ - ۴۴۹ - ۴۷۵
اجین .. ۵۲۳	- ۵۶۹ - ۶۵۹ - ۶۵۸ - ۶۹۲
اچھ .. ۳۱۲	- ۸۱۴ - ۸۲۷ - ۹۲۹ - ۹۳۸
احمد آباد (یا) احمد آباد ۹۴۵ - ۹۵۳
گجرات ۲ - ۵۷ - ۹۷	انڈیر خان دیس (یا) آنڈیر
- ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵ - ۱۹۶ ۷۴۵
- ۱۹۸ - ۱۹۹ - ۲۰۰ - ۲۵۶	ابیچک .. ۳۴۳
- ۲۸۱ - ۲۸۳ - ۲۸۵ - ۲۷۸	اٹرکول ۵۵۰ - ۵۵۴
- ۴۵۰ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۸۳	اڈرہ .. ۸۵۴
- ۴۶۸ - ۴۹۲ - ۵۰۷ - ۶۰۲	اٹک (یا) اٹک بنارس ۲۵۴ -
- ۶۱۵ - ۶۱۹ - ۶۶۰ - ۶۵۷ ۸۲۰ - ۳۹۶
- ۶۷۸ - ۶۸۸ - ۷۳۱ - ۷۴۷	اجمیر ۳۵ - ۵۰ - ۱۰۴ -
- ۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۸ - ۷۶۷	- ۱۱۴ - ۱۱۶ - ۱۲۱ - ۱۳۲
.. ۸۹۳ - ۸۳۵ - ۹۳۰	- ۱۵۱ - ۱۵۹ - ۱۹۹ - ۲۳۴
احمد نگر ۳ - ۷ - ۸۶	- ۲۳۵ - ۲۸۹ - ۳۸۸ - ۳۹۷
- ۸۷ - ۱۴۵ - ۲۹۱ - ۲۹۲	- ۳۹۹ - ۴۱۲ - ۴۷۵ - ۴۸۳
- ۳۲۰ - ۳۳۲ - ۳۳۳ - ۳۵۶	- ۵۱۵ - ۵۶۹ - ۵۷۲ - ۵۷۵

۴۳۷ - ۵۰۲ - ۵۹۴ - ۵۷۰	اغز آباد (یا اغز آباد)	۷۰۹
۵۸۷ - ۵۸۹ - ۶۲۸ - ۶۵۷	افغانستان	۷۱
۹۰۶ - ۹۱۰ - ۹۲۳	اقلیم مدیحه	۴۷۳
۷۳۵ - ۸۵۰	اقلیم پنجج	۹۹۳
۵۳۰	اقلیم دوم	۴۷۴
۹۴۹	اقلیم چهارم	۴۱۷
۷۲۰	اقلیم سیم	۴۷۴ - ۴۱۷
۳۰۳	اکبر آباد (یا) مستقر الخلافه	
۲۸۸ - ۱۱۷	اکبر آباد	۲۷ - ۲۴
۲۸۹	اسرخاندیس	۳۸ - ۸۹ - ۱۳۳ - ۱۳۷
۹۹۴	اسفرو	۱۵۹ - ۳۴۴ - ۴۰۶ - ۴۲۳
۴۱	اسلام پوری	۴۶۱ - ۵۱۵ - ۵۲۳ - ۵۲۶
۱۰۵	اسلام نگر	۵۶۸ - ۵۷۹ - ۵۹۳ - ۵۹۹
۵۴۸	اسمعیل چوکی	۶۰۴ - ۶۰۵ - ۶۰۹ - ۶۱۲
۴۳۴	اشرف آباد	۶۳۶ - ۶۴۷ - ۶۵۴ - ۶۵۹
۳۲۸ - ۳۳۳	اصفهان	۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۶۷ - ۶۷۲
۴۱۷ - ۴۱۵ - ۴۱۳ - ۴۴۰		۷۰۸ - ۷۴۷ - ۷۴۸ - ۷۵۴
۴۱۸ - ۴۶۹ - ۶۳۳ - ۷۰۴		۷۷۲ - ۸۰۱ - ۸۳۳ - ۸۴۴
۷۰۵		۸۶۷ - ۸۷۹ - ۸۹۲ - ۹۳۵
۱۹۴	اعظم پور سرکار سنبل	۹۳۸

۷۹۴	امیتھی (یا) امتیہی	۴۷۲	اکبر آبادی محل
	انڈیا چک پور حسین (یا) انڈیا چک	۴۹۵	.. اکبر پور
۳۴۳	پور حسین چک	- ۳۶۷ - ۲۵ - ۲۴	اکبرنگر
۵۷۱	انڈیور (یا) انڈیور	- ۵۴۲ - ۵۴۱ - ۵۴۰	۵۳۹
۸۹۱	.. انڈرید	۹۷۱ - ۵۸۵ - ۵۶۸	..
۹۱۷	انڈور (یا) رنڈور	۳۵۹ - ۳۵۶	اکھارہ
۹۶۴ - ۲۳۲	انڈجان	- ۹۲ - ۶۶ - ۶۰	آلہ آباد
۹۵ - ۸۳	انڈخود	- ۳۷۷ - ۱۶۴ - ۱۳۳	۱۳۲
۲۶۷	.. انڈراب	- ۳۹۰ - ۳۸۹ - ۳۸۸	۳۸۶
۴۷۴	انڈریت دھلی قدیم	- ۴۸۴ - ۴۳۹ - ۴۳۸	۴۲۹
۵۳۴	.. انڈور	- ۶۴۷ - ۶۰۴ - ۵۸۵	۵۵۸
۱۶۸	انکی تنکی دکن	- ۸۰۲ - ۷۷۳ - ۷۴۸	۷۱۵
۶۵۰	.. انڈی	۹۵۱ - ۹۵۰ - ۸۶۷	..
۱۸۴	.. اوراس	۹۶۳	.. المالیغ
۸۳۳	.. اربگڈہ	۴۶۵	.. امتیاز محل
۷۷۹	.. اورہین	۳۱۲	.. امرکوت
۷۱۵	اورٹھ پور (یا) راتھ نور	۴۸۵	.. امرسر
- ۲۱۹ - ۹۸ - ۹۷	ارجین		امن آباد (یا) امناباد مضاف
- ۵۰۲ - ۴۹۵ - ۴۶۰ - ۴۴۷		- ۵۹۴	صوبہ پنجاب
- ۷۳۸ - ۷۳۲ - ۷۳۱ - ۶۰۰		۷۶۰

۵۷۷ - ۵۷۹ - ۵۸۱ - ۵۸۳	۹۷۰
۵۸۸ - ۶۰۳ - ۶۲۲ - ۶۲۸	۹۰۷ .. اردگیر
۶۳۹ - ۶۴۳ - ۶۸۷ - ۶۹۱	۲۰۵ - ۲۴۶ - ۳۱۴ اردش
۶۹۲ - ۷۲۲ - ۷۳۰ - ۷۳۴	۵۸۵ - ۷۷۳ - ۷۷۶ - ۸۰۳
۷۳۹ - ۸۲۵ - ۸۴۳ - ۸۴۵	۸۱۰ - ۸۳۳ - ۸۳۹ - ۸۷۶
۸۴۶ - ۸۴۷ - ۸۴۹ - ۸۵۰	۸۷۸ - ۸۹۱ - ۸۹۲ - ۹۳۱
۸۵۱ - ۸۸۲ - ۸۸۴ - ۸۸۴	۹۵۰
۸۸۵ - ۸۹۵ - ۸۹۸ - ۹۰۰	۹۱۹ - ۹۲۴ اردشور
۹۰۱ - ۹۰۲ - ۹۰۳ - ۹۰۴	۹۹۷ - ۹۴۸
۹۱۹ - ۹۲۳ - ۹۲۵ - ۹۲۶	۲۷ - ۵۵ - ۵۶ اردش
۹۳۸ - ۹۳۹ - ۹۵۱ ..	۱۰۲ - ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۲۶
اردش (یا) اردش	۲۹۳ - ۳۲۵ - ۳۶۷ - ۴۵۲
۹۴۴ .. ارش	۴۸۴ - ۵۰۷ - ۵۰۸ - ۵۳۲
۸۴۵ .. اوطان	۷۵۳ - ۷۵۴ - ۷۵۵ - ۹۳۱
اردش (پرگنه ایهست از سرکار	۹۴۱
باسم بالا گشت برار) ۷۳۸	۹ - ۳۱ - ۳۷ اردشک آباد
۹۱۶ .. اردش	۱۰۷ - ۱۱۶ - ۱۱۸ - ۱۳۱
ایران (یا) ایران دیار (یا)	۱۴۲ - ۱۷۴ - ۴۹۴ - ۵۰۶
ایران زمین ۱۷ - ۳۴	۵۱۶ - ۵۲۴ - ۵۳۴ - ۵۳۶
۴۸ - ۸۴ - ۸۵ - ۸۶ - ۸۷	۵۳۷ - ۵۶۵ - ۵۶۶ - ۵۷۵

ایلیکندل مضاف صوبہ حیدرآباد	۹۳ - ۱۱۰ - ۱۱۴ - ۱۵۳
۸۷۰	۱۶۹ - ۲۶۲ - ۲۸۵ - ۲۸۷
ایلیکندل مضاف صوبہ	۲۸۸ - ۲۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۹
فرخندہ بنیاد	۳۰۱ - ۳۲۷ - ۳۳۳ - ۳۴۷
۷۵۳	
ایلیور (یا) الور	۳۵۸ - ۴۱۱ - ۴۱۳ - ۴۱۴
۸۱۴ - ۱۸۹	
ایلیورہ	۴۱۶ - ۴۱۷ - ۴۲۱ - ۴۲۳
۴۰۲ ..	
* حرف با *	
باخرز	۴۷۸ - ۴۷۹ - ۴۸۲ - ۴۸۹
۴۲۴ - ۴۲۳ ..	
بان لی (یا) باولی دوازدہ کردھی	۴۹۰ - ۷۰۲ - ۷۵۱ - ۷۵۴
دار الخلافہ	۷۵۹ - ۷۶۰ - ۸۰۱ - ۸۰۵
۸۶۷ ..	
بارہہ	۸۱۲ - ۸۱۳ - ۸۱۵ - ۸۲۹
۱۳۸ - ۱۶۴ - ۷۴۷ -	
۷۴۸ - ۸۴۱ - ۸۷۷ ..	۸۳۱
باریک آب	۵۸۹ ..
۱۶۶ ..	
بازار اٹکھ خان	ایلیچر د بہاندر مضاف صوبہ
۸۲ ..	
باغ اغراباد دہلی مشہور	آگرہ
۵۰۴ ..	۵۲۳ - ۶۹۲
بشالہ مار	ایڈر (یا) ایڈر
۵۰۴ ..	۸۱۲
باغ حیات بخش	ایلیچپور
۴۶۵	۲۹۲ - ۴۸۷ - ۵۸۷
باغ دھر آرا	۵۸۸ - ۹۱۱ - ۹۴۲
۶۷۲ ..	
باغ دھرہ موسومہ بہ نور منزل	ایلیکندل
	۴۰ - ۷۹۷

بجواره مضاف صوبہ گجرات	۷۹
۸۷۲	۹۲۵	..	باغ قلعة ارك
۷۵	۲۴۱	..	باغ گلشن
بخارا ۱۲۱ - ۳۰۴ - ۳۶۱ -	۵۲۶ - ۹۸		باغ نور منزل
۵۹۷ - ۵۱۸	۵۴۰	..	باقر پور
بدادون (يا) بداران ۶۶ -	۳۲۰ - ۲۳		بالا گھات
۷۷۲ - ۲۶۳	۳۹۰ - ۴۰۰ - ۴۴۳ - ۵۷۰ -		
بدخشان ۴۰ - ۴۸ - ۶۲ -	۹۶۰
۶۵ - ۸۳ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۶۶ -	۵۱۶ - ۸۷		بالا گھات پور
۲۰۳ - ۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۶۴ -	۷۳۸
۲۶۵ - ۲۶۶ - ۲۶۷ - ۲۶۸ -	۴۹۰ - ۴۹۳ -		بالا گھات دکنی
۲۶۹ - ۲۷۰ - ۲۷۱ - ۲۷۲ -	۵۰۰
۲۷۴ - ۲۷۵ - ۲۷۶ - ۳۲۳ -	۵۳۰		بالا گھات کونانگ
۳۲۹ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۳۴ -	۷۸۴	..	بالا گھات
۳۵۵ - ۳۵۵ - ۳۵۴ -	۹۷	..	بانس برله
۳۵۹ - ۴۹۳ - ۵۲۵ - ۵۹۵ -	۹۴۰	..	بانس بریلی
۸۱۹ - ۸۲۰ - ۸۲۱ - ۹۶۳ -			بانکی مشہور بہ اتراز (يا) اتراز
۹۶۸	۹۶۴
بدخشان ۹۹ - ۲۳۸	۵۴۶	..	باهر بند
بدر ۵۰۶	۵۴۸		بتخانہ کویکھا

۱۷۵ - ۱۷۷ - ۱۸۴ - ۱۸۵ -

۲۹۲ - ۳۱۰ - ۳۲۰ - ۳۳۳ -

۳۴۶ - ۳۶۷ - ۳۶۹ - ۳۷۸ -

۳۸۳ - ۳۸۸ - ۳۸۹ - ۳۹۱ -

۳۹۲ - ۴۰۰ - ۴۰۳ - ۴۰۴ -

۴۰۶ - ۴۰۸ - ۴۱۶ -

۴۳۷ - ۴۵۴ - ۴۵۵ - ۴۸۰ -

۴۹۴ - ۵۰۱ - ۵۰۲ - ۵۱۲ -

۵۷۷ - ۶۰۸ - ۶۱۳ - ۶۲۲ -

۶۴۳ - ۶۶۴ - ۶۶۷ - ۷۱۵ -

۷۵۴ - ۷۶۰ - ۷۷۰ - ۷۸۶ -

۸۰۶ - ۸۳۵ - ۸۳۶ - ۸۳۷ -

۸۴۰ - ۸۴۱ - ۸۴۵ - ۸۴۷ -

۸۵۰ - ۸۶۹ - ۸۷۳ - ۸۷۷ -

۸۸۱ - ۸۸۲ - ۹۰۵ - ۹۱۷ -

۹۳۴ - ۹۳۵ - ۹۳۸ - ۹۴۴ -

۹۵۹ - ۹۴۵

برهانپوری .. ۵۸۹

برهم پوتر (یا) برم پوتر ۳۷۳

برهم آباد .. ۳۱۱

بدھنور متعلقہ چیتور ۶۹۷

برار ۸۶ - ۹۷ - ۱۰۷ - ۲۹۱ -

۲۹۲ - ۵۲۰ - ۵۲۲ - ۵۲۴ -

۶۱۰ - ۶۲۲ - ۶۵۵ - ۷۲۲ -

۷۷۰ - ۸۴۱ - ۸۶۵ - ۸۶۸ -

۸۶۹ - ۸۷۱ - ۸۷۳ - ۹۰۳ -

۹۰۵ - ۹۰۹ - ۹۲۴ - ۹۲۶ -

۹۷۴

برج طلا آرامگاه معروف ۴۶۵

برج قاسم برلا .. ۶۴

برج قلعه .. ۱۸۶

بردوان بنگالہ ۶۶ - ۶۷ -

۶۸

برم پوری (یا) برهم پوری

(یا) برهمن پوری مہمئی

بہ اسلام پوری ۷۱۶

برهانپور ۵ - ۶ - ۲۰ -

۲۱ - ۲۴ - ۲۶ - ۳۶ -

۸۵ - ۱۱۶ - ۱۳۷ - ۱۴۲ -

۱۵۸ - ۱۶۴ - ۱۶۶ - ۱۶۸ -

۳۳۳	..	بلد اوجین	۲۱	برده موبه کجرات
۱۴۲	..	بلد برهانپور	۴۲۲ - ۳۳	بریلی
۱۳۳	..	بلد پتھ		بساخوان (دیہ از گی-لان)
۲۱۷		بلد جنت آباد کور	۲۹۰	..
- ۷۵۸		بلد دارالخیر اجیر	۳۳۳ - ۱۱	بصره
۷۵۹	۴۶۹ - ۱۱ - ۱۰	بغداد
۳۲۸	..	بلد سکھر	- ۱۳۱	بکلانہ - صوبہ خاندیس
۵۹۶ - ۵۹۵	..	بلغین	- ۳۹۸ - ۲۳۷ - ۲۲۰ - ۱۹۹	
۹۷۰		بل کتھہ (یا) پل کتھہ	- ۹۱۷ - ۷۷۰ - ۷۱۵ - ۶۵۲	
۷۰۶	..	بلوچستان	۹۳۷ - ۹۲۶	..
۹۴۹ - ۵۵۸ - ۳۵۱		بنارس	۵۴۳	بکلہ گھات
۱۹۴		بندر جھجار خان حبشی	- ۹۴ - ۸۳ - ۸۲ - ۶۲	بلخ
۲۰۰	..	بندر دیپ	- ۱۶۷ - ۱۶۶ - ۹۹ - ۹۵	
۸۰	..	بندر ساتگانوں	- ۴۴۲ - ۳۶۲ - ۳۳۸ - ۲۶۹	
- ۵۰۸ - ۱۱۱		بندر سورت	- ۴۵۵ - ۴۵۳ - ۴۴۶ - ۴۴۵	
۶۷۷ - ۶۳۸ - ۵۹۳	- ۵۱۸ - ۵۰۱ - ۴۹۳ - ۴۵۸	
		بندر کذبہایت (یا) کھنڈایت	- ۵۷۲ - ۵۶۹ - ۵۶۷ - ۵۲۵	
۲۳۶	- ۹۶۸ - ۹۵۸ - ۸۱۹ - ۷۲۹	
- ۳۰۹ - ۱۰		بندر لاهری	۹۶۹	..
۸۰	..	بندر هوگلی	۲۷۲	بلد احمد آباد

۸۵۴ - ۸۹۹ - ۹۲۸ - ۹۳۱	بغدیله .. ۴۶۱
۹۳۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۶۹	بنکاپور توابع کرناتک ۶۳۹ -
۹۷۰	۸۶۰
بنگالہ هزارہ .. ۶۵	بنک و بہار .. ۲۰۹
بنگش .. ۳۰۹ - ۵۱۳	بنگالہ (یا) بنگ ۱۶ - ۲۱ -
بودانہ .. ۸۹۰	۲۵ - ۳۳ - ۳۷ - ۵۲ - ۵۳ -
بولباس (یا) پولباس ۹۵۶	۵۵ - ۶۶ - ۷۸ - ۸۰ - ۹۲ -
بوندي .. ۶۲۴	۱۰۰ - ۱۶۱ - ۲۱۸ - ۲۲۰ -
بہاتوری .. ۱۶۵	۲۲۵ - ۲۲۶ - ۲۳۸ - ۲۴۶ -
بہاتوری احمد نگر ۵۶۹ -	۲۵۳ - ۲۷۴ - ۲۷۷ - ۲۷۸ -
بہادر پورہ .. ۶۶۴	۲۷۹ - ۲۸۰ - ۲۸۹ - ۲۹۰ -
بہادر گدھہ ۶۹۳ - ۶۹۴	۲۹۳ - ۳۱۴ - ۳۶۵ - ۳۶۷ -
بہار ۱۶ - ۶۶ - ۱۶۱ - ۱۷۱	۳۷۳ - ۳۷۶ - ۳۷۷ - ۳۸۹ -
۲۲۶ - ۲۸۹ - ۳۱۴ - ۳۳۹	۳۹۱ - ۴۱۱ - ۴۲۹ - ۴۳۴ -
۴۳۸ - ۵۴۱ - ۶۳۴ - ۶۵۷	۴۳۸ - ۴۵۲ - ۴۵۳ - ۴۵۹ -
۷۵۴ - ۸۳۰ - ۹۵۷	۴۷۸ - ۴۸۲ - ۵۳۲ - ۵۴۰ -
بہار و بنگالہ ۴۰۵ - ۲۲۵	۵۴۳ - ۵۴۶ - ۵۴۹ - ۵۵۳ -
بھاگیرتی ۵۴۱ - ۵۴۲	۵۵۴ - ۵۵۸ - ۵۶۸ - ۵۸۴ -
بھٹ (یا) دریای بھٹ ۱۴ -	۶۱۵ - ۶۵۷ - ۶۸۲ - ۷۵۲ -
۲۶ - ۷۴ - ۱۴۴ - ۳۹۲	۷۵۳ - ۷۵۴ - ۸۰۲ - ۸۰۹ -

۳۹۳ - ۳۹۶ - ۴۳۲	..	یهودبال توابع صوبه مالوه	۸۴۴ -
۳۲۱	بیمت آباد مکندره	..	۸۷۹ - ۸۸۰
۱۵۰	بهدرک	یهودپور	۱۶ ..
۱۲۹	بهرام پور	بیهتر بند	۵۴۶ ..
۵۹۰	بهرانج	بهریره	۷۴ ..
۵۵۶	بهرانج مضاف صوبه اودهه	بهبیلان	۳۹۸ ..
۵۵۶	..	بیانه	۲۵۳ - ۲۵۴ - ۵۹۰
۸۸۶	بهرت پور	بیاسا	۱۸۱ - ۲۶۰ ..
بهردنج (یا) بردنج	بیمت الله	..	۲۵۳
بهره متعلقه درآبه سندھ ساگر	بیمت المقدس	۴۱۷	
۹۱۵	..	بیجاپور	۵ - ۲۵ - ۳۰ - ۳۱ -
۷۵ - ۷۷ - ۱۸۹ -	بهرکر	۳۲ - ۳۸ - ۸۵ - ۹۲ -	
۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۲ - ۲۴۴ -	..	۱۰۲ - ۱۲۲ - ۱۲۴ - ۱۵۸ -	
۳۰۶ - ۳۰۷ - ۳۰۸ - ۳۰۹ -	..	۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۷۴ - ۲۹۱ -	
۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۲۶ - ۳۲۷ -	..	۳۵۹ - ۴۰۱ - ۴۰۲ - ۴۰۴ -	
۳۲۸ - ۳۴۶ - ۷۱۷ - ۹۶۶ -	..	۴۱۴ - ۵۰۶ - ۵۰۷ - ۵۰۹ -	
بهرکر غام قلعه ایست از ابذیه	..	۵۶۴ - ۵۶۵ - ۵۶۷ - ۵۷۴ -	
۲۴۵	قدیم	۵۷۸ - ۵۹۰ - ۵۹۱ - ۵۹۲ -	
۳۱۰	بهرکر و سبوری	۴۲۸ - ۴۲۹ - ۴۳۲ - ۴۴۲ -	
۱۸۴	بهندیه	۴۵۶ - ۴۷۰ - ۴۸۴ - ۴۸۷ -	

* حرف پے *

۸۶ پاتھری مضاف ہزار

۳۵۶ .. پاکستان شہر

۱۷۷ .. پانی پت

۴۹۴ .. پایان گھاٹ

۱۷۱ پایان گھاٹ ہزار

پایان گھاٹ دکن یعنی صوبہ

خاندیس و نصف صوبہ ہزار

۵۰۲

۳۵۳ پانی درشن اکبر آباد

پانین گھاٹ (یا) پایان گھاٹ

۴۴۴

پتھری (یا) پاتھری ۸۹ -

۳۵۶

پتن (یا) پتن گجرات ۵۸ -

۱۰۳ - ۱۹۵ - ۳۳۴ - ۳۳۵ -

۳۵۸ - ۴۹۲

پتندہ ۶۰ - ۱۴۹ - ۲۱۷ -

۷۰۸ - ۷۱۶ - ۷۴۶ - ۷۶۶ -

۸۳۳ - ۸۶۰ - ۸۷۵ - ۸۷۶ -

۸۹۴ - ۹۰۳ - ۹۰۶ - ۹۰۹ -

۹۱۵ - ۹۱۶ - ۹۵۰ - ۹۶۱ -

۹۶۵

بیجا گدھہ کنار نربدا ۵۰۷

بیدر ۳۶۳ - ۸۶۴ - ۸۷۰ -

۸۷۱ - ۸۷۲ - ۹۰۹ - ۹۲۱ -

۹۲۴

بید گانو ۹۲۴

بیر ۳۹۱ - ۴۹۲ - ۵۸۰ -

بیردن باری ۱۶۸

بیسوا پتن ۱۲۴

بیسوارہ ۴۸۱ - ۵۴۲ -

۵۸۴ - ۷۸۱ - ۷۹۱ -

بیضابور (بیست و چار کردہی

ارزنک آباد) ۴۱۹ - ۷۳۰ -

بیکانیر ۱۷۰ - ۲۲۱ - ۳۱۰ -

۲۲۱	پرگنه پرسرور ..	۵۵۶ - ۴۲۸ - ۴۱۱ - ۲۲۳
	پرگنه پرورده مضاف کجرات	۵۵۷ - ۵۵۸ - ۵۸۳ - ۵۸۵
۴۹۲	۷۱۲ - ۷۱۱ - ۶۵۸ - ۴۳۴
۴۸۱	پرگنه بهاني ..	۷۱۵ - ۷۱۳
۲۵۵	پرگنه تانکواله	پتھان (يا) پتھان ۱۴۹ -
۴۴۶ - ۴۴۵	پرگنه جالور	۸۲۴ - ۴۳۷ ..
	پرگنه جامير خانديس (يا)	۳۱۴
۲۶	جاميغاه ..	۸۰۸ ..
۷۳۹	پرگنه چار تھانه	۴۳۶ پرگنات بلوچستان
۵۷۳	پرگنه حال کليانہ	۳۶۴ پرگنات خاندیس
۴۶۶ - ۴۶۵	پرگنه خضر آباد	۵۰۸ پرگنات متعلقہ چانده
۱۸۸	پرگنه ديپال پور	۲۳۰ .. پرگنه آرب
	پرگنه سرم (يا) سپرم مضاف	۳۷۶ پرگنه آشنی برار
۶۳۰	صوبہ بدر ..	۵۵۹ پرگنه انهل مالوہ
۴۶۶ - ۴۶۵	پرگنه سفيدون	پرگنه انهل مضاف ارجیون
۷۳۸	پرگنه سہور متصل سرورنج	۴۶۰
۷۷۰	پرگنه سيونا مضاف برار	۳۶۰ .. پرگنه بهرايج
۵۴۴	پرگنه کوي پاڑا	پرگنه بيدر (يا) نير سرکار کالنه
	پرگنه کوهير (يا) کولہير (يا)	۳۶۴
۶۳۰	کوشير ..	۸۶۵ رگنه پاتھري صوبہ برار

۵۹ - ۷۱ - ۹۴ -	پنجاب	پرگنہ مالکندہ (یا) پرگنہ بالکندہ
۱۰۶ - ۱۱۳ - ۱۴۷ - ۱۹۵ -		غیر نقطہ - حرف اول
۲۱۱ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۲۱ -		۷۶۹
۲۴۶ - ۲۵۴ - ۲۷۱ - ۲۷۴ -		پرگنہ مظفر آباد ۱۵۷
۲۷۵ - ۴۵۷ - ۵۵۸ - ۵۹۴ -		پرگنہ ندیہ .. ۲۳۱
۶۲۶ - ۶۳۲ - ۶۶۸ - ۷۱۳ -		پرگنہ نیم کھار بیسوارہ ۳۳۵
۷۱۹ - ۷۲۹ - ۷۵۷ - ۷۶۰ -		پرنالہ ۴۳ - ۴۴ - ۴۶۲
۸۱۴ - ۸۳۴ - ۸۶۸ - ۸۸۹ -		پرنالہ مضاف دکن ۸۵
۹۲۹ - ۹۳۳ - ۹۳۵ - ۹۴۴ -		پریندہ (یا) پریندا ۲۶ -
۹۵۵ - ۹۵۲		۷۴۶ - ۴۰۷ - ۴۰۶ ..
۵۴۷ ..	پنج (تن)	پژدہ توابع احمد آباد ۴۹۲
۶۵	پنج شیر (یا) پنج پیر	پشار (یا) پیشادر ۴۷ -
	پنہتہ شاہجہان پور (یا) پنہتہ	۱۳۱ - ۲۷۶ - ۳۲۲ - ۴۵۷ -
۵۹۱	(یا) پنہتہ	۵۹ - ۵۹۶ - ۶۱۲ - ۶۱۷ -
	پورندہر گدھہ متعلقہ - صوبہ	۶۱۸ - ۶۴۷ - ۶۶۹ - ۷۱۸ -
۵۷۵	ادرنگ آباد	۷۸۰ - ۸۲۰ - ۸۳۴ ..
۵۲۴ ..	پورہ پرسوجی	پکھای (یا) پکلی ۴۳۱ -
۳۹۸ ..	پوکرن	۹۵۶
۷۰۵ ..	پول کروی	پل شاہ دولہ .. ۶۶۹
۶۹۲	پونار متعلقہ صوبہ برار	پل .. ۴۷۵

۴۸۳	..	تالاب کانگریہ	پونہ (یا) دارالحرب پونہ
۲۲	..	تالیکوٹہ	۱۰۲ - ۸۷۱ - ۸۹۸ - ۹۰۰
۵۵۳		تامروپ (یا) تامروت	۹۰۷ - ۹۱۹ - ۹۲۱ - ۹۲۲
۱۰۷	..	تانکلی ہزار	۹۲۳ - ۹۲۷
۲۴۳	..	تبت	۶۱۵ پوہگر (یا) پوہگر
۳۲۸	..	تبریز	۳۳۸ .. پھانی
۱۴۵	..	تتار	پھلچری (یا) پھلچری (یا)
۸۷۲ - ۴۲۴		تربت	پھلچری (یا) پھلچری
۹۴۱ - ۱۱۵		تربزنگ	(یا) پھلچری ۷۳۷ -
۸۶۲ - ۸۳۶		ترچناپلی	۸۰۷ - ۸۵۱ - ۸۵۲ - ۸۵۶
۹۶۴	..	ترکستان	۸۵۸ - ۸۶۲ - ۸۹۵ - ۸۹۶
۹۶۸ - ۳۲۶	..	ترمذ	۸۹۷ - ۸۹۹ - ۹۰۰ ..
- ۳۴		ترہٹ مضاف صوبہ بہار	۵۸۲ .. پھلچری
۵۵۷	۵۵۳ .. پیام
۸۰۸	..	تعلقہ سہرند	۵۶۹ پیتھہ (یا) پیتھہ
۳۲۲		تعلقہ نظام الحاک دکن	
۴۷۵	..	تعلق آباد	
- ۷		تلنگ (یا) تلنگانہ	
- ۴۲۹ - ۴۱۴ - ۳۸۹ - ۹۲			
۶۱۳ - ۵۸۸ - ۵۲۲ - ۵۱۲			

• حرف تے •

۸۲۴ - ۸۱۹	تارا گدھ
۹۶۳ - ۲۷۵ - ۲۳۲	تاشکند
۱۵۱	تالاب بہر

* حرف تے *

تازندہ ۲۰۶ - ۲۰۹ - ۲۱۰ -
 ۲۲۰ - ۲۳۷ - ۲۹۳ - ۵۴۱ -
 .. ۵۴۲ - ۵۴۳ - ۹۳۱ -
 تتهه (یا) تتهه (یا) تته
 ۱۱ - ۳۲ - ۱۰۲ - ۱۰۳ -
 ۱۷۱ - ۲۴۰ - ۲۴۱ - ۲۴۴ -
 ۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۶ - ۳۰۹ -
 ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۴۵ - ۳۴۶ -
 ۳۴۸ - ۳۵۴ - ۳۷۰ - ۳۷۱ -
 ۳۸۴ - ۳۹۷ - ۴۳۸ - ۴۴۳ -
 ۴۹۱ - ۵۱۵ - ۵۶۰ - ۷۱۷ -
 .. ۹۶۵ ..

* حرف جیم *

جاپانیر (یا) جاپانیر ۵۲
 جاگیر آباد .. ۲۹۱
 جالندھر .. ۱۴۶ - ۲۵۶
 جالنه (یا) جالنا تـ وابع
 اورنگ آباد ۸۸۴ -

.. ۴۳۰ - ۹۷۰ ..
 تماشا منزل ... ۸۳۶
 توران (یا) توران دیار ۲۵۹ -
 ۲۶۳ - ۲۷۵ - ۲۹۸ - ۳۳۰ -
 ۳۳۱ - ۳۴۸ - ۳۴۹ - ۴۱۰ -
 ۵۱۷ - ۷۱۱ - ۹۶۶ - ۹۷۰
 تومان ایسا و بکرا (یا) ایسا
 بکرا (یا) ایسا بخـ واد
 .. ۵۹۵ ..
 تومان پنچشیر .. ۵۹۵
 تون (شهریست در ایران) ۸۰۱ -
 .. ۸۰۵ ..
 توندابور مضاف خاندیس ۲۳
 تونس تونس (یا) پولس
 .. ۳۶۹ - ۳۸۵ ..
 تھاسره مضاف مویہ احمد آباد
 .. ۶۸۶ - ۶۸۷ ..
 تھالغیر .. ۴۶۴
 تھانہ لنگر .. ۳۲۲
 تیراہ .. ۷۰ - ۷۵

۸ - ۱۹ - ۷۹ - ۱۹۶	۹۱۴ - ۹۵۲ ..
۳۷۸ - ۳۹۸ - ۴۲۰ - ۴۴۸	جالور .. ۱۸۹ - ۸۸
۹۳۴ - ۷۴۸ - ۴۸۳ ..	جالندہ پور (یا) خالغا پور مریضہ
۲۸۲ ..	خجستہ بنیان ۳۲۰ -
۶۰۵ - ۶۰۲ - ۹۶۰ - ۷۱۶
۷۵۸ - ۷۵۶	جام ۳۰۵
۳۵۳ - ۴۲۲ - ۴۶۲ -	جامود ۱۴۱ - ۶۶۵
۴۶۵ - ۴۷۴ - ۴۷۵ - ۸۲۳ -	جانپانیر محمد آباد ۲۸۱ -
۸۷۹	جگدولک ... ۹۴۶
۱۶ - ۷۳۰ - ۱۹۳ -	جلال آباد - ۲۷۱ - ۳۲۵ -
۲۰۰ - ۲۱۸ - ۲۲۸ - ۲۳۰ - ۴۵۸
۲۳۶ - ۲۴۶ - ۲۴۷ - ۲۴۸ -	جلگانون مضاف برار ۵۲۴
۳۲۰ - ۳۴۲ - ۳۵۱ - ۳۵۲ -	جمردن ۴۰۳ - ۷۵۵
۴۸۵ - ۴۸۷ - ۵۸۴ - ۵۸۵ -	جمعیت آباد ... ۱۲۷
۶۰۹ - ۶۱۲ - ۷۸۶ - ۸۳۵ -	جمن دریائے ۸۷۹ - ۸۹۳
۹۵۱	جمنا .. ۸۶۶
جوتہ کڈھہ (یا) جونا کڈھہ	.. ۱۱۲ - ۱۲۸
(یا) چوتہ کڈھہ ۱۰۲ -	جمون .. ۶۶۸
۱۰۴ - ۱۹۸ -	جنت آباد گور ۸۰۹
۴۱۸ ..	جنیر (یا) جنیر کن ۳ -

چاندور (یا) چاندور	۲۶۳	جوین داخل ولایت بیہق	۷۸
چاندور	۸۹۳	جھانور (یا جھالور)	۸۷۸
چاندور	۵۸۰	جھالور	۷۵۰
چاندورک (یا) چیتل درگ		چھار کھنڈ	۲۷۷
(یا) چیتل درگ و حلد درگ		چھانسی	۴۷۵
چاندور	۷۸۲	چھان نما	۴۷۵
چنور (یا) چیتور	۲۰۸	چھانگیر نگر عرف تھاکہ	۲۴
چنور	۴۶۷ - ۴۹۷	چھانگیر	۵۴۳ - ۵۴۵ - ۷۱۱
چنوراکہ	۸۴۵	چھانور	۱۸۹
چکنا (یا) چکنا	۸۱۹ - ۸۲۴	چھانور موضع (یا) چھانور	
چکلہ متھرا	۹۹	چھانور	۱۰۱
چذاب	۴۳۶	چھانورتون	۱۸۹
چنادرہ گدھہ	۹۴۶	چھانور پور	۱۳
چننجی (یا) چیننجی	۸۵۴	چھانکتور (یا) چھانکتور	۸۲
چنن سوروم بمفتاح	۴۴	چھانکتور	۸۳
چنورہ	۲۳	چھانکتور	۳۹۸ - ۳۹۷ - ۲۴۱
چوک سعد اللہ خان	۴۷۳	چھانکتور پورہ	۵۸۳
چوکئی خاص	۱۷۳	* حرف چے *	
چوکئی کھتہ	۵۴۷		
چونا گدھہ	۴۸۷	چاندنی چوک	۴۷۳

دار الخلافه ٢١ - ٢٧ - ٣٩	٤٠٩ - ٤١٠ - ٤٢٣ - ٤٢٤
٥٠ - ١٧٨ - ٢٠٣ - ٢٧٩	٤٢٥ - ٤٢٨ - ٤٣٥ - ٥١٨
٤٨٣ - ٥٠٧ - ٧٢٠ - ٧٥٠	٧٠٤ - ٧٠٥ - ٧٥٣ - ٨٨٢
٧٩٢ - ٧٩٥ - ٧٧٤ - ٧٨١	خضر آباد .. ٤٧٥
٧٩٥ - ٨٠٥ - ٨٣٠ - ٨٣١	خضر پور .. ٥٥٤
٨٦٥ - ٨٦٩ - ٨٩٧ - ٨٧٧	خضري تالاب .. ٨٣٩
٨٧٨ - ٨٧٩ - ٨٨٦ - ٨٨٧	خليج کنگ .. ٨٠
.. ٨٨٨ - ٨٨٩ - ٨٩٢	خواص پور .. ٥٢٩
دار الخلافه آگره ٥٤ - ٥٥	خواف ٤٢٣ - ٤٢٤ - ٥١٦
٦٣ - ٧١ - ١٤٩ - ٢١٤	خورجه .. ٨٨٧ - ٨٨٨
٢٤٨ - ٢٨٣ - ٣٤٤ - ٤٨٧	خوشاب .. ٧٤
دار الخلافه دہلي ٥٣٩	خيراب .. ٨٣
.. ٩٨١ - ٨٤٨ - ٨٤٩	خير آباد صوبہ اردھہ ٦٠ -
دار الخلافه شاهجهان آباد ٣٥	.. ٢٢٩ - ٤٧٥ - ٤٨١
١٥٦ - ٥٣٥ - ٥٧٣ - ٥٧٥	.. ١٥٥
٨٣٩ - ٨٤٠ - ٨٤٢ - ٨٤٣	خير .. ١٥٥
.. ٨٤٤ - ٨٤٥ - ٩٤٤	
دارالخیر اجمير ١٥٧ -	
٢١٤ - ٣٥٢ - ٣٥٧ - ٩١٩	دار الحروب پونہ ٧٨٠ - ٩٠٧
.. ٨١٦	.. ٩٢٠ - ٩٢٦

* حرف دال *

۴۸	قلعه قندهار	- ۴۲۶	دارالسلطنة قزوين
۵۹۳	دره خيبر ..	- ۷۰ - ۲۱	دارالسلطنة لاهور
۶۱۲	دریای اتک ..	- ۶۶۹ - ۵۸۲ - ۳۴۱ - ۱۱۲	
- ۵۴۶	دریای برهماپتر	۷۱۶
۵۵۰ - ۵۴۸	..	۱۵۵	دارالملک کابل ..
۱۷۱	دریای بهلمرا ..	۸۸۷	داسنه (یا) داسنه
- ۳۰۷ - ۷۷	دریای پنجاب	۴۲۶	دامغان ..
۳۲۸	۵۸۷ - ۸۲۲	دامن کوه کانگوه
۶۹	دریای تبتی ..	۱۸۷	دامن کوهستان
۱۰۱	دریای تهته ..	۳۱۱	دبیل ..
- ۸۸۸ - ۸۴۴	دریای جن		دته (یا) دته (یا) دته
۸۹۱	۴۶۱
	دریای جون (یا) جم-ن	۴۷۰	دجله ..
۱۳۳	- ۳۴	درهنگه صوبه بهار
- ۱۵۷ - ۶۳	دریای جون	۵۵۹
۲۳۲ - ۲۳۱		در دانگده موسوم به صادق گدده
۷۶	دریای چذاب ..	۴۴
۸۷۹	دریای خیل ..	۹۱۳	درنگره ..
۵۲۵	دریای رادی ..		در دازا اویس قرن نام در دازا

۴۶ - ۵۲ - ۷۸ - ۸۵ - ۸۷	۳۳۱ .. دريائي سنده
۸۸ - ۹۸ - ۱۰۲ - ۱۰۵	دريائي سيحون مشهور به آب
۱۰۴ - ۱۰۸ - ۱۱۶ - ۱۱۸	۹۶۴ .. خجند
۱۲۰ - ۱۲۱ - ۱۲۲ - ۱۳۵	دريائي شور ۵۷ - ۶۹ - ۸۰
۱۳۷ - ۱۴۱ - ۱۴۲ - ۱۴۹	۲۸۲ - ۳۱۱ - ۴۴۸ ..
۱۵۳ - ۱۵۴ - ۱۵۸ - ۱۶۳	۹۴۹ .. دريائي کشن
۱۶۴ - ۱۶۵ - ۱۶۸ - ۱۷۶	۲۱۸ .. دريائي گنگ
۱۷۷ - ۱۹۵ - ۱۹۶ - ۱۹۷	۲۵۰ .. دريائي گنگ و جون
۲۰۱ - ۲۳۷ - ۲۵۴ - ۲۶۳	۶۰۸ .. دريائي مانجرا
۲۹۰ - ۲۹۱ - ۳۲۰ - ۳۲۲	۷۶۷ .. دريائي مهتي
۳۲۳ - ۳۳۲ - ۳۲۹ - ۳۳۳	۸۰۴ .. دريائي مهی
۳۳۴ - ۳۳۷ - ۳۳۸ - ۳۵۶	۵۸۰ - ۱۳۷ .. دريائي نريدا
۳۵۷ - ۳۵۸ - ۳۶۰ - ۳۶۱	۷۹۴ - ۸۴۰ - ۸۵۱ ..
۳۶۷ - ۳۷۴ - ۳۷۵ - ۳۷۶	۳۱ .. دريائي نيروا
۳۷۵ - ۳۸۷ - ۳۸۹ - ۳۹۰	۴۵۹ .. دريائي فيلاب
۳۹۱ - ۳۹۲ - ۳۹۷ - ۳۹۸	۳۷۶ .. دريائي ورده
۳۹۹ - ۴۰۰ - ۴۰۲ - ۴۰۴	۴۱۸ .. دشت
۴۰۵ - ۴۱۴ - ۴۱۹ - ۴۲۰	۵۵۰ .. دشت خطا
۴۲۱ - ۴۳۷ - ۴۴۳ - ۴۴۷	۵ - ۹ - ۱۹ - ۲۱ .. دکن
۴۵۳ - ۴۵۴ - ۴۷۹ - ۴۸۲	۲۲ - ۲۳ - ۲۵ - ۲۶ - ۳۰

- ٧٤٩ - ٧٤٨ - ٧٤١ - ٧٣٩
 - ٧٥٤ - ٧٥٣ - ٧٥١ - ٧٥٠
 - ٧٦٤ - ٧٥٩ - ٧٥٧ - ٧٥٥
 - ٧٨٣ - ٧٨٢ - ٧٧٠ - ٧٦٧
 - ٧٩٥ - ٧٩٤ - ٧٩٣ - ٧٩٢
 - ٨٠٤ - ٨٠٠ - ٧٩٧ - ٧٩٤
 - ٨٣١ - ٨٢٥ - ٨١٧ - ٨٠٧
 - ٨٣٩ - ٨٣٤ - ٨٣٥ - ٨٣٣
 - ٨٤٣ - ٨٤٢ - ٨٤١ - ٨٤٠
 - ٨٤٨ - ٨٤٧ - ٨٤٥ - ٨٤٤
 - ٨٤٠ - ٨٥٢ - ٨٥٠ - ٨٤٩
 - ٨٧١ - ٨٦٦ - ٨٦٥ - ٨٦١
 - ٨٧٨ - ٨٧٧ - ٨٧٤ - ٨٧٤
 - ٨٨٢ - ٨٨١ - ٨٨٠ - ٨٧٩
 - ٨٨٦ - ٨٨٥ - ٨٨٤ - ٨٨٣
 - ٨٩٩ - ٨٩٦ - ٨٩٤ - ٨٩٣
 - ٩٠٩ - ٩٠٧ - ٩٠٤ - ٩٠١
 - ٩١٣ - ٩١٢ - ٩١١ - ٩١٠
 - ٩٢٢ - ٩٢٠ - ٩١٩ - ٩١٨
 - ٩٣٥ - ٩٣٣ - ٩٣٠ - ٩٢٧

- ٩٩٣ - ٩٩١ - ٩٨٧ - ٩٨٦
 - ١٠٠٠ - ٩٩٩ - ٩٩٨ - ٩٩٧
 - ١٠٠٧ - ١٠٠٣ - ١٠٠٢ - ١٠٠١
 - ١٠١٤ - ١٠١١ - ١٠١٠ - ١٠٠٨
 - ١٠٢١ - ١٠٢٠ - ١٠١٧ - ١٠١٦
 - ١٠٣٥ - ١٠٣١ - ١٠٢٣ - ١٠٢٢
 - ١٠٥٩ - ١٠٥٥ - ١٠٥٠ - ١٠٣٤
 - ١٠٦٦ - ١٠٦٥ - ١٠٦٣ - ١٠٦٢
 - ١٠٧٠ - ١٠٦٩ - ١٠٦٨ - ١٠٦٧
 - ١٠٧٦ - ١٠٧٥ - ١٠٧٢ - ١٠٧١
 - ١٠٨٦ - ١٠٨٣ - ١٠٨٢ - ١٠٨١
 - ١٠٩٣ - ١٠٩٠ - ١٠٨٩ - ١٠٨٨
 - ١١٠٣ - ١١٠٢ - ١١٠٠ - ١٠٩٧
 - ١١٢١ - ١١٢٠ - ١١١٠ - ١١٠٨
 - ١١٣٥ - ١١٢٨ - ١١٢٥ - ١١٢٤
 - ١١٦٣ - ١١٥٩ - ١١٥٥ - ١١٥٤
 - ١١٧٩ - ١١٧٧ - ١١٧٠ - ١١٦٧
 - ١١٨٢ - ١١٧٧ - ١١٨٣ - ١١٨٢
 - ١١٨٤ - ١١٨٣ - ١١٨٢ - ١١٨١
 - ١١٨٨ - ١١٨٧ - ١١٨٦ - ١١٨٥

۲۱ - ۴۲ - ۱۰۷ - ۳۵۹	۹۳۷ - ۹۳۸ - ۹۴۱ - ۹۴۲
۳۹۱ - ۴۰۳ - ۴۰۴ - ۴۲۱	۹۴۳ - ۹۵۱ - ۹۵۷ - ۹۵۸
۴۴۳ - ۴۴۴ - ۴۵۴ - ۴۹۰	۹۶۰ - ۹۶۳ - ۹۶۵ - ۹۶۹
۵۷۰ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۴۴	۹۷۰ - ۹۷۴
۸۱۸ - ۹۱۰ - ۹۱۱ - ۹۱۲	دلبادل .. ۴۶۸
۹۴۰ - ۹۳۸	دلمو (یا) دلمو .. ۴۸۱
دھارور ۱۱۷ - ۱۱۶	دمتور (یا) دھمتور ۴۳۱
۳۲۱ - ۸۴۹ - ۹۰۷ - ۹۰۸	دنچو (یا) دنچور (دیا)
دھار۴ مرشد قلی خان ۴۹۸	دندوانہ .. ۶۰۴
دہ سنگ بیرون تذرہار ۷۰۲	دندیروی (یا) دندیروی ۱۲۵
دھلی ۳۸ - ۵۴ - ۹۲	درآب (یا) درآبہ ۱۲۹
۱۲۷ - ۱۳۴ - ۱۳۵ - ۱۳۷	۲۵۰ - ۴۷۰ - ۸۶۶ - ۸۶۷
۱۳۸ - ۱۴۷ - ۱۷۷ - ۱۸۱	درآب صوبۃ شاہجہان آباد
۱۹۳ - ۲۰۷ - ۲۱۱ - ۲۴۵	۸۶۷
۲۵۰ - ۲۸۳ - ۳۰۶ - ۳۲۳	درآبہ باری .. ۸۱۸
۳۲۴ - ۳۴۵ - ۳۹۹ - ۴۰۷	درآبہ بہتہ جالندھر (یا) پٹنہ
۴۰۸ - ۴۱۱ - ۴۶۲ - ۴۶۳	۱۲۷
۴۶۴ - ۴۹۸ - ۷۱۱ - ۷۲۱	دواۃ سندھ ساگر ۷۴ - ۹۴
۷۷۳ - ۷۸۱ - ۸۱۴ - ۸۲۶	دوکاری (یا) دھکاری ۵۴۲
۸۳۴ - ۸۴۶ - ۸۶۶ - ۸۸۳	دولت آباد ۳ - ۵ - ۷ - ۹

دیولگانوں (یا) دیولگانوں

۳۸۹ - ۳۶۷

دیولگانوں مضاف بالا کھات ہزار

دیہات بالکنہ .. ۷۹۷

* حرف دال *

دک ۲۵

دھاکہ ۳۳

دیک ۸۸۶

* حرف را *

راجبندری (یا) راجبندری

۸۹۹ - ۸۷۰

راج پیلہ .. ۳۹۸

راج محل .. ۸۰

راجوری (یا) راجوری ۴۹ -

.. .. ۵۰

راج مسکون .. ۳۱۴

رام پورہ .. ۷۳۳ - ۷۳۱

رام درہ .. ۶۸۴

رام کر .. ۳۱۱

۸۸۴ - ۸۸۵ - ۸۸۷ - ۸۹۰

۸۹۱ - ۸۹۲ - ۸۹۳ - ۸۹۴

۹۱۱ - ۹۱۴ - ۹۱۵ - ۹۲۹

دھلی دروازہ اردنگ آباد ۹۵۱

دھلی علائی .. ۴۷۵

دھلی قدیم .. ۴۷۴

دھن پور گجرات ۴۸۶

دھور سمندر یکی از بنادر دکن

.. .. ۹۱۳

دیار شرقی ۷۶ - ۸۰۹

.. .. ۹۳۸

دیار گجرات .. ۳۲۵

دیبال پور ۲۲۱ - ۲۸۶ - ۴۴۴

دیسپانڈیہ .. ۴۸۴

دیسمنگہ .. ۴۸۴

دیوانان پتن .. ۸۶۲

دیوکر یعنی درخت آباد ۹۱۱ -

.. ۹۱۳ - ۹۱۴ - ۹۱۵

دیوگتہ ۱۵۴ - ۵۲۲ -

.. .. ۵۸۸ - ۹۴۲

دام گیر (یا) رام گیر (یا)	۵۴۷	زنکا ماتی (یا) زنکا پانی
دام کر .. ۶۹۲	۴۲۱	ردپ پاس ..
راه تلنگ .. ۳۹۷	۴۳۲	ردن خانہ کشن گزگا
راه خواجه اوجین (یا) ارچین	۲۳۴	ردن خانہ شب
.. .. ۸۴	۵۵۱	ردن دنچو (یا) دنچو
راه درساج توابع گذر دان ۸۳	۷۱	روشانی ..
راهون .. ۱۲۸ - ۱۲۷		روضہ شاہ برهان الدین غریب
راهیوری .. ۳۲ - ۳۱	۸۴۵
راه یک، اولنگ .. ۸۳		روضہ شاہ شرف پانی پتی
راهی باغ .. ۶۵۶	۳۸۱
راهپور .. ۱۳۰ - ۱۲۹	۷۲۵	روضہ عبهر ..
راهی پور غریبی ۱۲۹	۲۵۷	روضہ معینہ ..
راهپور (یا) راهپور ۸۵۰	۸۵۹	روضہ مقدسہ ..
راهی هین مالوہ ۹۴۶ - ۴۳۷		روضہ منورہ قریب قلعه
رخنگ .. ۵۴۴ - ۵۴۳	۸۸۱	دولت آباد ..
رسول آباد مظاہر بلدہ		(۲) ۷۰۵ - ۶۷۶ - ۱۲ - ۱۰
احمد آباد .. ۴۴۷		دھتاس ۱۵ - ۲۲۳ - ۲۷۷
رمفہ کرارہ .. ۶۶۳		.. ۹۴۶ - ۳۸۶ - ۲۷۹
رنتخبور ۱۸۳ - ۱۹۴		
۳۹۲ - ۲۰۸		زابلی ملک .. ۷۰

* حرف زا *

زمانیه	۲۳۲	ستلج	۴۷۵
زمین دادر (یا) زمیندار ۹۳ -		ستیا سر (نام عمارت)	۳۲۸
۲۹۷ - ۲۹۸ - ۴۲۴ - ۴۳۵ -		سدهوت	۵۲۰
۷۰۳ - ۷۰۱		سرا	۷۸۲ - ۱۲۴
زندہ رود مشہور بہ زاینده رود		سرائی بہاری	۳۹۲
۴۱۸		سرائی (در بہانی)	۱۳۳
<hr/>			
* حرف سین *			
سائقام (یا) ساتگانوں	۵۳ -	سرکار اردہ	۴۰۶
۲۰۶		سرکار بہرائچ	۵۸۷
سادہورا (یا) شاہ دہورا		سرکار بہرنچ	۵۷
(یا) شاہدرہ مضاف		سرکار بہکر	۳۲۱
سرہند	۷۱۹	سرکار بٹن کہ شہرست قدیم	
سارنگ پور	۵۱ - ۶۴۷	موسوم بہ نہرواہ	۲۱۵
سارنگپور مالوہ	۲۲۳ - ۳۹۱	سرکار چیتور	۴۳۷
سانبہر	۶۰۸ - ۶۲۴	سرکار حصار	۴۸۸
سانڈی و پالی	۸۹۲	سرکار دیواری	۴۷۵
سبزار	۴۱۰ - ۴۱۱	سرکار سنبھل	۲۱۱
سنارہ	۹۰۹	سرکار سہارنپور (یا) سارنگ پور	
سقارا موسوم بہ نورس تارا	۴۲		۱۵۷

(فهرست جلد سوم)	(۱۷۹)	(متأثر الاورا)
۹۵۷ - ۸۲۳ - ۸۲۲ - ۵۸۷	۳۱۲ - ۳۰۹	سرکار سیوستان
سري رنگ پتن (يا) سرديگ	۱۹۸ ..	سرکار فزوج
پتن (يا) سري نگر پتن	۴۱۹ ..	سرکار کالنه
۸۷۲ ۸۵۰ - ۷۸۲ ..	۴۰۲ ..	سرکار لکهنو
۲۴۵ .. سکهر	۴۲۹ - ۴۲۰	سرکار گورکھپور
۸۸۷ .. سکندره	۴۶۰ ..	سرکار ماندو
سلطان پور ۱۲۷ - ۱۳۱ -	۴۲۰ ..	سرکار مورنگير
۷۷۸ - ۳۲۰ - ۲۵۲ - ۱۴۱	۷۷۰ ..	سرکار هندیه
۹۱۴	سرم (يا) پرگنه سیرم مضاف	
۲۴۷ سلطان پور بلهري	۴۳۰ ..	موبه بدر
۴۴۴ سلطان پور نذر بار	۸۲۳ ..	سرمور
۴۳۹ سلطان گنج ادرنگ اباد	۸۰ ..	سرنديپ
۳۵۲ .. سلهت	هررنج متعلقه موبه مالوه	
۷۶۶ .. سليم گتیه	۷۳۸ - ۷۱۴ - ۱۴۶	..
۲۳۲ - ۱۲۱ - ۱۲۰ سمرقند	۲۱۵ ..	سرههي
۸۳۷ - ۳۲۵ - ۲۶۵ - ۲۳۳	۱۲۸ - ۱۲۷	هرهند
۹۶۳ - ۸۷۵ - ۸۴۲ ..	۷۹۴ - ۷۱۹ - ۶۶۹ - ۴۳۷	..
۲۷ سموگر (يا) سموگر	۴۷۴ ..	سري
۸۳۱ - ۶۱۴ - ۵۱۱ ..	سري نگر دارالملك کشمير	
۷۰ - سنهیل (يا) سنهیل	۵۶۷ - ۳۱۸ - ۹۶ - ۶۳	..

۱۹۱۴ - ۱۹۵ - ۱۹۹ - ۳۸۰	۹۹ - ۲۱۴ - ۸۱۱ - ۸۱۸
۵۶۰ - ۷۳۱ - ۷۴۷ - ۷۴۹	۸۲۴
۷۵۴ - ۷۶۷ - ۸۰۴ - ۸۵۲	صنبل (یا) صنبل مران آباد
۹۱۳ - ۹۴۹	۲۹
سورون (یا) سورون (یا) سورون	۷۴ - ۱۴۴ - ۱۸۱ - سندھ
(کزار گنگ بہاگیرتی)	۲۴۵ - ۲۶۲ - ۳۰۵ - ۳۰۹
۷۳۸	۳۲۷ - ۳۶۸ - ۴۸۵ ..
۲۴ سولی	۹۰۳ - ۹۰۴ سندھیر
۸۲۲ سہارنپور	سندھي تعلقہ (اجا) رام جات
۲۵۴ - ۱ مہرند	۴۵۷ منسد
۱۸۱ سیدالکوت	۸۷ - سنکھیر (یا) سنکھیز
۷۹۷ سیری	۳۶۳ - ۵۰۷ - ۷۳۰ - ۸۸۴
۹۳ - ۹۴ - ۹۸ - ۲۹۸	۹۰۳ - ۹۳۲
۷۰۲ - ۴۳۴ - ۴۳۵ - ۷۰۲	سواحیل بحر ہند موسوم بکوکن
سیکا کول (یا) سیکا کل و سکا کول	۵۴۳ متعلق ولایت دکن
۷۳۶ - ۷۴۶ - ۸۹۷ - ۸۹۹	۷۵ سواد
۱۵۸ سیوا	۸۳۳ سودھرہ
۸۸ - ۳۰۶ - سیوستان	سودھرہ (یا) سورودہ پور
۳۰۹ - ۳۱۱ - ۳۱۲ - ۳۲۶	۷۶
۳۷۳ - ۵۵۷ - ۵۶۰ - ۷۱۷	۱۰۳ - سورت (یا) سورتھہ

۸۷۶ - ۸۶۷ - ۸۶۶ - ۸۴۷	۹۶۶
۸۹۴ - ۸۸۵	۳۱۱	...	سیوی
شاه دهورا (یا) شاه دره	* حرف شین *		
۹۷۲			
شاهزاد پور .. ۹۵۷	۴۵۹	...	شادمان
شاه گنده .. ۸۵	شاش (یا) شایش مشهور به		
شاه محل .. ۴۶۵	نیاکت * حرف به تاشکدن		
شش دریای شمالی ۲۴۵	و تاشکذیت یا تاسکیت		
شکر کهرله (یا) شکر کهرله	۹۶۰ - ۶۱	و تاسکذیت	
۷۴۱ (یا) شکر کهرله	۴۷۰	...	شام
شکر کهرله (یا) کهرله	۳۹۳	...	شاه آباد
(یا) شکر کهرله شصت کرده	۹۵۳	شاه پور مضاف کواداک	
از ادرنگ آباد ۸۴۳	شاهجهان آباد (یا) دار الخلافه		
۸۷۸	شاهجهان آباد ۱۳۳ -		
شکر قال ۸۶۶ - ۸۹۳ - ۸۹۴	۱۳۹ - ۱۴۰ - ۱۵۷ - ۱۵۹		
شمسی مشهور بکالا پور ۴۰	۱۷۷ - ۱۶۲ - ۱۶۹ - ۱۷۳		
شور دریا .. ۳۱۰	۴۷۶ - ۵۲۳ - ۵۲۹ - ۶۰۱		
شوسدر .. ۷۷۳	۶۰۶ - ۶۰۷ - ۶۴۴ - ۶۹۰		
شولا پور ۱۲۲ - ۶۲۸ - ۹۵۶	۷۰۸ - ۷۱۰ - ۷۵۰ - ۷۶۶		
شهاب نهر .. ۴۶۵	۷۷۴ - ۷۷۶ - ۸۰۶ - ۸۳۴		

۵۵۶ - ۵۸۷ - ۵۹۰ - ۶۰۴	۲۲۷	شہر بڈ تانڈہ
۳۸۴ .. صوبہ اردیسہ		شہر جام موسوم بہ اسلام نگر
۶۳۰ .. صوبہ بڈر	۱۰۴ - ۱۰۵	..
۵۱۲ - ۵۰۸ - ۵۰۲	۲۴۰	شہر جلیسر ..
۸۰۱ - ۶۹۲	۴۱۳	شہرستان ..
- ۲۰۴ - ۷۹	- ۳۳۳ - ۲۸۰ - ۲۹۲	شیراز
- ۴۷۷ - ۳۵۴ - ۳۴۵ - ۳۴۲	۷۰۶ - ۷۰۵ - ۳۸۶ - ۳۵۷	
۷۱۱ - ۵۰۸ - ۵۰۱	۳۷۷	شیردور ..
۲۳۲	۸۲۲	شیرگدھہ ..
- ۱۱۱ - ۳۴ - ۲		
- ۲۳۷ - ۲۳۱ - ۲۲۹ - ۱۷۱		
- ۴۱۱ - ۳۵۹ - ۲۹۳ - ۲۷۹		
- ۵۵۸ - ۵۵۷ - ۴۷۷ - ۴۲۰		
۹۳۱ - ۸۰۹ - ۵۸۴	۷۷	منہ مفا ..
۴۲۹ - ۵۳	۳۸۰	صوبہ آگرہ ..
- ۷۴ - ۱۸	۶۸۶ - ۱۴۸	صوبہ احمد آباد
۱۸۷	۶۵۵	صوبہ احمد آباد کجرات
۹۴۲	۳۲۱	صوبہ احمد نگر ..
- ۳۷۸ - ۳۱۲	۴۵۴ - ۷۰	صوبہ الہ آباد
۴۸۹ - ۴۸۷ - ۴۸۲	- ۳۵۷ - ۶۰	صوبہ اردھہ

• حرف صاد •

۸۹۰	صحرای ہانسی و حصار
۸۱۳ - ۱۰۹	صفانہاں ..
۷۷	منہ مفا ..
۳۸۰	صوبہ آگرہ ..
۶۸۶ - ۱۴۸	صوبہ احمد آباد
۶۵۵	صوبہ احمد آباد کجرات
۳۲۱	صوبہ احمد نگر ..
۴۵۴ - ۷۰	صوبہ الہ آباد
- ۳۵۷ - ۶۰	صوبہ اردھہ

صوبہ ملتان	۹۲ - ۱۲۱
صوبہ خاندیس	۱۴۱ - ۴۹۷
..	۵۰۲ - ۷۷۰
صوبہ خجستہ بنیان	۱۴۱ -
..	۷۷۰

• حرف طاء •

طالقان	۲۷۵
طبرستان	۱۰۹
طرف آب	۲۴۴
طرفان	۴۲ - ۶۱
طهران	۷۰۵

• حرف ظاء •

ظفر آباد	۸۳۳
ظفر آباد بدر	۶۲۲
ظفر آباد بیدر	۱۲۲
ظفر نگر	۶ - ۳۸۵ - ۴۰۱
..	۴۰۳ - ۴۴۳ - ۷۳۹
ظفر نگر بالا کھات برار	۸۶

• حرف هین •

عراق	۲۶ - ۲۰۲ - ۲۳۳
------	----------------

صوبہ دار الخلافہ	۵۶۷
صوبہ دکن	۳۷ - ۱۱۵
..	۳۵۸ - ۳۶۲
صوبہ کابل	۱۶۳ - ۱۶۷
..	۵۹۵ - ۶۶۶
صوبہ کشمیر	۳۵
صوبہ گجرات	۲۱ - ۵۹

۴۹ - ۲۲۰ - ۳۲۰ - ۳۸۰	
۴۸۹ - ۶۶۲	..
صوبہ لاہور	۶۹۷
صوبہ مالوہ	۵۰ - ۵۹ - ۱۴۶
۲۱۹ - ۲۲۰ - ۵۰۹ - ۵۵۹	
۵۶۹ - ۶۶۲ - ۶۵۶ - ۷۱۳	
۷۱۴ - ۷۶۹ - ۷۷۱ - ۷۹۴	
صوبہ محمد آباد بدر	۴۲۹
..	۴۹۰

۲۵۹ - ۲۶۲ - ۲۵۷ - ۲۶۳	غزنین	۵۶ - ۱۴۴ - ۱۸۰
۲۶۷ - ۳۳۸ - ۳۴۵ - ۳۴۶	..	۲۹۶ - ۳۰۹ - ۳۴۳
۴۰۹ - ۴۱۰ - ۴۱۴ - ۴۱۵	غوث گدھہ	۸۶۷ ..
۴۱۷ - ۴۲۴ - ۴۲۶ - ۷۰۵	غور بند	۱۸۸ .. ۴۵۸
۸۸۲ - ۸۱۴ - ۸۱۳	..	
عراق عجم	..	۲۷۵۰
عراق عرب	..	۲۶۲
عرب	۱۰ - ۷۳ - ۹۱ - ۸۸۲	
عظیم آباد پتھہ	۱۳۲ - ۷۱۱	
..	..	۸۰۳
عقابین	..	۶۲
علی مسجد	..	۳۲۲
عذیر کوت	۴۰۱ - ۴۵۵	
..	۸۱۸ - ۹۶۱	
* حرف غین *		
غازیپور	۵۹ - ۲۴۶ - ۳۳۵	
..	..	۶۱۲
گرجستان	..	۸۳
غریب خانہ	..	۷۷۸
۲۵۹ - ۲۳۳	فارس	۲۵۹ - ۳۳۳
..	..	۳۳۸ - ۳۴۰ - ۳۵۸
فتح آباد	..	۲۲۰
فتح آباد دھاردر	..	۱۱۶ -
..	..	۵۷۹
فتح پور	..	۱۳۷ - ۱۴۶
فتح پور بیانہ	..	۴۷۸
فتح پور سیکری	۶۸ - ۱۳۶۱	
..	..	۲۶۳
فتح پور ہنسویہ	..	۹۳۲
فراہ مضاف خراسان	..	۴۳۵ -
..	..	۷۵۳ - ۷۰۳
فروخ آباد	..	۷۷۲ - ۷۷۳
۷۳۵ - ۸۶۶ - ۸۹۱ - ۸۹۲		

۵۱۲	..	قصیده آشتی	۷۵۳ - ۵۳۰	فرخنده بذیان
۲۳۰	..	قصیده آثاره	۸۶۹	..
۲۴۷	..	قصیده اردیه	۷۳۵ - ۲۶	فردا دور
۲۱۴		قصیده بهادر راجن	۶۲	..
۸۱۰	..	قصیده بهیه	- ۹۰۵ - ۸۱ - ۸۰	فرنگ
۳۳۷	..	قصیده بیر	۹۱۸ - ۹۰۷	..
		قصیده پانم از اعظم قصیدات درار		فذاکت مشهور به شاهرخیه
۹۰۵	۹۶۴	..
۳۵۶	..	قصیده پتن	۴۷۵	..
		قصیده پتن صوبه خجسته بذیان	۱۵۷	..
۸۷۱		
۵۷۰ - ۵۶۹		قصیده پرینده		
۴۴۷	..	قصیده تبوه	۸۲	قبچاق حوالی بلخ
		قصیده تمرنی موسوم به غفرنگر	۴۸۲ - ۲۷۲	..
۴۳۷	۴۵۸	..
۹۱۳	..	قصیده توساری	- ۸۱۲ - ۷۰۵ - ۲۶۲	قزلبین
		قصیده قیالی (یا) تبدلی	۸۱۳	..
		(یا) بیتالی مشهور به		قصور (یا) قصور قصیده ایست
۴۱۹		نعمت آباد	۸۱۸	از دریا به باری
۱۴۱		قصیده جائی گانون	۲	..

* حرف قاف *

قصبہ جہوسی مقابل آلہ آباد	۴۴۹
قصبہ چاندور	۳۱۰ ..
قصبہ چنوت	۹۳۵ - ۹۳۳
قصبہ رادیر (یا) رادیر	۶۶۴
قصبہ سارنگپور	۷۳۲
قصبہ سالی	۷۷۶ ۷۷۳
قصبہ سانہر	۴۸۸ ..
قصبہ سرفال (یا) سرفال	۳۲۱ - ۱۴۸
قصبہ سہاور	۷۷۶ - ۷۷۴
قصبہ سیکری (یا) سنکری	۸۱۵
قصبہ کرہ	۱۴۶ - ۵۳۹ -
قصبہ کورہ	۸۱۰
قصبہ کوه مار	۳۱۱ ..
قصبہ کھڑکی	۳۹۰ ..
قصبہ کیرانہ	۳۸۱ ..
قصبہ اوہری متصل دریائے	
پنجاب مشہور بہ کھار	
ماندوی	۷۷ - ۴۴۶
قصبہ ماہان (یا) باہان	۳۳۶
قصبہ محمد پور	۲۴۸
قصبہ مندل پور	۲۰۶
قصبہ سنگپور	۲۶ ..
قصبہ مونگیر	۵۵۸ - ۵۳۹
قصبہ میدک	۸۷۰ ..
قصبہ میرٹھہ	۲۵۱ ..
قصبہ ہیلان (یا) بھیلان	۱۴۷
قصبات بارہہ	۸۹۳ ..
قصبات تلنگانہ	۵۵۵
قطب پورہ	۱۰۷ - ۱۰۸
قلعہ آسیر	۱۳۷ - ۳۵۸ -
قلعہ آگرہ	۴۲۱ - ۸۴۰ - ۸۷۷ - ۹۰۹
قلعہ اٹک	۳۲۸ - ۱۳۶ - ۶۳
قلعہ احمد نگر	۳۹۵ ..
قلعہ احمد نگر	۷۶ - ۷ -
قلعہ ارک بیجاپور	۹۰۹ - ۹۰۶ - ۸۶۹ - ۳۵۷
قلعہ ارک بیجاپور	۳۶۸ -

قلعہ بڈن سورت ۵۰۷ - ۸۹۹	.. ۹۱۶ - ۹۲۵
قلعہ پورندھر (یا) پورندھر	۷۰۳ .. قلعہ اسفرار
ملجار .. ۱۵۸	قلعہ مستقر الخلافہ اکبر آباد
قلعہ بہر دنج .. ۵۸	۴۶۴ - ۴۷۲ - ۷۴۸ ..
قلعہ بھکر ۷۷ - ۲۴۹ - ۳۰۷	۷۴۸ .. قلعہ الہ آباد
قلعہ بھوجپور .. ۳۱۳	قلعہ اندر پت دین پناہ ۴۷۵
قلعہ بیانہ ۱۸۳ - ۱۸۹ -	۲۲۰ .. قلعہ ارجین
.. .. ۱۹۳	قلعہ اودگیر مضاف صوبہ
قلعہ بیجاپور .. ۹۰۹	محمد آباد بدر ۴۹۰ -
قلعہ بیجا گدھ ۱۸۴	.. ۵۱۲ - ۶۲۱
قلعہ (یا) قلاع بیدر ۹۰۹ -	۹۰۸ .. قلعہ ارتیسہ
.. .. ۹۱۹ - ۹۲۲	قلعہ اوسا (یا) ارسہ ۷ - ۸۷۱
قلعہ پتھورا .. ۴۷۴	قلعہ بالکندہ توابع حیدر آباد
قلعہ پڑی .. ۴۲	.. ۷۹۷ - ۸۴۷ - ۸۸۰
قلعہ پرنالہ ۵۷۸ - ۶۸۸ -	۵۳۶ .. قلعہ بدر
.. ۶۹۷ - ۷۳۰ - ۹۵۰	۲۴ قلعہ بدر و کلیان
قلعہ پرنندہ (یا) پرنندہ	۸۱۱ .. قلعہ بریلی
.. ۴۰۴ - ۵۳۶ - ۶۲۱	۹۶۶ - ۹۳ قلعہ بست
قلعہ پورندھر ۵۶۴ - ۵۷۶	۱۱ .. قلعہ بغداد
قلعہ تارا گدھ .. ۱۷	۴۵۵ .. قلعہ بلخ

۹۷۴	قلعہ تربنگ	۹۴۱ ..
۹۱۱ ... قلعہ دیوکر	قلعہ ترچنان پالی (یا) قلعہ	
۹۱۴ ... قلعہ رام کیسر	ترچناپالی ۷۹۶ - ۸۴۶ -	
۹۶۵ ... قلعہ رادیر	.. ۸۸۵ - ۸۶۲ - ۸۶۱	
۳۵۶ ... قلعہ راہوٹوہ	۹۶۸ .. قلعہ ترمذ	
۳۱۴ - ۲۰۱ قلعہ رنتنبھور	۲۲۱ .. قلعہ ترہندہ	
۱۴۵ - ۲ قلعہ روہتاس	۱۹۴ .. قلعہ جانپانیر	
۹۶ ... قلعہ سانتور	۴۶۱ .. قلعہ جہانسی	
۴۱ ... قلعہ ستارا	۱۹۳ قلعہ چتور (یا) چیتور	
- ۶۹ - ۵۹ قلعہ سورت	۵۷۴ - ۵۶۷ - ۵۰۹ ..	
۲۳۷ - ۲۲۳ ...	۵۴۹ .. قلعہ چمدہ	
قلعہ (یا) قلاع سنگمیر (یا)	قلعہ چینجی (یا) چنجی	
۱۱۵ .. سنگمیر	۸۵۶ - ۸۵۵ ..	
۵۴۹ - ۵۴۸ قلعہ سیملہ	۳۰۰ .. قلعہ خزانہ	
۳۰۵ ... قلعہ سیوری	۸۴۱ قلعہ دار الخلافہ	
۴۷۰ قلعہ شاہجہان آباد	۱۴۱ .. قلعہ دکن	
۲۷۹ .. قلعہ شیر گدھہ	- ۳۸ قلعہ دولت آباد	
- ۲۶۷ - ۲۶۶ قلعہ ظفر	- ۱۶۵ - ۳۸۵ - ۴۰۰ - ۴۰۳ -	
۲۶۸	۵۸۳ - ۵۳۸ - ۵۲۰ - ۴۱۹	
قلعہ ظفرنگر مضاف بالا کہات	- ۹۳۴ - ۹۲۴ - ۹۰۹ - ۸۸۱	

قلعہ کاکندہ (یا) گولکندہ	۵۱۶ ..	بور
حیدر آباد پانی تخت	۱۰۰ - ۹۹	قلعہ غوری
سلطین تلنگ ۱۲۲ -	۷۰۳ ..	قلعہ فراه
۳۶۳ - ۵۳۳ - ۶۴۱ - ۸۳۷ -	۲۹۷ ..	قلعہ قلات
۹۴۳ - ۹۰۴ - ۸۷۵ ..	۹۳ - ۱۵۳ -	قلعہ قندهار
قلعہ گوالیار ۵۴ - ۲ - ۷ -	۲۶۷ - ۲۹۶ - ۳۴۶ - ۳۴۷ -	
۱۴۵	۵۰۹ - ۵۱۲ - ۵۷۱ - ۹۶۶ -	
قلعہ للنگ (یا) النگ ۱۹۸	۲۰۳ - ۶۲	قلعہ کابل
قلعہ لوهکندہ دولت آباد ۳۵۶	۲۰۷ ..	قلعہ کالنجر
قلعہ ماتیلہ (یا) ماتیلہ ۲۴۲	۸۲۳ ..	قلعہ کانی
قلعہ ماندو .. ۱۳	۲۹۲ ..	قلعہ کاریل
قلعہ محمد نگر عرف گولکندہ	۵۴۷ ..	قلعہ کجلی
۷۴۴	۵۳۶ - ۵۹۱ -	قلعہ کلیان
قلعہ مریج .. ۸۷۳	۸۷۳ - ۸۰۱ ..	
قلعہ مرغزن .. ۴۷۴	۲۴۳	قلعہ کنجاہ (یا) کنجاہ
قلعہ ملہیر ۹۳۷ - ۸۴۵	۶۹۳ ..	قلعہ کندانہ
قلعہ منگل بیرہ (یا) منگل	۱۰۰ ..	قلعہ کہمرد
۵۷۸ .. بیرہ	۴۴ -	قلعہ کھیلانہ (یا) کھیلانہ
قلعہ مو .. ۹۴۰ - ۸۱۹	۵۷۹	
قلعہ مہاکوت .. ۸۱۹	۸۷۰ ..	قلعہ گلبرگہ

۵۰۱ - ۴۹۳ - ۴۹۱ - ۴۸۹	۲۳۵	قلعہ میرٹھہ ..
۵۵۹ - ۵۱۰ - ۵۱۴ - ۵۵۹		قلعہ نصرت گدھہ چننجی (یا)
۵۷۴ - ۵۷۳ - ۵۷۲ - ۵۷۱		چننجی پائے تخت الکے
۷۰۱ - ۶۰۰ - ۵۹۹ - ۵۹۰	۸۵۴	کرناٹک ..
۷۰۶ - ۷۰۴ - ۷۰۳ - ۷۰۲	۸۶۴	قلعہ نلدرک ..
۸۹۰ - ۸۲۴ - ۸۲۰ - ۷۶۰	۸۳۸	قلعہ راکنڈیرہ ..
۳۵۰ - ۱۹۸ - ۵۵	۲۰۷	قلعہ ہندوستان قنوج
۶۰۴	۷۵۸	قلعہ ہڈای ..
۷۴۵	۶۱	قلماق ..

* حرف کاف *

۵۶ - ۴۷ - ۴۶ - ۱۷	کابل	۷۰۵ - ۶۳۳ ..	قم
۹۱ - ۸۹ - ۷۶ - ۷۱ - ۷۰		۸۱	قندق کلیسیا (یا) کلیان
۹۲ - ۹۴ - ۹۹ - ۱۰۰		۸۷۲	قمرنگر کرنول ..
۱۲۱ - ۱۴۴ - ۱۴۳ - ۱۴۲		۱۷ - ۴۸ - ۸۳	قندھار
۱۴۷ - ۱۸۰ - ۱۸۶ - ۱۸۸		۸۴ - ۹۴ - ۹۶ - ۱۰۱	
۱۹۰ - ۱۹۱ - ۱۹۳ - ۲۰۲		۱۱۷ - ۱۱۸ - ۱۴۹ - ۱۷۰	
۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۱۳ - ۲۱۶		۱۸۰ - ۲۰۱ - ۲۴۵ - ۲۷۵	
۲۱۷ - ۲۳۳ - ۲۶۵ - ۲۶۶		۶۹۶ - ۲۹۷ - ۲۹۸ - ۲۹۹	
۲۶۷ - ۲۶۸ - ۲۶۹ - ۲۷۰		۳۰۰ - ۳۰۶ - ۳۱۱ - ۳۲۶	
		۳۲۹ - ۳۹۰ - ۴۳۴ - ۴۳۵	
		۴۳۶ - ۴۳۷ - ۴۴۵ - ۴۴۶	

۴۰۲	..	کالا کورت	۲۷۱ - ۲۷۲ - ۲۷۳ - ۲۷۵
۸۷۹ - ۹۰	..	کالپی	۲۷۶ - ۲۸۹ - ۳۰۶ - ۳۲۵
۹۴۱ - ۴۲۰ - ۱۱۷		کالنه	۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۴۲ - ۳۴۹
کاما بهتازی (یا) کامان بهتازی			۳۸۶ - ۳۸۷ - ۳۸۸ - ۳۹۹
۵۷۳ - ۱۵۶	..		۳۹۲ - ۴۳۴ - ۴۴۲ - ۴۴۴
۹۹۷ - ۳۶۶	..	کانگره	۴۵۵ - ۴۵۶ - ۴۵۷ - ۴۵۸
۱۰۰		کانوده (شکارگاه)	۴۵۹ - ۴۹۰ - ۵۱۳ - ۵۶۷
۹۰۲ - ۹۰۱	..	کورتله	۵۷۱ - ۵۷۴ - ۵۸۰ - ۵۸۲
۲۰۰	..	کتکه	۵۹۰ - ۵۹۲ - ۵۹۳ - ۵۹۵
۹۲۶		کتل احمد نگر	۵۹۶ - ۶۰۰ - ۶۰۳ - ۶۱۶
۴۳۲	..	کتل بهلباس	۶۱۷ - ۶۶۹ - ۷۳۶ - ۷۷۸
۴۳۱		کتل پیر پنجال	۷۷۹ - ۸۰۳ - ۸۳۰ - ۸۳۱
کتل خالوش (یا) خابوش (یا)			۸۳۳ - ۸۳۴ - ۸۴۷ - ۹۴۰
۹۹۵	..	جانوش	۹۴۴ - ۹۵۷
۶۱۷	..	کتل خیبر	۳۱۲
۳۶۷		کتل زهین کهیره	۴۸ - ۶۱ - ۲۳۳
۸۸۲ - ۷۳۵		کتل فردا پور	۲۳۴ - ۲۳۵ - ۲۶۶ - ۲۷۲
۴۰۰	..	کتل کهرکی	۲۷۳ - ۹۹۳
۴۵۸	..	کتل هندو دوه	۴۰۱ - ۴۰۲
۲۱۹	..	کتنگه	۲۰۹ - ۲۹۳
		کالا بهار	..

۱۱۷ - بیجاپوری	۲۲۷ کترہ میان (فیق)
۱۲۴ - ۵۶۶ - ۵۳۰ - ۷۳۸	۵۰۷ .. کٹک
۷۶۸ - ۸۴۶ - ۸۵۴ - ۸۶۰	۵۵۴ .. کجلی
۸۷۲ - ۸۸۰ - ۸۹۵ - ۹۱۴	۵۴۷ .. کجلی بن
۸۹۱ - ۷۳۷ .. کونول	۱۰۴ - کچ (یا) کچھہ
کرہ مضاف الہ آباد (یا) کرہ	۳۸۶ - ۳۱۲ - ۳۱۰ ..
۱۷۸ - صوبہ الہ آباد	۲۸۰ .. کچھوہہ
۸۰۲	۵۷۰ کر
۹۲۹ - ۳۴۴ کرہ مانڈپور	۴۱۸ کران
۳۸۶ .. کشک	۱۴۰ - ۱۱۰ کربلائی معلی
۲۷۶ .. کستم	۷۳۷ .. کرپہ (یا) کرپہ
۴۹ - ۴۸ - ۱۱ کشمیر	کرچھاک بڈ (یا) کرخاکھا
۹۴ - ۷۰ - ۹۵ - ۱۱۲	۱۵ .. بیدنہ
۱۴۴ - ۱۶۳ - ۱۷۰ - ۱۸۸	۷۷۲ کردہ
۲۵۸ - ۲۷۶ - ۲۸۰ - ۳۱۴	کرہ گانون (یا) کر گانون دارالملک
۳۱۷ - ۳۱۹ - ۳۲۲ - ۳۴۲	۵۴۸ - ۵۴۹ آشام
۳۴۳ - ۴۳۱ - ۴۳۲ - ۴۳۳	۵۵۰ - ۵۵۱ - ۵۵۲ - ۵۷۰
۴۶۱ - ۴۶۶ - ۵۱۶ - ۵۲۸	۳۳۵ - ۳۳۶ - ۳۳۸ کرمان
۵۹۶ - ۶۶۷ - ۷۲۱ - ۷۳۰	۳۴۰ - ۷۰۴ - ۷۰۵ ..
۷۶۱ - ۷۶۴ - ۸۰۷ - ۹۴۱	کرناٹک (یا) کرناٹک

۴۷۱	کوتله آب چادره	۹۵۷ - ۹۵۴ - ۹۴۴	..
۴۵۴	.. کوتله بلاقه	۸۷۲ - ۸۷۰ - ۸۶۹	کشما
۴۷۸	.. کرج	۱۵۲	.. کشن گده
..	کوچ بهار موسوم به عالمگیرنگر	۲۲۳ - ۲۵۴ -	کعبه شریف
۵۵۴ - ۵۴۶ - ۵۴۵	..	۳۵۹	..
..	کوچ هاجو (یا) کوچ هاجو	۵۹۸	.. کامیون
۳۵۲ - ۳۶۵	..	۸۷۹	.. کمن پور
..	کودره (یا) کورره مضاف صوبه	..	کنار مهندری که متصل قصبه
۶۸۷ - ۶۸۶	.. احمد آباد	۱۹۴	.. سرنال است
۶۹۱	.. کودره و تهاسره	۲۹۷	.. کنار هیرومند
۴۲۲	.. کور دهن نگر	..	کنبایت (یا) کنبه-ایت
۴۱۸	.. کوشک	۱۹۶ - ۲۸۲ - ۳۸۰ - ۴۴۸ -	..
۵۶۵ - ۵۳۶	.. کوکن	۸۵۲	..
۸۱۲	.. کوکنده تعلقه رانا	..	کنچی کوتهه (یا) کنجی کوتهه
۸۲۱	.. کول	۵۷۲ - ۵۳۰ - ۵۱۷	..
۳۳۱ - ۲۷۵	.. کولاب	۸۸۶	.. کمیر
۵۴	.. کول جلالی	..	کنک گیر (یا) کنگری (یا)
۷۷۳	.. کول جلیسر	۴۵۶ - ۳۲۶	.. کنگری
۹۵۸	.. کوندوانه	۵۴۸ - ۵۴۷ - ۵۴۴	.. کواهتی
۱۲۹	.. کوه برنی	۵۵۴ - ۵۵۰	..

۵۵۰	۵۴۵	..	کوه بهوتفت
۱۴۷	کوهستان کشمیر				کوه چلرنیه (یا) کوه چلپرنیه
۲۲۷	کوارچ (یا) کورج		۵۵۶
۳۲۶	کهابرت	..	۱۵۷		کوه دامن شمالی
۹۷	کهاچرون (یا) کانچرون		۱۵۷	..	کوه هرمرور
- ۴۴	کهندارن (یا) کهندانون		۲۸۰	..	کوه سایمان
۹۹۷ - ۱۷۳	۱۴۴	..	کوه سواک
- ۵۸۵ - ۱۳۳ - ۲۴	کهرج		۴۹۳ - ۱۶۸ - ۱۵		کوه کانگره
۹۷۰ - ۷۸۱	۴۷۵	..	کوه کمارون
۳۱۱	کهر	..	۷۷۴	..	کوه مداریه
۴۰۱ - ۳۷۴ - ۹	کهرکی				کوه نمکسار مضاف صوبه پنجاب
۶۵۲	کهری گجرات		۷۴
۷۷۹	کهنسار سرحد کابل		۶۱		کوههای مغلستان
۹۵۰	کهرزده (یا) کورزده		۴۵۹		کوهسار بدخشان
۱۵۶	کهره سجادان	..	۳۶۳		کوهستان بکلانه
- ۴۶۷ ۴۴۹ - ۱۷۴	کهدلنا				کوهستان تامرپ (یا) تامروت
۳۸۲	کبرانان	..	۵۵۴
	کی-رانه پرگنه از مضافات		۹۹		کوهستان سرب نگر
	سهارنپور صوبه دهلي		۵۹۳		کوهستان کابل
۳۸۱	- ۵۴۹		کوهستان کامرپ

۷۳۳ - ۷۳۶ - ۷۴۷ - ۷۴۹	۸۲۲ .. کیلا گڑھی
۷۵۰ - ۷۵۷ - ۷۵۹ - ۷۶۷	۸۱۳ .. کیلا نات
۷۶۸ - ۸۰۲ - ۸۰۳ - ۸۰۴	۴۷۴ .. کیلو گڑھی
۸۱۲ - ۸۴۲ - ۸۴۳ - ۸۷۲	
۸۷۵ - ۸۷۷ - ۸۷۸ - ۸۷۹	
۹۲۹ - ۹۳۰ - ۹۳۷ - ۹۶۹	۵ - ۷ - ۲۰ - ۵۰ گجرات
۳۴ گڈھہ (یا) گڈھہ	۵۳ - ۵۷ - ۵۹ - ۷۰
۴۰ - ۱۴۸ - ۲۲۴ ..	۷۱ - ۷۶ - ۷۷ - ۸۸
گڈھہ پتلی (یا) گڈھہ پتیلی	۹۷ - ۱۰۱ - ۱۰۳ - ۱۸۳
۷۵۱ (یا) گڈھہ پتیلی	۱۸۴ - ۱۸۹ - ۱۹۳ - ۱۹۴
گڈھہ نمونہ (یا) کرہ نمونہ	۱۹۶ - ۱۹۷ - ۱۹۹ - ۲۰۴
۸۳۳ مضاف دکن	۲۰۸ - ۲۱۴ - ۲۱۷ - ۲۱۹
۷۴۲ - ۷۳۷ گڈھہ بھولچری	۲۵۷ - ۲۸۱ - ۲۸۲ - ۲۸۵
۲۲۴ گذر چوسا (یا) چوسہ	۳۰۶ - ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۲۶
۸۳ .. گذر دان	۳۷۸ - ۳۹۸ - ۳۹۹ - ۴۰۰
۷۰۱ .. گرجستان	۴۳۴ - ۴۴۷ - ۴۴۸ - ۴۵۱
۱۸۰ گردیز (یا) گردیز	۴۶۶ - ۴۸۶ - ۴۸۷ - ۴۹۱
۳۱۸ - ۳۱۶ .. گریوہ	۴۹۲ - ۵۹۲ - ۶۰۲ - ۶۵۵
۱۰۹ گلبار (یا) گلزار	۶۵۸ - ۶۷۰ - ۶۷۸ - ۶۹۰
۵۳۶ - ۵۹۱ - ۸۶۳ گلبرگہ	۶۹۲ - ۷۲۰ - ۷۲۹ - ۷۳۱

* حرف کاف فارسی *

گھاٹ کاغذی دارۃ	۹۶۱	۷۶۸
گھوڑہ گھاٹ	۲۰۹ - ۲۱۰	۱۷۳	کلیکنڈہ (یا) گولکنڈہ	
.. ..	۵۴۴ - ۵۴۶	۲۶۳ - ۴۱۴ - ۵۲۳ - ۵۳۰		
		۵۸۸ - ۵۹۵ - ۶۲۱ - ۶۲۷		
		۶۸۵ - ۶۸۴ - ۶۹۱	..	
لاہری (یا) لاری بندر	۱۲	گنبد متصل بدررازہ سمت		
لاہور	۱ - ۶ - ۱۱ - ۱۸	غربی روضہ شاہ عالم	۴۴۸	
	۱۹ - ۲۷ - ۳۶ - ۴۷	گنگ (یا) گنگا	۷۳	
	۴۸ - ۵۶ - ۷۱ - ۷۲	۸۰ - ۲۱۹ - ۳۵۶ - ۳۵۸		
	۷۸ - ۹۵ - ۱۱۲ - ۱۱۳	۴۳۹ - ۴۷۵ - ۵۲۱ - ۵۴۲		
	۱۱۴ - ۱۲۷ - ۱۳۱ - ۱۷۲	۷۳۸ - ۸۲۳ - ۸۶۷ - ۸۷۱		
	۱۸۰ - ۱۸۸ - ۱۹۳ - ۲۱۳	۸۹۱ - ۸۹۲ - ۹۲۰ - ۹۲۶		
	۲۵۶ - ۲۶۱ - ۲۷۷ - ۳۰۸	۹۵۳
	۳۰۹ - ۳۱۷ - ۳۱۸ - ۳۳۱	۷۳۸	..	گنگ بھاگیرتی
	۳۴۳ - ۳۴۸ - ۳۵۳ - ۳۹۶	۶		گوالیار مضاف اکبر آباد
	۴۳۶ - ۴۵۰ - ۴۵۷ - ۴۵۹	۳۴ - ۵۴ - ۱۴۲ - ۶۶۹		
	۴۷۱ - ۴۹۳ - ۴۹۹ - ۵۰۰	۸۰۱
	۵۱۰ - ۵۱۸ - ۵۲۵ - ۵۶۸	۳۵۶	..	گودادری
	۵۷۲ - ۵۷۵ - ۵۹۹ - ۶۰۳	۱۶ - ۱۷ - ۲۰۹		گورکھپور
	۶۱۲ - ۶۱۶ - ۶۳۴ - ۶۶۶	۵۵۹ - ۹۵۰

* حرف لام *

۹۲۰	دریائے گنگ دکن)	۷۱۸ - ۷۱۶ - ۷۰۹ - ۷۹۴
۹۵۵	لوهري چک ..	۷۵۶ - ۷۴۲ - ۷۲۱ - ۷۲۰
۲۴۵	لوهري ..	۷۵۷ - ۷۸۱ - ۸۱۸ - ۸۲۰
۶۷۲ - ۱۲۸ - ۴۷	لوهري گدھ	۸۳۰ - ۸۳۱ - ۸۳۴ - ۸۶۸

* حرف میم *

۲۴۴	ماتھیلہ ..	۸۸۹ - ۸۹۰ - ۸۹۲ - ۹۲۷
۸۲	ماردچان (یا ماروچا)	۹۳۶ - ۹۳۵
۷۹۲	مازندران ..	لدهانہ (یا) لدهيانہ ۴۷۵
۵۲۴	مالجي پورہ	لعل باغ برهانپور ۳۶۷
۵۱ - ۵۳ - ۵۶	مالوہ	لعل فام فتح پور ۴۶۴
۷۰ - ۹۷ - ۱۳۷ - ۱۴۹		لکرميت پلي (یا) لکرميت باي
۱۸۴ - ۱۹۳ - ۱۹۴ - ۱۹۵		۸۵۸ - ۸۹۶ - ۸۹۷ ..
۲۰۴ - ۲۰۵ - ۲۱۶ - ۲۱۷		لکھنؤ ۲۰۲ - ۳۴۸ - ۴۳۴
۲۵۷ - ۲۸۶ - ۳۲۲ - ۳۳۲		۴۸۱ - ۵۱۶ - ۵۸۴ - ۷۸۱
۳۲۳ - ۳۶۷ - ۳۷۸ - ۳۷۹		.. ۸۳۹ - ۸۹۲ - ۹۵۳
۳۸۹ - ۳۹۷ - ۴۵۳ - ۴۸۰		لکھي ۳۱۱ - ۳۷۳ ..
۴۸۳ - ۵۲۳ - ۶۰۰ - ۶۲۵		لنگر کوت مضاف پيشاور
۶۵۸ - ۶۵۹ - ۶۷۰ - ۷۱۴		.. ۶۱۲ - ۶۴۷ - ۷۷۹
۷۳۱ - ۷۳۴ - ۷۳۶ - ۷۳۸		لونا چماري (یا) لونا چماري
		۵۴۸
		لونکر (شہر ريسٹ ہر لیب

فرخندہ بنیان ۷۳۷ - ۸۶۹	۷۵۰ - ۷۶۶ - ۸۰۶ - ۸۲۷
محلہ جڈی ملی (یا)	۸۳۰ - ۸۳۵ - ۸۴۰ - ۸۴۳
چڈی ملی (نام یکی از	۸۴۴ - ۸۴۹ - ۸۷۴ - ۸۷۷
محلہ های کشمیر) ۷۶۴ -	۸۷۸ - ۸۷۹ - ۸۸۰ - ۸۸۶
۷۶۵	۹۳۹ - ۹۴۴ - ۹۶۹
محلہ حسن آباد (نام یکی	ماندو (مضاف صوبہ مالوہ)
از محلہ های کشمیر)	۵۱ - ۱۹۳ - ۱۹۹ - ۳۲۹
۷۶۵	۳۷۸ - ۳۷۹ - ۳۸۳ - ۳۸۸
محلہ آباد بدر ۳۳۷	۵۵۴ - ۵۸۷ - ۷۱۳ - ۸۳۰
محلہ آباد .. ۵۴۳	۹۴۴ - ۹۴۵
محلہ پورہ بیرون شهر اورنگ	ماندو .. ۹۵
آباد .. ۹۳۹	مانکپور ۲۰۷ - ۲۳۰
محلہ عون عراقی (نام جا)	مانکوت .. ۱۴۶
۵۹۵	مادراء الذہر ۲۶۴ - ۳۰۴
مخلص پور .. ۱۵۷	۸۸۲
مدکل مابین ظفر آباد ر	متھرا ۷۳ - ۱۰۳ - ۱۴۱
حیدر آباد ۸۳۳	۱۴۲۲ - ۱۴۶۲ - ۱۴۸۷ - ۵۹۷
مدینة السلام بغداد ۴۷۰	۸۸۸ - ۶۰۰
مدینة طیبہ ۳۳۳ - ۵۶۳	منمن بغدادی ۴۶۴ - ۴۷۱
مراد آباد ۹۹ - ۷۰۸	مچھالی بندر موبہ

۱۵۶ - ۵۵۷ - ۵۷۳ - ۵۷۵	۷۶۵ - ۷۶۹ - ۸۳۱ - ۸۳۹
۹۴۷ - ۹۴۴ - ۹۴۳ - ۹۲۲	۸۷۸ - ۸۷۶ - ۸۴۳ ..
مسجد جامع آگره ۸۲ - ۲۲۷	مرتضی آباد مرچ (قصیدہ)
مسجد جامع فتح پور ۳۲۸	مضاف بیجا پور ۹۴۲
مسجد جامع موسوم بمسجد	مرتضی پور موہیہ برار ۶۵ -
جہان نما مسجد شاہ جہان	۹۵۵
۴۷۲	مرزاج و کامراج یعنی بالا د
مسجد عالیہ قصیدہ سکھر (یا)	پاٹین (دیۃ آب بہت ۳۱۴
۷۵ .. سکھرا	مرشد آباد ۷۵۲ - ۷۵۳
۷۴۰ - ۷۵۹ .. مسقط	۷۷۹ .. مرغزار
۳۲۰ .. مشہد	۹۹۴ .. مرغینان
مشہد مقدس ۲۲۷ - ۲۶۲ -	۱۵۶ مرگنہ حال کالیان
۳۱۴ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۵	۳۴۳ .. مرو
۴۴۱	۳۱۱ .. مزار پیر پتھہ
۹۳۶ مشہد مقدس رضویہ	۳۲۴ مزار سلطان المشایخ
مشہد منور مرتضویہ علیہ السلام	مستقر الخلافہ ۴۹۴ - ۵۰۴ -
۴۰۹	۵۵۸ - ۵۶۷ - ۵۶۹ - ۸۱۷ -
۴۷۰ .. مصر	۹۹۹ - ۸۳۱
۴۷۳ .. مصر جامع	۹۴۷ مستقر الخلافہ آگرہ
معمور آباد کہ موضع ست	مستقر الخلافہ اکبر آباد

۹۶۶ - ۸۶۸ - ۸۲۶	..	از نجف اشرف	۳۷۶
۸۱۸	.. ملجار	معمورہ بنگالہ	۲۰۹ - ۲۰۶
۸۶۶	.. ملک آرکات	مغل پورہ واقع خجستہ بنیان	
۳۵۵	.. ملک آشام	..	۷۷۰
۳۶۴	.. ملک اداس	مقازرور	۸۷
۸۷۹	.. ملک بندیلہ	مقام پور مندل	۱۲
۸۸۶	.. ملک جات	مقصود آباد (نام تالاب)	
ملک چاندا (یا) چاندہ		..	۸۹۲
۴۵۴	..	مکران	۴۸۶ - ۳۱۰
۳۰۹	.. ملک سندھ	مکظور	۸۴۴
۸۵	ملک عادل خانہ	مکہ معظمہ	۱۲۱ - ۹۱
۹۲۷	.. ملک کوکن	..	۷۰۱ - ۲۵۲
۲۱۹	.. ملک گد	ملتان	۹۵ - ۹۴ - ۵۱
- ۷۱۸	ملکا پور صوبہ برار		۱۷۰ - ۱۳۳ - ۱۳۱
۸۰۱	..		۱۷۱ - ۱۹۵ - ۲۰۵ - ۲۴۱
۱۰۶	مل کھیر (یا) بل کھیر		۳۰۷ - ۳۰۶ - ۲۸۰
۲۱۶	.. ممالک شرقی		۳۰۹ - ۳۱۲ - ۳۲۵ - ۳۲۹
۲۱۲	.. مملکت کابل		۵۶۸ - ۴۳۷ - ۴۳۶
۲۱۵	مملکت گجرات		۷۱۷ - ۶۹۷ - ۵۸۵ - ۵۷۵
۷۷۸	مندر (یا) مندہ		۸۲۴ - ۸۲۱ - ۷۲۰ - ۷۱۸

۵۱۶	..	مونگی پتن	۴۴	مذدن موسوم بمفتوح
۴۱۱	..	مونگیر	۲۲۰ - ۵۰	مذدو ..
۲۸۹		موهان پرگنه لکهنو	۸۴۱	مذزل توره
۴۰۷	..	موهن ناله		مذزل جهابوه (يا) جهالوه
		مهابن (پرگنه ایست از سرکار	۸۴۲
۵۶۹ - ۴۶۲ - ۴۲۱		(آگره)	۸۲۴ - ۴۳۷ - ۱۴۹	مؤ
۵۵۰		مهاچین (يا) ماچین	۵۵۹	مورنگ ..
۸۹۳	..	مهار پور	۱۱ - ۱۰	موصل ..
- ۴۰۲ - ۴۰۱		مهاکوت	۱۴۱	موضع انبار
۶۴۵		موضع بوي تپه (يا) بزي
۵۴۳	..	مهاندي	۵۴۵	تپه (يا) بوي تپه
۳۵۶ - ۲۹۲	..	مهکر	۲۶	موضع پي بزي ..
۳۲		مهکر بالا گهات برار	۱۹۱	موضع چاري کاران
۹۰۲	..	میدان تهالکي		موضع حسن پور سوکار هندیه
۸۹۲		میدان ساندي د پالي	۸۷۷ - ۷۷۰
۹۱۹		میدان شاه گدهه	۲۳۲	موضع درسين ..
		میدک مضاف صوبه حیدر آباد	۸۰۴	موضع درحد ..
۴۰	۵۴۲ - ۵۴۰	موضع سولي
- ۵۹۸ - ۲۵۰		میو تهه		موضع کهرکي موسوم به اردنگ
۸۲۲	۴۴۳	آباد ..

۷۷۸ - ۹۱۴	میر داد پور .. ۵۴۳
نربدا (یا) فزوده (دریا)	میسور .. ۸۵۰ - ۳۰۶
۵۷ - ۱۴۲ - ۱۸۵ - ۲۲۰ -	میواب .. ۷۱۵ - ۵۹۸
۳۲۰ - ۳۳۳ - ۱۴۱ - ۱۴۵ -	میوات ۱۵۷ - ۱۵۸ - ۹۴۷
۵۰۴ - ۵۰۷ - ۸۰۶ - ۸۷۳ -	میوار .. ۳۴۴ - ۵۰
۹۴۹ - ۸۹۵	
نربد گندهک (یا) گندک ۲۲۴	
نرور (یا) نرورار ۴۲۹ - ۲۰	نار نول ۸۸۹ - ۲۰۷
نصر پور .. ۳۱۲	ناسک ۳۹۷ - ۳۹۸ - ۳۹۹ -
نظام آباد بالاسے کٹل فردا پور ۹۲۳ - ۹۴۱
۸۸۲	ناگپور .. ۸۷۳
نعمت آباد .. ۳۳۷	ناگور ۵۰ - ۱۹۵ - ۲۰۵ -
نقب شیر حاجی سہاکوت	۲۱۴ - ۲۳۴ - ۲۳۵ - ۸۸۶ -
۴۰۲	ناندگیر موسوم به گپور ۴۴
نگر کوت .. ۱۹۵	ناندیر (یا) ناندیر دکن ۸ -
نلدنک .. ۹۴۸	۴۲۹ - ۴۴۵ - ۴۲۲ - ۷۳۸ -
نور پور .. ۸۲۴	۷۶۸ - ۷۸۴ - ۷۸۵ - ۸۰۰ -
نورس تارا .. ۴۳	.. ۹۴۲ - ۹۴۳
نور گدھے .. ۴۴۳	نحف اشرف .. ۴۱۰
نوشہرہ .. ۱۸۸	نذر بار (یا) نذر بار ۱۳۱ -

۵۲۲	..	ولایت بکلانه	نهر بهشت (یا) بهشت (نام
۲۹۵		ولایت بهائی	نهر بهشت (۱۰۰ -
۳۸۰ - ۲۴۶		ولایت بهار	۵۲۹ - ۴۶۶
		ولایت بهاره مضاف گجرات	۱۴۰
۴۸۶	۱۲۰
۱۵۸	..	ولایت بیجاپور	۵۲۵
		ولایت بیدل تلی (یا) سل تلی	۸۸۲
۵۵۴	نیلاب ۱۴۴ - ۲۱۱ - ۲۶۸ -
۷۸	..	ولایت بیرق	۲۷۳ - ۲۷۱ ..
۳۰۸	..	ولایت پنجاب	۲۴
۱۰۴	..	ولایت جام	۷۰۹
۵۵۰	..	ولایت ختن	نیلنکه (یا) نلیکه
۴۳۳	..	ولایت دهن دیره	نیمدت (یا نیمله)
۲۲۸	..	ولایت سردار	
۳۱۲ - ۳۱۰		ولایت هذده	واکنگیره (یا) واکینگیره ۶۳۹ -
۴۸۸ - ۴۸۷		ولایت سورگهه	۸۵۰ - ۶۹۳ - ۶۵۱ - ۶۴۸
۴۹۴	وزیر آباد (نزدیک لاهور) ۹۳۵
۱۵۸	..	ولایت سیوا	۸۹۲ - ۱۸۰ ..
۳۴۰	..	ولایت فارس	۲۹۵
		ولایت فرغانه (که از اقلیم پنجم	ولایت بالا گهات کرناتک ۵۱۷

* حرف وار *

۷۰۳ - ۷۰۴	..	۹۴۳	..	است (
۸۲۳	..	هردار	ولایت کامروپ	یعنے هاجو و
۹۰۹	..	هوسول	کواہتی و	توابع آن ۵۴۴ -
۴۸۶	..	هرمز	۵۵۴
هرنگانون و چوپره	مضاف موبہ	۲۳۷	ولایت گجرات	
۴۶۲	خان دیس	۲۱۱	ولایت گکھر	..
۱۱۵	..	هریس	ولایت گدھ	..
۴۵۹	..	همایون پور	ولایت مہستی	۲۴۸
۸ -	هذروستان (یا) هذو	۷۶	ولایت میان در آب	
۱۱ - ۱۸ - ۲۰ - ۲۴ - ۵۴ -		۵۵۴	ولایت درنگ	..
۶۲ - ۸۲ - ۸۳ - ۸۵ - ۸۶ -		<hr/> <p>حرف ها *</p>		
۹۰ - ۱۱۱ - ۱۲۱ - ۱۳۱ -				
۱۴۵ - ۱۴۷ - ۱۴۸ - ۱۵۳ -		۵۴۴	..	هاجو
۱۵۴ - ۱۶۳ - ۱۶۸ - ۱۶۹ -		۸۹۰	..	هانسی
۱۷۱ - ۱۷۵ - ۱۷۸ - ۱۷۹ -		۸۹۰	..	هانسی و حصار
۱۸۰ - ۱۸۷ - ۱۸۸ - ۲۰۲ -		۹۳۵	..	هتیا پول
۲۰۳ - ۲۰۵ - ۲۱۲ - ۲۱۵ -		۸۱	..	هچای
۲۱۶ - ۲۲۳ - ۲۳۳ - ۲۳۴ -		۸۹ - ۲۷۵ - ۲۴۶ -	..	هرات
۲۳۵ - ۲۴۱ - ۲۵۲ - ۲۵۵ -		۴۱۰ - ۴۲۳ - ۴۲۴ - ۴۲۶ -	..	
۲۵۶ - ۲۵۷ - ۲۵۹ - ۲۶۰ -				

۷۴۰ - ۷۴۴ - ۷۵۳ - ۷۵۴	۲۶۸ - ۲۶۷ - ۲۶۶ - ۲۶۵
۷۴۲ - ۷۴۴ - ۷۷۴ - ۷۷۵	۲۷۱ - ۲۷۳ - ۲۷۶ - ۲۸۵
۷۸۴ - ۷۹۴ - ۸۰۱ - ۸۱۳	۲۸۸ - ۲۹۹ - ۳۰۱ - ۳۰۲
۸۱۴ - ۸۱۵ - ۸۲۱ - ۸۲۷	۳۱۴ - ۳۱۶ - ۳۲۳ - ۳۲۷
۸۲۹ - ۸۳۴ - ۸۳۷ - ۸۵۰	۳۲۸ - ۳۳۰ - ۳۳۱ - ۳۴۱
۸۵۱ - ۸۷۵ - ۸۸۱ - ۸۸۲	۳۴۲ - ۳۴۷ - ۳۴۶ - ۳۵۵
۸۹۲ - ۸۹۵ - ۹۰۶ - ۹۱۱	۳۶۱ - ۳۷۰ - ۳۷۶ - ۳۷۹
۹۱۲ - ۹۱۳ - ۹۱۵ - ۹۱۸	۴۰۰ - ۴۰۷ - ۴۱۱ - ۴۳۱
۹۱۹ - ۹۳۴ - ۹۳۸ - ۹۴۴	۴۳۲ - ۴۳۶ - ۴۴۹ - ۴۵۰
۹۴۴	۴۵۱ - ۴۶۰ - ۴۷۴ - ۴۷۶
۲۷۵ .. هندو کوه	۴۷۷ - ۴۹۶ - ۴۹۷ - ۵۱۶
۲۵۵ .. هندیه	۵۱۸ - ۵۱۹ - ۵۲۴ - ۵۳۸
۲۰ .. هندیه نوبدا	۵۴۶ - ۵۴۹ - ۵۵۱ - ۵۵۲
۸۷۷ - ۸۴۰ هندیه	۵۵۵ - ۵۸۱ - ۵۸۲ - ۵۸۹
۱۴۶ .. هندسه	۵۹۵ - ۵۹۷ - ۶۰۳ - ۶۰۴
۸۱ - ۷۹ .. هولکلی	۶۳۳ - ۶۳۶ - ۶۵۳ - ۶۵۴
هولکلی از محالات بیجاپور	۶۵۹ - ۶۶۷ - ۶۷۰ - ۶۷۶
۶۵۶	۶۷۷ - ۶۸۲ - ۶۸۷ - ۷۰۲
۳۱۸ .. هیرا پور	۷۱۰ - ۷۱۱ - ۷۱۹ - ۷۲۹

(فهرست جلد سیوم) (۲۰۶) (مآثر الامرا)

۷۰۵ ۳۴۱ ۳۴۰ ..

• حرف یا •

یزد ۱۱۶ - ۲۶۲ - ۳۳۸ - یهودیه نام اول امفهان ۴۱۷

تمام شد

فهرست اسمای مواضع واقعه در جلد سیوم مآثر الامرا

MAASIRU-L-UMARA

VOL. III

BY

**NAWAB SAMSAMU-D-DAULAH
SHAH NWAZ KHAN.**

EDITED FOR

THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MAULAVI MIRZA ASHRAF 'ALI

FIRST PERSIAN TEACHER,

CALCUTTA MADRASAH.

PRINTED BY MUNSHI MAULA BAKHSI AT THE URDU GUIDE PRESS

AND PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

57 Park Street.

CALCUTTA.

1891.

